6-8

…us Thomas. Variar.
…em libri III. Altenbur=
… Michael, 1640. in 4.°
… in 4.° . . . . . ₤ 1.50–
… Garampi si trova
un esemplare di questa edizione
lodata meritamente; e sti=
=mato ₤ 1.80=

1631 11 Giugno
comprata da pietro Vermigioli in
Roma dal fratello Gio. Batta. dal
Libraro Giuseppe Archini in Roma
per via s. Marcello No. 197. per baj.
ottanta

THOMÆ REINESI D.

VARIARUM LECTIONUM

LIBRI III PRIORES.

IN QVIBVS DE SCRIPTORIBUS sacris & profanis classicis plerisq; disseritur: loca obscura multa illustrantur, difficilia explicantur, corrupta emendantur: recentiorum etiam quorundam ci[r]ca ea frustrationes, Interpretumq; in quàmplurimis Græcis alucinationes notantur.

Adjecti sunt Indices necessarii.

Cum gratia & privilegio Serenifs. Elect. Saxoniæ ad annos X.

ALTENBURGI

Imprimebat OTTO MICHAEL,

Anno

M DC XL.

£4

SERENISSIMO PRINCIPI AC DOMINO

DN. FRIDRICO WILHELMO,

SAXONIÆ, JULIACI, CLIVIÆ AC MONTIUM DUCI, LANDGRAVIO THURINGIÆ, MARCHIONI MISNIÆ, COMITI MARCÆ ET RAVENSBURGI, DOMINO IN RAVENSTEIN, &c, DOMINO MEO CLEMENTISS.

Sal. & Incolumitatem.

LITERARUM in quovis genere gloriam summi Reges & Principes semper non tantùm adfectarunt, sed & possederunt, palmamque ex iis artium professoribus ipsis fecerunt ambiguam, etiam ea sciendo ad quæ ob tenuitatem & scrupulositatem de regali fastigio eos non descendere convenire videretur. ALEXANDER, quem ob rerum gestarum magnitudinem & felicitatem inæstimabilem, respondentem consiliis & virtutibus ejus pro norma constitui Principibus scimus, magistro Aristotele in arte medica, quam servi apud Romanos factitarunt, tàm excelluit ut ægrotantibus amicis medicamenta præscribere, medicumque Pausaniam Cratero è comitibus ejus uni languenti helleborum propinare volentem de recto usu commoda monere potuerit: tanta scientiæ fiducia ut errata in victûs ratione, absente medico

Glauco, admissum ab Hephæstione febricitante statim agnoverit, & quia fatale amicissimo suo contigisset istum malè curati officii reum in crucem agi jusserit. De PTOLOMÆIS Ægypti regibus LAGIDE, PHILOMETORE, EVERGETE II. Aristarchi nominatissimi Gramm. discipulo tralatitium est ex *Arriano*, *Plinio & Atheneo* ita literis valuisse, ut historias conscriberent, quæ una omnium secundum sapientes difficilima provincia est, & nonnisi à doctissimis, eloquentissimis, civilium, bellicarum, omniumque adeò magnarum rerum intelligentibus præclarè obitur. ARCHELAUS, ATTALUS & HIERON de re rustica, tàm remota à regibus quàm ligones sceptris dissimiles, tradiderunt. C. JULIUS CÆSAR præterquam rerum suarum commentarios, quos *rectorum*, *venustorum*, & *valdè probandorum* elogio etiam M. TULLIUS non semper æqvus ejus æstimator, plerunque subinvidus ornavit, *duos de Analogia libros* in transitu Alpium cum conventibus in Galliâ peractis ad exercitum rediret, quasi cum curis ordinandi provincias, imperandi exercitib. cum scientia castrametationis & hybernorum statuendorũ non disconveniret studio Grammatices & Latinæ linguæ conscripsit. Circà VESPASIANUM Pliniana contestatio cuinam ignota est, cum præterquam Fortunæ amplitudine & honoribus meritisque de REP. *alia via occurrere ingentem & longiùs submovere ingenii fascibus?* cui nõ audita D. ADRIANI cum quovis doctorum genere de eruditione certamina? MARCI verò ANTONINI non certamina, sed confessa omnibus & probata in quavis doctrinâ eminentia & adclamantibus universis triumphi? TACTICA seu scientia rei militaris armorum & motuum bellicorum, instruendarumque acierum, cujus præcepta luculentissimè

Græ-

Græco idiomate tradiderunt fortissimi Impp. LEO & MAURICIUS, prodit homines fuisse literis benè-penitus imbutos & in utramque partem & manu in exemplum agendi & calamo præcipiendi quàm maximè expeditos. Propiora tempora si considerare lubeat inter Duces magnos non infrequentiores literatos & amatores literarum observabimus: conspicui sunt ALFONSI, EDOARDI, JACOBI, FRANCISCI, Arragoniæ, Britanniæ & Franciæ: JOH. PICI, JOH. FRANCISCI PICI, ALBERTI PII, Concordiæ & Carporum Principes; quorum monumenta cedro dignissima & præconia verissima omnem doctrinam liberalē ultrà quàm majestas postulabat adsecutos fuisse loqvuntur. Eodem judicio illustriū animarum de literis factum est, ut qui elucubrassent quidquam principib. potiùs quàm aliis id nuncuparent, tanquam proprium gentile & domesticum; idque antiquissimum institutum fuit, & à primis inde literarum incunabulis observatum constantissimè. Vitruvius POLLIO suos *de architectura* commentarios AUGUSTO Imp. cui commendatione Octaviæ sororis innotuerat: Diophanes Nicæensis epitomen voluminū XXVIII. *de agricultura*, quæ Cassius Dionysius Uticensis è Magone Pœno Græcè verterat, DEIOTARO, regi Galatarum: Oppianus Cilix *Halievtica*, *Cynegetica & Ixevtica*, h. e. *de piscatura venatione & aucupio* hexametro conscriptos libros M. ANTONINO, sive quod alii volunt, SEVERO Imp. dedicavit tanto favore ut cum auscultante Imp. recitarentur pro quovis versû staterem aureum accipere mereretur. THEODOSIUS Impp. Christianorum maximus Decii AUSONII, Viri Consularis & Poëtæ emendatissimi, quo præceptore usus fuerat, carmina singulari epistola autographa *privatæ*

...us Thomas. Variar.
...em Libri III. Altenbur=
... Michael, 1640. in 4.°
...n 4.° . . . . . ₹ 1.50–
... Garampi si trova
un esemplare di questa edizione
Lodata meritamente, e sti=
= mato ₹ 1.80 =

6–8

1631 11 Giugno
comprata da pietro Vermiglioli in
Roma pel fratello Gio. Batta dal
Libraro Giuseppe Archini in Roma
nella S. Marcello No. 197. per b.
ottanta

THOMÆ REINESI D.

VARIARUM LECTIONUM

LIBRI III PRIORES.

IN QUIBUS DE SCRIPTORIBUS sacris & profanis classicis plerisq; disseritur: loca obscura multa illustrantur, difficilia explicantur, corrupta emendantur: recentiorum etiam quorundam circa ea frustrationes, Interpretumq; in quàmplurimis Græcis alucinationes notantur.

Adjecti sunt Indices necessarii.

Cum gratia & privilegio Sereniss. Elect. Saxoniæ ad annos X.

ALTENBURGI

Imprimebat OTTO MICHAEL,

Anno

M DC XL.

24

SERENISSIMO PRINCIPI AC DOMINO

DN. FRIDRICO WILHELMO, SAXONIÆ, JULIACI, CLIVIÆ AC MONTIUM DUCI, LANDGRAVIO THURINGIÆ, MARCHIONI MISNIÆ, COMITI MARCÆ ET RAVENSBURGI, DOMINO IN RAVENSTEIN, &c, DOMINO MEO CLEMENTISS.

Sal. & Incolumitatem.

LITERARUM in quovis genere gloriam summi Reges & Principes semper non tantùm adfectarunt, sed & possederunt, palmamque ex iis artium professoribus ipsis fecerunt ambiguam, etiam ea sciendo ad quæ ob tenuitatem & scrupulositatem de regali fastigio eos non descendere convenire videretur. ALEXANDER, quem ob rerum gestarum magnitudinem & felicitatem inæstimabilem, respondentem consiliis & virtutibus ejus pro norma constitui Principibus scimus, magistro Aristotele in arte medica, quam servi apud Romanos factitarunt, tàm excelluit ut ægrotantibus amicis medicamenta præscribere, medicumque Pausaniam Cratero è comitibus ejus uni languenti helleborum propinare volentem de recto usu commoda monere potuerit: tanta scientiæ fiducia ut errata in victûs ratione, absente medico

Glauco, admissum ab Hephæstione febricitante statim agnoverit, & quia fatale amicissimo suo contigisset istum malè curati officii reum in crucem agi jusserit. De PTOLOMÆIS Ægypti regibus LAGIDE, PHILOMETORE, EVERGETE II. Aristarchi nominatissimi Gramm. discipulo tralatitium est ex *Arriano, Plinio & Athenæo* ita literis valuisse, ut historias conscriberent, quæ una omnium secundum sapientes difficilima provincia est, & nonnisi à doctissimis, eloquentissimis, civilium, bellicarum, omniumque adeò magnarum rerum intelligentibus præclarè obitur. ARCHELAUS, ATTALUS & HIERON de re rustica, tàm remota à regibus quàm ligones sceptris dissimiles, tradiderunt. C. JULIUS CÆSAR præterquam rerum suarum commentarios, quos *rectorum, venustorum, & valdè probandorum* elogio etiam M. TULLIUS non semper æqvus ejus æstimator, plerunque subinvidus ornavit, *duos de Analogia libros* in transitu Alpium cum conventibus in Galliâ peractis ad exercitum rediret, quasi cum curis ordinandi provincias, imperandi exercitib. cum scientia castrametationis & hybernorum statuendorū non disconveniret studio Grammatices & Latinæ linguæ conscripsit. Circà VESPASIANUM Pliniana contestatio cuinam ignota est, cum præterquam Fortunæ amplitudine & honoribus meritisque de REP. *alia via occurrere ingentem & longiùs submovere ingenii fascibus?* cui nō audita D. ADRIANI cum quovis doctorum genere de eruditione certamina? MARCI verò ANTONINI non certamina, sed confessa omnibus & probata in quavis doctrinâ eminentia & adclamantibus universis triumphi? TACTICA seu scientia rei militaris armorum & motuum bellicorum, instruendarumque acierum, cujus præcepta luculentissimè

Græ-

Græco idiomate tradiderunt fortissimi Impp. LEO & MAURICIUS, prodit homines fuisse literis benè-penitus imbutos & in utramque partem & manu in exemplum agendi & calamo præcipiendi quàm maximè expeditos. Propiora tempora si considerare lubeat inter Duces magnos non infrequentiores literatos & amatores literarum observabimus: conspicui sunt ALFONSI, EDOARDI, JACOBI, FRANCISCI, Arragoniæ, Britanniæ & Franciæ: JOH. PICI, JOH. FRANCISCI PICI, ALBERTI PII, Concordiæ & Carporum Principes; quorum monumenta cedro dignissima & præconia verissima omnem doctrinam liberalē ultrà quàm majestas postulabat adsecutos fuisse loqvuntur. Eodem judicio illustriū animarum de literis factum est, ut qui elucubrassent quidquam principib. potiùs quàm aliis id nuncuparent, tanquam proprium gentile & domesticum; idque antiquissimum institutum fuit, & à primis inde literarum incunabulis observatum constantissimè. Vitruvius POLLIO suos *de architectura* commentarios AUGUSTO Imp. cui commendatione Octaviæ sororis innotuerat: Diophanes Nicæensis epitomen voluminūm XXVIII. *de agricultura*, quæ Cassius Dionysius Uticensis è Magone Pœno Græcè verterat, DEIOTARO, regi Galatarum: Oppianus Cilix *Halievtica*, *Cynegetica & Ixevtica*, h. e. *de piscatura venatione & aucupio* hexametro conscriptos libros M. ANTONINO, sive quod alii volunt, SEVERO Imp. dedicavit tanto favore ut cum auscultante Imp. recitarentur pro quovis versū staterem aureum accipere mereretur. THEODOSIUS Impp. Christianorum maximus Decii AUSONII, Viri Consularis & Poëtæ emendatissimi, quo præceptore usus fuerat, carmina singulari epistola autographa *privata*

 inter

Inter ipsos caritatis jure sibi mitti postulavit, *scitum rum ita*, dicens, *exempla auctorum optimorum, qui Octaviano Augusto rerum potienti certatim sua opera tradebant, nullo fine in ejus honorem multa condentes*. Unde honorificum putasse intelliguntur, literas sibi dicari, à literatis ambiri, adiri, prensari etiam gloriosum. De NICOLAO PONT. MAX. QUINTO uno omnium doctissimo & cujus munificentia literæ in hanc Europam barbarie & ignorantia horridam revocatæ sunt & sapientiæ ista caligo eruditæ doctrinæ velut serenitate depulsa, ferunt, moleste tulisse, *versari in Urbe sua eruditos & à se nesciri*; non adire se qui tantum ingeniis saveret eos quicunq; ingenii supellectile instructi essent & in Musarum castris quodcunq; nomen mererent. Quantò justiùs SERENISSIME PRINCEPS, Tu mihi succenseas, si tot nominibus TIBI devinctus labores industriæ meæ ad rem literariam quavis ratione spectantes sine præscriptione illustris Nominis tui inauspicatò prodire committerem? si TE, qui quàm speciosæ sint æternitatis instrumenta literæ, & nosti optimè, & eas veneraris inprimis, nostræ literæ insolenter & rusticè præterirent? Accommodatum vero hoc alloquii genus mihi visum fuit huic etiam tempori felicissimo imperii tui natali, quo justis defuncto FRATRI splendidissimè peractis habenas Principatûs heres ex asse capessivisti, & tenes ex hoc integerrima autoritate: teneas, DEO faciente, quàm felicissimè, quàm diutissimè! & invicta dextera gubernes! Nihil quidem honoris addidit TIBI ἐνθρονισμὸς iste; tanta nobilitas est originis tuæ: tantum Virtutes merebantur tuæ; *nec potest Fortuna Numini suo imputare quod tuum est omisso ambitu & sine suffragatione*: sed hoc tamen contulit, ut nunc prodesse tantundem posses quantum velles & tribuere devotis TIBI servis Princeps, quod privatus optaveras: quæ

magna

magna & admiranda felicitas eſt. Non ſperabas iſthæc ſumma, ſed habebas & ortus tui ſublimitate fultum verticem tenebas Fortunæ: quippe competebat paternos fraternosque Lares videre ſucceſſorem, quem deceſſori fratrem Fata tribuiſſent. Tirocinia virtutum tuarum, boni gentilis & genuini, non adventitii, ſi majores tuos ſuprà humana omnia conſiſtentes conſideremus, Fortitudinis, Prudentiæ, Juſtitiæ, Temperantiæ, & quæ una eas omnes continet Pietatis & Innocentiæ, ſenſerunt caſtra; creverunt ex militando & belli periculis: hoſtem ſtupeſecerunt & conciliarunt TIBI etiam adverſarios & infeſtos: delectarunt tribunos & gregarios milites; nunc eas à caſtrorum miſſione REIP. & ſubditis tuis imperti togatis & tranquillitate, cujus quærendæ cauſſa tot labores, & diſcrimina ſubiſti, tot exhauſiſti & vitæ & juventutis prodigus ærumnas, eosdem recrea. Accipe, ſis, intimam ſenſuum noſtrorum confeſſionem; omnia ſumma, lætiſſima, optima à TE expectamus, ſola expectatione opis tuæ vivimus, qui ea non tantùm oſtendiſti ut ſperare, ſed & initiis fauſtiſſimis jam tum feciſti, ut obtinere concupita quæque poſſemus. Quantis TU rebus pavxillo tempore auxiſti & ornaſti Rempublicam? Videbatur, non imperantum, ſed imperiis inobedientum culpâ, aliquid etiam à Fato in ſceleratos mores ſupplicii manaſſe credibile eſt, omne jus faſque everti, exulare æquitas, veritati obduci nubes: adfligebat optimum quemque factionum metus & dolor communis; TE ad clavum admoto *redeunt Saturnia regna*, Juſtitia refloreſcit, æqvum bonumque revocatur, mendacia conticeſcunt; ſentit enim obſtructas aures adulator; ſic mali qui fuêre bonos facis & bonos quos concuſſerant mali ſecuros, rectosque & vividos animos non contundis & deprimis ſed foves & attollis, ut beneficiis tuis

corn-

corufcent & judicio tuo floreant, maffente invidiâ; & fpe gaudioque non diffluamus? Utilitatibus fifci & tot fine nominibus capturis contumaciter aderant fronte gravi & trifti fupercilio quos neceffitas conftituebat & miferia publica, tremebantque ad indictionum creberrima fulmina provinciales: tua benignitate & frugalitate factum eft ut collationes remiffæ fint, difpuncta aliquot annorum reliqua, temperatæ collectiones, minuti fumtus, & cum tàm multa largiaris, nihil abftuleris, procul omni cupiditate privata capiendi, omnia tamen tibi fuperfint, & graviffimis impendiis è domanio fufficias. In Ecclefiarum & fcholarum tuarum agellis multum infelicis lolii plurimorum retrò remiffione fuccreverat: ipfi earum parietes ac tecta labe temporum fatifcebant, nutabant, defluebant; quanta follicitudine juffifti, quanta prudentia confecifti ut farcirentur, & extirpatis offendiculis vel reducerentur fani mores vel collapfa difciplina repararetur; è quibus confiliis elucet, TE, uti de communi omnium vita curam geris, ita ad æternam illam omnibus promotorem effe velle. Templa cum ipfis fundamentis excitari videmus, & confurgere nova five adprobationibus five juffionibus tuis, quas inter Principales difpofitiones fummis REIP. conftituendæ & gubernandæ provifionibus occupatas divini NUMINIS honoribus & cultui invigilare inprimis tuæ de PIETATE AD OMNIA UTILI quotidianæ, fecretæ, publicæ, perpetuæ profeffioni maximè convenit. In Curias, Societates, Corpora civium tuorum irrepferant quæ tacere præftaret, quàm eloqui, peculatus, rapinæ, iniquitates, incuriæ, fimultates, defidia, licentiæ, contumaciæ, dedignatio parendi & aperti interdum furores; ea omnia autoritate tua extincta excifaque funt, & provida feveritate tua emendata, & compofita tua felicitate, ut novum

vum feculorum ordinem cum his Principatus tui exordiis nobis non iturum aliquando spondere possimus, sed plenis velis remisque agi, ferri, currere, hoc ipso momento sentiamus. Quantum est quod familias rusticas, piaculares victimas militaris insolentiæ, imbellem misellamque plebem, tuo tanquam alicujus è machina DEI superventu, nefariis latronum perditissimorum manibus sæpiùs eripuisti; quòd terrore alacritatis & nominis tui à reculis & pecudibus cujusvis injuriis & libidini expositorum agricolarum prædatorias manûs vel compressisti vel exterminasti, & securitatem, quantam hæc calamitosa tempora capiunt, indultu præsentiæ tuæ omnibus in urbe in agro æquè amplissimorum consiliorum & fortitudinis fructum peperisti. In eodem genere vel ante omnia ponendum est, quod tàm magnifica, tàm præclara, tàm utilia reformatione depulsis priorum temporum malis præstiturus REIP. à TEIPSO incepisti: non quia indigeres emendatissimæ vitæ antè, sed ut quia sciebas *exemplo juberi blandissimè* vitia priùs ultrò rejiceres quàm alienis corrigendis curam adjiceres & ut à TE & ex domo tua ad lares privatorum æmulationes virtutum modestiæ & tranquillitatis dimanarent & legibus obtemperare discerent subditi, quibus DOMINUM qui revera esset solutum esse nolle viderent. *Ἄρχων ἄριστος, ὃς ἂν ἑαυτοῦ πρότερον ἄρχῃ*: *Apollonius ad Valerium.* Mores aulæ tuæ & Juventutis quàm formasti? Gravitatis, humanitatis, magnificentiæ, frugalitatis, vigilantiæ, continentiæ, integritatis, laboris, patientiæ & cæterarū pulcerrimarum rerum exemplis abundat, postquam deterius situs est, quem pauci quidā adfricuerant. Hæc benefacta tua sunt, PRINCEPS OPTIME, quæ nunc quasi per satyram attrectavimus: separatè enim enarrari nequeunt; sed veniet celebrandis suum tem-

pus: quibus REMP. & NOS in ea TIBI obligati; quæ singulari NUMINIS favore etiam indignis NOBIS obtigisse fatendum est. Talem enim DEus immortalis rerum omniũ sator propitius TE nobis dedit, & siderum semper-beneficorum concentus ac serenitas: talem divini genuere parentes; talem polivére doctores sapientiæ, quibus TE semper dedisti. quos vel primo nascentis imperii die oblatos tibi in usu habes, tantis virtutibus præditos ut non pro copia sumti, sed ex copia videantur optati; vel non deteriores postea legisti: & cum duplex fuerit iste dilectus, unus è judicio, alter è Fato, incertum meliores arcanorum tuorum consiliarios sapientia tua quæsiverit, an Fortuna concesserit, cum tales vel acceptos habeas vel repertos ut & illi meruerint teneri, & isti debuerint cooptari: Macte, PRINCEPS, hisce bonis, & cursum secundum hosce tene: Summa verò illa Majestas vos circũmplexa tueatur universos ac singulos; faveat istis beneficiis & addat muneribus suis optimoq; quod largita est perpetuitatem, ut sub tutela & consiliis vestris spiritum & sanguinem Patria, & patriam Religio, Honestas, & Studia liberalium artium recipere possint & obtinere. Alii alia, ut varii sunt in eligendo & concupiscendo mortales, sibi precaturi sunt; & precentur: istud votorum meorũ & suavissimarum expectationum à Tua Serenitate summa est, & quantum intelligo, præ omnibus reliquis & necessarium magis NOBIS, & honorificentissimum TIBI. Si enim literas foveris, si dignationem literatis habueris, & utrunque genus vindicaveris à contemtû, fieri non potest, quin bona ea omnia quæ à bonis literis & ingeniorum cultura in genus humanum amplè proficisci in confesso est, nisi apud Barbaros, qui effæminare literas mentiuntur, in REMP. & ditiones tuas confluxura sint largiter, & abundatu-

datura ſpecioſiſſimè: quâ felicitate quid magnificentius excogitari poſſit, cum eâ unâ par ſummis iſtis regibus, æqualis maximis Imperatoribus futurus ſis, qui ſtudium literarum eſſe fundamentum omnium virtutum & cyceona illum admirabilem & potentem, cujus hauſtû beſtiæ in homines transformentur, pro divina intelligentia mentium æternarum ſenſerunt. Hac exiſtimatione de TE, SERENISSIME DOMINE, excitatus ſum, ut ſacros vultus tuos in publicâ omnium Ordinum congratulatione & ipſe adoraturus aliquid de literatis artibus pro mea mediocritate adferrem. Id verò quantillum videbitur (neque n. extollo quidquam) non ex una aliqua diſciplina depromtum eſt, ſed ad univerſas omninò pertinet, liberrimo excurſu vagatur per omnes, non de uno ſcriptore vel ſcriptorum genere ſed de omnibus generatim, antiquis, mediis, novis differit docet, diſceptat, judicat & benè mereri laborat. Antiquis in quovis genere ingenia fuêre capitalia: errãt qui noſtratia iis anteponunt: eòque majore diligentia & ſollicitudine agendum eſt, ut eorum ſenſa rectè intelligamus, & in iis virtutes æquè & vitia notemus; prohibebimur autem niſi eorum ſcripta eruditè legamus, quòd corruptelarum in tanta temporis diuturnitate & quia Barbaries majorem ſeculorum partem & quicquid in re quacunque elegans & expetibile fuiſſet deformavit, modi ſint infiniti & inenarrabiles. Dici enim nequit, quanta eruditio librariorum dormitationibus & ineptorum correctorum temeritate hodièque poſt tot labores & curas doctorum nobis perierit: quot monſtra etiamnum autores utiliſſimos inſideant, quæ lectores aditu arcent, vel fruſtrantur verô intellectu, & omninò quò quid eruditius eſt & longiùs abeſt à ſimplicium intelligentia, eò pluribus mendis contaminari contigit. Diu eſt cum imperi-

ti descriptores vel cum præpostero ecunfino literatores negotium facessiverunt opera suâ lectoribus. In Homero quid non ausi sunt? hinc argumentum libro Ptolemæi cujusdam de plagis Homericis & nobilissimorum Grammaticorum & Criticorum Zenodoti, Cratetis, Aristarchi, Tyrannionis *Emendationibus* seu *correctis editionibus* natum est: In Hippocratis libris similia perpetrasse observavit Galenus & usum legitimæ Critices, quomodo malè adfecta loca sananda, quomodo inter variantes lectiones optima eligenda, luculentissimè ostendit; sæpè etiam tàm severè usus fuit judicio ut quosdam libros, quos pro Hippocraticis supposuerant priores, ex eorum familiâ submoverit. In Jubæ regis Mauritaniæ Libycis Arabicisque exemplarium vitium accusavit Plinius: in Theophrasto & Dioscoride multò plura fuêre, quæ tamen nec deprehendit nec emendavit eòque frequentissimè falsa, securus fidei librorum quibus utebatur, prodidit. Scripturam quoq; sacram & Versiones ejus non à notariis tantùm, sed & ab hæreticis, Judæisque variè depravatas fuisse Justinus, Augustinus, Hieronymus, Epiphanius conquesti sunt; & de paraphrasi Chaldaica Onkelosii quem vocant, docet R. Moses Maimonides. Huic rei remedium petitum est jam-olim à nobilissima literaturæ parte ea, quam POLYMATHEIAN, PHILOLOGIAN & CRITICEN vocarunt, quasi dicas JUDICATRICEM: in qua non nisi doctissimus quisque & probatissimus reique omnis humanæ peritissimus aliquid audere laudabiliter potuit. Hæc enim est quæ scriptoribus sua nomina reddit, sua opera adjudicat, genuina à suppositiis discernit; rem quamvis obscuram & quicquid tandem in quæstionem cadit exponit, quicquid sciri potest inquirit, sententias examinat & dissonantes conciliat, de-

Ver-

verbis cenſet; & veritatem quantum ejus in hac mentium caligine comprehendi poteſt, quavis in materia indagat, eruit, proponit: falſa ἀθετεῖ notat, circumſcribit, inſulta ejicit, tranſpoſita reſtituit, fugitiva revocat, prava emendat; tot luculentæ utilitates præſtantur à CRITICE: tot moda ejus officia ut ſine eo inſtrumento nemo ad ullam rem illuſtriorem ſatis inſtructus accedere poſſit, nemo in quocunque tandem genere literarum verè excellere. Hinc non Græcis tantum & Latinis ſui *Philologi*; princeps in his *Ariſtoteles, Eratoſthenes, Callimachus, Ariſtophanes Byzantius, Didymus, Seleucus, Pamphilus, Palæmon, Varro, Stilo, Cornutus, Attejus Philologus, Dionyſii Halicarn. & Longinus*; ſed & Ebræis ab eodem divino & pulcerrimo ſtudio conſervandæ antiquitatis & primævæ Scripturarum puritatis Sapientes *Maſoretha* & *Sopherim* dicti, quod verſus voces & literas ſacri textus, ne quæ addi demive poſſet, numerarent. Poſt renatas ab annis ducentis literas immenſum hoc & humanæ experientiæ multis ſeculis intentatum pelagus ingredi ceperunt viri omnium penè nationum Europæ præſtantiſſimi, quorum nominibus non tàm à trabibus & ſaxis inſcriptis quàm à monumentis ſuis veniet æternitas: inprimis JCtorum & Medicorum, quos ad has minutias & doctrinam vagam, inutilem, ſcrupuloſam, incertam (ita enim criminantur ſtudium omnium quantum eſt nobiliſſimum quod reconditis in artibus & in quadam varietate & amœnitate literarum verſatur homines inepti, oſores eorum quæ non intelligunt & adſequi deſperant) deflectere non decebat ſcilicet, operam laudabilem pari ſtudio & ingenio in emendandis bonis autoribus locatam admirari eſt. Hi tales felicibus auſpiciis mihi præluſerunt; poſt horum meſſem ſpicas quoque legere potui. Sanè obtulerunt ſe non-

nulla mihi, quæ vel diligentiam illorum fugisse vel delusisse captantes manifestissimum est; quæ cum ignorata & inenarrata ad hanc diem omnibus, meo indicio, ne quid dicam confidentiùs, nunc prostent & intelligantur; ea in re fortunæ & felicitatis laudem, quandoquidem eruditionis aliquod nomen mihi invident & derogant Suffeni quidam, φαινηλῶντες καὶ αὐθαδαρχίδαι, saltem ex conscientia possideo & quod vel nolentibus istis erit tuebor. Istam quidem sortem cum aliis communem experior, quòd malignè laus respondeat etiam optimè feliciterque labore functis: *nec mirum si nulla circà vivos fama est: sua tempora lector non amat:*

parva coronato plausêre theatra Menandro,

riseruntq; suum secula Mæoniden: Sed hæc fortunæ fatalis iniquitas propria & individua mihi est, ut minùs rectè de meis judicetur & absconsa pariter & è tenebris prospectantia accusentur ab hominibus, quos natos adhuc nesciebam, & in hac invidiæ calumniæque palæstra etiam cum maximè caveo luctari cogar: quæ si ante oculos mihi semper obversari fecissem ne calamum quidem hunc debebam stringere, nedum tantis censendi de tot eruditorum sententiis & convellendi adeò præjudicata & vivis etiamnum suiq; fiducia turgidis & irritabilibus contradicendi laboribus implicari & periculis. Quin eò quoque processisse impotentiam & malevolentiam comperi, ut cum factis non possent obstare quò minus mea ista protruderentur & in manus eruditorum venirent, quod tamen ad ipsos nequicquam pertinebat, eminus linguis conarentur, commodum libidini suæ putantes fore si typographos quos operi edendo favere & manum admoturos esse suspicabantur, nescio quibus κερτομίαις & declamationibus, à proposito dehortarentur & averterent, miscentes pro autoritate

scil,

scil. sua non obscurè minas, si consilium suum fuissent aspernati: qui stultissimus livoris impetus est & quam ab humanitatis doctoribus nemo expectasset inhumanitas; ξίφος τιτρώσκει σῶμα, τὸν δὲ νοῦν οὕτως ὁ λόγος. Verùm ne sic quidem animo fractus sum: sed vicit ea omnia, etiam si quæ tætriora devoranda restarent, ingenuitas quæ difficilimè fert injuriam contemtumve & amor Veritatis, cujus sacerrimæ rei temerationes nemini homini nato, qui intellectu domino omnium rerum uti sciat & velit, ferendæ sunt: Contrà eas igitur cum mihi standum esse ipsa naturæ lege cognoscerem, habuissemque ad eam rem, Veritatem in quibusvis etiam minimis Divinitatis stricturam esse & imaginem, eòq; venerabilé semper, cultu, patrocinio, ostentatione dignam, doctores ducesq;, nō transmittere debui inultos, quiqui vel eam obscurare vel ejus speciè falsum quodcunq; sive consilio sive fortuna serere deprehensi essent; sed liberè, palàm, expresè, directè, sine ullo offensæ metû, pronunciare quid probandum quid improbandū circà cujusvis cogitata, conjecturas, censuras mihi videretur; hæc n. solùm examino & circà veritatis inquisitionem certo cum opinionibus, non cum hominibus; quos ad unum omnes eruditos, elegantes, laboriosos, fideles, præclaros harum literarum vindices & statores agnosco, fateor & deprædico, iisque de egregiis ingeniorum solertiis ex ævô collatis infinitas ago gratias; hoc saltem velim ab ipsis impetrare posse, ut dissentire, discedere & copiam judicii mei quoque Reip. literariæ facere tutò liceat. Quod dum facio absque cujusquam contumeliâ, salva cujusque autoritate, sine arrogantia, non debuere mihi malè loqui & crociter adeò *quasi censuram mihi de omnibus absq; discrimine sumerē neq; parcerem vel ei quem ipsi haberent pro absolutissimo & hujus seculi maximo Critico*, quidam

dam partium ſtudio cæci & ſurdi. Quid enim cum ſecta, quam ipſi *αὐτοχειροτόνητοι*, domi, non in Comitiis literatis, paupertino judicio, & repentino favore ſuo, non publico doctorum, quorum omnium intererat, conſpiratu condiderunt, qui à ſectis alienus ſum, & unumquemque non ex opinione vagâ dilectorum amicorumve, quorum nunquam ſincerum eſt judicium (*Δειναὶ γὰρ δεκάσαι τὰς ψήφους αἱ εὔνοιαι: καὶ τιμᾷ ἕκαστος τὸν πλησίον*) ſed è reipsâ & conſpicua veritate meritorum æſtimare ſoleo, mihi? Sit iſte maximus & omninò digniſſimus qui laudetur de multa adeò lectione; hanc enim gloriam ſibi præcipuè audio rapere; *οὐκ ἀφαιρήσομαι αὐτοῦ τὴν ἐπὶ τούτοις ἀξίαν*, ut de Galeno loquitur *Iſidorus Peluſiota* lib. 4. Ep. 125. non eſt tamen iſte qui nunquam nuſpiamve erraverit, aut mare hoc ſolus ingurgitaverit: an ignorant Viris extrà omnem ingenii aleam poſitis negatum omnibus ſeculis feciſſe obtinere, ut nemo ab ipſis diſſentiret? Etiam, qui ſcriptorum omnium leges quædam fuerunt habiti & normæ, à quibus jus ſumſit omnis eruditio, veteres non effugerunt emendari vel à mediocribus & longè diſſimilibus; & hi tamen ideò cum nævos indicaverunt non incurrerunt odium cujusquam, quaſi malignè invidéve illos tractaſſent. De Poëtis & Oratoribus, quorum lectione tritiſſimas aures habet, cenſûque Latino omni judicet & conſtituat quod volet; auſcultabunt etiam medici *χαίροντες* & adplaudent; Sed cum ad medicinam ventum eſt & *περὶ ὕλης ἰατρικῆς* ſermones incidunt & contentiones *μὴ ἁμιλλάσθω τοῖς τεχνίταις, μηδὲ καταβαινέτω εἰς ἀγῶνα ὃ καὶ ἀνάσκητός ἐστι καὶ ἀμελέτητος, μηδὲ ἀθλητὴς ὢν τὴν μουσικὴν κρινέτω:* cujus continentiæ cum fuerit aliquanto negligentior *ἄμουσα καὶ ἀπηχῆ τινα* utpote de rebus incognitis protuliſſe, & à nobis jure optimo caſtigari

. . . . *non hoc, quæ centum ſuſtinet urbes,*

quam-

quamvis sit mendax, Creta negare potest. *Est cuilibet homini*, quantumvis despicabili viso, *sua hora*, eòque prudenter dispicere oportet, ne uni omnia tribuamus, *Φυσώμενοι κατὰ τῶν πέλας*, alios omnes deæstimemus, & quod ab eo quem probamus judicatum videmus id unicum ratum habere & pertinaciter, quo jure qua injuria, tueri obstinemus. Hoc enim Naturæ criminatio est, quæ nunquam adeò prodigit in uno, ut in altero deficiat, & Musarum quæ liberrimæ natæ sunt in servitutem raptus, omniumque semper doctorum indignationem meruit. Sed enim *Viris magni nominis, quorum autoritas suprà censuram omnem est & quorum præjudicata ἀπλωσία à dissensu quemq; deterrere debebat, irreverentiùs obloqueris*, ajunt, *derisor es & interdum adpares intonasq; iratior.* His ego *θέραψι καὶ κολακικοῖς* suas civilitates & fucos, *θῶπας καὶ βαναύσους τρόπους*, remitto qui blandiri nescio cum Libertatis & Veritatis causa agitur & non didici nisi *εἰπεῖν λευκότατα καὶ εὐθυῤῥημονεῖν.* Audiant virum hoc seculo maximum & communem præceptorem, qui ne paverem talia terriculamenta dulcissimis literis me hortatus est, in defensionem mei *præfat. Comm. in ll. de usu part.* ita philosophatum: *Quis tàm compositæ mentis est, qui vel oblata re ridiculâ non rideat, vel indigna non indignetur? Et docent alioquin Sapientes, in rebus magni momenti non esse agendum sine aliqua animi commotione, contrà eos præcipuè qui falsa tuentur. Verùm, ut in Medicina sanitatis pulcritudo velat turpicula quædam & insuavia: ita Veritatis splendor debet obscurare acriores voculas quasdam quæ non advertentibus nonnunquam excidunt.* Et quid æquius quæso est quàm quos sua somnia nobis venditare passi sumus, eos non ferre ægrè si discusso veterno pro somniis, uti reverà sunt, habeamus:

Nil refert dictis ignoscat Mutius, annon
cum rectè secat hunc totâ Lucilius urbe.

& hoc tamen protestamur denique, nulli eorum fraudi fore nostram qualemcunque contradictionem quò minus sint & maneant qui fuére semper suo merito: *dum mihi abstineant invidere, sibi quisq; habeat quod suum est: nostra autem tàm perversè non amamus, ut errare alios malimus quàm non noscere quod erremus.* Etsi enim πάντα τὰ λίνα τῆς θήρας ἀναπετάσαντες nonnulla instar vulpis Telmesiæ ἀλητία cepimus, quod etiam Livor fatebitur; tamen in indagine nostra non semper uti nobis licuit cane isto ἀφύκτῳ (Monesium dixére vel ex ære Monesio à Vulcano formatum animatumque) quem nulla fera præteriret, & ideò τῆς θήρας ἀπήλθομεν nec semper processisse putamus, quod instituimus. *Non existimo*, inquit Clem. Alex. *ullum librum tàm esse felicem ut ei nemo contradicere audeat; iste autem pro verè felice est habendus cui plures quidem contradicunt sed sine ratione & frustrà.* Δυσελεγκτότερα γὰρ τὰ κρείττονα. Sed de his judicia doctorum expectanda sunt; quæ si æqua mihi contigerint, in lucro positurus sum omnia, etiam cum me refellent; iniquorum verò censuras contemtû eludam, & iis tamen subinde novâ editione aliqua apparabo quæ admordeant quidem, sed de quibus ipsis oculi dentesque dolituri sint: quin & si pergant esse incommodi quietemque meam susurris suis porrò impudenter turbare, ἴσαι τοῦ νῦν Φερνίδος ἔγχος: Πατασσέτωσαν, καὶ ἀκουσάτωσαν. Verùm posthac isto me metû & labore TUA, DOMINE autoritas, absolvet: in cujus sinum ad tutelam deposita ista sunt, qui quantum in literis & virtutibus à pueritia studium posuisti, tanta nunc earundem alendarum, promovendarum tuendarumque voluntate simul & facultate vales, utraque luculentissima. Anathemata à barbaris quoque nationibus Diis templisque dedicata eo ipso suprà malitiam & injurias quorumvis privatorum evasc-

evâserunt & nemo visus est pœnam effugere qui quomodocunque vel raptu vel contumelia talia violasset; non minore religione, simplicissima tamen pietate TIBI, SERENISSIME PRINCEPS, hic libellus à Me oblatus est; cumque nomine tuo præfixo cũ invidi & malevoli adsulturi sunt inviolabilem fore spero; erit verò hoc, si non displicuisse voluntatem meam intellexero, si ad pedes tuos projectum lubente animô sustuleris, & lucem ad quam aspirat commodaveris. Magnatum morositas & aversi hac Martiali tempestate à literis animi maximam infelicium temporum partem faciunt & facient infeliciora, si equisones & moriones curiosiùs cáriùsque conquirere & longiùs petere & lautiùs curare perrexerint quàm viros sapientes & eruditos. Manat etiam hic contemtus velocissimâ contagione ad alios quamvis inferiores, linguis tantùm ventribusque factiosum & iners genus, quod simplicitate vel bonitate Principum aulis irrepere solet; unde non tantùm despectu adobruuntur artes & earum studiosi undique, sed & odio plusquam capitali tàm infimorum quàm medioxumorum laborant tantumq; non trahuntur pedibus, nonnullos malitia stimulante, nonnullos ignorantia & exemplo provehente: Verùm lætiora omnia & auspicatiora Musis nunc contingent, cùm adventitium TE literatorum desideria inusitata comitate excipias, tanta in ore & oculis tranquillitas, in fronte benignitas, in vultu suavitas, in adfatu clementia, ubique moderatio, se votis populorum præsentet; tantâ magnanimitate & munificentia allicias alienos, devotos TIBI prosequaris & devincias; cujus cum in me quoque, nihil minùs quàm favores & emolumenta captantem, liberrimo judicio & liberali manû nuper aliquid devergere passus sis, ingratissimus sim, si publicè non eloquar. *Religionis*

genus est beneficia numinum non tacere. Nunc, quia *plura decet servum facere quàm loqui*, concludam orationem sermonis magis fine quàm gratiæ, quam perpetuam esse noveris; Deum Immortalem Patriæ ejusque amantium nomine supplex veneror, ut quæ facis quæ facies prosperè eveniant TIBI, REIP. Nobis; vel *si brevius sit optandum, ut UNI TIBI, in quo RESP. & Nos sumus:* Vivas incolumis, imperes venerabilis, floreas amabilis, & Virtutis tuæ heredumque tuorum, quæ Patriæ solatio debetur, spectator cum Serenissima CONIUGE quàm diutissimè superstis. Perscrib. Altenburgo tuo d. XII. Febr. a. O. R. CIↃ IↃ CXL.

SERENITATI TUÆ

Devotiss. & fideliss. servus

THOMAS REINESIUS D.
ordinar. in REP. Altenb. medicus.

THO-

Thomæ Reinesi D.

VARIARUM LECTIONUM LIBER I.

Cap. I.

Aliquid operæ nostræ in libello Plutarchi de fluminibus & montibus præter interpretem ejus nuperrimũ Phil. Jac. Maussacum: Ejus duo loca correcta; quatuor aliter exposita. Φόνος, Φόνις, cruor, tabum, sanies. Clitonymus Θρᾳκικὰ scripsit, non Τραγικὰ, ut volunt docti: similiter Jason Byzantius Θρᾳκικοῖς laudatur rectiùs, quàm Τραγικοῖς: dissensum à Cl. Voßio: Τραγῳδούμενα. Κατηχηθῆναι περί τινος. Verbo ἀναπαύειν significatio interficiendi adficta præter rationem.

IActa alea esto: eamus quò signa ignorantiæ in literis & errores eorum, qui eas profitentur, vocant. Sic n. juventutem æterno beneficio nobis oppignorabimus, si comiter monstremus viam male-duces in devia secuturæ. De editore libelli *de fluminib.* Plutarcho tributi nuperrimô monenda est juventus, ne versionem ejus securè arripiat: nonnullibi n. certè παρατετόξευκε.

Sub Ismeno, p. 5. de Cadmô, postquam draconem κρηνοφύλακα juxtà Thebas jaculis confixisset, est, εὑρὼν ὥσπερ πεφαρμακευμένον φόνου τὸ ὕδωρ περιήρχετο τὴν χώραν ζητῶν πηγὴν, quod interpretor, *cum reperiret aquam fontis ceu tabo infectam, circuivit regionem*

alium

alium *ſontem quærens.* *Mauſſacus* à voculâ Φόβου, quæ in editis eſt, deceptus nomen in participium mutavit, commiſſa ſimul trajectione & omiſſâ voce εὑρών, contrà fidem codicum, quaſi eſſet, Φοβῶν ὥσπερ πεφαρμακευμένον τὸ ὕδωρ, vertit; *Veritus ne aqua veneno infecta eſſet, circuivit regionem alium ſontem, quo ſitim levaret, quærens.* In ῥήσει unica & brevicula quot παροράματα? Τὸ Φόνου feliciter reſtituit *Rutgerſius.* Eſt enim Φόνος, quod & Φόνις, τὸ ἐκ Φόνου αἷμα, ſanguis cæſo animali profluus: qui quàmprimùm effuſus eſt, quippe extrà ſua vaſa, corrumpitur, & tabi ac ſaniei potiùs quàm ſanguinis adpellatione cenſetur: aquamque fontis venenaſſe ideò Cadmo videbatur, præſertim qui draconis interemti fuiſſet. Hinc δεινὴ καὶ Φονώδης ὀσμὴ apud *Theophr. l. 6. hiſt. plant. c. 4.* ſignificat odorem gravem & cadaveroſum, qualem ſpirant puticuli, & quævis ubicunque locorum morticina.

Titulum *librorū de rebus tragicis Cleitonymo* autori ad ſcriptorū ſub Hebro p. 13. dubito ritè conceptum eſſe. Cum enim Ἰταλικὰ ſcripſerit & Συβαριτικὰ, quæ laudat *Plut. in parall minor c. 10. & 21.* res ſcilicet earum gentium, vero ſimile eſt, Θρᾳκικὰ potiùs prodiiſſe, τοπικὴν ἱστορίαν & Thraciæ hiſtoriam, quàm Τραγικά, h. e. argumenta à Tragicis tractari ſolita, ut putat *Cl. Voß. l. 3. de hiſtor. Græc. p. 265.* Caſus enim Orphei à Ciconibus Threſſis mulieribus, quæ & Mænades, diſcerpti in Thracia contigit: Hebrus quo demerſum fuit caput ejus, lyra & membra, itemque Pangæus, & Pieria mons, in quo ſepultus Orpheus, ad Thraciam pertinent: indigenæ, quos adpellat autor, Baccho ſacra peragentes ſunt Thraces; adeòque totum drama in Thracia actum fuit. Θρᾳκικὰ igitur inſcripſerat libros, in quibus iſta tradiderat Clitonymus. Idem de *Jaſonis Byzantii Tragicis,* quæ ſub *Strymone* allegantur p. 40. ſentio: Θρᾳκικὰ eum ſcripſiſſe, non Τραγικά; & falli viros doctos, qui de tragicis argumentis exponunt. Sunt enim de quibus hîc laudatur, Strymon fluvius, Hæmus & Rhodope montes, Thraciæ regionis & narratio Jaſonis de iis cum argumentis tragicorum nihil planè communicat, autorque ipſe nobiliſſima ad Boſphorum Thracium urbe oriundus, res patrias omnium optimè deſcribere potuit; Quin & argumenta Tragicis convenientia non Τραγικὰ

ſed

sed Τραγωδέμενα inscripsissent isti; ut *Demaratus*, quem ἐν πρώτῃ Τραγωδεμένων, hoc est, rerum atrocium, grandium, tristium, pugnarum, parricidiorum, conquestionum, horribilium & infelicium eventuum, & quæ alia in scenam tragicam introduci solent, citat *Clemens* προτρεπτικῷ.

Sub Araxe p. 81. est de lapide Sicyono: Τοῦ δὲ ἱερέως αὐτοῦ τῇ μαχαίρᾳ θίγοντος, αἵματος ἔκλυσις γίνεται δαψιλής: Lego, ἔκρυσις, effluxus, profusio: & interpretor, *cum sacerdos ipsum cultrô tetigerit sanguinis ingens fit profluvium.* *Maussacus* non dispuncta falsa lectione, non attento secundo casû absolutè posito, quod eventualiter intelligi debebat & de prodigio, causaliter interpretatus est: *Sacerdos autem cum vix cultrô attingit, ut oriatur sanguinis ingens copia*, quod quàm longè à verô sensû, quem Græca præferunt, absit, quisque non cœcutiens planè viderit.

Sub Pactolo p. 24. Pactolus Jolis & Leucotheæ filius Demodicen sororem inscius vitiasse narratur, καὶ περὶ τῶν συμβεβηκότων κατηχηθεὶς, *cum de eo quod sic contigisset eruditus esset, cum id quod acciderat auditione accepisset*, præ magnitudine doloris in fluvium Chrysorrhoam se projecisse. *Maussacus* ista, περὶ τῶν σ. κ. *superatus à casû*, reddidit; quasi in Græco reperisset, καθηττηθεὶς; sed hoc planè alienum hoc loco censeri debet. Idem peccavit cum eadem in Lycorma repetita, κατηχηθεὶς δὲ περὶ τῶν συμβεβηκότων ὁ Εὔηνος vertit, *Quem raptum cum Evenus æquo animo ferre non posset*; debebat; *Evenus autem cum de isto casu*, de eô quod contigerat, *inaudivisset*. Κατηχηθῆναι περί τινος, & τινὸς κατηχηθῆναι περί τινος cum Genitivo duplice, rei sc. & personæ, media præpositione, rariore significatu, sed opidò quam elegante est, *de re aliqua inaudivisse, de re edoctum esse, rem auditione, ex aliorum sermone, percepisse.* Extat præterquam apud *Laert. in Zenone, Porphyrium, interpretes Aristotelis*, quorũ verba nihil attinet adferre, apud *S. Lucam* c. 1. v. 4. ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν, *ut cognoscas certitudinem*, veritatem, firmitatem, *rerum seu sermonum*, doctrinæ, *de quibus informatus es*, quam auditione accepisti: & *Act. 21, 21:* κατηχήθησαν περὶ σοῦ ὅτι: *audiverunt de te*. ex aliorum sermone, famâ de te acceperunt; & v. 24: ὅτι ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ, οὐδέν ἐστιν, *quod nihil sit eorũ quæ de te audiverũt.*

 Sub

Sub Phaside p.16. est de Saturno: εἰς κροκόδειλον μεταμορφωθεὶς ἕνα τῶν ἐγχωρίων ποιμένα Καύκασον ἀναπαύων, *in crocodilum transformatus pastorem unum ex indigenis Caucasum interfecit*: interprete *Maussaco*. At cum significatio Verbi ἀναπαύειν pro *discerpere* aut interficere, quam in notis p. 237. tradit, sit insolentior & idoneum autorem nullum habeat, impunè repudiamus. Neque ferri potest de animali crudelissimo cum dilaniando occidit Verbum mollissimum ἀναπαύω, quod est, *quiescere facio*. Videmur autem vitium lectionis subodorari, & voci ἀναπαύων, mutatione unius literulæ itemque alterius quæ exciderat additione substituere posse, ἀναρπάζων: & vertimus igitur, *Caucasum discerpsit*. Hoc enim facit crocodilus cum ex insidiis animal prehendit; hoc fieri oportebat Caucaso, cum exta ejus introspicere, & ex iis futura divinare vellet Saturnus.

Sub Strymone p. 40. fabulatur Rhodopen & Hæmum fratres se mutuo adeò dilexisse, ut hic sororē suam Junonem, illa fratrem suum Jovem appellaret: ἡ δὲ ἀγαπώμενον Δία, μισοπονήρως; Οἱ δὲ ἀτιμούμενοι θεοὶ τὴν πρᾶξιν βαρέως ἐνεγκόντες, εἰς ὁμώνυμα ὄρη μετέβαλον ἀμφοτέρους; i. e. *illa verò amasium suum Jovem* agnominaret, *non sine impietate: quam cum non pati possent Dei, in cognomines montes*, qui Thraciæ sunt, *utrumq; transformarūt*. ita *Maussacus*. Sed vocula μισοπονήρως, neque id significat, quod vult interpres, ut vel tironi notum est, neque hic locum habet, ut patet cuivis. Constat enim sibi oratio tota, si abfuerit. Trajectionem igitur commisêre librarii è sequente linea arreptam eam hìc intrudentes. Sic autem scribendum fuit: Δία. Οἱ δὲ ἀτιμούμενοι θεοὶ τὴν πρᾶξιν βαρέως ὡς μισοπόνηροι ἐνεγκόντες; & exponendum, *Dii verò Jupiter & Juno, dedecore sic adfecti, facinus ægrè, ceu osores malorum, ferentes, in cognomines montes* transformarunt *ambos*: nim. Vocula ὡς cum antecedentis proximè ultima in unam descriptorum inadvertentia coaluerat; vel copulativam καὶ omiserant; sic autem fuisset in apographô; βαρέως καὶ μισοπονήρως ἐνεγκόντες, *graviter odio impietatis ferentes*. Ita loquitur autor etiam p. 41. ubi de matre Deûm iratâ sacerdotum suorum contemtori Sagari; Ἡ δὲ μισοπονήρως ἐνεγκοῦσα

τὴν

τὴν πρᾶξιν i. e. *hac autem molestè ferens scelus.* Ejusmodi nō prætervidere debuit, qui libellum quàm emendatissimum se editurum esse receperat. Certè neque nunc exclusi sunt, si qui operam in autore locare velint; restat, quod agant.

CAP. II.

Laus C. Barthi de opere Adversariorum: ab eô dissensum circà librum Kyranni, medicinæ ex herbis, lapidibus, quadrupedibus, avibus, piscibus & insectis commentariolum: & circà Demosthenem medicum scriptorem de oculis.

AD vicies octies centum omnis generis auctores, quantum talium nec *Aristarchus*, nec *Varro*, nec *Plinius*, nec *Athenæus*, quos omnium fuisse instructissimos à multa lectione nemo nescit, *C. Barthius* in amplissimo Opere Adversariorum profitetur legisse; eoque nonnullos ita sibi deditos habet ut eum non hujus tantum seculi, sed quorumvis cæterorum Philologis & Criticis præferre non dubitent; & *simile ab uno homine nihil nunquam in literas missum videri posse* velint. Laudibus verissimis Viri de summatibus non deruemus cumulum; illiberale enim hoc dissimulare per invidiam dotes ingenii in aliis & indignissimum preciū illis suum non poni; sed ultrò fatemur quisq;, etiam antiquorū doctissimos eô nos provocare. Superforaneus labor est commendare conspicuum, ut si in sole posito facem præferas, & accensu luminum claritudinem diei gestias adjuvare. Dicent ejus reliqua futura secula pleniùs: nos eam partem πολυμαθείας ejus, qua de scriptoribus & scriptis certis, dubiis agit censorem & dexterrimè judicat simulque severissimè magni adeò facimus, ut vel sola ea lucis plurimum attulisse literis, & multum ac veræ gloriæ meruisse concedamus ἀπεριφράστως. Hoc saltim integrum nobis esto, μὴ συμπεριφέρεσθαι ὅπου μὴ δεῖ, asentiri, ubi ratio Veri requirit, & liberè, modò utiliter id fiat & necessariò, scribere etiam de vivente; Elegimus enim in judicando θυμῷ μᾶλλον, ἢ αἰδοῖ χαρί-

ζεσθαι, καὶ πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας ἐλευθερορρημοσύνῃ χρῆσασθαι, neque timemus; quippe *timor Dei timorem hominum expellit*. Quæ autem hoc capite ipsi de duobus scriptoribus contraponemus, judicis perspicacissimi oculis nebulas obhæsisse probabunt, *ἢν μὴ κρίνωσι οἱ διεφθορότες τὰς φρένας*: sunt enim quàm manifestissima. Lib. XI. c. 17. libellum Physicalium virtutum compassionum & curationum Kyranno, Kyranni, vel Kyrannidæ regi Persarum adscribit. Habet autores suos, scimus: sic enim is qui libello titulum in fronte præfixit; & hinc magno numero docti. *Silvaticus* c. 184. in *crisantemon*, & c. 371. in *Jerax*: *Val. de Tar. l. 2. c. 59. & 72: l. 7. c. 33: Hieron. Montuus Practica Par. 1. l. 2. c. 2. & 16: l. 1. s. 3. c. 4: P. 3. p. 114: P. 5. c. 5. & 8: Schenck. in Observ. f. 649: Joh. Bapt. Porta l. 1. mag. natur. c. 11: Nicol. Caussinus ad Hor. Apol. hierogl. 52: & in polyhist. symbol. l. 6. parab. 71. sic Gesnerus in Biblioth. & Ulysses Aldrovandus*, quibus omnibus Kyranus vel Kyranides est naturalis magiæ scriptor Arabs, versus Græcè, sed quē *Gerardus Cremonensis* barbarâ dictione sit interpretatus. Decepti verò sunt ad unum omnes, tàm de autore quàm de tempore interpretationis Græcæ. Autor sive Arabs sive Persa fuit Hermetum aliquis; liber ipse à Græco sive interprete sive compilatore retenta inscriptione Arabicâ *Κυρανὶς Kiranis* vocabatur, q. d. *συναγωγή*, *Collectanea*, ab Arabico *caraa* quod est *legere, colligere, convocare*: unde *coran*, i. e. *lectio, collectio*: ob quam causam *Curam, Coranum, Curanon* vocarunt Suratarum, capitum seu præceptionum, quas Gabriel archangelus Mahumeti tradiderat scil. complexum; & hinc *τῶν θείων προσταγμάτων βιβλίον ἢ συναγωγὴν* recentiores Græculi *Κουρὰν* & *Κυράνιον*. a qua radice etiam Ebræis מִקְרָא *mikra* est scriptura sacra, q. d. *legi digna, lectura*; & secta Judæorū in partib. Orientis dicta קראים *Carraim*, h. e. *lecturarii*, quòd solo scripto Verbo Legis niterentur, rejectis traditionibus & glossis omnibus: *Scal. el. tribæresii c. 2: Drus. l. 3. de 3. sectis Jud. c. 12.* & קראי *Carrai, Caraus*, cognomen R. Eliezeris, filii Simonis. quod in scriptura benè esset versatus. Hinc interpres etiam Latinus toties, *in hoc 4. libro qui vocatur Kiranis*; Et ejusdē divisio in *Κυρανίδα πρώτην, δευτέραν, τρίτην, τετάρτην*, q. d. *Collectionem primam*, quæ est de

herbis

herbis & lapidibus: *secundam*, de quadrupedibus: *tertiam*, de avibus: *quartam* de piscibus. Id verò inscitia est interpretis Græci, quod non intellectam vocem Arabicam *Curan*, Κυρανίδα βίβλον v. Fabric. B. G. T. I. p. 62 à Græco Κῦρ vel Κῦρος derivat; & Κοιρανίδας istos libellos dici autumat, *quod aliorum librorum istæ sint reginæ*, qua appellatione etiam allegantur ab *Hadr. Junio adag. 24. Cent. 3.* Tempus autem interpretationis Græcæ malè definivit *Barthius* ex istis verbis: *Transfertur itaque iste liber Constantinopoli Manuele imperante anno mundi VI. millesimo, sexcentesimo, septuagesimo septimo; anno verò Christi M.C.LXVIII. Indictione secunda.* Loquuntur enim de μετακομισμῷ seu prima allatione libelli è Græcia in Italiam, non de versione ejus in Græcum, quæ longè antiquior est; quippe Hermetem ἐν τῇ Ἀρχαϊκῇ βίβλῳ, ejusdem argumenti; itemq; ἐν τῇ Κυρανίδι allegat *Olympiodorus Philosophus Alexandrinus*, de quo egimus suprà c. 5. l. 2. & seculo Theodosiano vixisse probavimus. Commēt. εἰς τὸ κατ' ἐνέργειαν Ζωσίμου, ὅσα ἀπὸ Ἑρμοῦ καὶ τῶν Φιλοσόφων ἦσαν εἰρημένα: qui ad Chrysopœjan seu magna artem χημευτικὴν pertinuit; estq; in Codice manuscripto vetustorum Chemicorum Græcorum ἀνεκδότων Bibliothecæ Ducalis Aldenburgi. Testimoniū a, quod inde profert *Olympiodorus* tale est: Πάλιν ἐν τῇ Κυρανίδι ὁ Ἑρμῆς αἰνιττόμενος κυρίως οὐσίαν ἡλίου καὶ σελήνης, (ita aurum & argentum adpellat) ἔλεγεν τὸν ἀλεκτρυόνα. καὶ γὰρ τὸ ζῶον προσκαλεῖται χρυσόκομον. Ἄνθρωπον γὰρ εἶναί φασιν τὸν ἀλεκτρυόνα ὁ Ἑρμῆς καταραθέντα ὑπὸ τοῦ Ἡλίου. Ταῦτα λέγει ἐν τῇ Ἀρχαϊκῇ βίβλῳ· Ἐν αὐτῇ γὰρ μέμνηται καὶ περὶ τοῦ ἀσπάλακος, ὅτι καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ἦν καὶ ἐγένετο θεοκατάρατος ὡς ἐξειπὼν τὰ τοῦ Ἡλίου μυστήρια. καὶ ἐποίησε αὐτὸν τυφλόν; ἀμέλει καὶ ἐὰν φθάσῃ θεωρηθῆναι ὑπὸ τοῦ ἡλίου, οὐ δέχεται αὐτὸν ἡ γῆ ἕως ἑσπέρας λέγει, ὅτι καὶ ὡς γινώσκων τὴν μορφὴν τοῦ Ἡλίου ὁποία ἦν καὶ ἐξώρισεν αὐτὸν ἐν τῇ μελανίδι γῇ ὡς παρανομήσαντα καὶ ἐξειπόντα τὸ μυστήριον τοῖς ἀνθρώποις: quorum particula, quæ de talpa agit, extat in extremo Kyranidis secūdæ; reliqua de gallo mysteria Solis enunciante ad fabellam Galli adolescentis, quem Mars cum Venere secretò concubiturus janitorem & in excubiis statuerat, & cum somno victus Solis superventum non annunciasset cantu in animal sui nominis mutaverat, ut est apud *Lucianum*,

cianum, *Nat. Com. l. 2. Mythol. c. 6: Vinc. Cartal. delle Imagini de gli Dei de gli antichi p. 378.* Quomodo igitur *Olympiodori* notæ fuissent Curanides, si anno 1168. primùm Græcè eas verterunt? De Latino interprete, quem siglæ RA. PA. insinuant, non vacat nunc inquirere: id saltem hinc scimus non esse *Gerardum de Carmona*, qui ante annos trecentos Toleti vixit ac docuit, & *Avicennam* ex Arabico primus Latinum fecit; item aliqua *Johannis Serapionis*, principis *Aboali* & *Rhasis*, interpretem Latinum Κυρανίδων; Græcum quis fuerit omninò esse indagabilem, vetustum tamen, utpote temporibus Constantinianis proximum, arbitramur. Hermeti verò, Hormozo seu Hormisdæ, quo nomine plures in Perside & sapientes & reges fuerūt, rectè tribuuntur *αἱ Κυρανίδες*, quòd Persæ & Babylonii arcanorum quorumvis semper haberentur diligentissimi; & magiam Zoroastre, sive Zarade quodam magistro eos inprimis excoluisse, ab Osthane femina artis portentosæ in Græciâ, quàcunque cum Xerxe commeasset, sparsa, & hinc totum orbem obiter infectum fuisse rerum abstrusarum, sed quæ in vanitates fœditatesque jam degenerabat, cognitione, sit quàm notissimum. *Collectæ* verò esse videri possunt ex Hermetis Physicis, quæ citat *Zosimus Panopolitanus*, itidē Chemicus scriptor *& ποιητὴς τῶ μυστηρίου*, l. 9. *τῆς Ἰουδαίας πρὸς Θεοσέβειαν*, *de Chemiâ ad Theosebiam sororem*; & quorum gustū quendam exhibet fragmentum nobile, de angelis egregoris, quod è Panodorô producit *Scal. not. ad Euseb. f. 243. & 258.* & cui simillima sunt quæ de iisdem è libro primo apocryphorum Henoch excerpta leguntur ibidem. Quicquid sit de re tota istius libelli, in qua scrupi multi & tenebræ, multa etiam eruditorum hæsitantia & avidentia hactenus fuit, si ex Arabici Persicive idiomatis aliquo volumine non est in Græcam linguam transfusus, quod timidè affirmare potuimus, certè ex Arabum, Persarumque qui hoc genus doctrinarum, Naturæ reconditiora, sympathias & antipathias mirabiles plurimùm consectabantur, magicis traditionibus desumtus est, & vel propterea inscriptione Arabica ad Græcum modulum revocata Κυρανίδες prænotatus; totus a. *σκευασίᾳ* suâ in Græcorum familiam, ordine quoque literarum alphabeti Græcanici retento, transiit: & hinc interpretis semi-barbari beneficio indi-

cioq;

cioq; doctorum, quos laudavimus, Europæis innotuit. Ut ſint illa *Barthi* de Cyranni libro vendibiliora: τὴν τρύγα γὰρ πλείονος πωλεῖ διὰ τὴν δόξαν iſte; hæc noſtra veriora certè ſunt. Lib. XLII. c. XI. ad verba Gerberti Epiſc. Remenſis & Ravennatis, pòſt Pontificis Maximi Silveſtri II. indigitamento, quæ extant in Epiſtola ejus nonâ, *Demoſthenes philoſophus librum edidit qui inſcribitur Ophthalmicus; ejus principium ſi habetis, habeamus*, ſuſpicatur *Barthius* nomen Demoſthenis eſſe fictum alicujus monachi; cum enim vetitum eſſet iis talibus ſtudere, qui ſcribebant aliquid operoſius, veterum cujuslibet nomen illi indebant, ut prodeſſent literarū cupidis vel alieno nomine, addit. Sed de Demoſthene ophthalmico ita quidem incircumſpectè conjectat. Fuit enim ſub initiis monarchiæ Romanæ, ut è *Strab. l. 12.* colligo, Herophiliæ ſcholæ aſſecla Demoſthenes, doctor Alexandri ejus, quem Φιλαλήθη cognominarunt, teſte *Gal. l. 4. de diff. pulſ. c. 4.* principem ſectæ ſuæ profeſſorem Laodiceæ in Phrygia. Eum libros tres de oculis reliquiſſe, à multis commendatos tradit *Galen. l. d. c. 5. Oribaſius* etiam *l. 8. Synopſ. c. 40.* ῥῆσιν hujus Demoſthenis quandam περὶ χημώσεως; & *Aetius tetr. 2. ſerm. 3.* ſex capita, XII. de oculorum inflatione; XVI. de illabentibus in oculum animalibus, paleis, arena: XLIV. de oculorum debilitate: LI. de ſuffuſione: LXXIII. de lagophthalmis: LXXIV. de lippitudine dura ex ejus πραγματεία de oculis transſūſit; laudat capp. 96, 109, & 110. Demoſthenis iſtius collyria duo, cataplaſma ad oculorum dolores & prolapſus; *Galenus l. 5. de comp. med. ſ. l. c. 7.* Demoſthenis emplaſtrum viride adhibendum lichenibus in facie ſanandis poſt uſum excoriatoriorum: *& extr. libri 5. de comp. med. ſec. gen.* ex Aſclepiadis libro quinto de exterioribus medic. Demoſthenis Maſſaliotæ aliquod quod carbunculos ad ſuperficiem evocet & auferat, deſcribit; quem tamen ipſum noſtrum ocularium fuiſſe non habeo adſerere. Conſtat vel è Pandectario *M. Silvatico*, Demoſthenis opus de oculis in manibus ſtudioſorum ante quatuor ſecula plurimùm fuiſſe; frequentiſsimè enim, & vel ſexaginta locis id laudat; ut quin Gerbertus, veterum literarum in iſta caligine noni ſeculi cupidiſſimus, idem illud ſuos in uſus ab amicis requiſiverit, commendabile ab antiquitate, non recens aliquod perſonati Demoſthenis, non ambigi poſſit ultrà. Neque cauſ-

ſa igitur fuit *Barthio* de nomine fictitio ſuſpicari ideò, quia verum id eſſe & ἰδιάζον ſcriptoris antiqui ignoraret.

CAP. III.

Catalogus ſcriptorum Plutarchi Charon. conſcriptus à filio Lampria, ſuppletus, correctus, explicatus. Juliani Imp. Φιλο-Πλυταρχία. Cratetis vita opus Plutarchi. Interpres Lampriæ caſtigatus: à Joh. Meurſio diſceſſum. Dædala feſtum Plataenſium & aliorum Bœotorum.

LAmprias, cætera planè ignorabilis, operum Plutarchi Chæronenſis patris ſui indiculũ confecit, unicò Suidâ teſte; In eo quodnam fuerit quadrageſimo quarto loco ſcriptum hactenus ignoravimus. Ita n. ediderunt: μέ - - - - - θ. βιβλία γ'. adſcripſerat aliquis, ἴσως μύθων: quod arripuit interpres, vertitque: 44. *Fabularum libri 3.* Nunc verò à *Juliano Imp.* diſcimus certiq; adeò ſumus, quomodo lacuna iſta expleri debeat. Is *Orat. 7. p. 422. edit. Pariſ. à Dion. Petavio nuper adornatæ:* Πλουτάρχου δὲ inquit, εἰ τὰ μυθικὰ διηγήματα τῶν σῶν εἴσω χειρῶν ἀφῖκτο. Fidenter igitur legamus; μέ. Διηγημάτ. μυθ. βιβλ. γ. 44. *Narrationum fabuloſarum libri 3.* Idem Julianus *Vitam Cratetis à Plutarcho* ſcriptã, quam hodiè inter deperdita ejus utiliſſimi ſcriptoris numeramus, laudat *Orat. 6. p. p. 374.* ubi cum de Cratete multa dixiſſet, allatô ex ejus παιγνίοις epigrammate, addit; εἰ χρή σοι περὶ τούτων γράφειν, ἔχω πλείονα τοῦ ἀνδρός. Ἐντυχὼν δὲ τῷ Χαιρωνείῳ Πλουτάρχῳ τὸν Κράτητος ἀναγράψαντι βίον οὐδὲν ἐκ παρέργου μανθάνειν δεήσῃ τὸν ἄνδρα. οὗτος ἡγεμὼν ἐγένετο Ζήνωνι τῶν καλῶν δογμάτων. Et teſtimonium igitur Lampriæ ſic perhibet, & fuiſſe ΦιλοΠλουταρχώτατος, Plutarchumq; diligentiſſimè evolviſſe conſpicitur ſapientiſſimus ſimul Imperatorum & doctiſſimus. In eodem catalogo verborũ iſtorum, περὶ τῶν ἐν Πλαταιαῖς Δαιδάλων Φιλολόγων, interpretem, qui *de artificioſis orationibus doctiq; viris apud Platæenſes* verterat, jamdudum perſtrinxit *Meurſius l. 2. de Græc. feſt. p. 73* rectè exponens *de feſto Dædalis*, quod Platæenſes & aliæ Bœotorum urbes ſeptimo quoque anno celebrare ſolerent; Sed de voculâ Φιλολόγων, quam *adſutam eſſe & aliunde avulſam adhæſiſſe* putat, ab eo diſſentio; Plutarchum autem περὶ τῶν ἐν Πλαταιαῖς Δαιδάλων Φιλόλογον ſcripſiſſe,

psisse, & Φιλολογίαν ejus de Dædalis hanc fuisse sive Φυσιολογίαν, ut ex *Euseb. l. 3. præp. Evang. c. 1.* qui ἀπόρρητον περὶ θεῶν Φυσιολογίαν adpellat istam *Plutarchi* operam, colligi potest, existimo.

CAP. IV.

Adverbii malè *cum Nominibus & Participiis compositio venusta, & hujus exêpla plusculà. In significatione voculæ* maleferiatus *error magno numero doctißimorum hominum popularis, ferèq; sacer & propterea* ἀνυπεύθυνος *ostensus. Horatius explicatus.* Maleferiatus, *cognomen Caroli Crassi Imp. ob animi mores & fatuitatem ex morbo, vitio factum Latinum è non intellecta voce Italica* malferito. Pocodinarius *populari Italorũ cavillo adpellatus Sacratiß. mem. Imp. Maximilianus I.*

AD Grammaticorum technicorum acroases diverti libet, postquam ab exegeticis super argumento historico missio nobis est: Ita enim hæc sacra constant. *Malè* adverbium Nominibus adjectivis, Participiis quoque, eleganter junxêre & in exemplum nobis scriptores optimis seculis Latini, cum difficultas, ἀκαιρία, dissimilitudo, imperfectio vel tale quid significandum erat; quod genus Græci aliquando per particulam δυς præfixam nominibus, quam propterea nihil boni apportare notat *Scal. ad 1. hist. an. c. 2. apot. 23.* interdum per α & νε στερητικῶς designare solent. *Malefortis*, i. e. linguâ factiosus, iners opera & qui cum jactantissimus sit adfectator gloriæ bellicæ, ad prælia reperiatur ignavissimus: *Ovidio* Græcia facundum sed malè forte genus *l. 4. Metam. malefortes unda Salmacidis*: & *Rufin. l. 11. c. 19: jactatione ingenii malefortis hæresin generavit*, de Apollinari: *maliberbis*, κακογένειος, σπανοπώγων, barba rara; *malenati & inculti versus Chærili* Horat. l. 2. Ep. 1. *maleformati* Acroni ad Horat. de arte; *malenominata verba*, pro irreligiosè & contra morem ac fas sacrorum pronunciata; *malefida carinis statio* ap. *Virg. 2. Æn. maleparvus*, i. e. pumilus, nanus: *maleviva macie suâ* apud *Ovid. 2. de arte amandi* ex emendatione I. *Dousæ ad Petron.* l. 1. c. 14. i. e. ægrè & miserè vitam ducens præ macritudine & gracilentia: *maleconductum scortũ*, i. e. magno, carè & cum dispendio, ap. *Plaut. Amphitr. & Pseud. malehabiti & maleconciliati* pro magno precio & cũ damno emtis altis & edu-

catis: *Malè DII, κακοδαίμονες*, numen quodvis cœptis præsentibus contrariū ap. *Senec. Thyeste:* ut cōstruxit *Scaliger;* nobis n. aliter videtur: *malè tecta* pro seminuda; *malè docti* ap. *Gell. l. 20. c. ult. malè solertes homines* pro iis qui cum ingeniosi sibi videantur & elegantes, nihil tamē sunt minus, solertiæ suæ vera nulla edunt specimina, potiùsque infantiam suam produnt ap. eundem *l. 10. c. 12. Troas malè feriatos* vocat *Horatius l. 4. Carm. O. 6.* Participialiter, quia dum epularentur armis depositis & securi ferias choreasque agitarent, intempestivè id quidem & perniciosè, *invadunt*, ecce, *Græci urbem somno vinoq; sepultam:* Ex *Isid. Pelus. Ep. 295. l. 1. κακοσχόλους* adpellare possemus. In istô vocabulo quàm suaves ludos edidêre docti, sed seculi tantum proximi, quo literæ renasci cœpêre (paulò retrosiores n. non usurparunt) pleriq; omnes & edunt hodièque? Adjectivi Nominis formam & significationē *indocti, inepti, insubidi, stolidi, improbi & omninò talis, quem vituperio dignum judicarent, τῷ maleferiatus* imposuêre: at quanti viri quanti stuporis & negligentiæ rei? Sunt qui ne *maleferiatißimos* dicerēt, fecêre *peßimè feriatos:* Et ne intrà modum starent ineptiæ, *beneferiatum* pro tali quodam, quē commendare vellent, dixere. Cōspirasse dicas in hunc ἰδιωτισμὸν ὄντως ἰδιωτῶν eruditos, quibus ita loqui placuit, omnes, & quod mireris, plerosque οὐ τοὺς τυχόντας Grammaticos. Ea verò vocis *maleferiatus* ab Horatio primùm fictæ vis est & natura, ut propriam significationē nunquam possit exuere, nunquam adsciscere tropicam. Semper igitur significabit hominem desidem, triconem, cessatorem & qui sua ignavia damnū sibi accersat, ut Troes cum tripudio pereuntes. Non licebat iis qui barbariem in literis expugnarāt indoctorum monachorum, qui semibarbara lingua Latinos annales condidêre, exemplo factum tueri: ab his n. accepisse reor ἄκυρον istud & perridiculum locutionis genus unos, alteros malè traditum sine curâ transsumsisse. Didicerant Carolum Imp. Crassum dictum, Lud. filium, quod ex morbo, qui gravior aliquis capitis adfectus fuit, ut colligi potest ex *annal. Fuld sub a. 887.* stupidus amensq; & amisso rationis usû reb. gerendis inutilis tandē factus fuisset, *Insipientem*, ita *fragm. hist. Aquit. à Pith. editū*, ab aliis *Maleferiatum*, ita *Vadian. de colleg. & monast. Germ. vet. f. 75.* cognominatum esse. Hinc eam vocabuli significationem & trahendam in publicum usum Latinè loquentium credidê-

didêrunt: sed falsò. Neq; n. Latinũ id est, sed ex Italico *malferito*, i.e. *vehementer tactus, graviter adflictus*, quod de *βλητῷ, καταλήπτῳ*, apoplectico seu congelato benè dicitur, corruptũ & Latina formatione ab hominib. Germanis, regnante barbarie Italicismi & Latinismi juxtà ignaris, utcunq; incrustatum. Nondum quidem reperi ex Italicis scriptoribus, qui Imp. eô cognomine feriret; adpellant eũ plerique; *pazzo*, i. e. *delirum, fatuum*: sed à vulgo, quod in Impp. sanguine Germanos plusquam petulante lingua & maledica semper fuisse exemplo Maximiliani I. Imp. quem populari scommate *Pocodinarium*, q. d. malè nummatum & egenum nominarunt, scimus, profectum esse verosimile est: & manasse hinc ad claustrales, quos dixi, magistros malè solertes. Isti ne verò modum ponant Latinitati eique suam stribliginem adfricent: istos imitentur hi quibus artium, linguarum, studiorum omnium nitorem debemus & debere fatemur ultrò! *Δέννος ἢ τοῦτ' ἐστὶ μέγιστος.*

CAP. V.

Lacuna una in Photio, tres in Svida suppleta: de Ephraemio Antiocheno Episcopo: De Carino Imp. de Hermia Curiensi Poëta vetere, ibi notatus Portus: de Tosibi Deo Solymorum.

Inter veterũ Criticorum *ἀναγνώσματα* & *διορθώματα* fuit à librariis oscitantibus omissa codicibus redinserere, & supplere quacunq; ratione, quæ varia membranis potuit contingere, defecta. Hoc negotium Apelliconti Tejo in libris Aristotelis, quos coemerat, quippe impari, nequiter expetivit; *ζητῶν γὰρ ἐπανόρθωσιν τῶν διαβρωμάτων εἰς ἀντίγραφα καινὰ μετήνεγκε τὴν γραφὴν ἀναπληρῶν οὐκ εὖ*; *Strabo lib. 14*: unde libri mendarum pleni exierunt, subsequentium seculorum Criticis purgandi. Nos in ista studii nobilissimi parte vires nostras periclitabimur, & lacunas in uno alteroque scriptore necessario post operas doctorum hominum reliquas, ne sententiam turbent & lectori illudant ampliùs, reficiemus.

Photius Cod. 231. cum è Sophroni Patr. Hierosol. ad Sergium Constantinop. & Honorium Rom. Episc. data synodica Epistola nonnulla recitasset, in eodem, ait, volumine contenta fuisse variorum Patrum testimonia & sententias de duplici in Christo operatione contra Acephalos & Monophysitas, & cum nominasset post alios

alios multos Ephræmium, Evlogium Alexandrinum, Johannem Scythopolitanum, Heraclianum Chalcedonensem, Anastasium Theopolitanum & Symeonium monachum ac presbyterum, subdit: Ἡ δὲ χρῆσις, ἣ τὸν ὅσιον ἐπιγινώσκουσα, ἐξ ἐπιστολῆς ἐστιν, ἣν πρὸς Ἰουστινιανὸν βασιλέα διεπέμψατο· ἣ καὶ κατὰ Νεστοριανῶν καὶ Ευτυχιανιστῶν τὸν ἀγῶνα ἔχει. Ἀυτὸς δὲ ὁ Ἰουστινιανὸς ὁ εὐσεβὴς βασιλεύς, ἐν οἷς πρὸς Ζωΐλον ἔγραψε (πατριάρχης δὲ Ἀλεξανδρείας οὗτος ἦν) καὶ τὴν ἐπιστολὴν Θησαυρὸν ἐπωνόμασε. *Schottus: Testimonium verò quod sanctum agnoscit, ex Epistola ejus ad Justinianum Imp. quæ etiam contra Nestorianos & Eutychianos digladiatur, depromptum est. Ipse verò pius Imp. Justin. in iis quæ ad Zoilum Patr. Alex. scripsit hanc Epistolam* Thesaurum *nominavit.* Non satisfit attento lectori, qui videt laudari epistolam, sed ignorat, cujus; nominari sanctum, & sileri quis fuerit. Supplemus τὸν ὅσιον Ἐφρὲμ. Hic enim Episcopus Antiochiæ, mortuus a. Chr. 546. tempore Justini & Justiniani per viginti annos maximè claruit & contra Acephalos scripsit, teste *Photio C. 228. 229.* epistola etiam data ad Anthimum Trapezuntis, pòst Constantinop. Episcopum, in qua Imp. Justinianum τῆς εὐσεβείας ἀποδέχεσθαι, καὶ τὸν δυσυχῆ Ἐυτυχῆ τὴν καθαίρεσιν ὑποστῆναι διαβεβαιοῦται. Imò Epistolarum trium ab Ephræmio ad Imp. Justin. missarum meminit & argumenta earum recitat, *Cod. 228.* Et harum ejus unam hoc loco citaverat *Photius*, sed incuriosi notarii nomen scriptoris ejecerunt.

Eodem corruptelæ genere subinde laborat Suidas. Ejus de Carino, Cari Imp. filio ῥῆσις imperfecta est, & deest in sermone comparativo πρότασις: Γενόμενος ἐν ἐξουσίᾳ καὶ βουλήσεως κύριος, αἰσθόμενος τηλικοῦτον κακὸν εἰς τυραννίδα, οὕτω καὶ τοὔνομα τοῖς ἔργοις μακρῷ παρῆλθε: i. e. *imperium adeptus, & factus sui juris ad summam tyrannidem adscendit, sic etiam nomen factis longè superavit.* Exciderunt ista: ὥστε ἀπέδειξε χρυσὸν τὴν τραγῳδουμένην τυραννίδα, h. e. *quemadmodum tyrannidem in tragœdiis repræsentatam auream esse*, i. e. vel rem omnium præstantissimam, vel si conferatur ad ipsius ingentem fœditatem & crudelitatem, multò fuisse tolerabiliorem, *ostendit*; quæ si præmittantur ἀποδόσει similitudinis, clarum evadet quid velit sibi *Evnapius*, è cujus historia chronica, qua gesta Cæsarum comprehendit, sed quâ caremus hodiè, desumta sunt ista & extant ut supplevimus apud *Svid.* in μακρῷ. De Philistione Comicô, οὗτος

ἐστιν

θὴν ὁ γράψας τὸν Φιλογέλων, ἤγουν τὸ βιβλίον τὸ Φερόμενον εἰς τὸν Κουρέα, inquit. Κουρεὺς, Curienſis, ortus Curiô, quod Cypri opidum eſt: reſtat a. etiamnum quæſtio, quis ille Curienſis cui Φιλογέλως poëma Philiſtionis adſcriberetur à nonnullis. Audacter adfirmo, excidiſſe Ἑρμείαν; εἰς Ἑρμείαν τὸν Κουριέα. Hermias n. Curienſis de Jambico opere celebratur ab *Athen. l. 13.* Curienſes etiã fuêre Ariſtocles quidam, *Steph.* & Cleon, *ſchol. Apollon. l. 1.* ſed neuter ex his poëſi excelluiſſe, ut propterea Φιλογέλων ei tribuere potuiſſent Critici, agnoſcitur. *Portus* cum hoc loco falſam lectionem ſecutus eſſet, riſum nobis movit ſua interpretatione, *liber qui refertur ad tonſorem.* Inſtrumenta chirurgica, unguentorum emplaſtorum & ſimilium compoſitiones à tonſore rectiùs requiras, & habet aliquod tonſoris è Bithynia ad coxendicum dolores *Aet. tetr. 3. ſ. 2. c. 21.* quàm carmen de quo velut ambigui autoris certarent Grammatici. Nemo ex omnibus Philologis qui *Svidam* emendarunt enarrare hanc gloſſam mutilam tentavit hactenus: Τόσιβις, Θεὸς τῶν * quod haberẽt pro depoſitã & fortaſſe pro ὠγυγίῳ τινὶ μύθῳ, quẽ in antiquitatis chao ad perpetuam ignorationẽ damnatũ ſecluſumq; latere oporteret: ſed latuit tantùm huc usq; dum nos, quod ſine arrogantia dicim⁹, explicarem⁹. Apud Solymos Lyciorũ vicinos imperarũt aliquando Arſalus, Arytus, & Toſibis; eos interfecit Saturnus & fugit. Solymi igitur hoc neglecto iſtos divinis honoribus adficere & in Numinum numero, Deorum ſive Scirorũ ſive Σκληρῶν adpellatione impoſita, habere conſtituerunt: didicimus ex *Euſebio l. 5. προπαρασκ. c. 5.* Nunc igitur in *Svidâ* eſto, Τόσιβις, Θεὸς τῶν Σολύμων, vel τῶν Λυκίων. *Plutarchus* enim, quem eô locô deſcribit *Euſebius*, per nomen iſtorũ publicè privatimq; execrationes feciſſe Lycios addit *l. de deſ. orac.* Adpellat a. Ἄρσαλον, Δρύον καὶ Τροσωβιόν: quæ διπλογραφία indicio eſt *Svidam* ab *Euſebio* ſua mutuatum eſſe; *Plutarchi* a. Codices, hac quidem parte fortaſſe vitiatos in adpellationibus barbaris, non inſpexiſſe.

CAP. VI.

Laus Iſ. Caſauboni: indicati ejus duo nævi; unus etiam I. Sirmondi. Epiphanio vox Λεξιθήρας reſtituta. A voce θὴρ & θήρα derivata & cum ea compoſita plurima. Μιξόθηρ, monſtrum Scylla.

Scylla. Μιξόθηρες, homines ferinis moribus. Plinius per conjeram tentatus. Therotheras, θηροθήρας, ferarum, leonum venator: θηροθοὸς, i. e. in ferarum persecutione velox, vox dubia. Lexicorum error in μυοθὴρ. In Gelliô vulgata lectio defendi posse visa contrà Cl. Salmasium. In Plinio Salmasii emendatio comprobata: ejusdem verißimum præconium.

ISAACO Casaubono, verè ἀνέρι σὺν Μούσαις, eòque literatis omnibus amicissimo, nemo ferè est qui summa quæque non tribuat; adeò in omni humaniore literaturâ excelluit, & bonos scriptores faciendi meliores voluntate sanè quàm prolixâ, ac pari facultate juxtà ac felicitate fuit. Sed *nemo nostrûm non peccat: homines sumus, non Dii.* Indicabimus hoc capite de homine incomparabili simulque non semper, ut videbatur *Symmacho Ep. 45. l. 8. pravum esse in amante judicium*, docebimus exemplo nostro. Producit *anim. ad Athen. l. 3. c. 18.* voculam Λεξιθὴρ, ex *Epiphaniô l. 2. Panarii cap. de Arrianis*, pro eô qui undique voculas sententiasque ad dogmatis sui confirmationem sive aptæ sive ineptæ eæ sint aucupatur, eamque ceu verè Græcam adprobat: & *c. 19.* verbum Λεξιθηρεῖν, eadem significatione apud eundem *Epiphan.* sæpè reperiri observat. Idem facit *J. Sirmondus l. 2. propempt. ad Salmas. c. 6.* an ab istô edoctus, nescio: sed utrumque deceptum esse, id verò scio. Cum enim in casu accusandi πληθυντικῶς legisset alicubi λεξιθῆρας, quintæ declinationis eam terminationem esse opinatus est; aliter, si à simplice θῆρ, θηράω, θηρεύω deducta & composita introspexisset, sensurus. Voces μιξόθηρ & μιξόθηρες, illa apud *Lycophr.* quæ Scyllam monstrum cum sex capitibus κάμπης, κυνὸς, λέοντος, Γοργόνης, Φαλαίνας, ἀνθρώπου & duodecim pedibus; hæc apud *Athenagoram Orat. de resurr. mort.* qua homines belluinis moribus adpellat, in exemplum τοῦ λεξιθὴρ trahi nequeunt; sunt enim à vocabulô primiformi θὴρ, θηρὸς; λεξιθὴρ verò à derivativis θήρα, θηράω: à quibus quæ deducuntur masculina omnia, primæ declinationis esse tot exemplis doceri potest. Ὀνοματοθήρας, nominum captator: *Athen. l. 14.* habet vocandi casum, καλὲ ὀνοματοθήρα; & λογοθήρας, sermonum sublegulus: *Hesych.* θηρολέξης. Ὀρνιθοθήρας, auceps, apud *Aristoph* Φυγαδοθήρας cognomen Archiæ Thurii quòd exules Athenis persequeretur & inquireret, ap. *Plut. in vita Demosth.*

mosth. & Hyp. Κογχοθῆρας, de purpura, apud *Athen.* l. 3. *Epicharm. in Nuptiis Hebes* Σπογγοθῆραι, qui spongias piscantur, spongiarii, ap. *Pollucem:* μετεωροθῆραι, accipitrum genus à prædatura in sublimi dictum, ap. *Aristot.9. hist. an. c. 36:* Σωληνοθῆραι, qui solenas capere solerent, ap. *Athen.l.3:* ὑοθῆραι nomen dramatis *Stesichori* apud Athen. ib.i.e. Venatores: μυιοθῆρας, titulus fabulæ *Platonis junioris*, quam laudat *Hesych.* in παλινδορία: Ταγηνοκνισοθῆρας, *à scriptore anonymo vetere Rom. hist.* adulator adpellatur, quòd sartaginum nidores sectetur, & culinarum ferventium fumos: Μυοθῆραι, serpentum genus muribus tantùm infestum: *ij Nicandro* μυάγροι ob id dicti: *Therotheræ*, θηροθῆραι, θῆρας θηρῶντες; ferarum, leonum venatores; *gentes Troglodytarum ita dictas fuisse à venatû, miræ velocitatis, è Jubæ* historiis scribit *Plin.* l. 6. c. 29: ita enim apud hunc emendandam esse conjecto voculam *Therothoas*, quæ apud *Jubam* qui sc. Græcè scripsit, fuerit θηροθοάς, q. d. in venatione, in feris persequendis pernices, quæ adpellatio gentis non est, ut ostendam in loco, præ mea ista probabilis. Analogia igitur poscente docenteq; Λεξιθήρας verum Græcum nomen est non Λεξιθὴρ. expungendusque propterea etiam, quem Lexici eadem infelicitate commenti sunt, μυοθὴρ ὄφις. De verbo Λεξιθηρεῖν, quod & *CL. Salmasius*, sed maximè invitis Musis Gratiisque *Gellio*, apud quem L. 2. c. 9. hactenus fuit λέξεις τηρεῖν, quod est *observare dictiones*, *Plin. Exerc. f.* 1267. supposuit, idem omninò sentiendum est: repugnare isti formationi analogiam; nisi verbum θηράω inter ea esse, quæ ad duas conjugationes pertinere observant Grammatici, doceant, quod fortasse nunquam poterunt: Nos interea hoc labore entia præter necessitatem multiplicata civitate Attica ejiciendi bellè sic defuncti erimus.

In *Actis Apost. c. 15. v 20.* Jacobus Apostolus præses Consilii Hierosolymitani iis qui è gentibus ad DEUM se convertunt scribendum esse dicit, ut abstineant ἀπὸ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος, *à suffocatis rebus & à sanguine*: Ibi *Casaub.* in notis; *non temere fit*, inquit, *quod monentur isti ut à suffocatis abstineant: nam apud veteres, ut ex Athen. l 9. licet cognoscere in deliciis erat* τὸ πνικτὸν κρέας. Quid audio? tantumne à seipso mutatum *Casaubonum*, ut quæ essent quàm diversissima distinguere nequeat, & puerili fallacia sibi illudat! Πνικτὸν jubentur vitare gentes, h. e. animalis ejus quod suffocatum esset esu abstinere, ob rationem,

quam Deus ipse Noacho exposuerat *Genes. 9. v. 4: quia, sc. anima suffocati sit in sanguine ejus*; si igitur sanguis ipse vel caro sanguine suo imbuta & vita sua comitata voraretur, cum sanguine vel cum carne pecuina vorari diceretur anima, quod efferum & immane planè esset; finisque ejus mandati fuit, ut ad mansuetudinem homines adsuefierent. Πνικτὰ verò κρέατα, carnes suffocatæ, à modo parandi sic dicuntur, quando scil. ollæ inclusæ in succo proprio coquuntur vaporibus qui in libera elixatura assaturáve exhalant simul retentis; nostrates adpellant gedämpffet: estq; inter ovorum paraturas, quarum ratione alia τρομητά, alia ἑφθά, alia τηγανιστά, alia ῥυπτά, alia ταριχηρά adpellantur, una à qua ova dicuntur πνικτά, ap. *Aet. tetr. 1. s. 2. c. 34: Oribas. collectan. l. 20. c. 45: Bryerin. l. 15. de re cibar. c. ult.* Carnes autem sic paratas, si ritè cæsi animalis & cujus sanguis mactatione fusus fuerat essent, comedere non prohibebantur Judæi, & qui ad hos transibant gentiles. Divinum igitur interdictum, ejusque in Fœdere novo repetitio erat de suffocatô animali. *Casaubonus* de carnibus suffocatis ex arte coquinaria loquitur, rebus sc. immane quantum diversis: Muscæ ulcerosis famosis & sordidis quamplurimùm insident, eaque liguriunt: etiam calumnia hic reperit, ut tantum in Græca lingua magistrum, τῶν λέξεων θηρατὴν, ἀκριβῆ τε ὀρθογράφον & ὑπερεξοχώτατόν τινα circa trivialia Grammatices & analogiæ rationes adeò graviter impegisse & fuisse cum in sacrum scriptorem, nemine tamen plaudente, commentaretur in culinis & patinis *Athenæi* mersum *Casaubonum* garriret ac criminosius objiceret. Nos non vellicare incivilius, sed humanitate excusari debere putamus, quæ quia nolenti exciderant ipse confossurus esset, nobis ne monentibus quidem.

Verba Plinii, quæ emendare profitebar suprà, sunt ista; *Gentes Troglodytarum idem Juba tradit Therothoas à venatu dictos, miræ velocitatis: Juba* igitur juxtà editam lectionem scripserit θηροθόας, h. e. ἐν θήρᾳ θοάς, in venatione veloces. Sed cum hæc vocabuli compositio inepta planè sit, & careat exemplo, ipsumque vocabulum adjectivi formam & potestatem habens, epitheton potius gentium quàm verum proprium q; quô adpellarentur nomen exhibeat, meritò exploditur, & de corrupta corrigenda restat deliberandum. Quid mihi videretur exposui, nim. legendum esse *Therotheras* τοῦ o tertiæ syllabæ in er resoluto; CL.

to;*Cl.Salmas.N.d.*placet *Therætas*, *Θηρευταῖς*. Idem ſenſus ex utraq; emendatione reſultat; utraque *Agatharchidi, Diodoro, Straboni*, qui *Κυνηγέτας* eos Troglodytas adpellatos eſſe ſcribunt,conſentit;ſed meam a vulgata lectione,quam omniū correctionum normam Critici conſtituunt,propiùs abeſſe,res ipſa loquitur.Si quis tamē illam ſequi malit,non pugnabo.Eſt enim is *Salmaſius*,cujus exquiſitiſſimæ eruditioni tantum tribuo, ut non modòquę doctè ad bonos autores notavit,&ingenioſè iſtorum medelis excogitavit, tantùm non exoſculer, longèque meis abortivis præferam ; ſed ultrò trivolis meis cedere paratus ſim, ſi ipſi contrà videri videam.

CAP. VII.

Mich. Meiſneri laus. De notis Θ & V in lapidibus epitaphiis & laterculis militum. Lipsi in Iſidoro correctura rejecta. T υ & V ejuſdem literæ ſigna apud notarios & marmorarios tàm Græcos quàm Latinos. T pro I irrepſit in Iſidoro inadvertentibus librariis: hæc reſtituitur. P. Diaconi error è corrupto Iſidori codice natus. V ſignificat ὑγιῆ ſoſpitem,ſalvum,quandocunq; Θ vel præceſſit,vel ſequitur,quæ mortuum vel damnatum. J. Rutgersi fruſtratio circà T literam de Τηρηθέντι explicatam: Ejuſdem altera in reddenda,cur Critici quæ improbarent in autoribus litera Θ ſignarint, ratione. θωὴ,mulcta, damnum. ἀθῷος,innocens, non mulctandus. Græci in judiciis ſententias ferebant calculis albis & nigris: ii colore diſtincti, non item literis ſimul, contrà Nic, Abramum. Romani in hanc rem literis ſingularis utebantur A & C. Cicero explicatus.

DE Notis veterum Criticorum, quibus verborum, ſententiarum,& verſuum rationes, precia puta & culpas,in autoribus indicare & omnem cenſuram ſuam circumſcribere conſuevêre, & de quibuſvis ad codices adnotamentis ſive literatis ſive illiteratis, quæcunque ſciri poſſunt,collegit & diſpoſuit vir eruditionis haud vulgaris *Mich. Meiſnerus* Curiæ Variſcorum Juventuti ad bonas literas & mores probos magiſter, *Syntagmate ſuper adnotam. Philologorum*.In eô libello digreſſionis loco ex *Iſidoro Hiſpal. antiſtite* tradit, *in breviculis militum nominibus defunctorum Θ, ſuperſtitum à prælio T literam adſcripſiſſe veteres*: locus eſt *Origin.l.2.c.23*.Prius adnotamentum

οὐδενὸς ἔτι συνηγόρου δεῖται, ſuntque tot in Inſcriptionibus antiquis ejus exempla; De poſteriori video controverti. *Lipſius l. de recta pronunc. Lat. L. c. 14.* negat id ab Iſidoro bona fide ſcribi: loco a. τοῦ T reponere jubet V, quæ prima ſit in voce *Vivus* & reperiatur pro ea in antiquis monumentis: Subſcribit, quem dixi, *Meiſnerus.* Non auderem contradicere; ita nominibus ac famæ hominum eruditorum & bono publico natorum faveo; niſi veritas, quavis autoritate potior. aurem mihi vellicaret; ſine felle a. ſaxo id fiat. Homines Romanos è diverſis linguis deſumtas literas notasve in eodem ſive textû ſive lapide adhibuiſſe ita ut quæ *mortuum* ſignificaret è Græcâ, quæ *virum* è Latina peterent, minimè omnium eſt veroſimile, cum ſua ipſis utriusque ſignificantes, ſiquidem Latinis uti vellent, ſuppeditaret M & V vel ex his detorta inter notas Tyronis & Senecæ ſigna. Nunc cum literam quâ mortuum ſignarent à Græcis mutuati ſint, etiam eam qua vivum & ſuperſtitem notarent ab iiſdem petiiſſe conſentaneum eſt. Ea verò eſt Υ, υ, quæ & ſimili cum Latino Vau figurâ exarabatur olim, V; & in lapidibus igitur, qui utramq; Θ & V ſimul exhibent, hæc neque Latina eſt, neque Latinæ vocis initium, ſed Græcæ Ὑγιὴς, & *ſalvum, ſanum, vivum incolumemq́;* repræſentat. Hanc Τ τοῦ Θ oppoſuerat *Iſidorus,* ſed imperiti deſcriptores eam, demiſſis quæ ſurriguntur cornibus, in T reformarunt; idque proximo ab *Iſidoro* ſeculo factum eſſe auguror, quòd corruptela iſta *P Diacono* erroris, ut T *nomini militis appoſitum in bello ſuperſtitem ſignare* ſcripſer t, facta fuerit occaſio; niſi fortè hic ipſe primus in *Iſidori* codice παρέργων T pro Υ arripuit, & ἀντίστοιχον hoc reciprocè è *Paulo* in *Iſidorum* trãſtulêre editores. Characterem verò V æqui pollere τοῦ Υ & literam unam utroque ſignô exprimi antiqua notariorum & marmorariorum conſuetudine docemur. In codicibus enim reperimus SVRIA, ILLVRICUM, quæ aliis SYRIA, ILLYRICUM: In 6. Inſcript p. 1126. eſt OLVMPO: in 9. 16. ZACVNTHO: In 1. p. 967. SVMPERUSA, quæ aliis OLYMPO: ZACYNTHO: SYMPHERUSA: errantq́; viri magni, qui literam V pro Y perperàm ſcriptã ſculptámve eſſe volunt, cum ipſa ſcripturæ ratione factum ſit, ut hæc ſigno iſtô d. notaretur. Conjecturam & emendationẽ noſtram in *Iſidorô* luculentiſſimè comprobat *Galenus cujus verba comm. 1. ad 3. Ep. t. 4.* eccum iſta: ἐπὶ δὲ τελευτῇ τοῖς μὲν σωθεῖσιν υ προγέγραπται τὴν ὑγείαν σημαῖνον. Τοῖς δὲ ἀποθανοῦσι τὸ θ, καὶ

τοῦτο

τοῦτο δηλοῦντι τὸν θάνατον ἐνδεικνύμενον: *In fine* (ſcil. notarum) *ſervatis* ſuperſtitibus, qui convaluerant, *adſcripta eſt, quæ* ſalutem, *ſanitatem*, incolumitatem *ſignificat: mortuis a θ & hæc videlicet mortem indicat.* Scilicet à Græcis σημείωσις iſta manavit, ut alia quamplurima, ad Latinos: hos autem interpolaſſe ita, ut viſum *Lipſio*, nemo crediderit. Fruſtra igitur *Rutgerſ.* l. 5. Var. c. 17. editam in *Iſidoro* lectionem defendit, alia ſimili apud *Ruffinum Invect.* 2. *in Hieron* eam confirmat, & τὸ T in utriuſque ῥητοῖς ſignificare τηρηθέντα, ἀπὸ τοῦ τηρεῖσθαι i. e. *conſervari*, contendit. Idem enim de *Ruffini*, quod de *Iſidori* lectione edita judicium ferendum eſt; ſcil. ſimiliter corruptam eſſe. Verbi autem τηρεῖσθαι ſignificationem eam eſſe ut τὸ σώζεσθαι vel σωθῆναι, τηρηθεὶς verò σωθέντα *ſoſpitem, qui evaſit*, inſinuet, id verò ſine autore aſſeritur. Τηρεῖν enim *obſervare, ſpectare, cuſtodire* eſt, & à ſignificato τοῦ σώζειν, quod *ſalvare, ſervare, ſoſpitem ſalvumque ſiſtere*, longè alienius. Et hæc de notâ T, quam ex Iſidorô obtrudere nobis voluit *Rutgerſius*: quę multò ſolidiora eſſe & propterea doctis non diſplicitura confido.

Addendum omninò eſt antequam hinc abeam, quòd ratio, quam cur Critici culpis locis deculpatis & ſententiis, quas improbarent, θ præfigere adſueverint, reddit *Rutgerſius*, ſcil. *quod ea litera prima ſit in voce θωὴ*, i. e. *mulcta*, uti nova eſt fatente ipſo, ita fortaſsè ſit falſiſſima. Quid enim tum, ſi vel maximè vox θωὴ ſignificet *mulctam?* Utuntur Græci cum pœnam pecuniariam à judice inflictam, vel damnum aliunde acceptum ſignificare volunt; unde ἀθῷος, pro innocente, purô, inculpatô, & qui citrà noxam: de verbo & verſu vel ſententia improbabili, falſa, rejicula, & omninò repræhenſione digna dici non potuit, neque dicta eſt à Criticis unquam. Verius eſt eos à judiciis transſumſiſſe hanc notam, quæ morte dignos & pœnis ſubjiciendos iſta condemnatoria inſigniebant, cum idem juris in loca deculpata autorum ſibi, quod his in reos convictos eſſe arbitrarentur, eventu licet diſſimili. In Athenienſium judiciis, quoniam ad hæc defleximus, ſententiæ ferebantur tabellis ſive calculis albis & nigris, integris & perforatis, in urnam conjectis, quos *Horatius lib.* 2 *Sat.* 3. per *cretam & carbonem* intellexit: hos præterquam colore etiam literis inſculptis fuiſſe diſtinctos, tàm facilè negari poteſt, quam audacter adfirmatur à *Nic. Abramo comm. ad Orat. Cicer. pro Milone.* Ad

 qvid

quid enim Athenienses homines sapientissimi unius rei duo signa adhibuissent, & cum color calculi de sententia inferentis testaretur satis, literam quoque sive ἀνέσεως sive καταγνώσεως addidissent? Unde non erat tàm de litera, quæ illam significaret, anquirendum. Romani verò elementis singularis utplurimum hic utebantur, sententiæ suæ indicibus; A quidem cum absolvendus, C cum condemnandus esse videretur reus: & illam *salutarem*, hanc *tristem* literam adpellavit *Cicero* l. d. Sin verò è Græcorum more eum locutum esse placeat, Τ fuerit *salutaris* illa sive scripta sive sculpta; Θ *tristis* hæc, feralis & infelix.

CAP. VIII.

Glossarium, quod Isidoro adscribitur turpißimis octo mendis elotum. Buda, storea, teges. C. Barthi in ea voce lapsus & incommoda correctio. Βύδη, *pulvinus, vel qvilibet fasciculus fartus re molli. Botha, i. e. ædiculæ seu attegiæ mercatorũ in nundinis. Egeria, Nixia: C. Barthi in eo* παρερμηνεία. *Dii Nixii puerperiorum præsides. Incuba, pro Incubatore. Psyllus, Marsus pro venatore & cicuratore serpentum, venenorumq; sic* φαρμακεὺς: ὀφιοδιώκτης. *B. Vulcanius edoctus de voce Marsus, quæ & incantatore significat. Araneæ à pharmacopolis conquisitæ & prostitutæ. Momar Siculorum lingua stultus: Plautus, si modò est, novè explicatus: I. Gebhardi emendatio una laudata, altera quia intempestiva culpata. Siculi à Doribus conditi; Laconibus, Doribus & Æolibus familiare est* τὸ ϛ: *hinc & Siceliotis. Philetæ* Ἄτακτα *qvid libri: quo argumento: Dalechampii versio notata: Casauboni de vorsa oratione in Atactis Philetæ sententia improbabilis. Pandum i. e. zona, fascia. Rutgersi & J. Gebhardi conjectura reprobatæ. Patagus, i. e. apoplexia, quæ etiam ictus dicitur. De Paulo, qui Festum contraxit, quæsitum: decretum de eo quem Diaconum vulgò adpellant, Carolo M. coætaneum. Barthi* ἁμάρτημα *quoddam de ætate Pauli illius* Βλητὸς, *ictuatus, apoplecticus, synonyma. Jos. Scal. de morbo patago contradictio & turbatio. Sabarium, atrium templi, à Chaldaico tsebur i. e. cœtus, synagoga. Scapulium, i. e fustis longus; in eo illustratum Glossarium & Barthi emendatio probata.*

Cui

Illi non dictus Hylas? Usq; adeo nemo ferè Criticorum est, qvi in *Glossario*, qvod *Isidori Hispal. antistitis* nomine circumfertur, sed quod unius autoris non esse, verùm à monachis infelicium seculorum Germanis sæpiùs recoctum & novis accessionibus donec in eum acervum excrevit locupletatũ fuisse decrevêre primates literatorum, non fuerit expertus. Nos de glossis bonarum rerum condis, si monstra lectionum, quibus insidentur, profligas, benè mereri videbimur, si quod in iis sibi licere putarunt correctores, abusi suo ingenio & facultate nonnunquam, excutiamus diligentius. Faciemus id κτ̀ σοιχεῖον, qui ipsius operis modus & processus est.

Buda, historia: Glossæ. Optimum hac ætate nomen est & prolixè laudatur C. *Barthi*, qui eam utilissimis scriptoribus illustratis, redditis etiam nonnullibi melioribus, luculentissimè demeruit; de ejus *Adversariis* pronuncient οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα τριβωνευόμενοι; Ipse l. 58. c. 9. ita comparata esse fatetur, ut *si eorum libros retrò legendo voluerit evolvere retractationum series & copia novum opus sit datura; aliqua enim secus excidisse adolescenti quàm gravitas judiciorum ferre possit.* In censendis autoribus habet peracre judicium, & quod de Servio Papyrii Pæti fratre dicit *Tullius, tritas aures notandis generibus poëtarum & consuetudine legendi,* eamq; Critices partem (ut multa paucis, in quibus tamen & λαμπρὸν ἀληθὲς ac solida laus est, dicam) felicissimè & contrà omnes retrò exercuit; in altera, ubi boni auctores emendandi venêre, cum offendere, ut sunt humana, plurimùm, in levissimis sæpè graviter, planum faciam in his libris. Ejus promissi nunc hoc esto specimen. Corrigit h.l. glossas & substituit *Bugia*, vel *Buga, qvæ vox Italis hodieq; fabulam notet: historiam verò Latini scriptores non rarò adpellent mendacem fabulam:* l. 14. c. 8. Perversa emendatio! Vetus sanaturus vulnus infligit novum. *Buda* rectum est, nec moveri debuit: pro interpretamento repone meâ fide, *florea.* Sic enim eædem Glossæ: *Budæ, stramenta camelorum*: i. e. στρώματα, στρωμναὶ, tegetes, quæ & *stramina*; ubi *Barthius, bullæ,* pari infelicitate. Eadem vox σάγμα, fasciculum, culcitam, cervical, fartum tomento, palea, stuppa, papyro, fœno vel alia re molli, (βύδη Græcis est ἀπὸ τοῦ βύσαι, i e. *implere, farcire, stipare,*) significat. Germanicum Bude, qvod παγκῇ Latino huic, pro mercatorum pergulis & *momentaneis domibus,* ita adpellat *Athalaricus* apud *Cassiodorum l. 8. Var. Ep. ult.* quas in nundinis

dinis solent è tabulis extruere, ex Italico *bottega, bothege* est; hoc è Græco ἀποθήκη corruptum: SemiLatinis *Botha* In Legibus regis Scotiæ Davidis l. de Burgis c. 40: *Mercator sive institor, qui habet stallum coopertum in die fori, dabit obolum pro consuetudine & custuma sua* & c. 71: *Nullus carnifex occidat animalia de nocte nec emat, sed clara diei luce & in propria botha sua: & ponat in aperta fenestra sua*; ubi macelli ædiculam possis exponere.

Egeria, noxia: Glossæ. *Barth. l. 44. Adv. c. 29.* cum *egeriem* à *Paullino* dici, *quicquid superfluum à cibis egeritur à natura* docuisset, existimat eò pertinere glossam, quod *pro noxiis egesta quodq; ferè animal abstineat*. Falsa autem ratio, animalia egesta sua abhorrere, quia pro noxiis habeant. Abominamur talia quia natura αὐτοδίδακτος & provida sui conservatrix ceu inutilia alendo corpori secrevit; adpetimus autem tantùm nutritura & abitura in corpus. Neque verum est, noxias esse istas ἀφόδους seu ἀποπατήματα; sunt potius multi usus ad medicinas; quod vel veterinaria docuerit, si *Galenum 10. de simpl. medic. facult. Aetium tetrab. 1. s. 2. c. 109. & seqq. Oribas. collectan. l. 14. c. 59: 15. c. 2. & Paulum Ægin.* l. 7. c. 3. legere pigeat. Nihil igitur de egerie ventris Glossæ. Vera lectio; *Egeria, Nixia. Egeriæ Nymphæ*, Numæ conjugi & consilio, *sacrificabant prægnantes, quod eam putabant facilè conceptam alvum* (sive malis, *conceptum alvo*) *egerere*: *Festus*. Puerperiis igitur præsidere fingebatur ὠδίνων ἐπαρωγὸς λεχῶν: eadem cum Lucina, Εἰλήθυια, Genitali, & Diis Nixiis, quos ex *Ovid. 9. Metam. Turnebus l. 7. Adverf. c. 8.* eruit, sic dictos, quod nisus parturientium adjuvare crederentur & nitentibus in lucem fœtibus obstetricari, potestate, & eadem igitur etiam adpellatione, *Nixia*.

Incuba, quæ res alienas tenet: Glossæ. Cum de fœminis non ita commodè dici possit, quod rem vel invadant violenter vel retenent injustè alienam, adparet τὸ *incuba* esse verbale masculinum, primæ inflexionis, & legendum igitur, *qui r. a. tenet*; nisi malis scripsisse glossographum, *Incubo* tertiâ flexione, vel *Incubator*. E tribus tamen his prius videtur elegantius, & genuinum. Tyranni imperiorum incubatores sunt, h. e. usurpatores retentatoresqve iniqui.

Marsisuculus, qui citò movetur ad iram. plautus: *Quid ais, homo Marsicule?* Glossæ. J. Gehbardus Crepundior l. 3 c 16. ita refingit ista: *Momarsiculus q. c m. a. i. P. Quid ais, ô momarsicule?* Optimè in *Plauto* (si modò is est; non enim legimus ista hodiè in Plautinis; neque quisquam eorum

qui

qui Plautina curarunt hactenus, ea in hisce censuit) conjectat vocem malè divulsam connectendo & pravè connexam divellendo, ut duæ significantes exeant. At hoc contrà glossographi mentem est, qui quod in Plautino codice vel ejus exscriptore aliquo repererat vel legerat, nim. *Marsiculus*, id interpretatur. Quamvis igitur tota ejus ῥῆσις sit ὁλολήρημα & merè nugax, quia vocem nihili *marsiculus* è prava lectione arripuit eique significationem pro captû suo imposuit: tamen intererat ea omnia uti à magistro inepto concepta erant legi primùm; tum è constituta vera apud Comicum lectione expositiunculam vocis barbaræ, ξένως εἰρημένης à Poëta Latinô, addi; quod ego nunc faciam. *Momar sicule* convitium est arguentis stoliditatem & inficetias alterius. Μῶμαρ & μῦμαρ Siculorum lingua *stultum bardum blennumq;* significat. Quare cùm voce in auribus Romanorum peregrina uteretur Poëta, necessariò adpositéque omninò adjecit, cujus ista linguæ esset propria, idemq; planè est ac si dixisset: *Quid ais, more Græce, μωρὲ?* vel, *Quid ais, pazzo o matto Italiano?* His enim vocabulis Itali hodiéque *fatuum, delirum* notant. À nomine μῦμαρ verbum inter Græca recensetur μυμαρίζειν, quod est, *inepta loqui, ridiculè gesticulari*. Cum Siculi Græcorum maximè Dorum & Æolum fuerint coloni hi autem unà cum reliquis Spartiatis τῷ ρ tàm in mediis quàm extremis syllabis plurimùm & solentes uterentur, uti constat tàm è *Strabon.* l. 8. quam è glossarum antiquarum libris, ubi Spartiatarum & cognatorum vocabula pleraq; in ρ desinentia inveniuntur (dixêre enim παλαίωρ per παλαιός, i.e. stultus; qua ratione etiam *Harpocration* ἀρχαίως in *Demosth. Philipp.* explicat per ἁπλῶς, πὸρ pro πῦς, νέκυρ pro νέκυς: μαχάταρ pro μαχητὴς: καλλίαρ pro καλλίας: ἐξερέταρ pro ἐξαιρέτης δαδῶχωρ pro δαδοῦχος: ἀμπισύτηρ pro ἀμπισυτης: ἄχυρ pro ἀχυρον, & similia) adparet voculam μῶμαρ è Siceliotarum dialecto reliquam esse & corruptam à Doribus è Græcô μῶμος. Id verò tot verbis docere me opus non fuisset, si vel Aristophanis γλώσσας Λακωνικὰς, vel Philetæ Ἀτάκτα, in quibus ut ex Athen. l. 11, 14. & 15 didici diversarum dialectorum ipsiusq; adeò Siculorum vocabula οὐ στοιχηδὸν, non juxtà literarum ordinem more aliorum lexicorum, ἀλλὰ συμβηδὸν, sed inordinatè & fortuitò congesta fuerat interpretatus, haberemus. Et hæc inscriptionis Ἀτάκτων & Ἀτάκτων γλωσσῶν ratio, hoc argumentum operis est; quæ quia videre

dere non potuit interpres Athenæi doctissimus *Dalechampius*, ratus esse nomen dramatis, quod Philetam Coum poëtam & Criticum fuisse è *Strab. l. 14.* nosset, puerili errore τὸ Φιλήτας ἐν Ἀτάκτοις, reddidit l. 11. f. 467. *Philetas in Atactis*, in not. marg. *petulantibus, lascivis, flagitiosis, inordinatis*: & l. 14. f. 646. *in dissolutis*: quem tamen correxit ipse cum l. 14. f. 678. vertit, *in vocabulis sparsim & nullo ordine collectis*. Argumentum autem, de quo dixi, id fuisse, colligo inde quod quicquid ex istis allegat *Athenæus* omne sit de vocabulis, & quidem è variarum gentium idiomatibus; nam & Cyrenæorum & Lesbiorum, & Bœotorum, & Megarensium & Æolum & Syracusiorum voculas producit. Probat verò clarissimè ῥῆσις *Strabonis in Phœnicide* ap. Athen. l. 9. In ea cum coqvum introduxisset, qui omnia aliis quàm is a quo conductus fuerat, iisq; ignotis nominibus adpellaret, & juxtà Homeri monitum se id facere diceret, fingit dominum de eo conquerentem, quòd verbis quæ nemo antea audivisset, ad quæ intelligenda in manus sumendi & consulendi sibi essent *libri Philetæ*, σκοπεῖν ἕκαστα τί δύναται τῶν ῥημάτων, uteretur: quod è libro alio nullo quam Lexico expectari poterat. Versibus fuisse scriptas illas *Philetæ* glossas, quod vult *Casaub. anim. ad l. d. Athen. c. 7.* οὐδὲ Ἑρμῇ λέγοντι crediderо: certè ex Athenæanis id minimè comparet.

Obsillus, marsus: Glossæ. J. Geb. l. d. *amicum quendam suum enucleasse, Obsitus, mersus, non inepte*, ait. At de amico pia affectione fallitur: Veram lectionem & de qua nemo, scio, ambiget, dabo: *Psyllus*. M. Psyllorum Africanæ gentis corporibus ingenitum fuisse scribunt virus exitiale serpentibus, ut cujus odore eos sopirent: idem naturale fuisse Marsis Italicæ nationi à Circes filio ortæ: Vide *Plin. l. 7. c. 2. l. 8 c. 2. & 3.* & *Gell. l. 16. c. 11.* Hinc parabolanos & circulatores qui capturam serpentum, horum innoxiam tractationem & scientiam πάντα ἰὸν παντὸς ἑρπετοῦ ἐκ τῶν ἐνδακνημάτων ἐκμυζᾶν, *venenum cujusq; serpentis è demorsis exugendi* profiterentur, nisi *audacia solum fuit, usu ipso confirmata*, adpellatunt nomine Marsorum, *Gal. l. 11. de simpl. med facult* & Psyllorum; *Celsus l. 5. c. 27*: talesque adhibuit Cleopatræ, si qua eam ab aspidibus enectam ratione in vitam revocare posset D. Augustus; *Dio l. 51* *Custodem dominumq; viperarum* vocat Martial. l. 1. Ep. 42. qui glossario veteri à *B. Vulcanio* edito col. 24. lin. 7. ὀφιομάχος, *ario*, & col. 562. lin. 50:

ὀφιο-

ὀφιοδιώκτης, marsio. Latinarum vocum glossographi *nullam apud veteres novosq; ac probatos autores mentionem se reperire* queritur *Vulcanius*; faximus igitur ne queratur ultrà. Jul. Firm. Mat. l. 8. Mathes. c. 17: *Marsi erunt, vel qui venenis ex herbarum pigmentis confectis salutaria soleant hominibus remedia comparare.* Aldhelm. l. de laud. virgin. *Et Marsum, qui virulentas natrices ad sacrae virginis læsionem incantationum carminibus irritabat. Marsæ voces*, & *Marsa nenia* apud *Horat.* pro incantationibus magicis: talibus enim torpidos innocuosque reddere serpentes ii putabantur. Servum imperialem, qui viperarum venatui deditus erat, ictero laborantem curavit *Galenus l. 5. de locis aff.* ut domitores serpentium seu cicuratores jam-olim fuisse scias, & quidem inter ministeria domus Augustæ,

Vipero generi & graviter spirantibus hydris
spargere qui somnos cantuq; manuq; solebant,
mulcebantq; iras & morsus arte levabant.

Erant etiam qui phalangia seu araneas conquisitas, præcipuè si quæ prodigiosæ magnitudinis & figuræ insolentioris essent, ita ostentabant in pharmacopoliis, ut est apud *Aristot. 9. hist. anim. c. 63. & 8. c. 5.* quod hodieque theriacarii faciunt.

Prandeum, genus Zonarum: Glossæ. *Rutg. l. 4. Var. c. 13.* ita exhibuit, dubitanter τὸ *Zonarum* exponens *obsoniorum*. *Gebh. l. d. Prandium, genus cœnarum.* Neuter rem videtur tetigisse: cogitet quisq;. Cum glossarium istud è variarum linguarum vocabulis sit coagmentum, Germanicæ autem quamplurima contineat, suspicor τὸ *Prandium* in *Paudeum* vel *Pandum*, quo nostrates vinculum seu fasciam, appellant, Band, mutari oportere. Consentit huic emendationi interpretatio, *genus Zonarum*. Bandis enim non aliter quàm Zonis seu baltheis illa substringimus & fluxas vestes cohibemus. *Brandeum rubrum* pro linteo quo cadaver involutum lego *in vita* Remigii ap. Hincmarum. Qui ad *bandum*, i. e. fasciam seu Zonam referre nolit, comminiscatur aliud melius.

Patago, genus mortui, Glossæ *Rutgersio l. d.* placet, *Petigo genus morbi*. Mihi: *Patagus, genus morbi*. Habetur n. hoc ἄδηλος ῥῆμα σοι apud *Paulum* Festi epitomatorem: qui quis cujatisve fuerit nondum adeo liquet. De Diacono Patriarchii Aquileiensis agnominatô, *propter scientiam literarum à Carolo Magno Imp. adscito*, non levis est suspicio, quòd in hoc genere

nere literaturæ suo ævo maxime is excelluerit, & Isidorum perinde ut hic Lexicographos anteriores exscribere fuerit solitus: testatur etiam Epistola ad Carolum Regem, cujus series omnis πῖνον hujus Pauli, monachi tandem Casinensis, redolet: Eam editioni suæ præfixit *Anton. Augustinus* De *Barthio* verò mirari subit tàm obliviosum fuisse, ut quæ è *Paulo* de voce Obesus allegat *Cruquius enarr. ad Epodôn Horat. carm. 12.* ea ipsum scholiasten Horatii veterem sanè è Paulo citare scripserit, *l. 2. Adv. c. 5.* Quia n. commentator *Cruquii* Horatianus è Porphyrionis & Helenii Acronis ad Horatium notis concinnatus est. Eos verò juxtà cum vetustissimis Grammaticis censeri, & seculo Constantinianeo non inferiores vixisse certò tenemus: fuerit hac ratione *paulus Festi* multis sæculis quàm ritè putatur, antiquior, id quod omnium inconsideratissimè dicitur; fuit enim eo ævo, quo diximus. Quod vero *morbi genus Patagus*, è medico meritò quæras: Nos ἀπὸ τοῦ πατάσσειν à percutiendo, & prosternendo ita dictum, cum apoplexi omnium optimè convenire remur, quæ repentinum tanquam è lethali percussu homini casum facit; eòque collimat Germanicum nostras der Schlag; & barbaries semi Latinorum qui *Ictuatum* adpellant, *Paulus in Ep. ad Desiderium Papam*, quæ est 72. inter Francicas à *M. Frehero* editas, quem *Hippocrates* βλητὸν. h. e. interprete *Hesychio*, ἀπόπληκτον, à morbi καββαλικωτάτῳ ceu fulmine tactum, pulsatum attonitum & prostratum. ὁμόψηφον de etymô & significato habemus *Jll. Scaligerum adpend.* Conjectaneor. ad Varr. l. 8. de L. L. Sed quod ibidem *πάταγον esse morbum pestilentem, quo correpti qui moriuntur nullum indicium morbi relinqvunt aliud quàm nævulos in parte corporis* tradit, id verò non capimus, & aliud agenti excidisse putamus. Insinuat aliquid de petechiis, quæ sunt maculæ instar lenticularum, febrium pestilentium & malignarum comites indicesque: sed has cum πελιδνώμασι seu livoribus in sideratis vel patago nemo confundet nisi ἀνιατρολόγητος. Autoritas, uti *res secundæ, mire est vitiis obtentui;* Ea etsi *Scaligeri* apud quosvis literatos summa sit suo meritissimo; facere tamen non potuit, ut huic ejus contradictioni & turbationi in re non intellecta aliquid excusatiunculæ præstrueremus.

Sabarium, atrium templi: Glossæ. Et mox: *Safarium* a. t. Papiæ magistro: *Sapharium. CL.* Barthius l. 55. c. 9. *unde hoc sit non comminisci se* ait. In promtu esset corrigere, *Sacrarium, adytum templi:* sed vetare videtur τὸ

f &

f & ph in eadem voce alibi glossarum repertà. Cum Glossæ ejusmodi cinnus sint variarum linguarum, ipsi etiam claustrales magistri harum fabri eo ingenio, ut in sacris videri velint quàm versatilissimi & nihil ferè quod in sacris scriptoribus ad hoc genus pertinere videbatur prætereant, putarim *Sabarium* pro templi parte ab Ebræo צבא *tsaba*, quod est *convenire religionis gratia*, teste *Wasero l. 1. de ant. mens. Ebr. c. 1* à quo Chaldaicum צבר *tsabar*, i. e. *congregare* & צִיבוּר *tsebur*, i. e. *congregatio, cœtus Ecclesiasticus, Synagoga*, deduxisse & Latina formatione vestitum in censum vocum sacro-Latinarum retulisse infelices eruditionis extraneæ affectatores monachos. Hæc in *Sabario* glossologorum tentabam aliquando; sed φροντίδες δεύτεραι me docuere. *Sabarium* esse id quod Græci recentiores ζαβαρεῖον adpellarunt, ἀπὸ τῶν ζαβῶν, à *Zabis*. i. e. loricis. Nam ζάβα, τὸ λωρίκιον, *Suid.* Hinc *sabarium*, proprie armamentarium; ζάβαι γὰρ ὅπλα πολεμικά; translatè quævis cista seu armarium, in quo vestes, libri, & alia talia reponuntur. In Vitis Patrum *à Rosweido* editis *Zaberna* est. Legendum igitur in Isidoro: *Sabarium, armarium templi*: h. e. repositorium librorum & vestium sacrarum conditorium; Tale Hierosolymis pro ἱερῇ ἐσθῆτι erat in turri Antonia, parte templi Septentrionali, *Jos. 20. antiq. c. 1.* eique è XV. templi præfectis is cui vestium sacerdotalium custodia commissa, *CL. Empereur ad Cod. Middoth. c. 1. f. 4.* erat præfectus.

De *Scopelo* & *Scapolo* Glossarum verè divinat *CL. Barthius* l. d. legendo, *Scapulium*. In ejus interpretatione, quod significet *fustem longum* h. e. palangam seu perticam, è qua alius brevior torosiorque fustis dependet, frumentis excutiendis, glossas illustrare possim, exemplo è *Chron. Constantinop. apud Meurs. Gloss. Græco-b.* p. 636. isto: φέρουσι ἐπὶ τῶν ὤμων σκαπούλιον καὶ πτύον ἐν τῇ χειρὶ: flagellum, notione Germanica, in humeris & vannus in manibus habitus triturantium. Qui *Scapulare* cum *Meursio* velit exponere, laxè nimis & ambiguè loquetur.

CAP. IX.

De Philone Alexandrino doctorum judicia. Is in elegante voculâ Δημοκόπος restitutus: composita cum vocabulo κόπος multa, & eorum significationes traditæ; nonnullorum contrà Le-

 xicâ.

xicos. Quæsitum de nominibus qvinq; Alexandrinæ urbis regionum; nec repertum. Adpellationes literarum alphabeti hominibus impositæ, quibus, & qua de causa alius alpha, alius beta, alius gamma, alius delta, alius zeta, theta, lambda nominatus.

APud *Philonem.* Judæum ἑλληνιστὴν Alexandrinæ διασπορᾶς, cujus κατὰ τὴν ῥητορείαν ῥώμην καὶ κάλλος τῶν λόγων admirari satis nequeo, stupefactus judicio Senatus Romani hominum gravissimorum, quo libros ejus τῆς ἐν βιβλιοθήκαις ἀναθέσεως θαυμασθέντας καταξιωθῆναι contigit, ut est apud *Euseb. l. 2. hist. Eccl.* voculam non proletariæ elegantiæ corrupêre nobis erudituli, pestes librorum & secretioris literaturæ omnis. Ea est *Flacco* ψεγομένῳ *Oper. ab Hæsch. ed. p. 749.* Δημοκόπος, pro qua mangones isti Δημοσκόπος suppsuêre: significat ea hominem de gratia plebis laborantem valdè & per quævis studia captatorem auræ popularis. Δημοκοπεῖν est popularem favorem quibusvis modis licitis illicitis ambire, exambire, unicè laborare ut plebem tibi demerearis; Lexici perperàm exponunt, *populum exhaurire.* Similia huic sunt minusque obvia, ejusdem autem elegantiæ ἐκδημοκοπεῖν; quod est, laborare in peregrinationes, peregrinandi desiderio & studio maximè teneri: *Budæo*, populum sibi servire compellere, malè. Φαντασιοκοπεῖσθαι, imaginationibus indulgere iisque seipsum inaniter vexare; Φαντασιοκοπῶν, Φαντασιοκόπος pro morosô, quo utitur *autor Panareti c. 4. v. 33* Μὴ ἴσθι ὡς λέων ἐν τῇ οἰκίᾳ σου καὶ Φαντασιοκοπῶν ἐν τοῖς οἰκέταις σου; *ne sis in domo tua leoni similis & vexans morositate tuos famulos*; malim, de *domesticis varia mira & falsa, è* diffidentia, *ne imagineris* & inde iniquè eos tractes, quod σκολιοὶ δεσπόται *D. Petro Ep. c. 2 v. 31.* solent. Δοξοκοπῶν, laborans de fama & laude: Πραξικοπεῖν astutè & subtiliter aliquid moliri; Πραξικοπεῖν τὴν πόλιν apud *Polybium* est ad defectionem sollicitare, ad suas partes subtili tractatione pertrahere, διὰ πράξεως ἑλεῖν. Χρεοκοπεῖν est ἐλλεῖψαι, solvendo non esse: Συμβολοκοπεῖν quo utuntur οἱ ὁ *Deuter 21. 20.* frequentare comessationes: ἐλπιδοκοπεῖσθαι est frustrari spe sibi facta, vana spe seipsum lactare: quorum pleraque aptius à κόπος, i. e. conatus, labor, quàm ἀπὸ τοῦ κόπτειν, ut visum Grammaticis, deducas. Emendationis autem datæ fundus ipse *Philo* est; sed eo loco integer à graphiis correctorum, ib. p. 762. De iisdem enim Præsidis Ægypti offícia-

ficialibus agens, Isidorum ex his quendam adpellat ἄνθρωπον ὀχλικὸν, δημοκόπον, ταράττειν καὶ συγχέειν τὰ πράγματα μεμελετηκότα, τὰ πρωτεῖα in sodalitiis quæ per civitatem frequentia sunt, adpellanturque σύνοδοι & κλῖναι, Φέροντα: Is igitur plebem variis studiis sibi conciliaverat, indeque ἐπιθελίζεται Δημοκόπος.

Idem Philo in Flaccum describens plebis Alexandrinæ, imperante Cajo & præside Augustali Flacco, connivente, petulantiam contumelias & sævitiam in Judæos, quibus non tantum domos diripuerant sed & proseuchas clauserant, vel minimum statuas in iis, rem Judæis abominabilem, reposuerant, Πέντε, inquid, μοῖραι τῆς πόλεως (Alexandriæ) εἰσὶν ἐπώνυμοι τῶν πρώτων στοιχείων τῆς ἐγγραμμάτου φωνῆς. Τούτων δύο Ἰουδαϊκαὶ λέγονται, διὰ τὸ πλείστους Ἰουδαίους ἐν ταύταις κατοικεῖν. Οἰκοῦσι δὲ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις οὐκ ὀλίγοι σποράδες. Et paulò post: ἐκ τεττάρων γραμμάτων ἐξώκισαν τοὺς Ἰουδαίους καὶ συνήλασαν εἰς ἑνὸς μοῖραν βραχυτάτην. Interpres: *Quinque sunt urbis regiones denominatæ a prioribus literis; harum duæ dicuntur Judaicæ, quod in his plurimi Judæi habitent, quamvis & in aliis non pauci sparsim habeant domicilia.* Et mox: *E quatuor literis expulsos Judæos contruserunt in unius partem angustissimam.* Hæc ille descripsit, nec invenimus qui vel traderet similiter vel qui novisset. Demonstrandum tamen fuit à tam gravi autore dictum, si cujusquam cura efficacior esset ad inquirendum nostra. Audio primores literas ἐγγραμμάτου φωνῆς nomina dedisse, fortè ex instituto civium Alexandrinorum, regionibus urbis; sed cum ignorem quænam ea sit, rem totam me nescire fateri cogor. Autor obscurusculus est; interpres verò mancus; à neutro igitur quidquam in dubio adjuvamur: An ἐγγράμματος φωνὴ est nomen seu adpellatio ipsius urbis exscripta literis ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ? Ita una urbis regio Ἄλφα, altera Λάμβδα, tertia Ε ψιλόν, quarta Ξι, quinta Ἄλφα δεύτερον, fortasse nuncupata fuerit? an juxtà seriem literarum Alphabeti adpellationes regionibus urbis fuere impositæ, quod Interpreti visum verosimile? Quicquid sit de re obscura, idem spectasse denominationibus istis ab elementis alphabeti Alexandrinos, certum est, quod in hominibus inde cognominandis licet ob causas diversas alii *Alpha penulatorum Martialis* adpellat eum qui inter penulatos primus vel honoratior, vel conspicuus magis esset: Βῆτα nominatus est Eratosthenes, διὰ τὸ δευτερεύειν

ςεύειν παντὶ εἴδει παιδείας τοῖς ἄκροις ἐγγίζων, quod summè proximus in omni scientiæ genere primas teneret, Hesych. Γάμμα Pythagoras, teste Democede, & Orpyllis scortum Cyzicenum: Δέλτα Antenor Cretensium historiæ scriptor, quod bonus esset & civitatis amans: τοὺς γὰρ Κρῆτας τὸ ἀγαθὸν δέλτον καλεῖν φασὶν, Ptol. Hephæstio l 5. εἰς πολυμαθίαν καινῆς ἱςορ. Ε ψιλὸν Apollonius Astronomia clarus, à figura literæ, quæ circumagitur cum Luna, in quam ille multum studii contulerat: Ζῆτα Satyrus, Aristarchi familiaris, διὰ τὸ ζητητικὸν αὐτοῦ: Θῆτα ab hero Æsopus, quia θὴς, i. e. mercenarius servus δουλικὸς καὶ πολύτροπος: Θητίον, servulus: Θεῖναι, i. e. τὸ δρᾶν, χερσὶν ἐργάζεσθαι καὶ ποιεῖν: Hellad. in Chrestom. ap. Phot. C. 279. Λάβδα Amphionis conjunx, Cypseli regis Corinthiorum mater, quòd altero pede breviore scil. claudicaret; Unde colligere licet figuram literæ lambda non fuisse ἰσοσκελῆ, ut pingitur hodie Λ, sed ὑπερμήκη & quidem talem apud Græcos Ʌ, quam Thusci sic Λ invertêre.

CAP. X.

Plutarchi Chæronensis Symposiaca insigni loco emaculata & explicata. Menonia ab autore Menone dicta, sententiæ veterum medicorum collectæ in unum volumen. Disquisitum de morbo ab antiquis Medicis pro epatico habito, quo qui laborabant, mures domesticos venarentur, forte in cibum; adpetentiæ vitiosæ speciem esse & ad Picam dictum adfectum ventriculi referri debere potius quàm ad delirium. Utriusq; morbi miræ historiæ. Xylandri versio repudiata: data melior Ἀπ' οὐρᾶς ἐπὶ σῶμα, à caudâ ad os referri dicitur, quod cum sit ultimum fit conversione primum. σῶμα, os pro initio rei: οὐρὰ cauda pro extremo, ut & apud Ebræos Zanab.

NOn leviter sim accusandus, si *Plutarchum Chæronensem*, scriptorem disertissimum, cujus summa in animis eruditorum jam dudum veneratio extitit, & quem laudare satis ob summam in philosophia, philologia & historice peritiam, si vel maximè annitare, nequeas, aut non attingam, aut susceptum perfunctoriè transmittam. De ejus *Symposiacôn libris*, doctis mehercle & reconditæ bonitatis, jam-olim monuêre viri magni & questi sunt, tantillam segetem magnam mendorum messem dare; adeò in iis librariorum

brariorum quà depravando, quà trajiciendo, quà truncando audacia grassata est. In eorum 8. Qv. 9. curiosè contentèque disputatur inter convivas, an novi, præter quos veteres agnovissent medici, morbi generentur, contrà, qui olim maximè fuerint vulgares & notissimi, aboleri potuerint: & cum Diogeniani cujusdam negativa confutanda esset, post θέσιν caussarum, à quib. *ἀσυνήθη νοσήματα* produci possent, nim. temperiem corporum identidem aliam atq; aliam, ciborum, opsoniorum, potuum mutationes, totiusq; adeò diætæ etiam balneorū rationem inversam, exempla talium adfectionum, quæ cum notæ essent antiquis interciderint, proponuntur à Plutarcho. Ex iis, quod mirum maximè videtur, *πάθους* historiam placet seligere, ut macula insidens elegantissimum locum destringi possit. *Καὶ μὴν ἔν γε τοῖς Μελωνείοις σημεῖον ἡπατικοῦ πάθους ἀναγέγραπται*, inquit, *τὸ τοὺς κατοικιδίους μῦς ἐπιμελῶς παραφυλάττειν καὶ διώκειν. ὃ νῦν οὐδαμοῦ γινόμενον ὁρᾶται.* Interpres: *Et in Meloniis scriptum est, morbi jecinoris hoc esse indicium, quòd ea laborans mures domesticos accuratè observet & consectetur. Id verò nunc fieri nusquam videmus.* Insolens morbi genus & vel signo sui murium capturâ memorabile, nemini medicorum historicorumve, quod sciam, dictum præterea, ut de Meloniis, si in illius notitiam me deducere vellent, cogitarem contentiùs fecit. Sed laborem frustrà insumtum! Nusquam, excussis tot bibliothecis, veteribus Philosophorum, medicorum, historicorum, rhetorum & quicquid fuit *ἐνδόξων, ἐπισήμων, εὐδοκιμησάντων, ἐλλογίμων* indicibus pellectis, & repetita memoriâ omni, *Melonia*, vel qui autor horum *Melon*, extare mihi voluêrunt. In sinu igitur mussans infelicitatem meam & deplorans ita destitui notitia jucundissimæ antiquitatis deposui locum: meditationem autem non abstinui à rei miræ narratione propterea, cum scirem *laborem improbū omnia vincere*, & rem impenetrabilem visam & insuperabilem tentando alacriter pertinaciterque insistendo adsequi tandem sperarem; idque faventibus Musis, non Hercule Somniali illo *δαίμονι ὀνειροπομπῷ*, mihi, puto, contigit. Quoad *Μελώνεια* postquam me satis delusissent & naso, quod dicitur, ductitassent librarii nequam, sensi, quod erat, fraudem, & expuncto, quod ii scripserunt, substituendum esse *Μενώνεια*. Ea ab autore *Menone* ita dicebantur. Is Aristotelis discipulus veterum medicorum, quotquot suo ævo reperire poterat, placita uno volumine collecta edide-

E rat;

rat; idque vulgariter Aristoteli tribuebatur, etsi reverà Menonis ejus esset; autor mihi *Galenus comm. 1. ad l. Hipp. de nat. hum. t. 2.* Ea Menonia adhuc extitisse tum cum scriberet *Galenus* inde adparet, quod ibidem, *si quis veterum medicorum sententias cognoscere cupiat*, πάρεστι, inquit, τὰς τῆς ἰατρικῆς συναγωγῆς ἀναγνῶναι βίβλους, ἐπιγεγραμμένας μὲν Ἀριστοτέλει, ὁμολογουμένας δὲ ὑπὸ Μένωνος γεγράφθαι. Διὸ καὶ Μενώνεια προσαγορεύουσιν ἔνιοι ταυτὶ τὰ βιβλία. Numerum librorum scimus è Laertio, qui inter scripta Aristotelis συναγωγῆς α β γ nominat quos non alios esse quàm hos τῆς Μένωνος ἰατρικῆς συναγωγῆς Laertiumque etiam è communi de ἀναφορᾷ horum εἰς Ἀριστοτέλη sententia loqui, & eo loco mancum è Galeno suppleri debere una opera adsero. De adfectu verò quo qui laborabant mures observare ac persequi solerent, ipsos autores primos ac αὐτόπτας apud Menonem audire sanè volupe esset; sed cum hujus sylloge, avmatium veterum sententiarum, præterquam quòd à nemine præterea antiquorum citatam legimus, perierit, conjecturis saltem nostris aliquem locum dari postulamus in re impeditissima. Depravatæ imaginationis & ratiocinationis, deliriorum, insaniæ & amentiæ infinitas esse pro varietate causarum & modo corruptelæ species & observationibus aliorum addidicimus & experti sumus ipsi; Legat, qui volet *Actium tetr. 4. f.2. c. 9.* Patrum memoria in Silesia contigit puellam ex haustu sanguinis felini contra epilepsiam impostoris cujusdam persuasione propinati, in delirium incidere, quo ex intervallo correpta ea felem saltu, voce, gestu imitabatur mures in silentio venans dum accessio remitteret; morbi historiam *Mart. Weinrich l. de monstris c. 15.* & ex eo αἰδεσιμωτάτη κεφαλὴ *CL. Sennertus*, εἰς μύρμοι, descripsit. Nos in opido Gera è familia Rabnaltorum juvenem vidimus, qui quod καταδεδεμένος & philtro in furorem adactus esset hyemes intensissimas nudus tolerabat, & quicquid cujuscunque generis crudorum, carnium, piscium, obsoniorum obferretur; quin & cum extra paroxysmum cavea emissus liberè oberraret proposita vili mercedula, ranas ac bufones exhibitos avidè devorabat sine noxa ulla, nisi quod esset καχέκτης totô habitu luridus, aspectu torvo, voce horrenda, Megæræ cuidam Empusævé quàm homini similior. Lupina caninaque insania correptos lupinis caninisque adfectibus esse, ὑλακτεῖν καὶ σπαράττειν, & per omnia imitari lupos canesque

Actius

Aetius l. 8. c. 11. & hujus exſcriptor *Paulus de Æginâ* l. 3. c. 16. annotavit. Tale quid μυοθηρευτὰς, de quibus noſter, paſſos fuiſſe & abſurda actione felium propria imaginationem & ratiocinationem læſam prodidiſſe, videri alicui poſſet: Verùm cum hepatis adfecti ſignum eſſe eam adfectionem tradiderint priſci, adpetentia vitioſa, quam κίτ]αν, *picam* adpellamus hodieque, potiùs laboraſſe & in cibum ſibi mures legiſſe rem hominibus aliis guſtu & ventriculo ſanis abominabilem, dixero. Etſi enim orificium ventriculi ſedem, humores autem ἀῤῥήτῳ, occulto & peculiari modo corruptos tunicis hujus impactos cauſſas iſtius eſſe recepta & clara ſententia ſit; ſepar tamen non eſſe extrà culpam in ejusmodi, quod ſcil. humores corruptela imbuat & ad ventriculum transmittat, æquè manifeſtum eſt: idque ſpectaſſe iſtos, cum epati adſcriberent morbum adparet. Eſt alioqui mira ejus morbi indoles & ea, quæ adpetunt laborantes, varia planè, peregrina, & plerunque pravarum qualitatum. Puellam quæ lacertos in cibum venabatur, *Marc. Don. l. 4. hiſt. med. mir. c. 1.* aliam quæ araneas. *Cal. Rhod. ant. lect. l. 14. c. 11*: aliam quæ capillos ſuos, *J. Camerarius*: aliam quæ indiſcretè lapillos, calcem, cretam, lanam, goſſypium *Am. Luſit. Cent. 3. Cur. 86.* & nos aliam è familia Nobilium à K. quæ arenam ſcriptoriam in magna quantitate, ſumma interim cum voluptate devorabat vidimus & curavimus. Infirma autem collectio eſt, qua *Plutarchus* defendendæ, *generari novos, intercidere olim notos morbos*, theſi ſubinfert; *quia ſuo tempore mures ab hepatico morbo laborantibus captari non contingat, morbum etiam ipſum ultrà non eſſe ſed intercidiſſe.* Sufficit enim ſi ſeculo etiam Plutarchi obſervarunt medici τοὺς κιτ]ῶντας res abſurdas & à natura alienas adpetere, etiamſi ex his neminem viderint μυοθηρευτήν: neque enim objectum ſpeciem morbi ſeu vitioſæ adpetentiæ mutaverit.

Noſter in paulò pòſt ſequentibus probaturus quod dixerat, ordinem ciborum immutatum ab uſitato veteribus corpora quoque variè alteraſſe, novorumque morborum cauſam inde pendere, αἱ γὰρ καλουμέναι ψυχραὶ τράπεζαι πρότερον, inquit, ὀστρέων, ἐχίνων, ὠμῶν λαχάνων, ὥσπερ ἔλεγεν ὁ Πλάτων, ἀπ' οὐρᾶς ἐπὶ στόμα μεταχθεῖσαι τὴν πρώτην ἀντὶ τῆς ἐσχάτης τάξιν ἔχουσι. Optimè. *Nam frigidæ præterito tempore adpellatæ menſæ oſtreorum, echinorum, crudorumque olerum à cauda, ut ait Plato, ad os translatæ primum pro ultimo locum, ordinem, ſortiuntur.* Interpres

unica diſtinctione diſturbata, qua vox πρότερον non ad καλουμένας refertur, quod tamen fieri oportet, ſed ad ſequentia, ſua nobis ſomnia, quibus etiam acutiſſimum L. *Ramirez* ſeduxit ut locum hunc Plutarchi æquè non intelligeret, narrat, cum vertit; *Quas enim vocant frigidas menſas, antè oſtrea crudam lactucam ut concoctu facilem exhibebant, nunc à Platone à cauda ad caput traductæ prima pro ultimis apponunt.* Oedipo quidem ad hæc opus eſt; *Plutarchus* verò εἶπε λευκότατα. Laudat Platonē proverbii, ἀπ' οὐρᾶς ἐπὶ στόμα, autorem, quo is rei alicujus præpoſterum & quod ultimum erat inverſo ordine primum factum ſignificavit: quod nec Interpres, nec quod miror mage, *H. Junius* percepit. Hic enim cent. 7. adaq. 91. *Plutarcho* autori, reſectis quæ de Platone erant & videbantur depravata, πρότερον ο. ε. ω. λ. ω. ε. ο Πλάτων, verbis, id adſcribit. Ἀπ' οὐρᾶς ἐπὶ στόμα μετάγειν eſt *à calce, cauda, extremo, ad caput, initium, os transferri: quæ rei ἄνω κάτω πάντα,* uſque deque, ſi ita loqui licet, converſio eſt. Στόμα pro capite, in quo eſt, aliquando ſumitur ſynechdochicè: metaphoricè pro primo ſeu primùm obvio in re quavis, initio, aditu, oſtio: LXX. Joſ. 10. 17. στόμα τοῦ σπηλαίου, os ſpeluncæ. Οὐρὰ, cauda; tropicè ultimum rei cujusque ſignificat. Οὐρὰ & οὐραγία extremum agmen, ut στόμα τῆς παρατάξεως, acies & frons inſtructi exercitus. Videri poſſunt Latini ab Ebræis loquendi hoc genus mutuati: nam hi τὸ פֵּי pe vel *phe*, i. e. *os*, pro primo & ſupremo, זָנָב *zanab* i. e. cauda, pro extremo & imo uſurpant. Sic Deut. 20, 44. & in adagio ſeu apophthegmate, quod ad Matthiam Haraſi f. referunt: *Eſto potius* זָנָב לַאֲרָיוֹת zanab learajoth, *cauda leonum quàm caput vulpium*, i. e. eligito vel poſtremus eſſe inter præſtantes honoratos & bonos viros potius, quàm primus inter viles, infames, malos hominari. In noſtro igitur cum agit de menſis ſeu cœnis στόμα principium, οὐρὰ clauſulam denotat, & proverbium Platoni uſurpatum aptiſſimè adducitur; ſed eum non omnes cepēre.

CAP. XI.

In Adriano Imp. judicii ſiniſteritas: de Antimacho Poëta antiquo, & ejus ſcriptu Thebaide Cyclica, & Lyde. Lydorum mos nomina auro conſonantia imponere ſuis. Chryſanthinus agon Sardibus

dibus sive à Chrysanthio cive Sardiano nobili, sive honori ejus à Sardianis celebrari institutus; de ejus initiis Pancirolus falsus. Photius notabili sphalmate purgatus. Βιόγραφοι veteres. Praxidamantia Aristoxeni Musici, quid: Harpocration illustratus.

ADrianus Imp. oratione & versu promtissimus, & in omnibus artib. peritissimus, professores earum semper ut doctior risit, contemsit, obtrivit; hinc ea confidentia literarum & judicii singularitate, ut Ciceroni Catonem, Virgilio Ennium, & Homero Antimachum Colophonium poëtam præferret, fore existimans ut, siquidem mortales eum qui haberet triginta legiones doctiorem omnibus crederent, illius carmina tandem aboleantur, & hic solus sit in precio, quia ita placuisset Imperatori. Modestiùs paulò Plato, qui eundem ob artem poëticam admirabatur & colebat, *Plut. in Lysan. & Proclus 1. in Timæum Plat.* illi verò præponere non audebat. Is Antimachus tanto literatori Imperatori adeò probatus ut principi Poëtarum non æquipararetur sed præstare putaretur, non indignus est cura aliqua nostra; facit enim & is partem aliquam Antiquitatis. Præter Θηβαΐδα κυκλικὴν, cujus argumentum & rationem omnem *ab Ill. Scaligero not. ad Catullum* petas licet, *Athenæo l. 11. Tzeza ad Lycophron. Alexandram & schol. Aristoph* laudatam, etiam Λυδὴν γενεὰν, ut apud Suidā edidêre; ut *Mauss. not. ad Harpocr. p. 132.* conjectat Λ. γενναῖαν scripserat. De ea Lyde Antimachi, quam in epitomen redegisse Agatharchidem Cnidium adnotavit *Photius Cod. 213.* quæsitum memini ab eruditis; sed irriti hactenus abiêre. Nos nunc docemus, Elegiam fuisse, quam super defuncta conjuge quæ ortu Lyda, nomine Chryseis, παραμύθιον τῆς λύπης ἐποίησε, *Plut. consol. ad Apollon.* pluribus enarrans τὰς ἡρωϊκὰς συμφοράς. Nomen istius *Hermesianax*, civis Antimachi *l. 3. elegiarum* prodidit unà cum patria:

> Λυδῆς δ' Ἀντίμαχος Χρυσηΐδος ἐκ μὲν ἔρωτος
> πληγεὶς Πακτωλοῦ ῥεῦμ' ἐπέβη ποταμοῦ.

Ad Lydorum historiam pertinet, quod observavimus, eos maximè adfectasse famam opulentiæ, à Crœso inde, fertilitatemque suæ regionis adsiduè jactasse; & propterea suis nomina, quæ tale quid insinuarent, solentes imposuisse. Hinc ista Antimachi

Chryſeis inter muliebria nomina: hinc Pactolo aliud nomen *Chryſorrhoas*, fluvius interluens opidum Lydiæ Maſtavra, teſte *Stephano*; & hoc fortè eſt quod *Cauſinus* in Vaura reformavit, de quo ſ. c. 1: hinc *Chryſopôle* herba, qua aurum probabant Lydi: hinc *Chryſanthius* nomen virile Sardianis familiare, quo adpellatus fuit is qui autor *certaminis Chryſanthiani* (cujus meminère DD. Severus & Antoninus l. 14. D. *de annuis legatis*; Inſcriptio Romana Græca apud *Grut.* p. 304. ΧΡΥΣΑΝΘΙΝΑ ΕΝ ΣΑΡΔΕΣΙΝ nominat: aliud ex Aſia advectum ſaxum inter marmora Arundelliana, de quodam C. Ant. Septimio Publio citharœdô, ΝΙΚΗΣΑΣ ΑΘΗΝΑΣ ΑΔΡΙΑΝΕΙΑ, ΣΑΡΔΕΙΣ ΧΡΥΣΑΝΘΙΝΟΝ habet.) & alter Juliano Imp. σύγχρονος philoſophus in magna apud cives ſuos exiſtimatione & divinus habitus, ut ſcribit *Eunapius*. In hujus honorem inſtituiſſe Sardianos agonem Chryſanthianum, ſingulis quadriennis celebrandum arbitratur *Gu. Pancirolus l. 2. theſ. var. lect. c. 83.* ſed immane quantũ μελαχρονίζει. Cum enim M. Aurelius Aſclepiades pancratiaſtes, de quo eſt Inſcr. Romana, ſe viciſſe ΟΛΥΜΠΙΑ ΤΑ ΕΝ ΠΕΙΣΗ ϹΜ. ΟΛΥΜΠΙΑΔΙ h. e. *Olympia in Piſâ 240. Olympiade* viciſſe glorietur, adparet eum Commodo imperante, minimùm annis 160. ante Juliani ἐνθρονισμὸν vixiſſe; & optimè convenit ſeculo Imperatoris, qui ipſe gladiator erat & *primus ſecutorum*, quod ſtatuæ ſuæ inſcribi juſſerat Commodus, luctator tam inſignis. Quomodo etiam de Chryſanthinis DD. Severus & Antoninus reſcribere potuerint, ſi Juliano imperante primùm cepêre, ut viſum *Pancirolo*? Sed hac de re copioſiùs in loco, cum Inſcript. a capite ad calcem examinando percurremus: nunc Photius nos vocat. Cum de epitome Lydes Antimachi, Agatharchide autore, dixiſſet, addit ab eodem eſſe ἄλλην ἐπιτομὴν τῶν συγγεγραφότων περὶ συναγωγῆς θαυμασίων ἀνέμων; Interpres A. Schottus: *aliud breviarium eorum quæ de collectione mirabilium ventorum ſcripta extarent.* De ventorum natura & cauſis Phyſici egerunt: de eventis ventorum tractarent hiſtorici: *mirabiles autem venti*, qui, quales, quot, & cujus ea doctrina diſciplinæ pars ſit, interpretis fuit, ſaltem nota marginali, exponere. Sed fruſtra hodièque expectabimus hic Eliam, quod *mirabiles eos ventos* non Photius, multò minus Agatharchides autor antiquior ipſe, ſed deſcriptores mali χθὲς καὶ πρῴην immiſerint. Nos ἀνέμων in Photio

fuiſſe

fuisse quovis pignore certabimus. Interpretamur igitur, Agatharchidem *epitomen fecisse eorum qui de collectione virorum admirabilium, illustrium, præstantium, scripsissent*: h. e. Βιογράφοις, qui vitas hominum celebrium collectas publicassent, contraxisse. Fuere quibusvis seculis qui hanc historiæ partem illustrandam deligerent; commemorabo solùm vetustiores. Clearchi Solensis libros περὶ βίων laudat Athenæus: Hermippum Smyrnæum ἐν τοῖς βίοις: *Laert. Thalete*: Satyrum, *passim*: Amphicratem ἐν τῷ περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν, *Aristippo*: Antigonum Carystium, passim: Artemona Magnetem de claris mulieribus *Suidas* 2. *Eclog.* Charonta Carthaginensem de illustribus viris libris quatuor, & de fœminis totidem *Suidas*. Ejusdem census fuêre Praxidamantia Aristoxeni quæ citat *Harpocration in* Μουσαῖος. Cum enim Praxidamas Pythagoræ sectator fuerit; Pythagoræ autem & Pythagoreorum egregiorum Archytæ, Telesti, Xenophili Chalcidensis vitas descripserit Aristoxenus, *vir omnium literarum diligentissimus Gell. l. 4. c. 11.* ut cui vixi notique fuerint teste *Laertio*, plerique, quin & de Praxidamante horum συμφοιτητῇ aliquid commentatus sit nemo dubitet. *Praxidamantia* igitur *Aristoxeni* interpretor historiam vitæ rerumque Praxidamantis, particulam magni operis *de vitis clarorum virorum*, quam is Heraclidem Ponticum γνώριμον suum, cujus libros περὶ βίων, περὶ τῶν Πυθαγορείων & alia historica allegat *Laertius*, æmulatus tradiderat. Hinc & Harpocrationi lumen & Bibliothecis Græcis aliqua accessio: neque enim vidimus dum quæ *Praxidamantiorum Aristoxeni* ἀπαξαπλῶς meminissent.

CAP. XII.

Digressio de vetustis Hippocratis commentatoribus: Is defensi aliqua contra censuras Galeni: hujus ingenium & mores notati: commendata in eo polymathia, & Critices partes omnes in Hippocrate eum exercuisse ostensum. Equus fictilis interpretum Hippocratis fictitius & à corrupta lectione; in furnum figulinum reformatio ex ἵππου facto ἰπνῷ, quo ipso lux Hippocrati. Figulorum corporati Athenis: fictilia Attica in precio barbaris. Johan. Bernh. Bertrando elogium & supremum officium.

DUm

DUm Hippocratem Foësianum liberalitati CL. B. BERTRAMI, JC. cui propter summum ergà literas amorem & merita de his splendidissima æternùm benè sit,& propter eximiam planèque singularem in omni earum genere præstantiam laus & deveneratio, debitum avidè pervolito, multa quæ non intelligam, multò plura quæ pravè, si interpretum oculis utar, & quæ quisque eorum ex ingeniô commentatus fuit, ne dicam commentus, securè amplector, se mihi obferunt. Quanquam verò nonnulla ex isto genere ad artem medicam non adeò pertinere, sed ad πολυμαθημοσύνην, amplissimum Philologiæ studium, & à medico fortassis impunè nesciri non diffitear; nefas tamen duxerim talia, quod pars sint scriptorum Hippocratis, ejus *qui nobis* judicio Galeni 3. de cris. c.11. *omnium fuit dux atq; autor bonarum disciplinarum*, cum inutilibus & cura aliqua indignis minutiis apinisque censere ac habere fastidiosè: quod facere tamen *Galenum*, hoc ipso sibi dissimillimum, comm. 2. ad l. 1. Epid. t. 83. comm. 1. t. 4. & 5. ad 3. Epid. & comm. 2. ad 3. Epid. extremo, *admiror & idem indignor*. Ita sanè, cum omnem rationem meam,& quicquid ἀγχινοίας possideo, in partes advocavi, statuo: Vel sola divini Hippocratis autoritas, si vel maximè antiquitati nihil dare velimus, facere debebat, ut qui nominis ejus studiosi sumus, apices ejus monumentorum omnes sollicitè excuteremus, cum nihil temerè tradidisse persuasi,& inde in obscuris illustrandis, in luxatis à tot seculis restituendis, in emendandis corruptis, in rudibus expoliendis, in exponendis dubiis, in fugitivis & neglectis autori suo reddendis, nulli labori & studio parceremus. Certè nomina, patriasque ægrotorum, vitæ genera, ætatem,& loca in quib. decubuêre adscribere supersedisset in libris Epidemiorum, nisi ad morborum occasiones & caussas exactius cognoscendas, ad dijudicanda ea quæ obvenêre ægrotis, totiusq; adeò morbi historiam plenè percipiendam facere posse putasset. Etsi igitur interpretes, qui talium commemorationem ad artem aliquid facere docebant, quibus & ipse adsentior, in paucis ægris eorum vim exposuerint, prætererint autem in permultis, quod ipsis à *Gal. comm. 1. ad 3. Ep. t. 4.* objicitur; non tamen inde conficitur, istos sibi hoc ipso contradicere, & indigna *Galeno* collectio est, *oportuisse ubiq;, aut nusquam talia exponi*. Explicarunt enim quisque eas particulas, quæ ad institu-

tùm ſuum & hiſtoriam morbi illuſtrandam profuturæ videbantur; ubi tale quid non adparebat, enarrare omiſerunt, interim Hippocratem ea non temerè propoſuiſſe certi, & tradituri plura, ſi adplicare & veras cujuſque rationes, ſoli Hipp. fortè cognitas, reddere potuiſſent: Ibant, quò poterant. Quæ ergò ſocordia eſt, quæ malitia, ſi quæ in talibus (vocet ſanè pro Dictatura ſua *Galenus* ll. dd. περιεργίας, λήρους, φλυαρίαν, 2. ad 3. Ep. t. 4. ἀδολεσχίαν, & σοφιστικὴν παρασκευὴν ad 6. Epid. comm. 2. t. 35.) corrupta eſſe animadvertis & emendata legere poſſe ſperas, ea negligere & ignorantiam tuam aliorumq;, qua carere tamen poſſitis, lubentes ſcientesq; fovere. Medicus περιοδεύων, & ὁ περὶ τὰς κλίνας, non neceſſariò ſciat ejuſmodi; at interpres tamen Hippocratis & in doctorũ λέσχαις futurus congerro non ſine pudore neſciet. *Utilia ſunt talia, ſi præparant animum, non detinent, ſi rudimenta ſunt noſtra, non opera,* ſi condimenta, non cibus familiaris, *ſi iſtis non inhæremus & occupamur, ſed ad ulteriora inſtruimur.* Ipſe verò Galenus quomodo inconſtantiæ non accuſabitur, qui quod in aliis adeò culpavit, in eo deprehenditur verſari ipſe? Notas illiteratas literaſque ſingularias cuiq; duodecim *l. 3. Epid.* ægrotorum hiſtoriæ adſcriptas adpellat ἄχρηστον πρὸς τὸ καλῶς ἰᾶσθαι πρᾶγμα: noverat etiam Heraclidæ teſtimonio eas ab Hipp. crate non eſſe, ſed à Mnemone quodam Sidite adjectas, qua de re è Zevxide, Zenone, Apollonio empeirico & alio Bibla dicto, qui de notis iſtis ſcripſerant, fusè agit t. 5. comm. 2. ad 3. Epid. & amicorum tamen, quod ait, hortatu earum ſignificationes multa cum contentione & adparatu tradidit: quod non licebat ei, qui ſe ἀεὶ πρὸς τὸ χρήσιμον ἀγαγεῖν τὰς ἐξηγήσεις glorietur, notarum v. iſtarum interpretationes περιττὰς εἶναι καὶ μηδὲν ὀνῆναι τοὺς ἀναγνωσομένους εἰς τὰ τῆς τέχνης ἔργα vociferaretur. Adparet igitur Galenum magis ſtudio inſectandi interpretes, quos ſibi libidine quadam & ingenii morbo propoſuerat ſugillandos, quàm rei ſedulò excutiendæ, eò deſcendiſſe. Fuit enim, judiciô τοῦ πάνυ *Scaligeri* Ex. 194. ſ. 4. *avidiſsimus carpendi longè ſe meliorem*, & adſiduus criminator, quà jure quà injuria, omnium tum temporis, qui eſſent alicujus nominis, medicorum, præſumens

αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων,

& inde de ſuis ſtudiis, actionibus, ſucceſſibus, honoribus. maximis minimis λαπιστὴς & jactator ad ravim usque & putidior; qua intem-

perie tamen non ipse solus, sed tota Græcorum natio laboravit. Quàm maximè autem intolerabile est, quod Grammaticas textuum Hippocratis enarrationes, circà voces *ἀκριβολογήματα* & lectionum variarum constitutiones in Hipp. interpretibus tantopere exagitat, qui sibi à Grammatices studio tàm temperare non potuit, ut *Commentariorum de vocabulis Atticis maximè libros 48: περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος*, Platonis exemplo, *unum*, & *περὶ ἰατρικῶν ὀνομάτων* aliquot, (*primum & quintum* laudat ipse *comm. ad l. Hipp. de nat. hum.*) quorum titulos hodiè non sine invidiâ legimus, conscripserit, & quo nemo feliciùs copiosiùsque ab omni antiquitate Philologiæ studium illustravit, omnesque Critici partes dexteriùs executus est. Non tantùm enim obscurè ab Hippocr. dicta explicare, *ἐφάψασθαι* idq; necessariò *τῆς γραμματικῆς ἀδολεσχίας, ἐνίοτε καὶ αὐτῆς εἰς τὰ τοιαῦτα χρησίμης γινομένης t. 29. comm. 1. ad 6. Epid.* de vocum significationibus *κατὰ τὴν γραμματικῶν διάταξιν* agere, locis infinitis, censere de libris ejus, & germanos à supposititiis secernere; sed & emendare indignis modis ab interpretibus incuriosis & recognitoribus Dioscoride, Artemidoro Capitone, nonnullibi à librariis malè doctis depravatum, variantes in eo lectiones producere & vetustiorem plerunque retinere ac stabilire *Galenum*, nemo nisi planè in ejus scriptis hospes ignorat. Sufficit in hanc rem *comm. ad 2. & 6. Epid. ad ll. de Hipp. & Platon decretis: ad l. de nat. hum.* Imò ea ipsa facultate judicatrice permisit sibi ipsum Hippocratem arguere nonnunquam, & notare vitiosè dicta: loca indicavit *Valeriola 2. Enarrat. medic. l. 5.* Quare iniquitatem ejus, quâ *τοὺς μὴ δυναμένους κατὰ τὴν ἰατρικὴν τέχνην ἐξηγεῖσθαι καλῶς ἐπὶ τὰς τοιαύτας ἐκτρέπεσθαι περιεργίας, illos, qui ea quæ artis medicæ sunt*, in Hippocratis libris, *probe enarrare nequeunt, ad tales argutias deflectere*, scribit ad 1. Epid. comm. 2. t. 83. & morositatem hominis, qua de particula *τέπου τινός δηλωτικῇ* obscura usurpata ab *Hipp. 6. Epid. ∫ 2 t. 29 ἐᾶ ζητεῖν τοῖς τὰ μὲν ἰατρικὰ παρατρέχουσι, ὡς γραμματικοῖς δὲ μᾶλλον ἢ ὡς ἰατροῖς ἐξηγεῖσθαι προαιρουμένοις, jubet inquirere illos, qui medicinalia prætereuntes malint ut Grammatici quàm ut medici interpretari Hippocratem*, nihil adeò moremur, putemusque dixisse ista *εἰς μοχθηροὺς ἐξηγητάς*, qui circà ejusmodi de industria argutantes & consenescentes velut ad Sirenum scopulos majora ac utiliora non attingerent. Istis *ἀκανθολόγοις* hic non paramus defensionem, nec eorum

frigi-

frigidum jejunumque docendi genus & nimiam in supervacuis curiositatem excusamus: hoc solùm seculo occinimus, vel si licet cum pipulo, nihil Antiquitatis etiamsi laceræ, mutilæ, & monstrosæ, incuriosè negligenterque habendum esse, quod fœdo sterquilinio nonnunquam preciosum unionem exisse compertum sit. Multò verò minus insuper habenda, quæ in divini Hippocratis monumentis hincinde latent, fortè eruenda nunquam, nonnulla etiam post tot curas doctorum incorrecta, à seculis benè multis corrupta, & specie tamen sanorum verorumque lectores ludificata. Ecquis enim sive interpretum Hippocratis medicorum, qnorum hæc cura erat propria, sive Criticorum, quibus liberrimo cursu omnes disciplinas transire datum est & qui id hactenus fecêre καιρίῳ ποδὶ, de istis 4. Epid. t. 20. ὁ ἀπὸ τοῦ κεραμέου ἵππου κατάπεσων, ἐκάυθη ἔσω, quæ Foësius reddidit, *Qui ex fictili equo decidit, intus ustus est*, vel tantillum fuit suspicatus, esse malè sana? *Sic legunt ferè omnia exemplaria, præter unum inscr. Regium*, inquiunt, *quod habet κεραμείου.* Malè cauti ἀπαξάπαντες, & inde falsi! Legatos ad Persarum regem, qui adpositos sibi, cum in comitatu ejus essent, in cœnam ὅλους ἐκ κριβάνου βοῦς jactarent apud *Aristophanem Acharn.* falsè excepit Dicæopolis & inanes cum mendaciô glorias adpellat: καὶ τίς εἶδε πώποτε, inquiens, βοῦς κριβανίτας τῶν ἀλαζονευμάτων! Poteram & ipse quærere ex istis qui ex equo fictili decidisse τὸν δεῖνα crediderunt hactenus, *ecquis verò vestrum*, ô mei, *equum è figulina talem vidit?* Ergòne inter figulorum Atheniensium opera erant etiam equi tantæ magnitudinis, ut si qui sessor decideret, chirurgo haberet opus, fracta scil. costa, vel concusso cerebro, vel luxato femore? quantæ autem, quæso, fornaces, in quibus isti solidi coquerentur? Nugæ! Non igitur laborandum mihi est in sententià stulta detegenda; quam quisque, puto, ex edita lectione nasci nunc animadvertit. Τὰ ἐσχάτως ἠλίθια καταφρονεῖσθαι μᾶλλον ἢ ἐλέγχεσθαι προσήκει. *Hipp. l. 1. de artic. t. 9.* & ἐλέγχειν σπουδῇ τὰ μὴ σπουδῆς ἄξια, τῶν ἀτόπων ἐστι, *1. comm ad 3. Epid.* Qui de *Ceramico Athenis*, cujus historiam qui volent petant à *J. Meursio lib. propr. & de pop. Att.* hîc somniarunt, docere debebant, ecquem Athenienses illic equum cui à locô nomen, sive aluerint sive instar ornamēti urbis, uti civitates Saxonicæ colossos Rolandinos, habuerint. Superest igitur à librariis esse, qui non quod in libris invenerunt

nerunt sed quod intellexere scripserunt τὸ ἴπτου; aliud autem scripsisse Hippocratem sc. ἰπνοῦ vel ἴπνου: & tam absurdam igitur ridiculamque sententiam Hippocrati adfinxit, peperit autem tot hominibus doctissimis una literula, scelus descriptorum, π pro ν posita; quod nos primos indicare, & corrigere, nemo bonorum sanorumque invidebit. Erit igitur ex emendatione nostra nunc, quod fuit olim, apud *Hippocratem*: Ὁ ἀπὸ τοῦ κεραμέου ἴπνου καταπεσών: *Qui de furno figuli cecidit.* ἴπνος autem seu ἰπνὸς est ὃ ἡμεῖς καμίνιον καλοῦμεν. *schol. Aristoph. ad Pacem: Diosc.* κεραμικὴ κάμινος: Erotiano φοῦρνος. Inter artificũ corpora Athenis maximè præstitisse figulorum qui è creta dolia, ollas, amphoras, tegulas, lateres, patinas, hydrias, calices potorios, & vasa alia formarent, inde constat quod Attica κεραμείων ἀγγείων ὕλη à barbaris etiam dissitissimis maximè expeteretur; eóq; Phœnices κέραμον Ἀττικὸν & χοῦν (τὰ πλάσματά ἐστιν ὤνια ἐν τοῖς Χουσὶ τῇ ἑορτῇ, quæ plurima Choib. festo Atheniensium vendebantur.) Æthiopibus adportare mercimonii gratiâ consuevisse *Scylax in periplo* tradidit: quæ quod de camino figulinô conjecimus bellè comprobant. Τηρησείδιον hoc nostrum cum *Joh. Bernh. Bertramo* adolescentulo examussim doctissimo, longè præstantissimarum minarum & verè τοῦ σοῦ Πατρὸς παιδίῳ, nostro dum viveret φιλτάτῳ communicaveramus; Is vero amore elegantium literarum & φιλαληθείᾳ in publicum Patrum Academicorum & studiosæ juventutis consessum JENÆ id producere non erubuit, & cum propositis tum Quæstionibus Philologicis aliis contrà secus sentientes masculè, cum applausu totius concionis, tutatus est. Sapiebat ὑπὲρ τὸν ἀλικίας ἐοικότα χρόνον & *mente canuerat*, judicio in puerilibus annis virili, linguis promtus, à disciplinis omnibus instructus, à quo uno præstantissima quorumvis seculorum ingenia provocari & in quo præcoces *Grotios, Heinsios, Meursios reproduci* dixisses. Sed is fuit! Nos memoriæ cultissimi Adolescentis daturi pro copia, & dolorem super discessu ejus præmaturo nostrum egesturi ἐπὶ κήδους aliquando diximus, quæ hic legere non tædebit:

Esses quis quantusq; olim, BERTRAME, *futurus*
vel non-vulgaris mors *tua quem doceat.*
Nil vulgare TIBI: *sapis omnia summa; locari*
summates inter promeriture viros.

Sed

Sed ni vis, dolor ô, major fecisset! ab hac sunt
justa T U I *justam Funeris ante diem.*

ΦΟΙΒΟΣ, PUBES.

Vidimus in Puero Naturæ dona superbæ,
& gravidam autumni *pubere vere* manum.
Qui nondum puber, sed Musis præsidet ipsis,
annon hic verè PHOEBUS habendus erat?
At nunc occasô mussant lugubria MUSÆ,
& tristis veris gaudia fœdat hyems.
Perpetuæ posthac hyemes tenebræque perennes,
& similis nunquam gratia veris erit.

& ex intervallo, cum desiderio suavissimi symphilologetæ tantùm non contabesceremus;

Quæ longo vitæ quivis desideret ævo
contigerant puero singula, J A N E, *Tibi,*
atq; quater vixdum - pleno efficis omnia lustro,
quæ juvenis, *quæ* vir, *quæ poteratq;* senex.
Injustas igitur jacimus de morte querelas.
Non puerum, emeritum Mors tulit æquâ senem.

CAP. XIII.

De Æthici Cosmographia censura CL. Barthi singularis & omnium accuratissima. Vibius Sequester glossemate purgatus. Crines, crunes fluminum pro fontibus, ostiis: è Græco κρουνὸς, κρήνη. Semi-Latini scriptores genera & declinationes mutare solent in vocabulis Græcis: Autor historiæ miscellæ correctus: placoma, quid: Serenus Sammonicus explicatus: Choler fecêre è τῷ χολέρα, ster & stera è τῷ ὑστέρα. Dissensum à Maussacô.

COmpendiosam orbis descriptionem duplicem, quam *Æthico* autori hactenus tribuerunt, vulgo conceptum fœtum videri & parentem non unum agnoscere, prodit ipsum opusculi verè hybridæ schema. CL. *Barthius l. 45. Adversf. c. 13.* post tot eruditorum comitia & sententias dictas, constituit tandem, primo

 publi-

publicatori fuiſſe nomen Æthico qui ſeculo Theodoſiano vixerit, ſed à Chriſtiano quopiam collapſo Imperio Occidentali infarcta eſſe multa, iiſdemque diverſis ſeculis libellum exſcribentes ſuperaddidiſſe, quæ ſuorum eſſent temporum, alia alios. Interpolationibus multos ſcriptores cætero quin doctos utileſque adeò deformarunt id hominum ſemiliteratorum, audacium tamen plus ſatis, genus, ut ipſos ſcriptores præ mangonio & fucis hodiè vix agnoſcas. In *Vibii Sequeſtri* libello ſeu indiculo fluminum, fontium, lacuum, nemorum, montiumque, quem ad Poëtarum intellectum filio Virgiliano direxit, iſta, *Euphrates Meſopotamiæ, in Paradyſo oriens*, nemò tam fuerit ſtupidus, qui ſacri ejusmodi hominis gloſſema eſſe non ſentiat: & fuerat editorum *Simleri & Mauſſaci* de eo monere lectores. De Æthico facilè probaturi ſumus: ne mediæ quidem Latinitatis ſed ultimæ, imò devirginatæ propemodum in eo haberi plurima, iiſque ſeculum & autores, viros certè non pereruditos, prodi. Scribit Æthicus perſonatus *fluvium Hydaſpen naſci in campis Indorum tribus crinibus*; & de Danubio, *ex ejus circulo fluminali ſeptem crines fluminum procedere infundentes ſe in Pontum.* Quid velit, ſatis apertum eſt, ſc. Hydaſpen trib9 fontib. exire in camp. Ind. & Danubium ſeptem oſtiis in Pontum evolui; hoc enim è *Plinio l.4.c.12.* haurire potuit; In verbis autem ſubtilitas & inepti hominis febriculoſa eruditio latet. Neminem tàm ſimplicem eſſe exiſtimo, qui *Crines* Latinâ ſignificatione hîc capi debere contenderit, quemcunque tandem tropum admittamus. Græcanicam literaturam hîc adfectaſſe oſtendam. In hac κρουνὸς ſcatebra eſt ubi fons rivusvé exilit, caput & origo fluvii. Hinc κρουνίζειν apud Athen. l. 11. dicuntur vaſa potoria, quæ in ſallentis modum defundunt contentum liquorem, quod facere videas, quæ naſo longiore & anguſtiore ſunt. Dixêre etiam κρούνωμα, κρήνην & deminutiva forma κρηνίδα, fonticulum. Latina verò barbari in Græcis vocabulis, uti genera ita terminationes mutare ſolebant, ut quod primæ vel ſecundæ flexionis typo efferendum erat in tertiam traduceretur. Hoc ſolenni eorum fiebant, quos Græci Διακόνους, Latini *Diaconos* dicebant, *Diacones*, flexione tertia: ita *Gregor Ep. 82 Iſid. l. de viris ill. c. 13. Schema, Dogma, Glaucoma, Diadema, Placoma* & ſimilia cætera verbalia neutra, quæ Latini ſecundum tertiam declinationem proferunt, mutato genere in fœmininum, juxtà antiquiſſimorum

morum consuetudinem, sub primam referre talium est. *Autor hist. miscellæ*, ubi de Constantino Imp. quod Byzantium amplificaverit, maximo circumdederit muro; diversis ornatam fabricis æquam imperiali Romæ constituerit, & denominatam Constantinopolin adpellari secundam Romam lege firmaverit, *sicut lex ipsa in marmorea placoma* (Ita lego pro eo quod editum est, *platoma*: Est enim à Græcô πλάξ, πλακός, i.e. tabula, & quicquid aliquo modo latum est.) *noscitur esse conscripta, & juxtà equestrem statuam ejus in strategio est constituta*, inquit. Χολέρα, *Cholera*, apud Græcos Latinosque medicos stomachi & intestinorum morbus, huic generi est *choler* & genere & declinatione immutatis; hinc istud in Q. Ser. Sammonici præceptis de medicina capitis 17. *Tussi & choleribus medendis* lemma, quod non ab autore ipso, qui purus & benè Latini seculi sed à sequioris aliquo literatore sesquibarbaro est, in versiculo Sereni

Noxia si penitus cholerum sævire venena perspicies,

vocem *cholerûm* secundo casu contractè pro *cholerarum*, vel Græca flexione cholerôn poni non intelligente; eodemq; typo formarunt *flera*, & *fler* ex eô, quod Græcis ὑστέρα est. *Crines* igitur sive *crunes fluminum* esse κρουνοὺς, & quomodo ex his emerserint idiotismo seculorum infimæ Latinitatis illi, videant nunc vel prorsus gramiosi. *Maussacus*, cum *not. ad Plut. de flum.* p. 210. istam Æthici ῥῆσιν laudasset, addit, *modus loquendi non vulgaris per transennam notandus*. Notandus Juventuti, ut devitet ceu noxiam in pratis sinceræ Latinitatis herbam; est enim è medio semi-Latinorum vulgo petitus, indignus qui vel per transennam inspiciatur, nisi cognitionis gratiâ & à curioso eruditionis seculorum incultiorum.

CAP. XIV.

Linguæ Slavonicæ commendatio: Ejus usus præterquam in Imperii negotiis, in vita communi, & ad historicos Slavicarum gentium Latinos Græcosve intelligendos. I. Meursi laus; itemq; error ejus & Joh. Lud. la Cerda quidam castigatus. Ζουπάνοι, Supani, Bani adpellantur à Slavicæ gentis hominibus magnates. Hesychius explicatus de Βάνναι contra Meursium. Syllaba Zu, su

quomodo

quomodo cum voce Pan coaluerit. Ζῦπα, ſupa, veſtis prolixior, Germanica notione ſchauba vel ſchuba. Bonfinius & Turocius rerum Hungaric. ſcriptores explicati de Tavernicis aulæ regiæ. Berna Boëmis idem quod ſteura. Tavernici, Camerarii. Decretum R. Stephani de Udvornicis explicatum: Ii ſunt aulici miniſteriales: Turocius correctus. Zonaras de Nemitzis expeditus: error in hiſce H. Wolfii & M. Freheri: multò alii à Nemetibus. Cluverius notatus in etymo vocis Bohem. Niemez-Slavi frequentes Conſtantinopoli & alibi Græciæ. Germanorum nomen ignotum Græculis ante annos ſexcentos; noti tamen ii ſub Nemitzorum.

EA harum literarum vaſtitas eſt, & amplitudo tanta Philologiæ, ut linguarum (hanc enim partem ſolùm delibabo nunc) tàm deſitarum, quàm hodieque uſitatarum omnium, etiam barbararum cognitio quædam requiratur in eo, qui autorum omne genus percurrere, obſcura in iiſdem explicare, & ſolidam ſcientiam inde comparare ſibi voluerit. Idque maximè uſu venit in Hiſtoricis proximorum ſeculorum, in quibus hærebunt turpiterve labentur, qui gentis, cujus res ſive Græcè ſive Latinè deſcriptas legunt, linguam planè ignorant, etſi Græcæ Latinæque ſcientiſſimi. De hominibus cætera doctiſſimis Italis Galliſque probare poſſem in rebus Germanorum ob unicam linguæ ignorantiam pudendo modo erraviſſe, ſi id nunc agerem; ſed vineta noſtra cædenda ſunt. Slavicam, ſeu Slavonicam linguam, gentis Sarmaticæ Vinedorum, quæ in Germania tranſmiſſo Viſtula & Danubio è Scythia in Illyrico Dalmatiaque latè habitavit olim hodieque plures ejus provincias inſidet, malo more ceu ruſticam impexam ſordidamque & indignam homine liberali δοκησίσοφοι & polituli nonnulli derident; contrà pro Jovis cerebro habent ſi quid transalpinum Italicum Gallicumq; inter æquales tinnire nôrint; Is neglectus quantum inſcitiæ & tenebrarum in rebus vicini & Aquilas eaſdem nobiſcum venerantis populi Germanis objiciat, ſero nimis & cum deplorare ſolùm poſſunt ſentiunt. Imperator *multarum linguarum & literarum peritiſſimus* CAROLUS IV. Electorum filios hæredes & ſucceſſores in Latina, Italica, Slavonica, quæ & Liburnica, *Phil. Bergom. Chron. ad a. 1362.* linguis inſtrui, *quod in iis plus ardua ipſius Imperii negotia*

gotia ventilentur, lege Curiata in Comitiis Metensibus an. 1356. jussit; Quò graviùs delinquere deprehenduntur è vulgo eruditorũ Germani, qui utilem sibi futuram imò necessariam maximè & quà gentes in Europâ & Asia quàmplurimæ utuntur hodieque, linguam despiciunt. Est sanè etiam in ea, etsi populari, non vulgaris eruditio; Id verô nunc ostendemus.

J. Meursius, quo Græcantiorem, ut Apulejanô hôc utar, non vidimus, Græciæ vindicandæ in Belgiô natus, *Gloß. Græco-b. p.* 224. *Ζουπάνον, Suppanum*, quem Serviorum magistratum esse è *Wilh. Tyrio l. 20. de bello sacro* c. 4. constet, exponit *præfectum vestiarii principis*: quòd Ζȣπα apud Achmetem in Onirocrit. c. 228. sit vestimenti genus, quod reliquis superinjiciebatur, velut penula aut chlamys. Servii autem usurpent vocem pro quavis veste. Hunc de Ζȣ̃πα sequitur *J. Lud. la Cerda Adversar. sacr.* c. 121. n. 51. *Suppanos* autem interpretatur, *qui supra induebantur, q. d. chlamydatos*. Nolo jocari in rem maximè ridiculam, à vestis genere, quo uteretur, magistratum aliquem vocari, & Servios, Slavorum genus, à vestis nomine Germanico suis principibus mutuari adpellationem; In juventutem enim, cujus bono hæc scribimus, ista vertunt, quæ falsa sic imbibit videntibus & seriò plorantibus nobis. Suppani, Ζούπανοι idiomate Slavonum Pany / Panowe / à Bohemis, Polonis, Croatis & Slavorum prosapiæ reliquis adpellantur Proceres, Barones, Domini, quorum in istis terris tanta autoritas est, ut quin potestatem vitæ & necis in servilem turbam impunè exerceant parùm admodum absit; adeò duriter eosdem habent; inde vulgari contumelia subditos suos cujusvis ordinis Klapy / Klapowe / q. d. Sclavos, Schiavi, Σκλάβους, mancipia, & cum summè indignantur, Klapowsky Dusy / *serviles animas* agnominant. *Godfr. monachus S. Pantal. apud Colon. annalibus ed. à Frehero t. 1. scriptor. rer. Germ. sub annô. 1212. Imperator Regnum Boëmiæ abjudicatum Odoacro regi per sententiam Principum filio ejus præsentibus Supanis & pluribus nobilib. terræ cum sex vexillis adsignat. Chron. Australe ibid. sub ao. 1285. Zabisch quidam Supanus Boëmiæ solenniter celebravit nuptias cum Cunegunde relicta Domini Ottocari*: & sub ao. 1290: *Zabisius Supanus quidam nobilis & potens Boëmus. Wilh. Tyrius l. 20. c. 4. de Serviis: Magistratus habent, quos Suppanos vocant & Domino Imperatori aliquando serviunt.* Ἀρχιζουπάνον apud eosdem

 Servios

Servios quendam *Nicetas in Manuele Comneno l. 2.* & Τὸν τῶν Σερβῶν Ζουπάνον *in Isacio Angelo l. 3.* commemorat: & *Bancabanus*, al. *Bankbanus*, Italis *Bancapa*, nobili apud Ungaros genere, quem Andreas rex dictus Hierosolymitanus vulgò bello sacro imperator delectus a. 1212. in Syriam cum exercitu abiens suum in Ungariæ regno vicarium constituit, quo de *Bonfin. dec. 2. l. 7. Thvvrocz Chron. Ung. P. 2. c 7. Ritius l. 2. de reg. Ung* sive prima sive ultimis syllabis ejusmodi Pana/Banum seu Optimatem nobis insinuat; itemq; ista vulgi nostratis, etsi παρέλκουσα alterutro, locutio, grosse Banerherren. Hinc *Hesychium* exponere posse videor in hisce: Βάννας· βασιλεὺς παρὰ Ιταλιώταις. Ὁ μέγιστος ἄρχων. Vox *Bannas* rectè pro Latina non agnoscitur *à Meursio* l. d. p. 86. At neque hoc voluit *Hesychius*; per Italiotas enim vicinos Italis Illyricos, Slavones, Croatas, quorum idiomatis ea vox est, intelligit: alterumq; interpretamentum cum nostrate vulgari prorsus idem est. A Ζουπάνοις est Ζουπανία apud *Constant. porphyrog de admin. Imp.* Dominatus, Potentatus, Præfectura, territorium ejusmodi magnatis jurisdictioni subjectū. De syllaba *Zou*, *Su*, quæ non est in Slavonico Pan/ habendum, a Græculis & Semi-Latinis esse adsutam voculæ barbaræ, & horum imperitiâ coaluisse pronomen Czo / *quid* cum ipsô nomine. Cum enim audirent isti Slavos vocantibus dominis, quibus ad nutum quemvis adesse, quovis blandimento linguæ adulari & ἠδυλογεῖν oporteret, respondere Czo Pane/ *quid Domine*, quod æquivalet τῷ Czo chjeß Pane/ *quid vis Domine mi?* non intelligentes vim pronominis interrogativi, id cum nomine vero coire fecerunt; quod & nobis cum linguarum exoticarum lexes repræsentamus & nostro idiomate efferimus frequenter accidit. Belgarum idiotismus iste quidam est præpositiones cum articulis nominibus copulare; hinc ipsorum *Vander Mylij*. Ζοῦπα verò apud Græcos recentiores. & *supa* vestis est, quam *schaubam* adpellamus; hominem totum ambiisse & involvisse, ac fuisse pro corporis modô longam, similemque istis pallis, quas vel dormitum ituri superinjicimus, vel contra frigus gestamus, vel cum languemus, alias dictis *tabbardis*: *Joh. de Leidis Chron. Holl. l. 32. c. 11. Ostendit eis nauta tres bonos foderatos tabbardos ex Æneæ Silvij hist. Boëm. c. 70.* narratione de infirmitate R. Ladislai colligitur; *Sederat*, inquit, *Rex in judicio, neq; de suo more indutus prodierat, lineatantum indumenta susceperat; & desuper Persicum habitum, quem vocant schubam.* Anton.

Anton. Bonfinius Asculo in Apulia oriundus jussu Matthiæ Corvini R. Hungariæ res gentis à primordiis ejus in Europa stilo prosecutꝰ est, & CL. V. Johan. Sambuci vigiliis in publicū exiit. In ejus historiæ Dec. 2. l. 9. refert, quod post mortem Andreæ III. Regis Veneti dicti procerū nonnulli à Pontif. Rom. inducti Carolum, Caroli Martelli regis Siciliæ & Neapoleôs filium, in regem elegerint, alii refragantes, & ex his Dominicꝰ *magister Tavernicorum* quondam Regis Andreæ, quem *Turocius Chron. p. 2. c. 84. Thavarnicorum m.* vocat, Venceslaū regē Boëmiæ. Cum magistrū audit lector de officio domus regiæ sive Palatino statim percipit, non item de *Tavernicis*, etsi Latinæ linguæ juxta cum Varrone Læliove doctissimus. Subsidium igitur unicum in lingua gentis. *Bernam* adpellant Bohemi tàm canonem arcæ regiæ de quibuscunque rebus debitum, quàm locum excipiendis & discutiendis rationibus, pecuniæque publicæ è vestigalibus & quibusque tributis destinatum. Autor *Chron. Aulæ regiæ*, ejus monasterii ad ripam Multavæ monachus, cap. 27: *Intereà verò Rex* (Johannes) *exercitum congregat, & ad bella, si necesse fuerit, se coaptat, generalem steuram, quæ* Berna *dicitur, ab omnibus recipit; & super hoc exactiones claustralibus & civitatibus imponit gravissimas.* Huic certi rationales, arcarii, procuratores, tabularii & numerarii deputati sunt, qui istas pecunias tractant, adpellati *Bernici*, & his præfecti unus alterque ex optimatibus ceu magistri. Instar horum in Imp. Rom. olim Quæstores fuêre, iique urbani & provinciales, qui redituum populi Rom. acceptarum & expensarum publicarum curam habuêre: in Orient. Comites sacrarum largitionum, cum summarum rationalibus, exceptoribus, Epistolaribus, & reliquo officio suo. Ad istos *Bernicos* si *Thavernicos Turocii* & Bonfinii referre liceret, non esset ut de hisce ultrà quæreremus; sed rem dubiam paulò reddit alius rerum Hungar. scriptor, seculi ab hoc quarti, *M. Rogerius*, qui *in enarrat. destructionis Hung. per Tartaros factæ c. 10.* Thavernicum, eundem & Camerarium dici tradit. Unde de officiū Palatini genere certi sumus, de etymo non ampliùs laboraturi: eritque, hoc stante, *domus tavernicalis*, quam *Turocius Chron. R. Sigism. c. 67.* nominat, ipsum cubiculum Regis, in quo res ejus privatæ & patrimonium; *magister* verò *Tavernicorum*, Comes rerum privatarum, seu ærarii privati, quod & fiscus, inter illustres dignitates ferè primâ, ut adparet è decreto Regis Matthiæ,

an.1486. cui post Palatinum Hungariæ, & Judicem Curiæ inter officiales aulæ regiæ primus subscripsit *Tavernicorum regiorum magister.*

In Decretô R. Hungariæ Stephani cap. 55. est *de furtô Uduornicorum: Si quis illorum, qui vulgò Udvvornyck vocantur, furtum commiserit lege liberorum dijudicetur. Udvvornicos* interpretor Palatinos, curiales, basilicos, & asseclas aulæ, omnesque illos qui quovis modo ad aulam, villam, comitatum & familiam Principis pertinent. Dwour enim aulam, villam, significat Slavicis populis: Inde typo Slavonicæ linguæ Dwournick / curialis, ministerialis Palatinus, aulicus. W & w vel we præpositionum vim habent; illa quidem *apud,* hæc *in loco* significans; unde utramvis substantivo Dwour præfixam esse velis, emergit data interpretatio. Vocabulum hoc ob peregrinitatem corrupêre sive editores sive typographi Germani, apud *Turocium* P. 3. c. 50. ubi sic legimus: *Hujus* (Ludov. R.) *tempore multi ex Oduranicis & aliis conditionariis curiæ ad diversas servitutes adstricti sunt exempti & in cœtum regni nobilium aggregati:* metathesi τοῦ o & ejectione *a* exeunt, *Duornici* quorum conditio quæ fuerit vel ex hoc loco evadit liquidissimum.

Zonaras t. 3. annal. f. 233. ubi agit de irruptione Comnenorum in Urbem, qua factum est ut Nicephorus Botoniates abjectis Imperialibus insignibus in monasterium rasâ comâ & habitu monastico assumto secesserit, scribit fuisse *παρά τινα πύργον πρὸς τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, ἣ Χαρσίου καλεῖται, φυλάσσοντας Νεμέτζους: ἔθνος δὲ οἱ Νέμετζοι Κελτικόν.* & in rebus Romani Diogenis Imp. f. 229. *τισὶ τῶν Νεμίτζων* severius ob facinora multatis, totam legionem defecturam fuisse scribit. Interpres *H. Wolffius* Nemezos gentem Gallicam hîc adpellat, & Nemetes fortè significari opinatur: Malè utrumque. Neque enim τὸ Κελτικὸν *Zonaræ* solos Gallos, neque Νέμετζοι solos Nemetes, unius Spirensis pagi habitatorem populum designant. Multò pejus ex hoc locô *M. Freberus* colligit, Nemetum nomen à Polonis & Bohemis, quibus Niemechi sint Teutones, omnibus in universum Germaniæ populis impositum fuisse, P. 2. *Origin. Palat. c. 15.* Neque enim levis allusio τῶν *Nemetzi* & *Nemetes* fecerit ut utrique diversissimi haberi debeant pro iisdem; multò minus vocabula distinctarum maximè linguarum sub unam referenda, nec speciali appellatione genus includendum: quæ simul hîc peccavit omnia *Freberus.* Nemo de istô creperô ritè constituet,

ſtituet, niſi è linguâ Slavonum: Hi Germanos adpellant Niemtzy: Germanus his eſt Niemetz: Ungaris Niemet: eaque nomina in Græciam ipſi Slavi vicini attulêrunt. Rationem adpellationis, quam viri docti reddunt, Germanos ideò Niemtzy à Slavis adpellatos, quod linguam Slavicam non intelligerent, & loqui neſcirent; Niemy enim ſignificare mutum; *Cluv. l. 2. Germ. ant.* c. 12. falſam eſſe vel inde elucet, quod hoc ipſo vocabulo etiam Italos, Hiſpanos, alioſque populos omnes, qui non eſſent è Slavicô genere, ignaros linguæ, nominaſſent; quod tamen ſecus eſt. Italos enim Wlaſſy vocant: Italum ſingulariter, Wlacha: Wlach, caſu primô efferunt; diverſis etiam reliquos adpellant nominibus. Deinde cum vox Niemetz in lingua Slavorum primitiva ſit, nonne qui ea priorem, è qua formata ſit quærit, diligenter nugari conſpicitur? Patienter igitur ignoremus, quod non niſi è linguæ intimis antiquitatibus, ſed quæ nullæ ad nos pervenerunt incuria & *ἀμυσία* majorum, ſciri poſſet, ratio nim. primitivi. Zonaram autem ex idiotiſmo Slavonico planè percipimus nunc; hoc ſaltem verè ſcriptum nollemus, Nemetzos, majores noſtros, deſertores Imperatoris, cui militabant, fidem violaſſe & Comnenis hoſtibus urbem prodidiſſe. Non immeritò paulò curioſior quis quærat, quî factum ut *Zonaras* adpellatione Slavonica nominarit Germanos, cum hoc eorum nomen, quo apud alias gentes omnes vocarentur, non eſſet ignotum Græcis: an è Slavorum, qui Germanis id facinus imputabant, relatione ἱςορεῖ & σκλαβινιςὶ nominat, quos poterat Græcè genuinô Γερμανὺς? Patet hinc Slavicarum nationum homines Conſtantinopoli fuiſſe tum, ante annos ſexcentos, frequentiſſimos & multò Germanis plures non tantùm quia viciniores, ſed quod idiomatis eorum nomina Græcis tàm fuerint præ Germanorum dialectô familiaria: cenſiti etiam fuêre hi cum illis pœnè iidem, quia cum militatum in Romaniam venirent, mixti & unà cum Slavis Germanicarum provinciarum homines ſub Ducibus Slavis & Germanis adducebantur, maximè regibus Ungariæ Auſtriam cum annexis feudatariam tenentibus: & quia pòſt adquiſita Imperio Auſtria unum ſuperiorem Imperatorem Occidentis ſeu Latinum, uti Græculi indigitabant, agnoſcebant utrique. An quos Slavi Νεμέτζους adpellabant, Germanicam nationem eſſe neſcivit Græculus? Hoc autem valdè veroſimile eſt: Nam nec nomen

G 3 *Germa-*

Germani, cum patriam indicat, intellexit. Cum enim ob duorum ministrorum seu Ducum potius, quorum consiliis plurimùm utebatur & quibus maximè fidebat, hominum peregrinorum, βαρβαριζόντων τὴν φωνὴν, μηδ' ὀρθορρημονούντων καὶ σκυθογλώσσους λαλιὰς δυσφράστως λαλαγούντων, uti *Const. Manasses* agens de re eadem linguam Germanicam criminatur, audaciam & arrogantiam Imperatorem invisum suis esse factum scripsisset, eorum alterum Βορίλαν, alterum Γερμανὸν nomine fuisse addit, habens communi popularium tum suorum errore pro nomine hominis proprio, quod erat gentis in istô viro. Fuit enim Armo sive Arimo quidam ex Alemannia vir nobilis & Imperatori ob experientiam in arte bellica carus, cui etiam propterea defensionem portarum & mœniorum urbis commendarat: teste *Naucl. gener. 37.* sed eum Alexii *aureæ hastæ* expugnaverunt.

Seradium arx est Turcarum lingua, inquit *J. Rosinus adpend. Chr. Turc. sub an. 1574.* Cave credas homini summa temeritate in literis, qui quæ minimùm intelligit docere alios præsumit. Hrad/Grad/Grod/eadē vocula Slavica est, bohemis, Polonis, Ungaris, Vandalis, castrum, arcem, fortalitium, burgum significans. Inde Wilyhrad q d. Album-castrum, opidum nobilissimum ad Savi & Danubii confluentes, caput Rasciæ seu Serviæ, vulgò Alba Græca; παραλαλίζοντες scriptores nostri *Belgradum* efferunt Wissyhrad/ i. e. castrum excelsum, burgus altus, arx novæ Pragæ ruinis suis etiamnum imminens & vasta mole è scopulo præterlabentem Wltavvam despectans. In simplice metathesin commisère sive ipsi Vandali, sive Germani, Gard efferentes; Inde Stary-gard/ Stargardia, h. e. antiqua urbs; Nowy-gard/ Novogardia, novum oppidum, Pomeraniæ attributa. Deminutivæ formæ est Hradecz/ Hradecium, Gradecium, & excisâ litera Græcium, Grätz/ nostratibus, & Italorum Gradisca; q. d. minus castrum, castellum, oppidulum. Hinc nomen familiæ per Carniolam quondam nobili Dominorum à Biligratz, h. e. à castello albo denominatorum, quos *Lazius comm. Reip. Rom. l. 12. s. 5. c. 2.* à nescio quibus Bilbilis, quam iis locis, itinere Aquileja Sisciam comminiscitur, ruinis deducit.

Nicephorus Gregoras l. 9. ἱστορ. Ρωμ. aliquoties nominat τὴν τῆς Σερβίας κράλην: sic & *Georg. Logotheta in Chron Constantinop.* Interpres hujus *Theod. Dousa*, itemque illius *anonymus*, nomen proprium esse existimavit.

mavit. Est autem revera Slavonicum Kral/ quod *regem* significat: & æquipollet adpellationi Bani vel Suppani, regulorum seu axiomaticorum per provincias Slavicarum gentium nomini.

Ista quæ in hoc caput constipavimus frustrà tentaverint linguarum capitalium, quæ putantur vulgò, quantumvis doctissimi, explicare; honos autem suus esto linguæ, quæ ad ea ne nesciremus adminiculo nobis fuit. Eadem enim voluptate perfundunt animos harum literarum orgiis initiatorum ista Slavonica, etsi gentis semibarbaræ & ignobilis scilicet nobis, fortissimæ interim & virtutibus aliis maximis quarumvis illustrium æmulæ, dum bonos autores interpretantur & ad eruditionem comparandam aliquod momentum adferunt, quâ vel exquisitissimæ è quibusvis Latinè Græcéve scriptorum monumentis acceptæ subtilitates.

CAP. XV.

Mendæ in Clementis Alexand. Stromatum versione Latina, autoris Gent. Herveti, purgatiuncula. Casauboni & Meursi sententiæ in explicando Athenæo circa κυνοφόντιν ἑορτὴν partim adjutæ, partim confutatæ, & ostensæ ejus origines. Ἑορτὴ κυνοφόντις descriptio festi apud Argivos, cujus verum nomen Ἀρνὶς; erat sacrum Lino, qui inter agnos educatus. Rhea, Diana, Hecate, Lucina θεαὶ κυνοσφαγεῖς: Gv. Canteri alucinatio in vertendo Lycophrone. Canes adhibiti in lustrationes. J. Rosini ineptiæ in antiq. Rom. digerendis & notandis. Scaligeri dormitatio circà περισκυλακισμὸν, qui cum canariô sacrificiô non debuit confundi: Ejus ritus: differentia à κυνοθυσίᾳ: itemque hujus à κυνοφονίᾳ, quæ Argivorum solorum propria, fortè etiam semel tantùm facta, *certò memorato die festo.*

Ἄλλοι κάμον, ἄλλοι δ' ὤνατο: ab ultima antiquitate proverbium est. *Diocletianus*, cum Aurelianus, cum Tacitus, cum Probus, cum Carus imperium accepisset, Druidis dicto, eum Imperatorem fore cum aprum occiderit, diffidens & querulus; *Ego*, ajebat, *semper apros occido, sed alter semper vescitur pulpamento*: Id verò ferè nullibi frequentiùs, quàm in literis evenit, ut quæ alius labo-

laborum & industriæ monumenta statuisset ac in oculis hominum, ignavus quispiam, impudens interim, arrogans & famæ inhians larus subducta in se transferret & obscuraret autorem: Plagiorum nec modus nec finis fuit. Græcorum *ἐνδιήφορον εἰς κλοπὴν κτ̀ τοὺς λόγους τε καὶ τὰ δόγματα*, *& in orationibus & in dogmatibus*, ita interpres vetus *Gent. Hervetus*: ὁ θαυμάσιος *Heinsius* emendare neglexit, relicturus scil. nobis ut faceremus, *tam in verbis quàm in rebus*, ὁ στρωματεὺς *Clemens l. 6.* διέλεγξε καὶ κτ̀ φώρους ἐποίησε toti orbi. Nostrates scriptores musteos de eodem convincere nullius esset negotii, quàm sedulò arent alienis vitulis, ducantque interdum benè longos exscriptionum sulcos, tantùm ut suas compleant paginas & immanes Commentariorum struices adornent. Ei verò culpæ me non esse obnoxium, ubique horum librorum, & hîc ubi magnorum virorum, & per quos profecisse agnosco lubens, *Casauboni* & *J. Meursi* sententias de ἑορτῇ Κυνοφόντῃ apud Argivos solenni propono, elucebit. Istis nimirum suus inter doctas commentationes locus erit, & suorum autorum manebunt; sed cum partim imperfectæ, partim etiam falsæ sint, illis quidem addere nostra non intempestivum, has vero confutare etiam necessarium est. Purpuram istam clavus qui à nobis intexetur novus illustriorem reddet; spongia quam adpendemus inducet falsa. Totum hujus capitis drama in *Athenæo* est; adponam igitur integram ex ejus l. 3. Ulpiani ad Cynulcum, quos colloquentes inducit, φησιν; μὴ βαΰζε, ὦ ἑταῖρε, μηδὲ ἀγριαίνε, τὴν κυνικὴν προβαλλόμενος λύσσαν, τῶν ὑπὸ κύνα νῦν ἡμερῶν δέον αἰκάλλειν μᾶλλον καὶ προσσαίνειν τοὺς συνδείπνοις, μὴ καὶ ἵνα Κυνοφόντιν ἑορτὴν ποιησώμεθα, αἰτὶ τῆς παρ' Ἀργείοις ἐπιτελουμένης: Id est, verbis nostris, *Ne latratu, amice, neq; efferator caninam præ te ferens rabiem, canicularibus hîs diebus adblandiri magis convivis oportet, ne & nos canicidum quoddam festum agamus,* si à verbis ad verbera veniamus, *pro eo quod apud Argivos celebratum fuit.* Ludit Ulpianus in Cynulci Cynici professione, qui fervore disputationis inductus excanduerat, nomen & sectam, monetque non dandas esse convivis turbas latratu seu rixa, quòd iis canicularium tempore magis adblandiri, ut canibus solemus cum ad nos vocamus, & adulari, ut canes gannitu & caudæ motitatione consuevêre, conveniat &c. Omnia à canibus petita & dicta de canibus salsam mordacemq; in Cynicum orationem faciunt jucundiorem &

rem & lepidam magis. *Interpres Dalechamp.* & *Meursius* de festis Græciæ p. 183. nomen festi apud Argivos solennis hinc eruêre; Κυνοφόντιν vocant: *Casaub. anim. c. 20.* Κυνοφόντια. Hîc nobis qui hactenus cum viris sensimus in alia omnia abeundum est; Veritas enim sic jubet. Ulpianus Athenæanus à rixis abstinere vult Cynulcum, ne & inter ipsos κυνοφόντις ἑορτὴ, *festum canicidum*, tandem agatur, uti apud *Argivos*: ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος, quod sermoni suo aptari posse videbatur, festum Argivorum circumscribit, omisso ejus quod ad rem non facere putaret nomine. Expungenda igitur est albo festorum Græciæ Κυνοφόντις, quo nomine nullum apud Græcos fuit; fuit κυνοφόντις ἑορτὴ festum quo canes occiderant Argivi, sed non hoc nomine: verum dabimus in loco. Canicularibus celebrari consuevisse κυνοφόντιν è sermone Ulpiani, qui canicularibus ista loqui fingitur ab Athenæo, pravè accepto est: Dianæ placandæ institutum fuisse, quod *Casaubonus* præterea ἱστορεῖ, valdè id quidem videtur probabile; Rheæ enim & Hecatæ, quæ cum Diana τριχθώμῳ, triformi, trivida eadem, canes immolabant, teste *Sophrone in mimis* & *Lycophr. in Alex.* qui κυνοσφαγῆ Θεὰν adpellat, i. e. Deam cui canes mactarentur: *Gv. Canterus* interpretatur *canivoram* voce ἀπὸ τοῦ φάγειν perperàm derivata, quæ formata ἀπὸ τοῦ σφάττεσθαι; etiam Argivi Lucinæ; at hoc sacrificium de κυνοφόντιδ eorum ἑορτῇ intelligi, eòque trahi non debere indubitanter liquidò demonstrabimus. Argivi enim immissam ab irato Apolline, ob cædem Psamathes & Linum suum è Psamathe filium à canibus gregis laniatum, pestem averti posse, si cæsos placarent, oraculo moniti, non solùm fæminas & virgines ad Linum deplorandum miserunt, sed & sacrificium eidem & festum diem Ἀρνίδα dictum, mensem etiã Ἀρνεῖον, quod inter agnos educatus esset Linus, vocantes, instituêre mactaruntq; eo die quotquot uspiam reperire poterant canes: Ita *Conon narr. hist. 19. apud Phot. C. 186.* quæ alibi non reperias vera τῆς κυνοφόντιος ἑορτῆς ἱστορήματα. More aliorum Græcorum fecêre Argivi quod scelus expiaturi lustrandæ urbi canes adhibebant; καὶ γὰρ Ἕλληνες ἐν τε τοῖς καθαρσίοις σκύλακας ἐκφέρουσι, *Plut. in Rom. & Problem. Rom. 68* τῷ δ' κυνὶ πάντες, ὡς ἔπος εἰπεῖν, Ἕλληνες ἐχρῶντο σφαγίῳ πρὸς τὰς καθαρμούς. Simulacrũ ejus est in Lupercalibus Romanorum, mense Februario, & in Robigalibus sacrificio canum rutilarum ad caniculæ sidus placandum

H pro

pro frugibus actis mense Aprili; *Rosinus* enim, qui l. 4. *Antiq. Rom. c. 10.* refert in Julium, rusticorum nostratium calendaria inspexit solùm, quibus eo mense canicula exoritur; an dememinerat quod c. 7. è *Plin. l. 18. c. 29.* scripserat? Iste homo in quodvis opus condemnandus potius fuit, quàm ad Romanas antiquitates digerendas admittendus: adeò nihil sani ubique ferè docet, nisi cum autores integros describit & nihil de suo inculcat: quamprimùm autem vel tantùm excerpta dat vel è suo penu aliquid, nugas blatit & meras imperitias. Id canarium sacrificium Græcè dici περισκυλακισμὸν, quod ait *Scal. conject. ad Varr. p. 118.* inter δικαίως ἀπεψηφισμένα habeatur. Περισκυλακισμὸς enim genus lustrationis magicæ est, Græcis sic dictum & usitatum, quò qui uterentur eos, qu[...]randi purgandive essent, catulis circumtingebant, circum adplic[...]ant catulos vel circum lustrandos cursitando gestabant; Ita enim *Plut.* l. d. de Græcis: Καὶ τῇ Ἑκάτῃ σκυλάκια μετὰ τῶν ἄλλων καθαρσίων ἐκφέρουσι, καὶ περιμάττουσι σκυλακίοις τοὺς ἁγνισμοῦ δεομένους. Περισκυλακισμὸν τὸ τοιοῦτον γένος τοῦ καθαρμοῦ καλοῦντες: quod an Romani καθαρταὶ καὶ ἀπομαγμάτων ἱερεῖς consueverint similiter, in aperto non est: apertissimum autem diversum quid esse à κυνοκτασία religionis ergò peracta solennibus feriis communi scito institutis. *Eruditi cum errant errant errores eruditos*: *Plutarchus* fugitivis oculis & à majoribus intento inspectus, quòd de Lupercalibus agens, in quibus sacrificarentur canes, mentionem simul, sed παρενθέτως, ob materiæ adfinitatem, faceret καθαρμοῦ τῶν ἁγνισμοῦ δεομένων, *lustrationis eorum qui expiatione indigerent*, quæ fiebat τῷ σκυλακίοις περιμάττειν αὐτοὺς, non mactatione canū, Ill. Scaligerū induxit, ut diversa haberet pro eodem, eodē nomine περισκυλακισμοῦ *circumcatulationis* utrumq; circumscribens. Quod verò Eilethyiæ seu Lucinæ Argis cane sacrificarunt ob partus facilitatem, suis uxoribus obtinendā, quod tradit *Socrates* ἱστορικὸς περιήγησιν Ἄργους γεγραφὼς *Laertio* laudatus, & refertur à *Plut. 52. Qu. Rom.* est ἀπροσδιόνυσον & Casauboni ἀπαραβλεψίαν non excusat. Hęc enim religio cujusq; pro uxore gravida mariti & privata ideò erat, sine festivis per urbem ritibus, & uno singulari cane fiebat; κυνοφόντις autem ἑορτὴ, quam Ulpianus indicat & suo instituto adplicat publicè indicta fuit, & sacrificium tale, quo canes in urbe ἀπαξάπαντας εἰς ἱλασμὸν jugulabant, non Dianæ, sed Psamathæ amatæ Apollinis & Lino

filio;

filio; Et cum sacrificium canarium etiam aliis præter Argivos populis, Lacedæmoniis, Sabæis, Caribus, ne dicam de Romanis, familiare fuerit; Ulpianus autem τῆς παρ' Ἀργείων ἐπιτελουμένης ἑορτῆς κυνοφόντιδος meminerit tantùm, adparet, aliquid quod in ista peculiare erat spectasse, nimirum κυνοφονίαν festivam & generalitate notabilem, non Lucinæ colendæ κυνοθυσίαν. Quin & narratio Cononis, quæ est, ne sic quidem, postquam canicidio ceu ἱερῷ λωφηΐῳ, sacro pacali, perlitassent Argivi, remisisse luem, sed tum demum cum rex Crotopus autor cædis Psamathes urbem κτ' χρησμὸν reliquisset & aliam in Megaride conditam habitaret ipse, hoc innuere videtur, semel tantùm universalem κυνοφονίαν Argis contigisse, & in anniversarium Argivorum sacrum non abiisse: quod ipsum, ut adeò rara, imò nulla præter hanc unicam mentio ejus sit apud scriptores, fecisse videri poterat. Hæc si cui videantur scrupulosiora, is cogitet, veritatem non in superficie rebus inhærere, sed latere ἐν βυθῷ non nisi contentione & protelô exantlandam; discatque simul, nihil æquè imponere mortalium animis quàm *similitudinem* in rebus, & *respectum* in nobis *ad pauca*, ut Philosophus docuerat; id quod summorum virorum, quos laudavi, exemplis abundè claret.

CAP. XVI.

De canibus singularia. In Homerô reprehensa. Argus & Capparus canum nomina. Scaliger Pater & I. Lipsius φιλόκυνες. De rabie canum seu λύττα tractatum: refertur ad cynanchen, ab aliis inter deliria. Plinius emendatus. Glossarium Isid. purgatum & expositum de caniculario; in ejus etymo error Matth. Martini. Canicularium dictum est medium æstatu vel hyemis à catulitionibus, quæ iis anni partibus frequentes. Coitus cervorum. Φωλεία ursorum: scarabæorum species κηλολένθη. Laus Bernh. Bertrami JC. Ejus de calliculario sententia. Plinius Valerianus Medicus illustratus; quid aratrafrangis ostensum CL. Barthio, qui ignorare fatebatur: est canicularia, h. e. κρότων, ricinus, musca canina: Pandectis M. Silvatici brevitate obscuris explicatiuncula.

ITa doctæ Ulpiani facetiæ à canibus petitæ nos, qui naturali affectione φιλόκυνες sumus, delectaverunt, ut à canibus individuis hominum comitibus, adparitoribus, defensoribus nondum abire possimus. Sedulò militant concupiscentiis nostris, eòque diligi merentur tàm Corsi illi feroces & robusti quos ad taurorum, ursorum, aprorum, venationes alunt & Britanni Dogæ, quàm villatici janitores, familiares illi anteambulones, cubicularii, calathinæ Melitææ, deliciæ heroinarum. Docti sanæque eruditionis viri multa in Homero notavêrunt opidò quàm inepta, puerilia, futilia circà res & numeros; ut *Xanthi aquas uri igne: Jovem fulgurare ubi ningit; socios Ulyßis interficere boves Solis & devorare; at id hunc, ὃς πάντ᾽ ἐφορᾷ, non rescíscere nisi per nuncium: Martem gemere atq; adeò vociferari: Achillem flere non sine causa maxima, quod muscæ lingant vulnera Patrocli;* hoc verò incivile prorsus & ignavum cumulum culparum censoria miltô dignarum auxisset si canis Ulyssis, qui per viginti annos heri adsecla fuerat, hoc enim ætatis anno mortuum esse scripsit ex eo *Arist. 6. hist. anim. 20.* nomen, quod *Argo* ipsi fuit, *Sext. Empeir. l. 1. Pyrrh. hypotyp. c. 10:* omisisset commemorare; Tàm enim dignus est hic mausoleo cum elogio, quàm ille Athenis fani Æsculapii φρουρὸς κύων Capparus, qui similiter non obiit ἀνώνυμος, *Plut. l. de animal. comparat.* De Platone verò, quid sentiemus, qui hujus bestiæ simillimos esse cupit suæ REIP. conservatores, sumto à barbaris in Æthiopiâ Ptoœmbaris, qui ipsum canem regis vice sibi dominari voluere, motu ejus imperia & quæ sint placita augurantes, *Plin. l. 6. c. 30.* documento; cum fidem in ejus adsiduitate, constantiam in pervicacia, vigilantiam in custodia, fortitudinem in propugnatione & præliis pro dominis sciret repræsentari? Duos summos exacto nuper seculo viros *Jul. Cæs. Scaligerum*, quo nemo hominum hujus animalis amantior, & *J. Lipsium*, qui mirificè in hoc genus adfectus fuit, non puduit dilectos canes suos immortalibus scriptis, quæ totus orbis meritò admiratur, sapientior evolvit & frequentat, nominare, & raram doctrinam suam etiam isthac parte prodere: Nos aliô genere adfectum nostrum testabimur non canes ita, sed bonas de canibus literas & harum cupidam Juventutem demerituri. Mite φιλοδέσποτον & socium hominis animal canem in rabiem agi ob humorum in ipso corruptionem, qua veneni naturam indue-

induerint, ejusque tantam vim esse, ut quicquid rabidus admorserit, imò quicquid saliva quæ ipsi tum copiosa adeò est ut largè ore profluat limosum virus, conspurcaverit, in eandem adfectionem incidat ex *Aristotele & Galenó* constituêrunt Medicorum filii: *Fracast. l. 2. de morb. contag. c. 10. P. Salius l. de affect. partic. c. 19. I. B. Codronch. l. de hydrophobia.* Is morbus canum adpellatur Λύττα; & qui eo tentantur Λυττῶντες, Attica dialecto; aliàs λυσσῶντες, unde λύσσα: & κυνόλυσσοι, quibus similis adfectio cum longè gravissimo symptomate, pavore aquæ, qui tantus est ut ægri cum siti intensissima non solùm omnia liquida abhorreant, sed & ad conspectum ejus, ad sonitum decurrentis animo valdè turbentur & exacerbentur, & inde denominari morbum ὑδροφοβίαν contigerit, à cane communicata est: & ἄλυσσον, *Gal. 2. de antid. c. 11. Diosc. l 3. c. 105.* alyssum *Plin. 24. c. 11.* herba substantiæ totius proprietate rabientibus proficua: κυνὸς λύσσα, adfectus ipse in homine, à *Diosc.* l. d. adpellatur, quem de aliorum animalium luporum, felium, vulpium rabie dubitasse, vel ignorasse eam præterquam canibus etiam aliis accidere, cum tamen de lupis è *Theocrito* nosse potuerit, hinc colligitur: de suibus, bobus, camelis, equis, è veterinariæ & geoponicôn scriptoribus idem constat. Ad symptomata sensuum internorum & ex his Imaginatricis & Ratiocinatricis læsiones, quas communi nomine Deliria vocamus, retulêre hunc morbum præceptores nostri, viri quibus omnia debere fatemur præstantissimi; sed cum experientia hominum æquè gravissimorum, à rabido cane morsos mente ὑγιαίνοντας καὶ μόνον περὶ τὰ λοίσθια ὄντας constitisse, in medio sit, *V. Salius l. de aff. partic. c. 19* cui & nostram addere possumus, J. ab E. in L. ita adfectum sine ulla ferè alia, quàm de catarrhis fauces sensu coarctationis molestantibus & impedientibus deglutitionem liquidarum etiam sorbitionum & metu strangulationis subitaneæ, querela animo ad extremum usque halitum sanum obambulasse, ad anginam, ejusque speciem κυνάγχην dictam, sed quæ ab occulta & venenatâ qualitate oriatur, simulque propterea contagiosa sit, pertinere dicemus. Ex hisce scripturam vitiosam apud *Plinium*, quæ in antiquissimis codicibus peccata fuisse videtur, servata per multa sæcula, & in editos propagata, corrigere est; cum enim adfectus canum λύττα sit, etiam vermiculo, quem linguis eorum innatum rabiem causari docent, hoc nomen *lytta*

 esse

esse oportet sed quod depravatum *in lytra*. Ita enim edidere l. 29. c. 5. *Est vermiculus in lingua canum qui vocatur à Græcis lytra: quo exempto infantibus catulis nec rabidi fiunt, nec fastidium sentiunt.* Ex iisdem *Isidorum glossario* emendare & explicare tentabimus: *Callicularium medium æstatis vel hyemis.* Frustra est, qui τὸ C. vocem esse Aramææ originis arbitratur & deducit à *chalek* quod est pars & ager ab agro divisus *Matth. Martin. in Lex. Philol.* Quid enim hæc ad Isidori interpretationem de æstate vel hyeme? Seponimus igitur. *Gebh. l. 2. Crep. c. 12.* recte emendat, *Canicularium*; deficit autem in expositione, quam scil. dare, cur C. medium æstatis vel hyemis sit, non erat adeò facile. Nobis *canicularium* dici videtur *medium æstatis* vel ob caniculæ seu Procyonis exortum, quem 14. Julii veteres circumscripsere, *Aet. tetr. 1. s. 3. c. 164*, vel quod summa æstate per squalores canes in rabiem agi compertum sit, traditaque ejus rei ratio ab *Alex. Aphrodis. in problem. Canicularium* etiam erit *medium hyemis* vel quod Februario mense Lupercalia agitarentur, quibus cane fiebat sacrũ, vel quòd intensissimis frigorib. quæ media plerumq; hyeme contingunt, furere canes observaverint: eodemque tempore lupina caninaque insania corripi solere homines *Aet tetr. 2. s. 2. c. 11. è Marcello, & Ægin. l. 3. c. 16.* tradidere. Huic conjecturæ nostræ si cui non arridet, aliam succenturiare possumus non inferiorem probabilitate, *canicularium* adpellari *medium æstatis & hyemis*, quod utroque isto anni tempore σκυζώσεις seu catulitiones sint, quàm aliis anni partibus, frequentiores, & pæne nullo præterquam dato utroq; tempore contingant. A tali verò συμβεβηκότι ἢ συγκυρήματι stato ac perpetuo anni partes communi consensu populorum denominari compertissimum est ac verissimum; Scimus Germani nos partem anni ab ὀχεία seu coitu cervorum, ὅταν ὀργῶσι, quem ex *Aristot. 6. hist. anim. c. 29.* βοηδρομιῶνι incipere, desinere μαιμακτηριῶνι & durare igitur per totum Pyanepsionem, qui medius inter hos mensis est, colligimus, quæ tempora Augusti fini, Septembri toti, & initio Octobris respondeant, adpellationem accepisse, die Hirschbrunst: aliam à φωλεία ursorum, quando latent ii: quæ in maribus diebus quadraginta, in fæminis octoginta, postquam scil. pepererint & fætus cavo suo educere possint, circumscribitur: aliam ab hirundinũ & ciconiarum circà æquinoctia reditu abituq;: aliis iisque brevioribus ab alaudæ, philomelæ, cuculi, cantu nomi-

nomina in linguis popularibus imposita fuisse: & contrà ab anni temporibus multa tam inanimatorum quàm animatorum habere indigitamenta sua: hinc illam cantharorū seu scarabæorū speciem μηλολόνθην Græcis q. d. maliperdam, à tempore quo adparere, & magno cum murmure in aëre circumstrepere præsertim crepusculo solet, scil. festo inventionis S. Crucis Domini, Creutzkäfer/ & aliam minorem crusta lanuginosa palidiore à sacro D. Johanni die ob eandem causam, Johanskäfer majores nostri vocaverunt. Hæc opinionem nostram canicularium a catulitionibus ita dici mirificè adjuvant & illustrant: sanè alterutrum ex illis, quæ proposuimus, respexêre, qui ista anni tempora canicularii adpellatione definivêrunt: ὡς ἐμοίγε δοκεῖ. Qui ingenio paratior aliud adpositum magis excogitaverit, is χρυσοῦς φασὶν ἐν Ὀλυμπίᾳ σταθήτω. Pronunciavimus τὴν ἀρέσκουσαν, quæ vel ideò quia ἀπαλλώπιστος & simplicior, veritati proximior esse judicabitur: Ingeniosiorē erudiendo lectori dabimꝰ, sed alius autoris. Is est *CL. B. Bertramus*, præterquam Juris etiam penitarū literarum consultus; habet autem persuasum, nihil in *Isidori* edita lectione mutandum esse, & explicat *callicularium, medium æstatis vel hyemis* dici ideò, quòd his maximè temporibus milites, rustici, viatores ob terræ τραχύτητα καὶ σκληρότητα galliculis vel, ut nonnullibi effertur, calliculis uterentur; ne scilicet offenderent, vel *in algore & ardore*, ut est apud Tert. l. de pall. *rigerent nudipedes*. Sed cum isto calceorum genere quavis anni tempestate, non æstate solùm vel hyeme fuerint induti milites, unde & insigne eorum & nota distinctiva fuit esse caligatos, non potuisse certas solùm anni partes, æstatis vel hyemis medium, inde denominationem accipere, videtur; & cum doceri non possit à vestis aliqua specie anni partibus imposita nomina consuevisse, sed contra potius sit factum, laudamus viri in his literis non nisi paucissimis comparandi sagacitatem, adsensum tantisper cohibemus: sumus enim φιλαπόρητικοί.

CL. Barthius l. 36. c. 22. *Plin Valeriani medici l. 1. medic parabilis, c. 22.* ubi de oculorum morbis enarrans & emendans, *Vermiculus,* inquit, *quem aratrafrangia adpellat, nobis ignorabilis est.* Nos ne ultrò talis sit è *Matth. Silvatici Pandect.* docere posse videmur. Is *cap. 54. Aratrifagi,*

fagi, id est, canicularia. Satis quidẽ obſcurè iſta, & brèviter nimis: at non emanebimus tamen. Interpretamur enim *κρότωνα*, ricinum, muſcam caninã: Itali cæcam, zeccam, q. d. cicam à *κίκι* arbore, cujus grana refert figura, adpellant: *Ariſtot. 5. hiſt. anim. c. 26. κυνοῤῥαϊστῶν*, cuti canum innaſcens & pertinaciſſimè adhærens inſectum: *ῥαίουσι γὰρ τὰς κύνας πίνοντες τὸ αἷμα αὐτῶν, ſchol. Hom. ad Odyſſ. 17.* Arabes alcorat, *Avic. l. 3. ſen 3. tr. 3. c. 34.* formata è Græco *κόρις*, i.e. *cimex* voce; eique propterea *l. 2. can tr. 2. c. 277.* cimicem ſimilem eſſe ſcribit. Ejus inſecti ſanguine loca ciliorum, è quibus pili inverſi, verſus oculum reverſantes, *Val. de Taranta Philon. l. 2. c. 45.* inutiles oculumque pungentes avulſi inungere jubent *Gal. 4. de comp. med. ſ. l. c. 8. n. 10. Æginetal. 3. c. 22. Avic. l. d.* ſpondentque non repullulaturos. *Galenus l. d.* crotona à cane fæmina ſeligit in hunc uſum; *Aetius tetr. 3. ſ. 3. c. 67. Nonus l. de part. morb. curat. c. 56.* cimicum ſanguinem: *Valeſcus l. d.* ranæ, vel pediculi, vel veſpertilionis ſanguine locum linit. De iſto ciliorum affectu & quomodo pili evulſi renaſci prohibeantur cum eo ipſo capite, quo vermiculi nominati meminit, agat *Plinius*, idipſum inſectum, quod *Galenus Ægin. & Avic.* nominarunt, intelligere clariſſimum eſt. Non autem præſtare auſim, veram eam adpellationem eſſe, quam in corruptiſſimis *Silvatici* diſcrepantem paulùm à proſtantibus apud *Barthium* Plinianis legimus; ſufficit quid uterque voce barbarâ indicare voluerit, percepiſſe aliquà. Non deſinam tamen, cum in ipſum *Plinium*, quô hactenus ægerrimè careo, incidero aliquando, ut cujusque curioſitati ſatisfaciam, allaborare impigerrimè.

CAP. XVII.

Imp. Taciti de ſcriptore cognomine cura. J. Lipsi notæ in Tacitum quatuor locis examinatæ. Aulus prænomen in Cæcinis. Horatius explicatus. Saxum Gabinum & lapis Sabinus diverſa. Seſtertius locus extrà urbem ſontibus puniendis: unde ſic dictus. Iſidorus Plinii exſcriptor: contrà Lipsi correcturam vulgata in eo lectio adſeritur. Pontius Diaconus B. Cypriani, hujus vitam & paßionem deſcripſit: videtur ignoratus Lipſio: majori quàm Actorum B. Cypriani autores anonymi fide.

Libros

Libros *Corn. Taciti* ſcriptoris elegantis ac diſerti, & quo ad civilem prudentiam comparandam nemo alius majus momentum, ſi benè penitus pellegantur ii, & convertantur in ſuccum ſanguinemque, adferat, Imperatoris M. Claudi Taciti judicio & providentiæ debemus, ut poſt annos quindecies centenos, quibus tot cara ſcriptorum nomina interierunt, premunturq; & prementur æternū infelici oblivionis & ignobilitatis nocte, non ſuperſint tantùm ſed & in æſtimio ſint omnium bibliothecarum foruIos inſidere. Optimè igitur ſtudiis ſuis conſuluerint, ſi quos Imperator per annos ſingulos decies deſcribi inque archivis & bibliothecis poni, ne lectorum incuria deperirent, juſſit, *Vop. in Cl. Tac. nocturna verſentq; manu verſentq; diurna*, ſive Remp. aliquando tractaturi, ſive nomen aliquod in literis merituri omnes. Precium autori præterea concilient tot nobiliſſimorum virorum ad eum *Commentarii*, *Diſſertationes*, *Digreſſiones*, *Notæ*, & alliciant Juventutem clariſſimæ iſtæ in conſpicua Pharo, quæ errabundam dirigant & in rem deducant ipſam, faces. Non commemorabo nunc, qui præcepta inde collegêre & conſtituêre ordinandarum Rerump. ac belli pacisque artium domi forisque exercendarum, & ad vitam civilem inſtructiones, *ἀνήριθμοι ὡς μύρμηκες*; in *J. Lipſio* qui eam partem non attigit valdè ab aliis nim. occupatam, & ſcriptoris dictionem quam ubique gravem, nervoſam, floridam, terſam, uberem agnoſcimus explanare, ut Juventus, quidnam in Tacito legeret, intelligere poſſet, ſolùm inſtituit, conſiſtam. In hujus ad ejus Taciti hiſtoriarum & annales libros notis obſervaſſe videor paucula, quæ ad libellam rationis exacta diligentiùs alii incurioſo potiùs quàm *Lipſio ἀγχινοεστάτῳ* excidiſſe putabuntur: ea cum *ῥώπῳ* & vili *χύτῃ* cenſeant ſeveriores, *καὶ ὁ Ἱπποκλείδης οὐ φροντιεῖ*.

Ad l. 1. hiſt. p. 16. edit. Raphel. prænomen A. (*Auli*) in Cecina, quod habent vulgati libri, immeritò rejecit & ſubſtituit *τὸ Alieni*. Eſſe enim illud in Cecinis patet vel è *Svetoni Julio c. 100.* ubi Aulum Cecinam *ὀλογραμμάτως* expreſſum legimus. Accedit teſtimoniū lapidis Vicentini apud *G. Marzarim l. 2. hiſt. Vicent. p. 120* in quo *A. Cecinna feliciſſimus exercitus Vitelliani Imperator* adpellatur: Ibi A. literam ſingularem de gente exponere non patitur conſuetudo ſcripturæ veterum. Poterat autem nemine contradicente nomen gentis *Alienus* addere; ſed propterea

prænomen *Aulus* expungere, multò verò minùs negare non debuit *Lipsius*.

Quòd Horatii l. 4. Carm. Odas 1. & 2. ad Fabium & Julum cum Coss. essent (fuere autem an. U. 744) scriptas esse & per eam occasionem conjunctim editas existimat, *ad l. 1. annal. p. 11.* valdè fallitur. In ode enim 1. ista quibus P. Fabium describit verba, *centum puer artium*, quomodo de Consule intelligi possunt; itemque quod laudat uti formosum, & quod Cupidinem ad ipsum remittit, quasi ejus militiæ aptior, in jocos, vernilitates, & amores promtior solutiorque sit futurus, quomodo in virum matura & Consulari ætate competent? Tempus autē, quo ad Fabium ista scripsit Horatius inde commodùm colligi posse videmur, quòd v. 6. circa decimū lustrū ætate se consistere ait. Cum enim natus sit a. U 688. Cotta & Torquato Coss. quinquagesimus ejús annus coincidet cum anno U. 736. Eo verò anno quo consul erat Fabius M. scil. Urbis 744. Horatius fuerit annorum 57. cui ista locutio, *circà decem lustra*, non convenit. Probabilius igitur est ad istius vel alterius cujusdam Fabii filium scriptam esse, quàm ad Fabium, qui post septem annos Consul, ipsum. Oden alteram eo tempore scriptam esse cum Augustalia, feriæ & ludi de reditu Augusti è Græcia Romam, SCto primùm agerentur, palàm est è verbis istis:

Concines lætosq; dies & urbis
publicum ludum super impetrato
fortis Augusti reditū. Id SCtum factum, actique ludi Augustales Fabio Max. & Tuberone Coss. an U. 743. uno antequam Julus Antonius cum Fabio consulatum iniret. De tempore notato consentit, quod Sicambrorum ceu paulò post subigendorum meminit: in hos autem eo ipso anno profectus est Drusus; *Dio l. 54.* & magnam agrorum partem vastavit. Verosimiliter de ista Ode dici poterat, ad Julum Cos. designatum in annum proximum ab *Horatio*, ut Poëtæ occasiones prensandi adulandique ferè captant, datam esse. Fuisse autem in eodem errore cum *Lipsio* Grammaticos vetustissimos qui Horatiana in ordinem quo hodiè sunt digesserunt, patet inde, quod Odas ad Julum & Fabium connexuērunt, quasi ad collegas in consulatu & eodem tempore scriptas; quod tamen secus est, ut ostendimus.

Ad

Ad l. 15. annal. p. 230. cum saxo è latumiis Gabinis ad structuras & solidationes ædificiorum, post incendium sub Nerone cœpta restaurari urbe, expetito, quod igni impervium esset, confundit lapidem Sabinum, & hunc apud *Isidorum l. XV. Orig.* ubi habet, *Sabinus lapis fuscus addito oleo etiam lucere fertur,* perperàm hunc in illud commutat. Fuisse autem diversa natalibus & naturis certum adeò est. Lapis Sabinus è silicum genere fuit, & propterea non sic aptus ædificiis. Clarè *plin l. 36. c. 18* è quo transscripsit *Isidorus*: Varro tradit *Sabinum* silicem *fuscum addito oleo etiam lucere.* Altera verborum *Isidori* pars de lapide viridi itidem è *Plinio* est l. d. c. 22. Sed nec iste lapis ad rem, de qua *Tacitus* ibi, quidquam pertinet. Est enim perinde ut Sabinus ad opera ædificiorum ineptus, vel certè non eô modô, quo saxum Gabinum, utilis.

Sextertius, Σεστέρτιον, loci nomen est, extrà urbem Romam, per portam Exquilinam exeuntibus, ubi de nocentib. suppliciũ sumi solebat, viliumque & sceleratorum cadavera comburi vel projici. Interpreti Latino vitæ Galbæ Plut. autore *Sextritium.* Eum *Lipsius* l. d. sic dictum putat, quia semitertio ab urbe milliario: quod an recipi debeat dubitamus. Est enim contra testimonium *autoris vitæ B. Cypriani*, quod firmandæ opinioni suæ adducit ipse his verbis: *Ad eum locum qui dicitur Sextertius* (ita legunt pro eo quod editum, Sexti) *quarto ad Urbe milliari.* Hic, si è *Lipsio* decernamus, quomodo sestertius dici poterat, qui quarto ab urbe milliari aberat? Sextô ab urbe lapide abfuisse referunt in Beati Cypriani rebus scriptores alii, & fuisse Carthagini: de Romano igitur agens *Lipsius* testimonium quod de Africanæ urbis locô esset non debuit advocare. Debebat autem, autorem vitæ B. Cypriani nominare; Est enim non obscurus *Pontius Diaconus* & comes ejus in exilio; de quo vitam & passionem majoris sui descripsisse *D. Hieronymi* indicio scimus, nec meminimus à quoquam dubitatum. *Acta Beata Cypriani*, quæ duplicis generis operibus ejus præfixit *I. Pamelius* ἀδέσποτα sunt & fabulosis narrationibus corrupta. ut seponi mereantur præ isto Pontii, quamvis nimii & tumidioris virtutum humilitate & simplicitate tantum insignis viri ebuccinatoris, volumine.

CAP. XVIII.

In colligendis connectendisq; veterum scriptorum fragmentis studium hominum doctorum: Idem Pauli Merulæ in annalibus

Enni: ejus laus. Scaliger carpit in elefanto ungulas ab Ennio ipsi tributas: monetur male fecisse. Rostrum, rictus, ῥύγχος in hominibus pro facie, ore: Lucilius epigrammatarius explicatus: & quis fuerit definitum. Τρλπηθήκινον *pro enormiter deformi: Brodæus & Obsopœus notantur:* Τρὶς *in compositione auget significationem. Cerva cum cornibus:* ἡ ἔλαφος ἀχαιΐνη, *cervus anniculus à cornibus lanuginosis sic dictus. Poetæ plerumque opinionem vulgi sequuntur, rarò è verò loquuntur: ex iis de temporibus nihil certi desumi potest. Scripturæ etiam sacræ loquuntur ex opinione, & secundum conceptum nostrum.*

FRagmenta veterum, quorum integra opera interciderunt, industria maximè Grammaticorum reliqua facta, colligere, digerere, connectere, non inutile studium est. Solatur enim, si maximè non delectat, ut *fragmento Enniano*, quod nonnulli sine ratione è *Ciceronis Arateis* esse putant, hic utar, *navibus amissis fluitantia quærere aplustra.* Confert etiam ista judicio facta compaginatio ad intellectum & sensum nonnunquam exhibet commodum, qui τῶν ἀναγνωστῶν nullus planè erat. Hic Aristarchi & Zenodoti Criticorum labor fuit, (*Cicero 3. de Oratore* Pisistrato primo tribuit, *Ælian. l. 8* Hipparcho Pisistrati F.) ut *sacri lacerum corpus Homeri* colligerent, & partes poëmatis, quas rhapsodi confusas circumferebant, in certos libros digererent, eosque literis, ut nunc habemus distinguerent; *Eusthat. in Il. α.* qua cura integrum & connexum habemus, qui membratim discerptus & malè cohærens in manibus nostris futurus erat. Occupati in conquisitione & connexione talium hoc seculo fuêre viri docti certatim: *H. Stephanus* in Poëtis Græcis Latinisque, Comicis, Tragicis, Lyricis: in historicis Latinis *F. Ursinus, Antonius Augustinus, & Ausonius Popma.* in Varrone *Il. Scaliger.* alter scil. ipse; in Aristotelis πολιτειῶν 158. aureis libris *Is. Casaubonus*: in Lucilio *Fr. Dousa*: in D. Augusti Imp. scriptis & Nigidii Figuli, unius contrà Varronem judicio totius Antiquitatis nominati, *I. Rutgersius*: quorum plerorumque nihil præter concisa segmenta, micas magnorum operum beneficio istorum heroum hodiè habemus; nonnullorum saltem integris fruimur. Inter omnes, quos laudavimus, necessarios perditis ejusmodi rebus & literis ho-

ris homines maximè *Paulus Merula* eminet, cujus in Ennî annalibus perpetua fragmentorum commissione resarciendis & ad suas historias divinando revocandis ea industria fuit, ut omnem aliam, quanta tandem ab homine proficisci possit, supergrediatur. Tragædiæ, Comœdiæ, & quæ alia pepigit Ennius expectant similiter νέον Ἡρακλέα, qui fractas tabulas a naufragio colligat, & in iis instar integrorum sanorumque Ennianorum operum nobis repræsentet. Ex ejusdem sexto annali in *Glossario mscro. quod à Guilh. Fornerio JC. Aurelianensi* habuit *Merula*, tale legitur:

Apta, dato signo, loca territu elefantis
explorant Numidæ: quod *Macrob. l. 6. Ennium* autorem citans ita:

explorant Numidæ, totum quatit ungula terram.

Licet igitur hinc versum imperfectum supplere, & commoda erit istorum duorum connexio. Hanc improbat *Scaliger* ideò, *quòd portentum sit ungulam tribui elefanto.* Pace viri dixero, ἀπερισκέπτως id fecisse. Cogitare debuit, Poëtæ membrum quod in animalibus quadrupedibus plerisque esse noverat, etiam uni speciei, etsi verè non inesset, analogicè tamen in eo esse concipere, & medio tropo illi tribuere optimè licuisse. Iniquè enim carpetur Poëta, qui *aprum horrentem pilorum silva* dixerit, ceu qui debuisset *setis*, quia setæ porcis sunt quod pili aliis animalibus. Et an ignorare potuit adeò diligens Athenæi lector *Archippum Amphitruone secundo*, & *Ararotem Adonide* apud eum l. 3. ῥύγχος *rostrum* adpellare faciem hominis, cum id propriè communiterque suibus tribuatur? In Lucilii quodam epigrammate, quod est Ἀνθολογ. l. 2. c. 13. εἰς δυσειδεῖς, Βιτῶ anus deformis depingitur ῥύγχος τριπιθήκινον ἔχουσα: *Brod. & Obsop.* interpretantur, *habens rictum ut tres simul simiæ.* Ridiculus verò ejusmodi rictus & quem nemo fortasse concipere queat! Simia μίμημα & simulacrum hominis est, imò quoad faciei corporaturam φορὰν & membrorum motiones homo; unde forma turpiore & ἀφυσικῇ hominem *pithecium* & *spinturnicium* q. d. σφιγγίον, feram portentosam, monstellum quod hominem mentiretur, deformitate interim esset ridiculum, adpellat *Plautus*. Particula τρὶς in compositione, ut & altera βου, significationem intendit; ita τρίδουλος, planè servum, genitura & conditione; τρίπορνος, insignem scortatorem; τρισάθλιος,

τρισάθλιος, τρισάποτμος termiserabilem *Catullo* & infelicissimum significat. τριπιθήκινον ῥύγχος igitur est πρόσωπον seu facies simiæ planè simillima & cum extrema deformitate maximè ridicula. Istum Lucilium eundem esse cum L. Tarrhæo, a patria urbe Cretæ ita dicto, cui scholia in Apoll. Argon. tribuuntur, & cujus περὶ τῶν περὶ παροιμιῶν citat *Apostolius* Λουκίλλιον vocans, nihil adeò vetat credere. Græcos & hic imitati sunt Latinorum doctissimi *Lucilius* & *Varro*: illius hoc fragmentum laudat *Festus*:

Varronum ac rupicum squarrosa, incondita rostra;

hujus è l. 2 περὶ τῶν παλαιῶν φιλοσοφίας tale: *Itaq; videas barbato rostro illum commentari & unumquodq; verbum aureâ statera ponderare. Rictus* pro ore apud Cicer. 4. *in Verrem*. rictus in loquendo apud *Plin. l. 7. c. 12.* Cervam cornibus carere lippis & tonsoribus notissimum est; & *Callimachus tamen qui aurea eadem dicit in cerva, ei tribuit; pari licentia fœminæ cervæ in Francia cornua etiam nunc spectantur*, *Scal. ad l. 2. hist an. f. 18.* quanquam de mare fortasse exponi possit *Callimachus*, quòd Græci Dorum idiotismô eum quoque τὴν ἔλαφον adpellent; unde *Anacreontis* κεροέσσα ἔλαφος & *Apollonii l. 4. Argonaut.* ἢ ἀχαιίνη ἔλαφος, quo marem cervum anniculum significat; ἀχαιοὶ enim sive ἀχαιά, ἔρια μαλακά. lanæ molles vel lanugo, quæ tenera cornua investit. Ad eundem modum ungulam elefanto adtribuit Poeta rectè, quod digitorum pedum in eô idem sit usus, qui ungularum in equo vel bove; imò *Plin. l. 11. c. 45.* ritè expensus Ennium defenderit; tribuit enim *elefanto digitos quinq; ungulis haud unguibus similes*; quæ verba viris doctissimis, qui de fido fragmenti è Macrobio connexu dubitarunt, ut mutent sententiam persuadere possint. Eò tandem res redit, à Poëtis opinionum vera frustrà requiri, ob figuratum & improprium loquendi genus, & quod pleraque è fama, quæ plura è falso trahit, referant, veritate rei sepositâ opinionem vulgarem, a qua dissidere multò periculosissimũ est iis qui à populo legi probariq; unicè optarent, secuti: Plura in hanc rem apud Alciat. 1. Parerg. c. 6: Freherum 2 c. 27. *Taubm. ad Plauti Mercat. a. 1. sc 2. è Mercuriali: Alber. Gentilem disp ad 1. Maccab. c. 2.* qui etiam de scripturis sacris probat, eas ex opinione secundum sensuum adparentiam & vulgi captũ loqui: quod Ebræorum magistri generali regula, *Legem loqui secundum linguam filiorum hominum*, tradidêre, *R. Mos.*

Majem. Moreh nevochim P.1.c. 26,33,47. & *Aretius Felinus*, qui Mart. Bucerus est, *explan Psal.148, v.4.* Et hoc σοφὸν illud φάρμακον est ac ἐπιχειρία ἀπὸ μηχανῆς qua agitatam olim & nuper inter doctos diversarum nationum μετὰ πολλῆς φαντασίας καὶ θορύβου reciprocatam rixam de terræ motu annuo circà Solem consistentem in centro mundi, & diurno circà suum axem ab occasu in ortum, non contradicere sacram scripturam, motum Soli terræ quietem tribuendo, opinioni suæ affirmantes decidunt. Maximè in ordine rerum & temporibus definiendis si quis Poëtarum testimoniis stare voluerit, immane quantum falletur; sunt enim his metachronismi familiares; *Cant. not. ad Lycoph. p. 38.* Ad hunc lapidem etiam maximè cauti impingunt, estque exemplorum adfatim; sed quæ nunc recensere operæ precium non esse existimamus.

CAP. XIX.

Casp. Hofmanni Medici Profess. Norici laus. Ostensus in Galenô versus, de quo tam anxie laboratum, & qui toties sine autore citatus, Empedoclis esse. Vetustissimi quiq; versibus scripsêre. Empedoclis poëseôs philosophicæ æstimium. Scaliger de re poet. à typographicis mendis quæ sententiam nimiopere turbarent purgatus. Baculi rhapsodorum alii rubri, alii cærulei coloris. Locus Aristotelis de numero costarum & septicostibus Lygniis ventilatus. Liber de locis in homine non esse ab Hippocrate vel ei suppare aliquo, sed post Aristotelem scriptus probatur: Liber de natura ossium, inter Hippocraticos, Polybi autoris esse.

CASP. HOFMANNUM κοινοπολίτην meum, Profess. Medicum in Academia Norica & Antecessorem, hominem doctissimum diligentissimumque, & quo Galeni omnisque adeò philosophiæ & medicinæ veterum fidelior commodiorq; interpres & curiosior ἐξεταστής nondum quisquam fuit,

HOFMANNUM quô vel mea GOTHA superbiat uno,
si desint alii,

à teneris unguiculis & cum primis in me ergà literas igniculis æstimare & diligere cæpi; pòst cum vertentibus annis & fatis ferentibus coràm virum experirer, etiam amare & admirari coactus sum. Toties verò & in sinu deploro me, quod sive pudore inutili sive

sive ἀδιαφορία factum est, sive quod suspicionibus & calumniis, quæ ἰδιογνώμονα, δύσκολον, φορτικόν ἵνα καὶ ὀξέα διαμυκτηρίσαι traducerent, quorum vitiorum omnium purissimum esse & comperi pòst & verè testari possum, credidissem, arctiùs non innotuisse, & juveniles minas ostendisse propiùs ei qui optimè de ingeniis censere nosset, emendatissimi ipse ingenii ac judicii. Nunc igitur quia sic evenit, ut erepti nobis vitam à viginti annis nec visi nec salutati mutuùm, disjuncti etiam tantô locorũ intervallo, extrema per omnia duxerimus, faxo ut oblivionem conversationis & doctarum de his literis fabularum nondũ obrepsisse mihi ab illo tempore quo primùm pedem Noriberga extuli, resciscat. Novum hoc subtemen esto stamini benè inveterato & exinde amicitiæ jucundæ συμφιλολογήσεως & curarum participii telam longiorem texere utrique nostrûm fata indulgeant. Ut autem sensum quo ergà ipsum & nomen ejus honoratissimum carissimumq; adficior, exponam penitus, si voluntati ejus & desiderio morem gessero, abundè & ad gratiam id præstitisse mihi videbor; præsertim dum commodis publicis etiam hac via consulere possim; neq; expectabit, puto, amoris mei aliud magis luculentum specimen.

Versus quem *Galenus 3. de usu part. c. 3. Scalig. in 5. Manilii*, & *Cirin Virg.* itemque *Camer. Etymol. dec. 4. probl. 6.* citant, hujus

ἀνταυγέω τὸν Ὄλυμπον ἀταρβήτοισι προσώποις,

autorem multa opera multaque diligentia apud amicos diu inquisivisse, sed frustra, queritur; *comm. ad d. l. Gal.* solidumque apud se beneficium collocaturum esse scribit *Var. l. 1. c. 20.* eum, qui indicaverit. Nondum mihi hanc gloriam quenquam hominum elegantiorum præripuisse arbitror, ut succurrere triario deficienti veles & quod tàm diu, tàm diligenter, tàm anxiè quæsitum non invenerat, viro magno ostendere possim, *puer in collo gigantũ.* Faciam id summo digito, Empedoclis nimirum esse, vetustissimi philosophorum Pythagoræ discipuli. Inter ejus de naturâ δόξας fuit etiam hæc, ἀνταύγειαν εἶναι τοῦ περὶ τὴν γῆν πυρὸς τὸν ἥλιον, *Solem esse resplendescentiam ignis qui est circa terram, Plut. l. 2. de plac. Philos. c. 20.* eumque propterea πυρὸς ἄθροισμα μέγα, *congeriem ignis seu cumulum magnum* adpellavit. *Laërt.* teste. Versibus autem doctrinas suas, quod & Xenophanem, Parmenidem, aliosq; fecisse tralatitium est, ἵνα τὸ πεζὸν διαφύγῃ, παρὰ ποιητικῆς, ὥσπερ ὄχημα, τὸν ὄγκον

ὄγκον καὶ τὸ μέτρον mutuatus à Poëtice grandiloquentiam & mensuram ceu vehiculum, tradidit. De natura, de Diis, de pietate, de rerum originibus, & omnem adeò historiam sive fabularem sive veram tractarunt ligatâ oratione scriptores antiquissimi *Orpheus Thrax, Musæus hujus discipulus, Pisinus Lindius, Cleophylus Samius, Panyasis Halicarnassæus, Eugamon Cyrenæus*; eos longo ordine secuti Philosophi imitati sunt, & pertinent horum ἔπη ad poëmatis exegetici speciem Didascalicen, de qua *Diom. l. 3.* Privatim autem de Empedoclis poësi philosophica meminêre *Plut. l. adv. Coloten: l. de facie in orbe Lunæ: l. de vitando ære al. l. de gerenda REIP. præc. ll. de plac. philosoph. & Amatorio; Laertius Parmenide: Gell. l. 4. c. 11. Aristoteles* etiam *4. meteor. c. 4. & problem. 22. s. 21.* ex ejus Φυσικοῖς produxit hemistichium hoc: *ἄλφιτον ὕδατι κολλήσας*; fuêreque ea dignitate & æstimio ejus versus ut cum Homeri ac Hesiodi carminibus compararentur & inter hæc à rhapsodis recitari mererentur; *Scal. 1. de re Poët. c. 41.* Hinc etiam evenit, ut versus illi magis quàm autores eorum tunc noti essent; & propterea nec de eô tàm sollicitus fuit *Galenus* ut autorem adponeret. Ex his adparet sententiam ex Empedoclêa philosophia desumtam esse; dubitationem autem præterea omnem, etiam ipsa verba ῥήσεως ipsissimi Empedoclis esse, tollet idem *Plutarchus*, qui *l. de Pythiæ orac.* αὐτὰς λέξεις enarrat: Ὑμεῖς δὲ, inquit, τὸν μὲν Ἐμπεδοκλέους καταγελᾶτε, φάσκοντος τὸν ἥλιον περὶ γῆν ἀνακλάσει φωτὸς οὐρανίου γενόμενον, αὖθις

ἀνταυγεῖν πρὸς Ὄλυμπον ἀταρβήτοισι προσώποις.

Ita enim disponi debet in *Plutarcho* textus, ut versus adpareat evidentiùs; idque neglexerunt editores; quibus propterea adscribendũ est, quod docti hunc versum in familiari scriptore obvium & satis conspicuum, videre tamen & sollicitè quæsitum reperire non potuerint. Habet alioqui hoc peculiare Plutarchi lectio, ut licet autorum, quos legit quàmplurimos, nomina non adducat, tamen diligentiùs singula perpendenti facile sit agnoscere limbos clavosque aliunde prætextos, vel adsutos. Ejus rei specimina sunt apud *Canteros l. 1. Var. lect. c. 16: 2. c. 22. Novar. l. 4. c. 7.* Versum autem nostrum *Galenus* suo de figura erecta hominis, quam ideò datam putabant nonnulli ut ad cœlum promtè suspicere posset, proposito eleganter adcommodat, sensu primario *Empedoclis*, qui de Solis naturâ pronunciaverat, seposito. Et nunc ergò

μήνυτρον expecto à viro clarissimo; hoc autem in manu ipsius est. & mihi, si contulerit, *ἰσόχρυσον* verè, *ἀντιφίλησις*: de amore enim meo fidem ipsi jam feci hac contestatione publica; neque istius quicquam in æternum nutabit mutabitque. Et quoniam in eruditissimas utilissimasque ejus *in II. Galeni de usu partium* Commentationes sermone provecti sic sumus, significo, etsi fortasse levius, quàm ut admoneatur, videri possit, quod ad l. 17. c. 1. n. 1132. *è Scaligero l. 1. Poët. c. 41.* repetit, *de corona querna Poëtis heroicis donari solita. Eos baculos fuisse è lauro;* & se id non concoquere scribit, properantiâ lectionis & inadvertentia delusum fecisse. Egerat in paulò antecedentibus de scipionibus rhapsodorum, quos carmina in conventibus recitaturi gestarent; *Scaliger; Eos baculos*, interjectis nominibus nobilium rhapsodorũ, & quod non tantum Homeri & Hesiodi heroica sed & Simonidæ & Archilochi canere solerent, itemque è Martiali, Heroicos poëtas Romæ quernâ coronâ donari solitos; addit, *fuisse è lauro factos memoriæ prodidêre:* quæ ῥῆσις quò pertineat consideranti negotium omne est manifestissimum; quanquam à typographô trajectam esse opinari liceat: cum superioribus enim melius connectetur. De colore virgarum istarum apud *Scaligerum lego, cum rubris prodiisse qui Iliadem canerent. signum enim illud cædium & cruoris; croceis usos qui Ulyssean profiterentur, quod ejusmodi colore exules designarentur;* in quorum ultimis exscriptorum potiùs quàm autoris peccatum est. *Svidas* enim & *Eusthatius princ. Il.* cæruleum tribuunt, præsertim mari errantibus, exulibus qui præter cœli & ponti cærula nihil vident; unde & thalassinus adpellatur Neptuni proprius, & cymatilis ab undis. De septicostibus Liguribus *ad l. 7. c. ult. n. 503.* non citare debebat *Pollucem* sed *Cælium Rhodiginum.* Hic enim in *2. Antiq.* ita correxit *Aristot. 1. hist. anim. c. 12.* Vulgarunt autem sic: *περὶ γὰρ Λυγνίων τῶν καλουμένων ἑπταπλεύρων οὐθενός πω ἀξιοπίστου ἀκηκόαμεν*: *Nam quod ajunt quosdam septenis esse costis, qui Lygnii adpellantur, nullus exploratæ fidei autor est.* Apud *Pollucem* eadem lectio, quæ in nostro codice Aristotelico, inquit *Scaliger.* Lygnii qui fuerint tàm ignotum est, quàm quomodo Ligures septenis costis, quod *Cælio Rh.* visum. Neque enim Ligures soli *ἑπτάπλευροι*, sed omnes quarumvis nationũ homines. *Gaza* de Turdulis gente Hispanica interpretatus est, quòd *Stephanus Λίγυας* prope occidentalem Hispaniam non procul Tartesso collo-

collocasset. Omnia dubiosa & incerta, tàm edita & emendata lectio, quàm interpretatio. Vulgatam apud *Arist.* & *Pollucem* nullô idoneô autore roborare possumus, quod nemo Geographorum qui hodiè extant Lygniorum meminerit: emendatam à Gaza & Cœlio similiter: unde necillius interpretatio de gente Hispanica securè arripi poterit. *Plinius*, qui *Aristotelem* in aliis ferè omnibus, etiam de octonis costis eum sequitur, l.11.c.37. omittit autem narrationem ἀκέφαλον περὶ Λυγνίων: idque suspicionem, vel dudum corruptum fuisse eo loco *Aristotelem* & de emendatione non convenisse autoribus, vel ipsum *Plinium* de fide narrationis, quod sine autore esset, dubitasse auxerit. Ad veræ lectionis autem constitutionem nulla pænè via est; conjecturis enim indulgere, ubi de facto quæstio est, non licet, quod rem magis magisq; implicent, quam extricatam vellemus. Colligas autem ex *Aristotele*, doctrinam de septem costis, quæ *Galeni* & omnium præterea medicorum hodiè est, nondum receptam fuisse, eòque librum περὶ τόπων τῶν κατ' ἄνθρωπον, *de locis in homine*, ubi septem costæ constituuntur, ante Aristotelem natum non fuisse scriptum & proinde nec Hippocratis, quod tamen communiter receptum est, & è *Cælio Aurel.* probari posse videtur *Foësio*, nec Polybi, nec alterius Hippocrati supparis medici genuinum. Nemo enim facilè dixerit, Aristotelem natum medico, familia Asclepiadarum & Hippocratis gentilem ac discipulum, φιλοπονώτατον καὶ εὑρετικώτατον, medicinæ Hippocraticæ fuisse ignarum adeò ut quod ea de costis adstruxisset, id è nullô fide dignô autore se percepisse scriberet. Libri verò περὶ ὀστέων φύσιος, *de natura ossium* uti cum Hippocraticis hactenus editus est, prior pars paucarum linearum, quæ cum iis quæ initio *Mochlici*, usque ad curationem nasi fracti, leguntur cohæret iisque copulari debebat, Hippocrati rectè fortassis tribuitur: & inde eum in secandis corporibus humanis exercitatum fuisse probat *Mars. Cagnatus l.4. Var. Observ.10:* at posterioris, quæ *de venis* agit, & περὶ φλεβῶν inscribenda est, autorem esse Polybum Hippocratis discipulum ex ipso *Aristotele* constat, qui *l. 3. hist. an. c.3.* Polybi de venarum generibus & distributionibus in corpore sententiam αὐτολεξεὶ in dicto libello extantem totidem verbis prolixè conceptam recitat, ut de eo non ambigendum sit ultrà, multò minus certandum. Quod enim *Galenus in glossis Hipp. voce* παρασάτας è τοῦ περὶ φλεβῶν ὃ πρόσκειται τῷ

πεί τῷ μοχλικῷ, & voce κοτυλίδα pauca quædam citat, quæ in isto *de venis* opusculo hodiè leguntur, de communi sententiâ, Hippocrati id adscribentium, fecisse putandus est; fierique omninò non potuit quin quæ γλῶσσαι & peculiaria vocabula Hippocratis, eadem etiam discipulorum ejus & proximorum successorum in schola Coa, Thessali, Polybi, Cratevæ, qui præceptori penitus ὁμόδοξοι καὶ σύμφωνοι, essent, & ejus nomine censerentur à Galeno, præsertim non separatis iis quæ Polybus scripserat ab Hippocraticis: id quod hodieq; ob dictam modò causam in editionibus Operum Hipp. obtinet. Hoc saltem è *Galeni* d.l. adparet, ea aliter tum fuisse ordinata & digesta quàm habemus modò: quia Μοχλικὸς nostràs longo intervallo librũ *de venis*, ut adpellant, sequatur, quem ipse immediatè ante Μοχλικὸν constitisse innuit. Quod verò de duodecim costis *Hippocrates*, de octonis utrinque *Aristoteles* docuit, ἐναντιοφανὲς solùm est, & ille omnes, etiam νόθας seu mendosas, quas tamen ἐνικῶς denominare & efferre solet νόθην πλευρὴν l. περὶ ἀναβολῆς, uti contrà μήτρας, ὑστέρας, πύλας, πληθυντικῶς, cum de una matrice, utero, porta sermo; hic tantùm majores seu legitimas, quas posteriores septem esse decreverunt, una pauciores, enumerare intelligendus.

CAP. XX.

Testimonia incompetentia & allegationes impertinentes veritatem non adjuvant, sed reddunt suspectam. Petechiæ non notæ Hippocrati, qui malè de his citatur. Troja ter capta: à quibus; quando; è mente Græculorum: doctorum de ea re tricosæ quæstiones solutæ. Lycophron contrà Tzezem; Horatius contrà Comm. veterem explicatus. Dosiadas quis & quando fuisse videatur. An à Dosiada significatæ três Ἰλιοπέρσεις duæ ab Hercule, una à Charidemo Orita confectæ? Vocem τρίπορθον videri non de numero ἁλώσεων, sed de magnitudine cladis capiendam, & superlativum exprimere potiùs dicendam: Viri magni autem malè acceperant priore significatione. Varro contrà communem omnium doctorum sententiam expositus. Præficæ & neniæ vox non tantùm in re funebri. Nenia quævis cantilena in laudem alicujus. Cicero à Turnebi

nebi corruptela vindicatus. Νήνιτον, i.e. ultimum. Tibiæ funebres, νηνιδόνες. Dalechampius notatus de officio præficarum & tibicinum in funeribus confuso: Neniam canendi mortuis mos à Phrygibus & Caribus: Καρῖναι, quæ neniam canerent ad tibias Græcis dictæ non Phrygibus & Caribus, ut vult Scaliger: Is de μέλ~~ Καρικῷ, quasi in funeribus voce humana caneretur, lapsus. Dalechampius iterum tactus de Hipponacte corrupto, ubi ritus Atheniensium circà pharmacos urbe exigendos innuebatur: Scillæ vires & usus contrà veneficia, quæ Plinius mala medicamenta vocat.

IN latiſſimo, quantus eſt, diſciplinarum omnium complexû obtinuit, ut non tantum veritas præceptorum cujusque doceretur & inſtillaretur initiandis; ſed & quibus probationum inſtrumentis id fieri conveniret, & quibus exemplis curioſè attenderetur à doctoribus. Ferè enim fit, ut ſiquis quovis modo ineptum teſtem adhibeat, cauſa non mala incipiat periclitari, & cui vel ἀμαρτυρήτῳ credidiſſent. eum teſtimonii, quod negotio ſuo advocat, incompetentia ſuſpectum reddat, nonnunquam etiam omninò excludi ac rejici; pullulatque tum litium ſeges ex eo, quod liti uni ſuffocandæ excogitatum fuerat. Omittam dicere, quàm hoc expertæ ſint Eccleſiæ orthodoxæ, cum capitibus fidei contrà ἑτεροδόξους adſerendis ſcripturæ teſtimonia, de quibus adhuc controverteretur, quæ ad rem non facerent principaliter, non concluderent firmiter, & alioqui obſcuritate laborarent, incogitanter, & non ſecundum ſcientiam zelo producta ſunt: Ipſa veritas doctrinæ calumniam ſubiit frequentiſſimè, non quòd hoc profiteretur, ſed quòd hoc modo id, quod ea profitebatur, traderent & his argumentis confirmarent, quæ aliena & inutilia haberentur. E JURIS ſcientia ad cauſarum juſtitias demonſtrandas & evincendas Leges acervatim advocari, quæ, ſi penſiculatiùs examinentur, rem ne tangant quidem, interdum etiam, quam firmare putantur, ſolidùm evertant, virorum gravium publicam querelam & juſtam indignationem eſſe novimus. Idem in Medicorum ſcholis peccatur ſolenniter & teſtimonia ab Hippocrate & vetuſtiſſimô quovis petuntur vel de morbis, qui planè novi, veteribus incogniti & indicti, vel ex iis, quibus ad quæſtionem minimè loquuntur, libris. Characterem

febrium pestilentium esse scimus maculas pulicares seu peticulas, & vagari populariter experimur: inepti autem qui ex *Hippocr. Epidemion II.* ubi Euphranoris filio febricitanti ἐξανθήματα οἷα τὰ τῶν κωνώπων δήγματα, pustulæ culicum morsibus non absimiles, l. 5. t. 92: & fulloni in Syrô phrenitico, τὸ χρῶμα οἷον ὑπὸ κωνώπων ἐγκαταδαμασθὲν l. 7. t. 87. ex *Aretæi tetr. 2. s. 1. c. 129.* qui docet in febrientibus ἐξανθήματα περὶ ὅλον τὸ σῶμα γίγνεσθαι μώλωπας ἐμφερεῖς τοῖς ἀπὸ κωνώπων δήγμασι. de istis velint commentari. Hoc enim non est κατὰ τὴν τοῦ ξυγγραφέως γνώμην, *secundum autoris mentem.* Sed sinamus Medicos: In Philologis minimè omnium ferendum est hoc ἀδιαφορίας & supinitatis genus. Ilium ter captam esse è *Dosiadâ*, Simmiæ Rhodii populari, qui Τευχρίδα adpellat τρίπορθον constiterit: è *Tzetze ad Lycophronē*, à quibus: πρῶην ὑπὸ Ἡρακλέους, inquit, διὰ τὰς ἵππους ἐπορθήθη τὰς Λαομέδοντος καὶ τὴν Ἡσιόνην: *Apollod. l. 3. bibl.* δεύτερον δὲ κατέδραμον ταύτην αἱ Ἀμαζόνες: *Justin. l. 2. Oros. l. 1. c. 15 sub rege Priamo, Hom. Il. γ.* Τρίτον δὲ διὰ τὴν πολυθρύλλητον Ἑλένην ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων πορθηθεῖσα καὶ καυθεῖσα, τελέως ἠφανίσθη: *Camer. in arithmol. Eth.* Herculi, Amazonibus & Agamemnoni adsignat. Miror igitur, qui in re, quamvis fabulosa, clarâ adeò cæcutiant, & de tertia Ilii ἁλώσει, quæ illa & quando facta, toties quærant qui tempora emendarunt & bonos de temporibus scriptores, viri perspicacissimi. Ex *autore Ætnæ* & *Jos. Iscano* belli Troj. descriptore facundissimo & in altissimâ barbarie alieno tempore satis comtæ Latinitatis, l. 1. v. 2. sciunt de *bis capta*: è sermone Numani apud *Virg. 9. Æn. bis captos Phrygas*: & è *Prop. l. 3. El. 1. bis captā numine OEtæi Dei Trojam*: id si de Hercule intelligant, qui primùm ipse, *Euseb. chron. can. n. 768.* deinde per sagittas suas, postquam eæ secundum oraculum à Philoctete è Lemnô in castra Græcorum allatæ essent, Trojam expugnavit; tertiam ἅλωσιν non ignorare poterunt ultrà vel inviti inscientesque. *Lycophronem* autem & *Horatium* huc trahere mera imperitia est. Apud illum Cassandra patriam ita alloquitur:

Στένω σένω σε διοσὰ καὶ τριπλᾶ:

Defleo defleo te bis terque: quibus verbis suum super excidio urbis dolorem luctumque exaggerat: fit enim sedulò & seriò quod δὶς καὶ τρὶς fieri audimus. *Tzetzes* nugator qui ad ea verba de terno excidio urbis commentatus est οὐδὲν πρὸς ἔπος, omnes incautos seduxit.

seduxit. *Horat. Carm. O. 3. l. 3.* quem itidẽ de trina Ἰλιοπέρσεᾳ ipso invitissimo Grammatici insulsi explicarũt, inducit Junonẽ Romanos dehortari *ne tecta velint reparare Trojæ: se enim ter si resurgat murus aheneus auctore Phœbo,* facturam tamen ut ter à Græcis destruatur: ubi τὸ *ter* synecdochen habet finiti pro infinito: i. e. *toties, quoties.* Commentator autem vetus vetustatis non admodum peritus hic deprehenditur, dum tertium Trojæ excidium Fl. Fimbriæ adscribit, qui legatus Cinnæ temporibus Marianis circà annum U. 663. fine Olymp. 173. teste *Appiano in Mithrid. Strabone l. 13. & August. 3. de civ. Dei c. 7.* id patraverat, Dosiadâ quẽ Ptolemeorũ ævo cum Poëtis τῆς Πλειάδος vixisse verosimile & tria Troję excidia jam tũ novisse è superiorib. certũ est, sesquiseculo junior. Non erraverit, meo judicio, si quis, ut sententias diversas adeò ↄciliet, pro ignobiliore & ad mythica tempora pertinente habuerit eam quam ab Amazonibus factam scripsêre, (fuit enim expeditio solùm contrà Troada, non secuta πέρθησις;) & tertiam à Dosiadâ significatam dixerit istam, quam Charidemus Orita Eubœensis, Cotyis regis Thraciæ gener, quæ adeò notabilis ut & *Demosth. contrà Aristocr. Polyænus extrem. l. 3. strateg.* & *Plut. in Sertorio* meminerint, verè confecit. Fortassis totum hoc quod de tribus Ilii excidiis adeò exercuit & intricavit doctos, ex ambiguo loquendi genere, quo Poëtæ eam τρίπορθον adpellarunt, natum est. Vocarunt isti τρίπορθον Ilium, non indicaturi numerum expugnationum, sed τὸ ἀπαντπάπολμον urbis, cladis magnitudinem & extremam desolationem καὶ πόλιν ἀπὸ βάθρων ἀνατετραμμένην καὶ τελέως ἠφανισμένην ὑφ᾽ Ἑλλήνων significaturi; qua ratione τριπόθητον pro ποθητοτάτῳ desideratissimo, τρισεύμοιρον, pro εὐμοιρεστάτῳ, felicissimo, τρισκακοδαίμονα pro κακοδαιμονεστάτῳ, infortunatissimo, τρισάωρον pro ἀωρεστάτῳ, maximè deformi. & planè intempestivo dicere solent; & hac observatione, cui nihil adeò refragatur, admisâ. hic tricarũ & quæstionum finis erit. Luculenter eam confirmat, quòd Herculis prior illa vel ob equos, quos Laomedon promiserat, vel ob mercedem Hesiones à ceto liberatæ in Trojanos expeditio χείρωσις solùm fuisset vel χηρεία & λειπανδρία, qua χήρωσεν ἀγυιάς, *viduavit civibus urbem,* ut ex *Hom.* Il. ι. loquitur *Strabo l. 13.* non τέλειος ἀφανισμός: quo factum est, ut eam inter Ἰλιοπέρσιας seriò non computarent ipsi, qui essent circà fabulas parciores, Græci. Latini, qui *bis captam* adpellant, de numero

ἁλώσεων

ἁλώσεων clarè loquuntur, & illas ab Herculo factas apud Græcos indubitatas insinuant. Inde verò, quod *ter captam* non vocant, colligitur non accepisse Græcum epitheton eô sensû, quo viri magni, quibus hinc tantæ turbæ & cinnus opinionum, sed hoc, quem modò exposuimus.

Varronis è *l.3. de vita Pop.Rom.* apud *Nonium Marc. in Nenia* locum, quem mutilum *Tiraq. comm. ad ll. dierum genial. Al.ab Al. l.3. c.7.* emendatum & conglutinatum ab *Ill.Scal. conj.in Varr. p. 142. Chr. Colerus ib.* producit & *Kirchm. l.2. de funer. Rom.c.6.* ita; *Ibi à muliere quæ optima voce esset Pergama laudari: deinde neniam cantari solitam ad tibias & fides eorum qui ludis Troicis cursitassent. Hæc mulier olim vocitata fuit* Præfica, *usq; ad secundum bellum Punicum*: Omnes docti indoctique pariter ἀπὸ μιᾶς de præfica funerali, ita præeunte Nonio Grammatico, acceperunt; at contra *Varronem*, cujus verba planè simplicissima, quia de re incomperta, nemo eorum percipere voluit. Offendêre ipsos voces *Præfica*, & *nenia*: quasi præficæ non fuissent, nisi inter funerum ritus ac ministeria; & neniæ non essent, nisi mortuis accini consueta carmina. Neutra debuit: *Præfica* enim dicta est mulier, ait *Varro*, quæ Pergama laudaret & caneret ad tibias & fides laudes eorum qui Trojæ ludum (nostratium *Torniamenta.*) scitè lusissent decurrissentve; Isti hoc nomen fuit usq; ad bellum Punicum secundum. Præficas in funebribus pompis etiam post ista tempora usque ad Reip. inclinantis perdurasse & hoc nomine fuisse nemo nescit: neque de his igitur locutus est *Varro*. Præfica autem dicta hæc est eâdem, quâ præfica funeralis ratione, scil. quòd choro, comitatui & συνῳδοῖς suis ad hoc esset præfecta, ut & inciperet cantionem & moderaretur & fortè etiam componeret, ut magistri præsulesque inter Salios. Quid igitur tantopere sudavit *J. Gutherius*, cum illud *ad fides* funeri non convenire solus ex omnibus videret, de re tamen funebri *Varronem* non intellectum debere intelligi, *l.1. de jure manium c.23*? Hoc erat ἀσύγκλωστα συγκλώθειν, vanus & infinitus tamen labor. *Nenia* verò quamvis cantilenam significat, per translationem à specie factam ad genus, præsertim quæ laudes contineret, etiam vivi: notavit *Acron ad Horat. l.1.Ep.1.* ubi *puerorum nenia* Poëtæ est vel quam pueri familiariter nossent canerentq;, quale quid in Græcorum festis quibusdam modò à pueris virginibusque, modò à tribus

pro

pro ratione ætatis choris ut apud Spartanos, *Plut. Lacon. instit.* factitatum: vel quam nutrices ad cunas infantum ad somnos inducendos delallarent; καταβαυκαλήσεις vocavere & νυννία à sono; & hæc est iste Hesychii νηνίατος, παιδαριώδης νόμος. Generale significatum est in isto *l.3. Od.28. Dicetur merita nox quoque nenia*; alibi speciale pro incantatorum carmine, *Marsa* nenia, ejusdem *Horatii*. Commodus in hanc rem etiam *Cicer. l.2. de legibus* locus est, quem *Turnebi* curiositas, an ignorantia dicam, tamen nobis corruperat. Ita verò Orator: *Honoratorum virorum laudes in concione memorentur, easque etiam cantus ad tibicinem prosequatur, cui nomen neniæ, quo vocabulo etiam Græci cantus lugubres vocantur.* Is, quem dixi, cum *nenia* vocem Græcam esse nesciret, haberetque pro purè Latina, *Græcis*, quos *Cicero* nominat, substituit *Graccho*. Insignis audacia, cum ubi id scripserit Gracchus & quis ille docere nequeat & ægrisomnio suo adsentiri ceu certæ emendationi nos velit! Nenia autem merè Græcum est à Phrygibus petitū, uti & res ipsa, scil. ὁ νηνίας vel per adpositionem νηνίας νόμος, ut νόμος κραδίης ad quem pharmaci urbe exigebantur: ἀπὸ τοῦ νήνιτον h.e. *ultimum, supremum, extremum.* Unde νήνιτον μέλος suprema cantio, & νηνιδὼν, q. νήνιτον ᾄδων αὐλὸς, tibia funebris, qua modularentur supremam. Suprema ea præficarum in exequiis ministerium tàm in comitatu quàm ad rogum & tumulum assa voce peragebatur, incedebantque proptereà cum tibicinibus propter lectum mortui & vocem ad tibias, νηνιδόνας *Pratinæ* dictas, conferebant; notandusque proptereà ob incommodam locutionem (rem enim vir optimus & diligentissimus non potuit non intellexisse) *Dalechampius*, quod *notis ad Plin. l.7. c.56.* tibias funebres adpellat, quibus lessi à præficis canerentur: neque enim, uti diximus, Romanorum præficæ tractabant tibias, sed tibiarum modulis intercinebant, & officium funebre cum suo ILICET finiebant. Τυφλώττει τὸ φιλοῦν περὶ τὸ φιλούμενον, *cæcutiunt in amatis amantes*, inquit *Galen. 4. ad 6. Epid. t. 10.* & Τὸ ἐς τοὺς πολλοὺς ἐπαγωγὸν ἀκριβῶς εἶχε, *quod vulgariter receptum est pervicaciter defenditur, Pausan. Atticis*: De *Varronis* loco etiam post illatam isti clarissimam faculam idem fore augurамur; Meminimus autem nos istis non scribere; *Sordescant* igitur, *qui volunt sordere*; Dei id proverbium est.

Nenia Phrygum inventum est; harmoniam Phrygum propterea Græci luctibus adhibebant, perinde ac Lydiam: Lydorum enim ac Phrygum ὁμόφυλον ex historia notum. Ab his accepêre Cares αὐλὸν θρηνητικὸν, tibiarum lugubrium usum, & morem iis & ad eas canendi: hinc scientes modorum talium & cantionum è Caria in hôc ministerium expetebantur à Græcis mulieres, Καρῖναι his dictæ. Non igitur côncoquo ista de hac re *Scal. conj. ad Varr. p. 143: Itaq; quæ apud eam gentem* (præcesserat de Phrygibus & Caribus.) *μέλος Καρικὸν canebant mulieres, vocabantur Καρῖναι, à natione.* Phrygas & Caras sic adpellasse dici nequit. Græci autem qui rem ab utrisque fuerant mutuati, ita vocabant, uti & Romani Cariones, servos è Caria emtos: *παρέλαβον ἀπὸ Καρίας* tàm hi quàm illæ. Itaque verba, *apud eam gentem* expungenda sunt, quòd ea vel ineptus quispiam infarserit, vel oculis in *Scaligero* cum ista scriberet gramma objecta fuerit, qua factû ut de Græcis antè meminisse putaret. Mallemus homini extraordinario dum commentatur utrobiq; adclamare nos posse, *εὖγε ὦ Ἄνερ, εὖ σφόδρα ὑπέρευ γε!* sed eum non ubique *εὐημερεῖν* fecit humanitas, hoc est, labendi facilitas & necessitas errandi. Ait l. d. *μέλος Καρικὸν fuisse, quod ad tibiam canerent Cares.* Malè: erat enim id ipsi *αὔλησις* seu harmonia quæ tibiarum inflatû edebatur, non humanæ vocis sono; Ita enim *Plato Comicus ἐν Ἀδωνίδι* apud *Athen. l. 15:*

> Αὐλοὺς δ' ἔχουσά τις κορίσκη
> Καρικὸν μέλος μελίζεται
> τοῖς συμπόταισι: i. e. *tibias habens puella quædam Caricos ludit modos conviviis*: & hilaritati conviviorum adhibebatur igitur, non luctui solùm, quod v. sim viro maximo. Nenia ᾠδὴ erat & cantio θρηνώδης τις: μέλος Καρικὸν verò αὔλημα non tantùm θρηνῶδες, sed quivis tibiis sive Caricis sive à Caribus editus modus ac ludus.

Ritûs Atheniensium circà lustrationem Urbis, quæ quotannis die sexta & septima m. Θαργηλιῶνος fiebat, pars erat φαρμακοὺς seu καθάρματα virum & fœminam, qui pro expiatione urbis immolandi erant, & vivicomburio adficiendi, colaphis cædere, ramis ficulneis verberare, & scillis impetere. Eâ de re loquuntur versus *Hipponactis* isti:

> Βάλλοντες ἐν χειμῶνι, καὶ ῥαπίζοντες
> κράδῃσι καὶ σκίλλῃσιν ὥσπερ φαρμακούς.

Dalechampius verò

veis *not. ad Plin l.20.c.9.* quòd ex hisce probare voluit solitos veteres fuisse scilla arcere veneficia & expiare noxios falsus est & deceptus depravata vel a seipso conficta lectione, ὥστ φαρμάκεις. Non negamus scillæ vires in veneficiis expertos fuisse veteres; *Pythagoras Empedocli* ἀνὴρ περιώδια εἰδὼς librum singularem περὶ σκίλλης scripsit, eamque in januæ limine suspendere jussit, ad maiorum medicamentorum (ita *Plinius* reddidit, quod in Græco erat ἐστὶν ἀλεξιφάρμακον, *Diosc.l.2.c.202*) introitum pellendum: sed hoc non erat *Hipponactis* verbis inferendum, cùm κράδαι seu ramorum ficulneorum cacumina nullibi adhibita ἀποτροπαίων loco; multò minus κράδαι & σκίλλαι in eum finem projectæ fuisse legantur: sed verus sensus est e ritu, quo in pharmacos ad ignem extra urbem deducendos cum νόμῳ κραδίῃ, peculiari cum cantione, scillarum bulbos vel contemtus & ludibrii gratia, vel quod eas καθαρμοῖς solerent usurpare, conjiciebant desumendus. Falsum igitur testimonium rei per se certæ adhibuit, is, quem dixi & antiquitatis Atticæ particulam nobis intervertit, dum pro φαρμακοῖς φάρμακα supposuit: hæc scil. medico notiora erant quàm illi execrabilia nomina & victimæ odii publici nebulones φαρμακοί.

CAP. XXI.

Suetonius & Plautus expositi contrà J. Gutherium JC. Ludii funeribus præter præficas adhibiti: ex iis unus personam defuncti referens. Lectio vulgata in Plauto adserta contra eundem. Suetonius defensus contra eundem, qui fidem ejus numo impertiuente in dubium vocavit. Juliæ inter Augustas plures. Lipsius de numo vetere falsus: itemq; Gutherius varie. Casauboni sententia de Oratione M. Antoni funebri in Cæsarem apud Dionem examinata: hic de figmento excusatus. Livii incogitanter factum in oratione tributa L. Valerio trib. pl. in Catonem, super contentione de L. Oppia. Cl. Vossi ἁμάρτημα quoddam μνημονικόν. Livius suppletus. Scurræ in funeribus; Casaub. & Kirchmannus Suetonium Tiberio perperàm de tali interpretantur. Gutheri error de imaginibus in funere non indictivo: & alter de carminibus epitaphiis ad portas adsigi consuetis: Cicero explicatus: statua Marsyæ Romæ cui usui: Monu-

menta extrà portam Capenam hominum singularium multa: Lapis apud Seldenum de æde Tempestatibus dicata illustratus: Gu. Canteri de inscriptione sepulcrali pro carmine accepta dormitatio.

FRequentius, quàm quis putet, in omnibus scientiis errati genus illud est, quod proximè tetigimus. & quò frequentius, eò perniciosius. Nam præterquam quod absurdæ & falsæ opiniones, veritatis infelicia μιμήματα & νοθεύματα, in disciplinas αὐταῖς ἁμάξαις sic invehuntur, veritate interim longùm valere & flere jussâ, etiam scriptoribus, unde lux seculo & mentium humanarum caligini medela, perversæ interpretationes inferuntur; quæ duo magna mala si invalescant, quorsum res literarum evasura tandem sit, in promptu est sine ullis ambagibus edisserere. Quocircà laudabile planè est & devergit in commoda publica, si tale quid alicubi animadvertatur, id ingenuè monere. Nam & sententiæ intolerabiles abeuntesque à vero hac ratione evelluntur & eliminantur castris literariis, & autoribus suus nitor, qui à pravis interpretibus ipsis perierat, redit postliminiò. Nos σὺν Θεῷ παλάμᾳ simul præstabimus hoc quidem in *Svetonio* quà poterimus explicando & *Plauto*; illud in *Jac. Gutherio JC.* & *Is. Casaubono* justè fortassis redarguendis. Ille in Julio c. 84. quo funeris ejus pompam describit, ita: *Inter ludos cantata sunt quædam ad miserationem & invidiam cadis ejus adcommodata ex Pacuvii Armorum judicio:*

Men' me servasse ut essent qui me perderent!

& ex Electra Attii alia ad similem sententiam. Gutherius libro de jure manium laudato c.23. nenias ludorum nomine comprehendi probaturus eo testimonio utitur. At licet præficarum tibicinumque in funeribus operam ludos fuisse si cum reliquo adparatû comparentur non diffiteamur; de ludis etiam funerum qui propriè ita dicerentur & munera, *Svetonius* non possit exponi; hi enim justis solutis & sepulto cadavere dabantur; tamen ad solas nenias restringere verba autoris non licet. Cum enim mortualium, præficarum cantilenæ, argumentum fuerit, planctus, & laudatio defuncti, quæ defuncti nomē passim & μονοτόνως cum proximioribus ejus vocaret, nulloque artificio adeò constiterit, unde & *ineptum ac inconditum carmen* adpellat *Nonius* neniam, censebatur-

baturque ea planè inter nugas, merx garrularum vocaliumque plerunque probrosarum anuum; quod è Poëta vetere & quantivis precii apud Romanos repetitum inter ludos cantabatur nón haberi pro nenia muliebri posse indubium est. Putamus autem per ludos significari h.l. omnem scenicorum artificum operam & mimorum ludiorumque qui funeribus intererant actionem & gesticulationem, quæ ad scurrilitatem ac obscænitatem usque procedebat; inprimis verò ejus qui *archimimus* dicebatur *Svetonius Vesp. c. 19.* qui personam defuncti ferre & omnia ejus dicta facta imitari, omnia minima maxima ad ejus ingenium fingere, ridiculeque maximè etiam seria ostendere & joculari licentia virtutes vitiaque perstringere, quod à scurris in Claudi funere adhibitis factitatum, solebat; & cui propterea cum præficarum nugis nihil erat commune: hi verè ludi erant, & ad hanc προσωποποίησιν respexisse *Svetonium*, acroama è *Pacuvio* accersitum & Julio quasi is de se id proloqueretur adplicatum fidem facit. Ordinem totius pompæ funebris, è quo res planè percipi possit ad sententiam nostram processisse, narrat *Appianus* ἐμφυλ. *l. 2.* hunc: *Ut verò Cos. (Antoni) orationem lugubre carmen excepit more patrio chorûs concinentibus laudata ejus facinora, & memoratis, quos post simultatem in gratiam receptos, beneficiis insuper ornaverat, quasi per admirationem ad conjuratos sermone verso auditum est illud:* Men' servasse, ut essent qui me perderent. In *Plauti* verò *Pseudolo* verbis, quæ similiter in hanc rem adhibet *Gutherius*, planissimè paria facit, cum illis explanatoribus, quos οὐ ταῖς γραφαῖς τὰς ἐξηγήσεις, ἀλλὰ ταῖς ἐπινοηθείσαις ἐξηγήσεσι προσαναπλάττειν τὰς γραφάς· *non lectionibus constitutis explicationes, sed à se excogitatis explicationibus lectiones consentientes adfingere Galenus comm. ad 6. Epid. s. t 9.* observavit. Tàm enim dubia est emendatio quam Plauto infert, quàm res in quam Plauti ῥῆσιν adfert. *Nenia idem quod ludus. quia in Plauto, quem Pseudolo a. 5. sc. 1. ita corrigo, nenia pro ludô legitur.* Nihil agis, nisi rectam & necessariam esse emendationem tuam probaveris; nos non esse docebimus. Servus Plautinus cum herili filio apud lenonem strenuè pergræcatus ebriusque enumerat in scena quantum perceperit in lustro voluptatum, & quod non minore, quàm herus suus honore fuerit, quàmque ipsis, hero cum scortis accubanti delicias fecerit; qui propterea abeuntem toties revocaverint, ægrè scil. carituri tàm lepido capite, & ut coràm

ipsis pallio indutus, in quo servi non conspiciebantur aliàs sed in curtâ tunica, sive saltaret sive alios gesticulando ludos ederet, rogaverint. Rediturus igitur, inquit, & pariturus vocantibus,

Ubi circumvortor, cado: id fuit nempe ludo:

Hoc, ait, demùm risui fuit & voluptati, de hoc demùm ipsis summoperè placui, quæ ipsius Comici expositio est; addit enim servus;

- - - - - - *nimiæ tum*

voluptati ædepol fui ob casum. In hisce uti edita sunt nihil obscuritatis amplius est, adeoque correctioni τῷ *nempe in nenia* nullus locus. Si verò maximè retineamus *Gutheri* lectionem, quam & aliis placere video; non exibit tamen id, *neniam* pro *ludo* posuisse Comicum. Exponendum enim tùm esset, quod casus servi ultimum in illo ludo quem dabat compotantibus fuerit, cumque ita ut nenia officium funebre finiverit, es were das Ende am Liede am Spiele/ gewesen. Reclamat tamen & huic interpretationi quod addit, *itaq;*

dum enitor, pax! jam pene inquinavi pallium:

non erat ergò quod cecidisset ultimum, *νήνιζον* seu nenia istius ludi. Et vulgata igitur apud *Plautum* lectio consistit & labitur *Gutherius* neniam pro ludo accipi oportere in *Svetonio & Plauto* laborans.

Idem Svet. de Claud. c. 11. *Aviæ Liviæ divinos honores, & circensi pompa currum elephantorum Augustéo similem decernendum curavit.* Prohibuerat Tiberius Imp. matris suæ Liviæ ἀθανατισμὸν seu consecrationem, *Dio l. 58: Svet. Tib. c. 51: Gutherius* l. 2. c. 6. & 35 ista Svetonii suspecta habet eò, quod *numus extet de consecratione Juliæ seu Liviæ Augusti, in quo carpentum à bigis cervarum tractum expressum.* Iniquè factum, rem à scriptore cujus fides nemini sublesta visa narratam & quæ ipsa satis sit probabilis, némine contradicente, vocari in dubium medio instrumento quod ineptum ad rem, quia ambiguum. Hoc enim *Gutherio* de numo probandum erat, ad primæ omnium Juliæ Augusti conjugis res & consecrationem pertinere. Fuêre autem hoc nomine non tantùm inter Augustas plures, Julia Augusti conjunx, quæ & Livia Drusilla Tiberi è T. Cl Nerone mater; è familia Juliadarum Julia Augusti è Scribonia Libonis F. nupta primùm Marcello Octavio, tum M. Vipsanio Agrippæ; tandem Tiberio Imperatori: Julia, neptis D. Augusti è Julia & M. Agrippa L. Æmilii Pauli conjunx: Julia Druso, Tiberi

Imp.

Imp. è Vipsania F. & Livilla Drusi Germanici F. natâ, nupta Rubellio Plauto & Neroni: Julia Germanici Cæsaris & Agrippinæ F. nupta M. Vinicio: Julia Agrippina hujus soror, Cn. Domitio Ahenobarbo, è quo Neronem pòst Imp. suscepit, & Claudio Imp. nupta: sed & quædam Julia Titi Imp. filia, Domitiani conjunx sive pallaca: eodemque nomine Imppp. Severi alia, alia Elagabali, alia Alexandri: quæ *συγχυσία* nominis in fœminis pari dignitate diversis unius variè viros maximos delusit; quod ostendemus aliquando in examine Inscript. veteris Albæ Juliæ repertæ, quam *Scal. ad Euseb. f. 112.* se propterea non intelligere fatetur; Si nos hoc præstiterimus, ut omnes eam intelligant, nemo circà eam ampliùs hæsitet, ecquod precium erit industriæ? Manum igitur & hîc intra tunicam continere debuit *Gutherius*, & quòd è *Svetonio* de Liviæ consecratione sciret, factam esse curru elefantorum decreto, ad aliam potiùs reliquarum numum suum referre. Etiam Cajus Imp. Drusillæ sororis ἀθανατισθείσης effigiem thensæ impositam ab elefantis in circum trahi ejus natalitiis instituit, *Dio l. 59.* In numo D. Marinianæ Augustæ, Valeriani Sen. Imp. conjugis consecrationem indicante pavonem sculptum exhibet *I. Sambucus*; *Ad. Occo* aquilam, qui animam Imperatricis in cœlum ferret. Augustæ quæ in Junonem seu Dianam h.e. habitu & nomine Junonis seu Dianæ consecrata fuerat, optimè convenirent cervæ. Quid *J. Lipsio* in mentem venerit, ut numum in quo DIVUS AUGUSTUS PATER caput radiatum, ara ante pedes: parte aversa, S.P.Q.R. DIVÆ JULIÆ AUG. FIL. carpentum cui subjuncti duo muli, prolatum ad *3. annal. Tac.* de consecratione Liviæ à Claudio facta interpretaretur, nondum adsequi potuimus Certè elefanti non ita commodùm in mulos abeunt; & Julia in numo est Augusti filia, Tiberio Imp. post Agrippam nupta: de Livia autem, quæ & Julia Augusta, Drusi Livii Claudiani filia, interpretatio; quæ propterea est ἀσύστατος, quia contrà scripturam in numo excogitata. Quid autem? Videmur hic utrumque tenere falsi, *Gutherium* cum *Lipsio*. Idem numus est quem uterque laudant; sed inscriptio à *Lipsio* plenior, ad Juliam Augusti filiam eum refert διαῤῥήδην. Hujus Juliæ ἀποθέωσιν seu consecrationem aliquam à S. P. Q. R. unquam factam, sive patre Augusto vivo sive defuncto, nusquam legimus: In alterius igitur cujuscunq; rei memoriam cusus fuerit iste numus, & ad *Svetonium*, ubi de con-

de consecratione Liviæ, nihil faciet, sive confirmandum sive confutandum quidquam. De cervabus & mulis litigent ipsi, qui horum animalium staticula seu icunculas permutavêre in numo. *Lipsius* de mulis non est incredilis, quòd animalia instrata exhibeat numus; id quod de cervabus non compertum est. Etiam leones sine stratis conspiciuntur ad thensam Faustinæ juncti. *Gutherius* igitur plura peccaverit in uno isthoc numo; quoad Liviam; quoad consecrationem, quoad cervas; & quod maximum denique, quod eo adeò dubio *Svetoni* certam narrationem evertere fuerit ausus.

Ex eo quod *Sveton. Julio c. 84.* scribit, Antonium Cos. cum in rostris expositũ esset cadaver Julii, sicut erat à cæde sanguinolentum *laudationis loco pronunciasse per præconē SCtum, quo omnia ei divina simul atq; humana decreverat*, colligit *Casaubonus* orationem illam Antoni gravē & numerosam quam *Dio* l. 44. consignavit, esse ab hoc confictam. Judicium Casauboni meritò in talibus magnifacimus; sed hæc, ut videtur, *ἀκεϱαία* est. Testis nobis *Cicero*, qui rei tum gestæ interfuit: Ejus verò hæc 2. *Philipp.* in Antoniũ verba: *Tu funeri tyranni illius sceleratissimi præfuisti: tua illa pulcra laudatio, tua miseratio, tua cohortatio:* Quæ si ad Orationē Antonianã apud *Dionē* expendas, dicas argumentũ ejus esse. Ista enim tria à *Cicerone* nominata *laudatio, miseratio, cohortatio*, præcipua ejus capita sunt. Imò *Svetonius* ipse quod præter SCtum recitatum, *per pauca à se addidisse Antonium* scribit, de oratione quadam ejus non obscurè loquitur. Id quidem facilè dederimus, *Dionem* in illa oratione sibi quid indulsisse & pro ingenio adfectuque in Remp. expressisse *ῥῆσιν* Antoni, quod & de aliis ejusmodi apud historicos reliquis sentiendum est; quos sermones hominum narrare, quemadmodum habiti fuêre, non necesse est, & plurimùm fieri nequit; sufficit referre eo modo quo loqui debuêre, quoque eos locutos esse verosimile est: videbaturque ideò & nobis, cum primùm apud *Zonaram* eam legeremus, Græculum illum potiùs vanum ventosumque quàm Antonium Quiritem sapere; sed propterea tamen omnia confinxisse, non habuisse Antoniani sermonis quidquam pro exemplo, statuere οὐ θέμις, vetantque præter *Svetonium*, uti diximus, *Plutarchus in Bruto* Antonium ἔπαινον Καίσαϱος, ὥσπεϱ ἔθος ἦν, διεξελθεῖν referens & *Appianus* qui non tantùm multa Antoniani sermonis αὐτοῖς ῥήμασιν recitat, quæ

cum

cum Dionianis eadē sunt, sed & *laudasse Cæsarem ut aliquem cœlitum, & quò inter divos relatum esse fidem faceret, manus ad cœlum protendisse, simulq́ magna linguæ volubilitate recensuisse ejus bella, prælia, victorias, manubias, additas imperio provincias, extulisse singula usq; ad miraculum; item multa ut de viro divino locutum vocem ad lugubrem modum flexisse, multa de indigna amici morte questum cum fletu fuisse*, tradit de Antonio: quæ justæ orationis materiam Dioni rhetoricaturo suppeditare potuisse, ut fingere tantillum non esset opus, nemo negaverit. Id verò maximè orationem eam verè ab Antonio sic habitam confirmat, quod nihil in ea reperire sit, quod eam suspectam meritò reddere valeat, nihil quod personis, rebus, temporibus non conveniat, cum in re quam quis alteri adfingit facilis sit lapsus etiam ad minima quæque cauto, & frequenter excidat aliquod impertinens, quod fucum posteà detegit. Sic *Livium* deprehendimus oratione tributa L. Valerio trib. pl. in Catonem Cos. a. U. 559. in caussa Legis Oppiæ de stringendis matronarum cultibus *l. 4. de bello Maced. & Af.* Quod enim Catoni Originum libros obiicit L. Valerius, *Tuas adversum Te Origines revolvam*, inquiens; id ejus personæ minimè competit, quia ut testatur *Corn. Nepos l. 2. de vitis excell. Impp.* Cato eos jam senex scripsit demùm, obiitque ut est apud *Paterc. l. 1.* a. U. 605 Censorino & Manlio Coss. & propterea non potuit L. Valerius annis ante obitum Catonis 46. earum meminisse. Sermo igitur iste *Livium* potius quàm L. Valerium (*CL. Vossius* memoria lapsus C. Oppium qui scil. primus eam legem rogarat a. U. 541. nominat, cum hæc contentio de ista abroganda annis novendecim pòst acciderit. *l. 1. de hist. Lat. c. 5.*) qui sic locutus de re, quæ tum nondum erat, ab illo inconsideratè fingitur, autorem habere cernitur. De tempore Legis Oppiæ obscurus est & mutilus *Livius, dum epit. l. 34.* eam *bello Punico C. Oppium trib. pl. tulisse* scribit. Supplemus nos, nota numeri quæ exciderat interjecta; *bello Punico* II. In summô enim ejus fervore a. U. 541. latam esse novimus.

Scurras & mimos, chorosq; Satyricos exequiis, maximè divitū, adhibitos fuisse è *Dion. Hal. l. 7. & Svet. Vesp. c. 19.* satis contestati sunt docti. *Casaub. ad d. l. Svet. & Kirchm l. d. c. 7.* etiam ista *Svetonii Tiber. c. 57.* verba eò trahūt: *Scurram, qui prætereunte funere elato mortuo mandarat ut nunciaret Augusto nondū reddi legata, quæ plebi reliquisset, duci ad supplicium imperavit.*

M Leve

Leve est, quod hic monituri sumus; sed quia periculum est nisi quid in testimonii productione vani sit docuerimus, ne error hic latiùs dimanet, monebimus tamen; narrationem esse rei ad quam adhibetur dissimilimam. Scurra enim hic non fuit è numero conductorum pro funere, de quibus agebatur, sed alius quidam è vulgò, qui cum funus præteriret efferentibus inopinatò obvius factus mortuum inclamavit, quid Augusto nunciari velit: ut est id hominum genus in quascunque occasiones lingua nequam promtum, & vel sine duce factiosum.

Cum Crassus & Brutus in forô aliquando contenderent, fortè dum ea causa ageretur anus Junia funere elata est. Tum, *Brute*, inquit Crassus, *quid illam anum patri nunciare vis tuo? quid illis omnibus quorum imagines duci vides?* *Cic.l.2.de Orat.* Inde concludit *Gutherius* l.1.c.20. anum istam funere indictivo non fuisse elatam, quod gentilis Brutus non sequebatur; & hinc, in funeribus non indictivis etiam imagines fuisse prælatas. Infirma verò collectio; *Gentilis Brutus funus non sequebatur: Igitur non fuit indictivum.* Non aderat enim pompæ, quia cum actus causæ tum in foro excusaret. Emanere autem licuisse oblato impedimento, vel alia de causa sontica formula indictionis, *Exequias eras quibus commodum est ire,* docuerit. Et fallit igitur observatio *Gutheri*, etiam non indictivis funeribus imagines fuisse antelatas. Cum enim, uti plebeiis interdum, sic nobilioribus semper indictiva funera essent; & hi verò soli imaginibus & stemmate longo gloriari possent, non item humiles personæ & homines novi, consequens est, in indictivis utrique sexui familiarum imagines ostentatas ductasque fuisse.

Poëtas carmina epitaphia & lessus super virorum illustrium morte scriptos portæ (fortè qua efferendi ii erant) interdum præfixisse, non contentos sola ad populum in circulis recitatione, securè nimis adseritidem *Guth.l.d.c.19.* De Marsyæ statua in regione octava Urbis notũ est è Juliæ Augusti F. rebus ad eam, uti proximis temporibus ad Pasquilli statuam, proponi suspendique consuevisse, quæ in ora hominum ac ad publicam notitiam venire voluerunt; inde filiæ suæ adulteria rescivisse D. Augustum est apud *Sen.l.6.de benef.c.32.& Plin.l.21.c.3.* De portis urbis credemus *Gutherio* si aliunde probaverit. Locus enim *Cicer.l.2. de finibus*, quo nititur, non hoc insinuat, sed vix porta Capena egressis, ad portam consistentibus adhuc, elogia virorũ præclarorum

ibi si-

ibi sitorum in monumentis se offerre. Ita enim *Cicero 1. Tuscul. Ego quidem cum vetere poëta malim unum Catonem, quàm trecentos Socratas. Ecquis egressus porta Capena, cum Calatini, Scipionum, Serviliorum sepulcra videt illos beatos non putaret?* verba autem *Cicer.l.2. de fin.* ista sunt; *non elogia monumentorum id significant, velut hoc ad portam*

Uno ore cui plurimæ consentiunt
gentes fuisse virum populi primarium.

Sepulcrum A. Attilii Calatini cum hac inscriptione haut procul aberat Capena porta, via Appia, quæ inde per Terracinam, Fundos, Suessam, Capuam, Neapolin, Brundusium ferebat: Extrà eandem etiam monumenta Scipionum, Cethegorum, Metellorum, Serviliorum, Memmii: hod. S. Sebastiani est, *Boiß. topogr. U. Romæ.* Ejusdem elogii priora verba in lapide ante portam Capenam paucis ab hinc annis effosso, in quo de Lucio Scipione Cos. Cens. Ædili Tempestatibus, quòd Corsici maris rabiem, contrà Sardos, Corsos & Pænos feliciter pugnans, *Liv. epit. L. 17.* evasisset, ædem dedicante, *ap. Seld. prol. synt. de DIs Syris c. 3.* leguntur; unde quia de eô etiam dicuntur, colligi posset, formulam fuisse populariter usitatam civem bonũ & utilem REIP. laudaturis: Sed verius est mutilum esse lapidem & præcedentia quę nomen Atilii Calatini habebant periisse. Videtur autem fastorum Romanorum fragmentum esse, quo gesta annis U. 494 495. 496 fuerant consignata: cujus generis fragmẽta marmorea magistratuum Romanorũ Romæ ao. 1546. effossa ad forum & ad Capitolium transportata extant inter Inscript. *à Grutero f. 289,* & sequentibus aliquot Id verò non intellexisse adparet virum longè eruditiss. *Gv. Canterum,* qui carmen hoc esse tradere Oratorem & inde duos versus posse effici, putat *l. 6. Novar. c 10.* Est enim inscriptio monumenti. ut expresse *Cicero* in lapide. Eam verò è Poëta accepisse eos, qui curarent sepulcrum cum hoc titulo Calatino, nescimus; intereà dum aliquis demonstret, quod certò scimus, id secuturi.

CAP. XXII.

Dan. Heinsi laus & opera in Clem. Alexandrino. J. Meursi error de Alexandro cui Clem. στρωματέας inscripserit: Joh. Damascenus emaculatus. Clem. ad Diogenem L. collatus, ex eo expli-

catus & interpres emendatus. Jonis Comici τριαγμοὶ Clem. contrà Sylburgi censuram de duplici agricultura adjectus & expositus; item de testimoniis è ll. apocryphis; iis usi D. Paulus, Judas, Evangelistæ; autor Ep. ad Ebræos: Isid. Pelusiotæ expositio reprobata. Interpres Clem. correctus ὄρυγμα locus ubi de fontibus sumebatur supplicium: Sylburgi sententia de lege Scantinia in Clem. rejecta. Trajectio in Clem. Pædagogo ostensa. Iterum notata Herveti versio. Locus obscurus in Strom. de columnâ Acicari ex conjecturâ explicatus: Diog. Laert. illustratus: Acicarus est Acencheres: Babylon Ægypti opidum.

SI à DAN. HEINSIO viro planè incomparabili, & ad juvandas literas solertia incredibili & ingenio admirabili iterata editio *Clementis Alexandrini*, scriptoris suo seculo omnium doctissimi, (penu enim eruditionis & scientiarum adpellant οἱ μεμυημένοι) quam recepit & cujus desiderio hactenus intabuimus, extaret, nihil his nostris opus fuisset; ex illa enim meliora & certiora peti potuissent, opus ἀντίχρυσον tot mendis non esset etiamnum contaminatum & interpretis Latini *G. Herveti* versione haberemus perspicuam magis, eruditiorem & sinceriorem Nunc cum is eam nondum dederit, & scriptori tamen optimo melius esse conveniat, ἄλλην δρῦν βαλανίζωμεν, & spicilegium, quod reliquisse profitetur, exequamur; non desituri interim flagellare in eo τὸ ἀπεργηάμενον & immemori morosoque reliquatori vel ῥητορικόν facere: Ἔρχεσ, ὦ Φίλε ἩΛΙΕ.

Variæ literaturæ & verè sui nominis libros στρωματέων à Clemente nuncupatos esse quidam Alexandro, in *Johanne Damasceno* reperisse putat *J. Meursius not. ad Lausiaca Palladii p. 202.* Verba *Damasceni l. 3. de ador. imagin.* illa sunt: τοῦ ἀρχαιοτάτε Κλήμεντος πρὸς Ἀλέξανδρον ἐκ τοῦ ἑβδόμε βιβλίε τῶν Στρωματέων. Puerile omninò est in verbis adeò paucis constructionis rationem nescivisse; exsculpere verò quod in iis non erat etiam temerarium. Verba πρὸς Ἀλέξ. sententiam clauderent, non interjecta essent nomini autoris & præpositioni ἐκ cum suis, si id quod *Meursio* visum; indicare deberent Agnoscimus autem à descriptore primum peccatum hic esse; cujus σφάλμα quia non correxit *Meursius*, in gravius incurrit. Compendium scripturæ πρεσβ. Ἀλεξανδρ. quod erat in autographo *Damasceni* quodque de Clemente

nostro

nostro communiter prædicatur, non intellectum peperit τὸ πρὸς Ἀλέξανδρον librario & *Meursio* futilem observatiunculam. *Photius* certè notat in codice antiquo vidisse ejus Operis inscriptionem talem: ΤΙΤΟΥ ΦΛΑΒΙΟΥ ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ τῶν κατὰ τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν γνωστικῶν ὑπομνημάτων στρωματέων α. β. γ. δ. ε. ϛ. ζ. καὶ η. Eam in animo habuisse *Damascenum* & priorem Photio legisse indubium est. *Hieron. in catal. script. Eccl.* Clementem ad Alexandrum Hierosolym. episcopum, qui circà a 210. collega Narcisso, eam Ecclesiam rexisse traditur, librum *de canonibus Ecclesiasticis* dedisse memorat; sed de Stromatis loquitur *Damascenus*, ejusque ῥῆσις Alexandrum neutiquam admittit.

In *Clementis* nostri lectione multis argumentis didicimus, eum *Diogenis Laertii* Φιλόσοφον ἱστορίαν diligenter evolvisse, vel iisdem quibus iste autoribus usum fuisse, ut erat secularis literaturæ helluo, & inter sophistarum paganorum nobilissimos ob summam in profanis literis doctrinam nominandus. Horum quæ extant *l. 1. Strom f. 244. edit Heins Lugd.* Τοὺς μὲν ἀναφερομένους εἰς Μουσαῖον χρησμοὺς Ὀνομακρίτου λέγουσιν Τὸν Κρατῆρα δὲ τὸν Ὀρφέως, (legendum et Κρατῆρα: hoc enim nomine poëma Orphei citat *Suidas*) Ζωπύρου τοῦ Ἡρακλεώτου. Τὴν δὲ εἰς ἅδου κατάβασιν Προδίκου τοῦ Σαμίου. Ἴων δὲ ὁ Χῖος ἐν τοῖς τριγράμμοις καὶ Πυθαγόραν εἰς Ὀρφέα ἀνενεγκεῖν ἵνα ἱστορεῖ: periodus ultima eoudem verbis legitur in *Diogenis Pythagora*; sed unde eluceat, quam interpres *Clementem* hic non intellexerit. Pythagoras composuerat nonnulla; ea verò in autorem Orpheum retulerat, ut antiquitatem mentiretur: πλεῖ γὰρ πᾶς ἀρχαῖος λέγεσθαι, *Thessalus in πρεσβευτ.* interpres verò *hæc*, *Cratera & Descensum ad inferos*, quorum autores jam nominati fuerant. *Pythagoram Orpheo tribuere* reddidit, vocem ἵνα relativam, pro qua *Diogenes* ἔνια, demonstrativa exprimens. *Ion*, cujus fabulam Φρουροὺς *Athen. l. 3*: *Phœnicem* aut Cæneum ib Ὀμφάλην. l. 6 μέγα δρᾶμα. *Pollux* l. 10 c. 45. citat, τριγράμμους *Hieronymo à Demetrio Scepsio & Apollonide Nicæensi* τριαγμοὺς adpellat & quantum è laciniis adparet fuêre de numero ternario, ejusque mysteriis secundum Pythagoreos. quos περὶ τοὺς ἀριθμοὺς καὶ τὰς γραμμὰς ἐσπουδακέναι e *Porph. v. l. 2. ἀποχῆς*, & ἀριθμοὺς καὶ σχήματα θεῶν προσηγορίαις κοσμῆσαι e *Plut. l. de Iside & Osir.* notum est.

Accuſant *Clementem* nonnulli, quod traditionibus, quas vocant in re Theologica, plus juſto inhæreat, easque frequentius inculcet. Probando crimini *Fr. Sylburgius*, cujus induſtriam in edendo hoc ſcriptore grati deprædicamus, & res ipſa notationum ejus doctarum facit fidem, producit locum de duplici agricultura. Eum inveni l. 1. *Strom.* f.199: ἡ γεωργία ἐστὶ διττή. Ἡ μὲν γὰρ ἄγραφος, ἡ δὲ ἔγγραφος. Ὁποτέρως δ' ἂν ὁ τοῦ κυρίου ἐργάτης σπείρῃ τοὺς εὐγενεῖς πυροὺς, καὶ τοὺς στάχυς αὐξήσῃ τε καὶ θερίσῃ, θεῖος ὄντως ἀναφήσεται γεωργός: *Est autem duplex agricultura; una quidem quæ non fit ſcriptis, altera, quæ fit ſcriptis. Utrovis autem modo Domini operarius generoſum triticum ſeminaverit, & ſpicas cumulaverit, & meſſuerit, verè divinus adparebit agricola.* Ita vertit *Hervetus*: qui non omiſſurus fuiſſet, τὸ ἔγγραφον *ſcripturas ſacras* reddere, eisque opponere *traditiones* τὸ ἄγραφον, ſi doctrinæ de humanis traditionibus favere iſta Clementina exiſtimaſſet. Ἔγγραφος γεωργία autem eorum eſt, qui ſcriptis Eccleſiam colligunt & docent; ἄγραφος alterorum erit, qui voce vel etiam exemplo ſolùm σεμνότητι καὶ σκληραγωγίᾳ Chriſtiana, quam libris Pædagogi, quibus ἤθη πράξεις καὶ πάθη catechumenorum format, profeſſus eſt, homines ad pietatem inſtituunt & domino lucrantur. Et fortaſſe plures primis Eccleſiæ temporibus ἀγράφῳ iſta γεωργίᾳ & exemplis piorum, quàm doctrina ſcriptô à viris doctis comprehenſa in horreum Domini collecti fuêre. Minimùm etiam offendimur eô, quod ex Evangelio ſecundum Ægyptios & ex altero ſecundum Ebræos, damnatis ſcripturis, nonnulla produxit, uti quidem ajunt: Neque enim propterea tota adprobaſſe dicendus eſt; & licuit ſemper ex apocryphis verũ citare; quod D. Paulum, Judam, ipſos Evangeliſtas feciſſe docet *Origen. prol. in Cant. Cantic.* & in iſto genere *nulla* quidem *canonica autoritas, aliqua tamen invenitur veritas,* ut loquitur D. Auguſt. l.18. de Civ. Dei c. 38. De *autore Epiſt. ad Ebr.* idem ſuſpicari poſſemus: Is cum Eſavum exemplum πόρνου καὶ βεβήλου cap.12 v.16. ſtatuat, juxtà *Iſid. Peluſ. l.1. Ep.320.* (quanquam disjunctiva ἢ quæ in noſtris codicibus hodiè regnat aliud ſvadeat, ſcil. poſterioris ſaltem exemplum poni Eſavum;) prius verò illud de eo dici nuſquam ſacrarum ſcripturarum legamus, ex autore ſacrô aliô, apocryphô, aut per traditionem accepiſſe videbitur. *Iſidori* enim expoſitio, ſcripturam, quæ γαστριμαργίας ingluviem & voracitatem Eſavo impingit ob vendita primogeni-

turæ

turæ jura, eo ipso etiam fuisse eum fornicatorem & profanum ostendere, à nemine recipietur, quòd quæ specie differunt ea se mutuò nec ponant nec tollant, & species una non includat alteram, nisi laxis & cauponicis loquendi modis, ut adpellat *Scaliger*, omnia miscere voluerimus.

Lib. 3. Pædagogi c. 3. Πᾶσα ἤδη πεπλήρωται γῆ καὶ πορνείας καὶ ἀνομίας. Ἄγαμαι τοὺς παλαιοὺς Ῥωμαίων νομοθέτας. Ἀνδρόγυνον ἐμίσησαν ἐπιτήδευσιν ἔτι ἢ τοῦ σώματος τὴν πρὸς τὸ θῆλυ κοινωνίαν παρὰ τὸν τῆς φύσεως νόμον ὀρύγματος κατηξίωσαν κατὰ τὴν τῆς δικαιοσύνης νόμον: Interpres sic; *Omnis jam terra & fornicatione & iniquitate plena est. Suspicio autem & admiror veteres Rom. legislatores: ii muliebre & effæminatum vitæ studium odio habuerunt, & corporis cum fœmina consuetudinem præter naturæ legem, terræ infodi ex lege justitiæ æquum existimarunt.* Parum sani in his esse & Clementem obscurare, non interpretari, docebimus. Capite isto, quod est πρὸς τοὺς καλλωπιζομένους τῶν ἀνδρῶν, viros seorsim instruit, & horum circà cultum corporis περιττὸν taxat; istis verò verbis spurcitiem horum, qua vel mulieres studerent adeò referre, vel muliebria paterentur, vel in mares præposterè ferrentur, defricat. Vocat enim γύννιδας & θηλυδρίας, quòd cum mulieres simularent, non essent tamen, uti nec viri, quia esse respuerent, abnegare naturam sic edocti. Non igitur de consuetudine viri cum fœmina hoc loco quidquā cogitemus: notat infandum id, quod indicavi. Ita autem tota ῥῆσις vertenda est: *Laudo veteres Romanorum legislatores; hi effæminatum & molle vitæ institutum* seu professionem *oderunt*, *& corporis ad muliebria communicationem*, commodationem, oblationem, *præter naturæ legem*, *ultimo supplicio dignam esse è lege justitiæ censuêrunt.* Ὄρυγμα apud Athenienses, è quorum consuetudine *Clemens*, qui Athenis & natus & eruditus esset, loquitur, erat locus in quo de damnatis ultimum supplicium sumebatur, ἐφ' οὗ οἱ κακοῦργοι ἐκολάζοντο, idem cum eo quem βάραθρον adpellabant. Inde carnifex, ὁ δήμιος, dicebatur ὁ ἐπὶ τοῦ ὀρύγματι. In terram verò defossio, de qua hic *Hervetus* somniavit, pœna erat tantùm Virginum Vestalium stuprum passarum, *Plut. Numâ*, de quib9 hîc Clementi sermo non est. Et cum à Romanis in impuros ejusmodi gladiô animadversum fuisse constet hoc testimonio, quod legem Juliam & autorem ejus D. Augustum respicit, lex Scantinia, quæ mulctam pecuniariam τοῖς παιδο-

παιδοφθορεῖς irrogabat, huc trahenda non fuit, ut fecit ad h. l. *Sylburgius*.

Illa quæ ῥητῶς huic fubnectuntur de pilorum evulsione, qua οἱ θηλυδρίαι lævorem procurabant, huc non pertinent; & trajectione turpissima in hunc locum migraverunt. Egerat de isto ἐκλύτῳ in antecedentibus, *Barbam, viri signum, esse Eva antiquius, & melioris naturæ symbolum; hoc verò violare, impium. Lævorem in viro, muliebre esse; in fœmina, adulteram significare; utrumque autem à rep. longissime relegari. nihil esse vellendum præter Dei institutum, qui & barbæ pilos numeraverit: & si agnovissemus, Jesum in habitare nobis*, οὐκ οἶδ᾽ ὅπως ἂν αὐτὸν λωβᾶσθαι τετολμήκειμεν, *nescio quomodo ipsum probro afficere ausi fuissemus*. οὐ γὰρ θέμις (hic enim locus est iis quæ intra capitis alieno leguntur. ἐκτίλλαι ποτὲ τὸ γένειον τὸ κάλλος τὸ σύμφυτον τὸ γενναῖον κάλλος. Πρώτην ὑπήνην την, οὐ πρὸς χαριέστατη ἥβη Πρεσβαίτων ἤδη ἠπαλειφεῖσαι γανούμενος πώγωνι, ἐφ᾽ ὃν κατέβαινε τὸ μύρον τὸ προφητικὸν Ἀαρὼν τιμώμενον. Χρὴ γὰρ (hæc conclusio est totius de cultu barbæ sermonis. τὸν ὀρθῶς παιδαγωγούμενον, ἐφ᾽ ὃν ἡ εἰρήνη κατεσκήνωσεν, καὶ πρὸς τὰς ἑαυτοῦ τρίχας εἰρήνην ἄγειν. Id est: *Nefas enim est barbam evellere congenitam pulcritudinem, generosum decus.* Primò barbatum; namque hæc gratissima pubes. *Post etiam mungitur delectatus barba, in quam ungventum propheticum descendit, Aarone honorato. Oportet enim eum qui recte instituitur, superque pax habitavit, etiam cum pilis suis pacem habere.* Illam trajectionem, quam indicavimus, antiquissimam esse oportet quòd ad omnes codices manaverit; qua admissa, optimè cohærebunt omnia, ut patebit hæc nostra cum editis conferenti.

Ibidem de vulgari parentum cum prostibulis συνέδῳ ἢ συνανακλίσει est: παισὶ πεπορνευσάσαις καὶ μαχλώσαις θυγατράσιν ἀγνοήσαντες πολλάκις μίγνυνται πατέρες οὐ μεμνημένοι τῶν ἐκτεθέντων παιδίων καὶ ἄνδρας δείκνυσι τοὺς γεγεννηκότας ἀκρασίας ἐξουσία. *i.e. & viros esse eos qui genuerunt efficit nimia libidinis licentia*. quod ipsum ænigma Sphingis est Alludit *Clemens* adagio noto ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσι, *magistratus virum*, qualis sit, quid valeat, *ostendit*, & quòd potentia seu strenuitas in exercenda libidine liberis prodat patres suos esse viros. significat, h. e. liberi, filii filiæque quibus sic abutuntur πρὸς τὰ ἀνόητα καὶ ἄῤῥητα patres, eo ipso cognoscunt quàm viri sint οἱ γεγεννηκότες, patres sui.

L. 1. Strom.

L. 1. Strom. f. 128. Δημόκριτος τοὺς Βαβυλωνίους λόγους ἠθικοὺς πεποίηται. Λέγεται γὰρ τὴν Ἀκικάρου στήλην ἑρμηνευθεῖσαν τοῖς ἰδίοις συντάξαι συγγράμμασι. Hic dignus vindice nodus; sed in quem nemo doctorum hactenus incidit, qui solveret. Democritum, quem vel κατ᾽ ἐξοχὴν, vel ut ab æquivocis, inter quos alius historicus, alius Poëta, alius rhetor, eum discerneret, *Physicum* adpellarunt, ut est apud *Varron. l. 1. de rer. c. 1* & Plin. l. 28. scripsisse περὶ τῶν ἐν Βαβυλῶνι ἱερῶν γραμμάτων è *Diog. L.* scimus; Ea cum *moralibus Babylonicis & expositione columnæ Acicari* de quibus *Clem.* eadem fuisse verosimile est; sed de isto Acicaro ejusque columna

rationes jacent; judicium silet: quid agam nescio;

adeo si quis me interroget nihil ferè respondere possum. Est enim inter ἅπαξ ἀναγνωσκόμενα in antiquitate, quantum ejus mihi cognitum est, universa. Experiar tamen; Acoris quidam, qui & Acencheres, inter Ægypti reges fuit; Ægyptiis & Æthiopibus solenne doctrinas suas sacras & sapientiam arcanam de naturalibus & civilibus symbolis quibusdam, figuris animalium aliarumque rerum sublunarium cælatis ceu literis mysticis in pyramidibus & obeliscis proponere; partem etiam in templorum adytis conservarunt soli ejus custodes & doctores Ἀμμουνέες seu sacerdotes, quorum in Solonis, Pythagoræ, Democriti, Platonis vita multa mentio: istæ hinc ἀπόκρυφα Ἀμμουνέων γράμματα à *Philone Byblio* apud Euseb. l. 10. πραιπαρ. Ευ. c. 4. adpellantur; præterea Democritum præterquam Chaldæam, Indiam, & Persidem etiam Ægyptum perlustrasse, conversatum aliquandiu cum sacerdotibus, & cognitione scientiarum omnium divitem ab iis in Græciam rediisse constat. Ex his non absurdè videtur colligi posse, quæ illa *Acicari columna*. Acicarus *Clem.* non est alius quàm Acencheres. Babylon de qua apud *Diogen.* opidum Ægypti est, memoratum *Straboni* l. 17. qui Φρούριον ἐρυμνὸν adpellat; olim sita super Nilum; nunc cum Cairo uno muro inclusa hoc nomine; *Jac. de Vitr. l. 3. hist. Hierosol. à Bellonio* paulò suprà Cairum ponitur. De ea verò *Diogenem & Clem.* intelligi debere probat, quod sequitur apud eum, Democritum scripsisse περὶ τῶν ἐν Μερόῃ ἱερῶν γραμμάτων. Ἱερὰ γράμματα in solis Ægyptiorum rebus nominantur. Dixi quod verosimile de argumento obscuro; κρεῖσσον δ᾽ ὀλίγον φωλίζεσθαι ἢ παντελῶς σκολίζεσθαι. *In rebus obscuris ut errare necesse*

est, ita non errare fortuitum. Quin sicubi erraverim, me lubente eripiat mihi hunc errorem & è narthecio omnigenæ eruditionis exactius excoctiusque aliquid proferat is, in cujus amplissimo nomine incepi. HEINSIUS.

CAP. XXIII.

Versio Latina in Clemente emendata duobus locis: Ipse mendâ purgatus in nomine Jophontis; iterùm aliter versus contrà Hervetum. CL. Heinsi in eo conjectura seposita. Sicinni qvi. Sicinnistæ: Sicinnium. Vocula Siciunissat restituta Isidori glossario: hujus emendatio in Saracenissat CL. Barthio remissa: item ejusdem in Encænissat sua Joh. Ludovico de la Cerda. Clemens emendatus & versiones examinatæ. Cur rami ficulni in Eleusiniorum cistis: è Clemente σφάλμα conjecturâ remotum: Is explicatus: Meursius notatus. Clemens iterum emaculatus: Sarmanes: Brachmanes: Hylobii, philosophi Indorum. Λόγος τοῦ Θεοῦ *&* ὁ Θεῖος λόγος *distincta sunt.*

TA' Φρέατα φασὶν ἀντλούμενα βελτίω γίνεσθαι: αἱ τῶν πηγῶν σήραγγες ἀπαντλούμεναι δαψιλέστερον βρύουσιν ὑπὲρ τὸ πρότερον μέτρον ἀναπηδῶσαι: *fontium gurgites cum hauriuntur uberius scaturiunt, altiusq; quàm priùs exiliunt:* Idem in *Clemente* recensendo nobis accidit, ut quò magis eum purgamus, eò plura quæ purgari desiderant emergant & infelix lolium vel sub falce succrescat. Non est hujus operæ versionis infidelis, infelicis, quæ senem desultorem blennæ ac pituitæ obnoxium eòque plurima necessariò prætervidentem sapit, nævos omnes detergere; faciliùs nova exiret; eos tamen, qui obferuntur cum autorem in manus sumsimus, prætervehi non oportere autumamus.

Fatalem esse interpreti Clementis *Herveto* obscuritatem indicio CL. *Heinsi* scimus; & quis intelliget ex ejus Latinis hisce; *Nunquid autem decachordum Psalterium Verbum JESUM significat, qui manifestatur elemento decadis,* ista l. 2. Pæd. c. 4. f. 122. Græca? καὶ μήν τὸ δεκάχορδον ψαλτήριον τὸν λόγον τὸν Ἰησοῦν μηνύει, τῷ στοιχείῳ τῆς δεκάδος φανερούμενον; quorum sensus est, nomen JESU esse decachordum Psalterium illud,

illud, de quo David Psal. 32. quòd ejus nominis initialis litera I numeri denarii nota sit. Similiter l. 6. Strom de Decalogo argutatur: *Καὶ ὅλως*, inquiens, *ἡ δεκάλογος διὰ τοῦ ἰῶτα στοιχείου τὸ ὄνομα τὸ μακάριον δηλοῖ, λόγον ὄντα τὸν Ἰησοῦν παρίστησι.*

L. 6. Strom. cum dixisset Empedoclem quod ventum Agrigentinis molestũ inferẽdo morbos & sterilitatẽ sopiisset adpellatũ fuisse *κωλυσανέμαν*, adfert ex ejus carminib. hos, qui & apud *Laert.* leguntur, versũ:

Παύσεις δ' ἀκαμάτων ἀνέμων μένος, οἵ τ' ἐπὶ γαῖαν
ὀρνύμενοι θνητοῖσι καταφθινύθουσιν ἀρούρας
καὶ πάλιν ἢν ἐθέλησθα παλίντιτα πνεύματα θήσεις.

Interpres tertium ver[s]um ita vertit, quasi cum duobus antecedentibus non connexus, sed *τὸ καὶ πάλιν* nota sit alterius alicujus testimonii ex Empedocle accersiti; *Et rursum:*

cumq; voles eadem tu rursum flamina pones: quod falsum est; ipsum enim versum immediatè antecedentibus cohærentem constituit; nam sic apud *Diogenem*,

καὶ πάλιν, ἢν κ' ἐθέλησθα, παλίντιτα πνεύματ' ἐπάξεις
θήσεις δ' ἐξ ὄμβροιο κελαινοῦ καίριον αὐχμὸν
ἀνθρώποις, θήσεις δὲ καὶ ἐξ αὐχμοῖο θερείου
ῥεύματα δενδρεόθρεπτα, E quibus adparet simul

Clementi familiare esse, in testimoniis ultimas immutare.

In istis *l. 1. Strom.* f. 205: *Ἰοφῶν δὲ ὁμοίως ὁ κωμικὸς ἐν Αὐλῳδοῖς σατύροις*, nomen poëtæ quod insolentius erat corruptum est; id mutandum in *Νικοφῶν*. Hunc enim *Athen.* l. 3, 6. & 9. laudat *ἐν Σειρῆσιν, ἐν Χειρογάστορσι*: *Harpocration & Pollux* eodem nomine. Ejus *Ἀδώνιδα* actam Ol. 97. a. 2. *schol. Aristoph. Pluto.* Binomine autem fuit illud Nicophontis drama; unde legendum apud *Clem. ἐν Αὐλῳδοῖς ἢ Σατύροις.* De *Jophonte Cnosio* alia res est: Is enim vatum oracula heroicis versibus exposuit, ut constat è *Pauſ. Atticis.*

L. 3. Pædag. c. 4. ubi de præposteris fœminarum studiis, *ἀλλ' αὗται ἀστειότεραι τούτων*, inquit, *ὄρνεις Ἰνδικοὺς καὶ ταῶνας Μηδικοὺς ἐκτρέφουσιν καὶ συνανακλίνονται τοῖς φοξοῖς παίζουσαι σκίνοις τέρασι γανύμεναι.* Hervetus: *Quin etiam ex his quæ paulò sunt civiliores aves Indicas pavonesq; Medicos nutriunt, & si quod est Acuto capite, monstrum veriùs quàm homo, ei accumbunt & cum eo ludunt, lascivis saltationibus & portentis se oblectantes.*

Obſervamus h. l. duplex *Int.* erratum; quòd σικίννοις reddit *ſaltationibus*, cum tamen ſaltatio Satyrica σικιννὶς diceretur, non σίκιννος: & quòd copulativam in ultimo membro præter rationem ſuperaddit. *CL. Heinſius in not.* ſcribi vult, σικιννίζουσαι τέρ. γ. ut cum Satyris iſtis & moſtellis ſatyricè & laſcivè ſaliant, quod eſt σικιννίζειν, ſicut cum illis ludunt. Inviti diſcedimus à viro in his literis conſummatiſſimo; aliter enim præclariſſimum ejus ingenium merebatur; ſed cum τῷ σικιννίζουσαι omnes codices reclament, etiam ipſa ῥῆσις *Clementina*, quæ non tàm corporeas fœminarum iſtarum voluptates, quas in ſaltationibus impudicis ſectarentur, quàm animorum ineptiis, quas hic commemorat, gaudentium ſiniſteritatem perſtringit; malumus ab edita lectione ne quidem minimum abire, quod ea ſenſum commodiſſimum exhibeat. Interpretamur autem σικίννους à *Clemente* adpellari τέρατα adpoſitivè; monſtris enim quàm hominibus ſimiliores Satyri; & horum portentoſis tàm figuris quàm actionibus ſe oblectare iſtas. Σίκιννοι, Sicinni h.l. iidem cum Satyris & deformitate obſcœnitateque ridiculis προσώποις ſive pitheciis veriùs ac larvis; fuiſſeque hoc nomine Satyrum quendam è *Luciano* περὶ ὀρχήσ. colligere eſt. Ait tres eſſe nobilium ſaltationum ſpecies, cordaca, ſicinnin, & emmelian: quas cum οἱ Διονύσου θεράποντες οἱ Σάτυροι inveniſſent, ἀπ' αὐτῶν ἑκάστην ὠνόμασαν. Fuerit igitur inter primos Satyros etiam Sicinnus, à quo ſaltationi nomen. Expreſsè *Athen. l. 1.* Σίκιννις, ἧς εὑρετὴς Σίκιννός τις βάρβαρος. Οἱ δὲ φασιν ὅτι Κρὴς ἦν ὁ Σίκιννος; ab hoc pòſt qui deformi ſpecie laſcivis motibus riſum ſpectantibus conciunt per metaphoram vel ſynecdochen ſpeciei dicti *Sicinni.* Hos autē Latinæ linguæ inſerere nos nemo mirabitur, qui ſicinniſtas è *L. Accii* poëtæ *pragmatici* à *Gellio l. 20. c. 2.* nominari, & ſicinnium, genus ſaltationis apud veteres fuiſſe, quod aliquando ſaltabundi cantarent iſti, pòſt & ſtantes, nôrit. Quin & verbum è Græco σικιννίζειν, Latina formatione factum in *Iſidori gloſſario* reperiremus, niſi feciſſent mangones. Ab hiſce enim eſt quod hodie ibi legimus, *Sanceniſſat & Sanciviſſat, lætatur, triumphat.* Erat antequam impuræ manus iſta collutularent, *Sicinniſſat, l. t.* Sicinniſſare eſt cum tripudio & cantû vinnulô lætitiam exerere. Emendationem hanc noſtram veriorem eſſe quàm ut comprobandæ verbum præterea addi oporteat etſi certiſſimi ſimus, de ea tamen *CL. Barthium* arbitrari

inpri-

inprimis volumus & *Joh. Lud. la Cerda.* Uterque enim in hoc loco sanando operam posuêre, pro virili quisque. Ille de Saracenis in hac voce aliquid latere suspicatus, legit *Saracenissat, l. 55. Adv. c. 9.* ut eâ habitus à Saracenis velit in triumphum ductis lætantis exprimatur. Iste de Encæniis opinatus aliquid *Encænissat* substituit *cap. 141. Adv. sacr. n. 310.* quod dies Encæniorum festi & cum lætitia, omniique adeò lubentia publicè agitentur. Sed, ni fallimur, oleum hîc & operam perdidêre.

In protreptico f. 11. ubi de cistâ mysticâ in sacris Eleusiniis solita à mulieribus bajulari scribit conspici repositas in illa σησαμὰς ϰ̀ πυραμίδας ϰαὶ τολύπας, ϰαὶ πόπανα πολυόμφαλα &c. additque, ὀχὶ ἢ ῥοιαὶ πρὸς τοῖσδε, ϰαὶ ϰαρδίαι, ϰαὶ νάρθηϰες ϰαὶ ϰιττοί; *mala Punica, corda, ferulæ, hederæ*; ita vertit *Hervetus*, retinuit *Meurs. l. de Eleusin. c. 25. & Guth. l. 1. de vet. jure Pontif. Franc. Vigerus* apud *Euseb. l. 3. præp. Evang. c. 2.* ubi locus iste *Clem.* laudatur, reddit *medullas arborum.* Ex istis quæremus rationem cur in cista illa *corda*, vel *medulla arborum*: quam cum dare nequeant, suspectam meritò habemus & editam lectionem & quæ hac nititur eorum versionem. Nihil comminiscimur sed de sacri ipsius intimô desumimus, quando apud *Clem.* substituimus ϰράδαι & exponimus, *rami ficulni, cacumina ramorum*, συϰῆς ἀϰρεμόνες. Hos in cista mysticâ reposuerant in memoriam ejus quod Bacchus ab inferis, quo Semelen matrem reducturus descenderat, rediens, ut pateretur quod Prosumno (Πολύυμνος Tzetzæ est, *Hygino in corona Ariadnæ*, Hypolipnus, aliis Hypolinnius. *Nazianz.* στηλ. β. Polyhypnus.) viæ indici promiserat, qui intereà dum ipse Stygem collustrat obierat, è fico ramum præfectum in figuram penis dolavisset, *Arnob. l. 5. Jul. Firm. l. de err. profan. relig. c. 13*: ἐφέζεται ἢ τῷ ϰλάδῳ τὴν ὑπόσχεσιν ἀποτελῶν τῷ νεϰρῷ, inquit *Clem.* l. d. f. 17. In Eleusiniis autem memoria etiam rerum Bacchi, quòd cum Cereris è Jove filius esset, unà cum matre sororem Proserpinam seu Liberam apud Plutonem accensâ face quæsivisset; eoq; sextô Eleusiniorum die Jacchum myrtô coronatum & lampadophorum producebant: *V. Meurs. l. d. c. 27.* Ipsum verò σύϰινον πέος, seu φαλλὸν in sacris Liberi ostentabant, *Theodor. l. 7. & 8.* θεραπ. ἑλλ. παθ. *Apostol. Cent. 20. prov. 12.*

Inter ritus horum Eleusine sacrorum fuit, quod ab hierophanta de certis quibusdam veluti symbolis rogati initiandi responderent in

N 3 acce-

acceptionibus, uti catechumeni de fidei principiis. Σύνθημα verò erat tale: Ἐνήστευσα, ἔπιον τὸν κυκεῶνα, ἔλαβον ἐκ κίστης, ἐργασάμενος ἀπεθέμην εἰς κάλαθον καὶ ἐκ καλάθου εἰς κίστην: *Cl. l. d. Jejunavi, bibi cyceonem, sumsi ex cista, postquam feci, reposui in calathum, & e calatho rursum in cistam.* Vox ἐργασάμενος quam etiam retinet *Guth. l. 1. de veteri jure Pontif. c. 25.* suspecta est; non enim respondet ei quidquam in sacro illo quod fecissent initiandi; malumusque igitur θεασάμενος, *postquam inspexi* sacrum illum ῥῶπον & secretam mercem. Cyceonem a. etiam è cista accepisse, ut adnotavit *Meurs. l. d.* nec hujus nec illius conditio tulisset. Eum exemplo Cereris à Baubone hospitio acceptæ biberunt οἱ μυσταγωγούμενοι.

L. 1. Strom f. 223. cum philosophos diversarum gentium enarrat, nominat etiam Indorum gymnosophistas, & alios sapientes barbaros; esse autem eorum duplex genus; alios enim vocari Σαρμάνας; alios Βραχμάνας: καὶ τῶν Σαρμάνων οἱ Ἀλλόβιοι προσαγορευόμενοι οὔτε πόλεις οἰκοῦσιν οὔτε στέγας ἔχουσιν, inquit. Nomen horum corruptum è *Strab.* de Onesicriti sententia eadem tradente l. 15. restituendum est in Ὑλόβιοι. q. d. Sylvicolas: adpellationis ratio, ζῶνται ἐν ὕλαις ἀπὸ φύλλων καὶ καρπῶν ἀγρίων ἐσθῆτας ἢ φλοιῶν δενδρέων, ἀφροδισίων χωρὶς καὶ οἴνου. Clem. δένδρων ἢ ἀμφιέννυνται φλοιοῖς, καὶ ἀκρόδρυα σιτοῦνται καὶ ὕδωρ ταῖς χερσὶ πίνουσιν, οὐ γάμον οὐ παιδοποιΐαν ἴσασιν: quæ εὐτέλεια & ἀφέλεια victus de silvarum inhabitatione & inde horum denominatione testatur: quæ ipsa etiam in *Cyrill. l. 4. contra Julian.* integra extat.

Veteres Theologos distinguere τὸν Θεοῦ λόγον, qui & Θεὸς λόγος, ut apud *Theodor. l. 6. θεραπ.* & Θεὸς ὁ λόγος, è Joh. 1. ubi hoc subjecti, illud attributi vicem habet, & τὸν θεῖον λόγον, qui est ὁ ἔγγραφος, ὁ προφορικὸς, ὁ ἐνδιάθηκος verbum Dei scripto comprehensum docet *Cl. Heinsius not. f. 47.* Sed hoc discrimen non fuisse antequam Paulus Samosatenus cum suis & Ariani turbarent observatum ex ipso *Clemente* ostendero. Ita enim *l. 1. Pædag. c. 9.* de verbo substantiali & imagine Patris, Servatore nostrô: Ὁ τῆς ἀνθρωπότητος παιδαγωγὸς ὁ θεῖος ἡμῶν λόγος, σώζειν ἐπιβέβληται τοὺς νηπίους; & quæ sequuntur.

CAP. XXIV.

Proverbiorum utilitas & scriptores. De Michaele Apostolio parœmiographo: Is correctus & explicatus: Clypeus Argivus: Junonia

Junonia festum Argis: Saxum Arundelianum illustratum: aliud Romanum emendatum & explicatum. Σεμνύνεσθαι quid. Apostolius duobus locis emendatus; tertio suppletus & explicatus, itemq́ Aristoteles: Gazæ & Scaligeri versiones castigatæ; Pantinus de Toronæorum tolerantia falsus: Torone: Apostolio σφάλμα ejectum.

NOn minimùm ad variam solidamque eruditionem momenti in parœmiarum cognitione situm & earum tàm ad antiquitatis notitiam, quàm ad mentis morumque formationem insignem usum esse à saniorum maxima parte constitutum est. Sunt enim eæ veteris sapientiæ οἰχομένης περ vestigia & reliquiæ, ortæque cum hominibus natis per quosvis seculorum circumactus traduce populari vagatæ & ad nos conservatæ restant; Neque populus aliquis fuit, cujus lingua ejusmodi sententiæ rem manifestam argutà obscuritate tegentes, & significantes τὰ νοητὰ διὰ αἰσθητῶν non circumferrentur. Alexandrinorum familiares & singulares *Plutarchus Chæroneusis* digesserat. Ipsa Dei sapientia per parabolas ænosque locuta est mortalibus; & proverbiorum in utroque Fœdere, Pandectis Judaicis & cæteris Rabbinorum commentariis tanta copia est, ut ad Græcorū, qui in hoc genere maximè ambitiosi, luxuriem adsurgere videantur Ebræi. In horum proverbiis eruditam utilemq; operam juventuti navarunt *Fagius, Drusiusq́* singularibus libris; in Græcorum Latinorumq; quivis quarumvis ætatum eximii, *Aristoteles, Theophrastus, Plutarchus, Diogenianus, Zenobius, Hesychius, Suidas, Eustathius*, alii; & non pauciores his magno *Des. Erasmo*, tot chiliadum repertori, æquales, suppares que viri ad unum omnes nominatissimi. Non prætereundus nobis erat *Michael Apostolius Byzantius*, ex illis qui capta a. 1452. Constantinopoli migrata patria Romam invexêre Athenas Græcis, ut tempora ferebant, literatis: cujus manu exaratum codicem *librorum XII.* Ἑλλην. παιδ. θεραπευτικῆς *Theodoreti* Bibliotheca Palatina aliquando possedit. Ejus parœmiarum sylloge duarum chiliadum neque brevis, neque diffusa nimis, quod in aliis desideres, sed commoda planè post epitomen ab Hervagiô olim datam, plenior curata nuper à *P. Pantino*; & hujus ἐφέδρῳ *A. Schotto*; ornata atque illustrata à *CL. Heinsio* est. Nos in ea notavimus

vimus nonnulla, quæ Græculi prodant infantiam ignorantiamque; quæ ne posteritati aliquâ intertrimento sit, providebimus indicando, & quà poterimus persanando.

Proverbium 21. Cent. 21. *Apostolio* tale est: *ὥσπερ ἥρως ἐν ἀσπίδι ξενίσαι βούλομαι. Λέγεται ἐπὶ τῶν τοὺς φίλους τοῖς ἑαυτῶν ἔργοις εὐεργετούντων: Tanquam heros in scuto excipere volo; Dicitur de iis qui amicos ex suismet rebus beneficio adficiunt.* Quis intelligat, quomodo in scutô hospites excipiantur: & quis ille heros? οὐδὲν ὑγιὲς, quomodocunque rem expendamus, & quocunque vertamus. Res est, deceptum esse Apostolium pravâ lectione adagii quod deductū ex alterô, de quô pòst, ita fuit concipiendum: *ὥσπερ Ἡραίοις* vel *Ἥρας ἐν ἀσπίδι ξενίσαι βούλομαι* h. e. *velut in Junoniis cum clypeo, vel cum Junonis scuto, adparere volo.* Sciendum est, quòd quidam clypeus apud Argos, quem Evippi regis fuisse ajant, in quodam urbis *δυσπροσόδῳ καὶ χαλεπῷ* loco fuerit tàm validè affixus, ut non nisi difficilimè avelli posset. Itaque certantes, (fiebat hoc in sacris Junonis, *Ἡραίοις*) vires suas experiebantur, tentabantque avellere: avellere autem potuisse gloriosum valdè erat; deducebaturque cum pompâ per urbem is qui avulsisset; cujus rei vestigium est in corporis sagittariorum nostratium consuetudine. Ejus certaminis mentio in saxo Arundeliano apud *Seldenum*, de quô f. c. 11. ΤΗΝ ΕΞ ἊΡΓΟΥΣ ΑΣΠΙΔΑ: In alterius Romani apud Grut. f. 314. corruptis his: ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΠΙΔΑ ΗΡΑΣΕΜΜΙ: quæ *Lipsius* ut se non intelligere fateretur reddidit sic: *& clypeum attollens* - - - - Nos conjectura ducti, ΑΣΠΙΔΑ ΗΡΑΣ ΕΝ ΑΡΓΕΙ: restituimus. ΗΡΑΣ satis expressum est in lapide: τὸ ΕΜ in ΕΝ nobis abeat, & fortassis nemo repugnat: è syllaba ΜΙ quæ novā in saxô lineam inchoat fecimus ΓΕΙ & primā hujus vocis ΑΡ vel ex antecedentis versus fine, vel ex hujus initio culpa descriptorum excidisse suspicamur: & in marmore Romano alio orbis cum hac inscriptione: ΤΗΝΕΞΑΡΓΟΥΣ ΑΣΠΙΔΑ ΤΡΙΣ. Iste clypeus dedit occasionem proverbio; *Σεμνύνεται ὡς τὴν ἐν Ἄργει ἀσπίδα καθελών* i. e. *magnificatur*, extollitur, *ut qui Argis clypeum detraxit*; quanquam τὸ *σεμνύνεται* utpote verbum medium etiam activè exponere liceat, eodem manente sensu, de eo qui gradu magnifico invehitur, procedit antlatus, & cuilibet se ob rem strenuè gestam ostentans, venditansque, *βαδίζων ἠρεμαίως πλέον τοῦ δέοντος, κιγκλίζων*; & hoc sensu æqui-

æquivalebit huic alterum; Βαδίζειν Ἡραῖον, *Junonium incedere h. e.* more eorum qui sacra Junonis ferunt, ut loquitur *Horat. l. 1. Sat. 3.* vel qui avulsi clypei gloriâ tumidi illustresq; per urbem deducti μετὰ φαντασίας superbiunt & de facinore se venditant etiam gressu ad gravitatem composito. Hæc φιλοσκαλάνοις grata fore speramus, quòd Epistolam 212. herois, in qua multæ moræ & tenebræ lectori, extricent & illustrent. De eo ipsô clypeô, circà quem Argivi in festo Junonis occupabantur, loquitur ille quisquis autor hujus *Apostolio*; hic enim tantùm συλλεκτρίας est: quod interpretor; quasi Junoniis in scuto, vel Juno-niis scutum gerens, homines in admiratione capere, novus insolensq; adparere volo. Hoc ille de se poterat dicere, cui inopinatò & quos nemo sperasset honores contigerint, & qui cum honorum insignibus de-subitò inter suos insolens & admirandus adpareat. Ξενίζω absolutè & sine casû positum hoc loco est adpareo alius novus insolensque in oculis eorum, quibus optimè notus eram, eosque rei novitate stupefacio. Hic sensus ejus locutionis est, ubi solùm τὸ Ἡραίοις vel Ἥρας ἀσπὶς proverbii speciem habet, & quemvis honorem ac gloriam, qua quis præter spem ornatus conspicitur & admirationi est, significat: ut & in isto ἄξιος εἶ τῆς ἐν Ἄργει ἀσπίδος, *dignus es Argivô clypeô,* quod *Apost. C. 3. pr. 70.* ἐπὶ τῶν εὐγενῶν καὶ εὐδαιμόνων, *in valdè honoratos & fortunatos* dici scribit.

Cent. 6. prov. 77: Δάκτυλος ἡμέρα. Ἐπὶ τῶν εὐημερούντων. Δάκτυλος γὰρ τις ἐγένετο ἀνὴρ Ἀθήνησι μεγίστων τιμῶν λαχών. *Dactylus dies. De iis qui feliciter degunt. Dactylus enim vir quidam Athenis fuit qui ad maximos honores evectus fuit. Erasmo Chil. 2. C. 4. pr. 97.* Δατύλου ἡμέρα, *Datyli dies, è Zenobio.* E pravâ lectione non nisi falsa explicatio nasci potuit; & commentitium est, quod narrant de Datylô cive Atheniensi. Emendarunt antè docti Δάκτυλος ἡμέρα, *Digitus dies,* ut vitæ humanæ brevitatem, quam vel digito mensura omnium minima emetiare, significet. Est autem *Alcæi*, pro quô *Barth. l. 54. c. 16. Adv.* τὴν *Sappho* nominavit, apud *Athen.* hoc:

Πίνωμεν. τί τὸν λύχνον ἀμμένομεν; δάκτυλος ἀμέρα.

quod expressit *anthologii* poëta incertus, δάκτυλος ἀώς; *& Seneca, punctum est quod vivimus. & adhuc puncto minus,* alterumque hoc *Apost. C. 17. pr. 52.* Σπιθαμὴ τοῦ βίου, *Spithama vita.* Rem & verba è sacris scripto-

O ribus

ribus accepêre pagani. Nam David Psal.39, 6: *Palmares* טפחות *posuisti dies meos*, inquit. טפח *tophach* palmus, mensura quatuor digitorum, tertia pars זרת *Zereth*, spithamæ. Παλαιςὰς ἔθου τὰς ἡμέρας μου, Lxx: παλαιςὴ, palmus: *Symm.* ὡς σπιθαμὰς ἔδωκας τὰς ἡμέρας μου. Digiti quidem ut mensuræ omnium minimæ nulla in sacris mentio est, neque vox quæ τῷ δάκτυλῳ propriè respondeat; Rabbini tamen, quô eum designarent, adhibuêre vocabulū אצבע *etzbah*, ut adnotavit *Waserus*.

In C. 20. prov. 11. ὑφάντου πλάζοντος ἠπητὴς ἐτύφθη, *textore errante Hypetes vapulavit*, & lectio & versio vitiosa est. ὑφάντῃ opponitur ἠπήτης, textori sutor sartorve, qui & ῥάπτης, ἀκέςης. *Erasmus*, qui Ch. 4. C. 3. pr. 63. quid sit *hypetes* nondū se apud autores reperisse ait, in æternum frustrà fuerit quærendo. Ἠπήσασθαι est ἀκέσασθαι, & dicitur de vestibus, de calceis, de aliis utensilibus, quæ reficiuntur. Ἠπήτρια, ἀκέςρια, sartrix. Æquipollent huic prov. ista: ἂν ὁ μάγειρος ἐξαμαρτάνοι, τύπτεται αὐλητής: τοῦ κυνὸς κακὸν ὗς ἀπέλαυσεν: *propter folium vapulat caulis*; & Thalmudicum illud a Dinæ raptu *Gen. 34.* ductum, *Sichem duxit & agricola plectitur.*

Cent. 19. loco 41. ista: Τορώνη. Δίδυμός φησιν ὅτι παροιμία ἐπὶ τῶν ἁρμοζομένων καὶ σεμνοποιούντων ἑαυτοὺς πρὸς τὰ ἐναντία: *Torone. Didymus ait parœmiam dici de iis qui seipsos componunt & pulcrè comparant contrà adversa.* Vocem solitariam Τορώνη non explere sententiam proverbialem, eòque hîc mutilum esse autorem satis claret. Didymus, quem laudat, & è quo rem omnem ἀσμπονδίςως caperemus & disceremus, periit; alius parœmiographorum nemo tradidit: quàm ergò viam investigandæ ei insistemus? Sensus proverbii apertus & elegans in eam nos deduxit. Aristot. l. 5. hist. anim. c. 15. scribit de spongiis, quòd, si se avulsum iri præsenserint, contrahantur, & tum non facilè avelli possint; idque faciunt etiam, addit, ὅταν ᾖ πνεῦμα πολὺ ἢ κλύδων πρὸς τὸ μὴ ἀποπίπτειν. ὥσπερ οἱ ἐν Τορώνῃ, *vehemente spirante vento & undabundo mari, ne decidant, uti ii qui ad Toronem*, seu, veluti Toronenses. Subjicit *Aristoteles*, εἰσὶ δέ τινες οἳ περὶ τούτου ἀμφισβητοῦσιν, *Sunt autem qui de hac re dubitent.* Ita enim textus iste digerendus est & vel trajectionem hîc commissam esse, vel ista, Εἰσὶ δέ. parenthetôs dici, quòd hyperbata in *Aristotelis* lectione frequenter occurrant, statuendum. Certissimum enim τὸ, οἱ ἐν Τορώνῃ, non posse nisi ad σπόγγους referri & propterea

σιγμὴν

πιγυιὼν post τὸ ἀποπίπτειν tolli oportere tàm in ῥητῷ Aristotelica quàm in *Gazæ* & *Scaligeri* versione. Ad eos autem, *qui de ea re dubitent* referre, & *inter* dubitantes *esse Toronenses*, uti uterq; vertit, neutiquā licet dicere: sed historia est de spongiis Toronensibus, quas vice exempli eadem ratione, qua in sequentibus eas quæ circà Lyciam, in Hellesponto, circà Maleam reperiuntur, producit. Jam igitur ex *Aristotele* supplemus *Apostolium* & decernimus legendum esse, Τορωναῖοι vel Τορώνης σπόγγοι, vel ὥσπερ σπόγγοι οἱ ἐν Τορώνῃ, subintellecto verbo ποιεῖν, vel simili, *velut spongiæ ad Toronē*, quæ se, cum sentiunt accedere aliquem qui velit avellere, & cū vent9 spirat vehementiùs & mare fluctuat, ne decidant, contrahunt: exemplū hoc modo eorum, qui se adversus quosvis casus muniunt, & ad fortiter sufferendos omni ratione componunt, quæ adagii interpretatio est; vicissim ex *Apostolio* ordinamus *Aristotelem*, & interpretamur, ab eo spongias ad Toronem àdfectionis seu proprietatis, de quà ibi, demonstrandæ gratia adduci. Non audiendus igitur *P. Pantinus*, qui proverbium ab insigni Toronæorum in adversis tolerantia manasse scribit; non enim docere poterit, quando & quomodo eam hi exercuerint, ut in proverbium abire propterea debuerint. Toronen *Mela* l. 2. c. 3. & *Ptolemæus* Macedoniæ urbem juxtà quam sinus portusve Toronaicus dictus; alii Epiri; alii Troadis: *Thucyd. l. 4. belli Pelop.* Chalcidis faciunt; *Stephanus* & *Socrates* (hic enim Θρᾳκικῶν libros scripsit, quos laudat *Plut. parall. c. 18.* & emendandus igitur *Apost.* qui Ἰσοκράτη de Torone citat) Thraciæ adscribunt.

CAP. XXV.

De nominum propriorum in scriptoribus corruptelâ non inutiliter dispicitur. Griphi Virgiliani è proprio Cœli nomine solutio, ab ipso Poeta data. Nomina propria omissa redduntur autoribus, depravata corriguntur, alienis & falsis vera substituuntur: Præstitum hoc in Aristotele de sepulcro regis Argivorum Argi; lasciris natales; in Cicerone de Samsicærano: nomen est regis Emesenorum: Scham, Siamæa, Scemi, i.e. Syria. Benjaminis Tudel. itinerarium illustratum & expositum contrà Drus. & S. Petitum. Judæi Schamiin i. e. Syri, non Cœlestes; Irhakiin, i. e. Iracenses

sev Babylonii non Graci. 'Hyerak provincia Persidi attributa ad Tigrim, vicina Babyloniæ. Judæi Babylonii non legêre Biblia Græcè in synagogis: Judæi Orientales & Occidentales: novella Justiniani 146. illustrata. Σάμψα, i. e. Sol: Emeseni & Edessani cultores Solis: σαμψηρὰ quid: μηλοφόροι apud Persas qui: Josephus explicatus. Nomen proprium Plinio restitutum Apollonides Horapion: Bilbitani, Aquæ-Cilini: item Dioscoridæ & Oribasio: Plutarchus emendatus de Sosicle Coronensi: Corone: Colonus locus Atticæ; iterùm de Charetis patriâ & Philippi Theamgellensis: autor chronici Alex. de templo Oniæ Heliopoli: Raderus de vocis τριλίθου interpretatione notatus. Theophilus Antiochenus emaculatus de Chryserote Imp. M. Aur. Veri nomenclatore: de eo falsi Clauserus & Vossius, qui Cratorem vocant. Flori edita lectio præ CL. Salmasii emendatione recepta: Apulo i.e. Apollo: Rex Istrorum Æpulo. Dion de fluvio Erygro: Tzezes de scriptore Bigridio & Symmacho: Agathias & interpretes ejus in Cermasa, & Obala emendati. Itinerarium Anton. Imp. dictum correctum: Glaber Rad. de Iporciâ civitate. Cælius Rhodig. de Cirrhippo, Kirchmannus de Posidonio, Maussacus de Taco, Gesn. de Dolo falsi.

SArtis tectis scriptorum veterum maximè deputamus hanc operam & emolumenta, quæ à tenvitate nostra proficisci poterunt, omnia, ut & suus iis nativus nitor redeat, & constet veritas, quæ animorum jucũdissimum pabulum est, & laborum de eruditione meta. Quid enim, si corrupti & conturbati sunt hi fontes sani & sinceri imbibemus qui ex iis haurimus? Notabiles autem valdè corruptelæ & plagæ istæ, quas in nominibus propriis passi sunt; Easque sanari ritè maximè interest historiæ omnis; quæ si circà personas & loca malè habeat, fabulæ proprior est mendacioque, & nulli rei commodè audacterque adhiberi potest. Quin si nominum propriorum, quorum propriè & primariò historia est, ratio nulla habeatur, omne quod in historiis scire possumus πανσπερμίαν Anaxagoricam & tenebrosum ac informe chaos referet, & quicquid ex historiis repetemus, anilib. de Solis pectine Lamiæque turribus narratiunculis simile erit, & inter ἀκέφαλα μυθάρια, ὧν οὐδεὶς ἔχει λόγος. In ænigmate Damœtæ Virgiliani Ecl. 3.

Dic qui-

Dic quibus in terris
tres pateat cœli ſpacium non amplius ulnas defecêre Gramatici omnes, quòd nomen Cœli proprium explicarent per adpellativum. Hinc iſtæ de orificio putei Syenenſis vel vaſis olearii, de clypeo Ajacis, de ſpecu Siciliæ, de mundo in Cereris ſacro divinationes; quibus & iſtam de clibano ſeu furno *Alciati 1. Parerg. c. 8.* accenſeamus licet, παραδοξοποιοὶ & infelices omnes. Ipſe verò Poëta teſte *Jun. Philarg.* & *Servio*, rogantibus *Aſconio Pædiano & Cornificio* indicavit ſe Cœlium quendam Mantuanum, qui conſumtis opibus & divenditis prædiis ſolum ſepulturæ locum, tres ulnas ſeu pedes ſex latum communiter, excepiſſet, tetigiſſe. Monſtra, quæ ex Arabicæ linguæ nominibus propriis perſonarum & locorum pepererunt Græci & Latini, qua de re querentem legimus *CL. Schigk. comm. in Tarich regum Perſiæ*, ſtudiosè notavimus; Ea in hanc ſcenam aliquando producemus cauſſa Medicorum Arabum, quorum nomina popularibus ineptiis apud Latinos prorſus offuſcata ſunt. Triplici verò ratione de nominibus propriis fucum nobis fieri experimur: vel enim amiſſa omninò ſunt, vel corrupta proſtant, vel aliena leguntur in autoribus: illa ex antiquitate ſuppleri, iſta emendari, hæc ejici & vera reponi oportet. Specimen hîc ejus rei dabimus in ſcriptoribus variis, velut per ſaturam.

Ariſtot. l. 8. hiſt. anim. c. 33. in laſere, i. e. inter ſilphii frutices, anguiculum naſci ſcribit, οὗ καὶ λέγεται ἄκος εἶναι λίθος τις, ὃν λαμβάνουσιν ἀπὸ τάφου βασιλέως τῶν ἀρχαίων, *adverſus quem remediū fertur lapis quidam acceptus à regis priſci ſepulcro*; ita *Scaliger*; *Gaza*: *quem ex ſepulcro cujuſdam regis antiqui accipiunt*. Imperfectam eſſe tàm *Ariſtot.* quàm interpretum orationem quiſque viderit. Supereſt enim quærere ex illo, quinam verò iſti ἀρχαῖοι? Ex his, quiſnam ille rex priſcus & quorum? Nos utrique quæſtioni ſatisfactum eſſe aliquando rebamur, ſi adpellativum ἀρχαίων reformaremus in proprium Ἀργείων, *Argivorum*, & nomen regis ipſius, quod ob ἐπήχησιν ſeu alluſionem à librario omiſſum, Ἄργου, inſereremus. Argum enim Phoronei ſucceſſorem, à quô & regio Peloponneſi Argos, & populus ipſe Argivi denominationem accepêre, inter reges in politia omnium de Græcorum ſententia antiquiſſima primos fuiſſe ex *Apollod. bibl. l. 2. Pauſan. Corinth.* & *Tatiani* λόγῳ πρὸς Ἕλληνας, qui tamen Ἀργεῖον, Apidis filium, *ſchol. Pind. ad Od.*

7. *Olym.* Ἀρχῖνον adpellat, ſcimus. Et ſic igitur in *Ariſtot.* legendum eſſe putabamus: *ὃν λαμβ. α ͂. βασ. τῶν Ἀργείων Ἄργου, quem accipiunt, à ſepulcro regis Argivorum Argi.* Sed unica hic eaque immanis mora eſt, quòd cum laſer tantùm in agro Cyrenaico olim, Syriaque, Armenia, Perſide & Media provenerit, *Theophr. l.6. hiſt. pl. c.3. Dioſc. l.3. c.94. Plin. l.19. c.3.* remedium contrà ſerpentis intrà ejus virgulta nati morſum ex Argivorum regione Peloponneſo & Achaja peti videatur *ἐκτόπιον*. At cum genus aliquod ſilphii, magydaris dictum, tenerius, minùs vehemens, & ſine ſucco, quod nomine σιλφίου etiam adpellare nonnullos ſcribunt *Theophr.* & *Plin.* ll. dd. in Parnaſſo Achajæ monte naſcatur; hæc autem Peloponneſo Argivorum ſedi contribuatur; ſi de hoc, non de exoticis illis, Ariſtotelem loqui exiſtimemus, in eadem regione ſilphium, inter cujus frutices angviculus, & ſepulcrum regis Argivi, à quo lapis remedium veneno iſtius deſumitur, inveniemus, quod emendatio noſtra requirit. Eam verò doctis non obtrudimus aliter, quàm Auguſtus filios ſuos populo commendans, *ſi merebitur.*

Cicero in Epp. ad Attic. Pompejum M. ne apertè nominaret, quem timebat, de eventu belli & inſtante rerum converſione dubius, variis cognominibus iisque vel ad mores animi, corporis formam, & plurimùm ad geſta ejus ridiculè confictis, vel barbarie deſpicabilibus, adpellavit; modò *MegaBocchum*, cognomento *Magni* illudens, & quod Bocchum regem Mauritaniæ deviciſſet ironicè refricans; modò *Sampſiceramum.* Hoc nomine regulum quarundam partium Syriæ, Laodiceæ & Apameæ, ad Euphratem & Tigrin, vicinarum, interamnicarum fuiſſe è *Strab.* l. 16. qui Σαμψικέραμον & Jamblichum filium ejus *Φυλάρχους τῶν Ἐμεσηνῶν ἔθνους* nominat, & *Joſepho*, qui *l.18. antiq. c.7.* in genealogia Herodis M. meminit cujusdam Σαμψιγεράμου Emeſenorum regis, cujus filia Jotape nupta fuerit Ariſtobulo, Agrippæ majoris fratri, Ariſtobuli filiò, Herodis M. nepoti, notum eſt. Id verò Pompejo impoſuit Cicero ideò, quod is Syriam & Judæam Romanis adquiſiviſſet & redegiſſet in provinciam pop. Rom. ut eſt apud *Plut. Flor. Juſtinum* & ut hominis barbari & obſcuri nomine flagellaret quem oderat. *Manutius* interpretatur, *Syriæ dominum*: Hanc interpretationem meritò amplectimur, quia cum re quam denotare dicitur conſentit; ſed vocem ipſam perperàm utrobique expreſſam refingimus

mus ut interpretationi consonet, in *Sjamicæranum, vel Schamicæranum:* cujus compositi prius Ebræum sive Syrum שאם *Scham*, posterius Græcum κοίρανος est. Voce verò hybrida toparcham in Syria denominatum fuisse nemo miretur; Erant enim per omnem Syriam Græcanicæ civitates multæ, & Græcorum lingua ibidem popularis, ut & in Arabia, quam adpellat D. Paulus. *Scham, Scemi, Sceni*, (nisi σφάλμα in hoc commisit *Alpagus interpret. nom. Arabic. juncta Avic. operibus*) & Latinorum typo *Sjamæa*, ab Ebræis Syris & Arabibus adpellatur Syria. Extat apud *Avic. l. 2. Can. tr. 2. c. 277.* & in *Georg. Elmac.* hist. Sarac. l. 1. c. 1. 3. & 4. *Catinus de Scemi* vasis genus, quod è Syria adfertur, ut exponunt Lexici: Venetis *porcellana. Benjam. Tudel. itinerar.* ubi de urbe Mitsraim seu Cairô ad ripas Nili: *Hic duæ synagogæ Judæorum; una eorum, qui in Israëlitica regione nati sunt*, & dicitur כניסיה אל שאמיין Cenesiah el Schamiin. *synagoga Syrorum; altera eorum qui Babylonia oriundi*, quæ dicitur כניסיה אל עירקיין cenesiah el Irakiim, h. e. *synagoga Iracensium* seu in Iraca, regione Babyloniæ versus Austrum contigua, natorum è Persidis provinciis advenarum. *Drusius l. 4. de trib. sectis Jud. c. 20.* priores illos de Judæis Cœlicolis, quorum Impp. Honorius & Theodosius *l. 12. C. de Jud. & Cælic.* meminerint, explicat, nomen genti à natali solo impositum & proprium in adpellativum mutans; quasi isti ab Ebræa voce שמים quæ *cælos* significat, *Schamiim* i. e. *Cœlestes* fuerint adpellati, *extr. respons. ad Minerval. Serarii*; Ingeniosissimus *Petitus*, vir non sui nominis, sed verè inter Gallorum literatorum maximos numerandus, etiam rationem denominationis excogitavit; scil. *Cœlestes cognominabantur, quia Biblia in suis Synagogis Hebraicè legebant, ut cœlitus accepta & tradita fuerant à Mose & Prophetis, Var. lect. l. 2. c. 11.* Sed, sit verbo venia! falluntur; Uterque, quòd τὸ *Schamiim* nomen gentile habent pro adpellativô; *Petitus* seorsim, quòd *Irakiim* interpretatur, *Græcienses, qui Græca tantum Biblia in suis Synagogis legebant:* cujus interpretationis rationem nunquam dare poterit curiosis: nos nostram probabimus luculenter: pòst *Petitum* convincemus. Distinguit *Beniamin* vel potiùs distinctos reperit Judæos in Cairo convenas in duo corpora; unum esse dicit eorum, qui cum in terra Israëlitica seu sancta nati essent, suo tempore, cùm ipse peregrinaretur circà a. Chr. 1170. in Ægypto vocarentur *Schamiim* seu *Syri*: alterum eorum, qui Babylone orti, tum adpellarentur

pellarentur *Irakiin*. h.e. *Iracenses:* Utrique scil. â patria terra cognomen sortiti: addit, eos patriis ita differentes, *in sectionibus Legis, & lectione ejus, non eundem morem servare. Irak, Hyerak*, infra Babylonis ruinas, ipsamque Bagdadum, eòq; Babyloniæ, â qua Eôô Tigris litore secernitur, proxima versus Meridiem regio est, hodieque *Arac.* Urbes in ea præcipuæ memorantur, *Basra*, *Bozra*, hod. *Balsara*, ripam Tigris Orientalem insidens, *Rauwolf. Itin.* P. 2. c. 8. & *Cufa* cum arce imperiali, *Elmac. l. 1. c. 5: l. 2. c. 3: P. Teixera* eam regionem Persiæ accenset, ejusque metropolin constituit *Hisphaon*, quæ & *Ispahan, Izfahan, Spaam*, olim *Aspa.* Cum igitur de situ Iracæ certi sic simus, non mirabimur, Judæos Babylone ortos & advenas in Ægypto tempore Benjaminis Iracenses fuisse adpellatos; scil. fama Babylonis ferè omni absorptâ in hujus possessionem regio Persidi attributa Iraca publico consensu venit, adeò ut, quod olim Babylonium, tum Iracense vocaretur â provinciæ, penes quam tum omne in circumjacentes imperiū & axioma, nobilitate. Quod autē CL. *Petitus* Judæos Babylonios Biblia Græca in Synagogis suis legisse contendit, id ne quidem de veteribus illis sub æchmalotarcharum dominatu Babylone degentibus, multò minus de hisce *Benjamini Tudelensi* συγχρόνοις recentioribus persuadere nobis poterit. Ab eo tempore, quo Adrianus Imp. toties rebelles & in diversis Imperii Rom. provinciis (de Ægypto, Cypro, Cyrene est apud *Dionem extr. Trajani; de Syria, in Adr.*) furiosissimè omnia turbantes, per præsidem Judææ Turannium, al. Titinnium Ruffum & ducem Julium Severum strage omnium maxima quingentorum octoginta millium, exceptis qui fame, morbis, igni interierant, adfecerat, iisque penitus attritis vectigal præterea, ut liceret Libros Mosis & Prophetarum Sabbathis in Synagogis Ebraicè legere imperârat, tantô adversus Romanos odio exarsêre superstites, ut decernerent, maledictum esse qui filium suum in Græcorum linguâ religione & disciplinis erudiverit; instituerentque jejunium quotannis die VIII. mensis Thebeth, qui nostri Decembris parti respondet, in memoriam rei omnium tristissimæ gravissimæque Israëli nim. versæ tempore Ptolomæi in Græcam linguam Legis, solenniter celebrandum: Scal. 7. de em. temp. f. 610. Desiêre igitur tum Judæi ἑλληνιστάι, & solùm textu Ebraicô Bibliorum in Synagogis, ubicunque terrarum morarentur, usi sunt universi: contrà qui de Judæis

Christiani

Christiani fierent, Græcarum versionum lectioni adsuevêre, vel hoc ipso à Judæis se dissidere indicantes. Quia verò Sapientes & Rectores scholarum in Babylonia cum magistris in terrâ Palæstina super Bibliorum locis plurimis disceptarent, & hi diverso ab illis modo legerent scriberentque, distinctio Judæorum in מַדִנְחָאֵי *madenchai*, Orientales & מַעַרְבָאֵי *maarbai*, Occidentales exorta est, & istâ adpellatione Babylonii, quorum caput erat Ben Naphtali dictus, R. Moses filius David, è tribu Naphtali, hac Palæstinæi, quorum Academiæ princeps Ben Ascher vocatus R. Aharon, filius R. Mosis è tribu Ascher, significati sunt; *Drus. l. de recta lect. linguæ S. c. 30: Buxt. clavis Masoræ c. 3.* eademque ratione quoq; Thalmud aliud Hierosolymitanum pro Judæis in terra Israël viventibus; aliud Babylonicum diffusius pro illis qui in Babylonia & alibi terrarum exulant scriptum. Odium quidẽ illud in versiones bibliorum Græcas nonnullos è Judæis privatos aliquà posuisse è Constitutione Imp. Justiniani, quæ inter *Novellas* est 146. colligitur; fuisse nim. tum qui cum Ebraicè Biblia legerent in Synagogis, etiam Græcam versionem adsumendam esse contenderent; his contradixisse alios, eosque potiores, archiperecitas, majores aut magistros, solum Ebraicum textum tenendum esse, jubentes; Imperator etiam secundum illos pronunciavit, & siquidem velint, ut Græcâ τῶν ἑβδομήκοντα, vel quæ diceretur Aquilæ (fuêre a. omnes septem, teste *Drus. Ep. ad Thom. Carturigtum.*) uterẽtur, proposita gravi pœna, si qui eos prohibere tentaverint, edixit; sed rem à mille annis execrabilem habitam Judæos Babylone ortu, domo Ægyptios, ante hos quingentos annos cõsensu & ritu publico adprobasse & usurpasse in suis sacris Græcos Bibliorum codices, minimum habet verosimilitudinis; sentiendum potius est, illam circà linguam & codices suos pertinaciam Judæorum, qua fiebat ut nulla quantumvis severissima lex eos abolere & manibus eorũ excutere potuerit, magis magisque invaluisse præsertim autoritate Romanarum Legũm tum cum *Benjamin* peregrinaretur in Ægypto, quæ Caliphis Saracenicis parebat, prorsus abrogata, eòque τὰς *Irhakin* non esse eos, quos voluit *Petitus*, manifestum est. De Sampsiceramo *Ciceronis* ita tandem constituimus, exploraturi sententias doctiorum; quibus, si rem minùs tetigimus, in eam tamen fortasse prævivimus, merebimurque vel de voluntate veniam. Sed quid vetat addere, quod præterea vide-

batur aliquando? Σάμψα Arabibus Sol est, ex Eb. שֶׁמֶשׁ *schamasch pro* & שַׁמְשָׁא *schamscha* efferunt; item *κώμη τῆς Ἀραβίας: Stephano:* Ebr. בֵּית שֶׁמֶשׁ *Bethschamesh*: apud Emesenos etiam maximè Heliopoli, & Edessanos seu Hierapolitanos numen Solis præcipuè cultum fuit, unde & *Julianus Imp. orat. 4.* Edessam adpellat *ἱερὸν ἐξ αἰῶνος Ἡλίου χωρίον*: de Emesenis verò Solis cultoribus è rebus Imp. Elagabali, si quis dubitet, docebitur. Insuper Adiabeni, vicini iis, quos modò nominavimus, & fortasse *ὁμόφυλοι, σαμψηρὰν* vocabant, ut è verbis *Josephi*, quæ recitabimus, colligi posse videtur, sceptrum seu insigne regium, quod in cuspide Solis speciem ex auro vel alia quavis materia effictam, ut spicula certi ordinis militum apud Persas, *μηλοφόρων* ideò dictorum, globos malorum figura, haberet. Verba *Josephi l. 20. ant. c. 2.* cum narrasset Helenam Adiabenorum reginam, imperante Claudio & apud Persas Artabanô, filium Monobazum consensu procerum patri mortuo succedere procurasse, eumque insignivisse diademate, sunt: *Δοῦσα αὐτῷ*, Monobazo, *τὸν σημαντῆρα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ δακτύλιον, τήν τε σαμψηρὰν ὀνομαζομένην παρ᾽ αὐτοῖς*, *dato patris annulo signatorio simulq; sampsera, ut ipsi vocant.* An igitur *Σαμψιγεράμῳ* Emesæ regulo, isto Syriæ Arabiæ & Mesopotamiæ collimitio imperanti inde nomen à suis impositum? sed tum de posteriore vocabuli compositi parte ulteriùs laborandum esset; qua molestia carebunt, si qui, quod suprà dedimus, recipient.

Plin. l. 30. c. 1. ubi de Magices originibus & cultû apud Græcos ex Ægypto reversos: *Democritus Apollonicem Captidenem & Dardanum è Phœnice illustravit, voluminibus Dardani à sepulcro ejus petitis.* Cod. Chifl. *Apollo becben coptitem:* edito monstrosiùs. *E Theop. Antioch l. 2. ad Autol.* verum scriptoris de religione & regibus Ægyptiorum, omniq; eorum vanitate in sectandis disciplinis, extructione pyramidum, & aliis nomen erutum *Plinio* restituimus, *Apollonidem Horapionem*, totidem literis, quot sunt in depravatô. Est quidem in *Theophilo Ἀπολλωνίδης ὁ καὶ Ὡράπιος ἐπικληθεὶς*, sed terminatio nominum in *ων* familiaris fuit Ægyptiis; ut illa Græcis: unde ab Horo & Api numinibus ipsorum deductum formatumque est *Ὡραπίων*, *Horapion.*

Idem l. 3. c. 3. ubi de Hispania citeriore, dicta Tarraconensi; eam in septem conventus dividi scribit, Tarraconensem, Carthaginensem,

Cæsar-

Cæſar-Auguſtanum, Clunienſem, Aſturum, Lucenſem, Bracarum; *Cæſar-Auguſta*, addit, *regionis Sedetaniæ, populos recipit LII. Ex his civium Romanorum Bellitanos, Belſenſes: ex colonia Calagurritanos, qui Naſcici cognominantur.* De Celſenſibus non eſt dubium: ſic enim *Strabo l, 3.* Ἐπὶ δὲ τῷ Ἴβηρι πόλις ἐστὶ Καισαραυγοῦστα καλουμένη, καὶ Κέλσα κατοικία τις ἔχουσα γεφύρας λιθίνης διάβασιν, & Juliam Celſam coloniam medio pænè inter Dertoſam & Cæſar-Auguſtam itinere locant οἱ πινακογράφοι. *Bellitanos* nemo Geographorum vel agnoſcit vel hîc locat. Putamus igitur legi oportere in *Plinio*, *Bilbilitanos*, vel *Bilbitanos*; Βίλβις enim eſt *Ptolomæo*: *Anton. itin. aquæ Bilbitanorum*; Hi enim ad fluvium Salonem, qui paucis paſsuum millibus ſuprà Cæſar-Aug. in Iberum decurrit, abſunt à Cæſar-Aug LXVI. m. paſſuum; & quòd ſub aliorum conventuum populis non nominentur, Cæſar-Auguſtenſibus verò adeò vicini ſint, inque Arragonibus hodieque cenſeantur, eò pertinere intelligendi ſunt. Vocantur autem cives Romani eo modo quo *Martialis* adpellat *Auguſtam Bilbilim.* Falluntur igitur tàm qui Bellitanos Tacubi vicinos ad fluvium Luſitaniæ Mondam, quàm qui eosdem cum Bellis *Appiani* facientes in Murcia ad Sucronem locant. Sunt enim reverà nulli, & cum Bellis, quorum adpellatio ſimiliter è Tobelis, Tobellis, Dobeliis, Doveliis, Tubalis Moſaici ἀπογόνοις, Tobolitarum in regione Paropamiſadarum colonis, corrupta eſt, ut *comm. de Deo Endovellico* docuimus. ἐν ἔχουσι.

Ibid. de Lucenſi conventu in Hiſpania citeriore: *Braccarum civitates XXIV. CCLXXV. M. capitum, è quibus præter ipſos Braccaros Vibali, Celerini, Gallæci, Æqueſilici, Querquerni citrà faſtidium nominentur.* Populi quinto loco nominati verũ vocabulum eſt *Aquæ-Celini*, quia hi ad Aquas Cilenas ſiti. Harum *Itin. Anton* meminit itinere Bracarâ Aſturicam, & 80. M. P. Luco Auguſto diſtare facit.

Dioſcor l. d. malè *Theophraſtum* percepiſſe & Λιβύην nominaſſe, quam hic Συρίαν, in propatulo eſt. De magydari enim, ſilphii genere exucco & fungoſo ità *Theophr.* l. d. Γίνεται δὲ περὶ Συρίαν, καὶ οὐκ ἐν Κυρήνῃ: Similiter *Plin. l. d. naſcitur circà Syriam, non proveniens in Cyrenaica regione.* Ipſe verò; Λέγεται δὲ καὶ ἑτέρα μαγύδαρις γεννωμένη ἐν Λιβύῃ: ſic & ejus exſcriptor *Oribas. l. 12. collectan.*

Plut.l. Sympos. Qu.4. inter convivas suos & congerrones nominat Σωσικλέα τὸν Κορωνῆθεν, *Sosiclea Coronensem*. De Corone Messeniæ, Laconicæ vel Bithyniæ opido hic non licet suspicari per locutionem adverbialem: qua forma in populis seu locis Atticæ significandis utuntur. ὁ Κολωνῆθεν, qui è Coloni populis: Is autem duplex Atticæ, unus intrà, alter extrà urbem; Sosicles igitur hic popularis fuit Sophoclis tragici senioris, qui etiam τῶν δήμων ἦ ἐκ Κολωνοῦ. Ab eodem *in vita Alexandri f.961.* nominantur scriptores rerum Alexandri, qui, Amazonem ad hunc venisse, commentum esse tradant, Ἀριστόβουλος καὶ Χάρης ὁ Εἰσαγγέλευς, καὶ Πτολεμαῖος καὶ Ἀντικλείδης, καὶ Φίλων ὁ Θηβαῖος, καὶ Φίλιππος ὁ Εἰσαγγέλευς. Charetem Mitylenæum fuisse satis constat; & sic eum vocat ib. f. *966.*: non ergò Εἰσαγγέλευς. Hanc verò denominationem à patria è linea subsequente, ubi Φίλ. ὁ Εἰσαγγέλευς memoratur, librariorum incuria hic irrepsisse suspicamur. Est & macula in cognomine Philippi ejus: non fuit Ἰσάγγελος, ut visum *Vossio* l.1. de hist. Gr. c. 10. non Isangelus, ut Xylandro: sed Θεαγγελεύς, Theangellensis, Caricarum rerum scriptor. *Strab. l.14.* Theangela opidum è sex ab Alex. M. Cariæ contributis unum, *Plin.l.5. c.29.*

Autor Chronici Alexandrini, quod *Fastorum Siculorum* nomine laudant alii sub a. 4. Olymp. 289. de Imp. Theodosio: ἔτος κατέλυσεν καὶ τὸ ἱερὸν Ἡλιοπόλεως τὸ τοῦ Βαλανίου τὸ μέγα καὶ περιβόητον καὶ τὸ τρίλιθον καὶ ἐποίησεν αὐτὸ ἐκκλησίαν χριστιανῶν: *Interpres Raderus. Templum Heliopolitanum Balanii ingens illud & celebratißimum, triplicique lapide constructum Christianorum usui aßignavit.* Nullibi reperies Balanium templi alicujus conditorem; Onias, Oniæ Pont. Max. III. filius, seditione Hierosolymis orta, tempore Antiochi Epiphanis, urbe profugus ad Ptolomæum Ægypti Regem se contulit, & accepto in præfectura Heliopolitana solo, ibi opidum Onion Hierosolymorum æmulum cum templo condidit, ibidemque Pontifex Judæis præfuit, è *Jos. l 7. ἁλώσ. c. 30: 13. Antiq. c. 6. Sigon. l. 2. de Rep. Jud. c. 7.* Pro Βαλανίου legamus Ὀνίου, & rem rectè tenebimus. In vocula τρίλιθον etiam σφάλμα hæret: *Raderus*, qui vertit *triplici lapide constructum*, videtur legisse τριλίθινον: sed quomodo de templo id dici potuerit simul explicare debuit; non enim capiunt omnes rationem ædificii τριλίθινου Nos vocem nihili dispungimus & pro τὸ τρίλιθον reponimus πολυθρύλλητον, & exponimus

nimus illud *Oniæ templum fuisse magnum famosum & omnium sermonibus celebratum.*

Theophilus Antioch. l. 3. ad Autolycum: εἰ τις βούλεται μαθεῖν (nomina & successiones consulum, tribunorum, ædilium, aliorumque magistratuum Romanorum) ἐκ τῶν ἀναγραφῶν εὑρήσει, ὧν ἀνέγραψε Χρυσέρως, ὃν ὁ μὲν Κράτωρ ἀπελεύθερος γνώριμος Μ Αὐρηλίου Οὐήρου. ὃς ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης, μέχρις τελευτῆς τοῦ ἰδίου πάτρωνος αὐτοκράτορος Οὐήρου σαφῶς πάντα ἀνέγραψε καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τοὺς χρόνους: ita habet edit. Tigurina a. 1546. & Paris. a. 1615. Interpr. *Conr. Clauserus: Si quis horum nomina scire avet legat Chryserum & Cratorem libertum M. Aurelii Veri. Crator à condita urbe usq; ad obitum patroni sui Veri manifestè & exactè annotavit cum nomina tum tempora.* Pravâ distinctione, quam interpres invexerat, seductus, & menda, quam librarii, non animadversa *CL. Vossius* hinc Cratorem historicum extudit, eumque inter scriptores sub DD. Fratribus enumerat *l. 4. de hist. Græc. c. 17.* Nos sublata menda mentem *Theophili* cuivis fore perspectissimam confidimus. Legimus: Χρυσέρως. ὁ νομενκλάτωρ: Chryseros, servi calatoris officio aliquando apud Imp. M. Verum functus. Viri docti monendi sunt ne *Chrysarum* vocent ultrà. Ejus Chrysorôtis ἀναγραφὴ αὐτοκρατόρων Ῥωμαϊκῶν à Julio Cæsare usque ad mortem M Aurelii Veri, annorum 226. dierum 16. tempus colligentis extat in συναγωγῇ ἱστοριῶν, quam *Eusebio* junxit *Scaliger.*

Florus l. 2. c. 10. ubi de bello Istrico a. U. 576. confecto: *Ipse rex Æpulo equo impositus cum subinde crapula & capitis errore lapsaret, captum sese vix ægre, postquam experrectus est, didicit. CL. Salmasius* rejecta Lipsi emendatione: *rex ab epulo equo imp.* & conjectura quondam sua de equo ex Apulia, *non ausim dubitare,* inquit, *quin Apulo sit reguli illius nomen. Apulonis mentio in veteri Inscript.* CAMVRIVS. APVLONI. FECIT. *Apulo igitur nomen proprium viri.* Græcæ gentis regulum ex Apulia equum petiisse quo veheretur non est verosimile, cum è vicina Thessalia habere posset, quæ edebat omnium præstantissimos, secundum oraculum, ἵπποι Θεσσαλικοί. Lucilii verò testimonium, quod *CL. Salm.* priori suæ conjecturæ prætenderat, *Apulidæ pedibus stlembi,* vitiosos,

succussatores tetros tardosq; caballos potiùs quàm quos regem sibi conquirere & alere conveniret generosos, feroces, egregios insinuat, & dejuvat magis conjecturam. Benè a. factum quod

 eam

eam repudiavit ipse: in posteriore non minores moræ sunt. APVLONI in lapide vetere *(4. f. 864. ap. Grut.)* pro APOLONI, i. e. Apollini est. V pro O solenne marmorariis; sic *consubrinus, epistula, sacerdus*; LL. geminatarum altera solet omitti; sic *colega, macelum, supelex*: O in tertia syllaba è declinatione seu casu Græcorum Ἀπόλλωνι reliqua est: hos autem in vocabulis Græcis meritò seqvuntur Latini. Transferendus ergò lapis iste est inter Diis dedicatos in *Corp. Inscr.* & τὸ *Apuloni* ex *Indice nominum prop. vir.* in caput, *de Deorum nominibus.* Neque movebit quenquam vocem APVLONI fuisse postpositam & quidem solitariam, & fortasse ideò non esse DEI nomen; Videbit enim idem planè in marmore 2. f. 37: 4. f. 39: 10. f. 44: 5. f. 51. factum. Cum igitur Deus hîc APVLO sit, non debuit nomen id haberi pro proprio virili, neque rex Istrorum, qui *Æpulo* intereà cum *Livio l. 41. & Floro h. l.* à nobis adpellabitur, nomine ὁλογραμμάτῳ Numinis vocari.

Dion l. 55. f. 348. vers. Lat. Xylandri: In Germanos expeditionem cum alii tum Tiberius fecit, progressusq; est primò ad Erygrum, deinde ad Albim fluvios. In Græcô Ἔρυγρος fecêre transpositis literis è Οὐισούργις: ad eum enim toties habuêre castra, transivêre etiam cum in populos cis & trans-Albianos tenderent Romani. Erubris, *Auson. Eid. 9. marmore clarus Erubrus*, est fluvius Galliæ Belgicæ, ad vicum sui nominis Rover, in Mosellam præcipitans. Eum ignobilem quippe nominare *Dioni* non fuit in animo.

Tzezes ad Lycoph. Caß. p. 164: Ἀλφειὸς τῆς Ἀρκαδίας ποταμὸς ἰᾶται τοὺς ἀλφοὺς, καὶ κατὰ Βιχείδιον ὁ ποδαγριῶντας ὁ Κύδνος. Legendum, Βιτρούβιον. *Vitruv.* enim *Pollio l. 8. de architect.* c. 3. sic: *Cilicia civitate Tarso flumen est nomine Cydnus, in quo podagrici crura macerantes levantur dolore. Plin. l. 31. c. 2.* ejus rei testem *epistolam Caßii Parmensis ad Antonium* allegat.

Idem ib. p. 142. cum egisset de filiis Antenoris Glauco, & Erymantho ædificantibus in Creta locum ab ipsis Ἀντηνορειδῶν λόφον vocatum è *Lycophrone*, addit Glaucum, Acamanta, Hippolochum Antenoridas inter Cyrenen & mare Antenoridarum collem adpellatum condidisse & inhabitasse; sic a. tradere Σύμμαχον ἐν πρώτῳ τῶν νόστων. Nomen scriptoris capite minutū est; integrum Λυσίμαχος, cujus περὶ νόστων libri laudantur passim.

Agathias

Agathias l. 4. hist. Οὐαραράνης ὁ παῖς (Saporis, regis Persarum) ὃς δὴ καὶ Κερμασαὰ ὠνομάζετο. Τῶν δὲ τοιούτων ἐπικλήσεων ἡ αἰτία ἤδη μοι εἴρηται. Καὶ γὰρ κέρμα ἔθνους τυχὸν ἢ χώρας ὑπῆρχεν ἐπωνυμία. Ταύτας δὲ τῷ πατρὶ τοῦ Οὐαραράνου δεδουλωμένης εἰκότως ὁ παῖς τὴν ἐπωνυμίαν ἐκτήσατο, καθάπερ πρότερον καὶ παρὰ Ῥωμαίοις ὁ μὲν Ἀφρικανὸς, ὁ δὲ Γερμανικὸς, ὁ δὲ ἐξ ἄλλου τοῦ φύλους νενικημένου ἐπεκλήθη. Interpres *Bon. Vulcanius. Vararanes Saporis filius, qui & Cermasaa dictus. Cerma autem gentis forsan alicujus aut regionis est nomen, qua à patre Vararane subacta, filius verisimiliter eam est adpellationem consecutus; quemadmodum etiam olim apud Romanos hic quidem Africanus, ille Germanicus, alius ex alia gente devicta est dictus. Christoph. Personæ,* præfecti Biblioth. Vaticanæ versio, qua carere tamen possumus, adeò inelaborata, obscura, & incommoda est: *Cermasat, i. Cerma natione quadam in potestatem redacta.* Neuter interpretum, imò nec autor ipse verum cognomen Vararanis, qui & Bahram, expressit; multò minus vel gentem, vel regionem, à qua subacta id consecutus esset, quæ esset, agnovit. *P. Teixera Lusitanus l. 1. de el descendencia y succession de los Reyes de Persia* c.27. adpellat, Hispanica scribendi consuetudine. *Kirmonxa*, i.e. Carmaniæ regem, quod Arabes efferunt *Kirmanschah. Xa* vel *Schah* Indis, Arabibus, Persis & Turcis significat Imperatorem, regem, dominum; qua de re pluribus in *Diatribes de lingua Punica adpend. n. 6.* egimus. *Segan Schah*, cognomen Vararanis tertii pro quo *Agath.* l.d. Σεγὰν Σαὰ, *Pers.* codex, *Segam nesna*, Seganorum seu Segestanorum regem sonat. In *Agathiæ* igitur adpellatione Cermasaa τὸ n inserendum erit. *Vulcani* verò erratum manifestum est, quòd Carmaniā à Vararane patre subactam esse dicit, cum deberet, a *Vararanis patre*, seu Sapore.

Ib. postquam de morte Perozæ seu Phiruz regis Persarum meminisset; Ὁ Βάλας δὲ, inquit, ὁ τούτου ἀδελφὸς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἀναβάς. *Vulcan. Obalas autem hujus frater ad regnum evectus*, articulum cum nomine faciens coalescere. *Persona* Valentem nominat, quasi Persis nomen quo regem adpellarent à Romanis fuisset petendum. Rectum est, *Balas*, seu *Belasch*.

Itiner. Anton. Imp. tributum vulgò *edit. Colon. Hier. Suritæ p. 100.* describit iter ab *Asturica per Cantabriam Cæsar-Augustam*, idque transitis Brigecio, Intercatia, Tela, Pintia, Rauda, Clunia, Vxama, Voluce, Numantia,

mantia, Turiassone, Caravi. At Asturica Cæsar-Augustam euntes Cantabriam, nisi errore in septentrionalia deflectere vellent, non attigêre. Nam urbes quinque priores ad fluvium Durium sitæ sunt & Vaccæis accensentur à *Ptolomæo.* Clunia autem ad Durii ripam ulteriorem fuit & Celtiberiæ finis; Uxama Arævacorum fuisse à *Plin.* l, 3. c. 3. traditur. Legamus igitur posthac *per Celtiberiam.* Vaccæi enim Celtiberorum corpus erant, non Cantabrorum. *Ἐν ἀλλοτρίῳ χορῷ πόδα τιθέντα περίεργον ἡ παροιμία, καὶ γελοῖον ἀποδείκνυσι, Plut. περὶ τοῦ ἑαυτὸν ἐπαιν. ἀνεπιφθ.* Nobis cum in Hispania peregrinantibus vias indicam9 & mansiones, ne idem objiciatur, universalitate & communione harum literarum, qua fit, ut nihil quamvis remotissimum à nobis & barbarum, habeamus pro alienô, & omnia omnibus pariter pateant, & curentur, fore speramus.

Kirchmannus l. 2. de funer. Rom. c. 24. ubi de *Sestertio*, citat *Possidonium in vita D. Cypriani*, cum *Pontium Diaconum*, de quo nos s. c. 17. deberet; mallemus typographo hanc corruptelam nominis imputare; sed cum in Indice auctorum eundem *Possidonium* reddat, error est ejus, quem diximus. *Possidii* Afri, Episc. Calamensis quem *Honorius* & *Trithem.* adpellant *Possidonium, scriptorem vitæ D. Augustini & Indiculi librorum ejus*, nomine, & quòd uterque *Pontius* ac *Possidius* idem argumentum, vitam scil. Episcopi Africani, tractasset, fuit deceptus.

Glaber Radulphus prologo l. 4. hist. Franc. ed. à Pithæo, scribit de Cōrado II. seu Salico Imperatore: *Ille ut comperit* (Papienses palatium Regis in sua civitate destruxisse, rebellare etiam cæteros Longobardos seu Marchiones Italię.) *velociter irruit Iporciā civitatē primit9 capiens, dehinc cæteras cum castris universis.* Leg. *Iporeiam* In ejusdem civitatis nomine corrupt9 est *Wippo,* coætaneus huic, quē de vita Imp. nominati edidit *J. Pistorius*; *Rex Chuonradus in Ipo regia civitate natalem Domini celebravit.* Leg. *Iporegia,* Ita enim tum adpellabant urbem in Salassorum extremis seu faucibus vallis Salassorum ob interlabentem Duriam majorem celsissimo ponte junctum inter duo altissima juga in edito vertice conditam, *Ciceroni, Paterculo, Plinio, Tacito, Ptolemæo* Eporediam dictam; *Not. Imp. Occid. sub comite Italiæ*, Eporizium; *Aimoino* l. 4. c. 90: *Adhelmo Bened.* & *Rhegin. ad a. 801.* Eboreja. hod. Juvréa, Jürea, Lemporeggio, Eporeggio. Eporedia capta in plana Italiæ Libiciorum, Levorumque, ipsos

ipsosq; adeò Insubres penetrare ac transitis ad Vercellas Sessithe Novariaque fluminibus ad Ticinenses usque progredi cum exercitû potuit Imperator.

Cæl. Rhodig. l. 24. ant. c. 5. & Alex. ab Al. l. 2. gen dier. c. 11. inter cognomina, quæ ἐξ ἰδέας, ut loquitur *Plut. in M. Coriol.* à forma & specie corporis imposita, nominat *Physconem* & *Cyrrhippum*. Istud cujusdã è Ptolomæis, Lagi in Ægypto successoribus, erat, *Val. Max. l. 9. c. 1.* quia ventriosus, obesus & mole corporis enormi, quod genus etiam θυλάκους, ἀσκὰς, & Saccos adpellarunt veteres. Hoc *ab equis & cirrho*, κιρρῷ, i. e. *colore fulvo, gilvo, ruffo*, manasse *Cælio*, & post hunc *Tiraquello comm. ad Alex. l. d.* placuit. Ii verò non mediocriter sic delirant, audaciæ manifestam inscitiam addentes: Cognomen *Cirrhippus* formam corporis loquitur, & derivant tamen ab equis. Non immorabimur rei absurdæ, quæ tantos tamen viros autores habet; nudam sistimus veritatem cognomenti *Grypus*, Γρυπὸς, quod fuit Antiochi è Syriæ regibus octavi, ob nasum magnum & aduncum seu aquilinum, *Jos. l. 13. c. 21: Justin. l. 39: porphyr. apud Euseb. in Chron.* qui generosi animi, ut alter incurvus seu corvinus, ἐπίγρυπος, ignobilis & impudentis, index esse proditur ab Aristot. in Physiognom.

Invenio Tacum quendam περὶ λίθων, de lapidibus, scripsisse inquit *Maussacus ad l. Plut. de flumin.* Scimus invenisse in *Gesneri bibliotheca*; sed festinato & ob materiæ amplitudinem inelaborato operi non adhibitam fuisse limam, ut securè, quicquid in eo traditur, adhiberi possit, nosse & diffidere oportuit. Est autem iste una syllaba major *Sotacus*, quem in historia gemmarum ac lapidum *Plinius* & *Solinus* multoties laudant: Ille l. 36. c. 16. *de quinq; generibus magnetis*: c. 20. *de quinq; generibus hæmatitarum*: l. 37. c. 9. *de generibus ceravniæ*: c. 2. *de succino in Britannia arboribus quas electridas vocat effluente*: c. 6. *de sardonyche Indica*, & mox *de Arabicæ & Indicæ onychis discrimine*. CL. *Vossius* videtur præsensisse *Taci* nomen vitiatum esse; ideòque συναγωγῇ historicorum Græcorum, qua de omni literatura optimè meruit, non inseruit; *Sotacum* verò *Plinii* prætervidisse, cum *Zenothemin*, *Thrasyllum*, *Heraclitum Sicyonium*, aliosque rei gemmariæ tractatores, à *Plinio* & *Plut.* memoratos enarrare non prætericrit. *Gesnerus* sive *J. Simlerus in epit biblioth.* scriptorem de lapidibus *Tacum* nominavit, alio loco quasi diversum ab hoc *Sotacum*, quæ summa in-

Q

ma incuria est ex uno duos procudere; idem peccavit in *Bolo* & *Dolo*. E Suida *Bolos*, unum Pythagoricum, alterum Democritéum philosophum, eorumque scripta historica, medica, physica, astronomica: è *Columellâ Dolum Mendesium, qui georgica & cepùrica scripserit*, produxit. Boli duo fuêre, satis è *Svida* noti: quem verò *Colum. l. 7. c. 5.* Ægyptiæ gentis auctorem memorabilem Dolum Mendesium, de curatione ovium pusulosarum, & l. 11. de de cultu hortorum, herbisque hortensibus testem laudat, à Bolo alterutro non fuit distinguendus, sed litera quarta in secundam reficta, è *Dolo* faciendus in *Columellæ* libris *Bolus*. Hujus commentaria, quæ ὑπομνήματα appellantur, falsò sub Democriti nomine prodi scribit *Columella*: quod *Diogenem Laertium* ignorasse, qui *Democrito* ὑπομνήματα ἢ οἴκους (pertinuêre autem ad οἰκονομικὰ, quia de agrorum hortorumque culturâ docerent.) sine hæsitatione adscribit, miramur; minimè autem, Democrito tribui, quę Boli Democritéæ philosophiæ sectatoris essent. Eum quoque *Varro* inter alios rei rusticæ scriptores l. 1. c. 1. connumerat; sed librarii syllabam Eu, è proximè antecedentis, qui *Euphorion* est, nomine repetitam adsuerunt & è *Boló* fecêrũt *Eubolum*. Quâ ætate vixerit, facile si *Vossium* sequamur esset definire: scil. quia *Theophrastus 9. hist. plant. c. 18. ejus verba de ovibus Ponticis, quod cum apsinthio vescantur felle careant*, recitat, ut scribit *Voss. l. de hist. Græc. 2. p. 258.* inter Olymp. 180. quâ Democritus obiit, & Ol. 114. quâ Theophrastus Aristoteli in Peripatô successit, constituendus fuerit. Sed calculo cademus: Non enim ista de ovibus Ponticis Theophrastus è Bôlo, sed Bôlus è Theophrasto citavit. *Stephanus* in Ἄψινθος: Ἔστι ἢ καὶ εἶδος φυτοῦ, περὶ οὗ Βῶλος ὁ Δημοκρίτειος ἐν Θεοφράστῳ ἐν τῷ περὶ φυτῶν ἐννάτῳ, τὰ πρόβατα τὰ ἐν Πόντῳ τὸ ἀψίνθιον νεμόμενα, οὐκ ἔχει χολήν. Junior igitur *Theoprastô Bôlus*; & quia à *Varrone* commemorari ostendimus, scimus etiam hominem Ægyptium fuisse ortum Mende, sub Ptolemæis prioribus, æmulis Græcanicæ literaturæ & famæ, quorum seculum ideò feracissimum fuit eruditorum, Angustéo hanc partem non inferius obscuriusque, quòd splendidis conditionib. & stipendiis eos undecunq; instituta, post curam de ordinanda bibliotheca, schola publica & μουσείῳ Alexandriæ, allicerent, vixisse non temerè adfirmare posse videmur.

FINIS LIBRI PRIMI.

THOMÆ

THOMÆ REINESI D.

VARIARUM LECTIONUM

LIBER II.

CAP. I.

Tituli libris suis præscripti à veteribus elegantes admirabilesque & singulari cura exquisiti. Varronis Satyræ indigitamentum, Πλάξ, Tabula, primùm restitutum: Æschyli tragœdiæ, Isostasium: Plutarchus emendatus: Democritei scripti index, περὶ λοιμῶν ἢ λοιμικῶν κακῶν explicatus & adsertus contrà Magium. Mureti error de Pythagora autore libri περὶ κήλης, quem cum altero libri περὶ σκίλλης confundit. Laertii edita lectio vindicata. Cæcilii Statii fabula Æschrion, vel Æthon. Terentianus Maurus correctus: Livius Andronicus autor Jônis poëmatis: Lævii fabula Polymeni; Priscianus emaculatus. Plinius declaratus & immani sphalmate liberatus de Orpheo qui Diophbios; item de Menandro qui Diochresta scripserit. Harpocration de Diogeniani ἀληθείας δευτέρῳ expensus & deleta in eo macula: CL. Maussaco contradictum: Suidas correctus. Tricipitina Varronis quod, quo argumento scriptum, & hebdomadum ejusdem quot libri ostensum. Ausonius explicatus de Marco Varrone, ab aliis de Margeo scriptore Græco.

QVod etiam adagione celebres αἱ ἐπὶ ταῖς θύραις ὑδρίαι, *urnæ ad fores*, in rebus urbanis veterum, hoc inscriptiones & tituli in horum monumentis, quæ ad posteros dimanare vellent. Quemadmodum autem istas quàm maximè ornatas prostare & aquæ mundæ semper plenas curabant, ut introituros delectarent elegantia & abundantia demererentur: ita de his maximè erant sollicitι, ut haberent quiddam ἑλκυστικὸν, & ille se putabat

tabat haberi ingeniosiorem feliciorémq; qui festiviorem & admirabiliorem libro suo excogitasset titulum. In quo genere Græcos variè certasse, & titulos ad sententiam voluminū exquisitissimos ingentis ad legendum illecebræ indidisse, nōnullos ex iis ambitiosè, aliquos etiā ineptè facetos hanc partem, ἀπροσδῶν δὴ τὸ πρᾶγμα. Quò verò majorem curam adhibuêre isti ut edolarent tandem inscriptiones quę propter amęnitatem ferre ætatē posse existimarentur, eò frequentiùs audaciùsq; in iis peccarunt descriptores & lituris suis prodigiosis stupendaq; παρ-εχοία curiosis talium crucem fixêre. In fabulis Comicorum, in Varronianis Satyris quotaquæq; est quæ indice suo sit intemerata? Harū perpetuum solenne est esse titulo duplice Græco Latinoq; unamquamq; multas prorsus concinnitates redolentę; cum utrumque in unum conflavêre, quàm exiêre portentosi, quàm tum molestos ludos dedêrunt librarii inficeti? Ex iis unam fecerat *Varro* cum lemmate, uti suspicamur, arbitrentur autem peritiores, isto: ΠΛΑΞ, TABULA, περὶ ἐπαρχιῶν; sed hoc cum viveret etiamnum autor primus *Varro* fortè obtinuit integrum: vix obito surrepsêre per manuum infelicium scelera *Flexibula*, nam sic *Plinius* post centū ab illius morte annos reperit & securitate veri nominis ad Imp. ipsum Titum protrusit ignarus falsum; mox *Flexabula*; sic enim *Nonius* ex locis nominat; & nostri seculi doctorum conjecturis, *Flextabula*, *Flaxtabula*; omnia non unius assis. *Plutarchus l. de aud. poëtis*, cum ex Homero Jovem æqua bilance instructum esse, quâ fortunas & fata Achillis & Hectoris æqualiter dispensaret dixisset, addit, quòd *Æschylus* hanc ab Homero exceptam fabulam tragœdiæ cuidam suæ, quam ψυχοστασίαν ideò inscripserit, aptaverit, παρεστώσας ταῖς πλάστιγξι τοῦ Διὸς ἔνθεν μὲν τὴν Θέτιν, ἔνθεν δὲ τὴν Ἠῶ, δεομένας ὑπὲρ τῶν υἱέων μαχομένων. *adsistere fingens Jovis lancibus hinc Thetin inde Auroram, deprecantes pro filiis concertantibus Achille & Memnone.* Quisquis de ἰσοστάθμῳ seu æquata libra audit, de falsitate inscriptionis suspicari incipit: quid enim ψυχῇ cum bilance? *Alexis* poëta comicus idem argumentum ab *Æschylo* transsumsit & dedit fabulam, quam *Athen.* l. 3. & 4. cui conservatum verum ejus, ut quamplurimorum fugitivorum aliorum, nomen debemus adpellat Ἰσοστάσιον, q. d. *Æquilibre* ἰσόῤῥοπον, ἰσοβαρῆ, *æqualitas*. Hinc ergò *Plutarcho* maculam eximimus & Æschyleo dramati nomen pristinum vindicamus.

Democritus Abderites ille. Hippocratis,

pocratis nostri familiaris, librum scripserat περὶ λοιμῶν ἢ λοιμικῶν κακῶν; quem *Gellius* l. 4. c. 13. laudat: Eô de peste aut morbis pestilentibus, h. e. pesti adfinibus quoad contagium & perniciei quam adferunt mortalibus acumen ac celeritatem adfectionibus, egerat. Inscriptionem inadfectatissimam apertissimamque sollicitasse *H. Magium l. 4. misc. c. 6.* & substituisse περὶ λ. ἢ λογικῶν κακῶν *de pestibus aut rationalium morbis*, valdè displicet. Nec enim quisquā sanus putaverit, *Democritum* tantum artificem, pestem solis hominibus exitialem esse, quod eo libro docuisse *Magius* comminiscitur, ignarumque ejus, quod etiam bruta id genus morbi, θάνατος βοσκημάτων καὶ αἰφνίδιος φθορά, infestare soleat, fuisse. Pythagoram clarum sapientia primum volumen de herbarum effectu composuisse adnotavit *Plin. l. 25. c. 2. & l. 19. c. 15.* eundem *Philosophum de bulbis & scilla* duum generum, masculo & fœmina, *unum volumen condidisse medicas colligentem vires.* Ejus præterea meminit l. 20. c. 9. Convenit autem de scilla in lustrationibus usitata scribere eum qui lustrationum modos profiteretur. Hinc *Muretus l. 9. Variar. c. 24.* emendare conatus *Laertium*, qui Pythagoram τὰ περὶ κήλης scripsisse refert, supposito τὰ περὶ σκίλλης. Sed nimis manifestum est ipsum qui emendat castigatione indigere. *Laertius* enim in *vita Pythagoræ* loquitur de medico quodam ὁμωνύμῳ, quòd περὶ κήλης, *de hernia* scripserit: Philosophi verò scriptorum nullum omninò comemorat. *Cæcilium*, cui de *Volcatii Sedigiti* sententia apud *Gell. l. 15. c. 24* palma inter comicos dabatur, ob conditionem, quia servus, *Statium* priùs nominatum, pòst cognominatum. fabula *Æthrione P. Festus* ter, in *Numero*, in *Ora*, in *Sentinare* allegat. Non diffitemur aliquando placuisse nobis *Æschrione*, levissima mutatione t in sc: neque pœnitet ejus conjecturæ; nihil tamen veremur addere, quòd Achæus Eretriensis tragicus ἐν Αἴθωνι Σατυρικῷ in *Æthone*, quem cum ejusdem Ἡφαίστῳ seu *Vulcano* satyrico eundem esse putamus, laudetur ab *Athen. l. 6. & 10.* etiam hujus eam, ut Menandri quamplurimas. *Clem. Al. l. 6. Strom.* à Cæcilio versam fuisse & *Æthonem*, nominis proprii, non adpellativi, quod *interpreti Athen.* visum qui *fervidum, acrem, ardentem, bellicosum* reddidit, significatione, inscriptam videri. *Terentianus Maurus libro de metris*, quem *D. Augustinus* etiam legisse profitetur *l. de utilit. credendi c. 7.* ubi de carmine miuro,

Livius ille vetus Grajo cognomine, sua
inserit Inonis versu puto tale docimen: designat autem L. Livium Andronicum primum fabularum Romæ editorem, cujus poema quoddam lascivum fuit *Jô* non *Inô*, ut edidit *Putschius*. Ex hisce *Terentiani* obiter notamus autorem *Jûs* seu *Jônis* non fuisse Lævium ut pertendit *Scal. l. 2. lect. Auson. c. 27.* nisi & hujus Græcum aliquod cognomen fuisse ostendat. Istum *Lævium* cui *erotopægnia* communiter tribuuntur, aliis *Lælium*, citat *Priscianus l. 6.* in *Polymetris*: Legamus, *Polymenis*, seu *polumenis*, πωλουμένοις, *Venalibus*, quam & *Cæcilius* Latinè à *Menandro* hac inscriptione acceptam Græcè ediderat, *Gell. l. 11. c. 7.* *Plinius* Indice autorum externorum, è quibus desumserit ea, quæ libro vigesimo octavo persequitur, *Orpheum qui Diophios; Archelaum, qui item scripserit*, laudat. De Poëtis Ὀρφεῦσι, quos plures plerosque theologos & geneagraphos fuisse, & tam originum quam ætatum incertarum pænè omnes è *Suidâ* constat, hic non curabimus; neque de Orphicis, quos *Apollod.* l. 3 nominat; quærendus est aliquis hoc nomine scriptor rerum naturalium. *Primus omnium quos memoria novit Orpheus de herbis curiosius aliqua prodidit*, inquit *Plin.* l. 25 c. 2 eumque *Pythagoræ* ac *Democrito*, qui περὶ δυνάμεων, de miris effectis potentiis & usu herbarum tradiderant, & ne vis virgultorum herbarumque lateret ætatem inter experimenta consignaverant, jungit. Ὀρφέως Φυσικὸν citat *Suid.* in Τριγῶπαλγες è *Phanodemi* Ἀτθίδος l. 6. Ejusdem τὰ λιθικά, *de lapidibus & gemmis Tzetzes in Lycoph.* p. 46. Sunt & ea, de quibus *Orphea Plinius* allegat è media vegetabilium inprimis herbarum fruticumque & rerum aliarum naturalium historia petita. L. 20. c. 5. *Staphylino seu pastinaca amatorium inesse* scribere Orpheum; L. 28. c. 4. *sagittas corpore eductas si terram non attigerint, subjectas cubantibus, amatorium esse*, Orpheum & Archelaum tradere; & mox, *Sanguine ipsius hominis è quacunque parte emisso efficacissimè illini anginam* eosdem; *item ora, comitiali morbo lapsorum; exurgere enim protinus*. Qui effectus rerum obviarum ac vulgarium rari & singulares, non à manifestis earum qualitatibus, sed totius substantiæ proprietate profecti ipsa scriptorũ opera de talibus inprimis agentia, ab iisdem nomen indicemque accepisse produnt. Et cum *Archelaum* τὰ ἰδιοφυῆ ποιήσαντα scripsisse *de rebus singularis naturæ & potestatis*, vel *de singularibus & miris quorundam naturis & potestatibus*,

ſtatibus, ſciamus è *Laërtio*, fuiſſe Ægyptium ex *Antigoni Caryſtii l. παραδόξων*. Cherroneſioten ex *Athen. l. 9.* huic verò *Orpheum*, *qui Diophios* compoſuerit conjungat ceu ejuſdem argumenti ſcriptorem *Plinius*; certo certius nunc tenemus *Orpheum*, *qui idiophye*, ſive idiophyes, ἰδιοφυεῖς, ediderit à *Plinio* allegatum fuiſſe, & ob demtam capite voculæ unicam literulam jota, tam informe monſtrum *Diophios*, quod fortaſſe nemo hactenus ob ſum̄am peregrinitatem tentavit, procuſum in codicibus Plinianis omnib. regnaſſe. Indice l. 21. laudatur quidam *Menander* qui *Diochreſta* ſcripſit. Alium fuiſſe à poëta magni nominis & Romanis præcipuè culto Comico Athenienſi inde adparet, quod hunc nunquam nominet Plinius niſi adjecto profeſſionis nomine; ſic l. 13. c. 2; l. 30 c. 1. Iſte verò *Biochreſtorum*, Βιοχρήστων, ſcriptor in agrorū & hortorum cultura, in medicinis ex herbis & arborib. l. 19. 20. 23. 24. 25. & 26. advocatur à *Plinio* & inter autores herbariæ rei & œconomicorum ἐμπειρίστων, βιωφελέων ὑπαρχόντων καὶ πρὸς τὸ ζῆν χρησιμευόντων, quod genus ad medicos accedit quamproximè, cenſendus erit Prienæus & Heracleotes Menandri *Plinio indice l. XI.* nominati, de apum, bombycum, formicarum, cicadarū, aliorumq; inſectorum naturis videntur condidiſſe, eòq; inter ſcriptores rei ruſticæ celebrantur à *Varrone* l. 1. c. 1. *Prienæus* etiam à Colum. l. 1. c. 1. ut unius de ſeptem Biantis illius popularis. De Menandris Epheſio & Pergameno hiſtoricis, itemq; de rhetore alibi. *Harpocration Lexico in X. Rhetores*, de eo quòd Εὐεστώ, (quam *Democrito* invenerat εὐθυμίαν καθ' ἣν γαληνῶς καὶ εὐσταθῶς ἡ ψυχὴ διάγει, ita adpellans, *animi tranquillitate.*) ἡ εὐδαιμονία καλεῖται, ejus lexeos teſtem producit *Diogenianum ἐν ἀληθείας δευτέρῳ*. Ejus Grammatici, præter δημωδέων παροιμιῶν κατὰ στοιχεῖον centurias octo, quas *A. Schottus* publicavit nihil hodiè habemus. *Suidas*, qui indicem ejus librorum paravit, defecit in enarrādis. ſed ita ut plures fuiſſe colligamus. Inter illos aliquem titulo Κέρας Ἀμαλθείας ab homine πολυμαθεῖ ſcriptum imitatione *Democriti*, de quo *Laertius*, & *Phocionis peripatetici*, de quo *Gellius*, fuiſſe, nō eſt diſſimile vero; Neq; diſconveniens titulus volumini librorum quinque, quo λέξεις παντοδαπὰς collegiſſe & expoſuiſſe ſcribitur, quod fuerat epitome λέξεων à *Zopyrione & gloſſarū à Pamphilo Alex. quarū Galenus 6. de ſimpl. med. fac.* meminit, libris CCCCV. al. XCV. elaboratarum. Ex ejus operis Ἀμαλθείας δευτέρῳ *Harpocrationem* voculā εὐεστώ repetere

repetere verius eſt quàm ex *ἀληθείας*, quæ inſcriptio Ῥημαλικῷ, Lexico, ſeu vocabulorum promtuario, cujus generis Diogenianéum iſtud fuit, non potuit imponi, eòque *Harpocratione* ut mendoſa exigenda eſt. Non neſcimus *Cl. Mauſſacum* aliter huic loco mederi, ſcil. Diogenianum teſtimonium de voce ἐνεςῶ ἐν ἀληθείας δευτέρῳ Ἀντιφῶντος, *è ſecundâ de veritate Oratione Antiphontis*, qui rhetor Athen. & autor *Orationum de veritate* fuerit, producere: & abſurdum ſenſum eſſe, ſi truncatum ſit nomen autoris, ut excuſi habent. Dijudicent autem eruditi, quodnam ex his, vocem integram excidiſſe, ut *Mauſſaco* videtur, vel unam ſyllabam ſolùm λη pro μαλ irrepſiſſe, ut nobis, ſit probabilius. Deinde ſenſus integerrimus eſt, nec deeſt autoris nomen. *Diogenianum* enim dat ipſe *Harpocration*; & rectè excluditur propterea intruſus a *Mauſſacô* Antiphon. Eſt etiam plus in Latino, *in ſecunda oratione de veritate*, quàm in Græcô, ἐν ἀληθείας δευτέρῳ: neque Antiphon orationes ſuas ἀληθείας inſcripſit fortaſſe, ſed περὶ ἀληθείας. Tandem neque *Heſychius*, neque *Svidas*, qui *Harpocrationem* hîc exſcripsêre, τὸ Ἀντιφῶντος legêrunt, & tamen de ſenſu manco ob ejus abſentiam nihil vel queſti ſunt vel subodorati Grammatici in talibus exercitati: ad eos igitur ſecurè concedimus. Obiter poſtquam *Svidam* perluſtrare nos oportuit, manum ei medicam adponemus: turpi enim vitio diſtinctionis, ubi de *Diogeniano*, laborat, quod non animadvertêre viri docti. Ajunt, hunc libros quinque λέξεων παντοδαπῶν compoſuiſſe; ἐπιτομὴ δ' ἐστι τῶν Παμφίλου λέξεων βιβλίων ἐνενήκοντα πέντε· καὶ τῶν Ζωπυρίωνος ἐπιγραμμάτων ἀνθολόγιον; *eſſe autem epitomen vocabulorum e libris Pamphili 405. & Zopyrionis Epigrammatum florilegium*: è quibus doceare *Zopyrionem epigrammata* ſcripſiſſe; quod falſum eſt. *Zopyrion* teſte *Svidâ init. Lexici*, λέξεις ποικίλας a litera α usque ad ε digeſſerat; reliquas κατὰ στοιχεῖον usque ad ω *Pamphilus* adjecit, ut opus iſtud ἐνενήκοντα πέντε βιβλίων περιοχὴ eſſet, i. e. nonaginta quinque libros complecteretur: cujus poſterioris vocabula cum ἐν ἐπιτομῇ recenſuerit *Diogenianus*, etiã prioris iſtius pauciora, utpote quinque tantùm elementorum, contraxiſſe, & unô iſto volumine ſimul edidiſſe intelligitur. στιγμὴ igitur nomini Ζωπυρίωνος adponenda eſt, & habendum, præter eos qui jam nominati ſint, inter *Diogeniani* libros ἐπιγραμμάτων ἀνθολόγιον quoq; referri. Sed ἅλις ὡς δρυός: Inſcriptionum quarumcunque, ut hoc quoq; tangamus, quas

ſumma

ſumma cura præmeditati ſunt veteres, quiſque pro ingenii modô, ratio ex ipſis operibus facilè conſpicitur non omninò hebeti; ſi non extent integra, è fragmentis ea utcunque divinari poteſt: ſi talium nihil reſtet, infeliciter res cadit etiam ſat ſagacibus. Nos de Varronianô opere, quod *Tricipitinam* inſcripſit, cujus nihil præterea uſpiam reperitur, diu anquiſivimus, & damus nunc quod indagando cepimus, eo trium ſummorum in Rep. Romana virorum, qui diſſidebant ingeniis, fortunaque & conditione multùm diſſimili erant & conſiliis diſcrepabant, ſyncretiſmum, & initam inter Pompejum, Cæſarem, & Craſſum potentiæ ſocietatem, a. U.C. 694. quæ Remp. tandem, & diverſo quemque tempore, ipſos evertit, eòque ſtilo *Varronis* condi fuit digniſſima, deſcriptam fuiſſe; Eam defectô iſtô legere eſt in *Paterculô l. 2: Livio epit. l. 103. Dione l. 37* Id ſolùm miramur, è Romanis neminem eſſe qui civis ſui ἐν ἱστορίᾳ βιβλιακωπώλου *Tricipitinam* nominet: hominis Ægyptii lingua Græci *Appiani* curioſitas adeò profuit, ut ipſius l. 2. ἐμφυλ. indicio ſciamus rem quam malè-devoti illorum ſilentio ignoraremus. *Hebdomadum ſeu de Imaginibus libris ejuſdem*, in quibus quoſvis ἐν ἀρετῇ πραγματευσαμένους, propoſita etiam cujuſque imagine, Platonem, Ariſtotelem, Pythagoram, Curium, gentem Fabiam, Catonem, Scipionem, Homerum, apud *Gell. l. 3. c. 11. & Symm. Ep. 3. l. 1:* Demetrium, teſte *Nonio* laudaverat, benignior fama fuit, ut non tantùm ſpiſſiùs memorarentur, ſed & quot numero fuerint ab *Auſonio* poëta conſulari adnotatum hodiéque legamus. De iis enim eum capimus, cum *Eidyll. 10. Moſellâ* prædiorum villarumque itinere Gallico, Argentorato Treveros, perluſtratarum elegantiam & magnificentiam, nominatis quibusvis nobilibus architectis, quaſi & hi ibidem artem ſuam fuiſſent experti, depingit ita:

> *Forſan & inſignes hominumq; operumq; labores*
> *hic habuit decimo celebrata volumine Marci*
> *Hebdomas: hic clari viguêre Menecratis artes.*

Oſtendant autem nobis viri ſummi, quibus aliter interpretari Poëtam libet, *Margeum* autorem Græcum *qui decimo libro operis ſui ſeptem mundi miracula celebrârit*, uti reliquos ab *Auſonio* laudatos architectonas claros æquè antiquos, qui indubitati ſunt, καὶ συνευδοκήσομεν.

CAP. II.

Jani Rutgersii laus. Literarum I. X. Θ. *cum effigie imberbis adolescentis in gemma expositio verior alterâ F. Ursini.* Ιχθυς, *sive siglas vocemus sive nomen* ἀκρωνύχιον, *è carmine Sibyllino acceptum quid significet. Numi, seu medaliæ potiùs, in qua simulacrum unicornis è phiala bibentis, vel cornu in pateram intrudentis cum subscriptione* Νικαιεων *significatio; ad vulgarem de monocerote & viribus cornu ejus narrationem videri efficiam: à J. C. Scaligero manasse: deceptos circa eam Ulyssem Aldrovandum & L. Catelanum, qui ad Alex. M. & Nyssanos Indos referunt. De unicorni narrationes variæ, fabulis proximæ: nihil de eo Aristoteles & alii antiqui: asinus Indicus aliud à monocerote recentiorum animal. Signa in numis veterum varia. De cornu monocerotis viribus & usu discordes sententiæ: quibus regionibus vernacula ista fera cornua ejus ubi, & quot. Niceæ unum vidit Scaliger in cujus rei memoriam ficta medalia, subscripto nomine Nicaensium. Alia numi, quæ constitutâ lectione epigraphes alia poterit dari, explicatio de* Κυκεῶνι: Κυκεὼν *quid, qui &* κυκητὸν: *inde cocetũ, tucetũ, tucca, i. e. jus crassius,* ζωμὸς: κυκεὼν *etiam quodlibet potabile, liquor tenuis, &* ζέμα.

VAldè me delectavit observatione quadã sua eruditâ mehercle & insigniter acuta Belgicæ juventutis quondam invidendum decus J. *Rutgersius.* Inter effigies illustrium quandam è gemma cum his literis T. K. Θ. publicaverat *Fulv. Ursinus* omnis antiquitatis maximè patriæ Romanæ peritissimus, eamque esse T. Quinctii Flaminii, quem Græci ob liberatam patriam in Deorum numerũ retulissent, literas interpretatus Τίτος Κοίντιος Θεός, adseruerat. Is, quem laudavi, in eandem cum eodem vultu gemmam casu incidit; sed reperit insculptas, non istas *Fulvii*, sed I. X. Θ. easque exponens Ιησοῦς Χριστὸς Θεός, effigiem Salvatoris nostri, pueri adhuc & imberbis gemmæ isti ab antiquario impressam esse catè divinavit. Quisquis anaglyphum istud cœlavit & adjecit literas artifex, è consuetudine primitivæ Ecclesiæ, fecisse videtur; quæ nomine ἀκρωνυχίῳ Ιχθυς, sive siglas adpellare lubeat, Ιησοῦ Χριστοῦ Θεοῦ Υἱὸν Σωτῆρα, designavit: id verò è Sibyllæ quodam carmine, cujus literæ initiales istas voces constituunt,

ftituunt, quodq; extat apud *Euseb. de præp. Evang. Augustin. l. 18. de civ. Dei c. 23.* & alios acceperat. Ista *Rutgersi* de πρέσβων literatâ sententia & interpretatio præterquam quòd alterâ *Ursini* multò doctior est, tantò homini pio accidere debet jucundior, (auspicem enim salutis nostræ unicum repræsentat & rememorat,) quantò antiquitatis Christianæ particula quæcunque quavis pagana est nobilior honoratiorque. Mea quidem, quam nunc producturus sum, non eâ eruditione est, nedum dignitate, sed tamen, quia geminum germanum est, quod in ea cum *Ulysse Aldrovando* mihi intercedit; non absurdè facere videbor, si recensuero. Hic Operis admirabilis de animalibus *parte de quadrupedibus solidiped. l. c. 6. p. 192.* numum antiquissimum apud *Pyrrhum Ligorium* ducis Ferrariæ antiquarium vidisse refert, in quo monoceros exprimitur cornu cantharo Bacchi inserens, cum inscriptione ΝΥΣΣΕΩΝ: *quo symbolo*, inquit, significabant *Nysæi*, Indiæ opidi incolæ, *se Bacchum colere, gloriariq; tàm preciosi rariq; animalis venatione*; fuisseque fortassis Alexandri M. numum, ab eo in signum victoriarum de Indis cusum, concludit. Similem numum *Laurent. Catelanus pharmacop. Mompel.* inclytæ de legitimo confectionem alchermes dictam parandi modo famæ *tr. de unicorni* Gallicè scriptô, versô Germanicè à D. G. *Fabro castri Fridberg. medico*, ante hos 12. annos ed. Francofurti exhibet; sed in eô monoceros è phiala humi stante bibens conspicitur, cum inscriptione ΝΥΚΕΩΝ: refertq; rem eòdem quò *Aldrovandus*, nim. ad Alexandri M. de Nyssæis Indis victoriam. Fidem optimorum virorum in dubium vocare non patitur ingenitus mihi, & quem unum sine exemplo inter seculi hujus fucatas larvas possidere me verè gloriari possum, candor; suspectam tamen rem reddit dissonantia inscriptionis; & videtur, qui de Nyssa Indiæ nobis persuadere voluit, perpendiculum ad maceriem exegisse, h. e. inscriptionem suæ suspicioni adcomodasse; alter autem, etsi ab eo dissentire, quòd epigraphen numi paulò emendatiorem legeret, potuerit, autoritate tamē viri fascinatus, eò condescendisse, quò auriga retur adfectus, & fortasse desperatio meliꝰ certiusve de re obscura excogitandi ac proferendi. Alexander Macedo *cupidine animalium naturas noscendi inflammatus, eam commentationem Aristoteli summo in omni doctrina viro delegavit; aliquot hominum millia in Græcia Asiaq; eo tractu, omnium quos venatus, aucupia, piscatus alebant, qui vivaria, armenta, alvearia, piscinas*

 curabant,

curabant, ei parere jussa sunt, ut quicquid percontaretur fideliter suggererent; qua illius cura & hujus diligentia, utraq; summa, factum est, ut nihil ab eo ignorari posset, quicquid ab omnibus undique de animalibus sciretur, & ζώων πραγματεία πολυτέλεστος (octingēta enim talenta in eam rem à rege accepisse ferunt) omnibus numeris esset absolutissima. Cum igitur apud *Aristot.* monocerotis, quem nos proprio nomine hodiè adpellamus, nulla prorsus extet mentio (neq; enim nostrum nomine ὄνου Ινδικοῦ μονοκέρωτος & τοῦ Ινδικοῦ καλουμένου ὄνου quem l. 2. h. an. c. 7. & 3. de part. an. c. 2. adpellat, comprehendere potuit, quòd is cum asino nihil habeat commune; caput & *crura* cervi, pedes elefanti, cauda apri, corp9 reliquum equi ajunt; nisi mugitum gravem, quem ei tribuunt, de ruditu asinorum proprio exponas: & quòd *Plinius* Aristotelis plagiarius feram Indicam monocerotē, de qua l. 8. c. 21. ab asino Indico de quo l. 11. c. 37. & 46. distinguat: *Scaliger exerc.* 205. se in Aristotelicis comment. quæstionem, an monoceros sit asinus Indicus, explicasse dicit: sed ejus in hisce hodiè nihil compareret.) nemo etiam eorum qui deperditos hodiè ejus dè animalibus libros; fuère enim juxtà *Plin.* l. 8. c. 16. quinquaginta, juxtà *Antigonum Car. l. ἱστορ. παραδ.* septuaginta; legere potuerunt, quidquam de eô tradidisse reperiatur; ejus simulacrum numo cuidam suo, qui perpetuum Indiarum subjugatarum monumentum futurus erat, imprimi fecisse Alexandrum nemo crediderit. Vel enim solum hoc historiam monocerotis si minùs constituisset, auxisset tamen & illustrasset; & ab Aristotele sine crimine indevotionis ergà regem nutricium, non potuisset in opere æternùm victuro præteriri. Signaturas monetarum multò antiquiorum, impendio etiam ignobiliorum ista Alexandrei numi, quin & signa ac symbola privatorum hominum non ignoramus: Ulyssi *delphinum*, Cyro *gallum aureum*, Argivis *lupum*, *murem*, vel *rubetam*, Lacedæmoniis *draconem*, Messēniis *vulpem* fuisse; Persas sagittam, Rhegios *leporem*, Chios *sphingem*, vel *Homeri effigiem*, Lesbios *Sapphûs*, Siculos *tricrurium*, Rhodios *rosam* vel *solem*, Athenienses *noctuam*; & ut vetustissima repetam, è traditione apud Judæos recepta patriarcham Abrahamū *senis & vetulæ* staticula: Josuam *tauri & monocerotis*. Davidem *peræ & turris*, Mardochaium sacci & coronæ imaginem nnmismatis insculpi jussisse; & Alexandri cum unicorni numus tàm diu latere potuerit, ut

hoc

hoc demum seculo, cum reliquis ab Alexandrô viginti nemo eum novisset, vel de eo fando inaudiisset, primùm fuerit vulgandus? Id verò, quod cornu paterae intrudere feram effinxit coelator, fucum nobis omninò prodit, esse nim. opus recentius, quòd de viribus cornu medicis ne tantillum quidem veteres, sive Graeci, sive Latini, sive Arabes, qui tamen Indicas & Aethiopicas animantes antiquis incognitas agnoverunt, & praeter stirpes rariores ac fructus, etiam ex iis medicinas in artem invexêrunt quàmplurimas, docuerint. Cornu autem ferae, de qua agitur, in aquas immissum & circumductum eas expiare, ut si quid virulenti insit, id omne protinus exorbeatur, contràq; quaevis venena, quae regiis Abassinorum Gallorumq; mensis adhibitū, *Lupan. l. 1. de magistrat. Franc.* sudore significet, si epulis ammixta sint, facere, fortasse ex Abassinorum regum historia & peregrinantiū narratiunculis accepta, tradita tamen per manus quasi & hodiè comunis doctrina est; eamq; medalia istâ (neq; n. numus est, uti voluêre, qui instituto alicujus magistratus vim & valorem pecuniae publicae habuerit) repraesentare ceu hieroglyphico quodam signo voluit, quisquis ejus inventor aut curator. Et quia in Gallia praecipuè istud vulgariter creditum, fortassis etiam ab eo tempore, quô *Clemens* VII. Massiliam profectus tale aliquot cornu argenteae basi insertum regi *Francisco* testandae benevolentiae & muneris ergò miserat, *Jovius l. 18. hist.* in aulae & diaetae regiae moribus & legibus fuit, ut eschanconnerii, buticularii ac praegustatores regi bibituro non exhiberent pateram, nisi in eam frustum cornu priùs demersissent, *Paraeus. l. de venen. c. ult.* Gallis famam hanc omnem de unicornis viribus rescribemus; monocerotas autem ipsos, quia mera *αἰτιδοξύμθυα* sunt quae de iis narrant qui vidisse jactant *Nicol. à Comitibus Venetus in itiner.* M. Paulus l. 2. c. 43: l. 3. c. 12. 15. 28: *Thevetus*, Barthema, *Ludov. Vartom. de Bononia* Imp. Maximil. I. in Oriente peregrinatus, & quid cujusvis relationi veri falsive insit θεὸς δυνάται διαγνῶναι. Απίςοις ἢ ἔοικε τὰ τοιαῦτα; ut planè comentitii videri possint, tantis sententiarum divortiis non intromittentes, in medio relinquimus. Sanè in aulis ipsorum regum Franciae fuêrunt inprimis Medici, qui re exactiùs considerata communi opinioni & consuetudini palàm detraherent, nec cornua ferarum vera esse sed vel elephantum dentes & ossa, vel cetacei generis costas arte mollitas, in striatam formam reductas & politas,

neque peculiares præ cervino aut ebore fossili vires obtinere sentientes: Scilicet ita vita truditur,

Σοὶ μὲν ταῦτα δοκοῦντά ἐστιν, ἐμοὶ δὲ τάδε;
καὶ ὃ σὺ θαυμάζεις τοῦθ' ἐπέρχεσι γέλως, juxtà *Evenum Parium*. Illud cornu, quod est apud S. Dionysi fanum inter regum Galliæ cimelia exactiùs describit *Card. l. 17. de var. rer.* & *Bellonius*, quàm à quoquam *αὐτόπτῃ* notari oculis possit, ut propterea non ipsa Gallia, sed hujus *Observ. liber primus* adeundus sit. Veneti feruntur in scaccario delubri D. Marci duo adservare, sesquicubitali longitudine, & in tota Europa reperiri viginti integra, confracta totidem. Maximè ad rem facit, quod *Jul. C. Scaligerum* unum integrum vidisse *Niceæ*, quæ prima Provinciam egressis & maritimo itinere in Italiam tendentibus, ripæ Vari fluminis sinistræ insidens in Liguriæ finibus civitas est, hodiè *Nizza, Exerc. 205.* narrare memini. Hinc origines isti numo, qui Aldrovando simpliciori tàm profundam antiquitatem & in extremis Indis ΝΥΣΣΕΑΣ, *Nyssanos* mentitus fuerat, uni Scaligero, vel qui cum eô ibidem viderat cornu monocerotis alii cuidã, sive Italo, sive Gallo homini talium studioso, felici indagine mea, adtribuendę. Cum enim Niceæ rarũ id & fortasse nunquã alias visum vidisset, & conspexisse, contrectasse, curiosè notasse sibi, ut fieri amat, gratularetur, rem ut absentẽ semper intueri liceret, æri incidi & ad vulgarem de monocerote sive sermonem sive fabulam omnia adcommodari fecit, subscripto eorum, apud quos sibi insitatæ & famosæ rei spectaculum contigisset, fortasse, sic jubentium, & ut primos urbis aborigines seu conditores Græcos simul indicaret, Græcô nomine ΝΙΚΑΙΕΩΝ, i. e. *Nicaensium*: quod ipsum à *Catelano* datum epigramma est, si diphthongum ΑΙ ab eo omissam addideris. Consilium *Scaligeri* vel alterius autoris aliud fuisse, nim. ut deluderet curiosos conficta inscriptione, si qui fortè aliquando inciderint, & antiquitatis opinionem conciliaret operi recenti, cavebo dicere; Ipse enim à talibus offuciis longissimè abfuit, solitus severè invehi in eos, quos se puero tale flagitium in fraudem sacrosanctæ Antiquitatis commisisse & toti orbi insigni audacia sua & fraudibus illusisse comperisset. Sed res tamen bene cogitata imperitia & simplicitate hominum, qui vel asinum farina conspersum pro molendini domino, nisi prohibeas, agnoscerent, in id recidisse experimento

adeò

adeò notabili didicimus. Hanc de medalia cum unicornis εἰκονισμῷ & data epigraphe sententiam meam ἀκριβεστάτην esse, scio certissimè; eam qui convellere tentaverit, isti ego αἴτιός εἰμι καὶ ἐν πυρὶ χεῖρας ἔοικε, depugnaturus *tanquam Danais pro navibus Ajax*. Si quis animi gratia conjecturis ulteriùs indulgere velit & suspicari in arripienda prima litera, quæ plerunque in vetustis talibus obliterari solet, *Aldrovandum* & *Catelanum* cæcutiisse, legisseque N pro K cum in numo fuerit expressum ΚΥΚΕΩΝ, is commodè interpretabitur, quemvis salubrem potum, vel etiam medicatum poculo cui monoceros cornu immergit significari; quòd omnia aquarum vitia & venenatas qualitates eo corrigi multarum nationum constante consensû feratur. Etsi enim κυκεὼν apud veteres, *Homer. Il.* λ. & *Hippocr. l. de int. adfect.* pro miscella consistentiæ crassioris, sorbili tamen, è vino, melle, caseo, polenta constante sumatur, quæ & κυκητὸν; unde Latini *cocetum*, & mutatione c in t, aliàs usitatissima, *tucetum*, *tucca* è κυκεία, κύκη ἀπὸ τοῦ κυκᾶν, à miscendo formatũ de jure è variis speciebus, ut solet esse assaturarum, dixêre; quòd tamen pro quolibet ποτῷ seu liquore, generali significatu usurpetur sciendum est; nam & *Hipp. l. 2. de morbis* κυκεῶνα λεπτὸν, τοῦ παχεῖ oppositum, vocavit, quem alii Græci ζέμα, ut ζωμὸν παχέα, Latinorum tuccam, seu jus crassius, adpellarunt. Sed sit hoc quasi παρεμφώνημα; legitimam enim cœnam superiùs adposui.

CAP. III.

In Hippocrate aliquammulta animadversa & correcta, quæ interpretes partim præterierant, partim corruperant. Cornarii & Foësii pravæ versiones notatæ. Mos veterum notariorum in scribendis nominibus propriis. Acanthus nomen urbis in Macedonia, Caria, Ægypto. Κώφωμα, *surditas phrenitidi & febribus continuis malignis superveniens.* Κύφωμα, κύρτωμα, κύφωσις, *spinæ distortio ea quæ fit in partem posteriorem;* λόρδωσις, *quæ in anteriorem;* σκολίωσις, *quæ ad latus. Dromus nomen loci Spartæ & Athenis. Palpitatio & tremor qui differant.* Καυσικὸς, *febri ardente laborans:* καυσικὰ *febres ardentes: Hippocrati*

pocrati familiares ellipses. Trajectio à librariis commissa, non ostensa ab interpretibus Hippocratem obscuraverat: ea restituta. Non ῥήγματα *in tussiculosis, sed* ῥεύματα. *Foësi aliquot lapsus.* Φαντασία *ostentatio, fastus, jactantia.* Φαντάζειν, Φαντάζεσθαι, *comparere, conspici.*

IN explicandis & illustrandis difficilibus locis Hippocraticorum scriptorum sudavêre Medici omnium nobilissimi, eorumque laboribus tantùm ars medica adjuta est, ut si cum anterioribus ab eversa per diversos Barbarorum incubatus Græciæ αὐτονομίᾳ & sapientia omnibus componatur seculum hoc, illis in profunda inscitiarum caligine palpasse titubasseque homines, cum nos in merâ luce scientiarum versemur & antiquitatis doctrinas rubigine & sordibus, quas infelicia tempora adfricuerant, purgatas nitentesque pulcerrimis utilissimisque observationibus confirmari & locupletari cognoscamus, dici verè possit. Etsi verò post vigilias tot doctissimorum hominum restent, quæ vel nondum vel non sufficienter vel minùs rectè explanata esse videri possint; *nihil enim ex omni parte perfectum in humanis inventionibus esse posse credo*; non tamen ideò nomina istorum immortalia & venerabilia semper, talia esse desinent, vel quoquo modo obscurabuntur. Hippocratis, illius *qui semper bonorum auctor & princeps*, *Gal. l. 1. de prænot. ad Epig. c. 1.* præceptum hîc auscultemus; Is cum περὶ διαίτης ἀνθρωπίνης πρὸς ὑγείαν multos se priores scripsisse, ἄλλους δ' ἄλλο ἐπιτυχεῖν, neminem verò rem universam uti conveniebat tradidisse dixisset, μεμφθῆναι μὲν, addit, οὐδενὶ αὐτῶν ἄξιόν ἐστι, εἰ μὴ ἐδυνήθησαν ἐξευρεῖν: ἐπαινέσαι δὲ μᾶλλον πάντας, ὅτι ἐπεχείρησαν ζητῆσαι, *non reprehendendos, quia omnia invenire nequiverint, sed laudandos potius omnes quòd quædam inquirere fuerint aggressi.* Non autem hîc hærendum strigandum vel planè subsistendum est, si artium incrementa & splendorem promovere velimus; Σὺν Ἀθηνᾷ καὶ χεῖρας κίνει, ex oraculo quondam auditum fuit, jussumque ab Apolline Pythiô versû omnium hexametrorum primô, *Plut. de pyth. or.* Συμφέρετε πτερὰ οἰωνοὶ, αὖθήτε μέλισσαι. Eòque paratiorem excusationem & veniam mihi fore spero in Hippocrate nonnulla vel per se obscura, vel ab incuriosis interpretib. & longo in opere defessis relicta

licta explicanti, ac restituenti, & monstranti παρερμηνεύματα, quod Oraculo possim videri sic obsecutus. Omnes autem, si qui rem æquà judicii lance expenderint, intelligent, Hippocratem malè intellectum fuisse ante, & admonitiunculas hasce non esse supervacuas.

Libri 5. Epid. hist. 52. & l. 7. historia 80. est *de coco cui è phrenitide in spinâ gibbositas facta est*, juxtà *Cornarium; cui è phrenitide gibbus in spina exortus est*, juxta *Foesium*; cum quibus fortè omnia monstra faciunt translatores veteres, *Fab. Calvus, Cruserius* & reliqui. Miram verò morbi μεταβολὴν, & causarum morbificarum inauditam μετάστασιν: *Phreniticus fit gibbosus & quidem e morbo suo!* Fiet eadem vel simili prodigiosa μεταστάσει etiam herniosus ille, cui pridem dens doluerat. Κύφωμα ἐν ἀκάνθῃ, *gibbus in spina*: quasi gibbositas etiam aliarum partium, fortasse femoris vel genu adfectus sit, subjectum nominatim exprimunt, & hoc περισσολόγως: sed nec ἄκανθος spina est; ἀκάνθαν spinam significare pædagogi triviales trunculis occinunt. Neque curatio, quam ibi legimus οἴνῳ μέλανι, ἀρτοσιτίῃ, τῶν λουτρῶν ἀπέχεσθαι καὶ ἀνατρίβεσθαι θάλπεσθαί τε, *vino nigro, pane in cibum, abstinentia à balneis, levibus frictionibus & fomentis* perfecisse *Hippocratem*, morbo respōdet. Si verò gibbum in coco isto curasset, non fuerat omissurus modū διαναγκασμοῦ & restitutionis vel διὰ κατασείσιος, vel διὰ ἰπωώσεως, cujus κατασκευὴν fidelissimè docuit *l. de artic.* qui omnia remedia alia præcedere debuit, & quo vel solo, sine auxiliis aliis, luxatum erat repositurus. Declaravi satis absurditatem sententiæ ex edita lectione manantis; superest igitur hujus vitia indicare. Vetus & genuina *Hipp.* scriptura est: Τῷ μαγείρῳ ἐν Ἀκάνθῳ τὸ κώφωμα ἐκ φρενίτιδος ἐγένετο: *Coco in Acātho e phrenitide surditas obtigit.* Prisca scribendi, præsertim Græca, ratio, inventa à Criticis, tradita librariis fuit, nominibus propriis certa quædam signa, quæ ab adpellativis ea distinguerent, quod nostra consuetudine majusculæ initiis vocum positæ faciunt, superducere; Talia erant — ∸ ∺ ∻ quorum primum nomen proprium viri, fœminæ; alterum, gentis, urbis, aut ab horum nominibus deductum; tertium montis; quartum maris, fluvii, aut fontis significabat. Eà à notariis, ut fit, neglecta, & doctis oscitantibus, in adpellativa transiere nomina propria; quod & in *Hippocr. h. l.* contigit, ut ex urbe vel Cariæ, vel Macedoniæ, sale, qui inde *Acanthius* apud *Plin. l. 31. c. 7.* memorabili, in isthmô montis Atho, l. 4. c. 10.

coci patria, dorsi humani spinam faceret. *Hippocratis* observationi, *surditatē supervenisse phrenitico*, ratio & experientia nostras adstipulatur. Cum enim excremētitii humores calidi & mordaces, qui meninges cerebri, ipsumq; adeò cerebrum & spiritum ejꝰ tam ingenitū quàm ab eo generatum præter naturam adficiendo, calefaciendo, turbando, inquinandove delirium causantur, in nervum auditorium, qui ejus propago est, vel ruunt vel à natura critico motû protrudūtur, læso organo, ipsam facultatē lædi necesse est, & in sonis percipiendis frustrari. Phreniticos autem tale quid pati vidisse narrant fide digni plures; ἡμεῖς δ' αὐτόπται ἄπω ἐντετυχήκαμεν: de febricitantibus continuè & maligne novimus, cum antè τυφώδεις essent & τυφομανεῖς, ὑποκώφους καὶ ναθρὸς, subsurdastros & torpidos factos remittente delirio, ab internis ad externa à cerebri ὄγκῳ seu corpore ad nervorum cum eô continuorum canales salutari translatione contingente: cujus ab Hippocrate observatæ non extat exemplum. Κώφωσιν ἐν ὀξέσι καὶ ταραχώδεσι παρακολουθοῦσαν, κακὸν, 33. *prorrhet.* & 2. *Coac.* 190: ἐν ὀξεῖ πυρετῷ ὦτα κωφοῦσθαι, μανικὸν adpellat *ibi* 196: In duobus febre ardente acuta laborantibus, in Hermocrate παρακρουσιν, κῶμα, κώφωσιν; in Philista ὑποκαρωθέντι, ἀκμασάσῃ, κώφωσιν similiter vidisse refert; sed obiisse utrumque *l.* 7. *Epid. agr.* 2. & 4. Etsi verò *Hippocrates* vocabulo κώφωμα, pro quo κωφότης & κώφωσις usitata ei sunt, non utatur, non est id tamen à lingua ejus alienum. Quo enim modo è σκολιὸς σκολιόω, σκολίωσις (sic vocant eam spinæ distortionem quæ fit εἰς τὸ πλάγιον, ad latus, obstipitatem; ut repanditatem seu eam quæ fit antrorsum λόρδωσιν; gibberositatem, vel eam quæ fit retrorsum ὀπισθοκύφωσιν & κύφωσιν.) & σκολίωμα: è κῦφος, κῦφον, κυφόω, κύφωσις & κύφωμα; ab ὕβος, unde Latinum *Tuber* coalito articulo τ in regentem, ὑβόω ὕβωσις & ὕβωμα, quo utroque ceu æquipollente utitur *l. de artic.* à σκιρτάω, σκίρτησις & σκίρτημα; eodem è κωφὸς, κωφόω nomina verbalia κωφότης, κώφωσις & κώφωμα formarunt, ut propterea quin sic emendari debuerit Hippocrates non dubitandum sit.

Eodem l. hist. 38. Ὁ παρὰ τὸν δρόμον οἰκέων τῆς νυκτὸς αἷμα ἤμεσε. Interpp. *Qui propè curriculum habitabat, nocte sanguinem vomuit.* ove refudisset. Ego, *qui juxta Dromum h.* Ita enim vocabant campum extra urbem Spartam, in quô juventus exercebatur, *Pausan. in Lacon.* seu *l.* 3: in eo

in eo Nabis Lacedæmoniorum tyrannus concionem habuit ad convocatos cives, cum Quinctius Flam. Argos expugnasset, & Spartam videretur obsessurus esse, *Liv. l. 34.* Fuit & Δρόμος Athenis ad Lycéum, eidem usui destinatus, *Xenoph. l. 2. Ἑλλην. & schol. Aristoph. in Pace.*

Lib. 7. Epidem. hist. 87. de fullone in Syro phrenitico: *μετὰ δὲ καύσιος τρομώδης*: Foës. *Post ustionem cruribus tremulis fuit*; quasi in Græco esset *μετὰ δὲ καῦσιν*. Ego, *cum calore urente tremebat.* Καῦσις enim hic calor urens, ut in causo seu febre διακαεῖ seu ardente. Mox: *ὀφθαλμὸς μέγας, βραχεῖη κίνησις*: *Oculus erat magnus, motus exiguus*; quæ nemo intellexerit. Legendum est, *ὁ παλμὸς μέγας*, *palpitatio erat magna.* Eam phreniticis & delirantibus familiarem esse historia ægroti 4 l. 3. Epid. probat, cui *παλμοὶ διὰ ὅλου τοῦ σώματος*: & *1. Prorrhet. 30.* cum aliquot præcedentibus de signis phrenitida in ægris minantibus, & de comitantibus eam symptomatibus egisset *Senex*, *οἱ παλμώδεες δι᾽ ὅλου, ἄφωνοι γε ἀφώνως τελευτῶσιν*, inquit. Neque ταυτόλογια est, ut videbatur viro docto, ei quem dixerat *τρομώδεα*, *tremulum*, tribuere etiam *παλμὸν μέγαν*. Differt enim palpitatio à tremore, quod hic ex dimidia parte voluntarius motus sit; illos enim tremere dicimus, qui cum membrum movere conantur, liberè id & pro usu suo non possunt, nec protensum nec suspensum servare, sed iis membrum à facultate in altum sublatum pondere suo *καταφέρεται*, rursumque à facultate animali erigitur, quæ vicissitudo motus tremor est. Palpitatio autem omninò fit præter naturam, est *κίνησις ἀβούλητός τε καὶ ἀκούσιος*, & homini accidit, etsi membrum nullũ moveat. Deinde tremoris subjectum est cutis, caro cum musculis nervis & ossibus; palpitatio verò carnis solùm cutisq; adfectus est. Tandem in tremore membrum sursum deorsumve dextrorsum vel sinistrorsum movetur continuè, palpitatione verò in eodem situ manens & immotum nunc distenditur, repletum quasi à corpore extraneo, nunc subsidit; & propterea in palpitatione facultas animalis nullo modo læditur, quia palpitans membrum pro voluntate movere potest æger; tremor verò à facultatis motricis imbecillitate vel ab ea onerata dependet. Phreniticus igitur ille passus est tremorem pedum læsis ab intemperie calida sicca nervis eorumve principio cerebro: palpitatio autem ei supervenit à spiritu flatuoso per musculos, cutem totius corporis, fortè etiam internas civitates erra-

bundo, quem calor è materia crassa excitaverat; atque ista si circà partes internas animadvertatur, sanguinis profluvium; si per universum corpus, sudoris eruptionem criticam solet portendere: interdum si cum aliis malis signis jungatur, παράκρουσιν; quemadmodum labrorum præsertim inferioris palpitatio vomitum paulò pòst futurum, qui etiam in fullone phrenitico fuisset subsecutus, nisi thapsia per inferiora fuisset purgatus. Multò verò minus id, quod additur ab *Hipp.* *βραχείη κίνησις, motus exiguus*, repugnat emendationi meæ de palpitatione. In hac enim nihil naturale est; & ideò motui debili, cujus tamen principium natura perinde est ac validi, non opponitur; sed utrumq;, palpitatio & motus debilis, simul subsistere & de eodem subjecto dici potest. Noster toto corpore vehementer palpitabat, ob causæ, spiritus flatuosi, δραστικώτατον καὶ ἀθρόον in totô habitû; parùm verò movebatur & invalidè, vel facultate motrice ob vehementiam morbi absumtis spiritibus debilitata vel natura aliò avocata ab oblatis spectris absurdis & incònvenientibus variis (hæc enim causa est, quòd phrenitici futuri cogitabundi sint σιγαλέοι, κόσμιοι καὶ ἥσυχοι præter consuetudinem) quæ spiritum animalem insitum proximum animæ in obeundis actionibus principibus instrumentum præter naturam disponunt.

Ib hist. 88. de Nicoxeno in Olyntho ægrotante: πρὸς ἑπτακαιδεκαταῖον εἰσῆλθον. καυσικὸς. ἡ γλῶσσα θερμή. ἔξωθεν δ' οὐ πάνυ ἰσχυρή: hoc est. *Ad eum decimo septimo die ingressus sum, lingua ardens; calor forinsecus non admodum vehemens erat.* Hic multæ salebræ & offendicula, alia ab interprete, alia ab editoribus *Hippocratis*. Καυσικὸς est febre ardente, causo, laborans; hoc ad linguam referre non debuit interpres, neque constructio id permittit. Experimur febricitantibus linguas esse aridas, siccas, scabras, quas *Hipp.* ξηράς, *1. Epid. ægr. 10*: ἐπιξήρους, *ægr. 2. & 11*: ὑποξήρους, *7. Epid.* αὔας ἀπὸ ἐκκαύσιος λιγνυώδεος, resiccatas ab ardore fuliginoso, *6. Epid. s. 5. aph. 13.* nominat: *Galenus* exponit ξηρὰς ἱκανῶς ἐκ πυρετοῦ διακαοῦς. Horum epithetorum aliquod è verbis *Hip.* excidisse adparet; & si quid video, voculam αὔα brevissimam, trium literarum, à librariis non nimiùm attentis omitti facile fuit; quâ insertâ salva res est, & ῥῆσις tota sic concipienda, & ordinanda. καυσικὸς. ἡ γλῶσσα αὔα. θέρμη, substantivè, calor ἔξωθεν δ' οὐ πάνυ ἰσχυρή. Non possum,

ſum, ea Bibliothecæ meæ tenvitas eſt, ad libros veteres provocare, quod in ſimilibus faciunt alii, iisque meam emendationem probare; ſcio autem, quibus veritas cordi eſt, conjecturæ rationabili & neceſſariæ correctioni, cui fortaſſe codices antiquiſſimi, ſi extarent, favere deprehenderentur, ſine ambagibus adſenſuros eſſe.

Ibid. hiſt. 71. in editis libris talis eſt: Τῇ Ἀπασιάου, ἐδόντος δεινὸν ἄλγημα, καὶ γνάθου. καςόριον καὶ πέπερι διακλυζομένη, καὶ κατέχουσα ἐν τῷ ςόματι, αἴνηκε Hæc repetuntur totidem pænè verbis *5. Epid. h. 66.* & ſatis clara ſunt. Pergit: καὶ ςραγγουρικὸν αὐτῇ αἴνηκε. προσθερμαίνει τὸ ἄλευρον τὸ ζωὸ τοῦ ῥοδίνῳ. *Foes. ipſiq; ſtillicidium urinæ remiſit. Prodeſt & calidus farina cum roſaceo ſubacta fotus:* & adnotat *Cornarium* non legere προσθερμαίνει, quod tamen agnoſcant codd. tàm mſcr. quàm editi omnes; Hunc ergò hìc quidem ſeponimus meritò; *Foeſium*, qui perperàm diſtinxit, ſimiliter. Cum enim remedium, quo odontalgiam ſopiverat, collutum caſtorium & piper, deſcripſerit *Senex*, etiam alterius morbi, ſtranguriæ, aliquod addidiſſe cenſendus eſt; id verò fuit, fotus hypogaſtrii cum farina in oleo roſaceo cocta, vel ejus oleo ſubactæ & calentis adhuc impoſitio, quæ vi paregorica prodeſſe potuit. Tollenda igitur ςιγμὴ & legendum eſt ita: καὶ τὸς. ἀ. ἀνῆκε προσθερμαίνειν τὸ ἄ. τ. ζ. τ. ῥοδίνῳ; ubi infinitivus verbi προσθ. nominativo nominis inde deducti, προσθέρμανσις, h. e. adplicatio calens, ſeu fotus adplicatione calente factus, æquipollet.

Sequitur ibid ῥοδίνῳ. Τὰς ἀφ' ὑστερέων κεφαλαλγίας καςόριον πάυει. Τὰ πλεῖςα τῶν ὑστερικῶν αἱ φῦσαι σημεῖον, οἱ ἐρευγμοὶ, καὶ οἱ περὶ γαςέρα ψόφοι, καὶ ἐπάρματα ὀσφύος καὶ περὶ νεφροὺς ἀλγήματα, καὶ ἰσχία, καὶ ἐγκεγλευκισμένος μέλας: *Dolores capitis ex utero ſedat caſtorium. Utplurimum uteri adfectuū ſigna ſunt flatus, in abdomine rugitus, eructationes, lumborumtū tores & dolores renum coxendicumq, & vinum quod deferbuit nigrū.* Ponit remedium dolorum capitis ex utero; tum uteri adfecti ſigna: iterùm remedia; Hic ordo non ab Hippocrate ſed à librariis eſt, qui divulsère quæ iſte connexuerat: quid enim particulæ καὶ cum ſignis recenſitis? Sic igitur conſtituenda lectio, ut ſigna morbi præcedant: ῥοδίνῳ. Τὰ πλεῖςα τῶν ὑστερικῶν &c. ἰσχία: tum ſequantur remedia; τὰς ἀφ' ὑ. κ. κ. πάυει. καὶ ἐγκεγλ. μέλας, & quæ reſtant.

Ib. hist. 28. de Antiphanis filii morbô: *hyeme latus dextrum dolebat, tussiebat, febriebat aliquantulum, edebat, deambulabat*, ἐδόκεε ῥηγματώδης εἶναι, *ruptis laborare videbatur*: Foës. Quibus verò *ruptis* vel quarum partium ruptura laborarit iste frustrà quæsiverimus è *Foësio*, & ipse frustrà fuerit respondere de iisdem nobis: cubant enim in mendô. Rectum est, ἐδόκεε ῥευματώδης εἶναι, *videbatur catarrhosus esse*, è catarrho ista pati. Tussis, febris, utraque ὑπόσχοφος, ἡ βῆξ πολλή; item βὴξ καλακοεὴς μετὰ πνιγμώδεος πολλῆς; & ἀπόχρεμψις πολλὴ μετὰ πνιγμώδεος βηχός, *exscreatio multa cum tussi suffocante*; συριγμὸς ἐν τῇ φάρυγγι πολλῶν κερχαλέων, *sibilus in faucibus quasi copiosi striduli asperitate*: ἄσθμα ἀεὶ κατεῖχε καὶ πνεῦμα πυκνότερον, *semper detinebat eum anhelitus difficilis & densior respiratio*. ὀλιγάκις εὔπνοος, *rarò facilè & sine impedimento respirabat*: dolor etiam lateris, de catarrho, à quo dependebant ista omnia, testantur luculentissimè, & propterea iste ῥηγματώδης à *Foësio in Oeconomiam Hippocraticam* introductus supernumerarius quidam est & vacantivus: ὁ ῥηγματίας sanum est & verè Græcum pro eô cui aliquid intus ruptum est. Eadem corrupta voce contaminata est *hist. 89. l. 7.* Epid. ubi fullones fuisse βηχώδεες ἀπὸ ῥηγμάτων, *tussi ex ruptionibus adfecti* leguntur. Ἀπὸ ῥευμάτων, à defluxionibus malè habuêre. Neque enim tussi cum ruptura est, quod rupturæ cum tussi; à qua si sit vehementior & pertinacior, præsertim in pueris & mollibus corporibus, ea oritur aliquando; contrà nunquam.

Initio l. 4. Epid. Τὸ χολῶδες τοῦ σχοινοπλόκω κατακοεὴς; καὶ τὰ καυστικὰ καταφερομένῳ περὶ ἰσημερίην κάτω αἷμα πολὺ διῆλθε. Foës. *Spartario exquisite biliosam decubuit, eiq; caustica admoventi circa æquinoctium sanguis adfatim prodiit.* Ergòne τοῖς καυτηριαζομένοις, qui uruntur, sanguis prodit? Imò sistitur per cauterisationes. Non ergò materiam auxilii indicare voluit *Hipp.* sed morbum; Τὰ καυστικὰ καταφερομένῳ, *in febrem ardentem lapso sanguis adfatim prodiit*; sanguinis dejectio per alvum causone laboranti accidere potuit; generatur enim is, quatenus synocham quæ maximè legitimus causus est, includit à sanguine in venæ cavæ ramis majoribus putrescente. Τὰ καυστικὰ pro febre ardente familiare est Hippocrati; *1. Prorrh. t. 29:* Ὅτι τὰ καυστικὰ μεμωρωμένα, κάτοχα: *Qui laborant febre ardente, delirio, stupore gravi.* Καυστικός, causo laborans, *7. Epid. t. 88.* 4. b, l, ὁ παρ' Ἀντιφίλου σιγματίας καυστικός, notis

notis compunctus, h. e. servus *apud Antiphilum febre ardente decumbens.* Καίεσθαι...rdere, uri, febre ardente adfligi; *l. 4. aphor. 48 : 4. Epid.* h. 20: *ἐκαύθη ἔσω, intus ustus est:* h. 2. *ςῆθ⊗ Ἀρισοδήμῳ ἐκαύθη, in pe tore, præcordiis, incendium, æstum, percepit Aristodemus;* quibus locis omnibus uti & *in not. ad hist. 38. l. 7.* interpres ustionem cavtere seu ferro candente, aliave materiâ escharam in cute & carnibus inducente, factam intellexit, quod contrà *Senis* mentem fecisse manifestum est.

Ib *καυς. κῶ κρεμθένλι ἐν ἑβδόμη* legendum est, pro *κρεμθέντων:* & repetendum ex *historia* restiarii, *κάτω αἷμα δῆλθε* Solens omittit *Hipp.* quæ è præcedentibus suppleri possunt studiô brevitatis; cujus in *ll. aphorism. Prænot. Prædict. & Epid.* innumera sunt exempla. In istis l. 7. c. 51: *Ἀνδρέαν περὶ Πληϊάδ⊗ Φρίκη. πυρετὸσ. ἐμεῖ⊗.* subintelligi voluit, *ἔλαβε. corripuit. l. 3. ep ægr. 1. συνεχέως καῦσος,* puta, *εἶχε.* Ita cum *ægr. 6. l. 3.* adfectum multis descripsisset, subdit *ὀξὺ,* scil. *νόσημα ἐγένε⊗, morbus erat acutus* · quales locutiones ellipticæ nisi adtendantur, sæpissimè solœci nota Hippocrati, sed id imprudenter, impingetur.

Libro *περὶ εὐσχημοσ.* cum medicum urbanum adfabilem facundumque esse & cum plebeiis nisi de necessariis non confabulari debere docuisset, addit: *πρήσειν ἢ κάρλα μηδεν περιέργως αὐτέων, μηδὲ μετὰ Φαντασίης:* Foës *Horum vero nihil nimis curiose neq; ex opinione agat.* Cornar. *Horum v. n. facere de' et valde curiosè, neq; ex imaginatione* Uterque adverbium *κάρλα* significationem vocis *περιέργως* intendere opinatus est, cum h. l. sit adfirmandi modus absolute positus & reddendus per *τὸ Sanè:* sic *οὐ κάρλα non profectò.* Neque *Φαντασία* h. l. opinio est aut imaginatio, sed ostentatio & pompa: *Sane nihil horum curiosè aut cum ostentatione, πρὸς τὸ Φανῆ ἂν, agere* aut præstare *debet* quod *l. de artic. πολλὴν ὄψιν παρέχειν, multum inanis apparatûs, qui oculos solùm fascinet, exhibere,* dixit. Eo sensu Agrippa *μετ᾽ πολλῆς Φαντασίας* comitatus conjuge Beronice prætorium ingressus esse scribitur à *D. Luca Act. 25. 23.* cum inusitata illa pompa ac fastu omnium oculos in se converteret. *Euripid.* verbo *Φαντάζεσθαι* pro *comparere, conspici, spectandum se præbere,* usus est. *in Phœnis. v. ...*

> Μηδεὶς πολιτῶν ἐν τρίβῳ Φαντάζεται,
> *nemo civium in via comparet:*

& in Androm. v. 876: Μὴ Φαντάζου δόμων πάροιθε τῶνδε, *ne adpareas extra ædes hasce:* (in qui-

(in quibus vertendis *Æmilius Francisci Græci è Creta f. Portus* adeò putidus est, ut referre tædeat:) *Herodotus* etiam l. 7. in sapiente Artabani Hysdaspis f. oratione ad Xerxem dissuasoria belli contrà Græcos: Ὁρᾷς, inquientis, ὡς τὰ ὑπερέχοντα ζῶα κεραυνοῖ ὁ Θεὸς οὐδὲ ἐᾷ φαντάζεσθαι, τὰ δὲ σμικρὰ οὐδὲ μιν κνίζει; *Viden' ut excelsa animalia fulmine percutiat Deus, neq; sinat ultrà adparere*, efferri, ostentare se, quipppe ἀφανισθέντα & in nihilum redacta. Καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ, κατὰ Πλάτωνα.

CAP. IV.

Vota pro salute Reip. civium, principum à Romanis concipi solita. Dies huic consuetudini certi festi: Græci Βότα adpellarunt. Trullus quid. De Βοτοῖς Theod. Balsamonis error, qui Pani sacrum festum fuisse putat; & Meursi, qui item: & Nicol. Caußini.

Antiquissimis quarumvis nationũ scriptoribus usu venire experti sumus, quòd dum res gentiũ paulò remotiorum à notitia sua, ad quas non ita crebri commearent, & ignobiliorum describunt, fabulosis narrationibus, errorem publicum facientibus, commentationes suas condiant, pauca admodum è verô, pleraque ex opinione malè-nata referentes. Hinc tot de unis Judæis, de eorum legibus & moribus, futilia mendacia, & convitia publica, de populari lepra ob quam Ægyptô pulsi, de nubium & cœli, de asini cultu ab autoribus præstantissimis adfirmata & apud Romanos credita. De plerisque illustrissimis per hanc Europæ septentrionalis continentem & insulas populis quàm vana apud Latinos leguntur: quàm nihil de istorum originibus, Republica, ritibus, institutis, & moribus, donec innotescerent propius, scripsêre certi, ut posteriores comperta veritate priorũ narrationes uti confictas & infidas confutare contigerit. Vagatum est hoc ignorantiæ malum per quævis secula, per nationes omnes, ut de Romanorum rebus præsertim urbanis & privatis, nisi Romanus, & de Græcorum, nisi Græcus, securè audiri nemo possit; & qui de Romanis antiquitatibus Græco recentiori paulò, de Græcis Romano scriptori crediderint deceptos se esse tandem resciscant. De compertissimis in hanc rem exemplis, quæ plurima poteramus, nunc unum solùm producemus; unde Græculorum in alienæ gentis historia &

sia & ritibus fidem dubiam admodum esse, eosque ad testimonium de rebus Romanorum antiquis perferendum, nisi priùs penitissimè excusso sinû, non admitti debere liquebit. Votorum pro æternitate imperii, pro salute civium, pro incolumitate principum, qua publica salus contineri videretur, solennis conceptio & solutio, è ritibus Romanorum, libera etiamnum Rep. & pòst sub Impp. fuit. Cum Pompejus Neapoli à gravi morbo convaluisset, totâ Italiâ sacra facta sunt ὑπὲρ αὐτοῦ σωτηρίας, *Plut. in Pomp. Dion l. 45.* & publicæ lætitiæ signa utrobique edita. Pro salute populi Kal. Januariis in templo Jovis Opt. Max. soluta sunt: & tum à populo ipso sibi mutuò signatæ preces & missæ strenæ; Pro principis incolumitate tertio Non. Januar. qui inde absolutè *Vota* adpellatus: *Vopisc. in Tacito;* festus etiam sub Christianis Imperatoribus Græcis. Unde in Calendario Constantini M. ad III. Non. Januar. adscriptum legimus: Votorum nuncupatio; & in edito à *Gyraldo t. 2. Op.* ad prid. Non. Votum pro salute principis; *Cajus JC. in l. Calvitur. 233. D. de Verb. signif.* Cum autem ista festivitas, ut fit, in κωμασίας, compotationes & obscænitates tempore vergeret, Patres Concilii Constantinop. VI. a. 688. celebrati in Trullo, quem locum sacri Palatii à fastigio rotundi fornicis instar camerato denominatum esse volunt, adpendice, hujusq; Canone 62 prohibuerunt, ne quis Christianorum de cætero τὰ λεγόμενα Βοτὰ agitaret, eaque ἐκ τῆς πιστῶν πολιτείας omninò tolli constituerunt. Hæc Vota in imperio sic obtinuerant, à Pompejo inde, per annos 750. ut magistratus quibusvis ad Imp. epistolis & precibus suis communiter subscriberent, quòd vota Ipsi facerent, & fuit res ipsa nemini non notissima. Sed *Theodorus Balsamon* Patriarcha Antiochenus, doctrina pro ævo quo vivebat satis excultus eòque si vel luscus inter Græcos tum cæcos rex, qui canones istius Concilii commentario illustravit, Romanam cosuetudinem ad Græciæ paganismum refert, & τὰ βοτὰ è lingua sua exponit πρόβατα ἢ λοιπὰ ζῶα; ut Βοτὰ Panis μηλοφύλακος, custodis ovium armentorumq; & pastorum Numinis festum fuerit: ἑορτὴ Ἑλληνικὴ τελουμένη χάριν τοῦ ψευδωνύμου θεοῦ τοῦ Πανὸς τοῦ ἐφορῶντος, ὡς ἐφλυάρουν οἱ Ἕλληνες, τῶν βοτῶν ἤγουν τῶν προβάτων καὶ τῶν λοιπῶν ζώων: quæ pudenda inscitia est. Eam suis autoribus ἐχθροῤῥωμαίοις & quos à populabus suis omnia repetere maluisse videmus relinquere poteramus, &

indicinæ labore carere, nisi in nostros eam *contagio ad distans* manasse experiremur. Συνοσεῖ enim Balsamoni *Meursius gloss. Græco-b. p. 113.* quod magis mirum accidere doctis debet quàm *Caussino*, quòd docti τὸ Βοΐα reddiderint *Vota, observ. ad hierogl. p. 136.* admiratio enim ista neque hunc rem intellexisse αὐτόβοα. De tempore Synodi in Trullo errat etiam ille l. d. p. 407. Cum enim de festo Majumæ prohibito ab Impp. Arcadio & Honorio per rescriptum, datum Theodoro V. C. Cos. qui fuit a. Chr. 399. ad Aurelianum Pr. Pr. *Codic. Theod. lib. 15. tit. 6.* egisset, addit: *Primitus damnaverat Synodus in Trullò habita sub Constantino;* ubi priorem Impp. dictis Const. Magnum intelligit, cùm tamen Constant. V. Pogonatus dictus eam indixerit. Inquis, Minutum hoc est: At *aquila fortasse non venatur muscas*; nobis verò qui humi repimus decretum est, etiam in minutiis persequendis industriam tibi probare.

CAP. V.

Versionum Latinarum vitia ostensa in Plutarcho: strigiles è quâ materia olim: in Aristotele: σκέλη καλάμινα, crura arundinea, i. e. gracilia: iterùm in Plutarcho: ἄξιος honoratus: in Agatharchide Cnidio, Phœnicón, urbs Ægypti: διαφορᾶς λόγος quid: in Horapolline, καρποδέσμιον, quid: in Athenæò βαια τράπεζα, quid: iterùm in eo, Γοργία ῥήματα, quid: in Dionis fragmento apud Svidam ἧλαι & ἧλα differunt: in Eusebio, ζῶα καθιερώματα quid: in Ptolem. Hephæstione, καταιθαλόειν quid: in Juliano, παντεραίκται quid: in Synesio bis, βέσιον quid. μητρὶς, patria: in Photiò aliquot interpretis lapsus: μονὴ, monasterium: πρεσβύτερος, senior: πάτρια, consuetudines: apud Theoph. Simocatam Legio quarta Parthica: πτηνῆς, nova significatione quid; Philæ, insula Ægypti, apud Olympiodorum.

OI ἔμποροι ἐν τρυβλίῳ δεῖγμα περιφέροντες διὰ ὀλίγων πυρῶν τοὺς πολλοὺς πιπράσκουσι: mercatores ostensa in trulla tritici alteriusve mercis proba, granorum paucorum ea, multos ejus medimnos distrahunt; nos hoc capite indicia exhibebimus lectoribus versionum Latinarum è Græcis, quos homines docti dedêre, non

re, non adeò probarũ; unde conjecturam facient ejuſcemodi μετ᾽ εὐλαβείας δεῖν πιστεύειν, & diſcent ſub omni pænè lapide latere ſcorpium; omnemque ideò, etiam εὖ κεῖσθαι δοκέοντα, navè & curiosè movendum eſſe. Honorem autem & autoritatem ſuam viris magnis, quorum verſiones ſub cenſum examinis nobis venient, ſemper præfamur.

Plut. inſtitutis Laconum adcenſet, quòd στλεγγίσιν οὐ σιδηραῖς ἀλλὰ καλαμίναις ἐχρῶντο; Interpr. *ſtrigilibus non ferreis ſed è calamo factis utebantur.* Harum uſus erat apud veteres in balneis & cum ab exercitiis redirent, oleo pulveri & ſudori deradendo. Ferreas, æneas, eboreas, corneas, argenteas, aureas fuiſſe; Turcis hodié ligneas eſſe ſecunt; è qua materia iſtæ Laconum factæ, non licet è verſione intelligere. *Calamus* enim Latinorum æquivocum eſt, & de rebus ad ſtrigiles formandas ineptis ab his æquè dicitur. *Ex arundine,* re belli pacisque experimentis neceſſaria, atque etiam delitiis grata (nam & ſagittæ & haſtæ, & tibiæ, fortaſſe etiam fiſtulæ ex hac. & graphia, *Dioſc. l. 1. c. 115. & Plin. l. 16. c. 36.*) quòd ea ſpeciem ligni quidem habeat, ſed obſequens ſit quò libeat flecti calefacta, & quòd Laconicam inprimis commemorent ſcriptores, formatas fuiſſe magis convenit credere Πῦρ καλάμινον verò apud *Ariſtot. ſ. 3. prob. 6.* non eſt ignis is, quẽ arundo excitavit, ut vertit *Gaza* & adprobavit *Victor. l. 33. Var. c. 1.* ſed quem ſtipula: opponitur. Philoſophus καλάμινον ignem ξυλίνῳ: ſtipula autem, καλάμη, cujus ad concipiendum ignem aptitudo ſatis nota eſt, magis à ligno diſtat quam κάλαμος ſeu arundo, cujus pleraque genera ob craſſitiem uſum ligni præbuère veteribus. Σκέλη καλάμινα, ob quæ *Plato Comicus* apud *Galen. comm. ad aph. 44. l. 7.* Cineſiam λεπτότατον καὶ μακρότατον propterea cognominatũ Φιλύρινον, *Athen. l. 12.* aridum, gracilem, longurionem. è pleuritide Φθινώδη ἐκωμῴδειν ab arundine, quæ in excelſitatem recta, pleraq; flexilis, ideò & fragilis naſcitur, ita denominata ſunt.

Idem Quæſt. Græc. 36. Eléorum mulieres Bacchum ſacro carmine invoantes, bis accinere ſcribit. Ἄξιε Ταῦρε: Interpr. *Digne taure.* Taurus cognomen Bacchi eſt, eoque nomini proprio adfine. *Dignus* verò non implet vim voculæ ἄξιε, quæ hic *honoratum, precioſum, æſtimatum magno,* ſignificat.

Agatharch. Cnid. l. 5. de mari rubro c. 44. apud Photium cod. 250. Οἱ τῦ Φοινικῶνος τὰ μὲν ἄνωθεν ὁρώμενα πέτραις ὕψεσι ποικίλαις κατέχεται. *Int. Rhodomannus: Palmeti illic superiora, quæ oculis se offerunt, obtinentur à petris celsitudine variis.* Φοινικῶν locus maritimus ad sinum Arabicum est *Diod. Sic. l. 3. Nonnosus 2. hist. legat. ap. Phot. C. 3.* Ægypto adcenset, & habitari à Saracenis: *Olympiod. ll. histor. apud eundem C. 80.* inter urbes Thebaidis cum Prima, Chiride, Talmi, & Thapi etiam Phœnicôna recenset; & *Procop. l. 5.* περὶ κτισμ. Ἰουστιν. eam à Justiniano Romano Imp. adjectam fuisse refert: & *l. 1. Pers.* regiunculam hoc nomine Justiniano Imp. à Saracenorum phylarcho Abocharabo donatam. Sub duce Thebaidos, *alam octavam Palmyrenorum Phœnicône excubare* est in *Notit. Imp. Orient.* Unde adparet nomen sive loci sive opidi proprium retinendum; *Phœniconis superiora, quà visui se offert, petris celsitudine variis continentur* seu ambiuntur. Regionem fortasse *Palmetum* adpellare Latinè liceat, quod plurimum ibi palmarum: urbem non nisi impropriè: præstatque ideò nomen Græcum retinere.

Ibid. l. 50: οὐδὲν γὰρ εὐπορώτερον Σαβαίων καὶ Γερραίων εἶναι δοκεῖ γένος, ἐντεταμιευομένων πᾶν τὸ πίπτον εἰς διαφορᾶς λόγον ἀπὸ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης: Int. *Nulla enim Sabæis opulentior esse & Gerrhæis hominum natio videtur, qui quicquid sub calculum transportationis cadit ex Asia & Europa dispensant.* Διαφορὰ h. l. est præstantia, elegantia, bonitas: τὸ πίπτον εἰς διαφορᾶς λόγον, quicquid pro præstante, elegante, bono reputatur, quicquid præstantiæ rationem habet & opinionem. Διαφέρειν, *superare, eminere* significat; unde διαφερόντως, *egregiè, excellenter*; nunquam *transportare.* Sensus igitur est: *qui quicquid præstantissimum est in Asia & Europa conferunt,* exhibent, recondunt.

Verba *Philippi interpretis Hor-Apollin. l. 2. hierogl.* §. 74. in quibus tradit, *quòd si quis taurum dextro genu vinxerit, eum juncturam pedis consequi deprehensurus sit,* uti vertit *Mercerus,* Græca sic sonant, καρποδέσμιον παρακολουθοῦντα εὑρήσεις; Ea à *Mercero* non intellecta esse certum est. *Bernardinus Trebatius Vicent.* cujus hierogl. Latinam versionem *Basil. a.* 1515. edidit *Frobenius,* ista omnia omisit, alio procul dubio eòq; pleniore hic usus codice: Sic enim reddidit; *Hominem dubiæ temperantiæ significare volentes taurum pingunt genu dextrum ligatum: sic enim non coit: adsumitur autem taurus semper ad temperantiam significandam, quippe qui post conceptum*

ceptam fœminam non adeat. Nic. Caußinus Soc. Jesu not. ad h. l. reprehendit Merceri versionem, quod obscura sit, & exponit καρποδέσμιον è vet. gloss. fasciolam aut funem articularium. Sed præterquam quod Horum malè intellexit, quasi scil. innuat bovem ita religatum suum trahere vinculum nec rectè coërceri; neque sic expressit τὸ καρποδέσμιον, quod aliud non est quàm fascia qua carpus, quà manus brachio articulatur, circumdatur, quæ carpo alligari solet, eumque ambit vel in qua brachium pendulum gestamus. Idem igitur est ac si dixisset *Horus, securum te taurum levißimo etiam vinculo,* tenui funiculo vel filo, *ligatum deprehendes*: quod cum Romæ Clem. VII. sedente Græculus quidam præstitisset, taurum ferocissimum à genu tenui admodum funiculo religatum per urbem deducens, pro mago habitus est: Pier. hierogl. *l. 3. c. 5.*

Athen. l. 11. è Xenophontis Symposio inducit loquentem ad convivas suos Socratem multa de moderato vini potu, & eleganti similitudine à plantis & pluvia petitâ rem illustrat; sc. majoribus poculis animum & corpus labefieri; minoribus in lusum hilaritatemque blandè invitatos nos sensim delabi, ἵνα, addentem παρενθέτως, καὶ ἐγὼ ἐν Γοργείοισιν ῥήμασιν εἴπω; Int. *ut Gorgiæ verbis hoc ego dicam.* Γοργία & Γοργίεια vocabantur illæ dicendi figuræ, quæ maximè luminosam redderent orationem; quomodo & *Dion. Halic.* vocat *Epist. ad Pompejum* dictionem Platonis in Dialogis: Ea loquendi ratio figurata tumidaque à Gorgia Leontino rhetore ἀρχαίας Ατθίδος ἀρχηγῷ, ἐκφύλου obsoleti ac vetusti Atticismi autore primo, qui plurimùm ποιητικοῖς ὀνόμασιν ἔχρητο διὰ σεμνότητα καὶ παραδοξολογίαν, ita denominata est. *Synes. Ep. 82.* in vitiô ponit & ψυχρὸν dicendi genus nominat τὸ Γοργιαῖον. Ita igitur Socrates; *ut verbis, qualibus Gorgias uti solebat, hoc efferam.*

Id. l. 12. ubi ex *Antiphanis Antæo* Academicorum philosophorum delicias describit, βαιὰν τράπεζαν iis tribuit. Interpres vertit, *firmam mensam.* Ego, *brevem, modicam, tenuem* velim: ut significetur εὐτέλεια, μικρολογία, & frugalitas istorum. Ita quos idem βαιὰς κύλικας adpellat, intelligo fuisse breves exiguosque haustulos, *minora pocula.*

Dionem Xiphilinéum Commodô, ubi de Vlpio Marcello, quem hic bello Britannico præfecerat, à vigilantia, fortitudine, magnanimitate & frugalitate commendato, agit, è *Svida* notabili fragmento

augent & supplent *Sylburg.* & *Leunclajus*. Curabat Vlpius panem Roma inde in hiberna Britannica & castra adportari, ne ejus utpote vetustate indurati, paulò plus comedere posset. Τὰ γὰρ οὖλα αὐτοῦ inquit *Suidas*, κακῶς ἔχοντα ῥαδίως ὑπὸ τῆς τῶν ἄρτων ξηρότητος ἠμάσσετο: quæ *Leunclajus* vocula ultima in ἐμάσσετο corrupta vertit: *Nam cicatrices etiā suas nec dum benè curatas, ipsa siccitate panum eorum facilè purgabat*. Intolerabile planè est locum benè sanum emendatione depravari: οὖλα verò & οὐλὰς, διαφόρους λέξεις, *gingivas* & *cicatrices* confundere puerile insuper. Sunt ista Dionéa ἰατρικῶς λεγόμενα; mirum igitur non est, ἀνορεγιαστὸν ἰνὰ καὶ ἀνιατρολόγητον in iis intelligendis frustrari. Ulpio isti, quod in Germania interiore & Britannia, locis quibus stomacacce ἐγχώριος & familiaris inde à Drusi temporibus, hæsisset aliquandiu, erant οὖλα κακῶς ἔχοντα, πλαδαρὰ, οἰδοῦντα, σομφώδη, διαβεβρωμένα, αἱμασσόμενα καὶ αἱμόρραγοῦντα, gingivæ flaccidæ, tumidæ, putrescentes, & lenissimo scalptu attrituve fathiscebant & cruentabantur, maximè verò panis eduri, à coctura longi & præ vetustate crepantis, ariditate ac scabritie lædebantur, ac cruentum fundebant ichorem; & sic ne plus justo comederet vel hoc accidente Vlpius monebatur

Eusebius l. 9. Præp. Eu. c. 27, ex Artapano l. de Judeis scribit regem Ægypti ἐπικαταδραμεῖν μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἅμα καὶ τοῖς καθιερωμένοις ζώοις, *ingenti exercitu cum animantibus consecratis persecutum esse fugientes Judæos*, ita vertit *Fr. Vigerus*, διὰ τὸ τὴν ὕπαρξιν τοὺς Ἰουδαίους τῶν Αἰγυπτίων χρησαμένους διακομίζειν. Ζῶα καθιερωμένα videntur esse Dii Ægyptiorum Apis leo Mnevis bos, & alia animalium quæ inter Deos colerent simulacra accipitris, felis, ibidis, aliorum. Ista numina sua secum eduxerant in expeditionem eam bellicam, religionis ac pietatis ergò, ut Ebræi arcam fœderis: Gallorum reges cappam B. Martini: Mediolanenses vexillum Ambrosii præfecti Liguriæ & Æmiliæ, pòst Episcopi. Ζῶα θεῖα, *divina animalia* adpellarunt equos Imperatorum & in horum usus ali solitos scriptores ii, qui Imperatoribus adulatoriè divinitatem tribuebant.

Synesius encomio calvitii parœmiæ eandem cum philosophia unde manavit, dignitatem & antiquitate esse dicit, ὥστε βόειον ἐπιβλέπειν αὐτήν. Interpretes qui τὸ βόειον modò per adverbium *superbè*, modò *gravi truciq; aspectu esse*, reddiderunt, nihil ad rem dixisse perspicuè planum est.

Βόειον

Βόειον ἐπιβλέπειν nova notione *Synesius* dixit pro acutè, intentis oculis, ἀτενὲς καὶ συντόνως intueri, & benè penitus perlustrare; quod alius καινότητος ὀνομάτων ζηλωτὴς posset non infeliciùs βουβλέπειν: Βόειος enim συνώνυμον est τοῦ μέγας, apud *Plut. Qv. Græc. 36.* quemadmodum poëta βοῶπιν adpellavit τὴν μεγαλόφθαλμον & βουγάϊον τὸν μεγάλαυχον.

Idem Ep. 93: ad Anysium. μέλει μὲν γὰρ μοι, μέλει καὶ Πενταπόλεως. Πῶς γὰρ οὔ; τῆς γε μητρίδος, ὡς ἂν Κρῆτες εἴποιεν. Doctiss. interpres nuperus *Petavius*: *Curam enim, curam, inquam, Pentapolis habeo; qui enim non habeam, quæ mihi, ut Cretes, dixerint, materna civitas extitit?* Synesium Cyrene urbe Pentapolitanæ Libyæ oriundum fuisse certum est: *Ep.* enim 124. seipsum Λίβυν & ep. 4. Κυρήνην suam μητρίδα adpellat. Μητρὶς igitur h. l. *patriam* significat; quam vocabuli potestatem inusitatiorem ut excusaret, addidit, se Cretum dialecto ita loqui, quibus scil. μητρὶς, quæ Græcis aliis πατρίς. Eadem dialecto uti aliquando profitetur *Agatharchides l. 1. c. 30.* quamvis sit Ατλικιστής, λέξιν adpellans τὴν τῆς Καμάρας: Camara autem urbs Cretæ: & Κρητικὰς γλώσσας scripsit *Hermonax* quidam, teste Athen. l. 3. Vocabulum μητρὶς maternam civitatem vel patriam significat, ut in isto, ἴος μητρὶς Ὁμήρου, communi omnibus Græcis loquendi ratione; qua significatione si hic usurpasset *Synesius*, quid opus erat addere de Cretensium idiotismô?

Ptolem. Hephæstion l. 7. καιν. ἱστορ. apud Phot. C. 190. allegat Charinum jamborum poëtam qui ut amore quo Erôta Eupatoris pincernam deperibat, liberaretur, de petra Leucade (de hac enim qui desilirent, amore solvi dicebantur.) præcipitaverat, & cum è lapsu crure fracto vi doloris expiraret, ista scripserat:

> Ἔρροις ψευδαμὴς καὶ κακὴ πέτρη Λευκάς
> Χαρῖνον αἶ αἶ, τὴν Ιαμβικὴν μοῦσαν
> καλαιθαλώσας ἐλπίδος κενοῖς μύθοις:

ultima *A. Schottus* vertit, *spei adussisti inanibus fabulis*: sensu planè nullo. Καλαιθαλόειν h. l. est in favillas redigere, in fumum, in nihilum. Κενοὶ ἐλπίδος μῦθοι, de vana spe narratiunculæ, spe ipsa vana vaniores & inutiliores. Αἴθαλος, fuligo, favilla: inde αἰθαλοκομπίαι, fumi, imposturæ, verba inania apud *Svidam*, ἀπὸ τοῦ κόμπου, i. e. jactantia & gloriatio, quasi jactatio & promissum magno hiatu tale solùm favilla sit, & in favillas, vel si quid favillis exilius leviusque, abeat.

Julianus Orat. 6. edit. parif. f. 369. Diogenis Cynici discipulos appellat πανθεράϊκας. Interpres *Dion. Petavius* reddidit, *in omne facinus projectos*. Vox edita unde derivata esse videri possit non habet in totâ Græciâ: multò minus interpretamentum convenit. Malim igitur πανθεραίστας vocatos, i. e. omnia vastantes & corrumpentes ἀπὸ τοῦ ῥαίειν. Ab eodem simplice & primitivo sunt γιγαντοραισταὶ ἄρδιες apud *Lycophr.* i. e. gigantiperdæ sagittæ: apud Dosiadam Arâ, Ἰλιοραισταὶ ἄρδιες, Ilii populatrices sagittæ: πατροραίστης. i. e. πατροκτόνος, parricida: item πολιρραιστὴς στρατὸς, urbium devastator exercitus.

Photius Cod. 228. inter Ephræmii Patriarchæ Antiocheni libros meminit cujusdam ejus *Epistola ad Callinici* (monasterii nomen hoc est.) *desertores*: In ea inquit, νουθετῶν μὲν τῇ τοῦ θεοῦ τούτους ἑνωθῆναι ἐκκλησίᾳ, καθαρὰν ἀποφαίνων πάσης αἱρετικῆς κηλῖδος, καὶ ὅτι τὰ παρὰ ταύτην συνακτήρια λῃστῶν εἰσι σπήλαια: *Schottus: cupiens verò eos Ecclesia DEI conciliare, ab omni eam liberam hæreticâ labe ostendit, & qui ad eam labem conventus fiunt latronum esse speluncam.* Sinistra præpositionis παρὰ interpretatio totam obscurat sententiam: Ego paulò, puto, planius: *Admonet eos ut Ecclesiæ DEI uniantur, ostendens eam omnis hæretica labis puram esse, & qui præter eam fiant conventus latronum speluncas esse.*

Id. Cod. 226. de Eulogio Alexandrino Episcopo: οὗτος δ' ὁ ἐν ἁγίοις Εὐλόγιος πρεσβυτέρου βαθμὸν ἐν Ἀντιοχείᾳ εἶχε πρότερον, καὶ μονῆς ἡγήσατο τῆς παναγίας τῆς θεοτόκου τῆς λεγομένης τῶν Ἰουστινιανοῦ. *Schotto* interprete: *Ceterùm hic Eulogius sacerdotii dignitatem obtinuit Antiochiæ & solius DEIparæ Virginis cultu adductus, quæ Justiniani ædes dicta est.* Μονὴ hic est, non μόνη; i. e. *monasterium, mansio.* Debuit igitur tota ῥῆσις Latina talis esse: *Ceterùm hic Eulogius presbyteri gradû Antiochiæ fuit & monasterio sanctissimæ DEI matris, quod inter Justiniani ædificia erat, præfuit.*

Id. Cod. 229. de eodem B. Ephræmio: παρατίθησι ἐπιστολὰς τοῦ τε ἐν ἁγίοις Συμεῶνος τοῦ τὴν ἐν τῷ κίονι στάσιν ἀθλήσαντος: *apponit etiam epistolas beati Symeonis, qui in columna stationem exercuit.* Loquitur de Simeone à vitæ & ἀσκήσεως genere dicto *Stelites*: qui pro confirmatione Synodi Chalcedonensis scripsit, major annis centum a. 460: alius ὁμώνυμος sub Justino juniore vixit circà a. 580. Interpres meras nugas nobis loquitur: *Simeonis qui in seditione Cionensi occubuit.*

Ephræm

Ephræm l. 3. de sanctis Antiochiæ legibus apud Phot. l. d. ait sanctam Synodum Chalcedonensem præter Patres alios allegare etiam Cyrillum Alexandrinum ἐν τῇ πρὸς τὸν Εὐλόγιον τὸν πρεσβύτερον ἐπιστολῇ. *Schottus* Evlogium *sacerdotem* nominat; ego, *seniorem*, ut a juniore, Episc. Alexandrino, qui sub Imppp. Justino Tiberio & Mauritio fuit, centum annis post Cyrillum Alex. distinguatur. Etsi enim Evlogius hic etiam sacerdotii dignitatem Antiochiæ obtinuerit, factum tamen id Justiniano & Justino Impp. neque cum Cyrillo, qui ad a. Chr. 450. non pervenit, vixit.

Id Cod 279: ἐν τῷ αὐτῷ τεύχει τῷ αὐτῷ περιείχετο μέτρῳ (ἰαμβικῷ) καὶ Ἑρμείου Ἑρμοπολίτου πάτριά τε τῆς Ἑρμουπόλεως, καὶ ἕτερά τινα. Interpr. *In eodem codice simili carminis genere continebantur patria Hermiæ Hermopolitani & alia nonnulla* Πάτρια sunt origines, mores, consuetudines, instituta patria. Ita mox ibidem *Photius*: ἔστι δὲ καὶ Ὡραπόλλωνος γραμματικοῦ περὶ τῶν πατρίων Ἀλεξανδρείας: i. e. *de moribus patriæ Alexandriæ*: & *Cod. 161.* ubi est, *Sopatri librum decimum excerptorum coaluisse*, ἐκ τῶν Θεαγένους Μακεδονικῶν πατρίων, *è Theagenis Macedonicis originibus seu consuetudinibus*. Πάτριοι ἀπαρχαὶ apud *Polyb. ecl. 114. legat.* sunt oblationes consuetæ, a majoribus institutæ.

Idem Cod. 62. in argumento libri 2. histor. Theophyl. Simocattæ: Διαλαμβάνει ὅπως ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατιώτης τὸ σῶμα κατετρώθη. Ἦν δὲ Κουαρτοπαρθῶν τάξεως οὕτω καλουμένων τῶν ἐν Βερροίᾳ πόλει τῆς Συρίας τὰς διατριβὰς ποιουμένων Interpres: *De Romanis militibus è Quarto Partheorum legione vulneratis. Ita vocant eos, qui Berrhææ urbe Syriæ commorabantur.* Non ostendam curiosiùs turpitudines in versione hàc; patebunt plus satis è contraposita mea: *Narrat quomodo Romanus quidam miles, tribunus, vulneratus fuerit*, in prælio contra Cardariganı Persam. *Erat autē is è quarta legione Parthica dictâ, quæ in Berrhœa urbe Syriæ stativa habebat.* Græculus non intelligens voculam numeralem Latinam *Quarta* gentis Parthorum quoddam corpus finxit, qui Κουαρτοπαρθοὶ vocarentur: peritiores τετάρτην Παρθικὴν τάξιν adpellarunt. Severus Imp. Parthicas legiones addidit & primùm instituit, teste *Dione* l. 55. Denominarunt ita Romani vel quòd è Parthis lectæ essent, vel quòd Parthorum instar armatæ qua ratione Macedonica phalanx quędam Antiochi Epiphanis, quia essent τὸν Μακεδονικὸν τρόπον ὡπλισμένοι καὶ πεπαιδευμένοι,

V & alia

& alia Cæsaris è transalpinis, Alauda dicta, disciplina cultuq; Romano instituta & ornata: vel quòd contra Parthos ductæ feliciter dimicassent, & in Parthorum regionibus plurimùm desiderent.

Id. Cod. 63. Procopium l. 1. de bello Pers. agere scribit περὶ Ἰωάννου τοῦ ἐπάρχου τοῦ ἐκ Καππαδοκίας, τῆς τε πανουργίας καὶ ἀπληστίας καὶ μέθης καὶ τῆς ἄλλης κακότητος. Schottus: *de Johanne item Cappadocum præfecto prætorio, ejusq; vitiis plurimis.* Erat Johannes iste gente Cappadox, Καππαδόκης; adparetque satis ex adjecta præpositione ἐκ: prætorio Cappadocum præfectum nullum novimus.

Id. Cod. 241. extr. Philostr. de vita Apollonii Tyanæi: Apollonius Nervam imperio quidem dignum esse judicat & sermone in laudem ejus vergente; ἀγωνιστὴν δὲ φροντίδων οὐ χρηστόν: Schottus: *Bellatorem enim curarum non utilem.* Ἀγωνιστὴς φροντίδων h. l. est, qui curis ac negotiis animum intendere & adhibere valet, eaque optimè exercet & conficit. *Nervam* igitur in negotiis & curis imperii gerendis ac perficiendis non adeò valere significavit *Philostratus*: cætera satis commodum.

Ibidem de Euphrate philosopho ditiorum potentiorumque adsecla: Ἐντετύπωται δὲ ἀεὶ ταῖς τῶν δυνατῶν θύραις καὶ προσέστηκεν αὐταῖς πλέον ἢ οἱ θυρωροί. Interp. *Inscribitur vero semper potentium ædibus, & adsistit plures quàm janitores*; Ἐντυπέσθαι ταῖς θύραις, est adfigi januis, ut tituli solent & superliminares inscriptiones. Οἰκοτρίβην igitur & domesticum adsentatorem potentiorum Euphraten philosophum descripturus rectè dixit: *Semper autem adfixus est januis potentiorum & iis propinquior est & adsiduus magis quàm ipsi janitores.*

Idem Cod. 80. Olympiodorus Thebis Ægyptiis natus, historiarum scriptor ποιητὴς, ὡς αὐτός φησι, τὸ ἐπιτήδευμα, Ἕλλην τὴν θρησκείαν; *professione poeta, ut de se ipse testatur, religione gentium imbutus*, Interpr. Inter Poëtas communiter sic dictos carminum artifices hactenus nemo Olympiodororum censitus fuit; neque doceri potest hunc historicum quidquã versuum condidisse. Ποιητὴς igitur alia significatione, non in vulgus nota ea fuit. Adpellabantur Ποιηταὶ, qui sacram & magnam artem, χημευτικὴν, & περὶ χρυσοποιίας profiterentur, φιλόσοφοι καὶ διδάσκαλοι τῆς μεγάλης καὶ ἱερᾶς τέχνης. Eam in Ægypto ab antiquo maximè excultam fuisse discimus ex autore vetere apud *Suidam* in Χημεία, ubi Diocletianus ut Ægyptiis omnes rebellandi materiam adimeret, libros

bros quibus artem flatoriam fusoriamque, aurum argentumque è furnis promittentem, descripserant, conquisitos fortasse consilio *ματαιοτεχνίαν*, uti videbatur ignaris, istam penitus abolendi, publicè exussisse scribitur. Fuêre etiam plerique ejus artis professores antiqui Ægyptii omnes, Chimes, quem *προφήτην* adpellant, primus omnium. Ἰσις προφῆτις, Zachlas propheta Ægypt. apud *Apul. lib. 2. asini*; Hermes, Ostanes, Petasius, Pebecchius, Dioscorus, Synesius, Stephanus Alexandrinus, Zosimus Panopolites, in cujus libros ad Calliergiam & Theosebiam commentatus est noster hic Olympiodorus. Horum de arte magna scripta *ἀνέκδοτα* Græca in Bibliotheca Regis Christianissimi vidit *Cl. Salmasius*, eorumque cupidis elegantiarum in nunquam satis laudatis *Exercitat. Plin. in Solinum* gustum exhibuit; Nobis eorundem ea ipsa opera uno volumine, Illustriss. ac Celsiss. Saxoniæ Ducis, Johan. Wilhelmi, b. m. Princ. & Dom. nostri heu! desideratissimi auspiciis & sumtibus, descripto è codice Augustano, in quo & Λεξικὸν κατὰ στοιχεῖον τῆς χρυσοποιΐας, & multorum ἀνεπιγράφων aliorum ποιήσεις, comprehensa legere satis benè-volentibus etiam contigit; dicemusque de iis in loco fortasse non vulgaria. Coronis isti volumini talis est, à reliquis quæ præcessêre omnibus separatim exarata: Γίνωσκε, ὦ φίλε, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ποιητῶν: Ἀρχὴ Πλάτων, Ἀριστοτέλης, Ἰωάννης ἱερεύς, Δημόκριτος, Ζώσιμος ὁ μέγας, Ὀλυμπιόδωρος, Στέφανος ὁ φιλόσοφος, Σοφὰρ ὁ ἐν Περσίδι, Συνέσιος, Ὀστάνης ἀπ' Αἰγύπτου, &c. Hoc igitur sensu ποιητὴς τὸ ἐπιτήδευμα fuit Olympiodorus, & numerandus est inter illos qui περὶ τῆς χρυσοποιΐας μεγάλα ὑπομνήματα συνεγράψαντο πιστωσάμενοι τὸ μυστήριον τὴν ποίησιν, ut loquuntur isti: apud Romanos verò, quibus ars ipsa Χημεία vel planè ignorabatur vel videbatur impostoria, aurifices isti philosophi peculiare nomen tum non habuêre. Iste *Olympiodorus* cum apud Thebas & Syenen lustrandorum locorum causa versaretur, se ad Blemmyas Barbaros, qui juxtà Talmin colunt, pervenisse ibidem scribit. ἔλαβόν με, inquiens, *μέχρις αὐτῆς τῆς Τάλμεως ὥστε καὶ ἐκείνους τοὺς χώρους ἱστορῆσαι, διέχοντας ἀπὸ τῶν Φίλων διάστημα ἡμερῶν πέντε μέχρι πόλεως τῆς λεγομένης Πρίμα.* Schottus: *Abripuerunt me ut illas quoque regiones perlustrarem in ipsam usque Talmin, à meis contribulibus intervallo quinque dierum distantem, ad urbem quæ dicitur Prima.* Τὸ τῶν Φίλων proprium nomen loci esse ipsa res postulat;

loqui-

loquitur enim *Olympiod.* de terminis itineris. à quo, ad quem, horumque intervallo: & significat *se ad urbem à Philis quinq; dierum itinere distantem venisse.* *Phila*, Filæ, Filum, Philaris, insula Ægypti, *ex adverso Syenes 4. m. passuum, Plin. l. 5. c. 9.* circà Nili catara&ctén ubi ex vago & errante primùm is colligitur, locat *Seneca l. 4. natural.* an Nilo vicinam Elefantinæ urbi *Procop. l. 1. Pers.* supra Syenen 12 m. p. ss. *Strabo.* Ejus incolas latrociniis infames fuisse & formidabiles è *Sen. Ep. 51.* his colligo: *Voluptates præcipuè exturba & invisissimas habe. latronum more, quos Philetas* (al. Philistas) *Ægyptii vocant; in hoc nos amplectuntur ut strangulent.* Ἀπὸ τοῦ φιλᾷν, ab osculando sic dictos putavit homo Romanus. quos locus, unde maria terrasque infestarent, *Phila*, denominaverat; vel de etymô ita ludere voluit, novit enim Philas, ut quòd docere proposuerat Ægyptia appellatione & peregrina eruditione illustraret. *Procopius* l. d. ἀπὸ φιλίας Filas vocatas fuisse, & ad Diocletianum Imp. rem refert: Hunc nimirum in reperta insula castrum extruxisse, in eo communia Romanis & Barbaris templa arasque erexisse, communes utrisque sacerdotes instituisse, ratum eos sacrorum societate faciliùs coalituros & amicè pacificèque convicturos; ἐν τῷ βεβαίῳ τὴν φιλίαν αὐτοῖς ἔσεσθαι τῷ μετέχειν τῶν ἱερῶν σφίσιν οἰόμενον Διὸ δὴ καὶ Φίλας ἐπωνόμασε τὸ χωρίον. Est autem, ut docuimus, nomen *Filarum* multò vetustius: Dicemus igitur id tempore obliteratum revocasse Diocletianum & antiqui nominis rationem novam à novo accidente esse.

CAP. VI.

De librô primô naturalis historiæ Plinianæ censura; Index is à Plinio confectus, sed varie interpolatus; emendatur aliquoties: in Stratone autore librorum de Inventis error Cl. Vossi. Dyllus Atheniensis historicus antiquus: & alii nonnulli Plinio peculiares. Aristotelis opus de insulis: Aglaosthenes; Xenophon Lampsacenus Crates Mallotes, Posidonius, Diodorus Syracusanus, Callicrates, & Calliphanes periegetici: Diophanes Nicaensis, qui & Bithynus. Dion Colophonius: Dino historicus: Chares: Charax. Menæchmodorus, Theoxenias Atheniensis. Petronius & Diodotus Jollas herbarius: in hoc Cl. Salmasium videri falli, quòd eum cum rerum Phœnicicarum & Peloponnesi scriptore Claudio Julio confundat. Ephorus scriptor de Inventis, non Euphorus. hic ergò Athenæo & Clem. Alexandrino.

C. *Plinius*

C. *Plinius Secundus*, ut occupationibus Imp. Titi Vespasiani, cui libros naturalis historiæ nuncupabat, parceret, Indicem, qui librum primum conficeret, præscripsit, quid in singulis contineretur libris & è quibus eorum quisque autoribus, Romanis & externis, compilatus esset; idque, si careremus Epistola ejus præfatoria ad Imperatorem è c. 60. l. 7. patet. Ibi enim *se volumine secundo tradidisse* profitetur, *à quô & quando in Græcia inventa horologia*; quam historiam libro secundo c. 76. hodiè legimus. Iste catalogus in plerisque non sapit πίνον Plinianum, neque Criticorum veterum κατόρθωμα est, quòd extremo cujusque libri Indicis res, historias, & observationes in summam contractas adnotarunt, & quod argumento cujusque libri initiale ejus vocabulum subnexum legimus. Hæc enim consuetudo Christianorum fuit seculis barbaris, qui titulos librorũ nominare non contenti erant, sed initia quoque cujusque verbis ipsis repræsentabant; hoc verò κακοζηλία Ebræorum, qui libros Biblicos & Thalmudicos eorumque paraschas ac segmenta minora primis eorum vocibus circumscripsere. Consentit, quòd Indicum in Codd. manuscriptis, quibus doctissimus *Dalechampius*, & aliis duobus, Thuanæo & Rigaltiano, quibus *Cl. Salmasius* usus fuit, ab edito diversitas sit longè maxima, & quòd in hoc multi, tanquam qui de re in quam allegantur scripsissent, quos tamen nihil composuisse certum est, nominentur. Inprimis verò putidum est & ab homine extremè oscitante, quòd Indice libri septimi inter autores *Mnesigeton & Xenagoras* recensentur, cum hoc solùm dicat *Plinius c. 56*: *Quinqueremem instituit Nesichthon Salaminius: sex ordinum Xenagoras Syracusius: ab eâ ad decemremem Mnesigeton*. Eadem inscitia Indice libri 2. *Eudoxus*, qui navigator erat non philosophus, ut patet è c. 67: l. 31. & 36. *Apelles Thasius*, *Parrhasius*, l. 36. *Praxiteles*, & fortè alibi alii similes artifices in scriptorum classem relati sunt. Quid quod complures, quorum nomina expressa sunt in ipsa historiæ serie, Indice excesse observamus? quod *Plinio* diligentissimo, exactissimoque homini non sine insignita injuria imputabitur? An enim Homerum nominare Indice libri secundi dedignatus fuisset quem capite sexto *de Sole omnia intuente, omnia etiam vidente*, & capite 47. *de numero, quatuor, ventorum*, addito elogio, *principis literarum*, allegat: an *Hannonem*, classis Punicæ Imperatorem, cujus commentariorum de ambitu

Africæ, quem à Gadibus ad finem Arabiæ circumvectus descripserat, l. 5. c. 1. & l. 6. c. 31. meminit, & ante eum *Mela l. 3. c. 10.* prætériturus erat ibidem, qui c. 67. ejus navigationem scripto proditam testem advocat: an *Callimachum* Indice l. 3. quem cap. 26. de catulis Melitæis; an *Timæum* Indice lib. quarti, quem c. 26. de insulâ Micti, vicinâ Britanniæ citat? an *Sarmenem* Indice l. 34. quem cap. octavo, *primum de equitatu scripsisse* refert? Peccatum hoc esse per singulorum librorum Indices observamus, & propterea eos omnes interpolatos variè à malis insulsorum recognitorum, qui negligenter *Pliniana* relegerant, manibus quod & *Hier. Mercuriali l. 1, gymnast. c. 8.* visum, statuimus. Quod autem in Indicibus nominatim enarrantur autores, quos in serie librorum nusquam allegatos invenimus, hoc ab ipso *Plinio* esse indubitatò credimus: Quis enim alius unde sua desumserit meliùs sciat ipsô? eratque diligentiæ virorum doctorum sententias, doctrinas & historias à *Plinio* datas ad suos autores, quos Indices præferunt, referre. Indice autorum libri secundi nominat *Plinius Cecinam, qui de Hetrusca disciplina scripsit, Tarquitium, qui item, Jul. Aquilam, qui item*: (sic enim legendum esse ex Indice l. 12. 13. 14. & 19. colligo.) in ipsa verò libri serie neminem horum exprimit, sed eos, cum cap. 52. de fulminibus & fulguribus *Thuscorum literas*. cap. 54. *Thuscos*: ca. 83. de ingente terrarum portento, duorum inter se concurrentium montium, *Hetruscæ disciplinæ volumina* citat, indicare voluisse intelligendus est. Indice libri XII. plusquam sexaginta autores nominat, plerosque rerum & itinerum Alexandri M. scriptores, nonnullos etiam claros ejus duces & comites laborum ac fortunæ, qui historias peregrinorum simplicium, fruticum, arborum Bactris, in India, in Arabia, Syria, Judæa, Ægyptô, Cypro, in monte Atlante, Africa & Æthiopia visarum adnotaverant; & in textu istius libri vix decem ipsos nominatim adpellatos invenimus. Idem cum iisdem factum in XIII. Utriusque autem libri singularia *Plinium* excerpsisse ex illis hæc ejus verba l. 12. c. 5. produnt: *Nunc eas exponã, quas mirata est Alexandri M. victoria, orbe eo* Indiæ *patefacto*. Eosdem l. 32. c. 6. *Alexandri rerum autores* adpellat, nullius eorum qui fuerant nomine traditô, imò nec in Indice generatim laudatis. Notabile valdè nobis visũ est, rẽq; maximè illustrare, quod nunc adponem9. Indice septimi hunc se comportasse fatetur *ex Ephoro, Epigene*, &c. *Alexandro polyhistore, Xenophonte*

phonte, Callimacho, Democrito, Duillio, Polyhistore historico, Stratone, qui contrà Ephori theoremata scripsit. *Ephorum*, *Duillium & Stratonem*, quorum nomina corrupta esse paulò pòst monstrabimus, nusquam ejus libri nominari à *Plinio* sedula investigatione didicimus: restat igitur, ut de genuina lectione & vero sensu certi simus inquirendum qua de re horum testimoniis fuerit usus, & ad quod caput pertineant. Capite 56. quod de inventoribus rerum est; *in figlinis*, inquit, *orbem invenit; Anacharsis Scythes, ut alii, Hyperbios Corinthius.* Hic autor sententiæ de Anacharsi Scytha à *Plinio* præteritus est, vel negligentia descriptorum excidit; Is verò fuit, fide Indicis, *Ephorus Cumanus* historicus, Isocratis rhetoris discipulus, quem τὰ περὶ τῶν εὑρημάτων scripsisse *Strabo l. 13. f. 428. edit. Lugd. Casaub.* & rotæ figulinæ inventionem Anacharsidi tribuisse l. 7. f. 209. tradit. Et quia l. d. *Ephorum* confutat *Strabo*, ostendens τροχὸν κεραμέως Homero multò quàm Anacharsis antiquiori notum fuisse; *Strabonem, qui contrà Ephori bevremata scripsit,* allegatum ibi à Plinio fuisse deprehendimus: de *Stratone* autem, Lampsacenô illô, Peripateticô, cui *Laërtius* εὑρημάτων ἐλέγχους δύω adscribit, hîc non est cogitandum, quod hunc contrà *Ephorum* scripsisse non æquè certum sit. *Cl. Vossius l. 1. de hist. Græc. c. 20.* quòd catalogum operum *Stratonis* à *Laertio* scriptum non pellegisset, τὰ περὶ εὑρημάτων Stratoni Peripatetico octavo inter cognomines, quem Alexandriæ vixisse ait *Laertius*, tribuit & *Clementem Alex.* de eo explicat; in quo virum in omniū quidem literarum subtilitate, & in hac utique præter cæteros solertem fugit ratio. *Laertius* enim Stratonem octavum illum, Peripateticum, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ βεβιωκότα à Peripateticô Lampsaceno, qui Athenis Aristotelis scholam rexit, autore ἐλέγχων *de inventu*, quem Clemens voluit, (desumsit enim & hoc, ut alia multa, V. f. l. 1. c. 22. p. 93. è *D. Laertio* magistro suo) signantissimè distinguit. Caussa verò nulla est, cur quod indice *Laertio* scimus de Stratone nobiliore & seniore, Athenis Peripatetico, id juniori, Alexandriæ professo, de quo neminem testem habemus quòd εὑρήματα scripserit, tribuere velimus.

Duillii præterea nomen pariter corruptum esse in verbis Plinianis nemo dubitet; idque vel reformandum est in *Dylli* Atheniensis, qui historiam ubi *Ephorus* finiverat, usque ad Phil. Maced. obitum contexuit; teste *Diod. Sic. l. 16. & ecl. 5. e l. 21.* quemq; *Athen. l. 4. & 13.* ac

Plut. de glor. Athen. laudavit: ejecta vocula quæ è præcedente lineâ irrepsit, *polyhistore*: vel legendum *Cornelio polyhistore*, è mente scil. ejus qui Indicem hoc loco interpolavit & Cornelium polyhistorem ab Alexandro polyhistore paulò ante adpellato distinctum quendam esse credidit, perinde ut illi qui apud *Plinium* l. 9. c. 35. de unionibus sic edidêre; *Alexander & Polyhistor & Sudines senescere eos tradunt*, ubi prior copulativa abundat, & duo solùm scriptores, non tres, in testimonium vocantur. Jam igitur sic in *Plinio* legamus: *Ephoro, Epigene, Alexandro Cornelio polyhistore, Xenophonte, Callimacho, Democrito, Dyllo* (vel Cornelio polyhistore) *historico, Strabone qui contrà Ephori heuremata scripsit, Heraclide pontico, Asclepiade qui tragodumena, Philostephano, Hegesia, Ctesia, &c.* Hic enim c. 56. post *Hegesiam* laudatur, & ob consonantiam cum ejus vocabulo à descriptoribus fuit omissus.

Cum igitur evicerimus, Indicem verè *Plinii* opus esse, non intempestivum est eum diligentiùs excutere, & nomina scriptorum, quibus Bibliothecas Græcas Latinasq; , tàm philosophicas & historicas quàm medicas augebimus in his libris, quà depravata sunt, emendatiora dare: quà exciderũt, redinserere, quà confusa discriminare, quà præter rationem discreta conjungere: ad quam operam nostram si symbolam contulerint etiam alii (neque enim omnia nos notaturos recipimus) brevi maximè neglectam hactenus, utilissimam eruditis futuram, Pliniani operis particulam, frontemque multò politiorem intuebimur. Faciemus autem percurrendo potiùs, & ἐπιτροχάδην, quàm immorando. Catalogo autorum externorum libri quarti excidêre *Theopompus*, quem proœmio l. de monte in Dodone *Tomaro, centum fontibus circà radices*: *Timæus historicus* quem c. 16. *de insulâ Micti à Britannia sex dierum navigatione distante.* & c. 13. de *insula antè Scythiam in quam vere electrum ejiciatur*; *Aristoteles* quem c. 12. de *Teno*, quod antè *Hydrussa* dicta fuerit: de *Delo*, quòd sic adpellata, *quoniã repentè adparuerit enata*; & de *Melo*, quam *Zephyriam* nominârit allegat. è quibus circà denominationes insularũ testimoniis colligimus, Aristotelis opus geographicum περὶ νήσων, *de insulis* quoddam etiam fuisse. idq; in desidia rerum omniũ nondum agnitum fuisse arbitramur: addendum verò nunc reliquis ejus quorum titulos post *Laertium* Cll. VV. *Vossius l. 4. de hist. Græc. c. 9.* & *Meurs. comm. ad hist. comm. Apollon I* consignavêre. *Ædosthenis* nomẽ viciatum

vitiatum est: & quod c. 12. legitur *Æglosthenes*: restituimus in *Æglosthenis*, qui de insula Naxo quædam commentatus est: similiter *Menophontis* quod in *Xenophontis* Lampsaceni, quem c. 13. de insula à Scytharum litore tridui navigatione Baltia & Ind. l. 3. ac. 5. producit, reformamus. Hic octavum inter ὁμωνύμους cōfecerit in *Laertiô*. Nominatur etiam *Crates Grammaticus*, & ex intervallo *Mallotes*, quasi duo diversi, cum sit unus singularis *Crates Mallotes Gramm.* quem c. 12. de Creta primùm Aeria dicta citat. *Posidonius*, quem Ind. libri quinti periplum aut periegesin scripsisse refert, quemque in Geographicis l. 3. & 5. testem advocat, fuit is, cujus τὰ περὶ ὠκεανοῦ laudat *Strabo l. 2.* & *Svidas*, qui à patria Olbiopolitam adpellat; quod industria magnorum virorum præteriit. Inter Geographos referamus etiam *Diodorum Syracusanum*, *Callicratem* & *Calliphanem* soli Plinio hic & lib. 3. Ind. cum Posidonio, Nymphodoro, Metrodoro, Hannone, Isidoro, quos περίπλους scripsisse in confesso est omnes, memoratos. Index scriptorum externorum l. 14. quo vitium, vinorumque historia & vinearum cultura continetur è *Varronis* l. 1. de re r. c. 1. ipsis vocabulis expressus est; Eos ipsos enim eodem ordine hic enumerat omnes, qui in consilium adhibendi sint agriculturæ studiosis, exceptis tribus ultimis, ut data opera *Varronem* transscribere voluisse noster κατάφωραθῇ, benignus hoc ipso quòd fateatur per quos à quibus profecerit. Illi ipsi autores etiam indicem libri XV. constituunt, eadem qua apud *Varronem* serie locati, exceptis septem ultimis, quos *Plinius* de suo addidit. Idem libri X. XVII. XVIII. & admixtis decem aliis VIII. quo quadrupedum naturæ describūtur & pecuaria, indice fecit. *Diophanes Nicæensis* quem l. 10. nominat idem est cum illo *Diophane, qui ex Dionysio Uticense, Magonis Pœni de agricultura interprete Græco, epitomen fecit*, de quo ibi sequitur. Indd. verò l. 14. 15. 17. & 18. emendatiores sunt, quia unum solùm *Diophanem* exhibent. *Varro* quidam bis *Diophanem* nominat, sed ex intervallô benè longo; primùm quidem in elencho autorum rei rusticæ nudo; deinde cum *Magonis* omnium præstantissimi de rustica re præceptoris voluminū XXVIII. & Græci interpretis *Cassii Dion. Uticensis* librorum XX. mentio incideret: inde tamen duos Diophanas non licet extundere. Qui enim Nicæensis *Varroni*, idem Bithynius *Columellæ*, Dionysii epitometes. Ejusdem l. 10. indici *Dinon* Clitarchi pater,

quem c. 49. de Sirenibus citat, ab adfini vocabulo *Dionis* absorptus, reddendus est; hic enim Colophonius, *Varroni* & *Colum.* celebratus, & Indice l. 8: 13: 14: 15: 16: 18: memoratus georgica tradidit; ille historicus Περσικῆς πραγματείας fuit. Indice l. 12. & 13. *Characem* pro *Charete* nominarunt; hoc verum nomen esse ex addita patria Mitylene, quæ Charetem quô de s. l. 1. c. ult. tulisse à *Plut.* & *Athenæo* fertur, adparet. Charax ἱστοριογράφος recentior est, quàm ut *Plinio* innotuisse potuerit: de eo *Vopius* l. 3. p. 263. consulendus. Ibidem historia arborum & fruticum exoticorum ex autoribus præter alios *Menæchmo Dortheô, Xenia Athenæo* docetur. Menæchmum quendam Sicyonium historicum fuisse ex *Athen.* & *Svida* constat, & scriptor rerum Al. M. fortasse ad argumenta libri duodecimi & XIII. aliquid contulerit; sed quia manuscr. *Menæchmodorum* adpellant, meritò *Dorothei*, & *Xenia* nomina suspecta nobis accidunt. Eo verò constituto Pseudo *Dorotheus*, scil. si priores syllabæ ad præcedentis nomen posteriores ad sequentis transferantur, omninò evanescet, eruntque *Menæchmodorus* & *Theoxenias Atheniensis* par scriptorum, qui fuerant hactenus ternio, *Men. Dor.* & *Xenias*: è quibus extremus indice l. 13. casu extrusus restituitur à nobis, & cum dimidio sui qui præcedit *theo* junctus integrum & verum *Theoxeniam* Atheniensem conficit. Gentile enim *Atheniensis* nulli *Dorotheorum*, quos equidem scimus, congruit; *Sidonium* unum, alterumque *Ascalonitam*, neminem prætereà, commemorant. Est quidem *Xenias* inter nomina Athenis usitata; eôque fuit archon Olymp. 118. a. 4. *Plut. in Hyper.* sed non proptereà *Theoxenias* non fuerit. Sanè *Theoxenum historicum*, qui de Anacharside scripserit, ὅτι ἐμυήθη μόνος βαρβάρων. *Lucianus Scythâ* nominat; Eum verò Atheniensem fuisse inde patet, quod de re solos inter Athenienses frequentata, initiatione sacris Elevsiniis, ceu patrio instituto loquitur. Idem ergò erit cum eô quem *Plinio* reddimus fugitivum. Ind. l. 20. & 21. in re herbaria & medicina ex hortensibus laudat *Petronium Diodotum*; *A Dioscor. Anazerb. proœm.* ὕλης ἰατρ. inter juniores botanicographos nominantur Νικήρατος καὶ Πετρώνιος, Νιγέρτι καὶ Διόδοτος, Ἀσκληπιάδαι πάντες. Distinctione igitur in *Plinio* adhibita ex uno scrip. ore τούτῳ duo γνήσιοι exibunt, ut indice l. 21. Ejusdem argumenti de materia medica & viribus herbarum commentatorem *Jollam* l. 20. c. 17. & Ind. l. 12: 21: 23: 24: 25:

24: 25: 26: 28: 34: 35. citat, qui *Dioscoridæ* l. d. est Ἰόλας ὁ Βιθυνὸς & cum modò nominatis censetur: idemq; est cum isto quem *Stephanus* de colocasia seu faba Ægyptia allegat. *Cl. Salmasio Exerc. Plin. f. 973.* Claudium Julium autorem Φοινικικῶν apud *Stephanum* & *Etymologum* in Γάδειρα, & *de rebus Peloponnesi* apud *schol. Nicandri* cum Jolla confundere placuit; Distinxerim, si meus arbitratus sit, quos ipsa nomina & professiones, alter enim herbarius, alter ἐθνικῶν scriptor, manifestissimè discriminant. Ind. l. 20: 25: 26: 27. *Plistonicum, Medium*, in Plistonicum *medicum*, ex Ind. l. 21. mutamus. Πλειστόνικον ante Herophilum, quem ad initium Cæsarum referunt οἱ χαρίεντες, floruisse *Gal. l. an sanguis in arteriis contin. c. 9.* scripsisse de humoribus, *l. de atrâ bile c. 1;* *Athen. l. 2.* de paradoxo eo, quòd πεπηκότερον τοῦ οἴνου τὸ ὕδωρ, memorat. Indices autorum per librum 20. & sequentes sex proximos sanos non esse inde elucet, quod iidem in singulis producuntur autores, nullo addito alio, nullo demto, eodemque ordine, cum tamen argumenta librorum diversi generis sint & ab iisdem scriptoribus peti non potuerint; Unius alteriusve, tertii etiam iidem fortasse fuerint ob materiæ in his adfinitatem: repetere tamen ipsis nominibus singulos otio abutentis hominis fuit & dispendia temporis rei preciosissimæ non curantis. Præterea digestio eorum in Romanos, externos, & Medicos à semidocto literione est, eaque ipsa mediocriter valdè ab isto observata, cum modò in alia classe reposuerit medicos, modò his, qui tales non fuissent, ammiscuerit: *Plinium* autem directiore judicio istos dispositurum fuisse, si id ageret, hominis singulariter curiosi & accurati ingenio adducimur, ut credamus. Procedant reliqua & emendationum & notationū nostrarum, in quibus ordo servari non potest, ὡς ἐκ τῶν Συμβολαίων χορὸς & acervatim. *Aristophanes Milesius*, qui Ind. l. 14. & aliquot sequentium laudatur, à *Varrone & Colum.* ll dd. *Malotes* adpellatur: eaque ἐπίκλησις arridet præ istâ. *Mnestheus*, quem Ind. l. 21 & aliquot seqq. *de coronis* citat, *Mnesitheus* Atheniensis medicus est, *vir tum in reliquis omnibus, quæ ad artem spectant, abunde doctus, tum quantum methodo artem medicam exercere oporteat, nulli peritia secundus, teste Gal. 1. θεραπ. ad Glauc.* & ibi *Stephano Athen.* Magnæ existimationis fuisse, & libros ejus περὶ ἐδεσμάτων *Athen.* l. 3. nominatos à Romanis, Græcanicæ eruditioni non ferè semper adplaudentibus, diligenter lectitatos adparet

paret è fragmento de vini tribus generibus, nigro novô, albo vetere, & medio, quod sit prandium caninum, quod è *Varronis* ὑδρογχρύωνι habet & explicat *Gell. l. 13. c. 29.* Ex iis *Galenus l. 2. de alim. facult.* nonnulla excerpsit de facultatibus partium in plantis. & adhibita lima, in unaquaq; sc. plantæ particula peculiarem esse, de quo *Mnesitheus* generaliter nimis pronunciaverat, confutavit. Ejusdem etiam *Pausan. in Atticis*, & ejus epistolæ περὶ κωθωνισμοῦ *Athen. l. 11.* meminit. Indice l. 12. & 13. *Zoilum*, Marsyæ, qui Pella Macedoniæ oriundus fuit, conterraneū, Macedona adpellat; *Marsya Macedone; Zoilo item.* eò facit & Vitruv. præfat. l. 7: Quomodo igitur Megapoli, quæ Arcadiæ est, natum dicit *Ælianus* l. 11. ποικ. ἱστορ. c. 10? *Suidas* eum *de Amphipoli tres libros edidisse* scribit: Ea verò ad Macedoniam pertinuit: fuerit ergò Macedo Amphipolitanus; & hinc *Ælianus* emendandus. Qui verò hunc etiamnum sequi velit, is cur de Megapoli Arcas cognominatus fuerit Zoilus docere debebit, ut fecêre docti in aliis qui à diversis locis cognomina acceperant. De Amphipoli ejus patria sat testium dedimus. Nomen *Diomedis* quod extat Ind. l. 34. & videtur medici metallicorum scriptoris esse, Ind. li. 33. in *Democriti*, & l. 35. in *Demanis* abiit: revocandum autem. Ind. l. 28. *Apollonius qui Myrsin* prodigiosè corrupto nomine Φαντάζεται. Emendationem adeò expetimus, ut quoquo modo facienda potiùs quàm negligenda esse videatur. Inter Herophiliæ sectæ medicos ætate sua fuisse Heraclidem Erythræum, συσχολαστὴν Ἀπολλωνίου τοῦ Μυὸς, condiscipulum Apolloni Muris dicti, *Strabo* l. 14. adnotavit; eundem *Apollonium qui Mys cognominatus*, celebravit ob doctrinam de facultatibus medicamentorum *Celsus l. 5. c. 1:* etiam *Apollonium Murem Gal 4. de diff. pulf. c. 10.* nominavit. Hic ipse fuit quem *Herophili sectatorem* adpellat, & cujus τὴν τῶν εὐπορίστων φαρμάκων πραγματείαν *volumina medicamentorum facilè parabilium* laudat *Galenus ll. de comp. med. κτ̄ τόπ.* ex iisque integra capita constipat; & quod *Plinius l. d. c. 1. Apollonium scripsisse, vi interemti dente gingivas in dolore scarificari efficacissimū*, tradidit, ex ea πραγματείᾳ desumtum est. Eidem *Athenæus l XV.* τὸ περὶ μύρων, opus de suffimentis conspersionibus & inunctionibus odoratis corporum vestium conclavium & lectorum (quales ad cosmeticam medicinam pertinentes libro secundo inscriptorum *de ornatû* ex Heraclidis Tarentini Archigenis & Cleopatræ commentariis *Crito* au-

læ Im-

læ Imperat. paulò ante Galenum medicus collegerat & vulgaverat, teste *Gal.l.1.de comp.med.κ.τ.c.2.n.6.&c.3.n.6.)quod Plinius Ind.l.12.& 13. interpretatur, de odoribus*, adscribit. Hinc de *Apollonio qui Myrsin*, in nostro habendum est, esse eum *qui Myrosin μύρων*, partem sive κοσμητικῆς sive κομμωτικῆς, quæ fucos & pigmenta doceret, scripserit; & cum scriptore ἐπιτομῶν eundem: ad quod conjiciendum adspirare non valuit *Meursius*, qui Plinianum hunc ab isto *Athenæi & Galeni* distinctim recenset, *extr.comm.de Apollon*: tandemque Indice l.12.& 13. *Apollodoro* surrogandum *Apollonium qui de odoribus*. Ind. libri 33.& 34. *Menæchmi de toreutice* scriptum laudatur: Id partem fuisse ejus, quod Menæchmum περὶ τεχνιτῶν inscripsisse refert *Athen.l.2.&14.* putem: neq; enim τορευταὶ omnem τεχνιτῶν latitudinem exhauriunt, sed hi contrà illos includunt. Fuisse statuarium, & scripsisse de arte sua ait *Plin.* l.34. c.8.

Vitruvium Pollionem, qui de architectura scripsit, si stili genus tantùm adtendas & leviter, ævo Augustéo non adcenseas; aliunde verò eô vixisse certissimum est, neque indiget apud faciles demonstrandi contentione. Pertinacibus negare *Plinium* objicimus, qui l. 16. 35.& 36. in quibus de materiebus architecti, easque cædendi temporibus & parandi modis, de pictura & plastice, utilibusque ad has terrarum generibus, de lapidum marmorumque naturis tradidit, *Vitruvio* usum se fuisse fatetur. *Mercurialem* autem qui l. d. corruptoribus id, ut scil. Vitruvium Plinio recentiorem esse persuadeat, tribuit, etiam verosimilitudo hîc destituit. Cum enim nullibi eorum librorum Vitruvium, vel ut architectum, vel ut scriptorem de architectura nominaverit *Plinius*, non potuit in ejus nomine Indici adsuendo solers esse sciolorum vanitas ut fuerat Indice libri VII: de quo facinore suprà. Facilius talibus fuit nomina autorum pravè describere, vel omittere, quàm nova addere. Omisêre iidem Indice libri XIX. *Moschionem Græcum*, qui de raphano unum volumen, & *Pythagoram* philosophum, qui unum de scilla, ut est c.5. condidit: Lib. XX *Theodorum*, in lichenum, ulcerum in capite, epiphorarum & lippitudinis cura ac *Chaream Atheniensem* de medicinis è carduis; qui c.9. & 23. reperiuntur: L. XXI. *Magonem* & *Evenora*: quorum iste c. 17. de albuco, pistana, & gladiolo, cypiro d. hic c. 31. de halicacabo soporifero citatur; quanquam istum mentione *Dionysii*, qui Magonem Græcè vertit, indice memorati, comprehendi

dici possit: L. XXII. *Dorotheum carminibus* de chondrille, *Zenonem* de radice sonchi albi, *Agathoclem* de ejus succo, *Cleemporum* medicū de nigro & albo, ut est c. 22: & hunc ipsum L. XXIV. cui Pythagoræ volumē de herbis magicis quosdam tribuisse scribit *Plinius* c. 17: L. XXV. *Evacem regem Arabum*, nisi fallunt codd. editi, quē de simplicium effectibus ad Neronem scripsisse ait c. 2: L. XXVIII. è Romanis, *Rabirium*, qui de lacte potô alvum sistente; & *Virgilium*, qui de viru à coitu equi c. 7: externis: *Apellem*, qui de scinco contrà sagittarum venena, c. 8: *Osthanem* sive *Ostabanem*, qui de Veneris tædio sanguinis ricini è bove silvestri lumbis illitu conciliato; & ejus stimulo ab hippomane excepto russeo panno & argento incluso, c. 19: Lib. XXIX. *Hippocratem*, qui de cantharidum usu pro hydropicis, c. 4. & c. 6. de felle dorcadis ad claritatem oculorum in argentea pyxide servando: *Musam & Pictonem*, qui blattarum attritu lepras sanatas fuisse retulerint c 6. Lib. XXXI. *Licinium Macrum*, & *Cælium* qui c. 2. leguntur: Lib. XXXII. *Mutianum*, *Nepotis cujusdam nomenclatorem* (nisi servus fuit iste, non liber lexicus.) *Alexandri rerum autores*, qui c. 6. *Megetem*, *Menandrum*, qui c. 7: *Attalum*, qui c. 8: & *Anaxilaum*, qui c. 10: Lib. XXXIII. *Bruti Epistolas*, quæ c. 3: *Fenestellam*, qui c. 11: Lib. XXXIV. *Annium fecialem*, qui c. 6: Lib. XXXVI. *Papyrium Fabianum*, qui c. 15: *Catullum*, qui c. 6 & 21: *Lucilium*, qui c. 25: *Pasitelem*, qui c. 5. *Menandrum & Metrodorum Scepsium*, qui c. 6: *Xenocratem*, qui c. 26: Lib. ult. *Catullum*, qui c 6. & ut ab ultimis ad prima regrediamur Lib. III. & IV. *Myrsilum*, qui c. 7. & 12: Lib. XV. *Theophrastum* de olea, qui c. 1: Lib. XVI. *Theopompum* de pice fossili in agro Apolloniatarum, qui c. 12: Lib. XX. *Diodorum in empiricis* de ocymo, qui c. 12. nominatus est, prætererunt. Tàm fæcunda est una maleficii in Indice editô species: altera cum depravarunt recta parciùs quidem, ut vidimus, commissa est, sed ob monstrosa παραχαφήματα turpior & molestior fuit nobis, qui antiquis & veris lectionibus reducendis, pravis exturbandis ideò desudavimus non tantùm diebus, sed & insomniam his noctibus sustinuimus. Scimus autem non solùm id præstitisse, sed etiam hoc effecisse confidimus, ut superiusculè productis *Strabonis & Plinî* de Ephori hevrematibus testimoniis omni exceptione majoribus persuasi viri docti, *Athenæum*, qui l. 4. Εὔφορον ἐν τοῖς εὑρήμασι laudat de tibiis tragicis, lysiodis, & citharisteriis, itemque *Clementem*, qui l. 1.

qui *l. 1. Strom.* Εὐφορον testem citat ejus, *quod Cadmus Phœnix literas Græcis tradiderit*, emendare non ultrà sint tergiversaturi: Est enim Εὔφορος inter τοὺς κατεψευσμένους, quoad εὑρήματα; Ἔφορος verò nemini controversus. *Casaubonus anim. ad Athen. l. d. c. 25* nondum se constituisse ait, sit ne *Euphorus* iste, qui de inventis priorum scripsit, notus omnibus historicus *Ephorus*, an alius; audacter *Cl. Voss. l. 3. p. 285.* lectionem in *Athenæo* non esse mutandam; & habet igitur *Euphorum de Inventis* alium ab *Ephoro*. Quid in hanc partem constituendum sit, è dictis patet, nimirum mutandam esse lectionem editam in *Athenæo* planissimè, pariterque falsam in *Clemente*, videndumque ne entia præter necessitatem multiplicentur.

Operarum incuriâ factum est, ut ista summariorum hujus capitis turba ἀπὸ σώματος ἐπ' ἀέρα transferretur; sed quam tamen commodius hic quam alibi spectari putabamus: *Plistonicus medicus: Mnestheus Atheniensis item. Zoilus Amphipolitanus: Ælianus correctus: Diomedes: Apollonius Mus: de myris seu odoribus, h. e. odoratis suffimentis inspersionibus & inunctionibus scripsit: item de medicamentis facilè parabilibus; de eô indicatum Meursio quod hærebat. Menachmus de toreutice. Vitruvius Plinio antiquior, contrà Mercurialem. Nomina plurium scriptorum Indici reddita, quæ omissa fuerant. De Ephoro scriptore Inventorum Casaubono satis factum & Cl. Vossio.*

CAP. VII.

Plinius cursim strictimq́; locis quàmplurimis emendatus & illustratus: Ejus lapsus in vertendis Græcis: error de coralii baccis, de pediculis & pulicibus pisces dormientes lacessentibus. Umbræ, gens Indiæ. Agrolas restitutus: Saphanus ejectus. Precium coquorum & piscium Romæ. Plinius à censura Salmasii vindicatus. Diodorus medicus. Polea; πώλιον, pulium: in eô dissensum à Salmasio: meconium. Thynni jecur pro psilothro. Batton calator. Cava in operibus architectorum, quid. Adamas; anachites, anach: nonnullis ἀπὸ τῆς ἀνάγκης.

A Limine *Plinium* salutavimus; jam eum, ut medici ægrotos suos quibus manus tangunt & vitanda faciendave præcipiunt, perambulabimus & obibimus quoq;, non visuri eum seu Imperatorem (discedebatur enim *Ave* hoc dicto) sed ut amicum

amicum, cui adſidui adhæremus, cujus emolumentis ſtudemus, cujus neceſſitatibus ſubvenimus. *Magnus liber* eſt; *magnumq́; ideò malum*, tàm quia fieri haut aliter potuit, quin in opere prolixo, vario, totam rerum naturam orbemque univerſum, etiam illum diſciplinarum, complexo dormitaret interdum autor & errores ſereret, quòd externis ſcriptoribus, diſcrepantibus plurimùm à ſe invicem, uti cogeretur, horumq; narrationes negligentiùs digereret confunderetque; quàm quia malè à prioribus habitus, eòque majus quia deſcriptores infinitos, alia re nulla quàm inſcitia & inadvertentia admirabiles, expertus eſſe, unde illa ejus codicum & editionum, quanta nullius ſcriptoris prætereà, diverſitas ac multitudo, adparet. Prioris generis, *Plini* ipſius allucinationum in vertendis Græcis, *Ariſtotele, Theophraſto*, & *Dioſcoride* maximè, quas linguæ ignorantia & mendæ in codicibus veteribus non animadverſæ pepererunt, & confuſionum in rebus diſtinctis, ſæpè etiam contrariis, indicinæ partes antè occuparunt *P. Victorius, Turnebus, Dalechampius* & noviſſimè copioſiſſimèque executus eſt *Cl. Salmaſius*, poſt quem Solem faculam inferre *Plinio* nemo facilè tentaverit: monuerat de eô etiam *Scaliger Ep. 18. & 19. ad* Fr. *Vertunianum*. Non præteribimus nos ejus errorem de coralio nondum indicatum; putavit rubeſcentia grana quæ tornô & limâ è fruticis ſurculis parantur tum poliuntur, baccas hujus eſſe, & *τῶν δρυάδας ἴνας* inſtar cornorum ſub aquis ramis adnaſcentes l. 32. c. 2. cum è mari extrahatur muſcoſum colore viridi & accepta politura demùm rubeat: itemq; alterũ de pediculis & culicibus piſces dormientes infeſtantibus. *Ariſtot. 4. h. an. c. 10.* ut piſces dormire, impedito eorũ ſenſu, probaret, manu eos facilè capi poſſe dixerat, niſi *φθεῖρες καὶ οἱ λεγόμενοι ψύλλοι* magno agmine noctu invecti occupent & laceſſant; Hos in profundo maris oriri tanta frequentia, ut eſcam ſi diutiùs jaceat abſumant; extrahique ſæpè conglobatos cum eſca à piſcatoribus: Lib. 5. c. 19. provenire è limô eos, eſſe *τὰς ὄψεις ὁμοίους τοῖς ὄνοις τοῖς πολύποσιν, πλὴν τὴν οὐρὰν ἔχειν πλατεῖαν*, *ſimiles aſellis multipedibus niſi quod cauda latam habent*. *Noſter*. l. 9. c. 47. inepta verecundia iſtos piſcium vexatores liguritoreſque pediculos & pulices circumſcribit; hos quidem per *æſtiva conoparum animalia pernici moleſta ſaltû*, quæ culices ſunt *ὀξύστομοι*, paludum ac fluminum accolæ ut interpretantur *Scal. not. ad Propert. p. 208. & Rutg. l. 3. Var. L. c. 9.*

illos

illos per ea *quæ capillus maximè celat*, ἀνδρῶν δαμάζεται δαμάζεται τι τυράννων, Θέμιδος θεράποντας, per pilorũ in corporibus silvam discurrentia, è carne sanguinéve animalium nata ζωδάρια, à quibus quantum marini pedunculi differant ex ipsa descriptione apud *Aristotelem* discere poterat: fortasse etiam οἱ λεγόμενοι ψύλλοι nihil cum culicibus pulicibusve è putredine sicca generatis, præterquam nomen, habent commune, & historia utrorumque ideò non debuit confundi. Posterioris generis in *Plinio* post diligentissimorum hominum messem aliqua spica nequam legere etiam nos potuimus; adeò non defuit industriæ & examini locus; Ea verò abscondere religio erat.

L. 6. c. 19. de gentibus Indiæ: *Ultrà* (insulam in Gange Galingam gentem continentem) *siti sunt Moduba, Molindæ, ubere cum opido ejusdem nominis magnifico.* Voci adjectivæ *ubere* nullus hic locus est, sed abiit in eam adpellatio tertii populi, *Umbræ* vel *Umbritæ*, qui opidum eodem nomine incoluerunt. Eos verò è cap. sequente, quo nominantur, reduximus. Etsi a. ad Indum hi habitent, fuisse tamen intrà Gangem populum cognominem nihil vetat. C. 20: de Taprobanes singularibus: *Hactenus à priscis memorata: nobilis diligentior notitia Claudii principatu contigit, legatis etiam ex India advectis.* Legamus, *Nobis*: de se loquitur *Plinius*, cujus ætate certiora priscorum narrationibus ferebantur, quod & mitterentur à Principibus eò exploratores, quorum relationibus innotescerent incognita (de Nerone est c. 29.) & ab ipsis inde Indis venirent, qui πάτρια Romanis percontantibus edisſererent.

L. 7 c. 56. quod breviarium est de inventoribus rerum; *Lateritias domos constituerunt primi Euryalus ac Hyperbius fratres Athenis: antè specus erant pro domibus.* Agrolas ac Hyperbius homines Pelasgi, qui sub arce Athenarum habitarunt, muro eam cinxêre *Pausan. Attic.* accepta in extructi ejus mercedē regione sub Hymetto, quam colerent *Herod. l. 5.* Hos οἰκοδομητικῆς autores indicare voluit *Plinius*; & mutandum igitur alterutrius nomen. Ib. *Longa nave Jasonem primum navigasse Philostephanus autor est: Egesias Paralum: Ctesias Samyram: Saphanus Semiramin.* De Jasone, Paralo & Semirami, nemo nescit, itemque de Philostephano, Hegesia, & Ctesia; at de *Samyrâ* ac *Saphanô* perplexa res est; spopondero etiam fore vanum omnem de inquirendis laborem. Alterum enim *Samyræ* nomen è *Semirmira* sive Semiramidis in eodem, alterius

Saphani è *philostephani* in præcedente versiculo exiit transscriptoribus strabis, & eam visus fallaciam, qua ebriis & furiosis res una adparet gemina, patientibus.

L. 9. c. 7. descripturus seculi sui nepotatum, insanaque cœnarum impendia, querelas tunc hominum cum veterum comparans, *coquos*, inquit, *emi singulos pluris quam equos quiritabant:*

- - - - poterat fortasse minoris
piscator quàm piscis emi: & *Cato*, cariùs emi piscem quàm bovem; *at nunc coci triumphorum preciis parantur, & coquorum pisces.* Paronomasia in *coquorum* & *equorum* vocabulis vulgari verbo veterum olim elegantiam addit: eam igitur retinere etiam suos mens Plinl est, sed simul expresso numero, ut cum priores illi singulos coquos pluris emi quàm equos singulos questi fuissent, posteriores quod coqui singuli trium equorum vel trium horum preciis comparentur conqueri soleant, coquos nim. singulos eo precio quo vel tres equi poterant, & in cœnam unam pisces eo quo vel tres coqui, vel novem equi, hoc enim requirit climax proportionis in insana auctione rei vilissimæ & servilis capitis, saltem quod gulæ inserviret. Edita lectio acumē verbi vulgaris & leporē cum *triumphis* suis disperdit nobis.

L. 18. c. 7: *Antiquissimum in cibis hordeum, sicut Atheniensium ritu Menandrô autore adparet, & gladiatorum cognomine, qui hordearii vocabantur.* Nemo doctorum, qui hunc locum sollicitarunt diversimodè, sed διὰ κενῆς omnes, *Lipsio* egit modestiùs: *Mihi*, inquit *1. Saturn. 14. anceps adhuc sententia ejus loci; dicam & lectio:* nec tamen *Plinii verbis quid faciam habeo sine libris.* At hi nihil profuissent; legunt enim constantissimè omnes, quod editum est; & hoc in argumentum trahimus loci benè sani, vanitatemque conjecturarum, quidquam immutandum in verbis esse, quarumvis inde perspicimus. Lectionis igitur certi sumus; laboremus etiam de sententia percipienda. Non arrogo mihi tot præstantissimis perspicacissimisque viris fieri magistrum, & rem extricare valere, unde ii abiissent irriti; sed videor tamen indicare posse, quæ ad antiquitatis intelligentiam & ad expediendas circa eam indignis modis nexas tricas, fortasse viam patefaciant. Potest autem *Plinius* & de re apud Romanos usitata & de quadam apud Græcos sine ulla contradictione exponi. Panis ex hordeo antiquis omnibus pariter fuit usitatus &

tus & ante omnem alium; *sed quem vita damnavit & quadrupedum rejectibus tradidit*, ut ait *noster b. l.* Gladiatores igitur etiam, bustuarios nim. illos, qui se ad gladium cultrumve locabant, audax crudele & infame genus, eodem fuisse cibatos primùm (ficubus enim siccis, pòst etiam carnibus aluisse tales è *Plin. l. 23. c. 7.* & *Diog. Laert. Pythag.* constat.) consentaneum est & admiratione ulla indignum si propterea cognominati fuerunt *hordearii*. Significat autem hoc cognomentum antiquissimos illos, à victû, puta, familiari, & rudissimos, qui cum hordeo adhuc vescerentur mortales & antequam ad *ἀναγκοφαγίαν*, peculiaremque victûs rationem, suo vitæ generi competentem, adstringerentur athletæ, fuerint; planè eadem ratione qua *βαλανηφάγους glandivoros* adpellant Arcadas *προσελήναίους* & alias primis à condito orbe seculis ante inventum frugum usum gentes cum antiquitatem, simplicitatem & innocentiam earum indicare volunt. Etsi verò ejus cognominis nullum præterea autorem nominare possimus; verum tamen esse nihilominus arbitramur, quia de hordei antiquitate in cibo, cui demonstrandæ adhibuit *Plinius*, consensus est scriptorum luculentissimus. Hæc rem decidendi ratio probatissima, nî fallor, est, & eam sufficienter elucidat; intereà nihil vetat ultrà progredi, & quid præterea quoque, si *Plinium* de re apud Græcos usitata loqui cogitemus, verosimiliter dici posse videatur in medium adferre, saltim ut verum tandem inveniamus, non ut tollamus prius illud quod satis, meô judiciô, bene constitutum est. Elevsiniorum institutum apud Athenienses antiquissimum esse & ab Erechtheo inde rege; eam solennitatem agitavisse istos quotannis mense Boedromione per dies novem; septimô certamen fuisse, in quo victores hordeum accipiebant è *schol. Pindari*, *Aristide*, *Etymologo* & *Svida* docuit Atticarum originum & literarum vindex statorque *Meursius l. singul.* Istis in Elevsiniis *ἀγωνισταῖς* seu *ἀθληταῖς*, qui sacris certaminibus depugnarent, denominandis apud Romanos peculiare vocabulum non erat; unde & ipsum *athletarum* hi retinuère; placuit igitur *Plinio* quoque, & quos hic autores habet, *gladiatores* respecta professionis utrorumque similitudine, etsi finibus & adparatu maximè discreparent, rem honestissimam alterius turpissimæ arenariorum & *μονομάχων* adpellatione exprimere, & quod laudis verbo dicendum erat, id isto vitii significare;

 cujus

cujus consuetudinis in lingua Romanorum exempla observarunt veteres Gramatici; hac *latrones* vocarunt viarum insessores & hominum ex insidiis invasores, qui aliquando iisdem custodes corporis seu à latere servi à Græco λάτρις, & milites cum ferro ad latera, sive mercede, quæ λάτρον, conducti; *Varro l. 7. de Lat. L. P. Victor. l. 16. Var. c. 17.* hac *grassatores* teste *Catone apud Gell. l. 11. c. 2.* Poëticæ artis studiosi, ad convivia se adplicantes, dicebantur, à gradiendo seu itando per convivia, qui à posterioribus longè alia notione vulgati sunt, & ad nos venêre. Hordearii autem etiã istũ cognominari potuêre, quia præmiũ & velut annona in hordeo esset constitura victoribus: cujus cognominis quia extrà *Plinium* autorem neminẽ habemus apud Latinos, id ex ista Attica antiquitate natum esse dicemus. Certum est τὰ ἄλφιτα quæ in Theseis, quorum festivitas vel ante Romam conditam Athenis celebrata est, distribuebantur pauperibus, cujus moris vestigium in *Aristophan. Pluto*, etiam fuisse hordei; & victorum in certamine Theséio præmium idem; *polentam enim Græci aliunde quàm ex hordeo non præferunt*, inquit *noster l. d.* pluresque ibidem eam parandi modos enarrat. Et ab his de hordeo verè ὠγυγίοις μύθοις & *Plinio* lux, & notitia rei inexcogitatæ hactenus de hordeariis gladiatoribus aliquà nobis.

Verba l. 23. c. 5: *Palma quæ fert myrobalanum, probatissima in Ægypto*; è *Dioscor. l. 1. c. 149.* istis Φοῖνιξ ἐν Αἰγύπτῳ γίνεται, παρεμφέρων τῇ Αραβικῇ μυροβαλάνῳ, expressisse *Plinium*, eòque immane quantum errasse decernit *Cl. Salmasius f. 1319. & 1324. l. d.* Nos *Plinium* excusamus; quòd edita lectio ea sit, sed alia veterum codicum talis: *P. quæ præ se fert myrobalanum*, quæ recta Dioscoridéorum interpretatio est, & ab ipso; Deinde verissima etiam est edita, fert enim palma myrepsicæ balano simile pomum: sed tum ad *Dioscoridem* respexisse *Plinium* non dicemus: eritque igitur sive editam sive scriptam lectionem ei tribuamus, hîc quidem invulnerabilis. Adeò Græcæ linguæ rudem fuisse, ut *Dioscoridem* brevissima ῥήσει, παρεμφέρων τῇ A. M. non intelligeret nec juratissimo testi credidero. Sin in *Dioscorida* codicem quô φέρων τὴν μυροβάλανον legeretur. fortasse incidit *Plinius*, ut διπλογραφήματα solennia valdè sunt, neque sic ejus aliqua culpa fuerit.

L. 24 c. ib. de ari radice: *Diodotus dedit phthisicis è melle ecligmate, & pulmonis vitiis, ossibus etiam fractis imposuit.* Medicum fuisse, cujus ista de

aro ex.

aro experimenta adnotantur, necesse est: l. 29. c. 6. *Diodorum* citat, qui blattas odore tædiosum insectum in morbo regio, & orthopnoicis se dedisse tradat cum resina & melle, & l. 20. c. 12. *Diodorum in Empiricis* de eo, quod ocymi cibus pediculos faciat. Eidem igitur & ista de aro tribuenda sunt. *Diodotus* verò herbarius in historia potiùs plantarum, quàm in earum medicinis versatus fuit.

L. 28. c. 13: *Asinini pulli fimum, quod primum edidit (poleam Syri vocant) datur in aceto mulso*, contrà lienis dolores. De Syrorum lingua parùm curavit *Plinius*, utique despicatissimorum. Falsissimum præterea est; *πωλέαν*, enim vel *πωλίαν* Græci id vocavissent, haud Syri. *Poleam* etiam nominat *cap. seqq. Aristot. 5. hist. an. cap. 29. πώλιον* adpellari id quod egerunt equæ antequam pariant, scripsit: reddunt, *pullium*. *Cl. Salmasius l. d. f.* 939. de membranis quibus fœtus involutus fuerat interpretatur, & corrigit legendo *πίλιον*: *πῖλον* & *πίλιον* omne involucrum & operimentum significare. De oraculô dubitare nefas quidem est & irreverentius; non enim tanti ejus fidem æstimari, quanti oportebat à dubitantibus sentimus: sed quando ambiguũ est ipsum, humani intellectus imbecillitate fieri excusatur, si pravè quis intelligat & contrà Numinis sensum. Queror non percipere me, quî membranæ fœtum ambientes, ante nitentem in lucem pullum procedant; Vel enim ideò quod aut post fœtum aut cum ipso, naturaliter prodeant exuviæ istæ adpellantur à Græcis *ὕστερον 7. hist. an. c. 11. ὕστερα*, & *δεύτερα*, *Gal. 5. aphor. 49. & l. de tremore*, à Latinis *Secundæ*; non igitur sunt id quod *προεκβάλλουσιν αἱ ἵπποι πρὸ τοῦ πώλου*. Præterea cum hoc tanquam morbo simile commemoret *Aristoteles*, à *χορίῳ*, quod equam devorare ubi pepererit scribit l. 6. c. 22: & naturale est & necessarium extrà fœtum, erit propterea diversissimũ. Hoc Catone, quid non sit *πώλιον* contentos esse nos oportebit, dum vel prorigarũ aliquis vel peritiores rerum naturalium quid sit explicabunt. Ad humani fœtûs exclusionem, quã aquarum, *ἰχώρων ὑδαρῶν*, *ἔκχυσις* ruptâ tunicâ amnio præcedit, si liceret equarũ partus exigere, fortasse dicturi essemus aliquid quod rem à solo quantũ scimus, *Aristotele*, sive vero, sive falso, proditam paulùm illustraret. Protropum istud, de quo incepimus dicere, asinini pulli excrementum peculiari nomine esse non inconvenit; nam & quod infans primum egerit, cruentum, valdè atrum & piceum, autori-

 bus

bus mulierculis *μηκώνιον* adpellari scribit *Aristot. 7. hist. an. c. 13:* meminit sordium primùm editorum infantium eodem vocabulo *Plin. l. 28. c. 4: autor l. εἰ ζῶον τὸ κατὰ γαστρὸς. an animal sit quod in utero continetur*, inter Galenicos*: Aetius tetr. 1. s. 4. c. 4:* Itali *collostrum*, Hispani *ferrado* vocant, *Roder. à Castro l. 3. de nat. mul. c. 17.*

L. 30. c. 1: *Ad easdem vitiligines & muscas illini jubent cum radice lapathorum: gallinarum fimum candidum servatum in oleo vetere* cornea pyxide: *vespertilionum sanguinem.* Radix lapathi in pulverem contrita, excepta muscarum tabo & illita sanat vitiligines: Gallinarum item è fimo candidum selectum ex oleo vetere inunctum; & servatus cornea pyxide sanguis vespertilionum. Ita disponendus fuit sermo cum gallinaceus fimus etiam non servatus in pyxide, sed ἐκ περιχείρου collectus oleoque mixtus adhiberi utiliter possit; vespertilionum sanguis non nisi adservatus in vasculô: corrumperetur enim ab aëre ambiente. A cornu verò q. defenditur.

L. 32. c. 7. in catalogo psilothrorum seu remediorum ad pilos inutiles, ne exemti renascantur; *Idem* (præstare, h. e. emendare palpebras exemtis priùs pilis, putatur) *taniæ jecur siccatum pondere X iiij. cum oleo cedrino perunctis pilis novem mensibus.* Tæniârum hepata anatomici tàm facilè scilicet ostenderint nobis quàm ὄρνιθος γάλα, vel culicum adipem: *thynnorum* volumus. Sic enim c. 10: *Psilothrum est thynni sanguis, fel, jecur sive recentia sive servata. Jecur etiam tritum, mixtaq; cedria plumbea pyxide asservatum*; *& Aetius tetr. 2. s. 2. c. 63. Pilos penitus extirpare dicit, thynni* hepar putrefactum. Illustremus etiam *Plinium* de dosi medicamenti seu pondere, quod non ab omnibus intelligi scimus. Τὸ X. nota est χαλκοῦ seu æris, quam Græci ita figurabant X. pro qua Latini editores Plini, suæ linguæ X quasi ἰσοδυναμοῦσαν substituêre. Chalci autem seu æris quatuor ponderant obolum seu scrupulum dimidium.

L. 33. c. 12: *Compedes induere aureas mos tristior vetat.* De plebe fœminis calceorum ornaturæ ex argento permissæ erant; ex auro senatorii & equestris ordinis. *Mos* igitur *patritiorum* hic, plebeias prohibuit, ne eò luxus adspirarent, & exclusit usu auri in compedibus.

Ibid. *Pitheas cælator cocos fecit parvulis potoriis, sed è quibus ne exempla quidem liceret exprimere: tàm oportuna injuriæ subtilitas erat.* Ultima ῥήσεως contradicunt prioribus. Si enim injuriæ oportunum erat quamvis

subti-

ſubtiliſſimum Pitheæ in poculis artificium, etiam exempla inde exprimere facile fuit. Hoc autem de iis præcisè negat *Plinius*; *tàm* igitur *inoportuna injuriæ ſubtilitas erat*, quia ἀμίμητος.

L. 34. c. 8: *Bryaxis* cœlator è marmore *Æſculapium & Seleucum fecit. Bedas adorantem Batton Apollinem & Junonem, qui ſunt Romæ in Concordiæ templo.* Bedas, Lyſippi filius, adorantis cujuſdam habitû ſtatuam, ut Sthenis flentium matronarum & adorantium ſacrificantiumque, Cephiſſodorus concionantis manû elata finxerat. Battôn inter celebres ſtatuarios à *Plinio* in ſequentibus expreſsè reponitur, qui athletas & armatos, & venatores ſacrificantesque fecit; quem quia non agnovit *Dalechamp.* in caſu nominis errans exponit *Plinium* h. l. de Batto adorante Apollinem & Junonem, qui fortaſſe nunquam id fecit, vel feciſſe à quoquam traditur. Res igitur in *Plinio* diſtinctione confecta dabitur: *Bedas adorantem* fecit; *Battôn Ap. & Junonem.*

L. 36. c. 15: de ſubſtructionibus Capitolii & cloacarum, ſuffoſſis montibus, urbe penſili ſubterq; navigata, ob corrivatos ſeptem amnes & Tiberis retrò infuſi fluctus: *Trahuntur moles internæ tantæ, non ſuccumbentib. cauſis operis.* Sine cauſſa hîc *cauſæ operis*, & ſine cerebro ii, qui eas reliquêre. *Cava operis* non ſuccūbere tantis impoſitis molibus miratur *Plinius* eòque magis quod rex Tarquinius Priſcus *amplitudinem cavis eam feciſſe prodatur ut vehem fœni largè onuſtam transmitteret*; Alia cava in operibus architectorum ſeu tubilia cignorum aſſerumque, ὀπαὶ Græcis, huc nihil pertinent.

L. 37. c. 4: *Adamas metus vanos expellit à mente: & ob id quidam eum anachiten vocavère.* Superſedebo variis hujus loci quantum ad alterum adamantis nomen lectionibus è quarum quavis à ſuis adprobatoribus etymon aliquod, *Plinii* ſententiæ quodamodo reſpondens, confictū eſt: exploſit enim antè benè penitꝰ omnes *Cl. Salmaſius*, l. d. f. 1085. & ſuam *ananciten* ἀπὸ τῆς ἀνάγκης. *quæ omne id quod animū ſuæ ſponte eſſe non patitur, ut ira voluptas, dolor, metus, &c. quæ totidē ſunt* ἀνάγκαι, *ſignificet*, nobis comendat. Grati agnoſcimꝰ Viri magni ἄφθονον & liberalitatem, quam nuſquā non exercet ergà has literas cumulatiſſime ac ſplendidiſſime nec movemus temerè quę iſte ſapienter poſuit; at quia ſcimꝰ quod adamas à vetuſtis & bonę notę ſcriptorib. is lapis adpellatur quē Ebræi אֲנָךְ *anach* vocarunt, deliberandum doctis & principi horum

Salmaſio

tuit; de terminatione Græca & etymô seu ratione adpellationis, quæ utraque dat ipse tradita à Græcis, nobis non laborandum esse arbitramur. Plus satis enim nota est horū in hoc genere περιεργία & futilitas, adeò in laudem suæ gentis intentorum, ut ex ejus linguâ antiqua & præstabilia omnia, Numina etiam ipsa nominibus suis accersere satagant & quæ solorum Barbarorum sunt sibi transscribant; unde chaos illud bellarum etymologiarum, & eruditio, quam inde venamur & capimus, malè conciliata.

CAP. VIII.

C. Barthi laus: examen eorū quæ ad Plinium Valerianum commentatus est libris Adversariorum prioribus decem: de eô Plinio contrà Mercurialem: videri Christianum potiùs fuisse quàm paganum: Apostolicum rotundum quid. Emendata in Pl. aliquammulta. Pix Brutia: Brutates qui: Sila silva: saltus Caravigniacensis: Notitia Imperii emaculata: pix virgo quæ. Aurugia quid: mucilago, muccus, μύξα, succus spißior. Magdalia, μαγδαλιαὶ, magdaleones, rotundulæ, rotulæ. Ramenta ξύσματα: ῥίνημα, limatura: πρίσμα, serratura, scobs. Hero, heres, eres, erinaceus, ericius. Vinacea uvarum grana, nō vasa uvis servandis. Plinius major reprehensus. Cytini, flos & fructus mali Punicæ sativæ. Dioscorides correctus. Prægnare. Mel sine fumo, sine fuco, sincerum. Malagmum. Calabrica, laquei fasciæ & nodi chirurgorū. Caricæ exacinatæ: Ægiliades. Species crustogelatæ. Pulicaris herba. Secta, i.e. vulnera. Spathomele, σπαθομήλη, instrumentū chirurgicum, specillum, diversæ figuræ & in varios usus. Collectiones quid. Charidæ, καρίδες, squillæ. Māna turis. Filix quid Barbaro-Latinis, Salvari pro curari medicamentis, illatinum. Rusticon, ῥωστικὸν, confortativum. Cyma quid. Succidare quid. Contrà mane. Vivaria, i.e. ferina, è vivario. Pullus juscellatus ancillæ anethatæ: carnes, pisces juscellati. Stellæ apsinthii. Pilulæ stercoris hædi. Vinum Sabinū. Gurguliones, quid. Strufus, στρόφος, tormina. Cataputiæ, catapotia. Emina, enema, clyster. Tolles, tonsillæ. Chamitria, chamædrys. Damon medicus antiquus. Xeromyron quid. Segares, & Athanasius, medici his nominibus nulli. Pythagoras athleta alius à Philosopho: non distinxit Barthius. Oribasius emendatus.

 Proximum

Proximum *Plinio Catulli* conterraneo locum dabimus *συνωνύμῳ Valeriano Empeirico* dicto, medico λόγοισι ϰ ἔργῳ, istius quantū ad medicinas fideli plagiario. Hujus de medicina parabili libros V. hactenus negatum nobis fuit adspicere: quicquid de eô scimus fatemur Cl. *Barthio* debere, qui ex editione Romanâ anni 1509. quàm unicam vidit (est tamen etiam Basiliensis anni 1530.) passim laudatissimorum *Adversariorum* eum advocat, interpretatur, emendat, constituto cujas fuerit & quâ ætate vixerit. *Mercurialis 3. gymn. 13. & 6. c. 11.* injustè indignatur barbarum autorem Plini Secundi nomine falsò inscribi; à Secundo enim cognomina, quæ in usu doctorum sunt, eum distinguunt satis; esse verò transcriptorem ejus non negamus. Judicio verò hic planè fallitur: barbarum enim adpellare scriptorem qui ævo Constantinianeo fuerit proximus non debuit; non alligata est uni alterive seculo Latinitas, & ejus ævi etsi non illibata & simplex, bona tamen est & necessaria multis significantiùs & decentiùs exprimendis: & qui *συγχρόνους Plinio* nostro tot eruditissimos scriptores *Arnobium*, *Firmicum*, *Ammianum*, *Ausonium*, *Symmachum*, *Claudianum*, *Vegetium*, *Prudentium* barbarismorum insimulet, nonne cerebrô carere videri poterit? Saltim medicina Latina ejus dictione & idiotismis non potuit carere, neque possunt hodieq; excogitari elegantiora vel ab observantissimis & callentissimis dialecti omnium Latinissimæ quam Augustéi ævi adpellant. Absolvimus igitur ista *μέλαιν Mercurialis Plinium* & utilissimum medicis ac Latinitatis studiosæ juventuti autorem enarrare non erubescimus: memores interim & benè gnari, multa in ipsius libris exscriptoribus imputanda esse, qui suorum seculorum striboligines ornatissimæ & castigatæ satis Latinitatis scriptori adfricuerunt. Ab iis sunt flexionum in Græcis vocabulis mutationes nimis quàm creberrimæ, & idiotismorum nostratis linguę, quos ab homine Hispano (qua enim natione fuerit tàm pænè incertum est quàmquô patre: ad Afrorum tumorem & horridiusculum, proprium tamen loquendi genus, accedit quàmproximè & Hispanos ævi posterioris refert maximè.) minimè expectes, sunt autem nihilominus frequentissimi, simplicitates; & produnt in Germaniæ quodam claustro, cùm regnaret hoc genus, demoratum grammatistam, qui autori describendo operam impenderit & eum sæpiculè interpolarit. Dabimus

mus aliquando istos collectim, cum exemplar undecunq; nacti commentario perpetuo totam Plinianam medicinam illustrabimus: cujus præcipuum caput erit Majorem cum Minore conferre; paulò enim, speramus, feliciùs tum cadent emendationes nobis, quàm factum iis, qui id malo more suprà fidem incogitanter neglexerant. Ethnicum superstitione fuisse, ut *Cl. Barthio* visum l. 10. c. 25. negamus, quod *sideratos*, quos apoplexia corripuerat, *ita irà DEI percussos, & si intrà diem quartum ad se non fuerint reversi dimittendos esse*, quasi deploratos, velit l. 3. c. 16. quæ sententia Christianum planè arguit. Neque enim reperias inter paganos qui decreto Deorum immedicabiles morborum nonnullos, talibusque adflictos non esse attingendos, ne Numinum voluntatibus pugnare viderentur, existimaverint. Præterea à numero specierum compositis indidisse nomina medicos tralatitium est: hinc *pilula de tribus*, quos Rufo Ephesio tribuunt; empl. *triapharmacum*, *tetrapharmacum*, *syrupus de quinq; radicibus*, *pentamæron*, apud *Oribas. l. 3. synops. & Aet. tetr. 3. s. 3. c. 44. pentatheton emplastrum 4. s. 3. c. 37. heptapharmacum*, apud eundem tetr. 4. s. 3. c. 22; *enneapharmacum Hori Mendesii*, c. 23: *decamæron* seu decumanum *Oribasii* tetr. 3. s. 4. c. 44. & illa inter antidotos à *Paulo* l. 7. nominata Δωδεκάθεος, ut cæna quædam secretior D. Augusti, in qua convivæ habitu Deorum Dearumq; duodecim adsederant, *Suet. c. 70.* interdum à numero drachmarum seu pondere; hinc *hexacontadrachma*, quorum adparatus sexaginta, & *hecatontadracma* quorum adparatus centum drachmarum esset (sic enim legendum in *Aet. tetr. 2. s. 3. c. 101.* ubi edidêre, *hexacontarchia*, & *hecatontarchia*.) Compositionem autem medicamenti, quæ duodecim ingredientibus, ut loquuntur, constaret, non adpellavit *Apostolicam* nisi cui Salvator generis humani cum duodecim discipulis Apostolis innotuisset. Ita verò l. 3. c. 7: *Apostolicum rotundum cum adipe vulturino teres & ex eo manus fricabis*: ubi emplastri unguenti vel cujuscunque compositi è duodecim simplicibus rotundulam seu magdaleonem intelligere licet; nisi locum corruptum esse & de *alumine rotundo natura*, quod è *Plin. l. 35. c. 15.* notum est, & cum adipe mixtum smegmatis locò esse potest, aliquid latere suspicari malimus. In collectione autem, qua utitur *Barth. l. 10. c. 25. quòd Jovu civitatem nominet Plin. l. 4. c. 3. ideò paganum fuisse*, nulla necessitas sequelæ est: cum scriptores Christianos nomina

mina quæ urbibus imposuerant gentiles, plurimùm à fictitiis Numinibus & idolis desumta, non abhorruisse constet aut abolevisse. Multò verò minus, *Plinium* nostrum iis temporibus vixisse, quibus cadavera cremare adhuc in more habebant, ut ex hoc ejus sermone, *carnes caprinæ tostæ in rogo hominis hunc morbum depellunt*, colligit *Barthius* l. 7. c. 8 recipimus: Desumsit enim hæc è *Plinio* majore, cujus l. 28. c. 16. ista sunt: *Dantur & carnes caprinæ in rogo hominis tostæ* comitialibus *ut volunt magi*: & propterea de ætate ejus minimè testantur, uti nec ista l. 3. c. 6: *caput clavi quo quis cruci adfixus est alligatur panno*, de eô Romani scriptorem ævi, quo crucifixio in usu, ut argumentatur idem l. 5. c. 5 fuisse. Persequemur autem *Plinium* hunc ordine, quo in *Adversariis Barthianis* occurrit, ut plurimùm in iis quæ in re medica ἀνώνυμον vel non vidisse vel minùs commodè exposuisse vel contemsisse ut levicula, quæ indice tamen digna sint & cognitione, existimamus. Utilitas publica erit, cui uni velificamur, nihil aut illustrissimæ Viri famæ detrahentes, aut nobis ruina cujusquam nominis quidquam struentes. Vidimus qui præterea *Plinium Valerianum* citent, *Amatum Lusit. l. de ingressu ad infirmos, Hier. Montuum pract. med. Parte 1. l. 4. c. 13 & p. 3. de cura morb. infant. Fuchsium historiâ plantar. c. 94. de serpilli qualit. & medicinis ex eô: c. 139.* de *cucurbita: c. 142. de castaneis: c. 143. de nuce, I Bapt. Codronchium l. de hydrophobia: Lælium à Fonte Cons. 43.* de trutis fluviorum per mineras saxosas delabentium: *A. Spiegelium l. de semitertiana initió, Chiflet. not. ad Plin l. 20. nat. h. c. ult. A. Fumanellum, qui l. de morbis in urinæ viis* Plinium Valerianum Comensem de carduo allegat; sed ducem *Barthium* sequi elegimus, qui autorem à capite ad calcem percurrit, & ῥήσεις ejus pleniores adducit: id quod proposito nostro, cum ipso libro careamus, est adcommodatius. Notamus verò ad Adversariorum L. 1. c. 14. isthæc: Pix Brictia seu Brixia *Plini Valer.* ea est quam *Plinius* major l. 16. c. 11. & 24. c. 7. Brutiam, *Strabo* l. 6. Βρέττιον *Diosc.* l. 1. c. 98. Βρυτίαν, adpellari ajunt: quæ apud Bruttios seu Bruttates, inferiora Calabriæ ad mare mediterraneum tenentes à Siculis divisos freto colligitur in silva Silâ: hanc saltuum Bruttiorum nomine *Seneca*, *Solinus* Rheginorum celebrat; optimam pascuis fuisse inde adparet, quod *Caßiod. l. 12 Var. 12.* caseum Silanum commendet: & reditus amplos inde percepisse Imperatores, quòd *procuratorem rei privatæ in saltu*

Carmi-

Carminiacensi,& Correctorem Bruttiorum & Lucaniæ, qui pecuario vectigali præerat, *Notitiâ Imperii Occid. c.42.& 54* commemoret: quanquam Caravigniacensis potius vocandus sit iste à Caravigna, opido Calabriæ in saxoso & nemoroso colle sito. Cur Brutia dicta fuerit, *Plinius* major non videtur intellexisse, ut docebimus alibi: cur aliqua virgo, in eo fluctuare Cl. *Barthius*. Exponit enim modò eam, *quæ prima ex arbore mascula sumitur; meliorem autem esse quæ è mascula arbore*, autore *Plin.* l. 24. c. 7. At *Plinius* non est autor ejus sententiæ, verùm ei expressè contradicit; *Id quod in hoc adjiciunt*, inquiens, *e mascula arbore meliorem esse, non arbitror posse intelligi*, quòd in arboribus è quibus pix coquitur mas & fœmina non agnoscantur: modò quæ incommixta sit & illibata; quod admittimus. Cum enim in os sumendam & masticandam ad derivandum in id phlegma proponat *Pl.Valerianus*, puram à sordibus quibusq; significare voluisse intelligendus est. *Aurugia quid sit non satis notum est:* inquit. Arvinam esse sive lardum è verbis *Plini* adparet quibus revulsorii ab oculis & capite ac digerentis medicamenti materiam describit: *aurugiam veterem excalfactam impones ad cervicem contrà frontem,& cum fascia caput ligabis.* Si interpretemur axungiam, quæ in codice semper *anxungia* scribitur, id est sevum seu adipem, cujus præsertim inveterati cum sale idem effectus est, ab edita lectione propiùs aberimus. *Buccellaginem* exponit, *quod manducatum aut masticatū buccæ eximitur.* Verba *Plinii* l.1.c.20. planè respuunt hoc interpretamentum: sunt autem hæc: *Bulbis Afris tritis buccillaginem ex iis spissam cum melle & nitro contritam in modum collyrii inunges, in triduo albugines tollit.* E bulbis tritis fit buccillago; teruntur autem in pila vel mortario; non ergò buccâ eximetur massa eorum masticata, neque buccellago vocanda erit. Falsa lectio sententiam & interpretationem nihilominus falsam suggessit *Barthio*. Legemus rectè *mucilaginem* & interpretabimur, succum lentum è contusis bulbis residem, spissum, cum melle & nitro collyrii forma inunctum oculis emendare albugines: quo nihil verius. Bulborum enim scillarum & ceparum, utpote δριμέων, θερμαντικῶν καὶ σμηκτικῶν, succum ad cicatrices oculorum & albugines delendas, si inungatur, *Plin. l. 20.c. 5.* cum melle & nitro sugillatis benè facere ex *Archigene & Apollonio* docuit *Gal. 5. de comp. med.* κ.τ.ca. 2. & 3. & l. 4. c. 8. ob vim discussoriam & detersoriam, qua & lentigines & alia faciei vitia

 tollunt,

tollunt, *Plin.* l. d. c. 29. *Mucilago* autem & *muccago* ista significatione, spissioris nim. succi & lentescentis, medicis & seplasiariis est notissima; talis est, quæ è seminibus cydoniorum & psyllii, item è gummi Arabico, lacryma tragacanthæ & similibus adfuso cujuscunque liquoris modico momento solet exire, humectandi & leniendi facultate pollens, ἀπὸ μύξας vel *à mucco*: *Plin. l. 25. c. 11. crassitudinem vocat eam quæ è psyllio. Mandalia videntur à mandendo velut minutæ portiones dici, aut frustilla certa specie decisa:* Barthius. Non à mandendo dici mandalia clarè ostendit ῥῆσις *Plinii: Cerodarium resolvis diligentissimè cumq; solutum fuerit, refundes in mortario & diligentissimè teres & sic facies mandalia, & repones:* qua emplastri alicujus seu ceroti compositionem docet; cui nihil cum manducatione commune. Μαγδαλιὰς & ἀπομαγδαλιὰς veteres vocarunt offas è farina non discreto furfure quas manibus detergendis adhibere coci & canibus projicere solebant; τὰ τῶν ἀλφίτων ἀποβλήματα. *Aristoph. schol. Equit.* & *Galen. gloss.* μαγίδα interpretatur χειροπληθῆ μαγδαλιάν, massam quæ manum impleat. Hinc medicis forma emplastrorum, cerotorum, aliarumve massarum medicamentariarum rotunda & oblonga, magdalion, magdalis, μαγδαλεών: *Scribon. Largus: redactum in rotundas ampliores quas magdalidas dicunt.* Loquitur de emplastro cujus massa in rotundulas seu minores portiones oblongas solet effingi cum reponere volumus; Germanicū Rolle / eine Rolle Pflaster/ è Latino per syncopen factum est. Trochisci & orbiculi globosam figuram indicant; magdaleones oblongam & rotundam.

Ramenta cucurbitæ, si lectio constat novè dictum est, inquit. Sanè novè si ἰδικῶς ita dici existimet. Ita verò *Plinium* loquentem inducit: *Cucurbitæ ramenta trita & suprà tumentem oculum posita tumorem emendat.* Legemus *emendant;* & novè non dixerit. Ramentum est quicquid lima κνήστιδι, κνήστρῳ, radula deraditur, *Hippocr.* ἰχθύημα: ξέσμα, ξύσμα, ῥίνημα, strigmentum, limatura, scobs, scobina fabrorum: ut πρίσμα, serratura; πελέκυμα, assula securi excussa, præsegmen bipenni decisum: τόρνευμα, quod torno deteritur: σμιλεύματα coriorum recisamenta scalpro facta.

Ad lib. 2. c. 14. Adv. observamus ista *Plini Val. l. 1. c. 36: Comburi debent harenulæ quæ in cornibus cochlearum inveniuntur, & cavis dentibus inditæ finiunt dolorem:* expressa esse è majoris Plin. l. 30. c. 3. hisce: *Harenulæ*

renulæ quæ inveniuntur i. c. ꝗ cavis dentium i. statim liberant dolore: quæ puto istis esse sinceriora: quomodo enim arenulæ comburentur? E libro decerni posset, num verba *comburi debent* præcedentem ῥῆσιν finiant, non inchoent hancce. Igne in calcem abire poterant arenæ; sed esset hic adparatus præter majoris Plini mentem & fortasse inutiliter susceptus. Mox in istis: *Idemq; præstat fimus cortri in lana alligatus*, malè de *crocodili* stercore diuinat *Barthius*: sunt enim intelligenda de *corvi*, indice majore l. d. qui sic: *item fimo corvi lana adalligato* statim dolorem dentium abigere tradunt, & mederi infantium tussibus l. d. c. 15.

E cap. 43: *Heronis cinis cum melle illinitur*. Puto animalculi genus esse, inquit Barth. Ab hoc quidem magistro sic nihilo doctiores abimus: est n. adhuc quæstioni locus: aliunde igitur petendum est quodnam animal hero. Heres, eres, è Græco Χὴρ, erinaceus, ericius, ἐχῖνος χερσαῖος est spinis loco pilorum horrens animal, notum vulgò, cujus historiam apud *Plin. l. 8. c. 37.* legere est. *Ejus cinis cum melle, aut corium combustum cum pice liquida* alopecias emendat & capillorum defluvia continet; *id. l. 29. c. 6.* quæ *Valerianus b. l.* exscripsit. Erinaceorum ventres in vase testaceo tostos cum nonnullis aliis adipe ursi & phocæ exceptos prærasis calvæ areis illevit Andromachus junior, teste Critone apud *Galen. l. d. c. 2*: & *Ægin. l. 3. c. 1*: refert ad Moschionem Crito ib. c. 10. cum melle & aceto, *Soranus*, *Aetius tetr. 2. s. 2. c. 55.* cum melle incorporat. Idem præstare tradiderunt marinorum echinorum testas combustas: Cinerem ericii cum pice liquida P. *Bayrus* dist. 1. tr. 1 c. 3. *Scalig. Ex. 198.* à *Gratio* poeta, qui floruit tempore quo purissimè loquebantur, erinaceum erem adpellari à paucis animadversum est: *Olympio Nemesiano* cynegeticorum post trecentos à Cæsaris morte annos poetæ tribuunt docti hæc: *spinosi corporis herem* quem levicula tolerabilique mutatione noster *heronem* vocavit. Mel pro suffumigio fuisse in usu medicorum, quod *noster* l. 1. c. 18. 20. & 21. aliquod nominet *sine fumo*, observat l. 1. Advers. c. 14. Ingenium, ut semper, non vulre; argumentum, ut sæpè, imbecillum & rhetoricum. Naturæ mellis ob pingue aëreum plurimum ignem concipere non repugnat; & inter probas incorrupti habent, si accensum luceat, *Apic.* l. 1. c. 17. sed fumum id emittere ipsa sensuum evidentia redarguit: vanique fuissent veteres si corpus ἄκαπνον ad suffimenta adhibuissent; quos tamen

naturas

naturas rerum penitiùs introſpexiſſe & cognitione præſtitiſſe nobis fatemur cum pudore. Menda autem in manifeſtiſſimô eſt; & improbabile igitur etiam id, quod lectione falſa nititur. *Mel ſine fuco*, h.e. ἀκήρατον, ſincerum, non adulteratum, & quod caſtum adpellat *Apicius l. 7. c. 11.* ſubſtituendum eſt. Id ab improbo notis quibuſdam diſtingvunt *Dioſ. l. 2 c. 101: Plin. l. 11. c. 15: Galen. 4. de ſanit. tu. c. 11. Myrrhæ ſuccus ſine fuco* (nam & hic *fumum* excludimus:) eſt myrrhæ lacryma ἄδολος, pura, ut vel extillat è vulnerata arbore, vel exprimitur pinguis, ſtacte dicta, ſine ammixtis extraneis, vel vitio aliquo, & omnium laudatiſſima.

In l. 4. Adv. c. 14. quo Plinl Valer. verba è l. 4. c. 39. emaculat, mendum unum grande, quod facit ut nihil ejus ῥήσεως intelligamus, curam & ὀξυβλεψίαν correctoris eluſit, etjamſi extantiſſimum. *Dioſcorides*, inquit Plinius Barthl, *in hunc modum ſimplicius tradit, ut cùm primùm citrini erumpere incipiũt, tres numero ſine tactũ dentium transvorentur. Cæteri, ut diximus, efficacius putant, ut qui hoc remedium petiturus eſt, omni vinculo ſolutus, duobus ſiniſtræ manus digitis, pollice & quarto citi inum detraheret, & ut ſuprà poſitum eſt transvoraret, ac levi attactu floris oculos ante ſuos luſtraret.* Mira obſervatio empirici, ſed in quo morbo de quo remedio ſermo ſit, nuſquam comparet; ecqui enim iſti *citrini* cui adfectui efficaces? De *cytinis*, qui mali Punicæ ſativæ primus, ſive flos ſunt ſive partus & fructus rudimentum, ut *Galeno* placuit, *Plinius major l. 23. c. 6.* ſuperſtitioſam iſtam experientiam ad oculorum imbecillitatem anno præcavendam prodidit: ad hunc igitur conferendus erat Minor belliſſimæ correctioni aliis omnibus conjecturis quamvis ſolerter factis & acutè potiori eruendæ. *Dioſcorides* l. 1. c. 153 ſimpliciùs iſta, ſed cujus verba nec ipſa ſunt ſine mendis: Ita verò legenda conſtituimus: Ἱστοροῦσι δέ τινες μὴ ὀφθαλμιᾶν παρ' ὅλον τὸ ἔτος τοὺς καταπιόντας τρεῖς κυτίνους ὡς ἔτι ἐλαχίστους: *narrant nonnulli non laboraturos toto anno lippitudine, qui tres cytinos, cum adhuc quàm minimi ſunt, devoraverint*: quem veriſſimum ſenſum ex edita lectione tribus locis in totidem lineis corrupta (ſunt enim in eâ ὀφθαλμίαι, ὅλων, & ὅτι, quæ correximus) nemo elicuerit.

Ibid. è cap. 45. de malis ziziphis: *ægrè concoquuntur, ſitim accendunt, prægnant ſtomachum, difficilimum reddunt officium ventris*: **Cl. Barthio** viſum eſt *prægnare* notabile verbum eſſe; ſed cum *implendi* & *infarciendi tan-*

a tantùm significationem habeat; id verò etiam cibi coctu faciles, immoderatiùs sumti, præstare ventriculo solcant, & cibos propterea sumamus ut ventriculi cavum repleatur, non puto tolerari hoc locô posse. Noxa verò à cibo δυσπέπτῳ manifestior, si *prægravare* ventriculũ & dolorem gravativum causari concipiamus. Legemus igitur *prægravant* stomachum. Quod ibi de amygdalis vulpem strangulantibus siti è *Valeriani l. d c. 50.* adnotat, de amaris verum esse è *majoris l. 23. c. 8.* addi oportuit. Sunt enim diversæ manifestissimè à dulcibus naturæ, utiq; cum extenuent & aperiant. Ultimo capitis profitetur duo menda præterea sustulisse è Valeriano; ostendemus intulisse turpiora. Editus *Valerianus* c. 57: *Hoc pomum Dioscorides frigidißimum adfirmat atq; ideò ad lapsum digestionis incutere: Lectio Barthi: laborem ad digestiones*: quæ non tantùm ab editis immane quantum abludunt, sed & obscura sunt & ἀσήμαντα. Malim paulò significantiùs, & una tantùm litera addita: *ad laborem digestionis incurrere.* Hoc enim excessivè frigidorum vitium est, ut tardissimè & non nisi difficilimè digeratur, & morosè in venas abeat eorum chylus lentus plerumque piger & actioni caloris refractarius. Ibid. pro editis istis c. 49. de ceraso; *gummi quod trimeus illacrimat exasperatas arterias præcipuè lenit, si in vino veteri detur in sorbitionem*, legere jubet, *quod ex rimis illacrymat*: mox *trimus vel adeo triennis* substituit. Prius audacius aliquantò confictum est, è *trimeus* facto *ex rimis*: posterius etiam solæco laborat; an enim *trimus* cerasus *gummi illacrymat?* & cerasi, quæ non tantùm bima aut trima, sed plurium adeò annorum eadem qualitate & virtutibus semper gummi fundit, imò quò vetustior eò copiosius, indolem non describit. Antiqua scriptura fuit *truncus*: *gummi quod truncus* cerasi *illacrymat*; eam revocatam mordicus tenemus pro verissima. *Vinacea, vasa uvis servandis* inquit *Barth. l. 2. c. 14.* sic enim *Plin. l. 1. c. 64*: *Uvæ in vinaceis servatæ faciunt screātib. sanguinem.* Sumta sunt hæc è *Plin.* majore l. 23 c. 1. ipsis verbis; qui expressit è Diosc. l. 5. c. 3. istis: αἱ δὲ (σταφυλαὶ) ἐκ τῶν στεμφύλων καὶ ἐκ τῶν βυκῶν ἁρμόζουσι τοῖς αἱμοπτοϊκοῖς. E rationibus uvas sine noxa diu adservandi, quas *Varro l. 1. de re r. c. 54*: *Colum. l. 12. c. 43*: & *Plinius l. 15. c. 17.* docuere fuit, siccatas vel foliis platani, fici, aut vitis involutas vinaceis stipare; hæ ἐκ τῶν στεμφύλων adpellantur; vel dare in ollulas & in dolia seu in cados plenos vinaceorum contrudere, aut ita com-

ponere ollulas in cadis ut vinacei intèrculcari & usque ad summum labrum condensari possint; hæ ἐκ τῶν βυκῶν.. Vinacea igitur pro vasis accipere non licet, cum ipsa alio vase includerentur, ollis interposita. Στέμφυλα autem seu vinaceæ non sunt grana ipsa, ut vult *Barthius*; intelligit autem acinos; sed τὰ ὑπόλοιπα ἀποθλίμματα, γεώδη καὶ σκληρὰ ap. *Gal. 6. de simpl. med. fac.* ἢ στερεὰ λείψανα, duræ solidæque uvarum expressarum in torculari reliquiæ & retrimenta, præterquam dotibus innumeris aliis podagrarum discussione, si pedes iis mergantur, memorabilia. Frivolum videatur, non tamen omittendum propter desideria Philologorum, disconvenire circà uvarum servaturas *Plinio* cum *Dioscoride*. Hic utrique uvarum generi, tàm quæ è vinaceis, quàm quæ ex ollis, quibus vinaceæ fuerant interpositæ, promuntur, easdem tribuit vires: esse εὐστόμους εὐστομάχους, κοιλίας ἐφεκτικὰς, ἁρμόζειν τοῖς αἱμοπτοϊκοῖς, κύστεως ἢ καὶ κεφαλῆς ἅπτεσθαι: his similes esse in musto conditas: Ille istas *& caput & vesicam & stomachum infestare*; has *os & stomachum & aviditatem excitare* scribit, quod de pensilibus & palealibus omnium ob humiditatem alienam exiccatam innocentissimis & *Dioscor.* & *ipse* paulò antè tradiderat: quæ verò in musto fuêre, eas pejorem etiamnū vim habere, quàm quæ in vinaceis. Judicium hìc in *Plinio* vacillare dicas qui cum in diversas de re eadem narrationes incideret indifferenter eas convasavit, & modò conflavit in unam quæ maximè essent contrariæ, modò è diversis autoribus exceptam unam quasi geminam & differentem proposuit; eademque supinitate admissum est, & quod eadem toties repetivit, domesticaque quasi ex adverso orbe, & cum de viribus uvarum ex ollis multa narret separatim, l. 23. c. 1. servandi in fideliis seu ollis modum quem è *Columella* (hunc enim denotat cum *proximos autores* l. 15. c. 17: nominat) docere debebat, ne attigit quidem verbulo. Quàm verò inscirè circumloquitur & tædiosè verba *Dioscoridæ*· διψώδεσι ἢ καὶ καυσώδεσι καὶ χρονίοις πυρετοῖς χρήσιμοι? *Voluptatem earum in stomachi ardore sentiri: & in amaritudine oris felisque vomitione in cholericis, hydropicis, cum ardore febrium ægrotantibus*, inquit. Quàm absunt à Dioscorideis, quorum ne unam quidem voculam commodè reddunt? quàm à veritate, cum uvarum ex aqua cælesti esum in ardore stomachi, in biliosis vomitibus, in hydrope præcipit ægrotantibus, quem sine præsentissima noxa non sustineant. Ἐμπνευ-

ματοῖ

ματοῖ σόμαχον, de recente uva comesa *Dioscorides*: Ipse, *recentes stomachum spiritu* (editi, *& spiritum* .) *inflant*: quasi inflatio re quapiam alia quoque quam spiritu flatuve excitetur.

Sed in viam è diverticulo. Lib. 5. Adv. c. 5. *Malaginum medicamentum esse quod absq; igne subigatur & comprehendatur*, autore *Papia* tradit. *Μάλαγμα* medici Græci vocarunt medicamentum quod exterius adplicatum è succo crasso quovis collectos tumores duros emollit, resolvit, digerit, exhaurit, attrahit, & dolores membrorum particularium lenit; inde *malagmata nervorum & adpodagr.u, Plin.* l. 24. c. 9. Ea varii generis describit *Celsus* l. 5. c. 18: *Paulus* l. 7. c: 18: *Aetius* tetr. 3. s. 4. c. 42: & passim, *Holler*. l. 6 Chir. instit. c. 4. Latini qui solentes mutant flexiones *malagmum* dixêrunt à primaria facultate & intentione, quæ est *μαλάττειν*, mollire. Absq; igne parari nequit; recipit enim gummata, resinas, ceram, quæ sine igne cum aliis siccis non coëunt. A modo verò parandi quædam etiam *malagmata* adpellarunt, quando arida triturâ acceptâ cum pinguibus, axungiis, resinis, oleis vel cum humectis nō unctuosis in pila subiguntur, tudicula vel manibus incorporantur, & commolliuntur donec in mollem massam seu *μάγμα* consistant; hæc non tantùm molliendi potestate instructa sunt, sed diversis indicationib. quæ topicis convenire possunt, inserviunt; eòque generalius hoc significatum est & à priore non includitur, Latinis tamen quàm Græcis familiarius. *Calabricæ genus vinculorum*. Neutro genere efferri è Græco hippiatrices scriptore *Pelagonio l. 1. c. 38.* adparet; *καὶ ἀναπαύσας αὐτοῦ (ἵππου) καλαβρικοῖς τὰ σκέλη ποίει καταδεσμεῖσθαι.* Subintelligere verò oportet *δεσμὰ*, ut in isto *Laertii*, *γεγραφὼς Ἀτθίδι καὶ Ἰάδι*, ellipsis est *τῇ γλώσσῃ*. Nondum reperi, unde sic dictum istud fasciarum seu vinculi genus: an à materia, quæ apud Calabros laudatior: an quod Calabris, qui equorum generosiorum fœtura & cura celebres, & ad hanc loris, habenis, vinculis plurimùm utebantur, familiare. In deligatione vulnerum, fractorum, luxatorum, elisorumque diligentiam veterum chirurgorum non satis est mirari; abiit ea in superstitionem apud posteriores, ut pro salutari non haberent, nisi peculiaribus nodis, & certo numero, & habenarum filorumque singulari ductu fieret. *Hippocrates* *τῷ κατ' ἰητρεῖον* species deligationis quæ & partibus & adfectionibus adcomodatæ sint, nominat *ἁπλοῦν, ἔγκυκλον, σκέπαρ-*

κον, σιμὸν, ὀφθαλμὸν, ῥόμβον καὶ ἡμίτομον: à formâ vinculi & περιβολῆς τοῦ ἐπιδέσμου, a revolutione fasciarum, quæ planè variat, omnes; nullam à parte adfecta. Quare viro docto non adsentior qui ὀφθαλμὸν exponit *speciem deligationis quæ oculo adhibetur ubi procidentiæ metus est, aut quando quæ superimponuntur contineri volumus à sede quæ vincitur* denominatam. Est enim hujus eadem quæ alterius, quam *auriculas* adpellant & *auritum leporem*, utilem ad maxillam prolapsam & restitutam continendam, ratio, & a figura quam convolutio vinculi cum suis sinubus & capitibus facit nomen adepta est. Recentiores Hippocrate alias species cum nominibus suis excogitarunt, alium laqueum *lupum*, alium *draconem*, alium *nauticum*, alium *pastoralem*, alium χιαστὸν, alium *carchesium*, alium *plinthium*, alium *strangulantem* nuncupantes, quorum usus *l. de laqueis*, inter Oribasianos, docentur. Etiam *nodi* Herculei peculiaris ratio fuit; *vulnera eô præligare ocyor medicina esse, & quotidiani cinctus tali nodô vim quandam utilem habere dicuntur*, *Plin. l. 28 c. 6.* Ex hac vetustissima Chirurgiæ parte est, quod hodieq; lingua populari ligaturas & nodos peculiari quemque nomine exprimunt artifices. Ibid. Cataplasma pro podagrico tale est; *Fimum columbinum, ammoniacum, caricas ægrè natas & nitrum pari portione tundes & cribrabis. Barthius* editam lectionem tuetur & *ægrè natas* interpretatur *non satis maturas*. At ex ipso locutionis genere adparet, *Plinium* noluisse ficus immaturas; dicturus enim erat *grossos*, qua voce Latini & Latino-Barbari ficuum poma antequam maturescant, ut Græci ὀλύνθους, adpellarunt; cur uteretur circumlocutione, cum vocabulum significans proprium & notum non deficeret? Præterea cum intentio sit tofaceas podagricorum concretiones emollire concoquere & discutere, immaturas ficus eligere præ maturis, quæ efficaciùs hoc præstant, non licuit. Cum autem cataplasmata, dolentium partium planè mollia esse oporteat & lævore indolora, videntur medici jussisse etiam gigarta seu acinos ficuum eximere, & pulpam ita purgatam discoquere in crassitudinem convenientem; unde si quis *exacinatas* reponere velit in *Plinio*, non esse accusandus adeò videbitur: *Hippocrates* pessum emollientem & purgantem confecturus caricam coquere. ἕως ἂν τὰς κεγχραμίδας ἀποβάλλῃ *donec grana abjiciat*, & expressum tritura mollissimum reddi posse, imperat. *l. de nat. mul.* & *Galen. l. de comp. med.* κατὰ τόπ. σάρκα σύκου χωρὶς τῶν κεγχραμίδων,

δων, *carnem ficuum remotis granis* adhibet. His autoribus hanc emendationem niti facilè admittet quisque. Sed ad editam lectionem propiùs accedit & fortasse verior, & antiqua scriptura est, *agiliadas*, voce minùs nota à librariis in illam alteram detorta. Caricarum ex Attica magnum fuisse precium è *Dinone Persicis* & *Lyncéi Samii epist. ad Posidippum* docet *Athen. l. 14*: Petitas autem fuisse è pago Atticæ Ægilia seu Ægilo omnium jucũdissimas *Αἰγιλιάδας* & *Αἰγιλίδας* dictas è Philemone *περὶ τῶν Ἀττικῶν ὀνομάτων*; quas etiam *Plinio* nostro cognitas fuisse hoc indicio scimus. Easdem libro quoque tertio cap. 31. nominasse verosimile est; sed descriptor homo Germanus, vel quòd Atheniensibus laudem à ficubus edulio expetibili invideret, vel quòd non perciperet epitheton gentile inusitatius, audaci lusu, summè interim imperito, *Germanas caricas* substituit: quæ quales sint se non satis capere queritur *Barthius*. Ibid. de medicamento herbis, oleo, vino & cervina medulla constante. *Posthæc depones stagnatum super aquam fontanam & cum regelaverit, species tolles crustocalatas, & in mortario marmoreo diligenter teres. Barthius* legendum existimat, *crusta cognatas*: mihi minore mutatione placet, *crusta gelatas*: h. e. quæ in crustam coierint ob oleum & medullam, postquam fuerit refrigeratum magma decoctionis. Ibid. *herba quæ polycarus dicitur cocta & imposita medetur* podagricis: pulicaris est seu pulicaria, psyllium *Dioscor. quæ si virens in domum importetur non finit in eâ pulices gigni. Et vis ad refrigerandum & discutiendum ingens; Plin. l. 25 c. 11.* Calidis ergò collectionibus & doloribus proderit: *semen è psyllio podagras refrigerat* l. 26. c. 10. Ib. docet *septa* esse vulnera recens conjuncta, vel cicatricum velut sepem quampiã: *Plin. l. 3. c. 20: spongia etiam cælestia aqua imposita non patitur septa recentia intumescere.* Non est operę preciũ confutare absurdam & lectionẽ & observationẽ; ipsa se prodit satis. *Secta* sunt quęcunq; *τομαὶ, τρώσεις, διακοπαὶ* sectiones, vulnera, seu incisiones quib. continuum solvitur. Ita *Plinius major* l. 31. c. 11: de spongiarum medicinis: *Ex aqua verò cælesti imposita secta recentia non patiuntur intumescere*; quæ minor exscripsit. Eandem vim carni vitulinæ impositæ tribuit, l. 28. c. 18. quod repetit *noster* l. 3. c. 20: *Caro vitulina arcet tumorem.* Etiam *Celsus* l. 5. *sectum* pro vulnerato dixit: *Ubi aliquis sectus est, qui servari potest.* Eadem infelicitate *spatenulam*, quam instrumentum esse, qua medicamenta ad

ignem miscentur, c. 17. tradit, ex hisce Plini c. 21: *Fimus equinus cum ovorum putaminibus crematur, itaq; cinis admixto melle spatenulæ plagæ impositus mirè sanguinem sistit*, exsculpit: & in hisce ejusdem c. 22. *Farina ervi serpere ulcera non patitur spato melle imposita*, de Spano melle suspicatur. Dî boni, lævam Criticam! Non quæremus per ambages: obvium enim est *spathomele*, vox utroque loco necessaria. *Σπαθομήλη Galeno in glossis, μήλη πλατεῖα*, specillum quod sive alterum caput sive utrumq; latum habet, cui aliquid imponi & vulneribus adplicari immitti, infundi, inspergi possit. Spatha quæ & tudicula, rudicula, *τορύνη, ἐόργα*, seu *ἰυέργη* instrumentū est quo agitantur in vasis quęcunq; misceri volumus. *Μήλη ἀπὸ μήλου* à pomo dicta, quod globoso capitello instar pomuli præfixa sit; *ἀμφισμήλη* utrinq; capitatum specillum, ad sinus vulnerum ulcerumque explorandos: ap. *Galen. c. 6: de admin. anatom.* & *Fallop. tr.* de ulceribus c. 4. Ib. cap. 22. *Item fistulas ulcerum lenticula cocta rumpit, & collectiones sudat, eademq; ad suppurantiam cum polentâ decocta imponitur. Barthius* legit *esudat*. i. e. paulatim extillare facit. At τὸ *sudare* verbum cum quarto casu actionem im̄anentem designat; hic autē sermo de transeunte; *lenticula esudat collectiones* barbara planè locutio est. Legimus *sedat*, è *Plin. l. 22. c. ult.* ubi de faba: *Collectiones omnes imposita sedat*. Collectiones sūt *συστροφαὶ*, tumores quivis; maximè verò calidi, *φλεγμοναὶ* Græcis, h. e. inflammationes: sic l. 27. c. 8. de cratæogono: *ea podagras collectionesq; omnes leniunt*: l. 28. c. 7. de lacte muliebri: *mammarum collectionibus cum ture prodest*: l. 22. c. 25. de lente palustri; *refrigeratoriæ naturæ; propter quod collectionibus illinitur*, (*Dioscor.* l. 4. c. 88. *Φλεγμοναῖς*) *& maximè podagris & per se & cum polenta*. Neque extillare faciet collectum humorem lenticula cum refrigeret; repellit enim magis calidum, tenue, acre quod adfluxit, non evocat; & hac ratione *sedare tumores* repulsa humoris parte è membro rectè dicitur. Ejusmodi è doctrina de facultatibus simplicium medicamentorum & alimentorum fusè adstrui poterant; sed non scribimus nunc commentarios medicos pro tironibus, verùm ad audaciam novæ Latinitatis doctorum reprimendam indices Grammaticos. Eodem libro caput XVII. *Plinio Valer.* etiam datum est; sed qui hoc beneficio non evadat nitidior: sunt enim pleraque, quæ ab interprete nostro in eum conferuntur, intempestiva, eòque ingrata &, nulli rei. *Gharidas vivas in oleo necare & ex*

hoc

hoc ungere jubet *Plinius* vomicas exteriores: *liberare. Quæ sint charidæ nunc non sunt, nec inquiram*, ait *Barthius*. Itáne verò lectores à scriptore *quem illustrandum in manus sumsisse, neq; omissurum ad finem eum depectere* pollicetur c. 5. dimittit, ut quod quærendo inveniri fortasse posset, inquirere saltim nolit: atqui fides promissi, cujus intererat, repræsentari postulabat, ne quid ejus culpa nescirent lectores. *Charidæ*, χαρίδες, inter μαλακόστρακα è cancrorum gammarorumque genere, squillæ sunt à locustario genere diversæ quòd careant forcipe: *Hesych.* καρίδας vocat τὰς μικρὰς ἐγχλώρους, τὰς δ' ἐρυθρὰς καμμάρους; *Epicharmus* κουρίδας Φοινικίας, à colore. Hoc quod nunc succurrit fuit; ῥῆσις *Plini* plenior ad excogitandum aptius manuducet. *Manna thuris ros est qui in thuris frutice reperitur*: Hoc verò tirunculi & lixæ seplasiarum exibilabunt, qui sciunt micas ex attritu & concussu turis elisas, seu pulvisculum parietibus vasorum quibus tus servatur adhærentem, *mannam* vocari: *Galeno 4. de comp med. s. l.* τὸ ὑπόστεγμα τοῦ ἀποτιθεμένου κατὰ τὰ μεγάλα φορτία λιβάνου. Extat hac significatione apud *Hipp. l. de morb. mul. & 2. epid. s. 2: Dioscor. l. 1. c. 91. Plin. l. 12. c. 14. l. 29. c. 6. Vetus Juven. schol. ad Sat. 9:* Tus minutum mannam vocant. In istis l. 2. c. 49: *Urticæ autem radix trita & imposita filicem extrahit*; & mox, *filicem radice itidem arundinem extrahere*, τὸ filicem putat esse corruptum; legitque *fissilem*, i. e. *arundinem ubi ea diffissa est*. Posterius è *Plinio majore* l. 24. c. 11. desumtum est: *Harundinis radix contrita & imposita filicis stirpem corpore extrahit; item harundinem filicis radix*; & incorruptus igitur h. l. *minor*. Antipathia arundinis & filicis è *Dioscor. l. 4. c. 196.* & *Plin. l. 15. c. 6.* nota est, qua alteram tollit altera, si juxtà seratur, neque renascitur si exaretur altera vomeri imposita: filix etiam, si secetur harundine. Prius è c. 14. l. 22. ubi sic: *Iidem tradiderunt urticæ radice addito sale infixa corpori extrahi*, quod minor ad solam filicem restringit, fortasse errore, quod ab arundine filicem attrahi è profundo sciret; nisi hominis Germani barbarismus hic est, qui cum sagittam ex arundine Latinè exprimere non posset, suæ linguæ vocabulum Pfeil Latinô *filicem* significari putavit, & hac ignorantia hoc pro illo usurpavit Extrahi *infixa corpori* i. e σκόλοπας καὶ ἀκίδας *Diosc. l. 1. c. 111.* de harundine, καταπλασθεῖσαν ποιεῖν πρὸς τὰς ἀποκαλάμους πληγὰς, l. 4. c. 168. de filice prodit. Ib. c. 50: *Cinis capitis canini abjicit pavorem aquæ aut caput canis devoratū*, e didi-

ce.

re. *Barth. l. devotatũ: devotabant n. talia ut transiret in ea morbus*, inquit. Viva animalia ita superstitiosè adhibuisse ut morbũ transplantarent veteres magos potiùs quàm medicos scimus: caput caninum ergò non erat huic rei. Vera scriptura est, *devoratum*. Ita enim *Plinius alter* l. 29 c. 5: *In canũ rabidi morsu tuetur à pavore aquæ*, in nostro igitur leg. *abigit, capitis canini cinis illitus vulneri*, & mox: *& in potione proficit. Quidam ob id edendum dederunt*: quod de capite canino intelligi debere è *Juniore* discimus, & veteris lectionis, quæ *bibendum* præfert in *Majore*, falsitatem. *Salvari, est medicamentis curari* inquit *Barthius*. Probat è *Plin.* l. d. cap. eodem: *Salvantur etiam à quibusdam canes qui rabiosi fuerunt, ut in remedium carnes eorum edantur.* Putidum & puerile semper judicavi, quod tamen viri graves nonnunquam peccarunt, vocabulis quæ necessitas reperit, analogia suppeditavit, usus emollivit & confirmavit, de Latinitate movere controversiam & de syllabis interdum instar Lapitharum digladiari ad calumnias usque; Multas voces *Latina lingua ante non habebat, sed habere poterat, sicut potuit, quando voluit, August.* l. 13. de *Trinit.* c. 10 quæ Tullianæ non erant; videnda in hanc rem tironibus *Commentationum Academ. Maximil. Sandæi X.* qui de vocula Σωτῆρος, quam *Cicero 2. in Verrem act. 2. Latino uno verbo exprimi non posse* scribit, reddita τῷ *Salvatoris* eruditè congessit multa, negotio nostro adcommoda. Nova est & nemini antiquo Latino scriptori usurpata significatio verbi *salvari* quam *Barthius* h. l. docet; unde quia τῷ σώζεσθαι, quo *Hippocrates*, aliique utuntur familiariter cum liberatum à præsenti periculo ægrum & sanitatem restitutam significare volunt, respondet & adæquata est vox *servari* & causæ non sunt cur novam adfectemus suppetentibus antiquis & significantibus satis, malimus nova ista *non satis Latina*, judicio *Rob. Stephani in Diction.* carere. Exemplum verò, quo observationem suam stabilit, planè alienũ est, quia depravata lectione fallit. Dispuncto autem isto *salvantur* surrogandum est *saliuntur*. Sic enim *Plinius major* l. 29. c. 5: *Saliuntur & carnes eorum, qui rabidi fuerunt, ad eadem remedia* hydrophobiæ *in cibo dandæ*; quæ noster in animo habuit potiùs quàm ut curari canes rabientes & curatorum carnes dari edendas admorsis senserit. Providêre veteres ne canes rabiosi fierent usu lactis mulieris quæ marem peperit, *Plin. l. 28. c. 7*: exempto infantibus catulis vermiculo sub lingua, l. 29. c. 5: castrata cauda morsu & educto abruptoque ner-

vol. 8.

vol.8.c.41. è *Colum.l.7 c.12:* rabiosos autem curasse non est in exemplis; quin habuere pro morbo *lethifero huic generi*, ideòq; immedicabili, *Colū. l. d. Salvare* verbum in significatione curandi apud solos semipriscos & sequaces horum Latino-Barbaros extat. Simili menda in eodem vocabulo *Apicius* l. 10. c.1. fœdatus fuerat; *Piscem quemlibet curas, salvas, friges;* sed quam *G. Humelbergius* rectè abolevit, substituto *salias*. Cap. 58. *Ad morsum aspidis morsum unum refugium habebant priores, ut percussus urinam suam biberet.* Placet *Cl. Barthio* legere, *ad mortem ex aspidis morsū.* Non reor adeò stolidos fuisse ut contrà mortem medicaminibus agi & profici arbitrarentur. Res erit planissimè liquida si legamus, *adversum* vel *adversus* aspidis morsum. *Plin. l. 28. c. 6.* obscuriùs illa: *Sua cuiq; urina maxime prodest contrà serpentium ictus*, ubi non intelligas sumtamne an instillatam velit.

Lib. VI. Advers. c.17. *Barthius* ita definit: *Rusticon Græco-Latinum parabilem confectionem & pro agrestibus aut pauperibus sonat* apud Plin. Valer. In re levi grave erratum. Si à rusticis dici existimet, Latinum planè erit; at nec Latinum nec Græco Latinum est; sed merè Græcum. Ῥωστικὸν, ἀπὸ τοῦ ῥώννυσθαι, ῥώσω, i.e. *roborans, confortans*; non rusticorum tantùm, sed quorumvis aliorum viribus instaurandis paratum. *Diosc. l. 5. c. 11.* vinum natura austerum ὀρεκτικὸν, θερμαντικὸν, ὑπνοποιὸν, ῥωστικὸν adpellat. *Cyma est colis*, inquit *Barthius. Plin l. 2. c. 8. Cymas de sambuco elixabis.* In plantis καυλὸς colis est quod suprà terram simpliciter extat & adsurgit; aliàs *thyrsus*: in arbore κορμὸς & στέλεχος, i.e. caudex dicitur. Nulli igitur in sambuco coles. Cyma κῦμα, per crasin, quasi κύημα, i. e. primum cujusque herbæ germen dixêre Græci ac Latini; *Columella l. 10: Frigoribus caules ac veri cymata mittit;* hi verò etiam mutatô genere ac declinatione *cymam*. Idem l. 11. c. 3: *Brassica sæpiùs sarrita & stercorata meliùs convalescit, plenioriṡq; incrementi & coliculum facit & cymam.* Aliud ergò cyma à cole. *Cymæ de sambuco*, summitates & tenera cacumina sambuci sunt, quas *turiones* adpellant & *asparagos*; Græci ἄκρα, ἀκρέα, ἀκρέδρυα in arboribus; caules in ea nulli cum folia pediculis suis è lignosis ejus ramis pendeant; Illas etiam κόμην vocant: κόμη ἀψινθίου Theophr. l 3. de causs. plant. c. 8. Latini *comam* cum selecta tenerrima folia, quæ supremitates & apices plantarum constituunt, significare volunt. *Isid. Orig: l. 17. c. 6. Cimas vocatas dicunt*

quasi comas. Columella verò verba quibus colem & cymā idem in planta esse probare nititur contrarium suadent: *Curandum est ut hæc utraq; napi & rapa, antequam caulem aut cymam faciant, dum sunt tenera, componantur*; i. e. condiri debent, dum adhuc tenera sunt, antequam vel in caulem adsurgant, vel foliascant. Disjunctiva enim oratio est seu potiùs alternativa, quæ duo vocabula de re una sumere non permittit. Ib. *Succiccare, siquidem mendo non inquinatum est, succò siccare sonat*, inquit *Barthius*. Nihili verbum hoc est & prava scriptura in *Plinio*. Ejus ῥῆσις ista: *Cyminum Syriacum bonum in aceto succiccabis & teres in mortario*. Si in aceto infunditur, vel saltim aceto humectatur cyminum, quomodo *succo suo siccari* dicetur? ita succum potiùs adipiscetur. Præterea locutio παρέλκουσα *succo siccare*; cum nihil exiccem9, nisi cui succum ademtum epotumve cupimus. Aliud igitur *Plinius* jubet, aliud interpres hic ejus; hunc simpliciter seponimus quia sibi contradicit; illum emendamus ut sibi consonet, legimusque *succidabis*, i. e. humectabis adfusô aceti liquore. *Succidare* bonæ notæ verbū à nomine *succidus*, quod est succulentus, succiplenus: cui simile *udus, uvidus, umidus, humidus, humectus*. Sic à *limpidus, limpidare*; à *madidus madidare*, à *sordidus sordidare*. Notat autem adfusionem humoris talem, quà res penitus permadescit. *Columella* verbum *insuccandi* hoc sensu frequens est; l. 9. c. 13: *uvas passas austero vino insuccatas* ægris apum examinibus dare jubet: l. 7. c. 5 *fracta pecudum crura involuta lanis oleo atq; vino insuccatis sanari* scribit. *Plin*. l. 29. c. 2. *succidarum lanarum* meminit pluribus medicinasque ex iis tradit; item *Q. Serenus* c. 34. 41. qui & c. 57. *succosæ lanæ cinerem* ambustis locis adhibet: *Diosc*. l. 2. c. 82. nominat ἔρια οἰσυπηρά. Οἴσυπος, οἰσύπη, οἰσυπὶς, *æsypus*, lanarum pinguitudo & sordes, quas sub alis, feminibus, & in collo è sudore pecudum fieri laudatiores putant. Vocabulô ὄισπη specialiùs *Hipp*. utitur: *Gal. in gl*. Ὄισπη αἰγὸς, ὁ περὶ ταῖς θριξὶ τοῦ αἰγὸς ἐγγινόμενος ἐν τῇ ἕδρᾳ ῥύπος, καὶ μάλιστα ταῖς κατὰ τὴν ἕδραν συνιστάμενος ῥύπος: *Q. Serenus* c. 52:

glomeramina quæ gerit intus
clausa aries inter geminæ coxendicis umbras

diluere jubet & propinare somno inducendo. Ea sunt villis feminum parte domestica & sede adhærentes spurcities. Hispanicum idiotismum in hisce *Plinî*, quando *apsinthium viride seu siccum coquere in aqua usq; ad me-*

medietatem jubet & dare cata mané agnoſcit *Cl. Barthius, quod cada Hiſpanis ſingulum notet, ut cada mané ſit ſingulis matutinis.* Nos ipſiſſimum Germanismum ibi latere adfirmamus, ſi deſcriptori primo, quem è Germanis fuiſſe probabimus in ſequentibus, ſuum reſtituatur ἰδιοχάφημα. Scripſerat is *contrà mané*, i.e. manè propediem futuro; noſtro idiomate, gegen Morgen; præpoſitione *contrà* ad vicinitatem, & temporis circumſtantiam denotandam adhibita. Sic enim *idem iſte* l. 2. c. 30: *ſi ceſſaverit dolor, intermittendum eſt; ſi manſerit, contrà noctem injicitur.* Latinior aliquis *circà noctem dixiſſet.* Ex eodem Germaniſmo interpretari debemus etiam hæc; quæ è l. 2. c. 17. adfert l. 6. c. 19: *Cervinos pulmones cum ſuis gurgulionibus virgulis extendes in fumo donec areſcant.* Pulmones cum ſuis gurgulionibus, i.e. pulmones cum canna ſua, arteria trachea & bronchiis, quę ſunt ejus diviſurę, parenchyma pulmonum perrepentes, die Lunge mit jhrer Gurgel; Hoc autem voluiſſe noſtrum è *plinio majore* docere poſſum, qui l. 28. c. 12: tuſſim levat *pulmo cervinus*, inquit, *cum gula ſua areſactus in fumo, dein tuſus ex melle quotidiano ecligmate.* Deluſum ſe ergò à cive ſuo Germano nunc ſentiat *Cl. Barthius* & malè perſuaſum ut voculam maternæ linguæ ſed Latini ſchematis *gurguliones* è Romana dę fibris ćurculiones vermiculos inimicos frumento referentibus, quæ tamen in pulmonibus nullæ (integri enim jubentur adſumi & areſieri.) exponeret. Γαργαρεὼν, gargar, à ſono quem iſta particula in faucibus edimus, fictum, ſolô in homine ultimo palato inter tonſillas dependentis carunculæ vocabulum eſt: id Latinis ingratum caninæ literæ occurſum emollituris, fortè etiam ad *gulam* ſeu *jugulum* cui imminet reſpicientibus. *gurgulio; Perſius Sat.* 4. ad mentulam tentigine ſurrectam per metaphoram tranſtulit; alii adpellarunt *uvam & columellam* ut Græci σαφυλὴν, *Galen. 6. de compoſ. med, ſ. loca* c. 3: κίονα, *Aret. l.* 1. c. 8. κιονίδα, *Aetius.* Cum verò eum in cervo non liceat quærere, ineſt enim ſoli homini, neq; de eo cum cervinis pulmonibus fumo areſaciendo intelligendus erit noſter: ſed *gurguliones* h.l. erunt id quod è lingua populari dixi,

ſilveſtre licet videatur acutis

auribus & noſtro tantùm memorabile pago. *Plinius major* l. d. *gulam* nominat, ſed impropriè: hæc enim ipſi l. 11. c. 37. *fiſtula eſt qua cibus atq; potus devoratur, tendens ad ſtomachum;* βρόγχος verò,

 λά-

λάρυγξ & guttur, arteria quæ ad pulmonem ac cor pertinet, pro spiritu & voce, tendens ad ventrem. Alius quidam ab illo, qui *gurguliones*, eod. c. *pressorium* nobis dedit; *intus ac foris citonia (vulgarunt citoma) purgabis ac confringes in pila, ac pilo ligneo post triduum tundes diligenter & exprimes in pressorio.* Est enim paulò meliùs Latinum; *Colum. l. 12. c. 18. vasa pressoria:* & c. 50. *oleum primæ pressuræ, secundæ, tertiæ* adpellat: frequentissimè verò *prelum:* apud Amm. Marc. l. 28. *pressoria* ad conciliandum vestibus nitorem adhibita. *Vivaria* quid sit non usitatũ, & inquirendum esse arbitratur *Barthius.* Ipsa ῥῆσις *Plini* omissa curiosa inquisitione ostenderit ferinam, è vivario carnem significari: *Jecinori*, inquit, *prodest in cibo vivaria porcelli modo assata* (ita enim l. pro *massata*) *stomachoq; medetur.* Ista l. 2. c. 17: *Si habet pullum viscellatum, edat: sin vero, buccillas anethatas cum sale oleo porro & apio coctas,* & correctionis & declarationis egent. Pullus juscellatus, huic generi descriptorum in *viscellatum* conversis primæ syllabæ elementis mutatus, est è jusculo coctus seu elixus. *Pisces viscellati: carnes vervecinæ viscellatæ: lactuca in viscello cocta: gallinæ domesticæ cum viscello,* quas alibi nominat *noster,* intelliguntur cum brodio appositæ, non siccæ vel assæ. *Buccillæ* quas cum pullo componit *Plinius* avcillæ sunt ὑποκοριστικῶς, h. e. aviculæ. Avcellæ in porcello farsili ap. *Apic. l. 8. c. 7. Avca, πηλωὸν: Glossæ. Avcella, ὀρτυγόμητρα; Isid.* Est & *ocha, avcha, avca,* ex articulo & voce Græca ὁ χὴν coalitis anser; quod nomen Italia & Gallia retinet; legiturque hac significatione in *antiq. Fuld. l. 2. Traditionum, edit. à J. Pistorio. oves XL. aveæ XVIII. Pulvilli (leg. Pulli Indi) II. Capones II.* nisi de gallinis capere velis: nam sic utitur *Apul. 9. Milesf. Anethatas avcillas* nominat, pro quibus elixis jura anethi semine condiebant, ut docuit *Apicius l. 6.* Aliàs *anetæ* huic nostro sunt quæ Græcis νῆτται, & νῆσσαι, flexione primâ, alii *anates* efferunt tertia; & causam mutandi in *anaticulas* l. 5. Adv. c. 3. non habuisse *Cl. Barthius:* In *Apicio* autem l. d. c. 9 *pullum anetarum* alteri edito *pullum anethatum* substituendum esse propter ea quæ sequuntur, videtur. In descriptione *confectionis ad epar* quam è *l. 2. Plin. c. 17.* dat, tot ferè mendæ sunt quot simplicium vocabula; partim cum *Plinio* ipso nata, partim ab interprete addita. Ea verò talis est: *Rec. succi costi unciam unam: amomi 1. folii 1. stellas apsinthii paucas, stercoris hœdi lactentis pilulas XLII. Inunges omnia veteri Sabano recalefacto. Succi c.)* Cum costus sive radix, sive

sive cortex quem modo cinnamomi in cannas convolutum adferunt, sola Indiæ proveniat, & inter optimi notas sit esse πυκνὸν, ξηρὸν, ἀσηδόνιστον, non est ut succo ejus medicos usos fuisse existimemus. Scribimus igitur *Syriaci*; sic enim nominat *Diosc. l. 1. c. 15.* tertium ejus genus; non autem à natalibus locis, sed ab institoribus, qui Syri, Arabesve Syriacum Arabicumve denominari tradit *Garz. ab Ortal. 1. hist. arom. c 35.* diligenter an apud Arabas & Syros ullus nasceretur è Persis, Arabibus & Turcis percontatus. *Stellas apsinthii paucas.*) *Stellas* adpellat cacumina & umbellas apsinthii, quas alii *comam*, & *corymbos* vocant; i. e. globosa capitella, quæ flores continent; quibus decussatim, in quatuor foliola seu angulos, se aperientibus inter stellarum emicant. Simile quid in euphrasiæ albis, in agrimoniæ aureis, in anagallidis cæruleis & puniceis floribus adparet. Non igitur sollicitanda fuit vulgata lectio; & quòd supponitur à *Barthio stillas* nec apsinthio, nec medicamento cui hoc expetitur convenit. *Stercoris hædi lactentis pilulas XLII.*) Caprilli generis excrementum peculiari nomine adpellant Græci σπυράδας, σπυράθους, & σπυραθίας, à forma globosa; Latini pariter sed metaphoricè *pilulas*. *Pallad. l. 2. c. 14. caprini stercoris baccam*, quæ sicca rotunda & separatim singula excernitur, ut interpretatur *Galen. comm. 2. in Prorrh.* In hominibus etiam si ob moram & caliditatem exiccentur σκύβαλα & instar nucleorum secedant, σπυραθώδεα vocantur. Singulare est quod *Hipp. l. 2. de morb. mul.* σπυράδας de granis seu globulis selectis myrrhæ usurpat, & *veteris sevi suilli pilam* de minuta ejus portiunculâ *Q. Serenus* c. 19. *Iunges.*) l. *Junges*: ista scil. omnia, adfuso vino Sabino vetere recalefacto, quantum ejus sufficere videbitur tuticulabis, i. e. in massam pinsendo tundendóve compones.

Lib. VI. Adv. c. 19: *Strusum tortionem ventris exponit Plinius.* Εὖγε καὶ δεξιῶς: Græcum enim est στρόφος, i. e. tormina, cruciatus & dolores intestinorum. *Hipp. l. de rat. vict. in ac.* στρόφος κοιλίης: & *aph. 11. l. 4.* οἱ περὶ τὸν ὀμφαλὸν στρόφοι. *Cels. l. 2. c. 7: Ubi circà umbilicum intestina torquentur* (*στρόφον Græci nominant.*) *Diosc. l. 1. c. 1.* de iridis generibus, στρόφους ἰᾶται: c 3. de meo: στομάχου ἐμπνευματώσεσι καὶ στρόφοις βοηθεῖ: & l. 3 c. 24. de eryngio, στρόφους τε καὶ ἐμπνευματώσεις λύει. Nihil igitur tenebrarum ultrà in *struso*, nisi quas *Cl. Barthius* infert, dum eò

facere putat quod in *gl. Isid. scrutulus ventriculus fartus* exponitur; quem nihilo huc pertinere certum est. Und de *strufo* malè judicasse censeri potest. Ib. *Emina species quædam compositionis medicinalis est; Emina ad dolorem coli: hemina ad colum: de quo corrigendo viderint alii.* Per hyperthesin à descriptore pro seculi consuetudine commissam *emina* facta est quæ erat *enima.* Ἔνεμα, ἔνειμα, i. e. κλύσμα, ἔγκλυσμα, infusum, quo venter seu intestina subluuntur; alio nomine *injectio*; qualis etiam aliis partibus oculis, auribus, naribus, utero, vesicæ parari solet, & κλυστῆρι, σύριγγι, siphone, cathetere immitti. Ἐυεπίφορον est hoc genus scriptorum in hoc, nomina verbalia, quæ Græci neutrô genere, efferre fœminino, primâ flexione Latinorum. Ita *Theodorus diætâ c. 15.* de medullæ facultatibus: *Facit ad duritiam & sciromas* (ita enim legi oportet pro eo quod edidere *sciromias*) *in corpore consistentes.* Σκίῤῥωμα, sciroma, æ; σκλήρωμα, scleroma, æ: σκληρία, scleria, Schlier.

Ad lib. VII. Adv. c. 8. nōtamus *tolles* dici, duas utrinque in faucium isthmo ad linguæ radicem sitas glandulas, ἑκατέρωθεν ἀντικειμένους ἀλλήλοις ἀδένας, *Galen. 6. de sympt. caus.* Celsus l. 1. c. 6. & l. 6, c. 10. & *Plinius tonsillas* adpellarunt; inde per crasin *tolles Q. Serenus Sammon.* c. 16;

> *Quos autem vocitant tolles, attingere dextra*
> *debebis, qua gryllus erit pressante peremptus:*

quod præceptum hausit è *Plinio majore* l. 30. c. 4: *Lenit, si quis manibus, quibus gryllum contrivit, tonsillas attingat.* Græci ἀντιάδας, & παρίσθμια: Latino-Barbari *amygdalas* vocant. Ibid. *Chamitria* est *chamædrys*; quam *Plin. l. 24. c. 15: Diosc. l. 3. c. 96.* describunt.

De medicis, quos laudari à *Plinio Valer.* observavit Cl. *Barthius* l. 10, c. 25. sciendum ex universo illorum grege tres tantum esse, *Valerium Paulinum*, *Claudianum*, si is medicus est; & *Fabium Clementem*, obscuros extrà hanc memoriam, quos peculiariter citet; reliquos omnes à majore accepisse: *Hieracem*, è *Celso* l. 6. c. 6. *Damonem*, nisi sit cognominis alius, videre præsentem non potuit; antecessit enim hic Majorem, ut patet è c. 19. l. 24. *Segares* in scriptorum censum referri non debuit; fuit enim tantùm pancratiastes, neque *Athanasius*; fuêre enim antidoti cognomine *Athanasiarum* plures; Athanasia hepaticum apud *Alex. Trall.* l. 8. c. 2: *Athanasia Mithridatis* ap. *Galen. l. 2. de antid. 47. Atha-*

nasia anodyna pleuritica Oribasii apud *Ægin. l. 7. Athanasia magna Mesue & Nicolai Præp. Alex. Athanasia collyrium* ap. *Aet. tetr. 2. s. 3. c. 104.* perinde ut *Ambrosia* Philippi Macedonis una, altera Archibii, ap. *Galen. l. d.* alia Zopyri, Ptolemæo regi præscripta ap. *Celsum l. 5. c. 23.* ceratum *Ambrosia* ap. *Aet. tetr. 3. s. 4 c. 8.* & *ambrosia* ληξιπύρετος apud *Paul. Ægin.* l. 7. c. 10. non ab inventoribus, sed ob virtutes magnificas ita dictæ. *Theodori Xeron* id medicamentum est quod *Xeromyron* aliàs adpellant; diapasma seu pulvis inspersilis è rebus odoratis, calidis, siccisq; capitum fluxione tentatorum proris affricandus, exorbendis cerebri humiditatibus, ei roborando, & laxando densandóve habitui, compositus: describit ejus generis plures *Aet. tetr. 2. s. 2. c. 54. l. 8. Montanus Conf.* 108: 121. 128. 129. & *Gabuc. de podagra.* *Catapotia*, mutato genere & declinatione dicuntur quæ Græcis καταπότια: voce figuram medicamenti, quod non diluitur, sed ita ut est deglutiri oportet, globosam insinuante: *in modum faseoli facta*, i. e. magnitudine faseoli fabæ, lupini, ervi. Hinc fortasse Itali *catapusiam* adpellarant lathyrida itemque chamelæam & thymelæam, cognatas violentiâ in deturbanda alvo herbas, quòd ob summè adurentem facultatem nisi in pastillos, globulos, pilulasve redigantur vel melle excipiantur, sumi nequeant; vel quod grana, piperis vel ervi figura, catapotiis seu pilulis sint similia in lathyride. *Athletæ anteà ficis alebantur, priusquam eos Pythagoras exercitatos ad carnis usum, qui fortior cibus est, transtulisset* verba Plini Valer. è l. 4. c. 46 producit *Cl. Barthius* l. 10. c. 25. & de Pythagora Samio philosopho interpretatur suis hisce: *Oportet hoc ante Philosophiæ studium fecerit Pythagoras; nam notum posteà carnium esum abominatum esse.* Perperàm factum dupliciter, & quòd è Juniore advocat, quæ è majore deberet tanquā à teste capitali, & quod ὁμωνύμους Philosophum & exercitatorem non distinguit. *Plinii majoris* verba sunt c. 7. l. 23. de ficis siccis: *corpus & vires adjuvant; ob id antè athletæ hoc cibo pascebantur: Pythagoras exercitator, primus ad carnes eos transtulit,* è quibus ista alterius emendare & de philosopho Samio tacere oportuit. Exercitator, ὁ Φλιάσιος, σωμασκητὴς, ἀλείπτης ὥς φασί τινες, *Laërtio Pyth.* victum aliū athletis, antiquatis caricis, imperavit. *Favorinus* ἐν τρίτῳ τ̃ ἀπομνημονευμάτων id Samio tribuerat: *Dalechamp. ad h. l. Plin.* planè cæcutiens ad voculam *exercitator*, similiter; *docuisse nim. philosophum carnium esu carnem & habitum cor-*

corporis augeri, quòd alter ille exemplo fecerat & instituto. Constat quidem de Samio, πρῶτον ἐντέχνως πυκτεῦσαι *Eratosthenis* & *Favorini* testimoniis apud *Laërtium*; at hoc non erat σωμασκῆσαι aut ἀσκῆσαι ἀθλητὰς, quod illi faciebant qui ad exercenda corpora & in professione athletices essent magistri aliis. Vidit quoque *Mercurialis* 1. *gymn. c.* 15. *Plinium* à philosopho Samio rem removere; sed quòd Goram sublato caricarum esu carnes primùm Eurymeni Samio discipulo adposuisse ex *Oribasio l.* 1. *collect. c.* 40. quasi à PlinI relatione diversum quid narrat, corrupto codice deceptus facit; *Pythagoram* enim ibi capite minuerunt librarii & *Goram* in omnem exemplarium posteritatem vitio propagarunt. Unum autem singularem hominem fuisse & qui carnes in cibum athletis & qui primo Eurymeni exhibuerit è *Laertio* palàm est.

Hæc sunt, quæ libris X prioribus circà *Plinium Valerianum* prætervidisse *Cl. Barthium* vidimus nunc; supersunt enim ἄλλα πολλὰ, πλέονα Καστίης ψάμμου, sequentibus adnotanda. Eorum verò omnium gratiam & veniam hominem doctissimum facere mihi volo, qui suopte ipsius exemplo in conjecturas calore & confidentia eruditionis festinatas maturaverim castigatiunculas & fortassis veritatem, quæ cupidum sui & sapientem nunquam offendet, indicaverim. *Æquum est ignoscere, quod sine reprehensione veteres factitarunt, si faciant novi.* Delectabitur scio, si ostendero aliquando, Viros æquè magnos, præceptores nostros, simili culpâ innodari; Eadem sanè est, qui Cornelium Celsum, quem Latinum Hippocratem adpellari & esse juxtà sciebant, interpretari profiterentur, eos ad Hippocratem Græcum ne respicere quidem; & Plinium Valerianum seu Minorem obscurum scriptorem, qui alterum Secundum notissimum doctis compilaverat, emendare & declarare pollicentem, id sine Majore hoc, qui in mundo erat, audere; quæ vel cantherii in porta cespitatio est, omen crebriùs in itinere lapsaturi, vel τῆς θήρας ἀφαμάρτημα, non solùm parte qua destinârat non ferientis feram sed toto corpore & captû aberrantis.

CAP. IX.

Plutarchi locus de cerebro palmarum explicatus & illustratus: Interpres de phœnicis; docti alii de phœnicopteri, cerebro exposuère

fuère; ab his propterea dissensum; Cesaglioni, Cesilio, ἐγκέφαλος, ἐγκάριον, quod capite seu suprema parte continetur, cerebrum. ἐγκάρδιον, ἐντεριώνη, medulla & nucleus. Dalechampii quædam dormitatiuncula. Palmæ in Oriente, Ægypto, Syria, Cypro, Creta copiosæ: paucæ in Europa & steriles præter quàm in Sicilia. Plinius emendatus. Κόχληκες, κάχληκες, κοχλάδες, κοχλίδες, cochlices, i. e. scalæ quibus in gyrum sursum pervenitur. Dion. Lebéus Batillius de difficili palmæ adscensû lapsus.

PLutarchus *l. de sanit. tu.* fugiendas esse monet literatis dum cœnant prandentve sophisticas disceptationes, & anxias de rebus obscuris difficilibusq; concertationes ac litigia, ut quæ alimentum distracto per animorum immoderatas contentiones calore corrumpi & caput gravari faciant. Illustrandæ isti rei adhibet à palmarum cibo petitam similitudinem: τὸν μὲν γὰρ, inquiens, ἐγκέφαλον τοῦ Φοίνικος γλυκὺν ὄντα σφόδρα, κεφαλαλγὸν λέγουσιν εἶναι; quod est, *medullam palmæ in cacumine* quam cerebrum vocant, *valdè quidem dulcem esse, sed capitis dolorem inducere ferunt.* Inimicam humano capiti palmarum qualitatem *Xenophon* l. 2. ἀναβάσ. & *Dioscorides* agnovit; itaque l. 1. c. 149: αἱ φοινικοβάλανοι κεφαλαλγεῖς εἰσὶ καὶ πλείονες βρωθεῖσαι μεθύσκουσιν, ait: *palmarum fructus caput dolere faciunt & largius comesi inebriant:* & de vinô palmeô populis in Oriente Parthis, Indis, aliis familiari, l. 5. c. 40: ἐστὶ δὲ ἡδὺς μὲν, κεφαλαλγὴς δέ. Quin & *Galen. l. 2 de alim. fac.* palmas omnes dicit esse concoctu difficiles & capitis dolorem parere: *Diphilo Siphnio* apud *Athen. l. 2.* ἐγκέφαλοι Φοίνικος, alii nim. à fructu seu dactylis, sunt πλήσμιοι καὶ πολύτροφοι, βαρεῖς, δυσοικονόμητοι, διψώδεις καὶ σταλτικοὶ τῆς κοιλίας. De dulci verò medulla in vertice palmarum, quam cerebrum adpellari scribit *Plin. l. 14. c. 4.* consentit *Theophr.* qui *l. 2. hist. plant. c. 8.* τὸ ἄνω palmæ, ἐν ᾧπερ ὁ ἐγκέφαλος & l 6. c. 4: *Galenus* qui l. d κορυφὴν τοῦ Φοίνικος vocat ἐγκέφαλον: item *l. de atten. diæta c. 3: 8. de simpl. med. fac. Philostr. 2. de vita Apoll. Tyan.* regis Indorum Mandri epulas Φοινίκων ἐγκεφάλους καὶ τὸν καρπὸν τῶν Φοινίκων fuisse scribit: & divinus *Scaliger Ex. 159*: juvenculæ palmæ cerebrum edi, quia proceræ ea demum pars teneriuscula est; at pumilarum, quæ in Sicilia plurimùm proveniunt, teste P. A.

Matthiolo comm. ad Diosc. l. 1. c. 69. Plinio l. d. *chamæropes* quæ Græcis χαμαιῤῥιφεῖς, & χαμαίζηλοι, imam medullam, quoniam propior alimento ſucculentior eſt, ſugi adnotat. Siculi adpellant *Ciſiglioni*, Neapolitani *Ceſaglioni. Serapioni* & cæteris Africanis Arabibus *Ceſilio*, Ægyptiis hodièque *cor palma*; utrobique Græco vocabulo maximâ ſui parte in barbaris adpellationibus conſpicuo. Medullam quam è peculiaris ex undequinquaginta palmarum generis, quale & Siciliæ familiare, caudice, quà is radici proximus eſt, eximunt, ἐγκάρδιον τοῦ πρέμνου adpellat *Dioſc.* c. 151. cum medium in quovis ligno tam ſpon_iotius molliusque quàm nervoſius illud oſſeumque, quod & πυρὴν, ſignificet; aliàs ἐντεριώνην; Populare verò illud Italorum è ſummitatibus palmarum exemtile & veſcum tantùm exprimit; ad medullam tamen è trunci globo quodam ſimiliter ἐδώδιμον conſuetudine translatum eſt. & inopia verborum. Hanc cum cerebro palmarum perperàm confundere deprehenditur *Dalechampius*, quòd ἐγκάρδιον ἀπὸ τοῦ καρδὸς, ἔγκαρος ἢ ἐγκάρου derivat, cum tamen id non ἐν καρὶ ἢ καρήνῳ, ſed in ligni ſeu trunci medio, καρδία ἢ μήτρα, reperiatur. Ἐγκάρδιον autem apud *Dioſc.* non extat, ſed ab ipſo confictum eſt. Fortaſſe, ſi ἐγκάρον de iſto priore, quia capite & ſummitate palmæ incluſum geſtatur. dixero, nemo prohibeſſit; eſt enim τὸ ἐν καρὶ. ut ἐγκέφαλος, ὁ ἐν κεφαλῇ μύελος. Caput hoc ſive vertex, è quo diffunduntur rami, cacum palmarum eſt, quæ uno ſingulariô caudice adſurgunt, μονοφυεῖς: quæ in binos trinoſve truncos ſe dividunt, tot etiam cacuminibus cerebrum continent; de πεντεγκεφάλῳ in Lapæa Cretæ *Theophr. l. 2. h. pl. c. 8.* inaudiverat. His de cerebrô palmarum ad hunc modum ſe habentibus & creditis ſemper ob teſtimoniorum gravitatem, tamen interpretem *Plutarchi* is ſtupor invaſit, ut de phœnice ave eum h. l. exponeret. Æquivoco ejuſdem vocis in *comm. 13. Pſalmi XCII.* Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει deceptus *Tertullianus*, de alite Orienti peculiari, de *ſingularitate famoſo de poſteritate monſtruoſo* phœnice verba accepit & vulgi fabulam ſcripturarum autoritate roborari opinatus eſt, carnis noſtræ reſurrectionem, ut credamus corporis ſubſtantiam de ignibus quoque exigi poſſe, naturæ ſingularis flammis abſumtæ, redivivæ è cineribus (hoc enim abit à narrationibus aliis, quæ ex oſſibus & medullis ſuperemortui congeſtis aromatibus naſci ceu vermiculū, inde fieri pullum tradunt)

exem-

exemplo probaturus. Uterque licet falsus, recipi tamen & adprobari meruit; de hujus adseclis alibi; ad illius propugnatores nunc convertimur. Viri docti, quòd phœnicis cerebrum insolentius ferculum esse & ob raritatem ipso phœnice multò incredibilius viderent; linguas etiam & cerebella phœnicopterorum ob saporis præstantiam in patinis Apicî, nepotum omnium altissimi gurgitis, Vitellii & Elagabali fuisse plenisque discis adposita Palatinis è *Plinio* l. 10. c. 48. *Suetonio Vit. c. 13. Lampridio* scirent; proavorum quoque memoriâ Ambrosium N. civem & negotiatorem Romanum Nominalibus filii sui Clem. VII. Pontifici & Cardinalibus regali magnificentia & omnigeno luxu cœnam struxisse, in qua paropsides linguis psittacorum refertæ recordarentur, ἐγκέφαλον τοῦ φοινικοπτέρου in *Plutarcho*, saltem ne avis ab interprete illata abigeretur, substituere voluerunt. Sed rem singularem, à paucis hominibus Romanis luxûs gratia excogitatam à communi per totum Orientem Asiam & Ægyptum victû distinguere debebant. Palmarum proventus cibus & potus Orienti Indiæ, Persidi, Babyloniæ, Arabiæ, Syriæ, Judææ, Ægypto, Thebaidi, Cypro, & Cretæ, quantum è *Theophr. Plinio, & Dioscor.* constat fuit notissimus & familiarissimus; Europæis non item, nisi inde advectis inter bellaria fruerentur. Et de hoc igitur medici præcepta condidêre; de iis quæ portentosa nepotum gula invenerat, & quæ vel semel tantùm visa in culinis ganeisque de cætero exoleverant, non attinebat dicere; neque de tali aliquo externo orbe conquisitarum dapum epulo intelligendus *Plutarchus*. In historia palmarum, quam diligentissimè persequitur *Plinius*, menda etiamnum hæret, quæ intellectum à pulcerrima descriptione & cognitione arcet. De externo arboris habitû inquit: *Reliquæ teretes atque proceræ, densis gradatimque corticum pollicibus, ut orbibus, faciles se ad scandendum Orientis populis præbent.* Cortex arboris scarrosus & velut è squamis compactus est; eæ in orbem totum truncum ambiunt, quibus gradus conscensurorum (attollitur enim Ægyptia palma ad viginti passuum altitudinem) ex intervallo justo figi possint: cui negotio qui aptari possint *pollices?* Res ipsa postulat & edita lectio eò ducit, veterem & veram scripturam fuisse *cochlicibus*. Κόχληκες, κάχλακες, κοχλάδες sunt tortuosi, instar cochlearum turbinati circuli, totum arboris scapum circumflexu more clavicularum ambientes & complexi, quibus sur-

ſum quaſi per ſcalas κοχλίδας ſeu κοχλιοειδεῖς in gyrum adſcendi poſſit; à κόχλῳ, gyro. Fornices in cochlearum formam cameratos & in faſtigium perductos turbinatim etiam κόχλακας inde vocarunt: *Plinius* noſter l. 31. c. 10. *colicas & coblycas*, ubi de nitro in ſpeluncarum molibus deſtillante. Indicis palmis, quas adpellant, qui vidêrunt è modernis, vaſtæ magnitudinis caudices læves ſunt, itemque teretes; unde qui *furam* (ita vocant liquorem vini ſapore & virtute è præciſis ramis extillantem) colligere volunt vel foramina ex intervallo iis incidunt, vel faſciis circumligant aut vincula è ſparto, vel pedibus laqueos aptant, ut commodiùs adſcendere poſſint; *Cluſius not. ad Garz. ab Orta*: & de hoc palmarum genere intelligendus eſt *Phornutus*, qui δυσαναβάτον φυτὸν adpellat ἐν θεωρίᾳ περὶ τῆς τῶν θεῶν φύσεως; iſta verò adminicula in palmis, de quibus ſecundum *Plinium* nos, ſupplent cochlices & circuli iſti turbinatim truncum cingentes. Miramur igitur meritò quis *Dionyſio Lebéo Batillio* autor, ut palmam *cortice cultellato, ideóq; ejus adſcenſum difficilem & periculoſum eſſe* Emblem 43. quo viam virtuti adſignatam primo aditû arduam & confragoſam docere voluit, ſcripſerit;

Adſcenſu teneras pueri ſecat aſpera palmas,
non aliter fructus palma datura ſuos.

Eſt enim hoc præter palmæ naturam, & in nulla hactenus compertum: *folia* ejus *cultrato mucrone* produntur à *Plinio*; quod incircumſpectè tranſtulit ad corticem. Is fortaſſe ſcabritie manus enitentium læſerit; at aſcenſum tamen non fecerit difficilem; vel enim ideò facilè inſcendi audivimus; Indicam ob lævorem, ſine adminiculis ἀκατάληπτον, difficulter. Palmâ in loco δυσπροσπελάστῳ edito & prærupto ex autore Græco *Quintio* virtutis difficilem & non niſi temporis diuturnitate comparabilem, frequentia ſcil. actionum, habitum præfigurari oſtendit *I. Pier. Valer. hieroglyph.* l. 51. c. 3. & *Cl. Min. comm. ad embl. Alc.* 36; ſed id nec à naturâ nec à ſignificatione palmæ abludit.

CAP. X.

Athenæus poſt Dalecham. & Caſaub. emendatus & explicatus. Βρύτεα *quid.* Βρυλλὴ, *rugoſa:* βρυκλὴ, *vorax:* βρηκλαὴ, *tuſſiculoſa:* βρήττειν, *tuſſiendo expuere. Scractia, i. e. ſcreatrix, ſputatrix: ſcreare,* χρέμπτεσθαι. *Bryonia, radix: de eâ Heſychius*

& ce-

& codex mscr. Dioscoridæ emaculatus. Casauboni calor quidam injustus in reprehendendo Etymologo de Dionysio Athenienfi, autore Κλίσιων, & Cl. Vossi in eo corrigendo notatus.

PEntabimus hoc capite post duos maximos viros *Dalechampium* & *Casaubonum* lumen inferre tenebrosis *Antiphanis Comici* verbis quæ apud *Athenæum* l. XI. Δειπνοσοφ. leguntur: *Favete verò linguis & animis.* In *Æsculapio* ejus ista sunt: Τὴν γραῦν τὴν ἀσθενοῦσαν πάνυ πάλαι τὴν βρυλικὴν ῥίζιον τρίψας τι μικρὸν, δελεάσας τε γεννικῇ τὸ μέγεθος κοίλῃ λεπάσῃ, τοῦτ᾽ ἐποίησεν ἐκπιεῖν: de medici dolo bono, qui aniculam ægrotantem, quasi grandem vini lepastam seu scyphum Thericléum, poculum aliquod majus, propinaturus merobibæ, potionem medicatam, ingratiorem, haurire fecerat. Omnia sic satis bellè habent à manû tàm sagacium feliciumque medicorum præterquam τὸ βρυλικὴν, in quo sanando videntur defecisse. *Dalechampius* arbitratus Comicum ad habitū vetulæ exuccæ, pumice aridioris & *quæ pro sanguine pulverem scobemq; haberet in venis*, ut est in epigramm. respexisse, editam lectionem amplectitur & exponit βρυλικὴν *tàm passam rugosam & squalidam quàm sunt* τὰ βρύτια, seu reliquiæ uvarum quas calcaverunt & expresserunt; *brisam* adpellant Latini, Græci ἀποπίεσμα τῶν σταφυλῶν. *Casaubonus* mavult βρυχλικὴν, & interpretatur *voracissimam*, quòd βρύκειν sit vorare avidissimè & cum sono aliquo dentium, *animadv. c. 10.* Neutram harum sententiarum admittit vox πάλαι; laborat etiam utraque difficultatibus aliis satis manifestis. Nobis igitur, quia de ægrotô & de medicamento sermo est, genus morbi expressisse simul *Antiphanem* videtur, legimusque ideò βρηχικὴν: mucidam, tussicam, ferina & diuturna tussi, quæ senibus ferè commoritur, fatigatam enectamque fuisse existimantes. Βρήττειν & βρήσσειν est μετὰ βηχὸς ἀναπτύειν; quod & βήττειν nonnulli efferunt, teste *Galenô in gl. Hipp.* ἡ γραίη βηχικὴ 7. Epid. h. 113: *Scractiam* à spuendo screandoque, quod & *scracere* dicebant ἀπὸ τοῦ χρέμπτεσθαι, adpellarũt Latini Comici, repertam apud Græcos, à quibus & res & verba dramatum mutuati sunt, βρηχικήν. Quod de βρυτονία radicis alicujus nomine in *gl. Hesychii* legisse addit *Casaubonus*, nihil huc facere poterat; Est enim & ibi macula. Βρυωνία, *bryonia* recta adpellatio est radicum vitis albæ & nigræ;

græ; quæ cum in tantam vastitatem crescant ut tibiam humanam crassitie æquare deprehendantur, de ea non explicari posse *ῥίζιον μικρὸν* *Antiphanis* perspicuè palàm est. Obiter de bryonia scriptura Codicis Dioscoridéi, quem à dragomannô seu interprete Sultani Constantinopoli acceperat *A. Busbequius* & utendum *Matthiolo* dederat, venit restituenda. In eô, quod in nullo editorum præterea legitur, *ἡ ῥίζα λευκὴ καὶ παχεῖα, ὡς καὶ κύημα* reperit *Matthiolus* & vertit, *radix candida & crassa, ut & germen.* Obscurum est quid h. l. nominet *κύημα*: baccæ ipsæ non possunt intelligi; hæ enim rubræ & nigræ; nullibi albæ proveniunt; neque his crassities competit. Sphalma, quod sive notariorum manibus sive lectorum oculis imputari debet, deprehendimus & legimus *ὡς κνήμη, ut tibia seu sura*: nam & hoc radici congruit, soletque radices à crassitie suræ seu femoris humani denominare *κνημοπαχεῖς* etiam *Theophrastus*, quem in re plantaria ducem habemus ut vetustissimum ita verissimum & certissimum: *πάμπολυ γὰρ οἱ πάλαι τῶν νῦν εἰς ἀλήθειαν εὐστοχώτεροι.* Injuriam facit *Casaub. l. 10. earundem anim. c. 14.* Etymologo, qui *Dionysium* cujus opus, *κτίσεις πόλεων*, laudatur passim, vocet in *Περκόννησος* *Athenensem*, cum fuerit *Chalcidensis*, falsi hominem propterea accusans. Cum enim Chalcis proxima Atticæ & in Atheniensium ditione potestateque cum Eubœa omni fuerit, optima ratione factum est ut qui Chalcide essent ortundi cum Atticis & Atheniensibus censerentur; hacque ipsa *Tzetzes in Lycophronem* διάλεκτον Ἀττικὴν & Χαλκιδικὴν habet pro eadem. Ineptè autem factum videri non debuit, si unus homo à diversis locis epitheta acciperet. Scimus enim quosdam à tribus denominatos errore nullo; ab uno, in quo nati; ab altero in quo vixerint, docuerint, floruerint; à tertio cui familiæ suæ originem deberent. Ludibrium igitur Adrastejæ debet *Casaubonus* quæ cum in illo, propter quod Etymologum postulavit falsi, falsum esse publicè arguat; Peccavit enim *οὐδὲν ἧττον*. *Cl. Maussacus* autem, qui *not. ad Harpocrat. in* Ἡφαιστία ineptias propterea objicit Etymologo, *Casaubono* necquicquam se defenderit. Remissiùs cum homine agit *Cl. Vossius*, qui *l. 4. de hist. Græc. p. 463.* corruptè eô locô Ἀθηναῖος scriptum esse pro Χαλκιδεὺς putat, erroris potiùs descriptorem quàm autorem insimulans; sed neutrum hic quidem peccasse manifestum fecimus.

CAP.

CAP. XI.

Menandri Comici verba quædam aliter exposita, quàm Cl. Seldeno visum de iis. Sacci injectio & sessio in sterquilinio pœnitentum lugentumve schema. Georgii Logothetæ, ubi de morbo Imp. Adrianopolit. Calo-Johannis & cura circa eum à medicis instituta, versio nova, dissentiens à Theod. Dousa. Ἀμυχαὶ *quid. Incisiones crurum rasorio vel lanceolâ factæ cui fini.* Ταλαιπωρεῖν *quid.* Θεραπεύειν *quid.*

SYros avita quadam religione præterquam columbas etiam pisces habuisse pro sacris, eòque ἀψαύστω ἵνι, & abstinuisse horum esû ob reverentiam Numinis Dercetûs seu Atergatidis luculenter à viris doctis ostensum est. *Cl. Seldenus*, magnum ex Anglia caliginosis antiquitatibus & literis lumen, timuisse Syros ne sibi venter aut aliud quod membrum, si vescerentur istis superstitione vetitis, à vindicta Deæ intumesceret, vel ulceribus insideretur, aut hepar ipsis colliquefieret tabesceretve è *Plutarchi l.* περὶ δεισιδαιμονίας *Synt.* 2. *de DIS Syris c.* 3. & *Menandri* quadam ῥήσει apud *Porphyr.* l. 4. περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων firmissimè præterea adstruxit. *Menandri* notabilis locus iste est;

- - παράδειγμα τοὺς Σύρους λαβέ,
ὅταν φάγωσιν ἰχθὺν ἐκεῖνοι, διά τινα
αὐτῶν ἀκρασίαν, τοὺς πόδας καὶ γαστέρα
οἰδοῦσι. è quo & delictum, ἰχθυοφαγία, & morbi

ab irata Dea immissi species, οἴδημα ποδῶν καὶ γαστέρος satis superque perspicitur; & sunt ea in *edit. Londin.* a. 1617. ita producta. Sed in iterata *edit. Lugdun.* a. 1629. vir eruditissimus etiam sequentia in *Menandro* de morbo ὀχλάτω, supplicio comesorum piscium, tumoribus exponit;

- - εἶτ' ἔλαβον σακκίον, εἶτ' εἰς τὴν ὁδὸν
ἐκάθισαν αὐτοὶ ἐπὶ κόπρου, καὶ τὴν θεὸν
ἐξιλάσαντο τῷ ταπεινῶσαι σφόδρα: *dein sacco induti & in viâ cœnô volutantes Deæ supplicabant ut tumores dimitteret:* verbum ταπεινῶσαι de medela & tumorum sublatione intelligens. Ut nos, qui venerabundi exquisitissimam Viri doctrinā admiramur, taceamus, res

ipsa

ipsa loquitur, non eam fuisse *Menandro* mentem. Τὸ ταπεινῶσαι nunquam fuit inter τὰ ἰητρικῶς λεγόμενα; & quò referemus τὸ σφόδρα? Sensus simplicissimus est; Syros humiliatione illa sua, quod sacco induti in cœno volutarent, & abjecto isto schemate pœnitentiam facti testarentur, Deam placasse. Ita enim constituenda verba Comici;

\- - - καὶ τὴν Θεὸν
ἐξιλάσαντο τῷ ταπεινῶσαι σφόδρα: & subjectum accusandi casû ἑαυτοὺς subintelligendum est; vel si hoc nolis legendum, τῷ ταπεινοῦσθαι σφόδρα, *dum valdè humiliarentur*, dum valdè humiles abjectos & supplices se gererent, humilitate sua magna, Infinitivo Verbi æquipollente Nomini, *Deam propitiaverunt.* Sacci, ἐσθῆτος πενθικῆς, colore atri, ut colligitur ex *Apocal.* 6,12. injectio graviter lugentium pœnitentiumque habitus fuit quando pœnam vel deprecarentur, vel illatam mitigari tollive peterent, etiam Ebræorum consuetudine, Jon. 3,9: itemque χαμαιπετία seu humi sessio eaq; ἐν σποδῷ, in cinere, pulvere, sterquilinio, Luc. 10,13: Matth. 11, 21. quam gentiles πήλωσιν, καταβορβόρωσιν, γυμνῶν ἐν πηλῷ καλίνδησιν vocarunt. Idem sensisse jam-olim *P. Victoriũ* de Menandrinis istis, ex hisce ejus *l. 12. Var. c. 15.* liquet: *Versibus* Menandri *exponitur, quò humilitatis descendant Syri, ut Deam placent, si quando incontinentia ducti piscem comederint*; etsi κατὰ λέξιν ea non sit interpretatus; id si è *Johannis Bern. Fæliciani* versione, ut videtur, (ad manus enim ea non est) deprompsit, non debuit hunc quod *quid* τὸ ταπεινῶσαι, *hic significaret non intellexerit* traducere *Cl. Seldenus.*

Georgi Logothetæ Acropolitæ Chronicon historiam annorum LVIII. ab eo tempore, quo Latini, auspiciis Balduini Flandri, pulso Lascari, Constantinopolin occupavêre continens, desinens in annum 1260. beneficio Dousarum FFRR. debemus. In eo extrema Johannis Ducæ, quem Calo-Johannem adpellant, cognomento Batatzæ, & quem *Frid. II. Imper. l. 3. Ep. 29.* à *P. de Vineis* edit. vocat generum suum, ita describuntur: Ἔνθα (Nicææ) περὶ τὸν Φεβρουάριον ἐπὶ κλίνης τὸ πλέον ἦν τῆς νυκτὸς καθήμενος. Πρηνὴς δὲ ἐπὶ κλίνης πεσὼν ἄναυδος ἔμεινε. Οἱ δὲ ἰατροὶ ἀμυχὰς τοῖς ποσὶν ἐποίουν καὶ ἐφόλβιον ταῖς ἀμυχαῖς ἐπέβαλον. Ἀλλὰ ταύτην τὴν νύκτα καὶ τὸ ἐπιὸν ἡμερονύκτιον ἀκίνητος ἔμεινε. Ἀποπληξία γὰρ ἦν ἡ νόσος. Μόλις οὖν ἀνέπνευσεν ἠλλοιωμένος τὸ χρῶμα;

cum

h. e. cum maximam partem noctu sedere cogeretur, pronus è sella (*Int. Dousa*, lecto, quod non admittit vox καθήμενος) cecidit amissa loquela. *Medici autem*, ut interpretatur iste, *cucurbitulas pedibus imponebant, & ephelbum cucurbitulis inserebant. Eam noctem & sequentem immobilis jacuit, nam apoplexia correptus erat: post acrem demum corporis unctionem paululùm respiravit.* Nihil ferè sani in hac versione; dabo igitur meam quæ fortasse dicet quid velit Græculus; *Medici incisuras*, (lacerationes) *faciebant in pedibus, & euphorbium vulneribus inspergebant. Is verò per noctem & sequentis diei ac noctis intervallum mansit immobilis; apoplexia n. morbus ejus erat; Ægrè igitur revixit aliquantum mutato colore*, scil. livido seu plumbeo, quo solent esse carnes sideratorum, in vividum vegetumve converso. Inde quod interpres de *acri unctione* habet, aliter legisse h. l. nim. ἠλειμμένος ἐν χρῷ adparet. Ἀμυχὰς ἐποίουν ἐν ποσὶν, *incisiones seu plagas novacula vel acuto gladiolo cruribus infligebant*; eaque scarificatio olim veteribus teste *Orib. l. 7. collect. c. 18. 19. & 20.* Ægyptiis hodièque usitata est, cujus administrandæ in suris modum describit αὐτόπτης *Prosper Alpinus l. 3. de medic. Ægypt.* fitque κατ' συρμὸν partem vulnerando cultello, sine cucurbitulis, plagis modò profundis modò superficiariis, sicque sanguinem eliciendo: de cujus usû *Amatus Lusit. Cent. 1. Curat. 18: 2. Cur. 58: Claudinus l. de ingr. ad infirmos* s. 1. c. 16: *Sennertus noster Instit.* l. 5. P. 1. s. 2. c. 7. & P. 2. s. 1. c. 16. Optimè verò excogitarunt medici in apoplectico è plethora sanguinea vel etiam pituitæ cōgestione restituendo crura seu tibiarum carnosas partes incidere, tàm sc. ut sive evacuarent, sive derivarēt, sive revellerent à capite, quàm ut sopitam ob influxū spirituum in nervos prohibitum facultatem animalem excitarent, inducto etiàm per aspersionem euphorbii acris & urentis dolore. Eidem enim intentioni medici alii cucurbitulas scarificatas cruribus adhibent, alii cauteria, alii vesicatoria, alii frictiones fortes, & ligaturas extremorum dolorificas, sæpè solutas & reiteratas suadent. Hanc scarificandi seu vulnerandi sine affixis cucurbitulis rationem ignotam sibi *Interpres* cum alterâ notiore confudit. Ultimis de Theodorô Lascari, socero Batatzæ, eū describit *Logothetes* quòd fuerit ἐλευθέριος ἐν δωρεαῖς, ταλαιπωρήσας ἐν πάσῃ μάχῃ Ἰταλῶν καὶ Περσῶν: *in largiendo munificus, in Italorum & Persarum præliis sustinendis labori non pepercerit*, juxtà *Th. Dousam.* Ταλαιπωρεῖν h. l. est *adfligi, vexari, cladem*

corporis augeri, quòd alter ille exemplo fecerat & instituto. Constat quidem de Samio, πρῶτον ἐντέχνως πυκτεῦσαι *Eratosthenis* & *Favorini* testimoniis apud *Laërtium*; at hoc non erat σωμασκῆσαι aut ἀσκῆσαι ἀθλητὰς, quod illi faciebant qui ad exercenda corpora & in professione athletices essent magistri aliis. Vidit quoque *Mercurialis 1. gymn. c. 15. Plinium* a philosopho Samio rem removere; sed quòd Goram sublato caricarum esu carnes primùm Eurymeni Samio discipulo adposuisse ex *Oribasio l. 1. collect. c. 40.* quasi à Plini relatione diversum quid narrat, corrupto codice deceptus facit; *Pythagoram* enim ibi capite minuerunt librarii & *Goram* in omnem exemplarium posteritatem vitio propagarunt. Unum autem singularem hominem fuisse & qui carnes in cibum athletis & qui primo Eurymeni exhibuerit è *Laertio* palàm est.

Hæc sunt, quæ libris X. prioribus circà *Plinium Valerianum* prætervidisse *Cl. Barthium* vidimus nunc; supersunt enim ἄλλα πολλὰ, πλέονα καστίης ψάμμου, sequentibus adnotanda. Eorum verò omnium gratiam & veniam hominem doctissimum facere mihi volo, qui suopte ipsius exemplo in conjecturas calore & confidentia eruditionis festinatas maturaverim castigatiunculas & fortassis veritatem, quæ cupidum sui & sapientem nunquam offendet indicaverim. *Æquum est ignoscere, quod sine reprehensione veteres factitarunt, si faciant novi.* Delectabitur scio, si ostendero aliquando, Viros æquè magnos, præceptores nostros, simili culpâ innodari; Eadem sanè est, qui Cornelium Celsum, quem Latinum Hippocratem adpellari & esse juxtà sciebant, interpretari profiterentur, eos ad Hippocratem Græcum ne respicere quidem; & Plinium Valerianum seu Minorem obscurum scriptorem, qui alterum Secundum notissimum doctis compilaverat, emendare & declarare pollicentem, id sine Majore hoc, qui in mundo erat, audere; quæ vel cantherii in porta cespitatio est, omen crebriùs in itinere lapsaturi, vel τὸ θήρας ἀφαμάρτημα, non solùm parte qua destinârat non ferientis feram sed toto corpore & captû aberrantis.

CAP. IX.

Plutarchi locus de cerebro palmarum explicatus & illustratus: Interpres de phœnicis, docti alii de phœnicopteri, cerebro exposuêre

ſuêre; ab his propterea diſſenſum; Ceſaglioni, Ceſilio, ἐγκέφαλος, ἐγκάρδιον, *quod capite ſeu ſuprema parte continetur, cerebrum.* ἐγκάρδιον, ἐντεριώνη, *medulla & nucleus. Dalechampii quædam dormitatiuncula. Palma in Oriente, Ægypto, Syria, Cypro, Creta copioſæ: pauca in Europa & ſteriles præter quàm in Sicilia. Plinius emendatus.* Κόχληκες, κάχληκες, κοχλάδες, κοχλίδες, *cochlices, i. e. ſcalæ quibus in gyrum ſurſum pervenitur. Dion. Lebêus Batillius de difficili palmæ adſcensû lapſus.*

PLutarchus *l. de ſanit. tu.* fugiendas eſſe monet literatis dum cœnant prandentve ſophiſticas diſceptationes, & anxias de rebus obſcuris difficilibusq; concertationes ac litigia, ut quæ alimentum diſtracto per animorum immoderatas contentiones calore corrumpi & caput gravari faciant. Illuſtrandæ iſti rei adhibet à palmarum cibo petitam ſimilitudinem: τὸν μὲν γὰρ, inquiens, ἐγκέφαλον τοῦ φοίνικος γλυκὺν ὄντα σφόδρα, κεφαλαλγὸν λέγουσιν εἶναι, quod eſt, *medullam palmæ in cacumine* quam cerebrum vocant, *valdè quidem dulcem eſſe, ſed capitis dolorem inducere ferunt.* Inimicam humano capiti palmarum qualitatem *Xenophon* l. 2. ἀναβάσ. & *Dioſcorides* agnovit; itaque l. 1. c. 149: αἱ φοινικοβάλανοι κεφαλαλγεῖς εἰσὶ καὶ πλείονες βρωθεῖσαι μεθύσκουσιν, ait: *palmarum fructus caput dolere faciunt & largius comeſi inebriant:* & de vinô palmeô populis in Oriente Parthis, Indis, aliis familiari, l. 5. c. 40: ἐστὶ δὲ ἡδὺς μὲν, κεφαλαλγὴς δέ. Quin & *Galen. l. 2 de alim. fac.* palmas omnes dicit eſſe concoctu difficiles & capitis dolorem parere: *Diphilo Siphnio* apud *Athen. l. 2.* ἐγκέφαλοι φοίνικος, alii nim. à fructu ſeu dactylis, ſunt πλήσμιοι καὶ πολύτροφοι, βαρεῖς, δυσοικονόμητοι, διψώδεις καὶ σταλτικοὶ τῆς κοιλίας. De dulci verò medulla in vertice palmarum, quam cerebrum adpellari ſcribit *Plin. l. 14. c. 4.* conſentit *Theophr.* qui *l. 2. hiſt. plant. c. 8.* τὸ ἄνω palmæ, ἐν ᾧπερ ὁ ἐγκέφαλος & l 6. c. 4: *Galenus* qui l, d κορυφὴν τοῦ φοίνικος vocat ἐγκέφαλον: item *l. de atten. diæta c. 3: 8. de ſimpl. med. fac. Philoſtr. 2. de vita Apoll. Tyan.* regis Indorum Mandri epulas φοινίκων ἐγκεφάλους καὶ τὸν καρπὸν τῶν φοινίκων fuiſſe ſcribit: & divinus *Scaliger Ex. 159*: juvenculæ palmæ cerebrum edi, quia proceræ ea demum pars teneriuſcula eſt; at pumilarum, quæ in Sicilia plurimùm proveniunt, teſte P. A.

Matthiolo comm. ad Diosc. l. 1. c. 69. Plinio l. d. *chamæropes* quæ Græcis χαμαιῤῥιφεῖς, & χαμαίζηλοι, imam medullam, quoniam propior alimento ſucculentior eſt, ſugi adnotat. Siculi adpellant *Ciſiglioni*, Neapolitani *Ceſaglioni. Serapioni* & cæteris Africanis Arabibus *Ceſilio*, Ægyptiis hodièque *cor palmæ*; utrobique Græco vocabulo maximâ ſui parte in barbaris adpellationibus conſpicuo. Medullam quam è peculiaris ex undequinquaginta palmarum generis, quale & Siciliæ familiare, caudice, quà is radici proximus eſt, eximunt, ἐγκάρδιον τοῦ πρέμνου adpellat *Diosc.* c. 151. cum medium in quovis ligno tam ſpongioſius molliusque quàm nervoſius illud oſſeumque, quod & πυρὴν, ſignificet; aliàs ἐντεριώνην; Populare verò illud Italorum è ſummitatibus palmarum exemtile & veſcum tantùm exprimit; ad medullam tamen è trunci globo quodam ſimiliter ἐδώδιμον conſuetudine translatum eſt. & inopia verborum. Hanc cum cerebro palmarum perperàm confundere deprehenditur *Dalechampius*, quòd ἐγκάρδιον ἀπὸ τοῦ καρὸς, ἔγκαρος ἢ ἐγκάρου derivat, cum tamen id non ἐν καρὶ ἢ καρήνῳ, ſed in ligni ſeu trunci medio, καρδίᾳ ἢ μήτρᾳ, reperiatur. Ἐγκάρδιον autem apud *Diosc.* non extat, ſed ab ipſo confictum eſt. Fortaſſe, ſi ἐγκάριον de iſto priore, quia capite & ſummitate palmæ incluſum geſtatur dixero, nemo prohibeſſit; eſt enim τὸ ἐν καρὶ. ut ἐγκέφαλος, ὁ ἐν κεφαλῇ μύελος. Caput hoc ſive vertex, è quo diffunduntur rami, earum palmarum eſt, quæ uno ſingulariô caudice adſurgunt, μονοφυεῖς: quæ in binos trinosve truncos ſe dividunt, tot etiam cacuminibus cerebrum continent; de πεντεγκεφάλῳ in Lapæa Cretæ *Theophr. l. 2. h. pl. c. 8.* inaudiverat. His de cerebrô palmarum ad hunc modum ſe habentibus & creditis ſemper ob teſtimoniorum gravitatem, tamen interpretem *Plutarchi* is ſtupor invaſit, ut de phœnice ave eum h. l. exponeret. Æquivoco ejuſdem vocis in *comm. 13. Pſalmi XCII.* Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει deceptus *Tertullianus*, de alite Orienti peculiari, de *ſingularitate famoſo de poſteritate monſtruoſo* phœnice verba accepit & vulgi fabulam ſcripturarum autoritate roborari opinatus eſt, carnis noſtræ reſurrectionem, ut credamus corporis ſubſtantiam de ignibus quoque exigi poſſe, naturæ ſingularis flammis abſumtæ, redivivæ è cineribus (hoc enim abit à narrationibus aliis, quæ ex oſſibus & medullis ſuperemortui congeſtis aromatibus naſci ceu vermiculũ, inde fieri pullum tradunt) exem-

exemplo probaturus. Uterque licet falsus, recipi tamen & adprobari meruit; de hujus adseclis alibi; ad illius propugnatores nunc convertimur. Viri docti, quòd phœnicis cerebrum insolentius ferculum esse & ob raritatem ipso phœnice multò incredibilius viderent; linguas etiam & cerebella phœnicopterorum ob saporis præstantiam in patinis Apici, nepotum omnium altissimi gurgitis, Vitellii & Elagabali fuisse plenisque discis adposita Palatinis è *Plinio* l. 10. c. 48. *Suetonio Vit. c. 13. Lampridio* scirent; proavorum quoque memoriâ Ambrosium N. civem & negotiatorem Romanum Nominalibus filii sui Clem. VII. Pontifici & Cardinalibus regali magnificentia & omnigeno luxu cœnam struxisse, in qua paropsides linguis psittacorum refertæ recordarentur, ἐγκέφαλον τοῦ Φοινικοπτέρου in *Plutarcho*, saltem ne avis ab interprete illata abigeretur, substituere voluerunt. Sed rem singularem, à paucis hominibus Romanis luxûs gratia excogitatam à communi per totum Orientem Asiam & Ægyptum victû distinguere debebant. Palmarum proventus cibus & potus Orienti Indiæ, Persidi, Babyloniæ, Arabiæ, Syriæ, Judææ, Ægypto, Thebaidi, Cypro, & Cretæ, quantum è *Theophr. Plinio, & Dioscor.* constat fuit notissimus & familiarissimus; Européis non item, nisi inde advectis inter bellaria fruerentur. Et de hoc igitur medici præcepta condidêre; de iis quæ portentosa nepotum gula invenerat, & quæ vel semel tantùm visa in culinis ganeisque de cætero exoleverant, non attinebat dicere; neque de tali aliquo externo orbe conquisitarum dapum epulo intelligendus *Plutarchus*. In historia palmarum, quam diligentissimè persequitur *Plinius*, menda etiamnum hæret, quæ intellectum à pulcerrima descriptione & cognitione arcet. De externo arboris habitû inquit: *Reliquæ teretes atq; proceræ, densis gradatimq; corticum pollicibus, ut orbibus, faciles se ad scandendum Orientis populis præbent.* Cortex arboris scarrosus & velut è squamis compactus est; eæ in orbem totum truncum ambiunt, quibus gradus conscensurorum (attollitur enim Ægyptia palma ad viginti passuum altitudinem) ex intervallo justo figi possint: cui negotio qui aptari possint *pollices?* Res ipsa postulat & edita lectio eò ducit, veterem & veram scripturam fuisse *cochlicibus*. Κόχληκες, κέχλακες, κοχλάδες sunt tortuosi, instar cochlearum turbinati circuli, totum arboris scapum circumflexu more clavicularum ambientes & complexi, quibus sur-

ſum quaſi per ſcalas κοχλίδας ſeu κοχλιοειδεῖς in gyrum adſcendi poſ- ſit; à κόχλῳ, gyro. Fornices in cochlearum formam cameratos & in fa- ſtigium perductos turbinatim etiam κόχλακας inde vocarunt: *Plinius* noſter l. 31. c. 10. *colicas* & *coblycas*, ubi de nitro in ſpeluncarum moli- bus deſtillante. Indicis palmis, quas adpellant, qui vidêrunt è moder- nis, vaſtæ magnitudinis caudices læves ſunt, itemque teretes; unde qui *furam* (ita vocant liquorem vini ſapore & virtute è præciſis ramis ex- tillantem) colligere volunt vel foramina ex intervallo iis incîdunt, vel faſciis circumligant aut vincula è ſparto, vel pedibus laqueos aptant, ut commodiùs adſcendere poſſint; *Cluſius not. ad Garz. ab Orta*: & de hoc palmarum genere intelligendus eſt *Phornutus*, qui δυσανάβατον Φυ- τὸν adpellat ἐν θεωρίᾳ περὶ τῆς τῶν θεῶν Φύσεως; iſta verò adminicula in palmis, de quibus ſecundum *Plinium* nos, ſupplent cochlices & cir- culi iſti turbinatim truncum cingentes. Miramur igitur meritò quis *Dionyſio Lebéo Batillio* autor, ut palmam *cortice cultellato, ideóq; ejus ad- ſcenſum difficilem & periculoſum eſſe* Emblem 43. quo viam virtuti adſi- gnatam primo aditu arduam & confragoſam docere voluit, ſcripſerit;

Adſcenſu teneras pueri ſecat aſpera palmas,
non aliter fructus palma datura ſuos.

Eſt enim hoc præter palmæ naturam, & in nulla hactenus com- pertum: *folia* ejus *cultrato mucrone* produntur à *Plinio*; quod incircum- ſpectè transtulit ad corticem. Is fortaſſe ſcabritie manus enitentium læſerit; at aſcenſum tamen non fecerit difficilem; vel enim ideò facilè inſcendi audivimus; Indicam ob lævorem, ſine adminiculis ἀκατέ- ληπτον, difficulter. Palmâ in loco δυσπεριπελάστῳ edito & prærupto ex autore Græco *Quintio* virtutis difficilem & non niſi temporis diutur- nitate comparabilem, frequentia ſcil. actionum, habitum præfigurari oſtendit *I. Pier. Valer. hieroglyph.* l. 51. c. 3. & *Cl. Min. comm. ad embl. Alc.* 36; ſed id nec à naturâ nec à ſignificatione palmæ abludit.

CAP. X.

Athenæus poſt Dalecham. & Caſaub. emendatus & explica- tus. Βρύττεα *quid.* Βρυλιχή, *rugoſa*: βρυχλική, *vorax*: βρηχλική, *tuſſiculoſa*: βρήττειν, *tuſſiendo expuere. Scrattia, i. e. ſcreatrix, ſputatrix: ſcraere,* χρέμπτεσθαι. *Bryonia, radix: de ea Heſychius*

& ca-

& codex mscr. Dioscoridæ emaculatus. Casauboni calor quidam injustus in reprehendendo Etymologo de Dionysio Athieniensi, autore Κλίσιων, *& Cl. Vossi in eo corrigendo notatus.*

TEntabimus hoc capite post duos maximos viros *Dalechampium* & *Casaubonum* lumen inferre tenebrosis *Antiphanis Comici* verbis quæ apud *Athenæum* l. XI. Δειπνοσοφ. leguntur: *Favete verò linguis & animis.* In *Æsculapio* ejus ista sunt: Τὴν δὲ γραῦν τὴν ἀσθενοῦσαν πάνυ πάλαι τὴν βρυλικὴν ῥίζιον τρίψας τι μικρὸν, δελεάσας τε γεννικῇ τὸ μέγεθος κοίλῃ λεπάστῃ, τοῦτ' ἐποίησεν ἐκπιεῖν: de medici dolo bono, qui aniculam ægrotantem, quasi grandem vini lepastam seu scyphum Thericléum, poculum aliquod majus, propinaturus merobibæ, potionem medicatam, ingratiorem, haurire fecerat. Omnia sic satis bellè habent à manû tàm sagacium feliciumque medicorum præterquam τὸ βρυλικὴν, in quo sanando videntur defecisse. *Dalechampius* arbitratus Comicum ad habitũ vetulæ exuccæ, pumice aridioris & *quæ pro sanguine pulverem scobemq; haberet in venis,* ut est in epigramm. respexisse, editam lectionem amplectitur & exponit βρυλικὴν *tàm passam rugosam & squalidam quàm sunt* τὰ βρύτεα, seu reliquiæ uvarum quas calcaverunt & expresserunt; *brisam* adpellant Latini, Græci ἀποπίεσμα τῶν σταφυλῶν. *Casaubonus* mavult βρυχλικὴν, & interpretatur *voracissimam,* quòd βρύκειν sit vorare avidissimè & cum sono aliquo dentium, *animadv. c. 10.* Neutram harum sententiarum admittit vox πάλαι; laborat etiam utraque difficultatibus aliis satis manifestis. Nobis igitur, quia de ægrotô & de medicamento sermo est, genus morbi expressisse simul *Antiphanem* videtur, legimusque ideò βρηχλικὴν: mucidam, tussicam, ferina & diuturna tussi, quæ senibus ferè commoritur, fatigatam enectamque fuisse existimantes. Βρήττειν & βρήσσειν est μετὰ βηχὸς ἀναπτύειν; quod & βήττειν nonnulli efferunt, teste *Galenô in gl. Hipp.* ἡ γραῖη βηχικὴ 7. Epid. h. 113: *Scractiam* à spuendo screandoque, quod & *scracere* dicebant ἀπὸ τοῦ χρέμπτεσθαι, adpellarũt Latini Comici, repertam apud Græcos, à quibus & res & verba dramatum mutuati sunt, βρηχλικὴν. Quod de βρυωνία radicis alicujus nomine in *gl. Hesychii* legisse addit *Casaubonus*, nihil huc facere poterat; Est enim & ibi macula. Βρυωνία, *bryonia* recta adpellatio est radicum vitis albæ & ni-

græ; quæ cum in tantam vaſtitatem creſcant ut tibiam humanam craſſitie æquare deprehendantur, de ea non explicari poſſe *ῥιζίον μικρὸν τι Antiphanis* perſpicuè palàm eſt. Obiter de bryonia ſcriptura Codicis Dioſcoridéi, quem, à dragomannô ſeu interprete Sultani Conſtantinopoli acceperat *A. Busbequius* & utendum *Matthiolo* dederat, venit reſtituenda. In eô, quod in nullo editorum præterea legitur, *ἡ ῥίζα λευκὴ καὶ παχεῖα, ὡς καὶ κύημα* reperit *Matthiolus* & vertit, *radix candida & craſſa, ut & germen*. Obſcurum eſt quid h. l. nominet *κύημα*: baccæ ipſæ non poſſunt intelligi; hæ enim rubræ & nigræ; nullibi albæ proveniunt; neque his craſſities competit. Sphalma, quod ſive notariorum manibus ſive lectorum oculis imputari debet, deprehendimus & legimus *ὡς κνήμη, ut tibia ſeu ſura*: nam & hoc radici congruit, ſoletque radices à craſſitie ſuræ ſeu femoris humani denominare *κνημοπαχεῖς* etiam *Theophraſtus*, quem in re plantaria ducem habemus ut vetuſtiſſimum ita veriſſimum & certiſſimum: *πάμπολυ γὰρ οἱ πάλαι τῶν νῦν εἰς ἀλήθειαν εὐστοχώτεροι.* Injuriam facit *Caſaub. l. 10. earundem anim. c. 14.* Etymologo, qui *Dionyſium* cujus opus, *κτίσεις πόλεων*, laudatur paſſim, voce in Περικόννησος *Athenienſem*, cum fuerit *Chalcidenſis*, falſi hominem propterea accuſans. Cum enim Chalcis proxima Atticæ & in Athenienſium ditione poteſtateque cum Eubœa omni fuerit, optima ratione factum eſt ut qui Chalcide eſſent oriundi cum Atticis & Athenienſibus cenſerentur; hacque ipſa *Tzetzes in Lycophronem* διάλεκτον Ἀττικὴν & Χαλκιδικὴν habet pro eadem. Ineptè autem factum videri non debuit, ſi unus homo à diverſis locis epitheta acciperet. Scimus enim quoſdam à tribus denominatos errore nullo; ab uno, in quo nati; ab altero in quo vixerint, docuerint, floruerint; à tertio cui familiæ ſuæ originem deberent. Ludibrium igitur Adraſtejæ debet *Caſaubonus* quæ eum in illo, propter quod Etymologum poſtulavit falſi, falſum eſſe publicè arguat; Peccavit enim *οὐδὲν ἥμαρτεν*. *Cl. Mauſſacus* autem, qui *not. ad Harpocrat. in Ἡφαιστία* ineptias propterea objicit Etymologo, *Caſaubono* necquicquam ſe defenderit. Remiſſiùs cum homine agit *Cl. Voſſius*, qui *l. 4. de hiſt. Græc. p. 463.* corruptè eô locô Ἀθηναῖος ſcriptum eſſe pro Χαλκιδεὺς putat, erroris potiùs deſcriptorem quàm autorem inſimulans; ſed neutrum hîc quidem peccaſſe manifeſtum fecimus.

CAP.

CAP. XI.

Menandri Comici verba quædam aliter exposita, quàm Cl. Seldeno visum de iis. Sacci injectio & sessio in sterquilinio pœnitentum lugentumve schema. Georgii Logothetæ, ubi de morbo Imp. Adrianopolit. Calo-Johannis & cura circa eum à medicis instituta, versio nova, dissentiens à Theod. Dousa. Ἀμυχαὶ quid. Incisiones crurum rasorio vel lanceolâ factæ cui fini. Ταλαιπωρεῖν quid. Θεραπεύειν quid.

SYros avita quadam religione prætérquam columbas etiam pisces habuisse pro sacris, eòque ἀψαύστως ἔχειν, & abstinuisse horum esû ob reverentiam Numinis Dercetus seu Atergatidis luculenter à viris doctis ostensum est. *Cl. Seldenus*, magnum ex Angliâ caliginosis antiquitatibus & literis lumen, timuisse Syros ne sibi venter aut aliud quod membrum, si vescerentur istis superstitione vetitis, à vindicta Deæ intumesceret, vel ulceribus insideretur, aut hepar ipsis colliquefieret tabesceretve è *Plutarchi l.* περὶ δεισιδαιμονίας *Synt. 2. de DIS Syris c. 3.* & *Menandri* quadam ῥήσει apud *Porphyr. l. 4.* περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων firmissimè præterea adstruxit. *Menandri* notabilis locus iste est;

- - παράδειγμα τοὺς Σύρους λαβέ,
ὅταν φάγωσιν ἰχθὺν ἐκεῖνοι, διά τινα
αὐτῶν ἀκρασίαν, τοὺς πόδας καὶ γαστέρα
οἰδοῦσι. è quo & delictum, ἰχθυοφαγία, & morbi ab iratâ Deâ immissi species, οἴδημα ποδῶν καὶ γαστέρος satis superque perspicitur; & sunt ea in *edit. Londin.* a. 1617. ita producta. Sed in iterata *edit. Lugdun.* a. 1629. vir eruditissimus etiam sequentia in *Menandro* de morbo θεηλάτῳ, supplicio comesorum piscium, tumoribus exponit;

- - εἶτ' ἔλαβον σακκίον, εἶτ' εἰς τὴν ὁδὸν
ἐκάθισαν αὐτοὶ ἐπὶ κόπρου, καὶ τὴν θεὸν
ἐξιλάσαντο τῷ ταπεινῶσαι σφόδρα: dein *sacco induti & in viâ cœnô volutantes Deæ supplicabant ut tumores dimitteret:* verbum ταπεινῶσαι de medela & tumorum sublatione intelligens. Ut nos, qui venerabundi exquisitissimam Viri doctrinā admiramur, taceamus, res

ipsa

h. e. cum maximam partem noctu sedere cogeretur, pronus è sella (*Int. Dousa*, lecto, quod non admittit vox καθήμενος) cecidit amissa loquela. *Medici autem*, ut interpretatur iste, *cucurbitulas pedibus imponebant, & ephelbum cucurbitulis inserebant. Eam noctem & sequentem immobilis jacuit, nam apoplexia correptus erat: post acrem demum corporis unctionem paululùm respiravit.* Nihil ferè sani in hac versione; dabo igitur meam quæ fortasse dicet quid velit Græculus; *Medici incisuras*, (lacerationes) *faciebant in pedibus, & euphorbium vulneribus inspergebant. Is verò per noctem & sequentis diei ac noctis intervallum mansit immobilis; apoplexia n. morbus ejus erat; Ægrè igitur revixit aliquantum mutato colore*, scil. livido seu plumbeo, quo solent esse carnes sideratorum, in vividum vegetumve converso. Inde quod interpres de *acri unctione* habet, aliter legisse h. l. nim. ἠλειμμένος ἐν χρῷ adparet. Ἀμυχὰς ἐποίουν ἐν ποσὶν, *incisiones seu plagas novacula vel acuto gladiolo cruribus infligebant*; eaque scarificatio olim veteribus teste *Orib. l. 7. collect. c. 18. 19. & 20.* Ægyptiis hodièque usitata est, cujus administrandæ in suris modum describit αὐτόπτης *Prosper Alpinus l. 3. de medic. Ægypt.* fitque κατ' σφυρὸν partem vulnerando cultello, sine cucurbitulis, plagis modò profundis modò superficiariis, sicque sanguinem eliciendo: de cujus usû *Amatus Lusit. Cent. 1. Curat. 18: 2. Cur. 58: Claudinus l. de ingr. ad infirmos f. 1. c. 16: Sennertus noster Instit.* l. 5. P. 1. f. 2. c. 7. & P. 2. f. 1. c. 16. Optimè verò excogitarunt medici in apoplectico è plethora sanguinea vel etiam pituitæ cōgestione restituendo crura seu tibiarum carnosas partēs incidere, tàm sc. ut sive evacuarent, sive derivarēt, sive revellerent à capite, quàm ut sopitam ob influxū spirituum in nervos prohibitum facultatem animalem excitarent, inducto etiàm per aspersionem euphorbii acris & urentis dolore. Eidem enim intentioni medici alii cucurbitulas scarificatas cruribus adhibent, alii cauteria, alii vesicatoria, alii frictiones fortes, & ligaturas extremorum dolorificas, sæpè solutas & reiteratas suadent. Hanc scarificandi seu vulnerandi sine affixis cucurbitulis rationem ignotam sibi *Interpres* cum alterâ notiore confudit. Ultimis de Theodorô Lascari, socero Batatzæ, eū describit *Logothetes* quòd fuerit ἐλευθέριος ἐν δωρεαῖς, ταλαιπωρήσας ἐν πάσῃ μάχῃ Ἰταλῶν καὶ Περσῶν: *in largiendo munificus, in Italorum & Persarum præliis sustinendis labori non pepercerit*, juxtà *Th. Dousam*. Ταλαιπωρεῖν h. l. est *adfligi, vexari, cladem*

accipere. Verterim igitur, *omnibus Italorum & Persarum præliis inferior extitit.* Ibid. de Maximo monacho, Theodoro Jrenico Patriarcha mortuo: *εἰς τὸν Πατριαρχικὸν ἀνάγεται θρόνον ὡς θεραπεύειν εἰδὼς τὴν γυναικωνῖτιδα; in Patriarchatu successit, doctus mulierum senatulum exornare,* inquit *Dousa.* E Latinis hisce non intelligo quo de vel commendet vel vituperet novitium Patriarcham *Georgius.* Θεραπεύειν h. l. est obsequio, cultu, officiis & adulatoriis artibus sibi quem conciliare. Fuit igitur Maximus iste θωπευτὴς, prensator captatorq; favoris apud sexum sequiorem, quem in aulis Principum interdum plus æquo pollere & consiliorum maximam partem facere experimur, & in sedem dignitatemque Patriarchii promotus adscitusq; est, *quòd domus Augustæ fœminas demereri & obnoxias sibi reddere sciret;* quæ hominis sacri infamia potiùs est & denigratio quàm encomium.

CAP. XII.

Jos. Scaligeri laus: in emendando Philostrato frustratio, & modestia. Error Gv. Pancıroli de Fabia M. Anton. Imp. concubina, Correctus Philostratus. Julia ἡ Φιλόσοφος, Severi Imp. conjunx. Arria Φιλοπλάτων: Diogen. Laertius è Galeno explicatus & illustratus: hi eodem tempore scripsêre. Philostrati duo Juliæ Augustæ συναχμάσαντες. Philosophus epitheton Imp. Marci apud veteres, quod apud semibarbaros in cognomen vertit. Hypatia Alexandrina, ἡ Φιλόσοφος: item Hipparchia.

JOS. SCALIGERI merita de literis elegantioribus omnem humanam pensationē longè supergrediuntur, ut de eo tacere satius sit quàm laudes Viri commemoratione ineptâ & dissimili deterere. Infrà enim subsistent quivis quantumvis audacissimi, quantumvis potentissimi linguis. Nobis sane, quò omnia ejus admiramur impensiùs & sanctiùs colimus, eò illubentioribus accidit, si quà videatur oculus iste connivus fuisse vel imaginibus turbatus non pervidisse quod erat. Invitos proinde & non nisi majore vi, publica literariæ rei necessitate, adactos facere. siquidem vel à Scaligero dissentiamus vel quod iste nescire fatetur sine ambitione docere præsu-

sumamus, quisque, velimus, existimet. Verba *Philostrati in vita Philisci Sophistæ*, repetita in *Antenoris*, de quibus cum eô exercebimur, ista sunt: Ἀντωνῖνος ὃ ἦν ὁ τοῦ φιλοσόφου παῖς Ἰουλίας. Ipse *animadv. ad Euseb. chron. f. 211.* editam lectionem, quia *Antonino Philosopho* conjugem ponat *Juliam*, falsam esse tenet (habuit enim is unicam *Anniam Faustinam*; qua mortua, ne per matrimonium aliud novercam liberis superduceret, Procuratoris suæ uxoris filiam, *Fabiam* adpellat *Pancir l. 2. thes. Var. lect. c. 31.* errore ex oscitanti lectione *Capitolini* nato, concubinam adscivit.) & cum, nemine ambigente, de Antonino Caracalla dicto, Severi Imp. non M. Antonini, qui Commodum genuerat cum Antoninô geminô, & Verissimum, filio agatur an legendum sit, ὁ τοῦ Σεβήρου παῖς καὶ Ἰουλίας deliberat. Daremus hoc gratiæ & autoritati, quòd in trium verborum ῥήσει non tantùm duo emendat sed & infarcit unũ prætereà, si nodum sic extricasset; at res ipsa vera quidem est; loquitur enim de Severi & Juliç filio Philostratus; emendatio autem tàm audax nimis quàm non necessaria. Nos unius diphthongi, quæ res minima tàm turbare potuit tantum virum, mutatione rem fieri planissimam arbitramur, si legam⁹ ὁ τῆς φιλοσόφου παῖς Ἰουλίας. Juliam Domnam secundam Severo, ex Apaméa Syriæ acceptam, conjugem, è qua Antoninum & Septimium Getam suscepit, intelligit Philostratus: adpellat autem rectè τὴν φιλόσοφον, quæ Sophistis, quarum vis artium professoribus, quorum eâ ætate adfatim erat Romæ, πλεῖστα συνετρίβετο, eos consectabatur, allectabat & demerebatur: Pertæsa enim criminationum Plautiani, quas iste ad Augustum crebrò deferebat, mussansque injurias & secubans, ἤρξατο φιλοσοφεῖν καὶ τοῖς σοφισταῖς συνημέρευσεν, ut inquit *Dion in Severô*. Quibus in studiis tantum profecit, ut cum filio pòst ex æquo imperium administrare digna, eumque justa & utilia monere posse judicaretur; *Id. in Ant. Carac.* Sub imperio literatissimorum Principum pretium literis fuit & tanta consectatio, ut etiam τινες τὰς παρ' ἱστοῖς ἐκλιποῦσαι κερκίδας, relicta colû & fusis, in Musæa irreperent, & literis erudiri ad excellentiam ambirent, in hoc sibi maximè placentes, & ad elegantiam pertinere existimantes, ἢν λέγηται ὡς πεπαιδευμέναι τε εἰσὶ καὶ φιλόσοφοι, καὶ ποιοῦσιν ᾄσματα οὐ πολὺ τῆς Σαπφοῦς ἀποδέοντα, de quo sui temporis fœminas commendat *Lucianus περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων.* Hinc seculo Antoninorum, paulò superior Ju-

lia, vixit Φιλοπλάτων illa, τὰ τοῦ Φιλοσόφου δόγματα φιλοτίμως ζητοῦσα, in cujus gratiam *Diogenes Laertius* Φιλοσόφων ἱστορίαν, ut adparet e l. 3. conscripsit; Ejus nomen æternitate dignum vetustas tàm in homines valida obliteravit, ut quas suprà fidem & sexum coluerat immortalitatis instrumenta literas, ab iis contrà illam non potuerit defendi, & hactenus fuerit ignoratum. Indicio tamen dignum esse putamus, quod in *Galeno* reperimus. Is *Arriam* quandam *charissimam sibi in omnibus, quæ & ipsa suprà modum ab Imperatoribus commendabatur, quòd diligentem operam Philosophiæ navaret & Platonis maximè libris gauderet* commemorat *l. de ther. ad Pisonem c. 3.* Hanc è familia Augustorum fuisse & in aula cum ipsorum gratia vixisse colligitur inde quòd Impp. ægram, stomachi dissolutione laborantem, exhibito vino apsinthite, ut *Galenus* suaserat, curarint, & quod isto nomine in Aureliâ Antoninorum gente fuerint fœminæ. Cum autem *Galenus* sub Divis Fratribus Marco & Lucio, Commodô etiam, Romæ floruerit, eodemq; tempore scripserit *Diogenes*; ea quoq; quę ille de Arria sua tradit in hujus φιλοπλάτωνα exactissimè conveniant, eandem planè esse, cujus uterque meminit, statuimus & hunc ex illo posthac explicabimus, certiores simul facti de tempore quo *Diogenem* vixisse nondum, nisi παχυλῶς, determinatum inveneramus: scil. cum *Galeno*, cujus res & πολίτευμα Romæ ex ipsius libris accuratè cognita sũt, συνακμάσαι. Exemplo Arrię φιλοπλάτωνος, quod in recente memoria tum habebatur, Julia ἡ φιλόσοφος inflammata eidem curæ inhæsit. In ejus comitio sive contubernio fuit *Philostratus Lemnius*, ille qui commentarios de vita Apollonii ejus jussu fecit, εἷς τοῦ χοροῦ ῥητόρων τε καὶ τῶν γραμματευόντων τῇ Ἰουλίᾳ κρατούσῃ πλουσίῃ βασιλίδι, ut loquitur *Tzez. Chil. 6. hist. 46:* e quô de Imperatricis philosophia cognoscere potuit adgnatus & gener, qui vitas Sophistarum descripsit, *tertius Philostratus*: & quantum judico vidit audivitque præsens. Nam etiam hunc de familia Juliæ philosophum & aulæ adseclam fuisse vel inde adparet, quod Imperatorem Antoninum Caracallam nominaturus eum, omissô patre Severo, à matre Julia, addito ad majorem honorificentiam ex adfectione singulari & admiratione ejus sapientiæ cognomine *Philosophæ*, describit; quæ ingens adulatio est & hominem plane obnoxium arguit. De vulgata lectione ideò, quòd Marcum Imp. cognominet Philosophum, non de-

debuit malè suspicari *Scaliger*; neque enim *Philostratus* aut alius quivis vetus scriptor hoc fecisse probari potest; non ita diu est cum semibarbari Φιλοσοφώτατον & sapientissimum Imperatorem cognominarunt *Philosophum*, vertentes in ἐπώνυμον quod veteres illi ἐπιθετικῶς de eô usurpassent; quæ erudita *Casaub. ad Capit. Ant.* observatio est. Fuerat semper in ore Imp. sententia *Platonis, florere civitates si aut Philosophi imperarent aut Imperatores philosopharentur*, teste *Capitol.* hinc ei ἀχάριστες & insulsos istos *Philosophum* ad cognominis instar imponere contigit. Hæc de Φιλοσόφῳ Julia, quæ *Scaligero* etiam πρόσω καὶ ὀπίσω speculato in oculos tamen venire non potuit manifestissime verissima sunt & omnem alium in emendando *Philostrato* conatum suspendunt. Fuêre eruditi, quibus cognomen ἡ Φιλόσοφος in muliere videretur insolentius, & fluctuarent propterea; Eos, cum è *Synesio* & *Hesychio* docuissemus, Hypatiam Theonis Alexandrini philosophi filiam καὶ αὐτὴν Φιλόσοφον, & è *Laërtio* ac *Clem. Al. l. 4. Strom.* Hipparchiam, Metroclis sororem, Cratetis Cynici discipulam & uxorem, ita agnominatas fuisse, composuimus. Idem *Scaligero* fecisse nobis spondemus, cujus cum summâ autoritate & doctrina parem modestiam, quod ea de quibus dubitaret, *antiquitatis investigatoribus proposuerit velitque ut quærant ac se doceant, quæ nescire ingenuè fatetur*, admirari est. Obsequemur autem, quà poterimus, etiam porrò, & Inscriptionis veteris Albæ Juliæ repertæ, M. Aurelium Antoninum PIUM & Juliam AUG. matrem AUG. similiter præferentis, quam se non intelligere scribit, neminem ignorare quidquam suo loco, εἰ θέλῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, præstabimus.

CAP. XIII.

Digressio super sententia Ebræorum, Danielem scriptorem sacrum & vatem adnumerantium Hagiographis, quæ à Prophetis alio loco censebantur; esse eam virorum Synagogæ magnæ: Porphyrium malè eâ usum ad fidem Danielis prophetiarum elevandam, quem secuti nequiores è Judæis; moderatiores peritioresq; longè aliter hoc negotium tractasse, contrà recentiores nonnullos. Narratio historica, Danielem cum sociis ab Attico capite plexum esse, ineptè ad Prophetam revocata fuit. Daniel sepultus Susis. Judicium de Benjami-

ne Tudelensi. Reges Orientis, maximè Persiæ, è familia Saracenica Salghucidarum, dominorum Bagdadi. Scriptoris de vita & obitu Prophetarum, quem Epiphanium nominant, narratio de monumēto Danielis Babylone quomodo intelligenda.

SApientissimè excogitata, optimè dicta, laudabiliter constituta nisi & rectè intelligantur, & sobriè prudenterque ad usus transferantur non solùm erroribus gravissimis patrocinari sed invehere tales opidò quàm compertum habemus; Id verò humanorum ingeniorum modò stupiditate, quòd malè rem percipiant, modò perversitate, quòd sensibus suis adcommodent alienissima quoque, fieri pariter certissimum est. Viri CXX. Synagogæ magnæ Babylone reversi præside Esrâ, synergis Prophetarum ultimis Haggæo, Zacharia, Malachia (qui Danielem cum sociis addunt, falluntur.) omne Instrumentum Judaicæ literaturæ restaurarunt, & canonem librorum veteris Fœderis constituerunt, eosque in tres generales classes, *Legem, Prophetas, & Hagiographa* distribuerunt. Hujus rei autores singulari Numine adflatos spirituque DEI actos tum fuisse negare, id verò esset ad summum vecordiæ venisse. In classem tertiam, quam כְּתוּבִים *Kethubim* q. d. *Scriptorum* per Spiritum Sanctum, adpellarunt, cum Jobô Davide & Salomone ii *Danielem Prophetam* tanta inter sacros vates autoritate, ut ipsa Veritas DOMINI ejus suffragio uti voluerit *Matth. 24, 15* reposuērunt, & hoc ipso à Prophetis distinxêrunt; cujus facti, quia à spiritu DEI profectum est, nemo quidem ab iis rationes jure poposcerit; sed ut curiosis satisfieret tamen reddidêre Sapientes Ebræorum, non aliqui è fæce ultimâ Israëlis deliri, furiosorum leviumque hominum manipulus, quos *acetum* adpelles *è vino generoso*, satis perspicuas, & diversos Prophetiæ gradus ex ipsa Scriptura demonstrâvere; quam doctrinam non tantùm necessariam, sed & utilem maximè e summi Rabbini *Mosis Majemonidæ* admirabili libro *Moreh Nebocim P. 2. c. 45.* & *R. David. Kimchi præf. in l. Psalmorum.* cujus verba *Drusius comm. ad loca diffícil. Pentat.* præfixit, repetant, quibus stupenda hominum consuetudine potius publica quàm merito quodam suo exosissimorum eruditio non sordet. Ego certè, quod suo quodam proverbio jusserunt isti, *non considero cantharum sed id quod intus est; potest enim & novus cantha-*

tharus vino vetere repletus esse & vetus vel novo carere quod R. Josæ pagano Babylonio: *neq; contemnito ullum hominem; nemo enim est cui non sit hora sua & nihil quod non reperiat locum suum*, quod R. Simeoni Azæi f. tribuunt. Istos Prophetiæ gradus fundatos in re ipsa, non confictos vanè, si observemus, uti omninò par est, non mirabimur neque ægrè feremus Danielem à reliquo cœtu Prophetarum strictè ita dictorum secludi; multò minùs *perfidia & iniquitate Rabbinorum* id factum esse, inconsideratius enim paulò hoc est, dicemus, aut *vesana verporum genti* tribuemus quod Synedrii magni cõscriptos, prophetico spiritû instructos, Patres fecisse ex antiquitatis historiarumque memoriis Christianorum ipsorum quivis doctissimi Φιλεβραῖοι non nescivêrunt. *D. Hieronymus* horum phœnix & coryphæus *Prologo galeato* istam Ebræorum tripartitionem amplexus & persecutus est; idem *præfat. in Danielem* dignum duxit quod admoneret, *non haberi apud Ebræos Danielem inter Prophetas, sed inter eos qui hagiographa conscripserunt*, suspenso de facto isto Ebræorum judicio suo; unde colligere licet reverentia antiquitatis & Virorum CXX. qui & ipsi Masorethæ sunt, fecisse, non habuisse pro temerario, impio, aut iniquo dogmate, & suis fortasse rationibus, quas penetrare posse sibi non sumeret, niti, perinde ac illum ordinem quo libros sacros Græci ac Latini anteriores, paulò ab Ebræorum isto diverso, alio quodam consilio, nec ipso improbando, disposuerant, judicasse. Eandem sententiam fuisse prioribus *D. Hieronymo*, Christianæ religionis post Apostolos primipilis & statoribus Doctoribus Græcis ex ipsa adpellatione Ἁγιογράφων elucet: Sanè eam non tradidêre iis Ebræi, ἀνέλληνες quippe & Græcorum linguæ doctrinisque, gliscente jam Christianismo, infensissimi ut suprà l. 1. c. ult. p. 111. probavi, sed ipsi, ut Ebræorum sanctos sensus exprimerent, eosque suæ religioni adcommodarent, vocabulum hoc necessarium rei quam profiterentur introduxêrunt, quod nunquam admissuri pro dissidio à Judæis suo & diffidentia erant, si antiquum & à Deo ipso per homines divinos traditum & vulgatum τῶν *Kethubiim* indigitamentum non esse, sed à novitiis quos plerosque pro erronibus, apostatis primariorum suæ gentis & capitalibus crucis Christi & omnis doctrinæ ejus inimicis habebant, inventum & obtrusum esse scivissent; acceptum verò è Judaica incorrupta Synagoga in Ecclesias Christianorum sine scrupulo

ullo

ullo propagarunt: Quantò prudentiùs, quàm vel *Theodoretus* olim, vel nos hodiè, qui dicam incauti non magiſtris Thalmudicis, uti quidem falsò remur, (hi enim, ſi compilatores Thalmudis intelliguntur, non ſunt autores ejus οἰκονομίας in Bibliis) ſed Spiritui Sancto, quaſi Danielem Prophetam eſſe negaſſet, ſcribimus; vel Chriſtianorum olim acerrimum flagellum *Porphyrius Tyrius* philoſophus, qui libro XII. eorum, quos numero quindecim κατὰ χριστιανῶν evomuit, Danielis autoritatem & fidem ſugillat elevatque ideò *quod Propheta non fuerit nec inter Prophetas numeretur*, teſte P. *Galat. l 4. arcan. Cathol. verit. c.14.* Malo enim more & aperta ſophiſtice ſanam Ebræorum doctrinam divino conſilio traditam ſuæ impietati prætexit, & quem divini innocentesque homines Prophetarum ſpecialiùs dictorum censû exemerant, cui autoritatem vaticinandi & fidem ne minimo quidem derogaverunt hoc ipſo, hunc ipſe omni Prophetarum gradu λὰξ καὶ πὺξ deturbat. Hoc armorum novo, rudi & plumbeo nihilominus genere, homo perfidiſsimus (Chriſtianum enim, ortûne an inſtitutione, dubium, fuiſſe, ad gentiles tranſiiſſe præter *D. Auguſtini l. 10. de Civ. DEI c. 28.* & *Theodoreti* l. 1. θεραπ. ἑλλ. παθημ. teſtimonium alia argumenta ſunt, quæ promemus in loco, non verò Sadducæum è Judæis, ut *Galat.* l. d. viſum.) in Danielem prælufit putidiſsimæ pſeud-Ebræorum nationi, qui majorum ſuorum ſenſu de Daniele relicto hominis alieni & ſibi æquè ac Chriſtianis infenſi (niſi cum aliquando paria fecêrunt lacerandis Chriſtianis hinc pagani illinc Judæi, Julianô utrosque dirigente) inſanias & blaſphemias de cætero ſecuti ſunt. Quin toti in ſpuriorum mores abiêrunt, populi quem toties crepant περιουσίου apoſtatæ, quicunque cum *Porphyrio* ſentiunt; nam ſic non tantùm à prioribus, ut vidimus, defecerunt, ſed & à poſteriorum cordatiorib9 qui Danielem, Davidem & Salomonem generaliter prophetas, qui divino afflatu futura cecinerint, nominare non dedignantur, vaticiniis de venturo Meſsia & de hebdomadibus ſeptuaginta duabus non contradicentes, ſaltem ne verum à nobis agnitum, Nazarenum iſtum, Θεάνθρωπον agnoſcere cogantur, de aliis quibuſdam nimirum de Cyro, de Jehoſua ſacerdote magno, de Zorobabele, de Nehemia, de Herode Agrippa, in tanta enim varietate poſitæ ſunt ſententiæ, quæ miſeranda eorum cæcitas & maligna pertinacia eſt, prophetæ verba inter-

terpretantes; ubi non ipsius Prophetæ fidem sollicitare, quod *Porphyrius* fecerat, sed de genuino sensû verborum, quod aliis quoque sectariis licere videbant, quærere, si verum amemus, dicendi sunt. Et hæc non excusandæ horum, quos ἀνθρακαγκερίους esse scimus, impietati & imperitiæ faciunt, μή μοι γένοιτο! sed nostris, ne accusent temere indifferenterque omnes, etiam sanctissimos illos DEI viros Prophetarum συμμαθητὰς de eo, quod pauci solùm ignobiles, plebs stolida & commictilis, errarāt, néve damnēt adfectu odioq; præcipites, quod judicio maturiore expendendum erat, & quod religioni Christianæ nihil incommodare quidquam deprehensuri sunt, admonendis. Quid Ebræi de Propheta Daniele judicarint, è *Josephô* omnium gravissimo & disertissimo scriptore exquiramus: hic omnia summa & prospera EI ὡς ἐνὶ τῶν μεγίστων προφητῶν contigisse scribit l. 10. ἀρχαιολ. c. 12: *libros ejus etiamtum à Judæis legi & certam ipsis fidem facere*, ὅτι Δανιῆλος ὡμίλει τῷ Θεῷ: quo nihil dici poterat augustius; οὐ γὰρ τὰ μέλλοντα μόνον προφητεύων διετέλει καθάπερ καὶ ἄλλοι προφῆται, ἀλλὰ καὶ καιρὸν ὥριζεν, εἰς ὃν ταῦτα ἀποβήσεται, quo teste reliquis omnibus in virtute & ratione vaticinandi præfertur Daniel, tantum abest ut infrà eos collocetur; Unde verò *Josephus* ista, nisi à majoribus suis, imbiberit? quos idcircò injusta suspicione onerant, quicunque de Daniele alia omnia eos sensisse ideò, quod eum inter Hagiographos retulerint, contendunt, quod *Theodoretum* fecisse *longa oratione, sed gratis*, extrà scopum & inutiliter, adfectû abreptum, docti queruntur: *Anton. Fernandius comm. in Vis. Vet. T. 21.* Plurima in abditis religionis suæ, intemeratæ illius & sacrosanctæ, & ob præsentiam Numinis, incomprehensibilem nobis, omni quantum hodiè habemus Christianismo potioris, habuêre Ebræi generosiores, DEO propinquiores, peculiariter quippe selecti, & Vates, nemini mortalium vulganda scripto, quæ Cabalam constituunt, non ineptam illam ad anuum & puerorum leschas relegandam vanam artem; multa etiam in Θεοκρατίᾳ ista, intrà quam sacra & profana omnia stabant, quæ nulli REIP. formæ conveniunt, fuêre; Quo fit, ut quæ apud illos ipsa Numinis scita sunt, optimè constituta & divinè tradita, nos sub alio cœlo, aliter nati, alti, docti, qui rationem eorum nescimus, datas etiam capere nequimus, ceu inepta derideamus, & cum res ipsorum publicas privatasque non intelligamus, quidvis de iis liberè fabu-

lemur, extremum etiam personis insultemus & qvod indignum Christiano nomine flagitium est contumeliis transigamus. Id, profectò, solenniter & deliberatò peccari fateamur, quod, cum res Judæorum & caussa dogmatum discutitur, cum tumultû agantur omnia & odium præconceptum totius judicii summam conficiat; testis actio Theologorum Coloniensium ao. 1510. contrà J. Reuchlinum, qui de libris Ebræorum historicis, medicis, Thalmudicis, quos illi abolendos ad unum omnes censuêrunt, senserat honestiùs; quæ non minore turpitudine victæ partis, quàm furore & contentione utriusque processit. Consilio autem *D. Lutheri* si quis nolit saltem improperio ejusdem moveatur; tract. Quòd JESUS CHRISTUS nativitate Judæus sit: *Spero, ajentis, si Judæi blandè tractentur & è sacra scriptura modestè informentur, multos ex iis futuros Christianos & fidem suorum majorum Patriarcharum Prophetarumq; adsumturos; à quo deterrentur ultrò cum omnia ipsorum rejiciuntur & pro nihilò habentur; ipsi verò etiam superbè & contemtim tractantur. Si Apostoli, qui Judæi erant, nobiscum qui sumus ethnici egissent, uti nos cum Judæis consvevimus, nunquam quisquam gentilium Christianus factus fuisset.*

Libros omnes Veteris Instrumenti Salvatorem nostrum *Lege Mosis, Prophetis, & Psalmis* definivisse Luc. 24, 44. nemo nisi impius nescit; eamque distributionem tempore πολιτεύματος ejus in carne receptam fuisse in Synagoga Judaica è *Josepho l. 1. c. Appion.* adparet, qui juxtà istum τριμερισμὸν etiam supputat libros Biblicos, *quinq; Legis* dictos, *tredecim Prophetarum*, & *quatuor* alios *hymnorum in DEUM & præceptionum vitæ* nominans. Idem Salvator *Luc. 16, 16. & 29: Matth. 7, 12: 22, 40.* omnia volumina sacra *Lege & Prophetis*, & Joh. 16, 34: 15. 25. *Lege*, tertiam eorum partem Psalmos denotat; & nemo repertus tamen est, qui de contradictione commissa vel cogitaret, quasi ibi Psalmos, hîc Prophetas & Hymnologos ordine Canonicorum V. T. moverit; sed res è vocabulorum ὁμωνυμίᾳ commodè componitur; Illic nomine Prophetarum etiam hymnorum scriptores Davidem & Salomonem, qui excellentissimas prophetias suis odis inseruerint; hîc vocabulo Legis, quod interdum totum V. T. significat, etiam Psalmos comprehendi. Eidem partitioni *Josephum* è sacerdotali genere Virum inter suos illustrissimum inhærere diximus uti authenticæ; & adcenset tamen

men de sententia *Sixti Senensis*, *libros Paraleipomenôn*, *Esdra* & quæ sunt de *Esthere*, cum nihil nisi historiam tradant, & inter *Hagiographa* potiùs referantur, Prophetis; quod fortasse censuræ magis obnoxium esset, cum ne Ebræi quidem reliqui id admittant, nisi latè admodum sumta vocula *Prophetarum*. Ineptum scilicet est ejusmodi includere formulis & talem requirere distributionem, in qua non nisi partes *ἀντιδιῃρημέναι* ponantur; & si quid ad jejunas Logicorum spinosorum regulas non quadret, id malè fultum opinari. Abundasse etiam excellentes Ecclesiæ Doctores liberè hîc suo sensû patet. *Epiphanio* libros omnes sacros in quatuor quinarios, *Legaliū*, *Hagiographôn*, *Carminū*, *Prophetarum*, & binarium in quo Esdras & Esther; *Gregorio Theol.* in *historicos*, *Poëticos & Propheticos*. aliis in *Legales*, *Historicos*, *Paraneticos* & *Propheticos* digerere placuit; & neutri propterea damnatur. Quantò minùs in divisione omniū antiquissima, quæ autores habet eos, quibus eloquia seu oracula DEI concredita fuisse *Apostolus Ep. ad Rom. 3,2.* intimavit, id licere duxerim; de qua testimonia è libris Judæorum vetustissimis & classicis, Masora etiam, viri hujus palæstræ nobilissimi convectarunt. Τὰ Kethubim *scripta per Spiritum Sanctum* à scriptis per Prophetiam distingvunt Ebræi; & peculiarem esse Prophetarum revelationem ab ea quæ aliis hominib⁹ sanctis contigit, nemo nostrûm nisi qui cum ratione insanire velit negaverit. Danielem autem, quem Prophetam laxiore significatû fuisse fatentur, ut vidimus, & summè deprædicant, Prophetis non annumerant, sed inter historicos sacros θεοπνεύστους recensent tàm minimè vafro consilio quàm cum nos inter hymnographos, qui Christianorū distinctione alii sunt à Prophetis, referimus Davidem, quem tamen de Filio DEI ejusque adventû morte regno quæque augustissima fuisse vaticinatum scimus. Id verò, quòd apud Josephum Ἁγιογράφων nulla mentio est, antiquitatem istius partitionis neutiquam tollet. Quia enim aliquam sibi cognitam voluminum sacrorum divisionem tradiderat, alteram adjicere, quæ præsertim ab ea non discreparet, non opus habebat, maximè cum institutum eo loco suum non requireret. Alius *Josepho* eam ignotam fuisse pertendere poterat; *non enim omnes ex æquo harum rerum intelligentes erant*, judice *Drusio comm. ad l. Jud c. 2:* alius argumenti ab autoritate negativè formati inutilitatem incusare. Hæc de statû Danielis Prophetæ vetera differenda sic fuêre; unde liquet,

quàm facilè antiqua & sana temerari soleant, & quò evadat inceptum tale; nunc de morte ejus narrationem novitate quidem admirabilem, sed incuriosè, ut ostendemus, factam & planè ludicram disputabimus. *Corn. à Lapide* Soc. Jesu & Prof. sacrarum liter. in Collegio Romano *Commentariis in Danielem* præfixit ejus effigiem habitû Babylonico cum cidari & sarabaris, expressam è Cod. mscr. Biblioth. Vatic. Menologio Sanctorum auratis imaginibus picto, quem ante annos 700. scriptum Basilii Porphyrogen. Imp. fuisse & Constantinopoli allatū à Cardinali S. Cæciliæ Paulo V. Pont. M. datum dicit, cum hac epigraphe; *Danielem cum tribus sociis ab Attico capite plexum esse.* Portentum fabulæ, & non nisi amentibus & pueris persuadendum! Ab homine Romano, Romani enim cognomen est *Atticus*, capitale supplicium infligi Ebræis Babylone degentibus principante Cyro! Roma tum adhuc sub regibus erat, quos exigui ruris colonos & extra Latium nulla potestate fuisse satis constat; ἀποκεφαλισμὸς verò artificium unicô ictû caput amputandi etiam serius inventum fuit & sub Cæsaribus:

– – *nondum artis erat caput ense rotare,* inquit *Lucan.* 8. de Septimio tribuno caput Pompei M. ab Achilla eunuchô confossi trunco rescindente. Falsitas ergò tanta hîc est quanta nemini post homines natos in mentem venire potuit, & hominis insulsi deliramentum, quod in admirationem tamen virum doctissimum rapuit, ut *se alibi legere non meminisse fateretur.* Drama verò hujus falsi tale est: In *menologio Græco*, quod *Cardinalis Sirleti* adpellant Indices Bibliothecarum & Latinum publicavit *H. Canisius t. 2. lect. antiq.* (id verò planè idem est cum codice Biblioth. Vatic. qui Basili Imp. fuerat) die 10. Jul. comemorationem sanctorum martyrum Leontii, Mauritii, Danielis, & Antonii, qui imperante Licinio præside Lysiâ apud Nicopolin Armemeniæ passi sunt, celebrari adnotatum est; *Baronius* refert ad annum 316. Hæc immani stupore ad Danielem Prophetam, cui pariter tres fortunæ inter gentiles Babylone socii fuerant, referuntur in Codice Romanô. *Lysian* autem scriptores Græci adpellant, qui *Lusius Atticus* cognomento Latinis; Eum Agricolao uti vocat *Menologium & Vinc. Belvac. spec. hist. l. 13. c. 59.* sive Agricolano, ut est in *l. 3. t. 1. l. 16, 59. Cod. Theod.* successorem in Armeniæ administrarione dederat Licinius. Sua autem morte obiisse Danielem plenum annorum honorumque in-

inter gentiles Babylone & sepultum ἐν τῷ σπηλαίῳ τῷ βασιλικῷ μόνον ἐνδόξως *Epiphanius*, *Doroth. in Synopsi*, *autor Chron. Alex. p. 377. S. Senensis l. 1. bibl.* καὶ τοῖς ἄλλοις συγγραφέων θιασος, nescio quibus testimoniis, solis puto conjecturis adducti adfirmant. Quod igitur de ejus sepulcro Susis, itemque feretro catenis ferreis in ponte Eulæi, qui mediam urbem interluit, de trabe suspenso refert, qui vidit ante annos 460. *Benjamin* Tudela-Navarræ oriundus Judæus, *Itin. edit. Lugd. 1633.* p. 86. omninò dignum cognitione est, & mirabile memoriam sanctissimi Prophetæ inter gentiles cæterorum ej⁹ omnium ignaros à septendecim seculis, traditione quadam populari civium Susianorum à Judæis accepta, conservatam fuisse; & ideò probabilius mihi, Danielem aulam Persicam, quæ tum, teste *Strabone*, Susis, secutum, uti *comma 2. c. 8.* insinuat, ibidem obiisse. Etsi enim narrationes istius *Benjaminis*, præsertim ubi regna quædam Israëlitarum in remotissimis regionibus & inaccessis solitudinibus, de quibus si quid mentiretur, periculum non erat deprehendi, & felicissimum in istis Utopiæ beatæ collimitüs complicum suorum statum ebuccinat, & res Græcorum Romanorumve figmentis majorum suorum interpolatas obtrudit lectori, minimum fidei mereantur; in aliis tamen gentilium rebus, de quibus cur aliquid fingeret, caussa nulla erat, tutò ipsi creditur, maximè testimoniis aliunde adminiculato. Narrat autem, *fluvium medium perlabi urbem; in ejus parte, ubi sepulcrum Danielis Judæos, puta permixtos Saracenis, & civium locupletissimos habitare, esse ibi fora rerum omnium; in altera vilem popellum & tenuis fortunæ homines sine commerciis desidere. Hos concepta ergà alteros invidia infelicitatis suæ caussam adsignasse Prophetam in sepulcro, quod isti in sua urbe possiderent soli, adfluentiæ omnis & beatitudinis conciliatorem; petiisse igitur, ut in medio eum liceret sepelire. Quod cum denegarent isti, utrinque graviter ad cædes usq; fuisse sæpissimè dimicatum. Tandem intestino bello fessos convenisse, ut alternatim feretrum Danielis locum mutaret, & uno anno ab hac fluminis parte, altero ab altera deponeretur; idq; ita observatum fuisse & præstitum fideliter. Regem autem persidis Senigar Schah, filium Melic Sjahi, aliquando Susa venisse, & conspecto loculum Danielis de loco in locum juxtà incedente & comitante per pontem populi multitudine volutari, cognito etiam quid rei id esset & ex pactis conventis ita quotannis apud ipsos fieri, decrevisse, ut de cætero ejusmodi consuetudine, quæ in contemtum Prophetæ vergeret, absti-*

stinerent; loculum autem æquali ab utraq; urbe distantia in pontu medio catenis ferreis suspendi jussisse; quem ipse circa autem Chr. 1170. (rediit enim ex itinere ad suos a. 1173 ut viri docti collegerunt) *viderit*. Relationi huic consentiunt scriptores Arabes, è quibus scimus Saracenicæ Principum Salghucidarum familiæ, quæ imperium Persidis extorsit Boiitis circà a. Chr. 1055. Melic Sjahum Ghelaluddaulam tertium regem Bagdadi filium præter alios tres, qui patri diversis temporibus quisque successere, habuisse *Sangjarum*; cujus gesta contrà fratrem Barkyarucum quintum Bagdadi dominum in annum 1099. incidunt. Is *Sangjarus* est qui *Senigar* vel *Singar* filius Schab *Benjamini*, quem vastissimorum regnorum fuisse hæredem, & quadraginta regibus imperasse scribit; quod nemo figmentum esse putet, qui nôrit quicquid terrarum mari Indico Orientali meridionalique Syriaco & Caspio usque ad Imaum, Riphæos ac Sarmaticos montes, includitur, præter pauca Syriæ & Palæstinæ loca, quæ ægrè Christiani tenebant, hisce Salgucidis, quorum sedes maximè fuit Bagdadi in Iracà & Isfehanæ in Persia paruisse; ad quos uti & ad Tataricos horum successores, comparati Impp. Constantinopoleôs intrà angustos terminos conclusi videri poterant. Res horum Principum ignotas Europæis, è Tarich regum Orientis mscr, Turcico, promisit *Cl. Schigkardus*; interim dum is eas nobis præstet, placuit brevi schemate genealogiam eorum uti ab Arabibus traditur cum succinctà gestorum descriptione exhibere; è quo narrationi *Benjamini*, quantum ad Danielem, fides adstruetur,

Stemma Principum Salghucidarum è Saracenis Persidi imperantium, *quorũ in historicorũ Græcorũ Latinorũq; monumentis rara mentio, & nomina corruptissima leguntur.*

Dacacus *primùm Turca, sed pòst Islamismum amplexus.*

Salghucus, *à rege Turcarum, quorum sedes* Turquestania *Caspio mari & Imais montibus inclusa, præfectus exercitui; & annorum 107.*

Michael, *in Maor-annahara, regione transOxiana regulus: Ei rex Indiæ Mahmudus ob strenuitatem Chorasanam regendam committere voluit; nolentem autem in vincula conjecit; unde regem in Chorasanam abeuntem filii & milites Michaelis secuti sunt. Ex eô nati*

Muham-

Muhamedes Abutalib Togrulbecus *exercitum regis Masudi Mahmudis f. qui ad expellendos Chorasanâ Salghucidas venerat fudit & occupatis Tuso & Naisaburo universam Chorasanā adquisivit a. Chr. 1040. & a. 1055. Abunasso Melecrahimo Bojitarum Persiæ regum ultimo Iracam extorsit, factus Bagdadi dominus, ⊖ a. 1063.*

Firus, Peroz seu Perozes.

Arsselanus.

David Ghacarbecus

Muhammed Olbarselanus Adadduddaulas, *secundus rex Bagdadi e Salghucidis. ⊖ e vulnere in prælio a. 1071. Filii ejus 2:*

Marubilus.

Tagjaddaulas Nisus *potitus Halepo, Damasco totaq; Syria, a. 1079. interfectus in prælio à Barkjaruco a. 1095. Filii*

Melic Sjahus Ghelaluddaulas *tertius rex Bagdadi: cujus imperium ab extremis Turcarum oris Hierosolymam usque se extendit: ⊖ a. 1092. æt 37. 5. mens. Tres habuit uxores & ex iis filios:*

Roduwanus *d. Fecharulmelicus, i. e. gloria regni: Educatus Damasci: Halepū occupat interemto patre ⊖ a. 1113.*

Decacus, *d. Siemsulmelicus h. e. Sol regū, ent.* Erpenio *Damasci dominus & Emisæ: ⊖ è toxico propinato a. 1103.*

E primâ conjuge Barkyarucum, *qui regnū Bagdadi occupavit a. 1094. pulso fratre natu minimo Mahmudo. Inauguratus à Calipha Mustadiro Billa: ⊖ a. 1104. ætat. 34. quintus rex Bagdadi: Ejus filius*

E secundâ Muhmmed Ghayatuddinum, *qui Hamchæ resedit: obtinuit contrà Barkyarucum regnū Bagdadi, a. 1098. sed ab eo pulsus, donec mortuo B. recepit, a. 1104. ⊖ a. Chr. 1117. ætat. 37. Isfahanæ:*

Sangjarum *al. Singar Schab: & Senigar Saas: exercitū cótrà Bark. ducens, fugatus est & capta ejus mater, noverca Barkyaruci. Rex Bagdadi IX.*

E Barcana Chatuni, filia Terabi, é stirpe Afrasiani regū Turcarū, quæ ⊖ a. 1094. Mahmudū, qui *patri in regno successit quartus rex Bagdadi, sub tutela matris, annorum, quinq;: inauguratus à Caiusa Muctadæo Biamrilla: fugatus à fratre Barkyaruco.*

Sjahus *rex, filius Rodowani.*

Tagjaddaulas, *cognom.* Ahrasus: *Occiditur a. 1114.*

Ghielaluddaulas *annorū 14. à patre regno successor datur: sed à patruo* Muh. *dejicitur.*

Abulcasemus, *rex Bagdadi VIII.*

Ille verò qui Danielis Prophetæ monumentum Babylone suô etiamnum tempore extitisse scripsit & reliqui, quos suprà nominavi, vel de honorario ejus tumulo & cenotaphio intelligendi sunt, vel pro auritis tantùm testibus, quibus oculatus unus potior, habendi. Sanè solitudo deformissima, in quam redire vi divinarum comminationum per Prophetas intimatarum oportuit Babylonem, non permittit credere, temporibus istorum monumentum aliquod *Viri desideriorum* certo autore monstrari potuisse. Jovis Beli templum ibi durare se vivô *Plinius l. 6. c. 29.* perhibet, itemque *Pausan.* l. 7. isti autem Græci, quos autores habemus monumenti Danielici Babylone, minimùm quinque seculis recentiores sunt, & ejus rei minus adhuc scire, nedum ipsi videre potuerunt. Si exceperint, translatas fuisse Babylone ejus reliquias Susa, longè majoribus tricis se induent; quærentibus enim nec tempus, nec causas edere poterunt. Meritò igitur id, quod minimum absurditatis habet, hic sequimur; etsi novum, & apud neminem historicorum præterea, quia domesticos solùm, neglectis cum summa studiorum jactura exoticis, legimus, observatum.

CAP. XIV.

Glossarium, quod Isidoro communiter inscribunt, quàmplurimis locis correctum & explicatum. Auxinium. Auilia. Abrigeum, Æmidus. Arcites. Adorca. Arculi: Festus emendatus. Alopitiosus: Apicosus. Agaron. Atanulum. Arytæna. Abasa. Bassatum. Æquilancium. Trichorrhœa, τριχόῤῥοια. Stringina, ςραγ8ρία. Aliger. Allobroga, Gallus ruffus. Titianus quis scriptor. Baucalis, gello, γύαλον: Blandiosus. Butes. Barto. Barciæ. Biplex. Citaxus. Cremaium, κεράμιον. Tocculliones. Colsfia. Delticus. Dusius dæmon. Excellare. Furfura, cantabra. Fabrum, perfectum. Fabarius, cantor. Grasus. Gutturnia. Incoma. Mandus. Nomicolæ, noncolæ. Naupegus. Orge. Pastorium, sasurium, ζαβαρεῖον. Phagulla; phagolidorus quid, contrà Meursium & Cerdam. Particus, dragomannus. purpurilla. Runa, rutta Randum. Samia pelvis. Sortividus. Scisspadum, jupatum. Suppara. Scatus, scaturrio. Tuor, visus. Tubi, sile.

Tan-

Tantam retrosioribus seculis obrepsisse pavlatim & incubuisse tandem totis molib⁹ barbariem per universam Evropam literis, & linguarum potiorum tantum chaos extare potuisse, multæ fecerunt caussæ, quas *Diatr. de lingua Pun. c. 5.* tetigimus; & nemo mirabitur ultrà, qui Glossariorum, quæ pro linguarum thesauris & repertoriis essent, deformitatem perpensiùs consideraverit. Ea verò partim à semidoctis magistris est, qui quod malè didicerant securi tradebant suis; partim à descriptoribus insubidis imperitisque, qui publicè utiles libellos certatim involabant, iisque fatuitates quisque suas illinebant; In eò opere dum occupati essent & satagerent omnes, prodière tandem monstrosa illa Glossariorum & Lexicorum infelicium παραχαράγματα. Jam pridem verò est, cum utilitate talium, præsertim ad Latinitatis cadentis intellectum, capti viri docti in eam curam incubuerunt, qui ea lectionibus pravis ridiculis & monstrosis purgata, magistrorum etiam ipsorum ineptias darent nudas & sine velò peregrinitatis ullius aut doctrinæ altioris conspicuas, quod multa in iis essent è medio vulgo petita & linguarum popularium retrimenta, absque judicio ammixta primariis veteribus & puris. Nos eodem consilio, qui nimirum melius sit omnium opinatissimo *Glossario Isidori* & minùs in eo impedita lectio, συνεργασμὸν non subterfugimus, nec invidemus, notaturi nunc quæ prætermisêre alii nonnulla.

Auxinium, Romanum, Latinum. Scriptura antiqua fuerat; *Ausonium. Anilia, amentia, fatuitas.* Græcum ἄνοια expresserunt *Anea*: nisi quis malit *anilitas. Abrigeum, splendor auri.* Legendum, Aurigeum vel Aurigo: aurum enim ab aura, αὔρῳ, h.e. splendore derivat alibi, & *auram auri* apud *Virg.* de auri fulgore interpretatur. Ferrugo, color & nævus à ferro: aurigo, auri color. *Auruginem & aeriginem* vocarunt etiam morbum homines reddentem χρυσίζοντας, colore aureo & flavescentes. *Æmidus, tumidus, inflatus.* E Græco οἴδημα fit οἰδηματώδης; id sic inflexêre semibarbari: quod puriores pavlò fecissent *œdemius.* Hyperthesis literarum m & d, qualis in *emina*, pro *enima. Cerda* ait, *absque dubio* παρὰ τὸ αἷμα: c. 141. *Adverſ. ſacr. n. 12.* Hunc verò & fallere & solœcissare simul h.l. nemo dubitet. *Arcites sagittarii.* Emendarem⁹, *Arcitenentes.* At quia horum magistrorum consuetudo fuit ita συγκοπτεῖν

κοπεῖν Latina, *arcites* dixisse, quos alii *arcitenentes*, & constituisse ut tot syllabarũ essent hi quot *equites, pedites., velites* in eadẽ professione socii, omninò verosimile est. *Adsuetula, agaso.* Legamus, *adsecula. Agaso n. ibidem minister officialis*: & *adsecla, domesticus familiæ, agaso.* *Adorea, libamenta.* Verum est, *adora.* Proventus omnis ex agris ador, adus, ἀθὴρ, farris genus, primum in re sacrificiorum. *Ambo, malleus.* Frequenter peccarunt vocum interpretamenta omittendo: Debebant exhibere, *Amsimallus, camasus*, uti infrà his glossis. *Arculis, circulis.* Malim *Arculatis.* Arculata dicebantur circuli qui è farina in sacrificiis fiebant, teste *Festo-Paulo*, quem glossator hic exscripsit. Sunt alioqui arculi, circuli, circitelli seu cesticilli qui farti, lana, tomento, stramine, plumis, pilis, acere, capiti superponuntur ad onera faciliùs portanda; similes è linteis convolutis, è viminibus contortis hodièq; bajuli sibi adaptant instar culcitarum aut centunculorum. Hinc vulgatam *Pauli Pompejani* lectionem emaculare est. Edidêre, *Inarculum virgula erat ex malo Punico incurvata quam regina sacrificans in capite gestabat*: constituimus legendum esse; *Inarculum circulus erat è malo Punicâ incurvata*, id est, è ramis ejus inflexis, ut *taxi torquentur in arcus*, factus, *quem r. s. j. c. gerebat.* *Apiciosus, calvus, calvaster.* Videbatur aliquando nobis è priore excidisse syllabam & fuisse *alopiciosus*, quòd alopecia, *alopitia* huic generi, ea τριχορρυήσεως species dicatur, qua capilli ita defluũt ut areæ in cute capitis hinc inde & nuda loca conspiciantur, ut in pannis quos tineæ adroserunt: idq; ipsum vocis inclinamentum non tantùm insinuat, sed & requirit; solenniter enim à substantivis Græcis & Latinis fœmininis primæ flexionis adjectiva in *osus* exeunt tàm sanæ quàm deculpatæ Latinitatis scriptoribus: *Hernia, herniosus: gramia, gramiosus: victoria, victoriosus: acedia, acediosus.* Eam conjecturam lectori proponimus dijudicandam, ut arridentem etiamnum. Improbabilius est, sed nec silendum ipsum, quod nunc adfero: cum *apicæ*, ἄπηκοι, veterib⁹ dictę fuerint oves quæ glabrô ventre essent & sine vellere, ἄνευ πείκους ἢ πόκου, *apicosum* dixisse Barbaro-Latinos; qui pilis nudatam & areôsam calvam ostenderet. *Agaron, minister, officialis.* Velim. *Agaso*: sic enim infrà, iisdem verbis; & *agaso, domesticus familiæ* explicatum *Attanobo, genus vasis.* Paulò antè erat *Atanulum*: quod Festo *Atanuvium est poculi fictilis genus, quo in sacrificiis Rom. utebantur sacerdotes Potitii.*

Abar-

Abartenum, inhonestum. Scripserant priores, *Arutanam, id est, haustrum. Arytena* ἀπὸ τοῦ ἀρύειν ab hauriendo dictum vas: recensent inter supellectilem balneariam ἀρύταιναν qua πορνοδιάκονοι seu aquarioli impudicis mulierib⁹ in balneo aquam ministrarent: quæ & ἀρύβαλλον, ἀπὸ τοῦ ἀρύειν καὶ βάλλειν τὸ ὕδωρ, ut ait *Pollux* l. 10. Si glossographum ad istud ballionum & aquariorum officium quod meretricibus in balneis præbebant respexisse putemus, τὸ *inhonestum* tolerari posset, & ita exponi: *Arytenam inhonestum*, quia inter impuri & sordidi officii instrumenta: quasi sufficeret vocabuli, cujus significatum in re parùm decente, positio, sine enarratione. *Abasa, infama domus.* Lectio genuina, *Abasa, infima domus*, h. e. inferior contignatio. Petitum hoc est ex Italicismo vel Hispanismo, in quibus *abbassato, abaxado, basso, baxo* est quicquid depressum humile & terræ propinquius. Et hinc in iisdem glossis, *Bassatum terræ hiatus* exponitur, quia profundus & ad terræ ima pertingit. Alter verò qui velut interpretaturus externæ linguę vocabulum adnectit; *Abaso, infirma domus, quasi sine base*, planè ineptit, & se tàm non intelligere Italicismum, è quo arripuit voculam, quàm Græcam linguam, è qua producit glossam, prodit. *Æquilatium, æquatio.* Scio quid viri docti è *Festo* dicant de lana quæ æquilavio dicitur redire, cum dimidium ejus dum lavatur cum sordibus decedit; vera sunt ista & erudita; sed fortasse *Isidorus* scripsit *æquilancium*, cui interpretamentum *æquatio* paulò meliùs convenire nemini non est perspectissimum. Æquata rectè dicuntur, quæ dum ponderantur æqua lance consistunt. *Alopecia, passio strictura.* Strictura oppilationem quandam meatuum, quos per naturam apertos esse convenit & transmittere percolanda dicit; unde *stringinam* adpellant eædem Glossæ felicissimo vocabulo *restrictionem urinæ* quam Græci στραγγουρίαν, ἀπὸ στραγγὸς τοῦ οὔρου, quod tum ea guttatim destillet, & στάζειν, & ἀποστάζειν. In alopecia vero seu capillorum casû non accusari potest pororum in quib⁹ insistunt pili constrictio; necessariò igitur de menda h. l. hærente suspicamur, & cogitamus de abolitione diligentiùs. Reperimus autem, à quo quod editũ degeneravit, τὸ *trichorrœa, trichorrhoë*. legimusque ideò, *Alopecia, passio trichorrœa*: τριχόῤῥοια, τριχοῤῥοὴ ipsa alopecia est & aptiore synonymo non poterat exprimi; idq;, si dematur initialis ex editę corrupta vocula *strictura*, ὁλογράμματον habebitur, nec abeun-

dum pro restitutione erit longiùs. *Alliger, gallus.* Adnotamenta Grammaticorum ad Poëtas maximam hujus Glossarii partem constituunt. Ex ista corte etiam hæc glossa prodiit; cujus interpretatio simplicissima, *aligerum* locutione metonymica significare alitem domesticum *gallum* eamque vocem Poetas frequenter usurpare cum de genere avitiô loquuntur notorium est. *B. Vulcanius Alligerum*, h. e. *Gallum* qui ad Ligerim habitat hîc significari putat: *Cl. Barthius* mavult legere Gallier & Germanici idiotismi id esse opinatur; habentq; sic pro nominibus propriis. Fruatur quisq; suô sensû: Ego ista adpellativè capio, quod de neutro eorum sive è Gallica sive è Germanica lingua certam nobis fidẽ facere possint; suntq; aliàs in his glossis paucissima admodum nomina propria; imò si ritè putem⁹, nulla, eæq; è solis Appellativis conciñatæ. *Allobroga, gallus rufus.* Memini non indoctum hominem, sed sola quævis rectissima corrigendi libidine odiosum substituere *Gallus rusticus.* Allobroges enim, ajebat, Inalpini populi ad reliquos in sedibus amænioribus Gallos censiti agrestes & victu & morib⁹. Sed confutat acumen *vetus comment. Horatî* qui *αὐτοῖς ῥήμασιν*: *Allobroges* inquit *sunt Galli rufi & Sequanici qui vehementer res novas adfectant, habentq; flavum præcipuè capillitium*; ad l. Epod. O. XVI. Nihil igitur h. l. in Glossis movendum esse adparet, non tantùm nomine, sed & caussa denominationis expressa à scholiaste. *Angaria, Avianus, qui agrum locat, ut angariam accipiat.* Verba *Qui agrum l. u. a. a.* exempli loco ex *Aviano* adducuntur; quo nomine nullus autorum antiquorum fuit; *Avienum* paraphrasten Latinum Dionysî Geographi non licet intrudere. Post longam sententiarum discussionem videor rectè divinasse de *Titiano*. Julius Titianus Severô Imp. floruit; scripsit præter *libros Provinciarum, Epistolas, Rhetoricen.* etiam *de re rustica*; quorum primum laudat *Diomedes l. 1.* & fragmentum eorum est, quod hîc *Isidorus* producit. Ejus scripta magnifecisse veteres Grammaticos æstimatur inde quòd *Servius* & *Pomponius Sabinus commentariis in Virgilium* eo teste frequenter utantur: Familiaria etiam *Isidoro* fuisse, quòd *l. 9. Origin. c. 2. Amazonas unimammias Titianô* autore vocatas tradit, & l. 2. c. 21 censuram fert de ejus Rhetorica, eumque cum *Tullio* & *Quintiliano* componit: Et quod infrà his glossis, *Emacitas, emendi aviditas* legitur, sine dubio ex istis *Titiani* apud *Diomedem*, *Patremfamilias vendacem magis*

quàm

quàm emacem oportet esse, sublectum est. *Baucatem, gellonem*, Em. *Baucalem*; Est ex Italico, *Bocale*; ex eodem Græculorum βαυκάλιον, βαύκαλις, i.e. patera, & vas generatim. *Gello, gillo* è Græco γύαλον. *Baldiosus, affabilis*. Rectũ est, *Blandiosus, affabilis*. *Butis stella Cometes quæ quasi comas habet*. Distinguimus quæ separata sunt natura; *Butes stella*, asterismus cœlestis, Bootes seu arctophylax cui stellas quatuordecim adsignãt Astronomi. Tum, *Cometes stella q.q.c.h.* *Barto, geng organi*. Securiculã breviore manubrio, instrumentum seu ἐργαλεῖον χειρωνάκτων, quod linguâ populari adpellamus Barte, intelligo. An Græcorum βαρδούκιον, quod eâdem forma fuisse ex usu colligimus, (manũ enim missile erat, ferroque obvia consecabat,) huc referre licet? *Barciæ, barbari*. Leg. *Barcæi*, Africanus populus: *Virg. 4. Æn. latéq; furentes Barcæi*: ubi *Servius*; è quo h. l. glossæ excerpsêre. Ex eodem *Servio* est & hoc harummet glossarum: *Antemalorum, præteritorum malorum*; itemque alterum, *Dorica castra, stationes navium*: & τὸ *Citaxus, similis taxo*, ubi *seu taxus* reponendum est. Minimo negotio quæ fœdatissima sunt in hoc Glossario è scholastis Poëtarum Principum veteribus purgari posse, quod ex his consarcinatum sit, verissimum est. *Bibex, duplex*. Leg. *Biplex*, pro doloso; sic enim Gl. *Biplicitas, duplicitas, alterplicitas*, pro fallacia & vafritie. *Conciliabulum, ubi plures sui juris sedent*. Legerit aliquis: *Scii juris s.* Senatum enim & consessum talium qui leges & jura nosse videntur significare concilium. At moribus nostris & loquendi ratione verum id sit; Glossæ autem è veteri Romanorum jure & lingua exponi debent, qua conciliabula vocarunt loca ubi nundinationis gratia conveniretur. *Concilium, nundinæ*; aliæ Glossæ: *Conciliare, emere*. Ea conciliabula alio jure erant à coloniis, & municipiis, ibique suis legibus vivebant, qui convenerant: nulla eorum erat Resp. neque magistratus suos habebant. *Crematum, collybum*. Leg. *Cermatium*. Gl. suprà: *Collybum, κερμάτιον*. *Collianorum publicanorum vel impiorum*. Dum de *Collianis* statuatur, legamus *Tocullionum*. Τοκυλλίων fœnerator, turpi lucro inhians; vox *Ciceroni* usurpata, insolentior tamen, hoc Glossario non debuit exesse. *Calcitio, rusticus, eò quod durare calces*. Leg. *quòd durè calcet*. Hoc enim moribus inconditis & corporibus immanibus rusticorum respondet. *Colifarius, bos operarius*. Leg. *Colifiasibus operarius*. Isto enim panis genere athletæ & χειρωνάκται alebantur

bantur *Delticus, literatus, doctor*: ἀπὸ δέλτων hoc forma vère, quod librorum possessione & versatione ab indoctis discerni putarent literatos, quos Græci propter id βιβλιακὺς adpellant. *Dusius, dæmon.* Hic verò muscerdam amixtam piperi, uti passim harum glossarum! sed quam ut dignosceremus nonnullo labore nobis constitit, dum & caput scalpere, & os columnatum habere & pollicem admordere, & ungues rodere opus esset donec inveniremus diu multùmque cogitando. Est autem ab homine insulsissimo, cui stivam potiùs quàm librum in manus dare oportuit: Is repererat alicubi Græcum Δεισιδαίμων, quo superstitiosum, religiosum, & Deos metuentem significarunt; unde *Dusium dæmona* immani audaciâ efformavit. Neque melior iste qui *Expla, Exempla* interpretatur; nisi, quod planè subolet, *sexcupla* legendum est. *Excilare cum uxore esse in libertate.* Leg *Excellare*: h.e. extrà cellam & professionem monastices, liberè, seculo vivere, cum qui monachorum ordini adscripti essent carcere coerciti videri posſint. *Furfuraculum, tenebra.* It. *Furfuraculum, tenebræ*: & *Furabula, tenebræ.* Quod viri docti pro alterutro ex his legunt *foraculum, terebra*, id facilè admittimus: Quia autem ter iisdem pæne literis eadem glossa paucarum linearum intervallo repetita extat, suspicio est, res quidem diversas à Glossographo indicatas fuisse, sed vitiatâ, ob consonantiam, scripturâ, omnes in unam recidisse. Putamus igitur alterubi legendum esse, *Furfura, cantabra*; Vox *cantabri* pro furfure farinæ purgamento est apud *Apic. l. 7. c. 1: Theodorum l. de rebus salubribus t. 1: Silvat.* Pandect. c. 122: item pro sordibus sicca & squamosa cute capitis, cum immensâ pexum porrigine ningit,

copia farris uti frendentibus edita saxis: πιτυρίασιν adpellant adfectionem istam Græci; alii *cantabriciem* & *furfuritiam*. *Fiscos, ficcos grossos.* Distinguamus & scribamus. *Ficos siccos, grossos.* *Flabrum, perfectum.* Legamus, *Fabrum*, h. e. adfabrè factum & politum. *Fabarius, cantor.* Nimiùm ridiculi sunt ostentatione eruditionis illi, qui hinc probarunt fabas voci splendorem adferre & claritudinem, quòd cantores ab earum crebro usû vocentur *fabarii*: Errant; de porrô sectivo scimus id voci conferre; eique autoritatem dedisse Neronem vocis gratia, cum ne in theatro fuscâ esset, ex oleo statis omnium mensium diebus iis vesceretur, *Plin. l. 19. c. 6.* Cantor q. h. l. est comœdiarum tra-

goe-

gœdiarumve actor; hoc enim genus, qui voce fabulas imitarentur & agerent, dicebatur *canere. Horat.*

- - *donec cantor, Vos plaudite, dicat.* Alter fabularum actus, qui saltando gestibusque fiebat, histrionia adpellabatur, & artifices ipsi qui verba manibus expedirent & pedibus, histriones, pantomimi, ludiones, saltatores: aliquando iidem cum pronunciatoribus, aliquando ab illis diversi. Hinc mendam in glossariô videre facile est. Legendum autem, *Fabularius, cantor.* Hoc antiquum est & sanæ Latinitatis, non intellectum de significatione inusitatiore fabarum Physicis; illud illatiniorum seculorum etiam pravè acceptum. *Flabri, flabulosi, ventosi, perfecti.* Duæ glossæ in unam confusæ sunt. Secernimus ita: *Fabri, perfecti. Flabulosi,* vel Flatuosi, *ventosi.* *Favitor, piscator, fautor.* Vox media ejicienda hinc est: quò pertineat viderint oculatiores. *Grasus, setosus, pilosus.* Γράσον & γράσσον (est enim inter διφορούμενα) putorem odoremque abominabilem illorum, quibus *trucem caprum sub alarum valle habitare* dicit *Catullus,* adpellarunt; itemque τράγον & *hircum:* Γράσωνα, cui axillæ tragosæ, hircosæ, malè olentes. Inde *grassonia* malum ipsum *H. Montuo Pract. l. 5.* Glossæ igitur quæ de piloso exponunt imperfectæ sunt, cum pædor alarum non sit ab illarum pube quantumvis densâ impexâque, sed ab humorum crudorum & quia transpirare prohibentur putrefactorum copiâ oriatur. Hirti quidem & pilis horrentes sub axillis hircum vehementiùs olere solent καὶ δυσχερέστερον; at non quia hirti. *Gutturnia, gutturis inflatio.* Βρογχοκήλην, in sedibus colli gutturisve anterioribus ortum tumorem flatulentum inprimis, *gutturis herniam* rectè adpellarunt Latini: Eam adpellationem μεσοκοπῶντες Latino-barbari *Gutturniam* dixêrunt; Inde *Gutturnosus,* quô *Hincmarus in vita S. Remigii* usus est. *Incoma, mensura militum.* Varia commenti sunt de hisce verbis ut rem explicarent eruditi; sed fuêre frustrà. Tirones ad militiam certa ætate & statura legi solebant, requirebaturque ut tiro qui bellatoris officio functurus erat senûm pedum esset. Ei probationi stipes seu pertica in campo ubi delectus habebatur defixa erat, incisas habens notas unciarum pedumque ad quam isti exigerentur, adpellata ἔγκομμα. Eadem vox in aliis Glossis Græco-Lat. est etiam, si hinc emendes: Edidêre ἐγκονία, *regula*: ubi ἔγκομμα indubitatò ponendum

ponendum. *Mandus, vestis virginalis.* Græcum est μάνδυς, quod & ὁ μανδύας, μανδύας, μανδύη, lacerna: & Latinis mantus, mantum, mandum, mantua, *quòd manus tegat tantum, amictum breve*: item μανδίον, palliolum. *Nomicolæ, tubercula, quæ sub mento capræ sunt.* Legendum è *Festo, Noneolæ*; ita vocantur papillæ, quæ ex faucibus caprarum dependent. *Varro l. 2. c. 3.* mammas pensiles, *Colum. l. 7. c. 6.* verruculas, *Plin. l. 8. c. 50.* lacinias pro palearibus à cervice binas dependentes, adpellat. *Nausicus, navis factor* Leg. *Naupegus*, ναυπηγός. *Orge, occide.* Vox hortantis ad plagam inferendam, *Urge.* *Pastorium, alvium templi vel sasurium. Pastorium* est per syncopen quod aliàs *pastoforium*: locus in quo sub specie panis τὰ ἅγια adservabantur. Clemens Papa l. 8. constit. c. 13: Ὅταν πάντες μεταλάβωσι καὶ πᾶσαι, λαβόντες οἱ διάκονοι τὰ περισσεύσαντα εἰς τὸ παστοφόριον. Emend. igitur, *atrium templi vel sasarium.* Safarium, ζαβαρεῖον est, de quo l. 1. c. 8. Conclavia & cellas ad pterygomata templi Hierosolymitani extructas ita adpellant LXX. Es. 22, 15. in quarum una præfectus templo morabatur. *Phaculla, perna petaso.* Φαγύλιον, Φάγυλλος, uber & sumen; item marsupium. Ab hoc compositum esse τὸ *Phagolidorus* docet *Cl. Meurs. in Gloss. Græco-barb.* adprobat *Cerda* l. d. n. 483. Utitur *Ethelvverdus Anglus prol. l. 2. Chron. Hortamur in Domino ne nostra spernantur à phagolidoris dicta, sed potius præopimus regi cælorũ gratias reddant.* Non adparet quomodo ab isto derivetur; nec si inde derives, quid significet. Certum est extremum vocabuli ἀπὸ τοῦ λοιδορεῖν formatum esse; quod inter Latina transsumsère, cum calumniatorem & impudenter convitiantem *lædorum* adpellant, & *lædoriam* convitium, nugas: de qua *Johan. Saresber. l. 7. Policrat. c. 25.* Initium ejus statuo corruptum esse & legi debere *pagolidoris*, i. e. pagatim, vel vicatim omnes calumniantibus: vel *pantolidoris*, παντολοιδόροις; quæ significatio *Ethelvverdi* scopo, contrà calumniatores operis sui historici præfantis, uti vox ipsa hybrida è Græco Latinoq; composita seculo, quo is vixit, congruit. *Particus, negotiator qui partes vendit, qui institor & agomannus dicitur, eò quòd in diversa manus agat.* Parthicarius est negotiator qui pelles Parthicas pro zanchis curat & vendit. Sed manifestum est de parario seu proxeneta, qui mediator inter emtorem venditoremque intercedit, & conciliat partes, loqui glossæ postremum: quod in ea de *agomanno* additur, à *dra-*

ga-

gomanno, quo nomine Turcæ interpretem adpellant, non intellecto petitum est, & ineptum Grammaticastri commentum, qui ultrà trivialem Latinitatem nihil sapuit. *Purpurilla, locus extrà portam quo purpurea veste uterentur.* Purpura, Πορφύρα, in aula Constantinopolitana fuit Palatium pro Augustarum puerperiis extructum. Clarè id liquet è *Niceta*, qui de Manuele Comneno l. 5. ita: Τῆς δὲ Δεσποίνης πρὸς τὸ τεκεῖν ἐλθούσης ᾠκονομήθη ἡ Πορφύρα καὶ ηὐτρεπίσθη πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τῆς γεννήσεως. Hinc Πορφυρογέννητοι *Purpurigena*, qui Imperatoribus nascerentur; sic *Anna Comnena* Alexl Imp. & Eirenes filia se verè Imperatorio genere natam probatura, l. 6. *Alexiados* scribit se esse natam κατὰ τὸ ἀφορισμένον πάλαι ταῖς λοχευούσαις τῶν Βασιλίδων οἴκημα. Πορφύραν, addens, „τοῦτο ἀνέκαθεν ὀνομάζουσι. Et Manuelem Comnenum inde Πορφύρας χρυσοῦν ῥόδον, vocat *Constant Man. ann. p. m. 99.* & p. 228. Πορφυροφύτους βλαστοὺς τοῦ Ῥωμανοῦ Basilrum & Constantinum Romani filios; & Basilium τὸν πρωτόφυτον τὸν τῆς Πορφύρας κλάδον, & p. 216. Πορφυροβλάστητον αὐτάνακτα Κωνσταντῖνον Leonis V. è conjuge quarta filium. Hujus instituti origines alibi persecutus sum, cum de Comitivâ Palatina commentarer. Hoc respexit quisquis autor illius glossæ, sed malè percepit & ineptiùs rem elocutus est. Vocat autem urbem sedem Imperatoris *portam*, quod ab eo tempore inter Europæos obtinuit, quo Othmanidæ eam Palæologis extorserunt. *Runa, pugna. Runata, prælata.* Malim, *Rutta. Ruttata. Rotta* Italis prælium, clades, rotta d' un' essercito: rotto l' essercito. Latino-barbaris & Germanis rotta catervam significat. Hinc *ruttarii*, qui & *ruptarii*. quod sine causa mutat *Cl. Meurs. l. d. p. 604.* militum genus ferocissimum. Toties usurpat Matth. Paris in hist. Angl. f. 175: 223: 281: 376: quale tum etiam censebantur ii qui Brabantiones, *Brebensones*, & Brabantini vocabantur à loco unde lecti, J. *Villanus l. 7. c. 8: Wilh. Neubrig. l. 2. c. 27: A. Krantz. l. 6. Saxon. c. 8: & 6. metrop. c. 49.*

sævior alter
quo nusquam est populus bello aut assuetior armis,

ut inquit *Wilh. Brito l. 10. Philippidos.* *Randum, arbitrandum.* Gerundii forma à verbo reor, *rendum.* *Sortinidus, qui judet per sortem.* Lego, *Sortividus, qui videt vel judicat per sortem.* *Samica, pulvis.* Leg. *Samia, pelvis*; h. e. vas, catinum ex argilla Samia, è quâ coctas

testas celebrarunt veteres. *Scupadum, jupatum*: & in alio glossario; *Scupadum, inpatrum Lycospodum lupatum.* Verè monstra sunt ista, ut adpellat *Cl. Barth. l. 55. Adv. c. 9.* non vocabulorum solùm, sed & rerum. Lycospadas vocarunt equos, qui cum pulli essent à lupis invasi impetum eorum effugissent: de quibus an verum sit fieri agiliores animosioresve disputat *Plut. l. 2. Sympos. Qu. 5.* & *Scal ad l. 2. hist. an. Arist. c. 18. f. 257. Cœlius Rhodig. l. 11. antiq. c. 58.* à fræni genere, quod λύκους lupatum adpellant, ita dictos existimat. Has doctorum sententias velut per transennam adspexit collector harum glossarum & quod verbale Græcum compositæ formæ nomen erat equis impositum λυκοσπάδες hoc ad σόμιον capistri genus, à figura lupinorum dentium ita dictum juxtà nonnullos, *lupatum* Latinam vocem imperitè, confusis casibus & terminatione Genitivi pluralis Græca cum Nominativi singularis in Latino vocabulo, retulit, & unum ex altero quasi synonyma essent exposuit, *Lycospadum*, *lupatum*; cum λύκος lupatum sit, non lycospodum. Reliqua *Scupadum inpatrum* repetitio ejusdem glossæ sunt, quod & alibi factum meminimus, ut idem bis terve producatur sub eadem literâ; & similiter corrupta. Quod *Cl. Barthio* de *scissato instrato lithostroto lapidiato* visum est id tum obtinere poterit, si *scissiatum* sive Latinam sive Latino-barbaram vocem aliquando fuisse probaverit. Τὸ *lithostrotum* autem ejus ipsum quod editum est, quodque ad emendationem commodè nobis præivit, *lycospadum* redarguit & non admitti posse ostendit. Sunt in hisce glossis multa tàm rerum quàm verborum falsa & inepta inde nata quod homines insubidi literas librosque seculis istis sequioribus tractantes malè percepissent optimè tradita, ut docui l. 1. c. 8. de *Marsisuculus*: ea ne sententias hominum etsi absurdas turbemus relinquenda sunt & secundum hosce autores suos explicanda ut omnia sibi in stoliditate & imperitia consonent: tum denique ostendenda eorum infelicitas, quid sequi juventus debeat & quàm ἀπίκαιρον sit talium ἀπομάθημα, docendum. Planè autem convenit ingenio Latino-barbarorum *lycospadum* interpretari *lupatum*; & ex eorum mente ac loquendi genio & scribendi consuetudine constituenda est lectio; at nostrum est simul quid in eo erraverint & de origine erroris monere. *Supera navis.* Lego, *Suppera, vela navis*; σίφαρα Arriano; quæ in signum gaudii attollebant, Alexandrinæ præsertim. Est & omne

omne vestimentum lineum supparum. *Scatus, impetigo, sicca scabies.* Ex eô quod *lepram* adpellarunt *scaturrionem*, ut in hisce glossis legimus, impetiginem etiam, quæ volaticum serpensque per corporis planiciem malum est, & desquamata quantumvis cute velocissimè repullulat, contumaxque est, eòque à lepra nihil differt, eodem nomine sanè elegante vocare licebit. Legerim igitur, *scaturrio, j. s. scabies.* *Tuore, risu.* Placet *visu*; à verba *tuo, tueo, tueor*, verbale *tuor, tuoris* ut *flaccor, frigor, luror.* *Tuber, fiti subterranei.* Legi oportet, *Tubi, fili subterranei.* Sili, σιροί, foveæ, ductus excavati, & quia cavi etiam tubi dicti sunt ἀπὸ τῶν τύπων. Tantum est quod in Glossario isto emendatius legi oportere & explicatione indigere videbatur: residuo ejus operæ etiam sua hora erit. Ista verò, sint sanè σκαλαθυρμάτια, non in esculi codices aut tiliæ pugillares tantùm referenda erunt, sed memoriæ cellulis instipanda tironibus; his enim potissimum scripta sunt. Qui severioribus studiis tenentur, ea, si velint, οἷον πρωγάλιόν τι παραψάυωσιν.

CAP. XV.

De Consulatû Romanô. Lex annalis. Infantes creati Consules; adpellati Nobilissimi Pueri tum, si antequam Augusti renunciabantur fierent Consules: Exemplum in Gratiano, Valentiniano, & Honorio. Subscriptiones aliquot Legum in Codice Theodosiano emendatæ, itemq; Chronicon Alexandrinum. Valentiniani Senioris Imp. bigamia. Ἄκυγκον, Aquincum, Acincum: de Acygnô interpres Chronici notatus. Itinerarium Antonini illustratum.

CONsulatus Urbis Romæ dignitas fuit augustissima, ipsique regiæ, consensu gentium apud omnes æstimatissimæ, proxima & similis; quod vel Cyneæ Pyrrhi Epirotarum regis legati testimonio, qui de senatu Romano interrogatus, *in uno isto consessu tot reges simul adesse visos sibi* respondit, constiterit. Prudenter itaque lege annali Villia, *quot annos nati quemq; magistratum peterent caperentve* sancitum & pòst cautum fuit, ne ante annum ætatis vigesimum quintum quisquam in Senatum legeretur; quomodo enim non sit

 turpe

turpe ac damnosum, cum nemini ante id ætatis suorum bonorum administrationem concedant, his qui eam non attigerint Remp. credere? ut est in prudentissima *Mæcenatis ad Augustum Imp. Oratione apud Dionem l. 52:* ne quis tribunus plebis nisi XXX. nemo ædilis, nisi XXXVII. nemo Consul fieret nisi XLIII. annorum: & quod T. Quinctium Flaminium nondum triginta annos natum Populus addito collega Ælio sexto a U. 556. Consulem creavit, *plut. in ejus vita*, hoc inusitata antè, singulari & non imitanda in posterum ratione motum virtutum ejusdem excellentia & REIP. necessitate fecisse annotarunt. At quàm non tantùm mutavit hæc observatio labentibus annis, sed & ordo super-egregius habitus ludibrio? *Cajus* equo suo è rarioribus Incitatò Consulatum destinasse ferebatur, *Sveton. c. 55.* quasi mulorum asinorumque ἐν μοίρᾳ haberet eos, quibus ἀλόγων, cantherium, præesse vellet. *Commodus* flagitiosissimum quemque faciente Cleandro cubicularió eum in ordinem cooptavit, designatis in unum annum ipsis XXV. plerisque ἐν ἀσελγείᾳ μὲν καὶ ἀσωτίαις διασήμοις, qui totas facultates suas vacuefecerant; unde vulgari scommate non lecti sed *relegati in Senatum* dicebantur. Quin pueros, imò infantes COSS. proclamari inclinante imperio post Constantinum obtinuit. Exempla quæ in historiarum lectione occurrerũt & consignari digna visa sunt ob peculiare indigitamentum *Nobilißimorum Puerorum*, commemorabo. *Gratianus* NB.P. *nobilißimus puer*, Consul collega Dagalæpho, anno 2 Olymp. 286. vulgari Chr. 366. cum esset annorum quasi septem, quippe natus a. 4. Ol. 284 Constantino X. & Juliano Cæs. III. COSS. Ita adpellatur *L. 6. Cod. Theodos. ad SC. Claud. L. 9. C. eod. de div. offic. & apparitoribus: L. 9. C. de accusat & inscript.* sed quod à paucis qui Fastos Consulares edidêre observatum est; *Autor Chron. Alexandrini*, Ὑπατεία Γρατιανοῦ ἐπιφανεστάτου καὶ Δαγαλαΐφου, *Interpres*, Illustrissimo: neuter rem adsecutus. Hinc inscriptionẽ L. 6. ad SC. Claud. quæ nomina Imppp. Valentiniani Valentis & Gratiani AAA. præfert corrigere oportet; adscribenda quippe lex ista est solis prioribus duobus Augustis. Gratianus enim anno sequente, COSS. Lupicino & Jovino, in Galliis nono Kal. Septembr à patre Valentiniano in imperii consortium adscitus est. Eadem menda è *L. 2. Cod. Theod. de canone frum. U. Romæ:* è *L. 9. de veteranis, Cod. eodem*, eluenda est. Dictis verò Consulibus promul-

gatæ

gatæ Leges, 9. *de div. off. & apparitoribus*: 14. & 15. *de annon. & tributo*: 11. & 12. *de susceptor. præpos. & arcariis* 8. & 9. *de accusat. & inscription.* ritè præferunt Imperatores Valentinianum & Valentem A A. *Valentinianus* patre cognomine Imperatore, C O S S. Gratiano NB. P. & Dagalaipho è Justina, quam Severæ conjugi non invitæ superinduxerat, lege etiam lata, qua liberum cuiq; fecit duas legitimas habere uxores, *Socr. l. 4. hist. Eccl. c. 26: Rangolius* ad *1. Sam. 1. v. 2: Vedel. de prud. veteris Eccl. l. 2. c. 7.* natus, anno pòst tertio cum S. Aurelio Victore a. Chr. vulg. 369. consul fuit, teste subscriptione *l. 15. Cod. Theod. de susceptor. præpos. & arcariis*, quæ Consules nominat Valentinianum NB. P. & Victorem: sic & *l. 7. C. Theod. de medicis & Professor.* l. 2. *de centonar. & dendrophoris*: l. 6. *de legatis & decretis legationum*, aliæque præterea sexcentæ, & *Cassiodorus in Fastis.* Hinc fasti Siculi corrigendi sunt, qui hoc anno Consules Valentinianum Augustum III. patrem pro filio infante, & Victorem ponunt. *Honorius* Theodosi Magni è conjuge altera Flaccilla filius anno 1. Ol. 119. Chr vulg. 384. COSS. Ricimere & Clearcho natus, ut est in *Chron. Alex.* anno tertio ejusdem Olymp. in Consulatû collegam habuit Evodium. Testis *Lex. 2. C. Theod. de usuris*, quæ 2. est *lib. 11. C. Justin tit. 36.* lata Consulibus Honorio NB. P. & Evodio. Eosdem C O S S. ita nominat *Cassiodorus*, & *l. 4. C. Theod. de fide Cathol. l. un. C. Th. de ædil. action. 9. C. Th. de famosis libellis. Autor Chronici Alex.* errore familiari, ob minùs intellectam Romanam phrasin, NB. Puer, adpellat Consules Honorium Cæsarem, & Evodium, cum ille anno tertiô pòst demùm Cæsaris dignitate fuerit insignitus. *Theodosius* II. Arcadii & Evdoxiæ filius natus Ol. 295. a. 2. 4. Id. April. C O S S. Vincentio & Favitta, qui fuêre a. Chr. vulg. 401. Consul factus est a. 403 biennis adhuc, cum Rumorido. Hunc, etsi in tenella ætate Consulem, in subscriptionibus tamen Legum, quas decem ipso Consule perlatas reperiat, nuspiam *nobilissimum Puerum* vocari, opponit Vir magnus, & de isto indigitamento dubitare ideò incipit. Sed res salva est & dubitationi non ampliùs locus. Theodosius n. non adpellatur in Consulatû suo NB. P. quia anno ante Consulatum, altero ætatis, à patre in tribunali ad Hebdomum CPoli 4. Id. Januar. Augustus fuerat creatus; quod in prioribus tribus factum secus. Post gestos n. Consulatus Augusti renunciati sunt: Gratianus quidem Olymp. 286. a. 4. 9. Cal. Sept.

Consulibus Lupicino & Jovino, Ambianis à Valentiniano patre; Valentinianus II. Gratiano & Equitio COSS. a. Chr. vulg. 374 24. Novembr. *εἰς πόλιν Ἄκυγκον*: Honorius a. 2. Olymp. 292. COSS. Timasio & Promoto à patre Theodosio Romæ. Locutio *εἰς πόλιν Ἄκυγκον* ex archaismo est; Ita in fragm legis agrariæ: *Ager in terram Italiam*: in Inscript vetere: *præfecto Afrorum in Daciam*; & altera, *semper in possessionem fuerint*. Anthos: *γίνεται ἡ ἁγία σύνοδος εἰς τὴν Βιθυνίαν*. Periander Epist. ad sophos apud *Laert.* *ὡς ἐγένετο πέρυσι ὑμῶν ἁλία παρὰ τὸν Λυδὸν εἰς Σάρδεις*. Sunt qui *εἰς* & *ἐν* Attica dialecto alternare tradunt. *Ἄκυγκον* Acincum & Aquincum nonnulli Illyrico accensent; Est inter Dravum Arrabonem & Danubium, eique Sabaria Arrabonis ripæ insidens Occidentalis, Sopianæ vel Soppianum ad Dravum condita meridionalis, Ister à septentrione prætenditur; idque ex itineribus quæ à Sirmio per Pannonias; à Dauruno per ripam Panoniæ in Gallias, *à Sabaria Acinqvum*, & *à Sopianis Acinqvum*, itemque *à Sopianis Bregetionem*, quæ Acinquo haud procul aberat, descripta sunt ab *Antonino*. Qui ipsam Budam esse volunt, juvantur ab *Ammianô Marcellinô l. 30.* qui Valentinianum propè Acincum castra movisse & navigiis ad repentinum casum conjunctis & contabulato celeri studio ponte, transiisse in Quados scribit: & à *Notitia Imp. Occid. c. 82.* quæ *auxilia vigilum* sub Duce Valeriæ locat *contrà Acinco trans in Barbarico.* Ultrà Danubiana enim obtinebant Quadi, quorum fluvius Marus, qui emensa Moravia juxtà Carnuntum in Istrum decurrit. Acinci prætereà fabrica scrutaria fuit, *teste eadem Notitia c. 31.* eòque locum situs commoditate commendabilem & ad ipsum Danubium fuisse, ubi plurimùm morarentur Imperatores, firmiter concluditur. *Raderum* interpretem Chronici *ἀγεωγράφητόν τινα* vigilantē hîc somniasse, dum *Acygnum* nobis edidit, indice nullo opus est.

CAP. XVI.

Capita duo historica è rebus Imperii Romano-Germanici, quibus matricula Ordinum ejus illustratur, de Ducibus Meraniæ; & de Comitibus Asperis seu Raugraviis; Wilhelmo Britoni lux. Alia de Comitiis Valentianis quæ ab Otthone IV. Imp. indicta fuisse

scri-

scripsit Goldastus: de loco natali Caroli M. Ingelbemio; de Henrici IV. ex-Imperatore sepultura in Angliâ: de Fridrici II. Imp. filia quadam nupta Johanni Batatzio Adrianopoleos Imperatori: de Sebato seu Sabione & Sublavione opidis Norici: Itinerarium Antonini d. expositum: de Episcoporum Spirensium successione, in qua Abbas Ursbergensis: & de archiepisc. Saltzburgensium in qua W. Lazius falsus. de cognomentis Ludovici Balbi Imp. nihil fecit; *Bier, regis Danorum f.* Irnesides seu costa ferrea: *Wilhelmi Comitis Avernorum,* caput stuppæ; *Johannis Henrici II. Angl. R. filii* sine habere; *Philippi Augusti Galliæ regis,* Bornio: *Caroli ex Andegavensibus II. regis Siciliæ* Cunctator: *Ludovici X. regis Franciæ,* *Huttinus, & Ruperti Com. Palat. regis Roman.* Clemens. *Fragmentum historiæ Aquitan. duobus locis correctum: coutelas, coutelassus, ensis lati genus. Quæsitum de Poletha, & Coronato urbibus in quibus morabantur aliquando Imperatores. B. Schobingeri quidam error de conjugio Episcopi Trevirensis.*

ABsurdè fieret ac irreverenter si, cum de externorum imperiorum, regnorum, Rerump. & magistratuum rebus, de sacris profanisque, de privatis etiam singularium hominum, de linguis artibusque, & quicquid uspiam inter Romanos Barbarosve fuit admirabile adeò solliciti simus ut in ejusmodi cognitione veram humanarum mentium perfectionem & absolutam sapientiam consistere putemus, nihil ad percipiendas & illustrandas res Imperii omnium reliquorum augustissimi, sub quo mundo Salus exorta est, &, tenebrosæ Germaniæ lux nova, auspice Carolo verè-magno, effulsit, moveremus, & studium in peregrina ac vetera collatum domesticis & recentioribus impendere negligeremus. Etsi enim seculis istis linguarum artiumque deliquium quasi quoddam Germaniæ obtigerit; tamen rerum gestarum magnitudine, legum præstantia, & morum sanctimonia castigatissimis quibusq; Numarum, Solonum, Phocionum, Camillorum & Catonum ista Carolina, Otthoniana, Henricorumque tempora palmam faciunt dubiam. Ejus verò Imperii corporis majestatem è tot nobilissimorum membrorum, *Status* adpellant, non minus ornamentis vitæ quàm majorum imaginibus clarissimorum pulcerri-

ma harmonia æstimare licet; quorum nomina & dignitates ordine in Album, quod Imperiale hinc adpellatum est, seu Matriculam pænè ante ducentos annos, curante Friderico III. Imperatore referri consueverunt; quæ breviarium quoddam est, & Notitia omniū, qui Imperiū sublimitatem & Jurisdictionem agnoscūnt ac venerantur, Ordinum, & cujusque cognitione dignissima, ex Actis publicis tàm veteribus quàm novis à JCtis, Politicis & Historicis nostri temporis aliquoties descripta. In ea illustrissimum nomen *Ducum Meraniæ* legimus; sed qui sint fuerintve isti video viros πολυΐστορας non dubitare saltem, sed planè ignorare. *Nobiliss. Goldastus*, quem ad antiquitates Alemanniæ, reliquæque adeò Germaniæ eruditissimis scriptis symbolam contulisse satis luculentam scimus ac deprædicamus; *Ego*, inquit, *qui hic Ducatus sit æquè cum ignarissimis scio, nisi si Moravia sit, quæ adhuc Alemannis* Meran; *interdum* Merenland. *Subsisto: t. 1. p. 2. rer. Alemann. not. ad c. 31. Eccebardi, de vita B. Notkeri Balbuli.* Solenniter in hoc nomine peccarunt librarii veteres, ut ubique ferè scriptorum, & in ipsis Instrumentis publicis Rescriptis ac Decretis Imperatorum in *Moraviæ* abierit; sed quos castigare intererat historicæ veritatis. *Moravia* enim, postquam Slavis Marahensibus extorta Imperio adcrevisset, instituto & placito publico *Marchionatus* axiomate insignis fuit. & est hodièque, nunquam Ducatibus adcensita. *Meraniæ* autem Duces à Comitibus Goriciæ & Palatinis Carinthiæ orti hac dignitate sub ipsis Imperii Saxonum initiis fuere; celebraturque maximè Cuono dux Meranius, cui Ottho I. ob fidem, fortitudinem, ac merita filiam unicam Luitgardim desponsaverat, teste *Ecceb. l. d.* & cujus consilio in rebus maximis gerendis & conficiendis intestinis externisque contrà Berengharium in Italia, Hugonem Capetum in Gallia Slavosque sive Ungaros bellis usus fuerat felicissimè. Hic ipse est quem *Witichindus*, *Dietmarus*, & reliqui scriptores omnes Conradum Sapientem, Franciæ Orientalis & Lotharingiæ ducem nominarunt. Suevis imperantibus Bertholdus dux Meraniæ claruit præter cætera conjugio cum Agnete Ducissa Lausnicensi fortunatissimus. Θ a. 1204. teste *Chron. Augustensi.* Ex ea enim Eccebertum Bambergensem Episcopum & Vicarium Fridrici II. Imp in partibus Austriæ, circà a. 1230: Berchtholdum, Patriarchæ Aquileiensis Wolkeri successorem ex archiepiscopo Golotensi, *Chron. Aug.* (Coloniensem

enim

enim fuisse, quod vult *Lazius* comm. Reip. Rom. l. 12. f. 5. c. 7. tabulæ publicæ & indiculi archiepiscoporum redarguũt.) a. 1218: Gertrudem, reginam Ungariæ, ex Andrea rege matrem Elisabethæ, quam Landgravio Thuringiæ & Hassiæ Ludovico nuptam, Sanctam cognominant; & Otthonem, Ducem Meraniæ ultimum, Fridr. II. imperante spectabilissimum, cujus unica filia Elisabetha Fridrico primo Burggravio Noribergensi opida Voitlandiæ ad Salam & Mœnum, Culmbacum, Bojorutum, Carlesburgum in dotem circà a. 1274. attulit, susceperat. Ob dotem istam à Ducis Meraniæ filia cum hæredio Burggravi Norimbergensis sociatam putarũt nonnulli, qui *Philippum Melanchthonem* & *Joach. Curéum* autores laudãt, Ducatum Meraniæ eo tractu fuisse, qui pòst *Advocatorum terra* vocatus, istoq; nomine hodièq; notus est; quod erroneum esse nemo dubitet. Dicta enim opida Ottho parens jure dotalitio similiter à conjuge Comitissa de Amerthal acceperat; & ex earum terrarum reditib⁹ Cœnobium Langkheim ad Rotæ ripam, Coburgo vicinum, extruxisse & ditasse scribitur. Ipse verò ab avita possessione opidi Meran ad sinistram Athesis ripam, cui ex opposito castrum regium Terioli, Terle/Tyrol imminet & territorii adpertinentis, etsi in Bavaria Noricô & Franconia amplissimorum fundorum dominus, denominatus est. Ejus familia paulò pòst extincta possessiones ad Athesin Maynhardo Goricensi Comiti cum titulo Comitis Tyrolis, & filiis hujus Carinthiæ ducatus Rudolphi I. Imp. beneficio cesserunt. Hæ Ducatus Meraniæ origines sunt & deliquium; cujus nomen dignitasq; in Principatum Comitum Tirolensium, quos Serenissimi Austriæ Archiduces hodiè repræsentant, mutavit; & in matriculis, quæ tàm *in Ducum* quàm in *Comitum qui sunt Principes classe* eos ceu diversos nominant, alterutri abundare intelligendi sunt. Imperiti verò locorum illi, qui Episcopatum etiam, Maraniensem nim. in istam Meraniam transferunt; Maranum enim Foro Julii est suprà Stellam juxtà stagnũ Cornacum, Episcopo insigne opidum, qui inter sedecim Patriarchæ in Gradûs insula suffraganeos nominatur: celebre etiam synodo X. Episcoporum in causa Severi XXVII. Patriarchæ Aquil. circà a. 588: de qua *P. Diac. l. 3. de gestis Longob. c. 26.* ubi *Marianum* corrupto nomine vocatur.

In eadem matricula ſub Comitum claſſe referuntur *Raugravii ſeu Comites Aſperi*; ii ipſi ſunt, quibus *Bulla aurea Noribergenſis* Caroli IV. conductum Archiepiſcopi Trevirenſis Electoris, ſi quà neceſſitatis publicæ gratia ad urbem Imperialem conventui Principum deſtinatam proficiſcattur injungit; *c. 1.* §. *12.* adpellati ſic, quòd loca aſpera montana & confragoſa inter Moſellam & Moſam, in terris archiepiſcopii & Leodienſium habitarent, qualis denominationis à locis & tenementis, quibus cum imperio præerant autoritate Imperatorum, ratio etiam in his, quos *Rhenanos* & *Silveſtres Comites* vocamus, obtinuit; Nonnulli eandem vocem paulò aliter pronunciant & Ruwegraven/ *Rugravios*, vocant, quòd de querelis & clamorib⁹ ſubditorum ad ſe delatis (hoc enim Rügen eſt) Imperatorum juſſu olim ceu Judices cognoverint; quæ ratio impoſitionis nominum ab officio petita nec ipſa inuſitata eſt; & ſic pluribus in eodem tractu nobilibus familiis etſi ſanguine ſe non attingentibus competet, feruntur que præter Daſſelios Wintzenburgios, Spiegelbergios, Eberſteinios, Homburgios, Pirmontanos etiam alii maximè in territoriis Archiepiſcoporum Colonienſis & Trevirenſis Comites adpellatione *Ruggraviorum* velut officii nomine, quòd primùm temporarium, pòſt ad hæredes etiam tranſmitti cæpit factumque eſt gentilitium, comprehendi. Vero autẽ quàm ſimile hoc eſt ideò, quia adpellationem Rügraven interpres aureæ Bullæ Latinus retinuit, quòd non reperiret æquipollens in Latina lingua τῷ Rügen Germanico; vim enim vocis ignoraſſe non potuit. Illi verò qui à corporis habitu Germanicè denominatos fuiſſe exiſtimarunt, & Latinè vocarunt *Hirſutos*, quo nomine ſyngraphæ cuidam Henrici Ducis & Palatini Comitis Rheni, filii Henrici Leonis Comitibus de Spanheim datæ in Stalcka a. 1197 ſubſcripſiſſe legitur *Emichò Irſutus Comes*; & inter cruce-ſignatos ad terræ ſanctæ recuperationem ſub a. 1215. apud *Nauclerum generat. 41.* fuiſſe *Comes Hirſutus*, *Comes ſilveſtris*, non adtendendi ſunt & ſuæ barbariei relinquendi. Commodùm quadringenti anni ſunt cum *Gvillermus Brito Armoricus* res Philippi Auguſti II. regis Galliarum libris XII. ad filium ejus Ludovicum Regem & nothum Petrum Karlotum deſcripſit; Is in enarratione belli Imp. Otthonis IV. quod prælio ad Bovinenſem pontem inter Lilam & Tornacum a. 1214. finitum eſt, inter Imperatoris fœderatos & auxiliarios nominat, *Comitem piloſum* l. 11. & l. 10:

Co-

Comitem quem Teutonici dixêre pilosum
ut juvet Otthonem regio Trajectica misit:
Mosa ubi majori collapsus flumine nomen
non tamen amittit, sed verum nominis audens
dimidio privare sui Rimosa vocatur: sed hunc de voce Germanica pravè intellecta ἐκζωπισμός, quo factum est, ut homini in extremis Galliarum oris ej⁹ genuina significatio non fuerit cognita, & passivus tum ipsorum etiam Germanorum, qui *Rauchgravios* istos confinxêrunt, error excuset; uti & *M. Rigordum* Physicum, earundem rerum & temporum scriptorem, qui Bernhardum è stirpe Ostemalorum ducem in exercitû Otthonis, adpellavit *B. de hoste malo*, gentilitii in lingua externa nominis peregrinitas.

Otthonem IV. Imp. exautoratum ab Innoc. III. Pont. Rom. substituto etiam Fridrico II. Siciliæ rege è Suevis, conventum procerũ Germaniæ & Galliæ egisse Valencenis Hannonum a. 1214. ibiq; de bonis Ecclesiasticis in necessitatem publicam erogandis, de personarum Ecclesiasticarum reformatione & de bello Papæ ac regi Francorum inferendo consultasse, & constituisse scribit *Goldastus tomo 1. collect. Constit.* Imper. & *in Replicat. pro Imperiô c. 33.* Acta autem illorum memorabilium Comitiorum interiisse quorum summam tradat *Wilh. Brito l. 10. Philipidos.* Sed cũ res Otthonis ejecti Italia adeò accisæ tum fuerint, omniumque pæne Principum Germaniæ (*abstinebant enim ab ejus congressu propter excommunicationis nexum omnes, A. Krantz. l. 7. Saxon. c. 34.*) animi ab eo aversi; Ecclesiastici maximè acerbissimo adversus eum odio, quod Cunradus Metensis & Spirensis Episcopus sparso in vulgus falso rumore quodam de Otthone, de quô *Lehman. l. 5. Chron. Spir. c. 77.* legatur, conflaverat, flagrarint; Fridricus etiam Anti-Cæsar è Sicilia inde Moguntiam usque cum exercitu venisset, auxiliis regis Bohemiæ primo quovis tempore in Otthonem Brunsvigæ hærentem ducturus, Comitia indicere integrum EI non fuisse apertissimum est. Quod verò est apud *Britonem*, quem citat *Goldastus*, id de Comitiis exponi nequit. Est autem tale: Ottho illectus promissis Johannis R. Angliæ ut cum fœderatis suis Ferrando Comite Flandriæ, Reginaldo Boloniæ, Henrico Lothar. & Brabantiæ Duce socero copias jungere posset, & Gallo qui Flandriam ferro & igne populabundus invaserat conjunctim op-

ponere, in Comitatus Hannoniæ opido Valencenis socios omnes convenire fecit, *Rigord. l. d.* ibique cum hostem Tornacum rectà tendere, & necessariò suis pugnandum fore prævideret, eos, quod & alii instante pugna imperatores fecisse leguntur, causæ justitia breviter commemorata ad fortiter pugnandum hortatus est, & quid cuivis faciendum præcepit; secutaque est diebus proximis memorabilis illa ad Bovinum pontem pugna & strages Otthonianorum, qua deletus universus exercitus, capti cæsive duces ad unum omnes; Imperator verò ægrè evasit & inglorius ex eô tempore vixit: Vid. præter *Rigordum & Britonem Urspergensis, Paris, Naucl. gen. 41: Polyd. Virgil. l. 15. hist. Angl. Æg. de Roya annal. Belg. & Jac. Meierus ann. Flandr. l. 8.* Decretum autem quod *Goldastus* quasi Comitiorum quendam recessum recitat ipsa verba *Poëtæ Britonis* sunt paucis interpolatis in prosam orationem reformata, & inter Constitutiones Imperiales necquicquam refertur, & tot vitiis subscriptionum præterea, unde falsum adpareat, laborat. E Comitibus Barri Wilhelmus & Henricus in exercitû Philippi fuêre, itemque Petrus Altisiodorensis, teste *Rigordo & Britone* & Ottho dux Burgundiæ: quomodo ergò Decreto Otthonis subscripserint? Ducem Lemburgensem Valerannum inter auxiliarios Otthonis nominat *J. Meierus l. d. & autor magni Chron. Belg sub a. 1201.* quem *Brito* Philippo adhæsisse, patrem autem Henricû Ardennæ Comitem Imperatori memorat. Conradus Cremonensis à *Meiero* indigitatus ille est quem

- - Comitem misit Tremonia cujus
imperio Waphalæ parent regionis alumni.

In eodem Decreto verba ista: *Quidum Sicamorsti Regi se amicum præstat;* corrupta sunt & leg. *Sicanio isti:* quibus Rex Galliæ circumscribitur, quasi rex ad Sequanam, contemtim adpellatus; nam & regem Angliæ, tum similiter Gallorum hostem, *regem Londonis* idem *Brito* nominat.

Receptissima de loco natali Caroli, Pipini regis Francorum è Berthradâ filii, dicti Magni, præsertim inter Germaniæ historicos sententia est, Ingelheimium villam, in pagô Navensi, Moguntiæ vicinam esse; Ea verò nullo certô autore ita invaluit. Sanè *Eginhardus*, officialis aulæ Carolinæ, *de Caroli nativitate atq; infantia vel etiam pueritia, neq; scriptis usquam aliquando declaratum esse* scribit, *neq; quenquam modò superesse inveniri qui horum se dicat habere notitiam.* Confinxêre igitur eò securius

de

de Ingelheimio seculis labentibus *τίνες τῶ φυλλῶν ἴχνη εἰδότες* & rerum Caroli ineptè curiosi. Vitium narrationis jampridem suboluit sagacioribus *Serario l. 3. Mogunt. notat. 37.* & *Frehero P. 2. Origin. Palat. c. 11.* Nos verò id omninò detegimus & locum genitalem Caroli ipsius adsertione, quæ pars est regiæ donationis in antiquis codicillis monasterii D. Benedicti Fuldæ, monstramus istâ: *Donamus & contradimus Domino nostro Salvatori, sanctoq; Bonifacio martyri qui in Fuldensi requiescit monasterio, terram conceptionis nostræ, hoc est totam comprovinciam circà flumen Unstrudt, ipsamq; chortem nostram in Vargalaba cum omnibus compertinentiis suis: & cum omnibus villis longè vel propè positis, quæ ad eam respiciunt; cum omni proprietate, sicut eam nos à parentibus nostris in proprietatem accepimus.* Ea non ultrà dubitare nos sinit & opinionem vulgatam, ipsi Carolo IV. Imp. creditam pro vera, refellit; reperta verò inter chartas mscr. Traditionum Abbatiæ Fuldensi factarum & *cap. 12. l. 3. Antiq. Fuld.* publicata à Chr. Browero Soc. Jesu; cujus diligentiæ debemus quod rem ab octo seculis ignoratam, quæ in patriæ nostræ confiniis acciderit, memorabilem, natales avgustissimi Imperatoris hodiè sciamus, & quærentibus exteris, invitis Ingelheimensibus, domi nostræ ostendere possimus.

De sepulchro Henrici IV. ex-Imperatore traditione suorum decepti sunt etiam Legea-Cestrienses Angli & scriptor ejus gentis eximius *Gvilh. Cambdenus.* In templo enim quod in honorem Werbugæ Virginis ab Hugone primo Cestriæ Comite positum inter ornamenta suæ civitatis habent, sepulturam memorati Imperatoris, qui eremiticam ibi vitam imperio quippe dejectus duxisset, hodièque ostentant: *Cambd. in Britan. sub Cornaviis.* At gravissimorum scriptorum, quorum nonnulli ea ipsa tempora viderũt in Germania testimoniis comperimus, Imperatorẽ, postquam à Paschali P. R. a. 1102. anathemate fuisset percussus & filium successorem accepisset, Germaniâ nunquam egressum esse, Imperii negotiis nunquam abstinuisse, sed defensioni contrà Pontificis Principumque violentiam suæ indesinenter invigilasse donec Leodii 7. Id. Aug. a. 1106. in ipso contrà filium expeditionis procinctũ inopina morte obiret; cujus cadaver inde Spiram delatum & post exactum annum quartum solenniter monumento majorum illatum est; De morte ejus Leodii *Dodechinus* & *Sigebertus*: de tumulo Spi-

ræ præterea *Godefr. Viterbiensis, Chron. Lavrihamense, Ottho Frising. l. 7. c. 16: Ursbergensis, Nauclerus gen. 37: Krantz. l. 5. Saxon. c. 34: Lehman. l. 5. c. 42. consentiunt.*

Innocentius IV. Pont. R. in formula exautorationis Fridrici II. Imp. confecta Lugduni a. 1246. inter alias cur Imperatorem privati regno & deposito alium surrogari velit causas etiam hanc recenset, *quod Battacio DEI & Ecclesiæ inimico, à communione fidelium per excommunicationis sententiam separato, filiam suam in matrimonium dederit. S. Schardius* editor Epistolarum Petri de Vineis, quibus diploma Pontificium insertum est, notat, *de filia Fridrici, ob quam Calo-Joannes Batatzius gener ejus fuerit, nullum eorum quos legerit autorum quidquam meminisse. Nicephorus Gregoras* docere eum hoc poterat; Is enim *l. 2. hist.* Rom. f. 32. Batatzen Irene Theodori Lascaris Imp. filia priore conjuge mortua Annam Alemannā ἔτι νέαν πάνυ τῇ ἡλικίᾳ, ἀδελφὴν τοῦ ῥηγὸς Σικελίας Μαφρὲ, *valdè adolescentulam, sororem regis Siciliæ Manfredi*, duxisse, scribit. Hic autem primùm Tarenti Princeps, tum Conradi, quem Fridr. II. è Violante Johannis de Brenna, regis Hierosolymitani filia susceperat, in regno Siciliæ successor, nothus Fridrici è pellice Blanca Lanza Lombarda; *Summ. l. 2. hist. Neap. p. 101.* Odii verò Pontificis in Batatzen causæ satis notæ sunt, quòd nimirum Latinis seu Flandris de imperio Constantinopoleôs controversiam moveret, eoque dejicere moliretur ceu injustos retentatores; se autem potiori jure esse & ab istis pro legitimo Imp. CPolitani possessore & verò Romanorum Imperatore agnosci vellet, junctaque cum Fridrico Imp. cujus omnia Pontifici suspecta erant adfinitate res suas tutaretur, quas hic turbatas perditasque malebat. Idem *Gregoras* lèviter mendosus est, ubi *l. 4.* de eô Johan. Batatzæ conjugio cum Manfredi sorore, παρὰ Θευδερίχου τοῦ ταύτης πατρὸς καὶ Ρηγὸς Σικελίας λαβὼν inquit, Theudericum adpellans, qui Fridricus erat. Præter Gregoram autem ejusdem conjugii meminit *Pand. Collenutius* in rebus Frid. II.

In Antonini Hodœporico iter Aquileia Veldidenam, quæ hodiè Wilten/ infrà Oenipontem, ad confluentes Wilzæ & Oeni, tale est: *Ad Tricensimum M. P. XXX. Julium Carnicum M. P. XXX. Loncium, M. P. XXII. Aguntum, M. P. XVIII. Littamum, M. P. XXIII. Sebatum M. P. XXIII. Vipitenum M. P. XXXIII. Veldidenam M. P. XXXVI. Vipitenum* esse

opi-

opidum ad Utium amnem, hodiè Stertzingen; Litamum verò paulò infrà Dravi fontes, Lüttach / ipsa itineris ratio & miliariorum numerus utrinque evincit. Sebatum igitur, sive quod malim, Sebanum medium hisce interjacens, aliud esse non potuerit, quàm quod ad ripam Byrri, quem ut *P. Diaconus l. 2. de rebus Long. c. 13.* refert B. Fortunatus Tarvisio Augustam Vindelicorum proficiscens transivisse scribit, Sabio olim, & Sabiona; hodie Säben adpellant, sede Epicopali tum, antequam ea Brixinam, Brixinonem, Brixinam Noricam, seu Brixinoram, transferretur, nobile. Memoratur enim Episcopus de Sabione, circà a. 586. à *P. Diac. l. 3. c. 27.* Ingenuinus: Zacharias Sebanensis Episcopus, circà a. 880. notus epistola ad Johannem VIII. Pont. Rom. quam cum Hincmari Remensis opusculis edidit *Cordesius*: Wisundus, circà a. 930: Altwinus Sabionensis circà a. Chr. 1060. apud *autorem vitæ S. Gebhardi à Canisio t. 2. lect. antiq.* publicatum. Infrà hoc opidum Sabionem seu Sebanum decem circiter millibus passuum alterum ad Aisacum fluvium est, Sub Savione à situ sic dictum, cujus vocabulum ita contraxêre scriptores, ut Sublabio, & Sublavione, i. e. *sub Sabione*, adpellaretur: nomine labentibus temporibus in Brixinæ, quæ & Fruxina, commutato; cujus Episcopus Patriarcham Gradensem cum aliis XV. olim, hodiè ni fallor archiepiscopum Juvaviensem pro metropolitano agnoscit. *Lazius* igitur, qui *l. 12. comm. Reip. R. s. 6. c. 6.* Sebatum *Antonini* de vico metallifodinis in Comitatu Tirolico celebri Schwaz dicto interpretatur, frustrà est: Hunc enim infra Veldidenam multis passuum millib. Æno haud procul situm esse scimus: ideòque & remotior est ipso propositi itineris termino. De Sevacibus autem, quos *Ptolem. l. 2.* in limite Norici occiduo ad Ænum locat, is testatur & horum sedem regiunculam Æno, Alaza, & Jovavo inclusam patefacit.

Philippum è Suevis Imp. cum sicaria Otthonis à Witelsbach Palatini in Scheyrn manû Bambergæ cecidisset ibidem conditum fuisse a. 1208. tradunt; Fridricum autem II. eundem patruum suum Spiram deportatum gentilium suorum monumento inferri & regali sumtû condi jussisse, idque consilio Henrici de Serphinberg Episcopi Spirensis & Imperat. aulæ Cancellarii, *Ursbringensis* adnotavit. Nemo crediderit *Conradum à Liechtenau, Abb. Urspringens.* cui ista tribuuntur, quique tum vivebat, adeò labili memoria fuisse ut

mlæ Ladislai & Ottocari frater año Domini 1188. Quô remoto in publicis Comitiis Ratisponæ Fridricus primus Imperator, ut Henricum filium subrogaret, *Henricum Præpositũ Perichtolsgadensem* Adelberto substituit.

Cui mortuo succesit posterius *Canradus archiepiscopus Moguntinus* frater Otthonis Palatini à Wittelsbach primi Bojariæ ducis, ab Alexandro Papa consensu etiam Fridrici Primi confirmatus. Secuti sunt; Eberhardus autor Episcopátuũ Chiméfis Seccoviensis & Laventini, creatis Episcopis Regerio Chimensi, Radechone Seccoviensi, & Caroló Frisiaco Laventinô. Is causam Fridrici II. excommunicati à Gregorio IX. cum suis suffraganeis diligenter & fideliter est tutatus: unde mortuo sepultura erat interdicta à Romanis Pontif. per annos 29. Richerius qui cum mensis spatio episcopum egisset, resignavit sponte:

a. 1169. Saltzb. Episcopatum in deditionem accepit, & anno seq de statu ejus reformando egit cum Prælatis ibidem: anno v. 1170. Adilbertum deponere alio surrogato voluit, quod tamen dilatum tunc esse scribit Chron. August. *donec in Curia Ratisponensi*

a. 1174. Henricum Præpositum Berchtoldsgadensem *archiepiscopo superposuit*: Ib. *& demum*

a. 1177. decreto ad Saltzburg. Prælatos ac ministeriales dato Venetiæ, 5. Id. Aug. jussit Cõradum *Palatinum consanguineum suum, in Ecclésia Saltzb. enutritum, qui frater erat Otthonis à Wittilsbach Palatini & ex-archiep. Moguntinus, quòd reliqui duo schismatici & intrusi juri suo in manus Papæ Cardinalium & Principum Imp. abrenunciárint, in archiep. recipere: qui &*

a. 1180. mandato Imp. de translatione fori Vergensis in Münchên facta in præjudicium Alberti Frising. Ep. ab Henr. duce Bav. & Saxon. revocanda, in Curia Ratisp. subscripsit;

a. 1183. revertitur ad Eccles. Moguntinensem; & Adilbertus ad Saltzb. à qua fuerat depulsus.

a. 1198. Capitur Adilb. à ministerialibus & per d. 14. detinetur; ob quod facinus sacris in Diœcesi Saltzb. interdictum est.

a. 1200. Obit Adilbertus seu Albertus; succêdit Eberhardus Brixinensis: *hoc autore Episcopatus instituitur in Synodo Romanâ*

a. 1215. Kymensis; primus Episc. Rudgerus.

a. 1219. Seccoviensis autoritate Honor I Pont. primus Episc. Carolus Frisacensis Præpositus:

a 1228. Laventinus apud S. Andream: cui primùm præfectus Ulricus in Hus: Chron. Aug. *qui*

Ladislaus dux Poloniæ, sedit circa a. Dom. 1266. Philippꝰ dux Carinthiæ, Bernhardi Ducis Car. filius & Udalrici germanus frater cepit sedere anno 1276. vocatus etiam ad Patriarchatum Aquileiensem: Stephanus filius Henrici Bavariæ Ducis a. 1296. electꝰ, cessit iterum nobili cuidam Rudolpho, qui bellum cum Alberto duce Austriæ Hapsburgensis stirpis primo gesserat; quo mortuo Conradus à Wansdorff vel Praitenfurt Styrus Episc. Laventinus Romæ ubi Rudolphi antecessoris sui legatum egerat à Pont. electꝰ est in archiep a. 1292. Is D. Virgilii altare construxerat, ac bellum à Rud. antecessore in Austriacos auspicatum cōtinuaverat: victus tamen cum iis rursus concordiam iniit.

a. 1228. primus Lavatinensis Ep. consecratur.

a. 1246. ⊖ *Eberh. Saltzburgensis.*

a 1247. eligitur in archiep. Philippꝰ *f. Bernhardi Ducis Carinthiæ: cui à Pont. Innoc. IV.* Burcardus *à Cigenhaim præponitur; consecratur, & pallio decoratus moritur.*

a. 1257. Philippus nolens ordinem presbyterii vel Episcopalem suscipere consecrationem deponitur Canonicis postulantibus ab Alex. Pont. & eligitur Ulricꝰ Socoviensis. ita utrumq; Chronicon; sed videtur Laventinus intelligendus esse, de quo suprà.

a. 1267. Wladislaus *Poloniæ Henrici Pii, hæredis ditionum in Silesia, Lusatia & majore Polonia filius.*

a. 1270. mortuo succedit Fridricus, *Eccles. Saltzb. præpositus: a. 1281: Concilium celebrat: mortuo*

a 1284. Rudolphus, *Imp. Rud. Vicecancellarius succedit; concilium celebrat & corpus B. Virgilii transfert.*

a. 1290. defuncto Stephanus *Henr. ducis Bav. filius eligitur; Papa ob defectum ætatis non admisit, sed* Cunradum *Laventinum qui inter nuncios istius postulationis erat, confirmavit, & pallium ei assignavit*

a. 1293. bellum ducis Austriæ Alberti in Cunradum Archiep. qui Otthonem & Ludov. Bavariæ Duces socios habuit: captoque Ducis Carinthiæ filio pacem Alberto extorsit. Stero annal.

Hæc nostra *Lazi* rhapsodiis paulò pleniora sunt & certiora, seriemque Juvaviensium Præsulum per annos pænè ducentos, intricatam antè scriptorum supinitate, exhibent ὡς ἐν τύπῳ cognoscendam. Quin & *Serario* hinc satisfit, qui de Carolo archiep. Moguntino, Cardinali, & Episcopo Sabinensi dubitat, num Saltzburgensis simul fuerit,

l. s.

l. 5. rer. Mogunt. p. 822. manuscripto aliquo, quem minorem adpellat rerum Moguntiacarum inductus. Præter adducta enim testimonia est in medio *vitæ S. Virgilii scriptor. t. 2. lection. antiq. Canisianarum*, qui idem adfirmat, titulis duorum archiepiscopatuum, Moguntini ab a. 1161. & Saltzburgensis ab a. 1177. fulsisse semper Conradum; ad administrationem verò illius anno demùm 1183. defuncto Christiano rediisse; *Godfr. mon. S. Pantal* hujus a. fortasse nunquam iniisse, quod Adilbertô aliquantisper remoto Henricus tamen præfuerit intereà, & in Italia fermè semper egerit, verosimile est. Illud saltem cum omni ratione pugnare deprehenditur, ac famæ mendacium est, quod è novellis de provincia remotiore arreptum annalibus sub a. 1163. inseruit idem: *Ipsô anno Archiep. Saltzburgensis à ministerialibus S. Rutberti crudeliter interemptus.*

Cognomentorum singularium personarum apud veteres, Græcos Romanos & Barbaros, (omnibus enim fuère in usu) jucunda contemplatio est, & in cognitione eorum eruditio non proletaria, nec aspernabilis, inservitq; antiquitatum illustrationi adeò, ut quàm plurimarum expositioni propemodum unicam hanc literaturæ partem sufficere statuam, & plures ignorari, si talia nesciantur. Differetur in his libris de iis passim, & integra capita dabuntur in ordines suos quos strictim attigit *Plut. in Marcio Coriol.* digestis cognominibus, repetitis à vetustate; nunc recentiora aliqua procedant. Ludovico Balbo Imp. cognomen etiam fecerant *Nihil-fecit*; Extat apud *Wilh. Gemmeticensem monachum l. 2. hist. Norm. c. 21: l. 7. c. 23. & autorem incertum de gestis Dominorum Ambaziensium.* Causam è fragmento antiquæ membranæ Cœnobii Floriac. à *P. Pithæo* edito cum aliis Francicis discere liceat, ubi sic: *Hic Ludovicus sortitus est prænomen* NIHIL, *sive quod vix duobus annis regno potitus nihil strenuè gessit; seu quòd sanctimonialem Kale monasterio pue arum abstractam conjugio copulans suo, peccatum quod nihil est perpetravit*: id quod ridiculû cucullati cujusdam erudituli acumen est. Lothroci regis Danorum filius Bier seu Biorno, quem pater addito monitore Hastingo regno exegerat ad exteros, quique circà a. 860. ingenti cum examine Septentrionalium Galliam intravit, *costa ferrea* cognominatus est ideò, *quia non ei clypeus obiceretur, sed inermis in acie stans armorum vim quamcunq; sperneret illæsus*;

vehementiſſimis matris ejus venenis, (veneficia & magicas pharmacias intelligo quæ ſcil. præſtarent invulnerabilem) *infectus*: *W. Gemmet. l.1. c.5: Order. Vit.l 3. hiſt. Eccleſ.* Idem cognomentum eſt quod Angli Eadmundo filio Ethelredi, fratri Eduardi III.regis impoſuerant *Irnesides*, *Order. l.3.& 8.* è dialecto Saxonicâ, Yerne Seite ; h. e. *Latus-ferreum*, ob fortitudinem, ut exponit *Ingulphus hiſt. monaſt. Croyland.* & *Paris hiſt. maj. Angl. f. 90*: alterumque quo Wilhelmum Tancredi de alta-villa, Normannorum in Apulia Principum progenitoris filium *Ferrea brachia*, *Gaufr. Malaterra l. 1. de geſtis Rob. Viſcardi c. 4.* à robore corporis adpellarunt; quod mirè depravarunt autores cum non intelligerent quod eſſet facilimum; nam *Fazellus l. 6. Dec. poſt. f. 385.* Wilhelmum Ferrabaccum; *M. Ritius l. 1. de reg. Sicil.* Wilhelmum cogn. Ferrabat; *Nav. cl. gen. 34.* Ferabach eum pronunciat. Ob ſimilem cauſam Wilhelmus Comes Engolismenſis, Alduini filius, *quod Normannum loricatum in luctamine una tantũ percuſſione enſe, proprio nomine Cotto duriſſimo, per media pectorũ & ventris ſecuerit*, ſector ferri cognominatus eſt: Ita habet *fragmentum hiſtor. Aquit. editum inter annal. & hiſt. Francorum à P. Pithæo*; quod grandi menda, nomen quo gladius iſte mirabilis adeòque δραςήριος adpellabatur inſidente, hac occaſione purgabimus. Proprium nomen enſis fuit *coutelaſſo, cottelaſſo*, vel *couchillazzo*; ita Galli vocabant enſem latum ad infligendas cæſim plagas & conciſiones aptum, qualem Turcæ geſtant *cimitarram* adpellatam: *Richer. l. de inſtit. Turc. & Arabum*: Hiſpanis *un coutelas, une coutelaſſe, un grand couteau*; è quibus Saxones & Thuringi ſuum Karlaſch/Kadelaſch formavêrunt. Iſto ampli enſis generè inſtructum oportuit eſſe illum qui hominem loricatum una vice medium diſſecuit. Id verò nominis per tot linguas Evropæorum vagans ex Oriente prima gentium vagina allatum eſſe videtur; Ebræis enim קָטַל *Katal*, occidit, mactavit: קֶטֶל *Katel* occiſio, cędes, laniena; inſtrumentum autem mactationibus præ aliis omnibus adcommodatum, *coutelaſſo*: quam vocem editæ ἀσημάντῳ *cotto duriſſimo* rectè & ad mentem ſcriptoris iſtius ſcidæ, quem Gallum fuiſſe certum eſt, nos ſubſtituiſſe nemo fortaſſe, niſi qui cerebro caruerit, contradicet. Doctiſsimo *Pithæo* facile erat inducere vitioſam ſcripturam & genuinam è populari lingua dare; ſed hoc conſilio ejus quod ceperat *omnia ſimpliciter & religiosè ex antiquis exemplaribus repræſentare, etiam vitia pleraq;*

ma-

manere pati, repugnasset; Nobis autem qui emendandi deprava ta provinciam, duram eam quidem, difficilem & periculosam, suscepimus id, quod fecimus, jure licuit optimo. A corporis qualitatibus petita cognomina, & in his quæ capillitium cujusque suggerebat, omnium fuêre vulgatissima. Raymundo Berengario Barcinonę Comiti octavo, quod statura corporis magnus, facie pulcer, aspectu jucundus esset, flavâ densaque cæsarie, cognomen erat *caput stuppæ; L. Marin. Sic. & Taraffa hist. Hisp. f. 555. t. 1.* idemq; Wilhelmo, ex Avernorum Lemovicum & Pictavorum Comite Duci Aquitaniæ, fide *fragmenti modò laudati*, quod corrupêre etiam h. l. librarii; ediderе enim; *Willelmus cognomētu caput stupet*, stupidi & omnis elegantiæ decoctores ipsi. Linum verò delibratum excussum, pectineq; purgatum quod vocam^9 stuppā, id quod in capillis pulcrū est, flavum, molle, prolixum, densum refert. Johannem Henrici II. Angliæ R. ex Alienora Pictav. Comit. Aquitaniæ Ducissa filium cognominarunt *sine terrâ* quod cum reliqui fratres ejus quatuor certos beneficio patris possiderent dominatus provinciasq; & ab iis denominarentur, ipse natu minimus talibus careret; & solo apennagio seu adsignatione in victum & alimenta sine proprietate certæ partis contentus ageret; idem est quod Gualterio cuidam de Pexeio, militi Gallo, imposuerunt, *sine habere; Order. Vit.* l. 9. hist. Eccles. *Sensaveir, Senzavehor* apud *Alb. Aquensem l. 1. hist. Hier. Raymundum de Agiles, & Wilh. Tyrium l. 1.* q. d. sine bonis: *Haver* enim, Italicè, *avera*, Latino-barb. significat facultates, possessiones, bona: Haab und Gut. Philippus rex in Testam. quod recitat *Rigordus sub a. 1190: Ne aliquem hominem capiant neq; averum suum, quamdiu fidejussores bonos dare voluerit de justitia prosequenda in Curia nostra.* Ibid. *Si quis filiō vellet movere guerram, & reditus sui quos habet non sufficerent, tunc omnes homines nostri adjuvent eum de corporibus suis & averis.* Thoroldus de Buckenhale in chartâ donationis factæ monasterio Croylandiæ apud *Ingulphum*: *Donavi totum manerium meum cum omnibus terris & tenementis, reditibus, servitiis, aureis* (legendum, *averis*) *& utensilibus quæ habui in dicto manerio. Villan. l. 12. hist. Flor. c. 42: Punito in avere e in persona*, an Leib und Gute. Philippus Augustus & à Deo datus quòd ad publice indictas perque totum regnum Deo factas supplicationes natus esset dictus, Ludovici Junioris filius rex Galliæ, cognominatur *Bornio*, à faciei habitu, quòd

ſcil. eſſet *corto di viſta*, puſillus facie, oculis, naſo, labiis, cum reliqua membra ſatis haberet commoda. Carolum ex Andegaviæ Ducibus II. Siciliæ & Neap. regem ob inceſſus deformitatem *Claudum* agnominarunt: *Fazell. l. 9. Dec. poſt. & Bonfin. Dec 2. l 8. rer. Ungar.* De eô *Summ. l. 3. P. 2. hiſt. Neap. p. 371: Carolo II. over il Zoppo dal natural difetto della gamba:* ſic & *Zappulo de Neapol. c. 5.* Ut corporis vitium in illuſtri perſona vocabulo molliret *Baronius annal. Eccl. ſub a. 1295.* adpellavit *Cunctatorem* non ut animi ejus mores & in conſiliis actionibusque βραδέα καὶ διαλεκτικὸν fuiſſe indicaret. Carolum enim iſtum pedibus mancum fuiſſe ſi vel maximè diſsimularent ſcriptores, adparet inde quòd Carolus Valeſius Clementiam ejus filiam ſibi desponſaturus è ſuis viros fœminasque nobiles Neapolin miſerit, qui faciem, habitum, mores & reliqua regiæ puellæ inſpicerent, obſervarentque attentè in choreis num inoffensè incederet, nudam etiam, ut de membrorum corporis rectitudine (gibboſam enim eſſe ſuſpicabatur) plenè ſcirent contemplari juſſerit. Quod cum Regina mater præ pudore ipſis negaret; filiam autem, induſio è ſindone ſubtiliſsima quæ corpus transmitteret coopertam, cætui fœminarum Gallicarum ſiſteret, impatiens ſuſpicionis illa ne nuptiis excideret lacerata camiſia, *non amittâ*, inquit, *regnum Franciæ pro iſta interula* & nudam ſe, quod voluerant, iis conſpiciendam præbuit: *Summ. hiſt. Neap. l. d.* Ludovico X. regi Galliæ Philippi Pulcri filio cognomen eſt *Huttinus*: de quo varia commenti ſunt quarum vis nationum hiſtorici. Illi verò rectiſsimè, qui à magnitudine capitis, quod Germaniæ inferioris populorum, Helvetiorum quoque & Thuringorum dialecto, extrita labiali B/eſt huit & heut / ita dictum volunt; Latini nominarent *Capitonem.* Sunt qui ideò ſic cognominatum tradunt, quod pugnarum rixarumque fuerit adpetentior, easque cum Flandris præcipue regulis exercuerit foveritque pertinaciùs; *Huſtin* enim Gallis ſignificare turbas, vim, tumultum; *Meier. annal. Flandr. l. 11. f. 117.* quò *Abr. Bzovium*, qui *annal. Eccl. ſub a. 1314. n. 20. Hutinum* interpretatur *tumultuoſum*, reſpexiſſe putemus. Quicquid ſit, pertinaciſsimè adhæſit inclyto Regis nomini, à fæce vulgi effutitum & ignominioſum quadantenus agnomen, traductumque nobiſcum, qui vix intelligimus, etiamnum perſeverat. Rupertum è Comitibus Palatinis ad Rhe-

Rhenum Regem Romanorum cognomine *Clementis* adficiunt, qui Origines Palatinas condidêre, idque autoritate publicarum tabularum se facere opinantur. Valdè autem vereor ne nos fallant. Instrumenta enim ista populari lingua scripta optimum Principem cognognomento vulgari Klem/qua voce rigorosum & severum majores nostri significarunt, adpellant; quod in Latinum *Clem.* i. e. *Clementis* mutare nequaquam licuit; Ii verò qui eundem ob staturæ brevitatem *Parvi* agnomine ut à reliquis in domo Palatina Rupertis distingueretur adpellatum esse volunt, literam m in i & n resolventes, Klein/dicunt quod vero est præ illo similius. Nos autem tenemus prius & omni emendatione in voce πεγαγγαμμάτῳ supersedemus. Pudenda supinitate sumus Germani, dum in rebus majorum nostrorum percipiendis de locis, in quibus eæ gestæ, nihil adeò curamus; quo fit ut omnis de rebus Germanorum cognitio historica altero crure, quod topographiam esse fatentur doctiores pleriq;, nobis claudicet. Quàm multa sunt in historiis stirpis Pipevingæ, Otthonum, Henricorum quas annis quadringentis à Pipini Pii sublimatu usque ad Fridricum I. circumscribimus regionum populorum, locorum, urbium, vicorum, villarum, castrorum, cœnobiorum, fluviorum, silvarum, montium nomina, omnia in Germania, intrà Danubium, Rhenum, & Albim, quæ qui in iis locis degimus hodie, quorum fuerint & in quæ mutaverint ignoramus? *Ptolemæi Geographiæ* facem clarissimam intulit *Petrus Montanus* eo quod nomina locorum recentia & æquipollentia veteribus adjecit; sine qua lectio ejus σιχοπλανητῶν in inviis & incognitis silvis errore etiam infelicior est. Idem in Britannia & Insulis adjacentibus præstitit *Cambdenus*; nemo, qui Germaniæ ita subveniret & cum antiqua illa apud scriptores ab ævo Carolino depicta hodiernam componeret, repertus est.. Quæ enim præter doctissimos quosdam Belgas qui Bataviam & vicinas provincias satis illustrarunt, *Pirckheimerus, B. Rhenanus, Simlerus, Freherus, Cluverius* & pauca alia clarissima nomina nobis dedêre, particulæ saltem sunt & certarum regiuncularum; restat etiamnum in isto difformi Historicorum & Annalistarum, quos *Pithæus, Pistorius Freherus* Cœnobiorum & Bibliothecarum latebris erutos vulgarunt primùm, è Codd. manuscriptis, Corpore universalis ad gesta Imperatorum adcomodatæ Chorographiæ,

phiæ, quæ itinera eorum & Comitiorum, præliorum, populorumque istius Germaniæ quibus quique consederint loca determinet, & ad moderna conferat, elaboratio. In eâ procurandâ potissimum offendit & turbat, quod scriptores isti, etsi plerique in Germania & hujus continiis vixerint, diversarum tamen fuerint nationum, & propria nomina linguæ Teutonicæ vel pravè, vel idiomate quod usitatum erat in suæ commorationis territorio, quisque expresserint; unde factum est ut in unius loci adpellatione præsertim initiis & terminationibus adeò varient, & nobis hodiè videantur diversissima, quæ eadem planè esse, si dialectos linguæ Germanicæ veteris intelligamus, deprehendimus. Istum verò laborem utilissimum literis sumere non sumus pertæsi, sensimusq; non pœnitendum successum; hoc solùm, antequam extremam ei manum imponamus, cum amicis harum literarum deliberaturi quo ordine istud Onomasticum Chorographicum Germaniæ in publicum exire velint. Thesauro A. Ortelii principis Geographorum & solius non exigua sic fiet accessio. Quod enim is profitetur *se è veteribus ne uno quidem omisso, è mediæ ætatis & recentioribus cujuscunq; idiomatis* eum congessisse, *& profligatis corruptis lectiones apud bonos autores emendasse*, neutrum præstitisse demonstrari potest. Pleraq; opida, castella, vicos & mansiones, è quibus Impp. mandata & Leges ad magistratus perscripsêre, quæ è Codicibus Theodosiano, & Justinianeo, Pandectis & Novellis excerpi potuêrunt, enarrat quidem; sed cum jejuna, inutili & ridicula expositione, *est locus, loci nomen*, ut in Mantebri Nassonaco, Contionato, Bonamansione: quam nemo sine stomacho audiat. Ex *Æthici Cosmographia* vix unum alterumque locale nomen attulit; è scriptoribus mediæ ætatis pauca admodum; omissa sunt autem plurima, quæ vel vetera illa illustrarent, vel historiæ fidem nobis facerent pleniorem vel emendatione indigerent. Carlomannum & Pipinum defuncto patre Carolo Martello d. anno 742. Alemannos duce Theobaldo rebelles compescuisse, est in Francorum annalibus. E Francia igitur seu Austrasiæ partibus ultrà Rhenum processêrunt cum exercitu, ut in hosticum irruerent; *tum*, inquit *Collector anonymus hist. chronographicæ* Carolo M. σύγχρονος, quem *Canis. t. 2. lection. antiq.* inseruit, è mscr. Cod. Bavarico, *sederunt atq; castra metati sunt super fluvium Danuvie in loco nuncupato Usqveqvo.* Quis ille, & ubi ad Danubium

bium tunc castra Francorum fuerint, vel indicare debuit Geograph⁹, vel nihil ibi ad Geographiam pertinens esse monere lectorem; sed iste præteriit. *Canisi⁹* autem inadvertentia sua, quod verba scriptoris pra vè distinxit, id loci vocabulum peperit. Cum enim in manuscripto nomen loci excidisset, ipse, neglecta lacuna & στιγμῇ, sequentis periodi; *Usquequò habitatores Alemanniæ se victos videntes obsides donant, jura promittunt, munera offerunt*, vocem primam pro eo nobis substituit. Hac a. nostrâ restitutione constabit sibi autor & Geographis nullum negotium creabitur. Ei si quis adquiescere nolit, ad *Usquequo* investigandum utramq; licet Danubii ripam, quòusq; libuerit, decurrat. In hanc tamen sententiam dici poterat; Cum scriptores mediæ ætatis nomina propria locorum in Germanica lingua consuetudine potiùs seculi quàm ostentatione aliqua Latinis vocabulis expressisse observemus (Ita *Theganus chorepiscopus Trevirensis*, cujus opusculum *de gestis Ludovici Pii Imp.* edidit *Pithæus*, locum inter Argentinam & Basiléam, in quo Imperator instructa acie filiorum rebellium copias expectabat, à quàmplurimis verò suorum fidelium vasallorumque deserebatur, *Campum mendacii* nominatum fuisse scribit, *eò quòd ibi plurimorū fidelitas extincta sit*, quemque Franci ipsi sive Germani das Lügenfeldt adpellaverant) etiam *Collectorem* istum nomen loci Danubio vicini sive Alemannicum sive Francicum adverbio Latino, cui vel æquipollere vel alludere saltem sono videretur, exposuisse. Quod autem illud respondens τῷ *Usquequo* fuerit, in tanta rerum Alemannicarum caligine, ignorantia particularium locorum istius Alemanniæ, quæ & Suevia, ac tum à Danubii fontibus inter hujus citeriorem ripam & Rhenum ad Mœnum usque protendebatur, & defectu scriptorum aliorum, è quib⁹ ista Carolovingorum in Alemannos expeditio cum suis circumstantiis disci posit, nemo fortasse scire præsumet. Peritiores itinerum & mansionum ad Danubium de castris istis Francorum dispiciant, an iis adsonantem adpellatione suâ aliquem locum reperire sit, quo verosimiliter exercitus consedisse adfirmari posit; intereà conjectura quâ in re dubia usi sumus regnabit. Ibidem de bello eorundem contrà Bavariæ Ducem Odilonem, quod anno 743. gestum est, *consedisse utrumq; exercitum super ripam fluminis quod dicitur Lech*; Francos verò irritatos conviciis noctu diversis locis supervenisse Beveriis nihil tale suspicantibus

tæ præterea *Godefr. Viterbiensis*, *Chron. Lavrühamense*, *Ottho Frising. l. 7. c. 16: Urspergensis, Nauclerus gen. 37: Krantz. l. 5. Saxon. c. 34: Lehman. l. 5. c. 42. consentiunt.*

Innocentius IV. Pont. R. in formula exautorationis Fridrici II. Imp. confecta Lugduni a. 1246. inter alias cur Imperatorem privati regno & deposito alium surrogari velit causas etiam hanc recenset, *quod Battacio DEI & Ecclesiæ inimico, à communione fidelium per excommunicationis sententiam separato, filiam suam in matrimonium dederit. S. Schardius* editor Epistolarum Petri de Vineis, quibus diploma Pontificium insertum est, notat, *de filia Fridrici, ob quam Calo-Joannes Batatzius gener ejus fuerit, nullum eorum quos legerit autorum quidquam meminisse. Nicephorus Gregoras* docere eum hoc poterat; Is enim *l. 2. hist.* Rom. f. 32. Batatzen Irene Theodori Lascaris Imp. filia priore conjuge mortua Annam Alemannā *ἔτι νέαν πάνυ τῇ ἡλικίᾳ, ἀδελφὴν τοῦ ῥηγὸς Σικελίας Μαφρὲ, valdè adolescentulam, sororem regis Siciliæ Manfredi*, duxisse, scribit. Hic autem primùm Tarenti Princeps, tum Conradi, quem Fridr. II. è Violante Johannis de Brenna, regis Hierosolymitani filia susceperat, in regno Siciliæ successor, nothus Fridrici è pellice Blanca Lanza Lombarda; *Summ. l. 2. hist. Neap. p. 101.* Odii verò Pontificis in Batatzen causæ satis notæ sunt, quòd nimirum Latinis seu Flandris de imperio Constantinopoleôs controversiam moveret, eoque dejicere moliretur ceu injustos retentatores; se autem potiori jure esse & ab istis pro legitimo Imp. CPolitani possessore & verò Romanorum Imperatore agnosci vellet, junctaque cum Fridrico Imp. cujus omnia Pontifici suspecta erant adfinitate res suas tutaretur, quas hic turbatas perditasque malebat. Idem *Gregoras* leviter mendosus est, ubi *l. 4.* de eô Johan. Batatzæ conjugio cum Manfredi sorore, *παρὰ Θευδερίχου τοῦ ταύτης πατρὸς καὶ Ῥηγὸς Σικελίας λαβὼν* inquit, Theudericum adpellans, qui Fridricus erat. Præter Gregoram autem ejusdem conjugii meminit *Pand. Collenutius* in rebus Frid. II.

In Antonini Hodœporico iter Aquileia Veldidenam, quæ hodiè Wilten/ infrà Oenipontem, ad confluentes Wilzæ & Oeni, tale est: *Ad Tricensinum M. P. XXX. Julium Carnicum M. P. XXX. Loncium, M. P. XXII. Aguntum, M. P. XVIII. Littamum, M. P. XXIII. Sebatum M. P. XXIII. Vipitenum M. P. XXXIII. Veldidenam M. P. XXXVI.* *Vipitenum* esse

opi-

opidum ad Utium amnem; hodie Stertzingen; Litamum verò paulò infrà Dravi fontes, Lüttach / ipsa itineris ratio & miliariorum numerus utrinque evincit. Sebatum igitur, sive quod malim, Sebanum medium hisce interjacens, aliud esse non potuerit, quàm quod ad ripam Byrri, quem ut *P. Diaconus l. 2. de rebus Long. c. 13.* refert B. Fortunatus Tarvisio Augustam Vindelicorum proficiscens transivisse scribit, Sabio olim, & Sabiona; hodie Säben adpellant, sede Epicopali tum, antequam ea Brixinam, Brixinonem, Brixinam Noricam, seu Brixinoram, transferretur, nobile. Memoratur enim Episcopus de Sabione, circà a. 586. à *P. Diac. l. 3. c. 27.* Ingenuinus: Zacharias Sebanensis Episcopus, circà a. 880. notus epistola ad Johannem VIII. Pont. Rom. quam cum Hincmari Remensis opusculis edidit *Cordesius:* Wisundus, circà a. 930: Altwinus Sabionensis circà a. Chr. 1060. apud *autorem vitæ S. Gebhardi à Canisio t. 2. lect. antiq.* publicatum. Infrà hoc opidum Sabionem seu Sebanum decem circiter millibus passuum alterum ad Aisacum fluvium est, Sub Savione à situ sic dictum, cujus vocabulum ita contraxêre scriptores, ut Sublabio, & Sublavione, i. e. *sub Sabione*, adpellaretur: nomine labentibus temporibus in Brixinæ, quæ & Fraxina, commutato; cujus Episcopus Patriarcham Gradensem cum aliis XV. olim, hodiè ni fallor archiepiscopum Juvaviensem pro metropolitano agnoscit. *Lazius* igitur, qui *l. 12. comm. Reip. R. s. 6. c. 6.* Sebatum *Antonini* de vico metallifodinis in Comitatu Tirolico celebri Schwaz dicto interpretatur, frustrà est: Hunc enim infra Veldidenam multis passuum millib⁹ Æno haud procul situm esse scimus: ideòque & remotior est ipso propositi itineris termino. De Sevacibus autem, quos *Ptolem. l. 2.* in limite Norici occiduo ad Ænum locat, is testatur & horum sedem regiunculam Æno, Alaza, & Jovavo inclusam patefacit.

Philippum è Suevis Imp. cum sicaria Otthonis à Witelsbach Palatini in Scheyrn manû Bambergæ cecidisset ibidem conditum fuisse a. 1208. tradunt; Fridricum autem II. eundem patruum suum Spiram deportatum gentilium suorum monumento inferri & regali sumtû condi jussisse, idque consilio Henrici de Sarphinberg Episcopi Spirensis & Imperat. aulæ Cancellarii, *Ursperingensis* adnotavit. Nemo crediderit *Conradum à Liechtenau, Abb. Urspringens.* cui ista tribuuntur, quique tum vivebat, adeò labili memoria fuisse ut

mlæ Ladislai & Ottocari frater año Domini 1188. Quô remoto in publicis Comitiis Ratisponæ Fridricus primus Imperator, ut Henricum filium subrogaret, *Henricum Præpositũ Perichtolsgadensem* Adelberto substituit.

Cui mortuo successit posterius *Conradus archiepiscopus Moguntinus* frater Otthonis Palatini à Wittelsbach primi Bojariæ ducis, ab Alexandro Papa consensu etiam Fridrici Primi confirmatus. Secuti sunt; Eberhardus autor Episcopatuū Chiméſis Seccoviensis & Laventini, creatis Episcopis Regerio Chimensi, Radechone Seccoviensi, & Caroló Frisiaco Laventinô. Is causam Fridrici II. excommunicati à Gregorio IX. cum suis suffraganeis diligenter & fideliter est tutatus: unde mortuo sepultura erat interdicta à Romanis Pontif. per annos 20. Richerius qui cum menſis spatio episcopum egisset, resignavit sponte:

a. 1169. Saltzb. Episcopatum in deditionem accepit, & anno seq de statu ejus reformando egit cum Prælatis ibidem: anno v. 1170. Adilbertum deponere alio surrogato voluit, quod tamen dilatum tunc esse scribit Chron. August. *donec in Curia Ratisponensi*

a. 1174. Henricum Præpositum Berchtoldsgadensem *archiepiscopo superposuit:* Ib. *& demum*

a. 1177. decreto ad Saltzburg. Prælatos ac ministeriales dato Venetiæ, 5. Id. Aug. jussit Cōradum *Palatinum consanguineum suum, in Ecclesia Saltzb. enutritum, qui frater erat Otthonis à Wittilsbach Palatini & ex-archiep. Moguntinus, quòd reliqui duo schismatici & intrusi juri suo in manus Papæ Cardinalium & Principum Imp. abrenunciârint, in archiep. recipere: qui &*

a. 1180. mandato Imp. de translatione fori Vergensis in München facta in præjudicium Alberti Frising. Ep. ab Henr. duce Bav. & Saxon. revocanda, in Curiā Ratisp. subscripsit;

a. 1183. revertitur ad Eccles. Moguntinensem; & Adilbertus ad Saltzb. à qua fuerat depulsus.

a. 1198. Capitur Adilb. à ministerialibus & per d. 14. detinetur; ob quod facinus sacris in Diœcesi Saltzb. interdictum est.

a. 1200. Obit Adilbertus seu Albertus; succēdit Eberhardus Brixinensis*: hoc autore Episcopatus instituitur in Synodo Romanâ*

a. 1215. Kymensis; primus Episc. Rudgerus.

a. 1219. Seccoviensis autoritate Honorii Pont. primus Episc. Carolus Frisacensis Præpositus:

a. 1228. Laventinus apud S. Andream: cui primùm præfectus Ulricus in Hus: Chron. Aug. *qui*

Ladislaus dux Poloniæ, sedit circà a. Dom. 1266. Philipp⁹ dux Carinthiæ, Bernhardi Ducis Car. filius & Udalrici germanus frater cepit sedere anno 1276. vocatus etiam ad Patriarchatum Aquileiensem: Stephanus filius Henrici Bavariæ Ducis a. 1296. elect⁹, cessit iterum nobili cuidam Rudolpho, qui bellum cum Alberto duce Austriæ Hapsburgensis stirpis primo gesserat; quo mortuo Conradus à Wansdorff vel Praitenfurt Styrus Episc. Laventinus Romæ ubi Rudolphi antecessoris sui legatum egerat à Pont. elect⁹ est in archiep a. 1292. Is D. Virgilii altare construxerat, ac bellum à Rud. antecessore in Austriacos auspicatum cōtinua verat: victus tamen cum iis rursus concordiam iniit.

a. 1228. primus Lavatinensis Ep. consecratur.

a. 1246. ⊖ Eberh. Saltzburgensis.

a 1247. eligitur in archiep. Philipp⁹ *f. Bernhardi Ducis Carinthiæ: cui à Pont. Innoc. IV.* Burcardus *à Cigenhaim præponitur; consecratur, & pallio decoratus moritur.*

a. 1257. Philippus nolens ordinem presbyterii vel Episcopalem suscipere consecrationem deponitur Canonicis postulantibus ab Alex. Pont. & eligitur Ulric9 Socoviensis. ita uti umq; Chronicon; sed videtur Laventinus intelligendus esse, de quo suprà.

a. 1267. Wladislaus *Poloniæ Henrici Pii, hæredis ditionum in Silesia, Lusatia & majore Polonia filius.*

a. 1270. mortuo succedit Fridricus, *Eccles. Saltzb. præpositus: a. 1281: Concilium celebrat: mortuo*

a. 1284. Rudolphus, *Imp. Rud. Vicecancellarius succedit; concilium celebrat & corpus B. Virgilii transfert.*

a. 1290. defuncto Stephanus *Henr. ducis Bav. filius eligitur; Papa ob defectum ætatis non admisit, sed* Cunradum *Laventinum qui inter nuncios istius postulationis erat, confirmavit, & pallium ei assignavit*

a. 1293. bellum ducis Austriæ Alberti in Cunradum Archiep qui Otthonem & Ludov. Bavariæ Duces socios habuit: captoque Ducis Carinthiæ filio pacem Alberto extorsit. Stero annal.

Hæc nostra *Lazi* rhapsodiis paulò pleniora sunt & certiora, seriemque Juvavensium Præsulum per annos pænè ducentos, intricatam antè scriptorum supinitate, exhibent ὡς ἐν τύπῳ cognoscendam. Quin & *Serario* hinc satisfit, qui de Carolo archiep. Moguntino, Cardinali, & Episcopo Sabinensi dubitat, num Saltzburgensis simul fuerit,

l. 5.

l. 5. rer. Mogunt. p. 822. manuſcripto aliquo, quem minorem adpellat rerum Moguntiacarum inductus. Præter adducta enim teſtimonia eſt in medio *vitæ S. Virgilii ſcriptor. t. 2. lection. antiq. Caniſianarum*, qui idem adfirmat, titulis duorum archiepiſcopatuum, Moguntini ab a. 1161. & Saltzburgenſis ab a. 1177. fuiſſe ſemper Conradum; ad adminiſtrationem vero illius anno demùm 1183. defuncto Chriſtiano rediiſſe; *Godfr. mon. S. Pantal* hujus a. fortaſſe nunquam iniiſſe, quod Adilbertô aliquantiſper remoto Henricus tamen præfuerit intereà, & in Italia ferme ſemper egerit, veroſimile eſt. Illud ſaltem cum omni ratione pugnare deprehenditur, ac famæ mendacium eſt, quod è novellis de provincia remotiore arreptum annalibus ſub a. 1163. inſeruit idem: *Ipsô anno Archiep. Saltzburgenſis à miniſterialibus S. Rutberti crudeliter interemptus.*

Cognomentorum ſingularium perſonarum apud veteres, Græcos Romanos & Barbaros, (omnibus enim fuêre in uſu) jucunda contemplatio eſt, & in cognitione eorum eruditio non proletaria, nec aſpernabilis, inſervitq; antiquitatum illuſtrationi adeò, ut quàm plurimarum expoſitioni propemodum unicam hanc literaturæ partem ſufficere ſtatuam, & plures ignorari, ſi talia neſciantur. Differetur in his libris de iis paſsim, & integra capita dabuntur in ordines ſuos quos ſtrictim attigit *Plut. in Marcio Coriol.* digeſtis cognominibus, repetitis à vetuſtate; nunc recentiora aliqua procedant. Ludovico Balbo Imp. cognomen etiam fecerant *Nihil-fecit*; Extat apud *Wilh. Gemmeticenſem monachum l. 2. hiſt. Norm. c. 21: l. 7. c. 23. & autorem incertum de geſtis Dominorum Ambazienſium.* Cauſam è fragmento antiquæ membranæ Cœnobii Floriac. à *P. Pithæo* edito cum aliis Francicis diſcere liceat, ubi ſic: *Hic Ludovicus ſortitus eſt prænomen* NIHIL, *ſive quod vix duobus annis regno potitus nihil ſtrenuè geſſit; ſeu quòd ſanctimonialem Kale monaſterio puellarum abſtractam conjugio copulans ſuo, peccatum quod nihil eſt perpetravit*: id quod ridiculû cucullati cujuſdam eruditiuli acumen eſt. Lothroci regis Danorum filius Bier ſeu Biorno, quem pater addito monitore Haſtingo regno exegerat ad exteros, quique circà a. 860. ingenti cum examine Septentrionalium Galliam intravit, *coſta ferrea* cognominatus eſt. ideò, *quia non ei clypeus obiceretur, ſed inermis in acie ſtans armorum vim quamcunq; ſperneret illæſus*;

vehementissimis matris ejus venenis, (veneficia & magicas pharmacias intelligo quæ scil. præstarent invulnerabilem) *infectus*: *W. Gemmet. l. 1. c. 5: Order. Vit. l. 3. hist. Eccles.* Idem cognomentum est quod Angli Eadmundo filio Ethelredi, fratri Eduardi III. regis imposuerant *Irnesides*, *Order. l. 3. & 8.* è dialecto Saxonicâ, Eerne Seite; h. e. *Latus-ferreum*, ob fortitudinem, ut exponit *Ingulphus hist. monast. Croyland.* & *Paris hist. maj. Angl. f. 90*: alterumque quo Wilhelmum Tancredi de alta-villa, Normannorum in Apulia Principum progenitoris filium *Ferrea brachia*, *Gaufr. Malaterra l. 1. de gestis Rob. Viscardi c. 4.* à robore corporis adpellarunt; quod mirè depravarunt autores cum non intelligerent quod esset facilimum; nam *Fazellus l. 6. Dec. post. f. 385.* Wilhelmum Ferrabaccum; *M. Ritius l. 1. de reg. Sicil.* Wilhelmum cogn. Ferrabat; *Nav. el. gen. 34.* Ferabach eum pronunciat. Ob similem causam Wilhelmus Comes Engolismensis, Alduini filius, *quod Normannum loricatum in luctamine una tantũ percussione ense, proprio nomine Cotto durissimo, per media pectoris & ventris secuerit*, sector ferri cognominatus est: Ita habet *fragmentum histor. Aquit. editum inter annal. & hist. Francorum à P. Pithæo*; quod grandi menda, nomen quo gladius iste mirabilis adeòque δεξιήεος adpellabatur insidente, hac occasione purgabimus. Proprium nomen ensis fuit *coutelasso, cottelasso*, vel *couchillazzo*; ita Galli vocabant ensem latum ad infligendas cæsim plagas & concisiones aptum, qualem Turcæ gestant *cimitarram* adpellatam: *Richer. l. de instit. Turc. & Arabum*: Hispanis *un coutelas, une coutelasse, un grand couteau*; è quibus Saxones & Thuringi suum Karlasch/Kadelasch formaverunt. Isto ampli ensis genere instructum oportuit esse illum qui hominem loricatum una vice medium dissecuit. Id verò nominis per tot linguas Europæorum vagans ex Oriente prima gentium vagina allatum esse videtur; Ebræis enim קָטַל *Katal*, occidit, mactavit: קֶטֶל *Katel* occisio, cædes, laniena; instrumentum autem mactationibus præ aliis omnibus adcommodatum, *coutelasso*: quam vocem editæ *ἀσημάνῳ cotto durissimo* rectè & ad mentem scriptoris istius scidæ, quem Gallum fuisse certum est, nos substituisse nemo fortasse, nisi qui cerebro caruerit, contradicet. Doctissimo *Pithæo* facile erat inducere vitiosam scripturam & genuinam è populari lingua dare; sed hoc consilio ejus quod ceperat *omnia simpliciter & religiosè ex antiquis exemplaribus repræsentare, etiam vitia pleraq;*

ma-

manere pati, repugnasset; Nobis autem qui emendandi depravata provinciam, duram eam quidem, difficilem & periculosam, suscepimus id, quod fecimus, jure licuit optimo. A corporis qualitatibus petita cognomina, & in his quæ capillitium cujusque suggerebat, omnium fuêre vulgatissima. Raymundo Berengario Barcinonę Comiti octavo, quod staturâ corporis magnus, facie pulcer, aspectu jucundus esset, flavâ densaque cæsarie, cognomen erat *caput stuppæ; L. Marin. Sic. & Taraffa hist. Hisp. f. 555. t. 1.* idemq; Wilhelmo, ex Avernorum Lemovicum & Pictavorum Comite Duci Aquitaniæ, fide *fragmenti modò laudati*, quod corrupêre etiam h. l. librarii; edidere enim; *Willielmus cognomētu caput stupet*, stupidi & omnis elegantiæ decoctores ipsi. Linum verò delibratum excussum, pectineq; purgatum quod vocamus stuppā, id quod in capillis pulcrū est, flavum, molle, prolixum, densum refert. Johannem Henrici II. Angliæ R. ex Alienora Pictav. Comit. Aquitaniæ Ducissa filium cognominarunt *sine terrâ* quod cum reliqui fratres ejus quatuor certos beneficio patris possiderent dominatus provinciasq; & ab iis denominarentur, ipse natu minimus talibus careret; & solo apennagio seu adsignatione in victum & alimenta sine proprietate certæ partis contentus ageret; idem est quod Gualterio cuidam de Pexeio, militi Gallo, imposuerunt, *sine habere; Order. Vit.* l. 9. hist. Eccles. *Sensaveir, Senzavehor* apud *Alb. Aquensem l. 1. hist. Hier. Raymundum de Agiles, & Wilh. Tyrium l. 1.* q. d. sine bonis: *Haver* enim, Italicè, *avera*, Latino-barb. significat facultates, possessiones, bona: Haab vnd Gut. Philippus rex in Testam. quod recitat *Rigordus sub a. 1190: Ne aliquem hominem capiant neq; averum suum, quamdiu fidejussores bonos dare voluerit de justitia prosequenda in Curia nostra.* Ibid. *Si quis filio vellet movere guerram, & reditus sui quos habet non sufficerent, tunc omnes homines nostri adjuvent eum de corporibus suis & averis.* Thoroldus de Buckenhale in chartâ donationis factæ monasterio Croylandiæ apud *Ingulphum*: *Donavi totum manerium meum cum omnibus terris & tenementis, reditibus, servitiis, aureis* (legendum, *averis*) *& utensilibus quæ habui in dicto manerio. Villan. l. 12. hist. Flor. c. 42: Punito in avere e in persona*, an Leib vnd Gute. Philippus Augustus & à Deo datus quòd ad publice indictas perque totum regnum Deo factas supplicationes natus esset dictus, Ludovici Junioris filius rex Galliæ, cognominatur *Bornio*, à faciei habitu, quòd

ſcil. eſſet *corto di viſta*, puſillus facie, oculis, naſo, labiis, cum reliqua membra ſatis haberet commoda. Carolum ex Andegaviæ Ducibus II. Siciliæ & Neap. regem ob inceſſus deformitatem *Claudum* agnominarunt: *Fazell. l. 9. Dec. poſt. & Bonfin. Dec 2. l 8. rer. Ungar.* De eô *Summ. l. 3. P. 2. hiſt. Neap. p. 371: Carolo II. over il Zoppo dal natural difetto della gamba:* ſic & *Zappulo de Neapol. c. 5.* Ut corporis vitium in illuſtri perſona vocabulo molliret *Baronius annal. Eccl. ſub a. 1295.* adpellavit *Cunctatorem* non ut animi ejus mores & in conſiliis actionibusque βραδέα καὶ διαλεκτικὸν fuiſſe indicaret. Carolum enim iſtum pedibus mancum fuiſſe ſi vel maximè diſsimularent ſcriptores, adparet inde quòd Carolus Valeſius Clementiam ejus filiam ſibi deſponſaturus è ſuis viros fœminasque nobiles Neapolin miſerit, qui faciem, habitum, mores & reliqua regiæ puellæ inſpicerent, obſervarentque attentè in choreis num inoffenſè incederet, nudam etiam, ut de membrorum corporis rectitudine (gibboſam enim eſſe ſuſpicabatur) plenè ſcirent contemplari juſſerit. Quod cum Regina mater præ pudore ipſis negaret; filiam autem, induſio è ſindone ſubtiliſsima quæ corpus transmitteret coopertam, cætui fæminarum Gallicarum ſiſteret, impatiens ſuſpicionis illa ne nuptiis excideret lacerata camiſia, *non amittà*, inquit, *regnum Franciæ pro iſta interula* & nudam ſe, quod voluerant, iis conſpiciendam præbuit: *Summ. hiſt. Neap. l. d.* Ludovico X. regi Galliæ Philippi Pulcri filio cognomen eſt *Huttinus*: de quo varia commenti ſunt quarum vis nationum hiſtorici. Illi verò rectiſsimè, qui à magnitudine capitis, quod Germaniæ inferioris populorum, Helvetiorum quoque & Thuringorum dialecto, extrita labiali B/eſt huit & heut / ita dictum volunt; Latini nominarent *Capitonem*. Sunt qui ideò ſic cognominatum tradunt, quod pugnarum rixarumque fuerit adpetentior, easque cum Flandris præcipue regulis exercuerit foveritque pertinaciùs; *Huſtin* enim Gallis ſignificare turbas, vim, tumultum; *Meier. annal. Flandr. l. 11. f 117.* quò *Abr. Bzovium*, qui *annal. Eccl. ſub a. 1314. n. 20. Hutinum* interpretatur *tumultuoſum*, reſpexiſſe putemus. Quicquid ſit, pertinaciſsimè adhæſit Inclyto Regis nomini, à fæce vulgi effutitum & ignominioſum quadantenus agnomen, traductumque nobiſcum, qui vix intelligimus, etiamnum perſeverat. Rupertum è Comitibus Palatinis ad Rhe-

Rhenum Regem Romanorum cognomine *Clementis* adficiunt, qui Origines Palatinas condidêre, idque autoritate publicarum tabularum se facere opinantur. Valdè autem vereor ne nos fallant. Instrumenta enim ista populari lingua scripta optimum Principem cognognomento vulgari Klem/qua voce rigorosum & severum majores nostri significarunt, adpellant; quod in Latinum *Clem.* i. e. *Clementis* mutare nequaquam licuit; Ii verò qui eundem ob staturæ brevitatem *Parvi* agnomine ut à reliquis in domo Palatina Rupertis distinguerentur adpellatum esse volunt, literam m in i & n resolventes, Klein/dicunt quod vero est præ illo similius. Nos autem tenemus prius & omni emendatione in voce πεγαγραμμάτῳ supersedemus. Pudenda supinitate sumus Germani, dum in rebus majorum nostrorum percipiendis de locis, in quibus eæ gestæ, nihil adeò curamus; quo fit ut omnis de rebus Germanorum cognitio historica altero crure, quod topographiam esse fatentur doctiores pleriq;, nobis claudicet. Quàm multa sunt in historiis stirpis Pipevingæ, Otthonum, Henricorum quas annis quadringentis à Pipini Pii sublimatu usque ad Fridricum I. circumscribimus regionum populorum, locorum, urbium, vicorum, villarum, castrorum, cœnobiorum, fluviorum, silvarum, montium nomina, omnia in Germania, intrà Danubium, Rhenum, & Albim, quæ qui in iis locis degimus hodiè, quorum fuerint & in quæ mutaverint ignoramus? *Ptolemæi Geographiæ* facem clarissimam intulit *Petrus Montanus* eo quod nomina locorum recentia & æquipollentia veteribus adjecit; sine qua lectio ejus σιχοπλαιητῶν in inviis & incognitis silvis errore etiam infelicior est. Idem in Britannia & Insulis adjacentibus præstitit *Cambdenus;* nemo, qui Germaniæ ita subveniret & cum antiqua illa apud scriptores ab ævo Carolino depicta hodiernam componeret, repertus est. Quæ enim præter doctissimos quosdam Belgas qui Bataviam & vicinas provincias satis illustrarunt, *Pirckheimerus, B. Rhenanus, Simlerus, Freherus, Cluverius* & pauca alia clarissima nomina nobis dedêre, particulæ saltem sunt & certarum regiuncularum; restat etiamnum in isto difformi Historicorum & Annalistarum, quos *Pithœus, Pistorius Freherus* Cœnobiorum & Bibliothecarum latebris erutos vulgarunt primùm, è Codd. manuscriptis, Corpore universalis ad gesta Imperatorum adcomodatæ Chorographiæ,

bium tunc castra Francorum fuerint, vel indicare debuit Geograph⁹, vel nihil ibi ad Geographiam pertinens esse monere lectorem; sed iste præteriit. *Canisi⁹* autem inadvertentia sua, quod verba scriptoris pravè distinxit, id loci vocabulum peperit. Cum enim in manuscripto nomen loci excidisset, ipse, neglecta lacuna & στιγμῇ, sequentis periodi; *Usquequo habitatores Alemanniæ se victos videntes obsides donant. jura promittunt, munera offerunt*, vocem primam pro eo nobis substituit. Hac a. nostrâ restitutione constabit sibi autor & Geographis nullum negotium creabitur. Ei si quis adquiescere nolit, ad *Usquequo* investigandum utramq; licet Danubii ripam, quòusq; libuerit, decurrat. In hanc tamen sententiam dici poterat; Cum scriptores mediæ ætatis nomina propria locorum in Germanica lingua consuetudine potiùs seculi quàm ostentatione aliqua Latinis vocabulis expressisse observemus(Ita *Theganus chorepiscopus Trevirensis*, cujus opusculum *de gestis Ludovici Pii Imp.* edidit *Pithœus*, locum inter Argentinam & Basiléam, in quo Imperator instructa acie filiorum rebellium copias expectabat, à quàmplurimis verò suorum fidelium vasallorumque deserebatur, *Campum mendacii* nominatum fuisse scribit, *eò quòd ibi plurimorũ fidelitas extincta sit*, quemque Franci ipsi sive Germani das Lügenfeldt adpellaverant) etiam *Collectorem* istum nomen loci Danubio vicini sive Alemannicum sive Francicum adverbio Latino, cui vel æquipollere vel alludere saltem sono videretur, exposuisse. Quod autem illud respondens τῷ *Usquequo* fuerit, in tanta rerum Alemannicarum caligine, ignorantia particularium locorum istius Alemanniæ, quæ & Suevia, ac tum à Danubii fontibus inter hujus citeriorem ripam & Rhenum ad Mœnum usque protendebatur, & defectu scriptorum aliorum, è quib⁹ ista Carolovingorum in Alemannos expeditio cum suis circumstantiis disci posit, nemo fortasse scire præsumet. Peritiores itinerum & mansionum ad Danubium de castris istis Francorum dispiciant, an iis adsonantem adpellatione suâ aliquem locum reperire sit, quo verosimiliter exercitus consedisse adfirmari posit; intereà conjectura quâ in re dubia usi sumus regnabit. Ibidem de bello eorundem contrà Bavariæ Ducem Odilonem, quod anno 743. gestum est, *consedisse utrumq; exercitum super ripam fluminis quod dicitur Lech*; Francos verò irritatos convitiis noctu diversis locis supervenisse Beveriis nihil tale suspicantibus

commissoq; prælio Ducem prædictum cæso exercitu suo vix cum paucis turpiter ultrà Igne fluvium fugiendo evasisse. De fluvio *Igne* meritò quæram è Geographo; sed & hic obmutuit oraculum. Ipsa verò castrorum, prælii, & fugæ Bajoariorum ratio, præter nominis in Germ. linguâ der Yhn adsonantiam Ænum fuisse, ortum in Alpib⁹ Rhæticis, Licates, Isarcos & Bojos à Noricis disterminantem & juxtà Bojodurum Danubio illabentem fluvium probant; A Lyco enim, ubi castra erant, & prima in vasio fiebat, non poterat hostem tutius effugere acie inclinata victus, quàm si transito ponte Æni in Noricum se reciperet; cujus aditu ob pontem destructum in flumine rapido & vorticoso ac ipsius regionis montana victor arcebatur. Ejus pontis Oeni meminit *Anton.* itinere à Jovavi Augustam Vindelicum locatque inter *Bedajum*, quod hodiè opidum transOenanum Norici Bamburg esse constituunt, & *Isinifcam*, quæ Monachium hodiè ad fluvium Isaram; itemque alio ubi LXXX. m. p. Veldidena distare eum facit; unde pontem Igne illum ipsum esse qui ad opidum Hohen Altenau vel Wasserburg Monachio Saltzburgum euntibus rectissima via transitur, adparet. *Lazius l. d.* & *Simlerus not. ad Itin. Antonini* pontem Oeni, Oetingam, quæ ad confluentes Alazæ & Oeni sita est, sepultura regum Bojariæ celebris, interpretantur; sed à verô itinere nimis versus septentrionem deflecteret, qui istos viæ indices sequeretur cum Jovavio Augustam Vindelicum tendenti Occidens petendus sit, & post Ænum Isargus & Amber transeundi. Inter villas publicas Germaniæ, in quib⁹ plurimùm morari solebant Impp. ante nos sexcentos annos fuit etiam *Boletha*. Sic enim *Lamb. Schafnab.* sub a. 1048: *Imperator Natalem Domini Bolethæ celebravit. Ibi legati aderant Romanorum Suidgeri Papæ obitum nunciantes* : sub a. 1052: *Imperator Natalem Domini Polethæ celebravit, ubi filio suo Henrico, adhuc catechumeno, Principes regni sub juramento fidem promittere fecit. Hermannus*, quem à corporis vitio *contractum* adpellant, Comes à Veringen, Augiæ majoris in insulâ lacus Cellensis. qui Bodamico adpendet, monachus, eorundem temporum scriptor (res gestas enim Impp. Conradi Salici patris & Henrici III. filii peculiari libro tradidit, & huic nuncupavit, teste *Otth. Frising. l. 6. Chron. c. 36.*) *in Saxonia apud Goslare* ista accidisse scribit; unde de situ Polethæ, cujus nomen Lamberto Heresfeldensi in silva Buchonia cœnobitæ, quippe viciniori, notius fuit, judicare licet.

Cum

Cum a. Henricum III. Imp. plurimùm Goslariæ, quæ palatio regali exornata erat, degisse & in vicino huic ad radices montis Meliboci sito castro Botfelden/ quòd ex hoc commodissimæ essent ad venationem in Herciniorum saltuum parte silvâ Baceni proximâ profectiones, frequentem admodum cum familiâ Palatinâ fuisse; in eodem etiam obiisse constet; videri poterat Polethæ, quam alibi hactenus nemo ostendit, adpellationem ex illius nomine levi mutatione detortam à Latine scribentibus, & propterea de eo exponendam esse; locis verò inter Goslariam & Werningerodam, quibus & Hartesburgum ab Henrico IV. Imp. Saxonibus in officio continendis erectum castrum, rudera ejus quæri oportere. Sanè vicinas villas imperii fuisse Goslariam & Poletham inde adparet, quòd Episcopo Mindensi Egelberto chartam de suscepta in mundiburdium Imperiale Ecclesia ista cum possessionibus & hominibus suis VI. Calend. Aug. *Polide*, & alteram super donatione curtis alicujus eidem Ecclesiæ facta XVI. Cal. Aug. *Geslarie*, utramque a. 1059. ab Imp. modò memoratô datam fuisse legimus. Ut verò de incertis hisce conjecturam nostram nemini obtrudimus, cum fortasse fuerint diversæ mansiones Poletha & Botfelda, in eodem Goslariensi districtu, quarum neutram hodiè scimus; ita nec recipimus eorum qui Botfeldam de Bortfelda pago non incelebri interpretantur: *Spangenb. l. 2. chron. Querf. c. 16*. Hic enim infrà Hanoveram in interiore Saxonia est & viginti penè à Thuringiæ limitibus saltuque Hercinio milliaribus distat; Botfeldam autem *terminum Saxoniæ & Thuringiæ* adpellat *Ottho Frising*. l. d. & *P. Lang. Chron. Ciz.* Imperatorem Henr. III. *in silva Harz propè Butfelden* obiisse scribit. Nondum sexcenti anni sunt, cum istas villas tanti Imperatores inhabitaverunt; cum ad eas ipsum Pontificem Romanum Victorem II, Petrum regem Ungariæ è remotis Pannoniis ventitare contigit; cum in iis tot illustres personæ officii gratia confluxerunt, ut notatum sit nulla retrò majorum memoria sine publicâ indictione ullibi tàm frequentes convenisse ex Imperii provinciis proceres; & tanta de iis ignorantia hodie tenemur! De *Coronato*, sive opido, sive castro in Apulia, uti videtur, quô Fridricum II. Imp. resedisse a. 1241. testes sunt ejus ad Henricum III. Angliæ regem de obitu conjugis Isabellæ literæ, apud *Matth. Paris* hist. Angl. f. 559. idem est; idem de Rithien-

cia è qua Henricus VI. Imp. de capto Viennæ in Austria Richardo, pòst Angliæ rege, Philippo Galliæ regi significavit, a. 1192 ut est apud *Hoved. ann. parte poster.* idem de aliis multis non obscuris vicis, sed virorum principum sive natalibus sive genialibus locis, quæ apud Geographos non reperire tàm molestum est historiarum curioso, quàm illis non honestum præteriisse. In *Sigeberti Gembl. chronographia* nomina istorum Saxoniæ locorum, de quibus quærebamus, plane corrupta sunt, ipsius ne scriptoris an descriptorum culpâ non dixerim. Imperator Victorem II. Papam, qui è Comitibus à Calwe Gebehardus Aichstetensi Episcopatui præfuerat, Româ Goslariam ad celebrandam VIII. Sept. Nativitatis Mariæ Deiparæ solennitatem evocaverat, ibique adparatu magnifico, *collectis cunctis pænè regni opibus & principibus*, susceperat hospitem; Ita verò *Sigeb.* sub a. 1056: *Victor Papa in Gallias veniens gloriosè ab Imp. suscipitur, & eò præsente non multo pòst* (sc 3. Non. Octob.) *Imperator moritur*; in quibus verbis *Gallias* non habere locum quisq; viderit, qui quæ tum inter Imp. & Pontif. Goslariæ & Botfeldæ gesta sunt ordine & exactè cognovit. Conjugia sacerdotib⁹ in Ecclesiâ Germ. vetere non fuisse efficaciter prohibita ante Greg. VII, in Synodo Rom. sanctionem exemplis Episcoporum qui uxoribus legitimis usi fuissent probari solet. Inter eos *B. Schobingerus not. ad l. 1 de collegiis & monast. Germ. vet. Joach. Vadiani* nominat *Episcopū Treverensem qui habuerit in matrimonio sororem regis Ruzenorum*; idq; tradere *Lamb. Schafnaburgensem.* Sed cum obstupefactus adsertionis novitate ipsum testem consulerem, & de Episcopo id non comemorari, & narrationem præposterè perceptam malè seriæ rei adhibitam esse deprehendi. Mittendi erant ab Imp. ad regem Ruzenorum legati, pro fratre, quem is regno pepulerat sive intercessuri, sive Imperatoris nomine mandaturi. Inter legatos erat Burchardus Treverensis Ecclesiæ Præpositus, isque huic negotio ideò adhibitus, *quòd ille, ad quem mittebatur, sororem ejus in conjugio habebat.* Quod igitur de rege Russorum dixerat *Lambertus*, adfinem fuisse Burcardi, ob hujus sororem ductam, id de burcardo in cujus matrimonio soror regis fuerit inscita perversione adfirmavit iste, & negotio de conjugio presbyterorum Burcardum maritum inferens audire debet illud tritum; *fidejussor tuus fidejussore eget.*

CAP.

CAP. XVII.

De Chronico, quod Alexandrini titulo editum est, judicium: id quàmplurimis locis correctum & illustratum; interpres etiam ejus notatus aliquoties. Ἔθνος non gentem sed religionē significat. Quis Antoninus qui in Præconneso trucidatus. De decem plagis Ægypti. Apollinaristæ & Vitaliani qui. Ἐξωκιόνιον, locus Constantinopoli: Ἐξωκιονῖται, Ariani. Πεgανδιάgα quid. Βȣῤῥιχάλια quid. Σγαύδαgι. convitium plebis Constantinopolitanæ. Ταῦλις, & σπθάgιν quid. Ἑξάγgαμμον νόμισμα, nummus sex scrupulorum. Ῥιπίδιον, sporta seu corbis vimineus. Παgαπgαπέζιοι, qui. Κοινωνικὸν quid liturgia in Ecclesia Constantinopolitanæ.

FArraginem historico-chronologicam Græcam quam titulo *Chronici Alexandrini* è cod. mscr. Biblioth. Augustanæ edidit *Raderus*, hominis plebeii & illiterati esse nemo fortasse doctorum, qui in hisce literis sapiunt, mihi crediderit; In rem igitur præsentem hoc capite eos deducam, & demonstrabo ad oculum nihil aliud esse quàm centonem & inconditam alicujus imperiti temporum & rerum collectionem, quam alii pariter inepti diversis temporibus auxerint. Præter Fastos Consulares & ea quæ è Josepho, Irenæo, Justino, Phlegonte, Africano, Clemente, Cyrillo, Basilio, Eusebio, Epiphanio & Dorotheô nugatore excerpta ab aliis sublegit autor ejus nihil ferè continet quod eruditis auribus sine rubore oggeri possit; fabulas autem & narrationes populares neglectis authenticis tabulis ubique consectatur. De Melchisedeco tradit p. 116. fuisse ἄνθgωπον ἐκ φυλῆς τȣ̃ Χὰμ idque è sene quodam se audisse; quod valde jejunum est & sine judiciô dicitur. Poterat enim ex *Hieronymi Epistola ad Evagrium* 126. scire, ita sensisse antiquissimos Doctores Hippolytum, Irenæum, Eusebios Cæsariensem & Emisenum, Apollinarem, & Eustathium Antiochenum; quorum testimoniis narratio alicujus seniculi ἀνωνύμου καὶ ἀναξιώτȣ ne conferri quidem debebat vel addi, multo minus præponi. Quod *se ab Antigoni & Ptolemæi posteris, viris senibus auditu percepisse* scribit p. 366. Alexandrum M. reliquias Prophetæ Jeremiæ Alexandriam attulisse; & hinc factum esse ut crocodili & aspides urbem infestantes fugarentur: Id verò quale est, & quàm inficetum? Ut miraculo per reliquias pa-

trato fidem conciliaret testibus à Ptolemæo inde adscitis uti voluit homo incogitantissimus, & eos se coràm audivisse lectores persuaderi posse putavit, non contentus simplici de re figmento (nunquam enim factum est cum ossibus divini vatis, quod fabulatur iste) nisi de seipso etiam, quasi antiquissimus & Ptolemaicorum temporum quidam esset, mentiretur. Neq; etiam si alium quemvis è vetustissimis Christianis scriptoribus ista referre cogitemus, fieri potuit, ut Ptolemæi posteris, qui diu ante Christianismi in Syria & Ægypto initia exoleverant, narratio ista ritè tribueretur; quam propterea pro nugatoria & quæ non è moneta sapientum, sed e delirorum & puerorum in omni penè historiâ Judæorum officina prodierit & hinc à Græcis incautis arrepta sit, declaramus. Quid autem Antigono, ejusque posteris qui in Asia regnarunt cum miraculo cuj⁹, si quod fuit. Ægyptus sola conscia, ut id enarraret homini Græco? Istæ verò digressiones & homiliæ, quarum unam de Psalmis p. 200: alteram p. 484. è *Basilio M.* tertiam p. 568. è *Cyrillo*; quartam p. 858. è *Gregor. Naz. Orat. 2. de Pascha* decerptam inseruit; itemque Vitæ Prophetarum, quas undecunque corrasas à pag. 344. usque ad p. 380 & Pauli Apostoli quam à pag. 552. ad p. 560. recoxit quàm impertinentes & tædiosæ sunt? Quid Confessioni Justinianeæ in Synodo Constantinop. Oecumenica V. promulgatæ, quæ paginas ipsas quinquaginta occupat, cum scripto chronologico? Multa etiam longè quam classici autores omnes aliter, quasi deliberatò à via regia exerrans tradit, ut de cæde Domitiani p. 592. de morte Philippi senioris Imp. p. 630: de obitu Zenonis Imp. p. 785. Ducentorum verò annorum προχρονισμὸν committit cum sub a. 1. Olymp. 219. Manetem hæresiarcham Nerva imperante διδάξαι καὶ ἐκλαγωγῆσαι scribit: & quis numerum inscitiarum omnium ineat?

quem qui scire velit Libyci velit æquoris idem
discere quàm multæ Zephyro turbentur arenæ.

De autore hujus Chronici cujas fuerit & quando vixerit comperisse videor fuisse Constantinopolitanum. Nam res urbanas à Constantino M. per trecentorum annorum decursum curiosè consignavit, notatis quorumvis accidentium mensibus ac diebus, easque solas; non admiscuit, ut factum in prioribus, Latinorum aliarumve gentium gesta, ubi Eusebium & alios chronographos exscripsit. Tradidit successiones Im-

Imperatorum Orientis, Patriarcharum, Præfectorum Urbi, seditiones à plebe, incendia, oppugnationes ab externis hostibus, prodigia, terræ motus, cerimonias & cantiones peculiares in Ecclesiam introductas, templorum & ædium aliarum extructiones; & in his rebus describendis nomina mensium, quibus à Macedonibus acceptis utebantur Constantinopoli, usurpavit; quod vel unicum pro charactere gentili scriptoris suffecerit. Et hinc *Constantinopolitanum Chronicon* potiùs, quàm Alexandrinum inscribi convenit. Vixisse autem sub Heraclio & spectatorem fuisse eorum quæ anno ejus Imperii XVI. à Chagano rege Avarum obsidente Urbem acta sunt, satis manifestum est; & quod Tertullianum p. 542. adpellat *Ῥωμαῖον*, & mensium apud Latinos nomenclaturas exprimens Romanorum eos nominat, argumento est eum non attigisse illa tempora quibus gliscentibus inter Orientale & Occidentale Imperium odiis Græci se *Romanos* & Thraciam in qua Constantinopolis, nova Roma, *Romaniam*; Italos verò & Imperio Occidentis subjectos, cujuscunque nationis, *Latinos* vocabant. Recentior enim Græculus Tertullianum *Λατῖνον*, & menses istos *Λατίνων* nomine denotasset. In Sicilia verò delituisse primùmque ibi repertum ab Antonio Augustino & Hier. Surita communicatum Sigonio & hinc Panvinio, Casaubono, Scaligero, aliis familiare factum nemo mirabitur, qui Græcis usque ad a. 820. Siciliam paruisse noverit. Sed index Impp. quem p. 438. legimus à recentiore quodam est & in ipsâ Siciliâ huic Chronico adjectus, quia in Constantinô Monomacho definit: à cujus obitû, qui in annum Chr. 1054. incidit, omne imperium insulæ Græci amisêre, Normannis post pulsos Saracenos eam occupantibus, & propterea qui in Sicilia de Impp. Græcis commentaretur, non ultra reperiebatur. Non dissimulandum tamen est, utcunque multis nævis obsitum sit Chronicon istud, ad epocharum rationes intelligendas, quarum initia diligentissimè adnotavit autor, & supputationes temporum ac terminorum in historia sacra ac profana, maximè autem eventorum Constantinopoli, percipiendas utilissimum fore, si qui ei rei adhibere voluerint; quo consilio publicatum à *Scaligero* & integrius à *M. Radero* exhibitum, in beneficio habemus, operamque exornando ei impendimus. Sub a. 4. Ol. 227. Aquilæ Pontici ejus, qui Bibliorum Græcus interpres fuit, historiam

pau-

pancis attingit Chronicograph⁹. Ejus verba, quia non percepit *Raderus*, exponenda sunt. Ἀκύλας ἐγνωρίζετο, ὃς ἦν πενθερὸς Ἀδριανοῦ τοῦ βασιλέως. Ἦν δὲ Ἕλλην ὡς Ἀδριανὸς, ἀπὸ Σινώπης τοῦ Πόντου ὁρμώμενος, id est: *Aquilas qui socer erat Hadriani, capit clarus haberi. Erat autem gentilis, seu paganus, uti & Adrianus. Sinope urbe Ponti oriundus. Raderus* τὸ Ἕλλην interpretatur *genus Grajus*, & refert ad Hadrianum; quod ideò falsum est quia Adrianum Afrum fuisse, è Dione constat; & cum eô quoad natales Aquilas Sinopensis convenire non potuit. Superstitione verò Adriano Ἕλλην Aquilas similis quia nec Judæus, nec Christianus. Sub a. 4. Olymp. 234. de Consulibus Braduâ & Varô: ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων ἐσφάγη Ἄιλιος Ἀντωνῖνος ἐν Προικοννήσῳ, ὢν ἐτῶν ξζ. *His COSS. cæsus est Ælius Antoninus in Præconneso: vixit an. LXVII.* illustris. rei literariæ IIViri *Scaliger* & *Salmasius*, ille *anim. ad Euseb. f. 202.* hic *not. ad Julii Capit. Antoninum Pium* istud ut *portentum fabulæ*, ut *falsum & absurdum* traducunt. Et ita esse in propatulô est si de Æliô Antoninô Imp. quem sua morte in villa Lorio duodecimo ab urbe in viâ Aureliâ miliario obiisse historici *Capitol. Eutropius Cassiod.* consentiunt, intelligamus. Sed scriptoris hanc ῥῆσιν de Antonino Pio non esse ex adjecto annorum ætatis numero, LXVII. quem decem integris annis superavit Imperator (natus quippe a. U. 839. Domitiano XII. & Dolabella COSS. defunctus a: U. 916.) evincitur. Quia enim de annis ætatis ejus sententiæ variant, dum alii LXX. alii LXXII. alii LXXIII. alii LXXIV alii LXXV. alii LXXVII. eidem tribuunt; ad neutrum a. horum cum suo calculo accedit noster, sed ab omnibus dissentit, de aliô quodam hoc loco non de Imperatore, egisse existimandus est; & tentanda igitur quovis modo compositio, quàm error imputandus immerenti. Monstrabo ad hanc viam; eâ incedat me duce, cui videbitur. Librariorum facinora in libris veteribus & supinitas in enotando plus-satis nota sunt; insuper quàm fœcũda *erroris mater sit similitudo* Cum igitur duas lineas, quæ similibus & consonantibus aliquâ vocabulis constabant, in quarum una de Arrii Antonini cæde in Proeconneso a. æt. LXVII. altera de Ælii Antonini Imp. obitu in villa Lorio a. æt. LXXVII. erat perscriptum, in prototypo legerent, unam tantum nim. priorem expresserunt, nomine Ælii, quod notius esset, & quòd de Imperatore solo utramque loqui existimarent, ex altera repetito. Constituto autem, juxta conjecturam hanc, lectionem primitivam talem fuisse: Ἐπὶ

Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων ἐσφάγη Ἄρριος Ἀντωνῖνος ἐν Περικοννήσῳ ὢν ἐτῶν ξζ.
Ἐπ' αὐτῶν τῶν ὑπάτων ἐτελεύτησεν Αἴλιος Ἀντωνῖνος ἐν Λωρίῳ ὢν ἐτῶν οζ.

& quàm facile errare notariorum oculi hic potuerint perſpicuum eſt, & ita ſuppleta lacuna de portentoſâ narratione excuſatur autor. Fuiſſe autem Antoninum quendam Proconſulem innuit his ipſis Conſulibus *Caſſiodorus* & qui hunc exſcripſit *Marianus Scotus*; apud quos tamen duo paria COSS. quæ inter *Braduam & Varum*, itemque inter *M. Aurel. Anton. Caſ. III. & L. Aurel. Caſ. II.* nominant abundare alii Faſti omnes Græci & Latini ἀπὸ μιᾶς adſerunt, & Proconſul cum Conſulibus ſcripturæ vitio conſuſus eſt. Iſti *Antonino Proconſuli* nomen fuiſſe *Arrio* inde colligere licet, quod eodem Arrium Antoninum Procos. Aſiæ, Nerva imperante, *Victor in Nervâ & Plin. l. 4. Ep. 3.* avum maternum Antonini PII, itemque alium æquivocum itidem Aſiæ Procos. ſub Commodo *Lampridius* memoret; & ſic qui ex eadem familia eandem Provinciam, ſucceſsive rexêrunt, idem nomen habuerint; cumq; Præconneſus ad Aſiam ſpectaverit, adparet cujus provinciæ Proconſulem egerit. Hac indagine opus non fuiſſet, ſi aliunde de iſto in Præconeſo quacunq; de cauſſa trucidato Proconſule expiſcari potuiſſem: ſilent a. hic mihi oracula omnium, quos conſulere potui, hiſtoricorum; Fortaſſe alius felicior erit in iſto inveniendo, in quo quærendo me fruſtrà eſſe defatigatum conqueror; & de quo nunc opinari ſolùm licet, id verò tunc ſolidùm ſciemus. Convenire verò cum *Capitolino*, qui anno ætat. ſeptuageſimo periiſſe Antoninum ſcribit, numerum quem in Chronico noſtro legimus ξζ. LXVII. quod *Cl. Salm. l. d.* ait, fateor me non percipere; diſsident enim apud me toto triennio; & à XII. Domitiani cum Dolabella usque ad Braduæ & Vari Conſulatus annum emortualem Antonino annos ſeptuaginta cucurriſſe, omnes editi Faſti refutant. Exactiſsimus *O. Panvinii* calculus *comm. in l. 2. Faſt.* ſeptuaginta quatuor repræſentat. Unde è *Capitolino* numerum minorem *quarto* ſive alium proximum excidiſſe videri poſſet; & huc collimat *Caſaubonus* qui de numero ut in editis eſt *Capitolinum* falſitatis arguit. Omninò ſuſpicor totam illam narrationem ex illis paucis eſſe, quæ in hac ſola Collectione legitur, alibi non temerè occurrentes.

Sub annô conditi orbis M.M M D C C C X X X V I I I. decem plagas Ægypto ob contumaciam Pharaonis immissas enumerat:

γ΄ διὰ τοῦ Ἀαρὼν ἐν τῇ ῥάβδῳ. αἷμα, βάτραχος, σκνίψ.
καὶ β΄ διὰ ἑαυτοῦ ὁ Θεός. κυνόμυιαν, θάνατον, ἕλκη.
καὶ μίαν διὰ χειρὸς Μωϋσέως συνυπουργοῦντος αὐτῷ τοῦ Ἀαρὼν
καὶ ἄλλαι τρεῖς διὰ Μωϋσέως μόνου. μία διὰ ῥάβδου, καὶ μία διὰ τῆς χειρὸς αὐτοῦ. Χάλαζα, ἀκρὶς, σκότος.
καὶ μίαν τὴν τῶν πρωτοτόκων διὰ ἑαυτοῦ ὁ Θεός. Ipsa Scriptura pœnas quas Aaron solus, ab iis quas Moses solus, & ab iis quas uterque simul ad divinum mandatum, & ab iis quas Deus ipse sine administris immiserat distinguit: & has cap. 8. Ex. ℣. 24. & c. 9. ℣. 9. numerat duas, insectorum colluviem ac pecorum mortalitatem; ulcera verò Mose & Aarone agentib⁹ in corporib⁹ Ægyptiorum pullulavêre. Quare in secundô ordine vox *ἕλκη* ad tertię lineę finē trajicienda est; ineptam verò loco qui mendosus videbatur restitutionem *Raderus* adhibuit, dum notam numeri quæ sana erat movit, aliâ, quam verba Scripturæ non admittant, suppositâ. Videre utiq; poterat, si rem diligentiùs excussisset, in ordine tertiô plagæ nomen deficere, quod in secundô abundaret. Quin & in quarta linea pro *μία διὰ ῥάβδου* legendum est *δύο*, scil. grando & locustæ per sublatum à Mose protensumque scipionem productæ sunt, ut patet è ℣. 13. c. 10. & 23. c. 9. tenebræ verò per extensam in cœlum manum c. 10. ℣. 22. *Philo l. 1. de vita Mosis* suavissimè philosophatur; tres è terra & aqua, Aarone: tres ex igne & aëre, Mose administro; septimam, ambobus operantibus prodiisse; tres reliquas esse *ἀνθυπουργηθείσας δίχα τῆς ἀνθρώπων ὑπηρεσίας.*

Sub a. 3. Ol. 285. de secta Vitalianorum, cujus autor Vitalis quidam presbyter partium Meletianarum Antiochiæ: *Ταύτῃ τῇ αἱρέσει καὶ Ἀπολινάριος ὡς Ἀνδολαΐκεὺς τῆς Συρίας Γραμματικοῦ υἱὸς προσέφη:* *Radero* interprete; *Hac Haeresi infectus fuit & Apolinaris, quemadmodum Andolaicensis Syrus Grammatici filius memoravit.* Græcis corruptis, Latina non meliora exiêrunt; Utrisque providebimus recensendo rem ab ovô, ut ajunt. Apollinaris Alexandrinus in Syria Beryti & Laodiceæ Grammaticam professus, ad Homeri, Evripidis & Platonis imitationem multa è sacris sumto argumento soluta & ligata oratione scripserat, & cum fidei orthodoxæ videretur ex animo addictus locum in Ec-

cle-

clesia Laodicena cum filio homonymo meruerat; Ab ejus verò unitate sparsô dogmate de anima Christi, quem corpus è Virgine matre adsumsisse adfirmabat quidem, sed loco animæ Verbum seu Deitatem in eô fuisse docebat, è qua & corpore constaret, quæq; faceret eadem in Christo, quæ ratio in nobis consulit & operatur, pôst discessit, filium habens ὁμόδοξον & in Asianis Ecclesiis adprobatores quàmplurimos, dictos inde *Apollinaristas*. Horum heterodoxiam Vitalis iste amplexus & Antiochiæ hæreseôs suæ sectatores nactus est quos *Vitalianos* adpellarunt. E quibus adparet in Chron. nostro ita legendum esse: Ταύτῃ τῇ αἱρέσει καὶ Ἀπολινάριος ὁ Λαοδικεύς Ἀπολιναρίου τῆς Συρίας Γραμματικοῦ υἱὸς γεγονὼς προέστη, quę interpretor; *Huic hæresi Apollinarius Laodicenus* Apollinarii *in Syria Grammatici filius præfuit*. Sub a. 4. Ol. 289. de Imp. Theodosio, quòd templa ubique repurgata Orthodoxis reddiderit, καὶ διώξας ἐξ αὐτῶν τοὺς λεγομένους ἀριθμοὺς Ἐξωκιονίτας, τοὺς δὲ ναοὺς Ἑλλήνων κατέστρεψεν ἕως ἐδάφους: *expellens ex iis Numeros seu Manipulos dictos Exocionitas*. Arianos ita adpellatos fuisse Constantinopoli ex Alarici Gothi descriptione hac, ἦν δὲ Ἀρειανὸς τῷ δόγματι ὅ ἐστιν Ἐξωκιονίτης, & *Cedreni in Justiniano* verbis colligitur. Causa adpellationis à loco ubi sacrorum causa convenirent & plurimi habitarent, qui Ἐξωκιόνιον; quod erat χρύσεον τεῖχος παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθέν. ἔξωθεν δὲ ἵστατο κίων ἔχων στήλην τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ τούτου χάριν λέγεται Ἐξωκιόνιον: *Codin. Orig. Const.* Numeri Exocionitæ sunt cohortes e Gothis qui in Exocionio separatim à Græcis & Latinis morari Impp. concessione solebant, lectæ. *Fr. Dousa* à sex columnis ἑξακιόνιον adpellat; sed ego *Codino* hîc credere malim. Sub a. 3. Ol. 296. COSS. Arcadio Aug. VI. & Probo: ἐπὶ τούτων ὑπάτων ἐκάησαν αἱ θύραι τοῦ ἱππικοῦ σὺν τῇ πρανδιάρᾳ καὶ περιπαρακειμένοι ἔμβολοι: *His COSS. ostia Circi cum prandiara & circumpositis porticibus conflagrarunt*: *Raderus*. Putarim ganeas nominatas esse πρανδιάρια quod ibi prandia pro adventantibus & aliis sine lare proprio viventibus pararentur venderenturve, quas alibi ἐργαστήρια τὰ ἔχοντα βρῶσιν καὶ πόσιν adpellat. Πρανδιοπράται his scriptoribus sunt caupones qui vendunt prandia, & excipiunt cœnaturientes. Sub a. 4. Ol. 298. de reliquiis Josephi Patriarchæ & Zachariæ patris S. Johannis Baptistæ per scalam Chalcedonensem translatis Constantinopolin: βασταζόντων

τα αὐ]ὰ λείψανα ἐν γλωσσοκόμοις δυσὶν Ἀτ]ικὸ πατριάρχε Κωνςαν]ινεπόλεως ϗ Μωϋσέως ἐπισκόπε Ἀντααράδε Φοινίκης καθεζομένων αὐτῶν ἐν βυρριχαλίοις: *Rad. sedentibus ipsis in Burrichaliu:* Exponit autem burrichalia navigii genus; Eam glossam quia nullo autore idoneô adminiculata est juste reprobamus; *Βυρριχάλια* autem de equis, sive equorum stratis intelligimus. *Βούριχος, mannus*, in vet. gl. Mannis autem seu caballis minutioribus & muiis uti consuevêre personæ sacræ ne seculari equitantium pompa delectari viderentur. *Hieron. in Eccles. 10: Dignitate prælati vias publicas mannis terunt, quos vulgò buricos vocant.* Ex iis, quæ sub a. 3. Olymp. 319. COSS. Johanne Scythopol. & Paulino qui fuêre a Chr. 498. referuntur de orto à Prasinorum factione tumultû, igne à populo Chalcæ hippodromi injecto, emendari potest *Victor Tunnun. Chronico*, ista sub COS. Probo, qui fuit a. 513. commemorans ita; *incendium in urbem miserunt, combustaq; est civitas ἀπὸ τῆς κιλυῆς quod vocant usq; ad Constantini forum sup. ∴ longitudinem plateæ columnarum XCIV.* ubi *Χαλκῆς* reponendum. Et mox: *Vitalianus cum manu valida Barbarorum Constantinopolim veniens in Sosthene sedit; leg. Sosthenéo;* hoc enim nomine vic⁹ CPoli, in quo templum archangeli Michaëlis *Ced in Bas. Maced* olim *Λεωσθένειον*. De proximi anni Consule *Ἰωάννη Κυρτῷ* ridere licet Interpretem, quòd *Curtum* adpellat, quem omnes alii Fasti Latini *Gibbosum; Vict. Tunn.* autem *Gibbum.* Sub a. 3. Ol 324. narrat noster Anastasium Imp. vidisse in somnis astare sibi virum *λευχείμονα* (vocem *λευχήμων*, quę in *Raderi* editione est, non admittit analogia; *λευκοχήμων* tolerari posset) *albis indutum* & prolato evolutoque codice & lecto Imperatoris nomine, dicere, *Ἴδε διὰ τὴν ἀπληςίαν σου ἀπαλείφω ιδ, Ecce propter inexplebilem avaritiam tuam deleo XIV. annos;* & suomet digito delevisse. Visum a. seu somnium hoc mors Imperatoris paulò pòst comprobavit. Sed cum res Anastasi examinantur nihil commisisse propter quod avaritiæ notam subire debuerit deprehenditur: Contrà fuisse munificentissimus, quòd tributum *χρυσάργυρον* dictum, *βλάςημα τῆς αἰχροκερδείας*, quod non tantùm homines liberi, servi, mendici, scorta, *ὑπὲρ σκυβάλου κοπρηρᾶ καὶ δυσοδμίας ἔργε*, sed & de equis, mulis, asinis, bobus, canibus hico, à Constantinô M. inde, *Zosim. l. 2.* pendere cogebantur, tabulis publicis inspectante populo exustis aboleverit: *Zon. t. 3. Const. Man. ann. p. m. 119.* quòd Eccle-

Ecclesiam C Politanam reditu septuaginta librarum auri dotaverit eâ in finem ut exequiæ sine sumptu privatorum & gratis fierent, edita in hanc rem sanctione quę sexta lex est *C. de sacros. Eccl.* & quòd Theodosio Cœnobiarchæ in Palæstina congiarium triginta librarum auri in pauperum & fratrum ægrotantium usꝰ obtulit: *Baron. sub a. 511. e Cyrillo Palæstino.* Inventum autem χρυσοπλείας seu aurariæ pro præstatione tironum pensionis, quod in eum referunt *Evagr. l. 3. c. 43.* & *Niceph. Call. l. 16. c. 44.* imprudentis potiùs quàm avari principis fuit, cum adæratis capitibꝰ indictorum tironum & venditis militaribus stipendiis delectꝰ negligerentur & non eæ copiæ numeriq́ue essent Imperii quæ Barbaris reprimendis sufficerent. Et quod canonem annuum tributorum etiam pro iis quos fames, pestis, bellum vel attrivisset vel absumsisset aliquando coëgit præstare vicinos, eam iniquitatem status REIP. & Barbarorum insolentia videtur sive svasisse sive exegisse, à quibus quia ferro summoveri non poterant auro pax fuit redimenda. Aliud igitur fuit, cujus isto viso insimularetur Imperator nim. κακοπιστία quam *Zonaras* exprimit, execrabilius multò crimen, propter quod etiam nomen ejus e sacris diptychis erasum est. Fovit enim hæresin Synchyticorum seu Eutychianorum de confusione naturarum in Christo, Acephalorumq; , vel Hæsitantium, Manichæismi etiam reus, ac adsertores Concilii Chalcedonensis Orthodoxos variè adflixit. Præterea, si *Vict. Tununensi* & *Luca Tud.* credendum est, *Evangelia tanquam ab idiotis composita Evangelistis reprehendit & pravè correxit*: cujus impietatis severissimum vindicem Deum expertus est; nam de cœlo contrà eum dimicatũ est ipseque fulmine tactus interiit, ut à majore Historicorum parte traditur. Non diffiteor tamen potuisse etiam avaritiæ vitium Anastasio imputari à nonnullis, quos noster fuerit secutus; quòd in Principum vitam moresq́; fama inclementior soleat esse, notatumq́ue sit in iis qui cupiditatibus omnium, præsertim sacri ordinis, semper obsecuti non essent, etiam levicula, etiam silenda omnia fuisse in culpam tracta ab hominibus in utramque partem nimis vehementibus, & qui præ studio verum interdum videre aut nequibant aut nolebant; unde illæ, ut caussæ saltem inserviretur & animi acerbitati odioque satisfieret στηλιτευτικαὶ & Invectivæ in Principes cæteroquin satis commodos & qui obsequiis ac cultu, quem etiam pessimis debebant illi, mitigandi,

vel piè fortiterque tolerandi erant, non exacerbandi animorum impotentiâ & contumeliis.

Sub a. 3. Ol, 325. de regis Lazorum, cum à Justino Imp. suscept⁹ in tutelã, sacro fonte lustrat⁹, regno augurаretur, habitu: *Φορέσας σέφανον Ῥωμαίων κ̀ χλαμύδιον ἅσπερ ὁλοσηρικὸν, ἔχον ἀντὶ πορφυρῦ χρυσῦν βασιλικὸν ταῦλιν ἐν ᾧ ἀπῆρχεν ἐν μέσῳ στηθάριν ἀληθινὸν μικρὸν τῦ βασιλικῦ χαρακτῆρος Ιυςίνου.* E *Rad.* versione nemo rationem ejus vestitus arripuerit; ita mirè turbat. Hoc verò significant Græca; *Gestans coronam Romanam*, qui Imp. Rom. de cætero pro domino agniturus erat, *chlamydem albam holosericam, prætextam, loco purpurei, aureo regio clavo &* (*Ταῦλιν* enim & *Ταβλίον* non *pulla* ut visum *Radero*, sed rotundus clavus est quô tunicæ Imperatoriæ solebant inoculari:) in cujus medio *thoracetenus expressa ad vivum imago* (hæc enim *στηθάριν ἀληθινὸν*) Imperatoris Justini sive adfixa sive insuta; cui simile est in moribus nostris quod Principum quorum beneficiis & servitiis vivimus *πρέβμας* ex auro vel effigies thoracidas anaglyphas, sed collo dependentes gestamus, perinde ut heraldi & pedites in exercitu insignia Principum suorum colobiis insuta. *στηθάριον* etiam est quodcunque iconisma, staticulum, instar seu statua *μέχρι σήθυς* efformata, non perfecta, sculpta, cælata, fusa. Ita noster sub a. 3. Ol. 298: *ἀφιερώθησαν στηθάρια γ' ἐν τῷ Συγκλήτῳ Ὀνωρίυ καὶ Θεοδοσίου Αὐγύςων καὶ Πυλχερίας Αὐγύςης ἀπὸ Αὐρηλιανῦ εἰς ἐπάρχυ τῶν ἱερῶν πραιτωρίων κ̀ πατρικίου.* Anno quintò imperii Justiniani cum à factione Prasinorum gravissima in Circo Constantinopolitano exorta esset seditio, *ἡ Νίκη καλυμένη*, descripta a *Procopio l. 1. Pers. f. 39. & l. de ædif. Justin. f. 2. & Zonarâ*, qua non tantum ædificia nobilissima quàmplurima, templa, palatia, Xenodochia, porticus conflagrasse, sed & hominum quadraginta millia intra urbem mactata fuisse produnt, Imperator ad sedandam eam in Circum prodiit, occupatoq; tribunali manibus Evangelium gestans, de remissione hujus offensæ populo, modo paulisper quiesceret, juravit. Isti promisso etiamsi juramento firmato non ab omnib. habita fuit fides; sed ab insana plebe Imperatori occlamatum fuit, *ἐπιορκεῖς Σγαῦδαρι*, *pejeras Sgavdari*, ut vertit *Raderus*. Popularis istius convitii significationem hactenus ignotam è *Procopi ἀνεκδότοις* videor eruisse; Is Justinianum à dicace & semper querulo vulgo Constantinopolitano

ὄνον *Asinum* agnominatum fuisse scribit, quia subinde auriculas, quas fortasse majores extantioresque habebat, similis regis Frisiæ nepoti Aurindelino, qui ob idem *γενικὸν πάθος Rex Ezeloer* cognominatus est, *Joh. de Leidis Chron. Holl. l. 1. c. 12.* asinorum more, *τῶν τετραπόδων οὐδὲν ἧττον*, motitaret. Fecerant idem Ægyptii Ocho regi Persarum, ultos se satis rati, si *παχυτάτου καὶ ἀμυσοτάτου* ob Typhonis memoriam execrabilis animalis nomine hostem, & mox victorem exosum incessèrent; sed quos iste falsè repressit; *atqui*, inquiens, *iste asinus vestrum bovem devorabit Plut. l. de Is. & Osir.* Idiotismo igitur quodā suo Constantinopolitani asinum *γαύδαρον*, sive *γαύδαριν* adpellaverint; sed unde hic ipsis natus, vel è cujus gentis linguā petitus, acutiores videant. Si vocabulum, quod alibi his literis & syllabis non legitur, hoc loco menda inquinatum esse liceret suspicari mihi, adferrem adpellationem contumeliosam & furori plebis & Imperatoris actionibus convenientem, arreptam ex Italicismo, qui inter Europæorum linguas Constantinopoli fuit usitatissimus semper, hanc: *Σπεργιοῦς Σγάνδαρι*, i. e. *Falsò dejeras latitator*, fugitive, furtive. Imperator cum videret in Circo tumultuantes & tàm contrà se quàm contrà optimates domus Augustæ procaciùs vociferantes, cedens tantisper insanientibus, quos in Anastasium Imp. simili *στάσει* saxa conjecisse meminerat, in regiam se abripuit. Cum verò immissis in eos militaribus globis & trucidatā innumerabili multitudine nullus tamen turbarum finis esset, & his pejora metueret (videbantur enim in palatium irrupturi) die Dominica adscendit in Circum & manu gestans Evangeliorum codicem, super quo jurare solenne erat, oratione leni & juratâ impunitate illos demulsit. Eam verò non adtendentes isti, neque sacra reveriti, sed facti cæde suorum efferatiores, Imperatorem impudentiùs conviciari incipiunt, quasi qui pridie fugisset, & quæsivisset præ metû latebras; hoc enim Itali *asconder* adpellant, nunc verò verbis in speciem blandis rem confecturus quam violentiā curare tentaverat prorepèret. Sed quod non intelligo, id nec mutare meum est. Quare de edita lectione stabilienda omnibus modis laboremus; & fortasse non erimus frustrà.

De *Illo* qui ædem S. Eirenes extruxit, Zenone imperante, cujus l. d. mentio fit, *Radero*, quis fuerit, quærenti, ista; *Hillo* patricio Basiliscus anti-Cæsar belli contrà Zenonem summam commiserat ut & Tro-

cun-

conferebantur numus pondere 12. scrupulorum h. e. semiuncialis. Γραμματα ἓξ enim seu scrupuli sex didrachmo æquivalent. *Raderi* interpretatio, sex literis insignitum fuisse istum numum, ἵνα ἀμαθίας καύκασον ἐχ ὑπερβαίνει; Exhibent enim antiquarii numos Impp. CPolitanorum, qui utrinque ὁλογραμμάτους voces præferunt, non siglas. Sub a. 14. Heraclii Ol. 351. Sergio Patr. Constant. sedente institutum esse scribit, ut caneretur cum sacra mysteria percepissent omnes, tàm clerus quàm laici, ἐν τῷ μέλλειν τὰς κληρικὰς ἐπὶ τὸ σκευοφυλάκιον ἀποκαθιστᾶναι τὰ τίμια ῥιπίδια, δισκάρια, καὶ ποτήρια, καὶ ἄλλα ἱερὰ σκεύη: i. e. *cum jam in armarium reposituri essent venerandas sportulas* corbes, *lances*, *pocula*, *& alia sacra vasa*. Ῥιπὶς vas est è vimine, ἐκ ῥιποῦ contextum; unde ῥιπίδιον corbis, canistrum, sporta è calamis seu virgis plexa, ἐν ᾗ τὰ φορτία, quicquid portari de loco in locum solet, ἐπιτίθεται. Usum talium fuisse in sacris Ecclesiæ veteris *Hieron. Ep. ad Rusticum monachum de Exuperio Tolosæ Episcopo* docuerit; *Nihil*, inquiens, *illo ditius qui corpus Domini canistro vimineo, sanguinem portat in vitro*. In talibus panis mysticus ad ægrotos deferri solebat, ut hodiè in pyxide argentea deaurata. Hic cartalli seu cophini, in quos componebant sacram supellectilem cum à mensa in sacrarium referenda esset, intelligendi sunt; aliàs ῥιπὸς etiam φόρμιον, ψίαθον, storiam, seu tegiculū de scirpo factum, quo pavimenta, sellæ, mensæ insternuntur significat. Sed ea notio huc nihil pertinet; uti nec illa qua ῥιπίδιον muscarium exponit *Raderus*. Cui enim usui in administratione sacræ Cœnæ μυοσόβαι, quæ propterea ἱεροῖς σκεύεσιν adnumerarentur? Reliqua hujus ῥήσεως leviter adhuc corrupta sunt; sed quæ emendabimus alio loco. Παρατραπέζιοι, *admensales*, videntur fuisse qui inter sacræ liturgiæ actus mensæ velut ministri adstarent; nostris etiam moribus noti.

Κοινωνικὸν est hymn⁹ qui sub administratione Cœnæ cani solebat. *Meursius*, puto, fallitur, qui *post communionem sublato sacro pane psalli solitum* sic vocatum fuisse docet, *Gloss. p. 318*. Adparet enim è textū, quem è *liturgia Chrysostomi* producit, chorum cecinisse κοινωνικὸν postquam sacerdos manum admovisset sacro pani, πρὸ τῷ ποιῆσαι τὴν ἁγίαν ὕψωσιν. Fiebat autem ὕψωσις ista ante sacerdotis ac cleri participationem seu sumptionem ac populo distributionem, & pars erat actuum sacræ Communionis, ipsa nim. benedictio sacerdotalis. In Latinâ vers. li-

turg. Chrysost. quam Leoni Thusco adscribunt ita est: *Hac oratione dicta dicit Diaconus:* Attenti simus. *Et sacerdos se inclinans suscipit portionem quæ est in sancta patena & modicum sustollens dicit:* Sancta sanctis. Peracta verò Communione nihil restabat de sacro pane, quod tolli oporteret, ut visum *Meursio*; & tum hoc troparium canere moserat: Πληρωθήτω τὸ στόμα ἡμῶν αἰνέσεως, Κύριε, ὅπως ἀνυμνήσωμεν τὴν δόξαν σου ὅτι ἠξίωσας τῶν ἁγίων σου μετέχειν μυστηρίων. Τήρησον ἡμᾶς ἐν τῷ σῷ ἁγιασμῷ ὅλην τὴν ἡμέραν μελετῶντας τὴν δικαιοσύνην. Ἀλληλούϊα. *Repleatur os nostrum laude, ut celebremus gloriam tuam, quòd nos sancta tua mysteria participare dignatus es. Conserva nos in sanctificatione tua toto die meditantes justitiam tuam:* quorum cognitio vel ideò delectet, quia ritum Collectæ & Cantionis post sacram communionem in Ecclesiis nostratibus à tanta antiquitate repetitum esse docent. Ita nunc repertam in Chronico isto τὴν Αὐγείου βουστασίαν εἰ δὲ μὴ πᾶσαν, ἀλλ' εἰς δύναμίν γε τὴν ἐμαυτοῦ ἀνακαθήρασθαι, ὀλίγους ὅσους τῶν κοφίνων ἐκφορήσας, ἐπειρασάμην. reliquam ἀμέτρητον ἵνα τὴν κόπρον, cum videbitur, similiter egesturus.

CAP. XVIII.

Medicinaliter dicta in Poëtis & Historicis observata atq; exposita: in Aristophane καρδάμων βρῶσις. nasturtii cibus: in Polybio σκοτωματιζα; bini lux Lambino & commentatoribus aliis circa Plautum: in Strab. & Plut. ποδάγρας ψελλισμός: in Suetonio charta plumbea: item arenarum remedium & arundinum; in Luciano de carnibus asininis: Gariopontus emendatus: de victu Alexandrinorum: in Capitolino tiliacea tabula: Cinesiæ cognomen Φιλύρινος: Imaginum in pupillis oculorum disparentia lethale signum. in Lampridio tumor circa inguina: Herniosi & calvi suspecti veteribus, derisiq; galericulus inventus pro calvis: in vita S. Walpurgis tripediæ: in Palladio πύρεσις: in Olympiodoro πυλωτάριος: in Zonara, mictio versus faciem; linteum imagini Crucifixi prætentum ἀὴρ nova notione quid: in Psello ὑγρὸς ὕδρωψ: in Elmacino giummari palmarum; item caro leonina. in Gregorio Turonensi frigoritici: in Homero hasta Achillis e fraxino: in Glossario τετάνωθρον, tentipellium.

IN eodem pratô bos herbam depascitur, ciconia ranam quærit, puella florem colligit. Similis ratio est lectionis nostræ cum communes autores pervolutamus. Haurit enim ex eorum singulis quisque, sed suo vase & pro judicii sui modo, & quicquid sanguinis spiritûsque habent purioris apis Matinæ more modoque exugit; semper verò avidiùs sectamur & arripimus lætiùs, & tenaciùs servamus τὸ μὴ ἀσύμφυλον, symbolum habentes ad succos nostros sive κρᾶσιν particulas, & quicquid instituto ac doctrinæ generi nostro convenire quovis modo videtur. Antiquissimorum quorumque & ab incunabulis literarum hoc studium fuisse percepimus. *Philippus Mendæus* omnia loca Mathematica quæ in operibus Platonis, Præceptoris sui, leguntur, singulatim excerpsit & expoluit: *Clearchus* τὰ ἐν τῇ Πλάτωνος Πολιτείᾳ μαθηματικῶς εἰρημένα: *Palæphatus* ἀπίστων scriptor λύσεις μυθικῶς εἰρημένων: *Galenus* ὁ θαυμασιώτατος, amicis hortantibus, ea quæ in Timæô Platonis ἰατρικῶς λεγόμενα se aliquando explicaturum esse promisit *l. 8. de scitu Hipp. & Platon. c. 13*: *Telephus Pergamenus* Grammaticus figuras Rhetoricas in Homero collegit, conscripta etiam Rhetorica Homerica: *Oenomaus Gadarensis* philosophus Cynicus Homericam philosophiam elicuit tradiditque, teste *Suida*, cum divinô poëmate longe plura & præstantiora omnium artium & scientiarum, ipsi etiam Ἡγεμονικῆς seu Βασιλευτικῆς præcepta contineantur: hinc libri X. *Porphyrii* de eo, qui fructus ex Hom. sit capiendus regibus. Horum exempla satis valebunt, puto, in defensionem ejus, quod medica nonnulla, elegantia eruditionis & raritate æstimabilia, apud poetas & Historicos observata selegerim, facturus pro copia mea ut & hi è quibus enotantur beneficium illustrationis, & illi, quorum usibus ista parantur, τῆς ἐπὶ τὸ πολυμαθέστερον προκοπῆς, si quidem hanc velint, sentiant.

In confesso apud medicorum filios est, nasturtium, sinapi, erucam, sisymbrium & cognatas herbas reliquas esse θερμαντικὰς καὶ δριμείας; maximè verò semina earum caliditate & acrimoniâ pollere; unde aperire obstructa, attenuare, incidere & dissecare humores crassos consequitur. Tantum hac facultate præstat nasturtium, ut à nasi tormentô nomen accepisse *Varro*, *Dioscorides* ἔμμηνα κινεῖν *menses ciere* l. 2. c. 175. εὔζωμον verò seu erucam esse θερμαντικὸν c. 170. scripserit: huic verò quoad potestates simile esse semen nasturtii, c. 175. *Aristophani*

igitur, qui apud *Svidam* quendam quòd herè nasturtium comedisset stranguriam inde pati querentē inducit quid faciem^9? Persarū qui ut quàm rarissimè emungerentur, spuerent, mejerent, temperantia in disciplinam versa crebroq; nasturtii usu profecerant, experimentô factū est ut id urinas supprimere crederetur & sputa; idq; ob vim siccantē qua materiam absumeret vel dissiparet vel quòd eam diverteret accidere potuit. Propriâ igitur virtute remorantes urinas, & quicquid in earum viis hæret propellere; aliena, τῇ κατ' ἄλλο, cohibere & parcum earum fluxum præstare dicendum fuerit. Sic Aristophani medicos conciliabimus. Non enim suffecerit κάρδαμα ἐπισχετικὰ τῶν οὔρων καὶ πτύσματος fuisse populari persuasione, eamque secutum Poëtam, cum medicos idem profiteri audiamus. Sic enim de nasturtio *Theodorus l. de diæta c.10: Calidum est, corpora extenuat, & urinæ difficultatē facit*; quorum sens^9 intrusa præpositione *ad*, quasi ad urinæ conclusionem solvendam dari velit nasturtium, non est corrumpendus. Respexit n. *Theodorus* ad eos ipsos quos *Svidas* in Κάρδαμα & στραγγουρίῳ ej^9 doctrinę autores habuit.

Apud *Polybium* l. 5. de Antiocho Juniore, Seleuci Callinici f. est quòd ei σκοτώματά τινα ἐπιπέπτωκε. Interpres doctissimus & literaturæ Græcæ princeps de vertigine exponit; & est, quod nemo nescit, id genus vertiginis, in quo circulos patiuntur aut *ante oculos adsiduè caliginosa volumina volare sibi vident & quasdam vertigines nigras* laborantes, scotoma, & scotomia Barbaris, ea ratione, qua è σκλήρωμα, σκίῤῥωμα, fecêre *scleromia* & *scirromia*. Sed cum adfectus iste, quem significantiùs σκοτόδινον, σκοτοδινίαν, σκοτῶδες. tenebricosam vertiginem adpellat, ob inordinatum & circularem spirituum animalium motum in cerebro fiat, nihil in oculis mali hærente, & ferè non nisi se moventibus contingat; Antiochus autem oculorum adfectu propriô fuerit oblæsus, ut probabitur, secessionem faciendam esse censemus. Est verò in Polybio σκότωμα, obfuscatio seu hebetudo visus, quam ἀμβλυωγμὸν Græci Latini Caliginem, *Celsus* offusas oculis tenebras vocat, imperfecta & falsa visio sine circumrotatione, modò à spirituum, modò à tunicarum, modò ab humorum vitiis orta, & varios oculorū morbos consequens debilitas. Ejusmodi adfectu quodam laborasse Antiochum Comicus *Pœnulo a. 3. sc. 3.* insinuat, ubi *molliter regi oculos curari solere* Collybiscus ἰατρολογεῖ. Pervertunt enim viri docti mentem Comici καὶ

ἐν δυοῖν τρία ὁρῶσι, qui per *oculos* regis consiliarios & præcipuos aulæ intelligunt, & metaphoram adfingunt voci propriissimè accipiendæ. Fuit etiam aulæ Persicæ propria ista *βασιλεοπατόρων* adpellatio, ut dicerentur *Oculi*; hîc autem de Syriæ rege sermo est, quem Persicis moribus aulam formasse suam quis nobis verosimile faciat? Delicatam igitur oculis hebetibus regis adhiberi consuetam ut discuteretur caligo & acutiùs cerneret medelam, suæ cuticulę adplicat iste & optat ei mollitie adparatuq; alio similem in lustro sibi contingere. Quin quòd *Polybius* subdit de consilio medicorum (inter quos Apollophanes *ὁ ἀγαπώμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως διαφερόντως*) dato regi *σκοτιζομένῳ* nim. *δεῖν ἅμα φωτὶ ποιεῖσθαι τοὺς περιπάτους ὑπὸ τὸ ψῦχος*: h. e. *eos imperasse ut luce prima, dum adhuc rigidiusculus aër, prodiret ambulatum*, planè isti morbo, caligini oculorum competenter excogitatum est. Commendat enim in hoc curando cursus, exercitia infernarum partium, frictiones, & *deambulationes in locis umbrosis* è *Demosthene* & *Galeno Aetius tetr. 2. s. 3. c. 44. & 48.* quas vertiginosis præscribere inutile fortasse fuisset, vel certè non tàm præsentario adjumento.

Plutarchus narrat de Sylla, quòd Athenis versanti *ἄλγημα ναρκῶδες μετὰ βάρους εἰς τοὺς πόδας ἐνέπεσεν*, *dolor quidam stuporque cum gravitate pedes invaserit*. Eum verò à *Strabone* vocari *ποδάγρας ψελλισμὸν*; *Interpres* reddidit, *podagræ balbutiem*. Dolor, molestia in sensu objecti improportionati à solutione continui in membranis, excludit stuporem; & stupor qui sopitio vel labefactatio sensûs est sive ob partis cōstitutionem ita vitiatam, ut à spiritu animali adfici nequeat, sive ob spirituum sensui destinatorum defectum, dolorem vicissim; veluti sensus, sensus privationem, & contrà. Unde morbum Syllæ qui à dolore & stupore simul describitur, complicatum fuisse, non unum simplicem, & illius quidem caussam in membranis, hujus in ligamentis, tendinibus, musculis & nervis hæsisse colligitur: fortasse etiam caussæ ipsæ diversæ fuerunt & quæque suum subjectum peculiariter adfecit; una solvendo continuum circa juncturas, salinæ proprietatis; altera instrumenta sensuum mercuriali & narcotico sulphure adficiendo, quarum læsionum utramque in pareticis à scorbuto & colica hodiè observamus. Podagrici ab humore frigido & crura tumentes, de quib⁹ Plutarchum exponit *H. Gabucinus comm. de Podagra* p. 38. dolore quidem non tàm

acuto tentantur, sed eo μετὰ βάρους & gravante potiùs quàm lancinante; eum tamen νάρκην, quæ sensus abolitio est, adpellare non licet sine impropriissimæ locutionis vitio. Aptè verò *Strabo* ποδάγρας ψελλισμὸν, *podagræ compedes* (*balbutiem* enim suam Interpretibus remittimus) vocavit adfectum, à quo & dolere pedes & mot⁹ impedimentum hæsitantiamque à stupore velut injecta ponderosa pedica sentiret Sylla. ψέλλιον enim in hippocomice est torques ferre⁹ in freno, quo mentum equi substringitur, maximè ad retinendum effusius currentē momenti. Hinc ποδοψέλλον circulus sive ferreus sive ligneus cui fugitivorum damnatorumve crura inseruntur: qui inde ἐγχαλιοσκελεῖς & δεδεμένοι ἐν τῷ κύφωνι *Athen. l. 8.* Tacticorum scriptoribus munimenta crurum manuumque, quæ inter militum σκευὴ numerantur, sunt ποδοψέλλα & χειρόψελλα σιδηρᾶ ἢ ἐξ ἑτέρας ὕλης, pericnemides & manicæ. In *Strabonis* Γεωγραφουμένοις, quę sola restant, ista hodie nō legim⁹; vel igitur ex ejus ὑπομνημασιν ἱστορικοῖς, quorum l. 1. ipse meminit, sublecta sunt, vel è *l. 7. Geogr.* in quo immanem lacunam, quæ quomodo suppleretur nondum repertum est, deprehendimus.

Neronem Principem citharœdis, histrionibus, phonascis & cæteris id gen⁹ artificibus, qui voce exercerentur & rem factitarent in theatris operam dedisse adeò diligentem, ut nihil omitteret eorum quæ istos conservandæ vocis causa vel augendæ, vel variè formandæ sive agere sive pati edoctus esset. Hoc consilio porrò sæpissimè usus est, quod voci splendorem adferre ex oleô comesum sciret, Plin. l. 19. c. 6: l. 20. c. 6. eodem *plumbeam chartam supinus pectore sustinere* & clystere vomituque purgari & abstinere pomatis cibisque officientibus, ut voce λαμπρᾷ λευκῇ καὶ σαφεῖ, canora plena, cum gravitate tinnula, leni suavique esset, consuevit: autor *Sveton. c. 20.* Charta plumbea, χάρτης μολίβδινος laminam seu tabulam è plumbô in latum ductitatam significat: Diosc. l. 5 ἐλασμὸς μολίβδινος & πέταλον; qualia ex aliis etiam metallis liquefactis funduntur, vel malleo figurantur. Tales πλάκες inscriptæ literis Arabicis, quæ continerent pœnitentiæ regis Israelitici Salomonis historiam in monte Illupolitano regni Granatæ nuper inventæ sunt Ita interpretatur *Plin. l. 34. c. 18.* ubi de plumbo, *Nero*. inquiens, *lamina pectori imposita sub ea cantica exclamans alendis vocibus demonstravit rationem.* Eam à Medicis gymnasstices professoribus qui non tan-

tantùm vociferationibus & cantibus agonistarum modum præscribebant, sed & vocis variâ exercitatione morbos præcavebant & persanabant, petiisse veteres & inter ipsos σωματικητὰς traditam propagatam & frequentatam fuisse verosimile est. Ejusmodi autem adminiculo opus habuit Nero, quòd *voce exigua & fusca* esset, procul dubio vel ob ptimæ partium vocalium, laryngis, tunicæ arteriæ cartilagines succingentis, pulmonum, ista vocis vitia prodentem, conformationis rationem, vel ob τὰ περὶ τὰ ἀγγεῖα γιγνόμενα πάθη, ob affectiones quæ vasis organisve vocis accidere solent; quas caussas varietatis in voce tradit *Aristot. lib. περὶ ἀκουστῶν.* Quæ verò in eô φωνῆς μελαίνας καὶ νεφώδους, *vocis nigræ & nubilæ*, simul exiiis. caussa proxima fuerit ex his, nullibi προσωπογραφίας ejus expressum quidem est; sed remedii considerario de adfectionis caussa aliquid docuerit. Nimirum, cum arteria esset & humectiore & arctiore, pulmone etiam parvo, qui nec multum aeris reciperet, nec validam ejus explosionem pro voce magna & plena suppeditaret, contentione supplebat & impulsione; à qua ne in rupturam vasorum vehementiùs concussorum incideret, thoracem lamina plumbea, æstuantes à validiore motu ejus partes refrigeratura & sanguinem in arteriis venisque ejus effervescentem cohibitura substrinxit. In veterum monumentis conspicimus athletas fasciis robustis frontes, pectora & costas ligatos, venis, ventribus, & scrotis magnoperè inflatis; qui tàm pertinaci spiritus retentione se ostentarent ut vincula ipsorum priùs quàm vasa in ipsis rumperentur: an ad similem anhelitûs compressionem, quæ vocem etiam reddit amplam validamq; proficere Neroni potuerit tabula plumbea, definire non licet, quòd adplicatæ gestatæ ve modus obscuriùs traditus sit, & parcior narratio conjecturas ulteriores præcidat. Ex hisce tamen res, εἰ μὴ φορτικὸν ἐπεῖν, satis clara est.

Idem *Sveton. Augusto c. 18.* quò descripta forma & statura de corporis ejus notis genitivis & adscititiis & adfectionibus agit; *Coxendice*, inquit, *& femore, & crure sinistro non perinde valebat, ut sæpè etiam inde claudicaret, sed remedio arenarum atq; arundinum confirmabatur.* Arenarum remedium ψαμμισμὸν vocat *P. Ægin.* l. 3. c. 48. alii ἀμμοχωσίαν, cum ægroti vel super arena litoralem marinam fluvialemve live à Sole calentem sive ignidam decumbere, vel in eadem profunda deambulare jubeban-

bantur: vel cum corporibus eorum in arena defossis obrutisque novam subinde calentem adaggerabant; quod remedii gen⁹ hydropicis ad exorbendas aquositates adhibuerunt *Celsus l. 3. c. 21: Dioscor. l. 5. c. 167: Aet. t. 3. s. 2. c. 28. & t. 1. s. 3. c. 9: Gariop. l. 5. c. 11. Plin. l. 31. c. 6: Arena litorum maris præcipuè tenuis & Solibus ardens in medicina est siccandis corporibus hydropicorum & rhevmatismos sentientium.* Augusto, quia rhevmatismo ad coxam sinistram tentaretur familiariter, tàm ad epotandam fluxionis materiam, quàm ad roborandum articulum, laxitate ejus per arenæ vim siccatoriam correcta, arenationem conduxisse oportuit. Et hoc rectè à Persiis animadversum est; sed in harundinum remedio ἀλαοσκοπίη est Lynceorum. Quod enim ad *Plinium l. 17. extr. & Catonem c. 160.* ubi contra luxata membra carmen ἐπῳδὴ verborum barbaricorum, jungendum fissuræ harundinum, *luxū uti excantes*, docetur, nos remittunt, quod *remedium harundinum* fuerit non videntur percepisse. Excantatio quippe propriè non est remedium, & magicâ vi verborum potiùs apud malè credulos quàm naturali potestate simplicium experientia ac ratione cognitâ conficitur. Satius igitur fuerit de radice harundinis, quam luxatis & spinæ doloribus, ob vim extractoriam, mederi si trita cum aceto illinatur tradidêre *Diosc. l. 1. c. 115. & Plin. 24. c. 11.* intelligere. Cum enim destillationes, anniversarias & certo tempore recurrentes valitudines, expertus sit Augustus, *Plinio, Svetonio, Dione, Solino* testibus; ob crebriores autem catarrhi ad coxam decubitus & dolorum ὑποτρομασμὸς articulos adeò debilitari ut luxetur & excidat os femoris mucoribus supervenientibus, *Hipp. 6. aph. 59.* constet, medicinâ ex arundine trita adplicare locis oblæsis & minitantibus ἐξαρίσμων non inconveniebat. Potuit etiam subclaudo ex imbecilli & luxo crure arundo ea ratione in remedium expeti, quod σκινδαλμοὶ seu assulæ ejus fissæ manu repositum in sedem suam caput femoris continere aptæ natæ essent, si commodè per habenas additas alligarentur; quod córticib⁹ arborum vel lignis excavatis alii præstiterunt. Sanè materies harundinum gratissima fabricis & sectiles earum laminæ ad quæcunque liberet opera aptissimæ fuerunt: *Plin. l. 16. c. 36.*

Asininis carnibus autoritas aliquando fuit, quòd ex jure sumtæ phthisicis benefacerent: meminit *Plin. l. 28. c. 17.* & *Q. Serenus.* Earum usu sanatum Bathylin Cretensem jussu à Deo Serapide est apud *Ælian. l. 11.*

dé

de anim. c. 35. In cibum verò receptos fuiſſe onagrorum pullos in Africa,& aſinarum inſtituto Mœcenatis è *Plin. l. 8. c. 43. & 44.* notum eſt. De domeſticis doſſuariis iiſque vetulis rarius eſt, ſed à *Luciano* tamen proditum. Ita enim is de aſino in ὁμωνύμῳ· Εἰ μήτε βαδίζειν ἐθέλει· μήτε φορτηγεῖν ἀποσφάξατε αὐτὸν, καὶ τὰ μὲν ἔγκατα τοῖς κυσὶ δότε, τὰ δὲ κρέα τοῖς ἐργάταις φυλάξατε: quod ab Ægyptiorum menſis repetitum eſt etiam apud *Apul. l. 7.* Alexandriæ enim aſinina plurimùm veſcebantur teſte *Galeno 1. de alim. fac. c. 10: 3. c. 1. & l. 2. de arte cur. ad Glauc. c. 11.* quem locum exſcripſit *Gariopontus l. 5. c. 5.* de elephantiâ his verbis: *Hæ & harum ſimiles cauſæ* (i. e. morbi) *abundant maximè in Ægypto & Alexandria ex aëris vitio & ciborum præſumtione, quia materiam & lentem continuam, & ſalſamenta multa & cochleas & carnes aſininas edant & alia talia, quæ craſſum & melancholicum humorem nutriant vel augeant*: In quibus τὸ *materiam* corruptum eſſe palàm eſt, & mutandum in *farinam*. Eodem enim ordine *farinam elixatam, lentem, ſalſamenta, cochleas,* & ὄνεια κρέα in victu Alexandrinorum nominat *Galenus l. d. & comm. in aph. 20. l. 2.* addit ταρίχη τε καὶ πράσα ἐσθίοντας, *ſalſamenta & porra comedentes,* ἐπιπίνειν ζῦθον: qui victus planè pravus erat & caudicali provinciæ præfectis fuſtibulatoribus, foſſoribus, remigibus, & ſordidis miniſteriis, aliis potiùs quàm urbanis ſellulariorum corporibus, quæ Alexandriæ plurima, competebat.

Imperator M. Antoninus Pius, quem ob proceritatem & rectitudinem corporis notabilem utramque & Agamemnoniam regiamque verè κανονίας adpellare placet, cum ſenuiſſet *tiliaceis tabulis in pectore poſitis faſciabatur, ut rectus incederet,* inquit *J. Capitol.* Ex *Hippocratis* officina eas acceperat; hic enim ad curandos & retinendos gibbos σανίδας φιλυρίνας μὴ λεπτὰς adhibere juſsit *l. de artic.* non quòd caliditate ſua ſenibus quippe frigidis quidquam opitulari eas, ut *J. B. Egnatius* credidit, ſciret, ſed quia molles flexilesque ſimulque validæ ὄγκους ac extantias membrorum blandè comprimerent & detinerent extuberatura, vinculis adſtrictæ: in quem uſum hodiè thoracibus κυρτῶν καὶ μελλοκύφων ferulas è coſtis cetaceorum inferciunt, vel etiam thoraces ligneos aut coriaceos ὑποξύλους, qualem fuiſſe iſtum Sannyrionis Comici ſimiliter ὑπερκύπτοντος facturum ut firmior eſſet corporis truncus & vox ipſius plenior validiorque *Ariſtophanes Gerytade* tradidit, talibus ada-

 ptant.

ptant. Tiliam pro *γλωσσοκόμοις* seu canalibus, in quos crura fracta conjiciuntur a chirurgis, medicus quidem Pergami elegerat, ut refert *Galen. comm. 2. ad Hipp. l. de fract. t. 46.* & Cinesias Atheniensis dithyrambopœus *σανιδώδης, λεπτότατος καὶ μακρότατος*, idem quod Imperator fecerat, *ἵνα μὴ κάμπτηται διά τε τὸ μῆκος καὶ τὴν ἰσχνότητα*, *Athen. l. 12.* inde cognomen nactus, ut *Φιλύρινος* i. e. *Tilialis* diceretur, & crura ejus *καλάμινα*, i. e. arundinea, quo de l. c. 5. In *Svida* tanto literatore non ferenda est hujus rei ignorantia. A pallore verò, qualis in tilia, & quòd vilia carmina, ut tiliæ lignum leve est, cuderet, sic adpellatum fuisse Cinesiam, narratio est *ὅτι γῆς φασὶν ὅτι οὐρανοῦ ἀπολαμβάνη, καὶ παντὸς λόγου ὑπερπέταται*.

Odio aulicorum, qui erant Commodiani ministri, in Helvium Pertinacem Imp. factum est ut militibus armatis facto cuneo ad ædes Imperatorias venire licuerit; & cubiculo perrupto circà lectum fugientem confodere; addit *Capitol.* inter signa interitus ejus; *Ea die qua occisus est negabant in oculis ejus pupillas cum imaginibus quas reddunt spectantibus visas*: quo augurii seu præsagii figmento nihil ridiculum magis adferri poterat. Observarant medici, à pupillis eorum, qui chronico morbo attriti obituri tandem essent, paulò antè mortem, præter oculorum hebetudines & perversiones, non reddi idola aspicientium & hanc imaginum in oculis disparentiam inter ea, quæ instantem denunciarent, habuerant; Hinc *Servius ad Virgil. Physici dicunt*, inquit, *pupillas, quas in oculis videmus, morituros ante triduum non habere, quibus non visis est summa desperatio.* Et hoc nostrâ etiam adseveratione verissimũ est. Qui in mortuorum etiam pupillis imagines conspexisse jactant & hinc observationis illius vanitatem probare posse putant faciunt ut quod nos vidimus ne viderimus, & sunt fortasse nobis oculatiores; sed quærem ex illis an tunicarum in oculis mortuorum lævitatem & nitorem eundem esse quem in vivis observamus adserere seriò cogitent? Neminem tàm absurdum fore speramus, qui dissipatis exhaustisve vitæ principiis adfectiones, istas tunicarum vitiari negaverit. Benè igitur veteres cum pupillæ in ægrotis non redderent imagines, quod vitiata lævitate corneæ (in hac enim vel in aranea crystallini humoris repræsentatio ista fieri videtur) ac splendore, quò species transmitteret reflecteretq; accidit, mortem timendam esse augurati sunt. Vulgus a. hanc auditionẽ malè perceptam etiam iis qui violenta morte perituri erant adpli-

plicare cœpit & hinc signa futuræ paulò pòst cædis in Pertinacis oculis conspexisse nugati sunt. *Capitolino* quòd fabulam è trivio commentario suo inseruerit ignoscimus; non n. aliter poterat nisi comperta, sive vera sive falsa essent, scribere cui hoc propositum erat, quæ de Imperatorib⁹ ferrentur ostiatim in literas mittere. Non absimile vero est è voluminibus sive *Marii Maximi* sive *Junii Cordi*, quem frivola cuncta, ridiculè ac stultè multa, ad fabellam usq; omnia composuisse notat sublegisse ineptias istas, securum de earum examine, quod medicam quandam divinationem sapere & niti sapientum experientia viderentur. De *Casaubono* miramur & ipsum falli potuisse. *Servius* enim de accidente in oculis *ἀπεγνωσμένων* è medicorum sententia loquitur, in quib⁹ pupularum *ἀφάνεια* vel tunicarum exiccationem & corrugationem vel absumtionem spiritus & caloris, à quo lumen & splendor in tunicis & humoribus, sequitur, quos Pertinax tum sanus valensque naturales ac integros habuit. Nihil igitur ad hunc ille.

Lampridio ubi de Imp. Commodo ait fuisse *validum adhuc, aliàs debilem & infirmum, vitio etiã inter ingvina prominenti, ita ut ejus tumorem per sericas vestes populus Romanus agnosceret*, variæ conjecturæ inferri possent: est enim obscurior. Sed quod fuerit *ἀτύχημα* illud, acclamationes Senatus & populi strangulatô Commodo novo Augusto factæ exprimunt. Adpellant enim *τὸν μονομάχον, τὸν ἁρματηλάτην, τὸν ἀριστερὸν, τὸν κηλήτην, gladiatorem, aurigam, scævam, herniosum; Dion in Pertin.* Id verò mali contraxisse portentum hominis nemo mirabitur qui quàm circà labores omnis generis fuerit *περίφορος*, quàm insano venationũ in theatro, luctarum in palæstra, & gladiatoriæ studio arserit cogitaverit: *Dion* Senator tum & spectator uno die centum ursos jaculis confecisse, & solum sinistra manu duodecim millia hominum confecisse, quod colosso inscribi jusserat, affirmat. In hernias autem, perinde ut in capitum levitates, tanquam scævos mores eæ significarent, & peculiarem intemperantiam proderent, acerbè jocari easque jurgiis objectare soliti sunt Orientales Græci & Romani; etiam sic adfectis non nimis consuescere. Unde, quò probrum amolirentur tales, fecerunt ut *cæcum ilia subter vulnus lato balteus auro protegeret*; calvitium a *φενάκη* seu galericulus qualem Alexander Abonotichites Paphlago, impostor quantũ post homines natos fuit omnium nequissimus, imperantibus Divis Fratribus

bus gesta verat, à medicis tandem, cum caput dolenti embrochas vel lotiones adhibituri comam adposititiam removerent, calvus deprehensus: *Lucian. in Pseudomante*. Habent quem imitentur quibus calvities sua tædiosa est.

Palladius è Johan. Chrysostomi discipulis, Helenopoleôs Episcopus, vitas Sanctorum & anachoretarum in Ægypto, Syria & Asia, quorum plerosq; moverat visitaveratq; ipse, descripsit ad Lausum, quas ut Græcè legere possemus curavit è Biblioth. Palat. *Cl. Meursius*; Latinam versionē ante annôs octoginta dederat *Gentianus Hervetus Aurelianensis*, tomō *Biblioth. SS. Patrū* hodiè insertam. Ejus historiæ *caput 63*. est de Innocentio montis Oliveti Presbytero & miraculosæ curationis dono, quo adolescentulo cuidam dæmoniaco & adeò convulso ut quandocunq; exscrearet seipsum in dorso conspueret subvenit. Ἠνέχθη αὐτῷ νεανίσκος ὑπὸ τοῦ πνεύματος ληφθεὶς καὶ παραλύτως, inquit; & mox; τὸν δαίμονα ἐξελάσας ὑπ᾽ αὐτοῦ καὶ τὴν παράλυσιν ἰασάμενος: Item, Τοιαύτη δ᾽ ἦν ἡ πάρεσις ὡς πτύοντα τὸν παῖδα ἐπὶ τὸν νῶτον ἑαυτοῦ πτύειν. οὕτως ἦν ἐκστραφείς. Editori doctissimo visum est morbum hujus δαιμονολήπτου & calamitosi fuisse παράλυσιν; & hoc nomen utrobique τοῦ παραλύτως substituit propterea. De priori quidem non repugnamus; adparet enim hominem resolutione, convulsione, artuumq; omnium insolenti planè distortione & contractura simul à primo ortu laborasse; & has actionum motricis facultatis diversas læsiones uno simplicê nomine, quod uni ex iis solùm competat, adpellare *palladium*; sed ad editam lectionem accedit propiùs si legamus παρέτως; quod quia inusitatius erat *Meursio* non succurrit. Est autem πάρεσις ea paralyseôs species quando humor morbificus undecunq; regurgitans non ad nervorum principium ruit, sed tantùm musculis & tendinibus extremorum se insinuat; quô factô ii contrahi versus originem nequeunt & membra quorum motui inserviunt ἄπρακτα ignava & ad actionem omnem, sensu interim salvô, inepta, redduntur ac contabescunt; qua ratione adfecti ἀπὸ τοῦ παρεῖσθαι πάρετοι, παρειμένοι, παρειχότες τὰς χεῖρας adpellantur à Græcis: à Latino-barbaris adfectus ipse *mollificatio*, quod instrumenta motus vitiata naturali sua tensione & duritie remollita esse & laxata videantur; unde artûs fiunt pensiles, & quasi *lorum in aqua*, carnibus ipsis vel flaccentibus vel absumtis malè tecti. Ita diversam à pa-

à paralysi adfectionem etiam adpellatione distinguere placuit accuratioribus; antiqui enim indifferenter utraque paralyseos & pareseos utebantur, ut in iis apud *Chrysostomum*: *Λυμαίνονται τῇ σαρκὶ τῇ ἡμετέρᾳ καὶ πυρετοὶ καὶ παρέσεις καὶ ἑτέρων νοσημάτων ἑσμός*: *vim inferunt carni huic nostræ & febres & resolutiones & reliquorum morborum turba.*

Scriptor vitæ & miraculorum S. Walpurgis, Abbatissæ Heidenheimensis, *Wolffhardus* cœnobii Hasenritani ante annos septingentos monachus, editus à *Canisio t. 4. antiq. lect.* de Leibolfo quodam *ex utero genitricis parientis ita contracto & curvo nato, ut quasi monstrum aliquod cerneretur à cunctis, cum feretro B.* Virginis in Basilica advolutum, quòd ambulandi facultate destitutus esset, ejus intercessione sanitatem recuperasse narrat. In istjus *ῥήσει* est quod medicos & chirurgos, si qui antiquitates artis suæ & varias machinas instrumentaque quibus curti, claudi, luxati, contracti, obtriti, fracti, aliòve quovis modo circà articulos læsi vel correcti vel sublevati fuerint olim cognoscere cupiant, delectet & erudiat. Ita verò inquit; *Surgente verò optata diei aurora Basilicam (somnio scil. monitus) adiit & ante feretrum Beatæ Virginis beneficium accepturus accessit. Circà tertiam verò horam subitò palpitando se volutare cœpit & in pavimento reflectere. Cum ecce tripediæ, quibus suæ usus est in vita divinitus è manibus ac si evulsæ ante altare projectæ sunt, sicq; membris omnibus solidatis atq; erectis stetit in gradu suo & ambulavit, qui prius natibus miserabiliter repens prioris vitæ cursum laboriosum impleverat.* Cum miserum istum natibus repsisse dicat, omnem pedum, crurum & femorum usum ad standum incedendumque amisisse colligitur. Humi igitur desidens promovere corpus non potuit, nisi manibus innixus truncum inferiorem immobilem & in plano extensum propelleret; ne verò manus scrupis viarum & saxis læderentur, fabricata sunt scabella tripedalia levia & robusta cum ansulâ seu capitello in superficie ad adprehensionem; iis non solùm utrinque innitebatur cum quiesceret sed & cum mutare locum vellet ea protollebat simulque corpus attractis inferioribus & impulsu superiorum protrudebat. Non ita diu est cum Leibolfo isti geminum germanum in plateis opidi nostri eodem adminiculo tripediarum repentem stupidi & humanæ miseriæ ingemiscentes conspeximus. Ejus structura rudis quidem est ac simplex, sed cujus tamen nihil intelligas, nisi à quo mancorum genere quomodo &

 quan-

quando usurpatum fuerit scias. Id verò sic delineasse me non adeò pudet, cum veterum machinas, maxime pro luxatis inventas, ut quod *Hippocratis scamnum* adpellant, item quod *Fabri* vocatur & *Andreæ instrumentum*, aliasque plurimas à *Galeno, Heliodoro, Oribasio* cum omni adparatû suo descriptas recentiores expolire & usibus nostris adcommodare videam: quarum structuras quicunque ignorant vel scire negligunt quasi res desitas & quibus longè meliora reperta nunc sint, eos frui quidem sua persuasione sinimus; sed in veterum lectione, qua talia subinde occurrunt, nihil adeò profecturos esse sine cognitione hujus antiquitatis prædicimus.

Eadem ratio est medici ergà ministros suos, quos *Galen. comm. 5. ad 6. Epid.* ῥιζοτόμους, μυρεψοὺς, μαγείρους, καταπλάττοντας, κλύζοντας, ἀποχάζοντας, φλεβοτομοῦντας, σικυάζοντας, *herbarios, unguentarios, coquos, chirurgos* vocat, quæ architecti ergà cæmentarios lignariosque fabros, gubernatoris ergà nautas, & imperatoris ergà milites. Quemadmodum igitur architectus asciam dolabramque tignis adhibere, gubernator remos tractare, imperator armi[...]ati & militaria munera obire ipse quandoque solet; ita medicum inservientium sibi artium quamcunque exercere neque absurdum est neque probrosum: & nihilominus distincta officia sunt & habitus diversi circà rem medicamentariam invenire seu præscribere, & componere medicamenta: quo utroque inferius & ignobilius, vendere. Aliquando proprium medicinæ fuisse medicamina conficere *Plin. l. 34. c. 11.* sui verò temporis medicos factà pridem emplastra & collyria tabesque mercium de seplasiis emere indignatur. Quod autem in nostris Rebusp. contrà obtinuit, ei non minus antiquorum consuetudo suffragatur. Nam *Olympiodorus*, philosophus Alexandriæ, cujus medici omnium nobilissimi probatissimique habiti sunt, *comm. in Plat. Gorgiam*: Ὁ μὲν ἰατρὸς ἐπιτάττει, inquit, ὁ δὲ πιμεντάριος διακονεῖ τὰ πρὸς τὴν χρείαν διαπεριπίζων, id non tàm de negotiatore speciario, qui radices, herbas, semina, aromata, metallica & quicquid quovis modo ad ἰατρικὴν ὕλην pertinet, colligit, reponit, & in usus medicos requirentibus promit, intelligendum est, quàm de tali quem nos pharmacopœum adpellamus. Πημέντα, *Pigmenta* sunt παντοῖος φόρτος specierum aromaticarum, ut ab herbis harumq; partibus, & oleribus distinguuntur apud *Theodorum diæta c. 9. &*

10. Ἀπειπισμὸς verò de nemine alio quàm confectore pharmacorum juxta regulas à medicopræscriptas dicitur; cui à potiore objecti parte imponitur nomenclatura *Pigmentarii*. Alia oppositio est in isto *Caton.* apud *Gellium*: *Itaq; auditis, non auscultatis tanquam pharmacopolam: nam ejus verba audiuntur, verùm ei nemo se committit si æger est*;& in altero *Max. Tyrii Orat.* 10: μιμεῖται πῶ καὶ φαρμακοπώλης ἰατρὸν καὶ συκοφάντης ῥήτορα, καὶ σοφιστὴς φιλόσοφον. quâ rerum conversione nihil hodieque frequentius.

Heraclium Imp. hydrope notô satis morbi genere obiisse *Suidas* & *Zonaras* prodidêre; sed hic addidit inauditum quid & prorsus admirabile: λέγεται δὲ καὶ τὸ αἰδοῖον αὐτοῦ στρεφόμενον ἄνω τὸ οὖρον πέμπειν καὶ εἰ μὴ σανὶς ἐν τῷ ἤτρῳ αὐτοῦ ἐτίθετο κατὰ τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἐκπεμπόμενον ἀνεδίδοτο. *Ferunt etiam pudendum ejus inversum sursum urinam emisisse eumq; nisi tabula abdomini opponeretur faciem suam comminxisse.* Multa sunt quæ persuadeant inusitatum morbi & mortis ex eo genus Imperatori adfinxisse vulgus, in vitam mores & obitus Principum ferè iniquius, imperitus & præposterè plerorumq; omniū judex. Nam quod Monothelетarum hæresi favere diceretur, & quod incestū, ductâ, in uxorem fratris filia juxtà nonnullos, Martina, se polluisset, eū vehementer oderant; & hinc omnia sive vera sive falsa quæ de eô ferentur odio isti adcomodabant; utq; hoc divinitus adprobari verosimile facerent, à Deo ipso extraordinariam pœnam miraculoso modo inflictam fuisse comminiscebantur; id quod non obscurum est è *Zonarâ*, qui morbum inusitatum Hecraclio immissum fuisse videri scribit διὰ τὴν ἔκθεσμον μίξιν τῆς ἀδελφόπαιδος: quasi divinâ vindictâ ea qua peccaverat parte pateretur. Verùm omissô istô judiciô sive vulgi sive sapientum, quod utpote de incognitis & inter abdita Justitiæ divinæ refert vatis temerarium est & fortasse fallit, si morbum Imp. hydropem consideremus exactius, non solùm symptoma illud insolens circà mictionem ab urethra disto ta eidem supervenire potuisse facilè credemus, sed & causas ejus naturales & modum generationis, sepositо miraculo, doceri posse animadvertemus. Cùm enim in quibusdam ascitицis & tympaniticis aquosus humor & flatus præter abdominis aqualiculum non tantum scroti cavitatem occupet idq; distendat, sed & tunicis ejus se insinuet; ligamenta etiam penis ab osse pubis exorta quòd cava sint & fungosa

cun-

eundem humorem & flatum promtè admodum admittant; impletis autem præter naturam ca vi spaciis partes naturalem constitutionem amittere, actiones earum depravari, quandoque etiam situm eas mutare experiamur: nemo mirabitur si membro à flatibus distento distortoque, fortè etiam à spiritu flatuoso, ut in priapismo fit, convulso, urethra seu canalis urinarius obliquitatem contraxit & hinc lotium non processit rectà, sed ad cannæ ductum, sursum reflexa etiam glande, versus abdomen effusum est. Non reperimus in historiis hydropicorum à medicis tale quid annotatum; sed hoc rei non derogaverit. Fidem enim faciet vel id quod jam commemorabo. Vidimus hoc ipso anno in viro nobili à viginti annis enterocelico C. F. à G. cujus curationi me præesse contingebat, scrotum monstrosa magnitudine, figura cucurbitæ longiusculæ majoris, pondere librarum minimum octo, ob erysipelas, quod creberrimè invaserat, neglectum, horrendâ sordidâque gangræna ad testiculos usque correptum, quam divinâ juvante gratiâ sanavimus. Ob tumoris verò magnitudinem & pondus tot annis sine fascia conveniente pendulum totum scrotum, in quod magna intestinorum pars defluxisset, adeò distentum erat & penis intrò retractus, ut aliud ejus vestigium non adpareret quàm in hypogastrio seu superiore parte scroti fovea ad glandem intus latitantem pertingens è qua si cum stimularetur ad mictionem tumorem manu leviter reprimeret urinam ejaculabatur; si verò adhibere manum omitteret sensim inde connivente scil. foveâ *aquæ pedum* scaturiebant & per scroti longitudinem molestissimè destillabant. Et hinc etiam vel incurvato modicùm corpore vel conquiniscens mingebat ferè; erecto verò vel reclini idem quod Heraclio accidebat. De hoc igitur non ulterà dubitemus, hydropis *ἐπιγέννημα* fuisse mictionis depravationem; morbum verò magnum cum raro symptomate pro gravioribus delictis supplicium creditum pietati & simplicitati Christianæ.

Idem *Zonaras* de Alexio Comneno Imp. aliquando difficulter ægrotante ut defecturus esse morbi vehementia videretur, ἐν τούτῳ δὲ, inquit, τοῦ σωτηρίου τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐκτυπώματος, ὃ ἐν τῇ Χαλκῇ ἀνεστήλωται τὸ θεῖον πέπλον, ὃ περὶ τῆς εἰκόνος ἠώρηται κομισθὲν, ἐφηπλώθη τῇ κλίνῃ ἐφ' ἧς ὁ κάμνων κατέκειτο, καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα περιεκάλυψε; *tunc divinum salvificæ imaginis Servatoris nostri, erectæ in Chalces Basilica, peplum,*

quod

quod ante imaginem pendebat, allatum super lecto in quo ægrotus cubabat expansum est & corpus eo involutum; quo facto remisisse morbum addit, ut æger iterū moveretur, adsideret, loqueretur, cibumq; posceret; & exinde, desperat⁹ paulò ante, planè convalesceret. Curatio ista miraculosa est, & extrà sphæram potentiarū & actionum medicarum; processit autem apud eos qui cum firma in Eum, qui & medicus noster esse, & languores nostros solus tulisse dicitur fide, velamini sacrosancti Crucifixi, ut reliquiis indubitatis aliis, divinam virtutem & sanationum prodigia tribuerent; qua de re etsi non omnium ob partium dissidia sit sententia, novimus tamen à piis & minimè superstitiosis hominib⁹ linteū seu mappam, instratam mensæ ad quam sacra Domini Cœna celebrata & in qua corpus Dominicum repositum fuerat, paroxysmo epileptico, aliis remediis inexpugnabili, sedando ægrotis superinjici, eaque totos contegi; idque factum non inutiliter meminimus, etsi effectus cum causa connexionis modum ignoremus. Ab eodem more est, in alium tamen finem, quod in Ecclesia Græca Latinaque vetere contrà faciem moribundorum sacerdotum tenderetur *ἀὴρ*, h. e. sindon seu velamen quô *τὰ ἅγια*, panis & vinum, in liturgia sacra tecta fuerant, ut est in *Euchologio*: & factum S Cassio Episcopo Narniensi refert Gregorius Magnus hom. 37. in Evang.

Æschati lapidi *τοσοῦτον τὸ περιοσὸν* (ita enim legendum est pro eo quod edidêre, *περιὸν*) *τῆς ξηραντικῆς δυνάμεως, ὡς καὶ ὕδωρ ἀναπίνειν δύνασθαι καὶ κενὸν ἀγγεῖον ποιεῖν*, *tantam tamq; insignem vim siccandi inesse, ut & aquam exhaurire & vas vacuare possit* scribit *Psellus tr. de lapid.* & inde *τῷ ὑγρῷ ὕδρωπι ἀντίθετον εἶναι*. *humida hydropisi adversari. Cl. Maussaco* quid sit humida hydropisis dubitanti *Galenus comm. ad aph. 11. l. 4.* responderit. Ibi docet ab Hippocrate *ξηρὸν ὕδρωπα*, hydropem siccum adpellari eum tumorem abdominis, qui à flatu crasso, *ἀέρι φυσώδει*, inter mesenterii & intestinorum tunicas collecto & concluso; *ὑγρὸν* & *ὑδατώδη ὕδερον* verò, qui ab humore aquoso iisdem locis stagnante ortum habet; illum *τυμπανίαν* à sonô tympani quem edit percussus turgidus venter; hunc *ἀσκίτην* à similitudine distenti utris vocarunt posteriores.

Georgius Elmacinus autor Arabs, sed quantum colligere possum Christianus, qui successiones Califarum & Imperii Saraceníci progres-

sum

ſum à Muhammede inde per annos ſexcentos ad ſua usque tempora deſcripſit, publicatus ab *Erpenio*, de Harone Raſchido quinto ex Abbaſidarum familia principe, cujus in rebus Caroli M. utpote coætanei meminerunt Latini, ſed corrupto nomine, narrat eum *laboraſſe aliquando profluvio ſanguinis; medicum autem ſuaſiſſe eſum gjummari palmarum*: & mox; *ut gjummarum palmæ edit, convaluiſſe l. 2. hiſt. Sarac. c. 6.* Etſi omnes palmæ partes acerbæ ſint & ſtypticæ, ut quæcunque ex iis dyſenterico exhibita fuerit, non interſit magnoperè; præſtat tamen ſcire, quam potiſſimùm ad compeſcendam ſanguineam dejectionē in perſonâ illuſtri elegerint; id verò ex interprete non licet adſequi, quia Arabicam adpellationem retinuit. Dactyli palmarum maturi, immaturi, recentes, ſicci, nuclei etiam eorum *ἱκανῶς ςύφουσι καὶ ςέλλουσι*, vehementer adſtringunt & cohibent. *Gjummarus autem, gſummaar, algjemar* eſt flos dactylorum in vagina adhuc contentus ſicut cucumer dulcis comeſtibilis. Involucrum iſtud florum Græci *Φοίνικα ἐλάτην* adpellant, & ex ipſo caudice inter primos ramos natum inſtar veſicæ dependet, cum vere dehiſcit oſtendit flores numeroſos in modum racemi, è quibus dactyli virides, caryotæ ſeu nucales palmæ prodeunt. De elates decocto *Dioſc. l. 1. c. 151.* quòd *κοιλίαν τε καὶ ὑςέραν ῥευματιζομένην* *ventriu & uteri fluxiones ſiſtat.* Ejus meminit etiam *Avic. l. 2. Can. c. 359.* his verbis: *Jumar, gjemar. notum eſt: frigidum in ſecundô & ſiccum in primo: Eſt ſtypticum: confert aſperitati faucium, conſtringit ſolutionem & fluxum ſanguinis.* Fallere igitur videtur *autor expoſit. nominum Arab. veteris*, qui *gumera* interpretatur *meſpila*; nam his facultas leniendi fauces ſcabras quam *Dioſc. l. d. c. 149.* caryotiſin, h. e. nucatis palmis adſcribit, non ineſt, & alio apud Arabas nomine, ſcil. *alzaror* apud *Avic. l. d. c. 735.* cenſentur.

Idem *Elmacinus l. d. c. 10.* Haroni Wacico nono ex Abbazæis Califæ ſeni contra *ἀπεξίαν μορίων* & augendæ ad Venerem potentiæ remedium poſtulanti Medicum ut *carnem leoninam quantitate trium drachmarum ſumeret* conſuluiſſe; eum verò mactato leone & cocto in aceto (*ſ. vino*) rubro, in potu ſuô uſum eſſe refert. Cum ad perficiendum coitum tria, flatum, calorem, & ſemen requiri Philoſophi & Medici conſentiant, intentioni calefaciendi corpus ſenile frigidum & ſiccum calidiſſimi animalis carnes adpoſitæ ſunt, eòque reliqua pro ma-

lè calceatis seu impotentibus diæta solet collimare: an verò præterea eædem, ut scincorum, ad arrigendū extimulandi, vel semen generandi augendiq; vi occulta polleant, Europæis negatum est experiri; neque in Arabum medicina, quæ tamen circà hoc genus apud *Avic. l. 3. fen. 20. tr. 1.* sategit, determinatum est; & fortasse hoc unico loco medicamenti singularis στυλικοῦ, quoad nos rari & sumtuosi, mentio. In victû Orientalium vetustissimorum carnes leoninas, pantherinas, camelinas fuisse prodidit è *Galeno Aëtius* t. 1. s. 2 c. 121. mutaverit igitur iste necesse est, cum hæ medicamenti vice in nostrô esse cœperint.

Gregorius Turon. l. 5. hist. Franc. c. 10. de Patroclo monacho in termino Biturico presbytero scribit quod *frigoriticis pustulis laborantibus vel reliquis morbis sæpè per orationem remedia* contulerit: Ita quidem editio *Freheri* curata ab Aubrianis; sed quæ sint *frigoritica postulæ* nemo docuerit. Distinctione a. adpositâ *frigoriticos & pustulis laborantes*, h. e. febricitantes & scabiosos ab eô sanatos fuisse intelligimus. Frigores sunt febres, quę faciunt homines frigere; *Balbo Catholico*: à qua læsione etiam Germanice denominamus eam harum speciem quæ cum horrore vel rigore invadit ex intervallis. Inde typo Græcanico frigoritici, quos *Pallad.* l. d. c. 14. ῥιγιαζομένους vocat h. e. à febre rigentes; alii φρικιῶντας.

Inter magneticæ vulnerum curationis exempla notissimum hodiè est quod à fraxini balsamicô tempore cæsæ ligno petitur: res non eget indice: suntque ejus experientiæ plures τῶν ἐαρινῶν φύλλων: Eam verò famam fraxino hasta Achillis, à Chirone & Peleo accepta, attulisse videri potest, quam fraxineam fuisse *Homeri* testimonio adstruxit *Plinius l. 16. c. 13.* Quod enim iste Telephum regem Mysiæ ea vulnerasset, eademque posteà sanasset aliis incurabilem, unde proverbio apud Græcos, ὁ τρώσας ἰάσεται, *Qui vulneravit sanavit*, origo; ligni virtute factum esse vulgus existimavit. Pictura quidem vetus, qua Achillem rubiginem ex hastæ cuspide cultello decutientem in vulnus Telephi expresserunt, de qua *Plin. l. 34. c. 15.* ostendat de rubigine sensisse veteres quod vulneri consolidando adhibita fuerit; sed cum alii itidem antiqui Achilléa, ab inventore pòst sic dicta herba, sanationem peractam fuisse voluerint, *Plin. l. 25. c. 5.* neglectô quod de rubigine insinuabat pictura, liberū esse reor ab utrisq; dissentire, & aliud æquè probabile de fraxino comminisci. Certè quod *Evripides* apud *Plut. l.* περὶ τοῦ

ἀκέσειν, Τηλέφε τραῦμα πρισοῖσι λόγχης ῥινήμασι, *Telephi vulnus serratura* h.e. scobe seu ramento sectili *hasta* sanatum esse dixit, non à cuspide, quæ ferrea seu ærea fuerat, sed à manubrio ligneo medicinam prodiisse indicavit; eôque ipso pictorum ignorantiam; quibus propterea nihil in hoc negotio tribuendum est, quòd falsæ persuasioni de Achille artem commodaverint.

Doctissimus *L. Cresollius*, cum Oratoris sui nasum format *l. 2. Vacat. autumn. c. 6. s. 3.* τετάνωθρον exponit instrumentum cuti nasi & faciei extendendæ rugisque ejus explicandis aptum. Id Latinè diceretur *tentipellium*; quâ voce *Afranius Promo* utitur & *Artorius* calceamentum ferratum quo pelles extenduntur interpretatur. Hoc verò, quod inter organa sutorum calceariorum est, faciei rugosæ explanandæ causa adhiberi nemo sustinuerit. Medicamenta quæ rugas exterunt, lævoremque ac nitorem conciliant cuti, quia πλατὸν, σίλβον, καὶ ἀρρυτίδωτον τηρεῖ τὸ πρόσωπον, eodem nomine adpellantur. Ita enim *Glossæ*: Τετανωθρον φάρμακον πρὸς ῥυτίδας: quale è farina fabacea cum succo è cornu cervi decoctione elicito subacta describit *Aët t. 2. s. 4. c. 4. & t. 4. s. 4. c. 112.* inter simplicia *Diosc. l. 4. c. 123.* semen cacaliæ: & *l. 5. c. 174.* terram Chiam commendat: & hoc genus in animo habuisse *Cresollium* puto, etsi prius illud calamus præcipitans deliraverit.

Coronis huic capiti non suppetit aptior alia, quàm si moneam de versibus *Menandri* suprà c. x 1. præter *Cl. Seldenum* tentatis, quid intereà succurrerit: nim. verbum ταπεινῶσαι apud Comicum medicinale etiam esse, & de tumorum sedatione exponi posse; sed tum vox χάριν subintelligenda erit: τὴν Θεὸν ἐξιλάσαντο τοῦ ταπεινῶσαι οἰδήματα χάριν σφόδρα, *precati sunt Deam valdè ut tumores subsidere facerct*. Ita verò utitur verbo ταπεινόειν *Hermippus* apud *Laert. de Heraclito*; qui cum ascite laboraret quæsivit è medicis, εἰ τις δύναται ἔντερα ταπεινώσας ὑγρὸν ἐξερᾶσαι, *an quis posset viscera tumida deprimendo exhaurire humidū*: & *Diosc. l. 2. c. 185.* de nasturtio: σὺν μέλιτι δὲ σπλῆνα ταπεινοῖ καταπλασσόμενον, *cum melle impositum splenem turgentem extenuat.* Utram igitur lectionem expositionemq; nunc sequaris nihil intererit; recto enim stat utraque talo; Per me verò regnet Seldenica, quia prior abortivâ meâ.

FINIS LIBRI SECUNDI.

THOMÆ REINESI D.

VARIARUM LECTIONUM

LIBER III.

CAP. I.

Glossaria Hesychii, Isidori, Meursij, Lydij nonnullibi emendata & illustrata, nonnullibi etiam aucta. Ἀββάναι, *simiæ.* Ἀγχοΐζιανός: *l.s. Tzetzes in Lycoph. emaculatus. Alistrare, balistrare,* βάλλειν, βαλλίζειν, βαλλάζειν, *balastrũ.* Ἀρέτινος, *ereting. Fulgentius Gramm. explicatus.* Ἀρχιστράτηγος. *Brachinum, brasium, bratium, brasiarium, braxare. Celdra, maltra, mensuræ genera. Catapanus: Conservatores Cameræ U. Romæ: de Catapanis Capacio & Meursio contradictum. Capitinata, regio Italiæ. Esca.* ἴσκαι, ὕσκαι. *Fanon. Fara, arnese, bernasium. Fasina Firma. Gepa. Granea, granica. scevra, scura,* σκέβρελον. *Hedinus. Honor pro territorio. Iperperia.* Λάμβδα, *zappulo* Λιθοσωρεῖαι. *Maicampus. Namum.* Παλικάρης, *miles. Parcus, silva muro cincta. Plastrum. Potisma pro substantia seu bonis. Regratarii.* Σάκχουρας; *Rabb. Zebiri i.e. magus. Scaccarium, i.e. fiscus regius; item qvævis cista. de eo Polyd. Virgilii & de scaccariis qvi sint R. Reineccî error. Sir. in eo explicatus Svidas.* Σίτλυβαι, σίτυλαι, σίτλαι, *situlæ: à Salmasio circa Hesychii emendationem dissensum.* Σύμανδρον, Σήμαντρον: *de ejus etymo notatus Magius. Trebuculus, machina bellica. Historia Australis à Freb. edita correcta.*

DE Glossariorum apud vetustissimos tàm Græcos qvàm Latinos, qvib⁹ barbarorum, peregrinorum, inusitatorum, obscurorum & difficilium vocabulorum cujuscunq; generis ἐξηγήσεις continentur, argumento, compositione, forma, omniq; adeò ratione & eorum autoribus tradere occuparunt Varrones nostri seculi *Casaub. anim. ad Athen. l. 3. c 7. l. 9. c. 7. Wower. de Polymath. c. 9. & Ph. Jac. Maussacus Dissert. Crit. notis in*

 Harpo-

Harpocrationem præmissa novissimè; qvorum laboribus in hoc genere absolutissimis uti frui juventutem, si qvæ solidam eruditionem amat, jubemus. Utilitas talium supra commemorationem nostram est & cujusvis fidem; æternumq; beneficium illorum, qvi vel veteres qvorumvis seculorum Glossographos situ erutos purgatosqve produxêrunt, vel ipsi quarumvis gentium temporumqve glossas collegerunt; qvos nominare nunc non attinet: sunt enim nominatissimi omnes & præclarissimorum de literis meritorum. *I. Drusium* summo inter Criticos sacros loco in hoc genere reliqvatorē habemus; & expectamus etiamnum ejus *Cadmum*, qvi voces ex Oriente in Occidentalium lingvas traductas; itemqve *glossas*, qvæ Persicas in Græciam receptas, qvales à LXXII. Interpretibus usurpatæ qvàmplurimæ, explanent: spem fecit ipse *Comm. ad voc. Ebr. N. T. priore, & Fragm. vet. interp Græc. ad Ps. 45.* De Glossario Latino-Barbaro toties Meursii promissa legimus, itemqve de Græco-Barbaro locupletiore multò & meliore; sed res similiter lenta est; neqvè repræsentavit, qvod scimus, *M. Antonius Petilius* JC. Neapolit. qvi Rigaltii & Meursii glossaria illustrare & dimidio aucta dare recepit. Cl. Maussacus qvoque *ἀναβάλλεται τὴν προθεσμίαν* Glossarii Barbari; qvos Viros pro idoneis debitoribus nos habuimus semper & habebimus; saltem *τὸ ὑπερήμερον* fœneos & defectos apud impatientes more arguere solet. Dum verò isti sua excocta promant, de penu nostro in antecessum, qvæ emendandis & augendis Glossis olim invenimus & recondidimus, pauca *τῶν ἀπὸ ὁ καιρὸς ὑπέβαλλε*, huc conferemus; lectorum erit *τὸ παρὸν εὖ ποιεῖν.*

E glossematis *Hesychii*, qvi hoc scribendi genere plurimùm præstitit; viri docti producunt hoc: Αβράνας, Κελτοὶ τοὺς νεκροπιθήκους. Celtarum adpellatio apud vetustissimos Græcos communis fuit non tantùm omnibus in Europæ continente populis sed & divisis freto Hispanis & insularum Britannicarum insulis. Posteriores verò eadem solùm Germanos Gallos & Illyrios comprehenderunt; & ex his aliqui cum Κελτοὺς nominant, Germanos tantùm intelligunt, & per Κελτικὴν, ambitum Germaniæ: à cujus propria & vera denominatione, quam antiquissimi quoque Latini suam fecerant, Græcos abstinuisse, ignotum qua religione, cap. 14. l. 1. docui. Cum ergò Κελτοὶ *Hesychio* h. l. sint Germani, de Glossæ rectâ lectione & interpretatione judi-

judicare promtum est, nim. eum nostrate Affen/quo simias significamus, per τὸ Ἀββάνας; ita enim legendum esse pro certissimo tenemus, expressisse. In ejusdem sive cognati animalis nomine Germanico alio alter Græculus *Jf. Tzetzes notis ad Lycoph. p. 158. edit. P. Stephani* corruptus quoque est; πίθηκος ἢ μιμὼν (vel μιμώ) καὶ ὁ λεγόμενος παρ' ἰδιώταις δερκοΐζιανὸς, inquit. Vox ultima, quam πίθηκον *simiam* apud vulg. Græcorum significare dicit, à Germanis desumta & litera initiali sive consuetudine Græculorum sive librariorum culpâ mutilata est. Nos enim simias caudatas nominamus Meerkatzen/q. d. feles marinos h. e. peregrinos.; cum quicquid ex Africa Asiaque ad nos infertur, marinum agnominare consueverimus. Ex isto vero Germanicò Græci fastidio suæ linguæ & exoticarum studio fecêre μαρκοΐζιανὸς vel μερκοΐζιανὸς. Istas è lingua populari Glossarum Græcarum explicationes fortasse contemnent Germani, quibus externa solùm admirari insitum est; sed mihi volupe fuit in Græcia linguæ gentilis usum reperisse & gentem quæ aliis omnibus linguæ elegantia & felicitate præstare videri voluit idiotismis Germanorum non potuisse facere ut careret;. Philologis exteris hæc non intellecta Græcorū magistrorum glossemata è nostrate lingua percipere nunc tàm non ingratum erit, quàm inesse istis collectionibus omnium nationum, eoque etiam Germanorum vocabula, notum est.

Isid. gloss. Alistrare, humectare. Ex ordine secundo in primum traducta est hæc glossa, truncata capite. Leg. *Balistrare.* Βαλλίζειν & Βαλλάζειν, ministerium balneare, quod est, περισαυλεῖν καὶ βάλλειν ὕδωρ, notat. Inde Βαλλὰς, aquariolus: Βαλλαστρον, *ballastrum, balneum,* eidem *Isidoro.*

Ἀρίτινον, aretinum significat terreum, fictile; ab Aretio Italiæ nobilitatem habens, ut Samium à Samo. ὄστρακον ἀρίτινον, testa è luto Aretino. Aretiam Jani uxorem, quæ & Vesta, matrem omnium finxêre gentiles; interpolato, quod ab Ebræis acceperant, de terra communi omnium alumna, Γαία παμμήτειρα *Orpheo* apud *Porphyr. Ep. ad Anebonem*, referente *Euseb. l. 4. Præp. Evang. c. 9.* quæ ארץ *Æratz* ipsis, dogmate. Grammaticus *Fulgentii* nomine hactenus notus, *de prisco sermone, eretinas menses* apud veterem scriptorem (sit is sanè Varro, ut conjiciunt) per testeas & argillaceas interpretatus ad erthani, quæ Germanica terræ adpellatio est, respexisse potiùs quàm ad Aretinas testas videe-

detur. Hæ enim semper in laude ob materiæ in suô genere præstantiam; de mentibus hominum verò quas ut humiles, terræ sordidis concretionibus adfixas, nihil alti, puri, divinique sapientes sermone isto putat flagellari, alia omnia dicere voluit: indignatur quippe & imprecatur hisce verbis: *Fabrè compactum animal hominem quis ferat sic pecuatum ire & averruncaßit igitur tam eretinas hominum mentes?* *Arietinas* autorem ipsum scripsisse verosimilius est ob præcedens *τὸ pecuatum*: idq; in exemplari mscr. repertum adprobat *Cl. Barthius*. Τὸ eretinas igitur à *Fulgentio* est.

Ἀρχιστράτηγος Græcorum recentiorum idiomate est S. Michaël archangelus, quem sacræ militiæ ordinum ductorem & summum *τῶν ἄνω τάξεων* imperatorem crediderunt. Id Suidæ similiumque scriptorum interpretes Latini ignorasse deprehenduntur. Hinc *τὰ ἀρχιστρατήγου μέρη* exponunt *archistrategi pratorium* cum deberent *vicina templo S. Micaëlis archangeli & ναὸν ἀρχιστρατήγου Ναζλίας, ædem archistrategi Natoliæ*, quæ templū S. Michaelis in Sosthenéo fuit, à Studio COS. & Pr. Urbis erectum. Idem templū absolute Ἀρχιστράτηγον vocant, ut *ἁγίαν Σοφίαν, τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, τὴν ἁγίαν Εὐφημίαν, τὰ πέριξ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, δημόσιον τὸν Ἀχιλλέα, templum S. Sophiæ, SS. Apostolorum, S. Euphemiæ, loca in circuitù templi S. Theodori, thermas seu balneum publicum Achilleum dictum.*

Brachinum & Bratiarium, officinam cervisiæ coquendæ adpellarunt semi-Latini: Breuhauß. Extat illud apud *Ingulphum historiæ monast. Croyland.* insulæ Anglicanæ scriptorem; Ibi de Egelrico Abbate: *Fecit etiam novum brachinum & novum pistrinum, omnia de lignorum pulcerrimo tabulata*: & de Thoroldo consiliario: *Coquinæ brachini & pistrini vasa ac utensilia monachis contulit universa.* Hoc in supplice ad Carolum M. libellô monachorum Fuld. apud *Brow. l. 3. ant. Fuld. cap. 12.* à bratio. *Bratium* autem & *Brasium*, hordeum aquatum tostumque est; Statuta Gildæ seu societatis Burgensium in Scotia c. 39. *Nulla mulier emat in foro avenas ad faciendum brasium ad vendendum plus quàm unam celdram*: ubi *Celdra* significat mensuræ genus pro aridis, estque fortè eadem cum maltra, quę quatuor modios continet. Hinc *brasiare*, quod & *braxare* Poëtæ anonymo in laudibus Harlemi apud *Joh. de Leidis Chron. Belg. l. 1. c. 11:*

Quin & cervisiæ varium braxas genus aptè
quod solet ad multas utribus ire plagas: *brasiatores*, & *brasiatrices*: de quibus Davidis I. regis Scotiæ Constitutio quædam est *in legibus burgorum c. 69*. Sunt verò ista ab Anglis & Scotis scriptoribus usurpata vocabula è lingua nostrate, & levi pronunciationis varietate ad Latinæ modulum revocata.

Catapanum è magistratibus minoribus Neapoli adpellarunt constitutum sopra i panettieri, beccai, pesci vendoli, bottegai di frutti, & altri venditori di qual si voglia cosa pertinente alla grascia della città, *Zappulo dell' historie di Napoli c. 9* il quale anticamente imponeva l' assisa à venditori di essa, *Summ. 1. hist. Neap. c. 7.* ad quem cura carnis, salis, olei, vini, obsoniorum, panis, omnisque adeò annonæ studium pertinebat, ut & suppeteret civibus, & incorrupta esset, & justo pretio venderetur; Ejusdē fuit ponderib. & mensuris adtendere, iniqua corrigere, minores frangere, quod officium ædilium plebis, & aliquando sub dispositione annonæ præfecti erat; hodiè in alma Urbe *Conservatoribus Cameræ* dictis, præter amplissimam operum publicorum, artificum, negotiatorum & venalitiariorum curam, *in vendentes ad victum necessaria animadvertere* incumbit: *Stat. Urbis Romæ l. 1. c. 15. & l. 3. c. 4.* Olim qui panis & cæterarum rerum venalium in urbe & municipiis sollicitudinem haberent jussu decurionum *Episcopi* adpellabantur, *l. 1. D. de muner. & bonor.* à Græcis ἀγορανόμοι, οἱ κατὰ τὴν ἀγορὰν ὤνια διοικοῦντες ἄρχοντες; hodiè sunt *Judices victualium*, & in Rerumpub. Germanicarum nonnullis Marcktmeister/Marcktvoigte/Schätzer. A potiori verò parte curæ, nim. frumento in panem, Neapolitani videntur *Catapanū* vocasse, qui aliis *maestro di grassa, & grassiero, q. d. annonarius*. Eo ipso vocabulo *Catapani* ducem Imp. in Italia vicarium, quem olim Exarchum dixerant, ab Italis significatum fuisse, additō etiam etymo, *quòd super omnia constitutus esset* παρὰ τὸ πᾶν tradit *J. C. Capacius l. 2. hist. Neap.* Sed respondemus ei τῷ τοῦ Φιλοξένου χαμμαλίῳ; neque enim vocis Græcæ in compositione ratio talis est, ut τὸ *Catapanus* ex ea fieri queat. In historiis Italicis linguâ populari scriptis reperi *Catapanum* adpellari eum qui Imperatoris C Politani vices gereret, vel rei gerendæ causa ab eodem in Italiam missus esset; sed vocabulum hoc sive è Græco Κατεπάνος, de cujus significatione & etymo paulò pòst dicturus sum, sive è Latino

tino *Capitaneus* vulgus corrupit; eademque ratione *Catapanatam*, nominavit quandam Apuliæ planæ partem, quæ aliis *Capitinata*, *Capitanata*, & *Capitiniata*, quòd Capitaneus quidam nomine Bojanus, quem Imp. Basilius circà a. Chr. 1020. in Italiam destinaverat, in istis Apuliæ campestribus opida nonnulla, Trojam, Dragonaram, Florentinum, & Civitatem condidisset, & habitatoribus undecunque invitatis complevisset, ut è *Chronicâ Casinensi l. 2. c. 51.* refert *Summ. l. d. c. 13. p. 450.* *Cl. Meursius Gloß. p. 289.* in Constitut. quadam AlexI Comneni junioris *κατεπάνους* interpretatur redemtores tributorum & vestigalium; Verba constitutionis ista sunt: *Ἀργήσει καὶ ἡ μέχρι νῦν ἐπισκωμάσασα ἀπὸ τὰς καθ' ὑμᾶς μονὰς ἀκινήτοις τοῖς κατὰ τὸ θέμα Θρᾴκης καὶ Μακεδονίας διακειμένοις ἀπαίτησις τῆς πρακτορικῆς καὶ κατεπανικῆς χρείας, ἡ καὶ συνωνίου καὶ ἀξουγγίου ἐξώνησις ἢ ἀπαίτησις*: quæ si rite expendantur, nihil de tributorum redemtoribus continere adparebit: *Cessabit etiam*, inquit Imp. *quæ hactenus bonis seu tenementis* (hæc enim sunt *τὰ ἀκίνητα*) *monasteriorum vestrorum, in partibus seu territoriis Thraciæ & Macedoniæ sitis, irrepsit*, imposita fuit, *exactio rei quæstoriæ & annonariæ, simul etiam lini & axungiæ redemtio, aut collectio*: nimirum certum canonem fusionem seu tributum glebale in salaria Quæstoribus & Præfectis annonæ eorumque officio, adsessoribus, subadjuvis de schola agentium in rebus, adparitoribus, & familiaribus præstare tenebantur ii ad quos loquitur Imperator; isto verò onere hac ipsa Constitutione sublevantur, & insuper à lini & axungiæ tàm redemtione quàm collatione immunes esse in posterum declarantur. Certè quia jungit in sequentibus Prætores, Quæstores, Catepanos & eòs qui lini axungiæque, in rem na valem puto, intributioni vel solutioni pro utroque in ære præfecti sunt, hinc constare potest de magistratibus in provincia verba fieri. *Χρεία* igitur *πρακτορικὴ* officium Quæstoris; *χρεία κατεπανικὴ* officium Præfecti annonæ & omnis utriusque causa & sustentatio est, quæ in stipendiis seu annonis & capitationibus à Provincialibus præstari consuevit, ut de salariis officio Pr. Pr. Africæ & Ducibus Africæ solvendis Justinianus constituit *l. 1. & 2. C. de off. Pr. Pr. Afr.* quarum præstationum relaxationem promulgat h. l. Alexius. In verbis verò *Johannis Curopalatæ*, quæ etiam producit *Meursius*, *ὁ κατεπάνος τῆς Ἰβηρίας ὁ Ἰαοσίτης*, regulus, præfectus, seu domicellus Iberiæ est, voce vel è Slavonico

pan

pan eo modo quo ζουπῶνες, de quo plura l. 1. c. 14. vel è Latino *Capitaneus* à Græcis, per similem alteri ab Italico vulgo factam corruptelam, formata.

Esca quamvis materiam ustioni partium seu καυτηριασμῷ expetitam, quæ ignem ob raritatem concipere facilè & continere aliquandiu valeat, adpellant Latini medici; *Theod. Prisc. l. 2. seu Logico c. 21.* de cura phthisicorum: *Et si sub proxima desperatione jam nos obsederit naturæ fragilitas, escas & cauteres partibus thoracis infigo*, scil. sive avertendo ab internis catarrho, sive exiccandis pulmonibus ulcerosis. Veteres in hunc usum fusos è buxô oleo ferventi intinctos: lignum quercus, fic⁹, myrti & fungos adhibuerunt: medullâ ligni nucis juglandis, quod pharmacum *biscas* adpellent, in diuturnis oculorum fluxionibus tempora inuri memorat *Aet. tet. 2. s. 3. c. 89. Trallianus*: αἱ περὶ τοῖς βαρβάροις ἴσκαι καλούμεναι. *Paulus de Ægina* quid sint ἴσκαι omnium optimè declarat: Εἰσὶ δὲ περιφερῆ σώματα αἱ ἴσκαι ἐν τοῖς δρυσὶ καὶ ἐν ταῖς καρύαις γινόμεναι τοῖς βαρβάροις μᾶλλον ἐν χρήσει καθεστῶτα. In Etymologico ὕσκα est.

Essonium, Exonium, impedimentum significat; & videtur esse nostrate ein säumniß. Assisæ Regis Henrici factæ in Clarendun. apud *Hoved. ann. P. post. f. 549*: *Nulli liceat neq; in burgo neq; in villis hospitari aliquem extraneum ultrà unam noctem in domo sua, quem ad rectum habere noluerit, nisi hospitatus ille essonium rationabile habuerit, quod hospes domus monstret vicinis suis, & cum recesserit coràm vicinis recedet & per diem.* In stabilimento Communiæ Rothomagi & Falesiæ & Pontis Audomari, juncto *script. rerum Normann. ab A. Duchesnio* publicatis: *Nisi qui tenet curiam hanc exonium justum habuerit, quod Major & duo Eschivini sciant.* Ibid. *Si quis recesserit à Communia causa hospitandi vel alterius rei sine licentia Majoris vel sui corporis exonio.*

Fanon, nostrate Fahne / quo velum linteumque ex hastili dependens significamus, pro panno lineo ponitur in *Leg. Alemann. c. 57.* de percussionibus & vulneribus in capite factis: *Si a. testa transcapulata* (i.e. scissa) *fuerit, ita ut cervella adpareant, ut medicus cum pinna aut cum fanone cervella tetigit, cum XII. solidis componat.* Errat *J. Lydius* qui *fanonem* exponit *specillum vulnerarium*; glos. Latino-b. Nic. Clem. opusculis adjecto. Sic n. ibid. Lex Alam. tit. 84: *Levant illam terram præsente Comite, & commen-*

mendent in sua manu. Ille it volvat in fanone, & ponet sigillum ubi de specillo cogitare nemini relinquitur. *Rup. Tuit. de divinis offic.* mappulam, seu *sudarium* quo sudor & aliæ sordes detergentur inter vestimenta sacerdotalia numerat, *quod usitato nomine fanonem vocamus*; alias faciale, & orarium: *autori anon. hist. de conscriptis fratribus ap. Gold. t. 2. script. rer. Alem.* facitergula.

Fara, Langebardorum idiomate, lineas vel generationes notant teste *P. Diac. l. 2. de rebus Long. c. 9.* Videtur etiam *fara* præter familiam significare masariam, supellectilem & cuncta quæ mobilia adpellam⁹. In LL. Long. l. 3. tit. 13: *quod cum fara migrare permissum est*: nostratia Wahre / Fahrniß / & Fahrende Habe eò alludunt; *Roger. de Hored. l. d.* sub a. 1192. hernasium vocat: *Missus ab eo cum hernasio suo in Angliam. Arnesi ricchi*, suppellex preciosa in gemmis & auro.

Fasma. lingua seu idioma, à fando, vel ἀπὸ τοῦ φάσκειν: sanè ipsa forma verbalis nominis Græcanica est. *Ethelw. hist. 4. c. 3.* de Aelfredo Rege Saxonum: *Ex Latino rhetorico fasmate in propriam verterat linguam volumina numero ignoto.*

Firma, pro fortalitio apud *H. Huntind. l. 6. hist. de Wilh. rege Angl. Rex erat ad firmam suam in Salopeshyre. In Chirographo Rothom. sub a. 1205.* castella seu burgi adpellantur *forteritiæ*: à *Rob. de Monte* sub a. 1174. *firmitates.* Est etiam sive feudi sive oppignorationis quædam species, cum pro censu & servitute certâ res immobilis alteri traderetur, apud Anglos usitata. *Paris hist. Angl. maj. f. 14. edit. Tigur. Rex Ecclesias & monasteria defunctis pastoribus retinens instar firmarum laicis commendabat* F. 358. *qui habent Ecclesias Romanorum ad firmam.* Fol. 787: *Misera Wallia quasi ad firmam traditur dare volentibus census incrementum.* H. Huntind. l. 7 *Episcopatus & Abbatias aut vendebat, aut in manû sua retinens ad firmam dabat.* Henricus I. in literis ad vice Comites, quibus exactiones injustas rescindere profitetur, *se sanctam DEI Ecclesiam liberam facere ita quod nec eam vendat, nec ad firmam ponat, nec mortuo Archiep. Ep. aut Abbate aliquid accipiat de dominio Ecclesiæ vel de hominibus.* Hinc *Firmarii*. qui rem catallum sive possessionem in firmam accepissent, nihilo meliores colonis: ut *Ecclesiæ firmarii* apud *Choppin. l. 3. de Polit. sac. for. t. 1. n. 3.*

Gepam lingua Gothica tardum & ineptum adpellat. *Joh. Magn. l. 1. hist. Goth. c. 15. Jornandes*, nisi menda in eô est, vocat *Gepanta*. Convi-

vitium totidem literis in fatuos vappas & nauci homines hodièq; nostratibus familiare.

Granea, granica, locus granis recondendis; Romanis granarium & horreum à farre. *Lex. Bojoar. t. 1. l. 13. §. 13: Ad casas dominicas, stabulum, fenile, granicam, tuninum reparandum, petoritas rationabiles accipiant. Job Lindius l. d.* malè granicas interpretatur limites, quos Gräntzen adpellamus, glossa enim è Latino explicanda fuit. Alemannis, apud quos ratio in ipsis agris triturandi exoleverat, granea, scuria, & spicarium distincta in curtibus loca fuisse *e tit. 80. Legis Alem.* colligere est. *Spicarium* erat, in quod mergites seu manipulos culmorum, quos garbas adpellarunt etiam in Normannia & Anglia, ut est apud *Order. Vitalem l. 13. hist. Eccl. f. 899. & Paru. l. d. f. 727.* convehebant: *Granea*, in qua excussa semina servabant: *Scuria, Sceura*, à qua Græculorum σκέβειον, in quâ animalia stabularentur, sive bostar, dicta ab obscuritate, ut videtur. *Legis Salicæ t. 19: Si quis scuriam cum animalibus vel fenile incenderit*: quæ tàm nostris moribus quàm Latinè loquendi consuetudine, qua horreum seu granarium cum spicario confundimus, Germanicum verò ꝯ peicher de granario, scevram de spicario usurpamus, hodiè mutarunt.

Hedinus in Hispaniæ provinciis est magistratus seu justitiarius Judæorum, qui exercet compulsiones & mandat sententias executioni: *H. Blancas comm. rer. Arragon.* Vox ab Ebr. דן, *dan*, judicavit: דין *din*, judicium causa; articulatione He cum nomine דיין *dejan*, judex, vel participio דן *dan*, judicans coalita. Apud Burgundiones rex generali nomine *Hendinos* adpellatur; teste *Ammianô Marcell.* l. 28. Non ausim quidem dicere quòd ab Ebræis acceperint; & aliud tamen non succurrit.

Honor, principatum, terrasque in feudum acceptas aliquando significavit. In catalogo feudorum Normanniæ ed. ab *A. Duchesnio* nominantur *Milites de honore Montis fortis: Milites de honore Pontis Audomari. Wilh. Gemmet. l. 8. hist. Norm. c. 34: Wilhelmus primogenitus honorem Sorcii à patre regendum suscepit. l. 7. c. 16 Omnemq; honorem quem ipse pro nequitia segnitiaque sua perdiderat, concessit. Ord. Vit. l. d. f. 903: Propter honores quos in utraque Barones possidebant regione.* & l. 8. f. 717: *Ira paternum honorem in Anglia aliquandiu tenuit, sed postmodum Roberto Con-*

fuli invadiavit. Pari. f. 313: cujus terras & honores omnes rex sub Justitiarii custodia deputavit. Transiit hac significatione ad Italicismum; unde dominatus supra Sipontum & montem Garganum in Apulia *la Signoria dell' honore del Monte S. Angelo* dictus fuit, quod in signum honoris Rainulfo Comiti Aversano ob fortiter in bellis gesta concessus esset.

Iperperia; numi genus usitati in insula Creta: *P. Justin l. 4. hist. Veneta* refert, Senatum Jacobo Mudacio, quod rebelles Insulanos ad fidem & obedientiam Venetis, legitimis dominis, præstandam admonuisset, receptâ insula, circà a. 1360. *quingenta iperperia quotannis dum viveret è fisco solvisse.* Is ab Impp. CPolitanis cusus, & per totam Natoliam monetæ publicæ vice fuit, non ultimis temporibus ejus Imperii, ut volunt, sed ante annos etiam quingentos; Cum Imp. Emanuel Comnenus neptem suam è fratre Theodoram circa a. 1060. Balduino III. regi Hierosol. despponderet, *dotis quantitas*, inquit *Wilh. Tyrius l. 18. hist. belli sac. c. 22. erat in centum millibus hyperpyrorum justi ponderis.* Aureum a. fuisse ex eodem *Tyrio* c. 24. adparet, ubi Imp. Regi *viginti duo millia hyperpyrorum, & tria millia marcarum argenti examinatissimi largitus esse dicitur:* æqualemq; in auro Solato Francisco *Scaligero* adsentimur; dubitamus in argento habuisse. Nam quadringenta hyperpyrorum millia sive in aurô sive in argentô putentur non efficient quingentas septuaginta marcas argenti, ut *Vinc. Belvacensis* æstimat: Quare cum in ej⁹ calculô error sit, non possumus esse certi, an tot hyperpyrorum in auro potestatem ad marcas in argento tradere, an quod putat *Scaliger* argentea hyperpera in marcas argenti resolvere voluerit. Quis primus sit inventor ejus numi, & unde ipsi hoc nomen, non magis invenias quàm si quæras quis primus sternutaverit aut screaverit.

Λαμβα. Gl. Latino-Gr. *Sappula*, Λάμβα. Iterum alibi. *Sappulo*, Λάμβα: Hæc totidem verbis *Meursius Gloss.* p. 376. sed quæ nihil nos doceant, nisi emendentur & explicentur. Latet a. in iis eruditæ antiquitatis unio quidam. Extremo cap. IX. l. 1. docui ex *Helladii chrestomathiis* Cypseli regis Corinthiorum matrem ab Apolline Pythiô Λάμβδα vocatam fuisse, ideò quia claudicaret: quod etiam *Ptol. Hephæstio* l. 5. *καινῆς ἱστορ.* apud *Phot. C. 190.* tradidit. Italis autem *Zoppo*, *Zoppulo*, & cum extenuare vitium pedum volunt, *Zoppertino*, claudum significat. Autor igitur istius glossæ aut ad Cypselum cujus mater Λάμβδα, aut quod vero-

verosimilius est ad τὸ Zoppo, quod cognominis Λάμβδα interpretamentum est, respexit; Post hoc indicium meum quid Glossa sibi velit & quomodo corrigi debeat cuivis manifestum esse arbitror. *Zoppula*, Λάβδα. *Zoppulo*, Λάμβδα.

Λιποσωρεῖαι apud *anonymum de castramet.* ubi junguntur βουνίται μικρὰ ἢ λιποσωρεῖαι, exponuntur *à Meurs.* l. d. p. 319. *tumuli, colles.* Benè: hi enim βουνοὶ, & Celtis *duni*: sed glossa unâ literulâ π mendosa est. Λιθοσωρεῖαι sunt λίθων σωροὶ, i. e. saxorũ manufacta strues quæ signum essent militibus factarum in campo fallendis & instar ferarum intercipiendis hostibus, maximè equitatui, fossarum.

Maicampum scriptores rerum Francicarum semi-Latini vocant generalem Curiam, placitum seu conventũ, quem reges è Merovingis quotannis ad Kalendas MaI indicere ob regni necessitatem, & ad quẽ frequentes negotiis boni publici & privatis controversiis componendis convenire solerent cum optimatibus subditi. Pompam venientis in Maicampum loco destinato regis ridiculam ἀπῳδὴν τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος describit *Ursperg. Chron. f. 170.* Ista consuetudo habendi certis temporibus maicampos seu comitia cum Franci Imperium arripuissent simul illata est, & viguit: Ita *annal. Franc. à Freb. ed.* sub a. 776. *Maicampus ad Wormatia*: sub a. 770. *Maicampus in Saxonia ad Bedebrunna*: sub a. 779. *Maicampus in Dura.* Alius annalium Franc. scriptor à *Pithaeo* editus *Martis Campum* adpellat, vel quòd Athenis dicasterium in quo δίκαι φονικαὶ dijudicarentur & in quo causa Martis homicidæ primùm cognita fuisset, Ἄρειος πάγος vocaretur; vel quòd Romani Campum Martium extra urbem, in quo reges magistratusque creare, & delectus habere fas erat Comitiis celebrandis destinassent; quorum simulacrum erant Placita Francorum. Ferè hoc genus scriptores sua ad Græcas Romanasque antiquitates exigunt, & has adfectant interdum valdè putidè.

Namum, à nostrati Nehmen / idem quòd rapina seu præda est. In Capitulis Synodi Claromontanæ Arvernensis circà a. 1090. apud *Order. l. 9*: *Ut nullus homo alium assaliat, aut vulneret, aut occidat, nullus namum vel prædam capiat.*

Πάλληκας & Παλληκάρια in scriptoribus Τακτικῶν Viri docti exponunt calones & servos militum, infimi ordinis & viles homines, adstra-

ſtratis & impedimentis militaribus deputatos. Eſt tamen ubi παλαμάρης militem honoratum, & fortaſſe ductorem ordinum ſignificat. Sic Phortius l. 1. περὶ στρατιωτικῆς πραγμα]. Εὐγενεῖ καὶ παινεμένῳ Ιακώβῳ τῷ Λασκάρη ζωνίῳ παλικάρη: ubi παινέμενος eſt ἐπαινετὸς, laudabilis. ζώνιος, ſtrenuus & ſigno honoris cingulo militari conſpicuus: quod de galeario intelligi dicive nequaquam poteſt.

Parcus, murô cincta vel ſepe incluſa ſilva eſt, περίβολος θηριοτροφεῖον, & vivarium, ubi feræ omnis generis ſervantur ad culinas. *Chron. Norm.* ſub a. 1160. de Henricô II. rege Angliæ: *Parcum & manſionem regiam fecit juxtà Rothomagum. Fazellus l. 8. dec. poſter. de rebus Siculis* ubi de Panormo: *Palatio pomarium extrà urbis mœnia adhærebat, Parcum h. e. circus regius adpellatum*; cujus interpretatio generalior aliquantò eſt. Utuntur promiſcuè Itali *Parco*, Galli *Parque*, Hiſpani *un parc*, in eadem ſignificatione pro loco conſepto, ut quorum propria vox ſit, neſciam*.

Plaſtrum, pavimentum ſaxô ſtratum ſeu ſtratam lapideam; item ſigninum, h. e. calcetum factum ex arenâ, calce, & cæmento de ſilice ſignificat; Eſt verò vox Germanica Pflaſter. Extat in *Arnulphi l. 1. de S. Emmerammo*: *Cœpit evomere cruorem cum ſanie, quâ cum plaſtrum horribiliter eſſet pollutum.* Eam verò Germani à Græcis qui πλάκας adpellant quicquid latũ planumq; eſt mutuati ſunt; unde & tabulas è lignô, cruſtas è ſaxô, ferrô, ære & omninò quicquid in latitudinem extenſum ac æquabile eſt, Plat/ Platten adpellant, & ſecundũ eos Latino-barbari *platonias* ſive *platomas*, pro quibus nos ad Græcorum modulum *placomas* l. 1. c. 13. fecimus.

Poriſma, pro eo quicquid quovis modo adquiſitum eſt, & in bonis habetur: πόρισμα: *Order. l. 6: XXX. marcas argenti de poriſmate meo libenter erogavi.*

Regrataris ſunt μεταπράται, παλιγκάπηλοι, dardanarii, qui res coëmunt, ut poſſint pluris vendere; Vorkauffer; Belgis & Anglis, Hückſters/ nobis Höcken. Rex Scotiæ David I. *In legibus burgorum c. 77: Regrataris qui emunt & vendunt ad lucrum in burgo, non emant aliquam rem ad revendendum ante tertiam pulſatam.* In ſtatutis U. Romæ l. 3. c. 6. ſunt *recatteriis*. Revenditore & rivendirolo Italis: regratier, & regatcador Gallis: regaton, Hiſpanis, ῥωποπώλης, minutus & miſcellaneæ mercis inſtitor.

Σαχχύρας: *Jamblichus dramaticô*, quo amores Rhodanæ & Sinonidis describit apud *Photium Cod. 94.* Babylonium se esse profitetur & cum de variis divinationũ & magiæ speciebus egisset, ἐγγαστριμάνlω seu ventriloquum, vatem ex alvô, à Græcis Εὐρυκλέα, à Babyloniis Σαχχούραν adpellari ait. Hæc glossa linguæ exoletæ & scriptoris antiquissimi (Trajano enim & proximis convixit) ex Arabicô *sahara*, quod est, *incantationibus & præstigiis illusit*, exponi potest. Ab eodem fortasse est זהירי *Zebire* quo Rabini *magum*, oculis hominum alia pro aliis subdititia ostentantem, adpellant; extat in *Codice Thalmudico*, Gemaræ Sanhedrin c. 7. §. 10. ubi interpretem & commentatorem doctissimum *Johan. Coccejum* vocem Rabbinicã in versione Latina retinuisse, habitam scil. pro nomine proprio virili, miror. *Zebiri*, inquit, *venit Alexandriam, emit asinum, eumq; potum duxit. Responsum illi est publicè; nisi Zebiri esses, nihil tibi solveremus: Num quis quid emit hic loci, quod non exploret ad aquas?* Narratio est de mago, qui à venditore simili sibi delusus non videbatur habere quòd de dolo jure conquereretur: debuisse enim magum opus artis magicæ, trabem ligneam pro asino suppositam agnoscere: refusum verò esse precium, decreto Judicum, in favorem artis & annexam deprehendendis & detegendis præstigiatorum fraudibus utilem cautelam, explorationem animalium ad aquas, quæ solvat magiæ vincula, ut mangones equos κωδωνισμῷ, tintinnabulorum sonitu, & venalitiorum in lapide valetudinem accenso gagate experiri solebant. Adpellativô igitur nomine sive magi, sive joculatoris, sive agyrtæ reddendum erat τὸ *Zebiri*. In Hispaniis genus quoddam hominum est, qui venas aquarum & metallorum, thesauros, cadavera in sarcophagis, & alia in terræ visceribus oculorum acie perspiciunt; eos adpellant *Zahuris*. *Delrio*, qui *l. 1. disquis. magic. c. 3. q. 4.* interpretatur *Lynceos*, e Germanica linguâ petitam esse istam adpellationem putavit; in hac enim essent Seher. i. e. *videntes*. Sed cum isti Zahuris de pacto cum Diabolo, ἄρχοντι τῆς ὕλης, principe tenebrarum & abyssorum sint suspecti, & magis meritò annumerentur, ex Arabico & Rabbinico *Zebiri* eorum denominationem apud Hispanos, quorum idioma ex Arabismo accepit quamplurima, manasse credibilius est.

Scaccarium fiscus regius, arca seu ærarium publicum in regno Angliæ, ejusq; scriptoribus, quantum observavi, tantum usitata adpellatione. *Paris f. 25. Thesaurarius sedens ad Regis Scaccarium*; & f. 363. Reditus omnes de Scaccario meo vix mihi sufficiunt ad simplicem victum & vestitum. *Th. Smithus l. 2. de Rep. & administr. Angl. c. 17: Fiscus principis seu ærarium publicum lingua planè mihi incognita Scaccarium, quod nonnulli primis temporibus statarium dictum autumant, locus est in quem census & reditus principales referuntur.* Quod de statario dicit *Smithus* ad *Polydorum Virgilium* referendum est. Sic enim hic *l. 20. hist. Angl Incenso statario, quod vulgus schacarium vocat, pleno antiquarum tabularum quibus monumenta regni continebantur.* Iste vero melius, qui vocabulū etsi incognitū non corrumpit. Est autem id à Germanis petitum, qui quamvis pecuniæ collectionem Schatz i. e. thesaurum, & è censu provenientem Schatzung/& locum in quem congeritur SchatzKammer appellamus, ut Bohemi *Bernam*, ubi pecuniæ extrà ordinem indictæ Bernie dictæ, & *generalis steura*, non etiam ordinariæ regni obventiones, census ac tributa, ut arbitrabar l. 1. c. 14. colliguntur & conservantur. Præfectos ejus Curiæ in Anglia *Scaccarios* nominant, & *Barones Scaccarii, Paris f. 505. Milles l. de Nobil. Polit. & civ. f. 116. Judices Regii Fisci,* qui universam pecuniam publicam administrant, causasque fisci audiunt & discutiunt, quod in Rep. Romana aliquando Quæstorum, aliquando Comitum sacrarum largitionum cum suis officiis, Præpositis Thesaurorum, Rationalibus summarum, magistris rerum privatarum, Comitibus metallorum, &c. fuit. *Reineccio*, qui *not. ad annales Caroli M. l. 4. fol. 61. scaccarios* exponit *missos*, à Germ. Schicken deducto nomine, & *Knichenio* qui hūc sequitur *l. de jure territ. c. 4. n 84.* nemo adsentietur, qui de Scaccariorū dignitate & officio ita senserit; uti nec *Gervasio Tilburiensi*, de Scaccario tabula quadrangula nuganti: id saltem notabile est, quod Curiā scaccarii à temporib. Wilhelmi Regis Conquæstoris dicti cæpisse, *sumtâ tamen ejus ratione à scaccario transmarino* scribit *Cambd. Brit p. 107.* ubi de tribunalibus Angliæ. Inde enim firmiter concluditur, ejus instituti rationem & appellationem à Germanis

manis desumtam,&in Angliam è partibus transmarinis traductam esse, quod Normanni, è quibus iste Wilhelmus, Germanicæ fuerint originis & consuetudines patrias in terras alibi adquisitas attulerint. Est tamen etiam ubi *Scaccarium* quamvis cistam seu loculum, in quo aliquid reponi potest, significat, *Rog. Hoved. ann. P. post. sub Rich. 1. Portantes in humeris suis unum scaccarium magnum valdè, super quod posita erant regalia insignia & vestes.*

Sir magna urbs & populosa; & princeps gentis Illyriorum; ita interpres Latinus *Suidæ*. Dum è Græcô textû, quô etiamnum careo, de priore significatô glossæ statuero; (nam & ipsum suspectum est: nisi Sirin seu Sirium, quod Italiæ opidū est, velit) de posteriore certò pronunciare possum, τὸ *Sir* h. l. esse glossam Italicam, qua dominum sive principem adpellant Itali & Italiotæ, quorum adpellatione etiam vicini Italis Illyrii censentur ab Hesychiô. & Græcis posterioribus aliis. *Ser, Sere, Sire, Signore* συνώνυμα sunt adpellativa & principem significare indicat Suidas, non gentis Illyriorum, sed idiomate horum: Σὶρ, ἄρχων ἰλλυρίων, scil. διαλέκτῳ. Manifesta igitur alucinatio est interpretis Latini, qui pro nomine proprio principis Illyriorum habuit, quod nusquam hoc genere extat.

Inter fragmenta Hesychiana, quæ hinc inde colligere, cum integri operis copia nondum mihi facta sit, institui aliquando, etiam hoc mihi notavi: Σιτλύβαι, δερματίναι στολαί. τὰ μικρὰ ἱματτάρια. *Cl. Salmasius*, cui illustri nomini adsurgimus lub. mer. & in his literis principatum deferimus & gratulamur παμπληθεί, ultimum mutat in ἱμαλιάρια. Nobis aliud videtur; scil. ultima ista sic satis benè habere, ut edita sunt; at cum glossâ Σιτλύβαι non cohærere; excidisse verò voculam Σίτυλαι vel Σίτλαι, *Situlæ*, i. est haustra, urceoli aquarii, ἄμαι, amulæ, vel urnulæ sive ligneæ sive coriaceæ; Hoc enim significant τὰ μικρὰ ἱμαντάρια ἀπὸ τοῦ ἱμᾶσθαι, ab hauriendo dicta. *Gregorius Dialogus l. 1. de vitis Sanctorum*: τοῦ ὕδατος ὑν πληρωθέντος ἀπῆρε τὸ ἀνδράποδον αὐτοῦ ὕδωρ μετὰ ξυλίνης σίτλας. Conjecturam nostram ipsa Hesychii ῥῆσις comprobat; qui cum duo vel plura significata unius glossæ tradit, præpositionem καὶ vel ἢ, & vel *aut* solet interponere; quod cum hîc

 negle-

n plexerit, duo interpretamenta unius glossæ h. l. non esse & propterea alteram, cui ultima verba respondeant, culpa descriptorum penitus certum est; & nos igitur eam restituimus. Ab isto ad continendas aquas usu etiam scyphi potorii situlæ dicti sunt; sic enim legimus apud Etymologum: Σίτλα, σκύφος, κρατὴρ, κισσύβιον; & Germanicum mensuræ minoris nomen Seidel σιτλα sive situla est. Id verò voc. huli quod *Salmasius* substituit, τὰ ἱμαλάρια, ipsa analogia & modulus formationum Græcanicarum non admittit; è voce enim ἱμάλιον per ὑποκορισμὸν fit ἱμαλίδιον, & ἱμαλιδάριον, quod in *Aristophanis Babyloniis* legit *Aristot. l. 3. Rhet. c. 2.* non ἱμαλάριον. In Hesychio igitur ita ordinamus glossas: Σιτλύβαι (ponimus enim hoc, non adserimus) δερμάτιναι στολαί. Σίτυλαι, τὰ μικρὰ ἱμαντάρια.

Simandrum. Σύμανδρον instrumentum ligneum, quo, campanarum ex ære usu abolito, homines ad sacra convocantur, quàm latè Turcicum Imperium patet, Græci, cujus descriptionem è *Magii lib. de tintinnabulis* petere licet, ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν idem deducit: Sed est Σήμαντρον potiùs ἀπὸ σημαίνειν, à *significando*, cum & mallei, quibus utrinque percutitur, σημαντῆρες adpellentur, & signum quod editur sono emisso σημεῖον.

Trebuculos scriptor historiæ Anglicæ *Matth. Paris* inter machinas bellicas, quibus muri & portæ burgorum urbiumque pulsantur franguntur & evertuntur nominat. Sic enim f. 297: *Turris crebris ictibus trebuculi aliquantulum concussa fuit.* F. 31. *Petrarias, trebuculos, & mangonellos, quibus crebros lapides emittebant:* & f. 45. *cum petrariis & trebuculis molares maximos & lapides damnosos ad mania dirigentes, ipsa debilitabant.* Scriptor Gallus fragmenti de gestis Ludov. VIII. Franc. Regis à *Pithæo* editi, *trabucheta* variatâ vocis ex aliena lingua pronunciatione adpellat: *machinæ eriguntur, trabucheta, petrariæ, mangonelli parùm proficiunt; quia ii qui intus erant viriliter se defendunt.* Istam machinam, cujus structura nos hodie latet, Germanos primùm adinvenisse ex adpellatione ipsa Treibbock q. d. *aries urgens & impellens*, adparet. Sic enim anonymus autor fragmenti historici ed. ab *Urstisio t. 2. hist. Germ.* sub ao 1212. de expeditione Imp. Othonis adversus Hermannum Landgravium

vium Thuringiæ & expugnatione opidi Wizensee: Ibi *tunc primum cœpit haberi usus instrumenti bellici, quod vulgò Tryböck adpellari solet*: quæ totidem verbis repetit *Navcl. generat. 41.* Eodem μαγγάνου genere ad oppugnationem urbis Gunsæ in Ungaria usus fuit ao. 1289. Albertus dux Austriæ: sed ejus nomen in historia Australi apud *Freherum tomo 1. script. rer. Germ.* corruptum hinc emendandum esse non fugerit attentum lectorem. Ita enim in editô: *Tandem machina quadam, Priapus dicta, muro civitatis magna parte interrupto cum exercitus Ducis violenter intraret, adhuc Ungari interius lanceis & sagittis, gladiis & securibus, lapidibus quoq; & luto locum fortiter defendebant.* Nomen isti helepoli antiquorum æmulatione impositum fuit, qui κριὸς, *arietes* propter durissimam frontem ferro solidatam, qua muros subruerent, vel ab impetûs modo, quô ferirent objecta, adpellarunt: saxorum autem emissione in oppositas moles communitionesque præliata est ista, quam ideò arcû ferreo valido fune attracto & remisso, ut in balista fulminali veterum, verbere nervorum torta, vel funda ferrea, ut in onagris & scorpionibus, effectam fuisse verosimile est. Iisdem temporibus Albertus Imp. Bingam obsessam cepit dissipatis per admotam molem, quam *cancrum* adpellabant, mœnibus: sed eam regebant inclusi milites (feruntur enim in ista fuisse quingenti: *Chron. Colmar. sub ao. 1300.*) & viribus concitis validissimam & ponderosissimam trabem ferro præfixam muris impingebant, planè ut de ariete Tyriorum & Carthaginensium *Vitruvius L. 10. c. 18.* memorat. Et hæ sunt nostræ Glossariis magnorum virorum αἱ τῶν λαχάνων προσθῆκαι quæ nunc erant in manibus; quas in schedis hinc inde dispersas & fugitivas offendemus, eæ retractæ, etsi supernumerariæ, & ipsæ libris sequentibus comparebunt.

Hoc capite prætermiserunt operæ, quæ huc rejicere oportuit; ad p. 311. ubi de *Essonio*, pertinentia isthæc: Elegantius est & fortasse verius Gallos suum *essoine*, à quibus Latino-barbari *Essonium* transsumsêre, è latino *Sontis* & *Sontici* vocabulo, quod reum deculpatumque significat, per prosthesin formâvisse; unde *Sontia*, *Sondia*, & *sonnia* αἰτία, causa, culpa. Hinc *morbum sonticum* JCtorum filii, non tantum comitialem, qui ἐπιλήπτους

& cadivos facit, sed & quemvis vehementiorem & qui justam excusationem adferat, quò minus quis coram Judice compareat, exponunt.

CAP. II.

Plusquam septuaginta diversorum autorum loca, quæ maculæ in nominibus propriis maximè virorum fœdarunt, purgata. Suspectum nomen Sylli Epicurei & Dionysii Persicorum scriptoris à correctorum manibus vindicatum in Cicerone; in eodem restitutum C. Carbonis: Astyoches in Apollodoro, ubi de libris 24 Bibliothecæ ejus, item; ætate: Clarenatium in Plinio & Strabone: Stentoris & Zoili in Plutarcho ubi de ætate hujus Vitruvi error indicatus: Cardiani in Luciano: Æsionis in Harpocratione & Suida, qui de Æsione notabili loco suppletus: Pylæmenis, quod commune regibus Paphlagoniæ, in Justino. Cynicorum in Diog. Laertio. Heraclidæ & Chamæleontis in Tatiano è conjectura; ubi nova de Chamæleonte observatio: Apollophanis, Philonidæ, Cerybionis in Athenæo, ubi Alexis emendatus & Athenæi interpres notatus: M. Salvii Juliani, Sexti Gordiani è Quintiliis, ubi illustratus Galenus; Fructi Clari in Dione; gens Fructorum apud Romanos confusa cum Erucüs à Joh. Maria Catanæo: Hippyos Chronicographi in Zenobio: Ityli in Helladio: Petronii Secundi & Ninnii Quadrati in Lampridio: Majoris seu Majoriani in Porphyrio: Hippomedontis Ægei, Thymaridæ, Euphranoris & Timæi Locri in Jamblicho ubi Ritterhusi & Meursi error quidā ostensus: Licymnii & Nymphidis in Stobæo ibi de posteriore cum Cl. Vossio disputatum, & de ætate Philonis autoris περὶ θαυμασίων constitutum: Herennii Graniani in Eusebio: Cyrilli in Ephræmio: Samii Poëtæ Asii in Hesychio: Ascletarionis & Jacobi Psychochristi medici Imperatorii Constantinopoli in Chronico Alexandrino dicto: Marini in Victore Tununensi: Philochori & Julii Africani jatrosophistæ in Fulgentio: Sari in P. Diacono: ubi error quidam Johan Magni Gothi tactus: Mauritii in Photio: Photii in autore vitæ Ludov. Pii: Eudemis in autore collectionis chronol. à Canisio

edita:

editæ: Clasßis in P. Diacono & Rheginone: Ophliam impositum Jacobo Apostolo, & Friseæ equæ in Ordericó Vitali: Lombardiæ, Marcæ Anconitanæ, Veneti piratæ, & Pisani naucleri in Parisio: Mainardi de Gortze in Rigordo: myrrhæ Troglodyticæ in Garioponto: Philoxeni Leucadii, Rhodanæ & Simonidis, Cebetis & Euclidis. Icariensis, Illyriorum, Masanissæ, Simocattæ Theophylacti, Candidi, Callisirati, Coryphes, Leschenoris, Apollonidis, Æthonis Thessali, Anaxarchi & Democriti, Clidemi, Phosthoniæ in Svidâ: Roberti Polani in Nauclero. Evmetidis in Lil. Gyraldo: Pigretis in not. Nunnesii ad Phrynichum: Carcini in Fazello: Comitis Pictavii in L. Marinéo Siculo: Dudonis à S. Quintino in Cambdeno: Euni in notis Casau. ad Laertium, Alexini in Maussaci ad Harpocrationem: Apollonii Biblæ in Wovverio de Polymathia: Ennii in Hygino, ejecto Evemeri, quod Cl. Barthius substituerat: Suniæ & Fretelæ virilia apud D. Hieron. nomina habita pro muliebribus à Cl. Riveto: contrà Elephantidis muliebre pro virili à Joh. Bapt. Pio & J. Cæs Capacio.

Οὐκ ἄνευ σμικρῶν τοὺς μεγάλους φασὶν οἱ λιθολόγοι λίθους εὖ κεῖσθαι est apud *Platonem*. Pro re igitur quæ levis videri possit imperitioribus. si seriò juvare literas & antiquitatem fugientem sistere velimus, perinde moliri oportet, quasi in ea salus literarum omnis verteretur. Sunt enim profectò in his literis plurima, quæ rectè Silenos Alcibiadis adpellaverimus, prima fronte rejicula, sed quæ cognita ob elegantiam admirari fas sit, & si nescias, aditum magnarum rerum & eruditionis solidæ præstructum tibi esse sentias; minimùm autores, quos legis, non intelligas. Est in his disquisitio de nominibus propriis. quorum quàmplurima illustrium hominum in autoribus hodie dum vitiata legi hoc capite ostendemus & viris præclaris sua nomina, exempta memoriæ, & scriptoribus suum genium nitoremque hac parte fortasse redhibituri.

Verba *Ciceronis 1. de nat. Deor.* quibus Epicuri sociorumque ingenia aspera & mordendi alios, qui in Philosophia quoquo modo dis-

do dissentirent libidinem tetigit, interpunctione laborantia feliciter restituit diligentissimus *P. Victorius l. 24. Var. lect. c. 18.* exposuit etiam contumeliosæ nominis perversionis, quâ Zeno *Chrysippum* adpellare soleret *Chesippum*, rationem satis luculenter; sed cum quærere jubeat, an in verbis quæ ibidem leguntur istis: *Zeno quidem non eos solùm, qui tum erant, Apollodorum, Syllum, cæterosque figebat maledictis, sed Socratem ipsum, parentem Philosophiæ, Latino verbo utens, scurram Atticum fuisse dicebat,* macula sit, & semper eum locum valdè suspectum habuerit, quod ejus disciplinæ *Syllum* quendam vocatum fuisse nusquam legisset, eum ad in usitionis incudem revocabimus. Cum Zenonem nominari audit quidam calidiusculus, quod genus solet esse παράδοξον & pronunciare antequam rem penitus cognoscat, αὐτόβοει de Cittieo isto, qui cum esset vir summo ingenio *Cic. pro Murena.* peculiaris sectæ Philosophorum Zenoniorum ἐν τῇ ποικίλῃ στοᾷ, τῇ καὶ πεισιανακτείῳ καλουμένῃ διατρίψαντων autor celebratur, sibi persuadet; & cum ex auditoribus ejus *Erillum Carchedonium,* τὸν τὸ καθ' ἐπιστήμην ζῆν τέλος εἶναι λέγοντα *Clem. l. 6. Strom. Lact. l. 3. c. 7.* impugnatum propterea a Cleanthe itidem Stoico, ut est apud *Laert. in hujus vita,* fuisse è *Cicer. l. 2. de finibus: 5. Tusc. Quæst. 1. de offic. & Laertii l. 7* lectione reminiscitur, hunc ipsum à *Tullio* significatum fuisse augurari incipit. Id verò parum consideratè; Disputat enim Cicero in persona Cottæ Academici cum Vellejo Epicuréo, & cum antiquissimos hujus sectæ nominasset, transit ad notum sibi & quem ipse docentem Athenis aliquando audivisset Zenonem. Sanè Zenone Epicuréo sene suorum acutissimo, & Phædro ab elegantia & humanitate laudato, magistris se usum fuisse juxtà cum Attico fatetur *2. & 5. de fin. 3. Tusc. & 1. Acad. Quæst.* Unde de ætate ejus satis liquet circa Ol. 174. annum U. C. 670. quo Cicero ætatis vigesimum primum attigerat vixisse; Zenonem vero Stoicum Olymp. 130. senem & Persæum Erillumque familiares ejus & inventorum æmulos Antigono Gonatæ dicto, Asiæ primùm, tum Macedoniæ regi fuisse contemporaneos pariter notissimum est, & cognominem igitur Zenoni Stoico Epicuréum post centum annos Athenis floruisse, & cum Erillo nec quoad tempora nec quoad professionem quid-

qvidquam habuisse commune sequitur. Is verò Zeno, quem quærimus, Sidonius erat, teste *Laertio*, Apollodori ejus, qui κηπτύραννος, quòd Epicuri Scholam in hortô suscepisset, cognominabatur, discipulus, in præceptorem malè dicax & ingratus; quem Posidonius Apameensis, νόμῳ Rhodius, Stoicus integrô volumine convicit, ut perpetua est Stoicorum ad Epicuréos contradictio, teste *Proclo Comment. 3. in 1. Euclidis.* Hujus συμβιωτὴν & sodalem fuisse Syllum quendam adfirmanti *Ciceroni*, quàm dubitanti *Victorio* & nomen ejus habenti pro suspecto ideò quod nusquam legerit, Epicuréæ disciplinæ aliquem Syllum fuisse, credemus magis, cum nomen Σύλλος non fuerit insolens, eoque quendam è Pythagoreis Crotoniatis adpellatum fuisse è *Jambl. l. 1. de vita Pythag. c. 28.* didicerimus; & qui περὶ σχολῶν, περὶ δοξῶν, περὶ αἱρέσεων, & τὰς τῶν φιλοσόφων διαδοχὰς elucubrarunt omnes nominare nec potuerint nec voluerint, sed tantùm γνωριζομένους, cum interim ἀγνῶτας τε καὶ ἀνωνύμους πολλοὺς in quavis secta fuisse sit verosimilimum: *Jambl. d. l. c. 36. In Laertiô,* qui successiones Epicureorum & Stoicorum à primis ipsorum incunabulis enarrat, non reperimus Timagoram, Philodemum, Syronem, Canium, Hermonem, quos tamen *Cicero & Lucianus* laudarunt. Idem in Stoicorum familia Athenodorum Tarsensem, TiberI, Chæremona Alexandrinũ, Neronis magistrum, Cornutũ, Musoniũ, Euphratẽ, omisit, omnes nominatissimos apud *Svidam.* Syllum igitur non fuisse, quòd ejus præterquam à *Cicerone* nulla fiat mentio. κατὰ ταυτὰ τοῖς νηπίοις concludit *Victorius*: nos Viri doctissimi lapsum in rem nostram vertimus ut cautiùs dicamus sententiam & non nisi excusso omni negotii sinu.

Idem *l. 1. de nat. Deor.* Cyro dormienti visum esse Solem ad pedes & cum eum ter manibus frustrà adpetivisset se convolventem elapsum esse; hôc annos triginta regni ei portendi respondisse magos, profert è *Dionysii Persicis libris.* Nobilem historicum, unum è vetustissimis, quippe Herodoto Halicarnasseo priorem, æqualem civi suo Hecatæo Milesio, Dionysium Persica scripsisse, dialecto Ionicâ, scimus è *Svida*: Nihil igitur causæ est cur *Dionysium* hinc ejicere & *Dinonem, cui cæteroqùin Romani plurimùm de rebus*

Persicis, teste *Corn. nepote. crediderunt*, supponere velimus. Ii verò qui in membranis se *Dionis* reperisse ajunt, & hinc effingunt *Dinonis*, de fide istarū docere nos debebant priùs; Sanè *Aldus* exactissimus Ciceronis interpres, qui codices manuscriptos, ex illustrissimis Bibliothecis conquisitos, ad triginta vidit, contulit, & διορθώματα curiosè adnotavit, nullum hoc loco agnoscit: cui proptereà, quod unam hanc rem, Ciceronem nobis dandi quam purgatissimum, penè per omnem vitam egerit, tutiùs adsentimur, quàm uni singulari, qui membranas, quas nemine alio conscio conspexerit, ostentat, & Ciceroni non eandem operam, sive legendo, sive emendando, sive commentando, impendisse perspicitur.

Idem *l. IX. Ep. 21.* ad Papirium Pætum: *Præter hunc Cn. Carbonem, quem Damasippus occidit, civis e Rep. Carbonum nemo fuit.* Prænomen Carbonis Cn. in Cal mutandum est. Lucius enim Damasippus Prætor, cum factio Mariana urbem teneret, & Cnæus Carbo Cos. ex Italia in Siciliam pulsus esset, C. Marii Junioris Cos. Præneste obsessi voluntate, omnem quæ in urbe erat nobilitatem *Liv. l. 86. epit. Flor. l. 3. c. 21: Appian. 1 ἐμφυλ.* & in his C. Carbonem Prætorium. Q. Mut. Scævolam Pont. Max P. Antistium ædilitium in curiâ Hostilia, & L. Domitium in foribus trucidavit, a. U.C. 671. Cnæum verò Carbonem Cos. fugatô Perpenna, cepit Pompeius in Siciliâ, & abductum à tribunali interfici mandavit, *Plut. Pomp. & Liv. l. 89.* De hoc *Cicero* ibidem: *Hoc verò, qui Lilybæi à Pompeio nostro interfectus est, improbior nemo meo judiciô fuit.* Ante emendationem nostram fratres Carbones, Cos. & Prætor, qui Vir fuit eloquentissimus, sed civis perniciosus, ambo uno fuerunt prænomine, quod erat contrà consuetudinem ὀνοματοθεσίας Romanæ.

Apollodorus l. 2. biblioth. cum Heraclidarum pro reditû in Peloponnesum obtruncato Eurystheo moliriones describit, earumq; infelicitatem à vate quodam ad ipsos misso prædictam esse; addit, τοῦτον βαλὼν ἀκοντίῳ Ἱππότης ὁ Φύλαντος τοῦ Ἀντιόχου τοῦ Ἡρακλέους τυχὼν ἀπέκτεινε: *hunc Hippotes Phylantis Antiochi ex Hercule nati filius jaculo figens interfecit*, interprete *Ben. Ægió.* At nec Phylantem,

regem

regem Thesprotorum, Antiochi filium, nec Antiochum aliqvem Herculis fuisse quisquam mythologorum adfirmavit; sed Phylas pater erat Hippotæ istius, & præterea Astyoches, è qua Hercules Tlepolemum suscepit, *Apollod. ib. Hygin. fab. 162.* Ita ergò in *Apoll.* constituenda lectio: Ἱππότης ὁ Φύλαντος τοῦ Ἀςυόχης τῆς Ἡρακλέους, i. e. *Hippotes Phylantis ejus, qui Astyoch s Herculis nuptæ pater, filius.* Interpretis autem idem παρόραμα est quod ejus qui *Cononem* apud *Phot. Cod. 187.* vertit; in cujus *narr. 38.* Harpalus ὁ Κύρου redditur *Cyri filius*, cum tamen ejus præfectus esset. Hoc loco Φύλας ὁ Ἀςυόχης, Astyoches patrem, & Ἀςυόχη ἡ Ἡρακλέους, Herculis conjugem significat, suppletâ ellipsi ex historia, quæ docet non quod Interpres, sed quod nos diximus. De Bibliotheces seu historiæ de Deorum & Heroum origine libris non ignorari debet, fuisse viginti quatuor *Phot. Cod. 186.* eosque ad concinnandas ἐκλογὰς διαφόρους adhibuisse & excerpsisse Sopatrum Apamensem. *Id. c. 161.* Vigesimum Apollodori περὶ θεῶν σύγγραμμα fuit περὶ τοῦ ᾅδου ex eôque nonnulla de fluviis inferorum refert *Porphyrius ἐν τοῖς περὶ ςυγὸς ap. Stob. Ecl. phys. c. 40.* Nobis hodiè tres soli supersunt, iique initio & fine mutili. Super ætate ejus Apollodori nihil temerè dixisse *Cl. Vossium* existimamus quòd eum temporibus Ptolomæi Physconis Evergetæ II. adscripsit *l. 1. de hist. Græc. c. 21:* Sed *Castori* τὴν συγγράψαι τὰ χρονικὰ ἀγνοήματα non debuit præponi; ut factum à *Cl. Vossio l. d. c. 24.* videmus. Scripsisse enim priorem *Castorem* hinc colligere est, quod *Apollodorus* eum *librô secundô* alleget; ambos verò simul vixisse inde, quod Castor etsi Apollodoro prior scripserit, ad Cæsaris principatum tamen vivendo pertigerit, quod vel *Cicer. Oratio pro Dejotaro* probat; quibus temporibus Apollodorus quàm proximus fuit, si ea non attigit omninò. Certè ultrà Ptolemæum VIII. vitam produxisse oportuit, cum obitum Carneadis Academici etsi de tempore ejus falsus (refert enim ad Ol. 162. apud *Laertium* quem Ol. 170. accidisse supputant recentiores *Petav. Exerc. misc. c. 8.*) commemoraverit.

Vindelicorum, qui ultra Danubiana, quantum eorum Ilarus, Licus, Isarus emetiûtur, coluêre & nationes quatuor ex inscriptione tro-

ne trophæi Alpium, quarum gentes Drusus & Tiberius devicerant nominat *Plinius l. 3. c. 20. Consuanetes, Virucinates, Licates, Catenates.* De priorum duarum sedibus, quæ fuerint ipsæ, & quæ sint hodie, frustrà laborabitur; sunt enim omnia incerta: *Licates* Lici accolæ etiamnum noti sunt; *Catenatium* nomen depravatum esse perinde ut Κλαυτιναΐων apud *Strabonem* videtur. Sunt autem genuina adpellatione *Clarenates*, Κλαῤῥιναῖοι, Clarennæ incolæ: Eam *Tabula Peutingeri*, itinere Alcimoenni seu Ulmâ per Danubii ripam ad Oeni confluentem usque, nominat; unde vetustissimam esse, & à qua populus Vindeliciæ aliquis vocari potuit, sequitur. Hodiè priore syllaba truncatam *Rainam* nuncupamus ad Lici trajectum, Danubio non ita procul, celebre opidum, quod Acha fluvius interluit & infrà Lici εἰσβολὰς in Danubium præcipitat.

E Ctesibio ἐν τῷ περὶ φιλοσοφίας refert *Plutarchus*, Demosthenem Calliæ Syracusani opera τοῦ Ζήθου τοῦ Ἀμφιπολίτου λόγους, *Zethi Amphipolitani orationes* nactum in iis se exercuisse. Cum in serie veterum oratorum & scriptorum artis Rhetoricæ, quam satis diligenter tradidêre, nemo hactenus *Zethum* aliquem repererit; immò ne quidem in quocunq; autorum catalogo alio, miror viris doctissimis, qui *Plutarchô* adsuêre, vitium non suboluisse. Adsignatio verò patriæ *Amphipolis* in veri nominis notitiam me deduxit. Ea Zoilum etiam dedit, Philosophum rhetorem & grammaticis contra Homeri poësin scriptis illustrem hominem: Is cum auditor Polycratis Atheniensis ejus, qui condiscipulo Alcidamante Eleate Gorgiam Leontinum sectatus est, & ad quem *Hermippus* apud *Laertium* Socratis accusatoriam refert, fuerit, *Æliano & Suida* teste, optimè temporibus convenit, ejus orationes quippe novas à Demosthene clam conquisitas fuisse & lectitatas. *Halicarnass.* etiam *Dionysius* Oratores veteres hac serie nominat; Antiphonta Rhamnusium, Thrasymachum Chalcedonium, Polycratem Atheniensem Critiam τὸν τῶν τριάκοντα ἄρξαντα, & Zoilum, τὸν τὰς καθ' Ὁμήρου συντάξεις καταλιπόντα *in judicio de Isæo*: & in *de gravitate Demosthenis*, Antiphonta, Theodorum, Polycratem, Isæum, Zoilum, Anaximenem; qui omnes inter Olymp. 94. qua decreto XXX. Tyrannorum condemnatus proditionis & interfectus fuit

Antiphon, & Ol. 112. Athenis vixêre; ultimi verò tres etiam visi fuêre Demostheni quippe an. 3. Ol. 114. in fano Neptuni Calauriæ defunctô. Errat igitur manifestò *Vitruvius* & qui hunc sequuntur Zoilum Macedonem, Homeromastigem dictum, qui à nostro istô non est alius, Ptolomæo Philadelpho supparem facientes, cum centum annis prior, Socratis plerisque familiaribus Isocrati & Platoni, in quos similiter strinxit calamum, æqualis fuerit. Et quia Zoilus ὁ τὸν Ὅμηρον ψέγων ὡς μυθογράφον, ut loquitur *Strabo l. 6.* vel ut *Suidas* ὁ τὸν Ὅμηρον κακίζων Anaximenem Lampsacenum seniorem rhetorem instituit, *Suid. in* Ἀναξιμ. hic autem Alexandro M. magister datus & ad eum à civibus suis Ol. 112. victo Dario missus legatus fuit, qua de re *Pausan. l. 2.* de ætate ejus ultrà quærere supervacaneum est. Id vero certissimū, eum usq; ad Monarchiæ Græcæ initia vivendo pervenisse, quia ἱστορίαν ἀπὸ Θεογονίας ἕως τῆς Φιλίππου τελευτῆς usque ad obitum Philippi, qui in a. 4. Ol. 110. incidit, descripsit; *Suid.* in Ζωΐλος. Emendationem nostram præter adductas à temporum personarumque συγχυσία rationes *Suidæ* testimonio roborare possumus. Is enim vel vetusto incorruptoque codice *Plutarchi* vel iisdem quibus *Plutarchus* scriptoribus usus ita de *Demosthene*: Τοῖς λόγοις ἐχρῆτο Ζωΐλου τοῦ Ἀμφιπολίτου, σοφιστεύοντος ἐν Ἀθήναις καὶ Πολυκράτους καὶ Ἀλκιδάμαντος τοῦ Γοργίου μαθητοῦ: quô pro nostra de Zoili nomine in *Plutarchum* reponendo & de ætate ejus sententia nemo poterat dicere aliquid aptius.

Idem de Eumene Cardiano, uno è familiaribus Alexandri M. & archigrammateo refert *in ejus vitâ*, quòd cum regis castra sequeretur, & Hephæstion ædes quas ministri ejus priores occuparant, Evio tibicini adsignasset, ἐλθὼν ὑπὸ ὀργῆς πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ἐβόα μετὰ Μέντορος ὡς αὐλεῖν εἴη κράτιστον ἢ τραγῳδεῖν, τὰ ὅπλα ῥίψαντας ἐκ τῶν χειρῶν, *indignabundus Alexandrum adierit & cum Mentore vociferatus fuerit, præstare abjectis armis tibia canere vel tragœdias agere,* quod militi strenuo tibicinem inutilem & qui solas aurium delicias profiteretur ille prætulisset. Ex hac narratione colligimus, Hephæstionem, cui uni plurimùm tribuebat Alexander, militibus viandi ordinem & stativas disposuisse, quod Romana consuetu-

dine magistri militum vel officiorum dicti per mensores, quorum erat domos singulis deputatas notare & nomina hospitaturorum postibus adscribere, facerent: Mentorem verò qui Evmenis querelarum de interceptis hospitii commodis & collatis tibicini socius esset fuisse. At nec opus erat Evmeni ad quem solum ista injuria pertinebat, socium adsciscere indignationis & implorationis suæ; nec eô nomine quenquam in comitatu Alex. tum fuisse ullibi historicorum legimus. Fictum igitur nomen *Mentoris* est à librariis; *Plutarchus* autem ὡς ἐμοίγε κρατῆ, scripserat, ἐβόα κατὰ Στέντορος, *vociferabatur Stentoreâ voce*, Stentoris in modum voce intensa, ad significandam indignationem suam & exaggerandam ignominiam tumultuabatur; & fuit profectò vox ejus paulò liberior & incandescentis, & invehentis in regem eumque contrà Hephæstionem incitantis. De Stentore autem μεγαλήτορος χαλκεοφώνου, qui tantum voce voluit ὅσον ἄλλοι πεντήκοντα, *quantum alii quinquaginta*, res vulgata est ex *Hom. Il. ε*, In istius Evmenis ἐθνικῷ corruptus etiamnum est *Lucianus*: adpellat enim, cum ejus *epistolam ad Antipatrum* de rebus Alex. M. ad Issicam pugnam spectantibus, ὑπὲρ τοῦ ἐν τῇ προσηγορίᾳ πταίσματος allegat, Σαρδιανὸν, qui Cardia Thraciæ urbe ortus erat.

Val. Harpocration Lexicô è X. Rhetoribus confecto in ἀμφιγνοεῖν laudat *Lysiam* ἐν τῷ πρὸς Ἀσίωνα περὶ τῆς τῶν βιβλίων κλοπῆς. Spicam hîc legemus neglectam à *Cl. Maussacô* cujus elegantissimis notis cum ipso *Harpocratione* quàm emendatissimo datis subinde delectamur. *Æsion* Atheniensis quidam fuit, ᾧ συνεφιλολόγησεν ὁ Δημοσθένης: *Svid.* in Δημ. Ejus de Oratoribus tam priscis quàm æqualibus suis judicium ex *Hermippô* recitat *Plut. in vita Demosth.* Et quia Lysias adolescentem Demosthenem vidit; hic verò Æsionem; eundem esse utriusque indubium est, & *Harpocratione* ejiciendum Ἀσίωνα. In eodem nomine corruptum etiam *Svidam* emendabimus & supplebimus simul glossa mutilum. In αἴσιος post testimonium *Menandri* addit, καὶ αὖθις καὶ τοῦτο οὐκ αἴσιον δόξαι ἂν βασιλεῖ. ὅτι Δημοσθένης συνεφιλολόγησεν Αἰσίῳ *i. e. & rursum, Et hoc non videbitur conveniens regi.* Sequentia, ὅτι Δημ. &c. alius glossæ exemplum sunt. Excidit enim libra-

librariorum inadvertentiâ isthæc: Αισίων, ὄνομα κύριον: quam si inseras & mox subjicias ὅλ Δημ. συνεφιλόλ. Αισίωνι τῷ Ἀθηναίῳ rectè & plenè *Suidam* intelliges. Ex argumentô Orationis Lysianæ discimus, ambitionem vix natâ inter Græcos literaturâ furtis tegi consuevisse, & fuisse jam tùm, tàm qui alienis operibus sive sua sive alia illustriora nomina præscriberent, vel alios ad verbum descriptos non nominarent, quàm qui fucos ejusmodi indicarent à judicii εὐστοχίᾳ Critici dicti; dubito etiam, antiquiorem ejus rei testem extare, quam tamen posteriorum plurimi summâ solertiâ tradiderunt. *Plinius in præfat.* apertè insimulat autores proximos, quod veteres ad verbum exscripserint, nec nominent; *Clemens ὁ πολυμαθέστατος* toto sexto Stromatum libro hoc agit ut quid posteriores à prioribus mutuati & quem uisque imitatus sit ostendat: de furtis Ctesiæ, Herodoti, Theopompi Aretades συνῆ περὶ συνεμπτώσεως πραγματεία & *Valerius Pollio Alexandrinus* ἐπιστολὴ πρὸς Σωτηρίδαν: *Latinus* quidam sex libris περὶ τῶν οὐκ ἰδίων Μενάνδρου: *Lysimachus* duobus περὶ τῆς Ἐφόρου κλοπῆς commentatus est: è *Porph. l. 1.* Φιλολ. ἀκροάσ. *Eusebius l. 10.* προπαρασκ. Εὐαγγ. c. 3. de Eratosthene, quòd libros X. περὶ νήσων scriptos à Timosthene inq; epitomen ab autore volumine uno redactos, itemque alium singularem quendam, in quo ἀπαρίθμησις τῶν καλουμένων σταδιασμῶν erat, transscripserit βραχέα τινὰ προσθεὶς, ὡς μηδὲ τοῦ προοιμίου τοῦ μνημονευθέντος ἀποσχέσθαι· ἀλλ' αὐταῖς λέξεσι κακεῖνο τοῦ οἰκείου προθεῖναι συγγράμματος, narrat *Marc. Heracleotes epit. geogr. Artem. Ephesii.*

Justinus epitomes historiarum Trogi Pomp. l. 37. narrat Nicomedem Bithyniæ regem amicum Pop. Rom. cum inita cum Mithridate Ponti societate Paphlagoniam invasisset, Senatus à gentem in pristinum statum restitui jussisset per legatos, quoniam se tueri jure non poterat, justo regi se redditurum respondisse; mox *filium suum mutato nomine Philomenem, Paphlagonum regum nomine adpellasse, & quasi stirpi regiæ reddidisset, regnum falso nomine tenuisse.* Solenne omnium ferè populorum fuit reges duces aut magistratus suos vel communi nomine, quod potestatem summam indicaret, vel proprio alicujus principis insignis adpellare. Hinc apud Roma-

Romanos Augusti, apud Persas Kosravi vel Kosroæ, apud Thracas Cotyes, apud Edessenos Acbari, apud Cilices Trachiotas Teucri aut Ajaces, apud Arabas Arethæ, apud Damascenos Adadi, apud Mauritanos Xarifes vel Seriphii, apud Turcos Sultani, nomine in quemcunq; imperium transeunte. Paphlagones autem quòd ducē Pylæmenem plurimi ad bellum Trojanum secuti fuissent, nomine beneficì felicisque principis, amuli bello, successores ejus, quasi ut regni ita felicitatis hæredes, vocaverūt. Quin & ipsā gentem *Pylæmeniam* aliqui dixerunt *Plin. l. 6. c. 2.* Mentio Pylæmenis Paphlagonum regis apud *Evtropium & Sextum Ruffum l. de Conf. Rom.* Unde quid cum *Philomenis* adpellatione apud *Justinum* fieri oporteat liquet.

In *Diogenis Laertii* l. 10. de Epicuri in omnes pœnè philosophos contumeliis *ῥησι* etiam post absolutissimas hominum doctorū curas istā hodiè legimus: Τὺς ᾗ Κυζικηνὺς ἐκάλε ἐχθροὺς τῆς Ἑλλάδος καὶ τὺς Διαλεκτικὺς πολυφθονερὺς. Cur Cyzicenos philosophis aggregaverit Epicurus nemo percipiat, & est absurdum planè. Cynicos verò eum traduxisse tanquam hostes Græciæ, ex ipsis ejus dogmatibus colligitur, cum sapientem *ὐδὲ πολιτεύεσθαι, ὐδὲ τυραννεύσειν, ὐδὲ κυνιεῖν*, decrevit: quibus omnibus Cynicorum Stoicorumque placita reclamant; ponunt enim *σοφὸν κυνιεῖν*: *Laert. Zenone, καὶ τὸν κυνισμὸν εἰρήκασι σύντομον ἐπ' ἀρετὰς ὁδὸν, id. Menedemo.* Cynicos igitur calumniatus est Epicurus, perinde ut Dialecticos, non Cyzicenos.

Tatiani λογῳ πρὸς Ἕλληνας inter eos qui de genere, ætate, & poësi Homeri scripserint, cum Ephoro Cumano nominantur *Φιλόχορος ὁ Ἀθηναῖος, Μεγακλείδης τε ὁ Χαμαλαιέων οἱ Περιπατητικοί.* Ita habent editiones omnes, etiam novissima quæ Parisiis ao. 1615. apud Sonnium adornata est; ultimus ex his *Gesnero* est *Megaclides Chamalaensis.* At cum Chamalæa quædam, quæ Megaclidem aliquem tulisset, nuspiam fuerit, *ὁ Χαμαλαιέων* non erit nomen gentile. refragatur etiam vocabuli modulus. Nos de re admodum obscura conjecturas nostras promemus, facturi electuris, quod volent, copiam. Heraclidē Heracleā Ponticum, Platonis & Aristotelis auditorē, duos *περὶ τῆς Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδυ ἡλικίας* libros scripsisse; Item-

ſe; itemq; à Chamæleonte cive ſuo propterea, quaſi eos aliunde ſurripuiſſet, accuſari è *Laertio* ſcimus; Videntur igitur apud *Tatianum* à librariis duo ſcriptores in unū conflati eſſe, legendūq; poſthac Ἡρακλείδης τε καὶ Χαμαιλέων, qui de Homero ambo tractaverint. Chamæleon Heracleotes περὶ Σαπφοῦς, περὶ Σιμωνίδου, περὶ Ανακρέοντος, περὶ Αἰσχύλου laudatur ab *Athenæo* paſſim & περὶ Θέσπιδος à *Svida* in Οὐδὲν πρὸς Διόνυσον; unde βιογράφον Grammaticūque & de Homero & in eum commentatum fuiſſe, colligitur; Heraclidem verò in aliquibus exſcripſiſſe patet inde, quod quæ de Artemone, cognomento Περιφορήτῳ habet in l. περὶ Ανακρ. apud *Athen. l. 12.* ea ipſa *Plut. in Pericle* ex Heraclide Pontico autore refe-rat. Et hinc ſatis fit veroſimile, cum *Laertius* Heraclidi & Chamæleonti commentarios de Homeri ætate tribuat, etiam Tatiano, iisdem autoribus quibus iſte uſo, eandem fuiſſe mentem, emendandumque, uti diximus, propterea. At quia *Svidas* in Ἀθηναίας laudat *Megaclidem* ἐν τοῖς περὶ Ὁμήρου, quia *Athenæus* l. 12. è *Megaclide* aliquam multa producit, quibus oſtenditur è Poëſi Homeri eum delicias & luxuriam vitæ frugi & temperantiæ anteposuiſſe probari poſſe, non temerè adſerimus Megaclidem in Tatiano tolerari debere; articulum verò ὁ inſinuare, vocabulum Χαμαιλέων, quod gentile non eſt, ejus ἐπώνυμον aut ἐπίθετον eſſe, ut ſit *Megaclides cogn. Chamæleon*: idque nemo adeò mirabitur, qui veteres, maximè Athenienſes in talibus fuiſſe liberos nimis, crebros admodum, opidò quàm feſtivos plurimùmque dicaces noverit; Nobis hoc omninò perſvaſum eſt, & è collatione *Tatiani Laertii & Svidæ* erutum primùm ſcriptorem quem Chamæleonta adpellant *Laertius in Heracl. & Platone*, *Athenæus* paſſim, *Clemens Alex. Svidas in* Αρίσιος κύκλωψ, in οὐδὲν πρὸς Διόνυσον, *M. Apoſtolius* in ἀπώλεσας τὸν οἶνον, *ſchol. Argonavt. Apollon. l. 2.* eum ipſum eſſe quem *Tatianus, Athenæus* loco ſingulari, & *Svidas* Megaclidē vocant, & hoc nomen ejus Philoſophi verum propriumq;, etſi nondū repertum alibi, illud cognomen ejus, quacunque occaſione impoſitum, & quo ipſo fuit notior, eſſe. Cum enim Chamæleon Heraclidem : Homerô ſcribentē arguerit, ut è *Laertio*; cum περὶ Ἰλιάδος tractaverit, ut è *ſchol. Apoll.* diſcimus, quod de enarratione Iliados Homeri tali qualem Zenoni, Antiſtheni, Perſæo, aliisque Philoſophis

 loſophis

losophis tribuunt *οἱ πολυμαθεῖς*, intelligendum est; Megaclidem autem de eodem argumento laudent *Tatianus*, *Athen.* & *Svid.* expressè ejus *τὰ περὶ Ὁμήρου*, Megaclidem & Chamæleontē eundem hominem fuisse *ἀπρίξ* tenemus. Adparet præterea ex observatione Megaclidæ quam *Svid.* annotavit ita, *fœminas Athenienses* ab Atticismi studiosis *non dici Ἀθηναίας ob reverentiā Numinis quod Ἀθηναία dicebatur*, eum etsi Philosophiæ Peripateticæ sectator esset, *ἐξηγητικὴν* & *κριτικὴν* Grammatices partē simul in Homero exponendo exercuisse; de loquendi enim modis, alios quidam adprobando, alios culpando, monere Grammaticorum Criticorum est. De Heraclide igitur in *Tatianum* reponendo non cogitemus ultrà; prohibetque hoc ipsa ejus *ῥῆσις*. Cum enim eos, qui in Homerum aliquid condidissent, ordine quo vixerunt nominet, Theagenem, Stesimbrotum, Antimachum Herodotum & Dionysium Olynthium: tum Ephorum Cumanum, Philochorum Atheniensem & Megaclidem Chamæleontem ultimò: Philochorus autem sub Ptolomæo Epiphane floruerit; consequens est ei postpositum reverà posteriorem fuisse & de Heraclide qui audiverat Platonem centum annis priore non posse intelligi; imò quia Megaclidem *Tatianus* Peripateticis accenset; Heraclides autem nominatur *Platonicus à Strab. lib. 12.* Platonis auditor & discipulus à *Cic. 1. de divin.* quæstio omnis de Megaclide in Heraclidem refingendo exolescit.

Athenæus l. 7. Aphanem *γνώριμον τοῦ Ἀρίστωνος Χίου, ὃς ἦν εἷς τῶν ἀπὸ τῆς στοᾶς*, citat qui *ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἀρίστωνι* præceptoris sui Aristonis *φιληδονίαν*, quasi non consentaneam dogmatibus Stoicorum, quibus placuit sapientes *μήτε αὐτοὺς πρὸς ἡδονὴν ὁμιλεῖν μήτε παρ' ἄλλων τὰ πρὸς ἡδονὴν προσδέχεσθαι*. traduxerit. *Casaubonus* Athenæi vindex maximus *Aphanem ex omnibus antiquis nullum se novisse* ait; *Aphareum fuisse olim nomen usitatum; sed videri Ἀφάνης per compendium scriptum pro Ἀπολλοφάνης, aut Ἀριστοφάνης, aut Ἀντιφάνης*. Ritè conjicit vitium scripturæ esse in Aphane; deficit, cum vel Aristophanem vel Antiphanem jubet substituere. De neutrô enim horum, inter Aristonis discipulos & Stoicorum sectæ addictum fuisse probare poterit. Apollophanem autem Stoicum Philosophum

losophum Asibe, i. e. Antiochia, quæ & Mygdonia, ortum celebrat *Steph.* in Ἀντιόχεια: quem eundem esse cum isto Aristonis discipulo planè nobis persuademus: & hinc è Stephano Athenæum emendamus. Erat quoque in aula Antiochi, Selevci F. quidam Apollophanes ὁ ἰατρὸς ἀγαπώμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως διαφερόντως, teste *Polyb. l. 5.* ad quem malagma quoddam contra stomachi & jecinoris duritiam, descriptum à *Galeno l. 8. de comp. med. sec. locos c. 9.* & *Paulo Ægin. l. 7. c. 18.* memoratum *Aetio tetr. 3. s. 3. c. 18.* Apollophanium dictum referimus: Eum ipsum esse Philosophum istum Stoicum audacter adfirmamus, quòd & hic & iste eodem tempore, nimirum sub Ptolomæis Evergete & Philopatore, vixerit; diversos autem esse nemo dum docuerit, nec dicturus sit fortasse. Zenonis enim Ol. 130. admodum senis auditor fuit Ariston; hujus Apollophanes, qui cum Eratosthenem condiscipulum habuerit; hic autem temporibus Selevci & Antiochi circa Ol. 140. floruerit, Apollophanem Aristonis & Antiochi eundem fuisse planè necessarium est.

Idem l. 15 Φησὶ, inquit, ὁ Μυρωνίδης ἐν τῷ περὶ μύρων καὶ στεφάνων. Philonidem de unguentis & coronis tractasse, fuisse verò medicum, eodem l. docet *Athenæus.* Constat ergò de emendatione. Philonidem τὸν Σικελὸν τὸν ἀπὸ Ἔννης de hellebori medica potione scripsisse est apud *Dioscor. l. 4. c. 145* & *Hevrn. l. 2. meth p. 232.* Ejus *librum 18 de medicina* laudat *Galenus 4. de diff. puls. c. 10.* Celebratur etiam à *Stephanó* Philonides Dyrrachenus; huicne an Siculo opus de unguentis tribuendum sit, nequit definiri: ipsi verò etsi eodem pænè tempore vixerint satis distincti sunt, quòd Siculus Herophili Dyrrachenus Asclepiadæ discipulus fuerit.

Apud eundem l. 8 *Euphanes* (nisi & hoc ψευδογράφημα est) *Comicus* induxit Phœnicidem parasitum, qui conspecta patina fervente plena piscium gulones famosos omnes provocaret, his verbis usum;

> *Τίς ἐκ μέσου τὰ θερμὰ δεινὸς ἁρπάσαι;*
> *Ποῦ Κόρυδος ἢ Φυρόμαχος ἢ Κοίλου βία;*
> *Quis e medio ferventia abripere valet?*
> *Ubi Corydus est, ubi Phyromachus?*

Ex istô cœnipetarum grege Corydum *Alexis Pancratiaste, Demetrio, Titthe*; *Timocles* etiam & *Machon* comici celebrarunt; Phyromachum sodalem ejus *Lynceus Samius* ἐν τοῖς ἀποφθέγμασι: tertius hoc loco malè nominatus est. *Interpres Athenai* aliam lectionem secutus vertit, *è publico victitans*, quasi reperisset κοινῶς βιῶν; cujus ἀποτυχίαν non opus est indicare pluribus. *Casaubonus* Κοίλου βίαν interpretatur *Cælum*; quasi Cœlus quidam de ingluvie & mensarum adsectatione in scenis fuerit notatus. Sed iste πῦ κεῖται? Neque probabile est, quod de Cœneo insinuat; nos tentabimus adferre verosimilius, ei tribuat quisque quantum videbitur. Κηρυβίων, vel commutata vocali prima cum secunda Κυρηβίων, nobilis Athenis scurra fuit & planè istorum planorum geminus *Athen. l. 6.* hujus nomen quàm adsonat, quàm convenit, quippe totidem pænè literis & syllabis, isti quod editum est, Κοίλου βία? Eum nominat *Alexis l. d.* addito sive epitheto sive cognomine: Verba Comici in rem nostram ista sunt; sed ut planum faciemus trunca;

Πρῶτον μὲν ἦν σοι Καλλιμέδων ὁ κάραβος,
Ἔπειτα Κόρυδος κωβιὸς, Κηρυβίων
ὁ σκόμβρος: ἡ σεμίδαλις.

Callimedontis carabi dicti etiam meminit *in Mandragorizomene*, item *Timocles* ἐν πολυπράγμονι *ap. Athen. l. 8.* Corydus gobius agnominatus, paulò ante productus fuit: Cerybion scomber adpellatus est uti & duo Chærephili filii, teste *Athen. l. 8.* & Damasus rhetor illustris Trallianus, *Strabo l. 14.* q. d. τάριχος vel ἅλμη quæ tetrum virus exhalat, nobis quæsitus: quem de cœnis scripsisse *Callim.* ἐν τῷ τῶν παντοδαπῶν συγγραφέων πίνακι adnotavit. Quarti igitur qui σεμίδαλις cognominatus nomen excidisse animadvertit quisque. Nos Phyromachum τὸν πάντα φαγεῖν βορὸν, ut in eum lusit *Posidippus*, sanè ad istum σύλλογον personam idoneam, isto loco infarcimus, quòd is socius Corydi apud Ptolom. Philadelphum fuerit, ut patet è *Lynceo* l. d. *Interpres* verò *Athenai*, qui quæ nos pro cognominibus exponimus in ῥησεῖ *Alexidis*, nomina propria trechedeipnorũ esse putavit, fallitur. Consvevisse enim parasitos ab obsoniis & eduliis quæ vel sectarentur avidiùs vel scitiùs fædiusve devorarent agnominari ex *Alexidis Isostasio ap. Athen. l. 4. discemus*; ubi sic de talibus:

ἔφαν

- - - ὄψων ὀνόματα
καὶ σιτίων ἔχοντες. Ὄψον, Κάρραβος,
καὶ Κωβιὸς καὶ Σεμίδαλις. quæ epitheta quorum fuerint jam docuimus.

Dion Nicænus, cujus epitomen à *J. Xiphilino* confectam legimus, in vita Imp. Commodi, *ἀπέκτεινε δὲ ὁ Κόμμοδος*, inquit, *καὶ Ἰελιανὸν τὸν Σέρϐιον, καὶ τὸν Πάτερνον.* Quia in Serviis apud Romanos nulli Juliani fuerunt, sed in Didiis, Salviis, Antoniis, & Claudiis, *Servii* nomen quod h. l. legunt *H. Stephanus Leuncl. Sylburg. & Xylander*, dispungimus, substituto *Salvii*. Salvius enim cum Didio Juliano conjurationis in Commodum reus factus fuerat, teste *Spartiano*; & filium Salvii Juliani qui exercitibus præerat ad impudicitiam tentatum à Commodo scribit *Lampridius*: fuitque M. Salvius Julianus is quem anno ante imperium Commodi sexto consulem cum Pisone exhibent Fasti, Salvii Juliani JCti, Præf. U. & bis Cos. ad quem perpetuum Edictum referunt autores, filius, avus maternus Didii Salvii Juliani post Pertinacem Imperatoris.

Ibidem traditur occidisse etiam *τὰς Κυϊντιλίους τόν τε Καρδιανὸν καὶ τὸν Μάξιμον*, qui & doctrina & scientia rei militaris, concordiaque & opibus erant illustres. Fratres hos fuisse qui simul a. U. C. 904. Coss. simul ab Imp. Marco bello Scythico præfecti, simul *τὰ Γεωργικὰ* quæ relata sunt in Eclogas rei rusticæ scripserant, planè adsentimur Viris doctis; & cum Consulum eorum alterutri consentiente omnium tàm Græcorum quàm Latinorum Fastorum scriptura, nec ipso *Casaubono* nesciô, Sexto Gordiano nomen fuerit, cur patiemur *τὸ Καρδιανὸς*, ut edidêre apud *Dionem*, *τὸ Κονδιανὸς*, quod frustrà adseruit *Casaubonus*, adprobavit *Salmasius not. ad Lamp. τὸ Cocidianus*, ut in *Lampridii Commodo, τὸ Condicianus* ut in cod. Palatino est, corruptum illustrissimi viri nomen, nobis obtrudi? Fasti Græci Siculi, quibus unis nititur *Casaubonus*, edit. Ingolst. ao. 1615. p. 602. *Καρδιανὸν καὶ Μάξιμον*: ubi K pro Γ typorum vitio irrepsit: Eusebius *Μάξιμον καὶ Γορδιανὸν* adpellat istos è Quintiliis fratres Coss à Commodo strangulatos & alterum anno ante obitum M. Antonini Philosophi Consulem cum Bruttio Præsente, *Γορδιανὸν*, qui Fastis Latinis Quintilius Gordianus. Idem

nomen Γορδιανοῦ restituendum est *Dioni* cum *ibid.* Κουδιανὸν Σέξτον τὸν τοῦ Μαξίμου ὑιὸν nominat: de cujus astutissimo facto quo Imp. violentiam (nam & ipse ad cædem quærebatur) elusit, videatur *Dion.* Iste Sextus est cujus morbum & curam à se institutam describit *Galenus l. de prænot. c. 10.* & malum factum propterea eum de filio Marci Imperatoris, cui Sexto Vero nomen, exponi à *Casaubono not. ad hist. Aug. f. 92.* Fuêre enim Imperatori tres tantùm filii, Antoninus, Commodi geminus qui obiit quadrimus, & Verus, qui & Verissimus *Herodiano l. 1. c. 1.* quem sub ipsis profectionis primæ Marci in Germaniâ ad Marcomannicũ bellum diebus imperitè execto à medicis sub aure tubere obiisse septennem scribit *Capitolinus*, cui Sexti prænomen perperã adfingitur. De Sexto enim ægroto suo dicit *Galenus*, Φιλόνικος ὢν ἐσχάτως, *extremè contentiosus erat*; quod ego capio de ejus circa medici monita refractario ingenio, contradicendi & redarguendi eum studioso; sed hoc in puerum septennem non cadit. Quæ verò *Amato Lusit. in Schol. curat. 78. cent. 1. Casaubono* & *Salmasio* (nam & hic Sextum quendam Marci Imp. filium, cujus apud *Galenum* fiat mentio, sed à Vero alium facit. *not. ad hist. Aug. f. 114.*) persuasisse videntur, ut ista *Galeni* de filio Imperatoris caperent, nullius momenti sunt & ex ipsâ narratione refutari possunt. Scilicet erat Sexto illi Pitholaus cubicularius, qui pòst Commodo educator datus, familiaris; & Sextus ipse ob patrem Maximum, patruumque S. Gordianum summæ autoritatis viros in aula optimè notus; & proptereà de ejus morbo & medico quo uteretur vel quærere è cubiculario Imperator, vel cubicularius ad Imp. referre potuit. Hinc simul de tempore, quo ista cum Sexto contigêre nobis constare potest; nim. cum solus Marcus Romæ esset, Lucius abesset in Oriente, primis imperii eorum annis: *V. Galen. l. de libris propriis.* Illa verò, Σέξτον Ἀντωνίνου ὑιὸν, legi apud *Galenum*, impudentior adsertio est: certè non leguntur. Sed quod in fine ejus narrationis de morbo Sexti addit *Galenus*, illam prædictionem suam circà Sexti morbum medicis vulgaribus visam fuisse admirandam, quæ reverà talis non esset, quemadmodum & curatio ipsius pueri Commodi (eam c. 12. accuratè describit) quæ pòst mortuo Lucio Vero fratre secundùm absente

belli

belli Germanici causa Imperatore contigerat, id per transennam inspectum, tàm absurdæ sententiæ occasio fuit. Vidit *Cl. Salmasius*, non posse subsistere, quod fuerat visum *Casaubono* de Sexto Vero Imp. Marci filio, qui diebus profectionis Marci ad bellum Marcomannicum obiisset septennis; *erat enim adhuc in vivis Marcô agente apud Marcomannos*, inquit, uti è relatione *Galeni* adparet; & hinc verba *Capitolini, cum fratre Severo*, è quibus *Casaubonus Sextum Verum* fecerat, rectè resolvit in ista, *cum fratre suo Vero*; sed de Sexto apud *Gal.* quis fuerit non pervidit omninò; fuisse verò Marci Imp. filium pravè vidit. Fuit enim Sextus Quintilius Gordianus, de quo apud *Dionem* quærebatur.

Anni, quo Commodus in balneo à Narcisso gladiatore strangulatus est, Coss. *Dion* adpellat Ερύκλιον Κλάρον καὶ Σύοσιον Φλάκκον. Hic Sosius Falco fuit; ipsi etiam *Dioni in Pertin.* Φάλκων: est ubi Falto scribitur. Ille Βρύκλιος, Bructius seu Fructus; *C. Julius Fructus Clarus* uti ejus nomen *Inscr.* 1. f. 209 & 4. f. 475. expressum est & eidem ὁμόφυλοι Q. Sosius Fructus, inscr. 1. f. 280. M. Cassius Fructus 8. f. 677. C. Terentius Fructus, °. f. 625. Minicius, T. F. Fructus, magister in vico Rasciliani majoris, Adriano Imp. f. 251. Fructi Bructii & Bructiones distincti sunt ab Eruciis; utrique tamen cognomine Clarorum; quod quia nescivit *Johan. Maria Catanæus*, Erucium seu Euritium illum Clarū, ad quem epistola quædam *Plini* est l. 1. quique consul cum Cl. Severô a. U.C. 897. Præf. U. virum morum & literarum veterum studiosissimum, *Gell. l. 8. c. 16.* patrem hujus Clari a. 946. cum Falcone Consulis fuisse pertendit, cum ille Eruciorum. hic Fructorum gentilis fuerit.

A Zenobiô parœmiographô in proverbiô, Δῶρον δ' ὅ, τι δῷ τις ἐπαίνει, quod oraculi Myscellô Rhypensi, Crotonis conditori, dati κωλάριον est, citatur Ἱππεὺς ἐν τῷ περὶ χρόνων. Is Hipys Rheginus est qui Persicis temporibus floruit, veteribus non indictus scriptor: Eum Chronica libris quinque tradisse *Svidas* autor est; eaq; hîc laudat *Zenobius*.

In Excerptis χρηστομαθειῶν *Helladii* Grammatici Ægyptii, quæ Codicem 279. Myriobibli Photianæ constituunt, est de Philomela Pandarei Dulichii filia, quod Zetæ regi Thebanorum nupta filium

filium, tanquam conscium adjutoremq; furtivorum parentis concubituum, Ἄκτυλον interfecerit. Non insimulare licet tam eruditum Grammaticum erroris, qui fabulam decantatiss. apud *Hom. Odyss. 7.* & à *Didymo* repetitam è *Pherecyde* pravè imbiberit; mendum igitur nomini ejus quem occidit mater sua inhærens vel Photio exscriptori vel librariis imputandum est. Adpellant autem isti Ἴτυλον. Parallelon huic rei est, quod de Ity Terei filio, quem mater Progne concisum in epulas struxit marito, è Poëtis traditur. *Apollod. l. 3. bibl. Ovid. 6. Metam. Hygin. fab. 41. & Conon narr. 31.*

Lampridius de Commodô, *& paternum, & Julianum, & Vitruvium Secundum Paterni familiarissimum, qui epistolas Imperatorias curabat,* quantum videbatur paratæ necis Commodi conscios, *interfecit,* inquit. Paternus, Tarrutenus vel Tarruntius Paternus, Epistolarum Latinarum D. Marci magister; pòst Præf. Pr. sub Commodo: Julianus iste Salvius est, de quo suprà: Pro Vitruvio *Casaubonus* l d. f. 94. Victorinum, cujus cædem narret *Dion*, substituit. Malè. Nam Victorinus hic, cum prænomine Marci, è gente Aufidia (Aufidius enim Victorinus vocatur à *Capit. in vita Marci Anton. Philosophi,* qui contrà Cattos ab Imp. Marco missum fuisse scribit, quod consentit cum *Dione,* à quo Germaniæ præfuisse traditur.) morte sua obiit, quod *Dion* expresse: *Mortuo,* inquiens, *Victorino, qui fuerat Pr. U.* bis Cos. M. Corn. Frontonis Oratoris, *magistri Imperatorum Luci & Antonini*, gener, fide lapidis inscripti apud *Grut* 2 f. 369. *statua posita est; etsi eum Commodus sæpenumero interficere voluerat:* & initio rerum Commodi apud eundē *Dionem* legere potuit *Casaubonus*, occisos fuisse à Commodo primates, quos parens ipsi transmiserat, præter Pompejanum, Pertinacem & Victorinum, omnes. Stet igitur edita lectio, fide omnium codicum roborata. Suspicabar aliquando *Petronium,* quod in Petronia gente *Secundi* cognomen usitatum. Ita sub morte Domitiani Petronium Sec. Pr. Pr. fuisse noveram: nunc tamen amplio.

Jul. Capitol. de Imp. Marcô Anton. Philosopho: *Bonorum maternorum partem Mummio Quadrato sororis filio (quia illa jam mortua erat) tradidit.* Scriptura in membranis reperta *Muninio* (quam perinde ut editionum *Mummio* nemo cui rationes familiarum

Roman.

Roman. notæ sint probaverit: Muninii enim inter eas nulli; nec Mummii cum isto cognomine fuerunt) facit ut legere jubeam *M. Ninnio* proclivi mutatione, litera u quæ pro puncto irrepserat dispuncta. *Quadratorū* etiam προσηγορία genti Ninniæ familiaris, notusq; è *Dione l. 38.* est L. Ninnius Quadratus, qui legibus à Clodio latis pro Cicerone intercesserat, & tertio pòst anno Trebonianam rogationem impugnaverat, è *l. 39:* & nec de *Numidio*, quem *Casaubonus*, nec de *Vinidio*, quem *Salmasius* præfert, doceri poterit fuisse *Quadratum* cognomine. Numius autem, quod placet *Casaubono*, prænomen est; ut Numius Albinus, Didii Salvii Juliani Aug. frater, apud *Spartianum* & 2. Inscript. p. 459. & Numia Vara (ita enim legendum est ibid. in lapide 2. & 4. pro VARIA, cum fuerit Vibii Vari Cos. a. u. c. 886. neptis & συμφυλέτις) Vibiæ Salviæ Varæ Consule modò dicto natæ, filia. Sic enim lapis Brixiæ; VIBIA L. F. SALVIA. VARA. CUM. NUMIIS. ALBINO. ET. VARA. ET L. ROSCIO JULIANO PROCULO. (in excusis est, JULIANI PACULO; ratio nostræ lectionis mox adparebit.) SALVIO. JULIANO FILIIS. è quô stemma Didii Salvi Juliani Aug. quod satis perturbatè descriptum ab Historicis esse queritur *Casaub. not. ad hist. Aug. f. 110.* nec extricat tamen, luculenter cognoscere est. Matrem Imperatoris ejus *Æmiliam Claram* adpellat *Spartianus:* in lapidibus Brixianis l. d. *Vibia Vara* est, quæ *Salviæ* nomen à materno avô Salvio Julianô accepit: Ejus filii quatuor, Numius Albinus, Numia Vara, Roscius Julianus Proculus, & Salvius Julianus; hic quia fratrem Numium Albinum habuisse dicitur, is ipse est qui post Pertinacem imperavit, è gente Didia. Roscius autem Julianus Proculus ille est quem Didium Proculum, fratrem Sal. Jul. Imp. vocat *Spartianus*. Unde conspicimus corruptos esse hujus codices, & è lapidibus emendari nomina matris & filiæ oportere. *Didiam Claram* filiam Didii Salvii Juliani Aug. Corn. Repentino Pr. U. nuptā nominat; sed ea *Didia Vara* fuit, nomine patris & aviæ familias sonante. Nemo ista in *Spart.* pro suspectis habuit hactenus; tandem è lapidibus, in quos non tantum potuit vetustas, quantū in chartas descriptorum lubricæ manus, mendas nos indicamus; & *damnabit quis nostra tempora hujus infelicitatis, ut nunc demum nihil* vel

crescat vel antè ignotum innotescat? Natales Didii Juliani Aug. è lapide, quem honori Conjugis JUBENTII Celsi secundùm Cos. a. u. c. 881. dedicavit Vibia mater eô puerô, cognoscemus certiùs, quàm è *Spartiano* & *Eutropio* qui ab istis temporibus remotiores audita tantùm & aliena in scripturas retulerunt: ista verò de filiis suis & reliqua adfinitate Vibiorum cum Jubentiis narrat, quam una omnium optimè nosse potuit. De Roscio Juliano Proculo, fratre Didii Aug. interpretor *Inscriptionem* 18. *f.* 10. ubi POSSESSIONES ROSCIORUM PROCULI JULIANI (malè excepit è *Verderii* schedis *Gruterus*, PAUCULÆ LIANI: pejùs exponit *Pacuvium Ælianum*. hoc enim inane somnium est) & BASSÆ, FILIORUMQUE EORUM, nominantur. In eo *Didius*, nomen gentile: *Lucius*, prænomen: *Roscius* adpellatio ex adoptione. *Julianus* à familia matris: *Proculus* cognomen, à συντυχίᾳ γενέσεως: de quo tàm multa ab historicis præterita lapides nos docuere. Neq; hoc frustrà est, quod saxa ista, quæ in hanc rem produximus, Brixiæ & vicino ad Mellam amnem castello Concesio extant. Cum enim Didii Mediolanô orti, fuerintque pecuniosissimi; (utrumque constat è *Dione.*) in istô Lombardiæ trans-Padanæ tractû amplos fundos possedisse & clientum libertorumque magnam manum, qui patronorum honori ista dedicarent, consentaneum est. Nunc igitur Didiorum stemma paulò plenius emendatiusque post *Casaub.* dare possumus tale: †

Porphyrius, non inferior præceptore suo Dionysio Cassio Longino, magno dicendi magistro & maximo æstimatore scriptorum veterum, discipulus, libros τῆς φιλολόγου ἀκροάσεως, *de eruditô auditû* ut vertit *Franc. Vigerus Rothomag. Soc. Jesu*, editor nuperus librorum Eusebi προπαρασκευῆς Εὐαγγελικῆς, cum ἀκρόασις eo loco *disceptationem* seu *narrationem* significet, unde *Suidas* ἱστορίαν φιλόλογον adpellat, quinque, plenos variæ eruditionis scripserat; sed eos unà cum aliis ejus operibus obliteravit vetustas. Apud *Eusebium* qui omnes bibliothecas antiquorum excussit & immensas varigeneris doctrinæ opes congessit l. 10. c. 3. extat è primo illustre fragmentum, quo de fortis veterum convivæ, ad celebrandam Platonis memoriam de more convocati à Porphyrio, disseruerunt

† Salvius Julianus è colonia Adrumentina Afer. *Forst. hist. Jur. Civ. Rom. l.2. c.73.* malè Mediolano ortum esse dicit, confundens scil. hunc cum pronepote ejus Didio Jul. Augusto: Bis Cos. Pr. U. JCtus, *Spart.* autor Edicti perpetui, *Eutrop.* Impp. Adriano, Pio, & Divis Fratribus clarus: *Rivall.*

Didius Severus Insuber Mediolanensis.

FILIA: — C. Vibius Juventius Varus Cos. a. u. c. 886.

Didius — Severus:

Salvius Julianus, avunculus Didi Salv. Jul. Aug. *Spart.* Pr. Pr. *Dioni.* Exercitibus præfuisse scribitur à *Lamp.* Occisus à Commodo, *Dion.* & *Lampr.* Hunc cum Salvio Juliano avo JCto confundit l. d. *Försterus.*

Vibia Salvia Vara: *Inscript.* Clara Æmilia juxtà *Spart.* falsò.

— Petronius Didius Severus.

FILIUS: 1. Nu- cujus pudicitiam tentavit Commodus: *Lampr.*

2. Numius Albinus: *Spart.* & *Inscr.*

3. Didia Vara: *Inscr.*

Didius Proculus *Spart.* L. Roscius Julianus Proculus: *Inscr.*

4. P. Didius Salv. Julianus Severus Aug. natus a. u. c. 890.

— Manlia Scantilla Augusta; *Spart.*

Filius: cui à Did. Jul. Aug. secundum Spart. desponsa fuit

— Didia Vara Augusta: *Spart.* Didia Clara: uxor

— Cornel. Repentini Pr. U. juxtà *Spart.*

fuerunt. Inter eos cum Nicagorâ sophista, Apollonio Grammatico, Demetriô Geometra, Prosene Peripatetico nominat etiam

quendam Μαιόρχν, Maoram. Μαϊώρχε, κύριον ὄνομα, Latina adpellativi vox *Major* est; idem cum *Majoriani*, quô Consulem quendam Romanum Fasti, pôst Imperatorem Occidentis, qui Ravennæ imperium mortuo Avito Arverno arripuit a. Chr. 458. commemorant *Caßiod. P. Diaconus*, alii: apud *Greg. Turon. l. 2. hist. Franc. c. 11.* scripturæ vitio *Martianus est.* Panegyricum Majoriano *Sidonius*, epitaphium condidit *Ennodius*. Ad istum Majorianum, sive medicus fuit hoc nomine, referendum est empasma, quod locis podagricorum adfectis prælotis inspergere & adfricare manibus ad exorbendas humiditates jusserunt, *Siccum Majoriani* dictum: descriptum ab *Aetio tetr. 3. s. 4. c. ult. Suid.* Μαϊώρεαι, οἱ πρεσβύται; seniores & majores pro magistratibus & judicibus. *Sidon. l. 2. Ep. 3: Gaudeo, Domine Major, te amplißimæ dignitatis infulas consecutum esse:* Hinc *majori opidorum*, i. e. πρεσβύται, πρεσβῶτες, præfecti, præsides, administratores: *Majorus palatii*, al. magister & major domus è Latino corruptum à Germanis. *Tilius comm. de rebus Gall. l. 2.* origine Germanicum esse putat, & Germaniæ inferioris dialecto significareq; superintendentem; sed fallitur Episcopus Gallus in re & adpellatione Germanica. Est enim Mayer/ qui *major* cadente Latinitate Romanis & Romanè scribentibus nationum quarumvis hominibus.

Inter discipulos Pythagoræ, quos ἀκουσματικοὺς, distinctos à μαθηματικοῖς vocarunt, à *Jamblicho l. de vitâ Pythag. c. 18.* nominatur Ἱππομέδων ἀγρεῖος Αἰνεὺς, *Hippomedon rusticus Æneus.* Suspectum est nomen gentile Αἰνεὺς. Ab Æno Thraciæ opido dicendus fuisset Αἴνιος; quomodo Python & Heraclides, qui Cotyn patriæ tyrannum interfecerant, Αἴνιοι πολῖται vocantur à *Demosth.* κατ' Ἀριστοκράτους & *Plut. l. de laude sui*; sed cum Ægis, quæ sunt in Locride, ortus sit Hippomedon, Αἰγιεὺς vel Αἰγεὺς adpellandus est, vel Αἰγεῖος, ut cap. 36. in indiculô Pythagoreorum juxtà patrias digestorũ inter Αἰγιέους recensetur Hippomedon. Ib. c. 36. inter Sybaritas nominatur Εὐάνωρ: sed is Εὐφράνωρ est, quô nomine Pythagoricum quendam fuisse qui περὶ αὐλῶν, *de tibiis* scripserit, habet *Athen. l. 4.* Inter Parios Εὐμαρίδας in capite nominis à descriptoribus noxam, nisi fallimur, passus est; Fuit enim Θυμαρίδας, cujus

mentio

mentio cap. 33. & alterius Tarentini c. 28. ex *Androcydis comm. de symbolis Pythagor.* Verosimilius autem est nomen unum uno loco potiùs corruptum esse quàm duobus, & ex his igitur emendandum illum. Non diffitemur nomen *Eumaridia* ἀπὸ τοῦ εὐμαρὴς quod est εὐχερὴς, *expeditum, aptum* deduci posse & certam significationem insinuare; sed cum sine exemplo sit; alterum verò *Thymaridæ* ἀπὸ τοῦ θυμαρὴς, quod est, *animo placens & gratum* formatum, etiam apud *Stobæum*, teste *Photio Cod. 167.* reperiatur, hoc præ illo recipiendum. Catalogô Locrensium Pythagoréorum post Τιμάρην, qui & Τιμάρατος c. 30. excidit unus vel inter primos nominandus, Τίμαιος. Non enim solùm ejus sectæ nobilissimus & à Platone cultus fuit sed & vitam magistri Pythagoræ in literas retulit; testis *Svidas.* Τίμαιος ἱστορεῖ, inquit *Malchus in vita Pythag.* τὴν Πυθαγόρου θυγατέρα καὶ παρθένον οὖσαν ἡγεῖσθαι τῶν παρθένων ἐν Κρότωνι, καὶ γυναῖκα τῶν γυναικῶν. Ea Timæo Siculo adscribit *C. Rittershusius*: *ex Italicis* ejus petita esse adseverat *Meursius notis ad Nicom, l. 1.* Uterque conjectura sola, nullo argumento alio. Liceat igitur mihi absentire, & *Timæo Locro* ista tribuere, qui & ἐν τῷ περὶ τοῦ βίου Πυθαγόρου filiæ ejus non potuit non meminisse & cujus librô *Malchum* de eodem argumentô tractaturum, quippe Philologum & antiquitatis admiratorem, (vitas enim antiquissimorum Philosophorum digessisse & in Platonem ejusque tempora desiisse notat *Eunapius initio Biων*) usum fuisse longè faciliùs à me adfirmabitur, quàm negabitur ab aliis. Eidem tamen Locro Lexicum vocum Platonicarum. quod vidit *Photius*, adscribere *Meursium*, factum nolim: quomodo enim Timæus iste Platone senior sparsas in Platonis scriptis, quæ nondum vivo eo publicata erant, voces collegisset? Meliùs *Cl. Vossius*, qui junioris cujusdam, & alius ab utroque Timæo, esse suspicatur *l. 4. de hist. Græc. c. 8.* cui accedimus lubentes meritò.

J. Stobæus l. 1. Ecl. Physic. c. de statu animarum post exitum ex *Apollodori l. XX. de DIIS* recitat de fluviis apud Inferos Acheronte Styge, *Pyriphlegethonte* & Cocyto nonnulla, sed quæ Porphyrium ἐν τοῖς περὶ Στυγὸς tradere nota marginalis significat: Ibi testimonio Melanippidæ Milesii Comici, cujus *Danaides* & *Marsyas* ab *Athen.*

l. 4. laudantur, subnectit ista: ἐπεὶ καὶ Λικύμνιος φησὶ, Μυρίαις παγαῖς δακρύων ἀχέων τε βρύει. Nomen Poëtæ antiquissimi & paucis noti est Λικύμνιος; Eum *Aristot. 3. Rhet. c. 12.* inter dithyrambopœos refert, eôq; teste c. 3. ac 13. utitur præterea, quasi artis Rhetoricæ præcepta tradidisset. Conjiciebam aliquando, quod è *Svida* in λιγνύς scirem, Evripidis tragœdiam quandam Λικύμνιον fuisse, cujus ὑπόθεσις Licymnius Electryonis & Mideæ filius occisus à Tlepolemo Herculis, *Apollod. l. 2. p. 78. & 123.* excidisse vocabulum Poëtæ & legi debere Εὐριπίδης ἐν Λικυμνίῳ: sed omnem prorsus dubitationem de Licymniô Poëta emovit animo, quòd à *Photio Cod. 167.* quô excerpta Eclogarum Stobæi in libris quatuor traduntur, in sylloge Poëtarum, è quibus sua accepisset iste, Licymnius αὐτοῖς ῥήμασι nominetur. Ibid. de aqua Stygis, quòd nullô vase aliô quam cornu asini Scythici contineri possit; pertundere enim omnia cujuscunque generis & perfluere; citatur Φίλων ὁ Ἡρακλεώτης ἐν τῷ πρὸς Νύμφιν (pravum in editionibus est τὸ νύμφιν) περὶ θαυμασίων. Interpres *Gv. Canterus* ista ἐν τῷ π. ν. omisit; sed quæ docent ad Nymphin historiæ scriptorem Heracleoten, qui à civibus suis legatus & quidem princeps inter alios, ad Galatas regnum Mithridatis Cappadocis divexantes missus teste *Memnone histor. c. 25.* istam περὶ θαυμασίων, *de mirabilibus* πραγματείαν sive missam, sive scriptam fuisse à Philone: id quod etiam ætatem hujus de quâ *Cl. Vossius l. 2. de hist. Gr. c. 10.* non constituit, uti nec l. 1. c. 16. ubi de Nymphide, cui tanquam γνώριμον jungi oportuit, indicat. Non committendum tamen, ut ista Philonis θαυμάσια cum τῷ περὶ τῶν ἑπτὰ θαυμάτων *de septem mundi miraculis Philonis Byzantii* confundantur; hic enim recentior scriptor est, olim in bibliotheca Diegi Hurtadi à Mendoza Cæsarei ad Venetos Oratoris visus *Cardano l. 17. de rer. var. c. 98.* Iste verò Nymphis est qui res patriæ suæ Heracleæ libris XIII. illustravit; Duodecimum allegat *schol. Aristoph. in Aves.* sed cujus verba mutila *Cl. Vossium* induxêre ut *l. 4. de hist. Gr. p. 416.* Heracleoten quendam, quasi à Nymphide Heracleote alium qui res Heracleensium descripserit, adsignaret. Ita enim verba Scholastici supplenda esse opinamur: Τίς ἦ ἐστιν οὗτος ὁ θεὸς, Νύμφις ὁ Ἡρακλεώτης περὶ Ἡρακλείας ἐν τῷ ιβ´ φησὶ, quod rectè factum à nobis nemo negabit; vel sanè in Heracleote Nymphis subintelligendus. Evse-

Eusebius l. 4. hist. Eccl. c. 8. & 9. & in Chron. sub a. 9. imp. Adriani narrat Imperatorem à Serenio Graniano Procos. Asiæ per literas fuisse admonitũ, ne pateretur ultrà Christianis vim inferri; iniquissimum esse sine ullo crimine nominis tantùm & sectæ reos fieri; persuasum etiam hac Procos. suggestione Minutio Fundano, successori ejus, scripsisse, ne sine cognitione causæ posthac quisquam Christianorum condemnaretur. Exemplum ejus epistolæ Latinum esse apud *Justinum apol. ad M. Antoninum Imp.* & inde excerpere Eusebium, scribit *Baron. t. 2. ann. Eccl. sub a. Chr. 128.* Aliud ab eô quod *Baronius* producit, minùs elegans, sed eodem pænè sensu recitat *P. Diaconus l. 10. hist. misc. c. 8:* è Græco in quod Latinam Eusebius verterat, translatum esse videtur. Nomen Procos. variè depravatum est. *In Ep. Adr. Imp. ad Min Fundanum* Serenus Granianus adpellatur: *Ivoni Carnotensi, Mariano Scoto, Order. Vitali & Ursp.* Serenus Grannius legatꝰ: aliis Serennius. Solus *Zonaras ann. t. 2.* alio integriore Justini codice usus Herennium Granianum vocat. Non puto contradicturos esse viros doctos, si Severũ Herennium, quem Ol. 220, imperante Trajano, Consulem fuisse scribit *Suid.* in Φίλων, Herennii Philonis Byblii Grammatici & historici, qui & hinc denominatus est, patronum, hunc ipsum esse de quô quærimus cum cognomine, de cujus tamen ratione non liquet, Severum Herennium Granianum adfirmavero. *Sylburgius notis ad Just.* etiam de Herenniô suspicatus est; sed quòd Licinium Granianum, quem Inscriptiones nescio quæ nominent, simul adponit, rem perplexam magis implicat; quod nos probavimus, satis apertum est, & temporibus personisque convenit. Et quia Fasti istum Herennium in serie Consulum ordinariorum non nominant, inter suffectos fuisse consequens est: quales in lapidibus, historiarum luci maximæ, alibi non offendendos, reperimus plurimos, & producemus alibi.

Ephræmius, ὃς τῶν ἱερῶν τῆς Ἀντιοχείας θεσμῶν ἡγεῖτο, qui ritibus sacrorum divinitus institutorum Antiochiæ præerat; (*Interpres Photii Cod. 229.* de sacris Antiochiæ legibus nescio quid nugatur, & minùs attento etiam mihi aliquando imposuit.) fuit enim ab a. Chr. 526. πατριάρχης Θεουπόλεως, ut est apud *Phot. C. 228.* quo nomine Justinianus senior Antiochiam adpellavit, *Evagr. l. 1. hist.*

Eccl. c. 3. & 13. Concilium Chalcedonense, quo ὀρθοδοξία de duabus naturis in Christo, de naturarum proprietate, idiomatum communicatione & personæ unione contrà Marcionem, Valentinum, Manetem, Apollinarem, Nestorium, & Eutychem tradita fuerat, libro singulari ad Domnum & Johannem, monachos Ciliciæ secundæ, quam aliàs Trachiotida vocant, acerrimè propugnavit; Verba ejus, postquam hæreticorum objectionem quandam, articulum ὁ vocabulis naturarum, Θεὸς & Ἄνθρωπος, præfixum, duas personas & hypostases significare, produxisset, ista sunt: Ἀλλὰ τὸ ἀναιδὲς τούτων Ἀθανάσιος τε καὶ οἱ Γρηγόριοι, καὶ Ἐπιφάνιος, καὶ ὁ Χρυσόστομος, καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος καταισχύνουσιν, ἴσαις φωναῖς καὶ ὁμοίαις καὶ αὐτοὶ πολλαχοῦ χρησάμενοι: interprete *A. Schotto; Verùm hanc impudentiam Athanasius, Gregorii ambo, Epiphanius, Chrysostomus, & ipse Dominus confutant, similibus penè & æqualibus ubiq; usi vocibus;* Mirum, si cum Ecclesiæ Doctoribus Κύριον *Dominum* censeat *Ephræmius*, iisq; in enumerando postponat? Κύριλλος legendum est. De Cyrillo Alexandrinô Episcopo, qui Synodo IV. Ephesinæ, a. Chr. 431. præsedit & post annos 14. obiit, autore celeberrimorũ XII. anathematismorum contrà Nestorium eorumq; apologiæ, nemini historicæ Ecclesiasticæ perito obscurum est, ejus certamina, libros & doctrinas à Patribus 630. Synodi Chalcedonensis repetitas, illustratas, & adprobatas fuisse; quam quia contrà Severitas & Acephalos defendendam sumsit Ephræmius non potuit non Cyrilli ceu primarii Doctoris testimoniis in isto negotio uti. Quin & ex *Eulogii Alex. Ep.* librô contrà Theodosium & Severum Acephalos apud Phot. C. 226. adparet, B. Cyrillum eadem omnia pro fide Catholica sensisse & scripsisse, quæ *Ephræmius* loco nostro proponit; ut hic alium à Cyrillo scriptorem nominare voluisse non existimandus sit. Quid quòd in dicta apologiâ è tredecim Cyrilli scriptis testimonia mutuatus est; Cyrillum igitur nominavit, & quidem ultimò quod reliquis omnibus vixisset posterior: sed is in Κύριον à librariis fuit depravatus. Circà Ephræmium hunc mirè turbat *Possevinus adpar. sacro*; Præterquam enim quòd non omnia Ephræmii scripta enarrat, ut manifestum fit consulenti ipsum *Photium*; etiam de Baradato refert, fuisse hæreticum Severianum trisagitam & propterea ab Ephræmio reprehendi; quod falsum est.

Bara-

Baradatum enim, Symeonem Styliten & Jacobum monachos *θαυμαστοὺς τὸν βίον ἄνδρας* adpellat, & quod fidem Concilii Chalcedonensis propriis subscriptionibus roboraverint laudat præter *Evlogium lib. 9. Ephræmius*; itemque eosdem *ἐπ' δεξιῇ ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν βεβοημένους ἄνδρας* jubet imitari *Epist. ad Callinici* (nomen, ni fallor, oppidi sive cœnobii est.) *desertores*; quomodo ergò ejus in Baradatum invectiva aliqua fuerit? Neque Baradatum trisagitam traducere ponit *Ephræmius*, quia *in Epist. ad Zenobium ap. Phot. C. 228.* utrosque de suis ad Trisagium additiunculis excusat, diversô respectu & hos & illos rectè facere, neque esse rationem cur alterutri reprehendantur, docens.

Inter ministeria virilia apud Barbaros, Græcos, Romanos fuit *ἀναβολεὺς, ὁ εἰς τὸν ἵππον ἀνάγων καὶ ἔποχον ποιῶν*, *Eusthat. ad Od. β. 4.* Hi *stratorem* adpellarunt qui in eqvum conscendentes sublevabat: ex equô descendentibus idem servitium aderat; *Greg. Turon. l. 6. hist. Fr. c. 46.* de Chilpericô rege; *Dum de equô susciperetur, & unam manum super scapulam pueri retineret, adveniens quidam eum cultro percutit sub ascellam.* Etiam in Samo insula fæminarum tale fuisse ministerium, quæ nobiliores in eqvum currumve nitentes manu ad illarum lumbos admota adjuvarent & sustollerent, ex *Hesychiô* observat *Casaub. anim. ad Athen. l. 6. c. 16.* Ita verò iste: *ἐπωστρίδες αἱ κατὰ Σάμον ταῖς γυναιξὶ τὴν δεξιὰν ἐπέχουσαι κατὰ τὴν ὀσφῦν.* Non repugno sensum verborum *Hesychii* esse quem dat *Casaubonus*; sed nec dissimulare possum, videri ea una literula corrupta & legenda, *κατὰ Σάμιον*, h. e. *juxta Samium* poëtam, Asium. Ita enim idem *Athen. l. 3.* de voculâ *κνισοκόλαξ* testem laudaturus; *κατὰ τὸν Σάμιον ποιητὴν Ἄσιον τὸν παλαιὸν ἐκεῖνον*, inquit: ejusdemq; carmina de luxû Samiorum è *Duride* recitat l. 12. p. 525. Ipsa verò adpellatio istarum sine dubio vel syllaba una diminuta est; & quas editi *ἐπωστρίδας* vocant, *ἐπωθιστρίδες, ἀπὸ τοῦ ἐπωθεῖν* &c. ab impellendo; vel literulâ unâ auctior, & *ἐπωσίδες* à præt. pass. *ἐπέωσται* vel *ἐπῶσται* fuerunt nominatæ. Certè caninæ literæ nullus in voce *ἀπὸ τοῦ ὠθεῖν* locus est.

Chron. Alex. d. a. 4. Olymp. 218. de Imp. Domitianô: *ἐφόνευσε τὸν περιβόητον Ἀσκληπίον, ὃς προεῖπεν αὐτῷ ὅτι σφαζόμενος*

filium, tanquam conscium adjutoremq; furtivorum parentis concubituum, Ἄκτυλον interfecerit. Non insimulare licet tàm eruditum Grammaticum erroris, qui fabulam decantatiss. apud *Hom. Odyss. 7.* & à *Didymo* repetitam è *Pherecyde* pravè imbiberit; mendum igitur nomini ejus quem occidit mater sua inhærens vel Photio exscriptori vel librariis imputandum est. Adpellant autem isti Ἴτυλον. Parallelon huic rei est, quod de Ity Terei filio, quem mater Progne concisum in epulas struxit marito, è Poëtis traditur. *Apollod. l. 3. bibl. Ovid. 6. Metam. Hygin. fab. 41. & Conon narr. 31.*

Lampridius de Commodô, *& paternum, & Julianum, & Vitruvium Secundum Paterni familiarissimum, qui epistolas Imperatorias curabat,* quantum videbatur paratæ necis Commodi conscios, *interfecit,* inquit. Paternus, Tarrutenius vel Tarruntius Paternus, Epistolarum Latinarum D. Marci magister; pòst Præf. Pr. sub Commodo: Julianus iste Salvius est, de quo suprà: Pro Vitruvio *Casaubonus* l d. f. 94. Victorinum, cujus cædem narret *Dion,* substituit. Malè. Nam Victorinus hic, cum prænomine Marci, è gente Aufidia (Aufidius enim Victorinus vocatur à *Capit. in vita Marci Anton. Philosophi,* qui contrà Cattos ab Imp. Marco missum fuisse scribit, quod consentit cum *Dione,* à quo Germaniæ præfuisse traditur.) morte sua obiit, quod *Dion* expressè: *Mortuo,* inquiens, *Victorino, qui fuerat Pr. U.* bis Cos. M. Corn. Frontonis Oratoris, *magistri Imperatorum Luci & Antonini*, gener, fide lapidis inscripti apud *Grut.* 2 t. 369. *statua posita est; etsi eum Commodus sæpenumero interficere voluerat:* & initio rerum Commodi apud eundē *Dionem* legere potuit *Casaubonus*, occisos fuisse à Commodo primates, quos parens ipsi transmiserat, præter Pompejanum, Pertinacem & Victorinum, omnes. Stet igitur edita lectio, fide omnium codicum robotata. Suspicabar aliquando *Petroniu*[illegible] in Petronia gente *Secundi* cognomen [illegible] omitiani Pettonium Sec. Pr. Pr [illegible] plio.

Jul. Capitol. [illegible] *norum maternor*[illegible] *jam mortua erat* [illegible] bra[illegible] *ninio* (quam per [illegible] familiarum [illegible] Roman.

Roman. notæ sint probaverit: Muninii enim inter eas nulli; nec Mummii cum isto cognomine fuerunt) facit ut legere jubeam M. *Ninnio* proclivi mutatione, litera u quæ pro puncto irrepserat dispuncta. *Quadratorū* etiam προσηγορία genti Ninniæ familiaris, notusq; è *Dione l. 38.* est L. Ninnius Quadratus, qui legibus à Clodio latis pro Cicerone intercesserat, & tertio pòst anno Trebonianam rogationem impugnaverat, è *l. 39:* & nec de *Numidio*, quem *Casaubonus*, nec de *Vmidio*, quem *Salmasius* præfert, doceri poterit fuisse *Quadratum* cognomine. Numius autem, quod placet *Casaubono*, prænomen est; ut Numius Albinus, Didii Salvii Juliani Aug. frater, apud *Spartianum* & 2. Inscript. p. 459. & Numia Vara (ita enim legendum est ibid. in lapide 2. & 4. pro VARIA, cum fuerit Vibii Vari Cos. a. u. c. 886. neptis & συμφυλέτις) Vibiæ Salviæ Varæ Consule modò dicto natæ, filia. Sic enim lapis Brixiæ; VIBIA L. F. SALVIA. VARA. CUM. NUMIIS. ALBINO. ET. VARA. ET L. ROSCIO JULIANO PROCULO. (in excusis est, JULIANI PACULO; ratio nostræ lectionis mox adparebit,) SALVIO. JULIANO FILIIS. è quô stemma Didii Salvl Juliani Aug. quod satis perturbatè descriptum ab Historicis esse queritur *Casaub. not. ad hist. Aug. f. 110.* nec extricat tamen, luculenter cognoscere est. Matrem Imperatoris ejus *Æmiliam Claram* adpellat *Spartianus:* in lapidibus Brixianis l. d. *Vibia Vara* est, quæ *Salvia* nomen à materno avô Salvio Julianô accepit: Ejus filii quatuor, Numius Albinus, Numia Vara, Roscius Julianus Proculus, & Salvius Julianus; hic quia fratrem Numium Albinum habuisse dicitur, is ipse est qui post Pertinacem imperavit, è gente Didia. Roscius autem Julianus Proculus ille est quem Didium Proculum, *fratrem Sal. Jul.* Imp. vocat *Spartianus*. Unde conspicimus corruptos esse hujus codices, & è lapidibus emendari nomina matris & *filiæ* oportere. ...am *Claram* filiam Didii Salvii Juliani Aug. *Corn. Repentino* ... nuptā nominat; sed ea *Didia Vara* fuit, nomine patris & aviæ ...as sonante. Nemo ista in *Spart.* pro *suspectis* habuit hactenus; ... lapidibus, in quos non tantum *potuit vetustas*, quantū in ... scriptorum lubricæ manus, *mendas nos indicamus*; & *quis nostra tempora hujus infelicitatis, ut nunc demum nihil* vel

 crescat

crescat vel antè ignotum innotescat? Natales Didii Juliani Aug. è lapide, quem honori Conjugis JUBENTII Celsi secundùm Cos. a. u. c. 881. dedicavit Vibia mater eô puerô, cognoscemus certiùs, quàm è *Spartiano* & *Eutropio* qui ab istis temporibus remotiores audita tantùm & aliena in scripturas retulerunt: ista verò de filiis suis & reliqua adfinitate Vibiorum cum Jubentiis narrat, quam una omnium optimè nosse potuit. De Roscio Juliano Proculo, fratre Didii Aug. interpretor *Inscriptionem* 18. *f.* 10. ubi POSSESSIONES ROSCIORUM PROCULI JULIANI (malè excepit è *Verderii* schedis *Gruterus*, PAUCULÆLIANI: pejùs exponit *Pacuvium Ælianum*. hoc enim inane somnium est) & BASSÆ, FILIORUMQUE EORUM, nominantur. In eo *Didius*, nomen gentile: *Lucius*, prænomen: *Roscius* adpellatio ex adoptione. *Julianus* à familia matris: *Proculus* cognomen, à συντυχίᾳ φύσεως: de quo tàm multa ab historicis præterita lapides nos docuere. Neq; hoc frustrà est, quod saxa ista, quæ in hanc rem produximus, Brixiæ & vicino ad Mellam amnem castello Concesio extant. Cum enim Didii Mediolanô orti, fuerintque pecuniosissimi; (utrumque constat è *Dione.*) in istô Lombardiæ trans-Padanæ tractû amplos fundos possedisse & clientum libertorumque magnam manum, qui patronorum honori ista dedicarent, consentaneum est. Nunc igitur Didiorum stemma paulò plenius emendatiusque post *Casaub.* dare possumus tale: †

Porphyrius, non inferior præceptore suo Dionysio Cassio Longino, magno dicendi magistro & maximo æstimatore scriptorum veterum, discipulus, libros τῆς Φιλολόγου ἀκροάσεως, *de eruditô auditû* ut vertit *Franc. Vigerus Rothomag. Soc. Jesu*, editor nuperus librorum Eusebi προπαρασκευῆς Εὐαγγελικῆς, cum ἀκρόασις eo loco *disceptationem* seu *narrationem* significet, unde *Suidæ* ἱστορίας Φιλολόγου adpellat, quinque, plenos variæ eruditionis scripserat; sed eos unà cum aliis ejus operibus obliteravit vetustas. Apud *Eusebium* qui omnes bibliothecas antiquorum excussit & immensas varigeneris doctrinæ opes congessit l. 10. c. 3. extat è primo illustre fragmentum, quo de furtis veterum convivæ, ad celebrandam Platonis memoriam de more convocati à Porphyrio, disseruerunt

† Salvius Julianus è colonia Adrumentina Afer. *Forst. hist. Jur. Civ. Rom. l. 2. c. 73.* malè Mediolano ortum esse dicit, confundens scil. hunc cum pronepote ejus Didio Jul. Augusto: Bis Cos. Pr. U. JCtus, *Spart.* autor Edicti perpetui, *Eutrop.* Impp. Adriano, Pio, & Divis Fratribus clarus: *Rivall.*

Didius Severus Insuber Mediolanensis.

FILIA: — C. Vibius Juventius Varus Cos. a. u. c. 886.

Didius Severus:

Salvius Julianus, avunculus Didi Salv. Jul. Aug. *Spart.* Pr. Pr. *Dioni*; Exercitib9 præfuisse scribitur à *Lamp.* Occisus à Commodo, *Dion.* & *Lampr.* Hunc cum Salvio Juliano avo JCto confundit l. d. *Försterus.*

Vibia Salvia Vara: *Inscript.* Clara Æmilia juxtà *Spart.* falsò. — Petronius Didius Severus.

FILIUS: 1. Nummius Albinus: *Spart.* & *Inscr.*

cuj9 pudicitiam tentavit Commodus: *Lampr.*

2. Numia Vara: *Inscr.*

3. Didius Proculus *Spart.* L. Roscius Julianus Proculus: *Inscr.*

4. P. Didius Salv. Julianus Severus Aug. natus a. u. c. 890. — Manlia Scantilla Augusta; *Spart.*

Filius: cui à Did. Jul. Aug. secundum Spart. desponsa fuit — Didia Vara Augusta: *Spart.* Didia Clara: uxor — Cornel. Repentini Pr. U. juxtà *Spart*,

fuerunt. Inter eos cum Nicagorâ sophista, Apollonio Grammatico, Demetriô Geometra, Prosene Peripatetico nominat etiam

 guea-

quendam *Μαιόρεν, Maoram. Μαϊόρες, κύριον ὄνομα*, Latina adpellativi vox *Major* est; idem cum *Majoriani*, quô Consulem quendam Romanum Fasti, pòst Imperatorem Occidentis, qui Ravennæ imperium mortuo Avito Arverno arripuit a. Chr. 458. commemorant *Caßiod. P. Diaconus*, alii: apud *Greg. Turon. l. 2. hist. Franc. c. 11.* scripturæ vitio *Martianus est.* Panegyricum Majoriano *Sidonius*, epitaphium condidit *Ennodius.* Ad istum Majorianum, sive medicus fuit hoc nomine, referendum est empasma, quod locis podagricorum adfectis prælotis inspergere & adfricare manibus ad exorbendas humiditates jusserunt, *Siccum Majoriani* dictum: descriptum ab *Aetio tetr. 3. s. 4. c. ult. Suid. Μαϊώρες, οἱ πρεσβύτεροι;* seniores & majores pro magistratibus & judicibus. *Sidon. l. 2. Ep. 3: Gaudeo, Domine Major, te amplißimæ dignitatis infulas consecutum esse:* Hinc *majori opidorum*, i. e. *προεστῶτες, προεστῶτες*, præfecti, præsides, administratores: *Majorus palatii*, al. magister & major domus è Latino corruptum à Germanis. *Tilius comm. de rebus Gall. l. 2.* origine Germanicum esse putat, & Germaniæ inferioris dialecto significare superintendentem; sed fallitur Episcopus Gallus in re & adpellatione Germanica. Est enim Mayer/ qui *major* cadente Latinitate Romanis & Romanè scribentibus nationum quarumvis hominibus.

Inter discipulos Pythagoræ, quos *ἀκουσματικοὺς*, distinctos à *μαθηματικοῖς* vocarunt, à *Jamblicho l. de vitâ Pythag. c. 18.* nominatur *Ἱππομέδων ἄγροικος Ἀινεὺς, Hippomedon rusticus Æneus.* Suspectum est nomen gentile *Ἀινεύς*. Ab Æno Thraciæ opido dicendus fuisset *Ἄινιος*; quomodo Python & Heraclides, qui Cotyn patriæ tyrannum interfecerant, *Ἄινιοι πολῖται* vocantur à *Demosth.* κατὰ *Ἀριστοκράτους* & *Plut. l. de laude sui*; sed cum Ægis, quæ sunt in Locride, ortus sit Hippomedon, *Αἰγιεὺς* vel *Ἀιγεὺς* adpellandus est, vel *Αἰγεῖος*, ut cap. 36. in indiculô Pythagoreorum juxtà patrias digestorū inter *Αἰγείους* recensetur Hippomedon. Ib. c. 36. inter Sybaritas nominatur *Εὐάνωρ*: sed is *Εὐφράνωρ* est, quô nomine Pythagoricum quendam fuisse qui *περὶ αὐλῶν, de tibiis* scripserit, habet *Athen. l. 4.* Inter Parios *Εὐμαρίδας* in capite nominis à descriptoribus noxam, nisi fallimur, passus est; Fuit enim *Θυμαρίδης*, cujus

mentio

mentio cap. 33. & alterius Tarentini c. 28. ex *Androcydis comm. de symbolis Pythagor.* Verosimilius autem est nomen unum uno loco potiùs corruptum esse quàm duobus, & ex his igitur emendandum illum. Non diffitemur nomen *Eumaridia* ἀπὸ τοῦ εὐμαρὴς quod est εὐχερὴς, *expeditum, aptum* deduci posse & certam significationem insinuare; sed cum sine exemplo sit; alterum verò *Thymarida* ἀπὸ τοῦ θυμαρὴς, quod est, *animo placens & gratum* formatum, etiam apud *Stobæum*, teste *Photio Cod. 167.* reperiatur, hoc præ illo recipiendum. Catalogô Locrensium Pythagoréorum post Τιμάρην, qui & Τιμάρατος c. 30. excidit unus vel inter primos nominandus, Τίμαιος. Non enim solùm ejus sectæ nobilissimus & à Platone cultus fuit sed & vitam magistri Pythagoræ in literas retulit; testis *Suidas.* Τίμαιος ἱστορεῖ, inquit *Malchus in vita Pythag.* τὴν Πυθαγόρου θυγατέρα καὶ παρθένον οὖσαν ἡγεῖσθαι τῶν παρθένων ἐν Κρότωνι, καὶ γυναῖκα τῶν γυναικῶν. Ea Timæo Siculo adscribit *C. Rittershusius: ex Italicis* ejus petita esse adseverat *Meursius notis ad Nicom. l. 1.* Uterque conjectura sola, nullo argumento alio. Liceat igitur mihi absentire, & *Timæo Locro* ista tribuere, qui & ἐν τῷ περὶ τοῦ βίου Πυθαγόρου filiæ ejus non potuit non meminisse & cujus librô *Malchum* de eodem argumentô tractaturum, quippe Philologum & antiquitatis admiratorem, (vitas enim antiquissimorum Philosophorum digessisse & in Platonem ejusque tempora desiisse notat *Eunapius initio Βίων*) usum fuisse longè faciliùs à me adfirmabitur, quàm negabitur ab aliis. Eidem tamen Locro Lexicum vocum Platonicarum. quod vidit *Photius*, adscribere *Meursium*, factum nolim: quomodo enim Timæus iste Platone senior sparsas in Platonis scriptis, quæ nondum vivo eo publicata erant, voces collegisset? Meliùs *Cl. Vossius*, qui junioris cujusdam, & alius ab utroque Timæo, esse suspicatur *l. 4. de hist. Græc. c. 8.* cui accedimus lubentes meritò.

J. Stobæus l. 1. Ecl. Physic. c. de statu animarum post exitum ex *Apollodori l. XX. de DIIS* recitat de fluviis apud Inferos Acheronte Styge, *Pyriphlegethonte* & Cocyto nonnulla, sed quæ Porphyrium ἐν τοῖς περὶ Στυγὸς tradere nota marginalis significat: Ibi testimonio Melanippidæ Milesii Comici, cujus Δαναΐδες & Μαρσύας ab *Athen.*

l. 4. laudantur, ſubnectit iſta: ἐπεὶ καὶ Λικύμνιος φησί, Μυρίαις παγαῖς δακρύων ἀχέων τε βρύει. Nomen Poëtæ antiquiſſimi & paucis noti eſt Λικύμνιος; Eum *Ariſtot. 3. Rhet. c. 12.* inter dithyrambopœos refert, eôq; teſte c. 3. ac 13. utitur prætereà, quaſi artis Rhetoricæ præcepta tradidiſſet. Conjiciebam aliquando, quod è *Svida* in λιγνὺς ſcirem, Evripidis tragœdiam quandam Λικύμνιον fuiſſe, cujus ὑπόθεσις Licymnius Electryonis & Mideæ filius occiſus à Tlepolemo Herculis, *Apollod. l. 2. p. 78. & 123.* excidiſſe vocabulum Poëtæ & legi debere Εὐριπίδης ἐν Λικυμνίῳ: ſed omnem prorſus dubitationem de Licymniô Poëta emovit animo, quòd à *Photio Cod. 167.* quô excerpta Eclogarum Stobæi in libris quatuor traduntur, in ſylloge Poëtarum, è quibus ſua accepiſſet iſte, Licymnius αὐτοῖς ῥήμασι nominetur. Ibid. de aqua Stygis, quòd nullô vaſe aliô quam cornu aſini Scythici contineri poſſit; pertundere enim omnia cujuscunque generis & perfluere; citatur Φίλων ὁ Ἡρακλειώτης ἐν τῷ πρὸς Νύμφιν (pravum in editionibus eſt τὸ νύμφην) περὶ θαυμασίων. Interpres *Gv. Canterus* iſta ἐν τῷ π. ν. omiſit; ſed uæ docent ad Nymphin hiſtoriæ ſcriptorem Heracléoten, qui à civibꝰ ſuis legatus & quidem princeps inter alios, ad Galatas regnum Mithridatis Cappadocis divexantes miſſus teſte *Mémnone hiſtor. c. 25.* iſtam περὶ θαυμασίων, *de mirabilibus* πραγματείαν ſive miſſam, ſive ſcriptam fuiſſe à Philone: id quod etiam ætatem hujus de quà *Cl. Voſſius l. 2. de hiſt. Gr. c. 10.* non conſtituit, uti nec l. 1. c. 16. ubi de Nymphide, cui tanquam γνώριμον jungi oportuit, indicat. Non committendum tamen, ut iſta Philonis θαυμάσια cum τῷ περὶ τῶν ἑπτὰ θαυμάτων *de ſeptem mundi miraculis Philonis Byzantii* confundantur; hic enim recentior ſcriptor eſt, olim in bibliotheca Diegi Hurtadi à Mendoza Cæſarei ad Venetos Oratoris viſus *Cardano l. 17. de rer. var. c. 98.* Iſte verò Nymphis eſt qui res patriæ ſuæ Heracléæ libris XIII. illuſtravit; Duodecimum allegat *ſchol. Ariſtoph. in Aves.* ſed cujus verba mutila *Cl. Voſſium* induxêre ut *l. 4. de hiſt Gr. p. 416.* Heracleoten quendam, quaſi à Nymphide Heracleote alium qui res Heracleenſium deſcripſerit, adſignaret. Ita enim verba Scholaſtici ſupplenda eſſe opinamur: Τίς δ' ἐστὶν οὗτος ὁ θεός, Νύμφις ὁ Ἡρακλειώτης περὶ Ἡρακλείας ἐν τῷ ιβʹ φησί, quod rectè factum à nobis nemo negabit; vel ſanè in Heracleote Nymphis ſubintelligendus.

Evſe-

Eusebius l. 4. hist. Eccl. c. 8. & 9. & in Chron. sub a. 9. imp. Adriani narrat Imperatorem à Serenio Graniano Procos. Asiæ per literas fuisse admonitū, ne pateretur ultrà Christianis vim inferri; iniquissimum esse sine ullo crimine nominis tantùm & sectæ reos fieri; persuasum etiam hac Procos. suggestione Minutio Fundano, successori ejus, scripsisse, ne sine cognitione causæ posthac quisquam Christianorum condemnaretur. Exemplum ejus epistolæ Latinum esse apud *Justinum apol. ad M. Antoninum Imp.* & inde excerpere Eusebium, scribit *Baron. t. 2. ann. Eccl. sub a. Chr. 128.* Aliud ab eô quod *Baronius* producit, minùs elegans, sed eodem pænè sensu recitat *P. Diaconus l. 10. hist. misc. c. 8:* è Græco in quod Latinam Eusebius verterat, translatum esse videtur. Nomen Procos. variè depravatum est. *In Ep. Adr. Imp. ad Min Fundanum* Serenus Granianus adpellatur: *Ivoni Carnotensi, Mariano Scoto, Order. Vitali & Ursp.* Serenus Grannius legatꝰ: aliis Serennius. Solus *Zonaras ann. t. 2.* alio integriore Justini codice usus Herennium Granianum vocat. Non puto contradicturos esse viros doctos, si Severū Herennium, quem Ol. 220, imperante Trajano, Consulem fuisse scribit *Suid.* in Φίλων, Herennii Philonis Byblii Grammatici & historici, qui & hinc denominatus est, patronum, hunc ipsum esse de quô quærimus cum cognomine, de cujus tamen ratione non liquet, Severum Herennium Granianum adfirmavero. *Sylburgius notis ad Just.* etiam de Herenniô suspicatus est; sed quòd Licinium Granianum, quem Inscriptiones nescio quæ nominent, simul adponit, rem perplexam magis implicat; quod nos probavimus, satis apertum est, & temporibus personisque convenit. Et quia Fasti istum Herennium in serie Consulum ordinariorum non nominant, inter suffectos fuisse consequens est: quales in lapidibus, historiarum luci maximæ, alibi non offendendos, reperimus plurimos, & producemus alibi.

Ephræmius, ὃς τῶν ἱερῶν τῆς Ἀντιοχείας θεσμῶν ἡγεῖτο, qui ritibus sacrorum divinitus institutorum Antiochiæ præerat; (*Interpres Photii Cod. 229.* de sacris Antiochiæ legibus nescio quid nugatur, & minùs attento etiam mihi aliquando imposuit.) fuit enim ab a. Chr. 526. πατριάρχης Θεουπόλεως, ut est apud *Phot. C. 228.* quo nomine Justinianus senior Antiochiam adpellavit, *Evagr. l. 1. hist.*

Ex istô cœnipetarum grege Corydum *Alexis Pancratiaste, Demetrio, Titthe; Timocles* etiam & *Machon* comici celebrarunt; Phyromachum sodalem ejus *Lynceus Samius* ἐν τοῖς ἀποφθέγμασι: tertius hoc loco malè nominatus est. *Interpres Athenæi* aliam lectionem secutus vertit, *è publico victitans,* quasi reperisset κοινῶς βιῶν; cujus ἀποτυχίαν non opus est indicare pluribus. *Casaubonus* Κοίλου βίαν interpretatur *Cælum*; quasi Cœlus quidam de ingluvie & mensarum adsectatione in scenis fuerit notatus. Sed iste πῶ κεῖται? Neque probabile est, quod de Cœneo insinuat; nos tentabimus adferre verosimilius; ei tribuat quisque quantum videbitur. Κηρυβίων, vel commutata vocali prima cum secunda Κυρηβίων, nobilis Athenis scurra fuit & planè istorum planorum geminus *Athen. l. 6.* hujus nomen quàm adsonat, quàm convenit, quippe totidem penè literis & syllabis, isti quod editum est, Κοίλου βία? Eum nominat *Alexis l. d.* addito sive epitheto sive cognomine: Verba Comici in rem nostram ista sunt; sed ut planum faciemus trunca;

Πρῶτον μὲν ἦν σοι Καλλιμέδων ὁ κάραβος,
Ἔπειτα Κόρυδος κωβίων, Κηρυβίων
ὁ σκόμβρος: ἡ σεμίδαλις.

Callimedontis carabi dicti etiam meminit *in Mandragorizomene,* item *Timocles* ἐν πολυπράγμονι *ap. Athen. l. 8.* Corydus gobius agnominatus, paulò ante productus fuit: Cerybion scomber adpellatus est uti & duo Chærephili filii, teste *Athen. l. 8.* & Damasus rhetor illustris Trallianus, *Strabo l. 14.* q. d. τάριχος vel ἅλμη quæ tetrum virus exhalat, nobis quæsitus: quem de cœnis scripsisse *Callim.* ἐν τῷ τῶν παντοδαπῶν συγγραφέων πίνακι adnotavit. Quarti igitur qui σεμίδαλις cognominatus nomen excidisse animadvertit quisque. Nos Phyromachum τὸν πάντα φαγεῖν βορὸν, ut in eum lusit *Posidippus,* sanè ad istum σύλλογον personam idoneam, isto loco infarcimus, quòd is socius Corydi apud Ptolom. Philadelphum fuerit, ut patet è *Lynceo* l. d. *Interpres* verò *Athenæi,* qui quæ nos pro cognominibus exponimus in ῥήσει *Alexidis,* nomina propria trechedeipnorũ esse putavit, fallitur. Consvevisse enim parasitos ab obsoniis & eduliis quæ vel sectarentur avidiùs vel scitiùs fædiusve devorarent agnominari ex *Alexidis Isostasio ap. Athen. l. 4. discemus;* ubi sic de talibus:

ἐσθίων

- - - ὄψων ὀνόματα
καὶ σιτίων ἔχοντες. Ὄψον, Κάραβος,
καὶ Κωβιὸς καὶ Σεμίδαλις. quæ epitheta quorum fuerint jam docuimus.

Dion Nicænus, cujus epitomen à *J. Xiphilino* confectam legimus, in vita Imp. Commodi, ἀπέκτεινε δὲ ὁ Κόμμοδος, inquit, καὶ Ἰυλιανὸν τὸν Σέρϐιον, καὶ τὸν Πάτερνον. Quia in Serviis apud Romanos nulli Juliani fuerunt, sed in Didiis, Salviis, Antoniis, & Claudiis, *Servii* nomen quod h. l. legunt *H. Stephanus Leuncl. Sylburg. & Xylander*, dispungimus, substituto *Salvii*. Salvius enim cum Didio Juliano conjurationis in Commodum reus factus fuerat, teste *Spartiano*; & filium Salvii Juliani qui exercitibus præerat ad impudicitiam tentatum à Commodo scribit *Lampridius*: fuitque M. Salvius Julianus is quem anno ante imperium Commodi sexto consulem cum Pisone exhibent Fasti, Salvii Juliani JCti, Præf. U. & bis Cos. ad quem perpetuum Edictum referunt autores, filius, avus maternus Didii Salvii Juliani post Pertinacem Imperatoris.

Ibidem traditur occidisse etiam τοὺς Κυϊντιλίους τόν τε Καρδιανὸν καὶ τὸν Μάξιμον, qui & doctrina & scientia rei militaris, concordiaque & opibus erant illustres. Fratres hos fuisse qui simul a. U. C. 904. Coss. simul ab Imp. Marco bello Scythico præfecti, simul τὰ Γεωργικὰ quæ relata sunt in Eclogas rei rusticæ scripserant, planè adsentimur Viris doctis; & cum Consulum eorum alterutri consentiente omnium tàm Græcorum quàm Latinorum Fastorum scriptura, nec ipso *Casaubono* nesciô, Sexto Gordiano nomen fuerit, cur patiemur τὸ Καρδιανὸς, ut edidêre apud *Dionem*, τὸ Κονδιανὸς, quod frustrà adseruit *Casaubonus*, adprobavit *Salmasius not. ad Lamp.* τὸ *Cocidianus*, ut in *Lampridii Commodo*, τὸ *Condicianus* ut in cod. Palatino est, corruptum illustrissimi viri nomen, nobis obtrudi? Fasti Græci Siculi, quibus unis nititur *Casaubonus*, edit. Ingolst. ao. 1615. p. 602. Καρδιανὸν καὶ Μάξιμον: ubi Κ pro Γ typorum vitio irrepsit: Eusebius Μάξιμον καὶ Γορδιανὸν adpellat istos è Quintiliis fratres Coss à Commodo strangulatos & alterum anno ante obitum M. Antonini Philosophi Consulem cum Bruttio Præsente, Γορδιανὸν, qui Fastis Latinis Quintilius Gordianus. Idem

nomen Γορδιανοῦ restituendum est *Dioni* cum *ibid.* Κουδιανὸν Σέξτον τὸν τοῦ Μαξίμου υἱὸν nominat: de cujus astutissimo facto quo Imp. violentiam (nam & ipse ad cædem quærebatur) elusit, videatur *Dion*. Iste Sextus est cujus morbum & curam à se institutam describit *Galenus l. de prænot. c. 10.* & malum factum propterea eum de filio Marci Imperatoris, cui Sexto Vero nomen, exponi à *Casaubono not. ad hist. Aug. f. 92.* Fuere enim Imperatori tres tantùm filii, Antoninus, Commodi geminus qui obiit quadrimus, & Verus, qui & Verissimus *Herodiano l. 1. c. 1.* quem sub ipsis profectionis primæ Marci in Germaniã ad Marcomannicũ bellum diebus imperitè execto à medicis sub aure tubere obiisse septennem scribit *Capitolinus*, cui Sexti prænomen perperã adfingitur. De Sexto enim ægroto suo dicit *Galenus*, Φιλόνικος ὢν ἐσχάτως, *extremè contentiosus erat*; quod ego capio de ejus circa medici monita refractario ingenio, contradicendi & redarguendi eum studioso; sed hoc in puerum septennem non cadit. Quæ verò *Amato Lusit. in Schol. curat. 78. cent. 1. Casaubono & Salmasio* (nam & hic Sextum quendam Marci Imp. filium, cujus apud *Galenum* fiat mentio, sed à Vero alium facit. *not. ad hist. Aug. f. 114.*) persuasisse videntur, ut ista *Galeni* de filio Imperatoris caperent, nullius momenti sunt & ex ipsâ narratione refutari possunt. Scilicet erat Sexto illi Pitholaus cubicularius, qui pòst Commodo educator datus, familiaris; & Sextus ipse ob patrem Maximum, patruumque S. Gordianum summæ autoritatis viros in aula optimè notus; & propterea de ejus morbo & medico quo uteretur vel quærere è cubiculario Imperator, vel cubicularius ad Imp. referre potuit. Hinc simul de tempore, quo ista cum Sexto contigêre nobis constare potest; nim. cum solus Marcus Romæ esset, Lucius abesset in Oriente, primis imperii eorum annis: *V. Galen. l. de libris propriis.* Illa verò, Σέξτον Ἀντωνίνου υἱὸν, legi apud *Galenum*, impudentior adsertio est: certè non leguntur. Sed quod in fine ejus narrationis de morbo Sexti addit *Galenus*, illam prædictionem suam circa Sexti morbum medicis vulgaribus visam fuisse admirandam, quæ reverà talis non esset, quemadmodum & curatio ipsius pueri Commodi (eam c. 12. accuratè describit) quæ pòst mortuo Lucio Vero fratre secundùm absente belli

belli Germanici causa Imperatore contigerat, id per transennam inspectum, tàm absurdæ sententiæ occasio fuit. Vidit *Cl. Salmasius*, non posse subsistere, quod fuerat visum *Casaubono* de Sexto Vero Imp. Marci filio, qui diebus profectionis Marci ad bellum Marcomannicum obiisset septennis; *erat enim adhuc in vivis Marcò agente apud Marcomannos*, inquit, uti è relatione *Galeni* adparet; & hinc verba *Capitolini*, *cum fratre Severo*, è quibus *Casaubonus Sextum Verum* fecerat, rectè resolvit in ista, *cum fratre suo Vero*; sed de Sexto apud *Gal.* quis fuerit non pervidit omninò; fuisse verò Marci Imp. filium pravè vidit. Fuit enim Sextus Quintilius Gordianus, de quo apud *Dionem* quærebatur.

Anni, quo Commodus in balneo à Narcisso gladiatore strangulatus est, Coss. *Dion* adpellat Ἐρύκιλιον Κλάρον καὶ Σόσιον Φάλκωνα. Hic Sosius Falco fuit; ipsi etiam *Dioni in Pertin.* Φάλκων: est ubi Falto scribitur. Ille Βρύκιος, Bructius seu Fructus; *C. Julius Fructus Clarus* uti ejus nomen *Inscr.* 1. f. 209 & 4 f. 475. expressum est & eidem ὁμόφυλοι Q. Sosius Fructus, inscr. 1. f. 280. M. Cassius Fructus 8. f. 677. C. Terentius Fructus, 9. f. 625. Minicius, T. F. Fructus, magister in vico Rasciliani majoris, Adriano Imp. f. 251. Fructi Bructii & Bructiones distincti sunt ab Eruciis; utrique tamen cognomine Clarorum; quod quia nescivit *Johan. Maria Catanaeus*, Erucium seu Euritium illum Clarū, ad quem epistola quædam *Plini* est l. 1. quique consul cum Cl. Severô a. U.C. 897. Præf. U. virum morum & literarum veterum studiosissimum, *Gell. l. 8. c. 16.* patrem hujus Clari a. 946. cum Falcone Consulis fuisse pertendit, cum ille Eruciorum, hic Fructorum gentilis fuerit.

A Zenobiô parœmiographô in proverbiô, *Δῶρον δ' ὅ, τι δῷ τις ἐπαίνει*, quod oraculi Myscellô Rhypensi, Crotonis conditori, dati κωλάριον est, citatur Ἵππυς ἐν τῷ περὶ χρόνων. Is Hipys Rheginus est qui Persicis temporibus floruit, veteribus non indictus scriptor: Eum Chronica libris quinque tradisse *Svidas* autor est; eaq; hîc laudat *Zenobius*.

In Excerptis χρηστομαθειῶν *Helladii* Grammatici Ægyptii, quæ Codicem 279. Myriobibli Photianæ constituunt, est de Philomela Pandarei Dulichii filia, quod Zetæ regi Thebanorum nupta filium

filium, tanquam conscium adjutoremq; furtivorum parentis concubituum, Ἄκτυλον interfecerit. Non insimulare licet tàm eruditum Grammaticum erroris, qui fabulam decantatiss. apud *Hom. Odyss.* 7. & à *Didymo* repetitam è *Pherecyde* pravè imbiberit; mendum igitur nomini ejus quem occidit mater sua inhærens vel Photio exscriptori vel librariis imputandum est. Adpellant autem isti Ἴτυλον. Parallelon huic rei est, quod de Ity Terei filio, quem mater Progne concisum in epulas struxit marito, è Poëtis traditur. *Apollod. l.* 3. *bibl. Ovid.* 6. *Metam. Hygin. fab.* 41. & *Conon narr.* 31.

Lampridius de Commodô, & *paternum*, & *Julianum*, & *Vitruvium Secundum Paterni familiarissimum, qui epistolas Imperatorias curabat*, quantum videbatur paratæ necis Commodi conscios, *interfecit*, inquit. Paternus, Tarrutenus vel Tarruntius Paternus, Epistolarum Latinarum D. Marci magister; pòst Præf. Pr. sub Commodo: Julianus iste Salvius est, de quo suprà: Pro Vitruvio *Casaubonus* l d. f. 94. Victorinum, cujus cædem narret *Dion*, substituit. Malè. Nam Victorinus hic, cum prænomine Marci, è gente Aufidia (Aufidius enim Victorinus vocatur à *Capit. in vita Marci Anton. Philosophi*, qui contrà Cattos ab Imp. Marco missum fuisse scribit, quod consentit cum *Dione*, à quo Germaniæ præfuisse traditur.) morte sua obiit, quod *Dion* expressè: *Mortuo*, inquiens, *Victorino, qui fuerat Pr. U.* bis Cos. M. Corn. Frontonis Oratoris, *magistri Imperatorum Luci & Antonini*, gener, fide lapidis inscripti apud *Grut* 2 l. 369. *statua posita est; etsi eum Commodus sæpenumero interficere voluerat*: & initio rerum Commodi apud eundẽ *Dionem* legere potuit *Casaubonus*, occisos fuisse à Commodo primates, quos parens ipsi transmiserat, præter Pompejanum, Pertinacem & Victorinum, omnes. Stet igitur edita lectio, fide omnium codicum roborata. Suspicabar aliquando *Petronium*, quod in Petronia gente *Secundi* cognomen usitatum. Ita sub morte Domitiani Petronium Sec. Pr. Pr. fuisse noveram: nunc tamen amplio.

Jul. Capitol. de Imp. Marcô Anton. Philosopho: *Bonorum maternorum partem Mummio Quadrato sororis filio (quia illa jam mortua erat) tradidit*. Scriptura in membranis reperta *Muninio* (quam perinde ut editionum *Mummio* nemo cui rationes familiarum

Roman.

Roman. notæ sint probaverit: Muninii enim inter eas nulli; nec Mummii cum isto cognomine fuerunt) facit ut legere jubeam *M. Ninnio* proclivi mutatione, litera u quæ pro puncto irrepserat dispuncta. *Quadratorũ* etiam προσηγορία genti Ninniæ familiaris, notusq; è *Dione l. 38.* est L. Ninnius Quadratus, qui legibus à Clodio latis pro Cicerone intercesserat, & tertio pòst anno Trebonianam rogationem impugnaverat, è *l. 39*: & nec de *Numidio*, quem *Casaubonus*, nec de *Vmidio*, quem *Salmasius* præfert, doceri poterit fuisse *Quadratum* cognomine. Numius autem, quod placet *Casaubono*, prænomen est; ut Numius Albinus, Didii Salvii Juliani Aug. frater, apud *Spartianum* & 2. Inscript. p. 459. & Numia Vara (ita enim legendum est ibid. in lapide 2. & 4. pro VARIA, cum fuerit Vibii Vari Cos. a. u. c. 886. neptis & συμφυλέτις) Vibiæ Salviæ Varæ Consule modò dicto natæ, filia. Sic enim lapis Brixiæ; VIBIA L. F. SALVIA. VARA. CUM. NUMIIS. ALBINO. ET. VARA. ET L. ROSCIO JULIANO PROCULO. (in excusis est, JULIANI PACULO; ratio nostræ lectionis mox adparebit.) SALVIO. JULIANO FILIIS. è quô stemma Didii Salvi Juliani Aug. quod satis perturbatè descriptum ab Historicis esse queritur *Casaub. not. ad hist. Aug. f. 110.* nec extricat tamen, luculenter cognoscere est. Matrem Imperatoris ejus *Æmiliam Claram* adpellat *Spartianus*: in lapidibus Brixianis l. d. *Vibia Vara* est, quæ *Salviæ* nomen à materno avô Salvio Julianô accepit: Ejus filii quatuor, Numius Albinus, Numia Vara, Roscius Julianus Proculus, & Salvius Julianus; hic quia fratrem Numium Albinum habuisse dicitur, is ipse est qui post Pertinacem imperavit, è gente Didia. Roscius autem Julianus Proculus ille est quem Didium Proculum, fratrem Sal. Jul. Imp. vocat *Spartianus*. Unde conspicimus corruptos esse hujus codices, & è lapidibus emendari nomina matris & filiæ oportere. *Didiam Claram* filiam Didii Salvii Juliani Aug. Corn. Repentino Pr. U. nuptā nominat; sed ea *Didia Vara* fuit, nomine patris & aviæ familias sonante. Nemo ista in *Spart.* pro suspectis habuit hactenus; tandem è lapidibus, in quos non tantum potuit vetustas, quantũ in chartas descriptorum lubricæ manus, mendas nos indicamus; & *damnabit quis nostra tempora hujus infelicitatis, ut nunc demum nihil* vel

crescat vel antè ignotum innotescat? Natales Didii Juliani Aug. è lapide, quem honori Conjugis JUBENTII Celsi secundùm Cos. a. u. c. 881. dedicavit Vibia mater eô puerô, cognoscemus certiùs, quàm è *Spartiano* & *Eutropio* qui ab istis temporibus remotiores audita tantùm & aliena in scripturas retulerunt: ista verò de filiis suis & reliqua adfinitate Vibiorum cum Jubentiis narrat, quam una omnium optimè nosse potuit. De Roscio Juliano Proculo, fratre Didii Aug. interpretor *Inscriptionem 18. f. 10.* ubi POSSESSIONES ROSCIORUM PROCULI JULIANI (malè excepit è *Verderii* schedis *Gruterus*, PAUCULÆLIANI: pejùs exponit *Pacuvium Ælianum*: hoc enim inane somnium est) & BASSÆ, FILIORUMQUE EORUM, nominantur. In eo *Didius*, nomen gentile: *Lucius*, prænomen: *Roscius* adpellatio ex adoptione. *Julianus* à familia matris: *Proculus* cognomen, à συντυχίᾳ φύσεως: de quo tàm multa ab historicis prætrita lapides nos docuere. Neq; hoc frustrà est, quod saxa ista, quæ in hanc rem produximus, Brixiæ & vicino ad Mellam amnem castello Concesio extant. Cum enim Didii Mediolanô orti, fuerintque pecuniosissimi; (utrumque constat è *Dione.*) in istô Lombardiæ trans-Padanæ tractû amplos fundos possedisse & clientum libertorumque magnam manum, qui patronorum honori ista dedicarent, consentaneum est. Nunc igitur Didiorum stemma paulò plenius emendatiusque post *Casaub.* dare possumus tale: †

Porphyrius, non inferior præceptore suo Dionysio Cassio Longino, magno dicendi magistro & maximo æstimatore scriptorum veterum, discipulus, libros τῆς Φιλολόγου ἀκροάσεως, *de eruditô auditû* ut vertit *Franc. Vigerus Rothomag. Soc. Jesu*, editor nuperus librorum Eusebi περὶ παρασκευῆς Εὐαγγελικῆς, cum ἀκρόασις eo loco *disceptationem* seu *narrationem* significet, unde *Suidas* ἱστορίαν Φιλόλογον adpellat, quinque, plenos variæ eruditionis scripserat; sed eos unà cum aliis ejus operibus obliteravit vetustas. Apud *Eusebium* qui omnes bibliothecas antiquorum excussit & immensas varigeneris doctrinæ opes congessit l. 10. c. 3. extat è primo illustre fragmentum, quo de furtis veterum convivæ, ad celebrandam Platonis memoriam de more convocati à Porphyrio, disse-

† Salvius Julianus è colonia Adrumentina Afer. *Forst. hist. Jur. Civ. Rom. l.2. c.73.* malè Mediolano ortum esse dicit, confundens scil. hunc cum pronepote ejus Didio Jul. Augusto: Bis Cos. Pr. U. JCtus, *Spart.* autor Edicti perpetui, *Eutrop.* Impp. Adriano, Pio, & Divis Fratribus clarus: *Rivall.*

Didius Severus Insuber Mediolanensis.

FILIA: — C. Vibius Jubentius Varus Cos. a. u. c. 886.

Didius Severus:

Salvius Julianus, avunculus Didi Salv. Jul. Aug. *Spart.* Pr. Pr. *Dioni*: Exercitibus præfuisse scribitur à *Lamp.* Occisus à Commodo, *Dion. & Lampr.* Hunc cum Salvio Juliano avo JCto confundit l. d. *Försterus.*

Vibia Salvia Vara: *Inscript.* Clara Æmilia juxtà *Spart.* falsò. — Petronius Didius Severus.

FILIUS: 1. Nu- cujus pudicitiam tentavit Commodus: *Lampr.*

2. Numius Albinus: *Spart. & Inscr.*

3. Didius Proculus *Spart.* L. Roscius Julianus Vara: Proculus: *Inscr.*

4. P. Didius Salv. Julianus Severus Aug. natus a.u.c. 890. — Manlia Scantilla Augusta; *Spart.*

Filius: cui à Did. Jul. Aug. secundum Spart. desponsa fuit — Didia Vara Augusta: *Spart.* Didia Clara: uxor — Cornel. Repentini Pr. U. juxtà *Spart.*

fuerunt. Inter eos cum Nicagorâ sophista, Apollonio Grammatico, Demetriô Geometra, Prosene Peripatetico nominat etiam

quendam Μαιόρχν, Maoram. Μαϊώρας, κύριον ὄνομα, Latina adpellativi vox *Major* est; idem cum *Majoriani*, quô Consulem quendam Romanum Fasti, pôst Imperatorem Occidentis, qui Ravennæ imperium mortuo Avito Arverno arripuit a. Chr. 458. commemorant *Caßiod. P. Diaconus*, alii: apud *Greg. Turon. l. 2. hist. Franc. c. 11.* scripturæ vitio *Martianus est*. Panegyricum Majoriano *Sidonius*, epitaphium condidit *Ennodius*. Ad istum Majorianum, sive medicus fuit hoc nomine, referendum est empasma, quod locis podagricorum adfectis prælotis inspergere & adfricare manibus ad exorbendas humiditates jusserunt, *Siccum Majoriani* dictum: descriptum ab *Aetio tetr. 3. s. 4. c. ult. Suid.* Μαϊῶραι, οἱ πρεσβύται; seniores & majores pro magistratibus & judicibus. *Sidon. l. 2. Ep. 3: Gaudeo, Domine Major, te amplißimæ dignitatis insulas consecutum esse:* Hinc *majori opidorum*, i. e. πρεστύται, προεστῶτες, præfecti, præsides, administratores: *Majorus palatii*, al. magister & major domus è Latino corruptum à Germanis. *Tilius comm. de rebus Gall. l. 2.* origine Germanicum esse putat, & Germaniæ inferioris dialecto significareq; superintendentem; sed fallitur Episcopus Gallus in re & adpellatione Germanica. Est enim Mayer/ qui *major* cadente Latinitate Romanis & Romanè scribentibus nationum quarumvis hominibus.

Inter discipulos Pythagoræ, quos ἀκουσματικὰς, distinctos à μαθηματικοῖς vocarunt, à *Jamblicho l. de vitâ Pythag. c. 18.* nominatur Ἱππομέδων ἀγέιος Αἰνεύς, *Hippomedon rusticus Æneus*. Suspectum est nomen gentile Αἰνεύς. Ab Æno Thraciæ opido dicendus fuisset Αἴνιος; quomodo Python & Heraclides, qui Cotyn patriæ tyrannum interfecerant, Αἴνιοι πολῖται vocantur à *Demosth.* κτ᾽ Ἀριστοκράτους & *Plut. l. de laude sui*; sed cum Ægis, quæ sunt in Locride, ortus sit Hippomedon, Αἰγιεύς vel Αἰγεύς adpellandus est, vel Αἰγεῖος, ut cap. 36. in indiculô Pythagoreorum juxtà patrias digestorū inter Αἰγείους recensetur Hippomedon. Ib. c. 36. inter Sybaritas nominatur Εὐάνωρ: sed is Εὐφράνωρ est, quô nomine Pythagoricum quendam fuisse qui περὶ αὐλῶν, *de tibiis* scripserit, habet *Athen. l. 4.* Inter Parios Εὐμαρίδιας in capite nominis à descriptoribus noxam, nisi fallimur, passus est; Fuit enim Θυμαρίδης, cujus mentio

mentio cap. 33. & alterius Tarentini c. 28. ex *Androcydis comm. de symbolis Pythagor.* Verosimilius autem est nomen unum uno loco potiùs corruptum esse quàm duobus, & ex his igitur emendandum illum. Non diffitemur nomen *Eumaridia* ἀπὸ τοῦ εὐμαρὲς quod est εὐχερὲς, *expeditum, aptum* deduci posse & certam significationem insinuare; sed cum sine exemplo sit; alterum verò *Thymarida* ἀπὸ τοῦ θυμαρέος, quod est, *animo placens & gratum* formatum, etiam apud *Stobaeum*, teste *Photio Cod. 167.* reperiatur, hoc præ illo recipiendum. Catalogô Locrensium Pythagoreorum post Τιμάρην, qui & Τιμάρατος c. 30. excidit unus vel inter primos nominandus, Τίμαιος. Non enim solùm ejus sectæ nobilissimus & à Platone cultus fuit sed & vitam magistri Pythagoræ in literas retulit; testis *Suidas.* Τίμαιος ἱστορεῖ, inquit *Malchus in vita Pythag.* τὴν Πυθαγόρου θυγατέρα καὶ παρθένον οὖσαν ἡγεῖσθαι τῶν παρθένων ἐν Κρότωνι, καὶ γυναῖκα τῶν γυναικῶν. Ea Timæo Siculo adscribit *C. Rittershusius*: *ex Italicis* ejus petita esse adseverat *Meursius notis ad Nicom. l. 1.* Uterque conjectura sola, nullo argumento alio. Liceat igitur mihi absentire, & *Timæo Locro* ista tribuere, qui & ἐν τῷ περὶ τοῦ βίου Πυθαγόρου filiæ ejus non potuit non meminisse & cujus librô *Malchum* de eodem argumentô tractaturum, quippe Philologum & antiquitatis admiratorem, (vitas enim antiquissimorum Philosophorum digessisse & in Platonem ejusque tempora desiisse notat *Eunapius initio Βίων*) usum fuisse longè faciliùs à me adfirmabitur, quam negabitur ab aliis. Eidem tamen Locro Lexicum vocum Platonicarum, quod vidit *Photius*, adscribere *Meursium*, factum nolim: quomodo enim Timæus iste Platone senior sparsas in Platonis scriptis, quæ nondum vivo eo publicata erant, voces collegisset? Meliùs *Cl. Vossius*, qui junioris cujusdam, & alius ab utroque Timæo, esse suspicatur *l. 4. de hist. Græc. c. 8.* cui accedimus lubentes meritò.

J. Stobæus l. 1. Ecl. Physic. c. de statu animarum post exitum ex *Apollodori l. XX. de DIIS* recitat de fluviis apud Inferos Acheronte Styge, *Pyriphlegethonte* & Cocyto nonnulla, sed quæ Porphyrium ἐν τοῖς περὶ Στυγὸς tradere nota marginalis significat: Ibi testimonio Melanippidæ Milesii Comici, cujus Δαναΐδες & Μαρσύας ab *Athen.*

l. 4. laudantur, subnectit ista: ἐπεὶ καὶ Λικύμνιοί φησι, Μυρίαις παγαῖς δακρύων ἀχέων τε βρύει. Nomen Poëtæ antiquissimi & paucis noti est Λικύμνιος; Eum *Aristot. 3. Rhet. c. 12.* inter dithyrambopœos refert, eôq; teste c. 3. ac 13. utitur præterea, quasi artis Rhetoricæ præcepta tradidisset. Conjiciebam aliquando, quod è *Svida* in λιγνὺς scirem, Evripidis tragœdiam quandam Λικύμνιον fuisse, cujus ὑπόθεσις Licymnius Electryonis & Mideæ filius occisus à Tlepolemo Herculis, *Apollod. l. 2. p. 78. & 123.* excidisse vocabulum Poëtæ & legi debere Ευριπίδης ἐν Λικυμνίῳ: sed omnem prorsus dubitationem de Licymniô Poëta emovit animo, quòd à *Photio Cod. 167.* quô excerpta Eclogarum Stobæi in libris quatuor traduntur, in sylloge Poëtarum, è quibus sua accepisset iste, Licymnius αὐτοῖς ῥήμασι nominetur. Ibid. de aqua Stygis, quòd nullô vase aliô quam cornu asini Scythici contineri possit; pertundere enim omnia cujuscunque generis & perfluere; citatur Φίλων ὁ Ἡρακλεώτης ἐν τῷ πρὸς Νύμφιν (pravum in editionibus est τὸ νύμφίω) περὶ θαυμασίων. Interpres *Gr. Canterus* ista ἐν τῷ π᾽ ν. omisit; sed quæ docent ad Nymphin historiæ scriptorem Heracleoten, qui à civibus suis legatus & quidem princeps inter alios, ad Galatas regnum Mithridatis Cappadocis divexantes missus teste *Memnone histor. c. 25.* istam περὶ θαυμασίων, *de mirabilibus* πραγματείαν sive missam, sive scriptam fuisse à Philone: id quod etiam ætatem hujus de qua *Cl. Vossius l. 2. de hist. Gr. c. 10.* non constituit, uti nec l. 1. c. 16. ubi de Nymphide, cui tanquam γνωρίμῳ jungi oportuit, indicat. Non committendum tamen, ut ista Philonis θαυμάσια cum τῷ περὶ τῶν ἑπτὰ θαυμάτων *de septem mundi miraculis Philonis Byzantii* confundantur; hic enim recentior scriptor est, olim in bibliotheca Diegi Hurtadi à Mendoza Cæsarei ad Venetos Oratoris visus *Cardano l. 17. de rer. var. c. 98.* Iste verò Nymphis est qui res patriæ suæ Heracleæ libris XIII. illustravit; Duodecimum allegat *schol. Aristoph. in Aves,* sed cujus verba mutila *Cl. Vossium* induxêre ut *l. 4. de hist. Gr. p. 416.* Heracleoten quendam, quasi à Nymphide Heracleote alium qui res Heracleensium descripserit, adsignaret. Ita enim verba Scholastici supplenda esse opinamur: Τίς δ᾽ ἐστιν ὅπως ὁ θεὸς, Νύμφις ὁ Ἡρακλειώτης περὶ Ἡρακλείας ἐν τῷ ιβ᾽ φησὶ, quod rectè factum à nobis nemo negabit; vel sanè in Heracleote Nymphis subintelligendus. Evse-

Eusebius l. 4. hist. Eccl. c. 8. & 9. & in Chron. sub a. 9. imp. Adriani narrat Imperatorem à Serenio Graniano Procos. Asiæ per literas fuisse admonitũ, ne pateretur ultrà Christianis vim inferri; iniquissimum esse sine ullo crimine nominis tantùm & sectæ reos fieri; persuasum etiam hac Procos. suggestione Minutio Fundano, successori ejus, scripsisse, ne sine cognitione causæ posthac quisquam Christianorum condemnaretur. Exemplum ejus epistolæ Latinum esse apud *Justinum apol. ad M. Antoninum Imp.* & inde excerpere Eusebium, scribit *Baron. t. 2. ann. Eccl. sub a. Chr. 128.* Aliud ab eô quod *Baronius* producit, minùs elegans, sed eodem pænè sensu recitat *P. Diaconus l. 10. hist. misc. c. 8:* è Græco in quod Latinam Eusebius verterat, translatum esse videtur. Nomen Procos. variè depravatum est. *In Ep. Adr. Imp. ad Min Fundanum* Serenus Granianus adpellatur: *Ivoni Carnotensi, Mariano Scoto, Order. Vitali & Ursp.* Serenus Grannius legat9: aliis Serennius. Solus *Zonaras ann. t. 2.* aliò integriore Justini codice usus Herennium Granianum vocat. Non puto contradicturos esse viros doctos, si Severũ Herennium, quem Ol. 220, imperante Trajano, Consulem fuisse scribit *Svid.* in Φίλων, Herennii Philonis Byblii Grammatici & historici, qui & hinc denominatus est, patronum, hunc ipsum esse de quô quærimus cum cognomine, de cujus tamen ratione non liquet, Severum Herennium Granianum adfirmavero. *Sylburgius notis ad Just.* etiam de Herenniô suspicatus est; sed quòd Licinium Granianum, quem Inscriptiones nescio quæ nominent, simul adponit, rem perplexam magis implicat; quod nos probavimus, satis apertum est, & temporibus personisque convenit. Et quia Fasti istum Herennium in serie Consulum ordinariorum non nominant, inter suffectos fuisse consequens est: quales in lapidibus, historiarum luci maximæ, alibi non offendendos, reperimus plurimos, & producemus alibi.

Ephræmius, ὃς τῶν ἱερῶν τῆς Ἀντιοχείας θεσμῶν ἡγεῖτο, qui ritibus sacrorum divinitus institutorum Antiochiæ præerat; (*Interpres Photii Cod. 229.* de sacris Antiochiæ legibus nescio quid nugatur, & minùs attento etiam mihi aliquando imposuit.) fuit enim ab a. Chr. 526. πατριάρχης Θεουπόλεως, ut est apud *Phot. C. 228.* quo nomine Justinianus senior Antiochiam adpellavit, *Evagr. l. 1. hist.*

Baradatum enim, Symeonem Styliten & Jacobum monachos θαυμαστοὺς τὸν βίον ἄνδρας adpellat, & quod fidem Concilii Chalcedonensis propriis subscriptionibus roboraverint laudat præter *Evlogium lib. 9. Ephræmius*: itemque eosdem ἐπ' ἀρετῇ ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν βεβοημένους ἄνδρας jubet imitari *Epist. ad Callinici* (nomen, ni fallor, oppidi sive cœnobii est.) *desertores*; quomodo ergò ejus in Baradatum invectiva aliqua fuerit? Neque Baradatum trisagitam traducere ponit *Ephræmius*, quia *in Epist. ad Zenobium ap. Phot. C. 228.* utrosque de suis ad Trisagium additiunculis excusat, diversô respectu & hos & illos rectè facere, neque esse rationem cur alterutri reprehendantur, docens.

Inter ministeria virilia apud Barbaros, Græcos, Romanos fuit ἀναβολεὺς, ὁ εἰς τὸν ἵππον ἀνάγων καὶ ἔποχον ποιῶν, *Eusthat. ad Od. β. a.* Hi *stratorem* adpellarunt qui in eqvum conscendentes sublevabat: ex equô descendentibus idem servitium aderat; *Greg. Turon. l. 6. hist. Fr. c. 46.* de Chilpericô rege; *Dum de equô susciperetur, & unam manum super scapulam pueri retineret, advenïens quidam eum cultro percutit sub ascellam.* Etiam in Samo insula fæminarum tale fuisse ministerium, quæ nobiliores in eqvum currumve nitentes manu ad illarum lumbos admota adjuvarent & sustollerent, ex *Hesychiô* observat *Casaub. anim. ad Athen. l. 6. c. 16.* Ita verò iste: ἐπωστρίδες αἱ κατὰ Σάμον ταῖς γυναιξὶ τὴν δεξιὰν ἐπέχουσαι κατὰ τὴν ὀσφῦν. Non repugno sensum verborum *Hesychii* esse quem dat *Casaubonus*; sed nec dissimulare possum, videri ea una literula corrupta & legenda, κατὰ Σάμιον, h. e. *juxtà Samium* poëtam, Asium. Ita enim idem *Athen. l. 3.* de voculâ κνισοκόλαξ testem laudaturus; κατὰ τὸν Σάμιον ποιητὴν Ἄσιον τὸν παλαιὸν ἐκεῖνον, inquit: ejusdemq; carmina de luxû Samiorum è *Duride* recitat l. 12. p. 525. Ipsa verò adpellatio istarum sine dubio vel syllaba una diminuta est; & quas editi ἐπωστρίδας vocant, ἐπωθιστρίδες, ἀπὸ τοῦ ἐπωθῖ ἐστι. ab impellendo; vel literulâ unâ auctior, & ἐπωστίδες à præt. pass. ἐπέωσται vel ἐπῶσται fuerunt nominatæ. Certè caninæ literæ nullus in voce ἀπὸ τοῦ ὠθεῖν locus est.

Chron. Alex. d. a. 4. Olymp. 218. de Imp. Domitianô: ἐφόνευσε τὸν περιβόητον Ἀσκληπιὰν, ὃς προεῖπεν αὐτῷ ὅτι σφαζόμενος

πλευτᾷ. Caſum Mathematici, qui Imperatori genus & tempus mortis prædixerat mirabilem è *Dione* & *Conſt.* Manaſſe cognoſcere eſt; itemque è *Sveton.* c. 15. qui Aſcletariona adpellat; cujus fide *Chronicon* corrigendum eſt.

Ib. ſub a. 4 Ol. 311. eſt Jacobum quendam Cilicem, ἀρχιητρὸν τῆς πόλεως, quem ob medicæ artis ſingularem peritiam Leo Imp. fovit; Senatus autem Conſtantinopoleos etiam ſtatuis in Zevxippo poſitis honoravit, cognominatum fuiſſe ψυχρεισόν. E *Suida* conſtat patrem ejus Jacobi Heſychium, pariter medicum Alexandriæ & in Italia per annos novendecim peregrinatum; ἐπίκλησιν autem fuiſſe ψυχόχρειστον; cujus rationem eſſe reor, quòd ægrotos frigidâ lotos ungi juſſerit; quod medicationis genus videbatur inſolentius, cum alii medici calentibus ſive in humido, ſive in ſicco, unctiones adhiberent. A novis autem, quæ vel ſunt reverâ vel videntur eſſe, cognomina imponi ſolent. Ille ipſe eſt ad quem *Gariopontus l. 4. Praxeôn* refert inventionem medicamenti purgantis ex hermodactylo & diagridio quod cum inſigni ſucceſſu podagricis exhiberi *in tantum ut à ſella ſine alterius adjutorio ad proprium redeant lectum* tradit. Ejuſdem Jacobi, cum cognomine Pſychriſtæ meminit *Aetius tetr. 3. ſerm. 4. c. 43.* ubi cerotum quoddam ejus calidas podagras ſeu inflammationes pedum paregorizans & diſcutiens deſcribit. Fuerit igitur verum ejus ἐπώνυμον ψυχοχρειστὴς, vel eliſa ſyllaba, ψυχρειστὴς; hæc enim terminatio nominis verbalis actionem ſignificat, non illa in ος altera. Hinc ejus quod de ætate & conditione Aetii à doctis conſtitutum eſt, fuiſſe Arii complicem, Evnomii magiſtrum, Diaconum Antiochiæ Conſtantio & Juliano imperantibus, falſitas conſpicitur. Vixit enim Aetius medicus poſt Jacobum Pſychriſten: hic, uti dictum eſt, Leone ſeniore Imp. qui a. Chr. 473. obiit, ut fortaſſe non peccet, ſi quis ad Juſtiniani tempora referat.

Victor Tunnunenſis Chron ſub Conſulatû Probi, qui fuit a. Chr. 513. AnaſtasI Imp. 13. Platonem Urbi Præfectum & *Maximum* Logothetam nominat, qui edictum Imperatoris de clauſula, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, hymno Triſagii contrà Eccleſiæ Occidentalis & CPolitanæ conſuetudinem, quæ Theopaſchitarum id eſſe doce-

bat,

bat, adjicienda, è loco superiore promulgaverant: quâ de re etiam videndus *Zonaras t. 3. annal. P. Diac. hist. misc. l. 15: Marcell. Com. sub COSS. Paulo & Muscìano.* Nos secuti *Baronium*, qui historiæ Eccles. scriptores, Theod. Lectorem, P. Diaconum, Cedrenum, Nicephorum, autores laudat, *Marinum* pro Maximo substituimus.

A *Fulgentiò mythol. l. 1.* ubi de lauri virtutibus, *dormientibus eam si ad caput posuerit, vera somnia esse visuros*, inter illos qui de interpretatione somniorum scripsêrunt nominatur *Antiphon Philocrus, & Artemon, & Serapion Ascalonites.* Ita *Micyllus* edidit, *Antiphonta Philocrum* pro unô singulari autore, quo *Fulg.* utatur, reputans. Nos & distinguemus, quòd duo diversi sint, & alteri suum nomen reddemus. Antiphon Atheniensis quidam fuit ὀνειροκρίτης, & de arte suâ teste *Suida* scripsit. Philochorus verò cum μάντις καὶ τερατοσκόπος prodigiorum inspector & conjector esset, itidem περὶ μαντικῆς libros quatuor: Ex eorum aliquo desumtum est, quod de lavrô promittitur.

Idem l. 3. fabulam de Thetide, quæ Achillem è Peleô conceptum contrà omnes labores munitura & filium præstitura invulnerabilem aquis Stygiis intinxerat solo talo intactô, interpretatur physicé, venas in talô ad renum, femorum & virilium rationem pertinere; à quibus etiam aliquæ venæ ad pollicē pedum tendant; unde *emplastrum entaticum, quem Ptisidon Aphricanus in Astrosophistes vocavit, pollici & talo imponendum præcepit. Nam & Orpheus illum esse principale indicat libidinis locum.* Eadem opera multa typorum errata de re utilissima cognitu emendabimus. Entatica medicamenta *intensiva* Latinis (malè apud *Cælium Aurelianū* mutant in *incensiva* vel *incentiva* hæc enim aliunde formantur.) sunt quæ ad ciendam tentiginem & ignaviam genitalium corrigendam adhiberi solent; meminit hac adpellatione *Paulus l. 3. c. 58.* ἔντασις, arrectio, intensio ad concubitum & instantia, ut loquitur *interpres semibarbarus* Κυρανίδ*ος* βίβλου *edit. nuperrimæ Lips. p. 55. & 114.* Id verò præstant vel intrò adsumta, vel extrà adhibita. In his sunt illitiones & emplastra non tantùm ipsarum adfectarum ἀσύτων languidarumque partium; sed & pollicum in pedibus: quorum consensus cum virilibus veteribus quibusque medicis notus fuit. *Actius*

tetr. 3. s. 3. c. 35. pollicem pedis dextri oleo cui stellionis cinis infusus & admixtus ungere jubet, ex *Oribasio* reperit *Paulus l. d. P. Bayrus dist. 16. tr. 1. c. 2.* cantharidas in oleô huic usui dissolvit. Emplastrum entaticum ad digitum pedis majusculum habet *Orib. l. 3. Synops. & Paulus l. 7. c. 17.* Id verò ab effectu συντόνω, scil. ἀπὸ τοῦ ςύματος, adpellare licuit Sexto Africano Jatrosophistæ. Iste sic dictus ideò est quòd libris τῶν Κεςῶν, quos viginti quatuor *Suidas*, *Photius* quatuordecim, *Euseb. l. 1. Chron.* novem fuisse scribit, πραγματείαν ἰατρικῶν καὶ φυσικῶν καὶ γεωργικῶν καὶ χυμικῶν περιέχουσαν δυνάμεις, itemque sanationes mirabiles per incantamenta & characteres superstitionis & vanitatis paganæ plenis, tradidisset. Ex hisce Cestorum voluminibus est quod h. l. adnotavit *Fulgentius*; ex iisdem collegit συναγωγὴν γεωργικῶν ἐπιτηδευμάτων *Vindanius Anatolius Berytius*, ap. *Phot. C. 163.* Etiam Zosimus, sive alius autor vetus περὶ τοῦ ἓν τὰ πάντα περὶ μιᾶς βαφῆς λελάληκεν ἡ τέχνη *in Volum. manuscr. Græcorum Chemicorum Biblioth. Duc. Altenburg.* cum Democrito, Cheme, Pebechio, Agathodæmone *Africanum* nominans, eos ipsos Cestorum libros, ut qui χημικὰ quoque continuerint, indicat; produntque ista omnia scriptorem fuisse gentilem, & vel ideò à Julio Africano Chronicographo, qui Christianorum primus chronologiæ fontes reclusit, diversum, contra quam visum *Photio Cod. 34.* cujus ἀκρισίαν direxit *Ill. Scal. not. ad Euseb. chron. p. 263. & in animadv. p. 2.2* Nos porro faciemus, cum de Africanis ad *Vossium de hist. Græc.* commentabimur in sequentibus, sed aliô argumentorum genere. *Photius* enim in hoc non potuit sequi *Eusebium*, ut vult Scaliger, cum Eusebii Chronicon non viderit; quod inde colligitur [illegible], quia reliquorum Eusebii operum cod. 9. 10. 11. 12. 13. & 27. meminerit Chronici nusquam.

Stilico, Patricius, Occid. Imperii tutor & de duabus filiabus socer Honorii Imperatoris ad reprimendos Italiæ incubatores Gothos, Gothum quendam Saulum nomine in partes Honorianas pertraxit, eique belli summam contrà Alaricum commisit; qui etiam ipso Paschatis festo Gothorum castra ad Pollentiam, Astæ in Lombardia cis Padana vicinam, haut ita procul fontibus Urbis fluvii, fortiter magis quàm feliciter adortus est a. Chr. 407. Ita

P. Diac.

P. Diac. l. 13. *hist. misc.* Ex *Olimpiodori hist. Zosimi l. 6. & Jorn. de regn. succ.* constat Sarum fuisse, ἡρωϊκὸν τινα & ἐν ταῖς μάχαις ἀκαταγώνιστον, Alarico quantumvis gentili infensissimum. Unde corrigenda in *Paulo* vulgata lectio, quæ *Johannem Magnum Gothum* induxit, ut ex adpellatione Saulis Ebræum hominem fuisse colligeret; *l. 5. hist. Goth. c. 9.* id quod nimis quàm frivolum est. Præterquam enim quod expresse *Paulus* ducem paganum vocat, non est credibile a Christianis Judæum, cui instituto suæ gentis legisque patriæ custodia bellis alienis abstinere conveniebat, rei gerendæ præfectum fuisse.

Photius Cod. 230. inter Evlogii archiep. Alex. orationes narrat fuisse quandam titulo *Decretum in Samaritanos editum*; ejusque occasionem & argumentum recenset; sc. quosdam Prophetam illum de quo dixit Moses: *Prophetam excitabit vobis Dominus DEUS ex fratibus vestris ut me,* dixisse esse Jesum Nave; quosdam Dosthea seu Dositheum quendam Samaritanum, æqualem Simoni mago: Utramq; factionem libellos pro sua sententia obtulisse: Sanctum verò Evlogium cum Synodo frequentissima judicem his præsedisse; tum addit; Μαρκιανὸς ὃ τηνικαῦτα τοῖς Ῥωμαϊκοῖς ἐνιδρυθεὶς σκήπτροις ἕβδομον ἔτος ἤνυε τῆς βασιλείας: *Marcianus susceptum Imp. Romanum septimum jam annum administrabat.* Id verò nequit subsistere. Cum enim Evlogius in Alexandrina sede successerit Johanni a. Chr. 581. defuncto, immanis παροχρονισμὸς est, quod de Marciani anno septimo h. l. dicit *Photius*. Et cum sederit per annos 27. Imppp Tiberio, Mauricio, & Phoca usque ad a. 608. *Mauritii* anno septimo Synodum in causa Samaritanorum celebratam fuisse sequitur; non *Marciani*. Error manifestus est; Non facile autem dictu, Photióne an librario imputandus, qui ætatem istius Evlogii perperàm assignat, sed eam aliunde quoque definire licet. Dedicavit Evlogius defensionem Tomi seu Epistolæ B. Leonis Pont. Rom. quam Timotheus & Severus Acephali impudenter allatraverant Domitiano Melitenes Armeniæ metropoleos Episcopo: hunc autem ab Imp. Mauricio cognato suo circà a. Chr. 590 ad Cosroem Persam cum Gregorio Antiochiæ Præsule legatum fuisse, & Romanos ad fœdus cum Persis & Cosroe contrà Bara-

men feriendum impuliſſe ſcribit *Theophyl. Simoc. hiſt. l. 4.* De Evlogio iſto ſimiliter fallitur *Interpres Photii Cod. 226.* quòd eum volumen quoddam ſuum Pontifici Leoni inſcripſiſſe ait. Græca n. hoc volunt; *præmitti libro Evlogii beati Papæ Leonis Tomum*: προτίθεται δὲ αὐτοῦ τοῦ ἐν ἁγίοις Πάπα Λέοντος τόμος ἐπηρεαζόμενος μὲν καὶ συκοφαντούμενος ὑπὸ Θεοδοσίου καὶ Σεβήρου. Leo autem d. Magnus Pont. Rom. obiit a. 460. ante Evlogii Patriarchatum centeſimo vigeſimo primo.

Vitam Ludovici Pii Imp. autore anonymo Corpori hiſtoriæ Franc. acceptum è *P. Pithœi Francicis* inſeruit *M. Freherus*. Ejus *c. 28.* legatos ab Adriano II. Papa ad Baſilium Imp. Conſtantinopolin habendo Concilio generali Octavo directos fuiſſe dicto; *Synodo* addit, *convocata exortum ſchiſma de Ignatii depoſitione & ſocii ordinatione ſedaverunt, ſocium anathematizantes & Ignatium reſtituentes.* Quis non videat de Photiô ſermonem eſſe, qui Senator urbanus de foro in Eccleſiam translatus & dejecto Patriarchæ Ignatio ſuffectus; poſt annos undecim per nefas occupato Patriarchio cedere coactus fuit, & acta ejus omnia reſciſſa. Vid. *Schottus prolegom. in Phot. Biblioth.* Scriptura vetus *forte* non intellecta fuit deſcriptori.

Henr. Caniſius JC Prof. Ingolſtad. tomo 2. antiquæ lectionis ſex libros Collectionis hiſtoricæ Chronographicæ, autore innominato, ſed qui Carolo M. æqualis & Gallus fuerit, è Codice Bavarico MSto edidit: quæ ultimum eorum conſtituunt, ea Fredegario Scholaſtico tribuit *Freherus l. d.* quòd ita reperiretur in Cod. Nazariano. Utrique conſtet beneficii quo adfecêre literas & ſtudii bono publico egregii gratia. Illa quæ Codex Bavaricus quippe plenior ſolus exhibet initio corrupta ſunt; ſed quod uterque editorum diſſimulavit. Geſta anni Chr. 742: *Interea* mortuo Carolo Martello *rebellantibus Gvvaſconibus in regione Aquitaniæ cum Chunobaldo Duce, filio Theudone quondam Carlomannus atq; Pipinus germani Principes congregato exercitu Ligeris alveum Aurelianis urbem tranſeunt, Romanos proterunt usq; Biturcas urbem accedunt.* Evdo, Dux Aquitaniæ, hoſtis Caroli Martelli, adſcitis in ſocietatem Saracenis ſæpè cum eo conflixit; *ann. Franc. Fuld. ſub a. 725.* ejus filius Chunobaldus, al. Hunaldus, hæres ducatus filiis Caroli, dominis ſuis pariter rebel-

rebellis, ab iis ducatu pulsus ad Vascones confugit; hujus successor Waifarius Pipino juramenta de faciendis Ecclesiarum justitiis & restitutione ablatorum mentitus, ab eo coercitus & subactus est a. 768. Nemo a. miretur Aquitaniæ duces & populos vocari *Romanos*; Cum enim Gallia hinc à Gothis, inde à Francis laceraretur, aliæ Gothorum, aliæ Francorum esse cœperunt possessiones; aliæ Romanorum seu Gallorum indigenarum, & quilibet horum suis regibus paruêre. Distincti igitur à Francis & Gothis tunc Aquitani seu Galli indigenæ, non potuêrunt nisi Romanis accenseri, qui duabus reliquis factionibus semper inferiores ab alterutra tandem consumti sunt. Ex his faciendum editoribus in Collectore fuisse, ne falsum nomen Thevdone, pro verô *Evdonis* obtineret, patet.

Regino, Chronicorum scriptor sub a. Domin. incarn. 655. de Liutprandô rege Longobardorum: *Idem rex Ravennam obsedit, classem invasit atq; destruxit*: ita est in edit. Wechelianâ *J. Pistori*. Si adpellativè *classem* capias, nescias quid velit: sin partem urbis Ravennæ proprio nomine *Classem* intelligas, idque insinuat *P. Diac.* edit. *Frid. Lindenbrogi*, cujus verba *l. 6. Long. c. 49.* h. l. exscripsit *Regino*, rem ritè tenueris. Ea verò sic vocabatur, quòd ibi castra hyberna & stativa clasiariorum & portus maris superi, ad Italiæ tutelam, institutô primùm Cn. Pompei M. tum D. Augusti, commodus, qui classem CCL. navium tutissima statione recipere posse crederetur: indeque *Classici Ravennates* apud *Tac. l. 3.* Docet *Jorn. de rebus Get.* ubi de Ravennæ situ: *Trino siquidem urbs ipsa vocabulo gloriatur, trigeminaq; positione exultat, id est, prima Ravenna, ultima Classis, media Cæsarea, inter urbem & mare plana mollicie arenaq; munita, vectationibus apta.* Eadem menda *P. Diac. l. 3. c. 19.* etiamnum insidet: *Hujus sane Droctulf* Suevi Longobardorum ducis *adminiculo sæpè Ravennatium milites* à partibus Imp. *adversum Longobardos dimicaverunt, extructaq; classe Longobardos qui classe Urbem tenebant, hoc adjuvante pepulerunt*: legendum enim *Classem U.* Imperiales præsidiarii Ravennam & Viam Cæsarem duas urbis partes tenebant; Longobardi Classem, à Faroaldo duce Spoletano proditione captam & expilatam; qua ut depelli possent clasis instruenda & mari

mari res tentanda fuit Romanis; & scripturam veterem hanc fuisse, ex epitaphio Droctulfi, quod ibidem legitur, elucet:

Inde etiam, retinet dum Classem fraude Faroaldus,
vindicet ut Classem classibus arma parat.

Jacobum Apostolum, minorem dictum, fratrem Domini, & primum Jerosolymis Episcopum, cognomento *Obliam* fuisse adpellatum, *quod interpretatur munimentum populi* ex *Hegesippo l. 5.* vel potius ex *Eusebio l. 2. hist. Eccl. c. 23.* acceptum tradidit *Ordericus Vitalis* inter scriptores rerum Normann. ab *A Duchesnio* editos, *l. 5. hist. Eccl. f.* 408. Idem repetiit *Jobius* monachus *commentar. l. 9.* apud *Phot. C. 222.* qui Ὠβλίαν περιοχὴν καὶ σκέπην τοῦ λαοῦ & *M. Ant. Marc. columna de Eccl. redituum orig. & Jure P. 1. c. 2.* qui *murum* exponit. Sed cum prima consonantium b nimis abludat ab ea, τῇ פ, quam in adpellatione Ebræa, עֹפֶל עָם *Ophleam*, refert, Ophliam dictum fuisse, & sic interpretamento Hegesippi plane satisfieri putamus. Doctiss. Anglorum *Fullerus l. 3. misc. sacr. c. 1.* cognomen Apostoli petitum e *comm. ult. Psalmi 29.* & Ὠζλιάμ, *Oz-leam*, i. e. *robur populo*, pronunciandum esse contendit; itaque *Eusebium* & *Jobium* emendare jubet. Acute, & docte, ut solet. At quia Judæis usitatum fuit cognomen *Ophliæ*; hoc enim Matthiam, Simonis atavi sui filium *Josephus l. de vita sua* commemorat; non erit inconveniens τὸ Ὠφλίαμ ab עֹפֶל & עָם q. d. *arx populi*, Δημοσθένης, *Λεωκράτης*, vel τὸ *Ophlias* Ebr. עָפְלִיָּה quod est, ὀχύρωμα τοῦ Θεοῦ vel ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, *munitio DEI*, *præsidium à DEO*, retinere. Neminem autem turbet quod Matthias iste à *Josepho* ὁ Ἠφλίου λεγόμενος, ab Interprete *cum Aphliæ cognomine*, adpellatur. Aspirationem enim ע *Ain* & cum nasura quadam gutturis proferendas literas Græci & Latini, ob barbarum & insolentem sonum, plerunque corrupte proferunt, ut fatetur *D. Hieron. com. in Ep. ad Titum*, audimusque modo per Latinorum vocalem primam, modo per secundam, modo per quartam geminam seu apicatam, hellanico ω respondente exprimi. At cur apud *Josephum* Ἠφλίου est, non Ὠφλίου, inquis? Id factum ideo quia is vocalem longam Cholem neglexit solam aspirationis potestatem repræsentare contentus; uti Chaldæi quoque eam ipsam vocalem cum camets latô permutare solent,

lent. Non indulgere nimis ingenio solemus, aut conjecturis ludere; sed promere tamen hîc non inutile censemus, videri ab Ebræa ista adpellatione Judæos hellenistas & gentiles Græcos nomen Ὀφέλλας Ἀπελλῆς & Ἀπελλᾶς, Romanos nomē *Opeliorum* τοῦ פ Phe, in P non aspiratum resoluto, & cognomen Ofellarum detorsisse.

Ejusdem *Orderici* descriptoribus hanc facetiam debemus, equam quandam generosiorem adpellari *Fariséam*. De Baldvino, Gotefridi Boullionei regis Hierosolym. fratre & successore Ramulâ, quam obsidebant Saraceni, Hierosolymam proficiscente, sermo ejus *l. 10. hist. Eccl. f. 794.* talis est: *Iste, tantorum heróum hortatibus, licet invitus, adquievit & celerem equam fortißimamq; quam Fariséam adpellant cum uno milite adscendit.* Vera procul dubio adpellatio & lectio fuit *Friséam*. Equi enim Frisii habebantur etiam tum inter nobiliores, uti Phasiani & Nisæi olim: omninòque conveniens est Balduinum ejus generis equos in Palæstinam conduxisse, quia Frisonum pænè fuit vicinus, quippe Leodius, sive Flander, Comes Boloniæ, quæ ad Belgicam secundam olim pertinebat, & Tarvannensis in Artesia hodie, stotariarumque apud eos curam haberi maximam non ignorare potuit. Ordericus etiam iste, etsi in Angliæ vico quodam Attingesham natus, de quo malè dubitant eruditi (testatur enim ipse extr. l. 13.) à pueris in ultimis Normanniæ claustrum Uticensis monasterii per annos LVI. inhabitaverit, peregrinatione tamen Cameracum ad Fulbertum Abbatem Cœnobii S. Sepulcri aliquando pervenit, *extr. l. 3.* & quòd è Frisia equi ad militiam agriculturamque peti solerent juxtà non nescivit; Ecquis alius igitur *equam Fariséam* nobis dederit quàm homo præ stupore insigni lepidus librarius?

In literis clarigationis, quibus Fridericus I. Imp. Selaaddinum Sultanum de restitutione Terræ sanctæ interpellavit, eique bellum denunciavit, nomina subditarum gentium, quas in aciem se educturum esse minatur, pleraque fœdè corrupta sunt; Extant eæ apud *Parisium hist. Angl. maj. sub a. 1188. & Hovedenum annal. P. 2. sub Henr. II.* & quà videntur corrigi debere, hoc tenore: *Et tu quidem, Deo autore, intelliges quid nostræ victrices aquilæ, quid cohortes diversarum nationum, quid furor Teutonicus etiam in pace arma capessens,*

 quid

quid procerus Bavarus (Hoved. *Bavuarius*) *quid Suevus* (Hov. *Syvanus*: l. Swavus) *astutus, quid Franconia circumspecta* (Hoved. ista infercit, *quid Anglia provida & ingeniosa, quid Albania, quid Cambria.*) *quid in gladio ludens Saxonia, quid Thuringia, quid Westfalia, quid agilis Braibantia, quid nescia pacis Lotharingia, quid inquieta Burgundia, quid alpina salices* (leg. Alpini salaces vel *fallaces*) *quid Frisonia in momento prævolans* (Hoved. in amento: *nos*, in armento prævalens; est enim boum equorumque alumna Frisia:) *quid Bohemia ultrò mori gaudens, quid Polonia suis feris ferior, quid Austria, quid Stiria, quid Burgesia, quid partes Illyricæ, quid Leonardia*, (l. Lombardia) *quid Tuscia, quid Archaritana* (Hoved. Amonitana Narcia: *nos*, Anconitana Marchia.) *quid vetus Proretha* (Hoved. Venetus pirotaus: *nos*, Venetus pirata: Venetorum enim θαλασσοκρατία, quâ tot regna insulasque adquisivêrunt, bellis contra Sultanos, & Genuenses notissima est) *quid Spinacius navclerus.* (leg. Pisanus navclerus: Pisanorum enim Resp. arte navigandi, navesque fabricandi semper plurimum potuit, & quinquaginta triremes instructas Friderico Barbarossæ ad bellum hoc sacrum misit.) Eodem stylo exarata est epistola Frid. II. Imp. ad regem Angliæ, de irruptione Tartarorum in Poloniam Bohemiam & Ungariam, apud *Paris. sub a. 1241.* è qua, quæ emendationes nostras juvent, excerpimus ista: *Ultrò furens ac fervens ad arma Germania, strenuæ militiæ genitrix & alumna Francia, bellicosa & audax Hispania, navalis Dacia, indomita Italia, inquieta Apulia, cum maris Græci Adriatici & Tyrrheni insulis piraticis & invictis Creta, Cypro, Sicilia &c. suam electam militiam alacriter destinabunt.*

Mag. Rigordum, Regis Francorum Philippi Augusti d. qui a. 1223. obiit, chronographum, professione Physicum, cur *Cl. Vossius l. 2. de hist. Græc.* adpellet *Gallum* alia potiùs ratio reddenda fuerit, quàm à patriâ sic dictum esse autumare. Fuit enim, ipsô teste, *natione Gothus*; *Is in volum. gestorum Philippi sub a. Dn. 1192.* de Richardo Rege Angliæ è Palæstina repatriante & ventis in partes Istriæ inter Aquilejam & Venetias delato naufragô, captoque eâ occasione à duce Austriæ Leopoldo juxtà Viennam; *Quidam autem Comes*, inquit, *Mainardus de quorre & populus regionis illius audito quod in terrâ erat rex Angliæ, insecuti sunt eum intendentes, ipsum captivare.* Regem

facto

facto in mari Adriatico naufragio nonnisi per Foro-Julianos, Carnos & Carinthios, superatis Alpibus Noricis, transitoque Dravo fluvio in terras archiepiscopi Saltzburgensis & hinc in Austriam devenisse certum est. Carnis autem & Carinthiis, quin & Foro-Julio tum Comites à Castro Goritia dicti imperabant, cum axiomate Palatinorum Carinthiæ; *Lazius comm. Reip. Rom.* l. 12. *s.* 6. c. 2. è quibus Mainhardus quidam fuit, Henrici II. filius, à Friderico II. Imp. Styriæ Ducatui præfectus. Hunc ipsum *Mainardum de Gortze* nominare sive voluit sive debuit *Rigordus*, qui Richardum naufragum vagumque fuerat insecutus: ejusque nomen his ipsis literis expressum est in Ep. Henrici VI. Imp. quâ casum Richardi regi Franciæ significat, apud *Hovedenum l. d. f. 721.*

Gariopontus insolente nomine medicus Latino-barbarus, excerptor merus & descriptor veterum est; non vetus ipse, ut opinabatur *Cl. Barthius Advers. l. 8. c. 14: l. 35. c. 1: & l. 45. c. 4.* Sanè *Theodorum Priscianum* archiatrum, cujus libri tres medicinales, è Græcis ab ipso autore Latini facti (eorum primus *phænomenôn evporistôn*, alter *Logici*, tertius *Gynæciorum* titulo insignitus est) à Gelenio Basil. a. 1532. editi circumferuntur, ad verbum descripsit: respondetque Garioponti *caput 12. l. 2. de asmaticis & suspiriosis*, capiti 25. libri secundi Theodori: *caput 7. l. 5. de hydrophobia*, capiti octavo l. 2: *caput 14. l. 5. de Ictericia*, capiti 27. libri secundi: *Libri 5. caput 11. de hydropisi*, è Theodoro l. 2. c. 35. tota serie desumtum est: similiter *caput 71. de Satyriasi & gonorrhœa l. 3.* è l. 2. c. 11: *l. 1. c. 14. de lethargo*, è cap. 3. l. 2. quod nos indicare primos non ferent æquo animo quidam sive σιόσοφοι sive οἰησόφοι. Veterem autem quî nominare liceat, qui seculô infelici ante annos quadringentos, cum medicina à Græcis tradita, locupletata ab Arabibus, Græcorum Arabumque propriis vocabulis ad Latinos modulos revocatis doceretur, vixisse convinci potest vel è solis Græcis? Ea enim adeò corrumpere solet, ut barbarum & rude omnis Græcitatis, quô fuit, seculum manifestò prodat. *Libro 3. c. 70. apoximeron* adpellat *inoperationem partium quæ impoßibiles sunt in rebus Venereis. Silvaticus* Pandectarum medicorum scriptor qui eodem ferè tempore circà a. Chr. 1300. floruit c. 52. *aprocimeron: aproximeron*, & *approximon*

impotentiam actus Venerei & aggregationem membri ita quod nec semen emittitur nec membrum erigitur, exponit: *Valescus de Taranta*, annô Dom. 1380. Monspelii famosus medicus *l. 6. Philonii c. 2. approximeron* interpretatur *coitus defectum*: Vox ipsâ quàm monstrosè corrupta est & contorta è Græco ἀπραξία μορίων, i. e. ignavia genitalium? apud *Paulum l. 3. c. 58.* ἄπραξία μόρια. Ψώραν adpellat *Lib. 5. c. 6. floran*: ψωρίασιν, *l. 3. c. 55. sporiasin*: ἀσφυξίαν, *l. 1. c. 22. affixiam*: μακρυνοσίαν, *l. de febr. c. 14. macronoxiam*: ληξοπυρέτα, *l. sintomatum c. 9. lixoperitum*; *Silvat. c. 513. lixopericum, medicamentum infrigidativum*: ἀτονίαν, seu imbecillitatem *l. 3. c. 59. attoniam*: pharmacum seu unguentum διὰ δαφνίδων χλωρὸν, viride è lavrô, *l. 3. c. 67. diaphnidon cloron*: φύγεθλα, tumoris biliosi genus, *l. 5. c. 31, 32, & 37. figelta*: μετοχέτευσιν, derivationem humorum, *c. 40. metaceutesin*: ἀντίσπασιν, revulsionem, *ib. & l. Sintom. c. 17. antipasin*: epithema ἐξ αἰγείας κόπρου, è stercore caprino, *c. 12. egisus copras*: quæ Græcorum corruptela seculis ab hoc tribus adeò solennis fuit ut qui doctissimi tum habebantur eam pro lege loquendi frequentarent & à nemine propterea reprehenderentur; Iste, cujus ætas in gratiam eruditorum sic constituta esto in antecessum dum plura de eo commentemur, *Gariopontus l. 2. c. 62.* quod est *de sirrexi hepatû*, antidotum quoddam ad vulnus purgandum proponit; *quod recipit myrrhæ trocliten. drachmam unam.* E myrrhæ, quæ arboris in Arabia lacrima est, generibus probata fuit quàm maximè Troglodytica καλουμένη ἀπὸ τῆς φυούσης αὐτὴν χώρας. *Diosc. l. 1. c. 78.* A Troglodytis, qui Æthiopum pars sunt eam petere Sabæos refert *Plin. l. 12. c. 15.* antidotis convenientissimam esse *Galenus l. 2. de antid. c. 17.* Ea consuetudine posteriorum, vel ἐκθλίψει quadam vocabuli, vel ἀπὸ τῶν τρωγλῶν, Τρωγλῖτις adpellata fuit, ut populus ipse, quod in specubus habitaret, Τρωγλῖται. *Pandectario*, qui c. 548. *myrrham trochiten* exponit *rotundam* ἀπὸ τροχοῦ, jure optimô quis dixerit, quod Homero sacrificantib. in trivio supervenienti olim sacerdos Cereris, Ἄνερ ἀπὸ τῶν ἱερῶν. Græca n. nescivit & docere tamen voluit; abstine, mea Juventus, à tali doctore; ausculta, non audi. Antiquo illo locali nomine, quod ad præstantiam significandam myrrhæ fuerat impositum, non intellectô recentiores Græ-

rei Græculi petroselinum Cilicium, Σμύρνειον ideò quod semen ejus gustum perinde adficiat ac myrrha, *Diosc. l. 3. c. 79.* & quòd è radice ejus succus myrrhæ stactes odore ac sapore manet teste *Theophrasto*, dictum, adpellarunt. In glossis iatricis: Σμύρνα Τρωγλῖτις, τὸ πετροσέλινον. Id verò caret ratione; absurdumque satis est quod in Ciliciâ tantùm provenit id ab Æthiopia denominare. Herba à succo ad radicem concrescente verè fuerit ob adfectiones similes myrrhæ σμύρνα; non tamen Τρωγλῖτις. Si quis quærat, ecquos, veteres an recentiores, secutus fuisse videatur *Gariopontus*, veteres respondebimus, & per *myrrham trocliten* Troglodyticam myrrham insinuare voluisse. Cum enim hujus vim κολλητικὴν, ξηραντικὴν, συπτικὴν glutinare, siccare, adstringere prædicet *Diosc. l. 1. c. 78.* apostema autem curandum ea omnia indicet: smyrnium verò sive semine sive radice istis indicationibus minimè satisfaciat; antidoto ad ulcus in hepate sanandum optimâ ratione miscebitur. Idem l. 5. c. 38. herpetis ulcerati à succo bilioso crasso, & diuturni curatione jubet uti medicaminibus quæ possint valdè siccare causam & loca adfecta, *quale est Musa vel Andronium, vel pasidonis, vel polidis, vel alia quæq; talia.* Per *Musam* pastilli Antonii Musæ D. Augusti medici vi urente & styptica maligna destillantia & serpentia ulcera compescentes intelligendi sunt: similes composuit *Andron*: quem de aciniis coronis citat *Athen. l. 15.* Utrorumque formula est apud *Galen. 5. de comp. med per gen. Aetium tetr. 4. s. 20. 50. Paulum l. 7. c. 12* item *Pusion*, & *Polyides*; vid. *Celsus l. 5. c. 20. Aet. & Paulus ll. dd. Fallop. de ulcer. p. 82.* Hinc medela Garioponti vulneribus. *Polidis* vitiosa adpellatio in *Polletis* reformanda esse videri poterat; Polles enim Ægiensis scripsit ἰαμάτων ἐν βίβλοις β: è secundo producit *Aetius tetr. 4. s. 3. c. 14.* emplastri Elephantini & Geranii descriptionem, & alium Polletis contrà cruditatem pituitam distensiones & litem alvi siccitatem, *tetr. 3. serm. 1. & 24.* Verùm *Polyidis* rectum est. Πολυΐδου σφραγὶς recensetur à *Galeno 5. de comp. med. per gen. c. 6.* ex Asclepiade, & paulò aliter concepta c. 8. ex Andromacho; eaq; h. l. indicatur.

In farragine lexica & historica κατὰ στοιχεῖον, copiosa & varia, eòque penu quodam eruditionis & preciosissimarum quarum-

vis rerum, quæ *Svidæ* cujusdam nomen præscriptum habet, etsi unius autoris non sit, sed plurium, è diversis omnium ætatum scriptoribus collecta, & subinde aucta, post *Æmilii Porti* conatus & labores doctorum hominum aliorum, quibus meliorem locis multis factam esse scimus, multa etiamnum restant, in quibus hærere & nihil videre etiam perspicacissimi Critici fatebuntur, usque adeò ἀπλέκυ(τα) καὶ φλοιῶ μεστὰ sunt pleraque. Quæ in ea circa nomina propria præterita sunt & emendari tamen postulant, hîc indicabimus. De Philoxeno φιλίχθυϊ ὀψοφάγῳ & ganeone nobili simulque Poëta dithyrambico ita loquitur ut Leucadii filium fuisse credas; Atqui fuit quidam Philoxenorum Leucade, opido peninsulæ Leucadiæ in sinû Jonio, *Plin. l. 4. c. 1.* natus: Legamus igitur: Φιλόξενος Λευκάδιος καὶ ὄνομα παρασίτου. Philoxenum Leucadium nominat *Athen. l. 1.* eique adscribit τὸ ἐπιγραφόμενον Δεῖπνον. ludicrum convivii ab ipso faceto homine confecti; quod l. 4. & 15. ad Philoxenum Cytherium refert, ita ambiguè tamen, ut Leucadio non abjudicet planè: saltem inde constat fuisse jam tum de autore τοῦ Φιλοξένου Δείπνου, etiam *Aristoteli* noti, à Criticis dubitatum. Parasito autem nomen Philoxeno fuisse indubium est, imò parasitis, ut patebit. Sunt ista de Philoxeno apud *Svidā* excerpta ex *Athenæo*, sed indiligenter disposita & sine judicio, quod aliis sexcentis locis quoq; factum probabimus alibi, convasata. Quæ enim de diversis eodem nomine Philoxenis, qui tamen omnes cupediarum culinarumque adseclæ fuissent, narrat *Athenæus*, ea *Svidas* omnia uni adscribit, quem parasitum facit & si *Athenæum* rectè descripsisset, dithyramborum poëtam simul. Priores autem duas narrationes è *Clearcho* repetit *Athenæus* de Philoxeno qui dithyrambopæus simul fuerit, non addita nota, cujas. Tertia de Philoxeno Eryxidis filio est, quem è *Plut. 4. Symp. 4. & l.* περὶ τοῦ λαθὲ βιώσας quoque novimus & quidem à Cytherio distinctum: quarta è *Phaniâ* de Philoxeno Cytherio, Dionysi Siciliæ tyranni suavi compotore; quem inter dithyrambicos Athen. l. 8. & M. Apost. prov. 70. Cent. 7. censent. Præter istos sive duo sive tres singulares fuerint; τὸ γὰρ ἀληθὲς ἴσως ἄδηλον ἔν γε τούτοις; *Svidas* Eulctidæ filium, dithyramborum 14. scriptorem & præterea Lyricum,

cogno-

cognominatum μύρμηκα quendam Philoxenum, itidem Cytherium nominat. *Plutarchus* etiam alium rei maritimæ ab Alex. M. præfectum, & *Athen. l. 6.* alium cum Πτερνοκοπίδος cognomine gnathonem ἐπὶ γελοίοις δόξαν εἰληφότα è *Menandro, Axionico, Lynceo & Machone Comico*, juniorem prioribus: loqvuntur enim hi de eo ceu sibi noto visoque. Dictis posteriores, non pauciores fortasse, ἀλλὰ μὴ τοῦ αὐτοῦ ἤθους, Philoxenos omittimus. *Casaubonus* Philoxenorum res non disquisivit accuratè satis; non enim Cytherio τὸ Δεῖπνον absolutè tribuisset *c. 11. l. 4. anim.* Quin & labore emendationis quē tollenda negativa in ῥήσει *Phaniæ* de Philoxeno, mullum adpositum auri admovente, subiit, *l. 1. an. c. 6.* carere poterat, si *Svidam* consuluisset h. l. quo vetus & vera scriptura *Athenæi*, τὴν δὲ ἐρυθρῖνον vel ἐρωτηθεὶς τὸν ἀποκεκρίσθαι, omissa negativa οὐκ, servata est; tantum debemus excerptis scriptorum veterum, si sana sint à descriptorum mangoniis. Par amantum, quos argumentum Babylonicis suis delegit *Jamblichus*, nominibus Ροδίνος καὶ Σινωνίδος adpellat *Svidas*; in altero verò nos fallit. Fuit enim ὁ Ροδάνης; testis *Photius Cod. 94.* Quod Vir summus P. I. *Maussacus* non tantùm nomina sed & sexum istius paris commutat, Simonem ac Rhodanem marem ac fœminam pro Sinonide & Rhodane fœminâ & mare supponens *not. ad Harp. p. 156.* oscitantia est intolerabilis: φέροντες γὰρ καρτερεῖν φιλοῦμεν τὰ τῶν ἰδιωτικῶν ἀποβλεπήματα, τὰ δὲ τῶν λογικωτέρων ἡμᾶς ἀνιᾷ. Et quod istud Jamblichi drama Μιλησιακὰ adpellari à doctis adnotat, in hoc ipsi cum doctis non convenit; hi enim vocant Βαβυλωνικά. Milesiacorum autem adpellatio & Milesiarum scriptis intemperantibus, lascivis & festivis ob notam gentis luxu perditissimæ mollitiem ac procaciam imposita fuit, non amatoriis fabulis simplicibus. Stilpon Megaris ortus & Megaricus, id est, τῶν ἀπ' Εὐκλείδου Μεγαρέως philosophus fuit; malè igitur in *Svidâ* edidêre sine nota distinctionis: Στίλπων Μεγαρεὺς φιλόσοφος, cum & patriam & sectam simul dicere voluerit. Eum discipulum Pasiclis Thebani fuisse; Pasiclem verò Cratetis Cynici fratrem & auditorem *Dioclidis*, additur. Nomen ultimum mendosum est & ab editorum προχείρῳ φαντασίᾳ, qui concoquere non poterant eundem hominem in duabus conti-

continuis lineis bis nominari. Sed non adverterunt, in ῥητῷ priore agi de Pasicle, qui præceptores habuerit Cratetem & Euclidem; in posteriore, Οἱ δὲ Εὐκλείδου τὸν Πλάτωνος γνώριμον: *Quidam ipsum discipulum faciunt Euclidis*, de Stilpone, qui magistro usus fuerit Euclide. Expressè *Laertius* de Pasicle, μαθητὴς Εὐκλείδου; de Stilpone; διήκουσε μὲν τῶν ἀπ' Εὐκλείδου τινῶν. οἱ δὲ καὶ αὐτοῦ Εὐκλείδου ἀκοῦσαι φασιν. Dioclidem igitur confinxerunt isti. De Thespide tragicorum principe tantæ æstimationis ut Heraclides Ponticus à se compositis tragœdiis ejus nomen præfixisse consueverit, sufficere id commendandis populo ratus, ita *Svidas*: Θέσπις. Ἰκαρίου πόλεως Ἀττικῆς. Interpres *Icarii filium è quodam Atticæ opido*, nobis exhibuit. Uterque valdè negligenter sacra antiquitatis Atticæ tractavit: neque n. Icarium urbs Atticæ agnoscitur, neque Icarius quispiam Thespidis pater. Ἰκάριος, mons in Attica, ap. *Plin. l. 4. c. 7*: ab eo nomen populo inter CLXXIIII. illustrissimos haut ultimo, tribus Ægeidis, Ἰκαριεῖς: horum δημότης Thespis. Nemo è veteribus populos Atticæ per πόλεις expressit; Legamus igitur ἐξ Ἰκαρίου ὄρεος vel χωρίου Ἀττικῆς; vel ut rhapsodo suum improprium loquendi genus constet, Ἰκαριεὺς, πόλεως Ἀττικῆς, & interpretemur, è *civibus Athenienfibus*; uti suburbani Romæ civium Romanorum jure censebantur. Docet Alpes esse ὄρη διορίζοντα Γάλλους καὶ Αἰλούρους, in Ἄλπιον. Hic locus theatra Geographica una gente Ælurorum auxit; sed nec cum definiverunt quæ ea fuerit, in quam abierit, ubi consederit, quis Alpium tractus à Gallis eam disterminaverit. *Herulos* gentem Gothicam Scythicamque, Langobardorum, Rugorum, Gepidarumque in Svevici maris litore ad ostia Vistulæ adfinem, nomine barbaro, *ex Ablavio Senatore* historico Gothorū *Jornandes de rebus Geticis Heluros*, quòd ἕλη, h. e. paludes Mœotidas insedissent, ineptâ ostentatione Græcæ doctrinæ nominavit. Hæ nugæ inter Latinos simpliciores tum obtinere aliquandiu potuerunt: sed Græci, quibus genius suæ linguæ meliùs cognitus, etymon derisissent; & omninò non credendum est, quod *Ortelius* putat, etiam *Zonaram in Justin*. Herulos adpellare Αἰλούρους; σφάλμα enim eo loco sedet legendumq; Αἰρούλων, quod verum nomen est & *in Galieno* ab eodem Zonara repetitur: sunt

Proco-

Procopio, Agathia, & ſcriptoribus Græcis quibusque ſemper, perinde ut Latinis omnibus, Ἔρουλοι: *Herulia*, pro toto gentis corpore apud *P. Diac. l. 1. Long. c. 20.* Non negamus fieri potuiſſe ut Græci recentiores in nomine barbaro commutarent liquidas (admisêre enim hoc frequenter in linguarum barbararum vocabulis) & pro *Herulis* dicerent Αἰλούρους; *Suidam* autem qui cum *Procopio* & *Agathia* plurimùm fuit (exſcribit enim & laudat utrumque frequenter) adpellationem pravam præ recta elegiſſe & h. l. Αἰλούρους pro Herulis poſuiſſe non eſt credibile, præſertim cum recta ipſi fuerit quàm notiſsima. Sic enim alibi: Ἔρουλοι, ὄνομα ἔθνους. Reſtat igitur vel transponendas eſſe liquidas etiam h. l. & legendum Αἰρούλους; habitavêre enim aliquandiu trans-Alpinas partes, cum Odovacar Rugus Oreſte interfecto & pulſo Auguſtulo Imperare Italiam per annos 14. *Jorn. & Eugip. vitâ S. Severini c. 32.* teneret, Heruli: vel *Suidam* de Illyriis, quos ipſos etiam Alpium quædam partes à Gallis ſepararunt, exponi debere & leg. Γάλλους καὶ Ἰλλύρους. Ἰλλύριοι enim etiam Ἴλλυρες, *Illyres, Illares*; & hinc Ἰλλουρες, Ἴλλυροι. Sed hoc ultimum timidè propono; *interdum, fors est, rectum video; est ubi peccem.* Vocis ἀναβολεὺς pro ſtratore uſurpatæ exemplum dat his verbis; ὁ δὲ Μασσίας γηραιὸς ἵππου χωρὶς ἀναβολέος ἐπέβαινεν, Maſiniſſa rex Numidarum etiam poſt nonageſimum ætatis annum robuſto corpore & ſaluberrima conſtitutione fuit; Ejus ſignum quòd ſine adminiculo eqvum valeret conſcendere & anno ætatis octogeſimo ſexto filium nomine Sthemban generaret, parens cum moreretur ſexaginta filiorum, *Eutrop.* Legendum igitur; ὁ δὲ Μασσανάσσης. Sic enim ſemper apud *Polybium*, è quo iſtam ῥῆσιν deſumſit *Suidas*. In ἀνάστασις ejuſdem regis nomen in Μάσσανα corruptum eſt, inſolenti abbreviatione librarii. Ibi Polybius; Μασσανάσσην δὲ Καρχηδόνι αἴτιον τῆς ἀναστάσεως γενέσθαι πάντες ἂν αὐτὴν ἀσθενῆ Ῥωμαίοις ὑπολιπόντα; quæ Interpres *Suidæ* non intellexit, ut patet ex addita formula N. L. Hoc autem volunt, *Maſiniſſam in cauſa fuiſſe ut everteretur Carthago quòd eam ante debilitaſſet, & Romanorum bellis imparem reddidiſſet*, regnum paternum, Syphace victo, Carthaginenſibus extorquendo. In ἀποκναίειν, quod *turbare, vexare* ſignificat teſtimonia duo è *Theo-*

phylacto, cujus historiæ rerum à Mauritio Imp. gestarum libros octo integros (*Photius* enim *Cod.* 56. excerpta solùm exhibet) edidit cum versione sua *Jac. Pontanus Soc. Jesu*, producit; sed cognomen ejus, quod erat Σιμοκάττης in Τιμοκράτου depravarunt. *Suid.* Θεοφύλακτος, σοφιστής, ᾧ ἐπώνυμον Σιμοκάττης. Item, Σιμοκάττης, ἐπώνυμον Θεοφυλάκτου τοῦ σοφιστοῦ. Ejusdem *Simocati Oecumenicam historiam* in bibliotheca Mendozeana mscr. vidit *Cardanus*. In Χειρίλλω de immensa vi pecuniarum in bellum contra Vandalos insumta à Leone Macelle Imp. citat Κάδδον ἱστοριογράφον: eumque hoc nomine in Bibliotheca recenset *Simlerus*. Sed Κάνδιδος est, Isaurus natione, professione tabellio & Christianus, qui historiam annorum 34. à Leonis initio usque ad Zenonis mortem libris tribus contexuit; eorum epitome & censura est apud *Phot. C.* 79. *Callisthenem* tribus locis allegat *Suidas*; de eo quòd carcerem adpellet ἀνώγεων in ἀναγκαῖον & ἀνώγεον; iterùm de significatione verbi ἀναρᾶσθαι, esse scil. idem ac *imprecationem factam dissolvere*. At cum præter Callisthenem Olynthium familiarem Alex. M. discipulum Aristotelis, & alterum Sybaritam, incertæ ætatis, veterem autem, teste *Scal.* 1. *Auson. lect. c.* 3. qui scripsit Γαλατικῶν libros, nemo præterea hoc nomine fuerit; neutri verò ista Grammatica tribui queant, malim pro Callisthene *Callistratum*. Fuit sanè nobilis Grammaticus Callistratus, quem *Harpocr.* in ἀπλᾶς laudat, & inde noster *Suidas*, quòd ἀπλᾶς exposuerit τὰ μονόπελμα τῶν ὑποδημάτων, *calceos unicam soleam suppactam habentes*; & noster rursus, quod ἐπιφυλλίδας dixerit esse *minusculos racemulos ipsis foliis in vite vel adnatos vel contectos*: cum quibus observationibus priores istæ planè ejusdem generis sunt, & autorem λέξεως παντοίας θηρευτὴν ἐξηγητήν τε & Lexicographum produnt. Nihil autem prohibet existimare hunc ipsum Aristophanèum Callistratum esse, qui in opere quodam suo Aristarchum incessit maledictis, quòd eruditioni ejus vestis non congrueret, quasi & hoc ad doctrinam nonnihil conferret, ἐρρυθμένως ἀμπέχεσθαι: *Athen. l.* 1. Sed & hoc amplius, ne quid indictum relinquamus huc quoquo modo & *Suidæ* illustrando faciens, *Callistratum*, qui de Philoxeno Lyrico, fuisse Heracleæ Ponticæ natum, non ut alii

ut alii voluere Cytheris, tradidit *Domitium Callistratum* esse, cujus libros de Heraclea sæpè advocat *Stephanus*, & *Nat. Comes l. 9. mythol. c. 5.* In ἱππεία Ἀθηνᾶ eam Neptuni filiam esse, inquit, καὶ Πολύφης τῆς Ὠκεανοῦ φασίν. Hæc glossa ex *Harpocratione*, quem totum, ut & Hesychium & Helladium, in hanc Συλλογὴν transscripserunt, solùm omissâ autorum, quos ille laudat vetustissimos multos, mentione, petita est; sed utrobique corrigendum τὸ Πολύφης. Coryphe mater Equestris Minervæ fuit; quam Coryphasiam Arcades *Cic. 3. de nat. D.* quo loco Coriam legit *Nat. Comes l. 4. mythol. c. 5.* dixerunt, *vel à Corypha matris signo vel quod ex vertice summo Jovis parmam ferens emicuit atq; armorum accincta terroribus: Arnob. l. 4. Clemens in προτρεπτ.* Messenios Κορυφασίαν ἀπὸ τῆς μητρὸς denominasse scribit. Hisce autoribus *Phornutum* quantivis pretii Philologum oppedere; docet enim ἐν θεωρίᾳ περὶ τῆς τῶν θεῶν φύσεως, *Minervam carere matre*, ex ignorantia historiæ fabularis fieri notamus; vel confundit sanè Jovialem ἀμήτορα & Neptuniam Equestrem, quas origo sua distinguit. In λέχαις è *Cleanthe* refert Apollinem inde à quibusdam λεχηνχόρειον adpellari. *Harpocrationis* etiam ista sunt, sed apud quem edidere docti Λεχηνόρειον; quod probamus Λεσχήνωρ & Λεσχηνόρειος dictus est Apollo διὰ τὸ τὰς ἡμέρας. ταῖς λέσχαις καὶ τῷ ὁμιλεῖν ἀλλήλοις συνέχεσθαι τοὺς ἀνθρώπους τὰς νύκτας δ' καθ' ἑαυτοὺς ἀναπαύεσθαι, inquit *Phorn. l. d. quod homines de die confabulationibus & mutua conversatione detineantur, noctibus verò quiescant vel condormiant*; quæ interpres *Jod. Velareus* malè. *quod diem tractandis nugis & mutuæ conversationi exhibeat, ac noctem depellat Apollo*, exposuit. Semel monuisse sufficiat, hoc solenne esse *Suidæ*, quod res hominum cognominum perpetua ferme recitet; quo fit ut quæ diversorum fuere uni adtribui videantur & in historiis turbentur omnia, nisi narrationes secernas & advertas quàm diligentissimè. Commisisse id deprehenditur in Εὐμένης Encomium quod ibi legimus & narratio reliqua de Eumene rege Pergami Attali I. filio, intelligenda sunt; huic enim tres fuere fratres Attalus, Philetærus, & Athenæus, *Plut. l. de frat. amore*, qui satellitum officio apud eum fungebantur; Ultima verò periodus, qua Eumenem hunc ab Antigono subla-

tum esse traditur, de Evmene Cardiano, Cappadociæ satrapa, Macedonum hoste, *Appian. in Syr.* qui istum alterum centum annis præcessit. Idem fecit ubi de Attalo. Describit Attalum Evmenis fratrem regem à beneficentia ergà amicos, à fide ergà socios, à bellicarum rerum gloria, à conjugii felicitate; Hic Attalus I. filius Attali ex Antiochide fuit, & patruum habuit Evmenem, itemq; filium, non fratrem, ut *Svidas*. Addit, hunc Attalum imperio potitum animi & instituti sui specimen edidisse eo, quòd Ariarathem Cappadocem regno dejectum restituerit; hoc ad Attalum II. filium I. fratrem Evmenis pertinet, qui Stratonicen Ariarathis filiam, fratris qui insidiis Persei Macedonis interfectus putabatur conjugem, uxorem duxerat; *Plut. l. 4.* Ultima verò ῥῆσις, Attalum Apolloniæ maritum obiisse & fidem fecisse oraculo, quod liberos solùm & nepotes Attali I. regia dignitate fore prædixerat, ad Attalum III. Philometorem dictum referenda est; sed quod Ἀπολλωνίας ἄνδρα adpellat, duplici errore intricatus facit. Nomen enim fœminæ Ἀπολλωνιὰς quam alibi rectè Attali, patris Evmenis, scil. II. γαμετὴν vocat; *Plut* Ἀπολλωνὶς Κυζικηνὴ: è plebeia facta regina & maritus ejus Attalus avus fuit, non nepos ultimus regum Pergamenorum. Horum successiones è *Telephi* Grammatici libris quos de regibus Pergami scripserat quinque discere poteramus; sed isti perierunt. E *Strabone* igitur, *Paterculo, Appiano, Justino, Floro*, & *Evtropio* eruimus, quæ pro ratione sit emendationum nostrarum in *Svida*, regum Asiæ Pergamenæ genealogiam talem:

Philetærus Tianus, evnuchus. ὁ θλιβίας ἐκ παιδὸς;	*Evmenes* frater Philetæri:	*Attalus*—Antiochis, Achæi filia.
	|	|
præfectus thesaurorum regis Thraciæ Lysimachi Pergami, ab eô defecit; regnat Pergami annos 20.	*Evmenes* I. rex ann. 22. Hunc *Laertius in Arcesil.* filiū Philetæri videtur adpellare.	*Attalus* I. rex a 44. Socius Roman. bello Macedon. I. contrà Philippum *Flor. l. 2. c. 7.* Vixit annos 72. *Svidas* Evmenis fratrem facit. Ei ex uxore Apollonide Cyzicena nati ☞

NN Pellex. Ephesii citharistæ filia: *Just. l. 36.* concubinam vocat *Eutr. l. 4.*	*Evmenes II.* rex a. 39. *Paterc. l. 1.* fratrem Attali & successorē facit tempore belli Maced. II. quod contrà Perseū gessêre Rom.	Stratonice, filia Ariarathis Cappad. regis.	*Attalus II.* natu major inter fratres Evmenis, ducta uxore fratris Evmenis, quem interemtum nunciaverant, liberos ex ea suscepit multos: regnat mortuo fratre per a. 21: tutor filii ejus: *Plut.*	*Philetærus.*	*Athenæum.*

Aristonicus spurius, *ὁ τοῦ κιθαρῳδοῦ* Plut. *in Q. Flá.* mortuo Attalo III. regnum invasit, sed victus à Perpenna est, *Just. l. 36.*	Beronice ejus spōsa: *Just.*	*Attalus III.* Philometor: Ei virilem ætatem adepto Attalus patruus tutor regnū cessit & diadema imposuit præteritis propriis liberis: *Plut.* Obiit regni a 5. & Romanos instituit hæredes.

De Attalo ultimo dissensus est *Justini* 36, quem sequitur *Helvicus in theatro*, à *Strabone* l. 13. & *Plutarcho*; scribit enim Attalum eum à patruo Evmene regnum accepisse, quasi hic, non Attalus ejus tutor, ipse verò Attali non Evmenis filius fuisset; sed nos horum causam potiorem esse judicamus. *Ἄιθων, ἀπὸ τοῦ αἴθειν*, quod est splendere; fervere: urere; adjectivè significat candentem, rutilantem, politum; item pro virili, bellicoso, impigro, vehemente & actuoso usurpatur. Hinc aquilæ quæ Promethei ad Caucasum

ligati cor excedebat apud *Hygin. fab. 31.* & uni equorum Solis, *fab. 183.* nomen Æthoni. *Callim. in hymno Cereris* λιμὸν ἄγριον αἴθωνα κρατερὸν dixit cum famem magnam, ingentem, inexplebilem indicare vellet. Ad *Callim.* respicit glossa apud *Suidam* ista: Αἴθων. ὁ βίαιος λιμός. ἀπὸ Αἴθωνος ἡλίου τινὸς ὃς τὸ Δήμητρος ἄλσος κατέκοψε καὶ τιμωρίαν ὑπέστη ἀξίαν καὶ διὰ τοῦτο ἐλίμωττεν ἀεί. *ab Æthone quodam solis filio qui Cereris lucum concidit & pœnas suo scelere dignas sustinuit & propterea fame semper laboravit.* Ista quidam sic dicuntur ab interprete; sed quo autore inter Solis filios Æthonem reponit? Fabula est Erisichthonem sive Myrmidonis ut *Hellen. Athen. Ælianus*, sive Triopæ filium, ut *Ovid. 8. Metam. & Tzez. ad. Lycophr.* sacrum Cereris, ut P. Turullius in Co insula Æsculapii nemus *Dion. l. 51.* excisis arboribus violasse; iratamque Deam impietati famem homini immisisse tantam, ut quò plus ciborum in alvum demergeret eò plus adpeteret; & cibus caussa cibi fieret. Eum, ὅτι ἄπληστος ἦν βορᾶς Αἴθωνα adpellarunt. Fuit autem Thessalus teste *Palæphato, Ovidio*, Hygino & Tzeze. Legendum igitur in *Suida* est: ἀπὸ Αἴθωνος Θετταλοῦ τινός. De Pyrrhone Eléo philosopho narrat fuisse primùm discipulum Brysonis· εἶτα Ἀλεξάνδρου τοῦ Μητροδώρου μαθητοῦ τοῦ Χίου οὗ διδάσκαλος ἦν Μητρόδωρος ὁ Ἀβδηρίτης: E Metrodori Chii discipulis nullum Alexandrum novimus, sed Anaxarchum; hujus etiam comes ad Magos & Gymnosophistas in Indiam fuit Pyrrhon, teste *Laertio*. Ἀναξάρχου igitur nomen pro Ἀλεξάνδρου legamus. Ultimum ῥήσεως *Metrodori Chii magistrum fuisse Metrodorum Abderitem*, eodem vitio laborat; neque enim aliquis Abderites Metrodorus fuit neq; fuit præceptor Metrodori Chii. Metrodorus autem Chius condiscipulo Hippocrate Cóo Democritum Abderiten audivit; juxtà *Laert.* secundum alios Nessam Chium. Democritus igitur pro Metrodoro substituendus, ne cum seipsô pugnet *Suidas*, qui in Δημόκρ. insignem Democriti discipulum Metrodorum Chium fuisse ait. Pycnam vocatam fuisse locum Athenis ubi convenirent ad habendas audiendasque conciones ἀπὸ τοῦ πυκνοῦσθαι, quod populus ibi q. constiparetur & coarctaretur, ejus autorem, in Πύκνα citat Κλείδημον. Sed Κλειδημος est, qui Atthidem descripsit; ejus πρώτην Ατθίδος

ϑίδ@ laudat *Harp. in Μελανίππειον*. Non facile est dicere an Clitodemus qui pariter res Atticas consignavit à *Pausania* ac *Svida* in ἐπὶ Παλλαδίῳ, & Κλειτόδημος à *Plut. l. de glor. Athen* nominatus idem sit cum Clidemo; Videtur sanè hujus nomen ex illo ejectâ syllaba prodiisse. Alcyonei gigantis filiarum septem unam Φθονίαν adpellat in Ἀλκυονίδες. Sed ea Φωσθονία fuit, ut patet ex ordine in literâ Φ. ubi ejus nomen inter voces Φῶς & Φωσφόρος medium est; & ex *Apost. C. 2. prov. 51.* qui *Svidam* h. l. exscribit & veterem lectionem Φωσθονία exprimit.

Hæc in antiquis scriptoribus circà nomina propria peccata fuere & digna visa quæ hoc capite produceremus; sequetur nunc χύτη quædam similium erratorum in recentiorum libris; sed de quibus typos potiùs quàm autores ipsos accusare licet. Inter homines sacros qui bello Albigensibus circà a. 1212. à Philippo rege Franciæ indicto interfuerunt, *Johann. Nauclerus gener. 41.* nominat *Reginaldum Rothomagensem archipræsulem*. At cum è *Chron. Normanniæ* constet, ab anno 1204. usque ad a. 1217. *Robertum Polanum* Rothomagensem rexisse Ecclesiam eique successisse Theobaldum, omninò habendum vel istum vel hunc Reginaldi fictitii loco scribendum esse. Ænigmatum hexametrorum poëtria, filia Cleobuli unius Sapientum Græciæ à *Lil. Greg. Gyraldo dial. 3. de hist. Poet.* vocatur *Evmite*; Ea verò Εὐμῆτις apud *Plut. conv. sept. Sap.* eodemq; nomine Pindari quædam fuit, *Svid.*

Tigreti cuidam Cari Halicarnassô orto adscribitur βατραχομυομαχία, quæ Homeri esse dicitur: *I. P. Nunnesius in notis ad Phrynichum.* Iste Pigres fuit, tàm studiosus Homeri, ut singulis ejus hexametris singulos pentametros qui sententiam illustrarent vel explerent subjiceret: *Svid.* Contrarium alibi peccarunt; Tigres est fluvii in Persia nomen apud Xenoph. l. 2. Κύρου παιδ. cujus primam T pro Π legerunt & in Latinis exemplaribus Pigretem dedere; Sic *Tzezes ad Lycophr.* Πριόπαν qui est Triopas. Illustribus Agrigentinis *Th. Fazellus dec. pr. de rebus Sic. l. 6. c. 1.* accenset Archinum tragicum poëtam qui sexaginta fabulis editis inclaruerit. Sed Carcinus fuit, teste *Svida* centum & sexaginta verò tragœdiæ Carcini Atheniensis. *Luc. Marinéus Sic. l. 8. de reg. Hisp.* sub Ramiro monacho, Arragoniæ rege quinto, cum cum suscepisset regnū, Comi-

Comitis Peitei filiam duxisse uxorem & ex ea genuisse Petronillam scribit; eadem iisdem verbis *Franc. Tarasa de reg. Hisp.* sub Alfonso VIII. Frustrà inquisivimus in istum Comitem antequam mendam in nomine subodoraremur; leg. verò *Comitis Pictavii*; è *Rod. Santio P.1.c.13. & P.3.c.30.* E Dukone de S. Quintino, quem à *J. Stovvao* Antiquario Londinensi habuerit, fragmentum de Danorum idolo THUR allegat *Cambdenus in Brit. ubi de Danis*; Eundem sed nomine Dudonis inter scriptores rerum Norm. edidit *A. Duchesnius*; ad annum 900. refert *Pithæus*: Dudonem Neustrium, quia ex Heduis, adpellant alii: Decanum Vermandensem *Ordericus*. *In notis Casaub. ad Laert.* SPEVS. inter eos qui morbo pediculari fuissent extincti nominatur *Ennius*. Fatuus sit qui de Ennio Rudino cogitet; *Evnus* fuit, Syrus, servili conditione & fax servilis belli in Sicilia: Vid. *Diod. Sic. l.34.* *In not. Maussaci ad Harp. p.228.* pœana contrà Craterum composuisse scribitur *Alexis Dialecticus.* Id docet *Athen. l.15.* ex *Hermippo* Callimachio ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Ἀριστοτέλους, sed *Alexinum* vocat qui Eléus fuit, Eubulidæ in schola Euclidea, quæ Dialecticorum, successor: *Laert. l.2.*

De Hygini fabularum libro eruditè quàmplurima nos monuit *Cl. Barthius*, quæ nesciri à curiosis horum studiorum non debent. Sunt in isto fasciculo nonnulla quæ vix infima Latinitate subsistãt, & trivialem doctrinam sapiant; Eo loco habendum est, cap. 198. Scyllam in piscem Cirin dictum transformatam fuisse; quod nemo Poetarum somniaverat. *Virgilius* integro Poëmate rem omnem describit, factã è Scylla avem cirin, eiq. haliæetum, in quem abierat Nisus, inimicum esse; sed huic θαυματοποιῷ nullo negotio ex avibus fiunt pisces. Cap 221. versus de VII. Sophis invenusti scabri & illatini sunt. Cap. 220. figmentũ de Cura hominem formante & disceptãte cum Jove de nomine quo vocari debeat insulsum est, κουρεακῆς καὶ γεροντικώσης τινὸς λαλιᾶς τάξιν ἔχει, & à gentiliũ de hominis conditu mythistoriis, quæ Mosaicæ doctrinæ stricturæ quædam sunt, dissentit. *Cura quoniam prima hominem finxit, quamdiu vixerit, cura eum possideat: sed homo vocetur, quoniam ex humo videtur esse factus*; Prius inepta allusio est ad nomen Promethei cui Poëtæ hominis fabricam adscribunt, quod consiliũ, providentiam & curam signifi-

significet; posterius tritum Latinorum etymon hominis ab humo; utrumque est frigidus monachismus & imperiti literatoris ναυλιώδης πῖνος. Caput 226. cui præscriptum est, *Insulæ maximæ*, invitissima Harmonia huic fabulari materiæ annectitur; Est enim fragmentum centonis geographici ab Æthicô vel simili. Sunt, ὡς ἔπος εἰπεῖν, in istum fabularem librum veterum dramatum argumenta, quæ interpretes Poëtarum Grammatici tradiderant, constipata, eo planè modo quo periochas in Homeri Iliada & Odysséam dedit *Avsonius*, fabularum Menandri hypotheses *Homerus Sellius d.* Grammaticus & metamorphoséôs Ovidianæ πεζῷ λόγῳ epitomen *Lactantius Placidus*. Id verò in Psevd-Hyginô ostendemus. Caput 107. cujus inscriptio est *Armorum Judicium*, Pâcuvii tragœdiæ, quam hoc nomine citat *Sveton. Jul. c. 107: Charisius, Festus* in Keapse, Reserari, Reses, & Torvitas: Caput 106. cujus titulus *Hectoris lytra*, Ennii fabulæ quam laudat *Festus* in Redhostire: caput 103. & 104. quorum epigraphe *Protesilaus. Laodamia* Nævii tragœdiæ, quæ è *Gell. l. 12. c. 10. & Prisc. l. 6.* nota est: Caput 108. cujus lemma *Eqvus Trojanus*, dramatis LivI Andronici, quem Equo Trojano allegat *Cic. l. 7. Ep. ad famil & Nonius Marc. in Opitula*: Caput 125. Odysséæ Homericæ: Caput 120. Iphigeniæ Tauricæ, & c. 187. Alopes, quas utrasq; *Evripides* docuit: Caput 29. Alcumenæ Plautinæ argumentum est, Caput 181. de Diana & Actæone fabula ipsa secunda *l. 3. metam. Ovidii* in epitomen contracta est, & αὐτοῖς ῥήμασιν eidem in libris præmittitur. Canum autem Actæonis nomina non aliunde quàm è poësi Ovidiana sublecta sunt, quæ aliquando emendata dabimus; sunt enim omnia Græca & ab homine semidocto mirè corrupta. Quid verò moramur in re non senticosâ, sed expeditâ? Capitis 4. lemma est, *Inô Evripidis*: fabulam autem hac inscriptione dedisse Evripidem apud *Gell. l. 13. c. 17.* legimus. Ejus igitur ὑπόθεσις isto capite traditur, quam è Græco scholiastæ alicujus transtulit in Latinum Psevd-Hyginus. Titulus c 154 *Phaethon Hesiodi*, quid aliud insinuat quàm res Phaethontis uti eas *Hesiodus* copiosè descripserat eô capite breviter narrari. Idem dicendum de epigraphe cap. 8. ista: *Eadem (*Antiopa*) Evripidis quam scribit Ennius.* Antiopæ fabulæ, cui ab ὁμωνύμῳ regis Bœotiæ filia no-

Zz men

men impoſitum fuerat, ſummam capite præcedente ſeptimo, omiſſo nomine autoris (quem nos M. Pacuvium eſſe putamus, quòd hunc in Antiopa laudet *Cicero 1. de finibus, Feſtus in Torrens. Charisius l. 1. & Diomedes l. 1.*) tradiderat; nunc ejuſdem fabulæ, uti eam ex Evripide verterat Ennius, periochen capite octavô proponit, perinde ac cap. 2. Inus fabulam, cap. autem 4. Inûs Evripideæ fabulæ argumentum. Conſtat ſanè de Evripide & Ennio quod fabulas eadem inſcriptione ediderint, & hic ex illius Græcis confecerit Latinas. *Alexandrum* Evripidis allegat *Ælian l. 2. var. hiſt. c. 8*; Ennii *Varro l. 5. de L. Lat. Gell. l. 6. c. 5*; *Creſphonta* Evripidis *Stob. c. de Pace*; Ennii *Gell. l. 6. c. 16 Feſtus in Quaſo & Redhoſtire*. *Erechtheum* Evripidis *Svidas* in *ἀνάστατοι*; Ennii *Gell. l. 6. c. 16: Macrob. l. 6. Saturn. Menalippen* Evripidis *Diod. Sic. l. 1. & Dion. Halic. l. 2. περὶ τῶν ἐσχηματισμένων*; Ennii *Gell. l. 5. c. 11. Priſc. l. 10. & Nonius. Medeam, Iphigeniam, Hecubam* & *Andromacham* Evripidis hodièque habemus; Ennii Medeæ *Varro. l. 6. de L. Lat.* Iphigeniæ *Gell. 19. c. 10.* Hecubæ l. 11. c. 4. & Andromachæ *Feſtus in Summuſſi* meminit. De Antiopa, quam ſcripſiſſe Ennium ex Hygino h. l. ſcimus, ſimiliter verum eſt, ex Evripidéa expreſſam fuiſſe; citat enim Evripidem *ἐν Ἀντιόπῃ Stobæus l. 1. Ecl. phyſ. c. 7.* & *Cic. 1. de fin* Medeam & Antiopam ejus. Non igitur permittimus *Cl. Barthio*, ut quod audet l. 20. c. 16. Evemerum pro Evripide h. l. legat, *quia Ennius Evemerum verterit*. Vertit Evemeri libros, quis enim neget? ſed *ἱερὰν ἀναγραφὴν*, hiſtoriam Jovis & cæterorum qui Dii putantur, quam e titulis & inſcriptionibus ſacris Evemerus contexuerat, natales eorum exequens patrias & ſepulcra dinumerans & provincias monſtrans, *Minuc. Fel. Octavio p. 46.* & in hac eum ſecutus eſt Ennius teſte *Cicer. 1. de nat. Deor: Varr. 1. de re ruſt. c. 48.* & *Lact. l. 1. de falſa relig. c. 11.* translationem ſuam eodem *hiſtoriæ ſacræ* titulo inſigniens; quod argumentum ecquid ad Antiopæ fabulam faciat? *Diod. Sic. l. 6.* ſignanter Evemerum hiſtoricum theologumque contrà mythographos Homerum, Heſiodum, Orpheum & cæteros diſtinguit eoque ceu fide digno utitur teſte; *Plut.* tamen *l. de Iſ. & Oſir.* eum omnia iſta de longinqua ſua peregrinatione, de reperta inſula Panchæa, ad quam ſc. nemo hominum præterea acceſſerit,

cesserit, mentiri cavillatur. Evripidis verò Antiopam etiam vertit Ennius æmulum nactus Pacuvium, qui eandem Latino socco induit posterior, ut videtur.

Cum de studio sacrarum scripturarum docent Theologi ab omnibus id curari debere quia tangat omnes cura salvificæ cognitionis quæ *ἐρευνητικῶς* sedula & sobria meditatione earum quæritur, & neminem ab earum lectione jure excludi, D. *Hieronymi* exemplo id facere videri volunt, qui non solùm fœminas ad eam pietatis partem cohortetur, & ab eâ passim Algasiam, Marcellam, Fabiolam, *Suniam, Fretelam*, & alias commendet; sed & ad diversas virgines & matronas epistolas dederit in quibus varii circà scripturæ intelligentiam incidentes nodi solvuntur; Tales ad Principiam, Marcellam, Paulam, Theodoram, Brisillam, Asellam, Salvinam, Furiam, Cœlantiam matronam, Demetriadem, *Suniam & Fretelam* scriptæ: *Rivet. Isag. ad sacram script. c. 13. & 23.* Ipsa doctrina sana est, verbo DEI consonat, & in scholis nostratibus inculcatur vel ad ravim; etsi non recipiatur *ἀπὸ τῶν ἐπ παραδόξων κωλυσιβίβλων*; at probandi genus aliquà vacillat ac deficit. *Sunia* enim & *Fretela* virginum fœminarumq; classe non magis debuere censeri, quàm Tucca, Tarpa, Santra, Planta, Aquila, Sylla, Talna, Spôgia quos viros fuisse non indiget demonstratione: quippe fuère isti mystæ, presbyteri sive sacerdotes in Bavaria, alter quidem Nideravensis, alter Augusturensis, ita *Aventinus l. 3. ann. Boj. p. 155.* Incompertum planè est & *ἀνύπαρκτον* mares in fœminas mutare, nisi si Pythagoras è Pyrandio Callicléa factus est, & ex hac in Alcen scortum abiit, sed rarum solùm & in prodigiis habitum fuit, si fœminæ abirent in mares: *Plin. l. 7. c. 4.* cui rei præludere dicemus *Joh. Bapt. Piũ & J. Cæs. Capaciũ*, qui Elephantida Poëtam impudicum fuisse, cujus sive libros sive picturas *συνόδων ἢ συνουσιασμῶν & παρεγκλιασμῶν* varia schemata exhibentes Tiberium Imp. in cubiculis dispoluisse *Sveton. c. 43.* consignârit, judicavere; Ille *annot. poster. sylloge 3. c. 14.* Iste *lib. 2. hist. Neap. c. 14. & l. de balneis c. 4.* Nominat enim eam cum Salpe & Sotira obstetricibus *Plin. l. 28. c. 7.* ut artem exercuisse, fortasse *ἰατραίναν* quoque fuisse, secreta muliebrium corporum publicasse & obscœna partium in tabellis exposuisse vero consentaneum sit;

 quam

quam insaniam & turpitudines circà ejusmodi in gentilibus stylo confodêre Christianæ honestatis & pudoris magistri graves *Tatianus λογῳ πρὸς Ἕλλ. Clemens Protrept. & Pædag.* ac *Arnobius.* Sed ἅλις τούτων ὡς δρυός; cavendum enim est nobis Nominalibus, ne fastidiosos infelicium morosorumque Realium, qui hasce elegantias & omne quod exactissimum est in suo genere, quia adsequi desperant, spernunt & abominantur, ventriculos ejusmodi περιεργία ὀνοματοθήρας, nostris interim jucunda suprà exquisitissimas delicias & utili, ad vomitum etiam proritemus.

CAP. III.

De Titulis scriptorum veterum agitur: ex iis restituuntur non pauci, præsertim dramatum Comicorum; quidam etiam explicantur & illustrantur; unde lux Ciceroni de Amaltheâ Pomp. Attici; de Phædri, de Dicæarchi quibusdam operibus: Plutarcho de Eudoxi peregrinationibus; de Cratini fabula Pytine: Svetonio de Electrâ Atilii: Gellio de Alexidis Pythagorizusa; Harpocrationi de Eupolidis χρυσῷ γένει; de Lysiæ oratione quadam: Alciphroni de Menandri Ῥαπιζομένῃ: Theophilo Antioch. de Apollonidæ Horapionis Semenuthi: Photio de Zosimi Chemicis; Clementi Alex. de Acicari columna; de Orphei Cratere: Laertio de Timocratis sphæristice: de Aristotelis περὶ κυάμων: Athenæo de Philyllii Ægeo. de Antiphanis Gergithio, de Æschyli Agamemnone. Julio Firmico Mat. de philosophia ex oraculis Porphyrii: Festo de Nævii dramate Ludo: Prisciano de Aristomenis Βοηθοῖς: Fulgentio de Menandri Episatomo, de Mnaseæ Europiaco, de Porphyrii epigrammatibus & de Nævii Philemporo: Suida de Cratini Χείρωσι, de Menandri Andria, de Pherecratis Ἰπνῷ & Rusticis; de Theophrasti Καιροῖς. De Pauli Orosii Chronica sententiarum collatio & decisio. De Telephi Σκυθικῷ.

T Ην μὲν ἐξελήλεγμαι de aliquot scriptorum, quibus literatura profecit & secula evasêrunt erudita nominibus; ἡ δὲ ἐπιτρέπει, de titulis nonnullorum; Neque enim tantâ strage data in autoribus, quorum partem maximam amisi-

amisimus per tempora, partem fœdè mutilatam, & corruptam habemus, indemnes & illæsi permanserunt omnes. In *Cicerone l. 13. ad Atticum Ep. 39.* admissum tale quid, & nondum adhibita est conveniens medicina. Ibi noster: *Libros mihi, de quibus ad te antea scripsi, velim mittas, & maxime* Φαίδρου περὶ θεῶν *&* ΠΠΑΔΔΔΟC. Hic ille Phædrus est, doctor Epicureus, Zenonis Sidonii familiaris, quem se Attico συμμαθητῇ Athenis audivisse fatetur *Cic. 3. & 5. de fin.* & ab elegantia ac humanitate comendat. Convenit autem Epicureo de Diis scribere, quos nullos esse sentiebat & qui αὐτομάτισμὸν adstruebat. Corradi conjectura Dicæarchi volumen quoddam hac inscriptione, Φαίδρος περὶ θεῶν τῆς Ἑλλάδος à Cicerone flagitari, ne tantilla quidem probabilitate nititur; in literis majusculis vetus & vera lectio ΒΙΟC ἙΛΛΑΔΟC occultata fuit. Eum à Dicæarcho Aristot. discipulo, Messenio, viro imprimis erudito, uti adpellat *Plin. l. 2. c. 67.* libris tribus scriptũ esse è *Svida* scimus; legimus etiam fragmentũ ejus quoddam è biblioth. Augustana opera *D. Hæschell* publicatum hodièq;. Eum scriptorem magni fecit *Atticus*, & hujus exemplo *Cicero*; qui ejus περὶ ψυχῆς utrosq;, tres Lesbiacos & Corinthiacos totidem, *1. Tusc.* quibus animorum mortalitatem adstruxerat, & καταβάσεως, itemque Τριπολιτικὸν, & epistolam ad Aristoxenum, ab Attico sibi mitti petiit, ep 32: ep. 2. l. 2. magnum hominem & à quo quis multa didicerit, & 1. Tusc. Qv. delicias suas, alibi ἱστορικώτατον adpellat. Κατάβασις quam Cicero nominat, liber περὶ τῆς εἰς Τροφωνίου καταβάσεως quem citat *Athen. l. 13* & ex eo Trophonianam Chæronis cujusdam narrationem *Cic. l. d.* fuit. Præter Spartiatarum autem Remp. cujus *Svidas* meminit, descripsit etiam Pelinæorum, Corinthiorum, & Atheniensium: quod ex *ep 2 l. 2. ad Atticum* videor eruere posse. Lib. 9. Ep. 57. *Inde expecto*, inquit, ΑΛΛΤΕCΑΝ *illam tuam.* Leg. ΑΜΑΛΘΕΙΑΝ. Attici enim opus quoddam hoc nomine fuisse adparet e verbis ep. 14. l. 1: *Velim ad me scribas cujusmodi sit* Ἀμαλθεῖον *tuum, quo ornatu, qua τοποθεσίᾳ; & quæ poëmata, quasque historias de* Ἀμαλθείᾳ *habes, ad me mittas*: itemq; ex Ep. 11. Non ambigendum est, Amaltheion hoc Attici aliud ab annalibus ejus scriptum fuisse; idem verò cum illo, quod *Imagines doctorum virorũ* inscripserat. Hoc enim

 ex ejus

ex ejus vita *Corn. Nepote* autore fragmentum legimus: *Amaltheion monumentum, in quo versibus qui honore rerumq; amplitudine cæteros Po. Ro. præstiterunt exposuit ita ut sub singulorum imaginibus facta magistratumq; eorum non amplius quaternis quinisq; versibus descripserit; quod vix credendum sit tantas res tam breviter potuisse declarari.* *Plutarchus l. non posse suaviter vivi secundum Epicurum* cum Herodoti, Xenophontis, Homeri, Aristotelis, & Aristoxeni scriptis ob vim & elegantiam gratiamque componit τὰς περιόδους Eudoxi: Eas interpres *de conversionibus Orbium cœlestium exponit.* Verum est Eudoxum scripsisse ἀστρολογούμενα *Arist. 11. Metaph. c. 8. & Laert.* διὰ ἐπῶν ἀστρολογίαν, & ὀκταετηρίδα. *Suid.* sed περίοδοι pertinuere ad γεω-μετρούμενα; alias γῆς περίοδον vocant, *Malchus in vita Pythag.* Eudoxum ἐν τῇ ἑβδόμῃ γῆς περιόδῳ: octavam citat *Harp.* in Αἰγαῖον. Et sane ἱστορικὴ διήγησις, de quo genere scriptorū agit h. l. *Plutarchus,* magis convenit narrationi observatorum in peregrinationibus quas varias instituit ac absolvit Eudoxus, Cyzicum in Propontidem, in Cariam ad Mausoli tumulum, in Ægyptum, Chrysippo Medico itidem Cnidio & Platone, secundum *Strab.* comitibus, ubi ab ipso rege Nectanabi, commendatitiis Agesilai regis, ad familiare colloquium, & conversationem cum Ichonuphide sacerdotum Ægyptiorum sacerrimo & archiprophetâ uti nominatur à *Clem. Alex. 1. Strom.* admissus est. & terræ ambitus gentiumque ac rituum innumerabilium descriptioni, quam doctrinæ de motibus cœlestibus, quæ ornatum orationis omnino respuit, simplicissimè propter materiæ obscuram proponi contenta. Ex istis γῆς περιόδων libris desumsit *Aristoteles.* quod l. θαυμασίων ἀκουσμ. de lapidis Machæræ insolente adfectione, qua fortuito invenientes in furororem agere ferebatur, adnotavit. Idem l. 2. sympos. 1. cum dixisset Comicos dum seipsos quoque vituperant & insectantur, scommatum liberiorum petulantiam & acerbitatem deminuere videri, pro exemplis addit Aristophanem εἰς τὴν φαλακρότητα in calvitiem, qua erat ipse notabilis & deridiculus, quædam dixisse, καὶ εἰς τὴν ἄγαν οἴνου δίψαν, in nimiam vini adpetentiam Cratinum dedisse tabulam nomine Πυτίνην Ita enim sublatâ quæ sententiam omnem turbarat, & interpretem ut *Agathonis* nescio

quamq;

quam *lipsin* nobis exhiberet deceperat, σιγμῇ distinguenda & intelligenda sunt ista. Πυτίνη vas vinarium significat; eaque inscriptione, qua Cratini quoddam drama fuisse è *Clem. l. 6. Strom. Polluce l. 10. c. 14. Athenæô l. 3. scholiaste Aristoph. & Prisciano l. 18.* cognoscimus, seipsum, ut crimen temulentiæ, quo publicè infamabatur molliret perstrinxit; Hoc nos *Svidas* docuit, qui fabulæ œconomiam è *schol. Aristoph. ad Eqvites* desumtam luculenter exponit in Κώδιον.

In funerationis C Julii Cæsaris processu inter ludos cantata sunt quædam ad miserationem & invidiam cædis ejus accommodata *ex Pacuvii Armorum Judicio, & ex Electra Attilii alia ad similem sententiam; Sveton c. 34.* Cum hæc omnium Codicum lectio sit, & *Cicero 1. de fin.* Electram ab Attilio è Sophocle versam esse dicat, miramur, quòd *Casaubonus* Attilio Attium suppofuerit; Ei M. Attilio quintum inter Comicos locum dedit *Volc. Sedigitus l de Poetis* apud *Gell. l. 15. c. 24:* Ejusdem meminit *Varro l 6. de Lat. L. & l 5. apud Charisium extr. l. 2.* Quæ testimonia non succurrisse *L. Torrentio*, qui nec Electram Attilii se reperisse, ideòque titulum fabulæ è *Svetonio* tollit, nec de Attilio quicquam legere meminisse profitetur, vix caret turpitudinis nota. Ab utroque dissentimus hoc loco, dum ille rationem suæ emendationis, quam nos nullam comminisci possumus, dederit; hic ignorantiæ suæ excusationem attulerit.

Ab esu animatorum Pythagoras instituto peculiari abstinuit, ajunt: eam opinionem veterem & falsam ex Aristoxenô & *Alexi lexidis comœdia, quæ Pythagora vita inscribitur* confutat *Gellius l. 4. c. 11.* Titulum Βίος Πυθαγόρου, historicum esse non Comicum videt quisque; & cum Alexin Πυθαγορίζουσῃ laudet *Athen. l. 3.* Pythagorizusam h. l. à *Gellio* nominatam fuisse, & corruptam à descriptoribus perinde manifestum est.

Harpocration in Σιπύα, quæ vas panarium & penum quorumvis edulium significat, allegat Evpolin Χρυσογένει; Sic & *Svidas* in ἀποπάτημα & in Τῦ Διὸς τὸ σανδάλιον, ut Chrysogenem quendam argumentum fabulæ fuisse putare quis possit. Sed vera Inscriptio fuit χρυσοῦν γένος, uti extat apud *Athen. l. 9. f. 375. & l. 14. f. 617.* & vel

aurei

aurei ſeculi conditiones reproductæ fuêre in iſto dramate, vel mores proborum hominum adumbrati. Idem in ἀδύνατον Lyſiæ quandam oratioem περὶ ἀδυνάτου allegat; Integra epigraphe ejus fuit, περὶ τοῦ διδομένου τοῖς ἀδυνάτοις ὀβολοῦ; Corpore mutilatis, aliâve calamitate, qua victum ſibi parare impediebantur, preſſis à Senatû examinatis probatisq; quotidie duo oboli ex ærario dabantur Athenis, *Suidas* in ἀνάπηρον ψυχὴν Timarcho ἀσώτῳ καὶ πόρνῳ objecit Æſchines quòd patruo τυφλῷ ὄντι καὶ ἀξιοῦντι μετὰ τῶν ἀδυνάτων τρέφεσθαι *petenti ut cum impotentibus haustu aleretur*, non fuiſſet patrocinatus.

Alciphron, autor epiſtolarum amatoriarum, in eâ quam Glyceræ ad Menandrum adfingit, Menandri comœdias Θαΐδας, Θρασυλέοντα, Ἐπιτρέποντας, Ῥαπιζομένην, Σικυώνιον nominat. De ultima & prioribus tribus con ſtat; penultimæ nomen corruptum eſt una literula; Ῥαπιζομένην enim Menandri nominat *Svid.* in ἀμφορεαφόρος & ἀνέσπακε. *Theophilus Antioch. Epiſc. l. 2 ad Autolycum* citat Apollonidem, Horapionis cognomine, ἐν βίβλῳ τῇ ἐπιγραφομένῃ Σεμενουθί. Apollonidem illum de Magices originibus ejusq; ie ſtudio & exercitio apud Ægyptios tractaſſe è *Plinio* l. 30. c. 1. ſuprà l. 1. c. ult. diximus. Iſti quia quàmproxima eſt, ſimiliter ab Ægyptiis frequentata & exta diſciplina, mirabilium è metallis & mineralibus effectuum parens, Chemia dicta; Eaque populari Ægyptiorum dialecto Imuth adpellata fuit; videtur, quæ convenientia ipſarum adpellationum eſt, Apollonidæ liber Semenuthi, ejuſdem argumenti fuiſſe cum libris Ἰμοὺθ πρὸς Θεοσέβειαν ἀδελφὴν, quos 24. fuiſſe dicit *Svidas*, à Zoſimô Panopolita conſcriptis de Chemia: è quibus nobile fragmentū producit *Scaliger not. ad Euſeb. f. 243* quod ibi legatur. Eorum meminit quoque *Phot. Cod. 170.* nomine χημευτικῶν Ζωσίμου λόγων, quos interpres in *frigida ſcripta*, quasi ἀπὸ τοῦ χειμῶνος ita dicerentur, ridiculè convertit. Χημευτικοὶ enim a Cheme ſeu Chime quodam propheta ex his qui artem ſacram reperêrunt & amplificarunt omnium ferè primo, & à *Zoſimo* in omnibus pænè ſcriptis ſummè laudato, adpellantur. Præter libros ad Theoſebiam ſororem & Calliergiam, ejuſdem *Zoſimi* liber περὶ χημευτικῆς, περὶ καμίνων

[Margin note: ...erſatur Fabricius B. G. ...t. p. 69.]

μένων καὶ ὀργάνων: περὶ ἐξαλμώσεως τῦ θείου ὕδατος: περὶ ποσότητος πυρός: περὶ ποιήσεως χαλκοῦ ξανθοῦ: περὶ λευκώσεως μαργαρίτων, κιῤῥῶν: περὶ ποιήσεως ἀσβέστου: περὶ βαφῆς: περὶ ὀπήσεως: περὶ ξανθώσεως; βίβλος τῶν κλειδῶν: χειρόκμητα, & alia ejusmodi artem Chemicam illustrantia hypomnemata circumferuntur.

De Acicari columna, à Democrito Abderite exposita, cujus *Clem. Al. l. 1. Strom.* meminit suprà l. 1. c. 22. quid verosimile videretur dedimus: rem illustrat maximè, quod inter Theophrasti Eresii volumina, quorum indicem texuit *Laertius*, unum offenderimus Ακίχαρος; unde & lux conjecturæ nostræ, & de vera adpellatione inscriptionis certitudo. Idem *Clemens* l. d. Κρατῆρα τὸν Ὀρφέως, quem nonnulli ad Zopyrum Heracleotam referant, nominat. Sed id carmen Κρατῆρα, sive ut *Suidas* Κρατῆρας inscripserat. *A Diog. Laert. l. 10.* qui est de Epicurô & ejus sodalibus, citatur Τιμοκράτης ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις εὐφεραντοῖς. Sed cum vox ultima neq; Græca sit, neq; quisquā hactenus quomodo legenda sit & quid tandē significet explicaverit; Timocratem autem quendam Laconem περὶ σφαιριστικῆς *de pila ludo* scripsisse ex *Athenæo l. 1.* didicerimus, ii qui aliud melius excogitare desperant dijudicent, quæsumus, an hoc præ illo apud *Laertium* legere conducat. Certè literarum ductus in illô non absentiunt, quò minus ex hoc depravatum fuisse à librariis incuriosis dici probabiliter possit. Acutiorum verò in hisce tenebris perspicientiam sollicitamus, ut in iis, ad quæ cæcutimus, ipsorum lumine uti frui possimus. Id saltem rem intricat, quod Timocrates, de quo *Laertius*, Metrodori frater; hic verò Atheniensis fuerit; si rectè ῥῆσις Laertiana constituta & interpuncta est: (*Casaubonus* enim è gentili nomine Ἀθηναῖον, proprium quoddam Ἀθηναῖον & hunc à Metrodoro distinctum hominem facit, cui tamen omissa copulativa καὶ contradicit.) alter verò, ab Athenæo dipnosophista nominatus Λάκων agnominetur. *Aristotelem* περὶ κυάμων, *de fabis*, scripsisse è *Laertii l. 8.* ubi de Pythagora, *Meurs. not. ad Apollon. hist. commentitiam* probare instituit. Sed verba scriptoris eò non avrigantur; hoc verò volunt; quod ad fabas, de quibus paulò antè dixerat è sententia quorundā, eas ἀπαγορεῦσαι Pythagoram, attinet, ideò jussisse ut ab eis se abstinerent

 sui,

sui, ἤτοι τῇ αἰδοίοις ἔμοιοι ἢ ᾅδου πύλαις. De isto circa fabas præcepto Pythagoræ consule *Gellium l. 4. c. 11.*

Athenæus l. 3. & 11. citat Philyllium, quem male Φιλύδεον vocant *Clem. Al. l. 5. Strom.* editi libri, ἐν Αὐγῃ. Sed ea Eubuli est, & melius *Suidas*, qui in ἀνάλφιζον Φιλύλλιον ἐν Αἰγεῖ laudat. *Idem l. 8.* Antiphanem ἐν Γοργύθῳ allegat. Leg. Γεργιθίῳ. Fuit enim Gergithius, unus ex Alexandri M. adsentatoribus; cujus nomine etiam librum inscripsit *Clearchus Solensis* eum parasitum ὑποληθέμενος, ἀφ' οὗ τὸ βιβλίον ἔχει τὴν ἐπιγραφήν, *id. l. 6.* Et fortasse fuit hæc ipsa fabula quam Alexandro regi aliquando edidisse Antiphanem è *Lycophronis libris de Comœdia* notavit *Athen. l. 13.* Cum igitur ad Alex. usque vivendo pertigerit Antiphanes, obierit autem, ut est apud *Suidam*, septuagenarius, verbis γέγονε κατὰ τὴν ϟγ Ὀλυμπιάδα, de ejus nativitate intelligimus, contra quam interpres Suidæ. *Idem l. 15. p. 690.* Æschyli fabulam cum Ἀμύμονος titulo nominat; & fuit Amymone Danai filia, Nauplii è Neptuno mater talis quæ Comico argumentum suppeditaret, ut patet ex *Apollod. l. 2. bibl. & Hygino fab. 169.* Sed videtur quia Ἀγαμέμνονα dedit *Æschylus*, iste hoc quidem Athenæi loco τῇ Ἀμύμονι præferendus esse.

Porphyrii, hostis DEI & Veritatis, libros περὶ τῆς ἐυλογίων φιλοσοφίας nominat *Jul. Firm. Mat. l. de errore prosan. relig. c. 14.* & sic edidere apud *Theodoretum* l. X. θεραπευτ. verteruntque *de electorum hominum philosophia.* Nugæ sunt isthæc, & quidem superpueriles: an enim ἐκλόγιοι quos hic legerunt μυωπες cum gramiosis oculis, significant *electos?* Τὰ περὶ τῆς ἐκ λογίων φιλοσοφίας. *de Philosophia ex Oraculis* elaboravit *Porphyrius*, ut eorum majestatem adsereret & veræ solidæque sapientiæ plenas esse responsiones eorum omnes, de quo dubitare tum gliscente Christianismo, pellucentibus nimium imposturis, & de cætero aspernari χρησμῳδία, eorumque vel obscuritatem vituperare vel calumniari simplicitatem etiam gentiles incipiebant, doceret. Ejus scripti ἀποσπασμάτια quædam libris Præparat. Evangelicæ inseruit *Eusebius*, ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα γράφοντα.

Festus in Redhostire teste utitur *Nævio in Lupo.* Corrigemus è *Cicer. in Cat. maj.* ubi productum è *Nævii Ludo* πωλάριον legimus.

Isti fa-

isti fabulæ, siquidem eam è Græco vertit, ut Pædion inscriptam è Menandri Παιδίω, quæ apud *Svid.* in ἀπόσω hoc nomine est, apud *Athen. l. 3. f. 94.* corrupto Πεδίον, titulus Παιδία fuit vel Παίγνιον; non confundenda vero cum Erotopægniis, quæ lasciva poëmatia sive Lævii sive Lælii fuere.

Aristomenis, æqualis Aristophani & Cratino Comici fabula quædam fuit Βοηθοὶ, *Auxiliatores*; quā fortasse *Boethuntibus* expressit *Turpilius*. Istam eo nomine citat *Priscianus l. 18.* itemque *Macrob. l. 5. c. 20. Saturn. Schol. Arist. ad Acharn. & Svid.* in ψαμμοκοσιογάργαρα. Fuit etiam ejusdem alia Γόητες, *Magi*, ab *Athen. l. 9: Poll. l. 8. & Harp. in* Φορίνης memorata; in quam *Maussacus not. ad Harp. p. 271.* priorem illam, cujus nomen apud *Prisc.* depravatum esse opinatur, refingit ideò quòd Βοηθὸς Aristomenis nusquam præterea legerit. Sed non erat ab ignorantiā emendationi non necessariæ, etiam falsæ, prætexenda caussa, uti nec modus à nostrâ scientia statuendus rebus quæ mentes humanas quantumvis capacissimas infinities excedunt.

E Menandri quadam comœdia *disexapoto* circà etymon Bellerophontis, eum quasi βουληφορεῦντα ita dici, testimonium advocat *Fulgentius l. 3. mythol.* Corruptela manifestissima est; obscurissimum quomodo adhibenda correctio. An legendum *Dysexapto?* Δυσέξαπτος is cui difficulter persuadetur, qui ægrè demulcetur, intractabilis & refractario ingenio; Ita cum Δυσκόλω, quam etiam dedit *Menander*, fuerit vel eadem, vel ad eam sanè oeconomia sua accesserit. An *Epeisacto?* Ἐπείσακτος aliunde in domū adductam & superductam legitimæ uxori significat; estq; titulus aptus Comœdiæ. *Afranius* togatarum scriptor, plerasq; è Menandro mutuatus, judicio *Cicer. 1. de finib. Adductam*, procul dubio è Græca Ἐπισάκτῳ fecit, nisi Abducta est è Græco Ἀρπαζομένη. An *Episatomo?* Etsi Ἐπισατόμου Menandri aliquam fuisse nondum repererimus; cui enim suppetierit tempus, locus, facultas evolvendi omnia? tamen dedisse inde colligitur probabiliter, quòd *Cæcilius Statius* plagiarius Menandri, cujus plerasque transtulit, teste *Clem. Al. l. 6. Strom.* scripserit *Episatomon*: hanc enim ei *Priscianus l. 7. & Jan. Guilielm l. 3. Verisim. c. 16.* tribuunt: quam tàm è Menandro, quàm

Titthen, *Hymnidem*, *Harpazomenon*, *Synaristôsas*, *Plocium*, Hypobolimæum, Polumenes desumsisse videri potest. An *disexapateto*? Δὶς ἐξαπατώμενος, Bis deceptus, cui cum semel os fuisset oblitum iterùm tamen fallitur; ad quem modum *Alexis* Δὶς πενθοῦντα, Bis lugente apud *Athen. l.10.* nisi Διὰ πενθοῦντα legendū est; *Antiphanes* autē & *Epicrates* Δίσπρατον q.d. Bis venditum, qua ab *Athen. l.6 c.8.&14* nominatur, nisi Δύσπρατος fuit h. l. malè venditus, malè conciliatus; quem *Interpres Athenæi* non considerata significatione vocis *Miserum*, *Infortunatum* reddidit, quasi Δυσπραγὴς reperisset. An *dysexapateto*? Δυσεξαπάτητος, falli difficilis, suspicax & ad quævis decipulas attentus: quibus ingeniis senicutos Comici amant producere. Verum fortasse vidi dixique; sed quodnam è quinq; pro vero exponam tuearque nondum video. *Idem l.2.* ubi de Venere, allegat pentametrum Latinum autore *Porphyrio in epigrammatibus*. Poetices tironibus hanc saltem indicinam debemus esse Publilium Optatianum Porphyrium, Poëtam Christianum, vix uni alterique doctorum auditum, qui Panegyrico ad Constantinum Magnum Imp. scripto exilii pœna absolutus fuit; Ejus ad Constantinum Aug voluminis meminit *Beda. de metris c. de rhythmo*. Idyllium altaris Pythii particulam Poematiorum istorum, satis obscurorum ob vetustatis cacozelian, edidit cum docta exegesi *Fortunius Licetus* ex iisdem etiam est, quod hîc *Fulgentius* producit. Idem minorum gentium Grammaticus in *exposit. antiqui sermonis* allegat *Mnaseam in Cecrope libro*. Rectum est, *in Europa libro*. Mnaseas enim Patarensis Lycius, præ Locro seu Colophonio, cui cognomen *Salpas*, à varietate ludicrorum quæ scripsit, *Athen. l. 7.* & Berytio Grammatico, qui è *Suida*, & Phœnice alio qui è *Josephi l. 1. contra Apionem* notus est nominatissimus περὶ Εὐσεβείας aliquot libros conscripsit. Ibid. pro Nævii Philemporo Philemporus habendus est.

Suidas in ἀνεκὰς *Cratinum* Ἥρωσι laudat Repone Χείρωσι. Sic enim *Laert. in Solone*, *Athen. l. 11.* vel Χείρωνι, ut *Hesych.* vel Χείρωσι, adpellativè, ut *Plut. in Pericle*, qualis et ἄμ? herecratis aliqua apud *Athen. l. 3.* Apud eundem in ἀνορωρευγμένον allegatur Μένανδρος Ὑδρεία. Emenda Κυδρεία. Ex hac enim *Terentius* suam ὁμώνυμον elicuit.

elicuit. In ἄζιος Pherecratis fabulæ titulus ἰσὸς proponitur. Sed fuit ἰπνὸς, *Harp.* in Ἰπν. & *Svid.* in ἀπίδεσ: quæ aliô nomine Παννυχὶς, *Athen l.* 13. In Χαῖρις ejusdem Pherecratis verba ἐν Ἀγροῖς *in agris* lecta recitantur. Lege ἐν Ἀγρίοις, ut apud *Athen. l.* 6. *p.* 263. & *Svidam* in Ἄπια, *in Agrestibus*; vel Ἀγροίκοις, *Rusticis*, quos Antiphanes quoque docuerat, *Athen. l.* 6. *Theophrastum*, ut fuit πολυγραφώτατος καὶ κατέλιπε βιβλία ὅτι μάλιστα πάμπλειστα, duos περὶ καιρῶν composuisse constat ex indiculo operum ejus confecto a *Laertio*. Eorum primum indicat *Svidas* cum in ἀρχῇ Σκυρία laudat *Theophrastum* ἐν τοῖς πρώτοις καιροῖς; ἱστορεῖ Θεόφραστος, inquit, ἐν τοῖς πρώτοις καιροῖς, ἐστρατηγῆσθαι πρῶτον Ἀθήνησι Θησέα. Interpres malè; *in opere de primis temporibus*. Secundum in Κυψελιδῶν cum eundem citat ἐν τῷ περὶ καιρῶν β. De argumento ejus scripti nihil adhuc dictum est à quoquam Philologorum. *Cl. Vossius l.* 1. *de histor. Gr. c.* 9. refert inter ἱστορικὰ ὑπομνήματα, & videtur consentire id quod *Svidas* è primo libro adduxit. Sed repugnat inscriptio περὶ καιρῶν, *de oportunitatibus, de occasionibus vel de tempestivo observando*, & Ethicæ Politicæque scientiæ particulam fuisse arguit; Certè ex hac depromtum est quod de usû divitiarum, & quibus rebus impendenda esse videatur pecunia & in quas à quibusdam prodigatur, exemplô Dionysi Siculi, circà bellicos apparatus, regum Ægypti circà Pyramidum extructionem & Cypselidarum circà fabricam colossorum docet libro περὶ καιρῶν secundo apud *Svidam*; ut chronologicum opus fuisse cogitare ineptum sit. Quin quatuor πολιτικῶν πρὸς τὰς καιροὺς libri, quos in dicto Theophrasteorum voluminum elencho invenimus pariter prioribus istis duobus vice commentariorũ succenturiati fuerũt, & apertè ipsaque fronte profitentur, quod ad Politicen pertinuerint; hi tamen revera ab illis distincti, quod neglectum fuit a *Vossio* qui libros πρὸς καιροὺς à *Parthenio* laudatos cum τοῖς περὶ καιρῶν l. d. p. 426. non adhibitâ Laertii lectioni mente, confundit.

De inscriptione librorum *Pauli Orosii* septem; lis calamitates à conditu mundi, quibus quævis tempora insignia reddita fuissent, eventusque varios ac mirabiles συνοπτικῶς καὶ ὡς ἐν καθόπτρῳ depinxit & repræsentavit, hortatu, quod ajunt, B. Augustini; quam

ſatagunt literati, quàm quiſq; ne videatur *Ἀδέραςος* vel tardior aliquis verſat ſuum dolium! Judicio *Geſneri in biblioth.* Paulus Oroſius ſcripſit *de Hormeſda*, Mundi chronicam libris ſeptem. *Cl. Voſſio l. 2. de hiſt. Lat. c. 14.* eò inclinat animus, *Hormathum* ſcribi debere; *ὁρμαθὸν* enim eſſe catenam ſeu ſeriem; Chronicam autem temporum; vel Hormiſdam quendam fuiſſe libri dominum, ejuſque nomen fronte præfixum legi oportere; vel quod maximè placeat, *τὸ Hormeſta*, è nō intellectà inſcriptionis quæ fuerat *de miſeria hominum* abbreviatione factà à notariis, ortum eſſe. Eadem pænè via ſed diverticulo invento *Cl. Barthio* incedere placuit, ſuſpicatur a. monſtrum illud tituli è verbis coalitis, quando vetuſtiſſimus quidam Criticus titulum ita concepiſſet, *P. Oroſii omnis hiſtoria m.* natum eſſe: *l. 36. Adverſ. c. 17.* Sed cum veterum abbreviandi ratio quam in libis mſcr. hodièque intueri licet, vel etiam noſtras, id nec adprobet neq; ferat; quomodo enim cumque quis librarius contrahat vel illud Voſſ. *de miſeriâ hominum*, vel hoc Barth. *omnis hiſtoriæ*, non prodibit tamen quod imperitos legiſſe volunt *Ormeſta*: fruſtrà videbimur eſſe ſi incertis ultrà inhæreamus. Sufficit *St. Pighii* ſententiam, qui commentarium *Oroſii* vel ab ipſo vel à majoribus noſtris *Orcheſtram mundi* nuncupatum fuiſſe dicit, *in Herc. Prod. p. 112.* ſtabilire; Eſt n. rationabilis. *Oroſius* libros ſuos inſcripſit *Chronica*, imitatus *Julium Africanum*, *Euſebium*, *Hieronymum*, *Sulpitium Severum*, *Proſperum Aquitanum*, quibus iſte titulus arriſerat; quòd temporum à creatione mundi hiſtorias & eventa varia continerent, temporis ſerie non interrupta. Magiſtri clauſtrales pro ſuo captû, & quod Græca utrobique, interdum infeliciter, adfectarent, *Orcheſtram mundi*, idque non indoctè adeò, vocaverunt; notumque eſt idem cum præſcriptionibus ſcilicet ſuis feciſſe in ſcriptoribus aliis. Quemadmodum enim in orcheſtra omnis generis ſpectacula ſeria-ludicra exhibentur; ita in iſtô commentario ceu in theatro omnis generis hiſtoriæ, rerum humanarum viciſſitudines, infortunia, bella, cædes, victoriæ, & eventus producuntur & narrantur. Difficultate iſta ſententiarum (neque enim omnibus perſuaſimus fortaſſe) defungeremur dexterius ſi liceret ſupparem Oroſio vel alioqui vetuſtum ſcriptorem reperire qui

eô au-

eô autore cum inscriptionis mentione fuisset usus. *Gennadius* adpellat virum eloquentem & historiarum cognitorem, *in libris septem penè totius mundi temporis calamitates & miserias & bellorum inquietudines replicantem* : Cæteri mediæ ætatis, *Sigeb. Gemblac. & Godfr. Viterb.* eum historiographum; *Engelbertus Abbas Admontensis* autor *speculi Virtutum*, infimæ (fuit enim imppp. Rudolpho Habsb. Adolpho & Alberto usque ad a. Chr. 1340. sub Otthone & Albertô Austriæ Styriæque Ducibus & antiqui scriptoris nomen, quo eum ornant quidam, non meretur.) *Chronicam* ejus librum adpellantes, incertos nos ejus, de quo quærimus, relinqvunt, indiciô extremæ incuriositatis, quòd titulum libri, quo profecissent, annotare eodem tenore omiserint: quantò meliùs nobis prospexêre cum sua φιλοπραγμοσύνῃ gentiles Philologi, per quos ne vetustissimorũ, vel à Nannaco inde, scriptorum memoria, & epigrapharum quamvis insolentium & obscurarum notitia apud nos exolevisse potuerit, egregiè patratum est!

Obsignabimus hoc caput observatione, si παρὰ τῶν περὶ τὰ μικρὰ σπουδαζόντων ἵνα μὴ μικρὰ expectare licet, non nauci. Ex arte medica operi cuidam suo titulum mutuatus est opidò quàm elegantem eruditum & memorabilem *Telephus* Pergamenus Gramm. & historicus Galeni σύγχρονος καὶ γνώριμος. Collecta enim rerum quarumvis epitheta ac synonyma & in libros X. digesta inscripsit nomine ὠκυτόκιον, quod est, *partum accelerans seu facilitans*, quasi quod parturientibus gagates, aetites, jaspis, periclymenon à *Diosc. l. 4. c. 14.* inter ὠκυτόκια nominatum, hoc Græca discentibus ad copiam dictionis & facundiam extemporalem comparandam ista sylloge futura sit.

CAP. IV.

Iterum de C. Plinio Valeriano medico; fuisse scriptorem ethnicum Italum, sed interpolatum variè à Christianis diversarum ætatum, etiam infimæ. Mel fine fumo: Suidæ judicium castigatum. Mustelæ in cibum veteribus ut glires, sciuri. Viverra, foretta ad cuniculos è cavis ejiciendos adhibita; in ejus adpellationis apud Belgas insulanos etymo J. Gryphian-

phiandri lusus. Saccellare; edita lectio in Cælio Aureliano illustrata & defensa: Saccelli quid meditis: quid gutta: item quid Physicum. Malfieri & malfactiones quid. Figatum, ficatum, i. e. jecur: συκωτὸν, συκόλιον. Diversæ species aloës, sicotina nonnullorum & Soccotorina. Fessæ ovium quid. Albores ovorum. Melæ, specilla, μῆλαι. Lana conculcata. Senectus angvium pro tunica quam verno rejiciunt Plinii majoris locutio. Superstitiosa curatio surditatis cum felle porcelli aliter explicata quam Cl. Barthio videbatur. Frigor, moderata perfrigeratio. Borsella. Aratrafrangus, i. e. ricinus insectum. Gera, medicamentum compositum, Hiera, Gira pigra, titulus scripti Satyrici apud Wilh Britonem Poëtam non magnæ rei, cui inde lux illata. Trivectorium vox corrupta è τῷ Trajectorium: travectorium fortasse melius: Barbaro-Latinù Turturolum, i. e. infundibulum. Insanum, i. e. inferius: susanum, i. e. superius. Plinius Valerianus aliquot locis restitutus & illustratus, itemq; Gariopontus uno alteroq; peculiatim C. Barthi emendationes & animadversiones in utrumq; notatæ.

OPeram, quæ bonis autoribus emendandis illustrandis & vindicandis insumitur, carpere vel saltem habere contemtim, ὄυτε σωφρονούντων, ὀυδὲ λελογισμένων ὀυδὲ τὰ μαθήματα ἐξητακότων ἐστὶν ἀνθρώπων. Et quam nos ab hac sententia studioque dimoverit quis, facilius

jusserit aversô fluvium migrare meatû.

Hoc igitur agamus porrò. Cum de *C. Plinio Valeriano* autore librorum quinque parabilis medicinæ quæritur, non de uno singulari homine quæri cogitandum est nec de uno posse ritè responderi: Autor primus fuerit gentilis, non abnuam. Est enim in medio Lapis vetus, quem Comi in æde S. Probini *Apianus*, Romæ ad Minervam *J. J. Boissardus* vidit, 1. p. 635. apud *Gruterum* iste: D. M. C. PLINII. VALERIANI. MEDICI. QVI. VIXIT. ANN. XXII. M. VI. D. V. PARENTES. quem ad hunc nostrum referre nihil omninò est quod prohibeat; Christianorum verò hominum monumentum esse æquè nihil est quod adfirmet vel hilum juvet adfir-

mantem. Ex eo præterea de patria ejus conjicere licet, & hinc familiæ illustrißimorum Pliniorum Cæciliorum in Veronensi & NovoComensi agro amplorum fundorum hæredis quacunque ratione agnatum sine hæsitatione prædicare. Hæc paulò melior ratio est de conditione hominis judicandi, quàm quæ ex ipsô ejus opere petuntur collectiones ἀμφοτέρωσε ambiguæ, cum quædam autor ipse gentilis constituerit, & à gentilib9 antiquißimisq; acceperit aliqua, nonnulla interpolatores, & fortasse non unius seculi, Christiani de suâ professione ac patria alleverint, & cum recentiores sint, mentiantur tamen suis pannis adsutis alithinæ purpuræ vetustos. Talis n. cinnus est illud medicinæ parabilis breviariū, & diximus in hanc rem l.2.c.8 quia etiam descriptoribus parentheses nonnullæ tribuendæ sint, è τύπῳ λεκτικῷ καὶ πρακτικῷ quæstionem de autore non posse firmiter decidi; Eum tamen nunc sic satis cognitum habemus, & faciemus ut agnoscant intelligantque, si qui volent, participes felicitatis nostræ etiam alii. *Mel sine fumo* quid adpellet noster, benè conjecisse putabamus, exponentes quod esset *sine fuco*, ἄδολον, & castum, l. d p. 185. & de menda suspicabamur. Sed *dies diei eructat scientiam & nox indicat nocti*. Optimum quodque in suo genere receptarum formulas præcipiunt adsciscere medici, interdum nota loci, unde præstantissimum haberi possit, addita. Imperitè & malignè judicat Grammaticus apud *Suidam* in γλάμων, medicos solere τὰς πατρίδας τῶν βοτανῶν ὑπ' ἀλαζονείας, ostentationis gratia nominare; quod isti consilio & necessitate faciunt. In argentifodinis Atticæ olim velut in alvearibus mel congesserunt apes; cumq; id ex his lecturi essent, n ō opus erat apes fumo exturbare, sed eximebant obvium & in manus q. decurrens; id ἀκάπνιστον vocabant, ἀπὸ τοῦ τρόπου τῆς σκευασίας: *Strabo l. 9*. A Græcis accepêre Latini, hinc *Plin l. 11. c. 16.* inter genera mellis servari, ait, quod acapnon vocant. Tale non fumosum ocūlariis medicamentis indere consueverunt, utpote non infectum fumi malefica oculis qualitate. *Demosthenes* medicus apud *Aetium tetr. 2. s. 3. c. 48. & c. 99.* collyrium ad hebetudines & obscurationes *è melle non fumoso* parat: aliud *Kiranus*, quem vocant, *è melle absq; fumo*, p. 42. edit. Lips. idem fel capræ *cum melle sine fumo*, iuun-

inunctum curare caliginem p. 71: fel aquilæ cum myrrha & *melle sine fumo* inunctum omnem obscuritatem & hebetudinem tollere: & p. 114: pro collyrio humido ad oculorum nebulam mittere jubet *mel sine fumo* & unguentô uti. Sed neque sic, *è melle sine fumo*, exit quod volebat iste, *apud veteres mel fumigatum in usu medicorum fuisse*. Tales στοχασμοὶ ad Veritatis Solem.

ὠκύμοροι καπνοῖο δίκην ἀρθέντες ἀπέπταν.

De *vivaria* apud nostrū dicere tentavimus l. d. p. 198: nunc quid sit, instructi à posterioribus cogitationibus, docere possumus. *Jecinori prodest*, inquit, *in cibo vivaria porcelli modo massata, stomachoq; medetur*. Menda est, *massata* pro *inassata*; Utitur ea voce composita pro simplice *Plinius* major l. 28. c. 8: *Jecinoris recentis* (hyænæ) *inassati saniæ inuncta glaucomata tolli*. Cap. 10: *carnem vituli si cum aristolochia inassatam edant circà conceptum*: l. 30. c. 10 *stellionem in ligneis verubus inassatum dedêre comitialibus*. Iterùm menda *vivaria* pro *viverra*. Sic enim iisdem verbis *Plinius* senior l. 30. c. 6: *Jecinorum doloribus medetur mustela sylvestris in cibo sumta, vel jecinora ejus. Item viverra porcelli modo inassata*. quam ῥῆσιν contraxit noster quia mustelam sylvestrem & viverram pro eôdem animali haberet; quod & *Strabonem* fecisse & *Plinium alibi* adparet. Refert ille l. 3. Balearicos in cuniculorum venatu uti γαλέαις ἀγρίαις, ἃς ἡ Λιβύη φέρει, agrestibus mustelis (in *Scal. ad 2. hist. an. c. 9. apotel. 54*. edidêre *catellis* quod typorum vel filii Sylvii descriptoris erratum est) capistratis: propter eundem venatum magnam viverris gratiam esse scribit *Plin. l. 8. c. 55*. quas injiciunt in specus ut inde fugent cuniculos vel cunctantes interficiant. Has tamen à mustelis distingvūt alii; quod rectè videtur fieri. Prochytanos & feris & cicuribus viverris ad venatū hodièq; uti narrant allatis è Sicilia, quas populariter adpellant *forettas*. quia cavernas, quę sunt multifores in terrâ. cuniculorū cava, subeunt. *Plinium* ad hanc forettarū adpellationem respexisse, cum animali (agit a. de viverra cuniculorum venatrice) à specubus multiforibus, nomen esse scribit, velim adserere; sed ῥῆσις ejus adeò ambigua est, ut de cuniculo tàm intelligi possit quàm de viverra. De Belgis, qui in maritimis collibus & Geldriæ nonnullis

cuni-

cuniculorum iſta venatione delectantur, & viverram een Frette nominant, certi ſumus eos vocem ſive Latinam ſive Latino-barbaram *foretta* ita corrumpere. eòque ludo potiùs quàm ſerio dixerit *Gryphiand. tr. de Inſulis c. 32. n. 117.* à devorando, quod Freeten adpellant Saxones & confines populi, adpellari. Forettam enim & furettum Belgæ ab Italis Gallisq; acceperunt; hi à foribus ſpecuum, quos ſubit, denominarunt.

Saccare, σακκεῖν, σακκίζειν, colare, exprimere, per ſaccum ſeu manicam demittere ſignificat: hinc vinum ſaccatum, *οἶνος σακκίας*. *Saccellare* verò non à ſaccandi verbo eſt, ut putat *Cl. Barth. l. 6. c. 19.* ſed à nomine *ſaccellus* vel *ſaccellum*, utroq; n. genere efferũt, & longè alia poteſtate; ſignificat n. ſaccellos imponere, quod *Theodorus Priſc. l. 2. c. 6. ſaccellis imminere, Gariop. l. 2. c. 30. vaporare ex ſaccellis* dixit. Hoc ſensũ ſæpè utitur *Gariopontus*, quem nunc ad manus non eſſe doleo; fidem tamẽ meam de iſto liberabo propediem, & fortaſſe antequã caput hoc abſolvero. Saccella iſta medicamentorum localium pars ſunt, & implendis variis intentionibus imponuntur partibus humida, ſicca, calentia utplurimùm. *Theod. Priſc. l. 2, c. 28.* inter partilia ad ſplenis indignationes medicamenta refert cum inquit: *Saccelli de ſalibus igneis impoſiti proſunt. Gariop. l. 1. c. 9.* de maniæ curatione: Saccellus calidus *ex farina in vino cocta cum apſinthio capiti imponatur:* l. 3. c. 26: *Panicum torrefactum & cum ſaccello dolori ſuprapoſitum dolores præcordiorum curat. Cæl. Aurel. l. 1. tardar. paßionum c. 1: Saccelli ex pollinibus calidis confectis*: quam lectionem fruſtrà ſollicitat *Barthius* l. 41. c. 25. emendans *conſertis*. Præpoſitio enim *Ex* verbo *conſerciri*, quod nec ipſum legitimum eſt, addi nequit, cum implendi ſignificationi, quæ materiæ additionem ſignificat, repugnet & depletionem potius dicat *Conficiendi* autem verbo, quod planè medicorum & pharmacopœorum eſt rectiſsimè additur; & de quibusvis medicinarum generibus uſurpatur. Sic *emplaſtrum è trino pipere confectum Theod Pr. l 2. c. 25:* c. 23: *Electuarium quod ex lini ſemine conficitur* l. 2 c. 22: *Barbara quæ de bitumine Judaico conficitur*: c. 20: potiones ex origano, thymo, ruta viridi confectæ. *Gariop. l. 3. c. 67: cibi conſtrictivi ex aceto confecti* l 5. c. 12 *vaporatione utẽdum ſub umbilico, ubi tenſura multa, ſaccello ex ſale toſto*: c. 25: *ſaccellum calidum ex furfure imponatur; Theod. Pr l. 2. c. 4: ſaccellis ex cantabrô, ali-*

 quando

quando ex milio vel salibus calefactis vaporamus. in quibus *conficiendi* verbum subauditur. Aliàs præpositiones *De* & *Ex* in hoc genus scriptoribus frequenter solent abundare; ita *Gariop. l. 1. c. ult. l. 2. c. 13: l. 5. c. 25.* orthopnoicos & paralyticos *ex biera purgari* jubet; sed hoc ad locum *Aureliani* nihil faciet.

Lib. VII. Adv. c. 8. quid sit *gutta* apud *Plinium* expositurus, *est species*, inquit, *quædam sive aromatica sive pigmentaria.* Hæc glossa generalior est quàm ut tironem sciendi avidum instruere possit: quid enim si is crocum, si laccam quæ aromaticæ & pigmentariæ species sunt, putet voce *gutta* significari? *Theod. Priscianus l. 1. c. 9: l. 2. c. 26. & c. 28.* gummi ammoniacũ sic adpellat; & *Gariop. l. 2. c. 58.* ubi tumorem jecoris curare docet, *guttam ammoniaci pingvis* malagmati addit. Fortasse igitur, quod *Plinio* voluit, est ammoniacum.

Physicum medicamentum interpretatur *probatum, & maximè salutare, & cui rationes certæ insunt, non quod ab experientia petitum est*: l. 11. c. 21: *quod salubre & sanitati conducit*: l. 55. c. 10: *quod naturæ consonum & exinde probatum*: l. 7. c. 8: *quod rationem naturalem habet.* Triviale hoc est *φύσιν naturam* & *φυσικὸν naturale* significare; *φυσικὰ φάρμακα* verò per naturæ consona non debent exponi. Sunt enim quæ forma & tota substantia, quæ verè natura est, vi occulta suos effectus edunt, àque Tralliano vocantur *ἀναιτιολόγητα*, auxilia quorum manifestæ rationes non possunt reddi: & quæ experientiâ solùm cognoverunt; quorum censu etiam sunt incantamenta, amuleta, *περίαπτα περιαρτήματα, ἐγκόλπια, ἀποπάγματα, περιθώματα*, lustrationes & similes planorum anuumq; superstitiosarum medicationes; cui generi certæ rationes non insunt. Annulos è suspendiosorum catenis & quocunque patibulorum ferro, quibus mirandos effectus tribuebant & gestantibus quævis magnifica promittebant, confectos olim fuisse *Lucianus Philopseude* narrat; Fiebant tales etiam *πρὸς δαίμονα καὶ ὄφεις καὶ τὰ τοιαῦτα*, *schol. Aristoph. Pluto.* Eos vocabant *φυσικοὺς καὶ φαρμακίτας.* Idem sive alius vetus scriptor apud *Svidam* in *ἀλλ' οὐκ ἔνεστ᾽· Ἀλεξιτήριον τῶν δηλητηρίων δείκνυσιν αὐτῷ καὶ βασκανίας ἀποτρεπτικὸν δακτύλιον, ὃν καλοῦσι φαρμακίτην.* cui magico carmine vis inerat fascina & quævis noxia averruncandi. *Gariop. l. 3. c. 25.* in

cara

cura colicæ *physicū remedium probatum* recitat istud: *Ex ovis quam lupus in silva occidit lana sine ferro sublata à duabus sororibus vel germanis fascia texatur; quam qui interius ad ventrem ligaverit non ad eum dolor colicus accedit.* Φυσικὸν Philumeni ad casum uvæ apud *Aet. tetr. 2. s. 4. c. 40.* tale est: *Picem liquidam accipe, eaq; extremum pollicis tui infice alteraque manu sincipitis capillos distende ac picem illine; recurret enim statim uva.* Contrà sanguinis fluxum è naribus *Theod. Prisc. l. 1. c. 14.* aliquos fasciolis lineis naturam & testes alligando constringere, in fæminis verò ligare femora, & in istis *physicis* præsens beneficium meruisse scribit. Ejusmodi φυσικῶν βοηθημάτων βιβλίον edidit *Aristogenes Thasius* medicus & *Sextus Africanus* in Cestis πραγματείας ἰατρικῶν καὶ φυσικῶν περιέχουσαν δυνάμεις, *Euseb. in Chron.* quam *Suidas* φυσικὰ ἐκ λόγων τε καὶ ἐπαοιδῶν, καὶ γραπτῶν τινῶν χαρακτήρων ἰάσεις adpellat, & *Kiranus* βίβλον φυσικῶν ἐνεργειῶν, συμπαθειῶν & θεραπειῶν, *librum Physicalium virtutū, compassionū, & curationum.* Quæcunq; igitur operatio à manifestis qualitatibus rei non oritur, sed ab insita proprietate abscondita, ea fieri φυσικῶς dicitur; retinuerunt autem terminum Græcum φυσικὸν Latini, quòd *naturale* vim ejus non videretur satis exprimere; neque sanè hac potestate ullibi extat. Interpres Aetii *Cornarius*, qui φυσικὸν Φιλουμένου *naturale Philumeni* reddidit parùm cautè locutus est; debuit n. medicos Latinos potiùs imitari quos certo consilio τὸ φυσικὸν voce *Naturalis* non adimpleri putavisse agnoscimus.

Malefactiones significant λειποθυμίας, deliquium animi, & συγκοπὴν, subitaneum virium lapsum cum vitales actiones derepente imminuuntur vel abolentur. *Gariop. l. 5. c. 13.* de Ictericis: *Patiuntur totius corporis lassitudinem & pruritum cum mordicatione & malfactione* ob bilem ad os ventriculi cordi maximè consentiens ruentem. Idem *l. Sintomatum* integro capite agit de *malfactionibus seu angustiis*; alios angustiari vel malfieri per abundantiam cholerum: alios per diarriam: alios per dissenteriam, alios per nimium sanguinis fluxum: per nimia frigora, per calores intolerabiles: malfieri quosdam dolore nimio tactos confixos vel vulneratos in nervo; & quibus apostema aperitur, & qui vehementer purgantur; mulieres etiam per nimia menstrua aut per aborsum, aut per dolo-

doiorem matricum intolerabilem frequenter malefieri & angustiantes deficere: in quibus causæ deliquii animi & di versi generationis modi traduntur *Lib. 5. c. 8.* de hydrophobis: *cum deambulare cœperint cadunt & malfiunt cum immutatione sensus.* Conficta autem vox maltactionum est ex isto idiotismi Gallici, ἔκλυσιν sive ἄκρασιν significante, *lui fait mal:* eamq; κτ λέξιν exprimimus Germani nostro daß einem übel wirdt. *Malfacere* autem dici à Medicis quod nocet aut ægritudinem inducit, ut l. 36. c. 3. docet *Barthius* ejus exemplum velim; sed, puto, vix dabitur.

Ficatum pro jecore est apud *Apicium Polytele cap. 3.* & apud *autorem l. de Dynamidiis c. 28.* ficatum ursinum, ficatum erinacei in pulvere ad caducos. Inventum M. Apici fico arida saginare sues; quibus jecur in immensum inde crescit ut anseribus quoq; fartilibus *Plin. l. 8. c. 51.*; Ab isto pastû nomen omni jecori ut Latini ficatum & sicotum, *Vespa* in carmine quo cocum de artis præstantia cum pistore contendentem introducit; *Sicotum pono Promethei:* pòst Græci ἀπὸ σύκων, συκωτὸν, σικόλιον, σικόλι adpellarent. Hinc factum est, ut, quia veteres aloes quandam speciem hepaticam à colore & substantia dixerunt, semibarbari *sicotinam & cicoti* eam nominarēt; sed eam cum Soccotorina non licet confundere quod facit *Cl. Salmas. Plin. Exerc f. 1319.* Hæc n. à Socotora insula maris Æthiopici è qua omnium præstantissima adfertur in Lusitaniam, teste *Garz. ab Orta l. 1. c. 2.* denominatur. *Alpagus* exposit. nom. Arabic. *Sucutri est insula in Persiâ in qua nascitur aloë Sucutrinus, i. e Persicus:* estque ea ipsa quam recentiores ignari peregrinæ à loco natali adpellationis *succocitrinam & succotrinam* nuncupant. Expresse verò eas contradistinguit *Mesues tr. de simpl. c. de aloe:* Succutrinum aloë quod fit in Sucutri: & Saladinus in compendio aromatar. succum aloës epaticum alium facit à succotrino: & *Silvat. Pand. c. 31.* aloës sicem seu epaticum, & scotorense seu succotrinum separatim quodque interpretatur. Sequitur istos medicorum grex totus; solus *Salmasius* ἀλμαγελεῖ.

Tessæ ovium, quas *Plinius* cum creta necari dicit, sine dubio sunt pedicu[illegible] oves infestantes: & quia latiores hi sunt, & ricinis similiores quam alia pediculorū genera, designavit hac voce eos qui homini

homini ſub alis & inguinum ſilva proveniunt, *Pezzolada* Vaſconibus, *petalæ Val. de Taranta l. 7. c. 36. piattole,* & platulæ, vulgo Gallico *morpions.* Vox autem *feſſa* ex Arabico *Feſſeſis* quod extat apud *Avic. l. 2. Can. tetr. 2. c. 277.* & cimicem ſignificat detorta eſt, ut lingua Latino-barbarorum ejuſmodi hybridis abundat. Non ſuccurrit *Plinio* propria inſecti iſtius adpellatio, & fortaſſe nec fuit apud Latinos unquam; *κρότωνας* igitur ovibus innaſcentes ob ſimilitudinem vocavit pediculorum inguinalium & ſupercilialium in homine genus; ſimul tamen confundens cimicem & ricinum ovillum ob eandem vocabulorū inopiam, uti & Arabes platulam zeccam ac cimicem uno nomine vocant *alcorat,* quod & alcarad, è Græco *κόρις*, i. e. *cimex* corruptum. Ita nihil in *Plinio* caliginis. Miram verò abbreviationem, qua pro voce *ferales* ſcriberetur *feſſa*, ex qua *Barthius* hunc locum reſtituit! Neque enim præter primam & ſecundam ulla litera eſt in hac earum, quæ ſunt illa. Deinde *ferales* non ſunt ovium; ſed hominum: qui enim *φθεῖρες* in hominibus *ἄγριοι*, feri & peregrini, *Ariſt. 5. hiſt. an. c. 26.* eorum ſimiles ovibus, canibus, bobus, ſuibus non ſunt tales ſed proprii & domeſtici.

E Plinii l. 1. c. 8. hanc *ῥῆσιν* producit *Barthius* l. d. *Item viridis rutæ folia ſcyphum plenum. cum granis ſinapis cochlear plenum teris; addis alborum alvorum tantundem ut ſpiſſum ſit non ſatis, & exinde linis penna vel mellis, ſed non ea parte quæ dolet; hoc cum feceris remediabitur.* Non divinare poſſum quid *Barthius* per *τὸ alborum alvorum*, quæ incorrecta reliquit intellexerit. Erant verò nî fallor emendanda & ſcribendum ut *Plinium* intelligamus; *alborum ovorum.* Alba ovorum ſive albores, ſunt quæ aliàs albugines & albumina. De priore non congeram teſtimonia; de poſteriore *Plinius* ipſe ſatisfaciet; nominat enim l. 1. c. 19. *alborem ovi paſſerini.* Item *Theod. Priſc. l. 1. c. 9. & Gariop. l. 3. c. 29. alborem ovi.* Reliqua trajectione reſtituit & legit, *ut ſpiſſum ſit non ſatis velut mellis. Exinde linis penna;* Nos minore audacia ita: *exinde linu penna vel melâ.* Mela *μήλη*, radius ſeu ſtylus ferreus eſt altera extremitate præfixus capitello, cui imponi poſſunt medicamenta quæ in oculos, in aures, in vulnerum profunda injici opus eſt. *Gariop. l. 1. c. 16.* ad extergendas ſordes ab auri-

auribus adhibet, *melotidam*, è Græco μηλωτὴ vel μηλωτὶς, formatam, vel ἀπὸ μήλης καὶ ὠτὸς adpellatam. L. 2. c. 8. p. 192. *Spathomelam* huic *Plinio* reddidimus, ejecta inepta *spatenula*: quod rectissimè factum esse præterea tuemur è *Theodori Prisc. lib. 1. c. 14* ubi de fluxu sanguinis narium: *Prius spatomela in extremo molli lana obvoluta globos sanguinis frequentius purgare nos convenit*: & c. 27. de carbunculo veretri: *Lycium melle contritum suppono frequenter per diem & spatomela tentante.* Et hæc *Silvatico* etiam intelligendo facient; cujus glossa obscurior c. 546. ista; *Milotida est tenta cirurgicorum, melotida Græcè spatomelos seu radius*, aliam glossam uberiorem, & clariorem, ut pleræque ceteræ desiderabat. Possemus etiam, *melis*, quod edito propius est. Solent enim hi scriptores plurali numero plurimùm efferre, quod singulari antiquiores & puriores. Hinc creberrimè *sales, pollines, adipes, porros, betas, lactucas, rutas agrestes coctas, plantagines, spargos, blitos, atriplices, erucas* legimus, & apud *Gariop* l. 5. c. 32. *cutes corporis*, cum singulari numero res transigi posset. Sic *aera, pulvera, furfura, inguina*, pro aerem, *pulverem, furfur, inguen.*

Caput IX. l. 1. apud *Plinium* de aurium morbis est; ex eô Barth. l. d excerpit descriptionem liquoris cujusdam, *è quo tepidum infunditur ad vermes* (ita lego, pro *omnes*) *auriculæ*: addit, *sed mox conquiliata lana obturandæ sunt.* Ne liquores auribus instillati effluant non tantùm situ capitis prohibere jubentur ægroti, sed tentæ sive licinia è coto, i. e bombace vel lana carpta vel linteorum rasura cavitati auris intrudi solent ut ab his ceu pessulis retineantur Hac de re intelligendus est *Valescus de Taranta* cum *l. 2. philon. c. 50.* de medicamento jubet *mittere in aurem guttam unam cum tuello & cum coto; semperq; aurem in calore tenere cum coto seu lana succida.* Tuellum, quod & stuellum efferunt idem est quod licinium, tenta, eine wiecke/ qualis medicaminibus illita in cavernas aurium, vulnerumque immittitur. Hoc loco *lanam conculcatam*, h. e. in nodulum contortam & convolutam, σύστρεμμα ἐξ ἐρίων, hapsum lanæ adhibere præcipit, ad obturandam auris paturam, ut papyro commasticata vasorum orificia solent occludi. *Conculcandi* verbo non tantùm de talibus utuntur medici; sed & de humore parti alicui impacto & inhærente tenaciùs, quem *inculcatum* vocant, q. d.

uno

uno loco cônclusum, coactum, conspissatum & coarctatum, ita ut exitum difficulter invenire posit. A *Colum.*l.12.c.43. *intercalcari vinacea* dicuntur, qvæ ollis pro uvarum servatione compositis in dolium & distantibus intertruduntur; & ipsæ *ollæ inculcari* vinaceis: l. 8. c. 15. solum stagni, qvod opere signinô consternitur per circuitum *lapidibus inculcatis* & tectorio muniri: & l.6. c.12. pes bovis claudi ferrô circumcidi sangvisqꝫ expurgari; deindè *pannis aceto & sale & oleo madentibus inculcatis*, mox axungia vetere ad sanitatem perduci. Jubet etiam solo terreno horreorum persosso & amurca madefacto, cùm exaruit, pavimenta testacea supersterni & magnâ vi *paviculis inculcari*, l.1.c.6. Tractum verò est à calcibus, qvod pedum inprimis ad pavienda, densanda, comprimenda & constipanda ea, qvæ volumus, ministerium sit; hinc ad manus dentesqꝫ, qvibus res raras laxasqꝫ similiter πιέζειν, ἰπτεῖν constringere & condensare solemus, relatum. *Barthio* qvi h. l. legendum esse putat *condiliata lana, qvòd condilos Grammatici nodos exponant*, de verbo *condiliare* causa primùm dicenda erit, qvod tamen fortasse nusqvam reperturus est; à Nomine enim *condilus* (malim *condylus*) vel Adjectivũ hoc vel Participiũ formari nemo Grammaticorum admittet; deindè *condylus & nodus* nomina sunt partium corporis & morbi; lanæ autem qvocunqꝫ tandem tropo, qvibuscunqꝫ interpretationum fidiculis, non aptabuntur. De *tuello*, qvod etiam apud *Silvat.c.666.* extat, nihil pænè dicere possumus, qvàm videri *tueltum* è Græco τιλλὸν, qvod *Gariop.l.5.c.43.* effert *tiltarium*, Itali hodieqꝫ *tilitaro*, & significat peniculum contortilem, turundam, μοτάριον ἐξ ἄχνης ὀθονίων è derasa linteaminum lanugine, vel è lana carpinata: figurâ cavitatum qvibus implendis intrudendum est, formatum, corruptum esse. *Pandectæ Matthæi Silvatici* editi Lugduni apud Gjunctã anno 1541. singulis ferè lineis monstra παραγραφημάτων, corruptelarum & ἀντιστοίχων ejusmodi exhibent lectoribus, ut in *tuello* l pro t exiisse nemo mirari adeò debeat; Habent isti alioqvin non contemnendum usum ad intelle-

ctum medicinæ Arabico-Latino-Barbaræ, qvæ cum qvinto ferè ab hoc seculo incepit, & à scriptoribus Italis maximè & Gallis, celeberrimarum Salerni & Mompessuli scholarum alumnis, exculta fuit qvàmplurimis.

Ibidem, *Senectus pro pelle, qvam ineunte vere deponunt serpentes, natum è Poëtis non satis benè intellectu*, inqvit. Qvasi verò *Plinius* hic istâ locutione uteretur solus. Deindè an è Poëtis desumserit id, cujus avtorem *Plinium majorem* habere potuit? Sic enim hic l.30. c.8: *Senecta serpentis efficacissima sedis vitiis*; l. 29. c.ult. *Senectus serpentium usta instillatur auribus graveolentibus*. At nec *major* cum Poëtis hic locutus est; sed cum *Aristotele* nihil minus qvàm Poëta. In *8. hist. de animal. cap. 23.* extremam cutem in animalibus φωλεῶσιν, qvæ latere certis temporibus solent, γῆρας adpellari dicit; ubi proprium & vulgarem loqvendi modum intelligas, non Poëticum, aut figuratum; Id facere serpentes verno & autumno, viperas, lacertos, cancros non semel sed sæpiùs Bombyces, à primo ortu usqve ad summum incrementum, mensis spacio qvater deponunt extremam cutem. Serpenti ob adfectionem istam à *Dosiada in Ara* epitheton factum est ἐκδύγηρας, & alterum à modo promotionis corporis, qvam flexuosam tractu & impulsu ventris conficit, σύργαστρος: Ejusqve naturam *divinam & immortalem* habitam fuisse apud Ægytios, qvòd ἐκδυόμενος τὸ γῆρας νεάζει, primus ejus gentis doctor *Taavtus* ἐν ταῖς ἱεραῖς γραφαῖς adstruxit, teste *Philone Byblio apud Evseb. l. 1. Ev. Præp. c. 10.* De cicadis narrat *Trez. ad Lycophr.* qvod ὥσπερ οἱ ὄφεις γεγηρακότες ἀποβάλλουσι τὸ γῆρας, *instar serpentum cùm senuère cutem exuunt*; qvæ perplexa & turbulenta oratio est: nescias enim an de cicadis an de serpentibus pronunciet τὸ γεγηρακότες; falsissima etiam ad utros referas. Cicadæ enim non cùm senuêre, sed μετὰ τὴν γένεσιν, postqvam genitæ sunt, exeunt folliculo seu cute generationis; serpentes autem bis qvotannis, annotini, nondum seniculi, abjiciunt membranam,

ceu

ceu circumstantem aliqvem torporem. Adpellatur à *Plinio* etiam *cutis qvam relinqvunt angves*, l. 28. c. 11. *membrana aspidis*, l. 29. c. ult. *angvinæ vernationis membrana*, l. 30. cap. 4. & 12. *angvium vernatio*, cap. 13. qvasi vernô solùm exuerent: *spolium serpentis* apud *Pallad. lib. 12. tit. 7. Val. de Taranta l. 2. c. 50.* & *Bayrum dist. 6. tr. 2. cap. 1.* ut *spolia ceparum, scillæ*, & similium bulborum pro λεπίσι, lamellis, tunicis, pelliculis qvibus constant apud *Silvat. cap. 645.* In stellione *tunicula*, & *membrana hyberna* apud *Plinium* l. 30. c. 10.

In curatione adfectus auricularis, qva fel lactantis addito grano salis calefactum in aurem instillare jussit *Plinius*, *ita ut mox apertus erit porcellus, anteqvam tangat ipsum fel auferatur*, eam adhibitam fuisse superstitionem putat *Barthius* l. d. ut porcellus post exsectum fel statim è conspectu removeretur, anteqvam tangeret fellis instillatio ægrum. Sed cùm in ista ῥήσει nihil sit qvod respondeat relativo Pronomini *ipsum*, qvàm nomen *fellis*, omninò dicendum est præcipi, ut fel aperto porcello mox, anteqvam id contrectetur, auferatur. Ψηλαφήσει enim seu contrectatione vires herbarum exolescere, qvosdam fructus amariciem contractu ducere crediderunt; nonnullas radices etiam ferro tangere nefas esse putarunt: in renum dolore leporis renes crudos vel coctos *devorari* jubent, *ne dente contingantur*, *Plin. l. 28. c. 13.* qvi tres cytinos solutus omni vinculo, etiam annulo, excalceatus, sinistræ manus pollice & annulari decerpserit, *eosq; ita devoraverit, ne dente contingat*, oculorum imbecillitatem eô annô non incursurum esse persvasi fuerunt, *Plinius major l. 23. c. 6: Alter l. 4. c. 39: Diosc. l. 1. c. 153.* Idem cogitemus de felle qvod indignanti auri erant instillaturi existimâsse, scilicet id execandum una celeri actione, nec tangendum manibus esse; & legendum igitur *anteqvam tangatur ipsum fel, auferatur*. De hisce tamen statuat qvisqꝫ qvod volet; mihi qvidem sic satisfactum est.

Ejusdem libri c. 18. è *Plinii l. 4. c. 6.* hanc sententiam recitat: *Ejus* (intellige cucurbitam) *aridæ cortices efficaciter possunt combusta sanare; etenim in cibo redacta eundem qvoqꝫ cinerem didicimus ab ex-*

pertis vulnera in veretro purgare & ad cicatricem usq; perducere: & qvia putaret, interiorum combuſtioni fervente cibo aut potu factæ prodeſſe cortices cucurbitæ in cibos redactos, legit, *combuſta ſanare interiorum in cibos redactas*. Sed cum relativum *eundem cinerem*, de cinere corticum cucurbitæ locutum, jam tum fuiſſe *Plinium* indicet, malim ita, *poſſunt combuſta ſanare etiam in cinerem redactæ. Eundem qvoq; cinerem &c.* De interiorum autem combuſtionibus ſomnium merum eſt; Nam à cibo & potu fervente tantas, qvæ medicina opus habeant, fieri poſſe, easdemq; ſanari cucurbitarum corticibus comeſis nemo Phyſicorum adſentietur *Barthio*, nemo adfirmavit. Externis partibus ab igne læſis ob vim refrigerantem & ſiccantem utiliter adhibebitur cinis cucurbitinus; Hoc enim *Plinii lib.20.cap.3.* teſtimonio conſtat: *Arida cinis impoſitus mirè combuſta ſanat*; è qvibus verbis prius periodi colon à *Juniore* collectum eſt, & inde emendari debuit; In poſteriore de eodem cinere cucurbitæ alia experientia ſubjungitur: qva correctione & inde reſultante ſenſu nihil apertius, ſimplicius, verius.

Ibidem è cap. X. de betæ qvalitatibus; *Eſt illis natura frigida, non tamen noxii frigoris, verùm medium temperamentum ſortitæ rigorem præſtant, æſtatis ardorem relevant.* Cum betarum temperata natura pugnat, ſi rigorem inducere dicantur. Eſt enim hic moleſtæ ſenſationis in partibus exterioribus à curſu humorum acrium per muſculos & membranas, ſtimulante expultricem, vehementia qvædam, & à cauſſa præter naturam generatur non ab olere frigido & parum nitroſi in copioſo flegmatico habente. Legam igitur, *frigorem*, h.e. alterationem moderatam & naturæ gratam perfrigerationem. *Frigores* Gloſſatores exponunt *febres*: ſed hoc non eſt perpetuum; ſignificat enim & qvod dixi. *Plinius noſter lib.5.c.31. ſed omnia ſint temperata & magis ad frigorem inclinata.* Cum *Theod. Priſc. lib.2. cap. 29.* inter ſtomachi accidentia nominat *frigorem moleſtiſſimum*, de iis qvibus phlegmatis infeſtatione ſtomachus infrixerit loqvitur, & ſtomachi malam complexionem, infrigidationem & inde ortam indigeſtionem innuit.

Ibidem

Ibidem è lib.4.cap. 23. iſta recitantur: *De virtute ocimi penes medicos Chryſippo criminantur, atq; ejus hæc vitia percenſent, qvod obſit ſtomacho, qvod oculos hebetet, qvod inſaniam faciat;* Qvæ è *Plinio majore lib. 20.c.12.* expreſſa ſunt, ſolùm inſertâ inutili parentheſi *penes medicos.* Sic enim ibi: *Ocimum qvoq; Chryſippus graviter increpuit, inutile ſtomacho, urinæ, oculorum qvoq; claritati. Præterea inſaniam qvoq; facere cenſet.* Emendem igitur unica literula mutata: *De virtute ocimi penes medicos Chryſippi,* (numeros enim commutant hi ſcriptores,) *criminantur* vel *Chryſippéi*, ut qvod *major* Chryſippo tribuerat, *noſter* hujus diſcipulis adſcribere videatur. *Barthii* correctio, qvam huic loco infert, nimis operoſa eſt: [nam & trajicit voculam & præpoſitionem in Nomen auctum ſyllaba convertit, & caſum tertium in ſecundum ſic: *de virt. oc. nepotes Chryſippi medicos criminantur,*] eòq; ſuſpecta meritò: ἁπλῶς γὰρ καὶ ἀφελὴς ὁ ἀληθείας μῦθος. Imò apertè falſa eſt, qvod medicos de virtute ocimi criminentur Chryſippi ſectatores. Increpuit enim Chryſippus ocimum de vitiis percenſitis: Neminem medicorum de ocimo. *Secuta verò ætas acriter* Ocimum contra Chryſippum *defendit; nam id eſſe capras, nec cuiqvam mentē motam: Plinius l.d.* Ejusmodi turbas nobis dant in antiqvis ſcriptoribus excerptores malè ingenioſi & faciunt qvod ſepiæ ſolent aqvis cryſtallo purius euntibus cùm cœnum ſuum offundunt; ſaltem qvorum ſententias mutuati ſunt, eorum qvoq; verba purè integrèq; deſcripſiſſent potiùs qvàm obſtreperent ſuis: absqve enim inſulto iſto *penes medicos,* qvod in *majore Plinio* non legimus, neqve neceſſarium eſt ad intellectum ſententiæ, ſi fuiſſet, non ita contendendum erat *Barthio,* qvî locum explicaret; operam a. non optimè collocaſſe, etſi ſtudioſè ſuſcepiſſet, palàm eſt.

Ibid. è l. 3. c. 23. qvod eſt de apoſtematibus interioribus: *Vomicæ ſunt privati melle in qvo ſunt apes demortuæ. Barthius* emendat, *Vomica ſitu privatur:* nos hebetes adeò qvid ſitus ſit in apoſtematibus non percipimus, eoq; legere jubemus, *Vomica ſuppuratur melle.* Adſtipulabuntur nobis medici & chirurgi docti, indoctive; qvorum neutris virtus mellis ac mulſæ in maturandis, rumpendis, lavandis, abſtergendis, purgandis, mundandisqve

tumoribus, collectionibus, abscessibus & eruptionibus incognita est: Et nullam pænè compositionem reperire licet ex his qvibus tàm interiores, qvàm exteriores scliroses, syrrexes & helcoses sanantur, qvā mel non ingrediatur vel constituat.

Lib. eodem cap. 22. è l. 1. Plin l cap. 21. medicamentum ad pilos oculorum reversatos versus oculum eumq; pungentes, Τριχίασιν hoc ciliorum vitium vocant, ut sublati non renascantur, descriptum tale est: Cinerem sangvisugarum teres in mortario, mittes exinde in mortarium parvum cum 2. vel 3. guttis aceti acerrimi, & *teres, donec siccum collyrium sit, tollesq; à borsella pilum cum radice, & in ipso tantùm punctum cum melle impones de medicamine supradicto ter aut qvater in ipsa hora.* Compositionis modus nihil habet difficultatis: circà adplicationem hærere nos facit locutio obscurior & insuetatior. *Tolles à borsella pilum cum radice*, id est, è palpebris evelles pilum qvi non est debitâ rectitudine & acie, ita ne abrumpatur, totum. Borsella autem palpebram, seu genam, ut *Plinius* appellat, tegumentum oculi, in extremitate pilis vallatum significat; Est enim ea βύρσα, hoc est, cuticula seu tunicula oculi, folliculus membraneus seu coriaceus oculum continens, ut oscheum seu scrotum testes, qvod *bursam testiculorum* propterea vocant. Evulsionem pilorum inutilium in genis & qvos renasci non libeat, etiam alii præmittunt; *Plinius l. 28. cap. 8. Avic. l. 3. ti. 3. fen. 3. c. 32. Val. de Tar. l. 2. cap. 45.* tum adhibent prohibitiva nativitatis eorum. *Noster* de cinere hirudinum cum aceto distemperato aliqvid melæ seu radio imponere & poro ubi pilus steterat insinuare jubet. Sanè *volsella*, qvam *Barthius* hìc suppeditat pro *borsella*, non exprimi debuit, cum vocabulo *tolles* (nec enim aliter pili ciliorum qvàm volsellis prehenduntur & extirpantur,) qvæ ideò dicuntur τριχολαβίδες, subintelligatur; qvin etiam præpositio *à* locum, unde vellendi pili, non instrumentum actionis significat. *Borsella* igitur utrumq; βλέφαρον, τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω, cooperculum oculi, qvod nil nisi bursa seu membrana est. Sed sit hoc penes arbitros: admitti enim potest *volsella* hoc

hoc loco, si Præpositionem μονόγραμμον à expungi concedatur.

Ibid. cap. 22. subditur: *Item pro sexu duricia: Ammoniacum thymmatum in vino teriaco teres & oculos inunges.* Caremus libro unde de cujus partis palpebrarumne, qvod videtur, an conjunctivæ tunicæ, an alterius in oculo duricie loqvatur, cognoscere liceret. Qvicqvid sit, *pro Saxea duricia* legendum esse putamus. Accidunt enim palpebris callus, & nodi. *Thymmatum* etiam, qvod edidit *Barthius*, in *gummatum* mutamus. Ammoniaco enim gummi vis egregia est, grossities, nodos, tubercula & scirrhosa qvævis emolliendi, liqvandi & dissecandi.

De vermiculo *aratrifagi* diximus l. 1. c. 16. ext. videri insecti genus illud esse, qvod canum auriculis plurimùm pertinaciter adhæret, eorumqꝫ sangvinem ligurit, ricinus & Zecca nominatum; id tenemus etiamnum inde confirmati prætereà, qvòd *Plinius major* ut pili evulsi non renascantur, vel nondum nati, perunctis partibus, non surgant, *evenire* tradat *sangvine ricini evulsi cani, l. 30. c. 14.* ad qvæ verba procul dubio *minor* respexit. Qvod autem apud eum pro nomine insecti vetere & benè latino *ricinus* barbarum, qvod tamen nunc intelligimus, legamus, hoc interpolatoribus, qvi ex Arabum medicina & lingvis popularibus plurima huic avtori infarserunt, interdum ejectis melioribus, acceptum ferendum est. Elegerunt nimirum isti ἀμαθέστερόν πως, ἀλλὰ σαφέστερον λέγειν, & ut pastor Virgilianus in cantiuncula, modò numeros priorum utrumqve tenerent, verba non curarunt, putantes sua barbara, usitata tum, Romanis doctisqve longè esse concinniora. Eadem ratio fuit scripturæ apud istos tales, qvæ à vetere & pura similiter mutavit. Nemo enim credat à *Plini Valeriani* manu esse, qvod in ejus codice pro *Hiera* scribatur *Gera* vel *Gira*, qvod nomen est confectioni medicinali ex aloë ob effectus salutares & divinos in morbis propulsandis impositum, non unicuipiam sed pluribus. Habemus enim Archigenis, Antiochi, Asclepiadæ, Ruffi;

Ruffi, Themisonis, Andromachi, Galeni, Pacchii, Justi aliqvam; ut sileam qvas recentiores myrepsi invenerunt. Scribendi autem consvetudo secuta est, ut solet vara vibiam, pronunciationem seculis seqvioribus receptam. Id verò è Panegyrico rerum gestarum Philippi Augusti D. Regis Galliarum, qvem *VVilhemus Brito Aremoricus presbyter* Philippidos titulo in libros XII. digestum versu heroico panxit, ediditq; inter Francica P. Pithæus, patet ad oculum. In ejus operis, qvod filio Regis Philippi Ludovicò VIII. & Petro Karloto ejusdem notho dedicavit, conclusione exhortativa præter cæteras benevolentiæ captatiunculas, & adsentationes, fore ait, ut, qvæ bella pater (gessit n. acerrima cum Flandris & Anglis) inconsummata reliqvit, ipse sit consummaturus & finalem nacturus triumphum, optatq; vitam eò sibi prorogari, ut facta Regis digna Sophoclis & Lucani heróicâ grandiloqventiâ (hunc enim intelligo per *Hyberam Poësin*) possit describere. Tum addit, effusus in laudes sui temporis Poëtarum, qvos sibi modestiæ cavsa præponit;

O si Galterus illo vel Egidius esset
tempore, qvàm claro niteant tua bella cothurno!
Totus Alexander & qvi processit ab illo
Antiochus, bis sexq; duces plebs esse dolebunt
respectus splendore tui: succumbet & ipsa
de te composito mordax Gira pigra libello,
horum si similem mereantur habere Poëtam.

Ita enim versus eos distingvendos & legendos esse statuimus. Gualterus qvem celebrat non de populo Poëtam, est *Philippus Gualterus de Castellione*, Insulis Flandriæ natus, qvi circa a. Chr. 1200. Alexandreida librorum novem scripserat, notissimam tum & æstimatissimam eruditis: De eo judicium *Cl. Barthi e l. 9. Adv. c. 11. l. 31. c. 10. l. 46* c. 2. & l. 53. c. 11. audire præstat. *Egidius* cujas fuerit & qvorum scriptorum parens, nondum liqvet; Gallum tamen hominem vel Gallis addictum fuisse inde colligo, qvia nomen ejus expressit, *Brito* qvod in Anglo & Anglicanarum partium studioso (erant enim, ut bella inter reges Galliæ

Phi-

Philippum & Angliæ Johannem & Heinricum III. ita factiones inter eruditos eo seculo Gallos Anglosq; & qvæq; adversariorum qvoqvo modo vexabat & infestabat) non erat facturus: nam nec *Iosephum Devonium Iscanum Britannum* splendidissimo ingenio & facundia tersa elegante ac rotunda Poetam, cum qvo vivebat, expressâ mentione dignatus est. Ægidium istum eundẽ esse auguror cum eô, *ad cujus vers*, Francorum regis gesta & encomium, ut puto, continentes, *librũ unũ* scripsit *Gilbertus Legleus*, Huberti Cantuariensis archiep. medicus, σύγχρον☉ ejus, (qvem *Symphorianus Campegius tr.5. de medic. scriptor.* effusè commẽdat) referente *Balæô catal. script. Brit. cent. 3. n. 63.* Ita sc. mordebant invicem Angli & Galli, temporum infelicitatẽ scriptorũ reciprocorũ amarulentia condientes: valdè autẽ vero simile est librum Legléi Angli contra Ægidii vers elucubratum satyricum in Gallos poëmation fuisse, titulo *Girapigra*: cuj hoc loco uti recentis sine avtore meminit *Brito*. Dicit insuper Alexandrum ipsum Magnum, cuj gesta cecinerat *Gualterus*, Antiochũ & primos XII. Britannorum reges, qvos ab Antiocho familiã ducere *in Antiochéide sua* docuerat *Iof. Devonius*, principes clarissimos omnes, cũ Ludovico Rege comparatos nullos fore, & huj famã multò illustriorẽ, ipsãq; in ej ignominiam compositã satyram *Girãpigram* in fumũ ventosq; abituram, si ej res gestæ seu bella similẽ istis puta, Alexandréidos & Antiochéidos avtorib Poëtis, ebuccinatorẽ, invenerint. Satyrã a. cum inscriptione *Girapigra* dari nõ caret singulari emphasi, & ingeniis ej seculi præsertim Anglicanis spinosis, adfectatorib elegantiarũ in profundis sordib, optimè cõvenit. Est n. ea liberũ poëma asperitatis tragicæ diverticulũ vitiis hominũ cũm sale multo & acerbitate obtrectans, interdũ aperto telo feriens figensq;, interdũ tectis verbis objurgans & subsannans, etiã confictarũ novitate personarum maledicentiæ suæ venustatem sustinens, & veritatem, ἱερὸν χρῆμα, amaris dictis, ut medici sanitatẽ apsinthite poculo propinans. Excogitari a. ab alio nemine potuit melius ista epigraphe qvãm à medico cui aloë, & aloëtica, ipsa etiã *hiera picra Galeni & Rhasis* esset familiaris: eoq; nõ dubitam adserere *Legléo* avtori rectè tribui, fuisseq; ἀμοιβαῖαν versum Ægidii, & hoc ita voluisse significare *Britonẽ*, qvod diximus. Ddd Eo-

Eodem cap.22.*Trivectorium esse fistulam, quæ tribus foraminibus aut tubis fumigationem fert & vehit* docet *Cl. Barthius*. Usus trajectorij cujuscunq; sive ori sive utero sive auribus sive ano (partibus enim patulis accommodatur.) Id destinari cogitemus, nec admittit, nec reqvirit ut tribus tubis sit instructum, neq; in officinis medicorum chirurgorumq; visa fortasse est syringa aliqva, qvæ liqvori sive fumo transmittendo faceret, trino canalium ordine constans. Trivectorium igitur, qvale depingit, qvia ejus conceptui nihil respondet extrà, confictum aliqvid erit, & cum chimæris censendum. Novimus canales sive fistulas non tantùm τριτρυπήτυς sed & πολυτρήτυς, in summitate, & in lateribus circumferentiæ pluribus locis perforatas, ut liqvor emitti possit confertim & copiosior, percolatus tamen per minuta foramina in extremis earũ; qvales sunt qvas pro clysterum injectione vesicis aptant; sed eæ uno continuo ductu vehunt: & licet pluribꝰ eiaculentur, trivectoria tamen, qvia tribꝰ nõ vehunt, dici neqvibunt. Dicamꝰ igitur vocẽ esse formatam è latina *trajectorium* trajectione elementorum, qvâ nihil freqventius in lingva latino-barbara. Ita *dimifragia* apud *Gariop.l.2.c.5. & 61: l.5.c.14.* pro δριμυφαγία, qvæ victum ex acrimoniis vel acruminibus, h. e. acribus acutisq; cibariis, qvalia sunt raphani, cepæ, allium, porrum, napi, sinapi, piper & similia significat: *Ipontica* pro *hypnotica* apud *Silvat.* c.375. *Iposacra* pro *hyposarca*, ib. *agripina* pro ἀγρυπνία c. 21: *Idiocri* pro *hedychroi* c.576: *brandispofia* pro βραδυπεψία: *venæ fatigides* pro *sphagitides* c.609. *Perrigomena* pro προηγουμένη, c.583. *Xansifagra* pro *saxifraga* c.700. *Oxifabum* pro *Oxybaphum* c. 574. *figelta* apud *Gariop.l.5.c.31.* pro *phygetla*: Et *mena*(pro qvo *yemena* legendum est; ita enim *Silvat.*c.703. vel *hymena*) *ipozagoga*, qvomodo vocarunt cingulum membranum qvod circundat latera, h. e. membranam succingentem costas pro *hymen hypezocós*, ὑμὴν ὁ ὑπεζωκὼς, uti *Galenus* adpellat: qvem monstrosiore transpositione etiam *epigozotum* è casu qvarto vocabuli ὑπεζωκότα, vocat *Silvaticus* c. 241. Trajectorii verò vocula adeò freqvens est ut loca notare tæ-

tædeat. *Val. de Taranta l.2.c.55.* de modo aqvam in aures illapsam extrahendi: *Ingenietur trajectorium cum qvo pueri aqvam ejiciunt sicut Siringa*: ubi pro siphunculo seu canna, in qvâ stilus versatilis attractioni & explosioni adcommodatus, capienda est, aliumqve immissionis vi qvasi factæ in partem qvandam modum subindicat. Priorem modum nos respicimus, eum instrumentum tale, Latinæ voci *trajectorium* adsonantes, einen Trächter adpellamus, qvod aliàs *infudibulum* ap. *Caton. de re rust. infundibulum, embotum*, etiam *embuba* à *Silvat. c.239.* & turturolum ab *authore l. de dynamidiis c. antepenult. edit. Venetæ anno 1502.* adpellatur. Si liceret ὀνοματοποιεῖν, qvod aliò fumum, vaporem, liqvorem transvehat *travectorium* non infeliciter, puto, fictâ voce nominaretur.

Ibidem verba *Plinii, linteo vel alude mollissimè superinduces*, satis sic sana sunt; neq; scribendum *alutæ*, ut jubet *Barthius*. Nam πίνον & genium hoc genus scriptorum sapit vocem, qvæ vulgariter apud Latinos primæ declinationis est, sub tertiam referri; mutant nomina apud hos uti numeris & generibus, ita declinationibus qvoq;. Hinc legas *Cardonem* apud *autorem l. de Dynamidiis*, qvem eundem esse cum eo qvi *Gariopontus* dicitur, probabimus alibi, pro *carduum*: *lardonem* pro *lardum*: *Calabres* ap. *Silv. c.657.* pro *Calabri*: *Phlegmon* apud *Gariop. c.5.c.32.&33.* pro *phlegmone*, Φλεγμονὴ· *tenasmone* pro *tenesmum*: *bubonam* pro *bubone*: *cicadibus* pro *cicadis*: *Pastinaces, Satyriones, sqvibalas.* l.3.c.2: *granatam*, l.2 c.29; 3.c.19: *hymenam* apud *Gariop. l.5.cap 31. pisas* apud *Apic. l.5.c.3. Sputus* apud *Theod. Prisc. l.2.cap.5.* cum alii dixerint *pastinacas, satyrion, scybala, granatum, hymenem, pisa, sputa*; & accusativum qvintæ declinationis Græcorum transformari penè in omnibus in Nominativum primæ Latinorum. Idem fecerunt in *aluta*, qvæ corium seu pellis aluminata vel confecta est; & commutata terminatione primæ declinationis *uta* in terminationem tertiæ *ud* seu *udis*, dixêre *alud, aludis*: Idq; relinqvendum hoc loco est ut inde scriptorem barbarum ceu è crepundiis alligatis olim expositicios, agnoscamus: Est enim ejus adeò propria ista locutio, ut

ſi ad mtâ alterum Latinius intrudere velimus, ipſam autori ἰδιαιτάταν venuſtatem & gratiam detracturi ſimus.

Balneum fieri, neſcio qvibus ægrotis, *ex dulci aqva non ex ſalmacida* jubet *Plinius* l. 5. c. 41. Titubantem de hac aqva *Barthium* videre eſt; extremûm lapſantem. Libro enim XI. c. 8. *ſalſatā aut acidam*: l. 58. c. 8. *ſalmacidam* vult, & dulcem marinæ ſeu amaræ miſtam interpretatur. Non tolerabuntur iſta à Phyſi is, aqvam (loqvor ſcilicet de ſimplice: acidulæ verò dictæ ob partium ſalſarum, nitroſarum, vitriolatarum, aluminoſarum variam miſcellam, compoſitum qvid ſunt) natura acidam eſſe & conſtituere, præter ſumma genera dulcium & ſalſarum tertium: deinde marinam amaram eſſe qvibus edictis confecerit ut credatur? Scimus de aqvis Hypareis in Ponto, Trœzene & maris mortui in Palæſtinâ, vehementer amaras eſſe à bituminis ſcatebris, & paluſtres amareſcere, qvia terræ habent plurimum & qvia nulla fit acceſsio aqvæ dulcis, & præterea qvia ultra modum exuruntur; & propterea miſta corpora ſunt è ſimplicibus, & earum adfectio ex horum adfectibus provenit; In Sicilia etiã fontẽ fluere ἁλμυρώδη ἅμα τῷ ὄξει, *ſalinacidum* ſimul ſalſugine & acore præditum: *Athen. l. 2.* ſed ad iſta ſingularia aqvarum an ægrotos amandârit parabilium medicinarum conſultus *Plinius*? Nihil minus. Etſi poſt longas qvæſtiones à Philoſophis decretũ ſit, aqvas maris ſalſas à pluviâ & fluviali dulci ſeu communi non differre ſpecie (ſunt n. marinæ in profundo etiã dulces, qvod eas ſol non depopuletur ut ſuperficiem) Medici tamen ex uſu artis, qvæ nimiam exactionem non ubiq; æqvè utiliter admittit, aqvas dulces ſalſis ſeu marinis ſemper opponunt; unde cum unam nominant, alteram excludi intelligimus. *Noſter* igitur cum è dulci præſcribit balneum, ſalſam prohibet, non acidam qvandam. Eam verò idiotiſmo qvodam ſuo vocat *ſalinaciam* (ita enim legendum eſt) ut non tantum è mari hauſtam, ſed & è fontibus ſalinarum petitam, utramq; ſalſam, includat notabili cautelâ & ſermonis caſtitate, Jucundiſsimum nobis accidit, inveniſſe hanc lectionis veritatẽ. & à *Cl. Barthio* expectamus adſenſum; ἔστι γὰρ ἐπαινετικόν τι καὶ πρὸς τῶν γινωσκομένων εἰς ἔννοιαν τὸ ἀληθὲς, καὶ διὰ ἀδ•

ἡδονὴν παραδόξως ἑλκυστικόν. In excerptore Plinii cæterorumq; *Gariiponto* l. 5, c. 12. hydropicis imperatur *ut laventur in aqva marina vel salinacia, qvoniam eos desiccat & in balneo aqvæ salsæ laventur*: ubi tria genera aqvarum salsarum, marinæ, è salinis haustæ, & admixtione salium ad naturæ imitationem tales qvæ omnes sunt εὐπόριστοι, referuntur. Extat eadem vox in Glossis, sed duabus literis in unam pravè coalitis; *salmacia aqva*, ἁλμυρὸν ὕδωρ, legẽdum a. ut vel Græca ostendunt *salinacia* vel *salmacea*; Ad eandem formã etiam alia adjectiva legimus in iisdem: *Fontaneam* aqvam, *crocineum* colorem *fellineũ* corpus in *Gariop. l. 5. c. 13. terraneã* hederam l. 1. c. 17. & *l. Sintom. c. 9.* & *l. de dynam.* c. 73. *Solaneam* lacertã pro *solari* in *Theod. Prisc. l. 1. c. 16 bituminea* lavacra l. 2. c. 19. ut nec insolentia vocabuli nec emendatio ex eô nostra suspecta esse cuiqvã possit. E *Plinio* igitur ita ejecimus *salmacidam*; parum abest qvin vocabulum ipsum cum omni re Latinorum censu expungamus. Habemus enim benè Latinum & cui analogismus adplaudit *salinacidum* vel *salsacidum* ad significandã salsedinẽ cum mixtura acoris, Græcis ὀξαλυκόν, ὀξαλμυρόν. Sin invitis doctis, qvibus τὸ *salmacidũ* placere video, id fiat, ὁ Φροντὶς Ἱπποκλείδῃ. Sciant a. & fateri oportebit ipsos, sic è græco ἅλμη adspiratione in sibilum, qvod freqventissimũ est, abeunte, & Latino *acidũ* compositum esse, & inter Latina malè etiam in extrema linea, scribi. In *Salmacia* a. qvã à Glossis exponi Ἀμφιτρίτην ajunt, & hinc τῷ *salmacido* prætexunt velum, similiter falsi sunt; Est n. ea *Salacia* à Salo, *Servius in 1. Æn. Salacia Dea maris ab aqva salsa dict.* Qvomodo igitur τὸ m nisi vi & fuco, irrepserit? à Salmacide a. sive fons est in Caria, ut *Strabo l. 14: Vitruv. l 2. c. 8: Ovid. 15. Metam. & Ausonius*, sive Nymfa, ut *Ovid. 4. Metam.* aqvã *Salmacida* derivare incogitantissimum est: Nomen enim illius nec ab ἅλμη, nec à salo, nec à sale est, multò minus acidi qvidqvam resipit; & hæc Salmacidia vel Salmacidica potiùs dicenda esset. Aqvæ salinacidæ, cũ mixtæ sint è salso & acido, androgynis comparari fortasse possunt; non a. sunt à Salmaci, qvæ tamen nec ipsa ἀνδρόγυνος, sed Androgyni, secundùm fabulas, mater. Obiter

& incuriosè valdè ista inspexêre viri docti, & allusione vocum decepti sunt ut alienissima conjungerent, & tria viderent ubi ne duo qvidem essent, ut ajunt. Nemo est, qvem non aliqva παραβλεψίας species teneat; hanc contagionem ex ipsa mortalitate traximus.

Sanum non tantùm corporis adfectionem dicit sed & metonymicè qvod sanitatem confert & conservat. Insanum non corporis aliqvod, sed animi vitium significat. *Barthius* tamen l.7.c.8. *Insanum qvod nocet sanitati* exponit; esse etiam apud *Gariop.l.5.c.12.pro adfecto.* Novè hoc & scriptori barbaro non inconvenienter; ludere enim vocabulis pro lubitu, & stribiligine verbisq; maculantibus pleraq; veterum pura & sana conforire solet; sed nos *Garioponium* hîc aliter interpretabimur, non tamen eximemus culpâ. Verba sunt l. 5.c.12 de hydropicis ista: *Aliqvoties cutem eorum scarificamus, insanas partes, super plantas & circà inguina, & femora, recta incisione.* Hydrops tumor universalis est pedum, crurum, femorum, abdominis, brachiorum, faciei. Qvia ergò insanas partes scarificare jubet; insanæ verò sunt qvæcunq; adfectæ sunt tumentq; juxta *Barthii* expositionem, erunt totô corpore incisiones faciendæ. Atqvi nominat incidendas, *superiora plantarum, inguina, femora* solùm. Per *insanas* igitur non significavit *adfectas*, sed *inferiores*, qvales reverà sunt qvas vulnerari docet; idemq; administrant etiam alii in iisdem ut humor qvi gravitate sua inferioribus præcipuè incumbit de proximo evacuetur, & reliqvum ejus ex aqvaliculô ad easdem derivetur. Hæc significatio vocabuli *insanum* ut sit *inferius* rarior est & huic generi scriptorum soli propria. Ita enim idem c.25. de paralysi capitis: *Caput si paralysis tentaverit, regiones ejus omnes subvertet, os, labium, oculos, cilia & lingvam, & nares. Susanum labium cadet, insanum autem torqvetur:* qvæ ita explicanda sunt; In paralysi faciei accidit tortura oris, ut labrum superius resolutione seu mollificatione, qvæ facit ut longius seipso fiat & dependeat; inferius autem convulsione & distorsione tenetur & adficiatur; qvæ sententia etsi falsa sit, è vera tamen docti-

doctrina Medicorum parum dextrè intellecta orta est, & facit saltem eò, ut qvid *susanum* qvid *insanum* vocent percipiamus; Etsi minus acutis nobis nondum cognoscere licuerit, unde hanc suam mirabilem eruditionem, qva *susanum superius* & *insanum inferius* nominant isti vel desumserint vel accipere potuerint. Sic autem habendum est; in tortura à paralysi pars faciei distorta est pars sana, qvia musculi sanæ partis dum actione sua funguntur trahunt ad se in oppositam partem, resolutos otiososq; : sin fiat tortura à convulsione pars distorta est pars læsa, qvoniam musculi convulsi versus proprium principium trahuntur: Unde pars decurtata sanam attrahit: Ita *P. Salius annot. in l. Altom. c. 15. & Senn. Pr. l. 1. P. 2. c. 27*: Absolutissimè rem totam è *Galeni 4. de loc. affectis & l. de motu musc.* tradidit *Am. Lusit. scolio Curat. 7. Cent. 2.* qvi consuli poterit. Compatiuntur igitur dextra sinistris & contrà; non verò, ut noster de labiis ineptit, superiora inferioribus. Hac operâ nostrâ *Plinio* certissimè benefactum est; itemq; ejus lectoribus: sed veremur ne liber hic mellis parum, apsinthii multum habere videatur, sitq; salubrior studiis Juventutis qvàm dulcior veritatem sine velo nolentibus & stricturas ejus ex obscuro ferientes declinantibus vel manû oppositâ. Qvantum profuturi in hac simus non facilè dixerimus; nostris qvidem acerbissimis doloribus luctui, curis, mœrori, variisq; & undiqve circumfusis molestiis alia nulla potuit inveniri levatio magis idonea, certior, honestior, generosior, qvàm de hisce studiis cogitatio & militia pro VERITATE.

Non dimitto te, *Lector*, dum reliqvum, sed non adeò vetus, tibi exolvam de verbo *saccellare* suprà p. 391. hoc ipso capite factum. Expectas enim ut probem qvod de ejus significatione docebam. Ecce autem! *Gariopontus* l. 1. c. 16. in cura doloris aurium: *Ex furfure in vino calido saccellamus.* Ibid. de cura surditatis: *Qvod si surditas fuerit sine dolore, maximè saccelleutur, & ventrem purgent ex catapotiis & gargarizent. Valescus de Taranta l. 2. c. 51.* de dolore auris à frigiditate: *Torrefiat milium & sal & inde saccelletur auris.* Ib. de oppilatione auris: *Si dolor remaneat fiat saccellatio cum milio & sale.*

sale. Idem usurpat de speciebus qvæ saccellis includi solent l.2. c.50. *Scias qvod usus cimini & anisi & carvi valent in omni surditate à caussa frigida sive comedantur sive saccellentur*, id est, in sacculis adplicentur. Sufficit.

De *gutta* p.392. verè divinavi esse *ammoniacum*: Sic enim de hoc *notha Dioscoridæ* l.3.c.98: Οἱ δὲ ἀγάσυλλον, οἱ δὲ κρέοδεσ, οἱ δὲ ἀλισέρ, Ρωμαῖοι γύτ]α.

In rubrô capitis secundi p.323. est qvod in nigro ejusdem non reperitur, inadvertentiâ typographi, qvi eam de Apollonio Bibla particulam omisit. Hæc igitur eò pertinentia ante observationes de Hygino p.372. insere, mi optime Lector: Zeno Herophiléus medicus de significatione notarum, qvæ ægrotis *lib.3. Epidem. Hippocratis* adscriptæ sunt, commentarium scripserat; Eum peculiari volumine refutavit Apollonius ὁ Βιβλᾶς ἐπικληθεὶς, *Galen. comm.2. ad 3. Epid. t.5.* sine dubio qvòd esset βιβλιακὸς & helluo librorum, uti Didymum βιβλιολάθαν, Συνταктικὸν & χαλκέντερον, itemqꝫ Apionem hominem multis literis præditum Μόχθον cognominârunt. Hinc exemplaria Latina Galeni & *cap.17. de Polymathia I. VVowveri*, qvæ *Apollonium Cycladæ* adpellant, emendanda sunt.

CAP. V.

Infelicitas versionum Latinarum è Græcis. Plinio majori impacta culpa ignorantiæ, necqvicqvam repugnante Scaligero. Itali in vertendis Græcis primi. Iudicium de Ambrosio Diog. Laërtii: de Andrea Divo Aristophanis: de Chr. Persona Agathiæ: de Albano Thorino Pauli Æginetæ: de Ioh. Arcerio Iamblichi interprete. Laus P. Leopardi. Autores Græci octodecim locis qvàmplurimis à corruptelis suorum translatorũ vindicati: Herodotus, Apollodorus, Aristoteles, Strabo, ubi qvid Chalcidicũ & unde dictum, & vulgata in Isidoro lectio adserta contra C. Barthium: Plutarchus; Aristides; Ælianus; Lucianus, ubi de ταυρέα, scutica, explicatus Palladius con-

trà G. Hervetum: flagrorum materia multiplex: Ravardi oscitantia in Plinii lectione; emendatus è conjectura Plutarchus; fustis unde: Dion; oscula per digitos: Eunapius, qvid λέξεις κατεγλωττισμέναι: Proclus: Damascius in vita Isidori Philosophi, ubi de historia Philosophica falsò tributa Galeno error Gesneri: qvid orarium, de qvo explicatus Suidas: qvid ἐκμαγεῖον, de eo Plato novè expositus circà usum lienis: qvid ὁμακόειον in rebus Pythagoræ: Photius: Zonaras. In titulo orationis cujusdam Lysiæ vertendo lapsus Cl. Maussaci: qvid σηκὸς; Suidas suppletus & correctus: Epigraphas operis cujusdam Socratis & Telephanis aliter videri interpretandas qvàm à Cl. Vossio in Laërtio, & à Dalechampio in Athenæo factum: τὸ Ἄστυ, Athenæ. Qvid Segmenus, qvid Xerocercus indicatum.

UNam principalem potissimamqve causam comminisci licet ejus, qvòd in omnem Romanorum literaturam, cum floreret maximè, augustissimis optimisqve temporibus tanti errores irrepserunt, fatali successione perennarunt, & ad seqventia secula sub larvâ veritatis perduraverunt; veterum & exoticorum idiomatum, Græci inprimis & Barbarorum vel ignorantia, vel non exqvisita cognitio, ea fuit, sive ex inertissima segnitiâ τῶν ἐχθροξένων sive è fastidio delicatissimo τῶν φιλοπατρίδων orta. Hinc enim factum est ut in codices à descriptoribus non semper doctissimis illatæ falsæ lectiones non tollerentur substitutis genuinis, conniventibus interim Lynceis Criticorum oculis, & interpretationes hic ita obtinentibus similes magno numero parturirentur, conseqventerqve de malis Græcis Latina freqventissimè scriberentur deterius. Accidit hoc spectatissimis Romanorum *Ennio*, *Paccuvio*, *Atilio*, ut fabulas Sophoclis & Euripidis optimè scriptas, vel male, vel non ita graviter ornateqve redderent. *Ciceronem* qvi judicio nonnullorum & testimonio Aratéorum Φαινομένων ab ipso redditorum, Græcis literis

fuit eruditiſsimus & columen priſcæ Latinitatis, in vertendis Græcis aliqvando allucinatum eſſe *Ioſ. Scaliger* minimè omnium præceps & falſus rariſsimè judicavit. *Plinio* admirabilis induſtriæ ſcriptori, conditori naturalis hiſtoriæ ſuæ ætatis doctiſsimo, *Nicol. Leonicenus* proavorum memoria conſummatiſsimus medicus & adſertor ſolidæ doctrinæ inter primos Græcarum literarum cognitionem ademit; qvod etſi ægerrimè ferat *Scaliger*, dictumq́ adeò nolit, acerrimam PlinI defenſionem moliens tribus ad *Franc. Vertunianum* Epiſtolis, tamen ὁ πρωκτὸς λυτρῦ περιγίνεται. Sæpiſsimè enim & vel ſexcenties in ejus libris, cæteroqvin laudatiſsimis, adparet, unde *Ariſtotelem, Theophraſtum, Dioſcoridem* non intellexiſſe, colligi poſsit; minimùm φιλοπλινίυς fateri oportet hac culpa teneri, qvòd vel ab interpretibus parùm idoneis & fidelibus ſibi imponi paſſus ſit, vel vitioſos codices, in qvos inciderat, corrigere non valuerit: qvæ ſimplicitas & impotentia imperfectionem in hoc genere Græcæ literaturæ ſatis oſtendit. Sed eam condonemus viro domi militiæq́ ſummo, & compenſari tàm diffuſa eruditione & meritis illuſtribus unicam hanc ignorantiam patiamur. *Hier. Cardanus*, qvi Plinium plebeio imò barbaro convitio *aſinum & omnium bonarum artium ignarum* adpellavit, ὐδ' ἐν λόγῳ ὐδ' ἐν ἀριθμῷ hîc nobis; furore enim id fecit, non ſimplicè ſive malignitate ſive inſcitiâ, non ſine maxima dignitatis ſuæ jacturâ. *Matthiolum* & *Amatum Luſitanum*, qvi *Leonicenum* ſecutI multa in eo notaverunt, *latrantes caniculas* vocet *Scaliger*; latrarunt ubi latronem vel feram latere ſciebant, & hoſpitem PlinI lectorem de inſidiis falſimoniæ monuerunt. Idem ſuo loco fecit *Iac. Dalechampius*, qvem ſanando Plinio immortuum eſſe dicere poſsimus, & æterno opere Plinianarum Exercitationum *Cl. Salmaſius*, cujus beneficiarius audire velit, ſi ei redire detur, *Plinius*: & tamen nec ſic occupata ſunt omnia & indicata, qvæ pravè vel oſcitanter ab eo è Græcis verſa ſunt: cujus rei fidem dubitanti aliqvando faciemus. Infelicitas Latinarum è Græcis translationum ſeculis ſubſeqventibus fortaſſe

fuit

fuit major, cum barbaries obtineret; Eam tamen duobus abhinc seculis; tum enim in Italia Lux literis oriebatur & redibat vita; cum æterna suæ gentis laude superare inceperunt Florentini primi, *Marsilius Ficinus, Lapus Castilionius, Laurentius Laurentianus, Poggius, Alemannus Rhinuccinus, Donatus & Zenobius Acciaoli, Cosmus Pactius: Marcel. Virgilius: Iacobus Angelus*: tum *Franc. Philelphus, Angelus Politianus, Gregorius & Lælius Tifernates, Darius Tibertus, Nicol. Perottus: Leonh. Brunus Aretinus, Laur. Vallensis, Gvarinus Veronensis, Petrus Candidus December, Stephanus Niger Cremonensis, P. Paulus Vergerius, Barthol. Facius*, qvibus Latinas clasficorum scriptorum versiones debemus, sive sacra sive profana legamus. Horum virorum incredibilem diligentiam imitati proximo seculo *Erasmi, Longolii, Goclenii, Gvinterii, Pirckheimeri, Camerarii, Fichardi, Cornarii, Copi, Gesneri, VVolfii, Xylandri, Cruserii, Budæi, Stephani, Gelenii, Mycilli, Hartungi, Rhodomanni, Porti, Canteri, Rittershusii, Vossii, Crusii, Hœschelii, Sylburgii, Casauboni, Meursii, Heinsii, Maussaci*, multiq; præterea è Gallis & Anglis bono literarum Græcarum nati heróes vel priorum versiones incultiores expoliverunt, vel dederunt novas, vel scriptores è bibliotaphis erutos primùm Latinos legisecrunt. Italornm, ut ad hosce redeam, in hoc genere fervorem & indefatigabiles animos mirari licet, qvi qvasi signo dato ad opus ruêrunt veriùs qvàm processerunt; nonnulli etjam virium suarum nimium confidentes indecorè rem gesserunt, ad qvam non satis instructi accesserant. *Ambrosius* Camuldulensium Ordinis Generalis sub Emanuele Chrysolore tantum profecerat, ut Dionysl Areopagitæ, ut volunt, de cœlesti hierarchia libros, itemq; Diogenis Laërtii historiam Philosophorum transferre cogitârit; à *Philelpho* tamen traducitur, *non esse eum qvi Græcæ orationis significationem, proprietatem, differentiam & elegantiam teneat; βϋλόμενον τὴν φϱάσιν ἑλληνίζειν, λατινίζει τὸ παϱάπαν, l. 1. E. 7. & aliâ ad Lapum Flor*: Qvare utriq; operi limam seqventibus temporibus adhibuêre; illi qvidem *Ioach. Perionius* mon. Benedictinus; huic *Bened. Brugnolus Venetus* proximior, & remotiores ab Ambrosio *Adr. Iunius, & I. Sambucus*, Aristophanis

Comœdias nugatoriâ interpretatione, (verbum enim verbo reddidit & qvod planè ridiculum est Græca non Intellecta Latinis literis expreſsit, qvaſi hoc fuco Latina futura) proſtituit *Andreas Divus Iustinopolitanus*, qvæſito etiam illiberalibus ineptiis patrono Cardinali Al. Farneſio, anno 1538. Sed ne & hac parte commoda Juventutis laborarent aliâ & qva melior fieri non poterat dedit *Nicod Friſchlinus*. Agathiæ Smyrnæi Scholaſtici, hiſtorici & Poëtæ libros V. de imperio & rebus geſtis Juſtiniani Imp. convertit *Chriſtoph. Perſona Romanus*, præfectus Biblioth. Vaticanæ anno 1484. At vitia & errores ejus qvàmplurimos poſt annos centum detexit *Bonav. Vulcanius* & edolavit non paulò doctiorem interpretationem, ut jam diem poſteriorem (ſit ſanè alio ſensû prioris diſcipulus) prioris magiſtrum adpellare liceat. *Albani Thorini Vitodur.* medici Baſilienſis in vertendis Pauli Æginetæ ſeptem de arte medendi libris conatus ſatis qvidem laudabilis eſt; fecit enim de exemplo manuſcripto malè habito, confuſo, & variè mendoſo primus: ſed qvàm longè aberrarit nonnunqvam *I. Gvint. Andernacus* & *Gv. Copus* iterato interpretationis labore docuerunt. De *Johannis Arcerii* operâ in Jamblichi Pythagoricis commentariis locata, ut taceret *Rittershuſius notis ad Malchum de vita Pythag.* res ipſa loqvitur, infeliciter ipſi ceſsiſſe & planè ἐπὶ τὰ Μανδροβόλου, qvod ajunt, ultima primis etiam turpiùs, tàm cum emendâtis, qvàm cum interpretantis partes ſibi ſumſit. In notandis hoc genus accuratiſsimus fuit, ὡς οὐκ οἶδα εἴ τις ἕτερος, *P. Leopardus*, & caſtigationes circâ interpretes Græcorum diverſos utiliſsimas doctiſsimasq; inſtituit; cujus exemplo circa tales pari curâ, neſcimus an ſucceſſu ſimili, ſategimus, & dabimus hoc capite præteritas ab aliis vitioſarum interpretationum minutias, vel contemtas (ἄξιοι γὰρ θρέπτας οὐ θηρῶσιν) in autoribus nobiliſsimis.

Apud *Herodotum l. 7.* in oratione Artabani, qva Xerxen à bellô dehortatur, pulcerrimam gnomen, παράλληλον ſacris, iſtam legimus: Ὁρᾷς, ὡς τὰ ὑπερέχοντα ζῶα κεραυνοῖ ὁ Θεὸς, οὐδὲ ἐᾷ φαν-

φαντάζεσθαι. τὰ δὲ μικρὰ οὐδέ μιν κνίζει. Priora ejus l. 2. c. 3 extr. explicavimus: ultima *H. Steph.* reddidit; *Parva verò nihil lædit* Nihilo meliùs *Sylburgius*; *Parva verò ne vellicat qvidem.* Uterq; Accusativum Μιν ceu otiosũ præteriit, & propositionis terminos in posteriore parte converti, ut qvod Subjectũ in priore fuerat hîc prædicati rationem sustineret, non animadvertit; modũ etjam loqvendi, qvo verbum singulare Nomini plurali Neutrius generis jungitur, non observavit; qvæ in tribus verbis plura errata sunt. Hoc autem voluit Artabanus: *Deus fulminat in sublimia & grandia: humilia verò & minuta ipsum non angunt*, non commovent ut de iis curet adeò. Κνίζειν de molesta corporis uredine, qualis ab urticâ inducitur, & prurigine dicitur; tum transfertur ad animum scrupulo, sollicitudine, offensione, & adfectu qvovis ingrato occupatum turbatumq́; ut apud Eurip. *Androm. v. 208.* & apud *Herodian. l. 4. c. 16.* ubi est, τῶν σκωμμάτων κνίζει μάλιστα, ὅσα ἐλέγχει τῶν ἁμαρτημάτων τὴν ἀλήθειαν, h. e. *ea dicteria maxime pungere, qvæ delictorum veritatem arguunt.*

De Palladio simulacro Διϊπετεῖ, qvod Juppiter ad preces Ilo, conditori Ilii, signum ostenderat, narrat *Apollod. l. 3. biblioth.* qvod fuerit magnitudine trium cubitorum, τοῖς δὲ ποσὶ συμβεβηκός, *pedibus ita compositum ut ambulare videretur*, interpr. *Bened. Ægio.* qvem seqvitur *Nat. Comes l. 4. mythol. c. 5.* Nos aliter ista interpretabimur, qvia nec de Palladio verum sit qvod vertit iste, nec verba Græca id ferant. Sub initiis artis statuariæ simulacra oculis clausis formabantur, itemq́ manibus demissis & ad latera connexis, cruribusq́ cohærentibus: parumqve admodum â rudi lignô differebant; ita verò effigiata dicebantur συμβεβηκότα, *indiscretũ, non diductis cruribus*; primus Dædalus ἀνεπέτασε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τοὺς πόδας διέστησε, *oculos aperuit & pedes distinxit in statuũ*; Suid: in Δαιδ. ποίημ. Adpellabantur διαβεβηκότα, ἀπὸ τοῦ διαβαίνειν, qvod est *crura ad formandũ gressũ dispandere & divaricare*; *Arist. 5. de hist. an.* usurpat de statu elephãtis fœminæ cũ marẽ initurũ susceptura est, ubi interpretes

qvamvis acutiſsimi nihil viderunt; eſt enim *συγκαθιᾶσα καὶ διαβαίνουσα, demittens clunes & crura diſpandens*; uti *συμβαίνειν coalitis eſſe cruribus & indiſtinctis*: cum qvalibus Palladium adparuit Ilo. Iisdem verbis fabulam de Palladio refert *Tzezes ad Lycophr. pag. 64.* ut de vera in *Apollod.* lectione minùs dubitare aliqvis posſit, aut adprobare, ſi qvis alius *συμπεφυκὸς* ſubſtituere audeat.

Strabo l. 12. ubi de urbis Cyzici ornamentis, ædificiis, & theſauris, ſcribit habere eam tria armamentaria ceu publicas apothecas: unum qvidem armorum, alterum inſtrumentorum ſeu machinarum, tertium frumenti ad ſublevandam plebis inopiam & famem prohibendam. *Ποιεῖ δὲ τὸν σῖτον ἄσηπτον*, addit, *ἡ χαλκιδικὴ μιγνυμένη*. Interpres vertit, *frumentum à putredine defendit Chalcidica adjecta*. Qvænam autem *Chalcidica*? ficusne, qvam *Colum. & Plin. l. 14 c. 18.* à triferô proventu commendat; an lacerta, qvam nonnulli apud *Plin. l. 29. c. 5.* reperiſſe putant, cum ſit chalcis, ab æris colore ita dicta beſtia; an gallina de genere gallorum Chalcidicorum, qvos *Varro 3. de re ruſt. c. 9.* ceu pulchros & ad præliandum inter ſe idoneos deſcribit? Nugæ, qvos defecta locutio parit! Frumentis, qvæ non niſi benè exiccata & toſta in penſilium granariorum tabulatis ligneis vel horreis qvorum pavimenta & parietes opere tectorio inducti congerere mos eſt, tàm putredo, qvàm ſitus, qvando conferbuerunt vel humiditate adventitia tacta ſunt, & hinc *σαπρότης*, ſeu marcor carieſq́ʒ, & beſtiolæ, gurguliones, coſsi, blettæ, papiliunculi exitio ſunt. *Ἄσηπτον* igitur h. l. eſt diuturnum, qvocunq́ʒ modo incorruptum & vitio carens, non ſolùm imputridum. Ei rei, ut grana ſint firmiora & ſolidiora amurcam aſpergere jubent: qvidam adfriant Chalcidicam aut Caricam cretam; alii apſinthio id præſtant; alii ſubſtratâ conyzâ vel ammixtis coriandri foliis ætati addunt: *Varro. l. 1. de re ruſt. c. 57. Plin. l. 18. c. 30: Pallad. lib. 1. c. 19:* Græcis qvidem uſitata eſt ellipſis vocabuli *γαίας* ſeu *γῆς*, & vel adjectiva tum ſubſtantificantur, vel *γῆτις* per intellectum facilè ſuppletur; Ita *ἐργάσιμος* pro

terra

terra culta; Μηλία & μηλὶς apud *Plut. & Ælian.l.2.c.2.* pro terra è Melo; ut κεραμῖτις ap. *Hip.1.de morb.* pro terra figulina: χωςὴ & χυτὴ, pro terra aggesta sepulchris mortuorum; ξένη, pro terra peregrina: τραφερὴ pro terra continente; Sed Latini non ita consvevêre. Qvare cum *Varr. & Plinio*, si *Strabonem* intelligi Latinè velimus, ita loqvemur: *Frumentum incorruptum servat terra Chalcidica ammixta.* Eandem vim, qvod frumentum corrumpi non sinat, tribuit *Plin.l.d.* Olynthi ac Cerinthi Evbœæ terræ. Utraqȝ vi siccandi, qvam omnibus terrarum cretarumqȝ generibus tribuunt *Gal.9.de simp.med.fac.& Diosc.l.5.* id præstiterit. Ex eâ terrâ Chalcide allata pavimenta fieri solita colligit Cl. *Barthius l.53.c.3.* & inde palatia seu ambulatoria eâdem strata nominari *Chalcidica* putat; sed utrinqȝ fallitur. In sola domorum sternenda, ceu rudus vel materiam nuclei pultisvé pro strato, crusta vel corio inducendo, acceptum nec *Strabo* nec alius qvisqvam ex iis qvi pavimentorum & solariorum rationes descripsêre dixit; sed adfriatam vel insipatam frumento ad conciliandam diuturnitatem fuisse; qvæ actio qvid ad pavimenta pertinet? Pavimenta granariorum ex argilla, acere è frumento, & amurca, construere vel opere tectorio marmorato loricare jubent, contrà murem & vermem; qvod ad terram Chalcidicam incircumspectè trahitur. Nec igitur *Chalcidica*, i.e. ὑπερῶα, palatia, diætæ, meniana, exedræ seu salæ, à pavimenti ratione ita dici potuêre. Chalcidici vocabulum extat apud *Hyginum fab. 184. Ausonium perioche Od.1.& 23. Arnob.l.3.* pro conclavi, habitaculo, stanza. Pleniùs *Isidorus*: *Chalcidicum, forū deambulatorium, qvod & peribulum dicitur & iterum*: habens scil. pro solario, προφόρω, ξύλων ἐξοχὰς, provolante tecto è projectis tabulis composito, qvod per circuitum eminentias qvasdam habere amat ne facilis in præceps lapsus fit; *Salm.not. ad Spartiani Pescenn. Nig.* Id qvòd in eo deambulantes conspicerentur foris, essentqȝ qvasi extra ædes, vel qvòd super foribus emineret, *forū deambulatorium* dixit; qvod in *IOVIS* mutasse *Barthium l.22.c.1.* præcipitantiâ factum est & à nemine vel mediocriter intelligente admittetur.

tur. Neq; enim tàm in cœlo, ubi Jovem deambulare tanqvam in sede propria convenit, ostendi possunt meniana, qvàm in ædificiis hominum usibus extructis; ea verò sunt Chalcidica, à Chalcidensium ædificiorum ratione fortaßis sic adpellata, uti meniana à Menio qvodam, qvi primus super columna tectum projecerat è provolantibus tabulis, unde cum suis munus gladiatorium spectare posset: *sic Asconius in 1. Verrinam.*

Idem l. 17. de Massæsyliis in Africa, qvi Nomades à professione pastoritia dicuntur: Ἀνάγκη δὲ τοὺς τοιούτους εὐτελεῖς εἶναι τὸν βίον καὶ τὸ πλέον ῥιζοφάγους ἢ κρεωφάγους, γάλακτι δὲ καὶ τυρῷ τρεφομένους: *Est verò necesse tales victu vili uti, plerunq; radices edere, & carne & lacte & caseo nutriri:* Interpres planè contradicit suo autori. Carnium enim esus non est εὐτελέων τὸν βίον, καὶ πλάνητα τὸν βίον ζώντων, qvales sunt Numidæ isti & Nomades Scythæ, γλακτοφάγοι, ταῖς δαίταις εὐτελεῖς ὄντες, l. 7. Conjunctio verò ἢ hoc loco electiva est, non disjunctiva: τὸ πλέον, *freqventiùs, plùs, magis.* Hoc igitur vult *Strabo*, Scythas magis & familiariùs vesci radicibus, qvàm carnibus; lacte autem & caseo ali.

Elegantißimum senarium sive Menandri sive Ionis, ap. *Plut. l.* περὶ εὐθυμίας istum, Δυσάρεστον οἱ νοσοῦντες ἀπορίας ὕπο, ita reddidere interpretes, *ob inopiam morosi sunt qvibus est malè.* Qvis credat ægrotantes de paupertate sua angi, & ideò morosos sè exhibere? Implacidi sunt, importuni, & malè contenti etiam purpurati, qvi serico byssoq; decumbunt, & circà qvos nullius rei, qvantumvis raræ, penuria animadvertitur; non ergò ob inopiam ægrè ferunt conditionem suam. Ἀπορία h. l. ἀλογιστίαν, judicii defectum, vel etiam animi abjectionem & perplexitatem, desperationemq; significat, cum qvâ anxietas, ῥιπτασμὸς καὶ ἀλύκη, corporis jactatio & incontinentia conjungitur; qva fit ut subinde desideria sua mutent, nescii qvò se vertunt, & nihil tamen iis ex animi sententia fiat. Talibus *Plutarchus* comparat eos, qvi humanæ vitæ inqvies & ambi-

ambiguum, cujus cuicunque generi sua inest molestia quasi congenita, mutatione corrigi posse frustrà sperant, cum recta ratio qvemvis præsentem statum boni consulere, eóque alacriter, suaviterque sine perturbatione & hæsitatione uti doceat. Sin ἀπορίαν ad morbum qvis referre velit, periculum, ἀμηχανίαν & difficultatem, qvà vix eluctaturus sit æger, significat; sed qvod prius dixi, videtur verius.

Plutarchus vitâ Themistoclis de Xerxe, postqvam Themistocles exul Athenis ad ipsum confugisset, narrat, qvòd apud amicos beatum se ob summam felicitatem (is enim qvem hostem acerrimum habuerat paulò ante, nunc supplex eum adorabat) prædicavisse, καὶ κατευξάμενος ἀεὶ τοῖς πολεμίοις τοιαύτας φρένας διδόναι τὸν Ἀριμάνιον, ὅπως ἐλαύνωσι τοὺς ἀρίστους ἐξ ἑαυτῶν, θύσαι τοῖς θεοῖς λέγεται, *& imprecatus, semper ut hostibus talem mentem, qvo à se optimos qvosque propellerent, inderet Arimanius, Diis sacrificasse feratur.* Aoristus κατευξάμενος verbi Deponentis est, & regit Infinitivum διδόναι, *optavit, imprecatus est, ut daret*, Interpres autem cum Accusativo Ἀριμάνιον iungi putavit, *precatus est Arimanium*; qvod genio Græcæ lingvæ & communi Grammaticorum sententiæ adversatur. Κατεύχομαι enim solùm imprecandi significationem habet & vel cum qvarto casu qvi rem indicat, & secundo, qvi personam; ut κατεύχεσθαι δεινὰ κατά τινός: *gravia alicui imprecari*; vel cum Accusativo personæ, ut κατεύχομαι δεδρακότα, *execror, detestor eum qvi fecit*: vel absolutè ponitur, ut hoc loco; cui simile est & interpretationem nostram confirmat, qvod ex *Æliano* habet *Suidas*. Αἱ δὲ κατευξάμεναι τὸν χῶρον πάντα ἐκεῖνον Λακωνικῷ αἵματι κατακλυσθῆναι ἑαυτὰς ἀπέσφαξαν: *Illæ verò, imprecatæ totam istam regionem sangvine Lacedæmoniorum mundari, seipsas jugulârunt*: qvæ verba de Scedasi Bœotii filiabus, qvas Spartani hospites per vim vitiaverant, dici putarem, nisi *Plut*: narratio, qvi eas post solutam Zonam interfectas & in puteum conjectas fuisse scribit, repugnaret. Certè utræque & hæ & istæ *Æliani* stupri contumeliam acerbissima qvavis morte

per-

pertulerunt iniqviùs. Nõ extant ea in editis *Æliani*; fors ergò eſt è τῶ περὶ προνοίας, vel è τῶ περὶ θείων ἐνεργειῶν, qvæ *Suidas*, vel è διαλέξῃ ἱσορικῇ, qvam *Stephanus* allegat, deprompta eſſe.

Iſta *l. de avd. poetu*, ἐν ταῖς νομαῖς ἡ μὲν μέλιττα διώκει τὸ ἄνθος, ἡ δὲ αἲξ τὸν θαλλὸν. Ἡ δὲ ὗς τὴν ῥίζαν ita reddi debuêre: *in paſcuis apis flores captat, capra frondem* ſeu termites carpit, *ſus radicem* qværit. Νομαὶ ἀπὸ τοῦ νέμεσθαι, *prata, agri paſcui, florentes*, qvibus *arvi* ſeu *conſiti* opponuntur. θαλλὸς ramus virgulti in frutetis, qvo delectatur genus caprinum. Interpres ἐν νομαῖς *inter paſcendum* vertit: qvod etſi non ſit inelegans, tamen videtur præter *Plut.* mentem eſſe. Comparat enim Poëma, è qvo alius aliud obſervat & diſcit cum prato uno, in qvo diverſa animalia paſcuntur, qvodvis tamen peculiare & tibi gratum pabulum legit, non tàm actionem ſev lectionem qvàm ipſam prati & poëmatis conditionem, qvæ tàm varia tàm diverſis idonea ſuppeditet, primariò inſinuans. Et ſic intellexit hanc ſimilitudinem ab antiqviore aliqvo acceptam, *Seneca*, cum *in eodem prato à bove herbam, à ciconia lacertam, à puella florem qværi ſcribis*; niſi eam ipſam à *Seneca* mutuari *Plutarchum* dicere libeat. E Solonis qvadam elegia *Plut.* hunc pentametrum, qvo varium vulgi ingenium & inſtabilitas in judicando indicatur laudat: Ἔργμασιν ἐν μεγάλοις πᾶσιν ἁδεῖν χαλεπόν. Eum cum interpretes ita reddidêre: *Omnibus in magnis difficile eſt canere*, neſcio qvid cogitârint. Nam & aſpiratio & modulus verbi ἁδεῖν docere poterat, *cantionem* h. l. nihili eſſe, & vertendum fuiſſe: *In rebus magnis* expediendis *difficile eſt omnibus placere*. Ἁδεῖν Indefinitum ſecundum Infinitivi eſt, cujus præſens ἁνδάνειν.

Ariſtides Adrianenſis in Orat. Panathen. ap. Phot. c. 245. Poſtqvam res Athenienſium trium præcedentiũ Monarchiarum temporibus geſtas enarraſſet, ἐν δὲ τῇ τετάρτῃ μόνη μὲν ἀντέχει; *inqvit*, ἄριστα δὲ ἀπήλλαξε τῶν ἄλλων: hoc eſt, *Monarchiæ qvarta* Romanorum *ſola reſtitit urbs Athenarum ſed omnium optimè*, tolerabiliſsimè, *abſoluta eſt*, vel defuncta, cum reliqvæ civitatis Græciæ vel exciſæ ſint à Romanis, vel tamen libertatem omnem

amiſerint & ſtatu ſuo exutæ in ruderib⁹ ſuis gemant; Ἀπαλλάττεσθαι eſt dimitti, exitum conſeqvi, effugere, eximi, liberari, αἰσχρῶς ἀπηλλάγησαν, turpem exitum habuêre, *Iſocr.* Qvid Interpres *Gv. Canterus*, qvi vertit, *optimè omnium liberavit*, velit, nondū intelligo. *Idem in Orat. pro Rhetor. contra Platonem* 1. de ratione adpellationis qva Rhetores vocantur Demagogi: Τὴν ἐπωνυμίαν διὰ τοῦτο εἰλήφασι παρ' αὐτῶν ἀντ' ἄλλου συμβόλου (ita lego pro συμβούλου) μαρτύριον τῆς ἐξουσίας λέγω τὴν τῶν Δημαγωγῶν οὐκ ἐπειδὴ ὑπὸ τῶν δήμων ἄγονται, ἀλλ' ὅτι τοὺς δήμους ἄγουσιν, i. e. *Nomen, de Demagogorum loqvor, acceperunt ab iſtis, vice alius ſigni, ceu teſtimonium eminentiæ* vel poteſtatis, *non qvod agantur, feranturve à populo, ſed qvod populum ducant.* Qvod *Canterus* reddidit, *in ſignum libertatis*, id minus qvàm decet dicit; non enim liberi tantum ſunt, ſed prætereà agunt qvæ imperii aliqvam ſpeciem & præ populo excellentiam arguunt, Oratores. *Idem Orat. Miltiadis pro Themiſtocle:* Τουτὶ γὰρ ἐμοὶ τῆς ἀπορίας διαλύσαντες, ἕως ἐχέτωσαν τὰς τιμὰς τὰς αὐτὰς τῷ Ἀπόλλωνι, σταθήτωσαν παρὰ τὸν τρίποδα τὸν ἐν Δελφοῖς, ὃν οἱ Ἕλληνες ἕως ἐκ τοῦ τοὺς βαρβάρους καταπολεμῆσαι καὶ τὰ ἐκείνων λαβεῖν ἀπὸ τῶν βαρβάρων, ἀνέστησαν. Verſio *Canteri: Hunc enim ſi ſolverint nodum, donec tribuant honores Apollini, juxta Delphicum tripodem, qvem de Barbaris dedicârunt Græci, ſtanto.* Non laborandum eſt maximoperè cuiqvam, qvi vitia verſionis velit oſtendere; imperfecta eſt & prætereà ἀσήμαντος. Nobis videtur hoc dixiſſe *Ariſtides*: *Hoc verò unicum dubium ſi mihi ſolverint, habento ſibi*, accipiant, *honores* (vocula enim ἕως è ſeqvente linea huc irrepſit, & hoc loco abundat) *Apollinis* vel eoſdem cum Apolline: *ſtatuuntur etiam juxta tripodem Delphis, qvem Græci donec ab eo tempore Barbaros expugnarent & qvæ ipſorum erant reciperent à Barbaris, dedicarunt*; cujus interpretationis ratio nemini non aperta eſt & probabilis.

Ælianus lib. 13. ποικ. ἱστορ. c. 6. duo in Thaſo vinorum genera naſci ſcribit, καὶ τὸν μὲν ἕτερον πινόμενον, εἰς ὕπνον κατά-

γαν ἐυ μάλα βαθὺν, κỳ διὰ ταῦτα ἡδὺν; *& alterum qvidem si biba-tur in somnum valdè profundum deducere & idcircò svave esse*. alterum vitæ inimicum esse, vigilias & molestias parere. Ultima de priore genere interpres *I. Vulteius* de somno intellexit, qvasi vinum id svavem somnum adferret. Id verò absurdum est; cum somnus profundus torporem inferat & stuporem, non svavitatis naturæ convenientis sensu demulceat. Est autem Infinitivus ἐιναι repetendus ἀπὸ κοινῦ è seqvente colo periodi, τὸν δὲ ἕτερον ἀντίπαλον ἐιναι τῦ βίυ. Est præterea falsum vina ista ἀντιπράττοντα apud Thasios fuisse nativa. Ἐν Θάσῳ, inqvit *Theophr. l.9. hist. plant. c.20.* ἀυτοὶ τινὰ ποιῦσιν ὑπνωτικὸν οἶνον. Qvæ verba *Athen. l.1.* ex eo recitat; & *Plin. l.14. c.18. Thasios duo genera vini diversa facere proditur*; unde artificialia fuisse scire potuit *Ælianus*; τὸ γίνεσθαι ergò à memoriæ lapsu est. Fuêre alioqvi Thasia vina in maxima autoritate apud vetustissimos, non tantùm *Anaxipolis* & *Plauti* sed & *Hippocratis l.3. de morbis* testimonio.

Idem l.14.c.35. ὅτι Λαῒς κỳ Ἀξίνη ἐκαλεῖτο, *qvod Lais scortum etiam Bipennis*, Ascia, Securis, *fuerit vocata*, ideò qvod nimium pro meretricio exigeret & facultates amatorum attenuaret, ut fabri ligna dedolant. Interpres qvi Græcam nomenclaturã *Axine* retinet, eo ipso non est interpres. *Florus*, cui Fabium Θυρεὸν adpellatum fuisse è Posidonio innotuerat, eum *Imperii scutum* vocavit *l.2. c.6.* alius Marcellum Ξίφ☉ & Ochum Μάχαιραν ὀργάνῳ φονικῷ παρεικασθέντας; & agnominatos ab eo, *Gladium*.

Lib. 1. cap. 16. ἡ ναῦς ἡ ἐκ Δήλυ, Interpreti est *navis è Delo*. Sed repetitio articuli aliud insinuat & qvidem Atticæ antiqvitatis partem, qvam nobis vulgata versio intervertit. Erant Atheniensium triremes sacræ, qvas usibus Reip. & negotiis urgentibus expediendis, cum esset προσπόντινα ἐν γάλαξι κỳ ἐν σπαργάνοις, condiderant, duæ; una Πάραλ☉ qvam ablegabant cum dux Reip. esset è solo peregrino accersendus; altera Σαλαμινία qva adducebant eos, qvi in jus vocabantur: eadem dicebatur

batur Δηλιὰς & Θεωρὶς, qvòd qvotannis in Delum mitteretur, eâq; ad peragenda sacrificia, ad solennes conventus, ad certamina, ad spectacula, & ad oracula sciscenda ire solerent. Et hæc est qvam h.l. indicat *Ælianus*, scil. postqvam Δηλιὰς rediisset Socrati, qvi qvamdiu ea abfuisset in carcere fuerat detentus, fuisse moriendum. Non enim cum Theoris è portu solvisset, solebant qvenqvam capitis damnatum supplicio adficere, donec esset reversa: *Suid in* Θεωρὶς. De aliis succedentib⁹ temporib⁹ additis Demetriaca, Antigonide, Ptolemaide & Ammonide, qvas *Vlp. Com. ad Demosth. Midianam & Suid. in* Πάραλος recensent, nihil hîc attinet dicere; sufficit intellexisse, non navem è Delo qvamvis, sed Deliada seu Theorida ab *Æliano* significari.

In *Luciani Lucio seu Asino* complusculа sunt, qvæ *Micyllus* Interpres cætera non indoctus peccavit. Καὶ ποταμὸς ἦν ἀέναος ἐν τῇ ὁδῷ, *fluvius erat in viâ perennis*. Ἀέναος, ὁ ἀεὶ ναίων ἢ ῥέων. Ipse, *absq; navi*, ἀπὸ τῆς ναὸς deduci opinatus. *Ib.* οὐ γὰρ ἦν καταβὰς τὸ χεῖρά μοι ἐπιδοῦναι, κἀμὲ χαμόθεν ἐπεγεῖραι: *non descendebat* qvi asino insederat, *ut manum mihi porrigeret*, deest vocula ἕνεκα τοῦ ἐπιδοῦναί μοι χεῖρα) *& humo levaret*. Iste, *non enim deses me manibus sublevabat aut chamo erigebat*. Τὸ χαμόθεν à χαμαὶ i.e. *humi*, nihil ad camum, κημὸν, qvi freni genus est: dicitur etiam de πανσικάπη, collari qvod reis & servis ne manus ori admovere & jumentis, qvò minus ex acervo inter triturandum carpere possint circundatur, dicta qvasi πάυουσα τὸ κάπτειν, *mandere prohibens*: vel si permittant hoc nobis Grammatici, πανσικύπη, ὅτι πάνυ τὸ κύπτειν, qvòd eos qvorum collis injicitur deorsum spectare impediat. *Ibid.* καί με ἐκ τῆς φορβαίας ἐπιλαβομένη, εἰς τὸ χαμεύνιον εἷλκε; *& me adprehendens capistro*, freno, *instratum traxit*. Iste, *fune*. At funem decori eqvestris ratio repudiat. Φορβεὰ, Φορβαία, Φορβιὰ & Φόρβιον, inter supellectilem ἱπποκομικῆς, capistrū cum adpendente loco seu habena significat; dicitur etiam de pelle, qvam tibicines ori circumligabant

olim ad ſvavem ſonum efficiendum. *ſchol. Ariſt. Veſp.* & ad occultandam buccarum tumentium deformitatem, *Plut. l. de Ira*: *Suidas* adhibitam fuiſſe ait, ἵνα μὴ σχιδῆ τὸ χεῖλος αὐλητοῦ, *ne tibicini labia finderentur*, vel rimas ducerent; aliàs χειλωτὴρ, στομὶς, & περιστόμιον; noſtratibus uſitatus hodieq; è ligno dolatus camus, ein Mundſtück. Eſt & Φορβεία ſpecies ligaturæ medicæ; διμερὴς qvidē qvæ frontē & os ſimul continet; μονομερὴς, qvæ alterutrū ſolùm, vulnerib⁹ faciei & capitis adcommodanda. Qvin & ſervis conviviorum adminiſtris & officii cauſa menſæ adſtantib⁹ ora camo obturabantur vel pellibus vinciebantur labra, ne poſſent expuere; *ex Amm. Marc. l. 23. L. Creſollius vac. autumn. l. 2. c. 7. ſ. 12.*

Ibid. de Palæſtra, ancilla Hipparchi, cum videret Lucium ex inunctione qvā ipſa ſvaſerat in aſinum verſum: ἡ δὲ ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ τυψαμένη τὸ πρόσωπον, Τάλαινα, εἶπεν, ἐγὼ μέγα εἴργασμαι κακὸν: i. e *Illa utraq; manu faciem feriens* (hic enim plangentium geſtus, caput cædere) *Miſeram me, inqvit, qvantum malum feci.* Interpres Lucio, jam facto aſino, caput demulſiſſe ancillam commiſerantem credidit, *Ib.* eadem ad Lucium: Τίς γὰρ ᾠδὴ δύναται μαγεῦσαι τὸν ἔρωτα ὄντα τῆς τέχνης κύριον; id eſt. *Qvæ enim incantatio*, qvod, carmen, *magica arte procurare poteſt amorem, qvi iſta arte ſuperior eſt.* Interpres: *Qvis enim cantibus amorem ſuperare poteſt*, reddens, nec qvid ᾠδὴ, hoc loco nec qvid μαγεῦσαι intellexit. Mox Palæſtra eadem Lucio, ὦ φίλτατε, ἴστων μὲν οἶδα οὐδὲν μὰ τὴν κεφαλὴν τὴν σὴν, καὶ τὴν δὲ τὴν μακαρίαν εὐνήν! id eſt *Nihil verò horum, cariſſime, per caput hoc tuum & per beatum hunc lectulum*, ſuper qvo ſcilicet concubuerant, *novi.* Interpres *per benevolentiam erga te meam juro*: qvaſi reperiiſſet εὔνοιαν; cui locus in iſta ῥήσει dari neqvit. *Paulò poſt*: Γυμνὸν ἤδη προσδήσασί με δένδρῳ μεγάλῳ, εἶτα ἐκείνῃ τῇ ἐκ τῶν ἀστραγάλων μάστιγι παίοντες. hoc eſt, *nudum me arbori robuſtæ alligant, deinde ſcutica illa è taxillis connexa verberantes.* Ejusmodi μάστιγες ἀστραγαλωταὶ parabantur pro Gallis in ſacris Deæ Cybeles

beles τῶν νομίμων παρακινῶσιν & qvid peccantibus, *Plut. l. adv. Colotem*, & pro servis; Apparatum ex hisce *Apul. VIII. Miles.* discere licet: *Arrepto flagro, qvod semiviris proprium gestamen contortis teniis lanosi velleris prolixè fimbriatum & multijugis talis ovium tessellatum, indidem sese commulcat ictibus.* Fiebat etiam è nervo taurino scutica, dicta βόνευρος, *Plauto* cottabi bubuli, ἀπὸ τοῦ κόπτειν, *à verberando*, qvicqvid è bobus desumtum ad verbera inferenda aptatur: è corio bovis in lora conciso, ταυρέα: qvam interpres *Palladii autoris historiæ Lausiaca Gent. Hervetus* malè de taurina pelle exposuit. Verba c. de Nathanaele Abbate ista sunt: Παραγίνεται ὁ δαίμων ἐν νυκτὶ ταυρέαν κατέχων ὥσπερ οἱ δήμιοι, σχῆμα ἔχων στρατιώτου ῥακοδυτοῦντος, ψόφους ἐργαζόμενος τῇ ταυρέᾳ: *Venit ad ipsum Diabolus noctu gerens scuticam è nervo taurino uti servi publici, habitu militis pannosi, strepitum excitans scuticâ*: Ubi qvod de lictoribus dicit, & de strepitu, pellem tavrinam planè excludit. Lictores autem qvi Prætoribus in provinciis aderant virgas gestasse, qvibus obvios semita cedere, nudare caput, eqvo descendere honoris causa, turbam etiam subsistere & summovere solebant, tralatitium est, petitumqve inde à Romulo qvem ῥαβδοῦχοι & lorarii ad vinciendos facinorosos instituti semper seqvebantur. Præfectorum Augustalium in Ægypto moribus Alexandrini virgis cædebantur, Ægyptii flagellabãtur, *Phil. l. in Flaccum*. Pro clericis & monachis in judiciis Episcoporum ad extorqvendam veritatis confessionem virgæ, & in scholis pro pueris è calamis & caulibus, ferulacei generis, è scopionibus betulæ & viticis: pro nobiliũ liberis & prætextatis ex angvillarũ tergore fiebant *Plin. l. 9. c. 23.* non muræ narũi, uti risũ *Ravardo comm. de div. reg. Iuris*; festina nimis lectione Plini decepto. Est n. de coërcitione puerorũ facta cũ angvillarũ cutib⁹, fortassis in funiculũ contortis, etiam *veteris scholiasta Iuvenalis*, testimonium. Apud Laconas pueri si qvid deliqvissent magistris, flagro vel virgâ pollices feriendos præbebant; Vulgata enim apud *Plut. in Lycurgo* lectio, qvæ in respondendo inertes δῆγμα εἰς ἀντίχειρα ὑπὸ εἴρενος *morsum in pollicie* accepisse dicit, suspecta est,

qvod

qvod morſus in caſtigationem puerilem receptus inſolentius qvid ſit; πλῆγμα verò factum flagro vel bacillo Laconum plagoſorum moribus conveniens eſt. Qvicqvid ſit de hoc, *interpres Luciani* excuſari neqvit, qvi μάστιγα *fuſte* reddidit: Fuſtis enim eſt, qvi Græcis βαςὸς, βατὸς, βατὴρ, βάκτρον, βακτηρία, baculus cui innitimur ſive ſtantes, ſive gradientes, vel qvem geſtamus εἰς ἄμυναν, vel qvo onera portamus, vel qvo cædimus: aliàs caja, clava, manclavium.

Ad M. Salvii Otthonis Imp. popularitatem, ſed qvam ſimularet, pertinuit, qvod ſingulis ferè oſcula διὰ τῶν δακτύλων *per digitos* ſingularis benevolentiæ ſignificandæ gratiâ promitteret, mitteretqve, teſte *Dione Xiphilinéo.* Factum id nos imaginamur qvod digitos ori adprimeret & carpta inde oſcula è diſtanti in obvios conjiceret. Qvomodo διὰ δακτυλίων *per annulos*, qvos in hanc curialitatem adhibitos fuiſſe interpres *Gvil. Blancus* putavit, diſtributa fuerint oſcula, ut ſumus talium ὑποκρίσεων ſcenicarum & blanditiarum rudes, non capimus.

Evnapius in vita Libanii dictionem ejus in qvovis genere accuratè exeqvitur, & oſtendit libros ejus gratia & facetiis acceptis è vetere Comœdia verbisqve ſelectiſsimis ab antiqvitate repetitis ſcatere, ut ad avrium delicias & lenocinia natus fuiſſe videatur; addit, παιδείας ὑπερβολὴν καὶ ἀναγνώσεως ἐστιν εὑρεῖν ἐν τοῖς λόγοις, λέξεσι κατεγλωττισμέναις ἐντυγχάνοντα, i.e. *eruditionem excellentem & multiplicem lectionem in ejus Scriptis reperiet qviſqvis in dictiones peregrinas & obſcuras* ab eo uſurpatas, *inciderit.* Λέξεις κατεγλωττισμέναι non ſunt *qvæ illecebras meras & ſvavia ſpirant*, ut interpres cætera doctiſsimus *Adr. Iunius* putat; cujus verſio h.l. omni ratione deſtituitur: ſed αἱ κατὰ γλῶτταν καὶ ξένως εἰρημέναι, h. e. qvicqvid vocum vel è peregrino aliqvo idiomate acceſſitur, vel obſcurum, difficile, minùs uſitatum & exoletum eſt. Ξενικὸν enim ἐν λέξει ita interpretatur *Ariſtot. l. de arte Poët. c. 22.* qvod ſit γλῶσσα, μεταφορὰ, καὶ πᾶν τὸ παρὰ τὸ κύριον,

ξιον, h.e omne qvod ultrà vulgare & proprium adſcendit: & *Galenus in exeg. vocum Hipp.* ὅσα τῶν ὀνομάτων ἐν μὲν τοῖς πάλαι χρόνοις ἦν συνήθη, νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐστι, τὰ μὲν τοιαῦτα γλώσσας καλοῦσι. *Qvæcunq; voces olim erant uſitatæ, nunc verò in uſu eſſe deſiere, eas gloſſas vocant.* Iſti verò ſtudio conſectandi vetera vocabula & deſita revocandi incubuiſſe *Libaniam*, è ſeqq. intelligere licet. Dicit enim *Evnapius, ſi qvam ſingulariter elegantem & ignotam propter vetuſtatem voculam reperiſſet,* ὡς ἀνάθημά τι παλαιὸν καθαίρων ἐς μέσον τε ἦγε, καὶ διακαθήρας ἐκαλλώπιζεν, *qvòd eam ceu donarium qvoddam antiqvum luſtrarit, in medium protulerit, & purgatam exornaverit, ſignificationem vel ſenſum ipſi imponens qvi eam ceu heram recens lætam* (νεοπλύτῳ, enim legendum eſt, pro νεοπλούτῳ, qvod edidêre) *& raſam famula inſeqvatur*, novum qvidem, ſed qvi veteri & primitivo h. ex vocabulo ipſe conveniret & inſerviret. Iſta ſententia eſt ῥήσεως Evnapianæ; qvam penetraturum fuiſſe *Iunium* ſcio, ſi contendiſſet; ἀλλ' ἡ κύων σπεύδουσα τυφλοὺς ἔτεκε. Deſumſit autem *Evnapius* τὸ κατεγλωττισμένον hoc ſenſu à *Philoſtrato*, qvi Apollonium ἰδέαν λόγων ἀσκῆσαι ſcribit οὐ τὴν διθυραμβώδη, καὶ φλεγμαίνουσαν ποιητικοῖς ὀνόμασιν, οὐδ' αὖ κατεγλωττισμένην, καὶ ὑπεραττικίζουσαν, ſed adhibuiſſe ὀνόματά τε κύρια καὶ προσπεφυκότα τοῖς πράγμασιν. è qvibus κυρίῳ καὶ ἰδιωτικῷ, *proprio & vulgari* loqvendi modo opponi τὸ κατεγλωττισμένον, & ſignificare qvod diximus, luculenter apparet.

Proclus in χρηστομαθείᾳ γραμματικῇ, cujus excerpta *Photius* c. 239 dedit, de re Poëtica multa ſcitu digniſsimâ, itemq; de qvibusvis carminum generibus & vetuſtiſsimorum Poëtarum Cyclo epico tradidit; qvæ alibi non reperient ſtudioſi elegantiarum. In iſtis excerptis ſignificationem voculæ ἀρετὴ non adſecutus interpres *A. Schottus*, rem notiſsimam obſcuravit. Λέγει δὲ, inqvit *Photius* de Proclo, ὡς τοῦ ἐπικοῦ κύκλου τὰ ποιήματα διασώζεται καὶ σπουδάζεται τοῖς πολλοῖς, οὐχ οὕτω διὰ τὴν ἀρετὴν, ὡς διὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν ἐν αὐτῷ πραγμάτων: Dicit Poëmata

Cycli epici conſervari & ſtudioſè freqventari à multis non tàm *propter præſtantiam*, qvàm ob rerũ in iis contentarum ordinẽ, qvĩ ſcil. ſeriẽ toti⁹ μυθιστορίας & Theologiæ gentilis proponat. ὁμωνυμίαν vocabuli Ἀρετὴ è *Plutarchi l. de aud poëtis* haurire potuit interpres: h. l. non ſignificat habitum illum divinum ὃν ὀρθότητα λόγου, καὶ διάθεσιν ὁμολογουμένην ψυχῆς νοοῦμεν, *rationis rectitudinẽ & conſentientẽ ei animi adſectionem qvæ virtus eſt in homine*; ſed bonitatẽ, excellentiã, elegantiam & perfectionem, qvòd iſta carmina eſſent erudita, ſvavia, venuſta, compoſita, gravia, efficacia & rerum inventione felicia & verbis lectiſsimis contexta.

Damaſcius qvidam Damaſcenus ſtoicus, qvem ſub Juſtiniano Imp. vixiſſe & odio religionis Chriſtianæ cum Philoſophis gentilibus ſimplicio Cilice, Priſciano Lydo, Iſidoro Gazæo, aliisq; ad Perſas tranſiviſſe conſtat ex *Agathiâ l. 2.* vitam Iſidori ejus deſcriptam cuidam fœminæ Theodoræ ἑλλήνικα καὶ αὐτῇ τὴν θρησκείαν τιμώσῃ nuncupavit, *Phot. C.* 181. Eam βιογραφίαν, qvod non tantum iſtius unius, ſed aliorum & æqvalium ejus & ſuperiorum dicta ac facta contineret, φιλόσοφον ἱστορίαν adpellârunt; ita *Suidas* in Δῶρος: habetq; ej⁹ excerpta *Photius cod.* 242. & ſæpiſsimè ex ea petitis teſtimoniis utitur *Suidas*; ſed è qvibus colligas, habuiſſe hunc eã tractationẽ integriorẽ, cum multa qvæ in Photianis eclogis non leguntur producat; eoq; adparet *Geſnerum*, qvi hiſtoriã Philoſophicã inter ſpuria Galeni editã hujus Damaſcii iſtã eſſe cenſuit, πάντα ἄνω καὶ κάτω ποιεῖν. Daſmaciana n. de Philoſophorũ nonnullorũ vitis fuit; altera Philoſophorũ ſucceſsiones, genera, ſectas & placita tradit & qvantũ video *è libris V. de philoſophorum placitis Plutarchi* contracta eſt. In excerptis iſtis apud *Photium* qvædã peccavit interpres, qvæ huc allinemus. Νόμιον δέ τινα τοὔνομα πολίτην ἴδιον ὁ συγγραφεὺς λέγει ἀπὸ τῆς κατὰ τὰ ὄμματα τῶν ἐντυγχανόντων θέας τοὺς λανθάνοντας ἐπιγινώσκειν φονέας, inqvit *Photius*: h. e. *Nominum qvendã nomine civẽ ſuũ ex adparentibus ſeu viſis in oculis qvorumvis obviorũ occultos homicidas cognoviſſe dicit autor.* ἡ θέα κατὰ τὰ ὄμματα, ſpectra viſa

ſa ſeu ſigna in oculis adparentia ſignificat, qvæ in latentis alicujus notitiam deducant; vel eſt curioſior & intentior oculorũ inſpectio; ſigna ejusmodi fuêre, è qvibus Salluſtius Philoſophus violentã mortẽ homini prædicere, & Uranius Apaméus veneficos deprehendere potuit. Interpres, *ex viſu oculorum occurrentium*: qva nec verba nec ſenſũ attingunt. Non n. viſus ſufficiebat, ſed acrior inſpectio & idolorum ſeu notarum in oculis deprehenſio reqvirebatur, ſi de latentibus deberet fieri prædictio. Mox: Αὖθις δέ ποτε παρὰ τὸν Νεῖλον ἑστιωμένοις ἀμφοτέροις i.e. *Rursũ a. cũ aliqvando juxta Nilũ ambo hoſpitarentur* vel epularentur. ἑστία, focus, domus, ſedes, hoſpitiũ, manſio qvævis: inde ἑστιᾶσθαι de ἐντοπισμῷ & mora in loco tanqvã in ædibus propriis, & hinc de epulis, qvòd ubicunqꝫ cibum ſumimus ibi focus nobis eſſe videatur ibiqꝫ verſari dicamur. Interpres, *ſtatim verò comedente utroqꝫ juxta Nilũ*. Ib. eſt de Leontio, qvòd eum Illus Patricio contrà Zenonem Imperatorẽ elegerit, ut ſupra l. 2. c. 17. p. 284. è *Candido Iſavrò* retulimus ὃν ἐκεῖνος (Ἰλλοῦς) χειροτονεῖ ζήνωνι βασιλέα. Interpres contrà, *qvẽ ipſe elegit cũ Zenone Imperatorem*: qvod falsũ eſt. Qvod jam ante obſervarunt docti, multa in iſta vita truncata ſunt, inſulta nonuulla, luxata multa & trajecta. De trajectionibus, qvas vel excerptor ipſe vel librarius commiſit, agemus ſuo loco; nunc inculcatæ ῥήσεως duo exempla, qvæ rem illuſtrabunt, dabimus. Inqvit, Ἐναυστολοῦμεθα πρὸς τὴν Σάμον· κατεκοιμήθην ἐπὶ τῆς νεὼς, καί πως ἀφροδισιάζομαι τοῖς ὀνείρασι, κρήδεμνον, φωσώνιον, ὀράριον, τοῦ προσώπου ἐκμαγεῖον, ἡμιτύβιον: i.e. *Navigabamus ſamum: conſopitus ſum in navi: deinde in ſomnis polluor.* Hic ſententiæ finis eſt: Cætera gloſſa ſunt vocis κρήδεμνος, qvã qvia in iſta vita reperiſſet *Photius*, ceu inuſitatiorẽ excerpſit, addiditq; qvadruplicẽ exegeſin: qvod non animadvertit Interpres qvi iſta ἀσύγκλωστα συγκλώθει ſic: *polluor, vittã, ſacram veſtem, ſtolam, faciei ſimulacrum, faſciem.* Hoc a. dicit *Photius*: Κρήδεμνος, h.e. vitta, velum capitis, κεφαλοδέσμιον, *alias dicitur* φωσώνιον, (& φώσων, linteũm, ſudarium, faſſoletto Italis, facitergula, *autori anon. in hiſt. de fratribus conſer: apud Gold. t. 2. rerum Alemann. f. 182.*)

ὀράριον, (*orarium*, ab ore scilicet deducta voce, non ab orando, qvod putavit *Schottus*, qvi vertit *stolam*, habitum orantium sacerdotum; *orale* in muliebri mundo, Ein Maul-Schleyer / apud *VVolffh. Hasenrietanū l. 2. de S. VValparge.*) *faciei detersoria fascia* & ἡμιτύβιον, i. e. fascia linea, φακιόλιον apud *Aristoph. Pluto*, pro palpebris abstergendis, faciale. Sunt enim omnia ista synonyma, idq; docendi gratiâ *Photius* narrationibus, qvanqvam truncatis, Damascii ammiscuit. *Suidas* qvi ista exscripsit hinc intelligi & emendari potest; est enim obscurus & corruptus in hisce: Φωσώνιον. Λικνοῦντι, ἤτοι σινδόνιον· ἢ καὶ τὸ ἴσιον τῆς νεὼς πεφυσημένον, ἢ προσώπου τὸ ἐκμαγεῖον. Λέγεται δὲ οὕτω καὶ ὁ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις καλεῖται ὠράριο. Legendum autem λινοῦν ἢ: & mox, καὶ τὸ παρὰ τοῖς Ρ. καλούμενον ὀράριον. Interpres Suidæ qvi de *Herario* somniavit fallitur. Sic enim *Suidas* in litera O: Ὀράριον Ῥωμαϊκῶς λέγεται, scil. ab *Ore*, non ab *Hora*. Ineptius a. eum τὸ ἐκμαγεῖον τοῦ προσώπου exponit *vultûs effigiem, expressum simulacrum*: significat enim ἐκμαγεῖον, linteum extersorium; *Polluci l. 6.* χειρόμακτρον i. e. *manutergium*, *mantile*, χειρομάγων, *mappa*, Ein Hand-Tuch; qvod vel præcedentia λινοῦν ἢ, σινδόνιον, ἴσιον docere poterant. Et cum idem Damascius φυλάκια Alexandrinorum idiotismo τὰ ἐκμαγεῖα τῶν γυναικείων μολυσμῶν dici tradit, nec *pannos muliebrium pollutionum*, ut *Schottus*, nec *expressas formas muliebrium pollutionum*, ut *Portus Suidæ interpres* putavit, nobis dixit: sed muliebrium sordium, vel menstruis inqvinatorum linteorum καταμάγματα, extritiones, detersiones, extergmenta & purgationes· ἀπὸ τοῦ ἐκμάττειν, qvod non tantùm est, *effingo*, *efformo*, qvò pleriqve respexêre; sed & *abstergo*; ita enim *schol. Arist. Pluto* τὸ περιέψησε τὰ βλέφαρα, exposuit per ἐξέμαξεν, *detersit*, *detergendo siccavit*. De hac voce hactehus neq; *Platonem in Timæo* percepêre satis medici, qvi tamen, cum usum lienis docent, πάντες ποιεῖ ὅσα εἰς τὸν αὐτὸν τοῖχον. Sententia Philosophi est, Hepatis

tis gratiâ factum esse lienem & locatum in sinistris, ut id purum reddat nitidumque οἷον κατόπτρῳ παρεσκευασμένον, *simile speculo effectum*, exucto nimirum & rapto in se succo crudo, crasso, obscuro, terreo, heterogene & qvocunque modo ignobiliore, qvi epatis actioni efficere & sangvinem inficere posset, καὶ ἕτοιμον ἀεὶ παρακείμενον ἐκμαγεῖον, & *paratum semper epati adjacere veluti peniculum, spongiamve extergentem*; Cui officio constitutio ejus rara & cavernosa maximè convenit, per qvam impuritates circà epar in morbis ab ipso alliciuntur & expurgantur. Ex hac interpretatione paulò pleniùs intelligo, qvid faciat in corpore lien, qvid hepati præstet, circà qvas chyli partes exerceatur, & qvomodo eas elaboret, qvàm si *qvasi ad speculum factam & paratam semperque præsentem, expressißimam ejus imaginem esse* (ita enim Platonem explicant Doctores mei) mihi inculcetur. Qvid autem, cum qvod *Plato* de adfectione hepatis introducta à liene dicit, *ipsum nitere speculi similitudine*, hoc ipsi ad lienem, *qvod sit imago hepatis, q. ad speculum facta* referunt, repugnante qvamvis verborum Philosophi συναφείᾳ! (τὸ οἷον enim Nomen h.l. est, non Adverbium declarandi, neque κατόπτρῳ παρεσκευασμένον, *ad speculum factam* significat.) Qvî ram enim ulteriùs, qvomodo lien imago hepatis à qvo omni constructione facultate & opere tàm in sanitate qvàm in morbo differt? Etsi lien est οἷον νόθον ἧπαρ, qvod ex Aristotele didicerunt, imago hepatis non erit: Νόθον enim *alienum, illegitimum* est & toto genere disconvenit; imaginis verò ad id cujus imago est ea ratio est, ut de eo æqvivocè prædicetur. Jnvitus feci, ut dissentirem à Viris magnis καὶ οὔ ἐγὼ φαίην ἂν ζημιῶν καθ᾽ ὅμηρον ἴσως ἐμῇ κεφαλῇ: Sed si tàm æqvus lector contingat qvàm animus minimè malignus mihi, non erunt de contradictione ista, æqva, puto, & necessaria, jurgia. Alterum in eadem vitâ glossæ Lexicæ, textui inconvenienter intrusæ, exemplum est in hisce verbis: Τοῦ ὁμακοῖο τῆς αὐτοψίας καὶ ἀκοῆς ἅμα, qvæ nec cum antecedentibus, ubi de miris Asclepiadoto circa visum auditumque contingentibus nec cum subse-

seqventibus cohærent, & ab interprete cum reliqvis sine judicio confusa sunt, cum essent separanda. Docet autem *Photius* in his, ὁμακόϊον, nisi ὁμμακόϊον voluit, esse cum res eadem simul & spectatur & auditur. Aliter *Clemens Alexandr. l. 1. strom.* de Pythagora: χαλδαίων καὶ Μάγων ἀρίςοις συνεγένετο καὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν νῦν ὅτω καλȣμένην, τὸ παρ᾽ αὐτῷ ὁμακοεῖον αἰνίτ̓ εται. Postqvam Pythagoras unicâ prælectione auditores bis mille in Italia acqvisivisset, decretum est à discipulis, non amplius in privatis ædibus acroases haberi, ἀλλὰ ὁμȣ̃ παισὶ καὶ γυναιξὶ ὁμακόειον παμμέγεθες ἱδρυσάμενοι καὶ πολίσαντες αὐτοῖς τὴν πρὸς πάντων ἐπικληθεῖσαν μεγάλην Ἑλλάδα, *sed pueris & fœminis simul auditorium commune ædificarunt, in qvo universus cœtus condiscipulorum* ὅλον τὸ τῶν ὁμιλητῶν ἄθροισμα, *conveniret: Malchus in vita Pythag. & Iambl. c. 6.* Inde ὁμάκοοι, *coauditores*, voce non infeliciter ficta *à Drusio Præter. pag. 92.* Expositio *Photii* arbitraria videtur esse, cerebrina & singularis; eam seqvatur qvi volet; nos veteres, si qvi utuntur ὁμακοεῖῳ, ad ista de Pythagora respexisse putamus, & hinc ejus significationem peti oportere.

Censura *Photii* de Sophroni Hierosol. Patriarchæ synodica Epistola habetur *in ejus Bibliotheca Cod.* 231. Eam Honorio Romæ Urbis antistiti, ἐν Ῥώμῃ θρόνῳ τῷ ταύτης ἐπάρχοντι, missam esse scribit. *Schottus* errore, hunc esse Sophronium qvi æqvalis D. Hieronymo fuit ejusqve opuscula *de virginitate ad Eustochium, Catalogum scriptorum Ecclesiasticorum & vitam Hilarionis monachi* vertit Græcè, *ad Honorium Roman. Imp.* scriptam esse interpretatione sua adseruit. Constat enim eam contrà Cyrum Phasianum Episcopum Alexandriæ Monotheletarum primipilum à Sophronio elaboratam; & in Actorum Synodi VI. nonnullis exemplaribus est ad Sergium Constantinopolit. Patriarcham datam fuisse: Monotheletæ verò Heraclio Imperatore in Ecclesia Græca primùm invaluerunt, Sergius etiã ejus anno 30. obiit. Unde Sophronium Hierosol. altero

tero illo, & Honorium Pont: Romanum Honorio Imp. ducentis annis juniorem minimè confundendos fuisse, λίαν ἐυσυλλόγιςόν ἐστιν. *Ibid.* ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιςολῇ ἑυρήσεις καὶ Μάγνον σὺν Ἀπολιναρίῳ ἀναθεματιζόμενον, καὶ Θεοδώρητον τῆς ἐκκλησίας οὐκ ἀποκηρυττόμενον: i. e. *In eadem Epistola reperies Magnum cum Apollinari excommunicatum & Theodoretum ab Ecclesia non remotum* seu abdicatum. *Schottus* contrà qvàm sonant Græca, *Theod. ab Ecclesia non admissum.* Putavit nimirum qvòd Theodoretus patrocinium Nestorii, refutatis XII. anathematismis qvibus eum in Synodo Ephesina nondum præsentibus Syriæ Episcopis confixerat B. Cyrillus, suscepisset, fieri non potuisse, qvin cum complice Nestorio excommunicaretur, & hoc indicare *Photium.* Sed frustra est; Neqꝫ n. ob amicitiam cum Nestorio & refutationē Cyrilli ejectum Ecclesia Theodoretum qvisqvam tradidit; etsi gloriam ὀρθοδοξίας isto facinore obscuraverit, & in iis qvibus Cyrillum damnavit fuerit reprobatus. Et hæc igitur *Photii* sententia est; *In epistola Synodica legi Theodoretum non fuisse Ecclesiâ abdicatum, qvamvis in iis, qvæ contra Cyrillum senserat, eum improbabilem & culpabilem habuerit vel accusaverit Sophronius.* Cod. 228. qvo argumentum Epistolæ cujusdam Ephræmii Antiocheni Patriarchæ ad Zenobium Emisenū Scholasticū, Acephalorum labe infectū continetur. Σπουδὴν ποιεῖται, inqvit, περὶ τῶν ἐπηρεαζομένων ῥημάτων, ἃ ἐν τῇ ἐπιςολῇ περιέχεται τοῦ ἁγιωτάτου Λέοντος; id est, *Diligenter tractat*, agit, *de oppugnatis*, in calumniam adductis *verbis, qvæ in Epistola Sanctissimi Leonis continentur.* Acephali scilicet Papæ Leonis super Concilio Chalcedonensi IV. Decretum, qvod *Tomum* vocabant, directum contrà Evtychianos & Nestorianos, variè oppugnaverant; qvibus propterea B. Ephræm. defensor doctrinæ Concilii respondit, & calumnias à verbis Leonis, qvæ sugillabant isti, removit. *Schottus* planè evagatur & si qvod res est dicere licet, nihil dicit: *Propugnat verò irrisū de infestis atqꝫ acerbis verbis:* qvasi τὸ ἐπηρεαζόμενον Deponentis verbi Participium esset, qvod est Passi-

Paſsivi. Cod. 279. f.1596. legiſſe profitetur Andronici Hermopolitani diverſis metris contexta dramata πρὸς τὸν κόμητα Φοιβάμμωνα τὸν κοινοπολίτην: h. e. *ad Comitem Phœbammonem municipem* ſev concivem *ſuum.* Κοινοπολίτης & κοινοπολίτης, in eadem urbe πολιτευσάμενον ſignificat; malè *Schottus*, *communem urbis conditorem.*

Zonaras anal.t.3. de Conſtante Heraclii Imp. nepote, Monotheletarum ſectam amplexo: Ἄλλους δὲ πολλοὺς τῶν ὀρθοδόξων ἐτιμωρήσατο, Μὴ θελήσαντας ὑποκύψαι τῷ αὐτοῦ Μονοθελήτου θελήματι. *Hier. VVolfius* ita: *Alios qvoq; complures unicæ voluntati ſuæ refragantes pœnis adfecit.* Sed imperfectè iſta eloqvitur; neq; negligenda fuit ejuſdem vocabuli θέλω repetitio, qvam ſtudiosè adhibuit ſcriptor Græcus ut errori Monotheletarum etiam dictione adfectatâ illuderet hoc ſenſu: *Alios qvoq; multos Orthodoxorum, qvi nollent ſententiæ*, voluntati, *ipſius de unica voluntate adſentiri*, ſe ſubmittere, *punivit.*

Hæc è multis, qvæ in hoc genere collegimus, pauca ὥσπερ ψίχας παραδέρασθαι ſunt; qvibus adjungimus qvæ circa inſcriptiones librorum Græcas eâdem ratione peccaſſe qvamvis cavtiſsimos notavimus. Lyſiæ orationem περὶ τοῦ σηκοῦ, vel pleniùs τὴν τῆς εὐσεβείας περὶ τοῦ σηκοῦ ἀπολογίαν, qvam laudat *Harpocration* in Σηκὸς, *Mauſſacus not. ad Harp.p.19.* exponit *de ficû.* Atqvi σῦκον & συκῆ ficum ſignificat; Σηκὸς avtem, *ſecus*, oleæ ſacræ Palladi πολιούχῳ Θεᾷ apud Athenienſes ſpecies eſt, ut vult *Photius cod.262.* vel ut *Suidas*, Μορίας in arce & Gymnaſio plantatæ, è qva oleum exprimebatur pro victoribus Qvinqvatriorum, truncus: qvem qvia excîdiſſe accuſatus fuerat *Lyſias*, defenſionem ejus facti iſtâ Oratione inſtituit: Ita enim ipſe: Φησὶ δ' ὁ κατήγορος ἐπὶ Λυσιάδου ἄρχοντος σηκὸν ὑπ' ἐμοῦ ἐκκεκόφθαι· qvæ verba mutila proponuntur apud *Suidam in* Μορίαι· Λυσίας. ἄρχοντα σηκὸν ὑπ' ἐμοῦ ἐκκεκόφθαι. *Ait principem ſacrarum olearum truncum*

cum à me excisum fuisse secundùm interpretem *Æ. Portum*; è qvo qvid ἄρχων σηκὸς *Princeps truncus* in antiqvitatibus Atticis audire velim. Iste Lysiades fuit ol. 95, anno 4. & rectè à *Cl. Meursio* pro *Suniade* qvi in Orat. Lysiæ irrepserat reponitur *l. 3. de archont. c. 16.* Ita igitur legendum in *Suida*: Λυσίας· ἐπὶ Λυσιάδου ἄρχοντος σ. υ. ε ε. videturq; menda à librariis esse qvos vocabulorũ Λυσίας & Λυσιάδου adfinitas ut alterum ejicerent impulit. Socrates qvidam Cóus ἐπικλήσεις Θεῶν scripserat, *Laert in Socr.* Eas *Cl. Vossius l. 3. de hist. Gr. p. 329. Fr. Ambrosium* secutus interpretatur *preces qvibus Dii invocantur.* Sed ἐπικλήσεις h. l. sunt ἐπωνυμίαι, h. e. *cognomina*, qvæ cuiqve Deorum ob varia eventa varia contigerunt; docetq; paganorum Theologia, ejusmodi πολυωνυμίαις Deos maximè fuisse delectatos. De talibus egisse eo opere Socratem è *scholiaste Apollonl. Argonavticorum*, qvem *Sophocléum* adpellant, clarum est. Cum enim ad l. 1. no. 36. de cognomine Apollinis cui Argonavtæ in Dolioniam adpellentes & exscendentes aram dedicaverint, & qvem *Apollonius* Ἐκβάσιον, ἀπὸ τῆς ἐκβάσεως τῆς νεὼς εἰς Δολιονίαν nominet, disqvirit, annotat *Deilochum* tradere, qvòd ea ara Jasonii Apollinis, *Socratem* verò ἐν ταῖς ἐπικλήσεσι scribere qvod Apollinis Cyziceni, à Cyzicô Dolionibus tum imperante & excipiente Argonavtas hospites, vocata fuerit. De scurris & ridiculè facetis hominibus, qvo genere sapientiæ impensè gavdebant Athenienses, κακόλογοι καὶ κακοήθεις σὺν μυκτῆρι καὶ ἀλισμῷ ipsi, sexaginta numero fuisse Athenis, eosq; in Dioméo convenire solitos scribit *Ath. l. 14.* in eamq; rem citat testem Telephanem ἐν τῷ περὶ τοῦ ἄστεος, qvæ cur *I. Dalechampio* reddere placuerit, *de civitate*, adpellativo nomine ἐν Ἀρειοπάγῳ κριθήσεται. Nos, cum nondum receptum sit Athenas, de qvibus istud opus fuit conscriptum, Latinè dici *Civitatem* ἀντονομαστικῶς vel ea synecdoche qva Romam urbem, & Virgilium dicimus Poëtam, & ex adpellativa locutione proprium & individuum intelligimus, vertemus, *in opere de*

Athenis: qvale etiam Callistratus sive Menecles, ut est apud *Suidam* in ἑρμαϊ & κεραμ. composueram: Sic enim Græcismum Latinè expressum esse putamus, & argumentum operis Telephanici rectè intelligi posse; qvod de isto secus est.

— *I. Simlerus epit. biblioth. Gesneri* laudat *Symeon Xerocerci principis capita theologica & practica centum*, qvæ Græcè conscripta extent in bibl. Diegi Hurtodi Venetiis. Diu me torsit hic *princeps Xerocerci* dum *Simleri* ineptiæ mihi patefierent. Non enim debuit *principem* vocare eum qvi erat ἡγούμενος, hoc est *rector, præfectus, præpositus* sive monasterio sive ædi D. Mamantis ad Xylocercum Constantinopoli, avtor tomorum, in qvibus Sanctorum vitæ per menses & dies digestæ, cognomine metaphrastes & novus Theologus *Ios. Ep: Methon. Apol. contrà Marcum Ephesinum.* A Divo Mamante loca Urbis plurima fuêre denominata, ut patet ex ejus topographia: In D. Mamante qvòd aqvæ multæ ibi decurrerent, pons fuit magnus duodecim fornicibus substructus: *Suid.* A Xylocerco itidem loco in Urbe dicti fuêre Ξυλοκερκηταὶ, corpus qvoddam ut puto, religiosorum qvi Ecclesiam magnam tum obtinebant, cum ea pulso in exilium Johanne Chrysostomo succenderetur & magna pars ejus conflagraret, teste *Chron. Alexand. sub anno 1. Olymp. 296.*

CAP. VI.

Ejusdem cum antecedente argumenti. Qvid in Homero ὅπλα βύβλινα: *qvid in Herodoto* ὑποκρητηρίδιον: *diminutivæ terminationis vocabula non semper significant diminutionem Rich. Monacutii lavs. Qvid in Theophrasto* οἶνοι διαθετικοί; *item* φόρος. *Plinii incogitantia qvædam. Theophilus Antioch. emendatus & explicatus: de Pythagora & Clinomachi* ἀθεϊσμῷ. *Qvid* ἱερεῖον, *in Luciano, & qvid* μυρίαι: *qvid in Plutarcho* τέχνη ἀλυπίας: *Antiphon. Hippocratis adversarius qvi: qvid in Eusebio* μετατίθεσθαι; *qvid* συγκατατίθεσθαι: *qvid in Numenio* ἀφανίζειν: *qvid in Himerio* κνίσματα: *item qvid* ψελλίσματα. *Qvid apud Agathiam* ἀπὸ σκόλοπος ἀναρτᾶσθαι: *qvid in Chronico Alex.*

τάγμα ἴππων: qvid in Leonis Imp. Tacticis κέντουκλα φαρδέα; qvid ἄρμα; qvid τυλάρια; qvid τζικούρια; qvid ἀνελλιπῆ. Qvid Θεωροὶ apud Photium; item qvid σύνθετα. Adpellativum καρκῖνος apud Xiphilinum pro proprio, & πολυχρόνως proprium pro adpellativo habitum. Qvis Τίτος στρατηγός apud Nicephorum Gregoram. Gregorii Nazianzeni qvædam ῥῆσις apud Photium, & alia Eusthatii apud Vossium aliter reddita. Qvid συνεχῶς in Proverb. adpend. Vaticana.

NOndum defuncti sumus, nondum defessi labore hoc; interpretationes Græcorum, qvas Viri alioqvi magni, & nunqvam satis laudati dedêre, excutiendi; Istis qvantum enim gratiæ habendum esse novimus ob conatus egregios, ob affectum in literas liberalem, ob diligentiam, τὴν ὑ χρόνος οὐδὲ μαραίνει; tantum retinebimus libertatis ad judicandum, idq; licere nobis putamus ob veritatem. Proponemus autem hoc capite χρυμμαίαν qvandam emendatarum versionum in Autoribus commodum viginti: qvæ si qvis minora putet præcedentibus, non repugnavero; sunt enim extemporanea, nascuntur in æstu curarum, & strepitu familiarium. In iis igitur ἅτε ἡμῖν τι λελήθηται, (in proclivi enim est errare ei, qvi errores aliorum circumspicit, contrectat, versat, expendit, enarrat, vel contagione) οὐδὲν δεῖ τῆς Στησιχόρου παλινῳδίας, ἀλλὰ σπογγιᾷ ἰάσεται; qvin fiant, si aliud à doctis non merebuntur, φθάντος ἔργον. Καὶ μηδὲν φροντιζέσθω.

ὅπλα βύβλινα in *Homeri Odyssea*, & in *Herodoti Musá 5.* reperta *scirpeam armaturam* exposuit. *L. Valla.* Sed hunc redarguat, qvòd aut junco papyróve armatus miles, aut ὅπλων τὰ σκεπαστικὰ è scirpo nusqvam à qvoqvam conspecta fuerint; immò neqve βύβλος scirpus est; qvod vel è *Plinii L. 13. cap. 11.* descriptione patet: etsi tàm è scirpo qvàm è biblo funes & tegetes texi, & ex utrisqve eadem utensilia parari consveverint. An! de scutis è viminibus & materia

ὀράριον, (*orarium*, ab ore ſcilicet deducta voce, non ab orando, qvod putavit *Schottus*, qvi vertit *ſtolam*, habitum orantium ſacerdotum; *orale* in muliebri mundo, Ein Maul-Schleyer / apud *VVolffh. Haſenrietanū l. 2. de S. VValpurge.*) *faciei deterſoria faſcia &* ἡμιτύβιον, i. e. faſcia linea, φακιόλιον apud *Ariſtoph. Pluto*, pro palpebris abſtergendis, faciale. Sunt enim omnia iſta ſynonyma, idq; docendi gratiâ *Photius* narrationibus, qvanqvam truncatis, Damaſcii ammiſcuit. *Suidas* qvi iſta exſcripſit hinc intelligi & emendari poteſt; eſt enim obſcurus & corruptus in hiſce: Φωσώνιον. λικνοῦντι, ἤτοι σινδόνιον· ἢ καὶ τὸ ἴσιον τῆς νεὼς πεφυσημένον, ἢ προσώπου τὸ ἐκμαγεῖον. Λέγεται δὲ οὕτω καὶ ὃ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις καλεῖται ὠράριον. Legendum autem λινοῦν ἤ: & mox, καὶ τὸ παρὰ τοῖς P. καλούμενον ὀράριον. Interpres Suidæ qvi de *Horario* ſomniavit fallitur. Sic enim *Suidas* in litera O: ὀράριον Ῥωμαϊκῶς λέγεται, ſcil. ab *Ore*, non ab *Hora*. Ineptius a. eum τὸ ἐκμαγεῖον τοῦ προσώπου exponit *vultûs effigiem, expreſſum ſimulacrum*: ſignificat enim ἐκμαγεῖον, linteum exterſorium; *Polluci l. 6.* χειρόμακτρον i. e. *manutergium*, *mantile*, χειρομάγων, *mappa*, Ein Hand-Tuch; qvod vel præcedentia λινοῦν ἤ, σινδόνιον, ἴσιον docere poterant. Et cum idem Damaſcius φυλάκια Alexandrinorum idiotiſmo τὰ ἐκμαγεῖα τῶν γυναικείων μολυσμῶν dici tradit, nec *pannos muliebrium pollutionum*, ut *Schottus*, nec *expreſſas formas muliebrium pollutionum*, ut *Portus Suidæ interpres* putavit, nobis dixit: ſed muliebrium ſordium, vel menſtruis inqvinatorum linteorum καταμάγματα, extritiones, deterſiones, extergmenta & purgationes· ἀπὸ τοῦ ἐκμάττειν, qvod non tantùm eſt, *effingo*, *efformo*, qvò pleriqve reſpexêre; ſed & *abſtergo*; ita enim *ſchol. Ariſt. Pluto* τὸ περιέψησε τὰ βλέφαρα, expoſuit per ἐξέμαξεν, *deterſit*, *detergendo ſiccavit*. De hac voce hactenus neq; *Platonem in Timæo* percepêre ſatis medici, qvi tamen, cum uſum lienis docent, πάντες ποιεῖ καλὶ οὖν ὡς τὸν αὐτὸν τεῖχον. Sententia Philoſophi eſt, Hepatis

tis gratiâ factum esse lienem & locatum in sinistris, ut id purum reddat nitidumq; οἷον κατόπτρῳ παρεσκευασμένον, *simile speculo effectum*, exucto nimirum & rapto in se succó crudo, crasso, obscuro, terreo, heterogene & qvocunq; modo ignobiliore, qvi epatis actioni efficere & sangvinem inficere posset, καὶ ἕτοιμον ἀεὶ παρακείμενον ἐκμαγεῖον, & *paratum semper epati adjacere veluti peniculum, spongiamve extergentem*; Cui officio constitutio ejus rara & cavernosa maximè convenit, per qvam impuritates circà epar in morbis ab ipso alliciuntur & expurgantur. Ex hac interpretatione paulò pleniùs intelligo qvid faciat in corpore lien, qvid hepati præstet, circà qvas chyli partes exerceatur, & qvomodo eas elaboret, qvàm si *qvasi ad speculum factam & paratam semperq; præsentem, expressissimam ejus imaginem esse* (ita enim Platonem explicant Doctores mei) mihi inculcetur. Qvid autem, cum qvod *Plato* de adfectione hepatis introducta à liene dicit, *ipsum nitere speculi similitudine*, hoc ipsi ad lienem, *qvod sit imago hepatis, q. ad speculum facta* referunt, repugnante qvamvis verborum Philosophi συναφείᾳ! (τὸ οἷον enim Nomen h.l. est, non Adverbium declarandi, neq; κατόπτρῳ παρεσκευασμένον, *ad speculum factam* significat,) Qværam enim ulteriùs, qvomodo lien imago hepatis à qvo omni constructione facultate & opere tàm in sanitate qvàm in morbo differt? Etsi lien est οἷον νόθον ἧπαρ, qvod ex Aristotele didicerunt, imago hepatis non erit: Νόθον enim *alienum, illegitimum* est & toto genere disconvenit; imaginis verò ad id cujus imago est ea ratio est, ut de eo æqvivocè prædicetur. Invitus feci, ut dissentirem à Viris magnis καὶ οὓς ἐγὼ φαίην ἂν ζημιῶν καθ' Ὅμηρον ἴσους ἐμῇ κεφαλῇ: Sed si tàm æqvus lector contingat qvàm animus minimè malignus mihi, non erunt de contradictione ista, æqva, puto, & necessaria, jurgia. Alterum in eadem vitâ glossæ Lexicæ, textui inconvenienter intrusæ, exemplum est in hisce verbis: Τὸ ὁμακοῖς τῆς αὐτοψίας καὶ ἀκοῆς ἅμα, qvæ nec cum antecedentibus, ubi de miris Asclepiadoto circa visum auditumq; contingentibus nec cum sub-

sequentibus cohærent, & ab interprete cum reliqvis sine judicio confusa sunt, cum essent separanda. Docet autem *Photius* in his, ὁμακόϊον, nisi ὁμμακόϊον voluit, esse cum res eadem simul & spectatur & auditur. Aliter *Clemens Alexandr. l. 1. strom.* de Pythagora: χαλδαίων καὶ Μάγων ἀρίστοις συνεγίνετο καὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν νῦν οὕτω καλουμένην, τὸ παρ' αὐτῷ ὁμακοεῖον αἰνίσσεται. Postqvam Pythagoras unicâ prælectione auditores bis mille in Italia acqvisivisset, decretum est à discipulis, non amplius in privatis ædibus acroases haberi, ἀλλὰ ὁμοῦ παισὶ καὶ γυναιξὶ ὁμακόειον παμμέγεθες ἱδρυσάμενοι καὶ πολίσαντες αὐτοῖς τὴν πρὸς πάντων ἐπικληθεῖσαν μεγάλην Ἑλλάδα, *sed pueris & fœminis simul auditorium commune ædificarunt, in qvo universus cœtus condiscipulorum* ὅλον τὸ τῶν ὁμιλητῶν ἄθροισμα, *conveniret: Malchus in vita Pythag. & Iambl. c. 6.* Inde ὁμάκοοι, *coauditores*, voce non infeliciter ficta *à Drusio Præter. pag. 92.* Expositio *Photii* arbitraria videtur esse, cerebrina & singularis; eam seqvatur qvi volet; nos veteres, si qvi utuntur ὁμακοεῖῳ, ad ista de Pythagora respexisse putamus, & hinc ejus significationem peti oportere.

Censura *Photii* de Sophronl Hierosol. Patriarchæ synodica Epistola habetur *in ejus Bibliotheca Cod.* 231. Eam Honorio Romæ Urbis antistiti, ἐν Ῥώμῃ Ὀνωρίῳ τῷ ταύτης ἐπάρχοντι, missam esse scribit. *Schottus* errore, hunc esse Sophronium qvi æqvalis D. Hieronymo fuit ejusqve opuscula *de virginitate ad Eustochium, Catalogum scriptorum Ecclesiasticorum & vitam Hilarionis monachi* vertit Græcè, *ad Honorium Roman. Imp.* scriptam esse interpretatione sua adseruit. Constat enim eam contrà Cyrum Phasianum Episcopum Alexandriæ Monotheletarum primipilum à Sophronio elaboratam; & in Actorum Synodi VI. nonnullis exemplaribus est ad Sergium Constantinopolit. Patriarcham datam fuisse: Monotheletæ verò Heraclio Imperatore in Ecclesia Græca primùm invaluerunt; Sergius etiã ejus anno 30, obiit. Unde Sophronium Hierosol. altero

tero illo, & Honorium Pont: Romanum Honorio Imp. ducentis annis juniorem minimè confundendos fuiſſe, λίαν εὐσυλλόγιστόν ἐστιν. *Ibid.* ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιστολῇ εὑρήσεις καὶ Μάγνον σὺν Ἀπολιναρίῳ ἀναθεματιζόμενον, καὶ Θεοδώρητον τῆς ἐκκλησίας οὐκ ἀποκηρυττόμενον: i. e. *In eadem Epiſtola reperies Magnum cum Apollinari excommunicatum & Theodoretum ab Eccleſia non remotum* ſeu abdicatum. *Schottus* contrà qvàm ſonant Græca, *Theod. ab Eccleſia non admiſſum.* Putavit nimirum qvòd Theodoretus patrocinium Neſtorii, refutatis XII. anathematiſmis qvibus eum in Synodo Epheſina nondum præſentibus Syriæ Epiſcopis confixerat B. Cyrillus, ſuſcepiſſet, fieri non potuiſſe, qvin cum complice Neſtorio excommunicaretur, & hoc indicare *Photium*. Sed fruſtra eſt; Neq; n. ob amicitiam cum Neſtorio & refutationē Cyrilli ejectum Eccleſia Theodoretum qvisqvam tradidit; etſi gloriam ὀρθοδοξίας iſto facinore obſcuraverit, & in iis qvibus Cyrillum damnavit fuerit reprobatus. Et hæc igitur *Photii* ſententia eſt; *In epiſtola Synodica legi Theodoretum non fuiſſe Eccleſiâ abdicatum, qvamvis in iis, qvæ contra Cyrillum ſenſerat, eum improbabilem & culpabilem habuerit vel accuſaverit Sophronius.* Cod. 228. qvo argumentum Epiſtolæ cujusdam Ephræmii Antiocheni Patriarchæ ad Zenobium Emiſenū Scholaſticū, Acephalorum labe infectū continetur, Σπουδὴν ποιεῖται, inqvit, περὶ τῶν ἐπηρεαζομένων ῥημάτων, ἃ ἐν τῇ ἐπιστολῇ περιέχεται τοῦ ἁγιωτάτου Λέοντος; id eſt, *Diligenter tractat*, agit, *de oppugnatis*, in calumniam adductis *verbis*, *qvæ in Epiſtola Sanctiſſimi Leonis continentur.* Acephali ſcilicet Papæ Leonis ſuper Concilio Chalcedonenſi IV. Decretum, qvod *Tomum* vocabant, directum contrà Evtychianos & Neſtorianos, variè oppugnaverant; qvibus propterea B. Ephræm. defenſor doctrinæ Concilii reſpondit, & calumnias à verbis Leonis, qvæ ſugillabant iſti, removit. *Schottus* planè evagatur & ſi qvod res eſt dicere licet, nihil dicit: *Propugnat verò irriſū de infeſtis atq; acerbis verbis:* qvaſi τὸ ἐπηρεαζόμενον Deponentis verbi Participium eſſet, qvod eſt

Paſsi-

Paſsivi. Cod. *279.* f.1596. legiſſe profitetur Andronici Hermopolitani diverſis metris contexta dramata πρὸς τὸν κόμητα Φοιβάμμωνα τὸν κοινοπολίτην: h. e: *ad Comitem Phœbammonem municipem* ſev concivem *ſuum.* Κοινοπολίτης & κοινοπολίτης, in eadem urbe πολιτευσάμενον ſignificat; malè *Schottus, communem urbis conditorem.*

Zonaras anal. t. 3. de Conſtante Heraclii Imp. nepote, Monotheletarum ſectam amplexo: Ἄλλους δὲ πολλοὺς τῶν ὀρθοδόξων ἐτιμωρήσατο, μὴ θελήσαντας ὑποκύψαι τῷ αὐτοῦ μονοθελήτῳ θελήματι. *Hier. Wolfius* ita: *Alios qvoq; complures unicæ voluntati ſuæ refragantes pœnis adfecit.* Sed imperfectè iſta eloqvitur; neq; negligenda fuit ejuſdem vocabuli θέλω repetitio, qvam ſtudiosè adhibuit ſcriptor Græcus ut errori Monotheletarum etiam dictione adfectatâ illuderet hoc ſenſu: *Alios qvoq; multos Orthodoxorum, qvi nollent ſententiæ,* voluntati, *ipſius de unica voluntate adſentiri,* ſe ſubmittere, *punivit.*

Hæc è multis, qvæ in hoc genere collegimus, pauca ὥσπερ ψίχες παραδεδειγμέναι ſunt; qvibus adjungimus qvæ circa inſcriptiones librorum Græcas eâdem ratione peccaſſe qvamvis cautiſsimos notavimus. Lyſiæ orationem περὶ τοῦ σηκοῦ, vel pleniùs τὴν τῆς εὐσεβείας περὶ τοῦ σηκοῦ ἀπολογίαν, qvam laudat *Harpocration* in Σηκός, *Mavſacus not. ad Harp. p. 19.* exponit *de ficû.* Atqvi σῦκον & συκῆ ficum ſignificat; Σηκὸς autem, *ſecus*, oleæ ſacræ Palladi πολιούχῳ Θεᾷ apud Athenienſes ſpecies eſt, ut vult *Photius cod. 262.* vel ut *Suidas,* Μορίας in arce & Gymnaſio plantatæ, è qva oleum exprimebatur pro victoribus Qvinqvatriorum, truncus: qvem qvia excîdiſſe accuſatus fuerat *Lyſias*, defenſionem ejus facti iſtâ Oratione inſtituit: Ita enim ipſe: Φησὶ δ' ὁ κατήγορος ἐπὶ Λυσιάδου ἄρχοντος σηκὸν ὑπ' ἐμοῦ ἐκκεκόφθαι· qvæ verba mutila proponuntur apud *Suidam in* Μορίαι· Λυσίας. ἄρχοντα σηκὸν ὑπ' ἐμοῦ ἐκκεκόφθαι. *Ait principem ſacrarum olearum truncum*

cum à me excisum fuisse secundùm interpretem *Æ. Portum*; à qvo qvid ἄρχων στηκὸς *Princeps truncus* in antiqvitatibus Atticis audire velim. Iste Lysiades fuit ol. 95, anno 4. & rectè à *Cl. Mevrsio* pro *Suniade* qvi in Orat. Lysiæ irrepserat reponitur *l. 3. de archont. c. 16.* Ita igitur legendum in *Suida*: Λυσίας· ἐπὶ Λυσιάδου ἄρχοντος σ. υ. ε ε. videturq; menda à librariis esse qvos vocabulorū Λυσίας & Λυσιάδου adfinitas ut alterum ejicerent impulit. Socrates qvidam Cous ἐπικλήσεις Θεῶν scripserat, *Laert in Socr.* Eas *Cl. Vossius l. 3. de hist. Gr p. 329. Fr. Ambrosium* secutus interpretatur *preces qvibus Dii invocantur.* Sed ἐπικλήσεις h. l. sunt ἐπωνυμίαι, h. e. *cognomina*, qvæ cuiqve Deorum ob varia eventa varia contigerunt; docetq; paganorum Theologia, ejusmodi πολυωνυμίᾳ Deos maximè fuisse delectatos. De talibus egisse eo opere Socratem è *scholiaste Apollonl. Argonavticorum*, qvem *Sophocléum* adpellant, clarum est. Gum enim ad l. 1. no. 36. de cognomine Apollinis cui Argonavtæ in Dolioniam adpellentes & exscendentes aram dedicaverint, & qvem *Apollonius* Ἐκβάσιον, ἀπὸ τῆς ἐκβάσεως τῆς νεὼς εἰς Δολιονίαν nominet, disqvirit, annotat *Deilochum* tradere, qvòd ea ara Jasonii Apollinis, *Socratem* verò ἐν ταῖς ἐπικλήσεσι scribere qvod Apollinis Cyziceni, à Cyzicô Dolionibus tum imperante & excipiente Argonavtas hospites, vocata fuerit. De scurris & ridiculè facetis hominibus, qvo genere sapientiæ impensè gavdebant Athenienses, κακόλογοι καὶ κακοήθεις σὺν μυκτῆρι καὶ ἀλισμῷ ipsi, sexaginta numero fuisse Athenis, eosq; in Dioméo convenire solitos scribit *Ath. l. 14.* in eamq; rem citat testem Telephanem ἐν τῷ περὶ τοῦ ἄστεος, qvæ cur *I. Dalechampio* reddere placuerit, *de civitate*, adpellativo nomine ἐν Ἀρειοπάγῳ κρίθησεται. Nos, cum nondum receptum sit Athenas, de qvibus istud opus fuit conscriptum, Latinè dici *Civitatem* ἀντονομαστικῶς vel ea synecdoche qva Romam urbem, & Virgilium dicimus Poëtam, & ex adpellativa locutione proprium & individuum intelligimus, vertemus, *in opere de*

Athenis: qvale etiam Callistratus sive Menecles, ut est apud *Suidam* in ἑρμαῖ & κεραμ. composuerant: Sic enim Græcismum Latinè expressum esse putamus, & argumentum operis Telephanici rectè intelligi posse; qvod de isto secus est.

I. Simlerus epit. biblioth. Gesneri laudat *Symeon Xerocerci principis capita theologica & practica centum*, qvæ Græcè conscripta extent in bibl. Diegi Hurtodi Venetiis. Diu me torsit hic *princeps Xerocerci* dum *Simleri* ineptiæ mihi patefierent. Non enim debuit *principem* vocare eum qvi erat ἡγούμενος, hoc est *rector, præfectus, præpositus* sive monasterio sive ædi D. Mamantis ad Xylocercum Constantinopoli, avtor tomorum, in qvibus Sanctorum vitæ per menses & dies digestæ, cognomine metaphrastes & novus Theologus *Ios. Ep: Methon. Apol. contrà Marcum Ephesinum.* A Divo Mamante loca Urbis plurima fuêre denominata, ut patet ex ejus topographia: In D. Mamante qvòd aqvæ multæ ibi decurrerent, pons fuit magnus duodecim fornicibus substructus: *Suid.* A Xylocerco itidem loco in Urbe dicti fuêre Ξυλοκερκηταὶ, corpus qvoddam ut puto, religiosorum qvi Ecclesiam magnam tum obtinebant, cum ea pulso in exilium Johanne Chrysostomo succenderetur & magna pars ejus conflagraret, teste *Chron. Alexand. sub anno 1. Olymp. 296.*

CAP. VI.

Ejusdem cum antecedente argumenti. Qvid in Homero ὅπλα βύβλινα*: qvid in Herodoto* ὑποκρητηρίδιον*: diminutivæ terminationis vocabula non semper significant diminutionem Rich. Monacatii lavs. Qvid in Theophrasto* οἶνοι διωθικοί*; item* φόρος*: Plinii incogitantia qvædam. Theophilus Antioch. emendatus & explicatus: de Pythagora & Clinomachi* ἀθεϊσμῷ. *Qvid* ἱερεῖον *In Luciano, & qvid* μυρίαι*: qvid in Plutarcho* τέχνη ἀλυπίας*: Antiphon. Hippocratis adversarius qvi: qvid in Evsebio* μετατίθεσθαι*; qvid* συγκατατίθεσθαι*: qvid in Numenio* ἀφανίζειν*: qvid in Himerio* κνυζήματα*: item qvid* ψελλίσματα. *Qvid apud Agathiam* ἀπὸ σκόλοπος ἀναρτᾶσθαι*: qvid in Chronico Alex.*

τεγὴ

παγῦ ἵππου: qvid in Leonis Imp. Tacticis κέντουκλα φαρδία; qvid ἅρμα; qvid τυλάρια; qvid τζικόυρια; qvid ἀπελλιπή. Qvid Θεωροὶ apud Photium; item qvid σύνθετα. Adpellativum κάρηνος apud Xiphilinum pro proprio, & πολυχρόνως proprium pro adpellativo habitum. Qvis Τίτος στρατηγὸς apud Nicephorum Gregoram. Gregorii Nazianzeni qvædam ῥῆσις apud Photium, & alia Eusthatii apud Vossium aliter reddita. Qvid συνεχῶς in Proverb. adpend. Vaticana.

NOndum defuncti sumus, nondum defessi labore hoc; interpretationes Græcorum, qvas Viri alioqvi magni, & nunqvam satis laudati dedêre, excutiendi; Istis qvantum enim gratiæ habendum esse novimus ob conatus egregios, ob affectum in literas liberalem, ob diligentiam, τὴν ὁ χρόνος οὐδὲ μαραίνει; tantum retinebimus libertatis ad judicandum; idque licere nobis putamus ob veritatem. Proponemus autem hoc capite χρυμαῖαν qvandam emendatarum versionum in Autoribus commodum viginti: qvæ si qvis minora putet præcedentibus, non repugnavero; sunt enim extemporanea, nascuntur in æstu curarum, & strepitu familiarium. In iis igitur εἴτε ἡμῖν τι λελήρηται, (in proclivi enim est errare ei, qvi errores aliorum circumspicit, contrectat, versat, expendit, enarrat, vel contagione) οὐδὲν δεῖ τῆς Στησιχόρου παλινῳδίας, ἀλλὰ σπογγία ἰάσεται; qvin fiant, si aliud à doctis non merebuntur, φθάντος ἔργου. Καὶ μηδὲν φροντισώμεθα.

ὅπλα βύβλινα in *Homeri Odyssea*, & in *Herodoti Musis*, reperta *scirpeam armaturam* exposuit. *L. Valla*. Sed hunc redarguat, qvòd aut junco papyróve armatus miles, aut ὅπλων τὰ σκεπαστικὰ è scirpo nusqvam à qvoqvam conspecta fuerint; immò neqve βύβλος scirpus est; qvod vel è *Plinii l. 13. cap. 11.* descriptione patet: etsi tàm è scirpo qvàm è biblo funes & tegetes texi, & ex utrisqve eadem utensilia parari consveverint. Anne de scutis è viminibus & materiâ

rusticâ, qvaliâ Germanorum fuisse *Tacitus l. 2. annal.* Spartaci & copiarum ejus, cum servi de invadendâ Urbe deliberarent, *Frontinus* scribit, intelligi debent? At viminum textus tàm à scirpea differunt, qvàm à cannabinâ lineâve supellectile, vel instrumento. Ignorasse igitur tàm qvid biblus, de qva *Theophr. l. 4. hist. plant. c. 9. & Plinium l. d.* audire debuit, nos *Gvillandinum* hodiè cum insigni fructû possumus, qvàm qvid h. l. ὅπλα deprehenditur literatori qvamvis arrogans & πλεισονίκης. - Sunt autem qvos navium armamenta adpellat *Plinius l. 19. c. 2.* funes seu rudentes in navi; *Hippocrates lib. de artic.* diversa vinculorum genera chirurgo necessaria recensens nominat δεσμὰ τὰ ἱμάντινα, σιδήρεα, ὅπλα, καὶ σχοινία: ubi *Galenus comm. 4. extr.* per ὅπλα propriè τὰ ἐν ταῖς ναυσὶ σχοινία, rudentes nauticos: per σχοινία verò restes in urbibus & agris usitatas significari docet: & *in exeg. voc. Hippocr.* Ὅπλα, inqvit, κάλοι ἀπὸ συπαρίου ἢ λίνου ἢ καννάβεως. Navigaturo præceptum *Hesiodi l. 2. op. & dier.*

Ὅπλα δ' ἐπαρμένα πάντα τεῷ ἐνὶ κάτθεο οἴκῳ. Sunt aliàs ὅπλα instrumenta qvævis in domô; item χειροτεχνῶν, fabrorum, rusticorum, bajulorum, & architectorum ἐπιτηδεύματα & ferramenta. *Oppianus lib 3.* ὅπλα θήρης adpellat, qvibus piscatores rem faciunt, arundines, hamos, nassas, retia; immò qvævis supellex, qvam σκευῶν adpellatione qvoqve notant, & ἐπίπλων h. est, rerum mobilium, & superficiariarum in ædibus, non affixârum, q. d. ἐπιπολαίων.

Herodotus lib. I. commemorat Alyatten Lydorum regem cùm à difficili morbo convaluisset Apollini dedicasse & misisse Delphos κρητῆρά τε ἀργύρεον μέγαν, καὶ ὑποκρητηρίδιον σιδήρεον, κολλητὸν, θέης ἄξιον διὰ πάντων τῶν ἐν Δελφοῖς ἀναθημάτων; Γλαύκου τοῦ Χίου ποίημα, ὃς μοῦνος δὴ πάντων ἀνθρώπων σιδήρου κόλλησιν ἐξεῦρε, *craterem argenteum magnum &*, Casaubono interprete, *anim. ad Athen. lib. 5. c. 13. craterculam parvam, ferream, glutino compactam, spectatu præ omnibus in Delphico templo donariis dignam,* opus

opus Glauci Chii, *(Suidas errore Samium vocat) qvi solus omnium mortalium ferri ferruminandi seu glutinandi rationem invenit.* Hanc narrationem *Herodoti* repetiit inde *Hegesander Delphius comm. de statuis & simulacris*, & ex hoc *Athen.l.d.* addito, qvòd donarium istud Alyattis, qvod *Herod.* adpellet ὑποκρητηρίδιον ipsus viderit, fuisse in eo cœlata omnis generis animalcula insecta, & plantulas; super eo crateras & alia vasa reponi potuisse. Interpretis Athenæi, cætera diligentissimi, ingenio, lectione, memoriâ, judicio, arte non vulgari, duplex hoc loco culpa est; una, qvam nos indicamus, omisisse qvod de repositione vasorum super ὑποκρητηριδίῳ isto dicitur; ἐπιτίθεσθαι αὐτῷ δυνάμενα καὶ κρατῆρας καὶ ἄλλα σκεύη, inqvit *Hegesander*; altera, qvam *Casaubonus*, falsâ lectione sive arrepta sive illatâ, ὑποκρετηρίδιον *exiguum tribunal* exposuisse. Sed nec minor est, immò conspectior multò, qvod inviti effutimus tamen, ipsius toties laudati *Casavboni*. Ὑποκρητηρίδιον interpretatur *craterculam parvam*. Vasis tàm escariis qvàm potoriis, itemqꝫ amphoris, alia qvædam qvæ bases adpellantur, & ὑποθήματα, supponebant veteres. Crateri igitur argenteo, Alyattis donario, Glaucus ὑπόστημα, οἷον ἐγγυθήκην τινὰ σιδηρᾶν, *fulcrum instar engythecæ ferreæ* aptavit. *Pausanias in Phoc.* exactè describit, ferrum glutino junctum fuisse non fibulis aut clavis: basin eam turris figura, imâ parte laxiorem in obtusum fastigium surrexisse; id opus fuisse ἕδραν τῷ κρατῆρι. Qvod autem sustinendo crateri fabricaverat Glaucus, qvomodo crateris figura fuisset? Cæteras ἐγγυθήκας κατὰ μέσον κοίλας, seu ἄγγη χωρητικὰ τῶν σκευῶν, qvæ vasa in se reciperent instar ἐλύτρων seu vaginarum, argenteas, æneas, ligneas, ad ipsos vasorum modulos confici oportuit, non item ὑποθήματα. Qvod igitur ὑπομόχλιον est ad μοχλὸν vel vectem oneribus movendis adhibitum cui supponitur & cui vectis innititur, *pressio* Latinis, *Vitr.l.10. c. 8.* architectorum vulgo *scabellum*; hoc ὑποκρητηρίδιον ad craterem: à qvo nomen accepit apud Græcos, qvia sub eo

ſtatuitur, non qvia ei qvoqvo modo ſimile. Diminutionis enim ſignificationem habere, qvod putarunt. *L. Valla*, qvi *parvulam pateram* vertit, & *Caſaubonus*, damnamus pro falſo; ſpeciem diminutivi ſaltem habet ut apud Latinos *cœnaculum, ſabulum, periculum, fabula, tabula, pabulum, ſtabulum, citrullus, matula, cuniculus, Ocriculum, Metellus*: & apud Græcos προσεςνίδιον, προστηθίδιον, ὑπομόχλιον, λημνίσκος, στόμιον, προκόμιον, qvæ non inferunt diminutionem etſi terminentur diminutivorum more: *Marcellus* Ancyræ Epiſcopus, ut ſuſpicionem Sabellianiſmi & Arianiſmi elueret, egerat libro ſingulari, oblato Anno Chriſti 336. Conſtantino Magno. Eum *Euſebius Pamphili* confutare inſtituit duobus libris inſcriptis. τὰ κατὰ Μαρκέλλου τοῦ τῆς Ἀγκύρας ἐπισκόπου. In horum ἐλέγχων primi cap. tertio, verba *Marcelli*, cujus σύγγραμμα deperditum intereà eſt, ſuper origine & ſenſu proverbii γλαύκου τέχνη, qvo *Plato* rem ſingularis artificii & difficilimam, ac *Iulianus Imp. Orat. 2.* ſubtilius aliqvod commentũ ſignificaturus utitur, iſta recitat *Euſebius*: Ἄλλος δέ τις Ἀλυαττικῶν ἀναθημάτων φησὶν ἀνακεῖσθαι κρατῆρα καὶ ὑποκρατήριον θαυμάσιον. γλαύκου Χίου ποίημα. Ubi lectionis ab Herodotéa & Athenæana diverſitas notanda eſt; ὑποκρατήριον adpellat, qvod iſti ὑποκρητηρίδιον *Rich. Montacutius*, qvi *Euſebiana contrà Marcellum* è manu-ſcriptis Biliothecarum Anglicarum primus vulgavit; interpretatur *ſub-cratera*; novè qvidẽ; ſed concinnè & commodè, ut ſi qvis ὑπομόχλιον *ſubvectem* exponeret, & ὑποδιδάσκαλον *ſubdoctorem*: qvæ etſi Ciceroniani, qvi conſvetudine ſolâ loqvendi lingvam circumſcribunt, vix admiſerint pro puris Latinis, pro ineptis tamen non habuerint. Certè felicius excogitata eſt vox *ſubcrateris* & ſignificati expreſsione delectat, docetq; magis uti & qvod *Marcellus* dixit ὑποκρατήριον, qvam alterum Græcum qvod in *Herodoto Athenæoq;* legimus, & interpretũ hominum præclariſsimorum Latina; qvos illuſiſſe nobis, ſi ego tardus, hebes, novus modò oſtendi, hoc ipſo fidẽ τῷ παροιμιώδει de olitore qvandoq; opportuna locuto factam eſſe perſpicient, qvicunq; iſta libero, & ſedato animo legerint.

Apud

Apud *Theophr. lib. 6. de cav. plant. c. 24.* δινθικὸς τῶν οἴνων *Theod. Gaza* interpretatur, *Vini genus qvod morale vocatum est.* Eum seqvitur *Herm. Barbarus*: non excusabili inscitiæ scitissimam ineptiam *An. Fœsius œcon. Hipp. f. 447.* superaddit, *moralia esse velut acie vini, at robore, tanqvam ferocitate exuta & moribus temperata*: Saccata enim fieri similia animalibus castratis, hoc est, ἐξ ἀγριωτέρων μαλιχίυς καὶ ἡμερίδας οἴνυς, ex agrestibus, vehementibus, asperis & duris, mitia ac lenia. Præpostera ista diligentia est, & mera περιεργεία. Διηθικὸς enim adpellat *Theophrastus* τὺς διηθυμένυς, διϋλιζομένυς, saccata, colata, per tubos Sparteos, coriaceosve transmissa: de ἤθει saccatorum ne qvidem somnians πάθ☉ verò eorum aliqvod indicat, cum addit esse λεπτοτέρυς καὶ ὥσπερ εὐθὺς ἀμίκτυς, *tenuiora & ferè misturæ cujusvis expertia* seu sincera. Hæc autem adfectio à transcolatione est, qvæ separat terrena ac fæcem, τὸ πληκτικὸν τῦ οἴνυ ἀφαιρῦσα καὶ μανικὸν εἰς πραεῖαν ἕξιν καὶ ὑγιαίνυσαν καθίςησι, demto eo, qvod in vino βαρὺ μεθυςικὸν καὶ νοσῶδες unde *Plin. l. 23. c. 1.* in sermone de vinis circà ægritudines, *utilissimum omnibus* esse prodit *sacco viribus fractis*. Ἠθικοὶ igitur οἶνοι ἀπὸ ἠθήσεως, à colatura sic dicti, non ἀπὸ τῦ ἤθυς; qvæ vox in homine mentis habitus, & in inanimatis naturam & essentiam exprimit; ut cũ morborum, præcipuè febrium & ulcerum differentiam qvandam constituit: sunt n. ex istis nonnullæ κακοήθεις, h. e. malignæ, accidentium mitiũ specie summum periculum afferentes, eóq; fraudulentæ & curatu difficiles; vinis verò neutiqvam convenit nisi ἀκύρως καὶ καταχρηςικῶς, pro qvalitate sumta; neq; tamẽ ideò *vina moralia*, sed vel χρηςοήθη vel κακοήθη, aut ab affectionibus, aut ab effectibus dicenda essent.

Idem l. 3. hist. plant. c. ult. de evonymi arboris flore: Τὸ δ' ἄνθ☉ ὅμοιον τὴν χρόαν τῷ λευκῷ ἴῳ. Ὄζει δ' δεινὸν ὥσπερ φόνυ. Hîc videas *Plinium* qvod ab interpretibus non accepisset, nec per se ipse intelligeret de odore floris ἀποδιοπομπησάμενον & cum cætera benè percepisset hoc per dissimu-

simulationem transmittere. Substituit autem vel alios codices, vel avtorem prorsus alium secutus, *statim pestem denuncians*; l. 13. c. 22. qvam Sphingem Oedipus avscultet, & intellexerit. Ergóne cum floret evonymus pestem vicinis præsignificat? Ergò qvotannis eâ infestabuntur Itali, Germani, Moravi, Ungari, qvorum patriis familiaris evonymus, & nunqvam Majo sine flore? An in domum illata, qvod *cap. præced.* de ostrya narraverat è *Theophr.* l. 3. c. 10. magorum potiùs & superstitiosorum rhizotomorum fide, ita malefica est, ut familiæ ab ea funestentur? Fabulæ igitur proximum est, & vel ab impostore *Plinii* credulitati illusum ita, vel è male lecto intellectóve *Theophrasto* ortum; aliud huic loco σοφώτερον φάρμακον nunc qvidem non suppetit. *Theod. Gaza* interpretatio τῦ ὥσπερ φόνυ, *velut cruorem inferens*, non minùs vitiosa & æqvè obscura est. Qvid enim absurdius qvàm, cum de odore floris qværitur, *velut cruorem inferre* responderi. Suspicor in *Gazæ* archetypo fuisse *referens*. (Sic enim l. 6. c. 10 ὀσμὴν φονώδη in atractylide exposuit, *odore cruorem repræsentantem.*) qvod malæ manus in *inferens* mutavêre. Sed qvia φόνον *cruorem* reddidit adparet meliorem Græcum qvàm Latinum fuisse, qvod judicium de eo viri magni mihi præiverunt. Est enim φόνος h. l. tabum & sanies qvam cæsorum cadavera stillant & spirant visu tristem, odore gravem virulentam & abominabilem.

Theophilus Antiochenus Episcopus sextus *libro tertio Institutionum*, qvas *Eusebius* vocat, *ad Autolycum*, cùm qvantæ gentilium de Deorum natura dissonantiæ fuissent docere vellet, recitatâ Platonis, qvi materiatos eos esse statuisset, sententiâ de Pythagora adtexit ista: Πυθαγόρας δὲ τοσαῦτα μοχθήσας περὶ θεῶν, καὶ τὴν ἄνω κάτω πορείαν ποιησάμενος, ἔσχατον ὁρίζει φύσιν καὶ αὐτοματισμὸν εἶναι· φησί τε τῶν πάντων θεὸς ἀνθρώπων μηδὲν φροντίζειν, ὁπόσα τε κλειτόμαχος ὁ Ἀκαδημαϊκὸς περὶ ἀθεότητος εἰσηγήσατο. h. e. *Gesnero* interprete: *Pythagoras magno labore summa imaque perscrutatus extremam naturam Deum esse autumat, adstruitque omnia*

omnia fortuitò fieri, & Deos mortalium nullam curam gerere: nec non ad illa qvæ Clitomachus Academicus protulit dicens non esse Deos. Omittemus nunc, an vera sint qvæ de Pythagorâ narrat *Theophilus*, discutere; De Deo enim eum longè alia sensisse vel sexcenti testes sunt; nimirum in ejus schola Deum esse effectorem mundi non negandum est: cum enim Deum appellavit ψύχωσιν qvid aliud qvàm autorem vitæ, motuum, caloris lucis faciebat? idemq; dogma, non solum notarum obscuritate obduxit aliàs sed etiam diuturno silentio involvi curavit, ne profanis temeritatibus contaminaretur, si prostaret publicè rei omnium absconditissimæ notitia; Providentiam etiam divinam, qvæ spem omnem potentiamq; hominum superet, habito coram Phalaride cum Abaride colloqvio adstruxit, *Iambl.l.1. de vita Pyth. c.32.* Thymarides etiam Tarentinus, à præceptore hoc suo edoctus, ἔυγνωμον ἡγεῖτο, τὸ μὴ ἀντιτείνειν καὶ προσαγανακτεῖν τῇ θείᾳ προνοίᾳ, *rationi consentaneum esse putabat, non reluctari divinæ providentiæ & adversus eam stomachari*: ibid. c.28. propter qvæ videri poterat Pythagoras μὴ ἐκκόψαι τὴν πρόνοιαν, qvod tamen ipsi imputat *Theophilus*: saltem de sensu eorum, qvem interpres non adsecutus est, καθδύναμιν inqviremus. *Pythagoras, ait, postqvam adeò de Diis laborasset, & huc illuc* apud varias easq; remotas gentes peregrinatus *discurrisset*, (hoc enim est ἄνω κάτω πορείαν ποιήσασθαι:) *ultimùm*, tandem, (adverbium est ἔσχατον: nec voculæ φύσιν ceu adjectivum substantivo jungi potest: & qvid *extrema natura*? Deus enim prima supremaq; potius fuerit & naturans, ut loqvuntur, natura.) *determinat eum naturam esse, fierìq; omnia fortuitò: dicit etiam Deos hominum nullam habere curam.* Hactenus de Pythagora: Seqvitur de Clitomacho interrogativa enunciatio adfirmativæ seu adsertivæ æqvivalens. Ὁπόσα δὲ Κλειτόμ. &c. *Qvalia verò & qvanta Clitomachus Academicus de eo, qvod non sint Dii, intulit* seu docuit? Pythagoræ ἀθέῳ jungit clitomachum, qvi pariter de Diis dubitaverit; mox Clitomacho alios, Critiam, Protagoram, & Evemerum, sive Tegeaten, sive Messenium, de cujus im-

pietate *Plut.l.de Is.& Osir.& 1.de plac. Phil. c.7.* videndus. Cæterorum de Diis ἀποφατικοὶ λόγοι notissimi Æde Clitomacho Carthaginensi Carneadis discipulo, ὃς δεύτερος ἦν τῶν ἀπὸ τῆς νέας Ἀκαδημίας κατὰ τὴν θεωρίαν ὅλῃ judicio *Athenæi l.9.* diu hæsinum fuisset in eâdem hæresi, donec soriticam ejus argumentationem, qva nihil esse Deos mirè conficit, in *Sexti Empirici commentariorum adversus Mathematicos octavo,* edit. Lat. Parisinæ f. 282. reperirem; eamqꝫ ipsam *Theophilus* h. l. innuit laboriosum impietatis & vanitatis opus collectionem admiratus.

Lucianus in Eunucho de stipendiis qvæ Imperator Philosophis in Urbe docentibus constituisset, καὶ τὰ ἆθλα, inqvit, οὐ βοείη τις, ἦν, κατὰ τὸν ποιητὴν, οὐδὲ ἱερεῖον, ἀλλὰ μυρίαι κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν, ἐφ᾽ ὅτῳ συνεῖναι τοῖς νέοις; *Præmia proposita non erant pellis bubula, secundùm Poetam, vel pecus qvædam; Verùm in annos singulos mille drachmæ;* ἱερεῖον qvodvis θρέμμα est & commune nomen omni qvod mactatur in cibum animali, ut ἱερεύειν καὶ θύειν proprium actioni ipsi. Causam reddunt, qvod nullum animal nisi ad sacrificia primùm occideretur; post cum ex eo genere mactari in esum solerent, mansit prior appellatio ἀπὸ τῶν ἱερῶν, etsi non essent ultrà victimæ Deorum, sed escæ mortaliû: Ita *Theoph. charact. eth. 21.* τοῦ ἱερείου τὰ κρέα, carnes mactatæ pecudis; *Polyb. l.2.* ὑικὰ ἱερεῖα, *carnes suillas* adpellavit; *effætum animal Hipp.4. de rat. vict. in ac.* παλαιὸν ἱερεῖον: *Gal.2. de temp. c.2.* νέον ἱερεῖον, *recens editum*, cujus carnes in epulas parantur; *Athen.l.1.* τροφὴν τῶν νεογνῶν ἱερείων, *carnes tenerarum pecudum* dixit. Testimonium, qvo utitur *Lucianus Homeri* est in Iliade X. ubi de Hectore & Achille certantibus, οὐχ ἱερήϊον οὐδὲ βοείην *Interpres* specialiùs, *porcellus*; cum tamen præmium cursu aliterve certantibus propositum tàm potuerit esse caper, hædus, agnus, bucula; Neqve μυρίαι, ut vertit *Micyllus, decies mille numûm* sunt, sed *mille drachmæ*, συντεταγμένα ἐκ βασιλέως μισθοφορὰ κατὰ γένη τοῖς φιλοσόφοις, *Luc.l.d.* Theodotum Sophistam inde commendat, *Philostratus*, qvod primus Athe-

Athenis ἐπὶ μυρίαις, h. e. Imperatoris judicio lectus & τομίμω ære annuo, mille drachmarum, conductus docuerit.

Antiphon Rhamnusius, Orator Atheniensis, decem κυριώτατας ita dictorũ antiqvissimus, τέχνην ἀλυπίας συνεστήσατο, *artem indolentiæ condidit, Plut. in ejus vita*, h. e. invenit qvomodo animi dolore & molestiâ qvavis liberari, adflictissimi verò qviq; & qveruli componi possint. Eam extructa in foro Corinthi taberna professus, qvâcunq; de causâ mœrentes, cognitis ægritudinis cujusq; causis, consolatus est: qvæ fuit διὰ λόγων θεραπεία, uti ipse nominavit; & à nullo alio qvàm Rhetore, qvi à Philosophis & mundi contemtoribus argumenta mutuari didicit, dexteriùs obiri potuit.

Cum enim corporis tuendi conservandiq; gratia ars qvæsita & inventioni Deorum consecrata fuisset; animi qvoq; medicinam, qvæ ejusdem concitati motus & perturbationes, h. e. insanitatem & ægritudinem depelleret, & in tranqvillitate ac constantiâ eum ponendo sanaret, excogitandam esse, utpote non minus necessariam, nobiliorem autem multô, putavit, eiqve omnem suam δεινότητα καὶ σεμνότητα rectè accommodavit, & precepta sapientiæ admonitionesq; orationis dignitate politas animis opinione miseriæ æstuantibus instillavit. Hæc fuit τέχνη ἀλυπίας animo, non, ut putat *vir magnus l. de Rhet. nat. & const. c. 11. medicandi dolorũ* corpori conveniens. *Atqui*, inqvit, *Antiphon Hippocratem invectiva lacessivit, suamq; artem omnibus medicorum inventis prætulit.* Jure fecit, si animi curam corporis sanationi anteposuit, & si artem λύπης, ægritudine solvendi animos possedit & exercuit, non ideò medicinam Hippocratis, qvæ dolores in corporibus, ἀλγήματα καὶ ὀδύνας, sopire profitebatur, cavillatus est, nedum conculcavit vel abolevit. Contra Hippocratem igitur non ut medicum sed ut prætorem egit; ita διαρρήδην *Plutarchus*: Athenis egit non Corinthi; alio loco, alio tempore, cum ἀλυπίας istam artem deseruisset; alia de causa qvam qvòd medicum in jus vocaret: Ea verò ignota est, qvòd accusationis Antiphonteæ libellus interciderit.

Eusebius lib 13. προπαρ. Εὐαγγ c.6. Platone, qvi in Critone dixerat non curandum esse qvid vulgus de nobis loqvatur, sed qvid ille, qvi justa & injusta æqvè cognoscit, ὁ εἷς καὶ αὐτὴ ἡ ἀλήθεια, *qvi unus ipsaq; adeò veritas est*, laudatô, addit: Διὸ καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς ὑπὲρ εὐσεβείας ἀγῶσιν ὀρθῶς πράττομεν οὐ σκοποῦντες, τί ἡμᾶς οἱ πολλοὶ ἐροῦσιν, ἀλλὰ τί βούλεται εἷς ὁ τοῦ θεοῦ λόγος ὃν ἅπαξ κρίσει ἑλομένους προσήκει ὁμοίως καὶ τότε, ὥσπερ ἂν καὶ πρότερον, τιμᾶν καὶ μὴ μετατίθεσθαι, μηδ' ἂν ἡ πολλῶν δύναμις ὥσπερ παῖδας ἡμᾶς μορμολύττηται. Ea *Franc. Vigerus Rothom. è Societate Iesu*, editor istorum XV. Evsebii librorum nuperrimus sic interpretatus est: *Qvocircà etiam in certaminibus pro religione susceptis jure profectò non adtendimus, qvid de nobis multitudo loqvatur, sed tantùm qvid unum illud DEI verbum postulet; ad qvod ubi nos semel considerate adjunximus, tum illud etiam perinde uti prius observare nos oportet, nec unqvam omninò dimittere, tametsi nobis qvasi pueris terriculamenta vis illa multitudinis objiciat.* Satis qvidem perspicuum reddidit interpres, qvod autor constantiam in semel agnita veritate retinenda imperet; sed τὸ μετατίθεσθαι scriptoris Græci aliter exprimi oportuit. Προσήκει μὴ μετατίθεσθαι, *æqvum est*, convenit, *non desciscere*, non mutare sententiam. Est enim μετατίθεσθαι idem qvod μεταδοξάζειν, *respuere, qvòd priùs adprobaveras; Galen. l. 1. de Elem. secundum Hippocr. cap. 2.* μέγιστον εἶναι νομίζοντες κακὸν τὸ μετατίθεσθαι πρὸς τὰ βελτίω.) Germani felicissimè & plenissimè exprimimus nostrati isto, vmbsetzen/vmbsatteln; & ἀφίστασθαι ἀποστῆναι, *absistere*, altero non minus eleganti qvo Græcam vocem παραγραμματίζομεν extrita vocali mediâ, abstehen/ & prætereà alio absetzen. Hinc ἐπώνυμον Dionysio Heracleotæ ut Μεταθέμενος *transfuga, desultor* diceretur. *Laert. in septimo*; qvòd à Stoicis ad Cyrenaicos transivisset, devictus à dolore, qvem nihil esse cum Zenone senserat: *Cic. 5. de fin. & 2. Tusc.* & alterum pariter à Stoicis Pyrrhoniisq; sev Scepticis confictum verbum συγκατατίθεσθαι qvod exponunt per τὸ προσεπιδοξάζειν, hoc est adsensione suâ probare

qvod animo terribile objectum fuit; & reverà tale esse putare, qvale primâ specie videri contigit: *Gell. l. 19. c. 1.* Hi verò ut ἀφασίαν καὶ ἀταραξίαν conseqverentur, h. e. *ne ex rebus omnibus qvidqvam adseverarent, néve perturbatione qvâcunq; tangerentur*, sed essent ἀδόξαστοι, ἀκλινεῖς, καὶ ἀκράδαντοι, h. e. *nihil opinarentur, in nullam partem inclinarent, & inconcussi semper & ad omnia consisterent* μηδὲν καταληπτὸν εἶναι, ἄδηλα δὲ πάντα, *nihil comprehendi posse, sed universa incerta esse* docuerunt, eòq; jusserunt suos μηδενὶ μέντοι συγκαταθέσθαι, *prorsus nulli rei adsentiri*: *Aristocles l. 1.* τῶν περὶ φιλοσοφίας apud *Eusebium l. 14. c. 18.* sed ubiq; ἐπέχειν.

Eorundem librorum decimo qvarto *Numenius Apaméensis Pythagoricus*, cujus scripta plurimùm lectitasse Origenem è *Porph. comm. 3.* κατὰ Χριστιανῶν refert *Evseb. l. 6. hist. Eccl. c. 19. libro primo* τῶν περὶ τῆς τῶν Ἀκαδημαϊκῶν πρὸς Πλάτωνα διαστάσεως, post luculentã de Platonicæ doctrinæ succesione ῥῆσιν, qvæ *caput 5. 6. 7. 8. & 9. in Evsebio* conficit, devolvitur c. 8 ad Carneadem avtorem tertiæ Academiæ deqve ejus Philosophandi genere ita loqvitur: ὁ δὲ Καρνεάδης, οἷον ἀντιστρέμματα φιλοσοφῶν, τοῖς ψεύσμασιν ἐκαλλωπίζετο, καὶ ὑπ᾽ αὐτοῖς τ᾽ ἀληθῆ ἠφάνιζε, id est, *Carneades qvasi contraria philosophans mendatiis fucum faciebat, & sub iis vera occultabat.* Ἠφάνιζεν est ἀφανῆ ἐποίει, faciebat ut qvæ vera erant præ falso cui probabilitatem imposuerat non adparerent, & neutrum tamen nec falsum nec verum qvorum utraqve in rebus esse concederet, firmiter comprehendi posse docebat. Hic n. fuit ὁ τῆς τῶν Ἀκαδημαϊκῶν ἐποχῆς λόγος, qva sapientẽ & nulli rei adsentiri & se à respondendo, ut aut probet qvid aut improbet, cohibere ut neq; neget aliqvid neq; ajat statuebant, qvẽ Carneades princeps qvatuor *de sustinendis assensionib⁹* libris adstruxerat, *Cic. 2. Acad.* Ejusmodi argutiarum minus artifex fuit iste Pœnus & qvòd dicendi facultate polleret suprà omnes ἐψυχαγώγει καὶ ἠνδραποδίζετο, ὧν μὲν κλέπτων ἀφανής, φαινόμενος δὲ λῃστής, delectabat & captivos trahebat avditores fur oc-

 cultè,

culte, manifestè prædo. Ἀφανίζειν significat h. l. *facere ne conspicuum sit, abscondere.* Ita *Aristoph. Pluto* Ὁ δ' Θεὸς ἠφάνισεν ἑαυτὸν ὡς ὄφις εἰς τὸν ναὸν, *Deus verò occuluit se ut serpens in templum*: & *Nubibus*: ἀφανίζων πονηρὰ σκώμματα, *supprimens mala convitia*; ubi *interpres*; ἀφανῆ ποιῶν, τουτέστι, περικαλύπτων τῷ γέλωτι, *risu faciens ne adparerent, ne animadverterentur.* Ἀφανισθέντα ὑπὸ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου apud *Suidam* in Φόρος sunt, *non ampliùs extantia, e conspectu remota tempore Theod. Magni.* Numenium l. l. *Vigerus* ita interpretatur; *triumphabat in mendaciis qvibus verum abolebat.* De prioris Verbi incompetentia nihil dicam; est enim manifestissima, qvia Carneades non hoc affectavit ut falsum pro vero concludere videretur, neqꝫ de eo artificio se jactitavit, sed verum falso involvit, non animadvertente interim qvovis: Posteriùs τὸ *abolere* respuunt seqventia; addit enim *Numenius*, Carneadem falsis tanqvam velis qvibusdam usum fuisse & verum dixisse, sed veteratoriè, latenter, & intus cum foris aliud ostenderet; ἀλήθευεν ἔνδον λανθάνων καπηλικώτερον. Post velum igitur falsorum vera latebant in argumentationibus Carneadis; non ergò abolita, sed solùm semota ex oculis & inconspicua facta. Hunc sensum comprobant etiam reliqva qvæ proximè seqvuntur; *accidisse Philosopho huic ejusqꝫ disputandi rationi qvod seminibus sev granis Cerealibus, è qvibus qvæ inania sunt, cassa & effœta summæ aqvæ innatant; qvæ verò vegeta sana & integra subsidunt, & sunt* ἐν τῷ ἀφανεῖ, *non adparent.* Qvàm igitur grana in fundo non possunt dici abolita vel annihilata, qvanqvam non sint conspicua; tàm nec verum in collectionibus Carneadis aboleri. Tantùm licere nobis putavimus in versionem *Vigeri*, qvantum ipse sibi, jure optimo scil. sumsit in *Xylandrum* Latinum & *Amiotum* Gallicum interpretem librorum *Plutarchi de placitis Philosophorum*; qvod utrumqꝫ *nobis ad Evsebii* προπαρ. Εὐαγγελ. *librum XV.* sæpissimè castigavit, ei adplaudimus propterea, expectamusqꝫ vicissim ipsi; non minùs necessaria enim monuimus, ὅσα γε ἐμὲ εἰδέναι.

Himerius Bithynus Orator & Eloqventiæ doctor Athenis,

Con-

Constantio Julianoq; Impp. unà è LXX. Orationibus, quarum inscriptiones habet *Photius* C. 165. acerbum funus filii sui Ruffini, qvem ῥήτορα ἐκ μέσων στρατηγάτων omnibus & superioribus & proximis, Minuciano, Nicagora, Plutarcho, Musonio, Sexto illustriorem fore augurabatur dictâ Μονῳδία seu lugubri sermone prosecutus est, & doloris magnitudinem, ac spem summam de filio pari eloqventia.. Sed cujus excerpta solùm habemus apud *Photium* c. 243. Ejus lectione captus sum aliqvando suprà modum, & postqvam in eadem cum ipso navi vectus tristissimum ejus qvod habuerā carissimum filiorum meorum navfragium fecissem, ut mœrorem & orbitatis tædium memoriâ ἡρωϊκῶν συμφορῶν lenirem & obscurarem, cum *Pontii Paulini* Burdegalensis, Nolani Episcopi svavissimo *Panegyrico* qvo Celsi pueri obitum deplorat, & *Iulii Cæs. Scaligeri* divina in luctu Avdecti filioli *oratione* commisi; ad qvorum majestatem etsi non accedat, (Græculi enim est) operam tamen in eâ ponere ut emandatā legamus & intelligamus rectè non est inutile studiis Juventutis, si ad hæc animum ea traducere voluerit. Initio ut pueri etiamnum summos in arte dicendi professus, à qvo propterea seipsum qvoq; superatum fuisse, nisi *pravum est in amante*, in parente de nato, *judicium*, fatetur *extr. sermonis*, laudaret ἐδημαγώγεις, inqvit, ἄρτι τὰ πρῶτα φθεγγόμενος, ἀνήρτησο πᾶσαν τὴν ὑφ' ἥλιον τοῖς ἀσήμοις σου κινήμασιν. i. e. interprete *A. Schotto*: *Dixisti, primò nuper ad populum perorans omnem qvæ sub sole est terram indecoris meis verbis implebo*. Valdè supinè & præter rem ista omnia. Verbo Latino Participium Græcum φθεγγόμενος, & contrà Participio Verbum Græcum ἐδημαγώγεις expressit; cum tamen ista sic permutare non licuerit; neq; τὸ φθέγγεσθαι qvod naturam, vocis nim. formationem & emissionem sonumq; significat, de arte oratoria & officio Rhetoris interpretari. Φθέγγεσθαι enim cujusvis hominis est, etiam μογιλάλων, μογγῶν, ἰσχοφώνων, ψελλῶν, τραυλῶν, blæsorum, balborum & qvovis lingvæ vitio detentorum; imò brutorum

qvoq;

qvoq; φθόγγοι & voces sunt; at δημαγωγεῖν avditores sapienter, graviter, ornatè dicendo percellere & trahere tantùm artificium. Deinde editam lectionem ἀνὴρ τήσω, secundæ personæ Præteriti imperfecti vocem, respondentem τῷ ἐδημαγώγεις, in ἀναρτήσω, primam Futuri reformare, qvasi verba Ruffini perorantis ista sint, qvæ sic repetat pater Himerius, temerarium facinus est. A reliqvis verò Latinis ne attinguntur qvidem Græca; ubi enim ἀναρτήσω pro *implebo*: ubi κνυζήματα pro *indecoris verbis*: & qvid hoc encomii, si oratori indecora verba tribuantur? Sensus autem verborum *Himerii* iste est, imò ipsissima verba ejus: *Perorasti, fili, ad populum, etiam cum primùm fari didicisses: suspendisti, omnem qvæ sub Sole est terram tuo incondito adhuc vagitu*, utpote μελλέφηβος, puer & commodùm puber futurus. Ἀναρτᾷν, & κρεμᾷν *suspendere* dicuntur rhetores; Ita *Philostratus*: λόγῳ τοὺς Τρῶας ἀνήρτητο? Ἐκκρέμασθαι, *pendere* dicitur populus cum docentes auscultat; *Evnapius* de Ædesii in dicendo svavitate qva veluti incantatione qvadam avditores ceperat: οἱ ἀκούσαντες παραδόντες αὐτοὺς, καθάπερ οἱ τοῦ λωτοῦ γευσάμενοι, τῆς φωνῆς ἐγκρέμαντο καὶ τῶν λόγων. Κνυζᾷν dicuntur vulpes & canes cùm ganniunt; inde κνυζηθμός, ἡ τῶν κυνῶν βοὴ ἢ ὀδυρμή, uti μυκηθμός, τῶν βοῶν μυκώντων; qvi hinc ἐρίμυκοι *Hom. od. ο.* & ταναίμυκοι *Simmiæ l. 6. anthol.*: Est tamen κνυζηθμός etiam *ploratus infantis, vox prima* seu *vagitus*; utitur hac significatione *Agathocles Babylonius l. 1. de Cyzico* apud *Athen. l. 9.* ubi originem ejus qvòd Cretenses suem pro animali sacro colant refert hancce; *qvia sus Iovi in Dicta monte nato mammam præbuit & grunnitu suo* τὸν κνυζηθμὸν τοῦ βρέφους ἀνεπαίστον τοῖς παριοῦσιν ἐτίθει, *fecit ne vagitus infantis à prætereuntibus exavdiri posset*: & *Theocritus Idyll. 2.*

Κνυζῶνται φωνεῦντα φίλαν ποτὶ ματέρα τέκνα·

Paulò post commendaturus fraternum filii ergà sororem adfectum, Castori & Polluci eum comparat, imò facit utroq; majorem; οἱ μὲν γὰρ ὑπὲρ Ἑλένης ἐστράτευον, τὴν δὲ ἁρπαγὴν οὐκ ἐκώλυ-

λυσιν. Σὺ δ' φύλαξ τῆς αὐταδέλφου ἦσθα παντὸς τείχους ὀχυρώτερος. *Ii quidem pro Helena militarunt, raptum tamen minime* (quæ negativa malè deeſt in editis) *prohibuerunt ; Tu verò cuſtos eras germanæ ſororis tuæ quovis muro firmior. Schottus* reddidit : *fratris tui germani.* Sed articulo τῆς non adtendit, neque terminis comparationis, qui ſunt Caſtor Polluxque & Helena horum è Jove ſive Tyndaro & Leda ſoror; tum Ruffinus & ἡ αὐτάδελφος, ſoror ejus germana. Fuit etiam Ruffinus unigenitus, & fratrem ideò non habuit; ſoror verò, filia Himerii, cui pater quoque ſupervixerit, ab *Eunapio* memoratur, ſed ἀνώνυμος. *Ibid.* de facundiâ ejus & eloquentiæ πολύ τι τῶν μουσικῶν οὐκ ἀπεχούσης Σειρήνων gratiâ : Εἰς πόθον ψυχὰς ἐκίνησας, ἃς οὐκ ἐκίνησαν οὐδὲ θεοὶ δικαζόμενοι : *in amorem tui pellexiſti mentes eas, quas ne quidem Dii judicio diſceptantes flectere potuerunt.* Intelligit Areopagiticum ſynedrium, coram quo & peroraverat Ruffinus & Mars homicidii cauſam aliquando dixerat. *Schottus* ita : *Deſiderio tui mentes illas flexiſti*, quaſi abſentem deſideraſſent Areopagi judices, cum de vivi etiamnum & præſentis factô ſermo ſit. Ποθέω, ἐρῶ, φιλῶ. Ποθεῦντες, *amantes* apud *Theocr. Id.* 12 Ποθητὸς ποθεινός, *amabilis, gratus.* Πόθος, *amor : Autor in epithal. Severi*, cum dixiſſet videri fluvios quoque amare Oceanum, quia relictis fontibus ſuis citatô cursû in eum ferantur, de uno quodam ait, μόνος τοῦ Ποσειδῶνος πόθῳ πεπίστευται, i. e. ſolus de amore Neptuni certus eſt, eôque fretus ; & *Pind.* apud *Athen.* l. 13. πόθῳ κυμαίνεσθαι, *amore fervere exundare.* *Ibid.* cum dixiſſet pater, ſe ῥητορείαν filii longè ſplendidiorem ſuâ exiſtimaſſe, προὔκρινον, inquit, τῶν σχεδασμάτων τὰ σὰ ψελλίσματα, *pratuli feriis & ſenilibus meis tuam balbutiloquentiam*, tuos pueriles luſus, h. e. exquiſitè & ſtudiosè mihi excogitata, quæ magno labore conſtiterant, inferiora erant tuis extemporaneis & quæ vel impedita lingua effutires. Ψέλλισμα de loquela pueri nondum firmata ad rectam pronunciatioem lingua, qualem *attubum*, ἄτυπον, appellarũt, & metaphoricè de meditamento quovis puerili. Προὔκρινον dictum eſt per craſin pro προέκρινον, *præpoſui, antetuli* : ut apud *Platonem*, τὸν ἐπιεικῆ τοῦ πλουσίου προκρίνας, *anteponens frugi hominem opulento.* Verſio *A. Schotti* planè eſt ἀνάρμοστος, & alia omnia nobis

quàm *Himerius* dicit: *Balbutiente te de studiorum ratione præjudicavi:* q. d. è primitiis & floribus veris puerilis de autumni juvenilis fructibus conjecturam cepi; sed hanc significationem non admittunt duo uni verbo juncti casus, τῶν, τά. *In epithalamio Severi* observavit *Himerius* regulam seu legem quam nuptialibus sermonibus ipse fixerat, horum scil. verba à Poëtis desumenda esse; hoc enim significat, quod ait, τὸ τὴν μὲν λέξιν πρὸς τοὺς ποιητὰς ὁρᾶν. Ἀπόλλων, inquit, μεγάλας νίκας πλήττων τὴν λύραν ἤρατο, *magnas victorias dum lyram tangeret reportavit.* Id verò ab *Homero Od.* ξ. mutuatus est; ὡς ἄσπετον αἶνον ἄροιτο. *inenarrabilem laudem consecutus fuerit. Schottus* quasi esset ἤρατο per syncopen ex ἠράσατο. *adamavit.* Sed hoc Genitivo gaudet; nostrum Accusativo h. l. regitur; testatur etiam τὸ jota τῷ η subscriptum de Præsenti αἴρομαι, non de Verbo ἔραμαι. *Ibid.* de mutuis inter Oceanum & fluvios amoribus, quibus hi ferantur in illum, ille verò hos præcipites excipiat: Ὁ δὲ κυμαίνει καὶ τέρπεται πορφύρων τε καὶ εἰς παστάδα κυρτούμενος, ὥσπερ οἶμαι, φρονῶν κατὰ ποταμῶν τῶν ἄλλων ὅτι δὴ μόνος τοῦ Ποσειδῶνος πόθου πεπίστευται: *Hic verò,* fluvius *exundat, fervet, & jocundatur,* ludit, *fluctuans & in thalami speciem sinuatus, puto, quasi præ aliis fluminibus se efferens quod solus de amore Neptuni certus sit, eóq; fruatur.* Fluviorum enim agmina, cum sese in alveum evolvunt maris, & subterraneis recepta cavernis eò subeunt unde rursus emittantur, illam mirabilem gyrationem, diversam ab æstu maris, & motû ejus alio, quo sese urgens & idem fugiens perpetuò rotatur, à paucis cognitam, multorum inscitia explosam, *Scal. in 1. de plant.* efficiunt; quam Orator verbis è Poëtarum penu depromptis, κυμαίνειν, πορφύρειν, καὶ εἰς παστάδα κυρτοῦσθαι expressit. Τέρπεται Deponentis verbi significationem habet; *venustus & jucundus est factus ludis, lætatur,* non Passivi, ut *Schottus, delectatur in morem lecti sinuatum.* Πορφύρειν, qud omisit *Interpres,* de undis conturbatione molli crispantibus & circulantibus dicitur; & πορφύρει θάλασσα, cum malacia non est, sed cum agitatur & leniter intumescit: Κῦμα πορφυροῦν καὶ μετάρσιον *nostro* est unda æstuans & hinc suspensa velut & sublimis reddita, quasi desiderio Lunæ seipsam sustolleret; qud in plenilunüs observatur maximè, quibus maria spectantur turgidiora.

Hime-

Himerii etiam λαλιὰ seu sermo quidam fuit *εἰς τὸν νέηλυν τὸν Αἰγύπτιον, in nuperum advenam Ægyptium*; argumentum nescimus: an de adventu cuidā gratularetur, essetq; ita Ἀσπασικὸς ἢ εἰσδεκτικὸς, *Exceptoria*: an novitium de re quacunq; sive instrueret, sive carperet. Scripserat alium *εἰς τοὺς περὶ Πείσωνα νεήλυδας*: alium *εἰς Σεβῆρον νέηλυν*: alium *εἰς νεήλυδας· εἶτα εἰς νέηλυν*. Rursum alium *εἰς τοὺς ἀπὸ Ἰωνίας ἐπιδημήσαντας*; quendam *εἰς τὴν τῶν Κυπρίων ἐπιδημίαν*, & similem *εἰς τοὺς ξένους Ἴωνας*; quos titulos habemus apud *Phot. C. 165.* ut huic etiam negotio, hospites nomine publico salutandi, & sive adventum sive reditum fausta adclamatione prosequendi, adhibitum fuisse Oratorem, nisi ficta argumenta quædam sunt, colligamus. Data inscriptio videri poterat *νοθεύειν*: Quia enim, ut est in excerptis ejus sermonis, de annua exundatione Nili & incremento, ejusque per digitos cubitosque dimensione quædam ibi narrantur, fortasse Nili historiam & laudes continuit, & titulo *εἰς τὸν Νεῖλον τὸν Αἰγύπτιον* fuit. Sed cum in indiculo sermonum *Himerii*, concepto à *Photio*, quidā *εἰς νέηλυν* extet, nullus *εἰς Νεῖλον*, satius est vulgatæ inscriptioni inhærere & hoc quidem loco nihil novare. Interpretem *Himerii*, qui reddidit, *in crudelem Ægyptium*, mirè hîc delusit visus, nisi planè memoria destituit hominem; legit *νηλεῆ*. Νηλὴς, νηλεὴς, νηλειὴς, *sævus, implacabilis*, à νὴ particula στερητικῇ & ἵλεως seu ἵλεος, *lenis, pacatus, propitius*: Ἀνηλεὴς, *immitis, difficilis, immisericors*, ab α στερητικῷ cum epenthesi τοῦ ν & ἵλεος: idem etiam *ἀνελεείμων*, ἀπὸ τοῦ ἐλεεῖν: & adverbia *νηλεῶς νηλειῶς, νηλαῶς, crudeliter, inhumaniter*. Pædagogicæ nugæ sunt, inde quod *Suidas νηλαῶς* exponat *ἀπανθρώπως*, id ἀπὸ λαοῦ derivare. Est enim à simplice *ἱλάως, ἱλέως*. Nomen autem ἵλαος. In ejusdem *Himerii* ἐπιδείξει, ὅτι ἀναβαλλόμενος εἶπεν ἀξιούμενος εἰς αὐτὸ τοῦ διαλεχθῆναι, tritissimam gnomen pervertit interpres. Σπάνια, inquit *Himerius*, εἶναι καθήκει τὰ τίμια. *Schottus* vertit; *Rara enim præmia esse decet.* Nos ita: *rara esse convenit ea quæ preciosa reputari & in æstimatione semper haberi debent.* Hoc verò significare Oratorem adparet è sequentibus, quæ rei sunt exempli loco. *Nemo*, ait, *Oceanum admiraretur & videre cuperet, nisi is terram in medio quasi fugiens, hujus extremitatibus circumfusus esset, eóq; à quotidiano intuitu re-*

motus: & quin de Pyramidibus esset sermo, nisi procul esset spectaculum hoc; aut de statua Memnonis apud Æthiopas, nisi eam mater, ἄνω τῆς πόλης (nisi πολλῶν legendum est, quod videtur aptius) *θέας procul à conspectu vulgi posuisset.* Pergit: *Aes Dodonaeum quia semper tinnit, artificium in fabulam convertit dies invida;* δεινὴ γὰρ ἡ συνήθεια κόρον τεκεῖν, καὶ τὴν ἐξουσίαν ὕβρει λυμήνασθαι: *consuetudo enim plurimum valet rei satietatem parere, & autoritatem ejus, seu precium, despicientia violare seu corrumpere. Interpres* obscurè: *licentiam ferocia corrumpit.* Quid enim velit hisce, neque ipse fortasse dicere nobis poterit. Sequitur: *Cum terram inhabitamus, mare quaerimus, & contrà; nauta agricolam, arator nautam felicem praedicat:* Ταῦτα πάντα τοῦ κόρου παίγνια: *Ista omnia lusus sunt satietatis, quam parit consuetudo.* Ineptè *interpres: haec omnia pueriles lusus*, cum aliquid περὶ κόρης somniasset. *Fugiamus*, addit, *satietatem, ô filii.* Τοξεύει πολλάκις δι' ὕβριν οὗτος καὶ αὐτοῖς ἤδη τοῖς ἐρῶσι, i. e. *saepenumero ferit per contemtum ista etiam inter ipsos adhuc amantes;* quos si satietas rerum amatarum capiat, eas negligunt; neglectus autem, ὕβρις, à satietate. Sive Sibyllæ folium sive interpretis delirium hoc est: *Saepè haec ferocia tanquam sagitta ferit, & ipsis jam amoribus. Propemptica in Flavianum Asiae ProConsulem* docet ἄνωθεν, i. e. *jam olim*, temporibus superioribus, *malos inferioresq; majoribus & potioribus invidisse:* addit exempla; à Cleone accusatum Periclem; à Nicia urbe pulsum Hyperbolum: (ἔφυγε Νικίας Ὑπέρβολον, *fugit Hyperbolum Nicias*, uti interpretatur *Schottus:* sed legendũ est ἐφυγάδευσε; in exilium enim decennale, quod ἐξοστρακισμὸν vocabant, & κεραμεικὴν μάστιγα, Hyperbolus agente Alcibiade à Nicia actus fuit, *Thuc. in 8: Plut. in Alcib. Aristide, & Nicia.*) capitis damnatum Demadis rogatione ad populum Demosthenem; proscriptum à Cleophonte Alcibiadem; conviciis lacessitum à viro Seriphio Themistoclem fuisse. Τῷ γὰρ ὑπερβάλλοντι τῆς τύχης φθονοῦντες τὸ ἐλαττούμενον τῆς ἀξίας ἀνισοῦν θράσει βιάζονται, quæ interpretamur; *Qui enim excellenti aliorum fortunae invident, minorem dignitatem suam, seu defectum dignitatis, quem in se sentiunt, audacia compensare coguntur:* quippe qui à bonis instructi non sunt, & honoribus carent, audacia invidendi melioribus eò se perventuros putant, quò alteri virtute & fortunâ per-

vene-

venerunt; & quod ipsis deest sive animi sive fortunæ bonorum, id audaciâ, & habendi in extrema inopia fiducia stulta ac temeraria supplent. *Schottus* nec initium hujus ῥήσεως nec finem percepit: Ἄνωθεν κατὰ τῶν ἀρίστων ἀρχόντων τοῖς ἐλάττοσι φθόνος φύεται: *Viri boni qui ante nos fuerunt à malis hominibus accusati sunt*; nos veriorem sensum dedimus paulò antè; Clausulam verò sic reddidit: *Nam qui excellentiori fortunæ invident, cogunt audaciæ adæquare dignitatem minorem*; quæ perplexa locutio, & sententia falsa est, & à Græcis nimiùm quantum abit. Sed libri materia nasceretur si cunctas in Himerio Latino mendas sanare velimus; usque adeò inquinatus est & malè adfectus.

Supplicii, quo Persæ primum invento κατὰ τὸν πάτριον νόμον maleficos è medio sustulerunt, cum vivos exuerent corio, à summa cervice usque ad imos pedes detracto, τῶν ἐπὶ τῶν τιμωριῶν, δημίους alibi vocabant, infami infandoque ministerio, rationem *interpres Agathiæ B Vulcanius* incogitantiâ suâ ut nesciremus penè fecisset. Docet de eo nos, cutem à carnibus avulsam atque ita instar utris sensim inflatam è scopulo quodam suspensam fuisse: & hoc ei ita adcredidit *Cl. Schigkardus in Tarich regum Persiæ p. 111. & 149.* Sed nos paulò diffidentiores inspectô *Agathiâ l.4.* exuvias decutitorum de palo, stipite seu ligno ariectario cum vara, suspensas fuisse didicimus. Ἐκ τοῦ αὐχένος, inquit, τὸ δέρμα διαχαράξας ἀπέδειρεν ἅπαν μέχρι τοῖν ποδοῖν, καὶ ἀφείλετο τῶν σαρκῶν καὶ δίκην ἀσκοῦ ἠρέμα ἐμπνευσθὲν ἀπὸ σκόλοπός τινος ἀνηρτήθη. *Plut. in Artax.* excoriatorum pelles extensas clavis adpensas indicat. Parysatis Dariæi Ochi, al. nothi, conjunx, mater Artaxerxis Memoris, corpus Mesabatæ eunuchi tribus crucibus adfigere, τὸ δὲ δέρμα χωρὶς διαπατταλεῦσαι, *seorsim verò cutem de palo seu clavo ligneo suspendere jussit.* A negligentia igitur error est *Agathiæ*, qui Valerianum Imp. primum à Sapore hoc supplicio adfectum fuisse opinatus est; deinde Nachoragan belli ducem, reum τῆς λειποταξίου, à Cosroë magno; alios præterea & ab aliis nescivit. Nam & Manetem hæresiarcham idem Sapores, cui iste multa de filii curatione vanè fuerat pollicitus, decutitum excarnificavit. *Apud Ægyptios hodiè grassatores & rebelles pro supplicio vivos exui corio*

est in Commentariis. Eos ita demùm magno cum cruciatu vivere, si carnifex umbilicum ferro non attingat; eo tactô, illicò expirare. In fabulis est Apollinem Marsyæ victo è pini ramo suspenso, *Apollod. l. 1.* ἀποδύσαντα φλόα γυίων, ut loquitur *Nicander in alexiph.* q. d. eum decorticasse, delibrasse: *Hygin. fab. 116: Fulgent. l. 3: Plut. l. de flum. sub Marsya.* Ἀποκυΐζειν & ἀποσκυλίζειν propria huic carnificinæ verba sunt; sed omissa à Lexicis. Κύτος n. ὄγκος, χώρημα; *Suid.* sinus, alveus, & omne quicquid aliud ambit & capit; & κυτίς, *pellis, aluta*, quod extat apud *Diosc. l. 2. c. 60.* inde Latinum *cutis*: item σκῦτος & σκυλὶς; apud *Tatianum l. contrà gentiles & Laert. in Bione*: unde *scutum*, quia corio tectum. Puerile est, quod Grammatici tamen magno supercilio tradidère, & arripuit Pædagogorum omne vulgus, Verbum ἀποσκυθίζειν istam Persarum κόλασιν significare; respicere autem ad Scytharum morem, qui hostium interemptorum capitibus cutem cum pilis detrahere & inde mantelia facere consuevissent. Ἀποσκυθίσαι enim ignominiosam tonsuram, quasi Scythæ solerēt uti, significat; ut est apud *Athen. l. 12. Evripides* pœnitentium lugentiumque habitum per κρᾶτα ἀπεσκυθισμένην in *Troad. v. 1026.* & per πλόκαμον ἐσκυθισμένον ξυρῷ, h. e. *cincinnos novaculâ demtos*, in *Electra v. 241.* descripsit; & *Suidas*, ἀποσκυθίσαι, καταχρηστικῶς τὸ ἀποκεῖραι. Ἀποσκύτισις verò cùm non capillos tantùm, sed ipsam simul cutem demerent. In Marsyæ igitur rebus non uterentur Græci Verbo ἀποσκυθίσαι, ut putavit *vir summus*; sed Verbo ἀποσκυλίσαι vel ἀποκυλίσαι, quod & legale est, & rem planè exprimit; ἀπὸ enim Præposito removet. Ἀποσκυλίζειν ἀπὸ σκύτεος, ut ἀποδέρειν, ἀποδερματόειν, ἀπὸ δέρεος, δέρματος; *decutire, excutire, cute communi tegumento spoliare*; quod in inanimatis περιφλοίζειν, περιλέπειν & περιλεπίζειν, *decorticare, despoliare; spolium* enim tunica, membrana, lamella.

Judæorum rebellium clades, quam post ultimam adsolationem ab Adriano Imp. qui Æliam in ruderibus Jerosolymorum & templum Jovis Capitolini in monte Sion condiderat accepère, concisione multorum millium ipsis constitit; non audeo referre, quòd mendacio propius quid sit summa, quam cæsorum expugnata urbe Betherâ, quam cum ductore suo Ben Cocheba insederant,

con-

conficiunt: Legat qui volet apud *Galatinum l. 4. art. Cathol. Verit. c. 21.* è libro *Eccah rabbethi* & *Bereschith rabba.* Duplo plures eo bellô periisse scribit *Salmanticensis l. Juchasin,* quàm olim ex ægypto fuissent duce Moyse egressi. Toti greges captivorum minimo venditi fuerunt, non in hoc ut servirent dominis, sed ut cum bestiis dimicarent vel seipsos in theatris conficerent. Adrianus Imp. teste *Chron. Alex. sub Ol. 224. a. 3.* instituta in urbe Terebinthô panegyri & indicto foro πέπρακεν αὐτοὺς εἰς ἵππου ταγὴν ἕκαστον, h. e. *Radero interprete, Judaeos singulos ad equi precium venales exposuit.* Non exigua perplexitas hic se ostentat; & Latina sonant contrarium atque Græca narratio profitetur. Si enim captivus equi precio venditus est, non poterit ideò vili venditus fuisse putari; Equorum enim precia servorum auctiones plerunque superabant. Unde *Plinii* temporibus, odiô luxûs aliunde in urbem traducti, querebantur coquos singulos pluris emi quàm equos singulos: Iste *l. 9. c. 7.* quasi conveniret servum minori quàm eqvum prostare, quod hoc ante semper obtinuisset. Non ergò ταγὴ ἵππου, h. l. *equi precium,* sed *commeatum seu cibarium,* quantum ejus in unicam equi pastionem requiritur, significat. Vænibant enim Judæi χόρτῳ, ἀχύρῳ, paleis & fæni manipulo; quem si repræsentasset militi emtor Judæum auferebat, re vilissima nobilissimam creaturam permutans. Est hac significatione apud *anonymum* περὶ καταστάσεως τοῦ ἀπλήκτου, *de castrametatione,* cujus verba in *Glossario Nic. Rigaltii* ista legimus: Τοῦ μὲν τοι τούλδου ἀπό σου διαχωριζομένου ἀναλαμβάνειν σε δεῖ ἐπὶ σιτισμὸν τοῦ λαοῦ καὶ ταγὰς των ἵππων δύο ἡμερῶν ἢ τριῶν βασταζομένας εἰς ταχεῖς ἡμιόνους ἢ καὶ ἵππους ἐν τοῖς σαγμοσελλίοις, & ita interpretamur; *Si impedimenta, sarcinæ militares,* (τοῦλδον enim, ἀδέσποτα, τὴν κομιδὴν τῶν ἐπιτηδείων, quemvis adparatum necessariorum, Hisp. & Gallis *bagaje*; Græculis βαστάγια, *bastaga,* significat) *à te remotæ fuerint,* longè abfuerint, *oportet te præter annonam* seu provendam *pro exercitû adsumere etiam pabulum pro jumentis in duos vel tres dies, quod muli celeres aut equi in sacciperiis* sagmis vel savmis *portent:* id quod jubet ratio impedimentorum, quæ in tuto, seorsim loco conflictûs, cum calonibus, sagmariis & quavis ἀποσκευῇ solent collocari. Etiam *Leo Imp. Tacticorum Constit. 10.*

stit. 10. §. 12. præcipit, ὅπως τοῦ τάλδου κινοῦντας ἐπὶ τὴν μάχην παραλαβεῖν τὰ ἀδέσποτα καὶ σαγμάρια καὶ ἢ τέντας διπλᾶς ἢ σαγία διπλᾶ εἰς τὸ μὲν σκέπεσθαι ἕν, τὸ δὲ ἕτερον εἰς τέντας καὶ τὸ λεγόμενον καμάρδιον ἔχειν, ἀλλὰ καὶ δαπάνην: *proficiscentes à tuldo ad prælium sarcinas secum sumere, & aut tentûm duplicem vel amiculum duplex; unũ quidem ut se eò si opus fuerit contegant; alterum pro tabernaculo insternendo; sed & commeatum:* & milites legionarii in Romanorum expeditionibus plusquãm dimidiati mensis cibaria secum ferre consuevêrunt. Hæc de ista ἵππου ταγῇ sententia mea est: εἰ δὲ ἄλλος νοεῖ ἑτέρως, κρατείτω τῆς ἑαυτοῦ γνώμης· ἐμὲ δὲ μὴ ἐνοχλείτω. Eam vocem docti nonnulli inter mixo-barbaras censent; sed videtur, si ἀπὸ τοῦ τάττεσθαι derivari cogitemus & statum certumque demensum pabuli exponamus, inter legitimas Græcas reponi posse, etsi à benè-vetere usurpatam nondum compererimus. Tacticorum scriptores ἀποτροφὴν τῶν ἀλόγων adpellant; interdum etiam δαπάνην. Γυρεύειν διὰ δαπάνας, *pabuli comparandi gratia circare seu* circumcursitare. *E Corona preciosa*, qui liber lexicus quadrilinguis est, continetque vocabula Græca vetera & recentia cum interpretatione Latina & Italica, ante hos centum annos à *Petro Burrana Lucarnensi* locupletatus, collectores glossarum dederunt nobis & hanc: Φαγὴ, *pabulum*, βορά: quod si sequi quis velit, in verbis *Chronici* mendam, & pro ταγὴν legendum esse Φαγὴν contendet. Sed cum ii qui hodiè è Græcia, Natoliaque ad nos commeant (vidimus autem & audivimus a. 1619. Geræ Græculos duos, *Benedictum* ἱερομόναχον ἱεροσολυμίτην *Cretensem* & *Zachariam Gerganum* nobilem, ut videri volebat, Ithacensem, qui alia quàm populari Græca lingua fari nescirent) nobis percontantibus adfirmaverint; ταγὴν significare id quod diximus antè, nihil mutare satius est. Non prohibemus interim, multò minus reprehendimus, si quis glossam alteram Φαγὴ, *pabulum*, amplectatur; fortasse enim & hoc legitimum est, quippe ἀπὸ τοῦ Φαγεῖν, ut Φαγήματα, βρώματα, apud *Suidam*, i. e. *epulæ, pabulum, cibaria.*

In ordine armorum & vestimentorum, quæ militibus imperat *Leo Constit. 5. §. 4.* nominantur κέντουκλα Φάρδεα. Κέντουκλα, centones, centunculi, ἰδιωτικῶς vocantur πῖλοι, πιλήματα τὰ ἐξ ἐρίων

πεπι-

πεπιλημένα, συμπατηθέντα καὶ συσφιγχθέντα ὑφάσματα, impilia, seu è lanis coactiles panni crassiores, quibus corpora muniebantur eorum qui loricas, κλιβάνια σιδηρᾶ seu thoraces ferreos non habebant, ut à telorum jactibus tuti præstarentur: Lanas enim ita coactas, quas *feltra* quoque vocant, si aceto madidentur, ferro resistere scribit *Plinius*. Iisdem tegebantur equi quibus non erant frontalia lateralia & pectoralia ferrea sive cornea, *Const. 6. §. 13.* & machinæ ne ab imbribus, aut igne injecto aut immissis lapidibus corrumpi possent. Κέντουκλα φαρδέα sunt *centones laxi*. Φαρδὺ enim idem quod εὐρύχωρον. Vestes autem laxæ & follicantes, ut vocat *Hieron. Ep. 22. ad Eustochium*, maximè conveniunt equitibus, ἵνα ἐν τῷ καβαλλικεύειν μὴ ἐμποδίζωνται, ἀλλὰ καὶ σκέπωνται διὰ αὐτῶν τὰ γόνατα αὐτῶν; deinde, ut arma, arcus, coryti, scuta, loricæ à pluviâ defendantur & occultè gestari possint: quem usum l. d. Imperator adnotavit. *Johannes Checus Cantabrigiensis Interpres Tacticorum Leonis*, transpositâ contrà Codicum fidem *in §. 4. Const. 5.* στιγμῇ, *cenducla ferrea* nobis exhibet, & mox, *fardea*; quorum neutri adquiescere possumus; non *cenduclis*, non *ferreis cenduclis*, non *fardeis*. Cenducla enim nulla sunt; nec centunculi ulli visi sunt ferrei; nec τὸ φαρδέα sine substantivo significativum est. Νευρικὰ τὰ ἀπὸ κεντούκλων διπλῶν γινόμενα induere jubentur ἀντὶ λωρικίων, *loricarum vice*, οἱ μὴ ἔχοντες σιδηρᾶ. Sequitur, κέντουκλα φαρδέα; quam in Codicibus distinctionem quia non secutus est *Checus* tot παρερμηνεύματα, sententiarum confusiones, & rerum inscitias dedit. *Ibid.* πέδικλα σεληνάια σιδηρᾶ μετὰ καρφίων αὐτῶν sunt *calcei lunati ferrei*, h. e. soleæ equis calceandis, *cum suis clavis*. Κάρφαι, καρφία, hoc genus scriptoribus sunt clavi, quibus soleæ equorum ungulis adfiguntur; Ejusmodi secum in lorosaccis seu avertis circumferre jubentur equites, ne in itinere vel prælio amissâ ruptâve soleâ eqvum periclitari contingat, si excalceatus per saxa & scrupos incedat. *Checus* instrumentorum fabrilium & supellectilis ἱπποκομικῆς parùm gnarum se prodidit, quòd καρφία, ῥινία, σουβλία *carphia, rhinia, suglia* ridiculè interpretatus est; καρφία enim *clavi*. ῥινία, *limæ*, σουβλία *acus, fibulæ, subulæ* sunt, quorum ferramentorum in equorum cura quotidianus usus est.

stit. 6. §. 21. mandat Imperator ἅρματα βαστάζειν ἐκ περισσοῦ, μάλιστα τοξάρια καὶ σαγίτας, *arma superflua habere in promtu, maximè arcus sagittasq;, ut sufficì possint iis qui non armati sunt.* Similiter §. 15. ἐν τῷ καιρῷ τῆς ῥόγας καὶ ἀδνουμίου, h. e. cum recensentur milites & stipendium ipsis numeratur jubet καὶ τοὺς παῖδας αὐτῶν καὶ τὰ ἅρματα ἀπογράφεσθαι, *& lixas cujusq; & arma describi:* & §. 12. centones superinjici dicit ideò, ne ab aëre humido rore vel pluvia vitietur τὸ ἅρμα αὐτῶν, *armatura ipsorum.* *Checus* locis his omnibus ἅρμα, *currum.* ἅρματα, *currus* exposuit, malè vocem è Latinâ depravatam habens pro purè Græcâ, cum tamen hæc spiritu aspero, illa leni efferatur. Constit. 15. qua præcepta de obsidione facienda & toleranda traduntur, §. 48. πρὸς τοὺς κριοὺς inquit, ἀντίκεινται τυλάρια καὶ σακκία γέμοντα ἄχυρα καὶ ψάμμον, i. e. *arietibus opponuntur culcitæ & sacci repleti paleis & arena.* Τυλάριον, τυλεῖα, τύλη, culcita, quam tomento, pilis ciliciis, glumis spicarum seu acere, & lana stipabant, πρὸς τὴν ἀποσοβὴν τῶν πετροβόλων μαγγάνων, qua ceu corpore laxo impetus arietum & balistarum mollitur. *Vitruv. l. 10. c. 19.* adnotat coriis crudis duplicibus consutis farctis alga aut paleis in aceto maceratis à machinis & muris tormentorum impetus & incendia prohiberi. *Telaria,* uti & *tzicuria, Const. 7. §. 58.* quæ nemo Latinorum agnoscit, commentus est *Chetus:* Sunt autem τζικούρια, τζηκούρια· σκούρια, σκέρεις, *secures,* instrumenta fustifissorum; sed quæ ab equitibus δίστομα ad cæsim punctimque feriendum accommoda, similia iis quæ *pertusaine* hodiè vocant, & *halabardas,* sed breviore manubrio, thecæ coriaceæ indita à sella dependentia gestabatur, *Const. 6. §. 11.* De lapidibus, qui in navali pugna in hostes solent conjici, docet *Const. 19. §. 13.* eos esse ὅπλα εὐπόριστα καὶ ἀνέκλειπτα, i. e. *arma talia quæ & facilè comparari possunt, & ferè nunquam deficiunt.* Neutrum adjectivorum *Checus* suâ interpretatione, *sunt arma bona & certa,* expressit, & ea ipsa negligentiam suam, non Imperatoria sensa, publicavit. *Constit. 11. §. 11.* mandat duci belli, provideat ne agricolæ à militibus quovis modo lædantur. Duo enim hæc vitæ genera, militiam & agriculturam, ad Reip. constitutionem & conservationem maximè necessaria esse. Γεωργικὴ μὲν ait Imp. τρέφουσα καὶ αὔξουσα τοὺς στρα-

στρατιώτας, στρατηγικὴ δὲ ἐκδικοῦσα καὶ περιφυλάττουσα τοὺς γεωργούς: *Agricolarum quidem, qui nutriunt & augent milites; militum verò, qui vindicant ab injuriis & custodiunt agricolas.* In versione Checi edit. Lugd. Bat. a. 1613. alterum membrum quod est de officio agricolarum typographi incuria omissum est, & quod militum est de agricolis dicitur; *Agricultura, quæ defendit & propugnat agricolas.* Nos hæc tironibus & aliis qui inadvertenter *Leonem* lecturi erant scribimus; inter coryphæos & τριβωνευομένους τὰ τοιαῦτα non auderemus de talibus hiscere; hi enim per se observarent.

In excerptis vitæ Demosthenis, quæ *Photius Cod. 265.* è libello *Plut. de X. Oratoribus* confecit, ejus in opera publica magnificæ erogationes referuntur; nimirum quod impensam in murorum urbis refectionem pecuniam, centum minarum argenti, de proprio persolverit, καὶ θεωροῖς δὲ μυρίας ἐπέδωκεν, *& in spectacula decem minarum millia contulerit*, ut interpretatur *Schottus*. At Θεωροὶ, h. l. sunt οἱ εἰς θυσίας πεμπόμενοι καὶ εἰς χρηστήρια, καὶ τὰς ἑορτὰς, ἱεροὺς ἀγῶνας, καὶ ἄλλας πανηγύρεις, qui publica autoritate ad sacrificia exterorum, ad oracula consulenda, ad festa, sacra certamina, aliosque conventus mittebantur ab Atheniensibus. Hi non ἀπὸ τῆς θέας *à spectaculis* ita dicti fuêre, sed ἀπὸ τῆς τῶν θείων ὤρας, *à curâ sacrorum*; ut πυλωροὶ, portarum, ὑλωροὶ, silvarum θυρωροὶ, januarum custodes. ὤρη γὰρ ἡ φροντὶς, *Galen. in glossis*, & *Interp. Hom. Il. θ.* Inde Θεωρεῖν, primitiva significatione *ad sacra proficisci, interesse sacris*; ut apud *Thucyd.* Ξὺν γὰρ γυναιξὶ, καὶ παισὶν ἐθεώρουν, ὥσπερ νῦν ἐς τὰ Ἐφέσια Ἴωνες: & Θεωρὶς, navis publica, quâ theori ablegabantur. Insuper *minarum decem millia* theoris contulisse in res sacras Demosthenem, præterquam quod inepta & inaudita, nec Latina locutio est, vel inde falsi arguitur, quòd summa decem millium minarum talenta centum & sexaginta conficiat, (sexaginta enim minæ sunt talentum Atticum) quæ ne ditissimus quidem civium in pecuniis possedisse legitur, & quòd vel quindecim talenta, quæ Demostheni pater reliquerat, haberentur pro patrimonio lautissimo hominis privati. Μυρίαι autem h. l. sunt mille drachmæ, h. e. decem minæ, talenti pars sexta; quam docti in aureos Romanos quadringentos, Atticos quingentos, coronatos

 Galli-

Gallicos millenos resolvunt; eaque summa Oratoris pecuniosi largitioni convenerit. In vulgatâ versione *Plutarchi* hanc numeri notam, ccIↃↃ, hodiè reperimus, quæ sine dubio ex istâ, cIↃ, corrupta est. Nemo autem intelligat minásne mille an drachmas insinuet; qua obscuritate & illusit nobis interpres & ignorantiam suam callidè obtexit. Idem *Photius Cod. 75.* de libello *Johannis Philoponi* Grammatici, quem contrà *Johannis* cogn. *Scholastici* Patriarchæ Constantinop. Orationem catecheticam *de sanctâ & consubstantiali Trinitate* scripserat agens, ait ipsum quæ ex aliorum, nimirum Orthodoxorum scriptis compilat corrumpere & servare quidem ista autorum à quibus accepit characterem ac loquendi formulas esse easdem, sed ab ipso malignè detorqueri, ac quod in ipsis autoribus erat germanum grave ac solidum amittere, esseque ea propterea ὥσπερ σύνθετα, φυὴν μὲν ἄριστα, τροφῇ δὲ καὶ διαίτῃ τὸ νόθον καὶ μοχθηρὸν ἀποφαίνοντα, *similia ferculis quæ natura quidem optima, sed in alimenti ratione absurdum quid & pravum præ se ferunt*, quòd nimirum esitata malis succis corpus repleant. Σύνθετα h. l. cibos è diversis simplicibus adparatos significant; aliàs pharmaca quæ plures species ingrediuntur; ita *Q. Serenus Sammonicus c. 8. de venenis prohib.* antidotum Mithridaticam, è sale, nucibus, ficubus, & salvia constructam adpellavit *synthesin vilem*. *Schottus* reddidit: *composita*; quod multò generalius est edulii significatu, quem intendit *Photius*.

Julia Severi Imp. conjunx ob cædē filii sui Antonini Caracallæ gravissimè adfecta, & Macrino successori infensa quàm maximè, quòd in hunc nefanda moliri cum suis diceretur, ab eô Antiochia excedere jussa est; Ea tum abjecto vitæ desiderio inediâ consumpta obiit: *Acceleravit ei mortem Carcinus, cujus ipsa, cum eum jam multo tempore quiescens haberet in sinû, pectus percussit, eumq; crebris ictibus ad mortem ei inferendam irritavit.* Ita rem verbis *Gvilhelmi Blanci Albiensis*, qui Xiphilinéam Dionis epitomen vertit, narrat *Gvido Pancirolus l. 2. thes. var. lection. c. 73.* Sed cum de Carcino, quis fuisset, & quomodo in sinû Juliæ (non nôram enim præter Atheniensium Prætorem ex *Isocr. trapezitico*, & Poëtam Atticum tragicum, cujus *Aristot. 7. Eth. c. 8.* meminit, itemque Agrigentinum similiter tra-

ter tragicum è *Svida*, quendam hoc nomine alium) essem sollicitus, & propterea Græca *Xiphilini* requirerem, statim patuit falsum; Juliam nimirum cum cancro, fortasse nondum exulcerato, κρυπτῷ in mamma diu laborasset, ἀπράκτου καὶ ἀγεννοῦς πένθους genere, crebra pectoris percussione malum, quod ἀκίνητον solet esse ἄμεινον, exasperasse? Ἐπειδὰν, inquit *Xiphil.* καὶ ὁ καρκῖνος, ὃν ἐκ πάνυ πολλοῦ χρόνου ἡσυχάζοντά πως ἐν τῷ μαστῷ ἔχουσα. εἶτα κοψαμένη τὰ στέρνα ταῖς πληγαῖς ἠρέθισεν εἰς τὸν θάνατον αὐτῇ συνεβάλετο. In re manifesta non obtundam lectorem locorum è medicis scriptoribus ostentatione, qui περὶ καρκίνου doceant.

Polychronius presbyter Ecclesiæ, ut videtur, Antiochenæ & monachus decreto Synodi Oecumenicæ Constantinopolitanæ VI. comperta ejus in resuscitando mortuo impostura, & quòd Monotheletarum sectæ addictus esset, cum aliis ejus farinæ Theodoro Pharanio Episcopo, Cyro, Alexandrino, Sergio, Pyrrho, Paulo & Petro Constantinopolitanis, Macario Antiocheno & Stephano discipulo hujus, anathemate notatus fuit: Ita *Zonaras ann. t. 3. sub Const. Pogonato*: ubi cum cæteris facta ad nomen allusione recensetur, ὁ Πολυχρόνιος τὴν κακίαν καὶ νηπιόφρων γέρων, h. e. *Polychronius malitiâ quidem talis sapientiâ verò puer, seu puerilis a sapiens senex.* Patres istius Concilii *in Epistolâ synodali ad Agathonem Papam* vocant Polychronium, *qui in dogmatibus hæreticis nomini suo respondens inveteravit & fuit* πολυχρόνιος: apud *Baron. ad annum 681. t. 8 annal. n. 8. Interpres Zonaræ H. Wolfius* cum Polychronium ignoraret, ῥῆσιν autoris sui planè pervertit & nomen proprium Πολυχρόνιος adpellativo, appellativum contrà γέρων proprio commutavit ita: *Geron inveteratæ improbitatis & puerilis vecordiæ senex*; quæ prorsus sanè sunt ἔξω τοῦ πράγματος.

Nicephorus Gregoras schol. ad Synesium de insomniis, quæ nuper cum Synesii συζομένοις edidit doctiss. *Petavius*, ubi de Hannibale victo & ad Prusiam Bithyniæ regem profugo: Μετ' οὐ πολὺ inquit, ἐκ τῆς Ῥώμης αὐτόθι ἐπιδημήσας Τίτος ὁ στρατηγὸς διὰ χρείας ἑτέρας καὶ θεασάμενος τὸν Ἀννίβαν ἐμελέτησε λάθρα αὐτὸν πικρῶς ἀποκτεῖναι. Sermo est de Tito Quinctio Flaminio, servatore illo Græciæ, quo duce Romani bellum Macedonicum contrà Philip-

pum confecêre, & quo legato ad Prusiam usi fuere. Hic enim fuit, cui cædes Hannibalis & pusillanimitas exprobatur, quòd nihil ab eô privatim læsus nec mandatum à Senatu adferens, ne formidandum quidem ampliùs post eversas Carthaginis opes, veneno tolli curavisset, *Appian. in Syriacis*. Annorum igitur 280. metachronismo fallit *interpres Gregoræ Anton. Pichonius regius apud Turon. Prof.* qui de Tito *Romanorum Imperatore* exponit; Neque etiam, etsi Titus Quinctius στρατηγὸς, belli à Romanis dux lectus & imperator fuerit, Romanorum imperatorem Latinè eum adpellare licuit.

Evlogius Invectiva in unionem Theodosianorum & Gainitarum Acephalorum apud *Phot. C. 227.* ostensurus ad stabiliendam inter partes dissentientes in Ecclesia pacem facere, si cuique factioni suæ loquendi formulæ & vocabula concedantur, modò in ipso dogmate consentiri deprehendantur, idem fecisse D. Athanasium testimonio Gregorii Nazianzeni probat; ἐπειδὴ γὰρ, inquientis, *συμφρονοῦντας εὗρε, καὶ οὐδὲν διεστῶτας κατὰ τὸν λόγον, τὰ ὀνόματα συγχωρήσας συνδεῖ τοῖς πράγμασιν*, h. e. *postquam enim, ait, consentire ipsos* circà rem ipsam *reperit & nihil discrepare sensû, vocabula, phrases, iis relinquens rebus ipsis eos colligat*; quòd specimen insigne prudentiæ Theologicæ & Christianæ moderationis, quam *οἰκονομίαν* vocat *Evlogius*, modus est; quem utinam revocari contingat hoc seculo, quo vel propter phrasin minùs commodam visam unicam integras Ecclesias dissidere, lacerari, invicem exacerbari, & communionem sanctam abrumpi experimur; cum si benè penitus explorentur & explicentur mentes plerunque dissensus non sit tantus, ob quem vinculum unionis solvi debeat, cum ea, in quibus adeò hostiliter & præfractè dissidetur frequentiùs circà Theologiam quàm in ipsa esse deprehendantur. *Schotti* in voculis *λόγος* & *ὀνόματα* hallucinatio & contradictio inde nata manifesta est. Vertit enim; *Postquam consentientes reperit & verbo nihil discrepantes, nomina rebus commiscens colligat*; cum, si verbis non discrepabant, quomodo ea rebus commiscuisse dici potuerit Athanasius? Sensus apertissimus est, quem dedimus: Latina *Schotti* non tantùm *ἀπροσδιόνυσα*, sed & *ἀσύστατα* sunt, quod vel minimus Græcorum viderit.

Eusta-

Eustathii ῥῆσις *comm. ad* περιήγ. *Dionysii v.* 38. ista, Φησὶν ἦν ὁ παρὰ τοῖς γράψασι τὰ ἐθνικὰ Οὐράνιος οὕτος ὀνομαζόμενος, ὅτι τὰ παρακείμενα ὄρη δεινῶς ἐρυθρά εἰσι, ita sine dubio exponi debet; *Dicit igitur apud Ethnicorum scriptorem quidam Uranius vocatus, adjacentes montes admodum esse rubros. Stephanus* n. in ἐθνικοῖς Uranii testimonio uti potuit eo loco quo de mari Erythræo ageret, quòd is Arabica composuisset. Quid igitur cogitarit *Cl. Vossius* cum *l.* 3. *de hist. Gr. p.* 335. ita *Eustathium* interpretari voluit, *Ait ille, qui in Ethnicorum scriptorem Commentarium edidit*, non adsequor; est autem notoria dormitatio, quia apud *Stephanum* non citatur *Eustathius*, Dionysii commentator, utpote posterior, sed *Uranius*, qui non scripsit in *Stephanum*, quippe eô prior.

In Appendice Proverbiorum, quam è Biblioth. Vaticanâ cum reliquis parœmiographis edidit *A. Schottus*, *Cent.* 2. *Prov.* 71. ubi de nomine Tibius, quod Phrygibus & Paphlagonibus fuit familiare, Græci verò mancipiis quæ inde emissent imposuêre, eâque adpellatione quemvis servum nominaverunt, ut patet ex *Epistolarum Themistoclis*, ab *Ehingero* primùm publicatarum 15. & 16. è *Luciani Philopseude & Timone*; è *Synesio Epist.* 3. leguntur ista · Τὸν δὲ Θίμβων ὁ Μένανδρος συνεχῶς Τίβιον ὀνομάζει. *Schottus* τὸ συνεχῶς, *perpetuò* interpretatus est, scil. eum qui alias Thimbes diceretur à Menandro semper, *frequenter*, vocari Tibium; isque dubio procul verus sensus est. Sed quid præceptori quondam meo *Bernh. Glasero* viro optimo & Græcarū literarum callentissimo videretur indicare operæ precium esse duco. Is συνεχῶς exponebat *contractè*; *Menander adpellat contractè Thimben, quem alii Tibium*, scil. nomen trium syllabarum efferens duabus, quomodo *Constantinum* Belgæ adpellant *Costinum*. Συνέχεια igitur ipsi contractio, & coalitio duorum in unum, quam dictionis figuram Grammatici alii κρᾶσιν nominant. Interim cum Græcæ ῥήσεως terminos istâ interpretatione converti, quod fieri nō debebat, videam, inventum hoc autori suo relinquo, non ignorans quàm arrogans & invidiosum sit magistrorum labores curiosiùs examinare. Bonis doctisque semper suus honor & reverentia debetur; videndumque omninò ne animadversio in tales propior sit petulanti obtrectationi, quàm amicæ a-

nuga-

ſtigationi; lex autem omnium ſuprema Veritas & ſtudiorum Juventutis emolumenta.

CAP. VII.

Svidæ verſio quam Æmilius Portus adornavit examinata locis quàm multis: ipſe etiam Svidas emendatus paucis. Σελλάρια, ſella cacatoria, Σωτήρια, latrina publica. Burſa forũ conventûs mercatorum: Agathias illuſtratus. Platonis Comici drama αἱ ἀφ' ἱερῶν. Δεύτερος alter ſeu comes. Ἀριθμεῖν trepidare, morari. Euphronis fabula Theori; Jonis Cuſtodes. Pauli Cyri Flori poëma de templo S. Sophiæ. Ἔκφρασις quid. Σημεῖα notæ libris adpingi ſolita. Litera negans philoxeni α vel ου; Auſonius explicatus. μήλιος, pomeus Πιάλεος, bibulus, ſiticuloſus. Ἐλλωνικὸς, gentilis Χρηστομάθειαι. ſelecta, electa, notabilia. Ὠμηστὴς, cruda vorans, crudelis. Γενναῖος robuſtus, audax. Ἀκμαστὴς, ætate florens. Διδασκαλίαι Ariſtotelis quid. Ἀκουμβίζειν, accumbere, incumbere, inniti. Κόπαιον, fruſtum, minuta particula. Ἐσκαμμώνα tranſtra nbvis, tabulata, latera. Barbarius Philippus e ſervo Prætor Romæ: ἀρχὴ, Prætura. Svidas aliquoties ſuppletus indicatis teſtimoniorum quibus utitur autoribus & horum locis.

BEnè de *Svidâ* mereri velle oſtendit *Æmilius*, Franciſci Cretenſis f. *Portus* Prof. Græcarum literarum Heidelbergæ; qui ut iſtud omnivariæ eruditionis penu Juventuti recluderet, poſt *Hier. Wolfii* verſionem aliam dedit paulò comtiorem; inſuper locis obſcuris lucem, mutilis integritatem, malè ſanis etiam interdum medicinam adferre conatus eſt. In poſteriore genere quid præſtiterit adparebit cum ſecuturorum aliquo capite ſpicas in *Svida* legemus emendationum vel tentatarum vel prætentitarum; nunc verſionis iſtius aliquot nævos indicabimus. Intelligat lector quàm ſcrupuloſum hoc nobis fuerit, cum viri tanti laboribus noſtros contendere; non anteferri ambiebamus, nec ſuſtinebamus poſthaberi; cum aliorum quoque judicio detegenda eſſet adulatio inepta, ſi excuſaremus prætervifa, & omnia

omnia ejus probaremus; insolentia, si nihil. Sed ad rem. In ἀφ' ἑδρῶν ita *Suidas*: Ἕδραι γὰρ λέγονται αἱ σέλλαι, σελλάρια σωτήρια. *Portus* vertit: Ἕδραι *enim dicuntur sellæ: unde dicta sellaria salus*. Cautè, quod formulam veterem in siglis N. L. adponit, confitens scil. non liquere quid velit autor; malè verò, quod addit, *sic fortasse dictam esse salutem, quam quis insidens equo sellam habenti adeptus est*. Ἀπαίδευτος αὕτη ἡ γνώμη, ἢ παιδὸς, & non una parte falsa. *Suidæ* alio loco eadem glossa est: Σέλλαι, σελλάρια, σωτήρια, ἕδραι: è qua emendamus priorem & distinguendo aliter, & rectum casum pluralem faciendo è recto singulari: σελλάρια, σωτήρια. Lectione verâ constituta expositio nō minus facilis est: Ἕδραι *sunt sellæ, sellaria, Soteria*. Σελλάριον, σελλάριον diminutiva forma nomē est, & significat *sellam*, non *parvam sellam*, ut explicat *Portus*. Σωτήρια (Σωτηρίαι, ut legit *Meurs. gloß. Græco-b.* vitiosum est) locus Smyrnæ publicus, ubi assellare, h. e. onus ventris deponere solebant; latrinæ publicæ, ad quas de via secedebant οἱ ἀφοδεύοντες, ἤτοι διαχωρήσοντες. Fortasse etiam alibi hoc nomine eæ adpellabantur, ut in civitatibus illustrioribus fora mercatorum, in quibus meridie vesperéq; conveniunt, *Bursæ*, quòd Brugis Flandrorum statio mercatorum ab ædibus eo vico urbis splendidis familiæ Bursarum dictæ, pro insigni tria marsupia ostentantibus, ita nominaretur. Didici ex Agathia Poëta & historicô, cujus epigramma triplex, εἰς Σωτήρια ἐν Σμύρνῃ, *in anthologio Græcorum l. 4. tit. 28.* εἰς πόλεις legimus, & quartum de re eadem ἀδέσποτον. Unum ex Agathianis in foricam à communi Smyrnæ extructam tale est:

Πᾶν τὸ βροτῶν ἀπάτημα, καὶ ἡ πολύολβος ἐδωδὴ
    ἐνθάδε κρινομένη τὴν πρὶν ὄλεσσε χάριν·
Οἱ γὰρ φασιανοί τε καὶ ἰχθύες, αἵθ' ὑπὲρ ὄγδιν
    τρίψιες, ἥ τε τόση βρώματος ἐξαπάτη
γίνεται ἐνθάδε κόπρος. Ἀποστεύει δ' ἄρα γαστὴρ
    ὁππόσα πρὶν ἀλεγεινὴ δέξατο λαυκανίη·
Ὀψὲ δὲ γιγνώσκει τις ὅτ' ἄφρονα μῆλον ἀείρων
    Χρυσοῦ ποσσαλίου τὴν κόνιν ἐπρίατο.

quod olim, jubente pueritiæ nostræ moderatore sapiente juxtà doctoque *M. Andrea Wilkio*, ita ex tempore in cœtu commilitonum reddidi-

mus: *Omnis hominum luxus & carò emtus cibus hic secernitur & priorem perdidit gratiam. Phasiani enim & pisces, & trita in mortaria* aromata *& tantæ ferculorum fraudes hîc fiunt stercus. Expellit autem venter quicquid famelica gula suscepit. Sed serò quis agnoscit, quod imprudenti*, stulto, *consilio pulverem seu sordes tanto auro emerit.* Ad hanc antiquitatis de Smyrnæ Soteriis particulam respexit *Svidas* cum ἕδρας, *sellas familiaricas* interpretatur per σωτήρια, ceu vocabulum æquipollens. Nominis loco publico inditi rationem indagabunt alii sagaciores; nos præter conjecturas, quibus molestos esse cuiquam pudet tædetque, nihil hîc adferre possumus, si interrogabimur. Inter *Platonis* Atheniēsis Comici senioris fabulas à *Svidâ* refertur in Πλάτων una titulô ἀφ' ἱερῶν est. Sacerdos cum in Cereri trivio sacra, quibus viros intervenire nefas erat, facerent fæminæ, & forte fortuna in eas incideret Homerus, indignabūda inclamavit hominem, quasi semotura eum hoc pacto à re illicita· Ἄνερ ἀπὸ τῶν ἱερῶν, exesto *abstine sacris, homo*: ut est apud *Herod. in vita Hom.* Sunt igitur αἱ ἀφ' ἱερῶν, *mulieres à sacris sive prohibitæ sive redeuntes* argumentum Platonicæ ejus fabulæ; quod nō intellexit *Portus* cum reddidit *Aphieron.* Atheniensibus cum Bœotis lis erat de dominio Celænarum opidi in confiniis; *Conon. narr. hist. 39.* & *Proclus comm. 1. in Timæum* Oenoen adpellant; convenêre autem eam regum singulari certamine dirimi; & propterea Melanthus Atheniensis Xantho Bœoto oppositus fuit. Ubi verò ventum ad manus est, adparuit Melantho spectrum imberbis viri, nigrâ caprinâ pelle induti, à tergo Xanthi. Ἔφη οὖν ἀδικεῖν αὐτὸν δεύτερον ἥκοντα, *Svid. in* Ἀπατούρια: h. e. *dixit igitur, injustè ipsum*, Xanthum, *facere, quod adversus solum cum altero procederet*, ita *Front. l. 2. strateg. c. 25.* loquitur. Δεύτερος ἥκειν dicitur, qui cum comite venit. Δεύτερος, ὁ μετ' ἄλλου, Germ. selb ander: ut τρίτος, ὁ μετ' ἄλλων δύο, selb dritte. *Portus* malè & impertinenter: *Dixit igitur Melanthus ipsum injustè facere quòd iterùm veniret, ut suo adversario contrà se ferret opem*: quasi spectrum socium Xanthi allocutus esset Melanthus, non Xanthum. Ἠρέμησεν interpretatur *Svidas* μεθ' ἡσυχίας ἦγαγε, quod est, *tranquillè egit, ignaviter fecit, in ocio vixit.* Ocio enim opus est & mora dum res numeremus; & quod strenuè fine mo-

ne morâ & deliberatione ulla adgredimur, ejus nec numerum inimus nec curam habemus. Ἀριθμῆσαι igitur cunctationem insinuat & in capiendo consilio trepidationem. Ideòque verba autoris incerti, quæ pro exemplo adducit *Svidas*, Τοὺς ἐναντίους ἰδὼν οὐκ ἠρίθμησεν, ἀλλ' εὐθὺς ἦν ἀμυνιῶν, hoc significant: *Adversarios igitur conspiciens non trepidavit*, non cunctatus est, *sed statim propulsare*, vim illatam ulcisci, *cæpit*. *Portus* prius illud reddidit, *per ocium duxit*; quæ verba neque Latinis aliquid significant, neque Græca exprimunt. Euphronis Comici fabulæ titulus Θεωροὶ, quem ex *Athenæo* laudat *Svidas*, non exponendus, ut factum à *Porto* fuit, *Spectatores*: sed retinenda adpellatio Græca *Theori*, qua eum magistratum, de cujus rebus suprà nominabant Athenienses. Simile erratum est cum quod *Svidas* in Σίφνιοι ἐκ τῶν Ἴωνος Φρουρῶν allegat, *ex Jonis opere de præsidiis* desumtum esse interpretatur. Jonis enim Chii tragici & lyrici, quem rhapsodum adpellat, & Homeri carmina memoriter tenuisse commemorat *Synesius in enc. calv.* drama quoddam fuit Φρουροὶ, i. e. *Custodes*. Eodem modo labitur cum in ἥρῳον hexametrum versum *Pauli Silentiarii* ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς ἁγίας Σοφίας *in explicatione sanctæ sapientiæ* legi putat: quasi carmē istud paraphrasis libri Sapientiæ Salomoni regi vulgò inscripti fuisset. Scripsit autem *Paulus Cyrus Florus*, primicerius silentiariorum generis & ingenii gloriâ clarissimus, ad Imp. Justinianum poëma de templo augustissimo, quod S. Sophiæ memoriæ olim dedicatum instauraverat Constantinopoli; Id verò mirè commendat ejusdem ævi scriptor *Agath. lib. 5.* ut Græci in laudem suæ gentis intenti sunt nimis; *Scalig. Ep. 247.* in eô notat strepitus verborum, ambitus sententiarum, compositionem dithyrambis audaciorem, quibus vitio seculi, quæ tum virtus erat, usus sit. Ejus carminis pars fuit ἔκφρασις τοῦ ἄμβωνος, quam citant docti, *descriptio suggesti lapidei rotundi in medio templi*. Similem τοῦ Κοσμικοῦ πίνακος τοῦ ἐν Γάζῃ ἢ ἐν Ἀντιοχείᾳ ἔκφρασιν, tabulæ hujus universi pictæ enarrationem *Johannes Gramm. Gazæus* elaboravit; quam legato *Scaligeri* habuit Academia Lugdunensis, & ex hujus bibliotheca publicavit *Rutgers. l. 2. c. 7.* Philoxenus Alexandrinus Gramm. περὶ σημείων τῶν ἐν Ἰλιάδι scripsit: *Svid.*

i. e. de signis seu notis, quas Critici Homericæ Iliadi adposuerant; Earum aliquæ laudis, aliquæ culparum erant indices; aliæ literatæ, aliæ illiteratæ; varièque in iis explicandis antiqui laborarunt: De talibus consule scitissimum *Mich. Meisneri* Philologi *ἐ τῶν τυχόντων Syntagma super adnotamentis Philologorũ*. In autoribus classicis maximè hoc studium fuit veterum: fecerunt in Hippocrate: in Platone: in Hesiodo; Aristonicus Alex. Gramm. Theogoniæ Hesiodeæ proprias exposuit, *Svid.* in Æschylo, in Xenophonte, in Thucydide, in Diod. Siculo, in scholiis ad poëtas, in epigrammatib. *Origenes* acceptas à profanis Criticis ad divina volumina illustrãda contulit: addidit peculiares indicandis verbis, sententiis, latentibusq; sensibus multis: de quibus videatur *Sixti Sen. Bibliotheca sancta liber tertius*. Interpretem Svidæ ista fugere potuisse nemo credidisset, nisi is argumentũ opusculi Philoxeni *de punctis Iliados* exposuisset. Φιλοξένου γραμμάτιον, quod proverbii speciem habet, & usurpatur de eô cum quis invitanti non obsequitur, sed venire etsi toties accersatur, & probare ac præstare quod rogatur vehementer recusat, est *Philoxeni literula* potiùs quàm *libellus*, ut *Porto*, vel *codicillus* ut *Adr. Junio* visum. Patet ex addita apud *Svidam* narratione ista; Philoxenus Cytherius, congerrò Dionysii Siciliæ tyranni, cum fugisset Tarentum, blandissimè ab eo per internuncias literas invitatus redire tamen in aulam noluit, & ut præcisè ac vel sexcenties negare intelligeretur, λαβὼν βιβλίον, τὸ στοιχεῖον α ἔγραψε μόνον πολλάκις ἐν αὐτῷ, *sumta tabula, α literam in eâ solam depinxit multoties*, eâque totam implevit, & sic pro responsione literam tantùm quæ negativam significaret reposuit. Τὸ γὰρ α βραχέως καὶ ψιλῶς σημαίνει ἀπόφασιν ἀρνητικήν, *Svid.* in Α α. Et hæc quidem satis rectè sic habent; sed nec prætereundum est, quòd *Mich. Apostolius prov. 26. Cent. 19.* istam Philoxeni ἀπαγορευτικὴν literam *ου* fuisse dicit; quam interpres *P. Pantinus* & ante hunc Chiliadum scriptor malè per adverbium negandi *non* exponunt; est enim litera, æquipollens idiotismô Græcorum vetustissimorum negativo vocabulo, non vocabulum ipsum; Ita enim *in lusû de literis monosyllabis Ausonius* vir minutiarum Grammaticarum & omnis antiquitatis impensè curiosus:

Hoc tereti argutoq; sono negat Attica gens, ου

Ean-

Eandem *Ep. 25. ad Paulinum* innuere videtur, cum ait:

Non ego longinquos ut texat pagina versus
postulo, multiplicesq; oneres sermone pagellas.
Una fuit tantùm, qua respondère Lacones
litera: & irato Regi placuêre negantes.

P. *Nigidius Figulus* a. qui ætate felicissima C. Julii Cæsaris tanti æstimatus fuit, ob doctrinarum multiformium variarumque artium cognitionem, ut unus omnium contrà Varronem nominaretur, *in comm. Gramm.* inter Græcorum literas recenset Ou, apud *Gell. lib. 19. c. ult.* Φιλοκράτης στρȣ́θιος, ὡς μήλιος, inquit *Suidas*, h. e. *Philocrates dicebatur* στρούθιος, ἀπὸ τῶν στρȣθῶν, ab avibus: auceps enim erat; qua ratione à vocula μῆλον, i.e. pomum, formatur Adjectivum μήλιος, q. d. *pomeus, pomaceus, pomarius*: ut in adagio vetere, Ἡρακλῆς μήλιος, inde nato quòd Herculi cum bovem non possent vel arietem immolare pomo rem divinam fecissent Bœoti rustici. Interpres τὸ μήλιος adpellativum in nomen gentile proprium corrupit, Melon insulā, cujus habitatores Melii adpellabantur, in animo habens: *Dicebatur autem ille struthius, ut Diagoras Melius*: quod nec dixit *Suidas*, nec dicere adeò voluit. Clausula glossæ Θησεὺς ἱστορικὸς talis est: Περὶ Θησέως ἐν τῷ Ἀρχῇ Σκυρία; quâ indicat *de Theseo pluribus se egisse in voce*, Ἀρχῇ Σκυρία: eòque remittit lectorem; quod non intellexit *Portus* cum vertit; *De Theseo in principio Scyria N. L.* Exempla similium remissionum per totum opus Svidéum obvia sunt; non opus est indice. Glossa, λογοποιὸς, ὁ ὑφ' ἡμῶν ἱστορικὸς λεγόμενος· Ἰσοκράτης, καὶ Ἡρόδοτος. Ὅς ἐστιν εὑρετὴς λόγων καὶ ἀποκριμάτων, ex *Harpocratione*, cujus lexicon penè totum exscripsit *Svidas*, desumta est; sed mutilata. Omissa enim sunt loca testimoniorum, quæ de significatione vocis λογοποιὸς *Harpocration* ex Isocrate Βουσίριδι, & Herodoto ἐν τῷ δευτέρῳ producit. Verba ultima vocis λογοποιὸς interpretatio sunt, quæ *Portus* inconsideratè de *Herodoto, qui est inventor historiarum & responsionum*, exponit. Πιαλέοις ὄφεσιν, ὡς διψαλέοις, interpretamur *Siticulosis serpentibus, qui & διψάλεοι*: ἀπὸ τῷ πιεῖν ita dictis, quorum morsus sitim inextinguibilem clamosam & continuam inducit, *Diosc. l. 6. c. 50.* quiq; Africæ & Arabiæ peculiares. *Portus* ex-

tus explicat *pinguibus*. Sed in delectu viperarum, quippe quarum carnes solùm in antidotos recipiuntur, non adtenditur à medicis pinguedo; neque pinguescere possunt feræ in calidissimis siccissimisque regionibus calidæ siccæque ipsæ. Ἄμμων, ὄνομα θεοῦ Ἑλληνικοῦ; *Ammon nomen Dei Græci*, inquit *Portus*. At is Ægyptiorum proprius erat, templo in desertis Lybiæ, nusquā in Græcia celebris. Ἑλληνικὸν igitur h. l. non gentis sed superstitionis adpellatio est. *Ammon nomen Dei gentilis*. In Πρόκλος laudantur tres ejus χρηστομαθείας libri; Eorum, sed qui quatuor fuissent, excerpta habemus apud *Phot. C. 239.* Continent autem selecta ad rem Grammaticam & Poëticen pertinentia præcepta & adnotamenta laudabilia, quæ & χρηστὰ & χρήσιμα vocabant veteres Critici, qualibus in Codicibus vel ut excerperent, vel ut in conspectum venirent promtiùs notam literæ X solebant adponere: *Wower. Polym. c. 17.* Χρηστομάθειαι igitur notatu dignæ insignesque & scitu maximè necessariæ quā rerum quā verborum doctrinæ sunt & sententiæ; Portum qui vertit, *de bona disciplina*, neque ferent Lælii, neque intelligent Consentini. In ἀμάστης verba historici cujusdam de percussore Imp. Commodi leguntur ista: Πείθουσιν ἄνδρα γενναῖόν τε καὶ ἀμάστην εἰσελθόντα ἀποπνῖξαι τὸν Κόμμοδον, ὄνομα Νάρκισσον: interprete Porto; *Inducunt hominem generosum & Amasten, ut ingressus Commodum strangularet nomine Narcissum.* Nomini proprio *Amasten* non esse hîc locum, sole meridianô clarius est; si enim Narcisso nomen fuit homini, cur vocaretur Amastes? Quod suspectum esset τὸ ἀμάστης, & nullibi prætereà id legere meminissem, placebat aliquando ὠμηστὴν substituere, & exponere; *crudelem, ferocem*: ab animalibus crudivoris ad hominem feris moribus & robore belluino traducta voce. Sed ἀγαθῇ τύχῃ factum est, ut nuper res Commodi pellustraturus in *Herodianum* inciderem; verba enim, quæ sine autore hîc recitat *Svidas*, ejus ipsius esse deprehendi; extant autem *l. 1. c. 55.* & quidem emendatiùs; ἄνδρα γενναῖον καὶ ἀκμαστὴν, i. e. *virum robustum eximium, strenuum, audacem, & ætate florentem valentemq;*. Τὸ γενναῖον, h. l. non nobilitatem ortûs, sed corporis qualitatem significat; ita Glavcus Carystius pugil γενναῖος ὅλῳ τῷ σώματι apud *Svidam*: Narcissus verò gladiator, plebeius

plebeius & infamis. *Ἀκμαστὴς*, ætate vigens, maturus, qua robur hominis, & vires corporis in summo consistunt: *ἀκμαῖοι, ἰσχυροὶ, ἀνδρεῖοι, γενναῖοι Hesych.* In *ἐνὸς σκιὰ* citat Aristotelem *ἐν διδασκαλίαις.* Hujus *Διδασκαλιῶν* libri meminit *Diog. Laertius* in indice scriptorum ejus. Eo explicaverat ubi, quando & quo eventu quæque fabula acta fuisset: quod adpellabant *διδαχθῆναι* Græci, *Plut. 2. Symp. 1. & in Them.* Latini *doceri, agi, edi.* Unde *Διδασκαλίας ἰδίως λέγουσι τὰς ποιητὰς τῶν διθυράμβων, ἢ τῶν κωμῳδιῶν ἢ τῶν τραγῳδιῶν, Suid.* & hinc *Διδασκαλίαι,* non *Disciplinæ,* ut vertit *Portus,* sed tractatio historica dramatum, in qua argumenta, scriptores, editores, tempora, loca & reliquæ ad hanc attinentes circumstantiæ describebantur. Plura de his *Casaub. anim. ad Athen.* suppeditabit. *Ἤρεισεν Suidas* exponit *ἠκούμβισεν. Porto* non venit in mentem *ἀκουμβίζειν* è Latino *accumbere* formasse Græculos, ideòque suum *non liquet* addidit. Est igitur sensus, *ἐρείδειν* idem esse quod *incumbere, inniti. Heron* in *παρεμβολαῖς· ῥάβδῳ διαστηριζόμενος καὶ ἐπακουμβίζων, baculo fultus & incumbens. Ἀκούμβισμα, accubitus, discubitus convivarum.* In *Σελάχιον* de sententia Callistrati, quem Grammaticum, Aristophanéum dictum *Athen. l. 1.* & eundem esse cum eo, quem sæpissimè laudare solet *Suidas* in *ἁπλᾶς,* in *ἐπιφυλλίδα,* in *Φιλόξενος,* in *Ἑρμαῖ,* in *γλῶττα,* in *Κεραμεικὸς,* suspicamur, docet *σελάχιον* significare *τὸ τοῦ ἰχθύος κόπαιον. Porti* interpretatio joculatoria est & decipit lectorem ipsum *piscis copaum.* Adhuc enim quæret, quid *copaum? Κοπὰς, κοπάδιον, κοπὶς, κοπίσκος, κόπεον, κόπιον,* & fortasse quoque *κόπαιον,* est *μερὶς,* i. e. particula excisa, frustum sectione de re integra vel parte majore factum, fragmentum: *ἀπὸ τοῦ κόπτεσθαι.* In ultimis ibidem menda est: *Λέγεται δὲ καὶ μαλάχιον;* malim *τεμάχιον;* nam *τεμάχη* sunt *κόμματα τῶν ἰχθύων, resectæ de majoribus piscibus portiunculæ,* & offæ *χειροπληθεῖς,* quales in conviviis veterum seorsim singulis adponi consuevêre. In *Κλάτιος* ex *Æliano* refert *Suidas,* quòd iste navem Asdrubalis fugam minari conspicatus, *αὐτὸ χρῆμα πηδῶν ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα, h. e. confestim transiliens transtra,* puppim injectis manibus fortiter retinuerit. De navali pugna narratio est; quomodo ergò *suprà fossas saltaverit* iste

Clatius,

Clatius, ut interpretatur *Portus*: Τὰ ἐσκαμμένα quemvis limitem, sive sulco, sive longurio, sive trabe lignoque transverso, sive tabulis constructum, sive palis conseptum, sive lineæ alicujus ductû notatum sive fune circumscriptum, ut in sacris, & dicasteriis & secretariis judicialibus ad discludendas turbas significant; in nave transtra, quibus remiges considunt, & latera è tabulis compaginata. De Barbio Philippico narrat *Svidas*, eum cum servus fuisset fugissetque à domino tantum adulatione, τῷ ϑῶπι τρόπῳ καὶ ϑαλαύσῳ apud M. Antonium valuisse, ut ejus opera & beneficio Prætor creatus fuerit; οὗτος ἐπὶ τῶν τριῶν τυράννων ἦρχε, i. e. *hic sub Triumviris*. M. Lepido, M. Antonio & Octavio Cæs. a. U. 711. *Præturam gessit*. *Ulpianus l. 3. D. de off. præt. Barbarium philippum* adpellat, & decreta ejus etsi servi valida fuisse probat. E *Porti* versione neque quem magistratum gesserit, neque quo tempore percipere licet; *Hic sub tribus tyrannis imperavit*. De Prætura exponendam esse voculam ἦρχε inde constat præterea quod Barbarium istum à domino olim suo πορφυροῦν τῇ τιμῇ, καὶ ἐν ἀγορᾷ τῇ Ρωμαίων ὑψηλὸν διάγοντα, καὶ δικάζοντα, *purpura indutum ob dignitatem & in foro Romano sublimem constitutum ac postulantibus jus reddentem in tribunali* casû repertum fuisse addit. Triumvirorum a. Reip. constituendæ temporibus vixisse inde probatur, quod M. Antonio uni ex his, qui scurris impensè oblectabatur, & in commitatu suo, quod *Tullius* ipsi exprobrat, tantùm mimos, saltatores choraulas, citharœdos, & ejusmodi monstra vilium inutiliū & temulentorum hominum habebat, fuisset familiaris, & ob assentationes turpissimas suavis amiculus. Arati Solensis Cilicis poëtæ ætatem è familiaribus & συμβιώταις ejus, quos *Svidas* nominat Timonem & Menedemum Philosophos, itemque Antigonum Gonatam dictum, qui Asiæ Ol. 125. imperare cæpit, certò scimus: Γεγονὼς ἐν τῇ ρκδ' Ὀλυμπιάδι inquit; i. e. *fuit, floruit*. Et cum apud Antigonum istum obiisse dicatur à *Svida*, non debuit Ol. 124. natum primùm esse putare *Portus* qui τὸ γεγονὼς ita exponit. Nativitatem autem ejus in tempora Alex. M. vel Διαδόχων, h.e. successorum ejus incidisse necesse planè est si & circa Olymp. dictam floruit, & regnante Antigono G. mortuus est. Hunc de

poëta,

poëta, uno è ſeptem nobiliſſimis, errorem vocabuli unius γίνεσθαι, quod *&eſſe,&naſci*,res temporibus differentes,ſignificat,nõ animadverſa æquivocatio generavit. In κερασβόλα docet ita nominari legumina,quæ,quòd dum jacerentur boum cornua tetigiſſent, inde credebantur ab antiquis provenire dura & incoctilia, ac reſiſtere elixationi : quam ruſticam ſuperſtitionem adpellat *Scal. in 1. de plant.* deridet etiam *Theoph. l. 4. de cauſ. plant. c. 14:* Per metaphoram verò κερασβόλους dici homines indoctos, aſperos & contumaces, τοὺς οὐ ὑομένους ὑπὸ ἡλιωμένους,nec minis nec precibus ſuperabiles. Hujus ſignificationis autorem nominare voluit,cum ait; Ὅταν οὖν λέγῃ κερασβόλους, τοὺς ἀπαιδεύτους καὶ σκληροὺς, καὶ μὴ πειθομένους τοῖς νόμοις φησί: ſed neſcio cujus culpa nomen excidit. Eſt autem autor *Plato;* tum & *Homerus Odyſſ. 22. Portus* fruſtrà eſt cum ſuo, *Cum igitur aliquis dicit* κερασβόλους *intelligit homines indoctos.* Solet alioqui mango hic noſter excerpta non tantùm ſupinè & peſſimè facere interdum, ſed & frequentiſſimè,unde teſtimonia habeat, omittere adnotare; quod ſi feciſſet utrobique, opus hoc ſuum multis modis reddidiſſet commendabilius. Nos ut in ejus lectionem ex otiô noſtrô horas aliquot derivaſſe intelligi poſſimus, aliquot locis hac parte eum nunc ſupplebimus; eâque operâ fieri putamus ut & meliùs percipi & alicubi emendari, & viciſſim autoribus ejus ex ipſo aliquid lucis nonnullibi inferri poſſit. Sunt autem quæ habet in Φιλόξενος Λευκαδίου ex *Athenæô l. 1.* deſumta omnia; leviter in aliquibus à lectione hodiè editorum diſcrepantia. Ejusdem *libri initio leguntur* iſta, quæ habet in Ἀθήναιος, de quibusdam veterum adparatu magnificarum epularum illuſtribus. Corrupta autem ſunt, & ex ipſo *Athenæo* ita reſtitui debent: Ὁ μέγας Ἀλέξανδρος. Κόνων δὲ τῇ περὶ Κνίδον ναυμαχίᾳ νικήσας Λακεδαιμονίους; malè enim de Alexandro refert, quod de Conone Athenienſium duce debebat, ſublata neceſſaria ſententiæ στιγμῇ & vocula Κόνων in κἀκεῖνῳ perperàm mutata ſic: Ὁ μέγας Ἀλέξανδρος κἀκεῖνῳ νικήσας ναυμαχίᾳ Λακεδαι &c. cujus lectionis falſitatem neque *Portus* obſervavit. In Τιμαχίδας, ubi recenſentur ſcriptores ὀψαρτυτικῶν, de arte coquinaria, cœnas parandi ciboſque condiendi, ea itidem ex eôdem

Athenæi librô mutuatus est; sed Φιλόξενος ὁ Κλαυδίου refingendus est ex Athenæi editis libris ut fiat Φιλόξενος ὁ Λευκάδιος; quo de supra c. 2. p. 361. diximus pluscula. In οὖ verba, Δεξάτω ὃ κεῖται Ὁμήρου ῥαψῳδιῶν στίχος & reliqua, è *Synesiô in enc. calv.* excerpta sunt. In κυνισμὸς ista, Ἤρεσκε δ' αὐτοῖς λιτῶς βιοῦν &c. è vita Menedemi Cynici apud *Diogenem Laertium* excerpsit, sed corrupta mutila & confusa. Ita verò legendum: τῖθοις· καὶ ἔφασκον θεοῦ μὲν ἴδιον εἶναι τὸ μηδενὸς δεῖσθαι, doliis: *Dixerunt Dei quidem propriũ esse nulla re indigere*: pro eo quod *Portus* edidit, πίθοις καὶ ἔφασκον. Θεοῦ γὰρ ἴδιον ε.τ.μ.δ. & vertit, *doliis. Dicebat enim Dei proprium e. n. r. i.* Quod enim *Laertius* solum Diogenem dixisse refert, hoc *Suidas* Cynicis generatim omnibus, ceu commune dogma tribuit: & mox, *Cynicis placuisse.* τὸ διδακτὴν τὴν ἀρετὴν εἶναι καὶ ἀναπόβλητον, *quòd Virtus sit docibilis, nec amitti possit*: cum hoc sit in *Laërtio*, placuisse Cynicis, quod virtus sit docibilis: καὶ ἀναπόβλητον ὑπάρχειν τὸν σοφὸν, *& quòd sapiens non sit rejiciendus* sed amore dignus: ubi negligentià excerptoris diversissima effata confunduntur. In σκίφη ista, καὶ τινὲς ποιητοῦ τοὺς στίχους ἔφη Κράντωρ ὁ Φιλόσοφος σκίφης μεστοὺς εἶναι, ab eôdem *Laertio* accepit. In Πυθαγόρου τὰ σύμβολα Pythagoréorum juxtà professionis diversas species adpellationes, alios ex his Sebasticos, alios Politicos, alios Geometricos vocatos: item Pythagoricos, Pythagoréos & Pythagoristas differre tradit; ea verò repetivit è vità Pythagoræ autoris innominati; cujus excerpta habet *Photius C. 249.* Ex eadem selegit, quod extat in ἄνθρωπος αὐτὸς &c. hominem tribus modis fieri meliorem; vel conversatione cum Deo, vel benefaciendo, vel in morte. In Καρῖνος benè longa ῥῆσις de moribus, ingenio & gestis Carini Imp. ex *Eunapii annalibus*, quibus hic historiam Cæsarum à Claudii initio & ab Herodiani Dexippique temporibus ad sua usque pertexuit, accersita est; quod etsi hodiè Eunapii Chronicorum libris careamus è *Suida* in Διοσημία & μακρῷ, ubi ῥήσεως ejus nonnulla, nomine autoris expresso, leguntur, rescire potuimus. Narratis ejus sceleribus fœditate & immanitate, quam in subditos innocentesque quosvis exercuerat, πάντα ἦν αὐτοῦ, inquit ibidem, βαρύτερα διοσημείας καὶ ἐλυτὰ ἐν

μέσοις

μέσοις τοῖς ὑπηκόοις, i. e. *omnia ejus quavis tempestate*, fulgure, fulmine, grandine, procella, *erant graviora & in medio subditorũ rabiebat.* *Διοσημείαν*, h. l. *Portus* interpretatur *ostenta, de cœlo servata prodigia, & signa cœlestia;* at cum signa cœlestia significent tantùm calamitates, non inferant, longè inferiora sunt quàm ut facinora enormia monstrosâ malitiâ Principis iis comparari aptè possint. Est autem *διοσημεία ὁ παρὰ καιρὸν χειμών*, inusitata, tempore & gravitate, tempestas, eòque formidabilis & damnosa: cui insolentia & tætra Carini, etiamnum juvenis & de quo alia omnia sperarentur, facta adsimilat *Evnapius*. In *ἀφεδρείας* de mira Heraisci Philosophi Ægyptii natura, eum si loquentem audivisset mulierem menstruatam statim capitis dolore correptum fuisse, narratio è *Damascio de vita Isidori*, quam habemus apud *Phot. C. 242.* petita est: itidemq; longior ejus historia, in *Ἡράϊσκος*: & quod de Asclepiodoto philosophô & medicô refertur in *Σωρανός*. De Marcio, qui C. Marcius, à captis Coriolis urbe Volscorum dictus Coriolanus est, Romanorum duce, quæ refert *Svidas*, omnia *Dionysi Halicarnassei libro VII.* sunt, sed contracta & nonnullibi mutata. Ejus historiæ partẽ, nim. de planctu matronarum Rom. in funere Marcii à Volscis interemti laudat *Cl. Kirchmannus l. 2. de fun. Rom. c. 17.* sed *ex autore incerto*; is verò nostro indicio non incertus est ultrà. Quibus locis *Harpocrationem & scholiastas* veteres maximè *Aristophanis, Sophoclis, Thucydidis, Pindari, Theocriti, Apollonii* exscripserit, non lubet annotare; totos enim exhausit, & in suum hoc avmarium digessit. Sunt innumera ejusmodi in illô Grammatico testimonia, quorum autores indicare nemo poterit, nisi qui omnem antiquitatem ingurgitaverit; adeòque, quod ait ille,

fronte exile negotium, *& dignum pueris putes:*
adgressus labor arduus, *nec tractabile pondus est.*

Ivimus nos quòusque potuimus; via non ampliùs intrita est; ea verò quantumvis longa & ad quam conficiendam amplo viatico opus est, multa lectione, memoria felice & ingenio subacto; quibus instructus Criticus aliquis multa in *Svidam* ejusque lectores beneficia conferre, si volet, poterit.

CAP. VIII.

Hygini fabulis uno loco fax illata & emendatio de asino inventore vitis rejecta quam dederat Barthius. Juvenalis de capitibus asininis in lectis discubitoriis veterum explicatus contrà Joh. Britannicum Brixianum & A. Mancinellum ejus interpretes.

JUdicium in Grammatico, qui fabularem librum, capitum ducentorum septuaginta septem, consarcinavit, & præfixo *Hygini* nomine ætatem mentitus est & autoritatem, meritò requiramus multis de causis. inprimis, quòd cum Poëtarum & Mythologorum tempe deflorare instituisset ad Historicorū hortos declinaverit imprudens, & ἀδήλοις καὶ πλασματώδεσι res verè gestas & creditas semper adtexuerit. An enim septem sapientes Græciæ, quos cap. 221. recenset, & ipsi fabulæ sunt? an inventores rerum, qui ultimis enarrantur? Non effecit tamen ista hominis ἀκρισία & sinisteritas, quò minus lectione dignum judicaremus, quem recognitione & editione viri de re literaria benè merituri, quorum studium nemo bonus reprehenderit. In ejus *cap.274.* cujus argumentum est *Quis quid invenerit*, latet scrupus ab editore quidem, qui asteriscum adposuit, indicatus, sed non remotus. *Antiqui autem nostri in lectis tricliniaribus in fulcris capita asellorum vite alligata habuerunt significantes suavitatem invenisse.* Prima hanc antecedens est de inventô aquam ammiscendi vino: sequens de eo, unde vitem putare didicerint mortales. & media igitur hæc ipsa de vitis prima inventione fuit. Legerim igitur *significantes asinum vitem invenisse.* De Sileno nemo nescit, asello vectum Bacchi alumni sui comitatui adhæsisse. Convenit autem acumini inepti & obliviosi Grammatici Silenum nominare cum Bacchum debebat, & tribuere asino, quod sessori ejus competebat. Librariis verò indoctis duas voces in unam contrahere, & præterea trajicere syllabas solenne est: ita è *τὸ asinū vitem* mirum non est exiisse *suavitatem.* Tentabam aliquando reponere; *Asinivecham vitem invenisse:* quæ sententia si de Baccho, quippe qui bellô contra Gigantes asino ve-

no vectore usus fuerat, *Comm. super Aratéa Phænom. Germanici in Cancro*, intelligatur, verissima est; sed cum capita asinina fulcris lectorum vite alligari, vel, quod videtur verius, in fulcris vite illigata a ... ncta haberi ad significandum vitium inventorem consuevisse, & sequente periodo, *a capro vitium putationem* acceptam esse, iste rhapsodus doceat, etiam earum inventionem animali, quod Libero præterea dicatum esset, *Plin. l. 24. asino* adscribendam esse, in animo habuisse videtur. Quoad caprum dissensus est; Nav-phii enim asini simulacrum lapideum consecrasse feruntur, quia is vitium putandarum rationem ostendisset dum pampinos arroderet. *Barthius l. 11. Adv. c. 9.* hunc locum turpiter acceptum, cum purgare vellet, fœdiùs commaculat; putat scribendum: *suavitatem notuisse*, h. e. *ex hominibus brutas fecisse bestias.* Atqui non tantùm violenta est τὸ *invenisse* in *nocuisse* mutatio, sed & incommoda. Non enim de effectis vini, quæ per affixa fulcris lectorum asinina capita repræsentare voluissent veteres, sed de vitium inventione, quam ad asinum referrent, idque asininorū capitum vitium pampinis innexorum sive pictura sive sculptura significarent, sermo est; & frigebit ideò narratio si verbum *invenisse* tollatur. De re eadem *Juvenalis* loquitur, cùm *Sat. XI.* supellectilem domûs vilem minimèque sumtuosam & frugalitatem simplicitatemque veterum describit; v. 96.

nudo latere & parvis frons ærea lectis
vile coronati caput ostendebat aselli:

& malè interpretes qui aliter intelligunt, & de more, calvarias asininas in limitibus agrorum hortorumque ad conciliandam fertilitatem rubiginemque avertendam, suspendendi defigendive, quod ex instituto Tagetis Ethrusci faciebant, *Colum. l. 10. Pallad. l. 1. t. 35.* exponunt. *Coronatum* dicit, quia pampinis incingeretur; unde pictum cœlatumve in fulcris fuisse conjicitur; non ipsa asini testa cute nudata & alba ad fulcra, ut *Mancinellus* argutatur. Fuerunt autem lignea ex acere, *Plin. l. 33. c. 11.* salice, *Ovid. 8. Metam.* aliaque levi & parabili materia, in qua quid scribi, pingi, sculpi posset, antequam peregrinæ, putaminum testudinis Indicæ, *Plin. l. 9. c. 11. 16. c. 43.* citri, eboris, bractearum avri argentique, & gemmarum, ad hos le-

ctorum usus notitiam per homines sagacis ad instrumenta luxuriæ ingenii nanciscerentur.

CAP. IX.

Correctorum morbus unus superflua diligentia; ejus non immunes nobilissimi quiq; Critici: defensæ editæ lectiones in Ulpiano, Apollonio, Plinio: item in Sapphûs carmine à Rutgersio profecta. Explicatus obiter anonymus scriptor Græcus fragmenti de zythi coctura: zythi varia materia. soca, alsuca, φοῦσκα, posca: κλιβὸς, ahenum. De Aristoxeno Tarentino Musico dicto, & altero cognomine medico. Censorinus expositus de illo. Marmor λευκόστικτον: στίζειν pungere, pingere, variegare: λεπτόψηφος vox nihili & præter rem conficta. Ἑρπετὰ, reptilia: serpentes; bestiæ qualibet. item homines.

MEdicis inficetis illis, qui cuivis obvio, nec indigo nec avido, medicinas obtrudunt, & quicquid sit, quod videtur lædere affligeréve, una propera purgatione everrere pollicentur, simile committunt Correctores, quorum prurigo tanta est, ut à nullo sive sano sive insano loco manum stilumque abstinere possint. *Interdum optima medicina est medicinâ nullâ uti*, ajunt; similiter modus quidã & ars ejus rei est, ne intempestivo officio, lectiones antiquas & commodas movendi loco, autorib. vis fiat, cum præposteris emendationibus corrumpuntur. Malè cessit iste pruritus etiam continentissimis viris, à quibus Criticen divinè naviter, & feliciter exercitam novimus, quosque propterea suspicimus & prædicamus liberaliter, *ὥσπερ σχεδιάσαντας τὸ τέλος, ὅπερ ἡμεῖς πάλαι σὺν πόνῳ μόλις θυρσοκοποῦμεν*; neque quidquam deterimus de egregiis ipsorum meritis & invidendis laudibus, cum quod sinere debuissent id diligentiæ nimios mutasse eruditis lectoribus indicamus. Pugnarunt & illi ipsi pro lectionibus vetustorum codicum contrà novatores audaces & importunos; laudarunt libros quàm minimùm expurgatos; & scripturam quamvis quò esset antiquior eademque in membranis pluribus, pro eò veriore

haberi

haberi oportere, nisi aliquid gravius impediat, decrevêrunt. Eorum igitur exempla in defensionem nostri valebunt.

Zythum, quod in quibusdam provinciis ex tritico, vel ex hordeo, vel ex pane conficitur, Vini adpellatione non continebitur; verba *Ulpiani l. 23. ad Sabinum in l. 8. D. de trit. vino vel oleo legâto.* Ad zythi paraturam veteres hordei triticive grana, eaque tàm integra quàm molita adhibebant; avenam ad ejus confectionem sumi apud Flandros scribit *Gv. Brito l. 2. philipp.* modò panem ex horum farina coctum. *Avic. l. 2. Canon. tr. 2. c. 279.* genera fucæ, focæ, seu zythi facit; unum quod fit de pane cocto; aliud quod fit de massa azyma: aliud quod fit ex hordeo; & aliud, quod fit ex pane *albavari*, i. e. simila. *Foca* autem seu *alfoca*, quod Græci recentiores Φȣ͂σκα efferunt est ipsa vox Latinorum *posca*, potus, ut ait *Pandectarius c. 271. ex ordeo & aliis rebus calidis, ut zingiber & similia, quæ ponuntur in vasis terreis parvis benè obturatis, & cum aperiuntur salit in altum & vocatur cervisia.* Poscæ parandæ modum Emissæ in Syria se observasse tradit *P. Bellon. l. 2. c. 98.* talem: Farina hordei vel tritici in massam coacta in capaci aheno coquitur: è qua deinde fiunt orbiculi, quibus in aquam demissis ea illicò sponte ebullit & calefit absque ignis adminiculo & in densam sorbitionem coit. Ejus spuma alba & levis est qua Turcicæ mulieres sese ungere solent; erugat n. cutem, redditque teneriorem præsertim si in balneis adfricetur: quā facultatem in zytho veteres non ignoravêre; *Plin. extr. l. 22.* Eadem ferè fragmento περὶ ζύθων ποιήσεως docet *scriptor anonymus ineditꝰ in volumine Chemicorū Græcorum manuscr.* è molito hordeo, addito fermento fieri panes; eos εἰς κλȣβὸν, i. e. *in ahenum* (quod enim in Glossario Latino-Græco invenêre docti & se non intelligere fatentur, ἀπὸ κλȣβοῦ κρέας σὺν λίπει nos interpretamur, *ex aheno carnem cum pinguedine*) conjectos adfusa aqua parùm coqui, sine tamen ebullitione: tum colari liquorem, benè contectum incalescere & separata fæculentià fieri potabilem. Eam rationem coquendæ cervisiæ in Ægypto, cujus incolis zythi potus fuit familiaris, fuisse putamus, quòd isti Chemici plerique omnes ibidem vixerint, scripserint, & artem exercuerint. Hæc satis defendunt editam lectionem *pane*; quæ absurda visa est immeritò iis, quibus substituere pla-

placuit, *farre*: ita enim è neſcio quibus libris legit *Alciatus l. 10. parergôn c. 15.* Sed eſt hoc ὁ λεγόμενος χαὼν ὕθλος, ὡς ἐμοὶ φαίνεται. Τὸ δὲ ἀληθὲς, ὧδε λεγόμενον. Nondum enim inventi ſunt, quos è farre ſive ζῦθος ſive birram olim coxiſſe ſcire potuerit *Ulpianus*; hordei avenæque annona in hac provinciarum Germaniæ per æſtus bellorum civilium ἀλλοπροσάλλους deſolatione fortaſſe docuit nonnullos aut certè docebit non farre, ſed lolio vel ſemine alio ignobiliore & abſurdiore in potum corrupto victitare, uti deficientibus lupuli turgidis floribus ad conciliandum birræ acorem amaroremve & ut ſine vitio ſervari aliquandiu poſſit, folia ſalicis, perſicæ, apſinthium, centauream, alia, indere comperimus. Sin quod de zytho è pane diximus etiamnum diſplicet, emendetur ſanè locus & legatur *paneco*; ita *Cujac. l. 11. Obſerv. c. 30. & l. 24. c. 39.* quaſi ultima hujus cum prima ſequentis voculæ *conficitur* coaluiſſet. E panico, ſemine frumentaceo, ſed quod cæteris frugibus minus nutrit, *Gal. 6. de ſimpl. med. fac.* panes coxêre; fortaſſe etiam potum. Tartarorum cervisia è milio paratur; item è melle, lupulo, panico: aliorum ex oryza: Pæonum παραβίην è milio itidem; *Hecatæus in periodo Europæ*; Pannonas hordeum miliumque edere ac bibere ſcribit *Dio. l. 49.* Illyricorum ſabaia (niſi hæc cum παραβίην eadem eſt ut gentes ipſæ Pæones & Illyres eædem) ex hordeo vel tritico in liquorem verſo fuit, *Amm. Marcellin. l. 6.* Multi Europæi potu è ponus vitam tolerant; in Turgovia Helvetiorum è piris, quæ *montana ac fontana* vocant, muſta optima ac durabiliſſima conficiuntur; quæ ſi coquantur vinum quodvis nobiliſſimum, etiam Malvaticum, ſimulant; *Gold. t. 1. rer. Alamann. fol. 202.*

Apollonius Alexandrinus autor hiſtoriarum mirabilium c. 30. vires herbæ helxines in ſanandis quartanariis commemorat, ejusque rei teſtem advocat Ariſtoxenum Muſicum: Ἀριστόξενος δὲ ὁ Μουσικός, inquit. *Meurſius*, quòd hoc non Muſici, verùm Medici præceptum eſſe putaret, articulum ὁ in adverbium ὀυ mutat, ut Ariſtoxenus, Herophili diſcipulus, cujus de pulſibus & Herophiléâ ſecta libros laudat *Galenus*, alius à Tarentino, cognominato Muſico, intelligatur. Verùm cum Tarentinus iſte non tantùm de Muſica,

sica, sed & varii generis, Philosophica & Historica scripserit, usque ad libros 453. fueritque veterum literarum diligentissimus, ut vocatur *à Gellio l. 4. c. 11.* istam de helxine herba experientiam, nemo sanus ei abjudicaverit; præsertim cum alteri Aristoxeno Herophilio nullo idoneo argumento ea tribui possit. Idem judicium ferendum est de ejusdem Meursi simili conjectura; *Censorinus de die nat. c. 5. Hipponi Metapontino, sive ut Aristoxenus autor est Samio, ex medullis profluere semen videtur,* dixerat; hoc nullâ necessitate ad eundem Herophilium refert *Meursius*, quod Tarentini profectò est. Quia enim hic vitam Pythagoræ, ejusque sequacium Archytæ, Telestæ, Xenophili, descripsit; quæ ejus opera laudantur à vetustissimis quibusque; de Hippone etiam, itidem Pythagorico, & dictorum συμμαθητῇ, quòd ejus patria Samus, illâ de Pythagoræ familiaribus πραγματεία tradidisse rectè colligitur; maxime cum inter istos non fuerit obscurus aliquis iste Hippon, ut patet è *Jambl. extr. l. 1. de Pythag.* qui laterculo Samiorum celebriorum eum cum Melisso, Lacone, Archippo, Glorippo, & Heloride exhibet.

Inter marmorum genera porphyriten in Ægypto rubere scribit *Plin. l. 36. c. 7: ex eo*, addit, *candidis interveneientibus punctis, leucostictos vocatur.* Στίζειν præter pungendi & vulnerandi significationem, etiam signandi, pingendi, variandi & maculandi vim habet. *Herodian. l. 3. c. 47.* de Britannis: Τὰ σώματα στίζονται γραφαῖς ποικίλων ζώων παντοδαπῶν εἰκόσιν. *Hesychius* de accolis Istri; στίζονται καὶ ποικίλαις ἐσθῆσι χρῶνται, i. e. frontes pingunt, inscribunt, colorant variè, & diversicoloribus vestibus utuntur: & mox de sententia Dionysii cujusdam, καθαρὰ καὶ λευκὰ τὰ μέτωπα opponit τοῖς στιγμένοις, h. e. puras & albas, ut naturaliter sunt hominum, frontes inscriptis, pictis, notatis; ut Istriani isti putentur similes fuisse Britannis, qui glasti, *Plin l. 22. c. 1.* vel lutei herbæ *Vitr. l. 7. c. 14.* succo totum corpus oblinere soliti sunt. Unde στίγματα, ποικίλματα, *Suid.* i. e. notæ; & πολύστικτοι, ποικιλοδέρμονες, ποικιλόχρωτες, *variis stellati corpora guttis*, ut loquitur Poëta; quam adfectionem in equino genere voce βαλίος, & ψαρὸς, desumta à sturnô ave, quæ variè nitentium in

nigro guttarum aspergine pingitur, cum maculis nigris in albo vel russo sparsum est, exprimunt. Et porphyrites igitur Ægyptius, quia rubrum ejus punctis albis interlucentibus conspersum esset, hinc meritò *leucostictos* adpellatus est, τῶν λευκῶν ϛιγμῶν. *Cl. Salmasius* ejecta vocula, qua *Euripidem* tamen usum esse sciebat, supponit *leptopsephos*, quòd candida illa puncta λεπλαὶ ψῆφοι ab aliis vocentur. Sed nos hoc & sine autore adseri putamus; ubi enim ψῆφοι pro *punctis?* & λεπλὸν exiguitatem, ob quam visum levissimè adficerent eumque facile effugerent ψῆφοι sonare, non candorem, qui de guttis in Ægyptio porphyrite rubro prædicatur; Puncta ista sive ϛίγμαλα, ἀϛέρες, stellæ in lapidibus sunt aliquid minutum, ut quævis humidi stilla; sed in porphyrite rubro, color eorum niveus & singulare quiddam visum est & apta adpellatione τοῦ *leucostictos* expressum; idque ideò non mutandum esse, quamvis inviti, contrà pertendimus.

In *Sapphûs* quodam carmine, quod apud *Hephæstionem* repertum cum cæteris ejus edidit *H. Stephanus*, Amor, quem ita convitiatur Poëtria, vocatur, γλυκύπικρον, ἀμάχανον ὄρπετον. Interpres ultimum hoc *avem* reddidit, quasi esset ἀπὸ τοῦ πέτασθαι, & quòd alatus fingeretur Cupido. *Rutgersius l. 4. Var. c. 6.* mavult ἑρπετὸν, & exponit *reptile*. *Barth. l. 1. c. 9. Adv.* quod Amor non tàm sit reptile quàm volaticum animal, & τὸ ἀμήχανον, *inexpugnabilitas*, reptili, quod facilè obteri potest, non competat tàm quàm aliti, quod datô damnô facilè pennis aufertur, potiorem scripturam sibi videri scribit, ἀμάχανον ὄρνιθον. Nos lectionem, quam loco medio adduximus, solam veram esse arbitramur; sed ne eam convellere possit quem ultimò nominavimus, aliter explicamus. Ἑρπετὰ propriè sunt τὰ ἄποδα; καταχρηϛικῶς ἢ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀλόγων ζώων. Apud *Hom. Od. 4.* ἑρπετὰ, interpretibus, θηρία: *Pind. in Pyth.* canem Lacænam adpellat τρέχειν πυκινώτατον ἑρπετὸν, i.e. *cursu exercitatissimam bestiam*. Et si *Hesychio* credimus etiam hominum genus ἑρπετὸν dicitur. Ἑρπετὸν igitur ἀμήχανον Amor, h. e. *fera inexpugnabilis* & contrà quam nullæ machinæ faciunt dicitur: & quomodo non sit inexpugnabilis, cui etiam Jovis fulmina cedere, eique dominium hujus Universi lacteis versibus tribuit *Oppianus l. 2. Κυνηγ.*

Ὄμβρεμ

ὄμβριμ' ἔρως, πόσος ἐσσὶ; πόση σέθεν ἄπλετ☉ ἀλκή;
πόσα νοεῖς; πόσα κοιρανέεις; πόσα, Δαῖμον, ἀθύρεις!
Quantus es, & quanta est tua, Dive, potentia? quanta
Scis? quàm multa regis? quàm mira, Amor ô fere, ludis!
Orpheus in hymnis cum aërem, terram, mare, tartarum Cupidini subjecisset, addit;
Μοῦν☉ γὸ τούτων πάντων οἴακα κρατύνεις.
Isthæc imperio tu solus cuncta gubernas. De alite quantumvis ferocissimo & validissimo maximoque omnium ridiculè ista dicerentur; & *Sappho* igitur potiùs ad humanam pusionis Cupidinis formam quàm ad alas ei adfictas respiciens, *ἑρπετοῦ, bestiæ*, adpellationem ei imposuit, eo modo quo homines violenti, crudeles, rapaces, astuti, ursorum, leonum, luporum, vulpium indigitamento significari solent, quòd cum hominis faciem præ se ferret, vires humanis majores exerceret, eòque beluæ truculentæ & insuperabili quàm homini Deóve hominiformi esset similior. Sint è veteribus qui Cupidinem ὄρνιθα *avem*, adpellaverint; hoc enim fortasse opponet *Barthius*: At velox vagabundum & inconstans amoris hoc verbo significarunt; *Sappho* autem ἀνήτητον ejus & potentiam indicatura, non potuit eum ὀρνίθιον adpellare magis quàm si quis convitiaturus anui deformi rugosæ & edentulæ, eam δορκάδα, δάμαλιν, *capream, juvencã*, vel blanditurus delicatæ puellæ eam λέαιναν, κύνα, ὗν, αἶγα, *leænam, canem, capram, suem* vocet; neutrum n. adfectui loquentis respondebit aut subjecti conditionem exprimet. Pari modo Cupido, quà χρῆμα ἀμήχανον, *res invicta, malum indomabile*, non erat ὀρνίθιον, *avicula*, strepitû solum molesta, sed ἑρπετὸν, *bestia, belua*, feritate & robore formidabilis nominandus. Quæ si considerent eruditi & candidi censores, adstipulabuntur nobis satius fuisse *Rutgersii* lectionem, quæ primitivam una solùm vocali mutat, adeòque adminiculata est, & indubitatò vera, amplecti, quàm infelici diligentiâ novam, tot modis laborantem, absonamque procudere. Sectiones seu amputationes gangrænosorum in sanis carnibus instituere jubent medici, ne si quid putridi relinquatur serpat ad vicinam vivam contagio: Sed Criticis non licet nisi in corruptis stilum experiri, & deculpata ἀθετεῖν;

 si quis

si quis contrà faxit, continuò audiat τὸ λεγόμενον necesse est, Τὸ φαρμακὸν σου τὴν νόσον μείζω ποιεῖ ob quam insanam actionem tamen multi μέγα φρονοῦσι μᾶλλον ἢ Πηλεὺς ἐπὶ μαχαίρᾳ & emendationes suas abortivas, quas exesse bonis autoribus oporteret, ac temerè scita ostentant quasi Memphitæ Isidis cincinnos.

CAP. X.

In Gvilhelmi Britonis Poëtæ librũ Philippidos multa bona observata: explicati ii maximè in nominibus aliquot procerum Angliæ locorumq; & emendati pluries: Comites Arundelii unde sic dicti: Lionia castrum in Ducatu Britanniæ, item opidum Walliæ, Caer Leon, i. e. Urbs Legio in Cornaviis: de primâ falsus Barthius, qui insulam sic adpellatam putavit. Scara: scaramuccia. scholæ militum. Cendalum, panni linei nitentis species. Garzio. Soldaria. Bipartire. Veterna odia. Helya Scalere. Galiotæ. Furnites. Marescosi campi. Corinni. Scarlata: grana chermes. Gambesones. Quadrelli. Tudites Karolus. Tristegæ. Hurditia; Rupta, rutta, rotta. Panselenos. Acrisius error. Calax castellum Chaluz; aliudq; Lebrosum. London, Londonum; Vicus Chalaurus. Cutellus, ensis genus. Suppeditare novâ notione. Recentare, renovare. Gelatina, i.e. muria. Carabus, genus navis. Belfragia, belfargia, è lignis præstructæ castellis castrisve munitiones tumultuariæ: alia ὅσα κόνις.

SUpra seculum, quo vixit, quartũ ab hoc, aliquid in Poësi præstitit *Guilh. Brito Aremoricus presbyter,* rerũ Philippi regis Galliarũ. Augusti dicti, quas *M. Rigordus ejus Capellanus & Physicus* soluta cõscripserat, ligatâ oratione, perpetuo hexametro, præco eloquẽs, facilis, ingeniosus & eruditus. Ex eô multa utilia hauriri posse vidit *P. Pithœus*; & propterea æstimatum magno domi, ceu alienis temporibus natam rosam, cum tineis blattisque luctantem primus ante hos quadraginta annos publicavit. *Is Gvilhelmus* inter scriptores incertæ ætatis refertur à *Cl. Vossio, l. 3. de hist. Lat.* sed incogitanter; pertinere enim ad *caput 57. l. 2.* quo recensentur qui

Fride-

Fridrico II. imperante floruêrunt, & *Rigordo*, quem æmulatus est, proximum poni oportere ad annum 1224. inde manifestissimum fit, quod eo ipso, defuncto patri Philippo, successit Ludovicus, cui fratriq; ejus notho Petro Karloto opus suum inscripsit. Dolendum verò est egregiam voluntatem *Pithœi* adeò insuperhabitam fuisse à doctis, ut etiam post hujus indicinam & amplius. *Freheri* δευτέρωσιν, nemini penè præterquam uni alterive innotuerit; contrà obscuris & vilibus ejus ævi capitibus, frigidis aqueisque scribanis aliis, contigerit ut in lucem protracti ad pædagogorum usque cathedras provolarent, & publicè cum modicissima sua, ineptissimâ interim, temporum rudium eruditione enarrarentur. Nos diligentissimi *Pithœi* judicio adsurgimus & quem iste, bono literarum, editionis cura, lectione nostra, & ut legi sine offendiculo, quod in eo creberrimum est, à studiosis possit, hoc amplius, recognitione dignum judicavimus: cujus in *Britonem* hunc, virum tàm necessarium, auctoris nostri testes emendatiunculas & animadversiunculas sequentes esse volumus; quæ si non omnes examussitatæ, concinnæ, elegantes sunt. sciant lectores *nullum sine veniâ placere ingenium*; & in tàm ubere messe spica quædam nequam manum legentis subterfugisse æquo animo ferent. Libro tertio introducit Poëta noster Richardum Comitem Pictaviensem, Henrici II. regis Angliæ filium, socios in bello contrà Philippum regem Galliæ, quod in annum 1189. refert *Rigordus*, ita recensentem:

Nec Gaufridus abest Lisinamcus unus in armis
qui satis est contrà Francorum corpora centum:
& quid Hirundellæ, vel eum quem Cestria misit
Radulphum, vel quo gaudet Lecestra Johannem
prætereà Comites & quos Pratellica tellus
nutrivit fratres, Halgomaridemq; potentem
viribus, armatâ nulli (ita leg. pro *nullum*) *virtute secundum:*
quid Paganellos referam, geminosq; Leones
Britigenas fratres Herveïum cum Guidomarcho,
quorum præsidio generosa Lionia pollet? Plerique istorum procerum leguntur in breviario seu Notitia feudorum mili-

tumque Normanniæ & Britanniæ, tempore Philippi II. regis Galliæ, quam *tomo scriptorum rerum Normann.* junctam, confectam è libris censualibus Franciæ publicavit *A. Duchesnius:* ex ea corruptelæ in nominibus commissæ restitui possunt. Gaufredus Lusinanicus (hoc enim versus postulat) est G. de Lisegnen, quem *Paris* de Liziniaco, *Rog. Hovedenus* de Lesezennam adpellat. Non dixero, an cum Lusignanis, à Languedokii quodam opidô ita dictis, qui aliquando Cypro imperarunt, sint iidem. Hirundellæ Comes est Arundeli C. Wilhelmus; ei nomen ab hirundine, cujus effigiē in scuto tulisset, impositum fuisse nugatur in hisce eod. l.

Ut Comes erecta Gvillelmus cominus hasta
vidit Hirundela, velocior alite, quæ dat
hoc agnomen ei, fert cujus in agide signum,
se rapit agminibus mediis.

Depicta autem fuit in scuto Arundelii hirundo, ut ad nomen ejus sic quoquo modo alluderetur; quod illustri familiæ fuit à valle, per quam Arun fluvius decurrit, suo tenemento. E gente de Pratellis dictorum magnatum fuit Osbertus; item Johannes, quem Notitia inter milites Normanniæ ferentes bannerias connumerat; tenuitque feudū militare in ballia Rothomagensi: & in ballia Pontis Audomari, interque milites de honore Bellimontis, Abbatissa de Pratellis. Paganelli imperante Wilhelmo rege Angliæ I. dictô Conquæstore illustres; ex his Radulfus inter eos qui immediatè à rege isto prædia tenuerunt: item Fulco & Johannes à Philippo II. & Hugo, quem duci Normanniæ servitium quinque militum debere est in *scripto de serv. mil. Norm.* de feudo Moritonii, & de feudo in ballia Lexoviensi servitium duorum cum dimidio militū. Gemini Leones Britigenæ fratres Hervejus cum Guidomarcho ibidē *tit. Barones Britanniæ, qui debent exercitū Regi,* nominantur Guiomar, sive Guiemardus de Lion, & Herveus de Lion; *Hovedeno,* de Leuns, al. de Liuns, à Lionia opido sive castro Britanniæ cismarinæ, Leon/ detorta è Latinô *Legio* adpellatione, cui præerant beneficio regum sic vocati: quorum familia hodièq; inter Aremoricas eô ipsô nomine integro *Leon* nota est. Britanni quoque Caer Leon ar Wsk/ i. e. *Urbem Legionē ad Iscam* fluvium, opidum in Siluribus seu Comitatū

Monu-

Monumetensi Walliæ nuncupāt, à Legione II. Augusta, quæ & Britannica, quæ ibi in præsidio olim sederat contrà Siluras; item alterū in Cornaviis Comitatûs Cestrensis Caer Leon vaur/ urbem Legionē magnam. & Caer Leon ar Dufyr Dwy *Urbem Legionem ad flavium Devam*, & Kaer Legion / à Legione XX. Britannica, Valeria, Victrice; hod. Chester / Legeacestria est. Sed ab horum alterutro fratres istos deducere non licet; fuêre enim Britones cismarini, Ducis Normanniæ vasalli, non insulares. Quod autem eos Legionis dominos *Brito* adpellat *Leones*, allusio solùm est, & obliqua prædicatio facinorum egregiorum & fortitudinis animi; veram adpellationis rationem non ignoravit. Vocat enim *Leonenses* lib. 12. Futile igitur videri possit quod *Barthius lib. 22. Adv. cap 6.* Lionicum interpretatur Britannicum, quia Britanniæ insulæ regio quædam sit quæ adpellatur *Lionia*, juxtà *Britonem* h. l. Est enim nostratis ea non in Britannia insula, sed in Ducatu Britanniæ qui ab ista mari secluditur, neque regio; sed burgus vel opidum; & quis credat, tàm amplæ provinciæ nomen imponi à castro, ejus vix millesima parte, uno? *Lionia* verò Poëtæ est id quod diximus in Aremorico tractu, seu Cornu Galliæ, dum pronunciationem popularem Leon adfecit modulo Latino, quem metrum requirere videbatur. Eodem libro lacunam in isto versu, ubi de congressu Wilhelmi Comitis Arundelii cum Wilhelmo de Barris in prælio ad Medontam:

Utq; magis noceat juvene peremit eodem
ejus eqvum, ita supplendam esse putamus:

Utq; magis noceat juveni ense peremit eodem
ejus eqvum. Modò enim dixerat, Barrensem equo excussum peditem occurrisse Arundelio, eumque uno ictu prostravisse: nunc addit, eodem ense & eqvum ejus interemisse. Sunt hiatus similes etiam alibi hujus operis, ut l. 9.

Insidiosa fraus utilis insidioso ubi vox *valdè* inserenda est. Isto

sicq; fit ut stant majora incendio damno

Civi-

Civibus insidiis quàm ferrum. Præpositio *con* excidit & legendum est

Sicq; fit ut constent majori incendia damno. Libro 10. hic

Detegit, Otho iterum ne scire omnia jactet syllaba una brevior est, & ei pronomen *se* addendum. Libro XI. descriptione cædis in prælio, variè factæ ordinum turbationis & fugæ:

Cruribus inversis jacet resupinus arena,
hic latere obliquo ruit, alter vertice pronô
labitur. priore syllabam deesse patet cuivis: sententia verò postulat τὸ *hic* infulciri. Paulò post & hunc claudum

Taliter in dextro Bellona furebat reperimus; sed Poëta scripserat *in dextro cornu.*

Scara, τάγμα, corpus, ordo, numerus, agmen, militũ significat: Italis *schiera*, compagnia, squadrone, brigata. Apud *Joh. Rumbum* dictum *Villanum l. 6. Chron. Florent. c. 81.* agmen è Germanis lectum est *la schiera de Tedeschi*. Vox petita è populari nostra, qua copias incerto numero, constans è multis corpus, Schaare adpellamus; & Scharmützel/conflictum, prælium, combattimento, cum utrinque instructæ acies congrediuntur: Italis & Latino-barbaris *scaramuzza; Orl. Malavolta l. 10. Partis 3. hist. Senensis, sanguinose scaramucce*, i. e. cruenta pugna: *eschiaramucia*: quô utitur *Æg. à Roya in annal. Belg. sub a. 1454.* ante sesquiseculum in Cœnobiô Dunensi Flandriæ conscriptis. Ea ipsa toties in animo & calamo *Britonis* nostri fuit; sed librarii liquidarum ultimam mutarunt in primam, & è *stara* fecêrunt *scalam*; Lib. 2.

- - - - *acies ad prælia certo*
ordine disponit, ut subsit quæq; tribuno
scala suo, turmæq; suus sit cuiq; magister. & Lib. XI:
Quos inter regemq; viri virtute corusci
adstant continua serie, scalasq; suorum
quiq; magistrorum densant. Item Lib. X:
In scala regis regi lateraliter hærent. Iterum ibid.

Hugo

*Hugo Marolides cum fratre Johanne Petrus*q;
Reminii rector pagi cum panè ducentis
militibus, quales Campanicus educat axis,
efficiunt animis scalam concorditer unam: quibus locis omnibus τὸ *scara* restitui debet. Collegia & societates militum armatorum Palatinorum & castrensium, *scholas* etiam vocarunt; & qui in eas allecti *scholares*: de quibus est *in Codice t. de officio Præf. Prat. Afr. & in Notitia Imp. Orient. t. de magistro officiorum*. Putabam igitur aliquãdo hoc in *Britone* locis, quæ laudavi, legi oportere; sed ignorasse modulũ syllabæ prioris Poëta accusandus fuisset, & succurri interea commodius, genioque hujus scriptoris & scripturæ veteri propius *scara*. de quo, si explodamur à vulgo promiscuo & multitudine satis est equites nobis plaudere & singularios.

Lib. XI. narratione prælii inter Otthonem IV. Imp. & Phil. regem Franciæ ad Pontem Bovinum commissi, cum erectum in carro palum & ex eo pendens draconis aquilæque aureæ pictum simulacrum fuisse standardum Imperiale dixisset, addit;

Ast regi satis est tenues crispare per auras
vexillum simplex cendato simplice textum
splendoris rubei. *Cendatum* est illa telæ seu panni linei nitentis species, quam nostrates *zendalum*, forte à peregrino vocabulo *sindon*, adpellant, signis militaribus ob levitatem aptissima; ea hodièque in tenuiorum amictus adsumitur. Id vexillum quod S. DionysI vocant, & ab Abbate San-Dionysiano regi Franciæ in bellum processuro exhibebatur, Francorum exercitum quàcunque solebat præcedere, ut vexillum S. Ambrosii in carocio Mediolanenses. Ib. sequentes versus variè corrupti sunt in editis:

cumq; motarentur nec dignarentur aperto
credere se campo ferse ne excedere Flandri: legamus *serieq;*. Mox.

- - - - cum sit pudor ultimus alto
sanguine productum superare à plebis alumno

Immoti statione sua non segniter illos
Parcendum ducunt famuli sed turpiter illos
excipiunt, sternuntq; ab equis pluresq; nec illis
jam perturbatos stationem solvere cogunt. In secundo Verbo activo substituendum est passivum *superari*: in tertio *illos* in *illis*; in quarto *turpiter* in *fortiter*; in quinto *nec illis* in *ex illis*: spondaicos enim non infrequenter fundit hic versificator: vel in *periclis* mutandum. Ibidem in hisce,

Sæpius ad montem Francorum *voce superbâ*
ingeminans: Eustathii à Maquelinis, qui cum esset à partibus Angli suos in cædem Francorum his verbis, *ad mortem Francorum*, voce incondita sæpèque repetitâ, instigavit, inclamatio emendanda est. Sic enim *Rigordus*, cujus paraphrastes hic noster est; *quidam miles Eustathius nomine de Maquelinis cum magna superbia vociferans*, Ad mortem Francorum; & Brito in sequentibus de Franco qui Anglicum istum correptum necavit:

Mortem quam Francis inclamas, accipe dixit. Paulò post:

& inventum rigidis sic implicat ulmis, emend. *ulnis*; dicit enim *Rigordus* Gallum complexatum esse Anglum & *caput ejus inter cubitum & pectus pressisse.* Extremo libri de Ferrando comite Boloniæ, *in cujus equi ventrem quidam mucronem usq; ad capulum immiserat* est:

Dixerat. at viriusjam se laxantibus ultra
stare nequibat equus; tum condumta Johannes
advemens cum fratre suo quanone frequentes
ictus ingeminant. patet legi debere *venis*, ex his enim profusô vi magna sanguine eqvũ deficere oportuit item *Condunita*; Est enim *Joh. de Conduno* apud *Rigordum*: & *Queno.* *Garcio*, ex Italicô *garzone*, ministrum, servum, al. δορυφόρον, armigerum, significat. *Noster* ibid.

Adfuit è famulis electi garcio quidam
ipsum præcedens: &
- - - - *ne garcio funeris auctor*
gaudeat esse mei: item

Circuit

Circuit atq; alias se garcio vertit ad arces; ubi *artes* sana scriptura erit. *Gracio*, quod l. 10. legitur, pravum est. De Solduriis apud Gallos, militum genere, nemo nescit, qui Julii Cæsaris ephemeridas inspexit: hos sequior ætas prima vocali, quasi solidi & solidatæ eos denominassent, efferre *solidarios* voluit, ut *solidatos Vegetius & Cassiodorus*. Ita noster l. 10: de scorto legitimæ conjugi superinducto & in comitatu cujusdam Hugonis:

quæ generosa nimis soldaria facta relicto
conjuge castra suo privabat significato. scil. quia castra à castitate dicta pellex ignobilis & impura sequeretur. *Bipartire* nostro est in duo dividere: l. 6.

- - - - - - - ensem
cervici impressit tempusq; bipartit utrumq;: & *lib. 10.*
corpora quàm rigidò ferrata bipartiat ictu. *Veternum* est idem quod vetus: l. 11:

Cui magis infensus odiis erat ipse veternis. *Helya* l. 12. est, quam scriptores seculis emendatioribus *Æliam* vocarunt, à conditore Ælio Adr. Imp. olim Hierosolyma:

Post sed cum Titus & Vespasianus Helya
funditus eversa temploq; in plena redacto, *Scalere*, est squalere: l. 9:

dignus fieret scalere catenis. *Galiota* significat nautam: l. 7. & l. 9. à galeis, quas & galias vocat, producta media, ll. dd. *Furnites*, l. 9. terminatione à Græcis petita adfectum gentile nomen est, & Feurnæ seu Furnis Flandriæ, Burggraviatu seu Vice Comitatû illustri, opido oriundum notat. Id etiam *Furnus*; ibid.

Quâ sola Furnus arat finibus (ita l. pro finib⁹) *vicina marinis,* ut *Gandavus*, l. 10. *Parisius* l. 12. & *portæ Parisius* indeclinabile, l. 2. *Turonus*, Turnacus, metonymicè pro ipsis incolis. *Marescosos campos* Flandriæ vocat *l. 9.* propter *marescos*, h.e. cespites subterraneos fossiles ibi, quos in pedales tesseras scissos, sole excoctos ventoque arefactos focis & caminis adhibent Flandri vice lignorum: Eorum meminit l. 2. in descriptione Flandriæ:

Frumento quam ditat ager, navalia merce,
lacte pecus, butyro armentum, piscibus æquor,
arida gleba foco siccis incisa marescis. Cespites isti bituminosi, & nitro-sulphurei solo uliginoso, & paludibus, ipsisque adeò ex aquis educuntur, & vocantur hodièque à popularibus *daryncæ*: *Jac. Marchant. descr. Fland. p. 14.* Unde suspicio est, malè *marescorum* adpellationem iis ab homine Gallô imponi; qui quòd è paludibus, terrâ cedente ad nixum, pressa hauriente vestigium, natante & vacillante, qualem Morasse vocant Germani, egererentur istæ massæ, ipsas *marescos* dici putaverit, fortassis de re peregrina & solis Flandris vernacula negligenter & infideliter instructus. Certè *marisci* vocabulum à Germanis mutuati sunt scriptores semi Latini, eòque solum aquis imbutum, cœnosum & paludibus impeditum nominaverunt. *Ingulphus abbas Croyland.* qui Britonem nostrum centum annis præcessit, *in hist. sui monasterii*: *Per medium vastißimæ silvæ, & profundißimorum mariscorum de lignis & sabulo calcetum solidum viatoribus fieri fecit*; & mox: *Animalia Croylandensium in mariscos cum canibus suis insectans longiùs effugabat*: Item; *Magnam partem mariscorum & pratorum monasterii dimisi pro certô reditû annuali.* *Marisci* igitur paludes sunt, non *daryncæ* Flandrorum; neque enim verosimile est vocabuli significationem intrà seculum unum adeò mutasse; eòque probabile redditur, quod de Britone decepto dicebamus. Eod. l. IX. cum Belgicæ aliquot populos illustriores nominasset, subdit:

Nemus armipotens ubi bella frequentia gessit,
quem nusquam sibi prævaluit Romana potestas
subicere omninò certùve ligare tributis. *Nemus* populus nullibi, etiam quæsitus, reperietur; *Nervius* est. Nerviorum verò huic elogio vel *Plinius* fidem fecerit, qui eos *liberos* vocat l. 4. c. 17. & *Lucanus*, cui Nervius *nimiùm rebellis & cæsi pollutus sanguine Cottæ*, & Titurii Sabini legatorũ Cæsaris: inprimis verò *Cæsar comment. 5.* Ib. obscura sunt ista, nisi purgentur:

Hîc mentitus item regi Ferrandus adesse
noluit, illius quia jam susceperat uxor
infelix, quæ non bene vertat, dona Johannis. Corruptam

ruptam fuisse pecunia Angli & muneribus conjugem Ferd. Flandri, ut maritum contrà Gallum instigaret, dicit, simulque imprecatur, *quæ non benè vertant.* item ista:

- - - - sic porticus anglica fauces
militia observat littusq; coronat utrumq;. Lege autem *portûs Anglica.* Et paulò pòst de nebula crassa & caliginosa;

Humida nam tellus carecto fœda palustri
interiore sinu subeunte calore vaporans
in noctis faciem converterat (ed. convertant) *aëra tristes*
exhalans mixto nebulas humore calori
ut necti visus vix se vectoris ad aures
extendat. emenda, *vecti:*

h. e. tàm crassæ nebulæ aërem obtexerant, ut equiti longiùs quàm ultrà eqvũ quo vehebatur, prospicere non esset possibile. Poëtam hunc uti Papinii Statii, ita Lucani præcipuè, admiratorẽ fuisse ex eô quod s. p. 404 produximus constat; tum ex isto:

Belga covinniorum Lucano teste repertor. Petitum autem est ex hujus l. 1. ubi *rectorem covini monstrati*, seu *rostrati* adpellat. Tribuit covini usum Britannis *Mela*, l. 3. c. 6. qui acceperint à Gallis esse essedarios & covinarios, h. e. dimicare è falcatis curribus. Proximè sequitur Savaricum piratam à partibus Flandri vicum quendam habitatam à Danis, portu & mercimoniis commodum opulentumque contrà pacta conventa expilasse, ibique *suprà spem omnem* reperisse

infecti argenti massas rubeiq; metalli,
stamina Phœnicum, Serum, & cladumq; labores,
& quas huc mittit varias Hungaria pelles,
granaq; vera quibus gaudet squalata rubere. In secundo versu ingens salebra est, quam amovere oportet. Agit de sericis byssinisque & alius generis preciosis artificiosisque vestibus, tapetis & textis, quæ Phœnices ac Seres plumaria acupictoria & polymitaria solertes, solerent in diversas orbis partes mittere; hisce tanquam eodem artificio celebres jungit Asiaticos sive Græcos insulares eosque adpellatione *Attalidum* (hoc enim rectum esse

videtur nobis dum ex istô *& cladumq;* alius divinet melius) designat, quòd Attalus aurum vestibus intexere, ut Phryges eas acupingere, reperisset, *Plin. l. 8. c. 48.* Si liceret Phœnicibus & Seribus gentibus antiquis & remotis populum notiorem & propinquiorem jungere, Artesios hoc loco laudari à Poëta arbitrarer, & emendarem *Atrebatumq; labores:* nam & hi in texendis telis speciosis singularis industriæ & sunt etiamnum & olim fuerunt; Unde *D. Hieronymus* Joviniani luxum reprehensurus eum *sericis vestibus, & Atrebatum ac Laodiceæ* (ubi lanæ vellebantur nobilissimæ) *indumentis ornatum incedere* scribit. Ut ab illo *Attalidum* non abludat quod editum est *& cladum;* τὸ *Atrebatum* certè ab hoc propiùs abest; & videtur præferendum. De *squalata* autem ecquis nos doceat? Est *squarlata, scarlata, purpurissa:* h. e. pannus succo granorum tinctoriorum sanguineo, quæ *chermes* nuncupant Arabes. (fortè à Latinô *Vermis*, in quem tandem abit succus baccarum istarum) infectus: Ea grana excrementa sunt fruticis ilicis, inde cocciferæ dictæ, & ad hujus nodos surculosq; ad vesicæ instar lentis magnitudine protruduntur; quæ certo tempore lecta, antequam vermiculi in iis animentur, fiant alati instar muscilionum, & folliculis emigrent, preciosum & jucundum illum cruorem mellis consistentia, quô lanas, sericum & telas, hinc *Kermesinas* adpellatas tingunt, & quem ad nobilissimam confectionem *alchermes* Arabum medicorum instituto adsumunt pharmacopolæ, expressione fundunt: Eorum historiam, in qua hactenus variè offenderunt viri etiam cætera eruditi ac laudabiles, amicus quondam noster & congerro suaviculus, medicus in Thermis Carolinis honoratus *Johan. Stephanus Strobelbergerus*, qui ilicem istam cocci baphicæ feracem in agrô Arelatensi, in maritimis Gallo-Provinciæ, Narbonæ, & Frõtignianæ copiosam provenire vidit & rem omnem ἐκ τῶν ποδῶν εἰς τὴν κεφαλὴν peculiari libello accuratè exequitur. L. 3. de duello inter Richardum & Wilhelmum de Barris:

Utraq; per clypeos ad corpora fraxinus ibat,
gambesumq; audax forat & thoraca trilicem
disjicit, ardenti nimium prorumpere tandem

vix ob-

vix obstat ferro fabricata patena recocto
qua bene munierat pectus sibi cautus uterq;. *Fraxinus* h. l. lanceam hastámve significat; *gambesum* vestimenti genus est, quod pectus seu medium ventrẽ integit & cingit; nos hodièque Wammes adpellamus; Vetere igitur scriptura *grambesum* fuerit: an *camisiam* & *camisile*, nomina vestium linearum interiorum, inde formaverint Latino-barbari, non audeo asseverare. *Ardenti nimiùm perrumpere*, i. e. lanceæ valdè urgenti & properanti pectoratis munimentis ipsum corpus penetrare. *Patena ferro fabricata* clibanus est, στολὴ ἐπιθωράκιος σιδήρεος, tunica è laminis ferreis constans, *corazza, parapetto*, pectorale, ein Brustſtück/ cui ne pondere & asperitate corpus lædere posset thorocomachum, ad mensuram corporis & tutelam è mollibus lanis confectum subinduere solebant. In eodem vocabulo genus & declinationem mutavit l. 11. ubi sic de armaturæ suô tempore generibus:

Tot ferri sua membra plicis, tot quinq; patenis
pectora, tot coriis, tot gambesonibus armant. *Quadrellus* telum acutum significat, quod balista vel arcu emittebatur in adversarios; *Lib. 2.*

nec tamen intereà cessat balista vel arcus:
quadrellos hic multiplicat, pluit ille sagittas. Lib. 3:
qui non cessabant jaculis simul atq; quadrelis
eminus & missis in eum sævire sagittis. Lib. 7:
transmisso cadit hic tempus per utrumq; quadrelo. Lib. 5:
cum tibi quadrello medium per corporis acto
mors erit in foribus. A figura quadrangula sic dici probabile est, quemadmodũ è missilib⁹ *plumbatæ* appellantur *tribolatæ*, quòd figura aculeata tribulum referant: ob quam eandẽ Itali laterem, cujus latera quatuor æqualia, vocant *quadrello.* Lib. 10. in sermone Otthonis contrà clerum directo quem decimis solùm vivere, villarum & prædiorum possessione abstinere volebat:

- - - - nunquid non debeo magnas
cum villis decimas illis auferre licenter?
Nunquid non possum legem superaddere legi?

Tu dite

Tu dite Karoli villas qui noluit illis
tollere. Librariorum duplex erratum rem notissimam obscuravit; nota autem interrogationis tollenda est, & rejicienda in finem sententiæ; tum duæ *Tu dite* in unam *Tudita* contrahendæ. Adpellat Karolum *Tuditen*, formâ patronymici seu gentilis, eum qui aliàs *martelli* & *tuditis* ob plurimos hostium retusos confusos & devictos cognomine fuit, avum Caroli magni. *Bristegæ* huic scriptori sunt castella lignea opere tumultuario erecta ad tutelam castrorum mœniorumque; ut lib. 4:

- - - - - - nec minus altè
per loca bristegæ castellaq; lignea surgunt; & l. 7. de incendio valli è lignis muro præstructi:

- - absumit bristegas, valla domosq;,
& quæ reddebant tutos hurdicia muros. De veritate scripturæ peritiores idiotismi Gallici, è quo videtur vox *bristegarum* petita esse, dixerint; nos indagare nondum potuimus; nisi *tristegæ* sunt, à trina plancarum seu roborearum tabularum serie sic dictæ. *Hurdicia* videbantur extructæ contra turres sive ad ipsas machinæ esse, è quibus eæ defendi & repelli oppugnantes possunt; cui fini pro muris fuêre olim vineæ, plutei, aggeres è terra lignisque, turriculæ, palicia, quod opus *loricam* vocant ab obsidentibus ne ex urbe castróve obsesso invadi possent fabricatam. Usum eum hurdiciorum intelligas è l. 1. nostri, ubi sic de obsidione Castellionis ad Sequanam in Burgundiâ:

Mangonellorum tormentis saxa rotantur
ictibus adsiduis, hurdicia fracta recedunt,
& disjuncta patent per propugnacula pinnæ. Fuissent scilicet *hurdicia*, opera subita, quibus altitudo propugnaculis contrà obsidentium turres ambulatorias, quæ munimenta urbium solebant supereminere, addebatur. Sunt pro defensione murorum etiam, quæ Latini vocant *antemuralia*; Germ. Brustwehren. Verùm *hurdicia* turrium potiùs quàm murorum tutelas neque muris sed turribus imposita vel adstructa fuisse patet è sequentibus. Vocabulum ipsum in censum sequioris Latinitatis receptum est ex idiomate

mate Hispanico, quô *heurt*, conflictum, invasionem, oppositionem & repulsionem significat; & *heurter* idem est quod *recontreer, rempujar, repugnare, resistere, obstare*; unde *hurdare* verbum militare munitionem & contrà insultus hostiles adparatum notat. Noster *eod. lib.* de Otthone Allobrogum duce Castellionis, paulò pòst à rege Galliæ obsidendæ, defensionem instituente:

- - farsit castellum rebus abundè,
ne quid desit eis in totó tempore belli.
Hurdari turres & propugnacula, muros
subtus fulciri facit.

Aliter ergò turribus, aliter muris providebatur; illis per hurdicia; hisce per fulcimenta & fenestras, è quibus in sinuoso murorum ambitû factis conscensuros vel machinas admoturos à lateribus & à tergo arcere vel opprimere telorum emissione liceret. Sed cum **Roger. de Hoveden** *annal. parte post. sub a. 1191.* cum petrariis, & aliis machinis bellicis etiam recenseat *burdicios*, hæc significatio vocis etiam *Britoni* nostro adplicanda est; ideòque τὸ *hurdari turres* interpretamur, tormentis instrui & communiri; & *hurdicia fracta recedere*, machinas defensorum in muris à contrapositis obsidentium retusas & corruptas fuisse exponimus; eoque stante inutilis est omnis ulterior de barbaro nomine è disciplina rei militaris antiquæ disquisitio. *Rupta*, caterva, manipulus, turma, agmen: aliis *rotta, rutta*. *Brito l. 5. Marchaderica rupta*, à ductore suo Marchaderio è pago Belvacensi nominata: & l. 7: *numerosaq; rupta Cadoci*. Hinc *ruptarii*, quos & *Cotarellos* vocabant, apud scriptores semper in vituperio, & pro prædonibus. *Brito extr. lib. 7.* de Johanne rege Angliæ cum Normanniam metû Gallorum furtim relinqueret:

agmina præfecit toti ruptarica regno.

L. VI. plenilunii circumlocutio est hoc versu: *Panselonq; poli medio se Luna ferebat*: sed syllaba mutilo; supple, *Panselenon*, Πανσέληνον. De tertia vocali η contra leges correpta non est curandum; est enim hoc solenne talibus, quos Græca ferè ignorasse, vel sanè leviter & malè percepisse, & Græcitatem ridiculè adfectasse ubique sexcenti testes sunt. Ita l. I. finxit Παρρησίους de Græco παῤῥησία & secunda

brevi elocutus est: Ibi de Francis è terra genitali in Gallias migrantibus:

Et se Parisios dixerunt nomine Graeco,
quod sonat expositum nostris Audacia verbis.

Ibidem *acrisius error* perturbationem, confusionem, trepidationem & inconsultam temeritatem significat: de Philippo dum aprum consectaretur longiùs solo in avias solitudines abrepto, & vagabundo:

Irrequieta ferens vestigia, proh timor! ibat
per salebras partesq; (l. petrasq;) *ruens, per devia quaq;*
quò ducebat eum huc illuc acrisius error.

Adjectivum hoc è Graecô ἀκρισία imperito omnis Graecismi seculo infelix scriptor sine judicio formavit; cujus farinae plurima observavimus, alio loco cum ad hunc autorem limandum redibimus intimanda. Fuit hoc solenne plerisque omnibus ea barbarie, quam septem paenè seculis regnasse scimus, Graeca nescire, & crepare tamen ea frequentissimè, ac ostentare putidissimè. Cenomanni gens fuêre Gallica; inde Lombardiam cis-Padanam ejectis Thuscis occuparunt; suntque hoc nomine hodièque noti; eorum tamen civitatem Cenomannin pôst Episcopatu, & primô suô Praesule Julianô Confessore nobilem, quasi Graecos haberet conditores *à rabie canina*, ἀπὸ κυνὸς μανίας dictam nugatur *Ordericus* monachus Uticae, dioeceseos Lexoviensis in Normannia, Britone nostro paulò antiquior *l. 5. hist. Eccles.* quo ineptius dici non poterat. Neque enim populo Gallico à Graecorum lingua debuit peti adpellatio; neque μανίας vocabulo canum adfectum, quem λύσσαν vocant, quisquam sanorum Graecorum nuncupavit. Ita isti semibarbari perinde habent omnia quae de suae linguae proprietatibus summa curiositate docuêre & rectè constituêre magistri Graeci.

Lib. V. asteriscum editor adposuit hoc versu, *Hac tibi morte calax tuus est homicida futurus*, voculae *calax*: unde de lectionis bonitate dubitasse colligitur. Sed ea legitima est, si c minusculam in majusculam mutemus, *Calax*. Chaluz castellum in territorio Lemovico, quod Lucium calidum de caprcolo vocant Lemovicenses, inquit *Rigordus sub a. 1199.* Id dum obsideret Richardus,

jaculo

jaculo lethaliter vulneratus est; quod significat noster, cum istum Calacem vocat *homicidam* regis. Ita verò tum pronunciasse vocali ultima in primam conversa, inde adparet, quod paulò pòst *in Calacii patria*, quod est, in territorio castelli Chaluz, dicit noster; qui popularem pronunciationem nominum propriorum barbarorum, si qua Latinis formationibus & metro esset aptior, ubique ferè sectatus est. Hinc *Escaldum* vocat l. 10. qui Latinè *Scaldis*: *Londonem* l. 3. & 6. quæ *Lundunum, Londoniæ, Londinum*: *Bisterbica mœnia* l. 10. quæ *Viterbium* Latinis: *Leprosum* l. 3, quod aliàs *Levrosium*, & catalogo feud. Normanniæ, *Lendeperosa*: *Vicum Chalaurum* l. 2. adpellat regiam Parisiorū, quæ *la Louvre* vulgò, eidem l. 12. *arx Lupræ*, aliis *Lupara*. Ante glossema nostrum è populari nomenclatura natum, nemo fortasse intellexit minas Comitis Flandriæ istas;

- - nil factum est nisi Flandro milite portas
Parisius frango, nisi parvo ponte dracones,
aut medio vici vexillum pono Chalauri:

ubi tamen malim, *la Louvri*. *Cutelus* id genus ensis est, quod s. p. 264. *cuchillo coutelas* & *cottelasso* dici monuimus. Toties utitur noster, cum de armaturâ & duellis Francorum Anglorumq; sermo est: L. 11:

- - - - - dum pugnant ensibus ipsi
atq; armis brevibus, illos verò hasta cutelis
longior & gladiis non permittebat adiri.

Ibid.

- - mortifero horrebat cui dextra cutelo.

item:

Hastis confractis mucronibus atq; cutellis insistunt.

&:

- - strictum dat eidem Scrofa cutelum
pectoris in medio.

Rigordus id genus gladiorum *cutellos longos graciles, teracutos* fuisse dicit, *quolibet acumine indifferenter secantes à cuspide usq; ad manubrium*; *Cultelli* enim, quos habent libri excusi, sunt à librariorum simplicitate, quibus utiq; notiores cultelli Latinorum quàm *cuteli* Gallorum. Novum est Latinis auribus de verbo *suppeditare*, quod significet *prosternere, sub pedes projicere*. Est hac significatione apud Gr. *Britonem l. 3*:

Fastu, quo nos, quo cunctos sibi suppeditare laborant.

& l. 10:

Sola est quæ superat finaliter omnia virtus.

omnia suppeditat, supereminet omnibus una. Item in lapide apud *Sc. Mazellam l. de antiq. & situ Puteol.*

DIIS MANIBVS.

MORS VITÆ CONTRARIA ET VELOCISSIMA
CVNCTA CALCAT SVPPEDITAT RAPIT
CONSVMIT. & in epitaphiô Richardi II regis Angliæ, quod est in Capellâ regum Westmonasterii, versibus Leoninis;

Ecclesiæ favit, elatos suppeditavit,
quemvis prostravit regalia qui violavit. Acceperunt autem è lingua vulgari Italorum Hispanorumque quibus *suppeditar* est *metre sus les pieds, strapezzare, dompter, abbaisser*, pedibus subjicere, domare, humiliare. *Recentare* est renovare, repetere, revocare. *Brito l. 12:*

Ut bellum renovet nosq; impugnare recentet. Est enim à malâ manû quod legimus in libris, *retentet.* *Gelatinam* à gelando, jus spissioris consistentiæ, in quam maximè coëunt decoctiones eorum quæ alicujus lentoris sunt participia, ut ungulæ, trunculiq; suum, capita etiam rostra & pedes hædorum agnorũ, & vitulorum, adpellant consulti artis cocinatoriæ; noster ad muriam è sale & virũ piscium aromatum adjecturâ, cujus jam obliterata ratio est, præstabilem transtulit *l. 1.* ubi de salmonum murænarumque captura in Ligeri Nannetibus:

Millia salmonum murænarumq; ministrat
Brittgenis, quos inde procul commercia mittunt,
chara diu dum servat eis gelatina vigorem,
cum variis redolens gariophila, ginziber, herbis. *Carabus*, genus navigii est, & quidem minoris: distinguit enim à ratibus *Brito l. 9.* cujus locum sic emendamus;

Se carabis procul à terra scaphisq; reducunt. In editionibus est *Caribis*; videntur à Græcis mutuati esse; nam hi καράβους, μικρὰ πλοιάρια vocarunt. *Chron. Alex. p. 902:* ηὑρέθη βαλὼν ἑαυτὸν εἰς καράβιον λεγόμενον σάνδαλιν (legamus, γάνδαλιν, vel γόνδαλιν) ἐπὶ ὄψιν, *inventus est seipsum in navigium, quod gondolam, gandeiam, adpellant* (scil. Italorum idiomate) *in faciem pronum abjecisse.*

abjecisse. Ad historiam Ecclesiasticam pertinet, quod L. 1. refert de quibusdam hæreticis in regno Galliæ inquisitis & exustis: *Quos popelicanos vulgari nomine dicunt.* Fuerunt enim Catharorum propago quædam, antesignano Almarico quodam, de territoris Carnotensi, & in Albigesio, Gvasconia, partibus Narbonensibus & Tholosanis reperti plurimi, ab Alexandro III. excommunicati, dicti *Publicani; Baron. ad ann. 1170. n. 3.* Lib. VII. describit genus quoddam machinæ è lignis constructæ, qua contrà obsessos uterentur; in eâ, quòd munimenta muros & propugnacula urbis superaret altitudine, omnibus tabulatis sagittarii vel etiam tormenta disponebantur, ad nudandos ex alto defensoribus muros: Agit de obsidione castri Gaillardi, quod Anglo parebat:

Parte alia turres, quibus est belfragia nomen,
roboribus crudis compactæ atq; arbore multa
intactis dolabra rudìter quibus ascia solos
absciderat rames, sic educuntur ut usq;
aëra sub medium longô volumine tendant,
ut doleat murus illis depreßior esse.

Easdem commemorat *l. 2.* ubi de oppugnatione castri Radulphi pariter à Gallis facta:

Cratibus & lignis rudibus belfragia surgunt
turribus alta magis & mœnibus, unde valerent
agmina mißilibus telisq; quibuslibet actis
detectosq; hostes facili prosternere jactû.

Res ipsa satis luculenter depicta est; circà nomen sunt tenebræ; quas si possumus dispellemus; & quia avidos ad has epulas recepimus sic accipiemus, ut reliquiarum potiùs sit aliquid quàm eos hinc patiamur non satiatos discedere. *Belfragia* sine dubio corruperunt descriptores; ostende enim, qui probas, quod ii scripserunt, cujúsnam linguæ vocabulum est? Intereà quia non licet aliter, nos vocalis e in o mutatione & trajectione unius literulæ, *bolfargia* legemus. Putamus n. Gallos eam adpellationem à Germanis desumsisse, qui ejusmodi moles seu bastidas è trabibus & cratibus, quæ terrâ lapidibusque compleri, & solidari solent sustinendis tormen-

mentis, Bollwercke nominant. Ut reprehendant hanc emendationis audaciam nonnulli, qui tamen adferendis melioribus deficiunt, certè non nisi modestiùs nugati sumus; cum sit notissimum Gallorum Anglorumque idiomata Germanorum vocabulis locupletata esse, imò utraque maximam partem ex horum lingua surrexisse: quod si de *bolsurgiis* etiam dixerimus, non erit ea res tædio eruditis. *Eodem libro* de suffossione murorum ad quærendam in opida per cavatos specus infernam viam:

> *Fossis jam plenis parmas ad mœnia miles*
> *adpodiat, sub eisq; secare minarius instat*
> *celtibus & pixis imi fundamina muri.*

Minarius, qui populari Gallorum lingua *minador*; *Vegetio cunicularius*, *à mina*, quo cavernam subterraneam àdpellant Itali, Galli & Hispani, ita dictus est cavator seu cavorũ terra eruta fossor. Ferramenta quib. ad op⁹ hoc utũtur plura sũt; σκαπάναι, σκαλίδες seu sarcula, δικέλλαι, seu bidentes, bipalia, ligones, rutra. Noster *celtibus & picis* (τὸ *pixis* n. nihili est) subrutos fuisse muros dicit. *Celte* λιθοξοϊκὰ σκεύη, quibus lapides circumtondentur antequam poliantur. *Pici, picchi, picconi,* instrumenta subularia sunt, quibus aptatis manubriis è ligno terra lapidesq; egeruntur, ipsaque majora saxa in minora disparantur; Græcis ὄρυγες, ὀρύγια; nobis Picken. Ibidem armorum genera duo dedêre nobis editores, quæ alibi nusquam reperta hactenus sunt, *concum*, & *occiam*. Sic enim scripsisse *Britonem* volunt:

> *Nunc concus, nunc hasta capit, nunc verò bipennis*
> *excerebrat; sed nec bisacuta sudisve vel hasta,*
> *occia, vel gladius ducit: furit intus & extra*
> *irrevocata ruens extrema in fata juventus.*

Sed decepti sunt ipsi & deciperent non satis cautos. Pro *conco* autem *contus* ponendus est;

> *Hunc contus, hunc clava rapit, hunc verò bipennis:*

& *otia* pro *occia*; ineptam distinctionem expungendo;

> – – *sed nec bisacuta sudisve vel hasta*
> *otia vel gladius ducit:*

i. e. non otiatur ullum armorum genus, sed quôvis res geritur fortiter. Impedita sunt etiam ista & ἀνάγωγα quæ l. 1. leguntur:

Scis

Scis etenim, quis sit, de quolibet esse sciendum;
an ea quam sciri liceat quid fecerit ipse:
Fac pelagus me scire, probes quo carbasa laxo
ut percurrantur leviore sequentia cursû. Rationem ejus quòd cum gesta regis Franciæ enarrare promittat, de Francorum origine, patria, & migrationibus præmittat, reddit; nim. ordinem hoc requirere ut cognoscatur quis sit quilibet
anteà, quàm sciri liceat quid fecerit ipse,
Fas pelagus me scire probè, quò carbasa laxo: quæ indubitatò vera emendatio est; itaque posthac legendum esse autor sum studiosis hujus non optimi, nec tamen pessimis adnumerandi versificatoris: in quem quicquid hac vice contulimus, antiquitatem ultimam, à nobis proximam & nostræ adeò gentis illustrare planum est; Eam verò qui ignorant, bis pueri; qui ne scire quidem satagunt, ter infelices sunt, & brutorum conditioni suam scientes adæquant.

CAP. XI.

De Theodoro Prisciano antiquo medico scriptore Latino disquisitum: Emendatus is locis multis, pluribus illustratus, restitutus uno à trajectione turpi. Ferri purgatio. Caducum mali granati. Fel beluæ; belbus. Aphthæ. Turiones. Diplangium. Hysterica pnica: lepidæ Cypriæ: ephelida: cephaloconida: melotida: meninga: ota: ephelcida. Acrumina, acrimonia; dimisfragia, clunisfragia; Garioponto aliquoties medela facta, item Silvatico. Scriptores narrationum amatoriarum. Anetica intervalla. Acrones porcorum. Emmoton. Encolpismus. Limare, i.e. consumere. Contrà noctem. Loca contrahentia. Limpidum, i.e. purum, elotum, politum. Gleba nitri. Mel insanum. Emplastrum διὰ ἰτεῶν: *Pastillus diachartu Athenæus. Epomphalium. Imminere, i.e. instare: ad mansionem, i.e. cum morâ: ad sufficientiam. Yppium, tumor in angulis oculorum: hypopyon, adfectus corneæ:* ἵππος, *dispositio peculiaris palpebrarum semper nictantium; vel qua oculi continenter tremunt & instabiles sunt. Hippaium, equorium .'e Kyranide Latino sublata menda: Plinii de equo in pupilla generis Thibiorum lapsus.* Theo-

Theodorum *Priscianum* medicum scriptorem Latinum, vetustate commendabilem, perpauci novêre; neque ad famam ei profuit summi Principis valetudinem inter archiatros rexisse, sed nomen quoque ejus, in aulâ Imperatoris olim *καθάπερ αἱ φλόγες ἐπὶ μέγα τῆς δόξης ἐξαπλούμενον*, penè extinctum est; parùmque abfuit quin *πρὸς Ἀγησίλαον μέγαν* abierit cum illis, *ὧν καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τὰ βιβλία τέθνηκε τῶν σωμάτων μᾶλλον*, quod de Aristotelis calumniatoribus & adversariis scribit *Aristocles l. 7. de Philos.* apud *Euseb. 14. Præp. Ev. c. 2.* Hinc quantum lectione nostra, alioquin satis modicâ, adsecuti sumus, nec in catalogos illustrium medicorum receptus est à quoquam eorum qui vitas & successiones medicorũ tradiderunt; de *Symphoriano Campegio*, quem de claris medicinæ scriptoribus commentatũ esse aliunde accepimus, nescimus. Unum è semipriscis novimus *Matthæum Silvaticum*, qui ejus testimonio capp. 213: 242: 296: 376: 379: 539: 542: 581: 594: & 654. Pandectarum utitur; & ejus *librum de simplicium medicina* c. 242. & 366. laudat. Ex eo verò, quòd libros ejus tres, *Phænomenôn evporistôn, Logicum & Gynæciorum* Basil. a. 1532. edidit *Sig. Gelenius*, rari tamen fuêre ejusdem lectores; & absque *Cujacio*, qui *l 17. Observ. c. 27: Amato Lusitano*, qui *Cent. 5. cur. 6.* ejus meminêre, & *C. Barthio* qui in Adversariorum opere passim eum nominat, fuisset, ferè nullus, hoc etiam cætera curiosissimo & literarum intemperantia ægerrimo seculo. Nos ne indictus sit posthac quoque *Theodorus* iste facere possumus, postquam ejus libros è bibliotheca optimi senis *D. Tobiæ Fabri* archiatri ducum Saxoniæ benèmeritissimi nacti sumus; & faciemus hoc capite non solùm, ut quis fuerit, quâ ætate vixerit, & omnia ejus cætera quisque intelligere possit, sed & ut nitidiores isti libelli, quos situs & pedor multus editoris, quippe *ἀνιατρολογήτου, ἀπροσεξία* occupavit, in manus eruditorum, si qui curabunt ista talia, tradantur.

Hominem gente Latinum fuisse inde divinare licet: Scripserat hortatu Olympii collegæ medicinæ præsentaneæ libellos Græco stilo; eos, inquit ad fratrem Timotheum, *nunc in tuam gratiam nostro sermone digessi*, ut effectum in utroque genere opus tàm plures haberet testes quàm judices. De patria nihil amplius. Archiatri

ἐπώ-

ἰπώνυμον de professione & conditione loquitur, fuisse nim. è primo ordine medicorum, qui in palatium Imperatoris & civitates certo numero adsciscebantur *l. si duas §. 1. D. de excusat. tutor.* annonæque commoda è publico percipiebant *C. de Profess. & med.* de quibus præterea lege cautum erat ut de novorum scientia judicarent *Symm. l. 1. Ep. 26.* & nemo in ordinem allegeretur nisi ab istis fuisset probatus, *l. si quis in archiatri. C. d. t.* Isti collegio medicorum Palatinorum præerat *Comes archiatrorum* dictus, qui & princeps ordinis esset & à Principe ad consilium præ reliquis requirebatur, præsul eorum quibus suam committebat sospitatem; qua dignitate imperante Valentiniano fuit *Vindicianus*, quem propterea *D. August. Ep. 5. ad Marcellinum*, magnum suorum temporum medicum adpellat. *Aetius tetr. 2. s. 2. c. 91.* Cyrum archiatrum Edessæ; & c. 54. Andream Comitem archiatrorum: *Symmachus* Eusebium medicorum potissimum: *l. 2. Ep. 18:* Epictetum archiatrum, *l. 10. Ep. 40: & l. 1. Ep. 60.* Gelasium, qui medicinam cum primis ejus ætatis, imperante Theodosio, exercuerit; Cæsarium, fratrem suum, medicum *τῶν εὐδοκίμων*, & in aula conspicuum celebrat *Greg. Nazianzenus*: Pasinicum & Eustathium *Basilius Ep. 28. & 80*, quos omnes ad archiatrorum scholam, quæ post Constantini M. tempora primùm instituta fuit à Principibus & sub Theodosiis nominatos modò istos fovit, pertinuisse clarum est. Iisdem propterea & hunc nostrum adcensemus; eundē quippe cum eô ad quem epistolam à Synesio Episcopo Cyrenarum scriptā habemus; Synesii autem tempora, ex eô quòd consule Aristæneto, qui fuit a. Chr. 404. Arcadiô imperante, scripserit, ut est in *Ep. 132.* certò determinari possunt. Quin idem ex Olympio, quem collegam in medendi munere habuit, & Sabina, ad quam ceu quandam *ἰάτρειαν* librum suum Gynæciorum scripsit, ultrò patet. Iste quod Constantinopoli artes profiteretur (hoc autem erat archiatrorum) sophista vocatur ab *Aëtio tetr. 3. s. 3. c. 29.* eiq; tribuitur compositio quædam ad vesicam exulceratam: Hæc è lapide Auximi in Piceno reperto, ubi JVLIA. Q. L. SABINA, MEDICA Q. JVLII ATIMETI CONIVX adpellatur, nota. Probabile igitur est in aula Constantinopolitana primùm, ubi Synesio, apud Imp. Arcadium

dium per triennium pro patria sua legato, innotescere potuit, vixisse, ibique Græcè de medicina elucubrasse; tum Romam rediisse, isthic hos Latinos libellos confecisse & Sabinam Gynæceio præpositam coluisse, jam senem, quod ait ipse. Non n. si Constantinopoli ista scriberet, Pontum cum Arabiâ tanquam remotum & in orbe longinquo locum nominare poterat, *proœm. l. 1.* cui nim. esset quàm propinquus. Consentit dato tempori stylus & loquendi genius, qui Latinam quidem ingenuitatem promittit, sed diversi characteris est: aliqvid autem fæcis trahit partim à barbarie tum primùm uti in Imperio ita in Linguâ Romanâ turbare incipiente; partim ab horridis archaismis qui valdè crebri sunt, etsi usitata suppeterent. Utriusq; exempla obvia sunt; istius quidem, Verbum *Utor* Accusativo junctũ l. 1. c. 11. *Utamur caprificus contritas* c. 30: *supradictas species aquis ponderibus uteris*; & c. 31: *laser tritum usi sumus*: & Præteritum ac Futurum Verbi *Juvo* contrà leges formata. *Juvaverunt*, l. 2. c. 26: *Juvaturus est*, l. 2. c. 1: *Juvati sunt*, l. 2. c. 32. quod imitatus *Gariopontus*, plagiarius ejus, dixit *juvasse l. 1. c. 6*: & Superlativus planè irregularis & barbarus, *facilissimum*, l. 1. c. 21: hujus vocula *pulver* genere neutro prolata *l. 1. c. 30. & l. 2. c. 32.* quomodo *cancer*, eodem genere dixisse vetustissimos. cum morbum significare vellent, docet *Priscianus l. 6.* Huic ipsi Theodoro *liber de rebus salubribus*, quem *Diætæ* titulo publicarunt, rectè tribuitur; etsi videatur aliter quibusdam κεϱομύξοις; qui si ejecta blennâ rem dispiciant & scripta accuratè conferant, unum Theodorum in ambobus non odorabuntur jam sed palpare poterunt; tanta adfinitas est verborum locutionum & doctrinarum. Nunc postquam res archiatri nostri cognovimus satis, medicinam ejus in tironum gratiam illustrare tentabimus. *Ferri purgatio* quam *l. 1. c. 2.* medicamento ad capillos denigrandos indit, est ferrugo seu scoria, fæx & recrementum ejus. *Plumbi purgamentum* c. 22. commemorat. Τὸ σκῶϱ σιδήϱου, *Scribonio Largo ferri stercus*; quo ceu spurciore abstinere voluit noster. *Caduca mali granati c. 28: l. 2. c. 12.* & *caducos l. 1. c 23.* adpellat flores mali Punicæ; ratio adpellationis à Græco ϱοιὰς, ϱοιὰ, ϱοιὰ desumta est; ϱοιὰς verò à ϱύειν seu ϱέειν, quod fluidô flore sit, fluxo & protinus deciduo; quomodo & papaver quoddam *rhœas* dictum

dictum est *Dioscor. l. 4. c. 64.* Cap. 19. de cura caliginantium vitio senectutis oculorum: *Hoc beluæ fel mixtum melli facit.* Bellua h. l. hyæna est, de cujus felle ad lippitudines, suffusiones, albulas, nebulasq; oculorum discutiendas & excitandam claritatem præter magorũ vanitates etjam medici multa promiserunt; *V. Plin. l. 28. c. 8. Aet. tetr. 2 f. 3. c. 99.* eòq; in collyrium, *barmatium* dictum adsumserũt: *ib. c. 110.* De timore aquæ demorsis â rabido cane accidente *Cœl. Aurel. l. 3. acut. c. 16: Alii poculo lineo panno superimposito felle beluæ potant, scil. superstitione ducti, quòd naturalis autoritas beluarum, quæ canibus est contraria, timorem ægrotantium solvat;* quam virtutem alii carnibus hyænæ comesis, & efficaciùs jecori ejus inesse tradidêrunt. *Capitol. in Gord.* etiam cum exegesi: *Belbi, id est, hyænæ decem,* cum feras rariores enumerat. Oculis verò adfectis & debilibus varii generis tàm quadrupedum quàm volatilium fella conducunt ob vim extergentem, quam amaror prodit; mendacium igitur ést, quod habet nugator maximè ridiculus, interpres Latinus Kiranidæ, qui fellis hyænæ perinde ut chamæleontis dulcedinem nobis persuadere voluit. Ita de hyænâ iste: *Fel animalis hujus dulce existens efficaciam habet ad ostentationem.* Non extant hodiè Græcæ istæ Κυρανίδες βίβλοι; unde res solidè decidi posset; sed ista tamen interpretis in Græcis ita fuisse nemo crediderit. Putamus autem scriptorem Græcum cum de felle hyænæ loqueretur, voculâ γλυκὺ, qua Græcos κατ' ἀντίφρασιν seu ex adversô fel nominasse *Plinius l. 27. c. 10.* tradit, usum fuisse; cujus vim cum non intelligeret interpres rudis ejusmodi elegantiarum, felli dulcorem adfinxisse, nomine quod substantiam diceret mutato in qualitatis seu adfectionis. Similis inscitia istius hominis, cum Græca vix primoribus labris attigisset, ea tamen Latinè vertere præsumserat, ubique ferè se prodit; P. 55. edit. Lips. *confectionem aromatis siccam* interpretatus est, quod in Græco erat Ξηρόμυρον, quo nomine empasmata seu pulveres inspersiles, plerumque odoratos & aromaticos, adpellant; quales ab *Aetio tetr. 2. s. 2. c. 54: & t. 4. s. 4. c. 113.* describuntur. P. 13. nescivit ποταμογείτονα esse herbam: ποταμοῦ γείτονος enim reddidit *vicini fluminis;* p. 37. & 82. lapidem Opsidianum, Ὀψιανὸν, cujus historia è *Plinio l. 36. c. 26. & l. 37. c. 10.* petenda fuisset, exposuit

ferotinum, tardum, vespertinum, quasi ab ὀψὲ ita dixissent; P. 129 ἐχῖνον, quo nomine omasum in cornigeris, & in volatilibus ventriculorum interiorem membranam adpellant, vertit *ericiam*, qui animal est; P. 134. φήνη Latinis ossifragam, & p. 138. ψάρον *sturnum* significare ignoravit; item p. 142. *spinæ xerion factæ*, inquit, cum deberet, *spinæ arefactæ & in pulverem redactæ*: hoc enim est ξηρίον πεποιημένας: ut nemo adeò mirari debeat, si nec quid esset γλυκὺ intellexit. Lib. eod. c. 17. quod est de vitiis faucium & oris, ista: *Si afflatio oris fuerit, quod cautam adpellamus, nimia ustione intercedente*: malè adfecta sunt; legendum autem *inflammatio, quod cavma adpellamus*. Loquitur de aphthis, quæ superficiariæ exulcerationes sunt internæ cavitatis oris, ignea caliditate semper molestæ cum celeri expansione ob loci nativam caliditatem ac humiditatem. Ibid. *Vitium turiones mollissimi* sunt summitates tenellæ, quas primùm erumpentia folia in vitibus constituunt; aliàs *cymæ*, & *comæ*; *Gariop. l. 3. c. 30.* adpellat *turiones pampini, turiones senticis*: c. 53. *turiones molles tamaricis, lentisci, myrtæ*: l. 2. c. 3: *turiones vitis aut rubi*. — Cap. 19. *amurca diplangio cocta* est fæx oleæ expressæ, humor aquatilis seu retrimentum, quæ irneæ sive cupreæ sive fictili indita, hac in ollam aheneam aquæ calentis plenam demissa, ad ignem coquitur dum mellis spissitudinem adquisiverit: id διπλοῦν ἀγγεῖον, vas duplex, δίπλωμα etiam vocarunt Græci: *Diosc. l. 2. c. 95: Paulus Ægin. l. 1. c. 85: Crito* apud *Galen. 7. de comp. med. s. l. c. 2. n. 2.* Adparatum ejus ex unguentariorum officinis traductum descripsit *Galenus l. d.* Lib. 3. c. 2. suffocationis ex utero causa signa & curatio traduntur; *Eam passionem*, ait, *Græci hystericamnicam adpellant.* Hæc lectio à nasuto quodam est, qui ὑστερεγκαμνικὴν putavit adfectum esse τῶν ὑστέρα καμνουσῶν, vel κεκμηκυιῶν, *utero laborantium*. Sed refutat inscriptio capitis, quæ est *de præfocatione matricis*, quô morbi genere multò generalius est τὸ ὑστερεγκαμνικὸν, & laxè nimis de eô diceretur. Vera scriptura est *hystericam pnicam*: ὑστερικὴν πνῖγα. Hunc locum Theodori indicat *Silvat. c. 543: Metromania* (ita enim l. pro methonamia.) *i. e. præfocatio matricis, quoniam est quasi ejus mania*: *Cassius Felix. Theod. Prisc. storicam spigam dicit.* Pnica & pniga, casu primo Latini è quarto quintæ decli-

declinationis Græcorum formarunt. Ita noster l. 1. c. 27. *lepidæ Cypriæ*, i.e. λεπίδος, squamæ ex ærariis Cypri, *pulverem*; eam παχεῖαν, καλυμμένην ἢ ἡλῖτιν καλῆν, crassũ, clavarem adpellatam, bonam; alterã verò quæ è vili promiscuôq; ære deteriorem esse prodit *Diosc. l. 5. c. 86:* cujus verba quàm multis modis fœdavit *Silvat. c. 581: Patias, i. e. lepida pacia. Idem patias elicis'à Diosc. dicitur ex lepida melior squama;* & ibid. *Pamtia patias, i. e. lepida vel squama ex acutis Cyprinis.* Acuti cuprini, sunt clavi ex ære Cyprio, ut apud *anon. de rebus bell.* acuti ferrei; apud *Serv. in 4. Æn.* acuti ænei, scil. adjectivô substantivatô. *Lepidam* idem *Silv. c. 492* adpellat *porriginem vitium in capite furfuribus simile.* Istam Græca inflectendi rationem seculis illatinioribus nimiùm frequentarunt; unde ipsis *ephelidæ*, maculæ faciei à Sole, ἐφελίδες: *cephaloconidæ*, apud *Silvat. c. 279.* lendes capitis, κεφαλόκονις: *melotida* pro auriculario specillo, apud *Gariop. l. 1. c. 16.* μηλωτίς, spathomele & raspatorium *Silv. c. 648: meninga*, membrana seu tunica cerebrum involvens apud *Theod. Pr. l. 2. c. 2. 3. & 22: Gariop. l. 1. c. 3. & 14.* Μήνιγξ: *ota*, auris apud *Silv. c. 581.* οὖς: *ephelcidæ*, crustæ in ulcerosis & scabiosis apud *Silv. c. 229.* ἐφελκίδες: *chœrada*, glandularum induratarum tumor, χοιράς; *cantharida*, κανθαρίς: *manida*, piscis, μαινίς: ritida, i. e. ruga, ῥυτίς: *hæmorrhoida*, αἱμορροΐς: *parotida*, παρωτίς: *sinopida*, terra rubrica, σινωπίς: *pompholiga*, *Theod. l. 1. c. 30.* favilla æris vel cadmiæ, πομφόλυξ: *canthida*, excrescentia carnea in angulis oculorum, ἐγκανθίς: & similia; sed exemplo antiquissimorum Latinorum, qui de Accusativis Græcis Φορβάδα, σπυρίδα, κρατῆρα, σπήλυγγα, βόρμηκα Æolico pro μύρμηκα fecerunt Nominativos *forda*, *sporta*, *cratera*, *spelunca*, *formica*. *Acrumina* apud *Silvat. c. 10.* & *acrimonia* adpellarunt cibos acres, acutos, austeros, acidos, salsos, & omnia è simplicibus illa quæ vesca quidem sunt sed cuti imposita eam exulcerare valent; è quo genere allium, porrum, cæpe, raphanus, sinapi, nasturtium, eruca, ruta, beta. *Theod. l. 2. c. 31: Dabo cibos acerbos & cætera quæ fuerint acrimonia, ut allium, raphani, cepe, napi, sinapi, piper, & omnia salsamenta.* C. 32: *Interea acrimonia omnia & salsos cibos convenit accipere. Gariop. l. 5. c. 11: & 3. c. 22: allium vel cætera acrimonia edant:* l. 2. c. 29: de curando fastidio: *salsamentis omnibus*

 nutrian-

nutriantur, acrimoniis, sinapi, aceto scillitico, & similibus cæteris quæ stomachi hanc ciborum recusationem valeant extergere, & l. 1. c. 12: *Ex acrimoniis raphanos, cæpulas, allia.* Eadem & *dimifragia*, apud *Silvat.* c. 215: *Dimifragia, i. e. agrimonia. Gariop. l. 5. c. 14.* de ictericis & *l. 2. c. 5.* de phthisi: *conveniunt his & dimifragia, i. e. acrimonia cocta, sicut est porrus, cæpe, sinapi & cætera*: & *dinufragia* corruptè; l. 2. c. 61: in dimissione dinufragia adhibenda sunt; & monstrosiùs *clunifragia* apud eundem *Gariop. l. 1. c. 12: Ex frequenti clunifragiorum seu calidorum antidotorum acceptione:* sunt autem omnia ista à Græco vocabulô δριμυφαγία. L. 2. c. 11. quo docet quomodo curandi illi qui languidi sunt in Venerem vel ob ætatem vel ob partes aliis de causis frigentes & ignavas: *Utendum sanè*, inquit, *lectionibus animum ad delicias pertrahentibus, ut sunt Amphipolitæ Philippi aut Herodiani, aut certè Syrii aut Amblii, vel cæteris suaviter amatorias fabulas describentibus.* Totum id caput exscripsit *Gariopontus l. 3. c. 32* omissa tamen hac ῥήσ. Philippi Amphipolitæ amatoriorum, planè obscænorum librorum, quos Rhodiacos inscripserat, nemo quod sciam nisi *Suidas* præterea meminit; Herodiani erotica planè ignoramus: tertius hoc loco *Syrus Jamblichus* est, cujus de amoribus Rhodanæ & Sinonidis figmentum est apud *Photium Cod. 94.* Scriptores istius argumenti nobiliores alii, *Clearchus Solensis, Achilles Tatius, Heliodorus Æthiopicis, Antonius Diogenes, Aristænetus, Longus, Parthenius, Alciphron, Ælianus, Plutarchus, Apulejus, Lucianus, Lucius Patrensis*: tres *Xenophontes Babylonius, Ephesius, Cyprius: Zeno Cittiéus* ἐρωτικὴ τέχνη, *Ariston Chius* ἐρωτικαῖς διατριβαῖς, *Lysias rhetor* ἐπιστολαῖς ἐρωτικαῖς & *Zonæus*: & è media ætate *Cyrus Theodorus Prodromus libris de Rhodanthes & Dosiclis amoribus.* Per *anetica tempora* ἀπὸ τῆς ἀνέσεως, vel remissionem seu declinationem morbi, vel certum temporis intervallũ significari intelligimus in istis *Theodori l. 3. c. 3: Post resumtionem corporis aneticis temporibus omnes ex ordine cyclicas disponere curationes*: & l. 2. c. 25: *Proderunt per intervalla anetica etiã dropaces adhibiti.* Immanis stupor *Gariopontũ* tenuit, qui cum ista describeret *l. 2. c. 12.* quod est de asthmaticis, non percipere potuit de aneticis intervallis; ratus autem est *anetica* dici ἐλλειπτικῶς & exponi oportere medicamenta quæ aliàs *mitigativa*, & *quietica* adpellabant barba-

barbari, eaque dici putabant juxtà *Silvat. c. 45. ab a, quod est sine & nesos, i. e. labor vel morbus: Proderunt per intervalla anetica adjutoria, etiam dropaces proderunt.* Anetica autem ista, ἀπὸ τοῦ ἀνίεσθαι, seu anodyna nihil proderunt asthmaticis; quare interpolatio est, eaque ineptissima. L. 2. c. 21 *acrones caprarum sive porcorum* in cibum præscribit phthisicis: *Gariop. l. 2. c. 5. capita pedesq; porcellorum* commendat. Acrones igitur sunt ἄκρα, ἀκρῶα, ἀκρωτήρια, ἀκροκώλια, extremitates pecudum, seu petioli, h. e. capita, rostra, aures, pedes, ungulæ: quas *l. 5. c. 6. acumina* vocat. *Acrôn, acrônis,* ut *hypericôn, hypericonis, satyriôn, satyrionis, phalangiôn, phalangionis* apud nostrum *Diæta c. 10. & 14.* genere masculino, flexione tertiâ, quæ Græci ἄκρον, σατύριον, φαλάγγιον neutro efferunt. *Encolpismus* l. 3. c. 5. est injectio in sinum, delavatio locorum muliebrium, clyster uterinus: ἐγκολπισμός. Encolpizare *Silv. c. 240* est medicamen in matricem injicere, q. d. insinuare. Hinc ἐγκόλπια recentioribus, τετελεσμένα τινα, signacula certô siderum positu & consecrationis vanæ carminibus ac cerimoniis à magis confecta signa & scuta, quæ de collo suspensa contrà fascinationes, & infausta quævis gestari vel in sinu circumferri solent: quam ματαιοτεχνίαν τῶν talismaoth Zabii, Chaldæorum idololatrarum quoddam corpus, olim profitebantur: *R. Moses ben-Maim. Moreh nevochim P. 3. c. 39.* edit. nuperrimæ Basil. à *Cl. Buxtorfio* curatæ. *Emmotum*, ἔμμοτον, dicitur ulcus cavum, quod curatione διὰ τῶν μοτῶν per linamenta concerpta, formata ad instar cuneorum seu turundarum, conveniente unguento oblita & in sinues intrusa indiget; & ἔμμοτος, qui ulcere diuturno & sinuoso adficitur, *Alex. Petron. dial. 3. de re med.* Noster l. 1. c 28. quod est de herniis curandis usurpat de emplastro quod μοτῷ, h. e. linteamini ceu alutæ inducitur, imponitur parti, & perseveranti subligatora continetur: *Nam & emopoti emplastri expositus maximum & probatissimum remedium;* & mox; *ita ut diachylon coques, & linteolo adhibeto diebus continuis quinq;:* ubi reponendum omninò *emmoti.* Limare, quod propriè fabriles operæ in ferrô faciunt dicuntur omnia ea quæ vires adfligunt, atterunt, & quasi paulatim arroderent, consumunt. Noster l. 2. c. 24: de atrophicis: *quos certe macies & tenuitas corporis circa dies*

dies singulos vires simul limando consumit. Emendandus hinc *Gario-pontus* qui l. 1. c. 15. pravè ista exscripsit; *corporis vires eliminando consumunt.* Noster iterùm l. 1. c. 9: *frequenter etenim ex doloris nimietate febres & vigiliæ procuratæ limatis* (ita l. pro *elimatis*) *viribus vitæ periculum adtulerunt.* L. 2. c. 29. *contrà noctem* est quod alius *circà noctem* dixisset: Hanc loquendi formulam suprà l. 2. c. 10. p. 197. *Plinio Valeriano* restituimus, eamque lectionem hinc stabilimus. Inferenda eadem est & huic *Garioponti l. 3. c. 58: Dabis eis jejunis cata mane coclear unum potionis hujus;* verum enim fuerit; *contrà mane.* Cum priore ista eadem est l. 2. c. 25. & 28. *in noctem; Gariop. l. 2. c. 5. ad noctem.* *Loca contrahentia* l. 2. c. 18. & 19. sunt partes convulsæ, & breviores factæ: Activo in locum Passivi recepto; sic apud *Britonem l. 7: donec eum superinfundens pix cogit abire;* de oppugnatore castri in quem ferventes picis ollæ pondera ferri & trunci trabales desuper conjiciebantur. *Limpidum*, quod antiquissimis *limpum*, à Græco λάμπος, i. e. *lucidus, splendidus* de rebus variis dici aptum est. *Lapides limpidi* dicuntur qui sunt depoliti, levigati; contrà ruspidi, qui rudes crustosi & scabri. *Animus limpidus & liquidus* pro hilari, composito ac benigno: *frons limpida & liquida* pro serena, exporrecta, & benevolentiam ipsa æquabilitate sua promittente. *Aer limpidus* pro sudo, sine nebulis & pluviis. Apud *Theod. l. 1. c. 12. limpidum linteolum* est mundum, elotum, l. 1. c. 19. *gutta ammoniaci limpida*, i. e. ammon. depuratum, defæcatum: *Limpidus panis* apud *Cæl. Aurel.* est quem Græci ἀκριβῶς καθαρὸν adpellant, i. e. è farina optimè repurgata, sine acere & furfure, coctus ac *studiosè elaboratus*: cui opponitur ὁ ῥυπαρὸς, i. e. *sordidus, ater*, qualis ὁ πιτυρίτης, ἀχυρώδης *acerosus*: medius inter utrumq; ὁ συγκόμιστος, cum de farina nihil excussum est. *Limpidior & levior esse dicitur* aqua è lapide emanans, *l. de Diæta c. 14. Gariop. l. 5. c. 2. urina limpida* est quæ aliis tenuis, aquea, cruda: & *limpidare* est purgare, extergere; *Silvat. c. 112.* de papyro: cineres ejus ulcera sordida oris & *totius corporis limpidant;* quod *Diosc. l. 1. c. 116.* dixerat ἐπίχειν, i. e. cohibere ne ultrà serpant. Lib. 1. c. 14. in fluxu sanguinis è naribus pulverem *terræ Alexandrinæ* cum succo portulacæ, polygoni, aut strichni sæpè profuisse scribit. Nemo osten-

ostenderit istud terræ, cui tanta sanguinē fluentem reprimendi virtus, ex Ægypto petendæ genus; *charta Alexandrina* combusta id præstat ob vehementem exiccationē, *Avic. can. 2. c. 543. Bertruc. collectorii tract. 5. sect. 1. c. 1: Al. Ben. l. 5. c. 8. & Bayrg dist. 5. c. 7. è Galeno l. Secretor. c. 13.* Eam igitur h. l. supponimus. Videtur tamen, ne dissimulem, de *terra Alexandrina* transigi posse & finendām esse hoc loco, si de lutô terræ Ægyptiæ, quod nominat *Galenus & Aetius*, intelligamus. Hoc enim vi siccante & terrestri suo plurimo tumores quarumvis partium laxos, aquosos & flatulentos, hydropasque exorbuisse, si qui eo oblinerentur, tradunt, eōque etiam hæmorhagiis competere dici poterit, quia pinguitudine sua terrestri vasorum oscula oblinere & facultate exiccante constrictionem reseratatum venularum procurare aptum natum est; perinde ut marga seu argilla quævis alia, *gypsum & lutum figulorum*, quod similiter illinere jubet *Theodorus*; sed metōnymicē locutus fuisse & per *Alexandrinam* significasse *Ægyptiam* aliis dictam fuerit existimandus. Fortasse Alexandriæ solūm luto hæmorrhagias compesci vidit audivitve; nescius in reliquis Ægypti partibus idem luto præstari. *Interion colocynthidos* eod. l. c. 7. est pulpa ejus, & medulla exacinata; desumsit autem, saltem mutata flexione, à *Galeno*, apud quem est ἐντεριώνη κολοκυνθίδος; c. 12. allii bulborum nucleum vocat *incardium*. Ἐγκάρδιον, cor, sive medium cujusque fructus vel etiam ipsius ligni; quod & ἐγκάριον dici potest. Ἔγκαρος enim, & ἔγκαρ, τὸ ἐν καρὶ, medulla & nucleus capitis, pulpa in testā. *Theodori* modò laudatum locum *Silvaticus c. 374. Pand.* subindicat: *Incardium* (editi ll. malè *inconditum*) i. e. *interior pars seu meditullium cujusq; rei: Theod. Prisc. cap. de infixis corpori & cap. de oculis*: Hoc duodecimum istud est è quo nos testimonium produximus: illud *de inf. corp.* cum aliis duobus in edit. Basil. deficit. Posteriores non intellecta vocula ἐντεριώνη, *interiorem colocynthida* dixerunt; ita *Alex. Benedictus. Silvaticus c. 375. interionem* exponit *colocynthida*: cum interion non hujus tantūm sit, sed cujusque pulposi sive seminis sive fructus. Lib. 3. c. 5. ad corrigendam purgandamque matricem formare jubet pessarium è *glebâ nitri*. Nos fragmentum, offam, seu frustum de majorib⁹ nitri cumulis, in quos congeri solet

& lapidescere hinc seorsim acceptum χειροπληθιαῖον intelligimus, idque in balani figuram fingi consuevisse. Dicitur enim *gleba* particula cujuslibet materiæ siccæ sive è liquida coagulatæ. *Lentisci gleba* apud *Plin. l. 12. c. 16.* sunt grana seu grumi resinosi aridi, qui lentisco exudant: *gleba salis: gleba calcis*, apud *Plin. l. 36. c. 24. gleba marmoris*, apud *Vitr. l. 7. c. 6. gleba corporis* apud Prudentium. *Minii glebam* apud *Corn. Celsum* interpretantur docti Lemniam rubricam seu terram, quam Dianæ in Lemno sacerdos probatæ notæ sigillo, impressa effigie Deæ, insigniebat. *Gariop. L. 3. c. 49.* de mictione cruenta; *cum urinâ gleba sanguinis cadit ut suprà natet;* & mox, *tunc thrombus projicitur, id est, gleba sanguinis*: c. 52. *sanguinis nodosi frusta* adpellat. *Barthius l. 56. Adv. c. 12.* observat *glebam* de iis rebus præcipuè dici quæ facilè ignem capiant; & *glebam nitri* ideò vocari quòd facilè igne admoto fervescat & mollescat. Sed utroque fallitur; *Gleba* enim, βῶλος, primùm & propriè terrenum quendam grumum, decisam à maxima mole portiunculam, quæ non nisi lentissimè ignitur significat; neque adfectiones nitri, nimirum inflammabilitatem & liquabilitatem insinuat, sed quantitatẽ, quantum ejus ad pessum formandum accipere oporteat, determinat. Imò nec concipit flammam nitrum, sed subjectô igne fervefactum liquatur exultat & in minutissimos grumos concretiles dissilit. E Lydia in pastillis adferri nitrum est apud *Plin. l. 31. c. 10:* hi pastilli sunt quod nos quærimus, nimirum παλάθαι, offæ, massæ. Traxit autem *Theodorus* à Plinio, quem legisse oportuit: *Fama est*, inquit l. 36. c. 26. *adpulsa nave mercatorum nitri, cum sparsi per litus epulas pararent, nec esset cortinis attollendis lapidum occasio*, glebas nitri *è nave subdidisse.* Lib. 2. c. 30. contrà lumbricorum id genus quod ascaridas vocant, profuisse dicit *fel cum melle insano, felle taurino velcedria perunguendus erit.* Hæc lectio à *Gelenio* est, qui cum in *Plinio*, quem plus minus decies non obiter perlustraverat, reperisset, *in Ponto genus quoddam mellis provenire, quod ab insania, quã gignit, mænomenon vocant*, l. 21. c. 13. id hoc loco incogitantissimè reposuit: quis n. medicorum tàm fatuus fuerit, ut noxium adeò & effectu famosum medicamẽ in usum traheret, quod si quis ederit biberitve tanquam venenatum curare docet *Diosc. l. 6. c. 8?* Est præterea oratio hiul-

hiulca & sine sensû, cum desit quidnam ungendum sit. Planissimè proba lectio: *fisel cum melle; & anus felle taurinô vel cedriá perungengendus est*: ita enim apud *Gariop. l. 3. c. 23.* Cum in extremô longanone ista animalia consistant per injectiones & unctiones necari & extrahi possunt materiaque eorum eradicari. *Aet. l. 3. s. 1. c. 41.* & *Paulus Ægin. l. 4. c. 58.* per corneam fistulam multiforem infundere ano jubent cedriam: *Alex. Bened. l. 22. c. 5.* lanam felle taurino intinctam subdere. Cap. 31. cibos unius speciei subministrari saluberrimum esse Hippocratis testimonio roborat, qui dixerit: *Mixti cibi & similes veluti sibimet repugnantes in stomacho bonas digestiones fieri impediunt.* Fidens lego, *dissimiles.* Ibid. in cura dysentericorum: *Emplastra vel malagmata ut diatheon aut barbara, & cætera Xerantica.* Lege, dia iteon, διὰ ἰτεῶν, *è salicibus*: describit *Aetius tetr. 4. s. 3. c. 13:* triplex, *Paulus l. 7. c. 17.* Est conglutinativum vulnerum ulcerumque vi siccante & astringente; iisdem usibus confectionem Nicolai διὰ ἰτεῶν habet l. 4. c. 37. & 56. Noster l. 1. c. 13. ad constringendum rhevmatismum, detonsis prius capillis, capiti inducere jubet *dialteon & barbaram;* & l. 2. c. 22. inter epithematia styptica contrà sanguinis effusiones ex interioribus, *diatheon, diaphœnicon, vel barbaram, quæ de bitumine Judaico conficitur,* enumerat: *Silv. c. 213. diatereon* nominat: quibus locis omnibus *dia iteôn* legendum esse non est difficilis conjectatio. L. 3. c. 8. ulceribus putridis matricis succurrit *diachartu atheneu trocisco.* Trochiscus Athenæus διὰ χάρτου vel χαρτίου dictus, quod charta combusta constet, describitur à *Paulo l. 7. c. 12.* alius Apellis memoratur *Gal. l. 5. de comp. med. sec. gen. c. 10*: alium Jollæ Bithyno herbario tributum ex iisdem ingredientibus, sed mutatâ ponderum ratione, *Celsus l. 5. c. 22.* inter carnem supercrescentem exedentia enarrat. Lib. 1. c. 13. contrà ozænas, *barbatraciæ herbæ succum cum melle commixtum* naribus infundit. Herba ignorabilis hoc loco à librariorum liberalitate est, qui priorem in *batracia* syllabam duplicarunt. *Batracia, batracium, botracium,* βατράχιον, i. e. ranunculus, herba vehementer acrem facultatem possidens, quâ non tantùm cutim exulcerat, sed & crustas inducit. Ejus succum cum alumine liquidô naribus purulentis sanandis &

abigendo earum fœtori immisit Archigenes apud *Gal. 3. comp. med. f. g. c. 3.* & hinc *Aetius tetr. 2. f. 2. c. 95.* quos *Theodorum* secutum esse & commendasse *batraciam* h. l. in omnes fortunas meas spondeam. *Mastichen Persicam* l. 2. c. 26. imponit cerotario pro epaticis: sed cum præter Chiam, quæ omnium probatissima, Indicam, Arabicam, Ægyptiamque & Ponticam, quæ nigra & deterior, mastiche alia veteribus non fuerit cognita; *V. Plin. l. 12. c. 17.* vel *Chiam* reponendũ; vel per mastichen persicam gummi mali persicæ intelligendum est. Nomen enim resinæ lentiscinæ etiam ex aliis fruticibus stillantibus succis lacrymisque imposuere & quodvis viscum adpellarunt masdichen. Ibid. c. 32. *evphorbii granum in ovo datum cum pane corpora hydropum* depurgasse scribit. Suspectam hanc lectionem reddere *Gariopontus* poterat, qui quòd *in vino datum* evphorbium hydropicorum corpora aliquoties purgarit observasse vult videri l. 5. c. 11. Corrigamus autem hunc ex illo: *Avicennas* enim *l. 3. tr. 4. fen 14. c. 13.* evphorbii drachmam unam in vitellô ovi sorbilis exhibet hydropicis ubi tamẽ mendosam esse notam ponderis, & pro drachmâ integra dimidiâ propinari oportere capiendum est: quia dosin evphorbii summam obolis tribus, qui dimidium drachmæ pendunt, circumscribunt veteres, *Oribasius & Aetius*: recentiores granis novem. Eod. l. c. 27. *Ergò cum febribus si de epatitatus fuerit ictericus, phlebotomandus est*: scribe *si de epate factus fuerit ictericus, i. e.* si causâ epatis, puta ob caliditatem, inflammationem, obstructionem, scirrhum, abscessum, aliumve ejus morbum, ictericia acciderit. Barbarorũ aliquis ab epatitide, uti jecoris ἀτονίας, exolutionem & simplicem nativi temperamenti corruptelam adpellant, *epatitatum* fortaſse dixerit; sed hoc non imputabimus *Theodoro*; ita enim ut correximus legit *Gariopontus l. 5. c. 14.* L. 1. c. 1. natura hominum socordiam, qui remedia etiam obvia non conquirant in suos usus, ita accusare fingitur: *Sunt tristes morbi, sed dedi remedia: latent in fluctibus venena, sed plura germinant salutis officia.* Lege, ut intelligas *fructibus*, i. e. in seminibus, frugibus & herbis latet aliquid nocivi, sed simul plurimum salutaris & potestatis ad expeditas & rusticas curationes. *Epomphalia* dicuntur quævis umbilico adplicata, imposita, illita. *Theod. l. 2. c. 30.*

c. 30. infantibus verminosis *dare convenit*, inquit, *centaureæ decoctionem vel abrotani vel sandonici: & omphalium ex lupinorum farinâ imponi*; ubi latina conjunctio in Græcam præpositionem mutanda est, & voces dejunctæ jungendæ. Sic in sequentibus: *Et omphalium verò his ex subjectis adhibebo*; ubi copulativam non habere locum adversativa ostendit. *Imminere* Verbi significatio & constructio inusitatior est, & solis his medicis familiaris, cum æquipollet Verbo *adhibere, curare, pergere, instare, porrò adhibere*, & cum sexto casu instrumenti jungitur. *Theod. l. 2. c. 32: Jam exercitiis ex parvo* crescentibus imminendum nobis erit. Ibid. *Nam & catharticum frequenter dedi & siccis fricationibus imminui:* quæ duo loca etiam extant apud *Gariop. l. 5. c. 11.* Iterum noster c. 28: *Sanè si splen duritiam adduxerit, quæ de hydropis nos superventu plus terreat, etiam his potionibus imminendum est.* Cap. 22: *Calidis & nutrientibus imminendum.* Ib. *Posca frigida imminendum erit*; &, *imminebo hoc adjutorio diebus continuis quinq;* C. 20: *gargarismatiis stypticis imminebo.* Cap. 26: *Sæpè etenim nonnulli methodici calidis tantummodò vel chalasticis adjutoriis imminentes, ipsam epatis substantiam dissolverunt*: quod hausit è *Galeno*, qui hepati obstructo medicaturos aperientib⁹ & attenuantibus quippiam adstringentium ammiscere jubet, ut quæ tono epatis conservando & roborandæ ejus substantiæ faciant, cum sola aperientia & resolventia diutiùs usurpata epar quàm maximè lædere compertū sit; ostendit *Gal. l. 13. meth. med. c. 15.* Theagenis Cynici mortè, cujus causa Attalus Thessali discipulus ista incuria fuisse infamabatur. Inde Verbale *mansio* pro mora, instantia, sufficientia apud *Gariopontum* toties: l. 2. c. 12: *succus herbæ peristereon ad mansionem potui datus, extenuat plenitudinem suspirantis.* Cap. 2: de tussicula: *catapotias bichicas dabis ad mansionem.* Lib. 3. c. 67: *aliquando etiam erucam biberunt ad mansionem & adjuti sunt:* l. 5. c. 5 *faciem perungimus libano cum aceto trito ad mansionem.* Cap. 17. *somniferâ unctione nares ungantur ad mansionem*: l. 1. c. 2: *oleum rutaceum calidum infundi jubemus ad mansionem* in cephalopoenia. *Ad mansionem* igitur fieri dicitur quod agitur crebrò, diligenter, cum mora, & adhibetur ad sufficientiam. Libro 1. c. 12. quod est de oculorum causis diversis, palpebrarum vitiis annumerat etiam impetiginem, & asperitatem

quas *Paulus*, ψωρoφθαλμίαν, pruriginosam scabiem, & τράχωμα, i. e. scabritiem genarum adpellat, cum interior pars palpebrarum oculos contingens ab humore adusto, mordace, & salso aspredinem quandam contraxit, & pustulis seu tuberculis grana milii ut placet Oribasio *l. 4. de adf. loc. cur. c. 27.* vel ficus, ut *Avic. l. 3. fen 3. tr. 3. c. 24. aut. Introductorii c. 27.* referentibus, interdum etiam ulcerosis referta est. Malum pruritu, dolore, ruboreque nimis quàm molestum satis notum est & præterquàm à veteribus, ab *Al. Benedicto, l. 3. c. 17. & 18: Valesco de Taranta l. 2. c. 43: P. Bayro dist. 3. tract. 3.* fusè describitur. De eo ita editus noster: *Verniosos, quos nos petiginès dicimus & asperitate victó simili laborantes sic curare consuevimus.* Post varias super obscuro loco mentis agitationes tandem sine ambagibus constituimus legendū esse: *Serniosos quos nos petiginosos dicimꝰ & asperitatis vitio simili laborātes.* Sernia, serna, sarna. *Silvatico c. 712.* zerna, c. 373 & 495. vitiata scriptura, zennæ, zenniæ: *Fallopio l. de ulceribus cap. de volatica*, zernia, & in edit. Veneta a. 1566. corruptè terna è *Cassio Felice.* Gallorum idiomatis vocula est, & de ea scabiei specie quam lichenas & lepram Græci, mentagram *Plinius* vocarunt, usurpatur; est & ubi generaliter quamvis cutis defædationem cum scabritie, aspredine, prurigine, efflorescentiis, papulis, pustulis & ulcusculis tàm in hominibus quàm in pecudibus significat; unde Gallis *la sarna de oveias* est scabies ovilli pecoris: & *sarnoso, ronnoso.* scabiosus: *Sarna* verò ronna, roigne, gratelle Hispanis, i. e. scabies: à quo Italicum *grattare. grattarsi*, quod est scabere, scalpere, fricare, & nostrate **fratzen/frätze.** Tò *sarna* Ebraicum esse, quod *Æl. Ant. Nebrissensi* nescio quis persuaserat, dubitari potest. Impetiginem verò adpellatione serniæ comprehendere *Theodorum* probat curatio quam succo granis tritici, laminæ ferri candentis impositis, exudante fieri ibidem docet; eodem enim succô è tritico *cap 18.* loca impetigine vitiata frequenter perungere jubet; *Avic.* etiam *4. fen 7. tr. 3. c. 3.* & *Bayrus d 25. tr 1. c. 6.* inter medicinas locales impetiginis nominant oleū de triticô: *Constantinus l. 7. de morb. cogn. & curat. c. 19.* & *Val. de Tar. l. 7. c. 9.* oleum de frumento. Verba *Theodori* uti correximus leguntur apud *Silv. c. 636.* Sed depravata paulùm: *Sermosos dicimus oculos impetigines habentes & asperitatis vitio laborantes:*

rantes: lege autem, uti constituimus. Illud saltem notabile est, ætate Theodori nostri idiomatum vulgarium vocabula in familiam Latinorum jamtum irrepsisse. Eodem cap. 12. declinantibus oculorum doloribus tumorem quendam circa interiorem angulum, *quem yppinim dicant*, adparere scribit. Suspecta est adpellatio; malim *hypopium*, ὑπώπιον: quia sit ὑπὸ τοῦ ὠπὸς, quippe in angulo domestico; reliqui omnes id tumoris genus ἀγχίλωπα vocant; si rumpatur, αἰγίλωπα. ὑπόπυον verò est collectio puris sub cornea; ἵππος vel palpebrarum adfectus est, quando hæ continuò nictant; quem *Avicenna l. 3. fen 3. tr. 3. c. 29.* multitudine palpitationis circumscribit; vel oculorum tremor & instabilitas, quam musculo oculos firmanti læso adscribit *autor definit. med. c. 17.* Θίβιοι, qui & Τυβεῖς, Ponti accolæ, visu effascinans genus, in altero oculo pupillam geminam habuêre, altero semper tremuêre, si fides *Philarcho.* His igitur nativus fuit vel alterutrius oculi, vel pupillæ in alterutro subsultus continuus seu ἵππος; Eum *Plinius l. 7. c. 2.* de equi effigie exposuit. Hunc secutus est Latinus Kyrannidôn interpres & adfectionem oculorum congenitam propriamq; cuidã genti inter morbosas pupillæ constitutiones præterea retulit *p. 52. edit. nup* Lipf. *Multis passionib. subjacent & torquentur oculi hominis: circa pupillam sunt nebulæ, glaucedo, geminæ pupillæ, hippajum, i. e. equorium:* quæ ridicula inscitia est & antiquitatis ad nugas abusus. Lib. eodem c. 20. quod est de carbunculis etiam laborant ista: *Si verò amice charissime his adhibitis ulceribus, radix occupaverit altiora, cauteres admoveo eodem loco.* Sanescunt si sublata distinctionis nota legerimus: *Si verò a. c. his adhibitis, ulceris radix o. altiora.* Lib. 2. c. 12. cardiacorum ob sudores nimios exolutionem prohibiturus & vires deficientes reparaturus: *aquam frigidam*, inquit, *similiter per intervalla subministrabo.* ad calorem concentrandum & viscera æstuantia refocillanda, *& si ætatis adhuc vapor calidior coegerit nivatas non aspernabor.* Scribendum *æstatis;* æstivi enim fervores quàm maximè resolvunt. Cap. 22. sanguinis ex interioribus eruptiones curaturus; *Dabo*, inquit, *poscam frigidam* sanguinem de stomacho eructantibus: *ubi naxii pulverem aspergo;* supple, *gypsi Naxii;* oratio enim sine substantivo sive adscripto sive subintellecto, hiulca est;

gypsi

gypſi autem Naxii pulvere *noſter* etiam c. 12. adſpergit membra ſudantia ad conſtipandos & obducendos poros, ne cum ſudoribus nimiis ſpiritus ſimul diffluant. Sed cum gypſum non bibatur innoxiè; ſtrangulando enim jugulat, *Dioſc. l. 5. c. 134. & 6. c. 24* non exiſtimandum eſt, id cum poſca frigida intrò exhiberi ſanguinem è ventriculo rejicientibus à *Theodorô*; & ῥῆσις igitur hoc loco planè aliena eſt, & diſpungenda. Pertinet autem ea ad præcedens comma quod eſt de ſanguine ab uva ſeu columella erumpēte reſtringēdo; *Cum de uva eruperit poſca primùm frigida*, hîc inſere fugitiva iſta, *ubi gypſi Naxii pulverem aſpergo, imminendum* erit; ſc. gypſi farina uvæ inſperſa, inſufflata per cannam, quem modum tamen improbat *Galen. l. 6. de comp. med. ſec. l. c. 3. n. 1.* vel cochleari, cyathiſco, inſtrumentôve, quod ab uſu, attollendo nimirum laxato & reſidenti gargareoni, *σταφυλεπάρτην, ſtaphylopartū*, adpellarūt, ſuppoſita vel appreſsâ ſi fauces poſca frigida colluantur, ſanguinis effuſio cohibebitur efficaciùs. Gypſo enim peculiariter *δύναμιν αἱμοῤῥαγίας ἐφεκτικὴν Dioſt. l. d. & Gal. 9. de ſimpl. med. fac.* virtutem deſiccativam ſtypticam emplaſticamque tribuit; Et hinc hoc ipſo capite, tunicis cerebri, cum ex iis emergit ſanguis, *naxii aut amyli aut Lemniæ pulverem* aſpergere, aut cum aceto mixtum illinere mandat: & l. 1. c. 14. *gypſum cum ovo mixtum circà frontem* ad compeſcendam è naribus hæmorrhagiam *illinire*. Decepit autem librarium cum oculis gramioſis & inadvertentem vocabuli *poſca frigida* in utroque, tàm ex uva quàm è ventriculo prodeunſis ſanguinis, casû intervallo trium quatuorve linearum repetitio, ut poſteriori ſententiæ adponeret, quod debebat priori, & medicamentum externum aſperſile in internum potabile converteret. Gypſi verò è Naxo, ut nos interpretamur *Theodorum*, petiti neque *Theophraſtus* neque *Plinius*, qui plura ejus genera enarrant, meminêre; veroſimile tamen eſt quòd cotibus ſeu marmore abundaret Naxus, ex eo parari conſueviſſe. Præter enim gypſum quod è terra foditur etiam aliquod è ſaxo marmoroſo in fornacibus condito & conſtructo, perinde ut calx vel è ſilice vel è lapide fiſtuloſo, coctum fuit. Simile σφάλμα confuſionis, & trajectionis commiſere librarii l. 1. c. 19, niſi editoris culpa eſt qui hoc opus *è quatuor manu-*

manuscriptis jam hic jam illic mutilis membratim ferè ceu Hippolyti cadaver contulit; cui cum esset in arte medicâ ὑπαμικός ἦς interdum alienissima conjungere, & adfinia distrahere contigit; de ejus indicio nobis debere fatebuntur docti: Id verò ostendemus ad oculum: Μικρὸν ἀναμείνατε ἐκπετάσαντες τὰς ὀφθαλμάς. Dictum caput est de ustionibus calidæ vel ignis; prioribus duobus colis combustionis antequam vesicæ eleventur, & cum vesicaverit, curatio traditur; tertium, *si etiam ulcera fuerint, fronti illitum juvat*, non cohæret cum istis proximè antecedentibus; neque conjicere possum, ex quo tandem capite huc irrepserint. Sequitur, *Si pruritus major palpebram occupaverit, ut etiam capillos amittant, hos oportet oleo cedrino inungere, aut ærugine cum aphronitris & melle contrita, aut asphodeli succo cum passo commixto. Nam & amurca diplangio cocta & mixta cum oleo ustionem curat: & murum fimus & hircorum cornua, utraq; combusta, cum melle eodem modo adhibentur. Si pruritus simpliciter solus ex labore vel pulveris fuerit aqua calida fomenta sufficient*: & cætera. Ex his prima tertiaque periodus sunt de palpebrarum pruritu & cum capitis XII. quod est *de oculorum causis diversis* extremo conjungi debent. Media de amurcæ usu in ambustis hoc loco sola legitima est. Reliqua aliquot colorum integram paginam implentia, *Caliginantes verò oculos hoc modo curamus &c.* etiam eò rejicienda sunt; tradunt enim de caliginibus oculorum recorrigendis; de nyctalopiâ: de alboribus pupillarum in oculis emendandis; eorumque clausulam constituunt ista; *nam & lactanti suo mater guttam ammoniaci massando albos oculos procurat.* Quæ sequuntur asterisco prænotata, *& columborum stercore combusto, contrito, in linteolo adhibito omnes ulcerationes ex ustionibus venientes facilius percurabimus* & reliqua ad calcem usq; capitis cum superioribus mediæ quam dicebam periodi continuanda sunt, & optimè sibi consonabit *Theodorus*, quem ante hanc restitutionem ἀλλοφάσσοντα & veluti delirum quendam, qui de falcibus rogatus responderet de ligonibus, audivimus: inceperat enim de ambustorum curatione loqui, & desinit in ocularia medicina. De libello medicinæ præsentaneæ Græcè scripto à *Theodoro* non silebimus colligi posse multò auctiorem fuisse Latino quem habemus: Capite enim nono Logici seu libri

ſecundi in ileoſorũ & colicorum curà, *addes etiam*, inquit, *adjutoria de Græco evporiſto compendioſa*; ſed in Latino evporiſtôn, qui capitum triginta novem eſt, nihil de inteſtinorum adfectibus & remediis traditur. Ex iſto Græcô igitur deſumſerit *Gariopontus conditum colicũ expertum Priſciani Theodori*, quod l. 3. c. 24. laudat. *Diplangium*, de quo ſ. p 512. docuimus, l 2. c. 31. *diplum angium* adpellat: *lacte aſinæ in diplo angio cocto ſacito.* Paſſivorum Verborum poteſtatem Activis exprimere ſolenne eſt huic ſcriptori. L. 1. c. 12: *Flos tritus ariũ in lotio, poſtquam ſiccaverit, ex oleo impoſitus.* C. 30: *Linimentum cum ſiccaverit.* L. 2. c. 33: *Iſchiaticis ex uno coxæ articulo tormenta ſuppeditant.* Idem in quamplurimis aliis adfectat *Gariopontus*: ut l. 3. c. 15: *ſi dolor minuerit*: *l. ſint. c. 13. ubi acceſſio minuerit*: l. 3. c. 25: *ſi infrigidaverint loca dolentia.* Lib. 1. de febr. c. 23: *refrigerant cardiacũ ſummitates manuum atq; plantarum.* L. 3. c. 19: *ſi fluxus mollierit.* L. de ſintom. c. 9: *mittis ſemen lini in recentem & cum mollierit teris*: i. e. cum mollitum eſſe animadverteris. Eodem loquendi genere etiã Latiniſſimi delectati ſunt. Plura de *limpido* ad p. 516. *Theod.* l. 1 c. 15: *reſina terebinthina limpida.* Lana limpida, i. e. carpinata ad raritatem & mollitiem ſummam, apud *Gariop.* l 3. c. 47: l. 1. c. 7: *unguentum limpidum bonum*: *l. de ſintom. c. 3*: *oleum dulce limpidum*: l. 2. c. 3. *repentinus ſanguinis limpidi fluxus*, i. e. meri, ſinceri, tenuis, non concreti: l. 1. de febr. c. 7: *febris dimiſſio limpida*, i. e. omnimoda. Etiam Hiſpanico idiotiſmo *limpiar* & *alimpiar* dicitur de rebus omninò diverſiſſimis quæ poliuntur, mundantur, tergentur, reficiuntur & curantur accuratè, quod Gallis *nettoier, forbire, mondire, sbutiare*, è noſtrate puţẽ: *limpiamente, nettamente*, i. e. mundè, politè, nitidè. Lacunam in libro ſecundo quinq; capitũ, XIIII. *de querela capitis*, XV. *de epilepticis*: XVI. *de ſcotomaticis*: XVII. *de memomenis*: XVIII. *de melancholicis* è Lugdun. edit. fortaſſe ſupplere potuit *Gelenius*; quod quoniam is neglexit, nos è *Gariopontis* l. primi c. 2. 6. 4. 9. & 12. fieri debere indicamus; ſunt enim ea planè Priſcianeis reliquis adfinia, imò ipſiſſima Priſcianea. Ita effecimus ut è depravatis iſtius *Theodori* aliquid fructus capere poſſit juventus: quod divinitatis munus eſſe prædicant, uti emendare eſt felicitatis. Nusquam autem felicius nobis deſipere videmur, atque ubi cogimur

in li-

in libris mendosis ineptire, & non esse alacriores nisi cum ariolãdo fatigamur & lectionũ in editis libris monstra debellando sudamus.

CAP. XII.

Garioponti libri medici strictim percursi. emendati locis infinitis & explicati; uno impertinens sententia ejecta. Judicium de isto Garioponto; esse autorem, nisi cum exscribit alios futilẽ, imperitum, barbarum: imò dum exscribit, ludionem & dissimulatorem quendam: ad eum rectè referri librum de dynamidiis Galeno hactenus tributũ. Panis medium. Opium qurrinacium. Ges aster; ge Samia. Saccellare. Diatritũ. Cusæ. Brumosum, βρωμῶδες. Theriaca dia echidnes. Pulsus. Διάχυσις: alius dialeipon. Casula in gyrum facta quid: celsus arbor. Oleũ graminale. Anthera, semen rosarũ croceum, item confectio quæpiam medicinalis. Anthereon: Melotida. Tussis soluta. Cera Punica. Suffugium. Psidia: Kuranides illustratæ, & editoris earum Lipsiensis correctio recorrecta. Libanomanna. Panis Afer. Trechisci diasysalidos. Pterygomata. Scia, sciasis, ischiasis, sciatica, Alassantum. Amolentum. Cato, herba atriplex. Veterascere. Vomica, i. e. vomitus. Cubiones: Sol candidus, calidus. Brathys, bractys, sabina. Tracoscinare. Pendigo: σφάλμα in Silvatico indicatum. Oliscus, αὐλίσκος, canalis. Pedasina, ὀνόπορδον. Barba Sylvani. Plantæ gibberosæ in cardiacis, & animo linquentibus. Malli, mallones. Opium meconis. Inion. Assellare; facere ventrem, urinam. Subitare. Subglutire. Satis, nimis, pro valdè. Partim, i. e. partitis vicibus. Bullire pro fabare, furire. Jactare pro ejicere, deturbare. Putrire pro putrescere. Pastillescere. Purum, i. e. pus. Paregoria, i. e. mitigatio, solutio, quies. Sentex, sentix, sentis, centum capita. Phlomus: Kuranides emẽdatæ, iterumq; notatus de infelici in iis conatu Rhyakinus. Insanæ partes, i. e. inferiores: Conium; alia.

PRisciano Theodoro neminẽ commodiùs supponimus quàm *Gariopontum* itidem medicinæ scriptorem, sed seculi duodecimi, & isto octo ipsis recentiorem; barbarum, imperi-

tum, tautologum & futilem: ut mirari subeat doctorum ἀκρισίας, qui cum ejus *ad totius corporis ægritudines remediorum Πράξεων libros quinq;, duos etiam de febribus & earum symptomatis unum a.* 1531. simul ederent Basileæ apud *Henr. Petrum*, *vetusti admodum medici* titulo eum celebrarunt. Sanè Garriponto fecerunt quod olim plebs simplex asino Isidis simulacrum ferenti, cum non observassent, compilatam esse ejus medicinā & descriptā ex aliis totam. E *Theodori* n. *Logico* capita XIII. integra αὐτολεξεὶ huc comportavit; sed adeò perversè, ut ridere hominis stuporē & indignari simul satis haud possimus; quippe quæ non intelligeret, omisit consultò: quæ intelligere putaret, malè tamen descripsit: in pluribus sententiam sui autoris planè evertit; interdum ab eo in leviculis dissentit, quasi plagii culpa propterea eum exemturi forent, & omninò variè exercet mangonium; ut peculiatim ostensuri sumus, cum *Gariopontum* ad *Theodorum* conferemus, & ex hoc istum emendabimus, nunc enim tantum ea, quæ defectu membranarum & codicum aliorum ex ingenio in istô correximus, promemus. Ætatem ejus sup. p. 359. ind cavimus; cujas fuerit, & ubi vixerit juxtà incertum est. In Italiæ tamen scholis, maximè in Salernitana fuisse aliquo nomine inde confirmamus, quòd *Matthæus Silvaticus Mantuanus cap.* 551. *Pandectarum medicinalium* ad Robertum XII. Siciliæ & Neapoleos regem circa annum 1330 scriptorum citet *Gariponti passionarium*, de monopagia; ea verò legantur apud nostrum L. 1. cap. tertio. In Gallia non æquè fuit hac adpellatione notus: libros enim ejus hosce Galeno inscripserunt medici; unde *Valescus de Taranta L.* 5. *Philon. c.* 22. ubi de diamne seu involuntario urinæ exitu, laudat *Galenum in Passionario*; quæ extant apud nostrum cap. 66. libri tertii, quod est *de diaone*; & in editione Lugdunensi a. 1516. his libris titulum præfixêre talem: *Passionarius Galeni de ægritudinibus à capite ad pedes.* Quod a. in hisce libris censēndis factū est ut cum essent *Garioponti* autoris ad *Galenum* referrētur; idem cum *cum duobus libellis Dynamidiarum*, uti adpellarunt, vel *de dynamidiis*, i. e. experimentis, cæculi & judicio modico homines sibi licere existimarūt olim, ut Galeno eos tribuerent, qui hujus Garioponti legitimi erant; qua censura nihil falsum magis. An enim *petram sancti sepulcri*, quam pulveri ad caducos

ducos ammiſcet cap. 28. an *potionem S. Pauli*, quam paralyticis & quartanariis exhibet c. 252: 294: 295: an *emplaſtrum S. Petri* quod ad cauſas pectoris prodeſſe teſtatur c. 99: an emplaſtrum Apoſtolicon quod ad oſſa fracta c. 271: an herbam S. Mariæ quæ c. 96. nominatur, Galenus paganus noſſe potuit? an tot peregrina & Arabica, *zacara*, c. 97. *cozumbrum*, c. 67, 276: 302. *anabula*, c. 152: *conſita*, c. 89, 222, 121, 167: *gith* c. 164: *condiſum*: an *terram Francigenam*, quam ad fiſtulas ſanandas adhibet cap. 244. *Galenus* Francorum nomine & Arabum medicina tantò prior ammiſcuiſſet? Omnem verò ſtultitiam ſuperat crediſſe, quòd *Galenus* curarit de Oratione Dominica. Jubet enim cap. 158. carduum cum Oratione Dominica colligere, ejusque ſuccum cum novenis granis piperis exhibere calculoſo. Eſt præterea c. 97. *ſyrupi Galeni*, c. 125. *hieræ & picræ Galeni*, c. 252. *hieræ fortiſſimæ Galeni* mentio: unde alium à Galeno iſta ſcripſiſſe fit manifeſtiſſimum. Nos igitur *Garioponto* ideò tribuimus, quia ipſe de dynamidiis tractaſſe toties intimat; l. 2. c. 2: l. 3. c. 5, 16, & 18: l. 4. c. 1: l. 5. c. 12. & 5: de elephantia: *Adhibenda ſunt adjutoria, quæ in Dynamidiis ſcripſimus*: remittit igitur ad libri de dynamidiis cap. 68. 72. 73. quibus ad faciei vitia in elephantioſis, & ad utramque morphéam, medicamenta externa præſcripſerat. Deinde ſi ſtilum & loquendi genera comparemus, in libris Gariopontì & in altero Dynamidiarum vocato eundem hominem loqui audiemus. Vocabulum *cauſſæ & cauſationis* pro morbo & dolore uſurpat ſæpiculè *Gariopontus*: l. 1. c. 5, 11: l. 2. 29, 43, 56: l. 3. c. 40, 55: l. 5. c. 33, 40: *l. 1. de febr.* c. 30: l. ſintom. c. 9: ſimiliter *autor l. de dynam.* c. 82, *ad omnes cauſas palati, & gutturis*: c. 99: *ad cauſas pectoris*: c. 189: *de genitalium cauſis*: c. 181. de arenali mictu: *naſcitur hæc cauſſa magis infantibus quàm juvenibus.* Adverbio *ſatis* utitur *Gariopontus frequenter pro* valdè; l. 1. c. 8. 10: c. 12: cubiculum non ſatis lucidum: l. 2. c. 26, 49: l. 3. c. 7: *aqua pura non ſatis frigida nec tepida, ſed mediocriter temperata*: l. 5. c. 33. l. 1. de febr. c. 8, 24, 29: l. 5. c. 11: *L. de ſintom.* c. 8, 9: *nõ facilem ſed ſatis neceſſariam quæſtionem proponis*: ita *Theod.* l. 1. c. 6: l. 2. c. 28. 30 32, 29: *lupini cocti comeſti ſatis juvant*; ſimiliter l. de *dynam.* c. 119: *ſatis probatum eſt*; c. 174: *ſatis proficit.* *Lacteridas* pro lathyri nominat *Gariop. l. 4. c. 16.* ita *l. de dynam.* c. 130. Frequentiſſimè pluralem nume-

numerum pro singulari adhibet *Gariopontus*: l.3.c.12: *acanthes Ægyptias*: l.3.c.70: *porros, bulbos, erucas, pastinacas, satyriones*: l.1. de febr. c.23: *atriplices, lactucas*, l.1.c.12: *fella nigra*, ib. *plantagines, sparagos*: l.4.c.15: *coccognidios*: l.3.c.19: *coria granatæ siccæ; pectines*, l.3. c. 67: l.4. c.47: uti *Theod.* l.2.c.29. radicem fœniculorum: l.2.c.26. *samsucos*: *Apic. l.3. c.2. apios virides*: Pariter *l. de dynam.* c.294. *rutas agrestes coctas*: c. 227. *malvas coctas*: c 27: *porros coctos*: cucurbitas & portulacas cõditas, c.31. & 129. *fœniculos*, c.283. Solet etiã quamplurimũm genera nominum muare *Gariopontus*: dicit *cochlearios*, l.1 c.12: *inguinẽ*, l.4.c.1. & 3 c.24: *bulba*, l.3.c.ult. alutũ, l.4.c.3: *vertebrum*, l.2.c.3: eadem consuetudine præter usum & præcepta *l. de dynam. sinapin in acetô maceratum* c. 64: *lardum recentem*, c.101. & *lardonem*, c. 251. *furfura*, c.28. Imò integræ sententiæ quæ in *Garioponti* praxi leguntur totidem verbis repetuntur in *l. Dynam.* Ista c. 33. de lethargô: *Jacere debet in loco luminoso &c.* sunt in cap.13. l. 1. *Garioponti*: ista ibidem, *Ferulæ incensæ fumus*, & reliqua, in cap. 14. Cura mingentium furfures cap. 182. talis: *Dulcia comedant, & lac caprinum mox mulctum bibant; si non febriunt cancros fluviales dabis comedendos*, particula est cap. 56. libri tertii. De barbarismis qui in utroque scripto iidem regnant non attinet multa dicere; *Gariop.* l. 3. c. 36. l. 6. c. 23. *ægros ad melius venire*, l. 5. c.30: *meliorare*, dicit, cum convalescunt paulũm: & c. 41. *ad melius fieri* tumorem, cum sedatur & detumescit; de ægritudine *autor l. Dynam.* c.315. *quando ad melius venerit*, eam remittere significaturus. *Tolle Gariop.* l. 2. de febr. c. 7. est sume, accipe, recipe: *autor l. de Dynam.* eodem sensu pharmacopæum ita alloquitur, c. 12. 35, 36, 37, 81, 42, 54, 152, 163, 176, 172, 192, 198. cum conficiendi medicamenti formulam præscribit. *Comedere* usurpat *Gariop.* de medicamentis quæ carnem in ulceribus supercrescentem auferunt, corrodunt, colliquant, & absumunt; Græci *καθαιρετικά*, Latini *exedentia* vocant: l. 1. c. 16. de ulceribus aurium: *His raphani succum cum rosaceo oleo & pulvere dragaganti in ipsis cavernis immittis ut superflua comedat.* Idem ἄκυρον est in eô cum *autor l. de Dynam.* c.238. *carnem mortuam manducari* dicit; inanimato tribuens, laxo loquendi modo, quod animatorum proprium est. Verba Græca Latinarum terminationum & conjugationum modulis adficere & facere sic

ae sic è Græcis Latina familiare est *Gariioponto*; *paragorizare*, l. 1. c. 19: l. 4 c. 5. & 6. l. 5. c. 43: *clysterizare*, l. 1. c. 9: l. 3 c. 18. *rheumatizare*, l. 1. c. 19. & 20: l. 4 c. 7. & 17: *malaxare*, l. 2. c. 20: l. 3. c. 2: *cauterizare*, l. 1. c. 10. & 17: l. 5. c 5: *gargarizare*, l. 1. c. 23. & 24: *sinapizare*, l. 2. c. 13. & 49: *cicatrizare*, l. 5. c. 45: *spermatizare*, l. 3. c. 68: *cataplasmare*, l. 3. c. 19 l. 5. c. 33. 35: *apophlegmatizare*, quòd Theodorus converso ζ in δι contrà quàm Æoles qui δια in ζα mutarunt, *apophlegmatidiare* dixit: eademq. audacia Latinũ *vaporare*, quô utitur l. 1. c. 17: l. 2. c. 56: l. 3 c. 35 & 47. in *vaporizare* refinxit l. 2. c. 15: l. 3. c. 35. Ad eundẽ modũ *l. de Dyn.* c. 299 *clysterizare*, *paragorizare*, *pulverisare*, c. 29: *triconizare*, c. 271. vel ut legere jubemus apud *Gario. l. 5. c. 41* *tracosçinare*, quod est per cribrũ agere, cribellare; nostrati lingua per ὑπέρθεσιν garbelleren: à Græcô κοσκινίζειν, i. e. διὰ κοσκίνου ἄγειν, formarunt isti Græcorum febriculosi æmuli, & ostentatores putidi. Verba *Garioponti* in tumorũ cura sunt: *Item milii farinam tricocinabis & cum succo cameoru distemperata mirificè uteris.* Emenda *tricoscinabis*, vel ut idiotismo Italico Gallicoqs propiùs adsonet vocabulum *tracoscinabis*. Quia farinæ quævis tempore & in cumulis incalescunt & concrescunt in offas seu tosos, farinam milii cum in cataplasma adsumenda est priùs cribro seu incerniculo setaceo, lineo, junceove excuti oportere dicit, ut pollines impalpabiles trajiciantur & grumi habeantur separatim; sic enim justam cataplasmati molli & tabido. præsertim si diligenter pistetur cum reliquis, conciliari posse consistentiam; idemque fit, si manibus fuerint confricati cataplasmata, pultes, emplastra, unguenta & ejusmodi ingressuri pulveres. Verbo barbaro & compositione ipsa horrido abstinentes alii, quamvis & ipsi illatini, jubent arida *trita & cribellata cum cribello tenui* conficere cum reliquis sive liquoribus sive pinguedinibus & resinis, & intelliguntur faciliùs; noster cum suo *tracoscinare* ad fastidium & penè desperationem nos exercuit donec penetraremus. Est enim in hisce tenuibus labor non tenuis; quod si qui nolint credere, eos experiri in ejusmodi miscella barbara velim: multò expeditiùs in Hippocrate Celsoque legendo & explicando versabuntur, quàm mediæ ultimæque ætatis medicinam, quamvis ab istis derivatam, intelligent. Eodem monstroso verbo *tracoscinare* utitur ceu proprio sibi *l. de dynam.*

dynam. c. 271. sed retenta Græca terminatione *τὸ κοσκινίζειν* effert *coscinizare*, & addita Latina præpositione *tracoscinizare*. Ita enim fuit in membranis quod imperiti harum imperitiarum in *triconizare*, elisa syllaba *sci*, corruperunt. Verba ejus in edit. Veneta H. *Suriani* a. 1502. & Basil. *J. Cornari* a. 1549. ista sunt de parando ad ossa fracta constrictorio: *Ceram solve, & olibani, masliches, boli Armeni pulverem triconizatum superasperge & ad modum ceroti coque & tepidum superpone.* Legamus *tracoscinizatum* & interpretemur, per cribrum ut fiat tenuissimus trajectum. Sufficerent ista probandæ sententiæ novæ de autore libri Dynamidiarum; sed restat aliud clarius testimonium. *Gariopontus l. de sintomat. c. 17.* ad doctrinam de pulsibus abs se traditam remittit lectorem; *quod quidem in ratione pulsuum amplius diximus.* Ea verò nulla alia est, quàm quæ in libro Dynamid. à cap. 307. usque ad cap. 333. descripta reperitur: ubi pulsuum genera & differentiæ, & qui quibus morbis proprii enarrantur. Præter libros *Praxeôn*, & hunc *de dynamidiis* recens ipsi vindicatum *Chirurgiam* etiam scripsit *Gariopontus*, ut adparet è cap. 47. l. 3. item *libros metuaticôn*, quorum secundum citat *l. Sintom. c. 12.* qui an cum pharmacevticis, l. 5. c. 32. & alibi memoratis, fuerint iidem nunc haud liquet. De nomine scriptoris non litigabimus cum quoquã: *Silvaticus c. 551.* nominat *Garipontum*; editores quarta vocali inserta quinquesyllabum̃ efficiũt; utriq; suæ pronunciationis ratione quadam nixi, quâ *Silvaticus Gerodium* & prima abjecta *Erodium*, veterinariæ scriptorem *Hieroclem*; quâ *Dyasticorum Valescus de Tar. l. 2. c. 72.* ac *Diascoridem* reliqui Latino-barbari herbariorum Sibyllam *Pedacium Dioscoridem* adpellarunt: & quâ *Constantinus Africanus, monachus Casinensis lib. 7. Viatici sive Theoricæ, de morb. cogn. ac cur. c. 11.* confectionis cujusdam ad morsum scorpionis & araneæ inventorem *Diapantum* vocavit, qui procul dubio ille *Diophantus Lycius* est, cujus ex Andromacho meminit *Galen. l. 9. de comp. med. s. l. c. 4. n 3.* Tantum de scriptore cognoscere potuimus; quẽ quia & exercuit artẽ, ut colligere est è c. 58. l. 3: l. 1. de febr. c. 28. & c. ult. aliisque locis pluribus, & tàm curiosè docuit, in laterculis medicorũ illustrium non fuisse scriptum hactenus indignari poterat, qui quemcunq; in juvandis literis conatum, etiam non necessarium

rium nunc rebus ac ineptum, ſua laude ac mentione dignantur; Cum his nos ſumus & dum obſcuro ſcriptori lucem annotatiunculis & correctiunculis neceſſariis inferimus, eô ipſo incognitum tacitumque in lucem famamque promovemus.

Panis medium, quod cataplaſmati capiti ad mitigandum dolorem imponendo indere jubet l. 1.c.1. eſt mica panis *l. de Dynam. c. 65, 51, 206, 283*: *Conſtant. in diæta letharg.* c. 2. & intra cruſtam concluſa pulpa, cui ineſt facultas emolliendi, diſcutiendi, & anodyna: l.4.c.3: *medullam panis candidi; ſimilam triticeam*, l.2.c.20: l.5.c.5.& c.34. *panē mollem* adpellat. Eadem ratione *ovorum media* l. 3.c. 11, 13. noſtro & *Theod.* l.2.c.34. ſunt, quæ aliis ovorum lutea, vitella *Apicio l. 4. c. 1*: & *colorem medium ovorū* dixit l.5. c. 13. eum qui felleus, crocineus, mellinus, cerinus. Sic *medium ſtellæ*, ejuſdē poſt ablatas exteriores lamellas duriores nucleus, & interion, *l. de dynam. c. 103*. Ib. in deſcriptione trochiſcorum hemicraneorum quos vocat c. 3. & 1. de febr. c. ult. *opium quirinacium* eſt ſuccus Cyrenaicus, indigenis Σέρφι & Σίλφι, Græcis Σίλφιον, Latinis laſer, laſerpitium, q.d. lac Serpicium in Africa circà Heſperidum hortos, Syrtin majorem & Cyrenarum diſtrictum gigni ſolitum, & ſtillans è vulnerato cavle ferulaceo ac radice plantæ gummi: *Theophr.* l. 3.c. 2. l.6.c.31. *Plin.* l.19.c.3: *Dioſc.* l.3. cap. 78. Iſtum liquorem magnificum in uſu medicamentisque per excellentiam vocarunt Græci ὀπὸν, *Galen. l. 8. de ſimpl. med. fac.* Hinc Latino-barbaris *Opium*. & Latinis *lac Serpicium*; & *opociſſus* noſtro *l. Dynam.* c. 219. *ſuccus hederæ*, qui aliis κισσοῦ ὀπὸς. *Gariop. l. 3. c. 61.* interpretatur ipſe: *Quirinacium opium, i. e. laſar.* Id jam olim deſitum eſt: unde in officinis aliquando aſam fœtidam oſtendêrunt pro laſere; *l. de dynam. c. 27*: *Silvat. c. 166.* quod de Perſico, h.e. Medico, Armenoque: cum de Syriaco & Indico intelligendum eſt. *Ges aſter*, quem cap. 3. parti dolenti in hemicranéa illinit, eſt illa terræ Samiæ ſpecies quam *Samium aſterem*, quod confracta radiantes ſtellas exhiberet, vocarunt; Γῆς ἀστὴρ: vel Γῆ ἀστὴρ. Ἀστὴρ ὁ Σάμιος, *Gal. 4. de comp. med. ſ. l. c. 1. n. 7.* quem ob glutinoſitatem majoremque ſtringendi & poros obducendi vim præ terra Samia commendat *Aëtius tetr. 1. ſ. 2. c. 6.* eòq; hæmoptyicis propinat *Nonnus de curat. morb. part. c. 128.* & 132. Noſter non novit diſtinguere;

imò nec adpellationem, quia Græca erat, rectè tenuit: Sic enim l. 2. c. 2: *Misce verò gisamias, id est terra, scilicet gisasteros, amidum succumq; hypoquistidos*; & c. 3: *Item Samia quæ vulgò gisasteros dicitur ex aquo adjuncto amilo detur*: & c. 19. l. 3. vocat *gesamiam*: quas ineptias ineptit etiã *Silvat. c. 292: Gisamia, i. e. gessamia*: & *Gisasteras: gisasteros, i. e. creta argenti; & est gessania stella terra, lutum stellæ.* *Saccellare* est saccellis calentibus humidis vel siccis impositis partem fomentare: C. 2: *quod si dolor infestus fuerit saccellamus loca dolentia ex farina triticea*: sic c. 3: l. 2. c. 1: *Si verò antiqua fuerit tussis, thoracem, ubi pulmones sunt, saccellare debes*: l. 3. c. 25: *Si autem infrigidaverint, loca dolentia saccellemus ex sale tostò*: C. 2: *saccellato splene ex saccellis fervidis sanguis ab eo tollatur*; quæ loca si quis ad *Barthii* glossam, cui *saccellare est per saccum transmittere sive percribrare* l. 6. *Adv.* c. 17. interpretari volet, is cum ratione insanire videbitur; usq; adeò ἀσύμβολος est ϗ ἀσύμφορος. *Diatritus* est tempus trium dierum: L. 1. de febr. c. 14: *dolor capitis, si fuerit in principio mox cessat & omninò recedit ante diatritum primum*: C. 16: *in uno diatrito poteris cognoscere*. L. 1. c. 4: l. 2. c. 59. *alio diatrito cucurbitas stomacho impones*: & l. 3 c. 19: *assiduè accipiant mulsam quæ purget usq; ad duos diatritos*: L. 1. de febr. c. 14: *Non expectabis in ephemeris, ut in cæteris febribus, diatritum primũ vel secundum vel triduũ ad cognitionem febriũ.* Quid circã ægrotos quovis triduo contingeret maximè spectare solebant medici & propterea morborũ inprimis febrium cursus in ejusmodi spacia, quæ typum horarũ LXXII. vocabant, distribuere: inde etiam dicendorũ agendorumq; rationes petere; hinc *diatritarii* dicti, vel quòd ante diem morbi tertium nihil moverent, vel quòd non nisi tertio quovis aliquid novarent: & quòd mutationes de tertio in tertium inprimis observarent. Significat etiam *diatritus* accessionis commotionis seu exacerbationis in quovis morbo tempus: Ipse l. 1. c. 9. de mania: *cibum verò levem* accipiant *in ipso diatrito, quod est accessionis tempus.* Cap. 2. caput dolentibus præscribit *optarmicum seu sternutatorium ex stitio & pipere* factum. Lege, *è struthio & pipere*. Struthium, ῥίζαν δριμεῖαν, seorsim usurpatum movere sternutamenta præter *Diosc.* l. 2. c. 193: *Plin.* l. 24. c. 11. docent *Oribasius l. 10. Collect. c. 30: Aët. t. 2. s. 2. c. 97: Paulus l. 3. c. 24.* E cumino, pipere, stru-

ſtruthio & caſtoreo tritis mixtisque pulverem ſternutatorium compoſuit *Aſclepiades* apud *Gal. l 2. de comp. m. ſ. l. c 2. n. 10.* ut de emendatione non poſſit dubitari: eademque *Garipontum c. 7.* ubi ſternutatorium *è pipere, ſilfio, caſtoreo, vivo ſulfure, pyrethro,* & c. 4. ubi aliud ex *erphorbio & pipere trito aut ex trucii radice* concinnat, reddimus meliorem; Silfium enim in hunc uſum nemo veterum adhibuit; ſtruthium claſſici omnes; & princeps inter hos *Galenus l. 8. de ſimpl. med. fac. Avic. 2. Can. tr. 2 c 136. Theod. l. 3. c. 6.* *Cuſæ, cuſſæ Silvat. c. 638.* ſunt vaſa chirurgorum quæ carnibus imponi diverſis intentionibus ſolent; *Galen. l. propr. c. 3. Conſtant l. de Chir. c. 8.* aliàs *σικύαι, cucurbitæ*; & abſolutè *ventoſæ*: nobis Kôpfe. Noſter l. 1. c. 5: *cucurbitentur* ſcotomatici *in occipitio capitis; cuſas in ſtomacho accipiant*: Cap. 8. de phreneticis curandis: *cucurbitas etiam & cuſas per quatuor loca capitis & ventoſas clunibus & coxis accipiant* l. 4. c. 2. de lumborum dolore: *Cuſæ etiam in utraq; coxa adponendæ ſunt.* l. 1. c. 7: *inter ſcapulas cuſas* (editi malè *ſtuphas*) *imponito ut ventoſitas de pulmone fugiat.* Earum materia varia; ſunt corneæ, æneæ, vitreæ, argenteæ; figura item; depreſſiores, altiores, planæ, ſimæ, acutæve: altera parte patentes, altera clauſæ: altera æquè patentes, altera exiguo foramine præditæ: *Celſus l. 2. c. 11: Oribas. l. 7. c. 16.* Modus adplicandi non minus varius eſt: imponuntur cute integra cū igne & poſt aliquantam moram deponuntur; noſter l. ſintom. c. 2: *cucurbita adhibenda erit cum hypolampa lio non ſatis ignito in medio capite: prol. ejus l.* vocat *cucurbitas cum foco*: Hæ ſunt quas *ſlalticas* vocat l. 2. c. 11. & *Theod. l. 3. c. 7*: detrahunturque molliter *Theod. l. d.* vel violentius evelluntur, l. 2. c. 9: interdum etiam cum raptu deorſum aliquoties priùs celebrato: *Gar. l. 3. c. 36: locis dolentibus lenes raptus cucurbitæ adhibendi ſunt.* l. ſint. c. 5: *cucurbitæ tractus adhibeatur*: l. 5. c. 22: *in ipſa parte cucurbitarū raptus imponatur*: l 2. c. 7: *cucurbitæ raptus diu conſtringat locum doloris.* Adfiguntur etiam conciſa modò leviùs modò profundiùs cute; vocant hoc *cucurbitari cum ſcalpello*, lib. 1. c. 6: *cucurbitari cum ſcarificatione*, c. 5: c. 6 & prol. l. ſintom. *cucurbitas cum ſcalpello.* *Brumoſum* eſt quicquid in guſtu diu vehementerque halat graveolens, odore peregrino acri & viroſo moleſtum; *βρωμῶδες. Dioſc. lib. 3. cap. 94.* de laſere Medico & Sy-

earum succum decoctione elicitum exhibebant æstuantibus & sitientibus, *Diosc. l. 1. c. 150: Plin. l. 23. c. 4.* Erant tamen macro corpore exiles & assiduô vapore tostæ, l. 13. c. 4. Noster l. 2. c. 13. *palmulas Thebaicas* anhelosis adponit: *Theod. Pr. l. 2. c. 31.* dysentericis *dactylos Thebaicos*; & cap. 12. eosdem cataplasmati refrigeranti & styptico pro cardiacis admiscet. Dicuntur autem *Thebaicæ* ἐλλειπτικῶς; *Theod. c. 22: dabo mala cydonia, dabo Thebaicos* sanguinem è stomacho rejectantibus: à *Papin. Statio l. 4.* inter dona Saturnalitia recensentur *chartæ, Thebaicave, Caricave*, i. e. palmulæ, & ficus. Cap. 3. Lethargicorum *pulsum* docet esse *gravem, & tardum & velut inanem, quem Græci dyadmon dicunt.* Rem omnem è *Galeno* feliciùs arripiet & securiùs tiro, si *caput 3. l. 4. de caus. puls.* legere jubeat: De Græca adpellatione sciendum est, ab Archigene & Agathinô primùm introductum esse, ut pulsus quædam differentia sit, *plenus & vacuus*, πλήρης καὶ διάκενος: sed ostendit *Galenus l. 4. de dign. puls. c. 2. & 3: & l. 3. de diff. puls. c. 5.* nugatoriam esse, coincidere cum ea qua pulsus in vehementem & languidum, vel durum ac mollem, distribuitur, & numero nominum non effici res multas: cui potiùs adhæremus quàm isti συγγραφεῖ. L. 1. de febr c. 23. in cardiacis *venæ pulsum velocem & veluti elevatum, parvum, rarum, inanem*: & l. fine. c. 11. *parvum, crebrum, imbecillem & inanem* inveniri scribit; adeò tenax suarum vanitatum & deliciorum de pulsu, quem nullis tactus adfectibus deprehendere possimus & qui nec de statu corporis arteriæ, nec de qualitate substantiæ quam continet, nec de facultate nativi spiritus doceat. *Pulsus* διαλείπων, *intermittens*, qui mortem portendit in malfactionibus *l. sintom. c. 17.* inæqualitatem quæ fit in raritate significat, cum nim. arteria tantillum moratur, ut duæ vel plures pulsationes desint; tum rùrsus movetur: & hunc agnovit etiam & ita denominavit antiquitas: *Gal. l. 1. de diff. puls. c. 11.* Sedandis dentium doloribus metallica nonnulla venenata ac deleteria, item succum esulæ, ferventis naturæ & causticū, efficaciter facere observatum fuit; sed cum ejusmodi vel dentium cavis inderent, vel superponerent dentibus, solebant eos cera vel emplastica massa alia munire & oblinere, ne medicamentū diffluens gingivas fauces linguamve contingeret, vel deglutire-

tur. *Diosc. l. 4. c. 165.* lac tithymali denti cavo inclusurum jubet κηρῷ ἐπιπλάσσειν τοὺς ὀδόντας. *Val. de Tar. l. 2. c. 72: Auripigmentum confert dolori dentium; nec et invenitur par: intelligitur quod mittatur in capsula alicujus emplastri vel ceræ & suprà dentem ponatur.* Ibid. *Radix jusquiami decocta sub cineribus & pistata in casula super dentem ponatur. Bernh. Gordonius: Lac tithymali cum farina misceatur & fiat casula utenti: quasi sine dolore facit eum cadere.* Hinc intelligi potest quid velit noster cum l. 1. c. 17. ad dolorem dentium mitigandum & laxos confirmandos semen hyoscyami, pyrethrum, evphorbium & hederam cum lacte celsi conficere, & *in gyrum casulam facere* jubet, & quid alii, *cupulam suprà dentem dolentem facere* adpellent. *Lac celsi* est ὀπὸς seu succus lactescens mori seu rubi quam *celsum* vocant ideò quia arborescit. Hujus enim radicem aceto percoctam, siccatam, tritamque si denti carioso imponatur eum evellere insensibiliter scribit *Joh. Anglicus: Diosc. l. 1. c. 143. & Aet. tetr. 2. s. 4. c. 34.* corticis radicis ejus foliorumq; decoctum in collutionibus; itemq; ipsum succum in dolore dentium efficacem esse. *Folia celsi, i. e. rubi: Silvat. c. 272:* & noster l. 2. de febr. c. 5: *celsa, id est mora.* *Dentem, qui non commovetur non debere moveri, nedum evelli* sancivit antiquitas; quod ob extractionem violentam dentis quosdam obiisse Herophilus & Heraclides Tarentinus commemorent; & propterea in templo Apollinis Delphis instrumentum dentiducum plumbeum consecratum fuisse tradiderit Erasistratus; ut est apud *Cæl. Aurelian. l. 2. tard. affect. c. 4.* quo anathemate significarint, non nisi vacillantem, & qui vel plumbeam odontagram sequeretur eximi debere. *Gariopontus* malè hanc narrationē percepit, pejùs elocutus est & pessima additione inquinavit c. 17: *Apud Delphos insulam molaris dens tantùm dolens ab imperito medio avulsus causa fuit mortis philosophi, quia medulla dentium à cerebro principatum habens, dum crepuit, in pulmonem descendens occidit philosophum:* cujus ῥήσεως tot penè culpæ sunt, quot verba; patescunt eæ plus satis, etiam sine indice. Ultima de medulla dentium, & à cerebro, & crepante, & in pulmones descendente hominem hunc inter φιλοσοφίδια paulò crassiuscula censeri debere clamitant; à cauponibus enim ea & in triviis sublegisse videtur. Cap. XV. quod est de dolore capitis, cum

pro

pro quavis ejus causa, frigore, vapore, consensu ex inferioribus, indigestione, & ebrietate, peculiarem curationem instituisset, & rem sic absolvisset, additur in edit. Basileensi: *Quos tußicula exagitat, sudor sollicitat, macies & tenuitas indies corporis vires limando* (ita l. pro *eliminando.*) *consumunt, his curam plus impendo in virium reparatione:* & quæ sequuntur usque ad calcem capitis. Ea verò huc nihil faciunt; sunt autem verba *Theodori Prisc.* ex ejus l. 2. cap. 24. quod est de syntexi & atrophia, desumta, sed variè interpolata. *Theodorus* planissimè: *Juvantur locorum vel aëris mutationibus: & his utilius loca peregrinationis indicimus.* Noster perversè: *aliquando mutatio locorum juvat. Utilius loca peregrinationis indicantur.* Iterùm *Theodorus: Adhibeo dropaces & catera, quæ cyclo conveniunt, partibus præcordiorum & capiti. Viribus verò jam proficientibus, aquis naturalibus uti plus conveniet:* Ea sic mangonizavit Gariopontus: *Adhibeo dropaces, & catera, quæ his consueta sunt. Partibus præcordiorum & capitis viribus reparatis aquis naturalibus uti plus convenit:* quanquam quia sine sensû sunt, quod una distinctio inconveniens fecit, à turbonibus librariis ita manasse sit credibilius. Editoris, qui ista alienissimò loco reperit, nec deprehendit tamen falsum, simplicitatem & incogitantiam tenemus; quomodo è *Theodori* codicibus in *Gariopontí* collectanea fragmentum hoc irrepserit assequi non possumus. Simile libro 3. admissum est; Caput 42. inscriptum *de renum doloribus*, quod est caput 33. l. 2. *Theodori*, sequitur 43. cum titulo, *de eisdem & cura.* Atqui caput hoc canones quosdam continet curandis arthriticis podagricis & ischiadicis communes; nimirū interdum dolores sedari calidis & resolventibus; nonnunquam etiam frigida utiliter adhiberi; Capiti inprimis & ventriculo prospici oportere; convenire vomitus, locorum mutationes, exercitia & fricamenta; quæ omnia iisdem verbis tradidit *Theodorus* cap. 34. loco nim. proprio, *de arthriticis, podagricis, ischiaticis.* Ejecto igitur capite isto 43. usque ad lemma, *de eadem*, (pertinebit autem ad l. 4. caput 1. quod est *de sciatica.*) reliqua cum antecedentibus capitis 42. rectè cohærebunt; quippe etiam in ipso *Theodoro* c. 33. hoc modo continua sunt. Ista trajectio ab homine planè indoctô est; qui si vel minimum horum intellexisset, præcepta curandorum dolorum arthriticorum

cum.

cum historia dolorum renalium, à quibus multis modis discrepant isti, non combinasset. Excerptorum ipsorum, quæ autorem *Gariopontum* habēt; rationes tum patescent, cum hunc ad *Priscianum* exigemus. *Oleum graminale*, ita dicitur à colore herbeo, herbido, herbaceo, i. e. viridi, seu herbæ segetis lætè virentis quem χρῶμα ποῶδες vocant Græci. Cap. XV: *Olei graminalis infusio capiti* dolenti ex vapore *adbibenda est*; mox; *oleum roseum adbibemus, cujus si copia defuerit animalis* (lege, *graminalis*) *prædicti quatuor partes huic roseo junge*. Intelligit autem id quod ex oleæ recentissima bacca cum varia est & nigrescere incipit, initio m. Decembris commolita exprimitur; tum enim virore jucundissimo delectat & dulcedine: prius est maturo; posterius omphacino seu acerbo, quod ex alba oliva immatura æstate vi præli defluit: *Colum. l. 11. c. 2: 12. c. 50.* & obscurius est ob partes terreas plurimas; viror ab aqueis & humido crasso in olea. Iterùm l. 6. cap. 9: *Oleum viride aut dulce recens*: l. 1. cap. 2: *Oleum roseum vel irinum, vel viride: & l. 7. c. 1. oleum viride recens. Plinius*, à quo istam differentiam l. 12. c. 27. accepimus, l. 23. c. 4: *Omphacinum utilissimum: tum viride.* Hinc *Theodoro Prisciano* mendam extergere possumus l. 1. c. 21. item cum c. 3. *nuces virides immaturas in oleo gremiali infundere* jubet cum aluminis parte tertia ad sistendos defluos capillos: Scribimus, *graminalis* & hac voce uti voluisse conjicimus, ne *viride* in eadem linea repeteret, *nuces virides in oleo viridi.* Medicamentum invenit Heras Cappadox, autor Νάρθηκ☉, ita librum suum de compositione pharmacorum inscripserat; & est apud *Gal. l. 1. de comp. med. s. l. c. 2. n. 2.* ad cujus confectionē Interpres Latinus Galeni *oleum primarium* requirit, quod non intelligimus. Ἀνθηρὸν, Ἀνθηρὰ, compositio quædam medicinalis est, ad putredines & crustas oris, gingivas cruentas depastasque: columnellæ quoque & tonsillarum vitia, & quassatos dentes: *Diosc. l. 1. c. 131.* ἀντίδοτοι ἀνθηραὶ Descriptionem unius è *Sorano* habet *Gal. l. 6. de comp. m. s. l. c. 2. n. 4.* & *Aet. t. 2. s. 4. c. 22.* aliam ex *Oribasio*: *Celsus l. 6. c. 11.* ad oris ulcera plures. Putredini in ossibus dentium *Gariop.* l 1. c. 17. *antheram confectionem* opponit. *Celsus l. 6. c. 18.* colis ulceribus adjecto melle. Non tamen negandum erat, quod facit *Matthiol. ad Diosc. l. 1. c. 113.* partem quan-

quandam in rosis *antheram* vocari: Est enim anthera semen croceum rosarum, tenuissimis capillis ex umbilico earum surgentibus instar capitelli præfixum: *Silvat. c.46. Alex. Bened. l. 8. Pract. c. 6.* adpellat *crocinum rosarum*, eôque uvam residentem comprimit. *Gariop. l. 1. c. 19: Quod si uva jacuerit de anthera pulvere eam levato*; l. 2. c. 4: *uvam desiccent ex antheræ pulvere*: l. 5. c. 5. ad tubera ulceraque elephanticorum, *pulvere antheræ cum melle mixto* utitur; & *l. de dynam.* c. 192. confectioni siccæ ad arctandas naturas muliebres unà cum aliis stypticis & constringulis ammiscet *antheræ pulveris uncias quinque*: nisi per *pulverem antheræ*, compositum ἀνθηρὰ ξηρὰ dictum; i.e. *arida anthera*, his locis intelligendum est. Quicquid sit de *Gariop.* testimoniis, *antheram* istô sensu dixêre posteriores non temerè, sed imitatione antiquissimorum; hi enim τὸ ἐν μέσοις τοῖς ῥόδοις ἐυρισκόμενον ἄνθος nominarunt, *Diosc. l. 1. c. 131.* quod nos suprà secundum alios *semen*: & ista consuetudo loquendi, præsertim rationabilis & adminiculata adeò si vel maximè vulgus introduxisset barbarorum, legem facit, ut meritò reprehendi nequeant, quibus *antheram* rosarum medium nuncupare placuit. Eod. l. 1. c. 7. est, *Item anagallis quæ habet roseum succum cum melle mista naribus injecta epilepticis & alienis mentibus salutem restituet.* Neutra anagallis roseum succum fundere comperta est; ne punicea quidem; multò minus cærulea. Quare de ea quæ flore rubro est, quam marem vocant, ceperim, & *succum* mutarim in *florem*. Ἀνθερεὼν ea faciei pars quæ sub mento est, & linguæ gutturique prætenditur dicitur, ἀπὸ τοῦ θάλλειν ἀνθεῖν; quòd ex ea barba pullulet. Noster l. 1. c. 23. de cynanchicis: *His qui constrictura laborant cataplasma imponis in anthereon, aut in cervice.* Lege, *in anthereone.* Sic l. sintom. c. 7: de lingua aspera & sicca: *Oportet eos collutione oris uti aut apponentes in mento vel ante mentum*, quod Græcè antereon vocatur, *lanas molles intinctas in oleo calido dulci.* Ibid. *ipsum antereon diamoron medicamento tangito.* Eod. Cap. *Melotida lana ligata, ut solemus auriculæ facere, fauces tegantur.* Tastâ seu specillô oriculario lana involuto sordes aurium exhaurire, & quicquid in eas incidisset extrahere solebant; c. 16. *de melotida ab auribus sordes extergantur*; nim. si in aure vertatur spathomela, cujus extremum flo-

cello lanæ obvolutum eſt, apprehenduntur & protrahuntur quæ præter naturam inſunt, ſi præſertim glutine quodam lana permaduit. Idem fieri in faucibus h. l. præcipit, ad exorbendos earum iſthmũ conviſcantes mucores & lentitias: legendum a. *terguntur*. *Melotida*, ut *libanotida*, l. 3. c. 39: *hypoquiſtida*. l. 3. c. 71: *hæmorrhoida*, l. 2. cap. 19: *colocynthida*, l. 1. c. 12: 3. c. 23: μηλωτὶς eſt: qua de l. 2. p. 191: l. 3. c. 4. p. 395. ſatis. *Tuſſim ſolutam*, l. 2. c. 1. & c. 4. *ſolutam cum phlegmate* vocat eam quæ pituitam citat, ut loquitur *Celſus l. 4. c. 4.* alias humida: opponit enim ſiccæ, in qua nihil ſputaminum, pituitarum, ſanierum excernitur. Cap. 111. ſanguinem undecunque rejicientibus *dentur*, inquit, *ex lemnia frigida, aut trochiſci diacoralli, aut diaelectri & alia antidota*: Corruptela manifeſtiſſima eſt; cogitemus de emendatione. Poteramus ita: *dentur ex frigida Lemnia, trochiſci diacoralli*, i. e. in aqua frigida exhibeatur terra ſigillata. Frequentiſſimè adjectiva *frigida, recens, tepida, calida*, de aquæ conditionibus, ſubſtantivantur. Noſter l. 1. c. 19: *Tepidã bibere dabis*. C. 23: *cum calida mixta gargarizent*. Lib. 2. c 6. & l. 3. c. 35: *à recente ſe abſtineat*. L. 2. c. 63: *Potus frigidæ recentis*. L. 1. de febr. c. 23: *recẽtẽ damus non ſatis frigidã*. Ita *nivatæ* ap. *Theod l. 2. c. 12.* i. e. aqua injecta nive vel glaciei cruſtis frigidior reddita. Sed cum hac periodo antidota ſeu medicamenta compoſita ad ſanguinis rejectiones recenſeat; ſimplicia a. in antecedentibus commemoraverit; inter illa ſimplex aliquod & denuò nominare voluiſſe non eſt veroſimile: ſcripſit igitur, ut conjicimus: *Dentur ex Lemnia fragide trochiſci, aut diacoralli, aut diaelectri*. Terram Lemniam ab impreſſa paſtillis ejus effigie capræ σφραγῖδα αἰγὸς, & ſigillum Lemnium adpellarunt; *Dioſc. l. 5. c. 113. Plinius: Aet. tetr. 1. ſ. 2. c. 4.* Latino-barbari lutum ſigillatum, & *Lemniam fragidem*: *Silvat. c. 193.* Ab ea denominavit *Eben Meſue* compoſitionem quandam ſuam in trochiſcis, quos deſcripſit *Antidotarii ſumma prima, diſt. 8.* mirabiles cuilibet fluxui ſanguinis ob crepantem venam, & ultimos in ſputo ſanguinis ad digeſtionem ejus ut loquitur *Val. de Tar. l. 2. c. 6.* ſimiles trochiſcis ſtellæ dictis, ab Andromacho è terra ſtella quam *o. bram aſteriacam* vocat *Celſus l. 5. c. 14.* & conſtrictivorum aliorum miſcella paratis apud *Avic. l. 5. ſumma 1. tr. 9.* Ex hac ipſa mentione trochiſcorum de ter-

de terra figillata, quos primùm invenit *Mesuëus*, ætatem *Garioponti*, de quo suprà adstruximus post annum 1200. vixisse, discimus prætereà. Trochiscorum διὰ κοραλλίου variæ descriptiones circumferuntur; est una Galeni; alia Nicolai: aliam *Aetius* suo tempore celebrem *tetr. 4. f. 2. c. 63.* aliam *Paulus l. 7. c. 12.* annotavit. Trochiscos διὰ ἠλέκτρου, è fuccino aliter pararunt veteres apud *Aetium* & *Paulũ*, aliter *Mesues* qui vocat pastillos de Karabe. Duplici huic trochiscorum generi *Gariopontus* tertium junxit itidem compositum, *de Lemnia fragide* potiùs, quàm Lemniam terram ex frigida, uti volebamus. Ceræ coloratio, ut alba, nigra, rubra fieret è fulva apud veteres quæstus fuit. De albedine summè laborarunt, ut haberent quàm candidissimam; excelluêre hoc artificio Pœni. Unde *Punicam ceram* medicis utilissimam *Plin. l. 21. c. 14.* prodidit. Hanc *Garip. l. 2. c. 6.* in epithema pro empyicis: & *Theodorus l. 3. c. 5.* in pessum contrà conclusiones uteri recipiunt: uterq; tamen locis aliis in ea corrupti. Hic l. 2. c. 28. ad emplastri splenetici confectutam *ceram pitymam*: ille l. 3. c. 24. in unguentum pro colicis *ceram puniceam* adsumens: ubi *Punicam* reponendam esse separatim sibi quilibet nunc hoc novit. *Pituina* autem resinæ epitheton est apud *Theod. Diæta* cap. 12. ἀπὸ πίτυος, à *pinu*. Ibid. in formula conditi contrà tormina: *Recipe piperis albi, picis Indicæ, pyrethri*: lege, *spicæ Indicæ*. Picem enim ex India adquirere quid opus erat, cum Bruttii Calabri è Sila adfatim ejus suppeditarent? *Theod. l. d. Brutianam; Gariop.* l. 3. c. 22. *Briciam* adhibet: h. e. *Plinio* toties commendatam *Brutiam*. *Æruginis Campanæ* in eodem epithemate méntio facit ut locum inquinatissimum in *Theodori l. 1. c. 12.* purgare valeamus. Ad resolvendos in palpebris hordeolos conficit collyrium, & præter cætera admiscet *erungium Campanum*: nos *æruginem Campanam* cujus parandæ modus docetur l. *de dynam.* malumus. Hæc enim extenuat, discutit, absumit & resolvit quasvis concretiones & additiones spissas, maximè genarum crassities, *Diosc. l. 5. c. 92.* & propter eandem vim clavis & verrucis fucco tithymali exceptam imponunt, & emendandis albuginibus, fistulisque erodendis. Veteres Rhodiam & Cypriam solùm novêre: *Campana igitur* posteriorum inventum est. De eryngio planta aculeata

ad hos usus testis nemo. *Suffugium* c. 13. est suffocatio: *accessio suffugii* est paroxysmus anhelationis difficilis minantis strangulatum: nisi *suffocium est*. ut *focale*, à faucibus. Ib. *Dyspnœa suffugiũ nominatur semper interius ad se trahens anhelitum.* *Psidia* l. 2. c. 47, 48: *Psidiæ* l. 3. cap. 18. sunt cortices granatorum, qui novâ notione etiam *grossi* nostro lib. 3. cap. 16: *Galeno* λέμματα. Val. de Tar lib. 2. cap. 72: *styptica frigida sunt psidia, balaustia, cortex & folia & fructus nespuli:* & cap. 74: *res stypticæ psidia, balaustia, alumen arsum, alumen de plumâ. Bernh. Gord. in descr.* pulveris ad malas humiditates oris & fistulam: *psidie, balaustie, gallarum, cupularum glandium.* Græcis σίδια, mali coria, putamina: σίδη, arbor ipsa; item malum; hinc simplice in duplicem commutata *psidia*: ita σάγδας, ψάγδας; σίττα, ψίττα: Salernum, Psalernum; *Ordericus Vit. l. 7. hist. Eccl. Medici Psalerniæ, quorum fama per orbem admodum divulgata est excellentia medicinalis peritiæ*: ubi *scholam medicorum Edomæorum*, h. e. Christianorum, & Imperio Romano subjectorum sua ætate circà a. 1170. illustrem visitavit *Benj. Tudelensis Itin. p. 16.* Interpres Latinus Kyranidon p. 27. edit. Lips. *psidias rhoas* dixit quæ in Græco erant σίδια ῥοᾶς: eas in Φλοιώδεις ῥοᾶς temerè mutavit *Rhyakinus* cum semi-barbarorum istam duplicandi literas consuetudinem ignoraret, quam & tenuisse Græculos in vocabulis, quæ ex alienis linguis transsumerent, palàm est. Isti viro cum in Græcis aliquid posse ostentare vellet, αἱ ἐλπίδες ὑπερέρρεον καὶ, τὸ τῆς παροιμίας, ἐπὶ τὰ Μανδραβόλου ἐχώρουν: Prodidit enim nec Græcis veteribus, nec Latino-barbaris medicis operam dedisse, quàm commentaturo bonos autores opus fuit. Quid enim ad scriptorem Latino-barbarum notabit, qui genium ejus linguæ non noverit familiariter; cui rei tantùm crebra lectione taliũ adsuescimus? quid in censendis compositorum pharmacorum descriptionibus, imò in simplicium historiâ præstabit egregii, qui in silva medicamentaria non fuerit diu versatus & quarumvis ætatum ac regionum nomenclaturas addidicerit? In iisdem Kyranisi p. 9. ad lientericorum, & dysentericorum ventres stringendos, & ad ossa manuum fracta consolidanda apozema extat tale: *Vini albi cotylas tres cum cymis herbæ* bryoniæ *X L. & ruboso de spicu, i. e. galla coriariorum,*

riorum, unciis tribus decoque dum cotyla una fiat. Nihil obſcuri hîc eſt, niſi adpellatio, quâ galla coriariorum denominatur, corrupta à notariis; ſed quam facilè emendabit, qui *rhun Syriacum* vocari novit fructum è rubro nigricantem rhois, ſeu fruticis cujus foliis & ramis ac inſpiſſandas firmandasque pelles utuntur alutarii: Ejus ſemen obſoniis pro ſale aſpergebant: præſtantius apud Syros: *Dioſc. l. 1. c. 148: Plin. l. 24. c. 11: Galen. l. 8. de ſimpl med. fac.* Latino-Barbari, è *Celſô* tamen, *rorem Syriacum* vocarunt; & variè pronunciarunt. *ruſeritru: ruſeritro: ruſeritrias*, ut eſt ap. *Silvat. c. 609.* Harum nomenclaturarum prima interpres Kyranidôn h. l. uſus eſt, quæ ab edita lectione abeſt quàm minimum: vel ſcripſit tamen Latinius, *rhun de Syria.* Hinc *Rhyakini* confidentiam æſtimare licet qui, cum de rhoe iſtâ & fructu ejus nihil dum percepiſſet, modò *rubosum de quercu* vel κηκίδι ſubſtituit, cum tamen tuber illud quercinum neque rubrum ſit, neque coriariorum nominetur, etſi fullonibus & coriariis expetatur: modò *rubeum uvoſum fructum*, vitis albæ ſeu bryoniæ; cum tamen hôc coria depilentur, quòd ſit facultatis acris extergentisque, non auſteræ adſtrictoriæ & ſiccantis, quæ in iſtâ decoctione ad fluxus ventrales primariò requiritur, & eſt in rhöe βυρσοδεψικῆ notabilis. *Libanomanna* πληθυντικῶς l. 2. c. 63: vocat pollinem ſeu mannam turis, quæ *Nonno* l. d. *c. 128.* μάννη λιβάνου eſt; ἑνικῶς autem l. 3. c. 35. *mannilibanum.* Non ſufficiebat Barbaris genera Nominum & flexiones mutare; etiam in vocabulis compoſitis Græcis ſimplicia pro lubitu convertêre. *Panis Aſer, id eſt, ſine furfure ſiccus* l. 3. c. 16. eſt quem *Theod. l. 2. c. 31. mundum, ſiccum Cyprium, aut Alexandrinum, aut Africanum adpellat.* De prodigioſa fertilitate Africæ, Libyæ, & Ægypti præter hiſtoricos, qui plurimi ſunt & probati omnes, loqvuntur in antiquitate multa. Ægyptus *publicum orbis horreum* dicebatur: Σιτηγωγία inde Romam & Conſtantinopolin quotannis quinquies facta; felix embola, ſub cura Præfecti Auguſtalis Ægypti, & Præfecti annonæ Africæ: hinc commeatus & ſtolus Alexandrinus, *&* οἱ ναύκληροι τοῦ πορευτικοῦ Ἀλεξανδρείνου στόλου, in *Inſcript. Rom. Grut. 4. ſ. 114.* hinc Claſſis Africana Commodiana Herculea: hinc horrea Alexandrina in regione IX. Conſtantinopoleos; item Romæ plurima,

 Seja-

Sejana, Pupiana, Galbiana, ἀποθῆκαι φορῶν Αἰγυπτίων καὶ Ἀφρικῶν *Xiphilino*; eorumque Magistri, Curatores, Comites: hinc provinciæ annonariæ sive frumentariæ Populi Romani, Ægyptus, Africa, Sicilia, Sardinia, Illyricum: cadente Imperio, Hispania, Galliaque: & ex iis canon frumentarius: quæ singula de frumento & panificio Africano & Alexandrino satis superque significiunt. Panes autem inde petitos medicos Græcos Latinosque vetustos, cum adhuc obtinerent istæ frumentationes publicæ, commendasse intelligendum est: posteriores, cum exolevissent tempore, & Africa simul cum Ægypto sive ob incolarum raritatem, sive ignaviam, sive ob alias causas infertilitate laborare cepisset, non potuêre: imò panis Alexandrini Africanive nullam habuêre notitiam. *Theodorus* igitur Theodosianis temporibus, quibus Ægyptus Rom. Imp. suberat adhuc, exoticos istos benè novit: *Gariopontus* longè recentior cum à *Theodoro* nominatum reperisset *panem Africanum*, & ipse ridiculè inutiliterque *Aphrum*, qui tum non ampliùs erat, manducandum præscribit dysentericis; & cum exegesin adjiciat, *id est, sine furfure siccus*, vel videri potest τὸ *aphrum* pro adpellativo nomine posuisse, vel rem desitam suo tempore & ἀπρεπῶς ὀρέγων tanquam præsentem, quod Poetarum & mimorum est, introduxit, etiam stultior illo medico qui hydropico Venetiis decumbenti lactis camelini mox cum mulctum est, ex Asiæ interim pascuis adferendi scilicet, usum imperavit. Unica collatio istarum duarum *Theodori* & *Gariopanti* ῥήσεων monstrat, quanta temeritate & incogitãtia hic excerpta fecerit ex illô: illius simplex, aperta, rotunda; hujus perplexa, inepta, abundans: Si enim panem mundum siccum cum *Theodorô* dicere voluit, quid opus erat addere *Aphrum*, qui tum non erat amplius? *Trochisci diasisalidos*, cap. 53. in exulceratione vesicæ potandi, sunt quos *de alkekengi, de halicacabo*, de vesicaria vocant: qui diversi à *Paulô, Rhase. Mesue, Avicenna* describuntur: Lege autem *diafisalidos*, διὰ φυσαλίδων; φυσαλὶς, *Diosc. l. 4. c. 72. fisalita* Latino-barbaris *vesicago*. *Perigomata* cap. 55. in naturâ muliebri sunt rimam pudoris utrinque ambientia carnosa corpora, Græcis πτερυγώματα, quòd velut alæ truncum aviculæ, ita hæc corpora cunnum integant. Lib. 4. c. 11. de scia-

de sciatica; *Hanc Græci sciesin vocant, id est, coxam attestante formidabili corpore cum gravedine atq; difficultate motus.* Lege, *sciesin*, & *coxariam.* Sciesis, abjecto jota capitali, quod erat ischiesis, ischiasis, ἀπὸ ἰσχίου, ab osse coxendicis: eadem consuetudine κολοβώσεως dixêre *scia* & *sciatica*, *scurria* & *suria* pro *ischuria*, *scara* pro *eschara*, i. e. crusta, *tygmatia* pro *ptygmatia*, i. e. linteola, *phialtes* pro *ephialtes*, *Gariop.* l. 5. c. 17. Cap. 6. *alassantum* est flos salis, ἁλὸς ἄνθος. *Amolentum* vocarunt simplicium pro ceroto decoctionem in oleo factam tamdiu, donec magma manus non inquinaret; ἀπὸ τοῦ μολύνειν, quod est *conspurcare*: Noster ib. *Lithargyrium oleo coquitur donec amolentum fiat & sic misceatur pulvis metallorū.* *Cato* id oleris genus est, quod usitatiore nomine atriplicem, ἀτράφαξιν Græci, dixerunt. *Gariop. l. 3. c. 18: Ab oleribus, id est, bleta, malva, catone abstinebis eos*: l. 2. de febr. c. 5: *dare debes catones, i. e. atriplices, bletas, aut malvas, vel lactucas:* Desumsêre ab Arabibus, qui atriplicem *cataf* nominant; *Avic. 2. Can. c. 177.* Novam Verbi *veterascere* notionem observare licet in hisce *Garioponti* l. 5. c. 19. de apoplecticis: *Plerunq; veterascunt & veluti amentes sunt.* Significat autem hebetudinem mentis & fatuitatem: Græcè diceremus ἀρχαΐζειν. Est enim ἀρχαῖος, item παλαιὸς, delirus, stupitus. *Suid.* ἀρχαίως; ἠλιθίως, εὐήθως. *Arist. Pluto,* ἀρχαῖον καὶ σαπρὸν, antiquum & putidum; ferè enim fit ut quæ veterascunt priorem gratiam & firmitatem perdant vitiumque faciant. *Vomica* pro vomitu pariter novè dicitur: Noster *l. 2. de febr. c. 2, 5, 7: c. 8: Vomica jejunis & post cibum est provocanda:* l. 1. de febr. c. 10; *Vomica impetus: l. de sintom. cap. 17. stomachi delaxatio vomicæ solet facere nimietatem. Constant. l. de stom. adfect. c. 37: Si vomica sanguinis fuerit.* Et mutato genere noster l. 5. c. 21: *Quibus etiam vomica promovenda sunt.* *Cubiones* l. 5. c. 12. inter pisces aspratiles recensiti sunt gobiones, gobii, κωβιοί. Cum *ad solem candidum* l. 5. c. 25. gargarizare jubet paralyticos, & c. 1. *sales candidos* nominat, eum fervidum & ardentem, hos calentes, *Theod.* l. 2. c. 28. *igneos*, intelligere oportet; & notā coloris externi in qualitatis convertere. *Radices debractheos* l. 5. c. 27. exponendæ sunt *brathyos*; βράθυς, *Diosc. l. 1. c. 105.* brathys, quæ & bractys, herba Sabina. *Pendiginem*

nem vocat l. 5. c. 43. sinum in ulcere; Græcè *κόλπος*. *Pendiginem vel colpum ipsum purges de mulsa.* Hinc *σφάλμα Silvat. c. 176.* corrigi potest: *Colpus, i. e. empetigo.* Oliscus est *αὐλίσκος*, fistula, syrinx, canalis infusioni perficiendæ accommodatus: *De modico melle lavabis per oliscum tenuē sive æreum sive osseum vesicæ aptum* (l. aptatum) *porcinæ.* Ib. *Primo lixivio dilui per oliscon fistulam.* *Pedasinam* herbam, quam l. 5. cap. ult. unguento ad paralysin imponit, nusquam me legere memini: vocabulum tamen satis feliciter compositum à peditu & asino, in cognitionem ejus me deducit; quippe suspicor esse eam, quam Græci *ὀνόπορδον* vocarunt, è carduorum generibus unum; quem si comederint asini crepitus reddere observarunt, *Plin. l. 27. c. 12.* Idem unguentum *l. de dynam.* c. 28. describit; sed pro pedasina, *herbam fœtidam* nominat: quam locutionem laxam nimis hinc discimus restringere. Ibidem librarius, quod modò *barbam Jovis* audivisset, quam cytisi speciem faciunt, *barbam Sylvani* obtrudit nobis: sed ea *silvana* est: ita *l. de dynam.* c. 29. & 253. aliàs centumnervia, plantaginis species, artubus resolutis utilis. Quod cardiacis in accessione *plantas gibberosas fieri* dicit; l. 1. de febr. c. 23. id à vulgô accepit; is animo liquentibus videri ait antequam concidant, pedes in globum contrahi, qui faciat ut consistere ultrà nequeant; iste convolutionis in plantis pedum sensus ab adfecto nervoso & musculoso genere est, per quod non influit spiritus & calor, quippe versus principium in lipothymiis recurrens. *Malli* & *Mallones* in re olitoria sunt fasciculi: *mallones cauliculorum*, *Gariop. l. d.* mallones ceparum, fustes earum teneri virentesque in nodum collecti. Depravata enim scriptura est, *malleorum cauliculorum.* *Opium meconis* l. sint. c. 9. est succus è papaveris capitibus vulneratis manans, *μηκώνιον.* *Inion* c. 14. prora seu postica capitis pars est; *Gal. l. 2. de comp. s. l. c. 1:* os ejus, *τὸ κατ' ἰνίον*, *Gal. l. de oss.* *ἀπὸ τῶν ἰνῶν*, quòd multis ad eam delatis tendinibus fibrosa sit & nervosa. *Assellare*, l. 1. c. 12. à sella familiarica formatum, honestum de re fœda verbum, simile Græcis *ἀποπατεῖν*, *ἀφοδεύειν*, *secedere.* L. 3. c. 17: *sqvibala cum sanguine assellant*, de dysentericis: cap. 13: *cum dolore ventris assellant.* Idem *ventrem facere* dixit l. 2. c. 6: l. 3. c. 17: & *sa-*

& *facere urinam* c.39,40,45,51,59: *Squibalas, urinam, ventositatē facere*, l.3.c.25. *Subitare*, i.e. subitò invadere: l.1.c.7. de epilepsia: *subitat eos hæc passio aut in balneo, aut in theatro, aut in foro, aut in itinere.* *Subglutire* est quod Latinis *singultire*, l.2.c.61: l.3.c.13,27: actus ipse *singultatio*, l.1. de febr.c.15. *Partim*, i.e. per vices, partitis vicibus: *prol. l. sint.* & c.17: *non debemus de semel evacuare sed partim & temperatè.* *Bullire* l.3.c.43. dicit suem fœminam cum surit, veremque adpetit: *Virginis, id est, incipientis bullire porcellæ vesica*: id Græcis θυᾶν, quasi ὑᾶν: Aristoteli καπρίζειν, cum admisit & subinde repetit: συβᾶν, συᾶν, *subare*, obscœna. *Jactare* pro ejicere, deturbare, l.2.c.62: *quando sanguinem jactant*: l.3.c.43: lapides frangit & jactat: c.67: *jactat semē.* *Putrire* pro putrescere; *l.sint.* c.ult. *nam mox putriet nervus si aqua tangatur* l.5.c.39. *loca putriētia.* *Pastillescere* est in talem massam, è qua pastilli formari posint, coire: l.3. c.24: *simul omnia mixta tamdiu malaxa, donec pastillescant.* Id l.3.c.2. dixit, *manibus tamdiu malaxa, donec durescat.* Actio ipsa *pastillare*; lib. *de dynam.* cap. 93: *squamam ferri tere, misce cum melle & pastillato.* Irregulare & est inusitatum *purum*, quod Latinè *pus* dicitur: l.3.c.51. *Qui vesicæ patiuntur molestias sanguinem mejunt, aliqui purum.* Archaismus similis isti cū *ossum* dixēre, quod *os, ossis*; & *vasum* Theod. *l.3.c.5.* quod *vas* Latini. Ibid. *paregoria* ponitur pro remissione & solutione dolorum. De calculosis: *naturam sibi manibus confricant & lapides reddit intus, & tunc urinam faciunt & paragoriam patiuntur.* Lege, lapis redit intus: h.e. retrocedit ex urethra in vesicam. *Sentex, sentix & sentis* æquivocum est ad omnes spinosas & ruborum genera: tum eryngen, aculeatarum inprimis claram plantam significat; *candidam ex iis nostri centum capita vocant*, *Plin. l.22.c.7.* Noster barbarè, *ramos senticis centum capitis.* Φλόμος, *Gariop. l.3.c.61. phlosmos*, inter diureticas nominata, est verbascum; aliis tapsus barbatus; *Kirano p. 46. florinus*: ubi mendam in manuscripto vel invenit editor nuperus & tollere debuit, vel intulit ipse; rectum autem est, *flommus. Silvat. cap. 271: Flommos, vel flosmus Græcè; Lat. tapsus barbatus.* Quod c.4. p 410. de significatione τῦ *insanum* contrà *Barthium* docuimus, esse nim. *Garioponto insanum* idem quod *inferius*, ejus interpretationis rationem his præ-

tereà exemplis reddimus. Lib. 3. c. 68. in cura satyriaseôs jubet ut *insana partes fricentur & mediocriter exercitentur*: nim. quia in satyriasi vel potiùs priasmo multa veretri tensio est cum dolore, fervore, pruritu, si partibus inferioribus femoribus & cruribus frictiones moderatæ adhibeantur, fieri materiæ ab adfectà parte derivationem & ventositatis grossæ discussionem posse putavit: cui sententiæ contradicunt medici Practici alii & membra superiora fricari exercerique, πρὸς τὴν τῶν πνευμάτων διαφόρησιν, *Nonn. c. 194*: contrà inferiora quiescere in genitalium præter naturam invita distensione volunt, *Val. de Tar. l. 6. c. 3.* ne major fiat adfluxus; ob quam causam etiam à solutione ventris abstinere suadent, *Gal. l. 6 de loc. adf. c. 9: Paulus l. 3. c. 57: Avic. l. 3. fen 20. tr. 1. c. 39.* quia *timetur quod ventris solutio descendere faciat materias desuper*. Ipse verò eam à *Theodorô* accepit. Hic n. l. 2. c. 11. de Satyriasi; *tunc*, inquit, *insanis partibus duras superaddimus fricationes manuum vel sabanorum paulò asperiorum*. Ita enim emendamus τὸ *ipsis partibus*; quod ipsa morbi natura, quo distenditur dolet fervetque colis, refutat; quippe virga erecta, inflata, palpitans, fervens dolensque non sustinebit frictiones, præsertim linteis asperioribus factas. Secundum *Theodorum* igitur exponendus est *Gariopontus h. l.* id est, de infernarum partium frictione; & si tempora morbi causæque distinguantur, alteros illos, quos frictiones inferiorum improbare dicebamus, non habet adversantes sibi. Alterum in hanc rem exemplum extat cap. 70. quod est de apoximero, h. e. de ignaviâ & inoperatione partium genitalium: *Exercitari ergò debent & fricentur insana parte inguinum & lumborum ex pipere, nitro, euphorbio.* In editis libris malè dejunctæ sunt voces *in sana*, & evertunt sensum; quia n. pudenda in impotentiâ virili adfecta sunt, & propterea accusantur ceu ignava, torpida, & frigida; quomodo *sanæ* possunt dici *partes inguinum?* Jubet igitur malè calceatos fricari *parte insana*, i. e. inferioribus locis: *Theodorus* l. d. ita eloquitur: *Convenit uti fricationibus quam maximè locorum inferiorum, ingvinum & femorum, unguentis calidioribus & mordentibus nitri, vel piperis, vel euphorbii:* & comprobat de partium infernarum exercitio, inguinumque & femorum perfricatione *Aetius tetr. 3. s. 3. c. 35.* Tertium *l. 2. de febr. c. 4.* tale est;

eſt; *Phlebotomandi ſunt in venâ brachii dextri, quæ eſt inſana* (ita leg pro *joſana*, quod eſt in excuſis) *quæ ad hepar pertinet.* In brachiis duo venæ axillaris inſignes rami excurrunt: unus ſuperior, externus quem *cephalicam* & humerariam, alter inferior, internus, quem baſilicam & hepaticam, vulgus etiam noſtrate pulmonicam adpellant; & ex utroque emergens vena communis, mediana, matrix *Garioponto l. 1. c. 1. & l. 3. c. 4.* & cardiaca *Valeſco de Tar. l. 6. c. 3.* dicta. Hinc quam *inſanam* nominet *Gariopontus*, & quod *inſana* ſit eadem cum inferiore juxtà quàm manifeſtiſſimum eſt, & nos rectè ſic expoſuiſſe; quod etſi difficulter credituri ſint, quos ultrà *Barthium* in hoc ſtudiorum genere nihil à quoquam tentari adferrique poſſe præconcepiſſe ſcimus; ſunt enim quod ait *Syneſius* Ep. 1. *αἱ ἔυνοιαι δειναὶ δεκάσαι τὰς ψήφυς*: verum tamen eſſe intelligent alii quibus non minus quàm iſtis mirionibus cor ſapit. Lib. 3. c. 71. *hypoquiſtidam in contea, id eſt, cicutæ herbæ ſucco contritam* gonorrhoicorum & ſatyriaſmum patientiū genitalibus imponit. Lege, *conii:* ſic enim l. 1. c. 10. de mania: *Hæc cauſa naſcitur & ex bibitione ſucci hiuſcyami, aut mandragoræ, aut conii, Theod. Diæta c. 12:* conio & myconio accepto. *Κώνειον, cicuta; conios,* Barbaro-Latinis: ea trita & teſtibus illita libidinum imaginationes, tentiginem & hinc ortas pollutiones nocturnas, vi refrigerante, eòque ſi bibatur lethifera, præſertim in ſemine, compeſcit; *Dioſc. l. 4. c. 79.* & alios omnes rhevmatiſmos. Græcam adpellationem, eamque corruptam addidit more ſuo & inutiliter & temerè *Gariopontus*: *Theodorus* autem, è quo iſta deſumſit, lib. 2. cap. 11. ſolūm ponit Latinam. Lib. 2. c. 44. phlegmon ventriculi intelligitur *ex gravedine ſtomachi, & dolore, & edipſi, id eſt, anguſtia*: lege, *thlipſi.* Ibid. de topicis ad phlegmonen reſolvendam: *Lanæ ſuccidæ floccos, faſcias, & epithima poliarchion cum diaſpermaton, aut ſerapinos aut lineos ℥. 1. de flore lini impone.* Inter compoſitiones à veterib⁹ ad diuturnos, maximè frigidos, viſcerum morbos inventas epithema ſive malagma Polyarchion & Diaſpermatō fuit: V. *Aet. tetr. 3. ſ. c. 34: Gal. l. 8. de comp. m. ſ. l. c. 5. n. 2:* de Polyarchio: de *τῷ* diaſpermaton, quod è ſeminibus compoſuit Aſclepiades, *Aet. tetr. 3. ſ. 2. c. 9. Paulus l. 7. c. 18: Garip. l. 3. c. 4: l. 2. c. 53:* utriusq; meminit c. 170. de dolorib. coli *Nonnus:*

nus: Garip.l.2.c.23,24,27: l.3.c.9. item *Serapionis* emplastrū melinum, ap.*Gal. l.2. de comp.med sec.gen.c.5.* cui vim omnes duricias dissolvēdi, abscessus discutiendi, humores per occultos meat⁹ diffundendi tribuit *idē tetr.4.s.3.c.14.* & *Nilei* malagma ad induratas stomachi & hepatis inflamationes, præcordiorū dolores & splenis adfectiones, *Gal.dict.l.8: Aet.tetr.3.s.1.c.16.Paul.l.d.* ipsiq; *Garip.c.28.* de inflatione stomachi *epithema nileos.* Emendamus igitur hoc loco, *Serapionis aut Nileos;* & quæ sequuntur, *de flore lini*, tanquam glossema rudis alicujus medicastri qui illud *lineos* ita interpretari posse somniavit, ejicimus. Nota autem unciæ, ℥. 1. è duabus istis singulariis, *i.e.* quas scripserat iste, & frequentes sic sunt in hoc opere, nata est editori. Cap. 47. *cibi tenues & eruptivi* sunt, quos Latini attenuantes, incidentes. Græci ῥυπτικὰς exterentes & abstergentes vocant, *qui expurgent & vulnera curent.* Dicendum est, quod Græcum respexerit cum *eruptivum* dicit; & Latinam terminationem Græco, corrupto interim adfinxerit. A Latinô enim Verbo Neutrô *erumpere,* quod Passivè usurpat pro simplice *rumpi c. 46: si apostema erupitit,* h. e. ruptum fuerit, non formari potuit adjectivum activæ potestatis. *Ruptivum* in barbarô scriptore faciliùs excusari posset. Alternare tamen apud hos tales Verba simplicia & composita notum est; quod non fit apud Latinos. Lib. 3. c. 1. vaporationem per lapidem pyritem ignitum & acetô perfusum splenis adfectibus vehementer profuisse scribit: *Idem potest & lapis militis.* Corrige, *molaris.* Molarem enim vel gagatem candefactum aceto aspergunt, & panno aceto calido madente involutum locis imponunt, eique fomento præbent testimonium quod insensibiliter tumorem splenis deprimat: Archigenes apud *Aet. tetr.3.s. 2. c.11.* Lib. 4. cap. 6: *Quoniam quidem multi in pedibus manibusq; pori fiunt, id est, velut tubi in aqua generantur, rhevmatizantibus articulis.* Expuncta inutili epenthesi glossatoris cujusdam, *id est*, lege, *velut tofi.* Πώρος & πώρινος λίθος, è lapidum genere est, Pario similis candore & duritie, sed minus ponderosus; cujus farina sive arena interspersa operis marmora secabantur, *Plin.l.36.c.6:* è quo Sileni simulacrum; vel ut *Plut. in Andoc.* emendat *Meursius*, mensa ab Andocide dedicata fuit Athenis; metaphoricè excrescentias lapido-

sas, grumosasq; collectiones in juncturis arthriticorum significat. Eum Latini etiam tofum adpellavêre; & hinc nodos articulorū tofos & tofaceas concretiones, quod sint lapide leviores & friabiles, postquam exemti sunt. Sin editam lectionem retinere placeat, haberi oportet ista pro glossemate insulsi alicujus literionis qui cum quid *pori, πῶροι*, essent explicare vellet, de *tubis πόροις*, h. e. aquarum formis & canalibus fuerit nugatus. Ibid. *gutta prima asaponaria* est aqua prima saponis, quam & *capitellum* vocant & pro ruptorio usurpant, *Fuman. l. de comp. med. c. 81. Bayro dist. 5. c. 3.* aqua capitelli seu à saponario: *lib. de dynam. c. 9.* gutta prima saponarii. Cap. XV. aquosum & tenue, quod est in humore pituitoso vocat *oroide*; scribe, orrhodes, ὀῤῥώδες, i. e. serosum: ὀρὸς, & ὀῤῥὸς, serum lactis, & cujusque rei alterius aquosa substantia. Et mox, *evacuent tenuiorem, quem Græci codes vocant*, muta in *ichorodes*, vel *ichoroides*. ἰχὼρ, ὑδατῶδες τοῦ αἵματος, *Arist. 2. de part. an. 4.* L. V. c. 22. simplicia, quæ ignea qualitate, partibus resolutis & stupentibus illita vel adplicita, eas mordent, rubificant caloremque & sanguinem attrahunt, evocantque è profundo nominantur *scilla assa, euphorbium, pyrethrum, sinapi, adarce*. Rectum est, *scilla, tapsia*: Ità enim *Theod. l. 2. c. 19.* Scillæ assatæ vel elixæ suus etiam locus est. nim. cum intrò adsumitur; elixatione enim vehementia ejus exolvitur, teste *Gal. l. 8. de simpl. med. fac.* quam integram volumus cum ad stuporem partium & resolutionē adhibemus. Cap. XXXI. inflammationum tumorumq; diversa genera enumerantur, *phlegmon; herisipila, anthrax, id est, carbo, fimata & singulta*: lege *figelta*; ita fine capitis, cap. 32. & c. 37. nominat, quæ Græci Φύγεθλα, Latini *panos*, tumores partium glandulosarum, à sanguine bilioso excitatos; noster *phlegmonodes herisipila*. Eodem cap. cum de herpete, à felle ruffo, egisset, *ejusdem speciei est & cancrias*, inquit, *id est, granosa, quia ut granula modicæ vesicæ ex ea nascuntur in cute*. Lege, *cenchrias*: κεγχρίας, ἀπὸ κέγχρου, quòd bilis excrementitia tenuior acriorque, pituitæ quasdam partes admixtas habens, in summam cutem effusa vesicas granis milii similes excitet, & parte una sanescente serpat ad aliam; *herpes miliaris*; recentioribus *formica corrosiva*: *Silvatico c. 150. centrias.* Cap. XXXVIII. inter vi-

na ſtyptica & auſtera ſed tenuia recenſet *Maſſalitanum, Sabinum, Adrianum, arſenum.* Ultimum hoc vinis aquoſis adnumerat *Galenus l. 2. de comp. med. ſ. l. c. 1. n. 5.* vocat *Arſyenum* & Aſiæ altrici tribuit. Cap. III. de tremoris cura: *Maximè hieram dabis, & ante leoninum, atq; anacardum.* Videbatur aliquando, quòd hîc interna medicamenta enumeret, legi debere *anethelæon:* cujus uſum in nervoſi generis adfectibus probari ſcirem; ſed cum in hac farragine nihil ordine tractari miſceri omnia animadverterem, non dubitavi etiam hoc loco ſolenne ſuum tenuiſſe noſtrum credere. *Adipem leoninum* igitur commendat, africandum nim. partibus tremulis: habet autem à *Theod. l. 2. c. 10.* qui tenſionibus ſpaſmorum *adipes leonum galbano commixtos* adhibet. Lib. III. c. XIX. pro dyſentericis ad cohibendam fluxaturam format *catapotia ex acachia & inanti, id eſt, floris lauriolæ trita cum aqua cæleſti.* Δαφνοειδῦς, ſeu laureolæ, quam vocat vulgus herbariorum, folia os & fauces exulcerant: baccæ potæ alvum reſolvunt: prorſus igitur ineptam eſſe huic loco patet: Legemus autem, *flore labruſcæ:* Labruſca enim, ſeu vitis ſilvatica, tàm ea, cujus uva non matureſcit, quàm altera quæ fructum perficit, oenanthen nominatam producit, *Dioſc. l. 5. c. 2.* altera flore, altera fructu, cujus vires ſunt refrigerare & ſtomachum adſtrictione roborare: *l. de ſimpl. med. ad Patern. c. 189: Dioſc. l. d. c. 5.* Vinum è labruſca, h. e. vite ſilveſtri, quod vocatur œnanthinum, commendat *Plin. l. 14. c. 16.* Lib. I. de febr. c. 14. febrium curam contrariis docet inſtituere: ſi natæ ſint ex ſollicitudine & cogitatione, ſecuritate & conſolatione hanc amputandam eſſe; ſi ex furore, blandis affatibus placandos ægros: ſi ex amore, promiſſione ſedandos, *ſi ex mœrore, gaudia vincent. Sicut ea mœror exuperat; & famem eſca, ſitim potus ſedat.* Lege, *vincent ſic ut ea mœrorem ſuperent.* Cap. XVIII. *Clyſma auſtere* eſt quod l. 3. c. 28. vocat aſperè provocans, forte, acre. Adjectivum *auſterus* quod juxtà Græcos declinarunt moveruntque Latini, facit anomalum motione & declinatione *auſteris:* ſic cap. 24. ſunt *heleni* qui *hellenes* eſſent aliis, Ἕλληνες. Cap. XXVIII. *Indoctus medicus dum putat omnes humores eſſe calidos, dabit ei frigidos cibos, dicens: extinguere volo febrem: quam quidem non extinguit, ſed ſpiraculum vitæ dat,*

mittens

mittens calidam super calidam,& frigidam super frigidam. Delendum est τὸ *dat;* & constabit sententia; uti addendum hisce l. 1. c. 23: *cum diacosin tonsillarum & uvæ & epiglottidis, & ejus summæ partis, quam Latinè gurgulionem dicimus. Nihil sine molestia transglutiunt*, Verbum *patiuntur*, & sublatâ στιγμῇ legendum, *nihil s.m.* transglutiunt; & in unguento contrà paralysin l. 5. c. 21. *quod recip. liquidæ ceræ, ana* lb. 1. vox *picis*, addenda est: Pix enim liquida seu mollis alia, alia sicca seu dura in seplasiis: *Diosc. l.1. c.95. & 98: Aet.tetr. 1.s.1.* Eod. l. c. 5: *Quia phlegma frigidum est, & ipsa febris frigida, succurrere ei debes calidis argumentis.* Leg. *abagmentis.* Ita enim *Theod.* l. 2. c. 34: *quod forte sensu & actu calidum fuerit, frigidis interim adjutoriis abagmentis veluti probibeatur.* Abagmenta igitur vocant quæ aliàs ἀμυντικὰ; ut c. 27: *Vitio adhuc perseverante coloris*, omnibus amynticis imminebo: & c. 26. de asthmaticis: *Utantur exemplastris circà pectus amynticis*: c. 32. de hydropicis: *Imposui emplastra evocatoria amyntica.* Ἀμύνειν autem depellere, abigere; obsistere: item defendere, opitulari. In *amynticis* utrobique corruptus est codex Garioponti: l. 5. c. 12, & 14. habet *amictica*, & exponit, *suavia; Silvat. c. 39: amicticum, id est, mitigatorium*: quas ineptias ignorantiasque ipsis remittimus. *Oleum graminale*, quod *gremiali* apud *Theod. l. 1. c. 21.* substituimus à colore gramineo ita dici adstruximus; sed dispiciendum tamen oleariæ peritioribus offerimus, an *germinale* quoque aliquod habuerint veteres? Sanè *Galenus l. 2. de comp. med. s. l. c. 1. n. 4.* cum oleum paratur etiam θαλλὸς seu virentia germina olearum cum oliva in fiscinis includi, & prælis subjici docet; sed quod è maturis olivis exprimitur citrà germinum additionem fieri; Unde colligimus vel albæ vel druppæ, vel utrique in olei factura oleæ turiones fuisse additos ad conciliandam ei stypticitatem & acuitatem amaritudinemque. Nescimus tamen num istud, si germinale dictum est, fuerit viride. Hæc *Garioponti*, si qui erunt, lectoribus debebamus, ut sine remora in eô versari possent: XIV. illa capita, quæ è *Theodoro Prisciano* descripsit sequentibus libris ad hunc conferemus & ex ejus codice nonnulla, quædam ex ingenio, emendabimus, ut detersis tot grandibus maculis planè novus videri possit.

CAP.

CAP. XIII.

Plutarchi liber de fluminibus & montibus abjudicatus Chæronensi, & correctus duobus locis contrà Maussacum. Lapis ἀυρoφύλαξ apud Lydos, custos thesaurorum. Ἀυρὸς, aurum: ἀυρὴ, illustre quiddam & pellucidum ut aura & aër. Mastavra. Soteria Græcorum alia à Liberalibus Romanorum. Lapides in auriculis labiisq; Indorum & Æthiopum pro ornamento.

PLutarchi nomine inscriptum libellum, περὶ ποταμῶν καὶ ὀρῶν ἐπωνυμίας, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ευρισκομένων, *de fluviorum & montium nominibus, & quæ in iis reperiuntur*, post editionem Basiliensem *Frobeni* a. 1533. quæ è Cod. mscr. Biblioth. Palatinæ expressa est, primùm Græcè & Latinè adcuravit, additis emendationibus & notis, *Phil. Jac. Maussacus* Tolosæ a.1618. Hujus amplissimi Viri judicium, quando *Chæronensi Plutarcho* eum adscribit, nolim ita amplecti doctos, ut contrà sentire non ausint. Postquam enim plurimis argumentis conjecturam suam confirmasset; *fieri potest*, inquit p. 206. not. *ut alius sit hic Plutarchus à Chæronensi*; tutiùsq; propterea aut receptam eruditorum à seculo virorum sententiam, *Plutarchi cujusdam esse*, quam *Eustathius comm. in Il. 2.* præiverat ipsis, ac junioris, & tanto consensu à recentioribus traditã sequemur, aut, quod *Rutgersio 3. Var. 12.* placere video, ad Plutarchum autorem, cum verus ignoretur, falsò referri statuemus. Nimis autem properati operis notam effugere non potest *Maussacus* quòd in breviculo tot mendas tamen vel reliquerit, vel alleverit ipse: Duas nunc indicabimus plusquàm notabiles.

De Lydiæ fluvio Pactolô p.25: Γεννᾶται δὲ ἐν αὐτῷ, inquit, ὁ λίθος Ἀρυροφύλαξ καλούμενος. Ἐστὶν δὲ ἀργύρῳ παρόμοιος. Ἔχει δὲ δύναμιν τοιαύτην. Οἱ ἐν ἐξοχῇ τυγχάνοντες τῶν Λυδῶν συναγοράζουσιν αὐτὸν, καὶ πρὸ τῆς εἰσόδου τῶν θησαυρῶν τιθέασιν καὶ διαφυλάττουσιν ἀκινδύνως τὸν διακείμενον χρυσόν. Ὁσάκις γὰρ ἄνω φῶρες ἐπέλθωσιν, σάλπιγγος ἦχον ἀναδίδωσιν ὁ λίθος. *Maussacus*: *Crescit & ibidem lapis Arurophylax, id est, terræ servator, argento simillimus: Ejus hæc est vis; è Lydis qui potentiores sunt ipsum coëmunt & ante thesaurorum suorum limina ponunt sicq; securè illic repositum ac reconditum aurum custodiunt:*

flodiunt: cumq; fures eò pervenire volunt, lapis hic tubæ clangorem emittit, sic sc. eos prodens. At cum virtꝰ ac potestas peculiaris ejus lapidis esse feratur, aurũ custodire emisso clangore, qui rectè vocetur ἀρυρο-φύλαξ, i.e. *terræ servator?* Manifestò igitur mendosa eo loco lectio & adpellatio ejus est, quã è verà ἀυρoφύλαξ, ita n. scripserat quisquis autor est, descriptores editoresq; malè solertes confecerunt. Αυρὸς Græcis veteribus est, quod Latinis *aurum: Scal. exerc. 78. de L. Lat. c. 91.* Αὐρὴ, illustre quiddam, diaphanes, & pellucidum significat: *Id. ad Arist. l. 9. anim. hist. c. 1.* quale aura est & aër: inde ἀμαυρὸν, obscurum, caliginosum, sine fulgore: & Aurora, ob splendorem gratissimum: itemque lapis ἀυρoφύλαξ, q. d. *auri custos.* Desumsere verò isti ab Ebræis, qui אוֹר, *or, aor, lucem, lumen,* & אוּר, *ur, ignem* ob affectionem luminosam adpellant. *Nicol. Caussinus Soc. Jesu parabolarum historicar. l. 11. c. 24.* laudat eadem *Plutarchi* & patroni diserti vocem pro innocentia cum isto lapide comparat; sed fallitur & ipse in nomine & in loco natali ejus, quem *Vaura* adpellat: *Aurophylax lapis argento similimus,* inquit, *cujus apud Vaura, ut notat Plut.* l. de flum. *hæc est vu.* Non leguntur ista de Vauris in Græcô; neque in Versionum, quas nobis videre contigit (vidimus autem præter novissimam quam laudamus, triplicem, *Angeli Vergerii Cretensis. Nat. du à Comitibus, Adr. Turnebi*) ulla: neque fuere in totâ Lydia Vaura aliqua; sed *Mastavra*, opidum quod Pactolus interluit, celebratum à *Strabone.* Hoc igitur fuerit, quod *Caussino* vel pravè suggestum, vel malè arreptum est de lapide Χρυσοφέρῳ.

Extremô libelli, ubi de fluviô Indô, ad quem mons Lilæus pag. 89. legitur: Γεννᾶται ῥ ἐν αὐτῷ λίθος, κλιθρὶς ὀνομαζόμϑν@. ὅϑι ῥ λίαν μελάγχρυς, ὃν κόσμυ χάριν οἱ ἐγχώριοι φορῦσιν ἐν τοῖς Σωτηρίοις καθὼς ἱστορεῖ Ἀριστοτέλης ἐν δ περὶ ποταμῶν. *Maussacus* reprehenso *Natali à Comitib.* quod τὸ ἐν τοῖς Σω]. utpote non intellectum vertere omisisset, se reposuisse Σωτηρίοις addit, ut sit sensus, *Indos lapidem hunc ferre solitos in Liberalibus.* At Soteria à Græcorum diversis nationibus in memoriam servatarum urbium vel à tyrannide vindicatæ libertatis solenni instituto agitari consuevisse tralatitium est; de Arateis apud Sicyonios *Plut. in Arati vitâ;* de barbaris Indisve id temerè adseritur. Deinde Græcorum Soteriis cum Romano-

manorum Liberalibus nihil fuit commune; quòd illa diversis apud diversas gentes temporibus ob causam memoratam; hæc à Romanis statô, sc. XVI. Cal. Aprilis, in honorem Liberi Patris celebrarentur. Neque Indis igitur Soteria fuêre usitata, neque Liberalia eadem cum Soteriis; & quod caput rei est falsâ lectione nititur *Maussacus*. Ausim dejerare antiquam fuisse eamque veram, ἐν τοῖς ὠταρίοις, abjecta capitali σ in ultimo, quam è præcedentis fine repetiverant librarii, sensusque erit, *lapidem illum gestare Indos in auriculis*. Si enim κόσμου χάριν, *ornatûs gratiâ*, gestarunt, certè in corpore gestari oportuit. Gerunt hodièque Indi & Æthiopes in auribus, in labiis suspensos lapillos & uniones; Guineani circulos & corollas è cupro, aurichalco, stanno, ebore in collo brachiis & pedibus. Brasiliensium nobiliores labiis, quæ à pueris inde perforata habent, lapidem imponunt, quem ea propter *Gesnerus oripendulum* vocat; *Anselmus B. à Boodt l. 2. de lap. ac gemm. c. 110.* ad nephriticum dictum refert.

CAP. XIV.

Dissensum à Barthio circà Vectium Valentem Antiochenum Mathem. & astrologum, quem inter Latinos scriptores referre non oportuit: multò minus confundere cum Valente Mathematico temporibus conditæ à Constantino M. novæ Romæ: circà Charisium rhetorem priscum, de quo immeritò dubitavit hoc nomine fuisse: circà Cyrum Panopolitanum Poëtam Græcum, cujus mentionem à nemine quàm ab Evagrio fieri putavit: circà Gv. Britonem de Lucanô.

CUrâ *Joach. Camerarii*, Germanorum suo ævo doctissimi, prodiit Norimbergæ typis Johannis Petrei a. 1532. opusculis Astrologicis aliis ἐπίμετρον, libellus *Vectii Valentis Antiocheni Mathematici* de naturis potestate & effectione septem Planetarum fragmentum è primo ejus Anthologiôn decerptum Latinus. Eum è Græco versum esse non animadvertit *Barthius*; eòque inter integræ Latinitatis scriptores numerat hunc Vectium l. XI. c. 3: l. V. c. 4: & l. VIII. c. 19. *Latinum & optimum*; item *Latinum & priscum scriptorem* adpellat; in qua censura vero qui-

quidem aberravit; sed nos putamus ἀγαθῶ τεχνίτυ ἐδὲ τὸ πάρεργον ἄξιον εἶναι σιωπῆσαι. Fuit autem Vettius iste Valens Syrus, Antiochiæ indigena, & quantum conjectura *Ill. Scal. ap. ad Euseb. f. 275. & Cl. Seldeni Syntagm. 1. de DIS Syris c. 1. p. 11. & prolegom. cap. 3.* adjuvamur, Impp. Trajano Adriano & Antoninis sub Ptolomæi Geographi tempora aut circiter libros anthologiων Græcè scripsit; quos sumtibus Chr. Longolii manu exaratos, amici beneficio, oculis usurpavit, quem laudavimus, *Seldenus*; ne fide solùm istorum qui in Bibliotheca Lucæ Gaurici Neapolitani, Episcopi Civitatensis eos fuisse aliquando referunt, nitamur. Latina igitur quæ dedit *Camerarius*, sunt vel interpretis cujuscunque; non ergò Vettii; vel ipsius editoris; non ergò prisci scriptoris: alterum enim ex his solum ponere non possumus, quòd præfationem editoris, quam Latinam Latino opúsculo, ut Græcam Græcis in isto volumine, præmisit, & quæ fortassis rem omnem doceret, non habeamus nunc διὰ χόμαῖ@. Vectium Valentem temporibus Claudianis ad summam potentiam evectum Messallinæ consuetudine, novæ sectæ in medicina principem & eloquentiæ sectatorem, cujus *Plin. lib. 29. cap. 1.* meminit; quem à *Cælio Aureliano* cum Artorio, Nigro, Magno, Julio Basso medicinæ scriptoribus censeri & laudari putamus, & cui etiam compositionem pro orthopnoicis ex *Andromachi l. 2. intern.* descriptam à *Gal. l. 7. de comp. med. s. l. c. ult.* tribuere possumus; itemque cognominem, qui ob res prosperè bello Britannico & contrà Astures gestas torquibus, armillis, phaleris, corona aurea donatus fuerat, teste Inscriptione facta a. U. C. 819. 14°. Neronis, COSS. Lucio Telesino & Svet. Paulino, & reperta Arimini, apud *Grut, p. 1102.* istius filium, alios fuisse necesse est: Ille enim à Claudio in supplicium trahi jussus fuit, ut est apud *Tacitum ann. XI:* hic Eques Romanus, evocatus Augusti, centurio, tribunus cohortium, sevir, quæstor, Prætor, duumvir, flamen, augur, patronus Coloniæ Arimini fuit; quæ dignitates & officia neque Antiocheno alicui Syro conveniunt, neque Mathematico, quem sub Antoninis floruisse constitutum est; Alius etiam Valens Astronomus, τῶν τότε περὶ τὴν τέχνην ταύτην ἐσχολακότων ὁ ἀκριβέστερος, qui decreto Constantini M.

conſpectò urbis recens inſtauratæ horoſcopo de ejus duratione nonnulla prædixerat, ut eſt apud *Cedrenum*, *Glycam*, & *Zonaram t. 3. ann.* quem quia cum Vettio Valente eundem eſſe ſtatuit *Barthius l. V. c. 4.* non circumſpexiſſe ſingula & *Scaligero Seldenoq;* ſcientibus inſcius oblocutus eſſe deprehenditur & ſine ratione. Scriptori enim ſeculi quarti integram Latinitatem, quæ primo exactò & cum gentis Juliæ Imperatoribus deſinere, ab eoque tempore variè interpolari & corrumpi cœpit adſcribere non debuit, qui etiam vetuſtiores, & ſeculi tertii, in quartam ætatem Latinæ linguæ rejecit, & *non adeundos eſſe cenſet, niſi judicii paulùm firmatioribus, l. 50. c. 9.* Antiochenum etiam quendam, & iſto ævo, quo ſermo Latinus tantùm inter Europæos & Africanos conſtitit, Latinè ſcripſiſſe tàm incredibile mihi, quàm Carolinô ſeculô Italum, Longobardum, Gallumve aliquem Syriacè vel Chaldaicè; & ſemper plures fuêre inter Latinos qui Græcè ſcribere tentarent, quos collegit *Lud. Nogarola Ep. ad Adamum Fumanum*, & è Latinis Græca facerent, quàm inter Græcos, Aſiaticos, Ægyptios, qui Latinè commentari & è Græcis, Syriacis, Arabicis, Latina reddere voluiſſent. Hinc *Barthium* non ſemper εἶναι τῶν ἀκριβούντων, ἀλλὰ τῶν ἐμβλύτων nonnunquam verè videor poſſe contendere: qui ſi ad *Scaligeri* pedes ſedere voluiſſet, & auſcultare *Seldenum*, Vectii Valentis Floridorum libros periiſſe non præcipitaſſet l. 16. c. 8. Eodem confidentiæ calore pronunciatum eſt quod l. 34. c. 19. Chariſium priſcum rhetorem, laudatum à *Rutilio Lupo l. 1. de figuris ſententiarum*, hoc nomine fuiſſe neſcire ſe ait Nos non dubitamus id verum Oratoris nomen eſſe; quòd *Rutilius* tribus locis ab eo petens exempla ſchematum, nimirum polyptoti, l. 1. proſopopœjæ, & antitheti, l. 2. vocet *Chariſium* ſemper: & quod *Cicero in Bruto* hoc ipsô nomine Oratorem Atticum, cui Hegeſias adfectet eſſe ſimilis, adpellet; è quo præterea coævum fuiſſe Demochari, qui Demoſthenis ſororis filius fuit & circà Olymp. 120. floruiſſe cognoſcimus. Amplius hoc; *Quintilianum l. 10 c. 1.* judicaſſe, quod non nihil viderint, *qui Orationes quæ Chariſii nomine eduntur à Menandro ſcriptas putant.* Si frequentiùs igitur cum Tullio & Fabio fuiſſet noſter homini de nomine, peculiô ſeu poſſeſſione maximè juſtâ, non moviſſet

litem.

litem. Cyri poetæ, Principibus Honorio & Arcadio, præterquam in *Evagrio* supereſſe mentionem neſcit l. 48. c. 16. eòque obliteratam ejus memoriam ex iſto hiſtorico, ſolo *l.1.c.19.* renovat. Atqui *Svidas* etiam meminit & docet nos de ejus patria fuiſſe Panopoliten: ab Evdocia Athenienſi Imperatrice *φιλοεπεῖ*, Poëſeos ſtudioſà, dilectum: inſuper *autor Chronici Alex. ſub Olymp. 307. è Priſco Thrace hiſtorico,* duas ampliſſimas Præfecturas, Prætorio & Urbi, quatuor annis, quod ſumma vir eſſet innocentia, geſſiſſe, & tandem abſente Hieroſolymis Imperatrice inſidiis circumventum fortunâ, quam tantopere arridentem non placere ſibi dixerat ſæpenumero, excidiſſe bonisque omnibus & Smyrnam, *Svid.* in Κῦρος in urbem Phrygiæ Cotyæjum, ut ſacris ibi præeſſet, relegatum fuiſſe memorat. Ejus præter memorias iſtas habemus epigramma *εἰς μαῖαν l. 3. anthol. tit. 12.* aliud *εἰς βαλανεῖον l. 4. tit. 18.* Iſtud *εἰς ἄγαλμα* Καλλιόπης *l. 4. t. 11.*

Καλλιόπη μὲν ἐγώ· Κύρῳ δ' ἐμὸν ὤπασα μαζὸν,
ὅς τρέφε θεῖον Ὅμηρον, ὅθεν πίε κύδιμος Ὀρφεύς,

huicne an alteri Cyro, *ἀπὸ ὑπάτων* dicto itidem Poëtæ, ex *anthol. l. 4. c. 24. & 27.* noto tribui debeat, ambigimus: tertio Antipolitano, qui ad Imp. Mauritium jambos perſcripſit, ut notavit *Photius C.279.* profectò, non poteſt, uti nec quarto cum cognomine Prodromi. Sed nec iſtud de *Gvilh. Britone* Poëta, eum Papinium Statium præcipuè celebraſſe, Lucanum verò ſine elogio transmiſiſſe, judicium l. XI. c. 2. undiquaque ſanum eſt. Obſervavimus enim non tantùm Lucanum diligenter legiſſe, quòd ſæpiculè eum imitetur, & ipſo nomine bis terve laudet, autoritatem ejus ſuis verſibus interponens; ſed & ejus majeſtatem apertè & cumulatè deprædicaſſe. In hiſce autem quæ concluſione operis ad Ludovicum Regem Gall. leguntur,

O mihi tunc ò ſi maneat pars ultima vitæ
ſpiritus exactæ, tua coner ut acta referre
digna quibus ſtudeat Sophocles vel Hybera poeſis,

annón laudes Lucani maximæ, cum Græcorum grandiloquentiſſimo Sophocli eum parem facit, & geſtis regis magni aptum præconem. Etſi verò de Lucano alia omnia ſentiat acutiſſimus *Scaliger* & in

 ejus

ejus Poësi multa carpat *l. 6. Poet. c. 6:* Wilhelmi tamen istius media barbarie judicium tale est, & cum aliis multis ei commune; quod non ignorare potuit *Barthius*, si Philippida majori cura pellegisset. Aliquando è familiari quodam meo censore non inerudito & faceto audiebam, similem sibi videri istum Calliphani Athenæano, ὃς ἀρχὰς ποιημάτων πολλῶν ἄχρι τριῶν καὶ τεσσάρων στίχων ἀπαγγέλλων πολυμαθείας δόξαν περιεποιεῖτο; Id verò nunc tantisper credere incipio, cum eum Britonis de Lucano testimonium in calce Poëmatis non reperisse, & alios, quamvis prolixorum operum, scriptores vix paucis locis allegare animadverto: sed parcè ista: *nolo prolixa esse, quia aspera videri possunt.*

CAP. XV.

De libello Kuranidôn judicium; in ejus interprete Latino-barbaro emendata multa; nonnulla etiam contrà editorem nuperum. Lapis aquilinus gravidus: Plinius de eo illustratus & restitutus. Erectio, ἔντασις: instantia. Kelesia, alphaa, ἀλφοί, cutis desœdationum species, vitiligo. Cucubas, avis. Jugius ales; jynx. Montes Lingui: de lapide lyncurio. Imago Deæ Nemeseos apud veteres. Quaquilia, quaglia, qualea, querquera, gagila, i. e. coturnix. Kirikium, genus conchæ, buccinum. Buccinum, cavitas ossis petrosi in auribus: Gariopontus illustratus & liber de dynamidiis. Θυΐα, pila, mortarium. Parvus pro infante, puello. Ἐχῖνος, sisukium: suffus: Chrysanthemon, sanguis mundanus. Subterrare, i. e. sepelire. Sexus pro genitalibus. Lepida, i. e. membrana. Hydrocelici: hydrocœlii. Thelygonum herba. Suffocatio à fungis. Gellô & Lilith, striges, nocturni incursus. Ῥίνη, i. e. raja piscis: βάτος, squatina; ῥινόβατος, squatinoraja. Melanitis regio, i. e. India, Æthiopia & Habassenorum regnum. Endanicum, i. e. Indicum. Strychnus: dorycnion. Sotalare. Genuagra: genuagrici. Terra Ægyptia. Cerumen, sordes aurium; ῥύπος. Sacrificare, i. e. mactare; θύειν: inde θὺς, ὗς, sus: ἱερεῖον. Plinii quidam error ostensus, vel si hoc immodestius, exemta codicibus ejus menda de narium murinarum osculo. Gummi, spuma, saliva cochlearũ. Lapis chelonites. Nu-

gæ in-

ga interpretû Kuranidôn de psammodyte phalangio; pantocration: item de pulice marino: de echenéide: de savra: alia.

Edidit nuper Lipsiæ *Librum Physicalium virtutum, compassionum & curationum*, è duobus, unô experientia Kiranidarum Kirani regis Persarum, altero Harpocrationis Alexandrini collectum, quidam confictô nomine *Rhyakinus*, addiditq; quasdam ad istas Kiranidas *coronidas* seu notas: Bonum factum! Toties n. postquam à *Cl. Barthio l. XI. Adv. c. 17.* significatum nobis fuit, esse eum mscr^tum in possessione *Henr. Ellenbergeri Hassi archiatri aulæ Magdeburgicæ*, & quòd videretur sacræ Antiquitatis particula qualiscunq; esse, à nobis iste desideratus est. Sed spei nostræ immanis fucus factus nunc est, póstquam Editor *ἀπέδειξε μῦν αἰτὶ λέοντος καὶ ὄρμους ὑπὸ τ᾽ ὕλης.* Nam præter portentosa & intoleranda mendacia, fabulas aniles, impiasq; adeò nugas etiam à gentilium nasutioribus, uti *Plinium* legenti manifestum fit, irrisû coargutas, pauca admodum continet, quæ vel medicorum intersit scire, vel aliunde limpidorum fontium non hauriantur jucundiùs, vel antiquarios in explicandis veterum magorum vanitatibus & superstitiosis curationibus per sigilla sculpta, characteres, phylacteria, pensacula & amuleta aliquid saltem adjuvent, vel antiquam eruditionem resipiant aliquantùm; ut carere eâ frivola & tumultuaria supellectile & convasationibus historiam de animalibus & Medicinam potuisse nemo gnarus magnoperè negaturus sit. At cùm adeò liberales esse placuerit, qui unicô manuscripto codice fruebantur soli, viris doctis, (Conjicimus autem *M. Andr. Rivinum Prof. P.* qui olim, sed Germanicô nomine, *Pædogerontagogum* chartis sexseptem ibidem exhibuit, Carminumque Silvam, & nuperrimè publicatis è Silesiæ Bibliotheca quadam *Hildeberti Cenomanorum Episcopi, pòst Turon. archiep. Sermonibus aliquot*, ineditis antè, nobis innotuit, conscio consilii *Cl. Barthio* patravisse.) incivile sit amplissimæ istorum voluntati ergà literas & pientissimis de fugitiva Antiquitate sistendâ curis non adesse. Nos sanè magni id beneficium fecimus, & gratitudine defungi putavimus, si legendi laborem non defugissemus; obserebantque se, dum hoc agimus, nonnulla non indigna Philologorum cognitione, quæ hoc capite producemus.

Ex

Ex Arabum, Persarū, Ægyptiorumq; scriniis qui Magiæ naturalis & alterius impuræ sequentib. seculis fuêre possessores priores Græcis comportatas esse τὰς Κυρανίδας autore quem nescimus, & interprete Latino, quem pariter, suprà adstruximus & avertimus animos nonnullorum ab opinione de Kyrano rege Persarum, cujus sementem jecerat ille cum sua mendaci inscriptione; Nunc cum ipsum libellum nacti sumus, quot monstra debellanda in eô nobis essent? Unus ex istis Procrustes fuerit confidētia deliri scriptoris & manifesta impietas, qui cum Christianus sit magorum nugis & improbis promissis, *ad imbrium fulgurū tonitruumq; concursus faciendos, ad dæmones evocandos, ad lucrū, ad præstandā vim loquendi, & amicabile colloquiū cum magnis viris, ad faciendum lætum divitem ac potentem, ad quævis claustra aperiēda, ad vincula solvenda, ad feras mitigandas voluntate quæ est in cælis, ad fluctus maris sedandos, ad dæmonia fuganda, ad donandam prudentiæ gratiam & virtutem, ad judiciorum eventus & victoriam, ad facienda ostentacula & phantasias, ad præscientiam eorū quæ in cœlô & in terra, & quæ in anima quis habet, & quæcunq; in climatib9 & civitatib9 fiunt, & futura omnia hominibus vitæ & mortis, ad vincēdos omnes inimicos, ut quis sit invincibilis, ut habeat à DEO dona, quæ speraverat, ut eripiatur ab omni periculo, & dæmone & veneficio & omni malitia, ut sit admirabilis in bello, & in certaminibus omnibus, sitq; ei irrefragabilis victoria & magna, ut sit gratiosus, & omnibus acceptus, & in omni consistorio vincat, ut sit illæsus & innocuus ab omni infirmitate omni tempore vitæ suæ; ut sit invisibilis, audax ad incendium & incombustilis; ad avertenda fulmina, tempestates, feras, latrones, fascinum, nocturnos incursus, ad videnda somnia quæ quis velit; ad domus concordiam, ad rixas inter convivantes excitandas, ad amicitiam conferendam & solvendam omnem inimicitiam, ad gradus infortunatos & inefficaciam, ad humiliandos inimicos & insidiatores;* & quæ sunt aliæ hominum ventosorum stolidæ professiones & promissiones, quas nec fas sit retulisse, adtendere sustinuit, & sculpturis, sigillis, annulis, verbis barbaris ista confici nō modò ipse credidit, sed & speravit aliis persuaderi posse. Alter Sinnis barbaries interpretis & inscitia, quæ subinde animadvertēda esset; tertius Cercyon mendosi codicis perversitas; quam editor vel invenit, vel si fas est dicere, fecit. A primis duobus nihil adeò periculi nobis, qui

non ſolùm luce divinæ Veritatis colluſtrati Diaboli ſacramentis valedix imus ejusque περιεργίαν proculcavimus, ſed & pelagus barbarici fortitudine & felicitate majorum enatavimus: tertius ne fruſtretur lectores curioſos provideri oportere ratus ſum; & quòd novitate ſua allecturus eſſe videretur plures, labore emendandi & commentandi noſtro itidem plures adjutum iri ſperavimus. Maluiſſem in Græco experiri, quod in Latinô nunc facio; quòd iſti apud veterum in Ægypto Philoſophantium & Poëtarum magni myſterii turbam, inprimis apud *Olympiodorum*, ſua tempeſtate coryphæum aliquem, precium fuiſſe ſciam, & docuerim l. 1. c. 2: interpretem autem Latinum gente Italum multa ex ineptiis ſui ſeculi addidiſſe, quæ lenocinio profundæ antiquitatis animis inſtillari poſſe crederet, muſcerdam nim. piperi, non dubitem; quale eſt quod de ſplene capræ docet p. 71. accipi debere in nomine patientis ad tumorem lienis & de pede leporis p. 81. circumſuſpendendum eſſe *in nomine patientis* ad articulorum vitia; quippe veteres ut conſtat è *Plin. l. 30. c. 6. & l. 28. c. 16.* ſine iſtâ religione prodeſſe tradiderunt: Etſi enim in eruendis radicibus, & decerpendis herbis aliis, ut efficacia ſit manifeſtior, ægros nuncupari magorum anteriorum, quorum ſolers ambagibus vanitas, præceptum fuerit l. 22. c. 14. iſta tamen noſter ἐπιθέτως καὶ ἐπιτραγῳδῶν λέγει, ſoletq; ſumma hominum contemtione Græcorum impudentia mendacia impudentioribus ut penetrent velociùs & hæreant tenaciùs acuere. Jam ad libellum ipſum; in quo quid præſtitiſſe Editorem putem ἐγὼ μὲν ὀκνῶ λέγειν. πᾶς δ' ἄν τις συνοίη τὸ λοιπόν. Pag. 8. *Aquilinus lapis gravidus eſt & reſonat,* inquit. A *Dioſcoride* & *Plinio* accepta iſta è Sapientum moneta ſunt. Iſte l. 5. c. 161. ἀετίτην λίθον τὸν ἐν τῷ κινεῖσθαι ἦχον ἀποτελοῦντα ὡς ἕτερον ἐγκύμονα λίθου· hic l. 10. c. 3. *prægnantem,* dicit, *intus cum quatias alio velut in uterô ſonante.* Quidam cū fregiſſent aëtitas lapillū, alii arenas, alii maſſam ex humore concretam inſtar gallæ, alii argillam invenêre. Ad Albim reperitur prægnans ſilice candido duriſſimo: *Boetius l. 2. de lap. & gem. c. 200.* Similis huic ciſſites vel cyites, qui intus videtur habere partum, etiam ſtrepitu perceptibilē. Utilitas aëtitæ, partus continere ſi brachiis fœtatarum adalligetur: promovere, & faciliores partus facere ſi femorib. parientiū, vel ἐπὶ τὰς γαστέρας, *Dioſc. l. d. Stob. Serm.* περὶ νόσου, unde &

ὠκυτόκιος dictus est; *noster* p. 65. tanta potestate, ut nisi editô fœtu removeatur vulvæ sequantur: utrumque vidit *Valeriola l. 1. Obs. 10.* *Plinius* ista indistinctè imperfectè & non sine errore, si ut hodiè legimus scripsisse existimetur: l. 36. c. 21: *Aetita omnes gravidis adalligati mulieribus continent partus*, scil. si gestent in brachiis, *non nisi parturiant removendi, alioqui vulvæ excidunt*; quod falsum est; faciunt enim hoc si ventri vel lumbis adplicentur: *sed nisi parturientibus auferantur, omninò non pariunt*. Hæc jam παντοκία est; dixerat, *partus continere; mox, non pariunt*, quæ habent adpensos. Trajectione a. sive *Plinium*, si is peccavit, ut solet narrationes diversas confundere, sive librariū, qui fines colôrum commutavit, corrigim⁹: *aëtitæ adalligati* brachiis *continent partus, non nisi parturiant removendi; alioqui omninò non pariunt; sed nisi parturientibus auferantur* à lumbis, seu ventre, seu cruribus, *vulvæ excidunt*: quæ veterū de cōtrariis viribus aëtitæ, si in diversæ conditionis fœminis diversis adpliceturlocis sententia est; truncata & præpostere repetita sive à *Plinio*, sive ab analectis ejus libertis; hos n. quibus ad opus diffusissimum comportandum ex aliis utebatur, præterquam quod impari ingenio profectuque essent, non omnia intellexisse in autoribus Græcis, habuisse interdum Codices vitiatos, nonnulla etiam pravè legisse, multa quæ apud diversos reperirent sine judicio & ordine digessisse quasi unius hominis narrationem certum est; unde tantam pugnantium, falsarumque sententiarum segetem de qua purganda homo doctrina seria & ad vitæ officia devincta, distentus Reip. fori & bellorum curis, & de suis confidentior, nihil laboravit, succrevisse contigit; quæ post incredibile *Leonicenorum*, *Barbarorum*, *Virgiliorum*, *Cæliorum*, *Massariorum*, *Noniorum*, *Scaligerorum*, *Matthiolorum*, *Amatorum*, *Gvillandinorum*, *Dalechampiorum*, *Salmasiorum*, non ignobilium nec inexercitorum hominum studium & vigilantiam nec dum satis sarrita est. Iniquiùs tamen judicare videntur qui propterea laborum *Plinii*, non item eruditionis & rerum quas profitetur cognitionis fautores esse volunt; analectas enim latiore culpa teneri vel scire, vel non dissimulare debebant. Καὶ τὰ μὲν ἀμφὶ τούτων ὧδε ἔχει. Eadem potestate promovendi enitentes fœtus anguium senectus est alligata lumbis, *& ipsa protinus è puerperio removenda*, id. l. 30. c. 14. ne videlicet uteri simul præcipitent.

pitent. Editor Kuranidôn τοῦ *gravidus* substituit *gravis*, *vel gravidū aptus*, sed abstinere debuit: Noster enim rectè *Dioscoridem* duabus peculiarium adfectionum nomenclaturis *gravidus & resonus* exposuit: de effectibus nihil voluit hoc loco dicere; quomodo autem *gravitatem* lapidi qui & ovi magnitudine, & cavus insuper, adtribuere potuit? Ibid. p. 9. *ad faciendam excretionem* pharmacum ex acinis uvæ de vite alba tritis cum lapide aquilæ piscis describitur; ne intelligas de alvo citanda, quod infert edita lectio; corrige, *ad faciendam erectionem*: sequitur enim *dare in potu iis qui habent genitalia soluta*, languida & ignava, *& multam instantiam præstare*. Verbum nequam *erigere* usurpat p. 39: *erectionem* hoc sensu p. 24: 56: 84: 88: 126: 134. Nominat etiam *intensionem*, p. 55. 102. & 197. ἔντασιν: & *instantiam*, quasi ἔνστασιν vocarent Græci. Mox de bryonia: *jus foliorum cum melle bibitum quietat omnem colli paßionem*, lege *coli*: hujus enim dolores ab humore frigido, crasso, glutinoso, mitigare poterit, quia phlegma ducit: quod de succo è radice expresso vere *Diosc. l. 4. c. 184.* tradit: & de facultate excalfactoria, acri & extersoria magnificè commendatur ab herbariorum plerisque. Adipem draconis piscis cum succo herbæ draconteæ inungere jubet p. 21. *ad dolorem capitis, & initium elephantiæ & lepræ & Kelesia & ad omnem scabiem cutis*. Editor hîc οὐκ ἔπραξε τὰ ἐπιλογικὰ καίπερ τὴν κλων ὤν: expectabant enim medicinæ studiosi, ut doceret quid morbi *Kelesia*. Arabas vocabulis linguæ Græcæ suam locupletasse pervulgata res est; & ostendimus in *de Lingua Punica* c. 9. perinde ut Latino-barbari multa Arabica in censum Latinorum retulerunt. Hinc Kelesiam dixisse istos suspicor, quam Græci ἀλφαίαν, ἀπὸ τοῦ ἀλφαίνειν, ab *immutando*. ἄλφους λευκοὺς, & Latini *alphos candidos*, vitium quô cutis color in candidiorē mutatur cum asperitate quadam ob præfixas summæ cuti squamulas, modò guttatim cuti inhærens, modò latiore macula turpedo, ipsos etiam pilos, ut similiter fœdè inalbescant, corrumpens: *Celsus* & *Plinius* vitiliginis; alii morpheæ albæ; *Avicenna* appellatione *baras* comprehendit: quale in cachecticis & ad lepram inclinantibus observare est. Alphæam autem isto nomine, sive Arabes ita detorserint; non enim adfirmamus liquidò quòd *Kelesiam* alibi nondum inve-

nerimus; sive id notarii scripserint pro *alphaa*, significari inde colligimus, quia radice dracontéæ dracunculi seu ari ex aceto illita vitiligines emaculari & cõcorporari, quod de batrachio ob vim causticam tradit *Plin. l. 27. c. 12.* annotarunt *Diosc. l. 2. c. 196; Aet. tetr. 1. s. 1. & tetr. 4. s. 1. c. 132: Avic. l. 4. fen 7. tr. 2. c. 11. & Bayrus dist. 25. tr. 1. c. 4. & dist. 7. c. 1.* utramque speciem dragontéæ mundificare faciem, auferre cutis fæditatem, lentigines & propriè morphéam. *Diosc. l. 2. c. 21.* tanquam cognata mala jungit ἐφήλιδας, ἀλφοὺς, καὶ φακοὺς: *Silvat. c. 32. alphas leucus i. e. morphea alba: alphes meiica* (leg. meiæna) *morfea nigra*: noster p. 148. vocat *albositatem*: p. 123. *alphos albos*: p. 132. *alphos nigros*: p. 136. *alphos & lepras nigras*; p. 99. *alpheam*; quod propterea & h. l. reponemus. Pag. 28. docet sigillum quoddam in lapide Vulcani sculpere, cui inclusa sit radix eryngii idque in tantum magnificat; *in cœlis & in terris possidet aurum & argentum, disperdit infirmitatem & paupertatem crudelem & mala vincula necessitatis: ipse gestavit Saturnus & Phaos.* Hæc ita distinguenda sunt & intelligenda de Phaone, quem radice eryngii, potente εἰς φίλτρα καὶ χάριτας, effecisse tradiderunt, ut à Sappho sive poetria sive psaltria adeò impotenter amaretur: *Plin. l. 22. c. 8.* radicem alterutrius sexus similitudinem referre, raram inventu; sed si viris contigerit mas, amabiles fieri; ob hoc & Phaonem Lesbium dilectum à Sappho. Quod p. 30. habet de *cucuba* ave, quam upupam interpretatur, ex Ἀρχαϊκῇ Hermetis, id de Ægyptiorum sapientia defloravit: Hi enim hominem gratum indicaturi, cucupham pingebant; *Hor-Apollo 52. hierogl. l. 1.* Pag. 36. de jynge ave, quam in sacris magicis admirabantur & ad amatoria valere credebant, eam à quibusdam *alitem jugium* dici scribit. Varia comminisci possum⁹ de re obscurâ; sed quæ singula verosimilitudine non destituantur & elegantia. Juno ἀπὸ τοῦ ζευγνῦναι τὸ θῆλυ τῷ ἄρρενι dicebatur Ζυγία; Ζυγίη Ἥρη *Musæo, de amore Erûs & Leandri*: à Latinis *Juga, ante omnes cui vincla jugalia curæ*: credebatur nim. matrimoniis præesse, hinc etiã Γαμηλία, & Τελεία cognominata; τέλος enim nuptiæ. Non ineptè igitur jynx ἐπιτήδειον πρὸς τὰς τῶν φίλτρων κακίας ὄρνεον quod amores immittere & allicere amantes putaretur, ζύγιος ὄρνις *ales jugius* diceretur: sed quia nec Græ-

corum

eorum nec Latinorum quisquam ita adpellavit, neque Kuranidas eò trahere volumus. An Kuranides Græcæ, utpote ex Arabico Persicôve translatæ, adpellationem jyngis Arabicam, *altejugi* hoc loco conservarunt: quam in Græcis repertam sic Latinè, *ales jugius*, exprimi posse putavit interpres homo omnium præterquam popularium linguarum imperitus? *Altejugi* a. & *altajugi* Arabicè avis nomen est; de qua non conveniunt interpres; Alii enim perdicem; alii fasianum interpretantur: *Ebenbitar* coturnici similem esse asseverat, non expresso speciei nomine; in quo sententiarum divortio si alius quidam *jyngem* exponat *altejugi*, non erit ea res molesta doctis. Imo videntur *Kuranides* cum *Ebenbitar* consentire; expressè n. insinuant prætereà *jyngem* esse *altejugi* Arabum, cum de ea referunt, quòd *comedat sicut coturnix retorquens collum:* suntque alterutrius adpellationis in alterâ vestigia manifesta; etsi nesciamus Arabumne illa an Græcorum primitiva sit, & utri alteros in imponendo aviculæ nomine vel præverterint vel secuti sint. Ista verò omnia vel interpres Latinus vel glossatorum quidam suis ineptiis *de jugio alite* obscuravit & fecisset, ut ipsi non intellecta neque nos intelligeremus, si ipsum sine deliberatione sequeremur. An lusus est hominis inficeti, qui ignorantia Græcismi ostentator interim febriculosæ suæ eruditionis, *jyngem* quasi *jungium* adpellatam esse putavit, Græcum è Latino, quod contrà fieri debebat, derivans; quomodo infelicibus istis seculis *clistere* dici existimatum fuit, quasi *clepens*, i. e. furans, subtrahens, *stercus*. & *andrapodocapelus*, quasi qui præparat corpora & membra per artem & facit capelacia; ita *autor anon. explic. nom. Græc.* junctæ Operum Galeni Latin. Parti 2. edit. Ven. a. 1502! Et huc me inclinare facit, quòd ista de jugio alite μεγαἲσοεγ. *Aldrovandum* in suo Codice non legisse reperio; unde exemplari Germanico, quod procul dubio è Bibliothecarum Italicarum Gallicarumque manuscriptis diversis, ut patet è p. 43: 58: 74: 79: 84. 144: 145: expressum est, mangonem quendam pro suo acumine allevisse colligo, deque hoc ejus somnio exponendo non esse laborandum ampliùs. *Ypoptiros immaculatas* p. 40. refinge in *sapphiros immaculatos*; sunt enim tales p. 38. & 54 verâ denominatione. Ex hoc male-farto centone naturas ani-

malium, plantarum & lapidum historias discere παιδιὰ ἂν φαίνοιτο εἶναι καὶ λῆρος: ita ubique præter vulgares narratiunculas & fabulas, quas ne imperitissima quidem pueritia sine tædio risuq; auscultaverit, nihil adfert. *Libanus* inquit, *herba est arborosa, cujus gumma suffumigata divinos excitant spiritus*, p. 42. Vel ex imâ fæce cerdonum aliquis de turiferâ arbore non garriret ineptiùs. Si fuisset cum Sapientibus, ejus naturam cognovisset meliùs; adeò exoticæ & soli, nec universæ tamen Arabiæ propriæ arboris & guttæ ejus peculiaria curiosè inquisivêrunt & consignarunt Naturæ mystæ *Theophrastus, Dioscorides, Plinius*. Tantùm natale solum libani addidisset & videretur veteres legisse, & rei quam profitebatur vel tantillam habuisse notitiam; nunc oratio ejus planè cauponica est, & dicta omnia perinde atque si nihil dixisset, narratque de re peregrina quæ in strepitu exaudivisse videri posset. Urinam lyncis terra obrutam & glaciatam, concrescere in gemmam, lyncurium dictam, ut firmiter credidêre veteres, *Arist. l. θαυμ. ἀκουσ. Theophr. l. de lapid. Evax* Arabum rex: *Demostratus* apud *Plin. l. 37. c. 2.* & ipse *l. 8. c. 38*: ita cordatè explôserunt posteriores *Diosc. l. 2. c. 10: Plin. l. 37. c. 3: Scal. Ex. 104. s. 12: Matthiolus ad l. d. Diosc.* Noster non tolerabiliùs de eô nugatur: cum lyncurium succinum seu electrum esse probassent peritiores; *Theophrastus* verò succinum in Liguria effodi dixisset; *lyngurium lapidem circa montes Linguos nominatum* scribit p. 42. cum tamen *Theophr.* isto ipso in loco lyncurium à succino lapide fossili distinguat. Ita nec secum nec cum autoribus quos sequi videri vult cōsentit. Per montes Linguos Liguriæ montana intelligit; sed fortasse in planis Liguriæ tam reperiri quàm in montibus scivit *Theophrastus*. Et cum de Lyngurio tradat *prodidisse quosdam esse populi arboris lacrymam*; hoc verò de electro seu succino, quod è populis juxtà Eridanum stillare soleret, Poëtæ dixerint, quin de succino quod hodièque adpellamus succo terræ pingui, bituminoso, in grumos concreto loquatur non est dubium: & adsuitur tamen de lyncurio lapide, in quo vultur sculpi possit: atqui λυγγούριον, quod esse solidissimum & è quo sigilla scalpi perhibet *Theophrastus*, à succino longè differt: Unde excrementa tumultuosi & volitantis ingenii esse ista omnia adparet; modò aliquid de

nomi-

nominibus blateret, profitetur reliqua ac si penitus eximo fonte hauserit, cum meris fabulis contradictionibus & falsitatibus chartas interim impleat. Ista verò de succino arida admodum sunt & è *Plinii* myrotheciis l. 37. c. 2. potuissent nitidari, sapiuntque Græculi alicujus simplicioris vel Itali imperitioris *πῖνον*, cui historia succini, indigenæ litorū Pomeraniæ Prussiæ & Livoniæ maximè Oceani Sudinorum, non fuerit cognita. Et sanè de ejus ortu & natura trans-Alpini (de Arabibus & Græcis, à Germania remotioribus, nihil miremur) semper falsi, qui gummi arboris populi vel ex pinorum genere esse putarunt, donec Germanorum *Agricolæ, Encelii, Aurifabri, Boetbii* industria plenè cognoscere potuêrunt. Diligentiores lyncuria antiquorum ad hyacinthorum id genus, quòd flavi succini colore est & cœlum admittit, referunt: *Ans. B. l. d. c. 30.* Nomen ergò ipsis à fabula de urina lyncis hæsisse intelligimus, ut electro à Sole, quē *ἠλέκτορα* vocant Poëtæ, patre Phaëthontis, cujus casum cum deflerent sorores ejus, ex earum lacrimis id concrescere prodidêrunt. Ibid. *Λάβρακα* piscem interpretatur *valorum:* sed est *varolus*, seu *variolus*, adpellatio quâ vulgus Venetorum lupum veterum exprimit, fortasse ut piscem marinum distinguat à specie altera luporum, quos sine macula vocat *Colum. l. 8. c. 17.* Apud *Silvat. c. 381*, simili menda *variosus*; & in *Scal. comm. ad 1. hist. de animal. c. 6. apot. 42.* corruptiùs *barcolus*, quod nomen unius muconum generis est apud Adriaticos, & h. l. irrepsit pro *variolus*. Superiore seculo magna contentione disputarunt docti, lupum antiquorum non esse lucium, quòd *Alberto magno & Simoni Januensi* primùm visum & receptum ab omnibus fuerat: ostenderuntque lupum, *λάβρακα*, esse piscem pelagium, sine dentibus, voratorem & illum Lucilii inter duos pontes Tiberis catillonem, *Plin. l. 9. c. 54.* carnivorum, *Arist. 8. hist. c. 5.* sectantem etiam putrida & purgamenta latrinarum cum in fluvios escendit, propterea propè ripas frequentem, *Macrob. l. 2. c. 12.* lucium autem seu hechtam nostratem amnicum & stagnalem esse *ὄνον*, *asellum* veterum. Sed cogitatis doctissimorum virorum repugnat tàm *Ovidius*, quàm *Columella*. Ille n. *in halievtico* cū lupum quàm sit *ἐπινοητικὸς τοῦ διασώζειν ἑαυτὸν* descripsisset, quem ejus astum etiam *Plin. l. 32. c. 2. & Plut. l. de solert.*

solert. an. consignavit, benè longo intervallo *rapidos lupos* umbris & percis proximos in isto piscium catalogo nominat; hic l. d. septis piscinarum pelagicos greges inertis mugilis & *rapacis lupi* includere jubet; unde quia rapacitas λαβρακι edentulo non convenit, non enim latrocinatur, inquit *Scaliger*, sed lucio nostrati, acri & dentato, hunc etiam ab utroque scriptore significari, & nostrum *Latio prænomine* Lucium lupum quoque adpellatum antiquitus fuisse concludimus: ex adjunctis autem judicari, quemnam, λάβρακα an ὄνον intelligere oporteat, ubicunque lupus nominatur. Idem de Græca adpellatione dicendum est, λάβρακα nim. etiam lucium *ore potentem* ut vocat *Bened. Jovius*, & prædonem etiam anserculorum aquantium, ne à suô quidem genere abstinentem, nuncupatum à posterioribus Græcis fuisse contemta consuetudine, quòd ὄνου adpellatio ejus immanitati neutiquam congruere videretur: Vide *Scal. Ex. 201. & ad 1. hist. de anim. c. 6. apot. 42: Fr. Massarium ad L. 9. Plin. c. 17: Bruyer. l. 19. de re cib. c. 2. & 17. & l. 22. c. 11.* Hic autē labrax, varolus, & lupus pro lucio, cujus fel ad acuendum visum facit, indiscretè ponitur: tribuit enim labraci p. 152. dentes, quos dentientibus circumligari jubet, eâque nota labracem antiquorum excludit: lucius autem non est varolus, ut interpres confundit. *Silvaticus c. 518. & 682.* lupum interpretatur lutium: quasi à luto ita diceretur, quòd *obscuras ulva canoq; lacunas obsidet*; sed quòd addit Græcis esse *turnam*, non intelligo, nisi *sphyrænam* velit; hanc n. *luzzo marino*, *lucium marinum* vocant Itali & ab his mutuatum vulgus Græculorum; *Gesn. de aquatil. p. 261.* Faciliores igitur esse oportebat *P. Jovium* & reliquos qui de lupo adeò concertarūt; abierat enim jam in consuetudinem, ut quia lupus marinus piscis esset ignotior, nomen ejus tàm Græcum quàm Latinum, fluviatili guloso & rapaci lucio rectè impositūm esse crederent; hoc saltem observemus, ne nominis identitate supposita ipsa commutentur quæ sunt diversissima. Pag. 40 ad ligaturam cestum seu cingulum Veneris parandum, sumendos esse docet *veros uniones seu margaritas albas ex utrinq; partibus erachmitas, i. e. retinaculum habentes, Deam Nemesin super rota pedem habentem & virgam tenentem.* Non curamus istas sigillorum vanitates & imposturas, quas ἀπὸ

μιᾶς

μιᾶς explodunt & rejiciunt ex artium theatro Sapientes; sed intelligere tamen suave est. Vult autem unionibus ex utraque parte ansatis insculptam esse debere Nemesin. *Brachmitas* nihili vox est; scribe, *drachmitas* vel *dragmitas.* Δραγμὸς, ἀπὸ τοῦ δράττεσθαι ab adprehendendo dicitur, ansa; ἐξοχὴ, extantia in corpore globoso, qua media prehendi possit cætera intactum; qua ratione in poculis ὦτα seu aures adpellarunt λαβὰς ἀμφισούας, quibus ea tollerentur. Δρὰξ, δράχμος, δράγμα quantitatis adpellatio, pugillus, manipulus: & δραχαὶ in genere canino vestigiorum articuli & ungues, ap. *Colum. l. 7. c. 12.* adprehensionis & retentionis instrumenta. Δραγμίται igitur ex utraque parte uniones sunt auro vel metallo alteri ita inclusi ut utrinque emineat capitellum quô prehendi, adfigi, alligariq; possint: λαβιδωτοὶ, ἀπὸ λαβῶν, à manicis; nam & sic manubria capulosque adpellabant. Effigiem ejusdem Nemeseos pag. 46. talem proponit, *speciem ejus esse veluti virginis in sinistra manu tenentis pirbin, i. e. brachium vel mensuram, & in dextra virgam, & pede conculcare bovem.* Editori non succurrit legendum esse πῆχυν, cum tamen exegesis, *brachium vel mensura* id insinuet; quare mutat *pirbin in* κηρύκιον, & exponit *flagrum.* De κηρύκης ista significatione docendi adhuc sumus; non enim adquiescimus in lexicorum simplice dictatura; flagrum autem Nemesi ultrà virgam in dextra nemo tribuit. Ita verò pingebatur apud antiquos: Stabat alata virgo super rota, manu dextra ulnam, *leguo con che si misura, Vinc. Cartari de Imag. deor. ant. p. 420.* protendens, læva frænum gestans; ut significarent ejus, quippe Justitiæ filiæ, in persequendis sceleratis celeritatem; ὀξὺς γὰρ θεὸς καὶ στρεφόμενος ἡ Νέμεσις, *Philostr. in Epist.* distributionem cuique sui, & sermonibus actionibusque omnibus præfigendum esse modum; in hunc sensum statuæ superscripsit quisquis fuit Poëta *lib. 4. anthol. tit. 11:*

> Ἡ Νέμεσις προλέγει τῷ πήχει τῷ τε χαλινῷ,
> μήτ' ἄμετρόν τι ποιεῖν, μήτ' ἀχάλινα λέγειν: i. e.

> *Mensura Nemesis frænoq; instructa requirit*
> *factis & dictis semper adesse modum:*

Con questo freno, e con questa misura
Jo Nemesi dimostro, che frenare
debba ciascun la lingua, ne mai fare
cosa, se prima ben non la misura.

Vetus autor apud *Svidam* de Nemesi: *Ἀήθεαι παρ πόδας βαίνειν*; ideò alata: *γαυρέμενον αὐχένα κλίνεις*; superborum & iniustorum domitrix; ideò bovem calcare pingitur; *ὑπὸ πῆχυν ἀεὶ βιοτὴν κρατεῖς*, quia omnia modo circumscribit, & temperantiam moderationemque præcipit. *Alciatus* ista Nemeseos pictura, quam Simo adscribit *Plin. l. 35. c. 11.* nec verbo nec facto quemquam lædendum esse significat *emblem. 27.* Aliter Phidias è Pario marmore Atheniensibus effinxit Nemesin, ut est apud *Pausan. in Atticis, Fr. Baccon. de sap. antiq. c. 12. & Pier hierogl. l. 54. c. 9.* sed ea nihil ad nostram. Interpres ista omnia ex antiquitate desumta esse ignoravit; & hinc per *πῆχυν* *brachium* intellexit; contrario errore p. 156. ubi de lapide serpentis hydri, *πῆχυν mensuram* interpretatus est, cum deberet *cubitum: aptus est lapis ad mensuram gestatus* vult n. autor brachio alligatum ad cubiti flexuram portandum esse. Quibus *normam*, fabrile instrumentum ad quod exiguntur anguli, exponere placuit, eamque Nemesi tribuere, abundarent per nos ii quidem suo sensu; sed erroris propterea alteros, qui de ulna explicarunt, insimulare abstinerent. Pag. 47. *Echeneidis piscis breve quiddam ex ossibus si consueris in corio equi, & habueris tecum & ascenderis in navem, non movebitur navis in aqua pro velo:* meliùs *protelo*; i. e. etiamsi impellatur remis vel trahatur funibus. Protelum, *ζεύγλαμπρον, ἄμπρον*, funis quo per jugum traducto onera trahunt & machinas jumenta & quô helciarii naves adverso flumine promovent. Pag. 50. *querqueram* exponit coturnicem. Variè extulerunt ejus avis nomen Latino-barbari ex idiotismo Italico; quagliam, qualeam, quaquiliam, *Sil. c. 579.* & *gagilam* c. 274. quod ad Germanicum accedit. Isti verò primo utrumvis horum substituendum est: *querquera* autem febris epitheton est ἀπὸ τοῦ καρχαίρειν, à tremore. *Querquerum* absolutè pro febre apud *Min. Felicem Oct. p. 25.* Pag. 51. purpuram quibusdam *Kirikium* vocari dicit. Pessimè editor qui mutat in *scolecium*. Κήρυκες, conchyliorum genus: *Hipp. lib. 2. de rat. vi-*

rat. victus: Aristot. 5. histor. c. 10: Diosc. l. 2. c. 4. diminutiva locutione κηρύκια; Latinè *buccina, conchæ ad similitudinem ejus buccini quo sonus editur; unde & causa nomini, rotunditate oris in margine incisa, Plin.* l. 9. c. 36: quod nescivit interpres: retinet enim Græcum nomen p. 53. 150. 153. In epist. halievt. Thalassi ad Pontium apud *Alciphronem*, κήρυκες πέντε καὶ τριάκοντα sunt triginta quinque conchylia seu buccina, non *galli gallinacei*, ut putavit Interpres; nominantur enim cum marinis aliis ψῆττα, σανδαλίω, κεστρεῖ: & gallos è corte potiùs mitteret villicus, quàm piscator è sagenâ. *Gariopontus* ad cavitatem ossi petroso in auribus insculptam transtulit, ob similitudinem anfractus, *l. 1. de febr. c. 22.* de signis febris causonis: *Dolor capitis sentitur, & in buccino aurium ipse dolor cum forti ictu & tremore configitur:* quæ sententia repetitur *l. de dynam. c. 300.* sed ita ut ex alia lectione sensus etiam alius emergat: *Dolor capitis sentitur, & buccinæ aurium*, i. e. sonitus, tinnitus, buccinarum clangoribus & tympanorum bombis similes: sed prius illud elegantius est auriū structuram exprimens. Sed & externæ auris cavitatem, quæ quòd sonum vagum colligere debuit similiter anfractuosa est ut concha, *buccinum* adpellare licet. Pag. 55. in descriptione confectionis Xeromyri: *de omnibus permixtis fac trochiscos: posteà suffumiga & desicca eos in θυΐνῳ musci arboris & storacis & mastichis & onychis, i. e. ungulæ, costi; quibus desiccatis repone in ampulla vitrea.* Planè ἀνάρτητα sunt ista, *musci arb.* & reliquæ simplicium adpellationes & è præcedente Xeromyri formula huc derepserunt. Ejicienda igitur: tum leg. vel θυΐα; quæ vox & mortarium, seu pilam pistatoriam cavam, ὅλμον, ἴγδην, & lapidem pigmentis terendis & lævigandis aptum planū, τριβαίαν, ἀκόνιω, coticulam significat; vel θύη λιθίνη, quomodo *Hipp. l. 2. de morb. mul.* adpellat. Thyitem verò lapidem, quē jaspidi similē in Æthiopia nasci scimus è *Diosc. l. 5. c. 154.* in hos usus adsumtū fuisse à veterib. quod putavit *Dalechampius*, non est verosimile. Θύα, θυεία, θυΐα est aliquādo lapidea: & hinc lapis ipse qui in θύας cavatur tornaturve θυΐτης, q. d. mortariorum & tritorium, adpellativè; sed Θυΐτης Æthiopiæ, cum dilui possit reddatq; tum succum lacteum oculorū nebulis extergendis utilem, fuerit isti rei ineptus; mortariorum enim lapides

nihil ex sese remittere convenit. Si quis τὸ θυῖνον haberet pro legitimo, is ellipticè, lapidem subintelligens, dictum esse posset argutari; nos quod attulimus verius esse judicamus. *Parvi* huic scriptori sunt infantes, pueri: Pag. 65: *da portandum* (l. potandum) *parvo cadenti qui dentes terit, i. e.* epileptico stridenti dentibus. P. 75: *parvorum dentes nasci absque dolore faciunt.* P. 86: *cerebrum leporis inunctum in parvorum gingivis.* Pag. 82: *super pectus viri vel mulieris aut parvuli.* Ἐχῖνον ventriculum in volatilibus creberrimè adpellat noster: Pag. 56: *in echino seu stomacho struthiocameli.* Pag. 116. de gallo: *ventriculi interior pellicula cornea, quam vocant ἐχῖνον, alii sifukion: Plinius l. 29. c. 6.* ventris gallinaceorum membranam: & l. 30. c. 8. membranam è ventriculo gallinacei. Quod igitur p. 55. hac significatione legitur, *echidirum quod dicitur suffuvium aridum*, emendandum est in *echinum quod dicitur sifukion. Sifukion* à *siphac*, quod generale apud Arabas est de omni genere membranarum & panniculorum; tum de peritonæo dicitur: *suffuf* autem pulverem significat & medicinam quamvis siccam subtilissimè tritam: *Mes. antid. dist. 9.* & *suffufet* pulveres qui per se sumuntur: depravatè *suffusci* ap. *Silv. c. 657.* Sifukion aridum est, quod p. 119. & 125. in mergo & laro vocat *ventrem siccum. Diosc. l. 2. c. 58.* in ossifrago κοιλίαν: *Plin. l. 30. c. 8:* ejus ventrem arefactum: c. 12. ventriculum ciconiæ: *Ægin. l. 7. è Dioscor.* ventrem palumbi & mustelæ: *l. de dynamid. c. 242.* ventrem gruis cum petris quæ in eo reperiuntur; & c. 181. in gallo *grosserium*, nisi *gasterium* legendum est; est enim γαστέριον, γάστρη, & γαστρὰς apud *Nic. Myrepsum c. 91. de unguentis*, vas ventrosum, utriculus; cui ob figuram globosam ventriculum non malè compares. Est tamen etiam ἐχῖνος ἡ γαστὴρ τοῦ βοὸς, *Suid.* item ἄγγος, ἐν ᾧ τὰ γραμματεῖα τὰ πρὸς τὰς δίκας ἐτίθετο, scrinium seu forulus reponendis commentariis forensibus: ἀπὸ τοῦ ἔχειν, à recipiendo & continendo. Pag. 43: *si quis interiorem corticem radicis moreæ masticet & salviam transglutiat*; lege *salivam*, nim. succo radicis masticatione elicito medicatam. Pag. 58. medicamentum è batrachia herba, arsenico, cantharidibus, calce compositum, *rosarium* inscribitur: velim, vel *rosorium*, vel *rasorium*; causticum enim est & corrosa vel abrasâ cute crustam inducit,

alias

aliàs *ἐσχαρωτικὸν*; item ruptorium. Pag. 63. de flore chrysanthemi: *hinc vocatur sangvis humanus*: lege, *mundanus*; sic enim suprà p. 32. & apud *Silvat. c. 184.* Artemisiam quoque prophetæ adpellarunt *αἷμα ἀνθρώπου sanguinem hominis*; quidam etiam chrysanthemon: sed hîc de caltha seu buphthalmo, floribus aurizantibus, *μηλίνοις, ἰσχυρῶς σίλβουσι* sermo est, ut propter artemisiæ ista synonyma non sit defendenda falsa lectio. Pag. 104: *Ossa aspalacis sub terrâ in domò tua*: ob dejunctas voces, quas autor junxerat tamen, non potest percipi quid ossibus talpæ fieri oporteat; fuit in autographo, *subterra*. *Sotterrare* Italorum idiotismo est *humare*, *defodere*, *sepelire*, *ὑπογαιοῦν*, *ὑπόγειον ποιεῖν*. Ita explicat in seqq *aspalaca ergò sepeli in domo tua*. Sexus nota est qua mas & fæmina distinguitur seu modus in specie, quo secatur ipsa in se: noster igitur de genitalibus usurpavit: p. 78. de lacertis: *si fæminam & masculum inveneris commiscentes & ceperis & sexum absciderìs*: & p. 73: *omnem fluxum narium & ulcerum & sexuum sistit*; ubi hæmorrhagias ex utero & menses immodicos significat. P. 105. de urso: *summitas ejus masculini sexus in pulvere supposita matrici, suffocationem aperit*; i. e. glans veretri ursini, quod simul atque expiraverit ajunt cornescere: *Plin. l. 11. c. 49.* Pag. 149. de adipe cyprini piscis: *si quis eum deliquaverit & in balneo sexum* (l. circà sexum) *se unxerit*. Inter medicinas ex equo sumtas p. 80. singulare amoris veneficiũ commendat *nebulam vel lapidem de fronte ejus* modò nati accipiendum. De hippomane, quod in equino genere pullorum fronti innascitur, caricæ magnitudine, nigrum, latum, rotundum, loqui certum est: sed cur *lapidem* vocat, quod molle est, caruncula vel carnosa membrana, hinnientium dulcedo Poëtæ apud *Apulejum*? Nos eum librario remittimus; fuit n. in manuscripto *lepidam*: *λέπος, λεπὶς, lepida*. i. e. tunica, lamina, lata potiùs & plana, quàm crassa. Fimo canino trito & cum aceto inuncto *hydrocilos*, *i. e. tumidos ventre sanari* p. 82. docet: leg. *hydrocœlios*; *ὑδρεγκόιλιοι*, vel *ὑδρέγκοιλοι* sunt, quibus in ventris aqualiculo serositates collectæ stabulantur & fluctuant: eas vomitum canum, item fimum vituli masculi, si ventri illinatur, trahere promittitur, *Plin. l. 30. c. 11: l. 28. c. 17*: secessui verò canis, maximè si ossibus solùm pascatur, albo vis egregia di-

ſcutiendi & ſiccandi ut aquas hydropicorum epotare dubitari nequeat, ſed & Hydrocelicis, quos p. 72. nominat, fortaſſe è *Plin. l. d. c. 8.* i. e. tumore ſcroti ab aqua in eo collecta calamitoſis ſimiliter adhiberi poſſet. *Radices theogoni* quas p. 104. nominat, vel *thelygoni* putarim eſſe: convenit enim mendacio magorum, qui eas guſtatas futurorum præſcientiam conferre pollicentur, alterum non minus audax vanumq; earundē potu fœminam concipi; perinde ac mares generari adfirmarunt, ſi arrhenogonon dictum ſeu cratægonon vir & mulier dieb. quadraginta hauſerint *Dioſc. l. 3. c. 139: Plin. l. 26. c. 15: & 27. c. 8.* vel *theodonii*: ita vocatur pæonia, quam ex omnibus æquè in maxima admiratione poſuêre. Pag. 117: *ſtercus ejus* galli *bibitum cum bono vino ſuffocationes à frigidis* (ita correxit Editor, cum eſſet *affugeris*) *factas mirabiliter ſanat.* Nos cum antiquitate ſentimus à *fungis* inutilibus comeſtis ſtrangulatus fieri in eorumq; remedium h. l. ſtercus galli præſcribi. *Dioſc. l. 2. c 98. & l. 4. c. 93.* de fungis exitialibus: ſunt n. in eo genere etiā *βρώσιμοι*, ſeu edules. *βοηθοῦνται πάντες ὀρνιθείῳ κόπρῳ μετ' ὄξυς πινόμενοι, ἢ μέλιτι ἐκλειχόμενοι πολλῷ.* *Libro ſecretorum* qui Galeno tribuitur *c. 60.* medicus de terra Alexandriæ habuiſſe in experimentis fungorum noxias ſtercore gallinæ expelli ſcribitur; noſter p. 127. de eodem: *bibitum in vino temperato iis qui fungos comederunt prodeſt*: & ſuper numerum *Plinius l. 29. c. 5*: *gallinarum ſimum duntaxat candidum cum hyſſopo decoctum in mulſa venena fungorum boletorumq́; extringit. item inflationes & ſtrangulationes.* Modum auxilii è *Paulo Ægin. l. 7.* cognoſcimus: *facit, ut quis ſuffocantes fungos vomitu ejiciat, tanquam alexipharmacum*: h. e. ceu requiſitum, non indicatum; eidem ſcopo *Celſus l. 5. c. 27.* radiculam cum ſale & aceto edere: *& Dioſc. l. 6. c. 23.* communiter omnes ex oleo vomere jubet. Suffocationibus verò quæ potam adfatim frigidam præſertim ab æſtuantibus balneo, curſu, labore, conſeqvuntur, ad quas reſpexiſſe videri poteſt Editor, ſecundum indicationes aliter medemur. Pellis aſinina injecta impavidos infantes facit *Plin. l. 28. c. 19.* etiamnum lupina: id noſter p. 89. ita circumloquitur: *ſi quis dormierit, vel quieverit ſuper corium aſini, nulla dæmonia timebit, nec etiam Gelò, nec Gillu, i. e. ſtrigas aut nocturnos occurſus.* Ποινὴ Argivis ab Apolline immiſſa aliquando fuit quæ credebatur ἀπὸ

μητέ-

μητέρων τοὺς παῖδας ἁρπάζειν, *Pausan. Attic.* De eodem maleficio ab aliis timebantur ceu παλαμναῖοι δαίμονες Lamia & Pytho oxyodontes, *Lucil. l. 30. Sat.* à Lesbiis Gello, quæ quod non sua morte defuncta esset, insidiari puerperis partubusque, & pueris pavorum nocturnorum & immaturæ mortis caussa esse putabatur: *Suid.* Alterius h. l. Φοβήτρου seu nocturni dæmonis nomen *Gillu* corruptum est è Lilith: Eam Judæi ceu gentium Deam, eandem cum Lucina, Luna, & Noctiluca, puerperiis intervenire & recens natis nocere crediderunt, persuasi solenni formula *Adam, Chava, Chutz, Lilith* parietibus cubiculorum inscripta ceu ἀποτροπαίῳ τινὶ arceri posse: de quâ consuetudine vid. *Seld. synt. 2. c. 2: Wierus l. 3. de præstig. dæm. c. 1: Buxt. synag. Jud. c. 2: Mersennus in cap. 1. Gen. c. 4. f. 786.* Neque dubitamus, vetulas & nutrices mentione ejus tanquam Gorgûs Empusæ vel Lamiæ puerulos ejulantes compescuisse, & demulsisse, uti solebant gentiles Accûs quoque & Alphitûs, notæ stultitiæ & improbitatis fæminarũ formidine adultiores à pravo otio deterrere, *Plut. l. de Stoic. repugn.* & nostrates hodiéque petulantiorib⁹ & refractariis Manducum aliquem cum ore hiante frendentem dentibus κακοείμονα, ἀνυπόδητον, ἄσκεπον, ἀπαίδευτον, aut furibundam silvescente coma, facie lurida, & cætero habitu terribilem cum comitatu mænadum Werram interminantur. Eadem pag. in multipedarum seu cutionum sub aquariis vasis stabulantium descriptione istâ *esse animalia pusilla, quæ in exprimendo συνιδροῦται, i. e. consudant*, errorem interpretis è sphalmate notarii natum etiam ἀνθλιβῶν, puto, vidisset; sed Editor non advertit. Proprium est illorum animalium contrahere se & in globum convolvi cum tanguntur *Plin. l. 29 c. 6. Diosc l. 2. c. 37:* σφαιρούμενοι κατὰ τὰς ἐπαφὰς τῶν χειρῶν. Hinc divinare licet in Græco fuisse, ζῶα μικρὰ, πολύποδα, ἃ κατὰ τὰς ἀφὰς σφαιροῦται, & exponi debuisse *quæ cum tanguntur vel premuntur conglobantur.* In crocodilorum historia p. 83. & 88. nihil ferè sani est. Unum genus, majus, *terrenum* nominat, cum tamen ei vita in aqua terraque sit communis: alterum verò longè minus eô ipso, quod terrestre solùm est, ab isto distinguatur. Pulverem pellis combustæ superadspersum membro incidendo vel comburendo facere, ut sine dolore fiat incisio

tisio vel combustio, è *Plinio* hausit; sed is vult cinerem corii ex aceto illini partibus quas secari opus sit; l. 28. c. 8. Id verò, *si quis fixerit crocodilum & se unxerit de eo vulnera & plagas nullo modo sentiet*, de frixura ejus carnium intelligendum est; ita enim p. 88. & quidem remoto à liquore decoctionis adipe; *nam hoc tactus pilus defluit; Plin. ib. Stercus cum oleo illinitū faciem splendificare*, de minore genere solùm verum est; id vocant crocodileam, *Diosc. l. 2, c. 98.* utilissimam prætereà oculorum vitiis, *Plin. l. d.* Suspectum est quod docet de stercore, *cum felle mixtum & inunctum auferre albulas.* Oculis enim cum porri succo inungitur: faciei contrà maculas & reliquas nascentias cum oleo Cyprino; item ex aqua. Fel autem seorsim, ut reliquorum animalium rapto viventium & carnivororum, & cum melle dilutum suffusiones emendat, uti & hippuri piscis, p. 148. Malim igitur; *fel cum melle mixtum*; ita enim *Plin l. d.* Et verosimile est cum de corio, dentibus, stercore, & sanguine crocodili sumserit medicinas, etiam de felle tradidisse, quod præ omnibus extis maximè expetiverunt tàm magi quàm medici & quo nullum religionis capacius illi, hi efficacius judicaverunt. Tum ista p. 88. *dextra mola gestata erectionem facit, sinistra verò mulieribus desiccationem æqualem*, ad majorem crocodilum *ἀμφίβιον* pertinent; de ejus maxillæ dextræ dentibus idem dicit *Plinius* sed si dextro lacerto adalligentur; dentium sinistræ non meminit; Fieri potest ut præstent in mulieribus *delectationem* (hoc enim h. l. legendum est) *æqualem* seu tantam, quantam tentiginem in viris dextri; fuisse n. & hoc curiositatis magicę modò è dextris, modò è sinistris, modò è marib. modò è fœminis, modò dextra modò sinistra manu, modò pronos, modò supinos, modò post terganeo raptu sumere, quæ prodesse vellent; modò dextris modò sinistris eventu contrariô applicare observavimus. Ita testiculo dextro mustelæ conceptum adjuvari: sinistro in corio mulæ ligato eundem prohiberi adseverant, p. 74: commendant inprimis oculum dextrum lupi ad securitatem itinerum: item phocæ: sinistrum cancrorum: hyænæ dextrum pedem contrà latrocinia & terrores nocturnos: sinistrum præstare, si credimus, ne cernatur ab aliis qui habeat: Pectine è dextro cornu ovis in dextra capitis parte, alio è sinistro in sinistra curari hemicraneam, si isto

dextra,

dextra, hoc sinistra depectatur; p.90. ranæ oculum dextrum dextro, sinistro lævũ suspensos collo lippitudines sanare: *Plin.l.32.c.7.* & de lapide è capite lucii ad cephalalgiam noster p.151. *Lapides qui sunt in capite manidu soluti tauri felle alanti nigri & minuti faciunt cernere ea quæ sut tenebris sunt;* p.69. Ex Anaxilai ludicris videtur hoc fuisse: Is enim visus hominum ut essent equinis capitibus, mortuorum pallore, Æthiopum faciebus, æris colore monstrificè repræsentare sciuit; meminit ejusmodi præstigiarum *Plin. l. 28. c. 11: 32. c. 10: 35. c. 15: Irenæus l. 1. adv. hæret. c. 4: Sextus Pyrrhon. hypotyp. l. 1. c. 14.* Emendo verò *tauri nigri & iuncti;* pecudes enim quibus non esset nisi ater color semper elegerunt arcanorum venditatores magi & medici. *Plin. l. 30. c. 1.* felle canis nigri jubent suffire ligatos: si masculus is sit purificant eo domus contrà omnia mala medicamenta: maniacis cerebrum coctum ejusdem propinant: lanæ ovis nigræ cor crocodili illigant contra quartanas: & noster p 93 sanguine *tauri nigri* arido commixto oleo omphacino & inuncto canos denigrat. De *alanto* libenter didicero, atq; habebo docenti gratiam. Pag.80: *Albus araneus cum animali in calamo missus ophthalmiam sedat.* Lege, *cum sua tela.* P. 85: *fel leporis adipe vulpis & nardo liquefactum surditatem sanat:* Scribendum erat, *lardo;* ita enim ista è Kirani libro 2. citat *Val. de Tar. l. 2. c. 50.* Pag. 82: *catulus parvus si consenserit jacere cum antiquo in fimo & chronico in infirmitate sua.* muta, *infirmo*. putant scil. sic transire morbum in catulum. De interaneorum seu extorum morbis occultis, præcipuè doloribus insolentibus, sedari per catulos adplicitos, tradunt alii, & vitiato viscere illo quod doluerit homini eos ægrotare, plerũq; & mori; alterumq; in exenteratis & proscissis vivis deprehendi: sumi verò priusquam videant. *Plin. l. 30. c. 5. extr. & c. 7.* Pag. 96: *Dexter pes hyænæ si circumligetur fiala & detur ad portandũ:* leg. *ad potandum* ita p.157 corrigiam phocæ ligat circà phialam, & ex hac bibere jubet morsum à cane rabido, vel lymphaticum. Pag. 97. narrationẽ de pelle hyænæ in calceamenta podagricorum assumta sequitur, *cum melle a. inuncta visum acuit.* Non loqui de corio hyænæ plusquam manifestum est; nisi cinerem combusti tritum & melle incorporatum intelligere quis velit. Malim a. *fel cum melle inunctum:*

ut p. seq. de phoca. Pag. 154: *Rhaphis, i. e. futura, piscis est qui vocatur* βελονὶς, *i. e. acus.* Et Græcum piscis nomen & figura rostri, quod acutum & longum est requirit, ut *subula* adpelletur; vocant & aciculam. Mox *Rhinas, i. e. vana pellis* pariter corruptum est; l. *raja.* Ῥίνη, squatina, squatus, *Plin. l. 32. c. 11.* è planorum cartilagineorum genere, cute adeò asperâ ut limæ dentes repræsentet; unde & ei nomen. Eâ poliuntur ligna & ebora *id. l. 9. c. 12: 32. c. 9.* quod de caniculæ marinæ corio arido tradit *Albert. ap. Gesn. l. d. p. 213.* Squatinam etsi diversi generis cum raja seu βάτῳ coire ferunt; *Arist. l. 6. hist. de an. c. 9. Plin. l. 9. c. 51.* unde nascitur qui parte anteriore rajam, posteriore squatinam refert, ῥινόβατος, *squatraja*, pariter spinosus, & hac nota à λειοβάτῳ seu lævi raja distinctus. Noster igitur quòd miscerentur raja & squatina, ῥίνην & βάτον habuisse pro iisdem & ῥίνην exposuisse *rajam* videri poterat. An fuit in Græcô, Ῥινοβάτου δέρμα, i. e squatinorajæ pellis: quod iste ῥινὸς βατράχου legit, depunctis vocabulis & hinc de pelle (ῥινὸς enim ὁ καὶ ἡ, tergum, corium, cutis.) ranæ, ut re sibi notiore, quam fortasse puerili lusu iis detraxerat, narravit nobis? Et hoc ingenio hominis audacià majore, quam ipsa sit eruditio, ἁπλοῦ ἢ λίαν καὶ σαπροῦ, maximè convenit. Squatinam quidam passerum & solearum generi annumerant, quia diffunditur in latum & plana est. Inde noster, p. 141: *buglossa, i. e. bovis lingva. marinus piscis, qui dicitur squatina* inquit. *Skitopmia* enim quod h. l. ediderunt corruptis aliquot elementis è *squatina* exiit. Est autem buglossa nostris, qui apud *Plin. l. 32. c. 9.* solea, hieni proficiens. *Terra Melanitis*, quam p. 48. & 49. adpellat ab accidente incolis nigredine; de India, Æthiopia, & Habassenorum regno exponi potest. P. 91: *Scincus in Melanitide regione invenitur;* autor l. de simpl. med. ad Patern. c. 263. interpretatur Indiam. Est a. scincus non Indiæ tantùm, sed & Ægypti Mauritaniæ & maris rubri alumnus: *Diosc. l. 2. c. 60: Plinio l. 28. c. 8.* Indicus, Arabicus. *Lapis nigrorum* dictus à *Silv. c. 454.* est idem cum Thyite qui in Æthiopia reperitur: Eum *Avic. Canon. c. 412.* adpellat *hagjar al Habasib;* q. d. Habassenorum in interiore Æthiopia. Eandem Μελανῖτιδα nominat *Olympiodorus* in ψιλῶ fabulosa de talpa, quam l. 1. c. 2. è codice manuscripto Græco dedimus:

mus. *Indanicam columnam* p. 7. interpretamur è ferrô Indo fusam vel structam. Ferrum illud a Pontico, Asiatico & Europæo aliud fuisse & nobilius etiam chalybe recocto ferro, verosimile est quòd Damasceni, insignes opere fabrili quod in ferro, ære, chalybe elaborando ponitur, gladios inde materiam excavando in folia, iisque aurum argentumve impingendo, vel undularum arbuscularum aliarumque rerum figuras eidem imprimendo conficerent. De artificio isto loquitur autor Chemicus Græcus περὶ τοῦ θείου ὕδατος ad Sergium, capite quod est περὶ ποιήσεως ἀσήμου, & jungit τὸν ἰνδανικὸν σίδηρον καὶ τὰ θαυμάσια ξίφη: ubi Δαμασκηνὰ intelligenda sunt. Pag 87. *Si autem per os muris cum filo miseris & per foramen extraxeris filum, colico sanitatem dabit.* Acu os muris trajiciendum est cum adpendente filo; hoc si ventres cingantur, liberari colô. Pro adversativa igitur *autem* ponamus *acum*. P. 86: *Pedes viventis leporis circumsuspende in nomine patientis, sanabit arthriticos, anticos, podagricos & chiragricos perfecte.* Editor τῷ *anticos* substituit ἀνλιάδας, quæ sunt tumores tonsillarum, utrinque fauces obsidentium Sed ratio ipsi reddenda fuit cur vocabulum Latinum & suis literis exaratum in Græcum mutare velit; docendum etiam, quis medicorum, & quomodo leporis pedes tonsillis adfectis adhibuerit. Nos *anticos* Italicismô scriptum esse pro *antiquos*, & sublata distinctione inveteratam arthritida significari scimus. Pede enim leporis viventis abscisso, si quis adsiduè secum habeat, podagræ mitigantur; & adalligati articulorum vitiis utilissimi sunt; *Plin. l. 28. c. 16.* Noster p. 102. arthriticos, podagricos & ischiadicos antiquos nominat. Ad *aphthas utile cerebrum anseris cum succo stigni* prædicat p. 137. Leg. *strychni*, i. e. solani hortensis: hujus enim folia ob vim refrigerandi & reprimendi hulceribus quæ serpunt & ignibus sacris conveniunt: *Diosc. l. 4. c. 71.* item prurigini, *Plin. l. 26. cap. 11.* *Doriginum* ibid. est *dorycnion*, illa halicacabi solani manici, quod potum mentes movet & facit insaniam, species, quam Apollinarem minorem vocant Romani. *notha Diosc. c. 73. l. 4.* inde ita dictum, quod cuspides telorum hastarumque in præliis eo tingerentur, ut toxico & belenio sagittæ; ita *Plin. l. 21. c. 31.* Cratevæ enim dorycnion apud *Diosc. l. 4. c. 75.* alia facie depingitur. Et

 quod

quod *aconitum* exponitur *cicuta*, vel interpretis inſcitia eſt, qui *ἀκόνιτον* & *κώνειον* non novit diſtinguere; vel deſcriptoris lapſus qui pro eô quod erat, *conium*, legit *aconitum*. Pag. 97: *de pelle hyænæ ſubtelare factum & calceamentum podagricos curat*: leg. *ſotulare*; ita nim. pronunciant Itali quod Latini *ſubtalare*: ſic p. 83: *pellis caſtoris pro ſotularibus geſtata podagricos ſanat*. Etiam antiquiſſimi jubent podagricos fibrinis pellibus calceari, maximè Pontici fibri: item vituli marini, *Plin. l. 32. c. 9. Vetus interpres librorum Galeni de comp. med. ſ. loca l. 10. c. 11*: eum qui terit medicamentum contrà calculos, quod ibi deſcribitur, *ſotulares non perforatos* habere debere; i.e. calciamenta ejus nō debere eſſe confixa clavis ferreis; & *Order. Vitalis l. 5. hiſt. Eccleſ.* nominat *ſotulares corduanos*. Femorum crurum & pedum integumenta pro gentium conſuetudine, pro vitæ genere & conditione varia fuêre, & nomina non minùs: hinc *ἀναξυρίδες, σκελεαὶ*, femoralia, braccæ, hoſæ, tubruci, tibialia, faſciæ; *τουβία*, pedules, zangæ, campagi, ſoleæ, caligæ ſeu gallicæ, baxeæ, ſculponeæ; crepidæ cum obſtragulis: *βασιὰ, διάβαθρα, ἐμβάται, ἐμβάδες*, i. e. ſocci, cothurni; *βλαυτία, σανδάλια, κρηπῖδες, πέδιλα νοσούντων φορήματα ἢ γερόντων*, *Philoſtr. in Epiſt.* Videatur *Iſid. l. 19. Orig. c. 34. & J. Nigronus diſſert. de caliga vet.* Hoc loco *ſotulare* eſt ſoccus in quem pes usque ad talos induitur: inviatoribus & aratoribus vocant peronem. *Genuagra* p. 129. & 146. è Græco *γόναγρα* formavit, nim. cum vellet vitare inter Latina Græcum vocabulum, dedit monſtrum quod è Latino Græcoque coaluit; magiſtra loquendi conſuetudo *gonagram, podagram, chiragram* inter Latina dudum adſeruit; & hinc quos p. 97. *genuagricos* adpellat, ſine cunctatione debuiſſet *gonagricos*. Cephalalgiæ remedium è ſtercore columbino *cum terra Ægyptia*, euphorbio & crocomagmate, aceto ſoluto, fronti inungendo pag. 131. probat quod cap. XI. p. 517. de terrâ Alexandrinâ diximus, rectè factum eſſe. Lexicum vetus Chemicum, quo ſynonyma artis pleraque *αἰνιγματώδη* traduntur, manuſcriptum: *Γῆ Αἰγυπτιακὴ ἐστιν ἡ κεραμική*. Videtur autem cephalææ potius, adfectui diuturno ab humore frigido, craſſo, conculcato præſcriptum eſſe quòd præter repellentia & paregorica, attrahentibus evocantibus & validè diſcu-

tien-

tientib. constet: idemq; est cum illo quod *Alex. Trallianus l. 1. c. 10.* dolori ab intemperie frigida opponit; terram v. Ægyptiam *c. 12.* hemicranicis è bile adplicat: *Silvat. c. 666.* In privata cujusq; partis coctione excrementa secedunt; Est enim in quovis ad speciem purissimo aliquid inutilis fæcis: Id è quavis parte peculiare est ac sui generis, & nomine peculiari gaudet. *Alex. Aphrod. lib. 2. probl. 63.* τὰ τῆς Φύσεως πεψάσης περιττώματα recenset πτύαλον, σκύβαλον, οὖρον, βλέννας, κυψέλην, λήμας. Penultimo quod in aurium cavitate colligitur, ἰλυῶδες, cœnosum, pingue, croceum, *ceruminis* nomen imposuêre Latini. Noster p. 83: *Castoreum bibitum cum cerumine, quod exit de aure mulæ, inconceptivum est*: p. 19. *cerumen auris mulæ*: P. 101: *aurium ursi cerumen*: & p. 79: *Mulæ ergò typos, i. e. cerumen quod est in aure ejus* · leg. *rhypos*, ὃ ἐν τοῖς ὠσὶ ῥύπος, *Arist. s. 32. probl. 4.* Græcis κυψελίς & κυψέλη ut apud *Cassium probl. 32.* Falluntur igitur Grammatici qui distinctim κυψέλην de alveari, κυψελίδα de cerumine dici observarunt; & inter eos *Svidas.* Istas sordes morsibus hominum mederi celeberrimi autores sunt, perinde ut strigmenta à balneis, & gymnasiis, & quæ sunt è ceromate permixto cœno in palæstris & derasa parietibus gymnasiorum in medicinas receperunt: sordes ex pecudum auriculis *Plin. l. 30. c. 11.* & ne quid immunditiarum deesset, virilitatis sordes. *Sacrificare* est mactare: noster p. 95. quo sensu usurpavit *Plin. l. 28. c. 19. & l. 36. c. 21:* Græci θύειν, & ἱερεύειν: Inde θύτης, popa, lanius: θύς & θύνις, epitheta suis; ἱερεῖον pro quavis pecude: quo de cap. 6. p. 446. Quod apud *Plin. l. 28. c. 6.* legitur, *sternutamentis & si quis muris nares, ut tradunt, osculo attingat, emendari gravedinem*, semper inter ejus autoris incogitantias vel collectorum descriptorumq; imperitias retuli, & medicinam tamen loco hulcerato convenientem adhibere nequivi, ut vellem maximè, donec Kuranides me docerent, *si quis habet frigidum catarrhum, & osculatus fuerit nares burdonis sanari, etiamsi coryzam habet* p. 79. De mulo igitur tradidêrunt veteres; *Plinius* malè de mure intellexit; E Latino autem autore cujus codex eô loco corruptus esset, vel quem pravè legissent ipsi, hoc *de mure* excerpserunt; immunes ab eô errore futuri, si in Græcū, qui de ἡμιόνῳ ista fuisset proditurus, incidissent. Creditum

fuisse

fuisse sine hæsitatione quod perperàm semel imbiberant, inde liquet quod l. 30. c. 4. etiam repetiit, ne parcè & semel tantùm falsum dixisset; *Gravedinem invenio finiri, si quis nares murinas osculetur:* Emendamus, *mulinas:* & hanc eruditionem ut Plini errorem hactenus à nemine agnitum deprehendere & publicè indicare possemus, lectioni harum Kuranidôn debemus, quæ antiquorum de naribus mulinis experimentum conservarunt. *Spuma cochlearum* quâ pilos palpebrarum revelli scribit, p. 151. est lentor ille salivarius, quo obductæ sunt, & quem semper exudant; ita vocavit *Plin. l. 32. c. 9:* & *salivam*, l. 30. c. 15. & *smegma*, c. 4: Græci κόμμι κοχλίου, q. d. viscositatem: *Paulus Ægin. l. 3. c. 22.* inter τριχόκολλα, i. e. quæ palpebrarum pilos incurvos & oculum pungentes reflectunt & rectis cohærere faciunt inviscando id nominat; sed interpres *Alb. Torinus*, quasi in cochlearum genere quoddam pilosum reperiretur, *comam cochlii limacis* nobis obtrusit. *Lapides chelonites*, ita enim leg. est p. 159. oculi testudinis Indicæ; cheloniæ *Plinio l. 37. c. 10.* & *chelonitides*, subintelligendo λίθυς vel gemmas: quarum portentosos effectus è Magorum traditione inde cognoscimus. *Abjicere* consuetudine veterum librariorum est *abigere*, dum tertiam literam exararunt pro septima. In nostro frequentissimè hoc admiserunt; P. 138: *Hujus*, psittaci, *rostrum portatum dæmones abjicit, omnemq; rigorem febrium*. P. 159: *fel illitum omnem caliginem abjicit*: p. 118. *abjiciet ab eo somnum*: P. 81: *contrarietates abjicit*. Ipse loquendi modus è *Plinio* desumtus est qui de morbis cum curantur τὸ *abigi* usurpat lib. 28. cap. 8: l. 30. c. 11: l. 32. c. 10. De ψαμμοδύτῃ quem phalangiis accenset, p. 99. planè nugatorium est: nam præter genera araneorum, quæ accuratè enumerant & quodque suo nomine adpellant *Plinius l. 29. c. 4. Aetius tetr. 4. s. 1. c. 16. 17. 18.* & alii qui de bestiis venenatis scripsere, nullus reperitur ψαμμοδύτης, seu arenarius. Error videtur ortus inde: serpens marina ab *Arist. l. 9. hist. de anim. c. 50.* inter καθαμμιζόμενα, i. e. ea quæ se arena occulunt, vel metu, vel insidiis refertur; Eam *Plinius l. 9. c. 27.* draconem marinum vocat, qui captus atque dimissus in arena cavernam sibi rostro mira celeritate excavat; quod convenit serpenti cum ore congrinô acutô: draco-

nem

nem autem marinum idem *Plinius l. d. c. 48.* araneum adpellat, & alibi piscibus mari peculiaribus annumerat. Cum igitur Aristotelis ψαμμοδύτην serpentem Plinius adpellasset araneum; araneus autem de phalangio dicatur, ineptissimè collegit noster, araneum insectum esse illum ψαμμοδύτην, quod de araneo pisce dixerant isti. Pergit ineptire, *ψαμμοδύτης, qui & harpocration dictus est; quoniam quot habet membra tot virtutes & utilitates.* Neque hoc de araneorum quacunque specie promisêre medici; neq; adpellatio concinna est; scripserat *pantocratiôn*, vel *pancratiôn*, παγκράτιον, q. d. omni parte valentem & utilem. An de tetragnathiis araneorum genere, quos nominant *Agatharchides l. 5. de mari rubro c. 28.* apud *Phot. C. 250.* *Plinius l. 29. c. 4.* & *Aetius tetr. 4. s. 1. c. 17 & 18.* aliquid subinnuere voluerit, non liquet; vocabula certè non absonant. De Θυράφω seu *thyrapho*, quem araneum esse dicit, tantum scimus, quantum de *cicbonati*, crocodili specie, p. 88. de *culvi*, p. 23: de *migrio* p. 43: de *romphea* p. 53. de *Xrlonati*, de *Xutheo*, p. 126. de Θωπίω p. 122. de *thyre*, p. 33. quæ avium nomina esse tradit, & quantum de Xurhô pisce p. 153 nim. non esse linguæ Græcæ sed incognitæ alicujus Persicæ vel Ægyptiacæ vocabula; & hinc probari existimamus, quod initio capitis statuimus, Κυρανίδας Græcas è Persicô Ægyptiacove aliquo commẽtario collectas esse. P 153. de smaride pisce: *hujus caput passum & combustum supercrescentes carnes ulcera & passiones cohibet, ac clavos & phymos consumit. Passiones* nõ patiuntur hujus sententiæ reliqua: Lege, *passiones seu pastinacationes:* Ita enim vocant chirurgiæ scriptores semibarbari τὰ νομώδεα & depascentias hulceribus copulatas; noster de testis mitulorum ustis; *pastinacationes sistunt & cicatrices curant.* Tum *phymos* in *thymos* muta: ita pag. antec *myrmecias, thymos & acrocbredonas eradicant.* Sunt a. thymi pensilium verrucarũ quoddam genus, carunculæ seu eminentiæ asperæ, subrubræ maximè in obscænis partibus *Paulus l. 6. c. 58.* capitellum thymi flore purpureo referentes. Etiam *Nonnus l. de med. morb. c. 147.* thymis exiccandis σμαρίδος κεφαλὴν περικνηθὰν καυθεῖσαν μετ̕ θείου ἀπύρου ἴσου imponit. Pulicem marinum p. 64. describit parvissimum animal quo utuntur piscatores, *quod psallit per litus:* quasi etymon ψύλλου dare vellet; debebat. *salit.*

Eum

Eum addunt in escam pro piscibus alliciendis; unde p. 100. & 159. pro *psyllio* leg. *psillo*. Frigidæ sunt & languidæ narrationes de echenéide p. 46. & de saura seu lacerta p. 78: hanc è *Plinio l. 29. c.ult.* qui volet cognoscet pleniùs: fabulosæ ad demulcendos pueros de coturnicibus p. 49: de ciconiarum & corvorum pugnâ p. 127: de pelecano p. 132: de cervo p. 77: de gigantibus p. 5; de *ἡλιοδρόμω* p. 122. Pag. 152: *Myón marinorum coccorum cum Smyrninù & porrù & apiù cum vino potum ischiadicos curat*. Myes marini, s. musculi è concharum genere sunt testis levibus & nitentibus intus ut ostreæ margaritiferæ, exteriùs lineis quibusdam striati & scabri: meminit *Plin. l. 9. c. 32.* & ibid. *Fr. Massarius*: horum cum myrrha & reliquis *coctorum jus ζέμα* seu *brodium* h. l. capiendum est: & mox istud, *myacon cocca potata ventrem mollit*, de carnis mitulorum *decoctâ* intelligendum: horum enim jus alvum & vesicas exinanit, *Plin. l. 32. c. 9.* Nihil autem in conchis sive extus sive intus quod vel *coccum* repræsentet, vel ita adpellari mereatur: & sequitur de usu cineris à crematis mitulorum testis reliqui: quare de carne eorum hoc commate loqvuntur Kuranides. Hæc ut quæque digna videbantur in isto quantivis precii libello ad censuram vocari, ita à nobis carptim accepta atque proposita sunt; in quibus si quid præter Editorem virum bonum & non illiteratum præsipuim, nihil temerè, nihil malignè fecisse putari debemus. & parati esse, quæ semel placuêre ab adversis sententiæ omni rectâ atque honesta ratione defendere.

CAP. XVI.

Inscriptiones antiquæ tres ad REIP. *Neapolitanorum veterem formam pertinentes, emendatæ, expletæ, explicatæ contrà Jul. Cæsarem Capacium, Joh. Antonium Summontium, & Bened. Falconem historicos & antiquarios Italos: Arcarius Reipublicæ: arceota: servus arcarius. Archontes Neapoleos. Hebo commune Campanorum Numen; idem cum Sole, Mithra, Serapide: cultum ceu πολιοῦχος & tutelaris quispiam à Neapolitanis, puteolanis, Nolanis, vicinis. Ναυκληαρχία magistratus vel officium publicum Neapoli. Ναυκλία,* vatine-

ναύκελα, ναύκλαι, naves, navicula. Ναυλίκαι, *portoriorum susceptores & rationales.* Ναυτοδίκαι, *pratores rei nautica:* Ναυφύλακες, *navium custodia deputati. Epitropi, Demarchi, alii magistratus municipales.*

QVantum ad memorias rerum antiquarum, Numinum consecrationes, ritus sacrorum, origines populorum, κλίσεις urbium, Rerump. administrationes, magistratus & horum ministeria, legum rogationes, militiæ instituta, collegiorum, corporumque rationes, conditiones artium, officiorum, professionum, omnemque adeò Historices partem, etiam singularem ac privatam percipiendam, & ad quamvis doctrinæ elegantiam conferant lapides inscripti *οἱ μεμνημένοι ἵσασιν*; & inculcata est eorum dignitas ac æstimatio, quam ne cogitatione quidem adsequi perfectè possumus, invitatique ad istas lautitias, solenni pompâ, choragis literarum Phœnicibus *Scaligero & Grutero*, eruditi omnes, ut hodiè nihil pænè parturiant & extrudant docti, quod vel Inscriptionum testimoniis non superbiat, vel vetusta marmora non illustret; Ita omnes *καὶ ταῖς χερσὶ καὶ ποσὶ καὶ πάσῃ δυνάμει* huc feruntur semel occento à prioribus istis classico. *Cl. Seldenus* ingens Britanniæ suæ lumen sed quod etiam nobis subinde, dum in literis cæcutimus, adfulget, non interpretis solùm vice in obscurissimis aliquot functus est, & restituit antiqua multa, quod probant *Syntagmata de DIS Syris τῆς καλλίςης ἐργασίας*, sed & nondum visa in Europa hac marmora è longinquis regionibus Asia & Græcia, sumtibus Ill. Comitum Arundeliorum conquisita & advecta, quasi excogitaverit ipse, nova cum luculento commentario Orbi communicavit. Tabulam Eugubii repertam, lingua Ethrusca desita dudum & ignorabili scriptam, insertam operi Gruteriano p. 163. *Bernardinus Baldus Urbinas Guastallæ Abbas* elucidavit, deq; ejus sensû sagacissimè divinavit: *Fabric. Scharloncinus Epist. ad Lalium Ruinum Episc. Balneo-Regiensem*: Inscriptionem Duilianam, omnium quas habemus vetustissimā, qua ejus Consulis pugna navalis cum Pœnis & victoria a. U.C. 493. continetur, in basi marmorea columnæ rostratæ, quæ in foro Rom. steterat, *P. Ciacconius*: fragmentum Legis agrariæ in ære *C. Sigonius*: tabulam marmoream Narbo-

nensem de susceptô pro salute AVGVSTI à plebe urbana votô & erecta in foro ara, in qua quotannis VIII. Kal. Oct. & VII. Id. Jan. sacra faciunda, *Elias Vinetus*; Epitaphium cujusdam Æliæ Lænæ Crisp. αἰνιγματώδες, lusum ingenui otio abutentis, doctum interim & planè pro Persiis, *Job. Jac. Chifletius* solertissimè excussit: alii non inferiores in aliis desudarunt, diverso quidem successu, sed conatu eodem semper laudabili. Etsi enim βλεκέμυξοι quidam, ἀστεμφεῖς καὶ ὑπερόπται mansuetiorum Musarum censeant aliter, inutilem nim. in talibus poni operam, & omnem *circa saxa eruta & monumenta diruta diligentiam* derideant & sugillent, ut in Julio Pomponio Læto quondam *Lud. Vives*; hoc tamen ipsorum biennæ imputandum est, qua fit, ut quæ communi quoque sensu dijudicari possunt, ea non percipiant; partem etiam facit malignitas, qua quæ non intelligunt & intelligere desperant, audacter calumniantur. & de κενῇ πολυμαθημοσύνῃ apud pueros, quibus se admirabiles fecêre, traducunt. In rem nostram μαρτύρων μὲν οὖν ἅλις; si qui de suo isto supercilio nolint remittere, *per nos quidem licet illis sine hac morosa cura profundum stertere*: uti olim iniquos contemtores suæ in enotandis & illustrandis saxis vetustis literatis diligentiæ *L. Andr. Resendius præf. antiq. Lusit.* absolvit. Istud saltem, quod omnium rerum primum est in hoc negotio, studiosissimè curare oportet, ut quia præter marmorariorum inscitias & scriptionis per literas singularias compendia, quorum ratio intricatissima est & non nisi multô usû addiscitur, multa in lapidibus peccarunt descriptores, non omnes literati, multò plura audaces scioliqúe correctores, multa etiam vetustas corrupit & deformavit, veram & primitivam scripturam indagemus & divinatione artificiosa adsequamur; germana enim verborum restitutio est optima autorum expositio, *B. Rhen. præf. in Fr. Massarii Plinianas comm.* ad quod solerter feliciter.]; conficiendum exacta antiquitatis cognitio, multa lectio, & ingenium omnibus disciplinis subactum requiritur. Error verò minimus & vel in literula, si vel aliena legatur, vel non eadem extritæ substituatur, vel jungenda dejungantur, distinguenda copulentur, & lapicidarum lusus & signa merè arbitraria non intelligantur infinitas & pudendas parit falsitates; unde vel falsa de

anti-

antiquitate docentur pro veris, vel veris tamen falsa & inutilia instrumenta adhibentur; quod ex historicis & antiquariis Italis unum itemque alterum non proletariæ dignitatis designasse hoc capite demonstrabimus.

Splendidissimæ Italicarum urbium in Campania, plaga omnium toto terrarum orbe pulcerrima, ipsa Româ 400. annis antiquioris NEAPOLEOS conditores Græcos fuisse tralatitium; consentiunt pleriqve omnes de Chalcidensibus Euboeæ incolis, primùm in Ænariam & Pithecusas insulas, tum in continentem Italiæ delatos, Cumas; & partem eorum civium magno pòst intervallo Neapolim condidisse; unde legibus Græcarum Rerump. vixisse, magistratus è suorum corpore legisse, & jure patrio usos fuisse Palæpolitanos istos consequitur, donec Romanis ductu Publilii Philonis Pro-consule a. U.C 428. bellô & obsidione fracti in deditionē venirent. Ab eo tempore inter fœderatas civitates diu fuit Neapolis; Certè Augusto imperante nexu alio omni, quàm quòd necessitatem aurariam populi Rom. sua liberalitate sublevarent subinde, Romanosque comiter observarent, liberam adhuc fuisse arguit, quòd is à Rep. Neapolitanorum Capreas insulam, quæ antiquitus ipsorum erat, permutatione agri, data nim. Ænaria, redemerit, *Sveton. c. 92: Dion. l. 52:* & quod decreto publico Neapolitanis annua vicena millia numerari jusserit è fisco suo pro colle inter Puteolos & Neapolim, Leucogæo dicto, è quo adferebatur creta ad alicam conficiendam necessaria: *Plin. l. 18. c. 11.* Pòst ut urbem, cujus fidem semper eximiam fuerant experti, magis obnoxiam sibi redderent, auspicatò coloniam eò deduxêrunt, incertum quando & quibus IIIViris, vel XViris Romani. Neque enim hoc adsentiri possumus Viro maximo, in annum Consulatûs P. Scip. Afric. II. & Ti. Semp. Longi, qui U. C. 559. est, (utpote nonagesimum retrò, à Consulatû P. Rutil i & Cn. Mallii, h.e. à U.C. 648.) referri debere; quod ipse ex Inscriptione, quam *Gruterus p. 207.* exhibet, à plurimis visam & descriptam Neapoli, collegit ista:

AB. COLONIA DEDUCTA. ANNO XC.
N. FUFIDIO M.F.M. PULLIO, DUO VIR

 P.RU-

P.RUTILIO. CN. MALLIO. COS
OPERUM. LEX. II. Quippe cum tabula ista marmorea patrum memoria in agro Puteolano reperta sit, teste *St. Pighio t. 3. annal. II. Romæ sub a. 648. & Panvin. comm. in 1. Fast.* certo certius est legem ædificatoriam isti insculptam à DuumViris Coloniæ Puteolorum FUFIDIO & PULLIO latam esse, eòq; nihilo ad Neapolin pertinere, etsi eò translata postea, ibiq; in ædibus *Adr. Gvilielmii Spathafori* visa tot viris doctis fuerit. Id verò indubitatò pro verô teneamus Neapolim civitatem Romanam jure coloniæ aliquando accepisse; nam & *patronum coloniæ* L. BÆBIUM. L. F. GAL. COMINIUM lapis sextus *p. 373. in Op. Grut.* & apud *Manut. l. de orthogr.* itemque secundus p. 444. & apud *Summont. l. 1. hist. Neap. c. 6. è Briss l. de form ant.* OCTAVIUM AGATHAM, qui fuisset circà annum U. C. 949: sextus p. 430. ALFIUM LICINIUM: sextus p. 439. MUNATIUM CONCESSIANUM & alius à *Panvinio* enotatus M. AURELIUM PELAGIUM. *patronum Coloniæ Neapolit. pientissimum* nominat; & à DuumViris, Decurionibus, tribunis plebis, quos isti Δημάρχυς vocabant, Quatuor Viris, SeViris, Quinquennalibus, censoribus, ædilibus, quæstoribus, auguribus, Pontificibus, qui coloniarum proprii magistratus erant à Romanis imponi soliti, gubernatam fuisse, tot penè sunt testimonia quod saxa inscripta eam quoquo modo concernentia. In DuumViris Neapoleos, Puteolorum, fortasse & aliarum urbium Græcanicarum postquam in ditionem Rom. convenissent, singulare est, eos nomine ἀρχόντων, in Instrumentis Græcis designari. Ita enim epigraphe Epistolæ ad Puteolanos magistratus à stationariis Tyriis ibi commorantibus datæ, apud *Grut. p. 1005:* Ἄρχυσι Βυλῆ ϗ Δήμῳ & in lapide Neapolitano 5. p. 1027. duo ἄρχοντες nominatim expressi sunt; iterùmque undecimo p. 428. unus; quos eâ dignitate & loco in Rep. Neapolitana fuisse, qua Ἄρχοντες apud Athenienses, & ab his tanquam aboriginibus acceptos vulgata omnium historicorum & antiquariorum Italorum sententia est; sparsa primùm à *Sigonio l. 2. de ant. Jure It. c. 14.* Sed istud quidem imperitè confictum est: Cumanos enim colonos Chalcidensium insularium, juxta formam Reip. Atheniensium vicinorum, qua neque

que in patria Eubœa usi fuerant, novum à se conditum in Italia opidum disposuisse, ne probabile quidem est; Lapides etiam qui de archontibus Neapolitanis insinuare visi sunt, & in hanc sententiam producuntur, non antiquam illam Cumanorum Palæpolim, sed Romanis jam subjectam Neapolin, ejusque magistratus & honoratos loqvuntur, quod vel exinde adparet quia decreta istis insculpta Græca lingua concepta sunt; subscriptiones autem L. D. P. D. D. & in alterô, C. LICINIVS. PROCVLVS. ET. MECIONIA C. F. SECVNDILLA. PARENTES & temporis nomenclaturæ Ϳ A. ΠΡΟ. ΚΑΛΑΝΔΩΝ. ϽΑΝΟΥΑΡΙΩΝ, ΑΠΡΕΙΛΙΩΝ, ΑΥΓΟΥΣΤΩΝ Latinâ: quod cur fecissent Græcanicæ urbis primores & populus si antiqua suæ Reip. forma & libertate adhuc gaudebant, & Romanis non erant obnoxii? Isto verò temperamento & à quibus quíve fuerint, & quorum tum sint prodere voluit S. P. Q. Neapolitanus; Ἄρχοντας autem dixêre magistratus suos à Rom. constitutos, inprimis IIViros, laxa vocis significatione, non illos Atheniensium olim singulares, modò perpetuos, modò decennales, modò annuos. Isti IIViri seu Ἄρχοντες repræsentabant in municipiis & Coloniis Consules: & hinc in lapidibus Neapolitanis Latinis 1. p. 355: 2 p. 444. DuumViri C. AVFIDIVS THRASEA, T. CLAVDIVS QVARTINVS. & CN. PAPIRIVS. SAGITTA. P. ÆLIVS EVDÆMON RETVLERVNT, i. e. rogarunt in Senatû sententias; in Græcis 11. p. 428: 5. p. 1027. ἈΡΧΟΝΤΕΣ. ΠΑΚΚΙΟΣ ΚΑΛΗΔΟΣ ΚΑΙ ΟΥΕΙΒΙΟΣ ΠΟΛΛΙΩΝ: tum ΚΟΡΝΗΛΙΟΣ ΚΕΡΕΑΛΙΣ. ΠΡΟΣΑΝΗΝΕΓΚΑΝ ΤΗΙ ΒΟΥΛΗΙ vel ΤΟΙΣ ΕΝ ΠΡΟΣΚΛΗΤΩΙ, i. e. retulerunt ad Senatum, planè uti Romæ cum convenisset in curiam ordo amplissimus CONSVL referebat, & Consularem qui quòd plures consulatus gessisset primæ sententiæ erat & *princeps Senatus* adpellabatur, *Gell. l. 4. c. 10.* & *sententiæ*, *Cic. Or. de resp. haruspic.* primùm; tum reliquos ordine vel extrâ ordinem, quem ei visum erat, rogabat; è qua collatione Ἀρχόντων seu IIVirorum Neapoli dignitas & magistratum esse Romanum non Græcum clarè perspicitur. *Jul. Cæs. Capacius*, ut semel imbibitam de archontibus, magistratû Græco, Neapoli opinionem confirmet suis, & præterea

 ali-

aliquando decem archontas fuisse probet: sc. ut sic Atheniensium planè germani sint, Latinum marmor, quod Neapoli apud Joh. Paulum San-Felicium servetur, tale producit *l. 1. hist. Neap. c. 8:*

D. M.

MARCIÆ. MELISSÆ. CONJUGI. INCOMPARABILI.
FELIX. ARX. X.
REIPVBLICÆ. NEAPOLITANORVM
L.D. EX PERM. MAGISTER
ET. MARCIVS. FELIX. MATRI. B.M.

Sed divinat infeliciter: Τὸ X enim non est h. l. nota denarii numeri, sed è literâ R pravè expressa natum; spacium etiam quod ambobus X. X intercedit extritam esse literam subindicat. Fuit autem in lapide ARKAR. i. e. *arcarius*, ut in isto Ameriæ 7. p. 1071. quem ATTICO, Curatori Kalendarii Amerinorum, posuit SECVNDVS ARK. REIP. AMERINORVM. Emendatiùs idem saxum descripsit *Joh. Ant. Summ. lib. 1. dell' istoria di Napoli c. 6.* FELIX. ARK. REIP. NEAP. sed eâdem de archonte R.N. chordâ oberrat: & verba EX. PERMISSV. MAGISTRATVS ineptè exponit, *con esperto magisterio;* sunt n. hæc planè exsensa. Fuêre autem arcarii inter honoratos & magistratus minores, seu officia in Rebusp. quibus cura arcæ publicæ commissa ut titulos publicos super indictionibus administrarent, species singulas in annonis & tributis reciperent & canonas ac reliqua è tributis ærario inferrent, rationales summarum è reditibus, vel ARCÆ: 11. p. 1004: tali dignitate fuit Erastus Corinthi, quem *D. Paulus Ep. ad Rom. c. ult. v. 23.* *Οἰκονόμον τῆς πόλεως; vetus interpres* arcariū civitatis adpellat; sed *D. Ambrosius* hunc œconomum gubernasse civitatē dictante justitia, maximè in preciis rerum moderandis arbitratur: unde *Pancirolus* de ædili, quasi ædibus viisque reparandis, & curæ rerum venalium præfuisset interpretatur, *l. de. magistr. munic. c. 19.* id quod nec vox Græca nec ejus versio Latina admittit; Istis sive parem sive superiorem fuisse putaverim, eum qui Q. ARC. PVBL. ET. PEC. ALIMENTAR. i. e. quæstor arcæ publicæ & pecuniæ alimentariæ in lapide Amerino, 6. p. 386: & 7. p. 1092. curator pec. publ. & Q. ALIM. 5. p. 451. apud

apud *Grut.* adpellatur. Arcæ quæstoriæ meminit *Symm. l. 10. Ep. 33:* Arcæ fiscalis *l. in provinciis 4. C. de numerariis act. & chartul.* quæ Imperiale sacrumq; ærarium est: Ei præpositum *arcarium* similiter vocat Senator Pr.Pr. apud *Cassiod. lib. XII 7. & 8.* cui fiscus indictionis per canonicarios in provinciis & municipiis à possessoribus de prædiis exactus præstandus erat; aliàs scaccarius, præfectus canonicarii tituli, Græcis *ταμίας*; in domo Augusta sub dispositione Comitis rei dominicæ seu magistri rerum privatarum: Arcæ Præfecti Prætorio *l. 23. C. de cursu publico*; separatæ à fisco, *l. Cornicularii 3. C. de apparitoribus Pr. Pr. l. 6. de exactor. tribut. & l. duos tabularios 13. C. de suscept. præpos. & arcariis*, è qua emolumenta & pensiones præbebantur officiis Palatinis & salaria advocatis ac doctoribus: & arcarii Præfectorum, qui scelestas imminutiones emolumentorum solennium, quæ percipere in Palatio militantes debebant, effecerat, *Cassiodorus lib. 1. Var. X. Nov. 147. c. 2. In Inscr. Rom. 7. pag. 641:* CLASSICVS PAPIRIANVS P.P. ARCARIVS est, nisi PECVNIÆ PVBLICÆ arcarius fuit: ærarii militaris *Inscriptio 1. & 2. pag. 407: 3. p. 454: 1. p. 492.* in quod conferebantur indictæ belli causa pecuniæ. Imò cujusque collegii, societatis, corporatorum seu cohortalium arca quædam fuit: memoratur arca Pontificum, *Inscr. 5. p. 765:* curator ærarii Pontif. 7. p. 306. IIII Vir ad ærarium Pontif. 4. p. 413 arca Sevirorum Augustaliū, 2 p. 414. 12. p. 424: socii Sevirorum Augustalium quibus arcam habere permissum à D. Pio 7. p. 419. *Arcarium Sedis Sanctæ* Marinum, quô præsente ceu nuncio sedis Apostolicæ, Athanasius Dux & Episc. Neapolitanus excommunicatus à Johann. IX. P. M. restitutus fuit circà a. Chr. 880. interpretor thesaurarium, hodiè tertio inter officia Palatii Apostolici loco: eumque Marinum ipsum esse arbitror, qui Johanni defuncto successit; in cujus nomine & natalibus adeò variant historici. Servus arcarius *Scævolæ in l. Thais. D de fidei comm. liber.* & marmore Romano 2. p. 465: 11. p. 580. est, qui domini pecuniam exigit, tractat, erogat, accepta & expensa rationibus infert, *Pancir. l. 1. thes. Var. ll. c. 45.* dispensatorem, i. e. æris domini pensatorem exponit; Fuit igitur talis in privatorum familiis. Sed quia cuilibet muneri publico plures in ministerio esse convenit & necessarium est, quemadmodum

modum adjutores sunt centurionis & aliorum ordinariorum in legione, optiones in officio officinatorum monetæ, subadjuvæ & adjutorum adjutores in schola agentium in rebus sub dispositione magistri officiorum, & adparitores Præfectorum, & Proconsulum: etiam arcarum præpositis & tabulariis in servitium additi fuerunt exactores seu compulsores, quos Lex 2. C. *de privil. eor. qui in sacro Palatio mil.* & *Symm.* l. 9. Ep. 10. capitularios, *l. 6. C. de exact. trib.* curiales & adparitores vocat, qui à convictis & contumacibus possessoribus debitas functiones, etiam ad rem eorũ omnemq; substantiam accedendo & persequendo ipsa prædia, quæ solennis compulsio nominatur, exigerent: quos quia arcæ famulabantur, arcarios servos nominari nihil adeò prohibet; sed publici fuerint, cujus generis & provinciæ, & civitates, & municipia, & curiæ, & corpora possederunt, uti alteri illi privatorum. Quin & inter domûs Augustæ officia fuêre: Lapis Venetianus 10. pag. 570. Ascanium PhiloxenumTI. Claudii Cæs. Aug. *servi arcarii* vicarium nominat, qui sc. in istius tanquam ordinarii peculio esset: & membris urbium ac castrorum opificibus accensiti arcarii, iidem cum lecticariis, è fabrorum intestinariorum corpore, *C. de excusat. artif.* De tali quodam intelligo lapidem 8. p. 641 D. FABIO. D. F. CLA ARCARIO: nisi *clavicarius* fuit; quem Imp. l. d. artificibus urbani corporis quoque adnumerat. Hæc de arcario REIP. Neapolit. satis puto liquida sunt, & ita solida validaque, ut uno quasi ictu ab iis decem archontas Neapoleôs *Capacio* casuros esse sperem: in horum enim numero constituendo erravit solus, saxi pravè lecti mala fide nixus: in definiendo ipso magistratu *Alciatum* vel ducem habuit vel socium; nam & is vocem Ἄρχοντες in rescripto D. Hadriani quod *legem 48 D. de judic.* conficit de Atheniensium magistratu exposuit *l. 4. dispunct. c. 6.* cum tamen Imp. generatim omnibus per municipia magistratibus, quorum capita sunt DuumViri, rescripserit. Antequam alia manû, nimirum *Summontii*, descriptum illud saxum intuerer, videbatur FELIX iste ARCHEOTA REIP. NEAP. fuisse, i. e. custos archivi; quòd qui ἀρχείοις scriniis seu tabulariis civitatum, quibus instrumenta publica reconduntur & adservantur, præessent & scripturarum codicumque curam gererent,

ferent, eos archeotas audivissem vocari ab Arcadio JC. *l. fin. D. de muner. & bonor.* At præfero nunc quod modò astruxi.

Idem *Capacius*, ut thesin suam de Græcis in Rep. patria magistratibus defendat, l. d. c. 8. & 14. marmor, quod in ædibus hæredum Scipionis Sanctini Legum Doct. Neapoli viderit, describit tale:

ΗΒΩΝΙ. ΕΠΙΦΑΝΕΣΤΑΤΩΙ. ΘΕΩΙ
Γ. JΟΥΝΙΟΣ. ΑΚΥΛΑΣ. ΝΕΩΤΕΡΟΣ
ΣΤΡΑΤΕΥΣΑΜΕΝΟΣ. ΕΠΙΤΡΟΠΕΥΣΑΣ.

Petrus Summontius, qui ante seculum loca obscuriora in *Pontani Poematibus* explanavit, eandem tabellam, quæ fuerit apud Actium Sincerum Sannazarium, iisdem literis & apicibus expressit: itemque è modernis *Giov. Ant. Summonte dell' istoria di Napoli l. 1. c. 5.* cum interpretatione Latina *Bened. Falconii è lib. ejus antiqvit. Neap.* excerpta ista:

PHOEBO SPLENDIDISSIMO DEO
FILIUS JUNIUS AKYLAS NOVITIUS.
MILES, CUM CIVITATUM CURAM
ET CURAM PLEBIS HABUERIT.

Lil. Greg. Gyraldus in hist. Deor. Synt. 8. & Grut. p. 36. ex *Apiano*, mutilatam ultimâ voce exhibent; quam ne quis suspicari posset corruptè legi se castissimè & diligentissimè descripsisse profitetur *Capacius*, & *neminem quod ipse sciat*, interpretatum vel *interpretaturum esse* adseverat. *Falconii*, quisquis fuit, inscitiam transmittemus tirunculis castigandam: Est de C. Junio Aquila Juniore, *qui militaverit*, *Procuratoris & Demarchi munere functus*, & *Prætor navalis fuerit* in Rep. Neapolitana. ΛΑΥΚΕΛΑΡΧΗΣΑΣ initiali litera, ejusque uno crure, quod vetustas detrivit, mancum legerunt hactenus, eòque de prodigio vocabuli desperarunt; rectum est ΝΑΥΚΕΛΑΡΧΗΣΑΣ. Ναυκέλαι, Ναύκλαι, Ναύκελα, & Ναυκέλια naves sunt: *Leo Imp. Tacticor. Constit. 5. §. 9.* εἰ δὲ πρὸς ποταμοὺς ἢ λίμνας ναυκέλια, ἤγουν πλοῖα μικρὰ ἢ ἀπὸ βυρσῶν κατεσκευασμένα, ἢ κατὰ φύσιν ἐπινοήσεις: & *Mauric. l. 1. c. 20.* Ὅτι τοὺς δρόμους καὶ τὰ λοιπὰ σκεύη, τά τε δαπανηφόρα, καὶ τὰ ναυκέλια τά τε μικρὰ, καὶ τὰ ἄλλα τὰ εἰς γέφυραν πεποιημένα. Ναυκέλαρχος igitur, & ναυκελαρχία, præfectum rei nauticæ, & prætorem in classe significant; quo

munere publico urbs maritima quæ & classem aleret ad defendendos fines, & commerciis floreret ob portuum commoditatem, & diversorum negotiatorum corporibus, tum lenunculariis, codicariis, nautis, remigibus & piscatoribus frequentibus habitaretur, carere non potuit, uti nec λιμενοφύλαξι seu limenarchis, qui portûs impositis stationariorum excubiis custodirent. In Insulanorum Rebusp. ναυτοδίκαι fuerunt οἱ ἐπὶ τοῦ ἐμπορίου δικασταὶ, qui mercatoribus & nautico corpori jus dicerent: *Svida*, ἄρχοντες ἐπὶ τοῖς ναυκλήροις δικάζοντες, καὶ τοῖς περὶ τὸ ἐμπόριον ἐργαζομένοις: Item ναυφύλακες, ἄρχοντές τινες ἐπὶ τῆς νεῶν φυλακῆς: qui navalia curabant, navibus instaurandis reparandis conservandisque incumbebant, tamquam Curatores operum publicorum, tabularum, statuarum apud Romanos; & si Lexicis fides, ναυλόχαι, τοῦ ναύλου ἀποδέκται; ναῦλον autem τέλος, vectigal è portû, *Aristotel. 2. Oeconom.* ἐλλιμένιον: qui per operas suas (Romani mancipibus & publicanis utebantur, qui publica vectigalia à populo redemta habebant) portoria exegêrunt, eorumque rationibus præfuerunt. *Duumviros navales* classi ornandæ, reficiendæ, instruendæ commeatu & sociis implendæ caussa jussit populus Romanus, sed extrà ordinem, rogante M. Decio trib. pl. a. U. C. 442. iique subinde iterum creati sunt, ut constat è *Livio lib. 10. 40. & 41.* Ad instar horum Neapolitanos urbem ad mare incolentes & parandæ classis præ Romanis gnaros *constituisse navcelarchum*, cujus officium ex ipsa nominis ratione satis cognoscitur, nemo negaverit. Ejus ceu honorati in Rep. Neapolitana mentio prætereà est in duobus aliîs itidem Neapoli, è fundamentis domûs Marcelli Muscettolæ Eq. N. nuper erutis marmoribus; unum tale est; ΟΙ ΠΟΛΙΤΑΙ ΣΕΛΕΥΚΟΝ ΤΟΝ ΣΕΛΕΥΚΟΥ ΔΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΗΣΑΝΤΑ, ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΑΝΔΡΩΝ, ΛΑΥΚΕΛΑΡΧΗΣΑΝΤΑ. ΑΡΧΟΝΤΑ ΤΟΝ ΔΙΑ ΠΕΝΤΕ ΕΤΩΝ, ΤΙΜΗΤΙΚΟΝ ----ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΕΥΝΟΙΑΣ ---- ΘΕΟΙΣ. Alterum ita habet: Η ΦΡΗΤΡΙΑ ΗΟΝΙΟΝ ΔΕΩΝ ΛΕΥΚΙΟΝ ΒΡΕΝΝΙΟΝ ΠΥΘΩΝΟΣ ΥΙΟΝ ΑΡΙΣΤΟΝ ΔΗΜΑΡΧΗΣΑΝΤΑ ΛΑΥΚΕΛΑΡΧΗΣΑΝΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΑΝΤΑ ΑΡΞΑΝΤΑ ΤΟΝ ΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΚΟΝ ΑΡΕΤΗΣ ΕΝΕΚΕΝ

ΚΑΙ

ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΣΙΑΣ ΘΕΟΙΣ Magiſtratus quibus tres iſti, quorum memoriæ ſunt in his lapidibus, Aquila Selevcus & Herennius functi, omnes à Romanis inſtituti ſunt; nuſpiam tales in Græcorum politiis uſu recepti fuiſſe leguntur: tantùm à civibus urbis Græcæ Græcis nominibus adfecti. Ἐπιτροπεύσας, qui Procurationem, officium ſplendidiſsimum & quod aditus erat ad honores ampliſſimos, non niſi familiaribus ſuis & receptæ autoritatis Viris conferebatur ab Impp. in partem adminiſtrationis provinciarum unà cum Præſidibus veniebat, & de bonis provincialium integram habebat cognitionem, geſsiſſet: cujus in omni Romana hiſtoria multa admodum mentio; in omni Græcorum, antequam à Romanis acciperent, ne quidem, niſi cum familiæ ruſticæ præpoſitum villicùm ſignificat, unica. Δημαρχήσας eſt qui tribunus plebis vel Prætor fuiſſet: Illum plebs Romana contrà vim Patriciorum & concuſsiones è ſuo corpore ut legere poſſet, a. U. C. 260. à Patribus impetravit, & nunquam interrupto ordine primum V. pòſt X. Viros inſtituit, qui plebis jura tuerentur, & Senatus decretis, ſi quà fraudi fore populo viderentur, intercederent. Succedentibus temporibus & cum tribunatus ſeu δεκαδαρχία iſta exoluiſſet, in municipiis decreto honoratorum poſſeſſorum & curialium defenſores civitatum qui plebem ab injuriis & oneribus defendere tenebantur, è nobilioribus & ditioribus civium, ordinati ſunt. Cum autem populus Neapolitanus eodem cum Romano in ſua Rep. jure eſſet, & æqualiter diviſa cum Senatû adminiſtratione REIP. gauderet, ſimili magiſtratû cui ſuas partes in Rep. commiteret, opus habuit. Græci magiſtri Δημάρχυς nominant, τὺς τοῖς ὑπάδοις εἰς τὸ φυτὸ τῆς δυνάμεως καθισαμένυς ἐνιαυτῶ ταύτην καρπυμένοι τὴν ἐξυσίαν, δημαγωγῦντας τὸ πλῆθος τοῖς καθ' ἡδονὴν πολιτεύμασιν: quæ tribunorum plebis apud Romanos deſcriptio eſt; & tribunitiam poteſtatem, qua in perpetuum accepta uſi fuêre quoquè Imperatores, ut intercedere iis quæ contrà ipſorum decreta & placita moverentur ab aliis poſſent, δημαρχικὴν ἐξυσίαν. Prætores verò à populo iisdem auſpiciis, quibus Conſules creabantur: inde Collegæ Conſulum: eo fine, ut abſentibus militiæ COSS. eſſet in urbe magiſtratus qui jus reddere vel inter cives

jus dicere posset. Hunc magistratum Græci Romanam historiam scribentes, quòd omnis major magistratus apud Rom. tàm qui jus daret, quàm qui exercitum duceret, Prætor dici poterat, generali vocabulo *στρατηγὸς*, *στρατηγὸν κτ᾽ τὴν πόλιν καὶ ἐπὶ τῶν ξένων*, *Prætorem urbanum seu inter cives & peregrinos*, Insc. p. 503. & *ἄρχοντας* vocaverunt; Neapolitani & alii Romanorum institutis jam assveti Græci quòd in generali vocabulo ambiguitas esset, speciali magis, & rei ipsi seu potestati magistratûs Prætoris convenientiore, *Δήμαρχον*. Eum aliquando gessit Hadrianus, pòst Imperator: *Apud Neapolim*, inquit *Spartianus*, *Demarchus, & in patria sua Quinquennalis & Athenis archon fuit*: & nescio an eodem seculo Munatius Concessianus, cujus *Demarchia* ex Inscr. 6. p. 439. scriptoribus aliis omnibus tacentibus innotescit: & Castricius Caledianus, quem *δημαρχήσαντα* lapis ad D. Pauli Neapoli nominat. *Demarchi* autem vocabulum pro Tribunô vel Prætore Græcos usurpasse *Capacio*, qui modò cum archonte, modò cum Consule, modò cum Dictatore, modò cum Ædili componit Demarchum, & dum ita titubantia profert solidum nihil docet, ostendimus è saxo inscripto Græcè reperto à *Dousa* alicubi in Græcia, *ap. Grut. 2. p. 425.* Id quia vitiosè descriptum est, ut de emendatione nostrâ constet, adscribemus & illustrabimus: Γ. JOΤΛΙΟΝ. Γ. ΤΙΟΝ. ΦΑΒΙΑ. ΣΕΟΤΗΡΟΝ. ΓΕΝΟΜΕΝΟΝ. ΠΡΟΤΟΝ. ΜΕΝ ΠΕΝΤΕ. Κ. ΔΕΚΑΝΔΡΩΝ. ΤΩΝ. ΕΚΔΙΚΑΖΟΝΤΩΝ. ΤΑ. ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΙΠΠΩΙ ΔΗΜΟΣΙΩΙ. ΤΙΜΗΘΕΝΤΑ. ΧΙΛΙΑΡΧΟΝ ΛΕΓΙΩΝΟΣ. Δ. ΣΚΤΘΙΚΗΣ. ΤΑΜΙΑΝ. ΚΑΙ ΔΙΑ. ΤΟΝ. ΔΗΜΑΡΧΟ ΚΑΝΔΙΑ. ΤΟΝ. ΙΕΡΕ--- Julius iste Severus, è gente Fabia ille ipse est, quem L. Ælio Cæsare & Balbino Vibullio Pio COSS. qui fuêre a. U. C. 889. Chr. vulg. 137. vixisse & Pontificem DuumViro J. D. rogandæ cujusdam legis verba præivisse ex Inscript. Salonensi 12. p. 23. didicimus: honores & officia quibus functus recensentur ista; primùm fuisse QuindecemVirum stlitibus judicandis: tum equo publico honoratum, tribunum Legionis IV. Scythicæ: Quæstorem Kandidatum, Prætorem Kandidatum (luxata enim Græca reponenda sunt ita: *Ταμίαν Κανδιδᾶτον. Δήμαρχον Κανδιδᾶτον*) sacerdotem. Hominem Romanum fuisse pro-

produnt dignitates: apud Romanos autem sub Augustis *Quæstores Candidati* & *Prætores Candidati* Inscr. 7. p. 459. de Fl. Postumio Titiano P. K. Q. K: 3. p. 381. de Cæsonio Rufiniano: 2. p. 450. de Anicio Probo, & 4. p. 431. de Lolliano V. C. Q. K. i. e. Quæstore Candidato, & *Candidati in tribunatû plebis & prætura*: 5. p. 430. TR. PL. PR. i. e. *tribunus plebis & pretor* IN UTROQVE HONORE CANDIDATUS DIVI TRAIANI AUG. 8. p. 1025. de Cæcilio Marcello. Sunt autem Quæstores, Prætores, Senatores Candidati, qui cum in honore essent, pro more amphitheatrica spectacula seu munera publica edebant: in quam editionem varias species, & peregrina animalia, ursos, leones, Libycas, belbos, addaces, pygargos, canes Scoticos, immensis preciis comparabãt è provinciis; quin & è Saxoniâ pro ludis Quæstoriis gladiatores, terribiles specie homines, truculẽti & vitæ contemtores adduci consueverunt: De Quæstoribus & Prætoribus Kandidatis colligo è *Lampridii Alex.* maximè è Symmacho l. 2. Ep. 46. 77. & 81: l. 5. Ep. 62. & 65: Ep. 59. *largitas Candidati* est adparatus muneris splendidus & magnificum impendium. Qui a. in Prætura, Quæstura, vel Tribunatu Imperatoris alicujus Candidati adpellantur, ut Licinius Sura Cæsaris, Cæcilius Marcellus Divi Trajani, & C. Popilius Pedo Divi Hadriani AVG. Inscr. 6. p. 457. ii sunt, qui in petitione Præturæ, Quæsturæ, Tribunatus voto judicio & rescripto Imperatoris ad Senatum adjuvabantur: extantque commendatoriæ ejusmodi apud *Cassiodorum l. 5. Var. IV. & XII: l. 8. XI. & XVII.* Hoc genus Prætorios Quæstoriosque Candidatos *Symm. l. 8. Ep. 38. & l. 2. Ep. 59.* vel Præturæ & Quæsturæ Candidatos nominabant, ab istis longè diversissimos. Atheniensium autem *Δήμαρχοι* multò inferiore loco & viliores fuêre, nim. *ἑκάστου δήμου ἐν Ἀθήναις κατάρχοντες*; Eorum officium erat, convocare populum si quando opus, ad suffragia ferenda suppeditare ei calculos, tabulas debitorum cujusque populi Attici tractare & à reliquatoribus pignora capere; *Poll. l. 8. Hes. & Suid. in Δήμαρχοι*: & pompam festivitatis Panathenæorũ curare: ut propterea Neapolitani ad hosce tanquam ad exemplar referri nullo modo possint. Verba ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΑΝΔΡΩΝ Quatuorviratum insinuant: Is apud Rom. fuit multiplex:

instituerunt IIII. Viros jure dicundo; IIII. Viros ad ærarium: IIII. Viros Viarum curandarum; IIII. Viros stlitibus judicandis: IIII. Viros ædilitia potestate. ΑΡΧΩΝ Ο ΔΙΑ ΠΕΝΤΕ ΕΤΩΝ, & ΑΡΞΑΣ Ο ΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΚΟΣ est Quinquennalis vel magister quinquennalis; ut *Inscr. 9. p. 638.* MAG. QVIN. CONLEGI. AVRIFICVM. Hi cuique pænè corpori & sodalitati fuêre peculiares, lustri & ludorum singulo quinquennio celebrandorum gratiâ, modò bini, ut collegii tibicinum qui Romæ sacris publicis præstò sunt, *Inscr. 2. p. 269.* hos vocabant Duum viros quinquennales; ut *Inscr. 6. p. 168: 5. p. 485. 4. p. 487: 1. p. 351.* modò quatuor, *Inscr. 7. p. 485.* C. VESIDIENO. BASSO. ÆD. IIII. VIR. JVR. DIC. IIII. VIR. QVINQ. *6. p. 344.* POLITICIANO. ÆD. Q. IIII. VIR. J. D. IIII. VIR. Q. Q. *& 2. p. 14.* C. CLVVIVS. II. VIR. NOLÆ. IIII. VIR. QVINQVENNAL. modò plures, ut ordinis corporatorum lenunculariorum Ostiensium, *Inscr. Ost. p. 1077.* & collegii fabrûm tignariorum, *6. p. 252.* modò ambulatorii, modò perpetui, ut *Inscr. 10. p. 1085.* ΤΙΜΗΤΙΚΟΝ, nominat qui Censuram aliquando gessisset, *Censorium.* Ultimi versus in utroque marmore videntur verbo ΦΡΗΤΟΡΣΙ, ut Castores qui in honore Neapolitanis intelligantur supplendi esse vel ΦΡΗΤΡΙΑΙΣ, quod populus in φυλὰς seu trivus; hæ in φρατρίας & sodalitates, quæ certo loco, quem *Phetrium* inde adpellabant, *Inscr. p. 214. & 215. & φράτριον Poll. l. 3. c. 4.* religionis, sacrificiorum, epularum &c. gratia statis temporibus convenire solerent; quælibet harum habebat magistrum & ministros. Ille φρήταρχος vocabatur; ministrorum locô erant χαλκολόγοι, φρουρισαὶ, διοικηταὶ, i. e. Rationales, seu tabularum Curiones, Procuratores: qui cum privati essent quisque (REIP. enim nihil attingebant, sed tribuum seu cognationum synodis, quas ex quibuscunque de causis instituissent, præerant & tribulia negotia moderabantur, vicomagistris Romanis non absimiles) non debuerunt laterculo Potestatum, quod factum à *Capacio*, inscribi. Multò verò minus στρατηγὸς inter eos quidam tum fuit, cui partes in Rep. Neapolitana tribuit *Capacius*, quod in lapide Junii Aquilæ reperisset Στρατευσάμενον: hinc enim solùm professio, quòd is aliquando στρατιώτης, miles Reip. causâ fuisset, non στρατηγὸς

σηγία vel ἡγεμονία, publica cum jurisdictione dignitas, elicitur. EBONEM Neapolitanorum Numen tutelare fuisse ex istâ Inscriptione, *Macrob. l. 1. Saturn. c. 18.* & l. 1. *Pontani Uraniâ* cognoscimus: Eum barbatum humana facie, taurino corpore exhibent numi veteres: nō igitur ἀπὸ τῆς ἥβης ita dictus fuerit, ut vult *Capacius*: verosimilius est, veteres Campaniæ incolas Oscos, Opicos, Auruncos vel Tuscos numen suæ regionis (fuit n. præterquam Neapolitanorum, etiam Nolanorum, Puteolitarum, Atellanorum, Suessanorum, Capuanorū πατρῷον & proprium) idem cum Sole, Apolline, Mithra, Serapi, lingua populari sic adpellasse; Cumanos a. advenas, & ex his Neapolitanos Numinis indigenæ cultum cum nomine antiquo, cujus originem etiam ignorarent, retinuisse, ut solemus vetusta admirari; Certè à Græcis Hebonem non acceperunt; ad quos cum omnia illustria & memorabilia suæ patriæ referre voluerit *Capacius*, etiam quæ à Romanis instituta essent, cur quæ Mithræ seu Ebonis simulacri taurini, reperti in crypta templi cujusdam Romæ, collo scripta leguntur, NAMA CEBECION, ea è lingua Persica petere adeò sui dissimilis voluit, l. d c. 14? Sunt n. manifestò Græca, νᾶμα Σεβέθιον, i. e. *fluvius Sebethus*: qui è Labulla derivatus prope mœnia Neapoleos decurrit; propterque eum *Colum. l. 10.* Parthenopen *Sebethide lympha roscidam*, *Statius 1. Silv. 2.* *Sebethi alumnam* nominavit. Patet insuper quia ventri simulacri Latinis literis insculpta sunt: DEO SOLI INVICTO MITHRÆ, ad Neapolitanos & eorum religionē id pertinere; tum etiam quia duplici idiomate concepta est epigraphe, quod consuevisse Neapolitanos ἀντευξύνως Romanis modò diximus.

Magistratus Consulari dignitate fuisse Neapoli naturæ Coloniarum, quibus duo intrà nomen DUOVIRŪM coacti præficiebantur: (Arpini loco summi magistratus erant Ædiles *Cic. 2. agrar.*) repugnat; CONSULES sola Roma habebat, incommunicabiles Municipiis & Coloniis. Vanum igitur est & quod *Mich. Zappullo dell' istor. di Roma c. 4* de pari Consulum Neapolitanorum, Nymphio & Charilao, qui fuissent cum dederetur opidum Romanis. & quod *Gio. Ant. Summonte l. 1. hist. di Napoli c. 11.* è *Joh. Villanó* de creato ab Aug. Imp. Consule Virgilio Mantuanō Poeta, tradidit; & de facto tū per

totam

totam Campaniam terræ motû, quo urbes nobilissimas consedisse *Seneca l. 6. Quæstion. natur.* deplorat. Contigit enim strages illa COSS. Memmio Regulo & Virginio Ruffo, a. 2. Olymp. 210. U. C. 816. cum Virgilius ante annos 80. a. U. C. 736. 2. Ol. 190. Saturnino & Cinna COSS. juxtà *Eusebium*, Brundusii obiisset: Isti mimo ut fides haberetur, ab eodem Virgilio admirabilē cryptam in Pausilypo effossam, & staticulum equi æreum, quod morbos equini generis sanare credebatur vulgò, arte magica conflatum fuisse commenti fuerunt. Incogitantissimè a. omnium fecit *Capacius*, quòd CN. DOMITIUM DEXTRUM, L. VALERIUM MESSALAM; itemque P. RUTILIUM, CN. MALLIUM COSS. in lapidibus Neapolitanis laudatos Neapoleos COSS. fuisse contendit *l. d. c. 9.* secutus fortasse *Summontium l. 1. c. 6.* Reperiuntur enim hi in Fastis Consularibus Romanis; municipales autem juxtà hos describebantur; ut patet è fragmento taliū apud *Grut. p 1087.* Idem de L. Crepereio Proculo, itemque de Philippo, pariter Consulibus, dicendum est; & Philippus in saxo Neapol. 8. p. 1098. apud *Grut.* expressè *Αὐσονίων ὕπατος* salutatur; quod quia non vidit *Capacius*, lolio eum victitasse & nō adhibuisse berillos autumamus. In provinciis municipiis & coloniis semper COSS. Romanorum magna fuit autoritas, eorum nominibus signata instrumenta publica, iisq; à clientibus statuæ, signa, & alia opera dedicata, ut cives Neapolitanos, Ordinem, Collegia nonnullis idem fecisse nemo mirari debeat. Quod autem annos Consulatuum Proculi & Philippi adnotare uti reliquorum omittimus, fit quia in albo Ordinariorum eos non reperimus. suffectorum autem, quia ferè neglecti sunt à scriptoribus, tempora inquirere tædium simul & laborem adfert; quem subire nunc minimè vacat.

In SCto Græco, quo II. Viri & Decuriones Neapoleôs Octavio Caprario Ædili pro filio cognomini in solatium parentis & honorem defuncti locum sepulturæ decreverunt, quod apud *Grut. p. 1072. & Summ. l. d. c. 6.* videri potest, nominantur qui interfuerint consilio Πετρώνιος Σκάπλας, Μάννιος Πρόσκος, Πόππαῖος Σεβῆρος: tum ἄρχοντες seu DuumViri, qui ad Senatum de ista Caprarî petitione retulissent, ΠΑΚΚΙΟΣ ΚΑΛΗΔΟΣ ΚΑΙ

ΟΥΕΙ-

ΟΤΕΙΒΙΟΣ ΠΟΛΛΙΩΝ; & hæc omnium SCtorum forma fuit, ut superiusculè quoque tetigimus, neque indiget res ultrà declaratione. *Capacius* ut ex Atheniensium Rep. istos magistratus Neapoleôs derivare possit & docere similitudinem instituti in utraque, è quinque suppositis facit, pro numero scil. nominum (*Vibius* enim, nisi melius *Vedius*, *Pollio* binominis & verè Romana adpellatione ipsi est *Vibiosson*, insolente & corrupto nomine) novem, & nomina priora sex *Petronius*, *Scaplas*, *Mannejus*, *Priscus*, *Poppatus*, *Severus* thesmothetarum; reliqua tria, *Paccius*, *Caledus*, *Vibiosson*, regis, polemarchi, & archontis esse concludit. Sed violenta ista sunt, & cerebrina; Neque enim in instrumentis publicis nomina ita concisè referuntur, ut prænomina & cognomina omittantur; sed contrarium vel sexcenties in marmoribus occurrit, quibus quandoque etiam tribûs exprimuntur, & alia minutiora. Et PACCIUM CALEDUM unum singularem hominem fuisse alio lapide Neapolitano, quem ad D. Pauli servari dicit c. 14. p. 215. patet ad oculum: Is dedicatus est cuidam Cominiæ, Plutogeniæ sacerdotis Cereris filiæ, ΓΥΝΑΙΚΙ ΠΑΚΚΙΟΥ ΚΑΛΗΔΟΥ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟΥ: *uxori Pacci Caledi DuumViralis*, vel Viri Consularis. *Capacius* dejunxit vocabula ΠΑΚΚΙΟΥΚΑ. ΛΗΔΟΥ, *Pacciuca, Aedi Viri Arcontici*; & mox ΠΑΚΚΙΟΥΚΑ. ΛΗΔΙΑΝΟΥ, *Pacciuca. Lediani*, quod esse debebat *Pacci Calediani*. De reliquis, quos ita multiplicat, idem doceri posset; sed res tanti non est; & habemus jamtum deprehensum in puerili ignorantia, gravi interim temeratione Romanæ Antiquitatis, *Capacium*. Et quia opus hoc *στηλοκοπίας* & *lapides vivificandi* nobis nunc fervet, de sex-septem ostendemus *ὡς ἐν συντόμῳ* (pleniùs enim enarrabuntur loco suo) summam rei difficultatem simul & incredibilem utilitatem. Est enim thesaurus iste è ruderibus & bustis urbium erutorum collectorumque lapidum verè *ἕρμαιον* illud in bivio positum, viarum diversarum rerumque index maximè fidelis, qui in literarum monumentis, ob temporum inertiam vacillantibus, ad veritatem manu protensa ducit, incognita annunciat, & deliquia scriptorum liberalissimè supplet. Quàm autem viros etiam perspicacissimos in ejusmodi fefellit interdum unica literula, signũ à quadratario vel

Ffff apex

apex & induxit, ut puerili errore malè interpretarentur marmora, absurdas de Antiquitate sententias foverent & traderent posteris? quot immania σφάλματα sunt à malis indoctorum incuriosorumque notariorum manibus, quæ si visum effugiant, & relinquantur, jam tota sententia laborat, & nihil sani, ut maximè contendás, extunditur. *Præpositum Consularem Coloniæ Dacicæ Sarmaticæ* è saxô Clausenburgi Transilvanorum *W. Lazius l. 12. comm. R. R. c. 1. f. 931.* exsculpit; commemorat eundem *Scaliger cap. 5. Indicis Inscr.* Sed inauditum hoc magistratus nomen est, & vel ab eo qui primus saxum enotavit, vel ab ipsô *Lazio* è non intellecto scripturæ compendio, quod fuit PR. PR. COS. confictum. Ita enim eundem lapidem Albæ Juliæ visum è *Sigleri* schedis exprimit p. 414. *Gruterus:*

P. FVRIO
SATVRNINO
LEG. AVG. PR. PR. COS.
COL. DAC. SARMIZ
PRÆSIDI DIGNISS.

Daciam, postquam provincia auspiciis Trajani Aug. victo Decebalo facta esset, & coloniæ in eâ deductæ, Proprætores regebant, titulo PRÆSIDVM; primus à Trajano impositus ei fuit M. Scaurianus. Lapis in ruinis urbis Varhel, quæ Coloniam Ulpiam Dacicam Trajanam Sarmizegethusam, olim regiam Dacorum, hodiè refert, apud *Grut. 3. p. 6:*

J. O. M.
ROMVLO. PARENTI
MARTI AVXILIATORI
FELICIBVS. AVSPICIIS
CÆSARIS. DIVI. NERVÆ
TRAJANI. AVGVSTI
CONDITA. COLONIA
DACICA
SARMIZ
PER
M. SCAVRIANVM
EJVS. PROPR.

& alius

alius Albæ Juliæ, metropoli Daciæ mediterraneæ apud Grut. 3. p. 10: J. O. M.

ET. DIS. PENATIBVS

SCAVRIANVS. Hoc nomen restituendum est alteri lapidi ibidem reperto, apud *Zamosc. analect. antiq. Daciæ c. 3. & Grut. p. 259.* quem imperante *M. Ælio Antonino, cujus nutu & auspiciis provincia Dacica gubernatur* dedicavit M. SVRRIANVS. PR. PR. Memoriam istius SCAVRIANI opidum Mœsiæ inferioris quod in ripa ulteriore Danubii inter Viminacium & Pontem Trajani locant *Sambucus & Lazius* & Severianum, Sverinum, Sornum adpellant, hodièque ostentat; vera enim appellatio hujus Scaurinum vel Scaurianum fuit. Adrianus Daciam Martio Turboni Mauritaniæ & Ægypti præfecto credidit, *Spart.* Tum ex intervallo ignoto nobis eam C. Marius Drusus C. F. PR. PR. DICTVS. EX. PROVINCIA. DACICA, *Zamosc. c. 6. & Grut. 3. p. 150:* itemque L. Annius Fabianus LEG. AVG. PROPR. PROVINC. DAC. fide marmoris Græciensis in Hungaria, apud *Grut. 5. p. 354. è Panvinio,* prioribus Severi Imp. annis (octavo enim, qui fuit P. R. C. 954. Consulatum cum Muciano gessit, cujus dignitatis nulla in lapide mentio) administravit. Hinc abundè constat de sensû istarum siglarum PR. PR. & LEG. PR. PR. PROV. Daciamque perinde ut Mœsiam ex Inscr. Tiburtina apud *Grut. p. C53.* & Pannoniam inferiorem, è Bennana, 3. p. 442. & è Brixianâ, 10. p. 441. prætoriam, non Consularem provinciam, temporibus eorum quos nominavi Præsidum, fuisse. Quod autem Dacia mediterranea Consularibus adcensetur *in breviario Imperii Orient. c. de Vicario Daciæ*, id de Honorianis temporibus, quibus prior ista Provinciæ Daciæ, quippe quam Barbari Galieno imperante occupatam aliquandiu tenuerant, gubernationis forma exoleverat, intelligendum venit; quæ si qui non distingvunt, immane chaos in historia Romana faciunt. Suggestum a. ab aliis fuisse *Lazio*, quod ita de PRÆPOSITO CONSVLARI DACIÆ deliravit, inde colligitur, quod Inscriptiones tres, quæ diversis Hungariæ & Transilvaniæ locis repertæ sunt, in unam conflavit & vitiosissimè descriptam produxit: qua re judicio de talibus caruisse deprehenditur.

Quod ut clariùs perſpiciat lector, huc iſtam miſcellam ineptam cum ſuis ſibi nugis & mendis adferam:

L. ANNIO FABIANO TRIVMVIRO Capitalium TRIB. LEG. II. AVG. QVÆSTORI Turbantum TRIB. PL. PRÆTORI Viæ LATINÆ LEGATO LEG. X. FRETENSIS LEGATO AVGVSTALI Primo Præfecto PROVINCIÆ Darcolomarum Vlpianarum Trajanarum Sarmaticarum D. M. Civis. SABINIVS. MILES. LEGIONIS. XII. Glibres A RATIONIB. VIX. AN. XXX. VALENS IIVIR. COL. ET COMINIA FLORENTINA PARENTES INEFFICACISSIMI Peurio SATVRNINO LEGATO AVGVSTALI PRÆPOSITOQ. CONSVLARI Coloniæ Dacicæ Sarmaticæ I. D. D. D.

Primus lapis de Annio Græciæ in Hungaria, teſte *Panvinio*, repertus eſt: 5. p. 354. apud *Grut.* Verſu ejus primo lege; CAPITALI: Verſu ſecundo, VRBANO: tertio, CVRATORI VIÆ: quarto PROPR. & DAC. COLON. quinto, VLPIANA TRAJANA ZARMATICA. De DARCOLOMIS, quorum coloniam Clauſenburgum fuiſſe hinc elicit, frigidius eſt nive Scythica; & ita tamen placuit *Ortelio* ut *Darcolomas* Theſauro Geographico cum luculenta annotatione, è qua Daciæ populos eſſe intelligas, insereret. Sint nugæ; non deerunt earum admiratores. Sequitur alter lapis haud procul Strigonio viſus: 10. p. 415: D. M. GAVIVS. SABINVS. & mox, G. id. eſt, Geminæ. LIBRES, conciſo vocabulo pro LIBRARIVS. Tertius iſte, 5. p. 414: P. FVRIO, & reliqua. Ultima nominandi casû efferenda ſunt, COLONIA *Dacica Sarmatica* ſcil. Præſidi ſuo poſuit. Neq; enim coloniæ alicujus municipiive ſive præfectus ſive Præſes aliquis fuit dicique conſuevit, ſed Proconſul, Prætor, Præſes provinciæ, in qua Colonia una vel plures. Coloniarum autem proprii erant Patroni; & ex magiſtratibus DuoViri, Ædiles, Quinquennales, Decuriones, curatores REIP. Procuratores. Tandem, ne quid intactum relinquamus, quod quovis modo facere poſſit doctiores, P. FVRIVS SATVRNINVS, quem ſaxa tria apud *Grut. Sigleri Cluſii & Bongarsi* manibus deſcripta, & iſtud à *Lazio* expreſſum ſic nominant, idem cum TI. ATERIO SATVRNINO,

NINO, qui aliquando collega Trebon. Gallo, a. U. C. 951. quintô Imp. Severi CONSVL fuit, ut est in Fastis COSS. à *Panvinio* concinnatis,& in tabula marmorea Romæ propè SS. Apostolorum basilicam, apud *Grut* p. 126. & in *Chronol. Rom. llbb. Emmi* hoc nomine legitur, videtur esse. & nomenclatura gentis ATERIÆ in FVRII, cui adfinis est, refingi debere. Cognomentum enim *Saturnini* Hateriorum genti fuisse usitatum, nullum prætereà testimonium est: de Furiis cognominatos esse Saturninos præter saxa commemorata Antiquitatum Romani. scriptores *Pighius* & *Schottus* docent. Cedemus tamen sententia si quis Consulatum istius FVRII alium ab eo quem definivimus sive ex ordinariorum sive suffectorum & honorariorum ordine monstraverit; tum enim demùm duos distinctos Saturninos esse FVRIVM & ATERIVM certi erimus.

Arelatem, Sextanorum olim, hodiè Galliæ Narbonensis splendidissimum opidum Rhodano impositum, *Mamiliariam* dictam fuisse, primus quod sciam *Scaliger. lib. 2. Auson. lect. c. 30.* observavit; inde sublegerunt *Ortelius in thes. Geogr. & P. Merula Cosmogr. P. 2. l. 3. c. 39.* & credidêre adseveranti, quia lapidis inscripti testimonio niteretur, πολλοί τε κἀγαθοί: adsensere omnes; nemo dubitavit. At hodiè cum ipsum lapidem, quem è *Scalig. & Knibbii* schedis repræsentat *Grut. p. 159;* mihi contigisset inspicere, *Scaliger*, quod monstro simile est, ἐφωράθη μέγα λίαν ἀτυχήσας. Syllabam enim MA initialem vocabuli, cujus reliqua obliterata sunt in saxo cum sequente integra & significante vocula impertinenter connexuit; unde Chimæra ista MAMILIARIA exivit. Ecce autem ipsum marmor: ---- VIR. INL. ---- AVXILIARIS. PRÆ. PRÆTO. GALLIA--- DE. ARELATE. MA--- MILIARIA. PONI. S.-- M. P. I. cujus sensus, si suppleantur lacunæ, uti supplendas esse remur, talis est: XV. Consulatu THEODOSII, qui cum a. Chr. 435. coincidit VIR ILLVSTRIS AVXILIARIS (prænomen enim quod detritum est divinare nondum potui) Præf. Præt. Galliarum DE ARELATE MARITIMAM usque Miliaria poni Sua Pecunia curavit. C. Gracchus lata lege Sempronia de viis sternendis, muniendis, reficien-

dis,instituerat,ut lapidibus certa mensura positis notarentur millia passuum, & signa spaciorum columellis, quæ singulis miliariis statuebantur, inciderentur, *Plut. in ejus vita.* notata in lapidibus scriptis spacia vocat *Quintil. lib. 4. Instit. c. 3.* Ei rei *Curator Viarum* cujus mentio sub a. U. C. 732. in epigrammate Romano, apud *Grut.* 3. p. 160: tum *QuatuorViri Viarum curandarum* sub Impp. & in municipiis ædiles creati sunt. Ipsi Impp. magistratus,& viri illustres viis eversis & corruptis resarciendis, dimetiendis,& signandis per provincias incubuerunt: *Viam à Benevento Brundisium pecunia sua fecit* Trajanus, 2. p. 151. *Viam iundatione aquæ interruptam restituit* Capuæ M. Anton. PIVS, ib. 4. *Viam Svessanis municipibus sua pec. fecit* Hadrianus, ib. 1: *Viam longam pedes* M C LXV. *sua pec. silice sternend. curaverunt* Augustales Seviri Forosempronienses, 4. p. 150: Imp. Hadrianus *viam Cassiam vetustate collapsam à Clusinorum finibus Florentiam perduxit millia passuum XXCI:* 2. p. 156: Appulejus Allifano municipio Campaniæ *II.Vir, Curator sternendarum viarum pedum decem millia viam sua pecunia fecit*, 1. p. 152; Imp. Julius Maximinus Verus & Jul. Maxim. Verus Cæsar. VIAS ET PONTES TEMPORIS VETVSTATE COLLAPSOS RESTITVERVNT CVRANTE Q. DECIO. LEG. AVG. PRÆF. PRÆT. A. BRACC. AVG. M. P. id est, à Braccara Augusta in Lusitania per millia passuum tot vel tot: nota enim numeri obliterata est, 5. p. 151: expressa in 3. p. 156. A. BRACCARA. AVG. M. P. XXIIII: in 4. p. 158: A. BRACCARA. M. P. III: & 3. ibid. - - - - - - - ORA. M. P. XXII. id est, *ab Ebora millia passuum viginti duo;* ut in 10. l. d. quem in prædio 12. ab Ebora miliario reperit *Resendius:* IMP. CAES. MAXIMIANO. PIO. FELICI. AVG. EBORA M. P. XII. Idem studium Præfecti Præt. Galliarum fuit, commoditatibus Provincialium miliaria ab *Arelate* usque ad *Maritimam*, quæ colonia fuit & urbs Avaticorum *Ptol. l. 2.* stagno seu fossis Marianis opera C. Marii bello cum Cimbris & Teutonibus è Rhodano ductis & mari Massalitano seu Ligustico adjacens, distinguere & signare: cujus operis memoriam iste lapis Arelatensis conservavit. In versu ultimo nota numeri quot videlicet passuum millibus iter Arelate Maritimam constiterit,

fit, excidit: In *Itiner. Portuum* à fossis ad Gradum, & à Gradu per fluvium Rhodanum Arelatem usque M. P. XLVI. in *Antonini d. Itiner.* à Fossis Arelatem M. P. XXXIII. numerantur; è quibus lapidis scripturam facile integrabimus. De Arelate Mamiliaria juvenile somnium fuit *Scaligeri*, & properantiæ culpa; cum enim Inscriptiones digereret nostram ad caput *de Operibus publicis* retulit & cognomen istud in Indicis cap. I. omisit; utrunque rectissimè factum & ingenua confessio, non omnia posse. Nosse autem debemus nos, *dignum esse venia quod necessitate delinquitur*; necessitas autem humanitas.

In lapide Braccarano 5. p. 151. nihil ultrà obscuri est, si admittatur, quod diximus: Decius iste, præf. Præt. sub Maximinis, est C. Messius Quintus Trajanus Decius, qui post Philippos imperavit; cujus Præfecturæ Prætorio aliud testimonium nondum audivimus. Autor Indicis Inscriptionum nihil in isto vidit, cum c. 6. exponit *Præfectum Alæ Braccar. Augustanorum*; Nusquam enim legimus, vel è Bracariis lectos fuisse equites, qui Braccar-Augustani vocarentur, vel Braccar-Augustæ alas equitum consedisse; de ibidem consistentibus cohortibus, in quib⁹ pedites, est Inscr. 6. p. 367. Præf. coh. II. Braccar-Augustan. 5. p. 466: *Præf. coh. III. Bracar. Aug.* & quomodo ad rem militarem ultima M. P. I. referre poterit? Est autem Braccara Bracarum seu Bracarorum civitas, *Plin. l. 3. c. 3.* Βράκαρ Αὐγοῦστα, *Ptolem. l. d. Inscr. 6. p. 498. 6. p. 379.* Conventus Bracar-Aug. hodiè Bragua colonia, inter PortuGallicas archiepiscopatu, olim primatu Sedis per omnem Hispaniam insignis: in qua quondam negotiabantur Cives Romani cujus rei memoria extat Inscr. 6. p. 498.

Jacobum Gutherium JC. libris *de officiis domûs Augustæ*, variæ & reconditæ eruditionis, multa feliciter eruisse, quæ hactenus Juris Antiquitatum lytæ simul & antecessores ignorarunt, palàm est; eòque videri dignissimum cui juxtà Alciatos, Cujacios, Brissonios, Fabros, Pithæos, Pancirolas, Rævardos, Juretos, Gothofredos & reliqua Europæ lumina in Comitio vel in memoriæ fano togata statua cum elogio ponatur; operam ejus commendat elegantiarum studiosis vel inprimis, quod dicta sua veterum.

terum marmorum scripturis, tanquam lemniscis quibusdam, & clavis in purpura aureis exornat; quas & fideliùs repræsentat, & adplicat eruditiùs & exponit dexteriùs quàm à W. *Lazio in Comment. Reip. Rom.* factum: cujus ὡς ἀνοργιάστου τινὸς καὶ ἐξεμοῦντος ὁ οὐκ ἔπιψεν errores in hoc genere infiniti sunt, ut docebimus alibi. In Gutherii isto corpore quantum velimus puro & integro paucos quosdam nævos effruticare conspeximus; quibus distringendis operæ nonnihil dabimus. Gladiatorum familiæ non Romæ tantùm sed & in provinciis alebantur ad editiones munerum: ei rei μονομαχοτροφεῖα & ludi publici; in Urbe plures quos à *Lipsio l. 1. Saturn. c. 14.* petas licet. *Dacicum* ex his nominat lapis Misenus apud *Scip. Mazellam, antich. di Pozzuolo c. 30.* & Grut. 7. p. 389. sed in quo mendum etiamnum hæret; ita edidêre: PROC. LVDI. MAGNI. PROC. CLAVDI. DACIC. Corrige, LVDI. Dacicus à gentilibus eadem statione conclusis. Per provincias in opidis majoribus; ludus Lentuli *Capuæ*, quo effracto Spartacus cum suis commanipulis erupit, & collecta servorum ergastulorumque multitudine bellum concitavit in Romanos, *Liv. epit. l. 95: Florus l. 3. c. 20: Pergami*, è quo Pontifices dabant, *Gal. l. 3. de comp. med. s. l. c. 4: Veronæ*; testimonio inscr. 6. p. 1020: *Arelate*; ibi enim effossum nuper marmor *negotiatorem familiæ gladiatoriæ* M. Julium Olympum quendam commemorat; 3. p. 333. nisi quod verius esse putaverim, is venaliciarius potius fuit, & mercem suam non tàm Arelate quàm alibi ad ludos publicos extrusit, σωματέμποροι: *Alexandriæ*, 3. p. 376. Iis præfecti erant lanistæ, qui usum armorum docerent auctoratos; & præterea digniori loco medici & Procuratores Didius Marinus PROC. FAM. GLAD. PER. ASIAM. HY. (lege BITHY: è spacio enim erasas paucas literas esse agnosco.) GALATIAM. CAPPADOCIAM. LYCIAM. PAMFVL. CILIC. CIPRVM. PONTVM. Inscr. 4. p. 402: & quidam BOVIVS. CVR. PROCVR. LVDI. FAMIL. GLADIAT. CÆSARIS. ALEXANDREÆ. AD. ÆGYPTVM: 3 p. 376. *Gutherius l. 3. c. 35.* non observata vel menda fabrili, vel potestate literæ V quam loco Y posuisse marmorarios diximus l. 1. c. 7. mutilata etiam inscriptione, trajecta structurâ, *Curatorem procurationis ludi fam. glad.*

inde

inde conficit; quæ παυ[illegible] est & interpretatio nulli rei; quomodo enim quis *curator* sit *procurationis ludi?* Occasio erroris Viro optimo fuit *Procurator stationis hereditatium* ex Inscr. 3. p. 451. ubi per *stationem* intelligit procurationem & hinc h. l. *procurationem*, quam fingit tamen, exponit per stationem, quæ mera pistilli, quod ajunt, conversio videtur esse; statio enim est ubi officium quodcunque, e. g. Procuratoris vigesimæ vel centesimæ hereditatum consistit, ubi ab interventoribus adpellari solet; & de ludo gladiatorio non nisi παυ[illegible]ῶς dicitur, eritque *Curator stationis ludi familiæ gladiatoriæ*, quem cudit παυ[illegible]λόγως, idem cum eo qui castigatè loquentibus *Procurator ludi.* Quid igitur? Lapis ὁλόχρατ[illegible] talis: L. BOVIVS. TRIB. MIL. LEG. III. CVR. PROCVR. LVDI. *fam glad. Cæsar. Al. ad Ægyptum:* Τὸ CVR. est truncum cognomen legionis tertiæ, quod scire potuit, qui CYRENAICAM adpellatam fuisse, 5. p. 391: 3. p. 413: 6. p. 457: 5. p. 560: 7. p. 379. & legiones sine cognominibus additis rarissimè nominari meminisset. Idem *Gutherius*, occupatus suscipione ista, Inscriptionum nonnullas esse supposititias, quod fortasse nemo negaverit, etiam maximè legitimam & elegantem, in villa Tusculana suprà lacum Benacum repertam descripta à *Taur. Sarayna l. de orig. & antiq. Verona*, & repetita à *Grut.* loco 8. p. 263. eo nomine explodit. Ea de Imp. Severo concepta reliquis ejus titulis resectis talis est:

TRIB. POP. III. IMP. VII. COS. II.
P. P. PROCOS. DESIGN.
BENA CENSES: *ridiculum est*, inquit, Imperatorem *Proconsulem designatum* dicere. Atqui non minus ridiculum est, si quis in lectione vel syllabas vel voculas pravè componat; monstra enim tàm verborum quàm sententiarum inde fiunt. Pertinet autem vox DESIGN. ad ultimam antecedentis lineæ COS. II. eòque huic exactè supposita est, & cum vocula PROCOS. non cohærere ipse marmorarius, relicto inter utramque tanto spacio, insinuare voluit. Solent librarii voculam unã alteramq;, quas lineam claudere vellent, immediatè vel in lineæ seqvẽtis extremo subjicere vel in antecedentis aliquod spaciũ rejicere; Interdum etiam lineola circumducere; quod imitari qua-

dratarios mirum non est. Nunc igitur Benacenses cum reliqua Imperatoris axiomata enumerassent, eundem etiam *Consulem secundùm designatum* nominant; è quâ nota tempus præterea inscriptæ hujus sive baseôs sive aræ, nimirum P. R. C. 947. ab O. R. 194. annum intelligimus: Et hi ejus natales indubitati de quibus controversiam à *Gutherio* immeritò passa est. Similis est isti, ut nos exposuimus, Benacensium alter à Furio Orfito Præf. Urbis Imp. Cæs. Aureliani honoribus consecratus lapis, 4. p. 276: TRIB. POT. V. COS. DESIGN. III. IMP. III. P. P. PROCOS. item Cumanus à Puteolanis Imp. Vespasiano TR. POT. III. IMP. IIX. P. P. Cos. III. DESIGN. IIII. apud *Mazell. l. d.* & epigraphe numi æris Augustæ Vindel. eruti: *Cæs. Domit.* COS. DESIGN. II. ut quin rectè construxerimus ῥῆσιν ejus dubitari nequeat. Consuetudine ista notariorum & marmorariorum, de qua dixi, cum semel observavissem, me ad obscurissima quævis in lapidibus, in quibus frustrà ingenia sua experti fuerant alii, exponenda profecisse seriò testari possum; & patebit, cum Inscriptionum Elucidarium publicabimus tot exemplis. Unum itemq; alterum saltem, ut *Gutherio* persuadeamus, nunc promimus. Producunt ex Aldo Salerni repertâ istam, d. p. 473:

Autores Indicis cap. 9. de *corpore trajectûs marmorum* ariolati sunt; sed quid & quale istud fuerit nondum docuerunt; neque fortasse docebunt. Corporatorum ministerio non carere possunt Respublicæ; eòque variis urbium necessitatibus

T. TESTIO. LIBERTINO
SEVIRO. AVG. PATRONO. ET. Q. Q.
CORPORIS. T. REIECTVS
MARMORARIORVM.
IIII. TESTI. HELPIDIANVS
PRISCVS. PRISCIANVS.
ET FELIX. FILI. ET HEREDES
PATRI. DVLCISSIMO.

varii artifices conquisiti sunt & in curias, societates & collegia digesti. His etiam marmorarios annumerat Constantinus Imp. *C. de excusat. artif.* h. e. marmorum sectores, politores & sculptores: Lapis Augustæ Taurinorum 8. p. 624. *sodalicium marmorariorum*: & hic noster, qui patronum præterea & Quinquennalem sive magistrum sive Præfectum societati fuisse docet. Sed quid fiet voci impertinenti T. REIECTVS? Est nomen unius è quatuor istis

(nisi numerus unitatis excidit & quinque fuerunt) Testiis, quod marmorarius quia locus ei non erat fine lineæ quintæ in vacuum tertiæ rejecit, legendumque est, T. REIECTVS. PRISCVS. Trajectiones ejusmodi, unde lineæ confunderentur, etiam exscriptores non nimium diligentes commiserunt. In ista Romana, quā *Smetius* sua manû exscripserat teste *Grut. p. 108.* valdè notabilis aliqua, & quæ sensum planè conturbat occurrit trajectio:

GALLICANO. ET VETERE COS.
VII. ID. JAN. COH. I. PR. 7
SATRI. GENIO. 7 MISSI
HONESTA. MISSIONE. VII
HIBERO COS
FL. L. CENSORIVS. JVSTVS. VIRVNO
L. VOLCEJVS. SEVERVS. SESTINO
Q. SEXTILIVS. RVFVS. FLANONA
C. VALERIVS. VERANIVS. TRIDENTE
SERVIANO III. COS.
T. ANNIVS. CRISPINVS. CVPRAMAR
T. ANTONIVS. PRIMVS. PERINTHO.

Est de quibusdam militibus è cohorte primâ Prætoriâ, centuriâ cui Satrus præerat, qui gratitudinis causa & in rei memoriam, quòd honesta missione missi essent, GENIO Centuriæ, in qua militaverunt, aram erexerunt, eiq; actum suorum honorum incidi præterea fecerunt: Addiderunt autem, quod solenne est publicorum instrumentorum, nomina paris Consulum (unus enim solitarius nunquam nominatur, nisi cum quis sine Collega, quod rarissimè contigit fuit) quibus missi fuissent, VIBIO. VARO. ET. SERVIANO III. COS. Hos enim a. P. R. C. 887. comparant Fasti. Finalis igitur syllaba versus quarti VII. & quintus, uti correximus, legendus est: decimus autem sexto loco reponendus, & omnia sibi mirè respondebunt. Hiberus, quem *Panvin. Comm. in 2. Fast.* Consulem anni P. C. R. 886. unô hoc lapide corrupto confisus constituit, in Fastis Siculis & Latinis omnibus *Tiberius* est nomine, & cognomine *Julius Julianus Alexander*: is qui cum Collega Erucio Claro legatus Imp. Trajano Seleuciam cepit & concremavit, *Dion.*

 Casso.

Caſsiodori exemplaria nominant ſimiliter *Tiberium*; quod *Panvinius* ad Th. Morum edidit, *Hiberum*: nim. ne diſſentiret ab ipſo *Euſebii* Χρον. κανών, ΙΒΗΡΟΝ; ſed is ad reliquos exigendus eſt. IBERI enim nomen inauditum Romanis; & quid faciet *Panvinius*, ſi maximè vult HIBERVM, quarti verſus clauſulæ VII? Certè quod nos conjecimus de VIBIO VARO COS. verius eſt & omnes penè apices qui in depravato exprimit. Alterum par COSS. quod primam lineam occupat, fuit a. U.C. 902. ubi Conſulatu horum, poſt annos ſc. 15. quàm accidiſſet iſta miſſio, dedicatum fuiſſe lapidem colligitur. Reliqui, qui cum ſex iſtis vacationem impetrarunt, quia vel truncatus lapis vel facie altera, quippe muro inſtructus legi non potuit, nobis ita perierunt. Inſcriptio ſepulcri quod A. Larcius Chreſtos vivus fecit SIBI SVISQVE OMNIBVS LIBERIS LIBERTIS LIBERTABVSQVE. POSTERISQVE AEO

IN FR.P.VIIII.RVM. IN AGR.P.XI. apud *Grut. 3. p. 799.* ab iisdem notariis ita fœdata eſt ut quid ultimo verſu dicat nemo intelligere potuerit. Iſta *in fronte pedes novem, in agro pedes undecim* ſpacium ſepulcro determinant; eſtque uſitatiſsimum hac formula præſcribi terminos conceſſos; ſyllaba verò RVM quid conferet huic ſententiæ; vel ſi ſiglas eſſe putas, quid ſignificant? Inanis eſt omnis alia contentio & ambages inquiſitionum; Vocis EO in antecedente verſu particula eſt pro formando Genitivo EORVM: eamque marmorarius vel peculiari in linea conſtituerat ſolam vel in medio ultimæ ita ut à reliquis utrinque ſeparata eſſe facilè conſpiceretur, IN. FR. P. VIIII. RVM. In AGR. P. XI. Ea ſpacia cum neglexiſſent deſcriptores, rem expeditam adeò intricarunt, faciendo ut quis facilè ſuſpicari, quod tamen erat, non poſſet. Idem *Guth. l. 3. c. 9.* auri & argenti expurgatores *Cenarios* adpellari docet; κήνεον enim *Heſychium* interpretari καθαρόν: reperiſſe in lapide epitaphio, qui apud *Grut. 8. p. 1054.* talis eſt:

HIC JACET NOMINE. MATRONA. C. F. IN. PACE
VXOR. CORNELI PRIMICERI. CENARIORVM
FILIA. PORPHORI. PRIMICERI. MONETARIORVM. Autor

tor Indicis *c. 7. Cenarium* inter officia domus Augustæ recenset. Inviti effuumus; dicendum tamen est, fallere viros egregios, non consilio, sed fortuna; quæ utrumque hic destituit, ut vitium in vocabulo non deprehenderent; quod nos faciemus planum. Eadem officia fuisse in militia Palatina seu curiali cum iis quæ in armata, & ab hac transumtas ad illam adpellationes, indubium est, quòd illa ad hujus exemplum esset instituta, & in illa perinde ut in hac promotiones procederent, curæ distribuerentur, merita & commoda conferrentur. Hinc factum est, ut quemadmodum Ducenarii dicerentur hic qui duas in acie centurias habebant, *Veget. l. 2. c. 8.* quæ dignitas ducenaria vocatur: ita in schola Agentium in rebus & quavis alia certi ducenarii, qui ducenarii in legione dignitatem haberent, centenarii qui centurionis commoda consequerentur & reliquis præerant, etsi tot non essent qui sub officio eorum militabant, habebantque, qui vocabantur *adjutores ducenariæ*, tanquam ministros. Eadem res est cum Primiceriatû. Sicut enim Primicerius in legione dignitate Tribuno, qui universæ legioni sive alæ sive turmæ præfectus erat, fuit proximus, quod ex *D. Hieron. Ep. 61. ad Pammachium adversus errores Johannis Hierosolym.* adparet ubi gradus militiæ equestris recenset: Ita in classibus Palatinis Primicerius adpellabatur ille, qui locum inter cohortales suos tenebat primum, eratque cuilibet collegio corpori vel scholæ suus primicerius & officii, ut ita dicam, princeps. Cum igitur quodlibet corpus primicerium seu præpositum haberet, ipsi etiam singularii in officio Præfecti Prætorio, dubitari nequit, quin etiam Ducenariis cujusque scholæ unus præfuerit, eosque gubernarit utpote superpositus primicerius; atque hic est quem in lapide nostro vel fabri vel exscriptorum incuria capite minuit & PRIMICERIVM CENARIORVM adpellat, quem debebat DUCENARIORUM. Fuit autem officium Ducenariorum, de quibus Inscriptio, in scrinio aureæ massæ, & in scrinio aurificum specierum, sub dispositione Comitis sacrarum largitionum per Orientem; hisque & cohortalibus eorum primicerius erat præfectus: quæ omnia è Notitia ejus Imperii satis liquent: vid. *Pancirolus cap. 64.* Ad Largitiones autem sacras etiam Monetarii pertinue-

nuerunt, qui Procuratores suos habebant Comiti S. L. obsequentes: & adparet hinc fuisse ex eadem Palatinorum schola Collegas generum Cornelium & socerum Porphorum seu Porphyrium, Matronæ patrem; idque emendationem nostram vel maximè confirmat. Opus igitur non est respondere *Gutherio* de *Hesychio*; non enim debuit eum advocare ante veræ lectionis constitutionem falso scil. confirmando. Severior est *Gutherius* iste in Criticos licentiosos & pruritum illum omnia emendandi etiam correctissima sæpè flagellat; laudamus; nam & nos continentiam in talibus voluimus, & sine manifesta ratione mutare abstinemus etiam quæ non intelligimus: Intelliget enim & interpretabitur fortasse alius quæ nos habeamus pro mendosis & depositis; At hoc locô ubi secare oportebat intempestiva est ipsius ἀδεξιά: οὐ γὰρ, ajunt, πρὸς ἰατροῦ σοφοῦ θρηνεῖν ἐπῳδὰς πρὸς τομῶντι πήματι: *mentis vanitate jactantur Sorani judicio, qui modulis & cantilena passionibus robur excludi posse crediderunt: Cœl. Aurel. l. 5, tard. c. 1.* Communi consensu introductum est, ut quædam verba atque nomina primis literis notarentur apud Romanos; nonnullæ res etiam signis arbitrariis quæ literæ non essent. C. J. Cæsarem ad amicos, qui absentis ejus res in Urbe curabant, si quã occultiùs perferenda erant, commutato ordine literarum scripsisse adnotarunt *Sveton. c. 56: Dion l. 40. & Gell. l. 17. c. 9.* ut nullum verbum effici posset, sed si quis investigare vellet, quartam elementorum literam pro ea quæ scripta erat legere oportuit: Quænam verò pro qua scriberetur erat inter eos conventũ clandestinum: D. Augustus pro unaquaque litera scribebat sequentem: qui modi privatorum commenta fuerunt; excogitati ad instar sciti publici circà siglas. Harum significationes tenere necessarium est eum qui de Inscriptionibus Jure antiquo & cæteris monumentis publicis aliquid velit profiteri. Fuêre initio paucæ; paulatim auctæ in immensum ut scripto comprehendi debere Grammatici censuerint; hinc illa *M. Valerii Probi de notis literarum* tractatio; itemque *Diaconi, Magnonis, Papiæ*: & aliæ ἀνωνύμων, quas *Putschio* editori debemus. Earum censum auxêrunt ex Inscriptionibus Viri magni sed ita ut & nos symbolam conferre possimus. A M. P. *Scaliger Ind. c. 20.* interpretatur, *amator*

tor

tor patria: In lapide Tarraconensi: PAVLVS. HIC. JACEO. MILES. AM. P. BLACANÆ. NATVS. Parùm probabile est,& caret exemplo elogium tale; Igitur, quòd milites à legionibus,cohortibus,& alis denominentur,sæpissimè etiam à centuriis, malim sejuncta in literas syllaba, MILES. A. M. P. & exponam, *Ala Macedonica prima*. Inscr. 13. p. 563. Turranius PRÆF. ALÆ. MACET. Et nihil usitati usquàm ab ordine,quô conscriptæ erant, alis, cohortibus, legionibus nomina imponi; ita Ala I. Asturum: 6. p. 1028: ala III. Thracum 5. p. 433. ala VII. Phrygum; Præf. EQ. ALÆ. PRIMÆ CANNANEFATVM 1. p. 385. cohors prima Macedonica, 3. p. 443: quæ & COH. MONTANOR. M. PRIMA, 5. p. 552. & 10. p. 544: P. CAPATIVS. MIL. COH. MONT. PRI. STIP. XXX. T. R. E. S. P. R. *Scaligero* significat, *terra regesta pecunia sua restituerunt*. Sed marmorarium divulsisse vocabula TRES PR. i. e. tres Provinciæ Galliarum Lugdun. Narbon. & Aquitan. proque lubitû fecisse siglas, quæ tales non essent, manifestum est. Lapis Lugdun. 8. p. 386:

C. CATVLIO. DECIMIO. SACERD
AD. TEMPLVM. ROM. ET
AVG. III. PROV. GALL
T. R. E. S. P. R.

Decepit *Scaligerum* repetitio de provinciis quam stare non posse putavit; sed si verba juxtà sensum Inscriptionis construxisset, nihil absurdi erat visurus, & dicturus aliud. Honoribus Augustæ templa decreverunt in provinciis: sed is ea non recepit, nisi communi suo Romæque nomine, *Svet. c. 52.* Huic religioni peculiaris sacerdos vel flamen, qui esset AD TEMPLVM ROMÆ & AVGVSTI à provincialibus institutus fuit; eôque honore sacerdotii templi Romæ & Aug. per tres Prov. Galliarum cû functus esset Catulius iste, tres Provinciæ Galliarum communi scito marmor hoc ei statuisse profitentur. Geminum germanum est Tarracon. 5. p. 443. ubi de quodam Numisio Oviniano;

FLAM. P. H. C.
P. H. C.

id est, *flamini Provincia Hispania citerioris, Provincia Hisp. citerior*: ubi quia siglæ

eæ dem

eædem per diversos casus efferuntur & sensus perfectus est & nihil superfluit tamen: quod itidem faciendum in isto Lugdunensi.

Inter monumenta Augustana, quæ Amplis. *Welserus* collegit, trigesimum tertium sepulcri inscriptio cum tali clausula legitur: N. I. F. L. *Welsero* non notæ sunt hæ notæ: varia comminisci posset, qui otio vellet abuti. Extimari velim non recipi, quod aliquando excogitabam: *Nemo Injuriam faciat lapidi*; cujus generis obtestationes plures in medio sunt. Ex istâ 3. p. 553. apud *Grut.* NE. QVI. EO. POSTEA. INFERANTUR. FELIX. LAPIS. si quis memoratas siglas interpretaretur, emergeret alius paulò sensus, sed nec is incommodus. Hæ vocum siglæ fuerunt; sunt etiam observatæ syllabarum: harum enim initiales eodem modo singularias sculpserunt, quod nos monemus primi, quia obscurissimis & inaccessis aliàs exponendis facere deprehenderimus; 1. p. 1110. P. T. R. Q. est POSTERISQVE: paulò aliter in 7. p. 791. PRS. Q. SVIS. nisi τὸ T ab exscriptore præteritum est: & in 7. p. 383. D. C. R. M est *Decurionum*: quas interpretationis ipse sensus & συνάφεια non omninò hebeti cuivis suppeditat ac comprobat. Centurionis & Centuriæ adpellationis nusquam fere literis expressêre marmorarii; plerunque signis; sæpissimè tali, 7. ut in 5. p. 567: VENONIO. VALENTI. ALTINO. MIL. COH. VIIII. PR. 7. CHARITONIANI. FEG. PLAVTONIVS. EXORATVS. MIL. COH. VIIII. PR. 7. EADEM. 3. p. 548: EQ. COH. III. PR. 7. ANICETI. NATIONE PANNONIVS: 7. p. 547: MIL. COH. VIII. PR. 7. VETTI. VALERIANI. 9. p. 489: 7. LEG. III. ITAL. 1. p. 532: MIL. COH. V. PR. P. V. EX 7. CÆCILIANI. Frequenter hoc ɔ: 1. p. 546: MIL. COH. III. PR. ɔ. LICINI: 3. p. 1101; PRÆF. COH. VI. BRITTON. ɔ. LEG. I. M. P. F. 7. p. 72: L. FAVONIVS. SECCIANVS. ɔ. LEG VIII. AVG. Id verò rudiùs sculpserunt his formis > . & Ɛ. p. 350. MILITAVIT. IN. PR. AN. XVII Ɛ. IN LEG. IIII. SCYTH. ANN. XVIIII. & Ǝ. 5. p. 1106: MIL. COH. VI. PRÆT. Ǝ. MACRONI. 9. p. 1110. MIL. COH. I. PR. Ǝ. PRVDENTIS. Hoc ipsum signum vel marmorarii placito vel lapsu descriptoris in literam S conversum est in

8. p. 546: MIL. IN STAT. PR. S. CANDIDI. i. e. *miles in statione prætoria, Centuriâ Candidi*: quæ observatiuncula ut minutum quid videri poßit facit tamen ut lapidem rectè legamus & intelligamus. Est etiam ubi literæ numerorum potestatem habent; quod si nescias frustrà de quamplurimis angere. JVL. significat quinquaginta minùs quatuor; *Inscr. 3. p. 540:* BIX. AN. JVL. M. VI. D. XXIV. S mensurarum & ponderum numeris adjecta, dimidium designat: 2. p. 308. LONGVM PED. XUS. LATVM. PED. VIS. i. e. *duodecim cum dimidio*, sex cum dimidio: 7. p. 774: IN FR. P XVS. i. e. *in fronte pedes quindecim cum dimidio.* Cum projectam vides in marmore ꟹ cogita signum esse *στιγμῆς*: *Inscr. 9, p. 156.* in quâ exprimenda etiam variè luserunt; modò circuli veru transfixi φ, modò uncini, modò triboli, modò stellæ figuram vocabulis interponentes. Sed de tabula manum: videbimur enim plus satis *ἐξαμαξεῦσαι*; promisimusque toties talia separatim justo commentario tradere.

CAP. XVII.

In Adversariis C. Barthi animadversa nonnulla, quæ non ferri posse videbantur: Observatio nova, Sanitas tua, *esse alloquii formulam & inter titulos honoris, explosa: emendati D. Augustinus, Plinius Valerianus, Calpurnius, Festus, Pacianus, Bacbiarius sermone de recipiendis lapsis. Hyginus mythologico. Apicius Cepuro, Isidorus glossario. Linteum de lecto: superstitiosæ curationes. Sidia; rhus Syriacus; rosmarinum. Arbor divina: laurus in vestibulo Palatii cum superposita corona querna: ea de re lapsus Alex. ab Alexandro. Cercalopis, cercalopes, κερκαλώπηξ, genus simiæ: Scaligeri de ea frustratio: x & s alternasse consuetudine notariorū veterum; hinc cercalopis, pro cercalopex, scolis pro scolex. In Suetonio vulgata lectio defensa: Megistanes, Orosanga, Βασιλεωπάτορες, magnates, purpurati in regno Parthorum & satrapæ à Rege secundi: item in Juliano Doctore Ecclesiastico: & Apicio. Mares Lacedæmonii contentiosi & victoriæ cupidi; de muribus Spartanis puerile commentum est. Ad Solis quadrigas equi fu-*

nales mares duo, σειραφόροι; fœminæ jugariæ totidem, ζυγίαι: equos jungendi curribus ratio apud veteres confusa cum nostratium. Trulla vas escarium latum; item patella minori forma; & tudicula, & cochlear. Humelbergio patrocinium contrà iniquum censorem: urticæ novellæ vis ad morbos prœcavendos: foliorum & seminis ad alvum molliendam: arctitudo. Abadir. Abdir, lapis in mysteriis Barbarorum; qui & Βαίτυλος: Βαιτύλια lapides animati: Varia genera τετελεσμένων: talismaoth à Zabiis confecta. Buxus, ensis in ligno, dolon: Ennodius emaculatus & explicatus. Physeter, Φυσητὴρ cete. Baston pro baculo, Græcum origine, non Germanicum. De P. Apollonio Collatio Poëta. Theodorus Priscianus, cum ficto nomine Octavius Horatianus, explicatus: ejus nomen corruptum à Torino in Muscieni, à Gvinterio in Moschionis: Tralliani editiones correctæ: editio Argentin. librorum Prisciani notata; ætas Theod. Prisciani: Vindicianus medicus. Verba immineri, injici, novè constructa: pati pro esse. Judicium de Cœlio Aureliano scriptore medico Latino, sectâ Methodico: adserta in eo vulgata lectio tribus locis. Asclepias unde dictus: ἀσκελὴς, σκελτὸς, aridus, induratus: Idem emendatus, & explicatus pluribus. Procurare, i. e. facere, parare, exhibere. Modo percunctativo, i. e. generaliter: Percunctari; percontari. Sententia de ætate ejus Cœlii nova contrà Sichardum.

COgitabam, DEO medio, colophonem imponere his libris, eosque hoc momento absolutos molestissimo tricis & cunctationibus prelo, emittere tandem, cum ex illustri loco submurmuratur, *Cl. Barthium*, quem sæpiculè perstrinxissem, in me nescio quid parturire, vindicias puta suæ existimationis, censuræ meæ libertate læsæ; eaque de causa triumphum parari à quibusdam. Is rumor, cujus quem autorem esse suspicer, scio; dicere verò nolim, consilium meum turbavit, & vis minimè expectata, uti solet, admiratione me adfecit & molestia quadam. Etsi enim cum larvis luctaturum esse

cesse videat quisque eum, qui de nondum publicatis meis, quorum quid probem, quid improbem extremùm scire nequeat; poteram n. quæ ipse fortasse carpturus esset, ea corrigere δευτέραις φροντίσι, & tum frustrà foret cum suâ animadversione) judicare præsumeret; & confingi à malevolis & alienorum plus æquo curiosis hominibus, ní pestes potius hominum sunt, ista pænè persuaderet: tamen non negligendum esse duxi, quod dictabat fama, placuitq; quòd nihil dum contrà *Barthium* dicere meminissem, cujus pœniteret, in istorum gratiam amplius in ejus Adversariis exerceri; & quàm in hisce literis *non omnia, nec omnibus, nec passim credere* oporteat, docere, si tamen docere se patiuntur homines seipsos tantùm admirari soliti & suo judicio tàm magni ut caput ad fornicem Fabii submittere posśint, quod M. Crassus Orator olim de Memmio quodam homine omnis sapientiæ inani, spiritibus tamen sapientum turgido dixit. Eò quidem venêre mores, ut plerique nos pro Veritate fatigando nil nisi odium inveniamus; sed de homine literis ad candorem modestiam & bonitatem formato aliud sperare possumus, nimirum concessurum esse ut quod ipse in aliorum conjecturis, quas subinde examinat, hoc nos in ipsius correcturis, quas bonis autoribus infert, facere sine offensæ metû posśimus. *Differentium inter se reprehensiones non sunt vituperandæ;* Veritatem enim eliciunt & illustrant; *falsa autem intelligere, primus gradus sapientiæ est* Juventuti; *maledicta, contumeliæ; tum iracundiæ, contentiones, concertationesq; in disputando pertinaces, indigna Philosopho* sapientibus *videri solent.* Exactiśsimus scriptorum omnis generis censor *Dionysius Halicarnasséus* usque adeò probavit hoc genus, ut Zoili, quem passivè exosum esse sciebat, & Aristotelis exemplo in vitia & virtutes Platonis, quem pro divino divino ἀμέμπτῳ καὶ ἀπταίστῳ habebant omnes, inquirere velle professus fuerit, nec quos Platoni amiciśsimos noverat, nec quos Zoilo inimiciśsimos extimescens, solo veritatis amore inductus. *Nicol. Leonicenus Vicentinus,* vir magni spiritus, & quem primum à barbarie in arte medica revixisse, & nugari desiisse dici propterea potest, translationes librorum Hippocratis & Galeni, quibus aliquot seculis sine querela usi fuissent medici, quæ tamen contrarios dogmatibus Hipp.

Hhhh 2 & Gal.

& Gal. sensus referrent plurimùm, uno momento ferè doctorum manibus excussit omnes, in ordinem coactis eorum interpretibus & commentatoribus, *Nicol. Rhegino Calabro*, *Petro Paduano, seu Aponensi*, *Vgone Bencio Senensi*, *L. Laurentiano*, *Theod. Gaza*, doctoribus jubilatis & receptæ per totum orbem autoritatis; novam autem, quam ipse dederat non solùm contrà *Jac. Carpum*, & *Manardum*, qui tum in summâ luce & gratia Gymnasiorum Bononiæ & Ferrariæ vivebant, sed & contrà Collegium Patavinorum Medicorum, ad quos undequaque tanquam ad oraculum in dubiis itabatur, non sine tamen molestia & animi dolore, quòd *Veritati* adeò à quibus non debebat obstreperetur, defendit: quin & *Celsum* cujus tanta apud omnes eruditos existimatio, de nonnullis non parvi in medicina momenti erratis convicit, *apol. ad Jac. Gal. si stilum spectes & Rom. sermonis nitorem atq; elegantiam, qui Celsus non sapit, meritò videri desipere; sed ubi de rebus agitur quas medicina tractat, cautiùs de homine esse judicandum.* In *Angeli Politiani* miscellaneam centuriam, cum plausu totius Italiæ exceptam & habitam tanto autore insuperabilem, *Georgius Merula* cohortes & alas, quæ impetu obruerent & contererent copiâ, emissurus esse dicebatur, nisi mors fecisset. De *Des. Erasmo* nihil quidquam tàm magnificè dici potest, quin eruditio examussitata & luculentissima de bonis literis merita id superent illius; & reperti tamen sunt qui in ejus scriptis multa castigarent; videte vel *Adr. Junium*, *Henr. Stephanum in animadvers.* & *Paulum Leopardum in emendationibus*, viri non minùs egregii: & quidem justissimè: multi etiam asperiùs agentes veluti Itali quidam obnunciatores, & acerbè in eum facetus *Scaliger*. Istorum exemplo si nos quoque licet multis modis impares, collatis ad res ipsas scriptorum etiam præjudicatæ autoritatis sententiis, nonnullibi ab iis dissentiamus, cujusnam illorum βυκοφύζων interest? Deorum filius sine ulla ratione credendum esse, *Plato* dicebat; sed nos in homines incidimus, quorum assertionibus tantum credimus quantum probant vel quantum rationi loqvuntur consentanea; in cæteris si qua cuiquam contradicimus, non detrahimus quidquam, non sodicamus inciviliter; *non enim tàm vafriciem profitemur, quàm exhibemus industriam*; solùm non dissimulamus quid in quoque desidere-

siderare possimus, & ne decepturo fides præstetur à simplicioribus impedimus. Sin verò omninò insurrecturus est, quem volunt isti, adversus me, errores quibus obnoxius æquè sum atque ipse, & quos in hoc opere serere in proclivi fuit, indicet, accuset, castiget, velim; non detrecto communem illam scribentium sortem, librari, pensari, exigi; non movebor: cæterùm styli acerbitate & maledicentia abstineat, & hanc literarum, quibus uterque litamus, amœnitatem non trahat in arenam; alia enim studiosorum quàm in ludo gladiatorio retiariorum vita est; Sed hoc agamus;

Veterum durante Imperio paganorū & Christianorū reverentia & civilitas notanda est, qua se invicem honorificis verbis & titulis compellare consueverunt, cuique dignitati & ordini peculiaribus. Imperatores & reges audiebant à subditis *Clementia vestra*, Symm. l. 10. Ep. 54: *Æternitas vestra*: *Perennitas vestra*, ep. 37, 45, 49: *Imperium vestrum*, *τὸ κράτος ὑμέτερον*, Amantius cubicularius ad Anastas. Imp. in *chron. Alex.* p. 764: *ἡ ἁγία βασιλεία σου*: *Mansvetudo tua*, Æn. Sylv. ad Fridr. III. Imp. *sublimitas vestra*, proceres Angliæ ad regem Wilhelmum II. apud *Order. Vit. l. 4. & 5. hist. Eccl. Almitas vestra*, *Chenulfus Ep. ad Desiderium*, inter epp. Francicas à *Frebero* editas. De seipsis dicebant *Pietas nostra*, Honor. Imp. Ep. ad Bonif. P. R. apud *Walram. Ep. Numburg. de unit. Eccl. & Imp. l. 1. c. 9. Potentia nostra*, *Largitas nostra*, Theodoricus rex Gothorum ap. *Caßiod. Magnificentia mea*, Imp. Constantinus C. *de veteranis l. 1.* Viri Illustres, Spectabiles, Perfectissimi, Clarissimi & Egregii ad dignitatem officiorum Palatinorum evecti ab Impp. ipsis, *Devotio tua*, Dioclet. ad Julianum ProCOS. Afr. *Magnitudo tua*, Valentin. ad Ausonium Præf. Præt. C. *Gregor. l. 7.* de malef. & Manich. *Sinceritas tua*, Idem ad Probum Pr. Pr. *Laudabilitas tua*, ad Comit. Largitionum: *Gratia vestra & Discretio vestra* Arturus ad proceres Pictaviæ ap. *W. Britotonem l. 6. ἡ σὴ σύνεσις*, *Gregor. Nazianz.* ad Sophronium Præsidem ep 19: *ἡ σὴ λογιότης*, *Synesius* ad Olympium ep. 132: *ἡ σὴ τελειότης* *Greg. N.* ad Adelphium ep. 128: *ἡ σὴ μεγαλόνοια*, *Id.* ad Procopium ep. 55. & 110. *Dulcedo tua*, Clotharius rex ad Ingundem conjugem ap. *Greg. Turon. l. 4 c. 3.* Si qui ad Pontificem, Episcopum, sacerdotem loqueretur vel scriberet, venerabundus dicebat *Beatitudo ve-*

ſtra; ἡ σὴ θεοσέβεια, *Syneſ.* ad Theophilum Alex. Epiſc. ep. 89: & *Greg. Naz.* ad Euſebium Ep. Samoſat. 28: ἡ σὴ εὐλάβεια, *Id.* ad Baſilium ep. 21: *Dignatio tua*, *Hieron.* ad Auguſtinum: *Sanctimonia veſtra*, Honorius Imp. ubi ſuprà, ἡ σὴ ἁγιωσύνη, *Tzez.* ad quendam Metropolitanum: *Sanctitas tua*, *Ennod.* ad Hilpidiarem: Ultima hac προσφωνήσει nihil uſitatius fuit in hoc genere & ſimplicius; ita enim *Auguſtinus ep. ad Quintianum* 103: *Reliquias beatiſsimi martyris Stephani non ignorat ſanctitas veſtra quàm convenienter honorare debeatis.* ita *Ambroſius ſerm. 61:* Scire debet ſanctitas veſtra, Fratres: ita *Paulus* Ep. Nolanus ad Delphinum Barcinon. ſive Burdegal. Epiſcopum: *Spero me ad ſanctitatem tuam ei literas exacturum.* Ibid. *Juſtè ſanctitas tua depoſiti ſui debitum repetit*: ita *Siricius* Papa ep. ad Mediolan. Eccl. inter Ambroſianas 80: *Quod cuſtodituram veſtram ſanctitatem non ambigens hac ſcripta direxi*: ita *Theodor.* Latinus ep. ad Dioſc. Ep. Alex. 83: *Tua ſanctitas Deo dilectiſsima*: ita reliqua ſcriptorum quorumvis χειμαῖα; ſolus *Barthius* homines ſanctos inter ſeſe & Deo caros *Sanitas tua* dixiſſe & ſcripſiſſe obſervat *lib. LVI. Adverſ. c. 5.* è verbis *Auguſtini l. de geſtis Pelagii c. 24: Sanè ea diligentia ventilaſſe ſanitatem tuam textum ejuſdem libelli reperimus.* Sed cui perſuadebit *Auguſtinum* hoc uno loco *ſanitatem* dicere, qui infinitis aliis de re eadem, *ſanctitatem* dixerat? Manifeſtius erratum eſt & deſcriptorum & ejus qui emendare debuit, quàm ut ulla cavillatione poſsit ei parari patrocinium. Lib. V. c. 5. cum remedium Quartanæ ſuperſtitioſum è *Plini Valer.* l. 3. c. 6. recitaſſet tale: *Panem itidem & ſalem in linteo de Lyco liget, & circà arborem licio alliget, Lycus*, addit, *quid ſit neſcio.* Neq; ſanè opus eſt de Lyco cura ulla; ſcripſerat n. *Plinius, de lecto.* In curationibus Phyſicis per amuleta & periapta notamus plurimùm ex ipſis ægrotis & eorum ſupellectile deſumi conſueviſſe, quæ profutura crederent. Unguium reſegmina è pedibus manibusq, cera permixta alienæ januæ adfigere jubebant magi febribus abigendis: *Plin. l. 28. c. 7:* ſi interulam ἰσχέσαρκον ægroti fœmina pariens induat, eamque à partu recipiat iſte, iterumq; geſtet, quartanã depelli dixerunt; *Trall. l. 12.* ſplenem agninum calentem lieni dolenti impoſitum aliquandiu, tum remotum & parieti cubiculi, in quo dormire ſolitus eſt æger, adpli-

çarum

catum lienis indignationes compescere, *Marc. Emp. c. 23.* capillos mulieris defluos in nodum collectos & ad arborē pomiferam ligatos menses immodicos & quævis profluvia alia restringere, *Oct. Horat. l. 4. de phys. scient.* Eadem ratione, *linteum è lecto* quartanarii efficacia majore fore putaverunt, quàm si aliunde telam lineam desumsissent. Lib. XI. c. 8. verba ejusdem Plinii l. 5. c. 28. de cibis quos dysentericis ministrari conveniat adstringendi siccandi & cohibendi facultate præditis emaculat; sed contrà autorem suum. *In pultes etiam*, inquit *Plinius*, *rosmarinum mittes aut desidia modicū, aut gallæ aut omphacii:* ipse pro *desidia* fingit *de acacia.* cujus elementa quam longè abeunt ab illius? Nos in vocabulorum, quæ distincta scripserat *Plinius de sidiâ*, copula peccatum esse, non in literis deprehendimus: *De sidiâ modicum*, id est, momentum corticis mali granati: Τὰ λέπη τῆς ῥόας, ἅτινες σίδια καλοῦσι *Diosc. l. 1. c. 154: Galen. l. 8. de simpl. med. fac. Paulus l. 7. c. 3:* τὰ λέμματα ῥόας σίδια προσαγορευόμενα: Latini *malicorium* vocarunt; *Celsus l. 4. c. 16. & 19: Car. Steph. prædii rust. pomario: interpres Elbavi seu Continentis Rhasis Ferragius Judæus medicus Salernitanus l. 8. c. 1: Gvainer. tr. de fluxibus c. 8: Joh. Matth. Gradius comm. in 9. Rhasis P. 2. c. 12. copulas & cupulas granatorum*: de quibus & nos h. l. c. 12. p. 544. Est alioqui granatum omnibus suis partibus, flore quem κύτινον vocant *balaustium*, & corrupto ex hoc nomine, *ampullagium*, & *ambulacium Cæl. Aurel. l. 4. c. 3: & l. 5. c. 2:* granis quæ πυρῆνας, nucleos, gigarta, ossa, acinos, & arillos adpellant: carne & succo, itemque cortice seu testa è stymmatum genere & alvi fluoribus accommodum, præter *Diosc. & Gal. l. d. Serapion l. de temp. simplic. c. 129. Buhahylyha tacuin. ægritud. 35. Gariop. l. 3. c. 16: J. M. Savonar. Pract. tr. 6. c. 16. rubr. 9: Platina lib. 2. de obsoniis:* Putamen verò propter substantiam terream omnium maximè stypticum est; unde farinam ejus pultibus ammisceri non inutile judicaverit *Plinius.* Panem è mali granati cortice siccata tusa & cribrata cum ovorum vitellis subacta coctum in furno & propensiùs manducatum cœliacis prodesse *Marc. Empir. c. 27.* docuit. Ex eo additis constrictivis aliis clysterem ad dysenteriam à materia cholerica acuta & ad tenesmum parat *Constant. Africanus l. 4. de morb. cogn. & curat. c. 15: Oct. Horatianus l. d.*

nuerunt, qui Procuratores suos habebant Comiti S. L. obsequentes: & adparet hinc fuisse ex eadem Palatinorum schola Collegas generum Cornelium & socerum Porphorum seu Porphyrium, Matronæ patrem; idque emendationem nostram vel maximè confirmat. Opus igitur non est respondere *Gutherio* de *Hesychio*; non enim debuit eum advocare ante veræ lectionis constitutionem falso scil. confirmando. Severior est *Gutherius* iste in Criticos licentiosos & pruritum illum omnia emendandi etiam correctissima sæpè flagellat; laudamus; nam & nos continentiam in talibus voluimus, & sine manifesta ratione mutare abstinemus etiam quæ non intelligimus: Intelliget enim & interpretabitur fortasse alius quæ nos habeamus pro mendosis & depositis; At hoc locô ubi secare oportebat intempestiva est ipsius ἀδρανία: οὐ γὰρ, ajunt, πρὸς ἰατροῦ σοφοῦ θρηνεῖν ἐπῳδὰς πρὸς τομῶντι πήματι: *mentis vanitate jactantur Sorani judicio, qui modulis & cantilena passionibus robur excludi posse crediderunt: Cœl. Aurel. l. 5. tard. c. 1.* Communi consensu introductum est, ut quædam verba atque nomina primis literis notarentur apud Romanos; nonnullæ res etiam signis arbitrariis quæ literæ non essent. C. J. Cæsarem ad amicos, qui absentis ejus res in Urbe curabant, si quā occultiùs perferenda erant, commutato ordine literarum scripsisse adnotarunt *Sueton. c. 56: Dion l. 40. & Gell. l. 17. c. 9.* ut nullum verbum effici posset, sed si quis investigare vellet, quartam elementorum literam pro ea quæ scripta erat legere oportuit: Quænam verò pro qua scriberetur erat inter eos conventū clandestinum: D. Augustus pro unaquaque litera scribebat sequentem: qui modi privatorum commenta fuerunt; excogitati ad instar sciti publici circà siglas. Harum significationes tenere necessarium est eum qui de Inscriptionibus Jure antiquo & cæteris monumentis publicis aliquid velit profiteri. Fuêre initio paucæ; paulatim auctæ in immensum ut scripto comprehendi debere Grammatici censuerint; hinc illa *M. Valerii Probi de notis literarum* tractatio; itemque *Diaconi, Magnonis, Papiæ*: & aliæ ἀνωνύμων, quas *Putschio* editori debemus. Earum censum auxêrunt ex Inscriptionibus Viri magni sed ita ut & nos symbolam conferre possimus. A M. P. *Scaliger Ind. c. 20.* interpretatur, *amator*

ter patria: In lapide Tarraconensi: PAVLVS. HIC. JACEO. MILES. AM. P. BLACANÆ. NATVS. Parùm probabile est, & caret exemplo elogium tale; Igitur, quòd milites à legionibus, cohortibus, & alis denominentur, sæpissimè etiam à centuriis, malim sejunctâ in literas syllabâ; MILES. A. M. P. & exponam, *Alæ Macedonicæ primæ*. Inscr. 13. p. 563. Turranius PRÆF. ALÆ. MACET. Et nihil usitati usquàm ab ordine, quô conscriptæ erant, alis, cohortibus, legionibus nomina imponi; ita Ala I. Asturum: 6. p. 1028: ala III. Thracum 5. p. 433. ala VII. Phrygum; Præf. EQ. ALÆ. PRIMÆ CANNANEFATVM 1. p. 385. cohors prima Macedonica, 3. p. 443: quæ & COH. MONTANOR. M. PRIMA, 5. p. 552. & 10. p. 544: P. CAPATIVS. MIL. COH. MONT. PRI. STIP. XXX. T. R. E. S. P. R. *Scaligero* significat, *terra regesta pecunia sua restituerunt*. Sed marmorarium divulsisse vocabula TRES PR. i. e. tres Provinciæ Galliarum Lugdun. Narbon. & Aquitan. proque lubitû fecisse siglas, quæ tales non essent, manifestum est. Lapis Lugdun. 8. p. 386:

C. CATVLIO. DECIMIO. SACERD
AD. TEMPLVM. ROM. ET
AVG. III. PROV. GALL
T. R. E. S. P. R.

Decepit *Scaligerum* repetitio de provinciis quam stare non posse putavit; sed si verba juxtà sensum Inscriptionis construxisset, nihil absurdi erat visurus, & dicturus aliud. Honoribus Augustæ templa decreverunt in provinciis: sed is ea non recepit, nisi communi suo Romæque nomine, *Svet. c. 52.* Huic religioni peculiaris sacerdos vel flamen, qui esset AD TEMPLVM ROMÆ & AVGVSTI à provincialibus institutus fuit; eôque honore sacerdotii templi Romæ & Aug. per tres Prov. Galliarum cû functus esset Catulius iste, tres Provinciæ Galliarum communi scito marmor hoc ei statuisse profitentur. Geminum germanum est Tarracon. 5. p. 443. ubi de quodam Numisio Oviniano;

FLAM. P. H. C.
P. H. C.

id est, *flamini Provinciæ Hispaniæ citerioris, Provincia Hisp. citerior*: ubi quia siglæ

eædem per diversos casus efferuntur & sensus perfectus est & nihil superfluit tamen: quod itidem faciendum in isto Lugdunensi.

Inter monumenta Augustana, quæ Amplis. *Welserus* collegit, trigesimum tertium sepulcri inscriptio cum tali clausula legitur: N. I. F. L. *Welsero* non notæ sunt hæ notæ: varia comminisci posset, qui otio vellet abuti. Extimari velim non recipi, quod aliquando excogitabam: *Nemo Injuriam faciat lapidi*; cujus generis obtestationes plures in medio sunt. Ex istâ 3. p. 553. apud *Grut.* NE. QVI. EO. POSTEA. INFERANTUR. FELIX. LAPIS. si quis memoratas siglas interpretaretur, emergeret alius paulò sensus, sed nec is incommodus. Hæ vocum siglæ fuerunt; sunt etiam observatæ syllabarum: harum enim initiales eodem modo singularias sculpserunt, quod nos monemus primi, quia obscurissimis & inaccessis aliàs exponendis facere deprehenderimus; 1. p. 1110. P. T. R. Q. est POSTERISQVE: paulò aliter in 7. p. 791. PRS. Q. SVIS. nisi τὸ T ab exscriptore præteritum est: & in 7. p. 583. D. C. R. M est *Decurionum*; quas interpretationis ipse sensus & *συνάφεια* non omninò hebeti cuivis suppeditat ac comprobat. Centurionis & Centuriæ adpellationis nusquam fere literis expressère marmorarii; plerunque signis; sæpissimè tali, 7. ut in 5. p. 567: VENONIO. VALENTI. ALTINO. MIL. COH. VIIII. PR. 7. CHARITONIANI. FEC. PLAVTONIVS. EXORATVS. MIL. COH. VIIII. PR. 7. EADEM. 3. p. 548: EQ. COH. III. PR. 7. ANICETI. NATIONE PANNONIVS: 7. p. 547: MIL. COH. VIII. PR. 7. VETTI. VALERIANI. 9. p. 489: 7. LEG. III. ITAL. 1. p. 532: MIL. COH. V. PR. P. V. EX 7. CÆCILIANI. Frequenter hoc ɔ: 1. p. 546: MIL. COH. III. PR. ɔ. LICINI: 3. p. 1101; PRÆF. COH. VI. BRITTON. ɔ. LEG. I. M. P. F. 7. p. 72: L. FAVONIVS. SECCIANVS. ɔ. LEG VIII. AVG. Id verò rudiùs sculpserunt his formis > . & Ɛ. p. 350. MILITAVIT. IN. PR. AN. XVII Ɛ. IN LEG. IIII. SCYTH. ANN. XVIIII. & Ʒ. 5. p. 1106: MIL. COH. VI. PRÆT. Ʒ. MACRONI. 9. p. 1110. MIL. COH. I. PR. Ʒ. PRVDENTIS. Hoc ipsum signum vel marmorarii placito vel lapsu descriptoris in literam S conversum est in

g. p. 546: MIL. IN STAT. PR. S. CANDIDI. i. e. *miles in statione prætoris, Centuriâ Candidi*: quæ observatiuncula ut minutum quid videri poßit facit tamen ut lapidem rectè legamus & intelligamus. Est etiam ubi literæ numerorum potestatem habent; quod si nescias frustrà de quamplurimis angère. JVL. significat quinquaginta minùs quatuor; *Inscr. 3. p. 540*: BIX. AN. JVL. M. VI. D. XXIV. S mensurarum & ponderum numeris adjecta, dimidium designat: 2. p. 308. LONGVM PED. XIIS. LATVM. PED. VIS. i. e. *duodecim cum dimidio*, sex cum dimidio: 7. p. 774: IN FR. P XVS. i. e. *in fronte pedes quindecim cum dimidio*. Cum projectam vides in marmore ᔕ cogita signum esse στιγμῆς: *Inscr. 9. p. 156.* in quâ exprimenda etiam variè luserunt; modò circuli veru transfixi ɸ, modò uncini, modò triboli, modò stellæ figuram vocabulis interponentes. Sed de tabula manum: videbimur enim plus satis ἐξαμαξεῦσαι; promisimusque toties talia separatim justo commentario tradere.

CAP. XVII.

In Adversariis C. Barthi animadversa nonnulla, quæ non ferri posse videbantur: Observatio nova, Sanitas tua, *esse alloquii formulam & inter titulos honoris, explosa: emendati D. Augustinus, Plinius Valerianus, Calpurnius, Festus, Pacianus, Bachiarius sermone de recipiendis lapsis,* [*Hyginus mythologico. Apicius Cepuro, Isidorus glossario. Linteum de lecto: superstitiosæ curationes. Sidia; rhus Syriacus; rosmarinum, Arbor divina: laurus in vestibulo Palatii cum superposita corona querna: ea de re lapsus Alex. ab Alexandro. Cercalopū, cercalopes, κερκαλώπηξ, genus simiæ: Scaligeri de ea frustratio: x & s alternasse consuetudine notariorū veterum; hinc cercalopū, pro cercalopex, scolis pro scolex. In Svetonio vulgata lectio defensa: Megistanes, Orosangæ, Βασιλεωπάτορες, magnates, purpurati in regno Parthorum & satrapæ a Rege secundi: item in Juliano Doctore Ecclesiastico: & Apicio. Mares Lacedæmonii contentiosi & victoriæ cupidi; de muribus Spartanis puerile commentum est. Ad Solis quadrigas equi fu-*

nales mares duo, σειραφόροι; feminæ jugariæ totidem, ζυγίαι: equos jungendi curribus ratio apud veteres confusa cum nostratium. Trulla vas escarium latum; item patella minori forma; & tudicula, & cochlear. Humelbergio patrocinium contrà iniquum censorem: urtica novellâ vis ad morbos prævendos: foliorum & seminis ad alvum molliendam: arcti-tudo. Abadir. Abdir, lapis in mysteriis Barbarorum; qui & Βαίτυλ⊙: Βαιτύλια lapides animati: Varia genera τετελεσμένων: talismaoth à Zabiis confecta. Buxus, ensis in ligno, dolon: Ennodius emaculatus & explicatus. Physeter, Φυσητὴρ cete. Baston pro baculo, Græcum origine, non Germanicum. De P. Apollonio Collatio Poëta. Theodorus Priscianus, cum ficto nomine Octavius Horatianus, explicatus: ejus nomen corruptum à Torino in Muscieni, à Gvinterio in Moschionis: Tralliani editiones correctæ: editio Argentin. librorum Prisciani notata; ætas Theod. Prisciani: Vindicianus medicus. Verba immineri, injici, novè constructa: pati pro esse. Judicium de Cælio Aureliano scriptore medico Latino, sectâ Methodico: adserta in eo vulgata lectio tribus locis. Asclepius unde dictus: ἀσκελής, σκελτὸς, aridus, induratus: Idem emendatus, & explicatus pluribus. Procurare, i. e. facere, parare, exhibere. Modo percunctativo, i. e. generaliter: Percunctari; percontari. Sententia de ætate ejus Cælii nova contrà Sichardum.

COgitabam, DEO medio, colophonem imponere his libris, eosque hoc momento absolutos molestissimo tricis & cunctationibus prelo, emittere tandem, cum ex illustri loco submurmuratur, *Cl. Barthium*, quem sæpiculè perstrinxissem, in me nescio quid parturire, vindicias puta suæ existimationis, censuræ meæ libertate læsæ; eaque de causa triumphum parari à quibusdam. Is rumor, cujus quem autorem esse suspicer, scio; dicere verò nolim, consilium meum turbavit, & vis minimè expectata, uti solet, admiratione me adfecit & molestia quadam. Etsi enim cum larvis luctaturum

esse

resse videat quisque eum, qui de nondum publicatis meis, quorum quid probem, quid improbem extremùm scire nequeat; poteram n. quæ ipse fortasse carpturus esset, ea corrigere δευτέραις φροντίσι, & tum frustrà foret cum suâ animadversione) judicare præsumeret; & confingi à malevolis & alienorum plus æquo curiosis hominibus, ni pestes potius hominum sunt, ista pænè persuaderer: tamen non negligendum esse duxi, quod dictabat fama, placuitq; quòd nihil dum contrà *Barthium* dicere meminissem, cujus pœniteret, in istorum gratiam amplius in ejus Adversariis exerceri; & quàm in hisce literis *non omnia, nec omnibus, nec passim credere* oporteat, docere, si tamen docere se patiuntur homines seipsos tantùm admirari soliti & suo judicio tàm magni ut caput ad fornicem Fabii submittere posſint, quod M. Crassus Orator olim de Memmio quodam homine omnis sapientiæ inani, spiritibus tamen sapientum turgido dixit. Eò quidem venêre mores, ut plerique nos pro Veritate fatigando nil nisi odium inveniamus; sed de homine literis ad candorem modestiam & bonitatem formato aliud sperare possumus, nimirum concessurum esse ut quod ipse in aliorum conjecturis, quas subinde examinat, hoc nos in ipsius correcturis, quas bonis autoribus infert, facere sine offensæ metû posſimus. *Differentium inter se reprehensiones non sunt vituperandæ;* Veritatem enim eliciunt & illustrant; *falsa autem intelligere, primus gradus sapientiæ est* Juventuti; *maledicta, contumeliæ; tum iracundiæ, contentiones, concertationesq; in disputando pertinaces, indigna Philosopho sapientibus videri solent.* Exactiſsimus scriptorum omnis generis censor *Dionysius Halicarnasseus* usque adeò probavit hoc genus, ut Zoili, quem passivè exosum esse sciebat, & Aristotelis exemplo in vitia & virtutes Platonis, quem pro divino divino ἀμέμπτῳ καὶ ἀτρώτῳ habebant omnes, inquirere velle professus fuerit, nec quos Platoni amiciſsimos noverat, nec quos Zoilo inimiciſsimos extimescens, solo veritatis amore inductus. *Nicol. Leonicenus Vicentinus*, vir magni spiritus, & quem primum à barbarie in arte medica revixisse, & nugari desiisse dici propterea potest, translationes librorum Hippocratis & Galeni, quibus aliquot seculis sine querela usi fuissent medici, quæ tamen contrarios dogmatibus Hipp.

& Gal. sensus referrent plurimùm, uno momento ferè doctorum manibus excussit omnes, in ordinem coactis eorum interpretibus & commentatoribus, *Nicol. Rhegino Calabro, Petro Paduano, seu Aponensi, Vgone Bencio Senensi, L. Laurentiano, Theod. Gaza*, doctoribus jubilatis & receptæ per totum orbem autoritatis; novam autem quam ipse dederat non solùm contrà *Jac. Carpum*, & *Manardum*, qui tum in summâ luce & gratia Gymnasiorum Bononiæ & Ferrariæ vivebant, sed & contrà Collegium Patavinorum Medicorum, ad quos undequaque tanquam ad oraculum in dubiis itabatur, non sine tamen molestia & animi dolore, quòd Veritati adeò à quibus non debebat obstreperetur, defendit: quin & *Celsum* cujus tanta apud omnes eruditos existimatio, de nonnullis non parvi in medicina momenti erratis convicit, *apol. ad Jac. Gal. si stilum spectes & Rom. sermonis nitorem atq; elegantiam, qui Celsus non sapit, meritò videri desipere; sed ubi de rebus agitur quas medicina tractat, cautiùs de homine esse judicandum.* In *Angeli Politiani* miscellaneam centuriam, cum plausu totius Italiæ exceptam & habitam tanto autore insuperabilem, *Georgius Merula* cohortes & alas, quæ impetu obruerent & contererent copiâ, emissurus esse dicebatur, nisi mors fecisset. De *Des. Erasmo* nihil quidquam tàm magnificè dici potest, quin eruditio examussitata & luculentissima de bonis literis merita id superent illius; & reperti tamen sunt qui in ejus scriptis multa castigarent; videte vel *Adr. Junium, Henr. Stephanum in animadvers. & Paulum Leopardum in emendationibus*, viri non minùs egregii: & quidem justissimè: multi etiam asperiùs agentes veluti Itali quidam obnunciatores, & acerbè in eum facetus *Scaliger*. Istorum exemplo si nos quoque licet multis modis impares, collatis ad res ipsas scriptorum etiam præjudicatæ autoritatis sententiis, nonnullibi ab iis dissentiamus, cujusnam istorum βυκοφιζων interest? Deorum filiis sine ulla ratione credendum esse, *Plato* dicebat; sed nos in homines incidimus, quorum assertionibus tantum credimus quantum probant vel quantum rationi loquuntur consentanea; in cæteris si qua cuiquam contradicimus, non detrahimus quidquam, non fodicamus inciviliter; *non enim tam vafriciem profitemur, quàm exhibemus industriam*; solùm non dissimulamus quid in quoque desideside-

ſiderare poſsimus, & ne decepturo fides præſtetur à ſimpliciori-bus impedimus. Sin verò omninò inſurrecturus eſt, quem volunt iſti, adverſus me, errores quibus obnoxius æquè ſum atque ipſe, & quos in hoc opere ſerere in proclivi fuit, indicet, accuſet, caſti-get, velim; non detrecto communem illam ſcribentium ſortem, librari, penſari, exigi; non movebor: cæterùm ſtyli acerbitate & maledicentia abſtineat, & hanc literarum, quibus uterque litamus, amœnitatem non trahat in arenam; alia enim ſtudioſorum quàm in Ludo gladiatorio retiariorum vita eſt; Sed hoc agamus;

Veterum durante Imperio paganorũ & Chriſtianorũ reverentia & civilitas notanda eſt, qua ſe invicem honorificis verbis & titulis compellare conſueverunt, cuique dignitati & ordini peculiaribus. Imperatores & reges audiebant à ſubditis *Clementia veſtra*, Symm. l. 10. Ep. 54: *Æternitas veſtra: Perennitas veſtra*, ep. 37, 45, 49: *Imperium veſtrum*, τὸ κράτος ὑμέτερον; Amantius cubicularius ad Anaſtaſ. Imp. in *chron. Alex.* p. 764: ἡ ἁγία βασιλεία σου: *Manſvetudo tua*, Æn. Sylv. ad Fridr. III. Imp. *ſublimitas veſtra*, proceres Angliæ ad regem Wilhelmum II. apud *Order. Vit. l. 4. & 5. hiſt. Eccl. Almi-tas veſtra, Chenulfus Ep. ad Deſiderium*, inter epp. Francicas à *Frehero* editas. De ſeipſis dicebant *Pietas noſtra*; Honor. Imp. Ep. ad Bonif. P. R. apud *Walram. Ep. Numburg. de unit. Eccl. & Imp. l. 1. c. 9. Potentia noſtra, Largitas noſtra*, Theodoricus rex Gothorum ap. *Caßiod. Magnificentia mea*, Imp. Conſtantinus C. *de veteranis l. 1.* Viri Illuſtres, Spectabiles, Perfectiſsimi, Clariſsimi & Egregii ad dignitatem officiorum Palatinorum evecti ab Impp. ipſis, *Devotio tua*, Dioclet. ad Julianum ProCOS. Afr. *Magnitudo tua*, Valentin. ad Auſonium Præf. Præt. *C. Gregor. l. 7.* de malef. & Manich. *Sinceritas tua*, Idem ad Probum Pr. Pr. *Laudabilitas tua*, ad Comit. Largitionum: *Gratia veſtra & Diſcretio veſtra* Arturus ad proceres Pictaviæ ap. *W. Britotonem l. 6.* ἡ σὴ σύνεσις, *Gregor. Nazianz.* ad Sophronium Præſidem ep 19: ἡ σὴ λογιότης, *Syneſius* ad Olympium ep. 132: ἡ σὴ τελειότης *Greg.* N. ad Adelphium ep. 128: ἡ σὴ μεγαλόνοια, *Id.* ad Procopium ep. 55. & 110. *Dulcedo tua*, Clotharius rex ad Ingundem conjugem ap. *Greg. Turon. l. 4. c. 3.* Si qui ad Pontificem, Epiſcopum, ſacerdotem loqueretur vel ſcriberet, venerabundus dicebat *Beatitudo ve-*

catum lienis indignationes compescere, *Marc. Emp. c. 23.* capillos mulieris defluos in nodum collectos & ad arborē pomiferam ligatos menses immodicos & quævis profluvia alia restringere, *Oct. Horat. l. 4. de phys. scient.* Eadem ratione, *linteum è lecto* quartanarii efficacia majore fore putaverunt, quàm si aliunde telam lineam desumsissent. Lib. XI. c. 8. verba ejusdem Plinl l. 5. c. 28. de cibis quos dysentericis ministrari conveniat adstringendi siccandi & cohibendi facultate præditis emaculat; sed contrà autorem suum. *In pultes etiam*, inquit *Plinius*, *rosmarinum mittes aut desidia modicū, aut gallæ aut omphacii:* ipse pro *desidia* fingit *de acacia.* cujus elementa quam longè abeunt ab istius? Nos in vocabulorum, quæ distincta scripserat *Plinius de sidiâ*, copula peccatum esse, non in literis deprehendimus: *De sidiâ modicum*, id est, momentum corticis mali granati: Τὰ λέπη τῆς ῥόας, ἅτινες σίδια καλοῦσι *Diosc. l. 1. c. 154: Galen. l. 8. de simpl. med. fac. Paulus l. 7. c. 3:* τὰ λέμματα ῥόας σίδια προσαγορευόμενα: Latini *malicorium* vocarunt; *Celsus l. 4. c. 16. & 19: Car. Steph. prædis rust. pomario: interpres Elhavi seu Continentis Rhasis Ferragius Judæus medicus Salernitanus l. 8. c. 1: Gvainer. tr. de fluxibus c. 8: Joh. Matth. Gradius comm. in 9. Rhasis P. 2. c. 12. copulas & cupulas granatorum*: de quibus & nos h. l. c. 12. p. 544. Est alioqui granatum omnibus suis partibus, flore quem κύτινον vocant *balaustium*, & corrupto ex hoc nomine, *ampullagium*, & *ambulacium Cæl. Aurel. l. 4. c. 3: & l. 5. c. 2:* granis quæ πυρῆνας, nucleos, gigarta, ossa, acinos, & arillos adpellant: carne & succo, itemque cortice seu testa è stymmatum genere & alvi fluoribus accommodum, præter *Diosc. & Gal. l. d. Serapion l. de temp. simplic. c. 129. Buhahylyha tacuin. ægritud. 35. Gariop. l. 3. c. 16: J. M. Savonar. Pract. tr. 6. c. 16. rubr. 9: Platina lib. 2. de obsoniis:* Putamen verò propter substantiam terream omnium maximè stypticum est; unde farinam ejus pultibus ammisceri non inutile judicaverit *Plinius.* Panem è mali granati cortice siccata tusa & cribrata cum ovorum vitellis subacta coctum in furno & propensiùs manducatum cœliacis prodesse *Marc. Empir. c. 27.* docuit. Ex eo additis constrictivis aliis clysterem ad dysenteriam à materia cholerica acuta & ad tenesmum parat *Constant. Africanus l. 4. de morb. cogn. & curat. c. 15: Oct. Horatianus*

l. d.

l.d. Gariop. l. d. c. 18: ex eo solo injectionem parat *Cæl. Aur. l. 4. c. 8.* cum ramenta sanguinolenti coloris, læso ab ascaridibus longaone, excernuntur. Pro *rosmarino*, quod edidêre h. l. putem fuisse in membranis *rhun Syriacum vel erythrum*, i.e. sumach, semē fruticis excoriatii, colore coccineo, simile sorbi acinis, quo vice condimenti utebantur in cibatu veteres, *Brasav. in exam. simpl. c. de fruct.* juri in murænam elixam & anguillam indit *Apicius l. 10. c. 8. & 14.* hodiè ob acorem expetitur, *Lobel. frut. adversar. p. 412.* Confert enim ob frigiditatem & siccitatem cursui cholerae ad stomachum, ad epar & ad intestina: *Aben Mesuai apud Scrap. l. d. p. c. 225. Rhasis Contin. l. 22. c. 5. n. 389: Aret. l. 2. de acut. cur. c. 2.* cibis sanguinem despuentium inspergit: De eodem *Dioscor l. 1. c. 148.* ὁ καρπὸς ἁρμόζων ἐν προσοψήμασι κοιλιακοῖς καὶ δυσεντερικοῖς quæ verba *Plinius* sine dubio h. l. expressit. Rosmarinum enim, quod excalfacit, attenuat, digerit, resolvit, incidit, abstergit, noxium dysentericis potiùs damnasset; omninò modica enim ejus adstringendi vis est, *Ruell. l. 3. de nat. stirp. c. 50.* qua roborare ventrem frigiditate & hinc tarda coctione ac ventositate laborantem, non adeò sistere aut contrahere solutum poterit. Imò perperàm cum gallis & omphacio poneretur hoc, quòd ista humiditatibus & fluxui conferant astringendo, retinendo, repercutiendo, desiccando & infrigidando προσοψήμασι μιγνύμενα: *Diosc. l. 1. c. 147.* quæ potentiæ quia non insunt rosmarino, nec potuerit hoc cum illis eadem classe adstringentium locari.

Lib. XII. c. 10. è *Capurni Ecloga 4* locum impeditissimum non pessimè composuisse putat, cum *vicinam arborem* exponit de palma quæ amet vicina esse suo pari & semper inclinet ad marem: & tamen l. XIV. c. 1. de myrto interpretatur; mox refert ad quercum, ut quæ in foribus Principum jungeretur lauro. Sed hîc cum de re quavis plus uno verum esse nequeat, duo nimirùm falsa fuerint. De palma improbabile est, quòd *vicinum* χέον insinuet, cujus tamen in istis carminib. nec quidquam adparet. Palma adpetit vicina esse suo compari; at ea hic lauro conjungitur; hujus autem quomodo tandem vicina ista? De myrto non satisfacit, quòd versum Virgilii à Calpurnio alludi dicat: faciliùs n. negari id potest, quàm

pro-

probaverit adfirmans; ipse Poeta hoc fortasse sciverit; nemo alius. Quercum intelligi à cantore rustico pro certissimo habeamus; sed constituenda priùs est vera lectio, *divina arbor*; quam carminis ratio planè exigit. Benivolentiam enim Cæsaris habitu rustico Poëta exoraturus eum suos montes & lucos adire invitat; tum etiam à Phœbo & Jove eos frequentari & utrique Numini consecratis arboribus, videlicet lauro & quercu divinatrice & divina ipsa (cognominatur enim vulgarissimè *Jovis arbor* & tribuitur magnæ Deûm matri) quæ Deos, quibus tribui solerent, quorumque cura essent, vel solis symbolis & gentilitate sua pellicerent & detinerent, consitos esse gloriatur; quæ quorsum ab eô dicantur intelligunt non omninò hebetes. Hominem verò de rure, quid in Urbe & ante fores ædium Palatinarum cum lauro & quercu fieret cogitasse, eòque respexisse cum *quercum vicinam lauro* adpellat, Poëta præter decorum personæ, quæ ruri adfixa pompæ urbanæ ignara prorsus & negligens, finxisset. Imò nec quercus, uti optima maxima est, in vestibulo regiæ lauro conjuncta; sed querna corona in janitrice domibus Cæsarum lauro media suspensa fuit ut victoriis Cæsarianis cives toties esse servatos indicaretur: Clarè *Ovidius Trist. l.3. El. 1: extr. 4. Fast. Dion l. 53.* è quibus memoriæ lapsum in doctissimo dierum Genialium scriptore, qui ædes Palatinas quercubus viridibus, nunquam lauro, exornari consuevisse arbitratur l. 3. c. 27. notare est. Jam quod hic addivinavimus rectè habere ut agnoscat quisq; ipsum carmen emendatum adscribemus:

Me quoq; facundo comitatus Apolline Cæsar
respiciat, montes neu dedignetur adire,
quos & Phœbus amat, quos Juppiter ipse tuetur,
in quibus Augustos visuraq; sæpe triumfos
laurus fructificat, divinaq; nascitur arbor.

In *Festi* glossa ista, *Cercolopis genus simiæ, quæ ultimam partem caudæ villosam habet*, nihil vidisse viros maximos, sanè miramur. *Scaligeri* κερκόλιπος & κερκόλιψ ab ipsa Grammatici exegesi repellitur: si enim id genus simiæ caudæ partem ultimam villosam habet, non potest ecaudis esse dici, nisi ἀντίφρασιν figura Grammatica rem salvari posse cogitemus. *Cl. Barthius l. XLI. c. 1.* bestiæ nomen nobis

bis esse incognitum immeritò queritur; est enim, si secundam solùm vocalem in vocabulo mutemus, jam notissimum *Cercalopis*, h. e. simia cum cauda vulpina; qualem etsi nemo nostrûm viderit, id tamen antiquorum experientiæ ne tantillum præjudicat; viderunt enim hi, quod è *Plinio* & *Æliano* constat, sive Æthiopiæ sive Indiæ indigenas simias, cauda leonis flava, *latè fusa priori parte*, callitrichas dictas; quo insigni ad vulpes proximè accesserunt & convenienter κερκαλώπηκες adpellatæ sunt. Quin si nihil conceptui istiusmodi animalis respondisset unquam in natura, de vocabulo tamen rei fictæ imposito intelligendo curare nos oportebat. Κερκαλώπηξ, notariis Latinis *cercalopex, cercalopis & cercalopes*; x enim & s in lapidibus in membranis & codicibus veteribus excusis plerunque alternant: hinc *tossicum, frassinus, tassus, lissivium tr. 1. c. 4.* Practicæ Johan. Concoregii impressæ Papiæ a. 1485. *vincitossica* ap. veterem interpretem Oribasii: *conflississet*, Inscr. 4. p. 298: *Praxestlatus*, 5. p. 173: *Conjus*; 5. p. 559: *Abdus* & *Abdux* nomen medici Arabis, è cujus memoriali quædam adducit *Rhases Contin. l. 11. c. 5: tigrix*, Inscr. 8. p. 946. *milex*. 7. p. 838: *maxtix* apud *Silvat. c. 531. piloxella*; *macronoxia* pro macronosia apud *Gariop. prol. l. Sintom. vexana mortalitas*, in synonymis Simonis Januensis editis Mediolani a. 1473. *scolix*, i. e. vermis, è Græcô σκώληξ, apud *Silvat. Pand. c. 628.* è quorum ultimô rationem, qua *cercalopis* pro *cercalopex* scripserint olim, intelligere possunt, si quibus emendationem nostram & adpellationem rari animalis nondum persuasimus.

Edita apud *Sveton. Calig. c. 5.* lectio, de luctu in funere Germanici, *regem etiam regum & exercitatione venandi & convictu Megistanum abstinuisse*, proba est & è fide omnium membranarum & codicum; nemo nobilissimorum sive Commentatorum sive recognitorum, qui minimùm viginti nominarier possunt, aliter sensit; *Barthius* l. LVII. c. 9. è membranis nescio quibus proponit *Segestanes*, qui fuerint inter gentes Parthicas acerrimi bellatores; & tamen dubitat eos quippiam huc facere. Hoc verò est ursâ præsente vestigia ejus quærere, quod ajunt: Μεγιστᾶνες, οἱ ἐν ὑπεροχῇ ὄντες. *Hesych.* οἱ τοῦ βασιλέως περίβλεπτοι ἔπαρχοι, *Suid.* Unde adparet Persarum satrapis & purpuratis peculiare fuisse id nomen, quos suo

quo-

quodam *Orosangas*, h. e. εὐεργέτας, & Beneficos, qui Regem insigni beneficio demeruissent, vel etiam pro salute regni strenuè rem gessissent, adpellabant Parthi; Græci aulæ Constantinopolitanæ illustriores Βασιλεωπάτορας; Latini *tutores Juven. Sat.10.* de Sejano Præt. Præf. *Parentesq; principum & amicos*; Impp. Constantinus & Constans *C.Theod.l.6. de ann. & tributo*, Rufinum Pr. Præt. Imp. Alexander Ulpianum Pr. Pr. *l.4. C. de locato:* Theodosius Ablavium; Theod. & Valent. Albinum Prr. Prr. Parentes Karissimos Augustorum, *Nov. de sepulcris. Nov. de Manich. Nov. 2. de testamentis* adpellare dignati sunt: *& Papinius* Rutilium Gallicum, Præfecturæ Prætorianæ admotum, *proximam Domitiano cervicem.* Ii nim. erant, qui in contuberniū Majestatis regiæ adsciti consiliorū, cubiculi, mensæ fuere participes: à quo convictu fecisse cum abstineret rex regū luctus testandi causa annotavit *Svetonius.* Ejus μονοφαγίας aliæ apud alios caussæ, de Æginetarum quadam lege *Plut. in Quæst. Græc. n. 44.* aliter quoq; atque aliter de ea judicatum veteribus: quod à *Piccarto observ. historico-polit. dec. 17. c. 6.* fusè, breviùs ab *Hofmanno nostro comm. ad ll. Galeni de usu partium n. 506* doceberis. Quomodo autem *Segestanos*, nationem Persicam, mensis suis & cœnis interesse rex regum voluerit, quod *Barthii* conjectura insinuat, ipse viderit. Certè megistanes non debuit loco movere, quia maximè sunt legitimi; multò minùs Segestanos supponere, qui regis commensalitio omninò inepti & exclusi tàm quàm Brigantes, Brabansones, Pincinati milites, & Stratiotæ quos velut audaciùs grassantes & vitæ contemnentiores historici his adpellationibus commemorant: *Scal. anim. ad Euseb. f. 175: Cambd. Britann. p. 552: A. Krantz. l. 6. Saxon. c. 28: Urspergen. sub a. 1101: Order. Vit. l. 9. hist. Eccl. Comin. l. 3. de bello Neap. P. Justin. l. 9. hist. Ven. Coriol. Cepio l. 3. de rebus gestis P. Mocenici.* Verba *Juliani archiep. Toletani*, quæ precationem libris contrà Judæos tribus præmissam inchoant; *Tu ergò, fili David, qui ad nos in carne venisti, clavo crucis tuæ secreta cordis mei adaperi,* satis sana sunt; clavo enim crucis Christi, re acutâ, & validâ cor suum lapideum adamantinum ve feriri, pungi, scindi, aperiri exoptat. *Barthius* l. XIX. c. 14. mavult, *clave*, quòd os sibi referari postulet. Nos quia *clavi* in cruce dominica non fuisse locum scimus, nec hoc loco eam cruci jun-

gendam, & cum rem optimè intelligamus vocabulis propriè sumtis figuratam locutionem non adfectandam esse arbitramur. L. XLII. c. ult. è *Paciani Episc. Barcinon, epistola quadam* producit, quæ proverbii speciem quandam habeat, hanc sententiam: *In quacunq; caussa velle superare præsumtionis insanæ est; non de Apostolico jure, sed de Græco, apud quos scriptum putatur, omnem morem Lacædemoniorum inflammatum cupiditate vincendi;* ipse mavult, *omnem murem Laced.* scil. adeò contentiosum id genus esse, ut etiam musculi ipsi vincendo pertendant. De muribus isto ingenio Lacedæmoniis difficilis fuerit probatio; & fatetur sponte, ejus proverbii nullum exemplum subire, & vanè igitur excogitatum erit. Nobis hoc videtur; Fuêre Lacones pugnacissimi omnium Græcorum & vitæ quàm maximè prodigi; Pueri etiamnum plagis prædurabantur ad patientiam certaminum & vulnerum; habebaturque generosior & Laconica prosapia dignus qui quamplurima flagellorum verbera & manantem è visceribus largissimum sanguinem ad necem usque sustinuisset immobilis, sine exclamatione, imò sine gemitû, *Cic. 2. & 5. Tuscul. Vetus schol. Horat. ad Oden 7. L. 1:* & hinc solennitas apud eos maxima Διαμαστίγωσις ad Evrotam fluvium. Iidem vix natos clypeo imponebant, hastamque ponebant juxtà acclamando, Ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τάν: quasi dicerent, videbis cum adoleveris, ut hunc clypeum salvum ab hostibus reportes vel ut fortiter pro patria dimicando suprà eum mortem oppetas: *Auson. epigr. 24. & 23.* de Thrasybulo Lacedæmonio septem adverso pectore vulneribus confecto: qua disciplina ad res bellicas ita formabantur, ut prælijs non excederent nisi victores, & victos cedere ignominiosum putarent. Eam pertinaciam responsum Gorgûs Lacænæ, uxoris Leonidæ, Μόναι Λάκαιναι ἄνδρας τίκτουσι, i. e. *solæ Lacænæ fæminæ viros pariunt*, ap. *Plut. in vita Lycurgi* describit: ad quod si *Paciani* ista referrre libeat, & rectè intelligere, dicamus necesse est, veterem scripturam fuisse, *omnem marem Lacædemonium inflammatum esse cupiditate vincendi;* quia solæ Lacænæ fæminæ viros, fortes & vitæ suæ pro gloria victoriaq; prodigos generant. Ita novam fabulam de muribus Spartæ in historiam, quæ Antiquitatis Græcæ testimonio adminiculata est, convertimus. *Bachiarii*

cujus-

cujusdam ad Januarium *de recipiendis lapsis* contrà Novati furorem Epistola est: Eam tomo I. Latinorum Orthodoxographorum edidêre Basilienses; sed incorrectissimam; à *Cl. Barthio* l. XVII. c. 15. nonnihil depurgata est ut legi & intelligi possit; In hisce adhuc latet scrupus: *Et tu, beatißime, in defuncto fratre opus imitare Helisæi, manus manibus, pedes pedibus, os ori compone primùm, uti spatiaris ei qui mortuus jacet.* Habitum in quem se composuerat Propheta cum mortuum Sunamitidis filium resuscitare vellet describit; qui alio fine non fuit efformatus taliter quàm ut vivus mortuo omnibus membris, manibus, pedibus, ore, oculis cohæreret ac jungeretur. Legendum igitur *ut copuleris ei qui mortuus jacet.* Quod autem in inferioribus ædibus deambulasse Prophetam addunt sacræ literæ 2. Reg. IV. id ad habitum vivificaturi mortuum non pertinuit; ut τὸ *spatiaris* eò nec referre debuerit *Barthius.* Emendationem nostram necessariam & rectam esse sequentia comprobant: *Adpone,* inquit *Bach. præterea oculos tuos oculis ipsius, manus manibus, pedes pedibus: custodi oculos ipsius, ne in perditionem sui ulterius evagentur: os illius, ne confabuletur iniqua: manus illius, ne operentur adversa; pedes illius, ne vagentur in turpibus; Et sic, cum pro custodia sui membris membra tua fuerint copulata, non solùm peccandi ulterius spacium non habuerit, verùm etiam spem capiet resurgendi, ut qui per peccati frigus emortuus est, copulationis tuæ tepore* (pravum enim itidem est, *consolationis tuæ tempore*) *revocetur ad vitam.* Incubatu enim Prophetæ, superextensione, & adæquato membrorum adplicitu revixit mortuus, quod per *copulationem* significatur. In verbis *Hygini*, quibus de equis Solis duobus maribus funalibus & fæminis jugariis totidem agit, duo sunt quæ minùs attentè legisse & perperam tradidisse *Barthium* l. X. c. 12. docere possumus. Dicit, *utraq; paria*, marium sc. & fæminarum in curru Solis *fuisse separatim;* nim. uti nostrate jungendi equos curribus ratione bini funales præcedunt, seqvuntur duo jugarii, temone intermedio; quod secus fuit in curru Solis & triumphali veterum, *Pan. l. de triumpho: Turn. l. 14. Adv. c. 17.* Processerunt enim omnes conquaternati & æquata fronte; medii jugarii, ζύγιοι, utrinque his adhærentes & loris vel catenis recti funales σειραῖοι & σειραφόροι dicti, quisque suo proximo, unus dextro alter

 sini-

ſiniſtro. Addit *Hyginum tres fæminas nominare*, quod pariter falſum eſt. Nominat n. duas ſolùm ſi emendatè legatur ita: *Equi Solis: Eos, per hunc cœlum verti ſolet: Æthon* vel *Æthops*, non *Æthyops*, *quaſi flammeus eſt, concoquit fruges. Hi funales ſunt mares; fœminæ jugariæ; Bronte, quæ nos tonitrua adpellamus: Sterope, quæ fulgitrua. Locarte*, quam ultrà reliquas duas nominat *Barthius* nulla eſt: opponuntur enim funalibus duobus, qui & ἄζυγες, *jugariæ*. In numo Imp. Commodi, cum inſcriptione Græcâ, ΕΚΤΩΡ ΙΛΙΕΩΝ quem cum aliis multis *J. Sambucus* delineavit, viſuntur quatuor equorum ſtaticula junctorum vehiculo biroto, cui inſiſtens miles galea tectus, lævâ ſcutum, & funes quatuor, dextra jaculum prælongum tenet. Funes quatuor pertinent ad funarios duos: medii ad temonem juncti jugum ferunt. Similis τετράζυξ currus in numo Imp. Trajani expreſſus eſt. In certaminibus equeſtribus τὰ τρίπωλα τῶν ἁρμάτων, i.e. currus cum equis tribus fuêre uſitati, ita ut duobus ad temonem ſubjugis, tertius fune, loro, catena annecteretur, qui extrà currum incedebat, παρήορος ideò dictus: *Dion. Halic. l. 7. antiq. Rom.* ἀπὸ τῶν παρηοριῶν, τοῦτο τῶν ἔξω ζυγοῦ ἡνιῶν, *Suid.* quod in cotzis Hungarorum hodièque videmus. Novum eſt & auribus Latinis inauditum quod lib. XL. c. 2. de *medulla* annotat, apud *Apicium* ſignificare juſculum ſpiſſius, quod medullæ referat faciem, ſitque pulte liquidius. Verba coci cepurô ſeu l. 3. cap. *de porrorum coctura* 10. (ſignum enim capitis undecimi *de betis* in editione *Gabr. Humelbergii* loco movendum eſt, & ita continuandum caput decimum) iſta ſunt: *Aliter; concides porrum, coriandrum, cuminum, uvam paſſam, farinam, & omnia in medullam mittes, obligabis, & ita inferes ex liquamine oleo & aceto.* Sed non immeritò ſuſpectum eſt hoc, ſuccurritque vel mediocriter attento legi debere *in trullam mittes*: ut vas ſeu receptaculum intelligatur: quorſum n. aliò quàm in patinam ſeu lancem, quæ hîc nominâtur herbæ, ſeminâ, fructus, quando inferenda ſunt, componi poſſunt? Idem *Apic. l. 4. c. 2: Cepas pallacanas purgas, viridia earum projicies, in patinā concides*, l. 6. c. 2: *imponis in lancē & jus perfundis.* Trulla a. eſt τρύβλιον, catinus, παροψὶς, *L. Bayſ. tr. de vaſculis: Crateti in Heroibus* ἔτνεος τρύβλιον, patina ſeu vas eſcariū quo pulmentaria, obſonia, & reliquæ dapes menſis imponūtur: eſt &

est & ὀξυβάφιον, acetabulũ seu acceptabulum, patella minori forma; item instrumentum quo & res in ollarum cavis versari solent, & quivis liquores aliaque hauriri; δοίδυξ, ἀλετρίβανος, τορύνη & κοχλιάριον. Hac significatione utitur *Apicius* sæpissimè: L.d. *ubi coctum fuerit, levabis cum jure suo, & in patella alternis de trulla refundes cum piperis granis integris & nucleis pineis*: & mox, *tot trullas impensæ desuper adjicies; item substernes diploides, patinam æneam & trullam plenam pulpæ.* Alibi vocem *boletaris* hac de re adhibet; l. 6. c. 2: *in boletari piper minutum aspergis.* Hæc, puto, *Apicii* mens est; de interprete qui in *medullam* exponit *in massam substantiamq; & corpus unum omnia* mittere nihil curandum est; est enim ejus glossema tàm non aptum verbis scriptoris, quàm ab iisdem longè dissidens alterum illud *Barthii*: & convenerat utrique mendam priùs demere, quàm vel interpretatione frivola lectori fucum facere & non minus ridicula observatione Latinitati. Libri ejusdem cap. 17. *urticam fæminam Sole in ariete posito adversus ægritudinem sumere* jubet: Interpres rectè, *ad arcendum morbum eo anno obventurum quemcunq;.* E vetustissimorum n. ῥιζοτομικοῖς de urticâ silvestri, quæ & fæmina, desumsit *Plinius* hoc: *incipiens ipsa nasci vere, non ingrato, multis etiam religioso in cibo est ad pellendos totius anni morbos. l. 21. c. 15.* cui condescendit h. l. *Apicius* Audaciam igitur *Barthii* an'ne miremur qui quod eam vim urticæ nuspiam legerit vel inaudiverit, & *Humelbergio* ideò contradicit, & suum quoddam figmentum *Apicio* infert, emendans, *adversus arctitudinem*; quia scil. sciat urticam ventrem deducere. Quo enim autore alvi constipationem nominare licet *arctitudinem*; quæ vox neque satis Latina est, neque ventris siccitatem, pigritiem, & retentionem fæcum quæ ad multò plures caussas quàm ad intestinorum solam angustiam sequi solet, dicit? Πυκνότης, στενοχωρία, ἔμφραξις, meatuum & cavitatum adfectiones sunt cum à corpore præter naturam ἄγχονται ob laterum viciniā clauduntur connivent & obstructæ non transmittunt quod debebant; ea angustia si intestinis accidat, & propterea temorentur excernenda (*stricturam* vocat *Cœl. Aurel. l. 4. tard. c. 8.*) non corrigetur urticæ esu; hæc n. aliud non efficit, quàm quod ob partiũ tenuitatem detergendo ventrẽ modicè subducit, ὑπακτικῇ

τῆς

τῆς γαστρὸς ἄγειν; de ſemine urticæ refert *Plin. l. 22. c. 13. toſtū cibo difficilem ventrem emollire*: ſed quia cauſæ retentionis ſemper contraria cauſam opponere oportet, ſecundum *Gal. l. 1. de ſanit. tu. c. 14.* anguſtiæ & coarctationi inteſtinorum à corpore duro, ab humore craſſo, viſcoſo, pontico lubricantibus & remollientibus ſubvenire neceſſarium eſt. Immò quod alvi conſtrictionem *Barthius* adpellat *arctitudinem* non eſt è natura vocabuli: inſinuat enim *arctitudo*, ſi quæ apud alios quoque ſcriptores reperitur, cujusvis cavitatis anguſtiam, ſpiritualium, venarum, arteriarum, nervorum, œſophagi, ventriculi in quo θλίψις & attritio vocatur, *Gal. l. de præcogn. ad Poſthum. c. 11.* non ſolius ventris; & ad hujus tamen, non alterius partis aliquam urticam conferre docet: argumento tali, quod latitudinem rei cui probandæ adhibetur, non exhaurit. Vulgatam igitur lectionem Antiquitatis παραδόσει & ſenſis comprobatam nixamque, novitia correctura & corruptela valere juſſa, retinebimus. Circà gloſſam Iſidori, *Agadir*, *lapis*, mirè ſategit *Barth. l. 16. c. 24.* Putat lapidem illum Germaniæ lucidiſsimum intelligi, qui agadſtein adpellatur: mox criſin adhibet & interpolat, *ab acſir*, quod à lapide Azur nuncupato diſtortum eſſe quis arbitretur. Non agimus nos hoc ut doctorum nitida nomina decolorentur; cui proterviæ ſi ſtuderemus quantus culpas & incogitantias Viri, multorum judicio in arte Critica non mediocris ſed excellentis, patefaciendi & exagitandi campus nobis apertus eſſet? Obſervamus in *Heſychio* multa Germanis vernacula vocabula; ut cum Καλύκειον λίθον τὸν ἐν Ἄλπεις γλυόμενον adpellat, qui alius non eſt quàm à noſtratibus voce è chalcitidos detorta Galitzenſtein dictus: ſed de gloſſa iſthac non licuit eò confugere. Vel illud de lapide Germaniæ, quia ſuccinum ſic nominat, quàm frigidum eſt? Adpellant id Germani vocabulo populari *lapidem*, ſed impropriè & gagatis, cui adfine eſt in attrahendis ſtipulis, adpoſitione, cum nomen ejus ſubſtantiæ conveniens aliud non haberent, vel naturam ejus à gagate lapidea concretione diverſam nondum exploraſſent penitus. Inter *Agadir* autem & *gagaten* quantilla convenientia eſt? Conjectura de *acſir* hujusque ad Azurum azulum ſeu lazulum lapidem cœleſtini coloris, guttis ſeu ſcintillis aureis diſtinctum, vel

pigmen-

pigmentum, ultra marinum nuncupatum, *Fallop. de foßil. c. 33: Cæsalpin. de metall. l. 2. c. 65. Mesues l. de simpl. med. c. 38. & ibi J. Sylvius: Ans. Boeth. l. 2. de gemmis & lapid. c. 119 & seqq. Encel. l. 2. c. 22.* & de variis cœrulei differentiis *Kentm. Catal. rer. foßil.* relatio adhuc infelicior est, cum *azurum* & *verdazurrum* pigmentorum seu colorum adpellationes linguarum popularium Italicæ Gallicæ & Hispanicæ sint vocabula ex Arabum idiotismo, qui *azulum* vocant, glebam sive lapidem cyaneum itemque Armenium maculis viridibus & cœruleis, pridie transsumta, ut Isidoro vix fuerint cognita: Ita falsum removimus. Videtur autem de inauditæ per omnia vastitatis petra in Phrygiæ finibus, quam indigenæ *Agdum* adpellabant, ut est apud *Arnobium l. 5.* intelligi velle *Isidorus;* ex ea enim lapides sumsere Deucalion & Pyrrha jactantes in orbem mortalibus vacuum: è quibus unà cum cæteris etiam magna Deûm mater, Ops, Cybele, Rhea, quam inde lapideæ molis effigie venerabantur, animata est divinitus. Ita igitur *Agdir, Agadir* vel si veram scripturam in *Arnobio* habemus, *Agdus*, lapis est; itemque Dea culta in simulacro lapidis grandis nigri è Phrygia Romam transvecto: *Vinc. Cartari imag. de i Dei degli antichi p. 197.* quem quotannis carro à duabus vaccis tracto impositum Almone fluvio sublavabant sacerdotes & cum magna congratulatione populi in Urbem referebant; cujus profanæ religionis origo ad Cananæos referri potest, qui lapidem à Jacobo in memoriam divinæ in somniô adparitionis & promißionis oleo infuso consecratum in Bæthel, *Genes. 28.* de cætero divino honore adfecerunt. Sed & hoc in fabulis est, Rheam, quòd Saturnus quotquot ex se nati essent filios devorasset, eidem lapidem fasciis involutum pro Jove recens edito deglutiendum præbuisse, *Phorn.* θεωρία περὶ τῆς τῶν θεῶν φύσεως: Eum suppositítium lapidem vocant *Batylum* Grammatici: *Hesych.* Βαίτυλος, οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ δοθεὶς λίθος τῷ Κρόνῳ ἀντὶ Διός: & *Scal. in 1. de plantis;* alii quibus id minus esset notum mutarunt in Beryllum. Constat in veteribus mysteriis Barbarorum *Abdir* vocatum: *id. Exerc. 271. §. 1.* Hoc igitur posterius si secutum esse *Isidorum* cogitemus, scripserit *Abadir:* sin illud, *Agadir:* sanè utrumvis voluerit, rectè habet. Iste Βαίτυλος innumeris similibus ἀγάλμασι καὶ

Kkkk πλεισ-

τελέσμασι, θείας μετουσίας ἀναπλέοις, ſenſu enim animata & ſpiritu plena erant, ſecundum figuras in cœlo creditas à magis fabricata, fuit occaſio; quæ & reſponſa ſciſcitantibus ederent, & mala quævis depellerent; itemque *λίθοις ἐμψύχοις, vivis lapidibus*: qualium *Plut. l. de flum.* aliquoties meminit, interque eos nominat *θρασύδειλον* dictum Evrotæ in Laconia peculiarem, qui tubâ ſonante ad ripam proſiliat; Athenienſium audito nomine, in profundum mergatur; de hoc genere fuerunt contrà ventorum impetus, maris incurſiones, murium & inſectorum proventus idola *καὶ οἱ κατὰ μαγείαν τύποι*: contrà Barbarorum irruptiones conſecrati coloſsi & ſtatuæ: & magia vetus adverſus crocodilos, crocodili ſignum plumbeum in Ægyptii cujusdam templi fundamentis defoſſum: quod cum erutum igne diſſolviſſent curioſi quidam, ex eo tempore infeſtare crocodilos regionem cæpiſſe querebantur indigenæ: caſsiterina lamella, & ſpeculum magicum quod muſcas arceret in atrio ſuſpenſum: item ab Apollonio Tyanéo conflata & Byzantii certis locis diſpoſita teſtudinum, ciconiarum, ſerpentum, equorum, aliarumque rerum *συσηματα ἔνζωδα ἐπὶ κιόνων ἱστάμενα*, partim noxas averruncantia, partim futurarum rerum hiſtorias ſignificantia: *Chron. Alex. ſub Ol. 217: Heſych. de rebus Conſtantinop. Codinus in Origin. Conſt. mſcr. Cod. Biblioth. Bavar. Scal. ep. 238:* & pleniſſimè eleganti. C. *Seldenus Synt. de DIS. Syris 1. c. 3.* In monte Libano Aſclepiadem, poſt etiam Iſidorum Stoicos philoſophos, vidiſſe *βαιτύλια* multa narrat *Damaſcius in hujus vita* apud *Phot. Cod. 242.* Ejusmodi *τετελεσμένα*, à quibus Ebræorum vocabulũ הטלסמאות *hetalſumaoth* & Arabum *taliſman*, quo Zabiorum ſeu Chaldæorum opera imagines loquentes ſeu futura indicantes & ſigilla poteſtatibus ſiderum & dæmoniorum imprægnata contrà quævis infauſta hominem à quo geſtantur defendentia ſignificant, detortam eſſe ſuſpicamur, Græci adpellabant etiam *ἀγάλματα τὰ ζῶντα*: inter quæ & *μὴ ζῶντα ἀπέλεσαι καὶ ἀμύντα* diſtinguere poſſe ſingularis peritiæ & divinitatis eſſe dicebatur; *Svidas* de Heraiſco Ægyptio philoſopho ſub Imp. Zenone: *αὐτοφυὴς ἐγένετο διαγνώμων τῶν τε ζώντων, καὶ τῶν μὴ ζώντων ἱερῶν ἀγαλμάτων. Εὐθὺς γὰρ ἐμβλέπων ἐτιτρώσκετο τὴν καρδίαν ὑπὸ τοῦ θειασμοῦ, καὶ ἀνεπήδα τό τε*

σῶμα

σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ὥσπερ ὑπὸ τοῦ θεοῦ κατείχετο. Εἰ δὲ μὴ κινοῖτο τοιοῦτον, ἄψυχον ἦν ἐκεῖνο τὸ ἄγαλμα καὶ ἄμοιρον θείας ἐπιπνοίας. quæ verba *ἀμαρτύρως* allegat; ſunt autem *e vita Iſidori à Damaſcio* ſcripta, etſi in excerptis Photianis hodiè non legantur: quod & ſ. c. 5. p. 430. & 7. p. 479. monuimus. Sed de his etiam in medicum cyclum ad curandos morbos invectis *ματαιοτεχνήμασι*, interim vulgi perſuaſione efficacibus valdè & *πατροπαραδότοις*, libris ſequentibus exequemur. Cum dextrarum jungendarum fæderisque feriendi cauſa in colloquium venturi eſſent duo reges Clodovéus Francorum & Alaricus Gothorum ſimul in Galliis imperantes, placuit utrique ut inermes loco deputato comparerent. Paternus autem, quem legatum miſerat Clodovéus ſpeculandi cauſa, deprehendit *Gothos*, regem & qui cum ipſo erant, *fraudulenter buxos pro baculis in manu ferentes; & adprehenſum unum ex his extraxit,* adjecto improperio perfidiæ, non ſtetiſſe conventis, & dominum ſuum circumventum, inermen & incautum opprimere conſtituiſſe: ita rem narrat *vetus collector chronic. ex Idacio, editus ab Henr. Caniſio t. 2. lect. ant.* Qui ſint in his verbis *buxi* à ſe quæſitum aliquando fuiſſe ſcribit *Barthius l. 53. c. 14:* & divinat rectiſsimè, Germanicam vocem eſſe, ſignificantem thecas quarumlibet rerum. Sed quid theca ſeu buxa ad inſtrumentum quo homo interfici poſſet: ex hoc enim genere fuêre quæ à Gothis geſtabantur contrà pactum? hoc verò docere opus erat. In *Aimoino l. 1. de reb. g. Franc. c. 20.* legimus, *ferreum oſtiorum obicem* manu geſtaſſe Alaricum pariterq; reliquos. Sed neq; hinc rem percipimus; & caret bona ratione; Ferreus enim obex *χειρωνάκτων* & palangariorum potiùs quàm regis geſtamen fuerit & ſi talibus inſtructi fuiſſent Gothi, pactum quo inermes intereſſe placito oportebat violaſſe prima fronte argui potuiſſent. Dolo autem & clanculum acta fuiſſe iſta conſtat, quod cum legatus buxum unum adprehenſum extraxiſſet, tum demùm de fraude conſtiterit. Decepit igitur monachum quisquis ipſi pro buxis ferreos obices ſuppoſuit; eòque neque pro idoneo interprete eum admittimus neque pro fideli relatore. Nos quod jam promemus, rei omnibus circumſtantiis convenire & veriſsimum eſſe arbitramur. Gothi etſi amicitiam ſimularent, reverà

insidiabantur Francis & armati aderant, nim. cum bastones, stipites, baculos quibus innitebantur & incedebant, fecissent excavari, in iisq; ceu pyxidibus quibusdam ferrum occultassent. Id genus teli quod specie ligni falleret, *dolon* vocabatur: *Hesych.* Δόλωνες, ξιφίδια ἐν ξύλοις ἀποκεκρυμμένα: *Suet. Claudio c.13.* inter tela quibus per insidias infestatus fuit Claudius nominat *pugionem dolonem & cultrum venatorium*; & *Alfenus l.1. ex plagis. 52. §. 2. D. ad L. Aquil.* tabernarium flagello in quo *dolon* inerat verberatum fuisse dicit. *Ennodius* lemmate carminis *spatham in fuste* adpellat; eoq; in hos ipsos Gothorum Φαινοσκίμπωνας rem novam inauditā & Francis quorum capitibus constitisset execrabilem videtur lusisse. Id quia à nemine intellectum est, & mirè depravatum extat in edit. Basil. Orthodoxographorum tomo 2. correctum h.l. dabimus:

Ultimus incluso per fraudes ense bacello.
Mors ligni tunicis quàm bene tecta latet?
Subsidium portas quo (ed. malè *quod*) *cunctis terror haberis.*
Pacificum non est quod necat (ed. sine sensû *negat*) *obsequiū.*

q. d. Cum pacis studium præ te ferre videreris, Gothe, occultè lethalia in fœderandos tuos arma adfers; virgam quam in subsidium gressus adscivisse fingebas in terrorem necemque illorum convertis. Hinc luculenta *buxos* qui fuerint in Francorum lingua expositio est; nim. cum telo nondum aliàs viso auditoque nomen imponendum esset, ab eô quod fusternâ velut pyxide seu cavo ligneo conditum gestaretur, *buxum* nominari contigit. Aliàs *dolon* ensiculi brevioris & incurvi genus quoque fuit, ξιφίδιον λῃστρικὸν, latinis *sica*; quo solebant accingi, *Plut. in Tib. Graccho*; sed ideò sic dictum quòd latenter ferri posset ob brevitatem & cædibus tamen punctim faciendis inserviret maximè ex insidiis & in turba incautos adorturis. De etymologiis semper cura multa fuit eruditorum, & si verum licet dicere nugarum plurimum; non repetam, quæ seculis barbaris cucullati Grammaticelli de quavis ferè lingua commenti sunt. *Joh. Goropii* de Belgica lingua, quam Cimbricam adpellare mavult, paradoxa doctorum irrisû traductissima sunt; fuere qui Persicam linguam è Germanicâ derivare præsumerent: novimus qui nuper adstruxerint *Plinio* si,

DIS

DIS placet, autore Gallos Saxonico idiomate aliquando locutos fuisse: *physeter* enim ajunt, balæna maris Gallici à Saxonibus petitâ adpellatione Fiß eter q. d. *piscium devoratrix*, à Gallis denominata est, *Gryph. l. de insulu c. 32. n. 132 l. de Weichb. Saxon. c. 32. n. 14.* cum Græca vox sit φυσητὴρ ἀπὸ φυσᾶν, quod altiorem navium velis diluviem per tubulatam in fronte fistulam eructet: φυσητὴρ, ὁ τῶν κηλωδῶν αὐλὸς, *Hesych.* unde & πρῆστις dicitur *schol. Opp. 1. haliept.* ἀπὸ τοῦ πρῆσαι, ab efflando. Non minore studio sategit *libris quinq; de prisca Celtopædia Johan. Picardus Touterianus*, ut Gallos à Græcis descendere probare posset, Gallicismum hodiernum è Græcia accersere; (tolerabilius est, quod *Budæus & Bayfius* inde concluserunt, Gallos veteres fuisse φιλέλληνας:) sed eum meritò castigat *Barthius* inductis l. XIII. c. 8. tot exemplis vocum Gallicarum, quas à Latina Italicaque, tum etiam Germanicâ lingua transsumtas esse nemo negare posit. Id saltem indictum velle debebat, *baston*, quo baculum significant Galli, Germanicæ linguæ esse. Est enim Italicæ Hispanicæque sed formatum è Græcô βαςὸν, quo perticam, stipitem, sudem, de qua quid gestari vel quâ gradus firmari potest, adpellant: aliter βατηρ, βατηρίαν, βακτηρίαν, ἀπὸ τῆς βάσεως. E tilia verò corticis, re vitili, & in quamcunque partem flexili, salicis, populi, ulmi, aliarum, quem Germani baſt adpellamus, baculum non minus conficere licet, quàm è loro securim, vel è lino serram. Censurarum de scriptoribus cujuscunque generis vitia varia sunt, ut varii mentium humanarum conceptus & lapsus, ingeruntque se in oculos manusque ei qui non oscitanter rem tractat perquàm frequenter. Oribasium Sardianum, quem Imp. Juliani medicum & de re medica volumina multa Græcè scripsisse semper fuit quàm receptissimum, *Symphorianus Campegius l. de sectis medic.* Latinis accensuit, & inter Celsum & Plinium medium locavit, veterem interpretem Latinobarbarum, quem hodièque beneficio *J. Sichardi* legimus, reputans pro Oribasio autore ipso, qui immanis stupor est. Idem *Cl. Vossius l. 3. de hist. Lat.* Paulo Cyro Floro fecit, qui fuerat Poëta Græcus Imp. Justiniano, ut suprà c. 7. p. 471. diximus: *P. Castellanus in vitis ill. med.* cum Chrysippum Cnidium medicum describere se putat,

adplicat ei omnia quæ de Chrysippo Solensi Stoico, Zenonis discipulo dicuntur à Laërtio & aliis: Chrysipporum verò medicorum, (fuêre enim minimùm tres, ut alibi docebimus) nihil omninò attingit. Gariopontum, quem seculo duodecimo vixisse probavimus c. 12. *Paulus Zachias l. 2. Quæst. medico-leg. t. 1. qv. 17.* pro medico antiquo habuit, seductus inscriptione, quam lucri causa præfixerat typographus: talia autem hodiè *sequimur multi atq; frequentes.* Hoc ipsum, ut à doctis pro prisco haberetur contigisse Petro Apollonio Collatio Presbytero Novariensi, autori *Carminis de excidio Hierosol. libris 4.* contexti, observavit *Barthius l. XXIII. c. 28.* Accusat autem hujus erroris viros summos, Scaligerum, Casaubonum, Juretum, Colerum, Bulengerum, Savaronium, Meursium, Dembsterum: quod iniquè factum esse videor docere posse. *Margarinus Bignéus* qui tomo 1. Bibl. Patrum eum Poëtam inseruit & ad seculum septimum retulit, est inexcusabilis: sed Scaligero tamen Casaubono & Meursio non sinam adfingi, quod ne dixisse quidem convinci possunt, multò minus sensisse. Citant isti locis quos indicat *Barthius* Apollonium hunc, sed sine ulla, sive ætatis sive alterius circumstantiæ nota: unde ergò habuisse pro antiquo colligetur? De *Scaligero* inprimis falsum id est, quem mortalium obliviosissimum esse oportebat, si quid parens suus de hoc Apollonio *l. 6. Poet.* censuisset ignorasse probaretur. Facit autem B. Castellioni, & Lancino Curtio Mediolanensi supparem, quos circà annum 1400. fuisse è *Jovio* colligimus. An verò solùm veteres in exempla genuinæ Latinitatis & rerum gestarum testimonium laudare solemus? nónne undiquaque veritati licitè petuntur lumina & subsidia, cum sæpè contingat, ut veterum defectus suppleant novi? Mihi certè tanti æstimabitur, si quis de problemate philosophico è Nipho, Pomponatio, Schegkio me verum doceat, carminis requisita numeros, nervos, venustatem in Pontano, Sannazario, Joh. Franc. Pico, Vida demonstret: de argumento medico è Fernelio, Mercato, Hofmanno me erudiat, quanti si ex Aristotele vel Themistio, in Virgilio vel Statio, è Celso Galeno vel Oribasio idem fecisset, eram æstimaturus, illisque recentibus si consentiant cum veterum dogmatibus eandem quam hisce reverentiam præstabo & fidem.

Theo-

Theodorum Priscianum medicum è Latinis *Octavii Horatiani* titulo publicavit ante hoc seculum *Herm. Comes à Neuenar*; cujus diversitatis & ἀλλοιοθέσεως ratio ab ipsa reddenda fuit; priori enim adpellatione frequentiùs allegatur. Nam præter eos à quibus eum nomine isto laudari suprà exordio cap. XI. diximus, *Simon Januensis* inter autores è quibus *Synonymorum librum* compilavit nominat *Theodorum Priscianum*; additque ex eo ipso *Garioponti passionarium* concinnatum esse, quod & nos cap. XII. ostendimus: item *Don. Anton. Altomar. l. de med. corp. hum. malis c. 7: Paulus Zachias lib. 2. Qv. medicoleg. t. 1. qv. 17: Bapt. Codronchius l. 1. de rabie c. 1. & Pignor. comm. de servis* gravem & nobilem rei medicæ auctorem Theod. Priscianum adpellat; altero verò nomine, antequam à *Neuenario* vulgaretur, fuit ignotissimus: unicus, quod sciam, O. *Brunfelsius* eum eodem Horatiani nomine *catalogo medicor. ill.* inscripsit. Ferè igitur est ut existimem è verô nomine THEODORUS PRISCIANUS quod in membranis obliteratum nonnihihil repererant, à curiosô & tamen infelici lectore factum fuisse QV. OCTAVIUS ORATIANUS: haberi autem debere pro ficto, cum rectum intereà cum omnibus literis & apicibus non tantùm è scriptis medicorum anteriorum, sed & è membranis, juxtà quas Basiliensis editio *S. Geleni* a. 1532. processit, emerserit. Certè à semidocto aliquo istud manasse, prodit inscriptio editionis Argentinensis non tantùm ridicula sed & falsa. Cum enim Theodorus *Evporistôn*, i. e. medicinæ præsentaneæ libellum cum præloquiô ad Timotheum fratrem, itemque alterum titulo *Logico* ad eundem scripsisset, fungus iste quisquis fuit *ad Evporistum* scriptum fuisse putavit: *Octavii Horatiani in primum operis sui librum qui Logicus dicitur ad Evporistum præfatio.* Sed de hac editione in sequentibus tractabimus; scatet enim audacissimis depravationibus recensitoris non nimiùm continentis & imparati. Id verò non omittere debui, ut φιλιατροῦντες de Theodoro Prisciano pleniùs instituantur, cum etiã ab *Alexandro Tralliano l. 1. c. 21.* hoc nomine laudari. Describit enim ibi compositionem quandam pro epilepticis *è capite quinquagesimo octavo Theodori Muscieni*, uti est in editione *Albani Torini* Basil. a. 1533. & paulò ante eodem Theodoro autore docet, *si sacro morbo correptus ceci-*

ceciderit, *& quispiam de pollicibus pedum ejus sanguinem detractum labiis & fronti illinat, confestim exacerbatione immunem surrecturũ*: ubi *Musciennus* priore syllaba vitiosus est; *Trallianus* enim *Priscianum* allegaverat. *Gvint. Andernacus* in sua versione *Theodorum Moschionem* adpellat, sed lapsũ graviore. *Torinus* veteris scripturæ observantior fuit cum legit syllabam Μους pro Περις, & ad verum sic quidem accessit propiùs; hoc autem post emendationem nostram jam planè possidetur. Et quia *l. de phys. scientia* quem quartum Octavi Horatiani constituerunt in edit. Argent. eadem de sanguine è pedum pollicibus misso leguntur, vel hoc *Tralliani* testimonio evincimus, librum istum cum anterioribus tribus *Theodoro Prisciano* autori rectè à nobis vindicari: & *Octavi Oratiani* adpellationem ex ejus nomine eadem παρεργασία & audacia exiisse quà *Muscienti* è *Prisciani*. Ampliùs: Cum libellus iste *de Physica scientia* inscriptus sit autoris Theodori Prisciani, jam ætatem ejus de qua c. XI. disputavimus, certissimè scimus. Nominat enim in eô Vindicianum magistrum suum: hunc autem Valentiniano Imp. Comitis archiatrorum dignitate, σύγχρονον *D. Augustino*, qui Ep. *s. magnum suorum temporum medicum*, uti interpres Nicolai Myrepsi *c. 711. medicæ artis didascalũ* appellat, & in tanta existimatione ut vulgari sermone jactaretur, *medicinam non profuisse quia Vindicianus non porrexisset*, tanquam omnem quam is exhibuisset profuisse & profuturam scirent, vixisse pariter est exploratissimum. Physica autem sua ipse *libro secundo seu Logico c. 11. & 15. allegat*. Iste *Theodorus* multa seculi vitio novè usurpavit contrà Latinè scribendi usum, & quæ vitari omninò debeant, instar scopulorum; ut cum *imminendi* Verbo, de quo s. c. 11. p. 521. activam significationem imposuit lib. 1. c. ult. *quietudo fomentis imminenda est*, i. e. procuranda, efficienda; converso termino objecti tertio casu qui regularis esset in primum; qua ratione etiam *Cælius l. 2. c. 13*. Verbum *fluendi* cum quarto casu construxit *sanguinem fluentes*; & præpostere verbo *injici* usus est l. 1. c. 1. *injiciendus est ægrotus calidâ & oleo rutæ*: & c. 4: *venter erit injiciendus calida per clysterem*, quod Latinè dixisset, injiciendus erit ægroto, ventri, clyster; quam phraseôs hypallagen adpellare possumus, Barbaris & in lingua quacunq; balbutire incipientibus proprium:

prium: & comparativis secundum casum junxit l. 4. c. 3: *ossa pectoris sunt tenuiora cæterorum:* l. 5. c. 5: *omnium eruptionum tutior est;* l. 5. c. 2: *est autem omnium levior præter cucurbitam scarificatio.* In istis *Theodori* l. d. de articulorum luxationibus, *malagmatibus perseverandum est quibus curata loca poßint in perpetuum solida pati*, ineptam locutionem eadem ratione excusare possemus. Sed corruptus locus est, neque recipit antequam emendetur interpretationem. In editione Argentin. *Neuenariana* rectè legitur, *in perpetuum solidari:* quam si consulere libuisset *Barthio* in conditam phrasin depravatæ lectionis explicandi labore supersedere potuisset: quanquam meræ fidiculæ sunt, *pati esse idem quod constare, existere, & permanere*, lib. XLVIII. c 4. & h. l. ita intelligi debere *Theodorum:* quod nos præcisè negamus.

Cœlius Aurelianus Siccensis medicus autor Latinus, cujus *de tardis paßionibus* libros *Job. Sichardo* debemus, pasßiones chronicas, diuturnas & tardas descripturus, ut operæ precium se facturum ostenderet, eas celeribus & acutis opponit eò, quod hæ celeriter vel fortuna vel natura favente solvantur; illæ minùs, & propterea illas potiùs quàm has medici peritiam poscere; *Hinc deniq; Græci ASCLEPIUM nomen sumsisse dixerunt, quòd dura curando primus superaverit vitia.* Rectè *dura*, i. e. difficilia, contumacia, insanabilia, ut podagram, phthisin, elephantiasin; respexit nim. etymon, quo Ἀσκληπιὸν παρὰ τὸ τὰ ἀσκελῆ τῶν νοσημάτων ἤπια ποιεῖν, h. e. quòd morbos vehementes & difficiles sanaret, dixerant Grammatici: Interpres Phornuti, *quod ad mortem vergentem inclinationem repelleret.* Ἀσκελὲς, ubi τὸ α dictionis significationem complet, ἐπιτατικῶς sumtum, σκληρὸν, χαλεπὸν, ἀδιάληπτον, πικρὸν, ἢ σεμνόν; *Hesych.* ἀπὸ τοῦ σκέλλεσθαι, quod est, ξηραίνεσθαι, ἰσχναίνεσθαι, i. e. exiccari, indurari, extenuari; unde ἐσκληκότες, ἐσκληότες, σκελετοὶ, σκελετοὶ, aridi, & ex aridura contracti, viribus, & habitu corporis limati, exucci, extenuati; & σκελετοὶ, καὶ σκελετῶμενοι, cadavera. *Barthius l. 41. c. 25.* concinniùs legi putat, *diuturna*, & *nomen* mutat in *Numen* quòd Æsculapius aliis incurabilia sanando Deorum numerum ingressus sit. Atqui manifestissimum est ad appellationem ASCLEPI alludere *Cœlium*; expectamus igitur à *Barthio* etymon

mon quô suam interpolationem *diuturna* probari putet; nos jam dedimus quod editam lectionem confirmat maximè: Ἀσκληπιὸς vocatus est, quia ἀσκελῆ ἤπια ἐποίει, i. e. *dura faciebat mitia*. Sunt apud Græcos magistros aliæ præterea nominis rationes, una *in comm. ad Lycophr. Tzeza*, quòd ita fuerit vocatus quasi ἀσκελοποιός τις ὤν; sed quæ nec probantur eruditis quia distortæ sunt nimis; nec Barthii emendationem juvabunt quidquam. In Deorum autem numerum relatum fuisse Asclepium, hoc nec dicere voluit *Cœlius*, neque si voluisset, phrasi ista, *Numen sumsisse*, dixisset. Quàm facilè labuntur faciles emendatores, & super litera syllabave, quam malè inferunt, crimen vitiatæ integræ sententiæ, imò Latinitatis incurrunt?

Ista l. 1. tard. pass. c. 1. de cephalææ cura, *At si vehementiùs dolor convaluerit & majora exegerit diu etiam permittentibus viribus in ipsa diatrito, vel ante ipsam sanguis erit detrahendus*, leviter mendosa sunt; sed quia spacium post voculam *exegerit* tres quatuorve literas excidisse indicat, obvium est quomodo purgari debeant. Legerim autem *majora exegerit remedia*; quæ emendatio dependet ex edito *diu* & intelligenti rerum medicarum se facilè probabit. *Barthius* frustrà est cum suo *dementia*; quasi de superpositione morbi agat & ad capitis atrociorem & diuturniorem dolorem secutam dementiam hîc curare doceat *Cœlius*; neque enim ulla dementia, sive depravatam sive abolitam Ratiocinatricis functionem hoc nomine intelligamus, reperitur, quam à dolore capitis ortam vel agnoscant vel curent medici, pleraque etiam deliriorum genera & gradus capitibus dolore quocunque liberis accidunt: Et si talem vel maximè novisset *Cœlius*, eam tamen nec hoc *de capitis dolore* tractatu curare, neque hoc remedio, venæ sectione, erat docturus, sed locis propriis *de mania c. 5. & 6. de melancholia* reservaturus. Dementiam autem partem maniæ facere liceat ἀνιατρολογήτῳ & populariter loquenti ut melancholiam initium & partem maniæ facit *Aretæus l. 1. de cauß. & notis acut. c. 5.* & *Cœlius l. 1. c. 2.* scotomaticam passionem è vertigine & obscuritate veluti partibus confectam esse videri dicit: medicorum filii δογματίζοντες aliter loqvuntur & sentiunt; nam morbos & symptomata in genera &

ra & differentias nequaquam in partes dispescunt; vocabulo a. *dementia, ἀνοίας*, occasum mentis, abolitas facultatis principis actiones significant; quæ quia in maniacis non ablatæ, sed tantum à spectris seu phantasmatib. absurdis depravatæ sunt, de mania ne quidē genericè prædicari potest dementia; laxa a. significatione, si pro *παραφροσύνη* quavis mentis alienatione & delirio sumatur, genus fortasse maniæ quidem & omnium aliorum adfectuum, qui rationem oblædere possunt, quod placere quoq; *Paulo Zachiæ l. 2. Quæst. medico-leg. t. 1. qv. 1. & 4.* video, constituerit; sed usus ferè id repudiat. Ibidem *sellam procuratam* exponit ad vectationem ægroti commodè instructam atque omnibus necessariis curatam; Verba *Cælii* l. d. sunt: *adhibenda igitur vectatio pro viribus ægrotantis sertorio vel sella procurata:* quæ si benè penitus introspicias, constructionem à *Barthio* luxatam & quod *Cælius* de vectatione quam sella procurari voluit, inconcinnè de sella enunciatum esse suspicari poteris. *Vectatio sella procurata*, i.e. facta, instituta, peracta in sella. *Procurare* hoc sensu familiarissimū scriptoribus cadente Latinitate: *Situs procurata*, i.e. excitata, ap. *Theod. l. 2 c. 32*: c. 3 *lethargicis vigiliæ procurandæ sunt*: c. 13: *procuravit vitæ periculū*, i.e. creavit: l. 2. c. 3: *æquè ventris officium procurandum est*: l. 1. c. 35: *his calidum lavacrum procurandum est*: *l. gynæc. c. 5 adjutoriis conceptiones procurantibus imminendum est*: c. 6: *innoxiè purgatio procuratur. Horat. de experim. phys. par beneficium procuravit*, id est, idem auxilium præstitit. *Gariop. l. 3. c. ult. puellarum speciosarum servitium procurandum est*, è *Theod. l. 2. c. 11.* Procurabo cibos cum *soporiferis speciebus* c. 8. i. e. ministrabo, exhibebo; c. 25: *lectus orthocathemenis accurandus: cubiculum in superioribus procurandum est: proderit currere cum vestibus laneis maximè si hoc in proclivitate procuretur*, i. e. fiat. *Gariop. l. 5. c. 14: si digestiones in balneô procurentur*: quibus locis *procurandi* verbo simplex actio insinuatur, non aliquo peculiari adparatu; neque igitur *sella procurata* erit peculiariter ad vectationem instructa, cum quævis simplex & nuda ei sufficiat. Pro paralyticis, quorum partes ad motum ineptæ sunt, peculiarē sellam cum obliquis anconibus quibus innitentes sese levare conentur, & vehiculum fabricare docet l. 2. c. 1: sed ea nihil ad cephalalgicos. Fateor in utramque partem perplexam orationem

 scri-

ſcriptoris alioqui nubili differi poſſe; ſed poſteriora tamen proxima vero videri queant. In eadem cura poſtquam relevatum aliquâ caput eſt ſuadet *Cælius* adhibere varia motus competentis genera, quæ priori caſu prohibuerat, lectionem, exercitium, ut veſtiti currant, & unctionem: *tunc manus ſuo motu exercere vel certè luctationem jugem facere* præcipit, adhibitis ſanè his rebus, quæ implere atque commovere caput ſolent, ut ſunt ea quæ cum objectione plurima corporis fieri jubentur: *nec non etiam circulatos ductus atq; retrogreſſus cum ſaltibus;* quæ duo ultima curſûs, quem imperaverat, modum determinant, ſcil. oportere & circulariter moveri, & retrogredi cum ſaltibus; eſtque repetenda ἀπὸ κοινοῦ vox *facere*. Hanc concinnitatem & limpidam ſcriptoris graviſsimi mentem conturbat *Barthius* qui h. l. ſcribere jubet *circulati obductus*, cum proximè præcedente Nominativo connectens quod cum Accuſandi caſu & Infinitivô Verbi debebat: nobis in vulgata lectione nihil deſiderari poſſe ad rei intelligentiam videtur. Idem de ῥηνῷ circà apoplecticum ſentimus iſta: *Punctus etiam vel inclamatus ægrotans palpebram movet, atq; labia conducit ſignificans ſeſe audire vocantem poſſe. Univerſali dicto, quod Græci catholicon vocant, quidā primo die moriuntur, quidam duobus vel tribus ſupervivunt. Univerſali dicto*, i. e. generaliter & univerſim loquendo; comprehendit enim quæ pluribus dixerat particulatim generali quadam enunciatione. Eodem modo loquitur l. 5. c. 10: *communiter ſive univerſim dicendo, quod Græci catholicon vocant*. Idem aliter ſed inſolente locutione effatur l. 4. c. 8: *Apollonius percunctativo ſive univerſali modo, quem Græci catholicon vocent, omnia, inquit, in inteſtinis animalia nata in morbis gravia ſignificare.* retulerat alios qui diverſū circà præſagia è lumbricis ſtatuiſſent, diſtinctione utentes; nunc univerſale Apollonii pronunciatum addit. *Modo percunctativo*, i. e. cuncta uno quaſi faſce complectens, ὡς καθόλου εἰπεῖν, per cuncta, quæ de re vel dixiſſent alii vel dici potuiſſent, diſcurrens eaque ſeponens. *Cunctari* Latini dixêrunt quaſi ad cuncta oblata hærere & morari: cum enim cuncta alicujus negotii penſanda & excutienda ſunt penitus mora intercedat neceſſe eſt; & *percunctari* cuncta mentis agitatione perambulare, cunctis inhærendo explorare eadem veluti dinumerando; unde

unde Lexicis ἀρβυμῶνται, ἐξετάζεσθαι: quod & *percontari*, q. d. conto, quid in alto maris subsit, tentare & inquirere, cui rei catapiraterem, linum cum massa plumbea adhibent nautæ: noster autem *percunctativo* imponit significationem *generalis*, *communis*, *universalis*, novè, sed satis ad id quod usitatum erat veteribus, mea quidem sententia, commodè, & quod recipi à Latinis mereatur. *Barthi* pruritum ne *universali dicto* mutaret in *universali ictû* l. 38. c. 3. compescere poterat pronomen relativum *quod*, nisi nimiùm iste invaluisset. Imò percussos *universali ictû*, quem non nisi de apoplexia fortissima, *Hor. Augenio l. 11. ep. 40.* maxima, acutissima interpretari possumus, *supervivere duobus vel tribus diebus* nemo sanus de fæce hominum, nedum *Cœlius* tanta cum literatura medicus & medicorum omniũ judex quidam è prima decuria dixerit, & hunc tamen tanti absurdi reum facit cum sua emendatione *Barthius*.

Lib. II. acut. ejusdem Cœlii cap. 37. de regimine cardiacorum seu diaphoreticorum, quibus sudore immodico diffluentibus totius naturæ tenor destruitur & vires resolvuntur auctore humido frigidoq;, ista legimus: *Convenit etiam neq; majora loca esse, solubilibus n plurimus aër esse perspicitur, sed neq; plus satis brevia n præfocabilia & quæ facilè fervorem ex ingressu hominum concipiunt.* Ratio cur cubicula diaphoreticorum nolit esse patentiora est, quia loco amplo plus aëris concludatur: copiosior a. aër resolvat potentiùs. Legerim igitur, *solubilis enim plurimus aër esse perspicitur. Solubile* quod facilè plurimùmque resolvit. διαφορητικόν: cavendum propterea feralis sudoris nimietate liquescentibus & defectis. Hac formâ Adjectivorum in *bilis* Cœlius uti maximè delectatus est cum agendi facultatem indicare voluit, quam alii Participiis præsentis temporis eloquerentur: *Vexabilis*, i. e. vexans, l. 3. c. 6. de re Venerea: *est hoc nervositatis vexabile*: l. 2. c. 13: *damnaverunt adjutorii genus* phlebotomiam *tanquam virium vexabile. Densabilis*, i. e. densans: l. 5. c. 7: *Cibus etiam constrictivus dandus vel densabilis & frigidus. Siccabilis*, i. e. siccans: l. 5. c. 1. *Item quidam tanquam siccabile humoris ophitem lapidem ligaverunt* hydropicis. Sic *inflabilis* pro inflativo l. 3. c. 2: *nauseabilis*, l. 3. c. 2: *pausabilis*, l. 2. c. 13: *perseverabilis*, l. 3. c. 2. & apud *Theod. Pr. l. 2. c. 1. quassabilis tremor.* Item *nutribilia* pro nutritivis:

Cœl. l. 2. c. 13: *regula*, i. e. diæta, *ficca frigida & nutribilis*: l. 5. c. 21: *cibus nutribilis*: ibid. *percußibilis pulsus* pro majore & vehemente l. 2 c. 5. & l. 4. c. 8: *odores percußibiles* pro graviter adficientibus l. 1. c. 4. Passivam significationem habent ejusdem formæ Adjectiva regulariter, & sic apud *Cælium* sequentia; *digestibilis succus levis* l. 1. c. 4: *exercibilis regula*, l. 5. c. 11: *immitigabilis ardor* l. 4. c. 3. Ista significatio τοῦ *solubilis* abstrusior & res ipsa medicis solùm cognita *Barthio* imposuit ut hunc locum purgaturus fædiùs commacularet. Corrigit enim l. XXXVIII. c. 2. *Soli subtibilis enim plurimus aër esse perspicitur*; quasi locus patentior solem faciliùs recipiat, quem in ægroti cubiculum non admitti debere ex *Aetio* tetr. 3. s. 1. c. 1. didicerat. Sed vanæ sunt cogitationes, & crisis temeraria. Locus enim quivis solem recipit non quà spaciosus & capax multorum corporum sed quà Soli obversus est & patet; suntque ideò vel angustissima cum fenestris frequentioribus lucida, contrà amplissima, si clausa sint, fenestris rarioribus & à Sole aversa, tenebrosa. Deinde de aëre h. l. præcipit *Cælius*, non de Sole; quod idem etiam voluit *Aretæus cum l. 2 de curat. ac. c. 3.* domo versus ursam cardiacos decumbere jussit. Adparet prætereà, quod dixi, de aëre cavendo monere *Cælium*, ex opposito de locis nimis angustis; esse enim, ea præfocabilia, quia fervorem ex ingressû hominum concipiant; ubi aërem quasi conculcari, ejusq; eventationem ob exhalationes copiosas convenientis turbæ prohiberi intelligimus; unde respirationis difficultas cum præfocabili sensu, ut loquitur noster l. 3. c. 2. ægroto obvenire possit, cum locis, quò perflatus aliquis accedat, diaphoreticos continere oporteat, juxtà *Celsum* l. 3. c. 19. In posteriore ῥήσεως parte aliquid deesse, sed quô sensus non corrumpatur, videt quisque. Supplerem ita si indulgeretur *n* in *ut* convertere: *sed neq; plus satis brevia, ut præfocabilia & quæ facilè fervorem ex ingressu hominum concipiunt*; Hæc adeò vera esse scio, ut ad omnia Medicorum & Criticorum secundum me pronunciaturorum collegia ac consessus provocare audeam. Eodem cap particula eurationis circà cardiacos instituendæ hæc est: *At si sudorū perseveraverit fluor, probandam etiam asperginem, quæ suo frigore ac propria virtute vel obtrusione constringat, judicamus, cujus frigerantia atq; obtru-*

obtrudentia tactu. Dirarato nimis habitui corporis corrigendo & sudorib. symptomaticis compescendis pulveres frigorātes & constipātes inspergere membris soliti sunt veteres; eos ξηρία, ἐμπάσματα, συμπάσματα, καταπάσματα vocarunt Græci, *Orib. l. 10. collect. c. 37.* diapasmata *Plin. l. 17.* c. 2. cum odoratis & aromatibus constant ad exiccandas humiditates in partibus compositos; item ad superficiem rubificandam pustulandamque & pruritum excitandum ex acribus fervidisque adarce, nitro, euphorbio & similibus: De quibus noster *l. 1. Chron. c. 14.* l. 3. c. 5. & 7: l. 5. c. 2. & 6. vocari à Latinis *aspergines.* Siccatis autem semper constitēre & sicca forma inspersili administrati sunt omnes: *Theodorus Prisc. l. 2. c. 12.* & ex hoc *Gariop. l. de febr. c. 24.* membra sudantia myrti vel rosarum foliis siccis contusis & cribellatis: item gypsi, manna turis, gallarum pulvere adspersit; quod non intellexit *Barthius* qui l. d. asperginem pro levi irrigatione, quasi humidis fieret, habuit: composuit n. cum perfusione: malè. Humidum vel humectatio laxaret potiùs habitum, cum hic densationem indicari pateat. *Asperginem cujus frigorantia atq; obtrudentia tactu,* inquit *Cælius,* i. e. quæ frigorat & obstruit simul ac tetigerit partes; nihil n. mutare opus est, cum omnia sic sibi constent. *Barthii* emendatio, *cujus vis frigerantia atq; obtrudentia,* nihil dicit quod non ex edito intelligi posset; inutiliter igitur & impertinenter voculā *vis* intrudi consequitur. Potuissem probabiliùs, ne addito quidem apiculo, *cui vis frigerantia,* i. e. cujus facultas est refrigerare; sed religio est sine manifesta necessitate in Antiquitate vel literulam apicemve convertere. Est alioqui *Cælius* iste scriptor eruditus qui Græcorum vetustissimorum ut in sectas abierāt doctrinas diligentissimè compilavit, digessit, recensuit & liberè excussit. Etsi n. Methodicorū sectæ fuerit adscriptus, quod inde conjicitur, quia Themisonis, Thessali, & Sorani, quem principem identidem adpellat, & semper sequitur, dogmata frequenter repetit & illustrat, laudatis eorum à nemine prætereà memoratis libris, subinde tamen quod majores sui peccanter definiverant non erubuit vellicare. Themisonem circà curam cephalalgiæ, l. 1. c. 1: epilepsiæ, c. 4: paralyseos, l. 2. c. 1: podagræ, l. 5. c. 3. liberè reprehendit: in cura elephantiaseôs eum quædam erronea

nea ſenſiſſe ſcribit, cum methodicam diſciplinam nondum liquidè, ab Aſclepiadis erroribus & ſecta adhuc circumfuſus, perſpicere: l. 4. c. 1: l. 5. c. 2. Theſſalum itidem l. 1. c. 1: l. 2. c. 7. Omnium verò veterum in curatione dolorum articularium ordinationes, Dioclis, Praxagoræ, Eraſiſtrati, Erophili ſectatorum, Aſclepiadis, Heraclidi l. 5. c. 2. & cap. 1. longè plurium in ſanandis Iſchiadicis varietates inconſtantias & errores pertranſit, ne Hippocrate quidem intacto. Stilo ut ferebat ſeculum (quinto enim vixiſſe arbitramur, cum linguæ Latinæ puritas Europæarum gentium idiotiſmis & Hunnorum Gothorumque barbarie penè decoxiſſet) & genius patriæ, quæ Sicca Veneria Africæ non ignobile opidum fuit, uſus eſt grandi, implexo, difficili, ad tavtologias usque luxurlante, irregulari, ſemiſolœco nonnunquam, modò archaiſmis, modò peregrinis & novis à vulgo acceptis ſuſpendente lectorem, omninò mirifico, quaſi Ennodii aut Fulgentii alicujus, ut Latini Græcum videri voluiſſe, Græci locutum Latinè exiſtimare poſſint: Græcorum ubique adfectator eſt & interpres, interdum infelicitate etiam ſuâ feſtivus. Quamvis enim ubique ferè crepet Græcos, in horum tamen literis non nimis profundè doctum fuiſſe & minutiis præſertim Grammaticis non noſſe adtendere adparet: nonnunquam etiam ſcientem volentem uſitata ſignificatione neglecta novam utcunque quadrantem vocabulis impoſuiſſe, ut cum *lexipyreton tempus* dicit ἀπυρεξίας horas quibus æger à febre vacat, cum veteres de medicamentis febrem tollentibus ἀπὸ τοῦ λήγειν, lexipyreton & alexipyreton ἀπὸ τοῦ ἀλέξειν uſurpaverint: Alexipyretos compoſitio eſt apud *Scribon. c. 96:* Lexipyreta epithemata apud *Paulum l. 7. c. 18: Nicol. Alex. ſect. 35. n. 1. 2. 3. 4:* cum ὀνειρώγονον & ὀνειρωγμὸν confundit, c. 7. cum ſint diverſiſſimæ adfectiones: cum ἐσχάρωσιν, quo cruſtæ cauterib. factam inductionem vocant Græci, reddit ſcarificationem l. 4. c. 7. vocabulum Græcum abjecta capitali corrumpens & Latinum longè alia ab uſitata ſignificatione (eſt enim ſcarificatio cutis lancinatio facta ſcalpello *Colum. l. 6. c. 7.* quod σκαριφᾶσθαι dicunt; Barbari *charaxationem*, quia σκαριφισμὸς, ξέσις, χαραφὴ *Heſychio* & linearum characterumque & liturarum impreſsio) ponens; cum anxietatem, jactationem, & incontinentiam,

tiã, qua ægroti maximè quibus humor vitiòsus os ventriculi obsedit locū subinde mutant, ad quævis δυσαρεστεῖσθαι & summa inquietudine adficiuntur quam Græci ἄλυν, ἀλύκην, ἀλυχὴν, ἀλυσμὸν, ἀλυσμὸν & ἄλυσιν vocant, adpellat *concatenationem mentis* l. 3. c. 2. quasi ἅλυσιν, quod catenam significat, dixissent isti: cum *venam laxare* dicit ex eo quòd Græci χάσαι φλέβα *Pollux l. 4. c. 25.* χάσαι a. hac locutione est σχίσαι, secare, findere, pertundere: cum *poros*, πώρους, lapidationes barbaro-Latinis & saxeas in articulis concretiones Latinè *transitus* dici posse docet l. 5. c. 2. cujus ignorantiæ socium habet *Gariopontum* quoque, ut notavimus cap. 12. p. 553. Quia autem Græcos hoc opere sibi proposuit inprimis antiquos, vel imitandos, vel exponendos vel arguendos, nemo mirabitur, si Celsi Pliniique utpote Latinorum ex instituto non meminit. Perperàm enim persuasi sunt viri docti non potuisse, quia ætate hos præcessisset; ubi cum opinione falsa luctari nos oportet. Nam præter ,uam quod dicendi genus incomtum & semibarbarum reclamat, certè ex ineptis Græcarum vocum etymologiis, (v. g. cum podagram à ferali dolore ita dici argutatur, siquidem omne quod immite fuerit agreste vocamus l. 5. c. 2. cum μανίαν dictam modò quasi μονίαν quod perseverantiùs corpus teneat ac difficile pellatur: modò quod animum ultrà modum laxet; μανὸς enim dimissus sive mollis: modò ἀπὸ τοῦ λυμαίνειν, quod polluat ægrotantes: modò ἀπό τοῦ μονοῦσθαι, *quod desertum sive solitudinem cupientes faciat ægrotantes*, l. 1. c. 5: cum ὀρθόπνοιαν contrario vocabulo suæ virtutis nomen accepisse, & cum sui ratione convertat ac depravet, tanquam corrigat, *spirandi correctionem* vocari ait l. 3 c. 1:) & è corruptelis earum ut cum σφυγμὸν μυρμηκίζοντα seu formicalem adpellat *myrmezonta* l. 2. c. 14: ὑμένα ὑπεζωκότα, *hypozygon membranam*, c. 12: νομὴν, *menomen* l. 4. c. 3: l. 5. c. 8: ἀμαλδυσιν, *omelsin* l. 4. c. 3: ὀρέθρον, *aretam* l. 5. c. 8. & 10: ἐσχάρωσιν, *scarosin* l. 1. c. 4: item ex irregulari earum ad Latinorum modulos flexione, (ut quod Græcè erat περὶ κοινοτήτων reddidit *de cœnotetis*, quasi *de cœnotetibus* vel potiùs *de* communitatibus dicere non licuisset, l. 2. c. 12. & 13: l. 3. c. 1. & 4: l. 4. c. 1: quæ rudibus seculis delirorum Grammaticorum in Africæ & Europæ claustris φθειρίσματα, ægrisomnia & mucidæ

lautarum in Italia & Græcia dapum reliquiæ sunt) nudum uti loquitur ipse, & probabile est elapsis seculis melioribus, quæ annis quingentis à constituta Monarchia communiter circumscribuntur, vixisse. Et quomodo si Celso prior fuit sub Julio & Augusto, Themisonem, qui Pompei M. ætate floruit & ab ipso videri audirique potuit, connumerat veteribus? quomodo Thessalum Neronis, & Soranum Adriani principatu celebrem ipse prædecessor sequi se profiteri eosque partim laudare partim reprehendere toties *in libris tardarum* potuit? *Galeni* verò mentione, non quod non novisset Virum per ætatem, ut volunt, sed consultò abstinuit ab eô qui sectæ Rationalium acerrimus ὑπερασπιστὴς, & cum ingenio juxtà & dicendi facultate polleret Methodicos & Empiricos ad unum omnes penè confecisset, maximè Thessalum, quem *Cœlius* optimum propemodum maximum adpellare gestit, ejusque περιώδεις κοινότητας, quas sine caussarum notitia ad curationes morborum sufficere putaverat, indignis modis fuisset insectatus; qua judicii libertate (cæteri malignitatem & dicacitatem adpellabant) eloquentia & excellente doctrina odia multorum & vivus in se concitavit, & sustinuit mortuus, ut parcè propterea à medicis proximis, maximè sectariis, & Latinis laudaretur. Etiam *Theodorus Priscianus*, cui noster penè geminus-germanus est, Galenum eandem ob causã & quòd præter ejus *therapevtica ad Glauconem* nihil in linguam Latinam versum tum esset, ut è *Cassiod. l. de div. lect. c. 31.* colligo, ne semel quidem citat, cum tamen *Hippocratis* autoritate minimùm sexies l. 1, c. 21: l. 3. c. 7, 23, 31, 32, 34: l. 3. c. 5. utatur; & *Gariopontus* bis tantùm, l. 2. c. 22: l. 3. c. 5. *Galenum* (nescio tamen Pergamenum'ne, an alium ὁμώνυμον, qui Zenone imperante floruit Constantinopoli) nominat; *Hippocratem* v. vel vigesies & cum elogio *sapientißimi, omnium peritißimi* adpellat. Hæc sunt quæ Barthiastris occinenda fuêre, si fortè persuaderi possint, ut sentiant submißiùs: & agnoscant veritatẽ non imperari sed inveniri oportere: quorsum enim intellectus homini, si secundum aliorum tanquam dominorum commentarios tantùm sapientum est? Nihil odio dedi: scripsi sine ira, sine palpo, quorum causas habeo procul; egi hoc unum, quantum valui mediocritate, summo studio-

dio, ne sub ullius autoritate fides studiosorum periclitaretur, & paratus sum non pudorem modò adire si temerè convulsisse quæ posuerat iste deprehensus planè, sed & culpæ satisfacere, si incivilius tetigisse convictus legitimè fuero: *num aliquid fingo, num mentior? Cupio refelli: quid enim laboro, nisi ut veritas in omni quæstione explicetur?* De ipso *Barthio* tanta expectatio nostra est, quantam de eô viri magni nobis fecere dudum; daturum esse Veritati ut si vicerit triumfare quoque possit; ipsumque lætabundum & laureatum currum hujus secuturum etiam singularium, & ante omnes conspicuum; mihi verò ignorabilem interesse pompæ & extremo ordine cum manipularibus incedere sufficit.

CAP. XVIII.

Reliqua de Cœlio Aureliano: in eô præter Sichardum & Cornarium plurima restituta, purgata, explicata, notata. Cassiodorus emendatus & illustratus. Prædare, præsumere, præfacere, præmovere, præfovere, prætangere: prægypsare, & alia ejus farinæ ordinis significativa Verba: Præcadentia & præruina matricis, i. e. prolapsus. Toryneton, ἄθηρα, pulmentarium: laus A. Foësii. Ruma, ἀνθερεὼν, circulus gutturis. Vacui, vacantivi, βακάνλαι: adjectiva in ivus. Ἐπιβολὴ, ἐπιβυλή. Membranum, palpebrum, coagulus, linteolus, cubiculus, alia genere mutata. Testes porcellionis. Res abominandæ in medicinas receptæ, carnes & ossa hominum. Pylorus. τυφλὸν ἔντερον. Radius pro vase virili. Καθετὴρ; καθετηρισμὸς: argalia, fistula; auliscus, oliscus, siphon. Κυστοφύλαξ: κύστη: Φύσα: ἀσκὸς, utriculus, folliculus. Scilla, bulbus pruriosus. Propter nomina plantarum alia atque alia difficultas in re herbaria: laus Ruellii, Tragi, Gesneri, Thurneiseri, Clusii, Dodonæi, Bauhini, aliorum, qui studium botanicum excoluerunt: scillæ vires. Adarce, calamochnus: limnæa adarce: limnestis; limnitis. Scamma, machina è lignis: ligna conjecta præ pedibus ad exercenda transcensui crura. Vinum scybeliticum; item scilliticum. Fractura ossium cura. Manificum, manufactum: manutigium, χειραψία. Dentium constrictio & concubitus.

Ambices. ἄμβικες, βῖκοι, βῆκοι: vasis genus. Myxæ, prunorum genus. Ctesiphon medicus antiquus. Diarrhetinissimus. Naxiæ cotis retrimentum. Δυσαρέστησις: Ἡλίωσις, insolatio, apricatio: Torror corporis: paroptesis. Sinapismus. Diacopragesias medicamentum: Archagathium, diacappareos, Machærionis. Forense, cutale, quicquid extra est & in cute adparet. Adjectiva in alis terminantia. Vocis amputatio. Modus clysterem injiciendi: cotus: Lac filicare, Διὰ κοχλήκων: κόχληκες, lapilli: lac σχιστὸν: de eo error Cardani. Ῥίνημα, ferrago. Ῥοφήματα. Cretus & cernitus Participia Verbi Cerni. Cyathiscus; lauromele: pyrenomele: Silvaticus emendatus & illustratus. Alum Gallicum seu alus. Rubeta, rana rubea. Osculatio, ἀναστόμωσις; caussa fluoris sanguinis. Vinum scybelites. Fædare: fœtare: fœtidare: fluidare: humidare: tepidare, succidare: candidare. Elogiare: latinare: resimplicare: frigorare: papulare: pustulare, Verba à Cœlio ficta pleraque. Plinius Valerianus emendatus.

Cœlium Aurelianum, cujus neminem è mediæ ætatis medicis, Græcis, Arabibus, Latino-Barbaris, nedum è vetustioribus quenquam meminisse mirabar, in *Cassiodori libro de divinis lectionibus* aliquando opinabar invenisse, & exultabam non minùs effusè, quam olim reperto Adoni Alexandrini & Byblienses: Commendat iste post sacrarum literarum lectionem medicam artem exercituris monachis *Dioscoridis herbarium, Hippocratem & Galenum Latina lingua conversos; tum Cœlii Aurelii de medicina libros.* Sed gaudium istud non fuit diuturnum: Deprehendi enim postquam singula excuterem diligentius librarios mihi illusisse qui è *Cornelio Aurelio* vel *Celso Aurelio* fecissent *Cœlium Aurelium.* Aurelium enim Celsum designari à *Cassiodoro* ex inscriptione librorum *de medicina*, quam nulli suorum operum præfixerat *Cœlius*, certum est. De ejus nomine singulariter sentit *A. Junius* Lucium Cœlium Arrianum adpellandum esse, *l.6.an.c.1:* sed sine cujusquam suffragio; reliqui enim omnes *Brunfelsius in catal. ill. med. Sneibergerus in catal. euporiston contrà artic. dol. Gesnerus, & Pasch. Gallus in biblioth.*

biblioth. Spach in nomencl. ill. med. Wilh. Rheginus in exercitam. medic. H. Mercurialis l. 1. Var. c. 2: P. Salius de adf. part. c. 19. Prosp. Alpinus l. 10. meth. med. c. 10: Bapt. Codronchius l. 1. de rabie seu hydrophobia c. 1: Senn. Inst. & l. 1. Pract. P. 2. c. 16: Jos. de Aromatariis tr. de rabie contag. P. Castellanus in vitis med. Heurnius prol. comment. in aphor. Hipp. Marc. Donatus hist. med. mirab. L. 6. c. 1: An. Foësius in Oecon. Hipp. & comm. in l. de locis in hom. Joh. Bauhinus lib. Germ. de lupis rabidis: Dalech. annotat. ad Plin. P. Zacchias l. 2. Quæst. medico-legal. t. 1. qv. 1: Abel Roscius ep. ad Gvilh. Fabricium, in hujus cent. 1. obs. Chirurg. Schenk. obs. med. lib. 7: Dodonæus obs. med. 12. Casaub. ad Svet. Aug. cap. 94: Rutgers. l. 1. Var. c. 3. eô nomine quo *Sichardus* a. 1529. cum primùm publicavit adpellant, hoc ipso refutantes, quod *Junius* sine ratione effutierat. In isto Cœlio edendo adjutum se plurimùm esse à *Jano Cornario* prædicat *Sichardus*; & nos credimus; qui marginalia terminorum Græcorum, non raro inusitatiorum tàm partium corporis & morborum, quàm modorum & remediorum in parte curativa à nemine nisi lectione Græcorum medicorum quos expilasse *Cœlium* diximus, subacto, annotari potuisse scimus. Sed reliquit tamen *Cornarius* plurima, quæ emendasse famæ ejus intererat & opinionis, quam doctis de se concitaverat: adlevit etiām nonnulla quæ omisisse erat satius: videbimus. *Prædare* Verbum *Cœlius* frequenter usurpat cum de præmittenda exhibitione vel cibi vel medicamenti agit; semperque eâ præpositione Verbis juncta ordinem insinuat: *tard. l. 3. c. 7: post cœnam imperat vomitum prædato passo aut vino dulci: l. 1. c. 1. prædato initio cui consummatio perfecta respondeat: prædato*, i. e. ante exhibito, vel propinato passo, quod nō intellexit *Cornarius* cum *prædationem* h. l. exponit *sibi abstractionem*; cujus contrarium nim. antè oblationem requirit sensus & mens sana scriptoris: l. 2. c. 1: *passionis* (paralyseos) *prædata atq; demonstrata significatione*; i. e. cum de nominis & rei significatione satis egerimus, *necessario curationē ordinamus*. Isti Verbo eleganter composito respondet alterum *Plinio* usitatum *præsumere*: lib. 23. c. 4: *de elaomelite seu oleo Syriaco: potores certaturi præsumunt ex eo cyathum unum*, i. e. sumunt antè cum certamen subituri sunt: l. 30. c. 15: *ebrietatem arcet pecudum pulmo assus præsumtus*: l. 15. c. 22: *bibendi causa etiam venena conficiun-*

ficiuntur, aliis cicutam præsumētibus: l. 25. c. 2. de Mithridate, *quotidie venena bibit, præsumtis remediis*: & Theodoro Prisciano, l. 2. c. 14: *somni interdicendi sunt diurni quàm maximè & ciborum prohibenda præsumtio*, i. e. non cibandi sunt ægroti paulò antequam somnum capturi sunt: c. 15: *vini penitus præsumtio inhibenda est*: l. 3. c. 3: *convenit adpetere lavacra, cibos humectiores præsumere*, sc. antequam in solium descendant: & *Gariop*. l. 5. c. 5. & 12: l. 1. c. 15. Nostro *præsumere* quoq; est, antè auferre; ut cum l. 2. c. 13. sanguine fluentib. suadet dare *poma & cydonia cocta vel torrida, præsumto tegmine*, i. e. tosta & ablatâ cute, *farina cōspersa*: Eadē forma *præfacere*, dixit pro ante facere, ut *præcapere* in Epp. Plinianatum vetustis membranis, pro ante primùmve capere: l. 2. c. 1: *præfacta vaporatione scarificamus*: & c. 14: *sinapismi ulceratione cutis præfacta adhiberi non possunt*: & l. 5. c. 4: *sanguis ater & purulentus ex ulcere præfacto & dolore antecedente*. Malui *præfacta* præ illo vulgatæ lectionis *præfecta*, ut à participio Verbi *Præfici*, quod huic loco sua significatione non convenit, distingueretur participium Verbi *præfieri*: qua ratione & noster l. 4. c. 3. *præcadentem podicem* dixit neutraliter, non *præcidentem* ut ab Activi Verbi *præcidere* significatione, quod alienum esset, ipsa locutione seu conjugandi modo nos abduceret. *Præfactum* a. ut *benefactum, fabrefactum, malefactum, vacuefactum, calefactum, labefactum*, præpositione in Nominis vel Adverbii quod ordinē significat classem transeunte. Notavi in *Cælio* plurima Verba ad hunc modū novè facta ad prius & posterius in actionibus denotandū. *Præmoveri* l. 1. c. 5. de partibus quæ priores reliquis moventur; *Quoties longè remota, nō adfecta, præmoventur transmissa commoditas sine partium curandarum*, laborantium, *commotione latenter advenit*: l. 2. c. 1. de paralyticis: *Præmotis igitur vel exercitis, ut suprà dictum est, dabimus ut sella sedeant*. *Prætegi*: l. 1. c. 4: *adhibenda ligatio, prætectis articulis ex lana*, ne videlicet articuli quassentur strictiore ligatura: c. 5: *torrendum etiam corpus fervore solis, prætecto capite*: l. 2. c. 7: *adhibenda gestatio prætecto ore, quò spiratio nulla tangatur injuria*: l. 3. c. ult. *phreneticis luce commotis oculorum prætectio* morbum videtur solvere. *Præcoqui*: l. 4. c. 3. *vinum quod sit præcoctum in cortice mali Punici*: ibid. *lac bibendum præcoctum*. *Prælini*: *oportet concisas in vas fictile novum prælitum mitti*; ib. Idem *prægypsari* est l. 3. c. 2: *Prætangi*: l. 4. c. 3: *Venter le-*

ter leviter oleo Hispano prætactus: l. 1. c. 5: partes etiam localibus adjutoriis prius *erunt prætangendæ & renovandæ. Præungi:* l. 4. c. 3: *immittendus digitus usq; ad altiora præunctus adipe anserino. Præradi: Prærasis* capillis cucurbitam pubetenus adhibet l. 5. c. 6. *Prælaxari:* l. 2. c. 1: *motus beneficio prælaxato ægrotante. Prævexari:* l. 1. c. 1. *caput etsi sua passione prævexatum non fuerit. Prætinctum candens ferrum,* l. 1. c. 4. *Præpotare, præbibere, prælavare, præpurgare, præroberare, præmollire, præsiccare, prætentare, prævaporare:* l. 1. c. 3: *prævaporabo loca. Theod. l. 1. c. 21.* dixit *præfomentare*: noster l. 4. c. 2. *præfovere,* omnia tempus & ordinem actionum, quas significant verba simplicia, includunt: & quod hisce simile est, apud veterem interpretem semibarbarum Oribasii, *præruina matricis*, quam alii procidentiam vocant; juxtà nostrum *præcadentia*, ein fürfall. Lib. 1. cap. 1. asteriscum prænotarunt verbis istis; *Dehinc cibum damus, ut est panis aquæ calidæ elutione purgatus: vel certè aliqua similiter fiant aut cum mulsa mediocriter cocta, aut ex panis pulticula confecta, quam Græci torineton vocant.* Nos totum locum rectè habere docebimus non relicturi quidquam de quo ultrà hæsitare possint lectores. *Torineton,* Τορυνητὸν est quodvis ferculum, quod τορύνῃ cochleari spatha pistillo, vel tudicula subigitur ad ignem eò usq; dum mollem pultis substantiam vel mellis crassioris similitudinem faciat: τὸ διαλελυμένον ὑπὸ τῆς ἑψήσεως καὶ τῆς τορύνης πολλάκις, πλείστων ἀφέψημα: qualia fiūt exalica, è farinis & ptisanis hordei, tritici, zeæ quod genus ἀθάρας vocant Græci, *Diosc. l. 2. c. 114; Gal. 2. ad Glauc. & Paulus l. 7:* itē ἔτνη, pulmentaria è micis panis confriatis, è carnib. pomorū, cucurbitarū aliorumq; fructuū; è leguminibus quoq; fresis, pisis, lente, fabis, milio, oryza, olyra, panico, ad putrilaginem discoctis & crebra tuditis conversione lævigatis, redditisque unctiusculis. Veteres ut h. l. *Cælius* indicat ex aqua coxêrunt panem & cùm oleo, sale, vel melle, adjecto anethi momento condiverunt. & ita emendandum est quod cap. 4. extat: *pulticula ex pane quam torsiniton vocant.* Hæc sic excogitaveram *Cælio* exponendo, cum *Foesium* de *torynito* eadem vidisse priorem comperi; cujus viri consensu confirmatus sum ut illustrari potiùs mea putarem, si indicavissem, quàm fieri contemtibiliora, quasi aliunde sublecta, si dissimulassem.

ſem. *Eod. cap.* pro curanda cephalæa dropacem primò cruribus tum thoraci, dein dorſo a prima cervicis vertebra usque ad ultimam adhibere jubet; *tunc*, pergit, *partium propungentibus pilis capitis, atq; buccarum vel temporum muſculis quos ſiagonas adpellant, collo vel mento cum ſubjectis gutturis, quæ ante rumam vocant, dropacem adponemus.* Ruma pars colli eſt, carnoſa nim. ea ſub mento, ubi cavum jugulo proximum ſeu σφαγὴ, qua ruminare jumenta videmus. Noſter l. 4: *gutturis atq; rumæ partes, quas ἀνθερεῶνας vocant*: c. 2: ex utraque *parte gutturis, quam Græci anthereona vocant, nos rumam*: l. 2. c. 7: *thoraci vel gutturis circulo, quem rumam vocamus*: ibid. *thoraci atq; gutturis ſummitati quam Græci anthereona vocant nos rumam.* Ita igitur legere & diſtinguere velim; *tunc partim prohibentibus pilis, capitis atq; buccarum vel temporum muſculis*: & mox, *quæ Latinè rumam vocant*: vel *quæ anthereonas Græcè Latinè rumam vocant.* Solet enim *Cælius* familiariter Græca partium nomina præmittere & ſubjungere interpretationem Latinam: quod in eodem ſibi permiſerunt interpolatores quidam ſcioli, quorum audentias & libidines in hoc genus autoribus *noſtro, Theodoro Priſciano & Gariopонto* frequentiſsimas notare licet, ut cum l. 1. c. 2. *noſter* de ſcotomatica paſsione dixiſſet, *adficit frequenter vacuos homines*, addidit quidam alius, *h. e. ſine aliquo exercitio vitam ducentes*, quaſi ſine iſto gloſſemate *Cælius* intelligi non potuiſſet; idque poſt in ſeriem Cœlianæ ῥήσεως incuriâ receptum eſt: quanquam ſi genium hujus ſcriptoris benè conſiderẽ, *vacantivos* ſcripſiſſe ſuſpicer. Vacantivi, βακάνϊαι, vacantes & otioſi: qua forma delectati ſunt ſeculis mediis: ita *abſentivus, præſentivus, jacentivus*; *hortivus* pro hortenſi apud *Gariopontum.* Cap. III. de incubone: *Item quidam veteres ephialten vocaverunt, ali epibolen, quòd utilis patientibus perhibeatur*, qua ſententia quid ineptius? Incubum qui ſit epileſiæ prætentatio eſſe poſſeſſis utilem? quid quod nec nomini ἐπιβολῆ, ut torqueas contentiſſimè, reſpondet etymon. Scribe, *epibulen, quòd hoſtilis patientibus perhibeatur.* Ἐπίβουλ☉, ἐχθρός; *Heſych.* ἐπιβυλὴ inſidiæ: vel, ſi malis, *epibolen* ἀπὸ τοῦ ἐπιβάλλειν, quòd cum impetu irruat, gravet, premat, præfocet, quæ hoſtilitatis actiones ſunt. Ἐπιβολὴ, ὁρμὴ, invaſio, aggreſsio, preſſura: quomodo Hercules

apud

apud Thurios Ἐπιβολεύς dictus est. Cap. IV. de generatione epilesiæ: *fit plerunq; vel nascitur ex vinolentia aut indigestione, aut contusione: vel, ut Asclepiades, per cussu aut divisura membrorum, quæ cerebrum tegunt.* Scriptura vetus fuit *membranorum*, i. e. meningum, seu tunicarum quæ cerebrum integunt & continent: dicitur etiam de pericranio, quod *Interpres Oribasii* vocat *testæ membranam.* Genera & declinationes commutare in Nominibus solenne est nostro & æqualibus: l. 2. c. 1. *palpebrum inferius: pascua falsior*, l. 4. c. 3. ib. *lactem, lacrymum*, dixit. *Coagulus, lixivia*, est apud interpr. Orib. *Scalpellus* apud Celsum l. 2. c. 10; *macellus*, ap. anon. in descript. Constantinop. *cubiculus*, Itin. Hierosol. à Pithæo ed. *linteolus*, ap. Al. Bened. l. 22. c. 5: *campanum*, in antiq. Alem. Gold. *Vertebrum ap. Gariop.* l. 2. c. 3: l. 4. c. 1. & 2: *Membranum* ap. eundem l. 2. c. 61: l 5. c. 31: l. 7. c. 13: & ap. autorem *l. Donum Dei* qui est *Practica de febribus*, c. 27: *membrana quæ sunt in nucibus dividentia partes nucis.* Ita *Cælio* sua Latinitas irregularis & nova, non ubique tamen despicabilis, reddita est, & simul caussa epilepsiæ, rarior ea, meningum cerebri continuitas soluta seu vulnus, indicata. Ibid. de sententia Empiricorum specifica antepileptica enumerans: *Dant etiam*, inquit, *bibendum lac asininū cum sale vel sanguine testudinis marinæ vel humano, aut vituli marini; & non solùm sanguinem, verùm etiam coagula, quæ lacti miscentur.* Ista simplicia ex animalibus petita singula prodesse credebantur, non conjunctâ, ut vulgarunt: lege igitur, *vel sanguinem testud. mar. vel humanum, aut vituli marini.* è *Diosc. eupor. cap. 18.* Mox ista, *item testes vel veretrum marini sive fluminalis cancri & porcellionis*, pessimè acceperunt editores; nam & mutila & depravata sunt. Lege ipso *Cælio* in seqq. ita volente: *testes vel veretrum vituli marini sive fluminalis caballi;* nominat enim ibi, virilia hippopotami: vel *fluminalis canis:* nam & canis aquarii, qui fiber est, testes huic negotio expetebant, *& porcelliones:* testes verò in porcellione, quos vulgata lectio nominat, μαῖσορες ἀναζωικοὶ, si qui curiosiores sunt, quærunto. Insuetis novis & odiosis materiarū generibus, qualia Xenocratem conscripsisse ferunt & quibus epilepsia caducos curari posse putarant veteres, accenset etiam *torda hominum.* Hoc verò vel inprimis abominabile est, cum aspicere

humana extra nefas habeatur, cor hominis hominem mandere. Particulam è jecinore jugulati gladiatoris novies datam comitialibus profuisse scribit *Scrib. Largus n. 17:* carnem hominis siccatam exhiberi epilepticis *noster in seqq.* iisdem & arthriticis ossa humana, *Gal. l. 11. de simpl. med. fac. c. 11: Avic. 2. Can. c. 535: Gvainer. de ægritud. junct. c. 29: Gattinaria c. de cura epil. Bonif. Simoneta l. 5. de Christ. fidei & Rom. Pont. persecut. Ep. 9: Crato l. 2. Cons. & Epist. med. 26: Anton. Gallus apud Horst. P. 2. l. 3. obs. med. 5:* quæ autoritates facile me movent, ut *ossa* Cœlium quoque voluisse arbitrer. Cap. V. historias absurdarum in melancholicis imaginationum, quarum plerasque etiam consignavit *Trall. l. 1. c. 16. & Marc. Donatus l. 2.* narrat; nim. quòd furens alius se passerem esse, alius gallum gallinaceum, alius vas vitreum vel fictile, *alius Deum, alius Oratorem, alius stipulam ferens mundi se censum tenere* existimaverit; muta *centrum.* Lib. II. c. 1: *Perulo paralysi vitiato cibus nulla digestione mutatur, sed tanquam per infundibulum ad inferiora descendit. Cornarius* margini adscripsit, πύρρλ©, scil. ut *perulum* Cœlii exprimeret. Scribe *pylorus*; πυλωρός, dextrum ventriculi os, quod in ventriculo conclusa tantisper dum cocta sint custodiat ita dictum: *Rufus l. 2. de adpell. part. c. hum. c. 11.* definens in duodenum, chylo in intestina transmittendo. Ibid. *typhloteron* est τυφλὸν ἔντερον intestinum cæcum: *typhlon enteron*: Eademque menda c. 6. l. 4. demenda est. *Ruff. l. d. Gorr. in defin. med.* Noster l. 3. c. 1. *entera* nominat omnia inferiore ventre conclusa viscera q. d. interanea. Signum virile, ut honesto vocabulo rem turpem velaret, nominavit *radium*: sed editores ἄγροικοι πρὸς τὴν © non intellexerunt & pro *radio* dederunt *radicem*: *non concluditur ad exprimendum liquorem radix virilis paralysi vitiatus sed multò major aut minor efficitur & nulla tentigine provocatur.* Lege, quod dixi, *radius.* Radius est ῥάβδ©: dicetur igitur de eodem de quo *virga*: virga autem res quævis directa in longitudinem quandam. *Serv. ad Virgil. Ecl. 3. Radio, id est, virga philosophorum, qua Geometræ lineas inducunt*: sunt & radii αἱ ἐν τῇ ἁψῖδι προχῇ ἐμπεπηγμέναι ῥάβδοι, *Poll. l. 1. c. 10.* qui in curvatura rotæ infixi sunt: & à similitudine telum, hasta, stimulus, tasta chirurgorum qua sinus vulnerum ulcerumque explorant radii no-

dii nomine vocantur. *Radius* igitur h. l. est id quod ἐρετμὸν, εὐρεῶζαν & νεύρων φύσιν, *Sotades* κέντρον, *Juvenalis* nervum, alii securim, rudem, vomerem, vasculum & fascinum adpellant; κοινολεκτοῦντες & vernilius loquentes aliter atque aliter. Paulò post læsis paralysi intestinis & vesica compatiente urinæ factam retentionem solvere docet hoc modo: *encathismata sunt adhibenda; tunc cathatherismus faciendus quo urina detrahatur ac post detractionem oleum calidum injiciendum atq; adnexo folliculo cathatere ex ea parte quæ cystophilos à Græcis est adpellata, vel otico clystere, quem nos auricularem dicere poterimus, tenui ex abilisco formatum, quo possit cavernam invadere directum cathetere.* Καθετηρισμὸς & καθετηριασμὸς, catheterismus est cum stilus teres lubricus cavus per urethram in vesicam, urinā emoliendi & corporis quod se intus opposuit removendi causa, demittitur e quo intrò molliter demerso urinæ per ductum ejus circa extremitatem in lateribus perforatum seu ἀμφίτρητον evadunt. Huic instrumento, cum in colem intrusum est, adaptari solet fistula seu siphon cum annexo folliculo, qui injiciendum liquorem contineat; eoq; complicato leviterq; compresso medicamentum per fistulam seu aulıscum in catheteris cavitatem, & ex hujus continuo in vesicæ fundum compellitur: ex *Aetio t.2.s.2.c.34. Celso l.7 c.26. Albucas. P.2. Chir. c.58: Paræo l.16.c.35. F. Platero Pract. tr.3.c.15. Fabric. l. de lithotom. ves. c.11. & seqq.* Instrumentum hoc *Celso l.d.* est fistula ænea; aliàs καθετὴρ, ἀπὸ τοῦ καθίεσθαι, syringa tentativa *Mariano Sancto l. de lap. ren. & ves. c.4.* argalia adpellant Latino-barbari *Constantinus l.5.c.15: Bayrus dist.14. tr.2. c 5: Alf. Ferrius de carunc. in cervice vesicæ: W. Rheginus in exercitam. med.* Ex his non obscurum est quid velit *Cœlius;* restant tamē emaculanda nonnulla. *Catatherismus,* καταθετηρισμὸς ab editoribus ficta est & vox nihili; tum legendum, *& quide annexo folliculo catheteri.* De *cystophilo* dicta parte catheteris nescio quid dicam, nisi cistophylax, κυστοφύλαξ est vel κυστιδοφύλαξ. Κύστη & κυστὶς, φύσα, vesica; ut apud *Moschionē* περὶ γυναικ. παθ. c.3. item quivis è pelle membranave folliculus, θυλάκιον & receptaculum: *Hesychio* κύστις, ἡ φύσα. φύσα v. ἀσκὸς & ἀσκοφύσαι, ἀσκοφύσια folles flatorii officinarū, in ποιήσει χρυσαλλίων, quæ *Zosimo* tribuitur. *Diosc. l.2. c.68: & l.3. c.13:* σκώληκες εἰς κυστίδα ἐνδεόμενοι, vermes in

folliculo colligati. Rectè a. extremum catheteris quod extrà virgam eminet ita adpellari puto, quia ea parte fiſtulam cum adpenſo utriculo ſeu veſica intrà ſe recipit, & propterea ita formatum eſt ut inſtar ϛομίδ@ in tubâ ſenſim dilatetur ejus orificium repandis per ambitum labris. Demum, *tenui ex avliſco formatum.* Αὐλίσκ@, fiſtula, cannula, canaliculus, è quacunque materia factus, qui cavo catheteris inſeritur: dicitur & oliſcus, ut καυλός, *colis, & cauda, coda.* Pagina ſeq. ad calorem in reſolutis partibus excitandum præſcribit unctiones & fricationes è rebus quæ corpus mordicare & laceſſendo papulare valeant, *ſquilla quam uulum pluriofum vocant, urticæ ſemine, pyretro, pipere, helleboro albo, nigella, galbano, iri Illyrica, lemnida carie & his ſimilibus.* Cætera ſatis nota ſunt cuivis; in primo & ultimo hæreat deficiatque vel peritiſſimus Phyſicus. Scillæ à vulgo impoſitum nomen quod'nam: à quo vulgo, Africanóne Gallico, an Italico: an à pharmacariorum in ſeplaſiis? Certè in re herbaria non minimùm difficultatem auget nomenclaturarũ diverſitas, conqueſtumque olim *Plinium, eandem herbam aliter alibi nuncupari,* l. 25. c. 4. audimus: ſunt enim cuivis regioni peculiares; ſed quia à vulgò inventæ & frequentatæ, malò more non valdè in literas relatæ ab artificibus, niſi quod *Ruellius & Grilh. Rheginus Exercitam. medicina* in Gallicanis, in Italicis *Matthiolus; Dodonæus, Pena & Lobelius* in Anglicis & Belgicis, *Cluſius* in Pannonicis & Auſtriacis, *Lacuna* in Hiſpanicis præſtitit, ſumtis de promiſcua turba ruſticorum, vetularum, olitorum, vinitorum, fabrorum materiariorum vernaculis nominibus quæ propoſitæ rei congruerent: & *Baubinus* in vetuſtorum recentiorumque Latinorum ſynonymiis componendis: Germanicas, quarum inprimis immenſa differentia eſt, nemo dum conquirere tentavit, multò minùs ad Græcas Latinasque antiquorum ſuo quamque merito referre. *Hier. Tragi* & *Geſneri* conatus *in catal. plant. & in tabb. collectionum,* itemq; *Joh. Fiſchartì in Onomaſtico medico ſynonymo, B. Carrichteri* & *Michaëlis Toxitæ* in libellis herbariis Germanicis proſtant; ſed ſuæ tantùm gentis quisque Helvetiæ, Alſatiæ, Sueviæ, Styriæ & vicinarum adpellationes herbarum tradunt; reliquis aliarum provinciarum neglectis. *Thurneiſeri* opera, quam huic rei inpendit homo ingenioſiſſimus, lingua-

linguarum variarum notitia & peregrinationibus ad remotas regiones Barbarorum celeberrimus, *in historia plantarum librorum X*, omnium expectationem sustineret, si publicaretur aliquando; librum enim solùm, quod sciam, primum, regi Poloniæ nuncupatum, Berlini a. 1578. editum habemus. in quo consilium secutus esse videtur ejus qui variarum gentium de plantis nomina, Afrorum, Ægyptiorum, Pænorum, Arabum, Syrorum, Ebræorum, Phænicum, Cypriorum, Gallorum, Hispanorum, Hetruscorum, Dacorum, magorum & prophetarum Dioscoridæ libris hinc inde inseruit, quæ & hodie *nothorum Dioscoridæ* titulo leguntur, & à *Gesnero*, qui utilitatem rei vidit cum paucissimis, secundum literarum ordinem, ut quæq; repertu esset facilior, dispositæ sunt. Caremus tali nomenclatore qui nos de *uulo pluriofo* doceat; conjectura igitur de nomine, quod fortasse nullibi præterea legitur, utemur; & cum scilla è bulborum genere nobilissima, cujus medicas vires justo volumine Pythagoras prodidit, *Plin. l. 19. c. 5.* facultate acri & exurente cupidinem coëundi accendat veterinis, soleantque ideò perorigæ equarum quæ saltum fastidiunt & marem admittere nolunt naturas eadem linire & fricare quod è *Varr. l. 2. de re r.* scimus & annotat *Ruell. de nat. stirp. l. 2. c. 101.* & de urticæ semine prodidit *Plin. l. 22.* valdè congruum videtur nobis si in Cœlio legamus, *bulbum pruriosum*, quia generat pruritum, ὀχείας καὶ συνδυασμοῦ desiderium in quadrupedibus: & hoc sic in medio liberum æstimaturis relinquimus, id tamen obtinere volentes tamdiu, dum alius conjectet feliciùs. Ultimum *lemnidacarie* confidenter mutamus in *limnæa adarce*: ita l. 3. c. 2. ad rubificandam cutē defricationē suadet *ex nitro atq; oleo & adarce*: Est autem ἀδάρκης, adarce concreta salsilago seu spuma crassescens in paludibus arundinibus & graminibus adnascens acerrima & calidissima; apta proinde humoribus ex alto evocandis & adurendo corpori: calomochnus est q. d. lanugo arundinum: *Cæsalpinus l. 2. de metall.* fruticulum cui adhæret lanugo inferiore parte tegi scribit crusta lapidea acri; hanc esse adarcen: *Limnæa adarce* fuit prima scriptura quam nos è literis vulgatæ velut olfecimus. *Theod. Prisc. l. 2. c. 19.* resoluta membra colligenda esse jubet unguentis mordentibus *è calce viva, euphorbio, ca-*

floreo, adarche. Vocatur quoque λιμνῆστις à *Paulo l. 8. c. 19.* & *Actuario l. 6. meth. med. c. 1.* item *limnestis*, nisi σφάλμα est, ab *Aretæô: Is l. 2. de curat. morb. acut. c. 3.* ad evocandum in syncope ad extrema calorem illitionem parat è *limnestide euphorbio & lauri baccis:* ubi limnestida doctissimus interpres *Junius Paulus Crassus* reddidit *adarcen.* Ibid. postquam quomodo partes paralyticorum movendæ sint & quibus ad motum modis exerceri adsuefieriquè debeant dixisset, *conficienda sunt ligna*, inquit, *quæ transgredi pedibus nitantur ægrotantes.* Atqui non requirunt ejusmodi ligna fabrilem operam & confecturam; rudia, impolita, cum cortice suo, & cujuscunque figuræ huic negotio, ut ea transcendendo crura exerceant paralytici, satis apta nata sunt: malim igitur *conjicienda* h. e. pedibus ægroti deambulantis in plano objicienda, ut varicare crura & levare à solo pedes paulatim adsuescat. *Theod.* l. d. de re eadē; *nam & ligna jacentia subinde eos suadeo debere transcendere.* Diversum ab hoc genere motus fuit quod *scamma* vocabāt, quando videlicet trans machinam a fabris materiariis è tignis extructam erectamq; velut eqvuleum agitatione corporis & nisû sese quasi ultrà transtra levare jubebantur: iterum noster; *ordinat præterea in arena spacio deambulationem & quod adpellant scamma atq; transcensum lignorum.* Sententia doctorum qui non distingvunt ista in medio est, sed caduca ea, καὶ μὴ προχωρεῖ. Eod. l. c. 7. *vinum scivelliticum coctum donec mellis habeat crassitudinem* catarrhis qui ad arteriam asperam præcipitant sistendis & viis exasperatis leniendis adhibet; rectè; id enim cum dulcedine modicè adstringit; *Galeno l. 5. de san tu c. 7. & l. 7. de comp. med. s. l. c. 1. & l. 9. c. 4.* σκυβελίτης: Scybelitanum *lib. de vinis: Aetius tetr. 3. s. 1. c. 24.* interpretatur οἶνον τὸν αὐτόματως ἀποστάζοντα ἐκ τῶν μὴ πατηθεισῶν σταφυλῶν; h. e. protropum, sponte defluens antequam calcentur uvæ, si cum *Plinio l. 14. c. 9.* loqui libeat. Qui igitur ignorantia vini scybelitæ *squilliticum* voluit h. l. reponi, non adtendit intentioni *Cælii* & indicationibus à morbo causa & adfecto loco petitis. Vinum n. scilliticum, quale contrà cruditates & hinc orta in ventriculo, intestinis, visceribus & habitu mala conficere docet *Diosc. l. 5. c. 2. Actuar. l. 5 meth. med. c. 7.* omnia alia faciet & geminabit morbum. Afuisse *Sichardum*

& Cor-

& *Cornarium*, cum ista cap. XII. de fluore sanguinis è vulnere ejusque curandi indicationibus elaboraret typothetes credimus; neque enim præsentes ista, unde neque cognitio neque liberalis sensus ullus elici possit delirare homini concessissent: Scripsit, *siquidem solutioni divisura dominetur & figmentorum vel fabularum conjunctionem ex initio deposcat.* Refinge, *fragmentorum vel tabularum*; & intellige de vulnere cum contusione & fractura ossium, quorum festucæ & capita præmissâ si exciderint simul per extensionem decentem repositione & commissione reunienda sunt, & convenienre deligatione, plagulis, ferulis seu astellis ut adpellat *interpres Albucasis Chir. P. 3. c. 2.* superaccommodatis stabilienda dum callo intermedio ferruminentur, & consolidentur *Celsus l. 8. c. 10. H. Fabric. Chirurg P. 2. l. 4. c. 3. Fr. Peccet. l. 4. c. 1.* Extremo libri pro aversione humoris ex altioribus (ita semper adpellat interiora) partibus ad exteriores imperari scribit ulcera facienda extrinsecus & *magnificas ulcerationes, h. e. quas nos extrinsecus infiximus* adhibitis emplastris debere ne in cicatricem veniant prohiberi. Ab editoribus quibus genius scriptoris minus erat perspectus est τὸ *magnificas*: & dissonat a re tota. Lege *manificas*, manufactas, χειροποιήτους, χειρουργουμένας. Simili libertate & elegantia, cum phlebotomiam habitum exiccare, si nim. celebretur sæpius, docere vellet, eam *artificam esse carnis* dicit l. 4. c. 1: & l. 1. c. 4. χειρουργίαν, quæ mollem blandamque manibus suspensis factam contrectationem præsertim oculorum & dolidarum partium significat, *manutigium* exponit: quæ novitate, felicitate interim & perspicuitate ita delectant, ut obnunciantibus etiam Ciceronianis omnibus imitari velim. Lib. III. cap. 2. de symptomatibus quæ stomachicas adfectiones sequuntur: *Quibusdam*, inquit, *vocis amputatio, & dentium constrictio sive concubitus, inseparabilis capitis gravedo.* Lege *constrictio*: hoc enim requirit sequens vocula, *concubitus inseparabilis* quando nim. dentes sibi incumbunt & infiguntur validè ut digitis vel etiam ferro facienda sit eorum distinctio & quasi discuneatio. *Confrictio* verò solùm stridorem dentium & collisionem, quæ epilepticis solet contingere, notaret. Ibid. *aliquando testea vascula, quæ Græci amphoras vocant, sive vitrea apponenda sunt.* Componit

ista

ista vasa cum cucurbitis quæ corpori adfiguntur: *amphoræ* ergò vasi capaciori & vasto quis locus? scribe *ambicas*; ἄμβιξ, ollæ species *Hesychio*; inde *alembicus*, pileus & operculum ampullæ in furnis Chemicorum & βῆκοι, βίκοι, exceptabula minora quæ μασταρίοις seu tubis alembicorum aptantur, ventricosa & angusto ore: quibus minori forma simile est vasculum usui quem dixi, eòque etiam eodem nomine. Noster l. 4. c. 7: *cucurbitæ adponendæ leves: item vascula, quæ ambigas vocant & sunt materia testea vel vitrea confecta.* Extremo capitis ventriculi vitia etiam fumationibus emendari docet, si nim. accensis seu igni impositis convenientibus speciebus nidorem earum raptu quodam potili, ut alibi loquitur, transvorent ægroti: Modus istius σκευασίας eleganter describitur; sed, ut ostendam, alicubi ἐλλιπής. *Sumto*, inquit, *vasculo fictili immittimus puscam: tum admixto nitro, origano, cardamomo* (l. cardamo, quod est nasturtium) *mastiche Chiâ, carbonibus subjectis decoquimus; sed erit primò os vasculi prægypsandum, immisso utraq; ex parte forato, cujus summitatibus ovi vacuati imponimus testam, ex utroq; suo vertice perforatam; cujus altera caverna calamo inseratur, altera vaporem fumet acceptum: tum ægrotantem jubemus ore aperto supradictam cavernam labiis amplecti sive ovi verticem atq; ita ejus exhalationem excipere.* Antequam olla oblinatur, immittendus est in eam utraque ex parte foratus *calamus*; hunc ergò inseremus etiam ῥητῶς isti Decoctio *noxarum* qua colluere jubet ad mitigandam in faucibus à catarrhis salsis mordicationem, diu me detinuit dum quid subesset velut olfacerem. *Myxas* autem intelligit, sebesten officinis, quæ è prunorum genere fructus sunt, maturi in atrum virescentes, dulces intus albo mucosoque lentore seu pulpa; unde emollire linguæ asperitatem, & pectori opitulari consentaneum est. *Serap. l. de temp. simpl. c. 8.* pectus lenire & sedare catarrhum calidum & mordacem propter ipsius humiditatem scribit: *V. Matth. in Diosc. lib. 1. cap. 137.* Cap. IV. mera monstra nobis dedere cum è sylva medicamentaria veterū aliud expectaremus: *tunc malagmata quæ corpus valeant papulare conveniunt & primò leviora ut est polyarthion, ex caphisso fonte & salibus confectum, quod diahalos adpellant. Item ex tribus resinis quod diaretissimum vocant. Poliarchion*, quod ad Pollarchum auto-

autorem referebant, est apud *Celsum l. 5. c. 18.* Tum lege, *Ctesiphontis*, cujus malagma descriptum à *Celso l.d. Galenus l.6. de comp. med. s.g. c. 10.* cerinen Ctesiphontis indigitat. Hinc *Aetius* qui tetr. 2. s 4. c. 57. *Cissophontem*, & noster qui l. 2. c. 1. *Caphysofontem* & commentator Celsi *B. Ronsseus* qui *Cleophantam* vocare mavult, emendandi veniunt. Ridiculum est, & multo tamen sudore constitit forte editoribus, quod de Cephisso fonte vel fluvio, quem è Parnasso descendere facit *Dionysius*, somniarunt, hac certè vice non à Musis sed à Favnis adflati; ita improprium est doctis ejusmodi delirium & ignorantia. *Diaretisimus* est *diaretinisimus*; διαρρηνισμός; *Diarrhetines*: διὰ ῥηνίνης: ῥηνίνη & ῥηνίζω. Paulò post de lienicorum medelis: *dicunt* alplenon herbam *specialiter deducere vel defluxionem purgare, ex quibus ad nutriendum noxiæ coticulæ & aqua ex lacu, in quo sæpissimè candens ferrum fabricatores tingunt.* Aquam vel poscam ubi ferrum igneum extinctū est potam splenē absumere tradunt *Theod. l. 2. c. 28: Gariop. l. 3. c. 2.* cum innumeris aliis qui chalybem huic negotio variè præparant. De altero medicamento habendum est, rectè legi, *ex quibus est & retrimentum Naxiæ coticulæ. Diosc. l. 5. c. 168:* Ἀκόνας Ναξίας τὸ ἀπότριμμα τὸ πρὸς αὐτὴν ἀκονηθέντος σιδήρου ποθὲν μετ' ὄξους σπλῆνα τήκει. Epilepticos etiam juvare habet in evpor. c. 18. *Diarescesis*, quam vocat cap. 6. est δυσαρέστησις, quando ægroti ad omnia morosè habent, de omnibus sunt φιλαίτιοι, & vel in semetipsis displicent. Heliosin seu apricationem, quando corpus ad excoquendas serositates firmandumque habitum solis ardori exponitur, vocat l. 4. c. 2. *solicationem* vel quod malim substituere *solificationem*, Latiniores *insolationem*, ut *Columella* de uvis quas passas esse volumus & corrugatas; hoc capite *corporis torporem*, quod depravatum esse puto: genuinum autem, *torrorem*; sic enim l. 5. c. 6. de vesicæ pasšionibus & doloribus: *paroptesi, & solis torrore vel arena ignita, corpora roboremus:* utiturque *torrendi* vocabulo sic satis frequenter l. 1. c. 4: l. 2. c. 13: l. 3. c. 5: c. 8. sole ignito jactari, vel pellibus sole ignitis involvi; harena litoris sole ignita torrenda esse corpora: quæ ψαμμοχωσία est: παρόπτησις sive assatio complectitur modos omnes sive carbonibus ignitis, sive flammâ, sive sartagine candente, sive solis fer-

vore, sive pellibus fervefactis procuretur sudor & corporis desiccatio. Cap. VIII. *sinapismus usq; ad cutis humorem adhibendus, qui maximè vehementem fortitudinem locis humore corruptis & ut ita dixerim habentibus admovet ac ministrat:* lege, *usq; ad cutis tumorem;* sinapismus enim vi pyrotica cutem papulat seu in vesiccas elevat; tum *tabentibus.* Ibidem in adpellatione *diacapregias* unica triplicem ἀνῳμαλίαν admisit editor; rectum est *dia-copragesias; διὰ κόπρου αἰγείας*: id *Paulus* l. 7. c. 18. describit titulo σπογγίον ὑδρωπικοῖς, quod aquas hydropicorum exugat si pellibus illitum corpori adponatur. *Argagatium* l. IV. c. 1. est quod Archagathus medicus è Peloponneso, qui primus omnium è Græcis in Urbem receptus fuit, & tabernam habere mereri judicatus, *Plin. l. 29. c. 1.* invenit: *Celsus* istius medicamenti descriptionē ponit l. 5. c. 19. *Diacapaneos* cap. 3. ne de Capaneo nugemur, est *diacappareos*, Oribasiō tributum ab *Aet. t. 4. s. 3. c. 19.* emplastrum: emplastrum *macerinos* l. 5. c. 1. *Machærionis* apud *Aet. l. d. s. 12.* Lib. IV. c. 1. de elephantiasi Themisonem impugnat, qui materiā morbi ejus ab exterioribus ad interiora repellere adhibitis corpori frigorātibus & condensantib. insessibus & unguentis consueverat: hoc autem ita sensisse scribit, *cum* ab Asclepiade *seductus passionis caussam in extasin æstimaret quam præstabat fieri per ensem & cutem; & ob hoc quærebat materiam à superficie ad altiora, velut latius patientia, revocare.* Editores sensum satis adsecuti sunt, cum substituunt, *pass. caussam intrinsecam;* & mox *fieri superficiem;* sed ista ab exaratis *in extasin* & *per ensem* nimis abeunt, eòque pro scriptura vetere & vera haberi nequeunt. Paulò concinnius videtur si legamus, *cum passionis causam in extu sitam æstimaret*, vel si hyperthesi peccasse notarios cogitemus, *causam intus sitam existimaret, quam præstabat fieri forensem sive cutalem. Præstabat*, i. e. præ oculis erat, adparebat. Forense est τὸ θύραζε, quicquid foris & extrà domum est: translatè *ulcera forensia Theod. Prisc. l. I Dys.* quæ extus cutem & carnes obsident; eòque distingvuntur ab exulcerationibus collectionibus vomicis & apostematibus interaneorum: eodemque modo brachia & crura in domesticam & silvestrem partem dispescunt alii; illam adpellantes quæ corpus adversum spectat, hanc quæ aversum. *Cutale* pro cutaneo planè Cœlianum

est; ita *annalia* l.5.c.2. pro annuis; *intemporale* pro intempestivo l. 1. c.4: l.2.c.14. & 11: *menstrualis fluor* l.3.c.8. pro menstruo; *aqua imbrialis* l.5.c.11. pro pluvia; *viæ mictuales* l.5.c.4. pro urinariis; *urinalia* pro diureticis, l.5.c.1: *viæ sensuales* pro nervis l.5.c. ult. *cibi carnales* *Theod.* l.2.c.11. *fortitudo vinalis* ap. *Macrob.l.7.Saturnal.c.7.* Mox lege, *velut latius patentia*; trahere n. solemus ad εὐρύχωρα, quorum meatus expediti sunt & laxi. In eadem vocula corrupta sunt etiam hæc l.2. c.5. ubi de signis catalepseos: *sequitur patientes febricula & vocis amputatio cum oculis patientibus* (leg. patentibus) *& impalpebratione*, h.e. palpebrarum immobilitate & ad claudendum ineptitudine. Qui vocem amittunt quacunq; de causa, dicuntur φωνὴν ἀποκεκομμένοι à *Paulo l.3.c.28.* & vocis interceptio, φωνῆς ἀποκοπή: eademq; metaphora Latini Græcorum imitatione *vocis amputationem* adpellant: *Cæl.l.2.c.6. l.4.c.8.* Cap. III. modum injiciendi intestinis ulceratis clysterem curiosè describit, apponendam esse podici fistulam usque ad verticillum impulsu levi, neque recto ductu contrà oppositas partes, neque versus superiora, sed sensim versus os sacrum injectionem fieri debere: *tunc illic enim spatium latius longaonis cum appositione facta erit digitis detrahendus, quo caverna fuerat obstrusa*; & sinistra manu fistula ano sic inserta servanda immobilis & dextra folliculus moderatè complicandus ut liquor emulgeatur. Non intelligo quid post intrusum canalem detrahendum sit, nisi concedatur ita emendare: *illic enim*, parte versus os sacrum, *spatium latius longaonis: tunc cotus appositione facta erit digitis detrahendus*, quo scil. foramen canalis fuerat involutum. Monosyllabum *cum* trium literarum tantum in charta spacium requirit quantum *cotus*, ut licet hoc in manuscripto fuerit illud tamen præ inusitatiore notius legerent non exercitati characteribus sæpè carie situque obliteratis aut tinearum blattarumque injuria ἡμίβρωτον & mutilis noscitandis: sed id nauci non est & omninò inducendum vel refingendum potiùs in id quod dixi. Eodem ad fluores crassificando cohibendos, ulcera detergenda & acrimoniam humorum temperandam dysentericis bibendum præscribit *lac præcoctum, quod adpellant diacocleon sive singulare*; addit etiam *cocbleas, quas Latini marinos vel fluminales lapides accipiunt*, ex igne candentes & *pellucidas lacti*

 immi-

immittendas, & ſimul coquenda omnia dum lac veniat ad partem tertiam. Hoc lac illud eſt, quod *Dioſc. l. 1. c. 75.* διαπύροις κόχλαξιν ἐξικμασθὲν, στεγνωτικὸν γίνεσθαι τῆς κοιλίας, i. e. per ignitos ſilices (injiciuntur & ferri igniti laminæ) ſero exucto fieri alvi conſtrictivum tradidit: ita quoque *Gal. l. 3. de alim. facult. 10. de ſimpl. med. fac. Paulus l. 1. c. 77. Trall. l. 8. c. 7.* Et cum Græci κόχλακας, κάχληκας & κοχλάδας vocent λίθακας ἐν τοῖς ὕδασι, *Svid.* lapillos perpetua in aquis volutatione orbiculatos & politos, æſtuque in litora cōjectos, huic rei privatim requiſitos, placuit noſtro, quaſi indifferens eſſet, *cochleas* inde facere, cum *cochlacas* & *lac diacochlacôn* debuiſſet. Quod v. adpellat *ſingulare lac* nō ipſi ſed deſcriptoribus imputandum eſt; ipſe n. *ſilicare* ſcripſerat. Diverſum ab hoc eſt quod σχιστὸν dixêrunt ſeu fiſſile; noſter l. 4. c. 1. *accuratum* & cap 3. *catharticum.* Id enim quia caſeoſæ ſeu terreſtres partes ſecreta ſunt coctura & colatura, ventrem turbat & ſolvit; error igitur *Cardani* manifeſtiſsimus eſt qui ſciſſile cum ſilicari confundit & bilē educere, ſimul purgare ulcera adſtringere & mitigare dolores ſcribit *l. 3. de ſan. tu. c. 13.* Hoc evaporato ſero craſſeſcit & ſtringit: illud ſeparato caſeo tenueſcit & laxat. Cap. VIII de prognoſticis circà lumbricos: *quidam communiter mortuos lumbricos ajunt gravia denunciare: ſiquidem oſtendant ineſſe corpori ruptionem*: excidit ſyllaba *cor* quòd in proxima eſſet; reſtitue, *corruptionem.* Ibid. *cervini cornu ferragine aſperſa, quam Græci rhinen vocant.* Ῥίνη radula vel lima eſt: πρίσις, ſerra; πρίσμα, ſerratura: ῥίνημα, quod limâ deteritur, vel ſerra: confundunt tamen. Repone *rhinema* addita finali. Mox abjice capitalem, *trophemata*: rectum enim eſt *rhophemata*, ῥοφήματα, ſorbitiones. Eod. formula eſt pilularum è ſcilla & chamelæa, de qua ita: *ſcilla concoquenda, tum terenda diligenter, ac deinde chamelæa. anchuſa atque creta admiſcenda ſquillæ.* E duobus ſimplicibus promittebat catapotia; nunc format è quatuor rebus. Nos ut ſibi conſtet anchuſam hinc & cretam, quà pro Nomine accipitur, ejicimus: ſcripſerat enim Cœlius, *contuſa atque creta*, i. e. cribellata, ſecreta; per cerniculum trajecta. Cernere ſic uſurpat *Theod. Priſc. l. 4. Thymum Hiſpanum tundis & molliter cernis. Pall. Æmil. l. 1. de re ruſt. c. 19: ſuprà marmor tuſum cernatur.* Participium

cretus

cretus & *cernitus. Palladius Nov. t. 22: cineris bené creti quantum manus utraq; gestabit. Noster l. 2. c. 4:* coralli tusi pulvis *cretus. Theod.* Ibid. *lomentum fabacium bené cernitum; & cineres de fornacibus optimé cernitos.* Cap. IX. *Nullus cupiditati modus, nulla satietati spes est: singulis spartanum sufficit sua.* Emacula, *Sparta non sufficit sua.* Lib. V. c. 2. de tofis in articulis podagricorum chirurgia curandis: *qui articulos soltunt, cutem distendant & erumpentes promineant & chirurgia detrahantur aut exilientes cyathis, quo ferramenti tollantur. quod nos laureolum dicere poterimus.* Ineptam distinctionem amove & lege *cyathisco: quo* pro *co:* uti lib. 3. c. ult. *quilen* scripserant pro *cilen*, κοίλω, cavam & *arquata* sella ap. Arnob. l. 2. pro *arcuata.* Cyathiscus est pars specilli concava ad cochlearis instar qua vel infundi medicamina vel eximi anfractibus & sinubus quid potest. *Nicolaus Alexandr. sect. 48. n. 6.* κυαθίσκῳ μηλωτρίδος, auriscalpii ea parte utitur ad expurgandas congestis sordibus & infuso oleo aures. *Scribon Larg. n. 227. & Marc. c. 31.* exulceratas hæmorrhoidas & casuras propediem eadem instrumenti parte sensim tentat, & movet ut celerius excidant. *Hippocrates* τὸ πλάτος μήλης adpellat quia specillum altera parte sit acutum vel capitatum: Ipsi ferramento λαυρομήλη *lavromele*, transpositis τῆς *laureolum* elementis, nomen est, ἀπὸ λαύρου, quod latum sit altera extremitate & cavum, ut pyrenomele, quod pomellatum est & capitellum instar nuclei præfixum habet. Hæc è veterum Græcorum chirurgia quam totam pænè abolitam dolemus reliqua ceu fractas tabulas nobis conservarunt Latino barbari: absque *Silvatici Pandectis* enim & *Simonis Januensis Synonymis* fuisset, hunc locum *Cæln* de *cyathisco* & *lauromele* nec emendare nec interpretari potuissemus. *Silvat. c. 498: Lavromelis Græcè instrumentum chirurgicum: seu quiasciscon:* quæ depravata alludunt ad κυαθίσκον & hinc corrigenda sunt; item c. 596. *Quiatistrum est nomen ferramentorum ocularibus morbis aptorum: & quiacistromeli, Demosth.* quod Græcis erat κυαθισκομήλη, h. e. specillum cum cyatho seu lata cavitate. Ibid. cataplasma mitigativum pro partibus dolentib⁹ tale describit: *sit igitur panis diligentius emollitus solus, aut admixta radice argallici, quod Græci symphyton vocant.* Lege *ali Gallici*: hoc enim nomen esse symphyto apud quosdam tra-

didit *Scribon. c. 21:* habet *Ruellius in Diosc. l. 4. c. 8: Rivius ib. & Pena in Adv.* Eam radicem contrariis viribus esse, habere aliquid quod incidat, quid quod astringat, aliudq; quod discutiat; humectare etjam nonnihil & emollire ajunt: unde paregoricum articulorum dolentium non inefficax esse convenit. Eodem cap. de topicis antipodagricis: *Alii acopum ex rana rubea in podagricis admirantur: alii marini vituli, alii pedes unxerunt ex ejus tergo calciamenta facientes.* φρύνον seu rubetam dictam quod inter rubos senticetis & dumetis moretur nescias an *Cœlius* à rubo adpellatam similiter existimet, an à colore; ita mirifica ejus oratio est; an scripsit, *rana rubeta*, uti *Plin. l. 32. c. 5?* Acopum verò è rubetis describit *Aet. tetr. 3. s. 4. c. 44.* Mox lege, *alii marini vituli adipe pedes unxerunt*: adipem enim *Plinius & Kyranides* commendant. Vulgata lectio duplici ratione vitiosa est, & quia acopum vituli marini cujus tamen linea sequente meminit è bellua vivente oleo cocta insinuat, & quia unctionem omisso è qua materia fieri ea debeat. Fine capitis Themisonis in curanda podagra methodum examinans, *phlebotomat* ait, *ex pedibus & nihil adprobat.* Lege sic, *vinum adprobat*: quod è refutatione *Cœlii, vinolentia nervos amputari, phlebotomia patientes impleri partes*, colligi potest. Quorsum enim vini noxam enumeraret, nisi Themison, cui sic respondet, vini usum suasisset? Cap. 4. de rhevmatismo vesicæ sanguineo: *Est autem curatione facilis eruptione factus vel oscitatione sanguinis fluor.* Scribe, *osculatione*: intelligit enim eam sanguinis excretionem quam per ἀναστόμωσιν, h. e. dehiscentibus & dilatatis vasis fieri docent medici, diversam à reliquis quæ διαιρέσει, divisura, & διαπηδήσει rarefactis venis contingunt. Eas causas solutionis sanguinis enumerat de sententia Demetrii l. 2. c. 10: ponitque aliam cum incisura, aliam sine incisura; & hanc fieri vel viarum raritate, (ita enim legendum est, non *varietate*) vel expressione sive sudatione vel debilitate retentricis, vel osculatione à plenitudine aut medicaminibus *osculantibus* quæ ἀναστομωτικὰ, *aperientia*, vocant: l. 2. c. 13: *osculatio venarum ex redundantia materiæ veniens fluorem sangvinis faciat*: & c. 10. l. 5. *osculatio vomicæ* est ejus eruptio, apertura, exitura. Cap. X. de collectionibus internis seu vomicis docet eas ruptas interdum coacervatim

& u-

& unica vice omnem humorem evomere, interdum ex parte solùm fieri effusionem; illud contingere, si vomica in fundo, hoc si in lateribus aut supernis partibus aperta & si æger debilis nimis & humor crassior justo fuerit. In priori casu facta effusione omnia levigari, febrem illicò solvi & gravedinem remittere; in posteriori vomicam post aliquot dies iterum repletam tensionem rursum & febrem movere ægrotanti. Hinc æstimare licebit quid peccaverint operæ in ista *prior*. *sin verò difficulter atq; paulatim liquida* (i. e. sanies seu humores in vomica contenti) *fuerint exclusa*, erit inquirenda causa, *utrumne ob debilitatem ægrotantis id evenerit, quo minimè valeat excludere aliena; an verò ob crassitiem liquidorum, vel ob eruptionem non in febribus factam vel in fundo collectionis*: nim. legi oportere, *ob eruptionem in lateribus factam; non in fundo collectionis.* Ibid. adjuvari eruptiones vomicarum scribit melle lincto cum resina terebinthina: ptisana ex tritico confecta, aut *cum protropo vino aut squillitico*. Usum scillæ, aceti & vini scillitici omnibus cavendum esse qui de interna exulceratione suspecti sunt monet *Diosc. lib. 2. c. 202. l. 5. c. 25. & 26.* & *Cœlium* empyicis exhibere credemus? absit: *scybeliticum* propinavit, quod idem cum protropo. *Archigenes* apud *Aetium* in abscessu hepatis humores ad exclusionem parat *vini scybelitæ, Theræi ac protropi similiumq; potu, tetr 3. s. 2. c. 4.* Cap. ult. de vomituum molestiis & incommodis *gingivas in putredinem mittunt, atq; os odore fœtant, retrò stomachum limant.* Interpunctione laborat sententia; tum depravatione. Scribe, *os odore fœdant tetro.* Si liceret ultrà scalpellum immittere huic ulceroso loco mallem *fœtidant*. Verbum enim *fœdare* tantùm sordes insinuat; hìc verò de δυσωδία, odore percussibili malo ingratoque oris, quem vomitus crebri inducant, prætereà sermo est. *Fœtidare*, facere ut fœteat: ut *fluidare* nostro hoc cap. fluidum reddere: *tepidare Plin. lib. 17. c. 26.* de cura vitium ne eas frigus adurat: *humidare* apud *Gariop. l. 5. c. 33. & 38*: *succidare*, quod l. 2. c. 8. Plinio Valeriano restituimus; idque rectè fecisse putamus, cum eodē verbo eundem *Plinium* uti intereā resciverimus: sic autem iste l. 1: *mel in quo apes mortuæ sunt effectuosissimum erit ad lanam succidandam. Candidare*, dealbare; *Gariop. l 3. c. 24: pannis rudibus non à fullone candidatis.* Non repugnabo tamen, si

quis

quis *Cœlium* Verbum *fœtare* activa significatione novè formasse contendere velit; est enim talium mire artifex: ut cum *elogiavimus* l. 5. c. 4. pro elocuti sumus, recensuimus: *latinavimus vim vocis* pro latinè interpretati sumus: *frigorare* l. 4. c. 1. pro refrigerare: *resimplicatum linteum* l. 5. c. 1. pro duplicatū: *papulare* & *pustulare* dixit l. 3. c. 4. & l. 5. c. 1. pro *pustulosum reddere.* Inter cibos pro catarrhosis fluore obtinente proponit l. II. c. 7. *uvarum fabrilium sive pensilium sic catarūacinos*; quasi dixisset, uvas passas; item l. IV. c. 3. in diæta cœliacorū & diarrhoicorum commendat *uvam & magis fumi vapore siccatam quam fabrilem adpellant.* Ex privatis Romanorum rebus est, interque desita hodiè, in fornacibus ferrariorum fabrorum suspendi consuevisse uvas, ut fumum scil. biberent, & fierent hoc modo passæ. Gratiam enim iis, uti vinis quoque & caseo, adferre putabatur; *Plin. l. 14. c. 1.* & cap. 4: *quas suspendas duracinas, ammineas majores vel ad fabrum ferrarium: pro passis hæ rectè servantur.* Levia videntur ista, scil. cum indicatæ sunt origines; quas qui ignorant, quàm varia, quàm speciosa & ex altissima eruditione repetita, de uvis fabrilibus commenturos esse putas? *Theod. Prisc. lib. 2. c. 13.* uvam fabriciam adpellat: quam cave mutes in *Apiciam* de qua *Plin. l. d. & Macrob. l. 3. Saturn. c. ult.* Sed ad fastidium jam nos & languorem exercuit hic *Cœlius*, ut missione honesta mitti nunc æqvum postulemus. Avocat præterea ab his amœnis res maximè seria funesta conditio & gravissimus sine certa tamen desperatione morbus unius è primariis hoc loco Viris amicissimi nobis, cujus insignes virtutes admiratione & veneratione tacita nunc prosequar potiùs quàm strictâ laudatione deteram: Ejus saluti & sanitati curas, cogitationes, vigilias, officia, obsequia, studia, rem, fidem nostram omnem & vitam adeò ipsam lubentes meritò impendimus, confirmaturi hoc modo persuasionem animi de nobis ipsius ut nullà in re vel asiduitatem operæ vel fidem officii vel observantiæ constantiam sibi defuturam à nobis esse existimare possit; caussa est Reipublicæ, quam etiam cum κακεχλιωτάτη διαθέσει uno eo capite salvô salvam fore prudentes & boni omnes ominantur.

EPI-

EPILOGUS AD LECTOREM.

OΚόσα Θεοὶ ἔθεσαν, ἀεὶ ὀρθῶς ἔχουσιν: Hipp. l. 1. de rat. victus: *Solius Dei opera recta sunt:* Scal. in Hipp. l. de insomn. *hominum cogitata & gesta non solùm multis modis deformia & imperfecta, sed etjam vana plurimùm & vitiosa; & nemo ideò nescit minus mirum esse memoriam aliquarum rerum excidere, quàm omnium constare. De opere hoc meo, mi optime LECTOR, aliud non habeo dicere, quàm attulisse me voluntatem & ut prodiret quàm pote nitidissimum, & ut extussâ diligentissimè exasciataq; singula expectationi tuæ satisfacerent; sed utrumq; mihi intervertisse ad TE nunc conqueror. Typographorum oscitantia, præsertim Lipsiensis istius, qui alphabeti tertii quaterniones sex-septem excudit, hominis refractarii, sublestæ operæ sunt in propatulo, ut erratorum index, si curiosè conficiatur, in molem longè maximam surrecturus sit. Ad eum verò extremo libri conspicuum recurrere te velim, si quando hæseris; & antequam eum consulueris nihil graviùs configere. Partem etiam fecit mea quædam culpa, cum alicubi indulgentia caloris, quem nemo in se non sentit, aliquid peccaverim, nonnullibi supinitate, interdum obscuritate. Utcunq; cessit ea in bonum: Nam ne TE sciens fallerem, ingenuo candore inductus sum profiteri, si quid aliter dici oportuit vel meliùs potuit & submutare; addere si quid omissum questurus esse putareris; illustrare quæ te ambiguitate & perplexitate moratura; communire, quæ objecta calumniantibus; & pinguiora lætioraq; facere recolendo, quæ arida primùm provenisse viderentur; easq; post curas in hunc fascem compactas epilogi vicem tuis manibus simul concredere. Sequor autem in iis ordinem librorum capitum & paginarum, & per numerorum notas præscriptas versusq;*

adsignatos quò quidq; harum additiuncularum pertineat significo; deprehendes non inutiliter ita fieri; imò nonnullibi planè necessario: & requirebat fides nostra, qua studiosorum commodis inservire consuevimus.

PAg. *6. tur. c. 11:* Petr. de Argellata l. 4. Chir. tr. 8. c. 1: Anton. Gvainer. Pract. l. de ægritud. junct. c: 29: Jac. Dondus in enum. simpl. & comp. ad Chirurg. pertin. Ant. Sneberg. catal. simpl. med. adversus artic. dolores p. 45, 83, 108, 114, 129, 152: Nicol.

Pag. 7. *nunciasset* in animal sui nominis mutaverat, ut

Pag. 8. *Dei degli antichi p. 378.* pertinent. Quomodo

Ib. *Aboali & Rhasis*, Chirurgiam Albucasis, interpretem

Ibid. *rit* minimè esse indagabilem, vetustum

Ibid. *esse videri possint* etiam ex Hermetis Physicis,

Pag. 17. *μυοθῆρ ὄφις*: & πιννοθῆρ, qui cancellus est seu parva squilla comes & hospes pinnarum πιννοτήρης dictus & πιννοφύλαξ, Plin. l. 9. c. 42.

Pag 20. *notarent ab iisdem petiisse consentaneum est;* horumque exemplo Gv. Canterus in epitaphio lapide parenti suo Lamberto a. 1553. posito

B. ANN. XL. MENSS III.
Θ. AN. AB. O. R. 1553. scripsit; ubi τὸ B per βιώς, τὸ Θ per θανάτωθεὶς exponi debet.

Pag. 39. *nissent.* Est tamen quod nunc demum à vocula Συναγωγῆς submoneor, videri eà conventum & quidem septem Sapientum significari. Hos diversis temporibus diversisque locis, Corinthi apud Cypselum, Sardibus apud Crœsum, Delphis, & in Panionio convenisse constat, è Laertio *Thalete*, & *epistola Periandri* qua eos Corinthum invitavit. Sapientum verò istorum res privatim descripsere Damon Cyrenæus, Anaximenes, Dicæarchus: eorum ὁμιλίαν παρὰ Κυψέλῳ, cui & ipse interfuerat, Archetimus Syracusius: unde non improbabile est Agatharchidem ista scripta contulisse & fecisse breviarium ex amplis περὶ ἀλίας τῶν ἑπτὰ commentariis. Hoc fortasse est quod dicere voluit Photius, si per descriptores inertes licuisset. Pag. 47.

Pag. 47. *& fler ex eo quod Græcis ὑστέρα est;* Videor tamen inveniſſe Græcos & Latinos veteres morbum ſemper χολέραν; Latinos non optimos, quibus etiam Serenus iſte annumerandus eſt contrà quàm putabam, eum anatropam & catatropam ſtomachi, & cauſam ejus nim. bilem *choler* nuncupaſſe: Theod. Priſc. l.2.c. 29: *Eum colera nigra cum inflatione ſollicitant;* Gariop.l.2.c.16: *dolor in ſtomacho fit ex choleribus vel phlegmate in ventriculo conclusis:* l. 1. c. 5. de vertigine: *Ex ſtomacho & concluſione cholerum hæc cauſa naſcitur:* c. 10: *hæc cauſſa naſcitur ſæpè à choleribus nigris aut nimiùm viridibus;* interdum etiam coleram.

Pag. 50. *alterutro, locutio* Groſſe Panerherren: quanquam Pannerheros ſeu Banderarios, quos inter Imperii Ordines cenſent matriculæ, à bando, banderia, banneria, quo majores noſtri itemque Græci recentiores & Latino-barbari vexillum nominarunt, dictos quaſi vexilliferos verius eſſe exiſtimem.

Pag. 54. *leia Siſcia comminiſcitur, ruinis deducit.* An Turcæ eo nomine regiam vel palatium Imperiale adpellent, quod à Slavorum iſto deſumſerint, ignoro; id verò certum eſt Italos *Seraglio nuovo* vocare Conſtantinopoli, *dove habitar il gran Turcho*, & Græculos Σαράγιον: hanc nomenclaturam pro Turcica arripuit Roſinus & corrupit prætereà.

Pag. 57. *adpellat, i.e. Deam cui canes mactarentur:* *Gv. Canterus* & Dan. Furlanus not. ad charact. mor. Theophr. n. 19. interpretati

Pag. 60. *fecla* & domi abſentis *fuerat*

Ibid. *typ. P. c. 10:* Pollux l. 5. c. 5.

Pag. 73: *Gell. l. 4. c. 11:* Clemens l. 5. Strom. Euſeb. l. 13. Præp. Ev. c. 13: Ariſtoteles 1. art. rhetor. c. 13. duos ejus hexametros; totidem de Poëtica c. 25: tres l. 1. de anim. c. 5. l. 1. de gen. & corr. c. 1: l. de Xenoph. Zenonis & Gorgiæ dogmat. decem l. de ſenſu & ſenſili: vigintiquinque l. de reſpirat. 4. meteor. c. 4.

Pag. 100. *lian.* ſic & Athen. l. 1. & Svidas in Πυλάδης: quas

Pag. 107. *quæ ibi, demonſtrandæ gratia adduci.* Utrumque verò è Plinio illuſtramus qui ſpongiis intellectum eſſe putat ideò quia ubi avulſorem ſenſere contractæ multò difficiliùs abſtrahantur: hoc idem fluctu pulſante eas facere: quæ ex Ariſtotele decerpta in

ſuam παραδόξων ἱστοριῶν συναγωγὴν retulit Antigonus c. 67. Pergit Plinius: Circa Toronen etiam avulſas conchis veſci. lib. 9. c. 45. quo quicquid in Ariſtotele & Apoſtolio hic emendamus mirificè comprobatur, etſi in narrationibus aliqua ſit diverſitas; de Toronenſibus enim ſpongiis aliud Ariſtoteles, aliud Plinius commemorat; quod tamen non obeſt nobis. De portu Toronæo itidem in proverbium de ſurditate traducto interpretari Apoſtolium commodè non poſſumus.

Pag. 110. *joris fratri Ariſtobuli filio, Herodis M. nepoti, notum eſt*; ad eumque quinto ſeculo genus ſuum retulit, Diogenis filia, Euſebii neptis, proneptis Flaviani, Theodora, cui Damaſcius vitam Iſidori Philoſophi Stoici nuncupavit; Phot. Cod. 181.

Pag. 111. *nunt Lexici: Veneta porcellana*; mare alSchem i. e. Syriacum Ebr. & Arabes vocant mare occiduum vel mediterraneum inter Palæſtinam & Gades.

Pag. 114 *quis dubitet, docebitur:* Templum Solis quem Alagabalum adpellabant, in media urbe extructum erat tantæ magnificentiæ & vaſtitatis ut faſtigia ejus cedris Libani certare ſcripſerit Ruffus Avienus periegeſeos Dionyſianæ interpres.

Pag. 121. *Proditur ab Ariſtotele in Phyſiognom.* Plat. l. 5. Polit. & Polluce l. 2. περὶ ῥινὸς καὶ ὀσφρήσεως.

Pag 122. *in ſecundam reſicta e Dolo faciendus in Colum. libris Bolus*; eodemque modo in Caſaub. notis ad Sueton. Aug. c. 49. & Wower. Polym. 16. quibus ſimiliter impoſuit prava lectio.

Pag. 124. *mati nomen priſtinum vindicamus.* De Æſchyli Iſoſtaſio, quam ψυχοστασίαν adpellarat Plutarchus, nondum liquida ſunt omnia, rectè nim. reſtitutam eſſe. Turbant enim Grammatici duo Pollux & Heſychius. Iſte l. 4. c. 19: hic in αἰγικίδος, & ἀμφιβάτης; inſcriptionem quam nos ut ſuſpectam rejecimus laudantes. Hactenus: tres in rem unam teſtes ὁμόψηφοι conjecturam noſtram & ratiunculam premunt; deficiunt etiam idonea argumenta alia ex ipſa fabula quæ periit cum aliis ejus Poëtæ multis (è triginta enim quarum tituli nobis noti ſunt; ſcripſerat autem ipſas nonaginta, vix ſexſeptem ſuperſunt beneficio Stephanorum & Canterorum) petenda ad rem ultrà declarandam. De his igitur opinetur ut cuique lubitum erit.

Pag. 125

Pag. 125. ubi de Cæcilio Statio Comico, totam ῥῆσιν ita refingo: *commemorat. Cæcilium*, ob conditionem, quia servus, *Statium* nominatum priùs, pòst cognominatum *Festus* in *Numero*, in *Ore*, in *Sentinare* allegat *Æthrione*: quæ inscriptio indubitatò falsa est, etsi transmiserint Viri magni. De *Æschrione*, quod placebat aliquando, probare nemini possim; fuit hoc nomine quidam jamborum scriptor Samius sive Mitylenæus *Athen. l. 8.* è comitibus Alex. M. *Suida* teste; sed quid iste ad argumentum Satyrarum? Malim igitur *Æthone*: Erisichthon enim qui & Αἴθων ob inexplebilem famem, sacrilegii à Cerere inflictam pœnam, Poëtis, mythographis & passim: *Tzez. ad Lycophr.* rectè fabula Poëtis; deditque *Achæus* Eretriensis tragicus Αἴθωνα Σατυρικὸν, *Athen. l. 8. & 10.* Etsi igitur constet Cæcilium suas plerasque è Menandro vertisse, quod à *Clemente Alex. l. 6. Strom.* observatum est; non obstat tamen, quin *Æthonem* ab Achæo artifice non minus nobili (fuisse enim in precio cum Evripide & Sophocle circà Ol. 83. fertur) transsumere potuerit. Interpreti Athenæi fabulæ de Æthone non venit in mentem; reddidit enim adpellativo, *fervidum, acrem, ardentem, bellicosum*: quod est contrà Poëtarum ipsorum institutum. Idem argumentum etiam *Æschylo* tractare placuit; Versus n. quos ex ejus *Leone Satyrico* apud *Apollonium* repertos producunt docti particula sunt vel *Æthonis Satyrici*, vel Kercyonis, quam *Hesychius* nominat in ἐυλημαῖεῖ; & amovendus iste *Leo*.

Pag. 147. *magno, significat.* Ἄξιοι, proceres, purpurati in aulis: Joh. Laur. Philadelphensis Lydus in βροντοσκοπίᾳ ἐφημέρω, die 4. Aprilis: Ὀργὴν τῶν κρειττόνων ἀπειλεῖ τοῖς ἀξίοις: qui & ἀξιώματοι, τυγχάνοντες τὰ πρῶτα: item axiomatici Wilh. Biblioth. in Hadr. II: *Eum præcedentibus axiomaticis & subsequente reliqua turba in urbem redire patriarchiumq; subire conspexerant*: qua voce puriores Græci augusta forma spectabiles adpellant.

Pag. 150. *insuper*: sed quod Plinium etiam fecisse notamus qui l. 23. c. 1. *rheumatismum cicatricum* adpellat quod Diosc. l. 4. c. 156. ἕλκα ῥευματιζόμενα dixerat.

Pag. 154. Καππαδόκης: Procopio qui eum graphicè depingit l. 1. Pers. Ιωάννης ὁ Καππαδόκης τῆς αὐλῆς ἔπαρχ☉.

Pag. 156. *ejov*. Servius in 6. Æn. è Seneca Philas exponit amicas, quòd illic est placata ab Ægyptiis Isis, quibus irascebatur quod membra Osiridis mariti non inveniebat, quem frater Typhon occiderat. Est igitur nomen Filarum multò vetustius. Dicemus autem id tempore

Pag. 163. *eum modò nominatiù censetur*; cujus compositionem diachartu, ad carnem putrem continendam exedendamque tradit Celsus l. 5. c. 22. quique idem est

Pag. 164. *ceperant: de Amphipoli ejus patriâ sat testium dedimus.* Ista de Megapoli ex Æliano sic allegat Cl. Vossius l. 1. de hist. Gr. c. 15, Ipsa verò Æliani editio, à J. Vultejo curata, expressè Amphipolitanum vocat Zoilum. Non igitur suspicemur de Æliano ignorasse patriam Homeromastigis, quam veteres annotaverant. Vossium vel vitiatum exemplar vel lema aliqua decepit.

Ibid. *τὸ esse*, cujus inventum lysiponion medicamentum ad dolores oculorum recitat Galenus l. 4. de comp. med. s. loca c. 7.

Pag. 165. *fuisse fatetur.* Imò verba ejus è lib. 8. c. ult. de exhalationibus sulphuratis & aluminosis per intervenia fistulosa terræ ad puteorum fossionem pervenientibus & necantibus putearios, sine autoris mentione in cap. 3. libri 31. transtulit.

Pag. 175. *dia templo. Bedas*, Byzantius Vitruvio præfat. l. 3.

Pag. 182. *firmos*, & Cent. 5. curat. 6.

Ib. *viis*, & l. de lepra.

Pag. 184. *redactum in rotundas ampliores quas magdalidas dicunt*, Autor l. de dynamidiis c. 338: quando autem commistum fuerit compositis magdaliunculis conde, & c. 275: tractum ad omnem plagam; fac magdalionem.

Pag. 165. *dentium abigere tradunt & mederi infantium tussibus l. d. c. 15.* Marcellus Empiricus cap. 2: Fimus corvi lanula obvolutus denti cavo insulcitur minutatim ac sine dolore eum discutiet.

Ibidem *l. 29. c. 6. quæ Valerianus h. l. exscripsit.* Herinacei terrestris usti cinis pice liquida exceptus alopecias sanat Aet. t. 1. s. 2. c. 172: Kyranides: caput echini combustum & cum melle inunctum alopeciam spissat.

Pag. 192. *de ulceribus cap. 4.* Latino-Barbari ſpatumilia vocant: eorumque varias figuras videre eſt in Chirurgia Albucaſis ex interpretatione Ger. Carmonenſis. Vetus interpres Oribaſii lib. de loc. adf. cur. c. 21: ſpatumelle mittentes in oleo ut coloretur de ſucco ejus; & c. 29: palpebras inverſas frica cum ſpatomelle calido; quod Raſarius ſpecilli cuſpidem reddidit.

Pag. 193. *catiputavit, & hac ignorantia hoc pro illo uſurpavit.* Eſt tamen commune Latino-barbaris filicem dicere pro aſtula ſeu fiſtuca; Vetus int. Orib. l. 1. ſynopſ. de cataplaſmate è fermento; *diſpergit quæ congregata ſunt & ſpinas & cannas vel filicem extrahit.*

Pag. 195. *& ſequaces horum Latino-barbaros extat.* Kyranides p: 71: eos qui venenoſas potiones biberunt, efficaciter ſalvat. Pag. 89: eadem die ſalvabitur. Pag. 126: ſalvat bibentem ab omni veneno ſanguis anatis bibitus.

Ib *ῥωστικὸν* adpellat: Heſych. *ῥωστικὸν, ὁρμητικὸν·* & *ῥῶσαι, εἰς ἀλκὴν παρορμῆσαι.*

Pag. 197. *quit; cum gula ſua areſactus in ſumo, dein tuſus ex melle quotidiano ecligmate.* Rabanus Maurus in gloſſ. Latino-b. Gurgulio, quercu, chela (quod Germanicum keelſ eſt) à gutture nomen traxit cujus meatus ad os & nares contenditur. Gariop. l. 1. cap. 23: Bronchus & ejus ſumma pars quam gurgulionem dicimus: Vocarunt etiam gargalam: Vetus int. Orib. *Ad eos qui in arteria aſpera quæ dicitur gargala ulcus habuerint.*

Pag. 199. *δεξιῶς.* Strophos eſt levis ventris tantummodò dolor, Theod. Priſc. l. 2. c. 9: Gariop. l. 3. c. 28: & ſtrophici, torminoſi.

Pag. 200. *ſcuros extra hanc memoriam, quos peculiariter citet;* primum & tertium a Galeno l. 7. de comp. med. ſec. gen. ſuggeſtos.

Pag. 201. *tribuerat;* eumque ſecutus Malchus in vita Pythagoræ.

Pag. 202. *palàm eſt.* Jamblichus decidit quæſtionem lib. de vitâ Pythagoræ, & Pythagoram filium Eratoclis philoſophi *ὁμωνύμως* ſectatorem *Φιλογυμναστοῦντα καὶ σωμασκοῦντα ἀλειπτικὰ συγγράμματα* compoſuiſſe ait *καὶ τὴν ἀντὶ ἰσχάδων τοῖς πότε ἀθληταῖς κρεώδους τροφῆς διατάξιν, οὐ καλῶς εἰς Πυθαγόραν τὸν Μνημάρχου τούτων ἀναφερομένων* idq; ſequuntur Ritterſh. not. ad Malchum & Meurſ. notis ad Ariſtoxeni harmon. elem. p. 151. Svidas hac de re capiendus eſt

dus est in *ἰσχάς*: *ἐπειδὴ πρὶν ἢ δοθεῖναι τὴν κρεωφαγίαν τοῖς ἀθηναίοις, ἰσχνῶν τῇ ἰσχάδι*: Sed emendandus priùs, *τοῖς ἀθληταῖς*. Iis qui studia hæc contemnunt, leve videri potest, ita Svidam emendasse; scil. postquam de athletarum è caricis victû tot testimoniis edocti sunt; credo autem plerosque antequam de isto monerentur Svidam corruptum securè secuturos, & immane falsum de Atheniensibus imbibituros fuisse.

Pag. 205. Memoria lapsus sum cum Ambrosium adpello negotiatorem istum Romanum; fuit enim, ut è Junio 4. anim. c. 8. didici Augustinus Chiesius, Leone X. sedente civis & trapezita Romæ.

Pag. 224. *Lucio Commodo etiam* Severôque, ut adparet è cap. 26. lib. 1. de antidotis.

Pag. 225. *λόσοφον*, è Svida Arignoten *μαθήτριαν Πυθαγόρου καὶ Θεανοῦς Σαμίαν φιλόσοφον Πυθαγορικήν*.

Pag. 241. *quàm emacem oportet esse, sublectum est*. Hac tamen conjectura carere posset, qui glossarium exponeret de Angariani interpretamento, ut sit Angarianus, qui agrum locat ut angariam accipiat; paucæ saltem literæ *Aris* exterendæ tum erunt, & syllaba restans præcedenti voculæ annectenda.

ibid. *gillo è Græco γύαλον*: hoc ex Ebræo גֻּלָּה gyllah, i. e. phiala.

Pag. 242. c. 1: t. 2. seu Logico c. 31: Gariop. l. de sintom. c. 12: l. de dynam. c. 299.

Pag. 243. *usus est* & gutturo apud Scal. Ex. 60. f. 2: morbus gutturatio; aliàs gulæ bocium.

Pag. 269: *ostentatione aliqua Latinis Græcisve expreßisse observemus*: ita Arnulphus Marchio Chambensis & Vochburgensis l. 1. de S. Emmeramo fluvium Regen / qui juxtà Ratisponam Danubio miscetur, Imbrem nominavit; & urbem ipsam Hiatospolim ἀπὸ ὑέτου, i. e. pluvia.

Pag. 271. *ignorantia hodiè tenemur*. Quantum ad Bolethani seu Polidem, quam à Botfelda aliam esse rectè suspicati sumus, aliquid tandem investigando cepisse videmur, quod liberaliter communicabimus. In Eichsfeldiæ regiunculæ extremis Orientalibus quæ Stolbergensem Comitatum ad Ilfeldam & Walckenrietam contingunt,

tingunt, tres fluvioli Marca Poela & Runa scaturiunt & recto cursu versus Orientem delati in agro Eimbecensi decurso Principatus Grubenhagici territorio confluunt: horum medii ripis vicus cognominis insidet & paucis à fontibus stadiis cœnobium hodièque Polede: hoc ipsissimam Lamberti Boletham esse putamus.

Pag. 283. *stabilienda omnibus modis laboremus; & fortasse non erimus frustrà.* Vera prædixeramus; superavit enim etiam hanc difficultatem labor improbus. Καυδώ, Caudos, insula est maris Cretici, contrà Hierapytnam Plin. l. 4. c. 12. Eadem & Gaudos & κατ' ἀντιστοιχίαν Gaulos, & de sententia nonnullorum κατὰ παρέμπτωσιν Clauda, quam brevissimo trajectu à Melita Africi maris locant: Barthol. Anglicus l. 15. de propriet. rerum cap. 39. Causdam inter Syriam & Italiam juxtà Cretam & Sardiniam. Ea maximos onagros quondam producebat; Svidas: Καυδώ, νῆσος πλησίον Κρήτης; ἔνθα μέγιστοι ὄναγροι γίνονται. Γαύδαρις igitur vel Γαυδάριος χλεύη plebis Constantinopolitanæ, quasi Γαυδόθεν, è Gaudo inde allatus asinus; quemadmodum Ἀντρώνιοι Antronibus urbe Thessaliæ ubi etiam magnitudine & tarditate notabiles asini generarentur nati aliique eodem convitio dicebantur quos aurium enorme deridiculos & & de animi vitiositate (est enim nota loquacitatis & stultitiæ Plin. l. 11. c. 52) suspectos reddebat.

Pag. 285. *ἱερὰ σκευή*: i. e. cum jam in armarium seu uti Justin. Nov. 59. c. [illegible]. adpellat venerabile vasorum custodiarium

Pag. 295. *plurima, competebat.* Græca Galeni l. 2. de arte ad Glauc. hæc sunt: ἐν Ἀλεξανδρείᾳ παμπολλοὶ διὰ τὴν δίαιταν ἐλεφαντιῶσιν· ἀθήραν γὰρ ἐσθίουσι καὶ φακὴν καὶ ταρίχη πολλά: è quibus quid apud Gariopontum pro voce *materiam* legere oporteat evadit manifestissimum. Veterum interpretum hoc solenne fuit vocabula inusitatiora Græca & quæ interpretari nescirent Latinis solùm literis exprimere & cùm Latinis quasi & ipsa talia essent ponere: idem fecerunt etiam Arabes; unde tot Græcis detortis ad Arabum flexiones eorum lingua locupletata est. Garioponutus igitur *ἀθήραν* à Galeno nominatam deficiente vocabulo Latino commodo *ateram* dixit; è quo per correctores sciolos exiit *materiam*. Ἀθήρα autem & ἀθάρα est farina elixata, h. e. pulticula è farina farris, zeæ, tritici,

milii, amyli ad consistentiam mollem cocta: Diosc. l. 2. c. 114: Paulus l. 7. Polluci l. 6. c. 9. ἀθάρα, ἔτνος ἐκ πυρῶν, puls fritilla, è fricta tritici farina, & vox ipsa usu demum Latina facta.

Ib. *nibus quippe frigidis quidquam opitulari eas, ut J. B. Egnatius &* Baiulius, quem propterea reprehendit Scal. in l. 1. de plantis,

Pag. 294. *ciarent, habuerant.* Hinc Plinius l. 28. c. 6: Augurium ex homine ipso est non timendi mortem in ægritudine, quamdiu oculorum pupillæ imaginem reddunt: &

Pag. 295. *conspexisse nugati sunt* & persuasi firmiter posse nonnullos singulariter adflatos consideratis quorumvis obviorum oculis de genere mortis non suæ cuique vaticinari, quod de Sallustio quodam Philosopho Cynissante refert Damascius in vita Isidori apud Phot. Cod. 242.

Pag. 311. *vel sui corporis essonio.* Essonium autem legale seu legitimum est triplex: aut enim fit per infirmitatem lecti, aut per servitium Domini regis, aut per transitum ad nundinas; Attachiamenta seu leges Baronum in Scotia c. 57. §. 5.

Pag. 312. *quam volumina numero ignoto.* Fulgent. l. 1. mythol. Aut comœdico phasmate delectabam, aut tragica pietate mulcebam.

Pag. 314. *ger argenta hyperpera in marcas argenti resolvere voluerit.* Est a. nomen ἀπὸ πύῤῥου: πυῤῥὸν a. Græcis, uti Latinis flavum, & rubrũ aurum significat; *Flavi* apud *Mart.* de Cæsareis solidis aureis; unde in argento non fuisse hyperpyra, quod Scaliger persuadere voluit, elicitur. Quis primus sit inventor ejus numi non magis inv.

Pag. 319. *genere extat.* Interpres Svidæ, quem hic notamus veluti obscurum, Hier. Wolfius est. Portus autem qui urbem principatum inter Illyricas obtinentem exponit, paulò clarius eloquitur. Sed restat etiamnum in glossa ipsa offendiculum quod postquam Græca Svidæ adquisivimus removere posse arbitramur. Σίς, ait, μεγάλη πόλις καὶ πολυάνθρωπος, καὶ πρωτεύουσα τῶν Ἰλλυρίων ἔθνους. Hinc intelligimus unam glossæ interpretationem esse in verbis Svidæ; non duplicem, uti putabamus, nim. de opido quodam copioso apud Illyrios; ejus verò nomen duabus syllabis truncarunt descriptores; fuit enim scriptura vetus & ab autore Σίρμιον: *Sirmium*: quam Pannoniæ, modò Illyrico, provinciis finitimis annu-

merant, ortu aliquot Imperatorum Probi Valentiniani & Gratiani nobilitatam. Vopiscus de Probo: *Ipse Almam montem in Illyrico juxta Sirmium, militari manu fossum, lecta vite consevit.* Acta Concilii Aquileiensis: *Caput Illyrici non nisi civitas est Sirmiensis.* Hoc verò voluisse Svidam ex ipso literarum ordine quo disposita sunt vocabula eruimus: præcedit Σίζιε: sequitur Σιζομάσης: medio inter hæc loco rectissimè consistet Σίρμιον.

Pag. 321. *Vitruv l. 10. c. 18. memorat.* Ex isto Germanico Galli fecêre sua *trabucheta*, & Hispani, *trabuco*, quod interpretantur ipsorum Lexici, instrument ancien à jetter pierres engin de batterie. Gallorum vocem trabucheta ulteriore variatione interpolarunt Græculi recentiores & τριμπουτζέτα adpellarunt istud à Germanis inventum & denominatum machinæ genus: solent enim τὸ b in vocabulis linguæ latinæ Italicæque in μπ resolvere; unde *bajulus* ipsis est μπάϊλος: *bastardus* μπάσταρδος; *busones* μπούφονες.

Pag. 155. *pollophanium dictum*, & diasmyrnion similiter ita dictum, ad præcordiorum tensiones, l. 7. de comp. med. s.g. c. 4. & malagma ad laterum dolores apud Celsum l. 5. c. 18.

Pag. 346. *tu Rhetoricæ præcepta tradidisset.* Patriam ejus Athen. l. 13. indicat, Λικύμνιον τὸν Χῖον adpellans,

Ibid. *e Svida in* λιγνὺς & Macrob. l. 1. Sat. c. 18.

Pag. 350. *est ad quem* Trallianus l. 11. c. ult. &

Pag. 357. Ὀφέλλας, quod est apud Apollodorum Carystium in ἱερείᾳ teste Athen. l. 6. unius Cyrenarum dynastæ ab Agathocle Siciliæ rege interfecti apud Svidam in Δημήτριος & Ὀφέλλας:

Pag. 371. Plut. conv. sept. Sap. & l. de Pythiæ orac. Κορινθίοι Εὔμηλος, dicta πατρόθεν Κλεοβουλίνη;

Pag. 380. *Alciphron autor epistolarum amatoriarum* & piscatoriarum; quas cum aliis ejusdem argumenti à Jac. Cujacio collectas & Latinitate donatas, è bibliotheca Pithæi Colon. Allobrogum. a. 1606. edidit Pyrrhus Caldoræus.

Pag. 389. Svidam in γλήμων & ἰατρός,

Pag. 396. *vulnerumq́ immittitur.* Stock. empir. l. 1. c. 17: stuellus è pilis leporis in albumine ovi intinctus & in pulveribus restrictivis circumvolutus stringit sanguinem è venis & arteriis fluentem subitò.

cum cindeto pistum in pulvere. Ib. *cribellando per cindetum spissum.*

Pag. 494. *Queno,* qui alias Cueno, Cuono, Cuno, nomine Germanicis Gallicisque historiis noto.

Pag. 495. *veternis.* Imitator hîc est *Aur. Prudentii,* qui *veterna silentia* dixit *hymno in omnes horas,* de eo qui à natalibus mutus fuerat:

Lingua fatur quam veterna
vinxerant silentia.

Veterna, i. e. diuturna, & quæ cum ipso nato inceperant.

Pag. 496. na & solis Flandris Zelandis & Hollandis

Pag. 512. *stericam punicam,* ὑστερικὴν πτίγα: eandemque sic expressit Casp. Wolfius harmon. Gynæc. Parte post. c. 7.

Pag 514. *Tichæus & Zonæus,* cujus ἱερατικὰς & ἀγροικικὰς laudat Svidas; sed extat ad eum epistola Æneæ Gazæi, cum inscriptione Ζωναίῳ σοφιστῇ; inde qua ætate vixerit colligi potest.

Pag. 516. *limus.* Theod Prisc. l. 2. c. 23: terebinthina munda in modum unius olivæ jejunis quàm maximè danda erit; similiter & contrà noctem.

Pag. 518. c. 24: Cœl. Aurel. l. 1. c. 4. & l. 5. c. 1:

Ibid. *dentium:* nivis glebulæ quàmplurimæ devoratæ ad hirudinem potam excutiendam apud Scrib Largum c. 67: styracis glebulæ instar ciceris, apud Montuum Pract. P. 1. l. 1. s. 6. c. ult.

Pag. 520. *Chia reponendum* qua utitur l. 3. c. 5.

Ibid. *& Aëtius: recentiores gravis novem.* Cœlius l. 3. chron. c. ult. euphorbium vel mulso commixtum vel ovis sorbilibus aspersum exhibet ad prohibendum ne corpora rursum repleantur.

Ib. *nam salutis officia.* Lege, *ut intelligas,* fructibus, vel fruticibus, ut est in edit. Argent.

Pag. 523. *solvunt.* Tolerari tamen posse *ætatis* editio Argent. me submonet, itemque Lugdunensis & Basiliensis Gariopont, qui caput istud Theodori de diaphoreticis integrum in suum de febribus librum loco 24. transtulit. Vapor igitur ætatis calidior adolescentiam significat & viriles annos, quos c. 16. ætatem calidiorem, & cap. 25. medias ætates adhuc calidas adpellat: Cœl. l. 2. tard. c. 11: *ætates mediæ,* i. e *adolescentes, & pueri, quorum calidum cum moderato humido forte ac vegetum.*

Pag. 524.

Pag 524. *internum potabile converteret.* Quod ſi verò pro externo medicamento ad ſtomachum ſanguinantem capias gypſum cum poſca, uti Gariop. l. 2. c. 2. ventri poſcâ ſolutionis acaciæ perunctô ſuperſpargit *pulverem turis, terræ Lemniæ, coralli, aloës, electri*, non opus eſt iſta trajectione, ſed omnia rectè habere intelliguntur.

Pag. 526. *melancholicis* ex Argentinenſi editione, vel ejus exemplari, quô capita iſta legebãtur, & hodièq; extant integra ſupplere

Pag. 529: c. 89, 222, 121, 167: condiſum: an

Pag. 530. *ſuperflua comedat*: l. 5. c. 30: adjutoria quæ faciant morſum & comedant cutem, ut eſt acetum.

Pag. 531. *loſi æmuli & oſtentatores putidi.* Interpres Nicolai Alexandrini vetus Nicolaus de Rhegio Calaber in antidotario cap. 77. & 128. *pulverem ſpecierum ſubtiliſſimè tricoſcinatum.*

Pag. 534. obſervarent, Cœl. l. 2. c. 13. inprimis verò Methodici, quorum ſectæ autor Themiſon, completor Theſſalus; Gal. Iſag. c. 2. & 3: l. de ſectis & l. de opt. ſecta.

Pag. 535. *de pulmone fugiat.* Videntur autem deſumſiſſe à Græcis qui κούφας σικύας vocant: Cœl. l. 1. c. 4: erunt cucurbitæ leves adponendæ quas ficyas adpellant: l. 5. c. 6: cucurbitæ adpoſitio levis quam Græci cuphen adpellant.

Pag. 545. *bari, è Celſo tamen* l. 6. c. 11: Colum. l. 9. c. 13. & Palladio l. 4. c. 15.

Ibid: *runt, ruſeritru: ruſeritro, ruſeritrias, ut eſt apud Silvat. cap. 809.* è Græco ῥοῦς, ὁ καὶ ἐρυθρὸς, corrupta adpellatione.

Pag. 546. *decumbentis* lotii &

Pag. 547. ἀπὸ τοῦ μολύνειν, *quod eſt conſpurcare*: Aet. t. 3. ſ. 4. c. 42: ἕψε ἕως ἀμολύντου.

Pag. 548. *nem laxam nimis hinc diſcimus reſtringere.* Cogitare tamen velim eruditos an de myrrha στακτῇ σμύρνῃ, quam nominat Dioſcor. l. 1. c. 78. aliquid ſubſit; certè ea myrrhæ pinguis ſpecies membris reſolutis non inefficaciter adhiberi judicatur.

Pag. 551. *ſplenis deprimat: Archigenes apud Aet. tetr. 3. ſ. 2. c. 11.* Non etiam lectionem editam ſollicitaturus quod hiſce ſcriptoribus etiam quendam lapidem militarem dictum fuiſſe ſcirem; ita enim Silvat. c. 452: *Lapis militaris, i. e. lapis piritis*: puto autem eum eſſe

quo

Pag. 156. *ejor.* Servius in 6. Æn. è Seneca Philas exponit amicas, quòd illic est placata ab Ægyptiis Isis, quibus irascebatur quod membra Osiridis mariti non inveniebat, quem frater Typhon occiderat. Est igitur nomen Filarum multò vetustius. Dicemus autem id tempore

Pag. 163. *eum modò nominatù censetur;* cujus compositionem diachartu, ad carnem putrem continendam exedendamque tradit Celsus l. 5. c. 22. quique idem est

Pag. 164. *ceperant: de Amphipoli ejus patriâ sat testium dedimus.* Ista de Megapoli ex Æliano sic allegat Cl. Vossius l. 1. de hist. Gr. c. 15. Ipsa verò Æliani editio, à J. Vultejo curata, expressè Amphipolitanum vocat Zoilum. Non igitur suspicemur de Æliano ignorasse patriam Homeromastigis, quam veteres annotaverant. Vossium vel vitiatum exemplar vel lema aliqua decepit.

Ibid. *rù esse*, cujus inventum lysiponion medicamentum ad dolores oculorum recitat Galenus l. 4. de comp. med. s. loca c. 7.

Pag. 165. *fuisse fatetur.* Imò verba ejus è lib. 8. c. ult. de exhalationibus sulphuratis & aluminosis per intervenia fistulosa terræ ad puteorum fossionem pervenientibus & necantibus putearios, sine autoris mentione in cap. 3. libri 31. transtulit.

Pag. 175. *dia templo.* Bedas, Byzantius Vitruvio præfat. l. 3.

Pag. 182. *firmos*, & Cent. 5. curat. 6.

Ib. *viis*, & l. de lepra.

Pag. 184. *redactum in rotundas ampliores quas magdalidas dicunt.* Autor l. de dynamidiis c. 338: quando autem commistum fuerit compositis magdaliunculis conde, & c. 275: tractum ad omnem plagam; fac magdalionem.

Pag. 165. *dentium abigere tradunt & mederi infantium tussibus l. d. c. 15.* Marcellus Empiricus cap. 2: Fimus corvi lanula obvolutus denti cavo insulcitur minutatim ac sine dolore eum discutiet.

Ibidem *l. 29. c. 6. qua Valerianus h. l. exscripsit.* Herinacei terrestris usti cinis pice liquida exceptus alopecias sanat Aet. t. 1. s. 2. c. 172: Kyranides: caput echini combustum & cum melle inunctum alopeciam spissat.

Pag. 192.

Pag. 192. *de ulceribus cap. 4.* Latino-Barbari ſpatumilia vocant: eorumque varias figuras videre eſt in Chirurgia Albucaſis ex interpretatione Ger. Carmonenſis. Vetus interpres Oribaſii lib. de loc. adf. cur. c. 21: ſpatumelle mittentes in oleo ut coloretur de ſucco ejus; & c. 29: palpebras inverſas frica cum ſpatomelle calido; quod Raſarius ſpecilli cuſpidem reddidit.

Pag. 193. *cati putavit, & hac ignorantia hoc pro illo uſurpavit.* Eſt tamen commune Latino-barbaris filicem dicere pro aſtula ſeu fiſtuca; Vetus int. Orib. l. 1. ſynopſ. de cataplaſmate è fermento; *diſpergit quæ congregata ſunt & ſpinas & cannas vel filicem extrahit.*

Pag. 195. *& ſequaces horum Latino-barbaros extat.* Kyranides p. 71: eos qui venenoſas potiones biberunt, efficaciter ſalvat. Pag. 89: eadem die ſalvabitur. Pag. 126: ſalvat bibentem ab omni veneno ſanguis anatis bibitus.

Ib. ῥωστικὸν adpellat: Heſych. ῥωστικὸν, ὁρμητικόν· & ῥῶσαι, εἰς ἀλκὴν παρορμῆσαι.

Pag. 197. *qui; cum gula ſua areſactus in fumo, dein tuſus ex melle quotidiano eclegmate.* Rabanus Maurus in gloſſ. Latino-b. Gurgulio, quercu, chela (quod Germanicum Feele eſt) à gutture nomen traxit cujus meatus ad os & nares contenditur. Gariop. l. 1. cap. 23: Bronchus & ejus ſumma pars quam gurgulionem dicimus: Vocarunt etiam gargalam: Vetus int. Orib. *Ad eos qui in arteria aſpera quæ dicitur gargala ulcus habuerint.*

Pag. 199. δεξιῶς. Strophos eſt levis ventris tantummodò dolor, Theod. Priſc. l. 2. c. 9: Gariop. l. 3. c. 28: & ſtrophici torminoſi.

Pag. 200. *ſcuros extrà hanc memoriam, quos peculiariter citet*; primum & tertium à Galeno l. 7. de comp. med. ſec. gen. ſuggeſtos.

Pag. 201. *tribuerat*; eumque ſecutus Malchus in vita Pythagoræ.

Pag. 202. *palàm eſt.* Jamblichus decidit quæſtionem lib. de vitâ Pythagoræ, & Pythagoram filium Eratoclis philoſophi ὁμωνύμου ſectatorem φιλογυμναστοῦντα καὶ σωμασκοῦντα ἀλειπτικὰ συγγράμματα compoſuiſſe ait καὶ τὴν ἀντὶ ἰσχάδων τοῖς πότε ἀθληταῖς κρεώδους τροφῆς διάταξιν, οὐ καλῶς εἰς Πυθαγόραν τὸν Μνημάρχου τοῦτον ἀναφερομένων idq; ſequuntur Ritterſh. not. ad Malchum & Meurſ. notis ad Ariſtoxeni harmon. elem. p. 151. Suidas hac de re capiendus eſt

dus est in ἰσχάς: ἐπειδὴ πρὶν ἢ δοθεῖναι τὴν κρεωφαγίαν τοῖς ἀθηναίοις, ἰχθύων τῇ ἰσχάδι: Sed emendandus prius, τοῖς ἀθληταῖς. Iis qui studia hæc contemnunt, leve videri potest, ita Svidam emendasse; scil. postquam de athletarum è caricis victû tot testimoniis edocti sunt; credo autem plerosque antequam de isto monerentur Svidam corruptum securè secuturos, & immane falsum de Atheniensibus imbibituros fuisse.

Pag. 205. Memoria lapsus sum cum Ambrosium adpello negotiatorem istum Romanum; fuit enim, ut è Junio 4. anim. c. 8. didici Augustinus Chiesius, Leone X. sedente civis & trapezita Romæ.

Pag. 224 *Lucio Commodo etiam* Severôque, ut adparet è cap. 26. lib. 1. de antidotis.

Pag. 225. λόσοφον, è Svida Arignoten μαθήτριαν Πυθαγόρου καὶ θεανοῦς Σαμίαν φιλόσοφον Πυθαγορικήν.

Pag. 241. *quàm emacem oportet esse, subjectum est.* Hac tamen conjectura carere posset, qui glossarium exponeret de Angariani interpretamento; ut sit Angarianus, qui agrum locat ut angariam accipiat; paucæ saltem literæ *Aria* exterendæ tum erunt, & syllaba restans præcedenti voculæ annectenda.

Ibid. *gillo è Græco γύαλον*: hoc ex Ebræo גְּלָלָה gyllah, i. e. phiala.

Pag. 242. c. 1: t. 2. seu Logico c. 31: Gariop. l. de sintom. c. 12: l. de dynam. c. 299.

Pag. 243. *usus est* & gutturo apud *Scal. Ex. 60. f. 2:* morbus gutturatio; aliàs gulæ bocium.

Pag. 269: *ostentationis aliqua Latinis Græcìve expreßisse observemus*; ita Arnulphus Marchio Chambensis & Vochburgensis l. 1. de S. Emmeramo fluvium Regen/ qui juxtà Ratisponam Danubio miscetur, Imbrem nominavit, & urbem ipsam Hiatospolim ἀπὸ ὑέτου, i. e. pluvia.

Pag. 271. *ignorantia hodiè tenemur.* Quantum ad Boletham seu Polidem, quam à Botfelda aliam esse rectè suspicati sumus, aliquid tandem investigando cepisse videmur, quod liberaliter communicabimus. In Eichsfeldiæ regiunculæ extremis Orientalibus quæ Stolbergensem Comitatum ad Ilfeldam & Walckenrietam contingunt,

tingunt, tres fluvioli Marca Poela & Runa ſcaturiunt & recto curſu verſus Orientem delati in agro Eimbecenſi decurſo Principatus Grubenhagici territorio confluunt: horum medii ripis vicus cognominis inſidet & paucis à fontibus ſtadiis cœnobium hodièque Polede: hoc ipſiſſimam Lamberti Bolecham eſſe putamus.

Pag. 283. *ſtabilienda omnibus modis laboremus; & fortaſſe non erimus fruſtrà.* Vera prædixeramus; ſuperavit enim etiam hanc difficultatem labor improbus. Καυδώ, Caudos, inſula eſt maris Cretici, contrà Hierapytnam Plin. l. 4. c. 12. Eadem & Gaudos & κατ' ἀντιστοιχίαν Gaulos, & de ſententia nonnullorum κατὰ παρέμπτωσιν Clauda, quam breviſſimo trajectu à Melita Africi maris locant: Barthol. Anglicus l. 15. de propriet. rerum cap. 39. Caudam inter Syriam & Italiam juxtà Cretam & Sardiniam. Ea maximos onagros quondam producebat; Svidas: Καυδώ, νῆσος πλησίον Κρήτης; ἔνθα μέγιστοι ὄναγροι γίνονται. Γαύδαρις igitur vel Γαυδάρειος χλεύη plebis Conſtantinopolitanæ, quaſi Γαυδόθεν, è Gaudo inde allatus aſinus; quemadmodum Ἀντρώνιοι Antronibus urbe Theſſaliæ ubi etiam magnitudine & tarditate notabiles aſini generarentur nati aliique eodem convitio dicebantur quos aurium enorme deridiculos & & de animi vitioſitate (eſt enim nota loquacitatis & ſtultitiæ Plin. l. 11. c. 52) ſuſpectos reddebat.

Pag. 285. *ἱερῷ σκευῶν*: i. e. cum jam in armarium ſeu uti Juſtin. Nov. 59. c. 7. adpellat venerabile vaſorum cuſtodiarium

Pag. 295. *plurima, competebat.* Græca Galeni l. 2. de arte ad Glauc. hæc ſunt; ἐν Ἀλεξανδρείᾳ παμπολλοὶ διὰ τὴν δίαιταν ἐλεφαντιῶσιν ἀθήραν γὰρ ἐσθίουσι καὶ φακῆν καὶ ταρίχη πολλά: è quibus quid apud Gariopontum pro voce *materiam* legere oporteat evadit manifeſtiſſimum. Veterum interpretum hoc ſolenne fuit vocabula inuſitatiora Græca & quæ interpretari neſcirent Latinis ſolùm literis exprimere & cum Latinis quaſi & ipſa talia eſſent ponere: idem fecerunt etiam Arabes; unde tot Græcis detortis ad Arabum flexiones eorum lingua locupletata eſt. Gariopontus igitur ἀθήραν à Galeno nominatam deficiente vocabulo Latino commodo *ateram* dixit; è quo per correctores ſciolos exiit *materiam*. Ἀθήρα autem & ἀθάρα eſt farina elixata, h. e. pulticula è farina farris, zeæ, tritici,

milii, amyli ad consistentiam mollem cocta: Diosc. l. 2. c. 114. Paulus l. 7. Polluci l. 6. c. 9. ἀθάρα, ἔτνος ἐκ πυρῶ, puls fritilla, è fricta tritici farina, & vox ipsa usu demùm Latina facta.

Ib. *nibus quippe frigoris quidquam opitulari eas, ut J. B. Egnatius &* Baiulius, quem propterea reprehendit Scal. in l. 1. de plantis.

Pag. 294. *ciarent, habuerant.* Hinc Plinius l. 28. c. 6. Augurium ex homine ipso est non timendi mortem in ægritudine, quamdiu oculorum pupillæ imaginem reddunt: &

Pag. 295. *conspexisse nugati sunt* & persuasi firmiter posse nonnullos singulariter adflatos consideratis quorumvis obviorum oculis de genere mortis non suæ cuique vaticinari, quod de Sallustio quodam Philosopho Cynissante refert Damascius in vita Isidori apud Phot. Cod. 242.

Pag. 311. *vel sui corporis essonio.* Essonium autem legale seu legitimum est triplex: aut enim fit per infirmitatem lecti, aut per servitium Domini regis, aut per transitum ad nundinas; Attachiamenta seu leges Baronum in Scotia c. 57. §. 5.

Pag. 312. *quam volumina numero ignoto.* Fulgent. l. 1. mythol. Aut comœdico phasmate delectabam, aut tragica pietate mulcebam.

Pag. 314. *ger argenta hyperpera in marcas argenti resolvere voluerit.* Est a. nomen ἀπὸ πυῤῥοῦ: πυῤῥὸν a. Græcis, uti Latinis flavum, & rubrũ aurum significat; *Flavi* apud *Mart.* de Cæsareis solidis aureis; unde in argento non fuisse hyperpyra, quod Scaliger persuadere voluit, elicitur. Quis primus sit inventor ejus numi non magis inv.

Pag. 319. *genere extat.* Interpres Svidæ, quem hîc notamus veluti obscurum, Hier. Wolfius est. Portus autem qui urbem principatum inter Illyricas obtinentem exponit, paulò clarius eloquitur. Sed restat etiamnum in glossa ipsa offendiculum quod postquam Græca Svidæ adquisivimus removere posse arbitramur. Σίρ, ait, μεγάλη πόλις καὶ πολυάνθρωπος, καὶ πρωτεύουσα τῶν Ἰλλυριῶν ἐθνους. Hinc intelligimus unam glossæ interpretationem esse in verbis Svidæ; non duplicem, uti putabamus, nim. de opido quodam copioso apud Illyrios; ejus verò nomen duabus syllabis truncarunt descriptores; fuit enim scriptura vetus & ab autore Σίρμιον: *Sirmium*: quam Pannoniæ, modò Illyrico, provinciis finitimis annu-

me-

merant, ortu aliquot Imperatorum Probi Valentiniani & Gratiani nobilitatam. Vopiscus de Probo: *Ipse Almam montem in Illyrico juxtà Sirmium, militari manu fossum, lecta vite consevit.* Acta Concilii Aquileiensis: *Caput Illyrici non nisi civitas est Sirmiensis.* Hoc verò voluisse Svidam ex ipso literarum ordine quo disposita sunt vocabula eruimus: præcedit Σίζιν: sequitur Σιρμιάσης: medio inter hæc loco rectissimè consistet Σίρμιον.

Pag. 321. *Vitruv l. 10. c. 18. memorat.* Ex isto Germanico Galli fecère sua *trabucheta*, & Hispani, *trabuco*, quod interpretantur ipsorum Lexici, instrument ancien à jetter pierres engin de batterie. Gallorum vocem trabucheta ulteriore variatione interpolarunt Græculi recentiores & τριμπουτζέτα adpellarunt istud à Germanis inventum & denominatum machinæ genus: solent enim τὸ b in vocabulis linguæ latinæ Italicæque in μπ resolvere; unde *bajulus* ipsis est μπαΐουλος; *bastardus* μπάσαρδος; *busones* μπούφονες.

Pag. 155. *pollophanium dictum*, & diasmyrnion similiter ita dictum, ad præcordiorum tensiones, l. 7. de comp. med. s. g. c. 4. & malagma ad laterum dolores apud Celsum l. 5. c. 18.

Pag. 346. *tù Rhetoricæ præcepta tradidisset.* Patriam ejus Athen. l. 13. indicat, Λευκώνιον τὴν Χῖον adpellans.

Ibid. *e Svida in* Λιγυὺς & Macrob. l. 1. Sat. c. 18.

Pag 350. *est ad quem* Trallianus l. 11. c. ult. &

Pag. 357. Ὀφέλλας, quod est apud Apollodorum Carystium in *Ἱερεία* testea Athen. l. 6. unius Cyrenarum dynastæ ab Agathocle Siciliæ rege interfecti apud Svidam in Δημήτριος & Ὀφέλλας:

Pag. 371. Plut. conv. sept. Sap. & l. de Pythiæ orac. Κορινθία Εὐμητις, dicta πατρόθεν Κλεοβουλίνη;

Pag. 380. *Alciphron autor epistolarum amatoriarum* & piscatoriarum, quas cum aliis ejusdem argumenti à Jac. Cujacio collectas & Latinitate donatas, è bibliotheca Pithæi Colon. Allobrogum a. 1606. edidit Pyrrhus Caldoræus.

Pag. 389. Svidam in γλάμων & ἰατρός.

Pag. 396. *vulnerumq; immittitur.* Stock. empir. l. 1. c. 17: fluellus è pilis leporis in albumine ovi intinctus & in pulveribus restrictivis circumvolutus stringit sanguinem è venis & arteriis fluentem subitò.

Pag. 304. *datur*. Sic enim voce borsellæ utitur vetus interpres Oribasii l. 4. de loc. adf. cur. c. 31: *quæ autem infixa sunt oculis cum borsella levabis & cum lacte mulieris lavabis*: quæ Joh. Bapt. Rasarius ita vertit; *quæ verò fixa inhærent & oculum lædunt vulsella auferenda sunt*: & c. 20: ad pilos adulteros in palpebris seu inversos & oculum lædentes: *pilos adulteros in palpebris nascentes cum borsella tollunt*. Ut tenebrosus iste locus pleniùs collustretur, addenda judicavimus ista; Evulso pilo tantum de isto medicamento imponere jubet quantum porus seu vestigium ejus capere posse videbitur: hoc enim est, quod dicit, *in ipso tantum punctum impones cum melle de medicamine supradicto*. Si liquidum id medicamentum esset, imperaret guttam ejus instillare; sed quia solidum est & siccum, vult ut tantillum, puncti quantitate, pro pori scil. modulo, indatur. At quid est *cum melle?* Indicat instrumentum quo cum medicamentum adplicandum; nim. *impones cum mele*, μήλῃ, mela, specillo capitato: hunc usum melarum docet ista glossa Silvat. 648: *spatomelle est instrumentum cyrurgicorum quo immittuntur medicinæ in vulneribus & oculis; raspatoriū secundum alios spatomelis, spatumilo*. Ita nihil est prætereà quod lectorem Plinî circà istam ῥῆσιν hæsitare faciat.

Pag. 405. *dat*) *referente Balæo catal. script. Brit. cent. 3. n. 63.* nisi quod nunc videtur probabilius, per versus Ægidii opuscula duo metrica, versu hexametro, unum de urinis, alterum de pulsibus, à magistro quodam Egidio Salernitanæ ut videtur, scholæ doctore, quia Mompeliensis Academiæ medicos veluti contrariæ sectæ apertè sugillat conscripta, intelligenda sunt; Ea quondam in pretio fuêre adeò ut omnis de urinarum judicio & de pulsibus omniū subtilissima doctrina inde peteretur, & publicè in scholis seposito Galeno prælegerentur & explicarentur; unde hodieq; cum commento Gentilis de Fulgineo extant Venetiis a. 1494. & Basil. a. 1529. excusa.

Pag. 406. *fistulas non tantùm* ἀμφιτρήτους &

Pag. 407. *bus pro cicadis*; interpres Latinus P. Æginetæ A. Torinus l. 7. c. 11.

Pag. 411. *rint*; nisi concedatur eos, ut conjicimus, formasse *τὸ sussanum* è τῷ *susum*; quod δυσχαιστικῷ fugâ concursus literæ r cum s dicebant

cebant pro *surſum*, quod eſt *ſuvverſum*, ut *proſum* pro *prorſum* vel *proverſum* à vetere voce *ſus* quæ motum cœlum verſus ſignificaret, Græcis ἄνω, ὕπερθεν, ὑπεράνωθεν: quæque in compoſitis adhuc reſtat, *ſuſcito*, *ſuſpicio*, *ſuſpendo*, *ſuſtineo*, *ſuſtollo*. De re ipſa autem ſic habendum eſt:

Pag. 412. ἡλιόσπερμον, Ῥωμαῖοι γοῦττα; & Valer. Cordus ad eum locum. Barth. Anglicus l. 7. de propr. rer. c. 78: *Gutta ad modum galbani eſt cujusdam herbæ vel arboris lacrima, quæ alio nomine armoniacum adpellabatur.*

Pag. *Creſoll. Vac. autumn. l. 2. c. 7. ſ. 12.* Imò non tantùm conſuebantur his talibus ora, ſed movere, ne in hoc quidem ut loquerentur, licere domini permittebant: *Macrob. l. 1. Saturn. c. 11.*

Pag. 427. *ſtimonium*; & ſchol. Ariſtoph. Equit. ad vocem κυνοκοπίσω de canis marini cute, quam dicit eſſe aſperrimam, in hos uſus adſumta.

Pag 437. *ta fuerit.* Pollux l. 6. c. 50: ἐπίκλησις, ὄνομα, κλῆσις, προσηγορία.

Pag. 461. *reſiſtere ſcribit Plinius* l. 8. c. 48.

Pag. 467. *lant Coſtinum*, & Arabes Coſtam; ita enim interpres Rhaſis Ferragius Judæus ſemper vocant Conſtantinum.

Pag. 475. *ſuppeditabit* & uberius Wower. c. 12. de Polym.

Pag. 477 *men excidit. Eſt autem autor Plato* l. 9. de legibus.

Pag. 478. *alios Politicos*, alios Mathematicos, vocatos:

Pag. 486. περὶ λευκῶν σιγμῶν: & hinc à Simonide in epigrammate de Lycade cane Theſſala, quod eſt apud Pollucem lib. 5. c. 5. *marmoreus tumulus* λευκόστιχος τύμβος, epitheto marmoris in nomē ejus mutato vel voce adjectiva ſubſtantificata; nihili n. eſt quod in editione Grynæi & fragm. Poët. lyric. H. Stephani legitur λευκοστάτῳ.

Pag. 480. *fratriq; ejus notho Petro Karloto opus ſuum*, cum annum quinquageſimum quintum ætatis ageret cano jam vertice, ut loquitur ipſe l. 3.

Pag. 493. *ma: ea hodieq; in tenuiorum amictus adſumitur.* Utebantur olim pharmacarii ad cribellandos ſpecierum pulveres. Interpres Rhaſis Contin. lib. 11. cap. 5: *Tere cordumeni, cribellando ipſum*

cum cindeto pistum in pulvere. Ib. *cribellando per cindetum spissum.*

Pag. 494. *Queno*, qui alias Cueno, Cuono, Cuno, nomine Germanicis Gallicisque historiis noto.

Pag. 495. *veternis.* Imitator hic est *Aur. Prudentii*, qui *veterna silentia* dixit *hymno in omnes horas*, de eo qui à natalibus mutus fuerat:

Lingua fatur quam veterna
vinxerant silentia. *Veterna*, i. e. diuturna, & quæ cum ipso nato inceperant.

Pag. 496. na & solis Flandris Zelandis & Hollandis

Pag. 512. *sericam punicam*, ὑπερμιὴν πνίγα: eandemque sic expressit Casp. Wolfius harmon. Gynæc. Parte post. c. 7.

Pag 514. πικαῖς *& Zonaeus*, cujus ἰατρικὰς & ἀγροικικὰς laudat Svidas; sed extat ad eum epistola Æneæ Gazæi, cum inscriptione Ζωναίνῳ σοφιστῇ; inde qua ætate vixerit colligi potest.

Pag. 516. *limus.* Theod Prisc l. 2. c. 23: terebinthina munda in modum unius olivæ jejunis quàm maximè danda erit; similiter & contrà noctem.

Pag. 518. c. 24: Cœl. Aurel. l. 1. c. 4. & l. 5. c. 1:

Ibid. *dentium*: nivis glebulæ quàmplurimæ devoratæ ad hirudinem potam excutiendam apud Scrib Largum c. 67: styracis glebulæ instar ciceris, apud Montuum Pract. P. 1. l. 1. f. 6. c. ult.

Pag. 520. *Chia reponendum* qua utitur l. 3. c. 5.

Ibid. *& Aëtius: recentiores gravis novem.* *Cœlius l. 3. chron. c. ult.* euphorbium vel mulso commixtum vel ovis sorbilibus aspersum exhibet ad prohibendum ne corpora rursum repleantur.

Ib. *nant salutis officia. Lege, ut intelligas*, fructibus, vel fruticibus, ut est in edit. Argent.

Pag. 523. *solvunt.* Tolerari tamen posse *ætatis* editio Argent. me submonet, itemque Lugdunensis & Basiliensis Garioponti, qui caput istud Theodori de diaphoreticis integrum in suum de febribus librum loco 24. transtulit. Vapor igitur ætatis calidior adolescentiam significat & viriles annos, quos c. 16. ætatem calidiorem, & cap. 25. medias ætates adhuc calidas adpellat: Cœl. l. 2. tard. c. 12: *ætates mediæ, i. e adolescentes, & pueri, quorum calidum cum moderato humido forte ac vegetum.*

Pag. 524.

Pag 524. *internum potabile converteret.* Quod si verò pro externo medicamento ad stomachum sanguinantem capias gypsum cum posca, uti Gariop. l. 2. c. 2. ventri poscâ solutionis acaciæ perunctò superspargit *pulverem turis, terræ Lemniæ, coralli, aloës, electri*, non opus est ista trajectione, sed omnia rectè habere intelliguntur.

Pag. 526. *melancholicis* ex Argentinensi editione, vel ejus exemplari, quò capita ista legebātur, & hodièq; extant integra supplere

Pag. 529: c. 89, 222, 121, 167: condisum: an

Pag. 530. *superflua comedat*: l. 5. c. 3ct adjutoria quæ faciant morsum & comedant cutem, ut est acetum.

Pag. 531. *losi æmuli & ostentatores putidi.* Interpres Nicolai Alexandrini vetus Nicolaus de Rhegio Calaber in antidotario cap. 77. & 128. *pulverem specierum subtilißimè tricoscinatum.*

Pag. 534. observarent, Cœl. l. 2. c. 13. inprimis verò Methodici, quorum sectæ autor Themison, completor Thessalus; Gal. Isag. c. 2. & 3: l. de sectis & l. de opt. secta.

Pag. 535. *de pulmone fugiat.* Videntur autem desumsisse à Græcis qui κούφας σικύας vocant: Cœl. l. 1. c. 4: erunt cucurbitæ leves adponendæ quas ficyas adpellant: l. 5. c. 6: cucurbitæ adpositio levis quam Græci cuphen adpellant.

Pag. 545. *bari, è Celso tamen* l. 6. c. 11: Colum. l. 9. c. 13. & Palladio l. 4. c. 15.

Ibid: *runt, ruseritru: ruseritro, ruseritrias, ut est apud Silvat. cap.* 609. è Græco ῥῦς, ὁ καὶ ἐρυθρὸς, corrupta adpellatione.

Pag. 546. *decumbentis* lotii &

Pag. 547. ἀπὸ τοῦ μολύνειν, *quod est conspurcare*: Aet. t. 3. s. 4. c. 42: ἕψε ἕως ἀμολύντου.

Pag. 548. *nem laxam nimis hinc discimus restringere.* Cogitare tamen velim eruditos an de myrrha στακτῇ, quam nominat Dioscor. l. 1. c. 78. aliquid subsit; certè ea myrrhæ pinguis species membris resolutis non inefficaciter adhiberi judicatur.

Pag. 551. *splenis deprimat: Archigenes apud Aet. tetr. 3. s. 2. c. 11.* Non etiam lectionem editam sollicitatus quod hisce scriptoribus etiam quendam lapidem militarem dictum fuisse scirem; ita enim Silvat. c. 452: *Lapis militaris, i. e. lapis piritis*: puto autem cum esse

quo in castris plurimum uterentur, scintillas si clavo vel altero lapide percutiatur edentem, quæ exceptæ sulphuratis, fungis, aridis foliis vel alia quadam esca ignem dicto citius præbent, Plin l. 36. c. 19. è Pyritarum, quos vivos vocant, genere; sed quia jam antè pyritem nominasset, militarem, qui & ipse pyrites, etiam nominare voluisse, non videbatur verosimile. Et quia pyritarum plura genera enumerantur, interque eos etiam molares; nescimus autem quodnam per pyriten significarit Gariopontus, etiam quænam lectio præferenda sit dubitamus. Si pyriten de molari dixit; est autem molaris pyrites, quoniam plurimus ignis illi; edita lectio sana erit; sin de militari, vel de altero ærofo pyrite qui & marcasita, molarem ultimo nominasse tenebimus. Ita in medium protulimus, quicquid de hoc edoctum nobis comprehensumq; est.

Pag. 559. *habeamus nunc* διὰ σώματος. At nacti sumus intereà Camerariana ista; quorum hæc ratio est: In dedicatoria Græca ad Jacobum Milichium Mathemat. & Medicum Witteberg. ostendit antiquitatem & dignitatem Astronomiæ & quidem istius è positione luminarium & planetarum cursuque per XII. Zodiaci signa judiciariæ, contra reprehensores, in quibus & Joh. Franciscum Picum esse dicit, obliquè ejus contrà prænotiones Astrologicas scriptos IX. libros perstringens; tum è codice manuscr. Græco reperto inter reliquias librorum Johan. de Regio monte producit 1. Κύκλον Ἡλιακὸν, è Ptolomæi traditione: 2. Διάγνωσιν τῆς Ἡλιακῆς σφαίρας τῶν ιβ εἰδώλων, ὅπως ἐν ἑκάστῳ μοίρᾳ ἀκριβῶς χρὴ διαιτᾶσθαι. 3. ex apotelesmaticis Hephæstionis Thebani & aliorum veterum περὶ τῆς τῶν δωδεκατημορίων ὀνομασίας καὶ δυνάμεως. 4. Ὅσα οἱ πλανώμενοι ἀστέρες ἐν ἑκάστῳ τῶν ζωδίων σημαίνουσι. 5. Ἡ Σελήνη τί δηλοῖ ἐφ' ἑνὶ ἑκάστῳ ζωδίῳ τὴν πάροδον ποιουμένη. 6. Ἑρμοῦ τοῦ τρισμεγίστου ἰατρομαθηματικὰ πρὸς Ἄμμωνα Αἰγύπτιον. Horum præterquam primi & ultimi versionem Latinam elaboravit Camerarius & nuncupavit Andreæ Perlachio Astrologo: iisq; Latinis suis undecunque acceptum (non enim expressit) Vettii Valentis Antiochéi ex primo libro Floridorũ de natura VII. Planetarum & effectionum ratione Latinum ἀποσπασμάτιον triũ chartarum annexuit. Camerarii igitur non esse scimus; sed nescimus

scimus tamen cujus sit; nisi Julio Firmico Materno Siculo, Mathematico Genethliaco, cujus Astronomicôn libros VIII. Aldi beneficio habemus, tribuere liceat; quod non sine ratione nobis ita videri cognoscet qui ad Firmicum istud fragmentum contulerit. Ex eodem Vettii Valentis opere particulam de ratione annorum climactericorum *περὶ κλιμακτήρων ἑβδομαδικῆς καὶ ἐννεαδικῆς ἀγωγῆς* inscriptam, quam doctrinam traditam a Petosiri & Necepso regibus Ægyptiis laudat *Herm. Barbarus Castigat ad Plin. l. 7. c. 49.* & ex libro ejus tertio de climactéribus non tantum horarum dierum & mensium sed & partium, quas *κλήρους* vocant Astrologi, nonnulla adducit. De inscriptione verò librorum istorum, *Antilogias* prænotatos fuisse, fallitur: Valens enim *Ἀνθολογίας* nuncupaverat, interpres FLORIDA. Hermetis autem Jatromathematica Joh. Stadius Professor Mathematum primùm Lovanii tum Lutetiæ P. Ramo successor datus Latinitate donavit.

Pag. 568 *Lesbium dilectum à Sappho.* Alabastro pleno unguenti quod formam conciliaret à Venere ipsi donato *χαρίζεις* ejus adscribunt Palæphatus *Ἀπίστοις*, Ælian. l 12. *ποικ.* Apostolius Cent. 20. Prov. 15. & Gvido Morillonus in argum. 1 pp. heroidum Ovidii.

Pag. 573. *nipulus*: *ὅσον περιλαμβάνει τῇ δεξιτερᾷ χειρὶ ὁ θερίζων.* Hesych *δράγματα, δέσμαι, καὶ ὅπερ ἡ χεὶρ δράξηται.*

Pag 576 *nium seu forulus reponendis commentariis forensibus*; & vas æreum in quod testimonia conjecta signabantur:

Pag 590. & planè pro Persiis, extra Bononiam visum; itemque alterum Geminiæ Matris sacrorum

Pag. 597. Inscriptionis Græcæ Neapol. quartum versum typographus oscitans omisit; Is verò talis est: ΔΗΜΑΡΧΗΣΑΣ ΛΑΥΚΕΛΑΡΧΗΣΑΣ.

Pag 629. *tratur l. 3, c. 27. notare est*: Libro enim 5. c. 24. laurum semper & civicam ex quercû pro foribus regiæ adfixas fuisse rectè commentatur; oblivio quædam in tanta densitate & copia facilè obrepere potest homini, ut nemo se eximium quendam esse putare debeat.

Pag. 630. a. 1473 *Juxta* dicebant antiqui, id est, *ἐγγύς, junctim*: pro quo nos hodiè *juxtà*. Ita in veteribus membranis Catulli reperit

nt Scaliger & modernum iſtud errori librariorum & vitioſæ con-ſuetudini adſcribit:

Pag. 636. τῆς γαστρὸς ἐστιν uti betæ, bliti, atriplices, braſſica, ſpi-nachia, malvæ & oleracea reliqua ventriflua κοιλιολυτικὰ καὶ μαλακτικά.

Pag. 644. *Priſciani.* Fuiſſe quidē imperante Anaſtaſio a. poſt na-tum Chr 512. Conſulem Rom. Muſcianum quendam è Caſsiodoro qui ei coætaneus, Marcellino Com. & Victore Tunnunenſi notum eſt; unde videri poterat edita in Tralliano, qui circa ea tempora vi-xit, lectio defendi. Sed Conſulem iſtum fuiſſe nomine Theodorum prætereà & medicinæ adeò peritum ut de ea in medium aliquid comminiſci potuerit, unde nam probabitur? Panvinius Flavium Muſchianum vocat & Conſulem in Oriente, collegam Pauli, qui Romæ, conſtituit; quod ipſum quoque non adeò convenit in ho-minem qui Latinè ſcripſiſſet. Theodorum autem Priſcianum lau-dari à Tralliano Græco, nihil miremur; elaboravit enim ſua etiam Græco ſtilo.

Pag. 665. linea duodecima ſcribendum fuit, *ut quodq; repertu eſſet facilius, diſpoſita ſunt.*

Pag. 667. *Albucaſis chir. P. 3. c. 2.* quas nos aſſulas. Sed

ἱκανὰ ἀπὸ πολλῶν καὶ ταῦτα.

Cogitavi multa, tentavi aliqua, feci paucula,
promtior fortaſſe voto quàm ingeni virtutibus.
Nunc, quod eſt reliquum, videbunt iſta quando qui legent
nunquid emendatione digna fortè exiſtiment,
an putent vel ſupprimenda vel abolenda eſſe omnia.
Perſium mi quæro vel ſeveriorem Perſio
judicem doctum; de Læliis non convertam manum.

INDEX

I.

INDEX ſcriptorum gentilium & horum ſcholiaſtarum, anonymorum plerorumq; qui in his libris allegantur, explicantur, illuſtrantur.

A.

C.

INDEX scriptorum gentilium, de quibus in his libris disseritur, quibus sua nomina, ætates, opera, lectiones, inscriptiones & argumenta restituuntur, & vel data opera vel obiter mendæ eximuntur.

III.

INDEX scriptorum veterum, qui plerique Christiani sunt, & in his libris citantur, explicantur, illustrantur vel operibus ipsis, vel inscriptionibus vel rebus suis.

Enno-

E

Pho-

IV.

INDEX scriptorum Christianorum veterum locis corruptis emaculatorum.

Clemens

V.
INDEX scriptorum mediæ ætatis semibarbarorum vel productorum solùm, vel explicatorum, vel correctorum ubi vitiati.

Rog.

VI.

INDEX scriptorum de re medica & adfinium tàm veterum quàm recentiorum, in quorum nonnullis eadem quem in præcedentes contulimus qua illustrando obscura, quà malè adfecta sanando.

Ans.

Joh.

VII.

INDEX doctorum quarumvis nationum à duobus seculis Virorum, quorum his libris vel meminimus solùm vel in literas merita deprædicamus vel sententias, censuras, lectiones, expositiones, versiones, conjecturas adprobamus & illustramus.

Milles,

VIII.

INDEX scriptorum recentiorum, à quibus quocunque modo, salvis cujusque honoribus, dissentimus.

IX.

INDEX rerum verborumque memorabilium Latinorum, Latino-barbarorum & exoticorum.

Amy-

Barba

Cery-

Emi-

Im-

Pasti-

Præca-

Succe-

X.

INDEX notabilium verborum Græcorum.

Βαςὸς,

Δυσ-

Θεραπ-

FINIS.

Mś opti-

Mi optime LECTOR.

PRo solenni suo multos errores typographi sparserunt in hac editione, cui vel non semper præfui, vel non satis attentus & occupatus majoribus. Multos quidem sustuli, sed plures ab ipsis propagati sunt ut abs te contendere oporteat, velis quos annotatos vides meo indicio, reliquos pro candore tuo ipse, emendare. Leges igitur Pag. 16. lin. 1. conjecturam. *P. 22. l. 20.* Gebhardi. *P. 23. l. 14. c. 8. P. 25. l. 23.* παλαιῶς pro π. *P. 27. l. 1.* veteres. *P. 38. l. 3.* reformavit: hinc *l. 17.* CM. *P. 39. l. ult. capit:* dum qui Praxidam. *P. 63. l. pen.* ultrà. *P. 71. lin.* pocraticos, quoad partem posteriorem, quæ de venis, P. *P. 73. l. 5.* Creophilus. *P. 78. l. 6.* ex Aetii tetr. *P. 85. l. 25.* τὰς χειφάσ. *P. 102. l. 3.* Cl. Meurs. l. d. *P. 121. l. 4.* Rhodig. l. 13. ant. *P. 122. l. 21.* inter Olymp. 94. *P. 124. l. 30.* ψύχει vel ψυχῆ. *P. 128. l. 31.* utpote quatuor. *P. 130. l. 24.* Flaminini. *P. 146. l. 1.* nostros etiam. *P. 148. l. 17.* Ibid. c. 50: *l. 18:* ἐπιταμιευμένων. *P. 149. l. 17.* illustrantem. *P. 153. l. 1.* Ephræm l. 3. apud. *l. 15.* de moribus patriis. *P. 159. l. 25.* à Lampsaceno dicto Physico, qui. *P. 164. l. 10.* Megalepoli. *P. 180. l. 22:* μελαίνα. *P. 194. l. 5.* abicit vel abigit. *P. 198. l. 11.* inassata. *P. 199. l. 11:* instar. *P. 200. l. 12:* sciromas in corpore. *P. 201. l. 11.* c. 54: Montanus. *P. 222. l. 2.* extiterit. *P. 228. l. 29.* septuaginta non. *P. 233. l. 21.* mediam. *l. 28.* Tandem inter int. *P. 234 l. 2.* circa annum. *l. 28:* Turc-Arabico. *P. 237. l. antep.* Hunc verò fallere h. l. *P. 242. l. ult.* diebus eô v. *P. 243. l. 12:* Fabrè, perfectè. *P. 249. l. 29.* reperias. *P. 250. l. pen.* a. 1237. *P. 262. l. 13.* Poloniæ Ducis. *P. 287. l. 3.* pervolitamus. *P. 296. l. 7.* noverat. *P. 303. l. 27.* sanabit. *P. 306. l. 29.* incolis. *P. 308. l. 6.* igitur Juppiter. *P. 322. l. 30.* Psychochristæ: *l. 25.* Sexti Julii. *P. 330. l. 16.* valuit. *P. 344. l. 28:* sui: vel Αἰνιάτης. *P. 355. l. antep.* viam Cæsaream. *P. 394. l. 24:* Plin. l. 10. c. 51. *P. 395. l. 15:* sunt in illa. *P. 397. l. 25.* πλῆον. *P. 398. l. 17.* sæpiùs. Bombyces: *l. 26.* Tzez. *P. 399. l. 19.* contactu. *P. 402. l. 29.* extirpantur, quæ ideò dicuntur τριχαλαβίδες) subintell. *P. 403. l. 26.* utcunq; *P. 405. l. 2. adversariam. P. 407. l. 6.* cum. *P. 408. l. 13.* Hypanis. *P. 412. l. 12.* Lector. *P. 413. l. 26.* his ita. *l. 29.* Atilio. *P. 416. l. 24.* emendatis. *P. 417. l. 15.* σκώμμ. *P. 418. l. 20:* quas defecta. *P. 419. l. 15.* acceptam. *P. 420. l. 15.* διαίταις, *l. 32.* vertant. *P. 422. l. 13.* sibi

gratum:

gratum: l. 30. ἀντέχεν, P. 423. l. 9. ἐπιδήπῃς. l. 28. ſtatuuntor. P. 425. l. 32. loro. P. 426. l. 1. Veſp. l. 15. κακὸν. l. 29. reperiſſet. l. 30. Γυμνὸν. P. 429. l 11. lotam: l. 14. ipſi: l: 26. digniſſima. P. 430. l. 29. συγγρα-φεὺς: l. 31: Nomium. P. 431. l. 6. quæ nec. l. 24. κατεκοιμήθην. l. 32. Φωσώνιον. P. 432. l. 18. χειρομάγιον. P. 433. l. 5, officere. l. 22: Et ſi. P. 436. l. 23. Σηκὸς. P. 438. l. 2: compoſuerat. P. 440. l. 8. literator. P. 441. l. 11. δυνάμωμα. P. 445. l. 31. ἀθέῳ. P. 446. l. 2. notiſſimi ſunt: de Clit. P. 449. l. 29. mirus. P. 451. l. 8. captus. P. 452. l. 3. artificum. P. 470. l. 12. ἱερῶν. Sacerdos. P. 499. l. 12, thoracomachus. P. 5*8. l. 21: idem cum duobus, P. 531. l, 24. confriati. P. 569. l. 7. interpretes. P. 599. l. 8. conferebant Impp. P. 609. l 23. ἀποτυχήσας. P. 613. l. 23. Por. P. 618. lin. Petri Diaconi, P. 629. l. 10. Paulinus. P. 654. l. antep. ſapiendum. P. 660. l. 28. alii epih. P. 669. l. 25. ſolicatio-nem, Latiniores. P. 673. l. 7.

ſolvant.

ALTENBURGI Miſniæ exprimebat OTTO MICHAEL.

M DC CIↃ IↃ CLX.